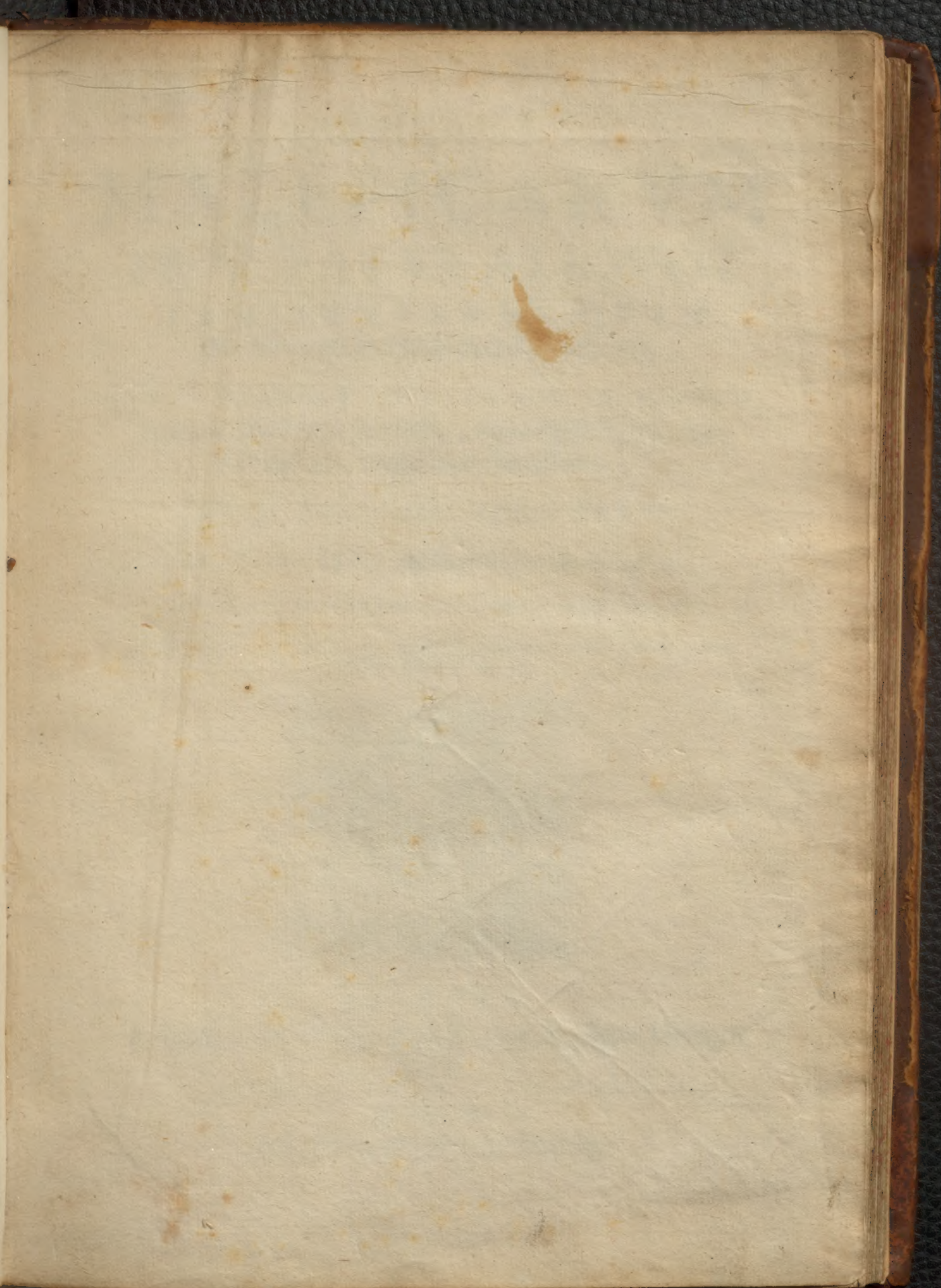

P. \$ 4.3.

3315.

FROM
THE LIBRARY
OF
SIR WILLIAM OSLER, BART.
OXFORD

BASE COE'S, IN THE ORIGINAL VELLUM WRAPPER, VERY RARE, £7 7⁵
Printed at Oxford by Joseph Barnes for R. H., 1808
755 LONGUS.—DAPHNIS AND CHLOE: A MOST SWEET AND PLEASANT PASTORAL.
ROMANCE FOR YOUNG LADIES, BY GEO. THORNTLEY, GENT., *front. engraved by Cross, and vignette on title, "The Printing Press for Pictures," sm. 8vo, old Russia gilt, £15*

MALLEI
MALEFICARVM
TRACTATVS ALIQVOT

TAM VETERVM, QVAM
Recentiorum in vnum corpus coaceruati,

ARTIS MAGICÆ STVPENDOS AFFECTVS,
*Lamiarum Pythonicos contractus, impia dogmata, spurcitas,
fascinationes, veneficiâque demonstrantis,*

TOMI SECVNDI PARS PRIOR,
Cum INDICIBVS Auctorum & rerum utilissimis;

Hac postremâ editione castigata, & ab innumeris mendis repurgata.

*Vir sine mulier, in quibus Pythonicus, sine diuinationis fuerit spiritus, morte
moriatur. Levitici cap. 20.*

LUGDVNI;

Sumptibus CLAVDII BOVRGEAT, sub signo Mercurij
Galli.

M. DC. LXIX.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

AVCTORES PRIORIS PARTIS SECVNDI TOMI.

- I. M. Bernardi Bafin Opusculum de artibus Magicis ac Magorum Maleficiis.
- II. Vlrici Molitoris, Constantiensis, V.I. Doctōris & Professōris Papiensis, Dialogus de Lamiis, & Pythonicis mulieribus.
- III. D. Ioannis de Gerson, olim Cancellarij Parisiensis, libellus de probatione Spirituum.
- IV. M. Thomæ Murner, Ordinis Minorum, libellus de Pythonico contractu.
- V. R. P. Bartholomæi de Spina, ord. Præd. sacri Palatij Apostolici Magistri quæstio de Strigibus seu Maleficis.
Item eiuldem Apologia quadruplex de Lamiis contra Ioan. Franciscum Ponzinibium, V. I. D.

INDEX

RERVM MEMORABILIVM IN HAC
prima secundi Tomi parte contentarum.

A

- Bacuc à Iudæa in Chal-
dæam translatio 26.c.1
Aduersitas præficit plus
quàm prosperitas. 53.
c. 2
Adoratio Dæmonum. 170.c.1
Aëris turbationes Maleficarum. 32.c.2
Affectiones formant somnia. 14.c.2
Afflicti in corpore à dæmonibus. 34.
c. 1
Aio te Æacida Romanos vincere pos-
se. 32.c.1
Aliquis somnians alteri locum quen-
dam explicat. 92.c.1
S. Ambrosius à Dæmone spatium
trium horarum Mediolano Romam
defertur. 80.c.2
dormiens Mediolani officium exe-
quiarum sancti Martini perfecit Tu-
ronis. 93.c.1
illius inde chirotheca Turonis asser-
natur. ibid.
Ambulantes in somnis. 9.c.2
Angeli sensibus carent vt lapides. 105.
c. 2
in Assumptis corporibus, non sensuali-
ter, sed intellectualiter oblectantur.
ibid.
Angeli boni mouent cœlos & non
maligni. 79.c.2
Angeli boni nunquam bestiarum for-
mas assumpserunt. 82.c.2
Angelus cuilibet ab vtero matris da-
tus. 175.c.2
Angeli tenentes ventos interpretantur
Diaboli. 20.c.1
Angelus missam in forma sancti Am-
brosij administrat. 39.c.2
Animæ ex sola imaginatione calefcit
aut frigescit corpus. 7.c.1
An animæ sint potiores in his qui mi-
racula edunt. 6.c.1
Animal vt cibus, sic spiritus signis alli-
citur. 136.c.1. & 109.c.2
A non esse ad non posse nullum est ar-
gumentum. 119.c.2
Sanctus Antonius Eremita à Diabolis
pessimè vexatus. 36.c.2
A particulari ad vniuersalem non valet
argumentum. 120.c.1
Apostatare à fide quid. 124.c.2
Apuleius in asinum phantasticè con-
uersus. 141.c.1
Aqua Iordanis vnde figura sit baptis-
mi. 134.c.1
Arcus curuatæ vis. 57.c.2
Aristotelis error. 60.c.1
Artificialia Magorum non habent vir-
tutem ex cœlo. 4.c.1
Artificiosa phantasmata. 98.c.1
Arcturi regis Britannia historia. 28.c.1
â 2 Argu

INDEX.

Argumentum ex Medicina contra generationem incuborum. 42.c.1
 Aspidēs quomodo intelligantur aures obturare. 5.c.2
 Astronomi culpantur. 4.c.2
 Astronomia est de contingentibus. 62.c.1
 Astrologorum vires ad quædam non penetrant. ibid.
 Astrologi sunt magis cæteris egentes. ibid.
 Sancti Augustini error. 5.c.2
 credidit conuersionem muliercularum in catos. 106.c.1

B

Boni spiritus an Magis communificent. 6.c.1
 S. Bernardus Dæmonem ardentibus candelis excommunicauit. 28.c.1
 S. Brigidæ visiones, quarum habuit à sancta Maria & sancta Agnete iudicium. 46.c.1

C

Cacodæmonum superbia ascendit. 11.c.2
 Calamita an habeat impossibilitatem. 70.c.1. & quæ sit illius virtus. ibid.
 ad strigandum. 142.c.2
 Canones taxantur. 9.c.2. ab hominibus debent approbari. 21.c.2
 contra Maleficos. 71.c.2
 Canonistis non licet Concilia explicare. 159.c.2
 Canonizatio sanctæ Brigidæ. 46.c.2
 Capitales etiam inimici admittuntur in testes contra hæreticos. 96.c.2
 Carmina incantatorum an aliquid operentur. 5.c.1
 Carnibus occisorum à se puerorum & postmodum exhumatorum Striges vescuntur. 142.c.2
 Caseo infecto immutatur hospes in iumentum. 106.c.2
 Catos Maleficos reuera sugere puerorum sanguinem. 88.c.1
 Cautela de somniis. 50.c.1
 Cautela ad propollendas visiones. ibid.

Cholerici somniant ignea. 14.c.2
 Christianorum aliqui in bestias etiam mutati. 23.c.2. vocabuntur Galilæi. 44.c.1
 Christus signat nos in cruce. 45.c.1
 Cibus variat somnia. 14.c.2
 Cibus Diaboli sunt tentationes. 33.c.1
 Cignus nauem trahit Rheo. 30.c.1
 ex eo progenies, in Germania. ibid.
 S. Clementis guttæ, vnde Pisis habeantur. 93.c.1
 illius historia de liberatione à Sisinio. 140.c.1
 Clericus diuinator vel magus. 16.c.1
 clerici & laici resistunt inquisitoribus. 75.c.1
 Cognitio per causas magis est firma. 56.c.2.
 Cognosci in spiritu. 154.c.1
 Cohortatio ad mulierculas. 45.c.1
 Coitus impedimentum. 21.c.2
 Coitus stellarum. 56.c.1
 Color rubeus Britannos denotat, albus Saxones. 29.c.1
 Commune malum (cæteris paribus) grauius est, quàm speciale quodlibet. 137.c.1
 Conciliis particularibus etiam contradicere hæreticum est. 66.c.2
 ab hæreticis sæpius celebrata. 116.c.2
 qui possint conuocare. 122.c.1
 Concubitus impotentiae duplices. 22.c.1
 Conuentum Strigum Itali à chorizatione vocant cursum vel concursum. 107.c.2
 Conuenticula & conuiuia Maleficarum. 27.c.1
 Corporalia malis obediunt Angelis quoad motum localem. 79.c.2
 Crescite & multiplicamini Sathan allegat contra virgines. 44.c.2
 Crimina atrocissima quatuor....
 Curiositas quærendi signa est Iudaica. 49.c.2
 Currunt cum hominibus Striges, in conuen

I N D E X.

conuentibus suis. 107. c. 2
Custodia Angelorum. 176. c. 2
Cyprianus Magus ad fidem Christi
conuersus. 45. c. 1

D

Dæmones & Magi quomodo col-
loquantur hominibus. 3. c. 2
quomodo corporalia Dæmonibus
obediant. 8. c. 1. possunt etiam exte-
rius homines deludere. 10. c. 2. alunt
curiositates & superstitiones. 11. c. 2
Dæmonem adorantes credunt eum
amicum Deo. 12. c. 1. liberum ho-
minis arbitrium cogere non potest.
13. c. 1
Dæmonum excedentia naturalem
scientiam. ibid. c. 2
Dæmonum experientia. 30. c. 2
vt consulant ambiguitatibus suis. 32.
c. 1. humana adfunt conuenticulis
nocturnis. 39. c. 2
Dæmon quomodo futura prædicat. 43.
c. 2
nullus se ingerit in alterius munus....
in Dæmonibus naturalia manserunt
splendissima 79. c. 2. possunt fom-
num profundissimum immittere. 81.
c. 1.
Dæmon nec potest mortuum asinum
suscitare. 84. c. 2
posset ex naturali fortitudine totam
naturæ molem transferre. ibid. c. 2.
illius æreum corpus. 99. c. 1
cur conuentus suos agat. 113. c. 2
princeps mundi ante Christi aduen-
tum. 134. c. 1
etsi liber sit, tamen quandoque im-
peditur, ne quod optat assequatur.
136. c. 2
Dæmon non potest facere vt homo
habeat figuram asini, sed potest: vt
appareat tantum. 152. c. 1
Decanus quidam vnam ex Sirenibus
ducit & suscipit. 29. c. 1
Defensio processus contra vermes &
locustas....

Deus quomodo decipere dicatur. 6.
c. 2
quandoque punit scienter, quando-
que ignoranter. 34. c. 1. per Ange-
lum puniens. ibid. per homines pu-
niens. ibid. c. 2. per Diabolum. ibid.
Deus vtitur Tyrannis, vt faber serra
& securi. ibid.
Dei prouidentia duplex. 53. c. 1
Deus cur mala maxima permittat. 143.
c. 2. cur item innocentium mortem
puerorum. ibid. permittit peccatum
in punitionem alterius peccati. 171.
c. 1. an permittat iniqua. 176. c. 1
Deus in bonum patientis semper con-
uertit, si sit doli capax, & parienter
propter Deum sustineat. 176. c. 1. 2
Deus punit peccata patrum in filios.
ibid.
Delatio Dæmonis per simile de bom-
bardis. 98. c. 2
Delusio non est ex parte videntis, sed
rei visæ. 125. c. 2
potest contingere in interiori tan-
tum imaginatione. 126. c. 1
Delusio Strigum vna in visione perso-
narum phantastica. 129. c. 1
altera in deportatione & reportatio-
ne corporali. ibid. c. 2
Delusio causata à bono Spiritu. 130. c. 1
Deportatio ad seruiendum Deæ paga-
norum. 129. c. 2
Diabolus aliquando dicit verum, vt fal-
sum obtineat. 12. c. 2
Diabolus defert Hermogenem ad san-
ctum Iacobum. 26. c. 1
Diaboli quomodo futura & secreta
sciant. 30. c. 2. quomodo detur eis
potestas tempestates excitandi. 34.
c. 1
Diabolus interdum sæuit pro explo-
randa fide piorum 36. c. 2. habet
potestatem in non baptizatos. 42.
c. 1
Diabolus seruat pacta aliqua. 57. c. 2
Diabolo facilius est vigilantes portare,
quàm dormientes deludere. 100. c. 1
ā 3 Diabolus

I N D E X.

- Diabolus Christum deportauit. 117.c.1
 Diabolus se potest transfigurare in Angelum lucis. ibid.
 Diabolus creatura spiritualis. 135.c.2
 signis vt animal cibis trahitur. ibid.
 quomodo decipiat homines in operibus suis. ibid.
 Diaboli nulla sunt præsidia vt Malefica vindicetur ab inquisitoribus. 137.c.1
 quomodo possit astantes præstigiola delusione decipere. 139.c.2
 Diaboli à strigibus exigunt vt pro voto strigent infantes maximè baptizatos & non signatos. 142.c.1
 Diabolus potest mulierculas decipere, vt & deludere. 155.c.2
 prædicit maleficarum numerum breui superaturū Christianorū. 156.c.2
 Diabolo est adempta potestas à Christo. 165.c.1
 Diabolus contradicit honori Dei & fidei quantum potest, non curat de forma fiendi, modo inducat ad actum. 173.c.1.2
 Difficile est discernere sensum à consensu. 51.c.2
 Digitus Dei aliquando maior, aliquando minor. 33.c.1
 Diomedis socij in aues conuersi. 11.c.1
 sic apparuerunt. 142.c.1
 Diræ Striges quot scelera perpetrent. ibid.c.2
 Discentia sine scientia. 51.c.2
 Diuinautes per ficta. 15.c.1
 Diuinationes Dæmonum. 31.c.1
 Dusij Dæmones Gallorum. 106.c.1
- E
- Effectus fortuitus non habet causam. 54.c.1
 Epistolæ pontificum ad inquisitores Germaniæ de Maleficis. 72.c.2
 Epistolæ Apostolicæ tenor ad inquisitores Germaniæ contra Maleficos. 75.c.2
 Error paganorum de Diana & Hero-diade. 129.c.2
 Eniæ visio. 90.c.2
- Exemplum de sancto Machario. 37.c.2
 sanctæ Iustinæ. 44.c.1
 Exempla de complexionibus. 36.c.2
 de visionibus. 39.c.2
 Exemplum de nocturnis commessationibus maleficorum. ibid.
 de Exemplis non est iudicandum. 167.c.1
 Experimenta verorum sermonum debent concordare cum rebus sensatis. 145.c.2
 Exorcismus in vulnera. . . . contra vermes, vel mures. . . .
 Experimenta, verorum sermonum debent concordare cum rebus sensatis. 145.c.2
 Ezechiel in spiritu non in corpore videt visiones. 66.c.2
 in Hierusalem deportatur. 119.c.2
- F
- Faciem alterius in suam mutare. 24.c.2
 Fama debet ortum habere regulariter à fide dignis. 165.c.2. & 169.c.2. sed infamia potest & ab aliis. ibid.
 Fama quam omnes famant, non vana habenda est. 19.c.1
 non ex toto perit. 104.c.2
 Fama de S. Antonio vnde tam celebris. 37.c.1
 Fascinantium aspectus. 7.c.1
 quomodo fascinentur aspectu corpora infantum. ibid.c.2
 Fascinatio per visum. 87.c.2
 Fauni sunt incubi. 106.c.1
 Feruescunt carbones dum coguntur in vnum. 119.c.1
 Formarum mutationes. 37.c.2
 Fortuna & casus quomodo differant. 55.c.2 bona fortuna est sine ratione nata. 54.c.1
 Fraudis diabolicæ quis ordo. 128.c.1
- G
- Genethliacorum error. 13.c.2
 contra illos. 61.c.1
 S. Germanus restituit comestum vitulū. 86.c.1. illius historia de Strigibus apud

I N D E X.

apud Hospites cibos consumentibus
exponitur. 132.c.1
Gigantes post diluuium. 29.c.1
Gigantes ex quo coitu nati. 41.c.1.
ex incubis nati. 83.c.1
Grauiora corpora longius à Diabolo
deportantur. 119.c.1
Guillelmi Malmes Beriensis historia.
25.c.1

H

Hæresis Strigatus. 77.c.2
Henricus de Bassia scripsit contra
nimiam hominum canonizationem.
48.c.2
Herba faciens trabes apparere serpen-
tes. 11.c.1
Herodias & Circe habetur choraga.
66.c.1
Hircus mutatus in speciem hominis.
24.c.2
Historia de sancto Germano. 67.c.1
Historia ludentium in agro Brixienfi.
155.c.1
Historio in asinum ludicrum mutatur.
25.c.1
Homines mutati in iumenta. 3.c.1
Hominum formæ an à vetulis immu-
tentur. 22.c.2
Homines creduntur sæpius se esse in
aliquo loco ubi non sunt. 40.c.1
Homo est omnium naturalium finis.
60.c.2. sine patre. 28.c.2
Homines pilosi vocantur incubi. 83.c.2
Hora curius Maleficarum sonitus de
nocte multitudinis tripudiantium.
137.c.1
Hostiam sacratam secum volantes Stri-
ges portant. 111.c.2
Hostia Sancta ad Diabolicum connen-
tum portata. 175.c.2
Hypocritæ rugæ. 49.c.2

I

Illusiones in Sathanæ præstigiis mul-
tiplices. 85.c.1
Impetus an possit esse sine ratione. 54.
c.2
Impossibile est homines conuerti in

Deum verum. 151.c.2
Impotentes medicis exhibendi. 22.c.1
Incantatricum profectiones nocturnæ.
25.c.1
Ex incubis nati. 28.c.1
Ex Incubo & muliere non procreatur
homo. 41.c.1
Indigens rem partam audius conseruat.
169.c.2
Indulgentiæ eadem, quæ cruce signatis
dabantur, auxilium præstantibus
contra maleficos inquisitoribus. 76.
c.2
Infantes subtracti & suppositi à Dia-
bolo. 41.c.2
Infidelitas omnis & apostasia post ba-
ptismum ad hæresim deducitur. 125.
c.1
Infidelitate cessante Diabolica illa de-
lusio consequenter cessat. 127.c.1
Inimicis pro libito damnum dare num
possit Malefica. 19.c.1
Innocētes patiuntur maleficia. 88.c.2
Inquisitoribus quomodo refragandum.
95.c.1
Inquisitorum persecutio. 72.c.1
Inuocatio Dæmonum in adiutorium.
11.c.2
Non omnis Dæmonum inuocatio sapit
hæresim. 181.c.2
Inuocare est actus latriæ. 183.c.2
Omnis inuocatio est cum adoratione.
ibid.
Index quod facit, rectum præsumitur.
96.c.1
Iura nulli faciunt honores contra po-
tentiores. 66.c.1
Iureconfulti aduersantur Astrologis.
59.c.1. reprehenduntur ob benedi-
ctiones. 63.c.1
Iureconfulti conferunt leges ad dispu-
tationes Theologales. 180.c.2
Iustus perit cum impio quando Deus
punit. 36.c.1
Iuuamen arx ad Rhenum. 30.c.1
Iuuenis mercator in Cypro ex malefi-
cio pro asino reputatus. 141.c.2

Lætitia

INDEX

L

- L**ætitia Dæmonum inepta ad quid
conficta. 133. c. 2
Lamios & Magos prodigia facere posse
probat scriptura sacra. 19. c. 2
Leges diuinæ contra Maleficos. 71. c. 2
ciuiles contra eosdem. 72. c. 1
Leonis imago an curet renes. 4. c. 2
Libido Italica horrenda. 84. c. 1
Ligatio an naturalibus rationibus pro-
betur. 58. c. 2
Ligationes naturaliter causari. 60. c. 1
Ligationum causa est hominis volun-
tas. 62. c. 2
Theologorum sententiæ de ligationi-
bus. ibid.
Ligationum causam esse diuersita-
tum qualitatem. 63. c. 1
Loca conuentuum Diabolorum. 115.
c. 2

M

- S** Macharius auertit ab hominibus
fascinationem. 141. c. 1
Magi Druidæ. 2. c. 1
Magiæ inuentor Zoroastres. ibid.
Ars Magiæ Medicinam, Theologiam,
& Mathefin sibi colligauit. ibid. c. 2
Magiæ artis virtute homines per aëra
deportantur. 82. c. 1
Ars Magica corporibus cœlestibus non
adscribenda, datur ad fallendum fal-
laces. 6. c. 2
Magorum opera ducunt ad mendacia.
ibid. c. 1
Magorum pœna instituta in iure ca-
nonico. 16. c. 1. item à iure ciuili. ibid.
c. 2
Magiæ cur non studendum. 17. c. 1
Magicis artibus cur antiquitus Sathan
usus sit. 115. c. 1
Magi nihil nisi virtute Diaboli pos-
sunt. 117. c. 2
Malefici futura & secreta vtrum præ-
dicant. 30. c. 1
Maleficæ quomodo decipiantur in mo-
uendis tempestatibus. 35. c. 1. quo-
modo in aliis ciuitatibus habentes,

- quos nunquam viderunt cognos-
cant. 40. c. 2
Maleficos cur nocturnis bonis Dæ-
mones ducant. 128. c. 1
Media nullius momenti per se, quibus
Maleficæ putant tempestates exci-
tari. 35. c. 2
Melusina historia. 28. c. 2
Merlinus diuinator. ibid.
Merlinus Britannus. 41. c. 2
Mira Magica non sunt tribuenda vir-
tuti humani intellectus. 3. c. 2
Modi, quibus fit, vt res vna pro alia
appareat. 36. c. 1
Muliercularum imaginariæ ambulatio-
nes. 9. c. 2
Mulierculæ in raptu ignem non sen-
tientes. 10. c. 1
Mulieres se catos esse putantes. 87. c. 1
Mulier in equam mutata. 141. c. 1
Mundi ens omne habet aliquid inimi-
cum. 64. c. 1
Murnerus de perspectiuis. 55. c. 2
Mutationem creaturæ in aliam spe-
ciem ab alio quàm ipso creatore qui
credit infidelis habebitur. 130. c. 2

N

- N**Abuchodonosor Regis mutatio.
86. c. 2
Naturam Dæmones non creant. 24. c. 2
Naturaliter cur vni malè, alteri benè
accidat. 54. c. 1
Natura libera non semper impeditur
à Deo. 83. c. 2
Naturæ opus est opus intelligentiæ.
59. c. 1
Naturæ ordo solum naturæ subiacet au-
ctori. 84. c. 2
Natura non nisi ad vnum est deter-
minata. 109. c. 2
Naturalis virtus Dæmonis, Angelicæ
coæquatur. 140. c. 1
Nemo in terris videre Christum cu-
piat, in gloria cum videre sufficiat.
79. c. 1
Nemo operatur nisi actu per formam
informatus. 92. c. 1
Nemo

I N D E X.

Nemo propter somnia punitur. 94.c.2
 Nemo potest in somniis incurrere peccatum, sed solum per accidens. 146.c.2
 Nemo potest probare spiritus solide nisi tentatus. 47.c.1
 Nihil difficilius quam se verè peccatorem agnoscere. 49.c.1
 Nihil noui à Deo. 54.c.2
 Nil est cuius ortum non præcedat legitima causa. 64.c.2
 Non cuiuslibet datum est spiritus probare. 45.c.2
 Nouitius fernor citò fallitur. 47.c.2

O

Oculi quomodo prospectum corpus inficiant. 8.c.1
 Oculi B. Machatij vt reliquorum intuentium non sunt præstigiari. 154.c.2
 Oculi vetularum perurentes inficiunt infantes. 177.c.2
 Oldradi de Lamiis opinio. 181.c.2
 Oldradus de Ponte Laufenſis I.C. infignis taxatur. ibid.
 Omnia quæ diuerſa sunt secundum speciem in corporalibus, sunt quoque diuerſa secundum figuram. 152.c.1
 Opiniones quinque circa actum ligationis. 59.c.2
 Oscula Maleficarum, quæ præbent infantibus, sunt cauenda. 88.c.1

P

PActa cum Dæmone. 78.c.1. sunt merè apostasiæ.... quid importet. 182.c.1
 Passio quælibet suam habet ætatem, suum Dæmonium. 47.c.2
 S. Pauli raptus in cælum tertium. 118.c.1
 Per caminum quædam demissa proditur. 112.c.2
 Per quæ quis peccat, per eadem torquetur. 89.c.1
 de Permissione Dei nemo aliter sentire debet, quàm Ecclesia. 102.c.2
 Personæ sceleratæ à Diabolo delusæ. 127.c.1
 Petens à Dæmone ipsius potestatem excedentia hæreticus est. 12.c.2

Petens à Dæmone, vt sibi reuelet futura, credit eum non esse mendacij patrem. 15.c.2
 Phantasia fingit non visa. 36.c.2
 quid operetur. 86.c.1
 de Phantastico incorporatio. 91.c.1
 Pilati sepulchrum lacus Lucernarum. ...
 Poëtarum testimonia contra execrandam Magiam. 16.c.2
 Poëtæ rectè historiam scripserunt. 23.c.1
 Possibilia naturaliter bonis Angelis, possibilia eadem ratione sunt malis. 81.c.2
 Possibili inesse proposito nullum sequitur inconueniens. 102.c.1
 Possibili respondet potentia. 98.c.1
 Posse quempiam ab alio quàm à solo Deo in aliam speciem conuerti. 130.c.1
 Prædictiones ex naturalibus signis. 31.c.1
 Prædictiones Dæmonum fallaces. ibid.
 Prælatio & subiectio est in spiritibus. 100.c.1
 Præstantij pater an verè conuersus in iumentum. 9.c.1
 Præstantius somnians se equum. 91.c.2
 Præstigiæ Dæmonum in nocturnis equitationibus mulierum. 9.c.1
 Præstigium quid sit. 37.c.2
 per Præstigium an possit Diabolus in aliam similitudinem conuertere creaturam. 117.c.2
 Principum, nobilium & magistratuum fauor omnis ad inquisitionem Sagarum desideratur. 136.c.2
 Priuatio maiorem appetitum generat. 169.c.2
 Priuilegia sæpius à Papa inquisitoribus concessa. 123.c.1
 Probatio personarum & visionum. 48.c.1
 Prohibitio irrationalis & absurda quæ. 121.c.2
 Propter rarissimè contingentia non debent omitti regulariter accidentia. 100.c.1
 Puerorum testimonium certissimum. 96.c.2
 Pugillus terræ maleficiatæ datur initiatæ Strigib. 112.c.1

Q

Quadrupes

I N D E X.

Quadrupes si cadit, cur non bipes videt homo. 56.c.1
 Quæ quis somnians, interdum efficit Dæmone. 93.c.1
 Quædam vecta ad nocendum liberis. 108.c.2
 Quædam voluitur in cellam vinariam. 209.c.1
 Quando effectus naturam excedit, tantò maiorem præcedit causæ virtutem. 97.c.2
 Qui semel homagium Diabolo fuerit, non facile potest à proposito resilire. 140.c.2
 Qui facit maius, potest & minus. 165.c.2
 Quicumque sacram Scripturam aliter intelligit, quam sensus Spiritus sancti flagitat, hæreticus est. 149.c.1
 Quicquid est contra naturam deficit in suis principiis. 162.c.1
 Quidam pro hæreticis sunt habendi, etsi tales re vera non sint. 12.c.2
 Quisquis per Strigum artem quouis modo curationem exquirat, peccat mortaliter. 143.c.2

R

Raptus sanctus non deceptionem, sed eruditionem capit. 126.c.1
 Recipe pro ægrotis. 35.c.1
 Religio quæ maximè regno Sathanae aduersatur à Sathana impugnatur. 89.c.2
 Remedia contra maleficia. 58.c.1
 Reuelationes quomodo probandæ. 47.c.2
 Reuelationes hodiernæ onerant religionem. 48.c.2
 in omni Reuelatione requiritur Moyses & Elias. ibid.c.2
 Rusticus in lupo de die equitans. 26.c.1

S

Sagæ à conuentibus redeunt famelicæ. 67.c.1. non deportantur. 65.c.2
 Sagis, quod in se est facientibus, liberatio à Dæmonibus succedet. 141.c.1

Sagis unde potestas in pueros. 141.c.2
 Sagæ cur longinquè deportentur. 170.c.2
 Saltationi Strigum quidam supernueniens earum aliquas, alloquitur. 108.c.1
 Saluator in pinnaculo templi constitutus. 27.c.2
 Sanctis quibusdam cur Dæmon noceat, quibusdam minimè possit. 21.c.1
 Sancti patres abhorruerunt à visionibus. 49.c.1
 Sancti charitate flagrantès sæpè pro peccatis aliorum pœnitentiam agunt. 176.c.1
 Sanitatem facillè possunt turbare Dæmones. 8.c.1
 Sapientia consentit bonis. 48.c.1
 Sapientia ubi plurima, ibi inimica fortuna. 53.c.1
 Sapiens, qui simul est & expertus, est fide dignissimus. 94.c.1
 Sathan non potest sine permisso Dei porcos inuadere. 32.c.2
 Sathan quæ finxerit in contumeliam natiuitatis Christi. 41.c.1
 Sathan studet æmulari miracula sanctorum. 86.c.1
 Sathan interdum dicit verum, vt validius fallat. ibid.c.1
 Sathan abominatur scelus contra naturam. 177.c.1
 Scimus illa quæ testimonio aliorum didicimus contra Ephæcticos. 57.c.1
 Sententiæ iniquè prolatae inficiunt aërem....
 Sepultura nominatur mater omnium. 20.c.2
 Sicut Diabolus longè superior est homine tam natura, quàm arte: sic opera eius transcendunt naturalem hominum facultatem. 146.c.1
 Signi Crucis efficacia. 44.c.1
 Signum T. ibid.
 Simonis Magi exemplum. 24.c.1
 Simon Magus se filium Dei fingit. ib.c.2
 Simpliciani tractatus de exorcismis ab eo in captiuitate scriptus. 109.
 Socij

INDEX.

Socij criminum contra Maleficos etiam audiuntur. 104. c. 2

Solum esse verum Deum, & nihil penitus esse numinis præter ipsum. 126. c. 2

Somnij causæ. 8. c. 2. Deus vel Diabolus. 14. c. 1

Somnia quædam sunt causæ futurorum euentuum. 13. c. 2. frigida naturæ sunt de aquis. 14. c. 2

Somnia sunt motus simulacrorum. ibid. c. 1

Somnium somniando sæpè narratur. 46. c. 1

Somnians quidam concionatur. 92. c. 2
Somniantes magister loquuntur inuicem. 138. c. 1

Somnia limpida quæ. ibid.

Somnia determinata non potest homo causare. 98. c. 1

in Somnis extra nos ipsos inducimur. 66. c. 1

in Somnis homines à Deo disciplinis instruntur. 126. c. 1

Somnus non nisi Dæmonis malitia perunctis immittitur. 139. c. 1

Spiritus quot modis probentur. 45. c. 2

Spiritus improbatio ex officio Hierarchico. 46. c. 1

Spiritus prophetarum non semper sunt in potestate prophetarum. ibid. c. 2

Spiritus non extinguendus. 49. c. 2

Spiritus, quadruplices quàm difficulter discernantur. 51. c. 1

Spiritus & animæ diuisio. ib. c. 2

Spiritus multi maligni in naturalibus superant bonos. 79. c. 2

Spiritus non fatigantur aut lassantur. 80. c. 2

Stabularium quid significet veteribus. 25. c. 1

Statuit qui nouum ius inducit. 74. c. 1

Strigum promissio de strigando. 76. c. 1

Striges an curent strigatos. ib. c. 2
an sugant sanguinem infantum. 87. c. 1

Striges in Episcopatu Comensi singu-

lis annis mille incinerantur. 97. c. 1

Striges cur sectaria dicantur. 103. c. 2

Striges inobedientes castigantur. 110. c. 1

Striges in feles mutata necant infantem. ibid. c. 2

Strix vapulans sub forma felis habet. 111. c. 2

Striges singulis septimanis bis languent. 112. c. 1

Striges ex velocissima uestigione vertigo vexat. ibid. c. 2

Strigum rarissimæ congregationes. 113. c. 1

Striges quot modis inducantur. ibid. c. 2
quot modis foueantur in malitia. 114. c. 1

Striges quomodo malitiam aggrauent. ibid. c. 2. rarissima conuersio ad Deum. ibid.

Strigatus hæresis quomodo creuerit. 115. c. 2

Strigum conuentus circa Iordanem. ib.

Striges hodie non volatiles sed pedestres habentur. 116. c. 1

Striges erroribus non paganorum inuolutæ. 129. c. 1

Strigum dogmata non sunt de conuersione hominum in Deos. 131. c. 1

Striges non semper euacuant arcas panis aut vini vegetes à cursu, neque semper famescunt. 132. c. 1

Striges non omnes afflictæ ob delationem & choreas. ibid.

Striges non ad nutum obsequentes Dæmoni cæsæ. ibid.

Striges vt possint Dominam suam nosse pro Dæmone. 134. c. 2

Strigum secta contra principum fidem ex vtilitate ad cursus deducitur. 137. c. 1

Striges delata corporaliter. 138. c. 1. asserunt se vigilantes deferri à Dæmone. ibid. c. 2

Striges multipliciter affliguntur in corpore conuersioni incumbentes. 141. c. 1

Striges

INDEX.

Striges in quibus Italiae partibus & Germaniae sint frequentiores. 148. c. 1
 Striges vbinam turmatim pueros occidunt, & strigent dirissima peste. ibid.
 Strigatorum puerorum quidam à doctis Strigibus curati. ibid.
 Striges infectos à se pueros nolunt curari. ibid.
 Striges cur aliquando (licet contra voluntatem) strigarum amoueri. ib. c. 2
 Striges in quibus casibus admittantur in testes contra striges. 178. c. 2
 Studentes assidue miras habent apparitiones & imagines. 9. c. 1
 Substantiae separatae corporibus praeferruntur. 102. c. 1
 Succubi excipientes semen naturale, & incumbendo infundentes. 42. c. 2
 Superbia meretur illud. 49. c. 1
 Sibylla flumen Iordanis auct tangere. 67. c. 2
 Sapiens Sibylla, Domina cursus Strigum. ibid.

T

TEmpestates fieri dispositione naturali. 34. c. 1
 Testimonia patrum de infantibus à maleficiis imperitis. 20. c. 2
 Testibus non verisimilia deponentibus non creditur. 146. c. 1
 Tholosani Albigenfis Inquisitorum ordinis institutioni ansam praebuerunt. 157. c. 1
 Thomas Murner expertus est maleficia. 52. c. 1
 Deos Deasque inimicos habens sit monachus. ibid. c. 1
 Thomae Murneri quadripartitum maius. 55. c. 2
 Totus non potest esse nouus. 54. c. 2

V

Vbi minimum sapere, ibi plus capere. 53. c. 1
 Velocitas motus corporis nostri ad quod

determinata. 134. c. 2
 Veritatis & non falsitatis auctor est spiritus sanctus. 158. c. 2
 S. Vvilielmus anguillas Lauianenses coniurat & relegat. 158. c. 2
 Viliores quo sunt homines, eo genere sceleris sunt peiores. 72. c. 1
 Vir sapiens quomodo dominetur astris. 56. c. 1.
 Virgilij musca aenea an verè muscas Neapoli abegerit. 4. c. 2
 Virtus Dæmonis excedit virtutem & potentiam hominis. 162. c. 1
 Visio S. Petri ab Angelo liberati. 90. c. 1
 Visio S. Pauli. ibid. c. 2. Ezechielis. ibid.
 Vitam hominis sine ratione perdere, omnium iniusticiarum summa est. 95. c. 1
 Vlyssis à Circe socij in porcos mutati. 141. c. 2

Vmbilici puerorum offeruntur Diabolis. 112. c. 1
 Vnctio spiritualis omnia docet. 45. c. 2
 Vnctionibus somnus inducitur. 140. c. 1
 Vnctione strigum nullus intentum assequitur, nisi opere Diaboli. ibid.
 Vncti non omnes vt vetulae, deferuntur. 139. c. 1
 Vnguentorū Diabolicorum vsus. 69. c. 2
 Vnguentum quo vngunt vecturas. 100. c. 2
 Vnguentum execrabile muliercularum, quo vtuntur vt cursus suos perficiant & dira eiusmodi. 136. c. 1
 Vnguentum spurcissimum cum abusionibus sacramentorum factum. 138. c. 1
 Vnguenta sua spurcissima ex infantibus à se occisis & ex materiis sacramentorum quomodo Sagæ conficiant. 142. c. 2

Z

ZOroastres risit cum nasceretur. 2. c. 2
 Zoroastres viuum astrum dicitur. ibid.

M A G I S T R I
BERNARDI BASIN.
CÆSARAVGVSTANENSIS

Ecclesiæ Canonici, eximiique sacræ legis
Disquisitoris,

DE ARTIBVS MAGICIS AC MAGORVM
Maleficiis, Opus præclarissimum, nunc recens à
mendis quàmplurimis emendatum.

P R O Æ M I V M.

Prefatio
ad audi-
tores in
lectorio
habita.

VM vos in audiendis
Magicæ artis disce-
ptionibus attētissi-
mos conspicio, & rei
magnitudinem meis
oculis subiicio, Illu-
strissime & Reuerendissime Domine
purpurati cœtus particeps & sacri
concilij membrum, spectabilis Re-
ctor, sacræ militiæ duces, proiudi-
ces incorrupti, aurati milites, & vos
sacratissimi Dei studii expositores, à
quibus abditissima quæque doctri-
narum omnium intelliguntur: non
mediocri molestia afficior, propter-
ea quòd id onus ad me delatum in-
telligo, quod vel ad plures doctissi-
mos & eloquentissimos viros im-
partitum impar eorum viribus vi-

Mall. Malef. Tom. I.

deretur, præsertim hoc in loco cele-
berrimo, & apud cœlestium artium
præceptores, quibus de rebus ma-
gnis & grauibz iudicandi datur
facultas. Itaque vereor, cùm non
videam, quid tanto conspectui dig-
num, aut elegantia dicendi, aut sen-
tentiarum grauitate à me possit af-
ferri, satis ne mihi parum hac in re
consuluisse iudicetis.

Verùm, quia in hoc est mea omnis
disposita viuendi ratio, vt nihil esse
ducam magis meum, quàm dictis
parere maiorum. Quapropter res-
pondere dignum duxi ad quæstio-
nem, quam proposuit sacræ scientiæ
summus interpres, grauitatis & con-
cilij custos, cuius eloquio (vt audire
potuistis) & sapientia, & vetustissi-

Di&is
paren-
dum ma-
iorum.

A A a marum

De artibus magicis, &c.

Imarum gentium memoria coniuncta est.

Articuli
hi Parisienses
habentur
in loh.
Bolini
Dzmononia
de verbo ad
verbum.

Protestari tamen primum necesse est, nihil pertinaciter me dicere aut defendere velle, quod sacrosanctæ repugnet Ecclesiæ aut Doctoribus per eam approbatis, seu articulis Parisiis condemnatis. Pauca tamen probabiliter me adducturum gratia conferentiæ habendæ cum præstantissimis commilitonibus meis. Et quia disceptationi locus est, non orationi: pro quaestione proposita: Vtrum Christi doctrina fideles omnes à Magorum maleficiis purgantur.

Magi.
Duy z.

NOtandum primò, quòd Magus vocabulum est Persicum id denotans quòd apud Græcos Philosophus, & apud Latinos sapiens dicitur. Hos Galli Druydas vocauerunt. Vnde Plin. lib. 16. *naturalis Historia in fine*; Nihil, inquit, habent Druydæ: ita enim Galli suos appellant Magos. Aegyptij in ea significatione, qua nos sacerdotes & Græci prophetas dixerunt. Inde Gymnosophistas Græco vocabulo & sua interpretatione vocabat. Babylonii necnon & Assyrii suos Magos seu sapientes Chaldaeos vocauerunt. Itaque Laërtio teste, Magi apud Persas Deorum cultui maxime insistant, preces illi ac vota & sacrificia offerunt, de Deorum substantia & generatione differunt, cultum & usum auri interdiciunt. Posthac tractu temporis ij tantummodo Magi dicti sunt, qui ob facinorum magnitudinem vulgò Malefici appellantur.

De in-
uen ore
Magices.

NOtandum secundo, quòd ars Magica vt placet Plin. lib. 30. *naturalis Historia* ab ipso Zoroastre (vt omnes auctores conueniunt) in Perside ortum habuit: quæ (vt ait) fraudulentissima artium in toto ter-

rarum orbe plurimis seculis valuit: & subditi:

Auctoritatem ei maximam fuisse nemo miretur, quòd sola artium tres alias imperiosissimas humanæ mentis complexa, in vnam se redegit. Nam primò de medicina nemo dubitauit hanc specie salutari irrepsisse, velut altiore sanctiorémque quam medicinam, ita desideratissima blandissimisque promissis addidisse vires religionis, ad quam maxime alligat humanum genus. Atque vt hoc quoque suggererit, miscuisse artes Mathematicas, nullo non auido futura de se sciendi atque ea è cælo verissime peti credenti. Ita possessis hominum sensibus triplici vinculo, in tanto fastigij adoleuit, vt hodie etiam in magna parte gentium præualeat.

Magica
Medic-
nâ Theo-
logiam
& Ma-
thefin si-
bi colli-
gavit.

De isto Zoroastre dicit Solinus quòd risit quando nascebatur; & dicit August. quòd ille risus monstruosus fuit, (risit enim quando plorare debuit, vt plorant ceteri) nihil boni portenti, quod patuit. Inuentor artis Magicæ fuit, sed sua ars Magica ad infelicem terminum, sicut & ceteros Magos duxit: quoniam in prælio Ninus Rex Assyriorum eum superauit: & demum ictu fulguris occubuit: non obstante, quòd Magus & Astrologus maximus esset: vnde Zoroastres viuens astrum dicitur. Postea verò Democritus & Orpheus Magicam ampliauerunt. His notatis sit prima propositio talis.

De Zo-
roastres
risu cum
nasce-
tur.

Zoroa-
stres
vium
astrum
dicitur.

PRIMA PROPOSITIO.

Sequuntur decem propositiones, probantes quod Damones possunt propria virtute homines decipere.

Homines
mutati in
iumenta.

Multa per artem Magicam, in præstigiis & maleficiis possunt ostendi & fieri, quæ aspicientibus & causam ignorantibus videntur mira. Probatur primò per Augustinum lib. 28. de ci. Dei. Cum essemus, inquit, in Italia, audiuius quasdam mulieres imbutas Magicis artibus, dato caseo statim homines in iumenta conuertisse, quæ ut alia iumenta, necessaria quæque portabant: & finita opera iterum homines ab illis restitui, quibus (ut ait) mens semper humana conseruata fuit. Apuleius etiam Platonice sectæ Philosophus scripsit, se in asinum apud Thessaliam beneficiis cuiusdam mulieris (dum per Magiam fieri aus conaretur) conuersum fuisse, & tractu temporis in hominem restitutum. Plinius, Seneca, & Cicero certissimè affirmant, messes in varios agros Magorum præstigiis traduci posse. Vnde Ouidius,

*Carminè laesa Ceres sterilem vanescit
in herbar.*

Et Virgilius in *Bucolicis*, *Ecloga octaua*, Atque satas aliò vidi traducere messes. Medea quoque apud Ouidium libro *Metamorphoseos septimo* ex hac arte mirabiliora patrasse narrat: Cum voluit, ripis ipsis mirantibus, amnes in fontes rediere suos, concussaque sisto, Stantia concutio cantu freta, nubila pello. Ex his & plurimis experienciis, quas breuitatis gratia missas facio, patet veritas propositionis.

SECUNDA PROPOSITIO.

Sicut mira multa per artem Magicam facta, corporibus cœlestibus minimè sunt ascribenda, ita, nec virtuti intellectus hominis, artibus Magicis vtētis. Probatio primæ partis: quia impossibile est, quodd effectus qui sunt proprii naturæ intellectualis ex virtute cœlestis corporis causentur. Nam propria operatio cuiuslibet rei sequitur propriam naturam eius: constat autem, quodd locutio est actus naturæ rationalis. In operibus autem Magorum aliqui colloquentes hominibus, & responsa dantes de diuersis negotiis expressè audiuntur: quare impossibile est, quodd huiusmodi effectus artis Magicæ causentur vniuersaliter ex virtute corporis cœlestis. Nec potest dici, quodd huiusmodi locutiones quæ audiuntur in operibus Magorum, non sunt secundum sensum exteriorem, sed solùm imaginariè & phantasticè: quia huiusmodi locutiones indifferenter audiuntur ab omnibus circumstantibus. Hoc autem esse non posset, si solùm fieret secundum Magorum, quibus responsa dantur, imaginationes. Nam ea quæ sunt intrinsecus in imaginatione vnius, non percipiuntur sensibiliter extrinsecus ab aliis. Igitur prima pars vera.

Corpor.
cœlestib.
non as-
cribenda
mira ma-
gica.
Quomo-
do collo-
quantur
Dæmones
& Magi.

Secunda pars probatur. Primò quidem, quia cum virtus sequatur essentiam rei, diuersitas vel identitas virtutis diuersitatem vel identitatem indicat essentialium principiorum. Intellectus autem communiter hominum talis conditionis inuenitur, quodd eius cognitio ex rebus sensibilibus causatur magis, quàm possit sua conceptione res sensibiles causare vel immutare. Si ergo sint

Mira Ma-
gica non
sunt as-
cribenda
virtuti
humani
intelle-
ctus.

aliqui homines, qui conceptione intellectus sui possint virtute propria res naturales transmutare, erunt alterius speciei ab aliis hominibus, & dicentur æquiuocè homines cum eis, quod constat esse absurdum. Igitur impossibile est, quod virtute intellectus hominis, arte Magica vten-
tis, efficiantur operationes artis Magicæ.

Non diffi-
cimus
virtutem
faciendi,
sed solum
cognitio-
nem fa-
ciendi.

Probatur etiam ista secunda pars, quia virtus agendi seu faciendi non acquiritur per disciplinam, sed solum cognitio faciendi. Videmus autem quod per disciplinam, aliqui homines pestiferi acquirunt, quod huiusmodi effectus Magicos efficiant. Non igitur est in eis virtus realis aliqua, per quam huiusmodi effectus Magicos efficiant, sed solum cognitio vel notitia in libris dam-
natis acquisita: igitur secunda pars propositionis vera.

TERTIA PROPOSITIO.

Artificia-
lia Ma-
gicæ
non vir-
tutem ha-
bent ex
cælo.

Artificialia, quibus Magi vtun-
tur ad benevolentiam, odium,
vindictam, seu secretorum notitiam,
aut alios quoscunque effectus artis
magicæ, virtutem in se nullam ha-
bent ex cælo nec aliunde. Probatio,
quia figura secundum sui rationem
abstrahit ab omni materia sensibili,
cùm sit quoddam Mathematicum.
Sed talia Mathematici nullius actio-
nis naturalis possunt esse principia,
cùm non sint actiua nec passiua;
igitur propositio vera.

Imagines
seu figuræ
Magorū
non sunt
effectus
corporū
cælestiū.

Item hominis figuræ vel imagines,
quibus Magi vtuntur, non sunt effe-
ctus corporum cælestium, sed po-
tius hominis per artem illam ope-
rantis. Ergo opera artis Magicæ,
quæ sunt cum hominibus artificia-
libus, non sunt effectus corporum
cælestium. Nec dici potest, quod

sicut corpora naturalia subduntur
cælestibus: ita & corpora artificia-
lia. Et ideo sicut corpora naturalia
fortiuntur quasdam virtutes occul-
tas, continentes speciem (sicut quod
Magnes attrahit ferrum) ita & cor-
pora artificialia, sub certa constella-
tione fabricata, fortiuntur virtutem
occultam à corporibus cælestibus
ad aliquos effectus producendos
(quæ videtur potissima ratio Astro-
nomorum) quia non videtur simile
de istis & de aliis corporibus. Nam
virtutes naturales corporum natu-
ralium consequuntur formas natu-
rales eorum, quas quidem formas
fortiuntur ex impressione corporum
superiorum: & ex eorundem cor-
porum impressione fortiuntur quas-
dam virtutes actiuas speciem con-
tinentes. Sed formæ corporum arti-
ficialium non sunt effectus corpo-
rum cælestium, sed procedunt ex
conceptione artificis, eas in mate-
riam inducentis. Igitur ex impres-
sione corporum superiorum nullam
prorsus virtutem actiuam, in quan-
tum sunt artificialia, fortiuntur.

Taxantur
Astrono-
mi.

QUARTA PROPOSITIO.

EX hac tertia propositione infer-
tur quarta. Quia sicut imago
leonis sculpta in leonis neminem à
passione renum vnquam liberauit:
Nec Virgilij Magi musca ænea ab
vrbe Neapoli veras muscas fugauit:
sic nec per imaginem aliam, aut scul-
pturam, circulum, annulum, sigillum
seu figuram immutantur hominum,
aut brutorum corpora: immobili-
tantur vel fugantur animantia, nec
referantur ostia, patet propositio ex
supra-dictis.

An ima-
go leo-
nis, scul-
pta in
signo
leonis
curet re-
nes. An
Virgilij
musca
ænea ve-
ras mus-
cas abi-
gat.

Et adhuc aliter probatur: quia
vel talibus est impressa virtus vel
forma à superiori agente, sicut luna
illumi

illuminatur à sole per lumen receptum. Vel hoc fit per solam motionem superioris agentis, absque forma aliqua seu virtute eis inhærente ad agendum: sicut aqua maris fluit & refluit per motionem corporis cœlestis. Non primum quia cùm operatio, quæ consequitur formam impressam, communiter inueniatur in omnibus indiuiduis, quæ sunt eiusdem speciei, sequeretur, quòd omnia artificialia eiusdem speciei vel figuræ ingeniorum artificialium similes & conformes haberent actiones, quod falsum est. Nec secundum dici potest; quia cùm operatio quæ sequitur solam motionem superioris agentis non semper conueniat rebus motis, sicut non semper Oceanus fluit & refluit, sequeretur, quòd huiusmodi artificialia non haberent actiones nisi solùm durante constellatione, sub qua sunt fabricata, cuius contrarium asseritur ab expertis. Igitur propositio vera.

QVINTA PROPOSITIO.

An carmina incantatorum operentur aliquando.

Incantatores, carminum violentia non inficiunt aut sanant homines, nec incantationibus cogunt de latebris exire serpentes, cùm verba eorum scripta seu prolata de se, obseruata etiam constellatione, talia, aut eis similia nequaquam possint efficere. Probatur primò ratione, quia ars non producit materiam in qua operatur artifex: sed ea præsupposita superinducit formam. Verba autem humana habent materiam, sonos scilicet ab ore hominis sensibilibiter prolatos. Significatione verò quasi formam habent ab intellectu. Vnde ad hoc datus est sermo secundum Philosophum vt præstò sint nobis mutux voluntatis indicia. Igitur sicut artificialia in quantum hu-

iusmodi non habent efficaciam ad determinatos effectus artis magicæ producendos ex virtute corporum cœlestium: ita pari ratione nec verba incantatorum quantumcunque temporibus electis sint scripta, aut ex intentione & desiderio animæ rationalis formata.

Idem habetur 26. *quest.* 7. admo-
neant fideles, vbi habetur: quòd magicæ artes incantationesque infirmitatibus hominum nihil possint remedij conferre, sed hoc esse laqueos antiqui hostis.

Nec quenquam mouere debet glossa super illud Psalmi, Sicut aspidis furdæ obturantis aures suas. *aspides obturare aures. S. Augustini error.* *Quomodo intelligendum* Aspides, inquit, ne vocem incantatoris audiat, vnam aurem ponit in terra, alteram claudit, ac si timeat, quòd virtus verborum incantantis ad se perueniat. Non enim facit Aspides ex eo, quòd verba incantantis intelligebat (vt dicit August.) Sed quia in prolatione verborum sentit in se quandam immutationem: quam naturali instinctu refugiens (sicut omne animal naturaliter refugit suum corruptiuum) claudit organa sensus auditus, sicut & homo contra aliquem terribilem sonum apponit subitò & quasi sine deliberatione manus suas ad aures, ne audiat sonum illum. Prædicta autem immutatio, quæ fit in corpore serpentis ad verba incantatoris, non fit virtute verborum. Qua autem virtute fiat, dicetur in sequentibus. Et sic patet quinta propositio.

SEXTA PROPOSITIO.

Efectus mirabiles artis magicæ efficiuntur ab intellectu separato, Magorum operationibus se immiscente. Probatur primò, quia magi in suis operationibus vtuntur

De intellectu separato, Magorum operationibus se

immif-
cence.

quibusdam vocibus, significatis ad determinatos effectus producendos: quæ quidem voces nihil aliud sunt, quàm quædam inuocationes adiu- rationes, seu imperia quasi vnius ad alterum colloquentis.

An ani-
mæ sint
potiores
in iis qui
miracula
edunt.

Vnde Aug. *de ciuitate Dei* dicit, quod Pophyrius velut dubitans quærit: verum in diuinantibus, & quædam mira facientibus, animæ sint potiores quàm in aliis. An ali- qui spiritus extrinsecus veniant: Et potius venire eos extrinsecus ar- bitratur, spiritus autem separatus aut est bonus aut malus. Non po- test autem dici, quod huiusmodi effectus, qui fiunt per artem Ma- gicam, fiant per bonos spiritus. Pri- mò quia non est boni spiritus se familiarem exhibere sceleratis ho- minibus: aut præstare eis patrocini- um in his quæ sunt contraria vir- tuti & veritati. Huiusmodi autem artibus magicis vtuntur frequen- ter homines scelerati, plerunque etiam homicidia & maleficia per eos procurant.

Bonos
spiritus
non com-
municare
Magis.

Nam secundum Isidorum *unic. lib. etymo.* vtentes prædictis artibus Ma- lefici vocantur. Quare manifestum est, quod per spiritum bonum hu- iusmodi effectus artis magicæ nullo modo efficiuntur.

Magorum
opera
ducunt
ad men-
dacia.

Præterea, spiritus boni est duce- re quantum in se est ad veritatem: Sed in operibus Magorum multa plerumque fiunt, quibus homines ludificantur, decipiuntur, & in errorem trahuntur. Igitur per bo- num spiritum opera magica non efficiuntur.

Boni spi-
ritus non
est, vt se
c habeat
minori,
hæc ut u-
perior.
Magi im-
perant iis

Idem patet ex hoc, quia non est spiritus boni, vt si sit superior, mi- nori, vel pari subdatur: aut si sit in- ferior, vt sibi à superiori supplica- tionem fieri patiatur. Sed Magi & Necromantici in suis operationibus

inuocant eos, quorum auxilio vtuntur, suppliciter quasi superio- res. Cum autem venerint, imperant eis quasi inferioribus, vt patet per libros acres & sacros illius artis. Quare manifestum est, quod homi- nis effectus artis magicæ per bonos spiritus non efficiuntur. Relinqui- tur ergo, &c.

quibus
primò
supplica-
bant.

SEPTIMA PROPOSITIO.

Quod tales effectus artis magi- cæ fiunt per malignos spiritus, quos nos Dæmones vocamus. Hoc expressè dicit Aug. 2. *de Tri.* Per Dæmones, inquit, magicæ artes possunt, quicquid possunt valere nec aliquid, nisi data desuper potestate. Datur autem vel ad fallendum fallaces, sicut Ægyptios: & in ipsos Ma- gos data est, vt in eorum spirituum operatione viderentur admirandi, à quibus fuerant damnandi. Ex quo repellitur error gentilium, qui huiusmodi operationes Diis bonis attribuebant: Contra quos dicit August. *lib. 85.* Deus per semetip- sum neminem decipit, sed per talem Angelum, qui pro suæ voluntatis peruersitate, vel ad vindictam pecca- torum, vel ad exercitationem eorum, qui secundum Deum nascuntur, or- dinatur. Et idem 11. *super Genes. ad literam.* Quod enim, inquit putatur audire serpentes; vel intelligere verba Magorum, id est, incanta- torum, vt eis incantantibus exiliant plerunque de latebris, in illis vis Diaboli operatur. Et subdit *infra.* Gaudent enim Dæmones hanc po- testatem sibi dari, vt ad incantatio- nes hominum serpentes moueantur, vt quolibet modo fallant quo pos- sunt.

Magica
ars datur
ad fallen-
dum fal-
laces.
Quomo-
do Deus
datur
decipere.

OCTAVA PROPOSITIO.

De aspe-
ctu fasci-
nantium.

Fascinatrices suo aspectu male-
uolo immutare possunt infan-
tium tenerrima corpora, vsque ad
grauem infirmitatem ea quandoque
alterare. Hanc propositionem probat
Auicenna: quia substantiis separatis
multò magis obedit materia corpo-
ralis ad productionem alicuius effe-
ctus, quàm qualitatibus actiuis &
passiuis in natura. Nam ad appre-
hensionem substantiarum separata-
rum sunt multa in istis inferiori-
bus præter cursum corporum cœ-
lestium, & aliorum naturalium
agentium.

Ex sola
imagina-
tione ani-
mæ, cale-
scit aut
frigescit
corpus.

Quod patet de anima, quæ si fue-
rit fortis in sua apprehensione, im-
mutat corpus proprium: sicut ex
sola imaginatione animæ corpus
calefcit, vt patet in concupiscenti-
bus & irascentibus, vel etiam frige-
fcit, sicut contingit in timentibus.
Incurrit etiam quandoque ex hac in
febrem, aut aliquam aliam ægritu-
dinem.

An ani-
mæ pu-
rum &
proprium
corpus, &
aliorum
corpora
obediunt.

Et per hunc modum dicit, quòd si
anima coniuncta corpori fuerit de-
purata à vitiis, & fuerit fortis in sua
apprehensione quòd tunc obedit ei
non solum corpus proprium, sed
etiam corpora aliorum. Hinc & se-
cundum eum, quòd aliqui sancti
viri operantur multa mira præter
solutum cursum naturæ, ita quæ ad
eorum apprehensionem sanatur
quandoque infirmus, vel aliquid
huiusmodi. Et consimiliter dicit,
quòd si anima fuerit fœdata vitiis,
& habuerit fortem apprehensionem
in malitia, obedit ei materia corpo-
ris alieni ad transmutationem, præ-
cipuè in illis, in quibus materia est
apta ad receptionem impressionum,
sicut contingit infantibus propter

teneritatem carnis, sicut cera mol-
lis facillè recipit impressionem sigilli.
Et istam Auicenna causam fascina-
tionis.

Nam ex forti apprehensione ve-
tularum obstinatarum in malitia,
mutatur corpus infantis ad infir-
mitatem, vel ad aliquam passio-
nem.

Sed ista ratio Auicennæ non va-
let, nec in se nec in confirmatione per
exemplum quòd adducit. In se qui-
dem, quia secundum August. mate-
ria corporalis non obedit Angelis,
nec multò minus animabus ad nu-
tum quantum ad corporalem trans-
mutationem, sed soli Deo.

Quomo-
do aspe-
ctu fasci-
nantur
corpora
infantiū.

Exemplum autem quod adducit
pro confirmatione non valet pro-
pter duo. Primò quidem quoniam
ex sola apprehensione aut imagina-
tione animæ coniunctæ, non sequi-
tur aliqua mutatio corporis nisi il-
li apprehensioni fuerit adiuncta ali-
qua affectio puta gaudij vel timoris,
concupiscentiæ aut iræ, aut alterius
passionis, per quas variatur motus
cordis & etiam spirituum proceden-
tium à corde, ex quibus quidem
spiritibus vel retractis ad cor per
passionem timoris, vel diffusis ad
membra per passionem gaudij, se-
quitur alteratio aliqua in corde,
quæ potest esse causa infirmitatis, si
materia sit disposita.

Secundò, quia maior est colligen-
tia animæ ad corpus suum, quàm
ad corpora aliorum: & quia immu-
tatio corporalis est per contactum,
magis est natum corpus proprium
transmutari ex apprehensione ani-
mæ quam corpora aliorum.

Dicendum est igitur quòd trans-
mutatio corporis, quæ fit per fasci-
nationem, non prouenit ex hoc
quòd imaginatio vel apprehensio
vnius animæ immutet immediatè
corpus

Quomo-
do oculi
pro'pectū
corpus
inficiant

corpus alterius hominis. Sed ex hoc quod mediante motu cordis & spirituum (vt dictum est immutatur corpus proprium coniunctum, quæ quidem immutatio spirituum maxime inficit oculos. Oculi autem infecti inficiunt medium, medium autem infectum inficit corpus prospectum, si fiat facile immutabile. Sicut videmus, quod oculus menstruata inficit speculum, & præcipue si sit nouum, vt habetur in *l. de somno* & vi. Sic igitur ex forti apprehensione alicuius vetulæ in malicia indurata immutatur motus cordis & spirituum. Quæ quidem immutatio perueniens ad oculos inficit ipsos: Oculi autem infecti, inficiunt vicinū aërem, aër autem infectus inficit corpus infantis propter eius teneritatem: & ita ad maleuolum aspectum vetularum inficitur modo prædicto infans & fascinator, ita quod cibum euomat, & infirmitatem incurrat.

NONA PROPOSITIO.

Quomo-
do cor-
poralia
obediunt
Dæmoni-
bus.

Sanira-
tem faci-
lè po-
sunt tur-
bare Dæ-
mones.

Tanta virtute Dæmones corporalibus rebus præsumt vt possint Deo permittente elementa commouere, mare concitare, montes & colles destruere, arbores herbisque dissecare, brutorum corpora atque hominum subintrare, vexationes, infirmitates & mortem ipsam procurare. Probatur propositio, quia corporalia obediunt Dæmonibus quoad motum localem, vt patet per August. 3. *de Trin.* Sed prædicta possunt fieri per transmutationem localem rerum corporalium. Patet de infirmitate & morte, de quibus minus videtur. Cum enim sanitas consistat in conuenienti dispositione & adæquatione humorum, possunt Dæmones commouere humo-

res corporis & violenter exagitare, ad quod sequetur perturbatio fanitatis, dolor, infirmitas, aut corporalis vexatio, sicut de Saul rege vexato à Diabolo legitur 1. *Reg.* 16. Spiritus nequam exagitabit eum. Erat autem ista agitatio interior vehemens commotio. Patet etiam de stimulo carnis Paulo dato 2. *ad Cor.* 12. vbi dicit glossa Augustini, dolore quodam corporis traditur Apostolus vehementer exagitatus. Patet insuper *Luc.* 13. de muliere detenta in infirmitate annos decem & octo, à qua Dominus spiritum infirmitatis eiecit.

Potest igitur Dæmon vexationes grauissimas causare, ad quas Deo permittente sequetur mors. Potest etiam Dæmon ab intrinseco violentias inferre, vt patet de septem viris Saræ, *Tob.* 3. quos Asmodæus interfecit. Et de Iob patientissimo, qui Satanæ potestatem in rebus secundis & corpore expertus, spiritu secundo edoctus ait, non est potestas super terram, quæ valeat ei comparari. Et sic patet veritas propositionis.

Ergo
duobus
Dæmoni-
bus in
vix inui-
cem suc-
cedenti-
bus ve-
xatus est
ob.

EX his infertur, quod Dæmon propria naturæ potestate interiorius & exterius potest homines variis illusionibus decipere. Probatio primæ partis, quia ea quæ ex motu locali aliquorum corporum causari possunt, naturali virtute Dæmonum subsunt, vt ex supradictis patet. Sed apparitiones imaginariæ causantur interdum in nobis per operationem naturæ ex locali mutatione corporalium humorum & spirituum, vt dicit Philosophus in *libro de somno & vigilia.* Vbi respondit, causam apparitionis somniorum, dicens, quod cum animal dormit, descendente plurimo sanguine ad principium sensitiuum, simul descen-

De causa
somnia.

dunt in spiritu animali impressiones relictæ ex sensibilibus motionibus, quæ in spiritibus sensualibus conseruantur, & mouet principium sensituum apprehensuum, ita quod aliqua apparent, ac si tunc principium sensituum à rebus temporis exterioribus immutaretur. Tanta etiam potest esse motio horum spirituum & humorum, quod non solum dormientibus, sed etiam vigilantibus huiusmodi apparitiones fient, sicut contingit in phreneticis, arreptitiis, & vehementer studentibus.

Vehementer studentes habent miras apparitiones & imaginationes.

Igitur apparitiones imaginariæ poterunt fieri in homine per Dæmones, humores, & spiritus interiores commouentes, ad quod sequitur varia ordinatio phantasmatum, vt varias repræsentationes faciant eis, quos decipere cupiunt. Et quia tunc anima conuertitur ad huiusmodi similitudines, sicut ad res videtur homini, quod sit equus, oppressus onere. Quemadmodum videbatur patri ipsius Præstantij se fuisse caballum & annonam cum aliis bestiis portasse, vt recitat Aug. 18. *de ciui. Dei*, & dicit ibi August. quod ita inuentum est. Quod est intelligendum, quod patet de Præstantio & alijs (quos ibi recitat August. per Magas mulieres fuisse conuersos in iumenta onera portantia, phantasticè solum fuisse conuersos in iumenta, sed portatio prima onerum fuit vera, non onerum facta per homines, sed per Dæmones.

De Præstantio conuerso in iumentum.

Præstantio Dæmonum in nocturnis equitationibus mulierum.

Sic etiam videtur aliquibus, quod transferantur de loco ad locum, cum societate magna. Vnde quædam mulierculæ inferuientes Sathanae, Dæmonum illusionibus seductæ, credunt se, & profitentur nocturnis horis cum Diuina paganorum

Mail. Malef. Tom. I:

Dea in magna mulierum multitudine equitare, & alia nefanda agere, puta paruulos à latere maritorum accipere, assare, & comedere, domos per carminos seu fenestras intrare, & habitantes variis modis inquietare: Quæ omnia & consanilia aliquando solum phantasticè accidunt eis.

Vnde August. 7. *super Genes. ad literam*. Illa, inquit, quæ feruntur accidisse, vt quidam recordarentur, se in quorundam animalium corporibus fuisse, aut falsa facta narrantur, aut ludificationibus Dæmonum hoc in eorum animis factum est. Si enim contingit, vt quis in somnis fallaci memoria recordetur, se aliquid fuisse quod non fuit, aut fecisse quod non egit, quid mirum, si quodam de isto occultoque iudicio sinantur Dæmones etiam in cordibus hominum vigilantium tale aliquid posse.

Idem videtur sonare capitulum illud 26. *quæst. 5. Episcopi*. vbi habetur, quod mulierculæ illæ, quæ dicunt se ductas ad loca remota, imaginariè tantum ducuntur. Et est illa ambulatio in imaginatione & non in gressu pedum.

De imaginariis ambulationibus muliercularum. Decretum 26. q. 5. Episcopi infirmatur. Canones taxantur, quasi male allegant sanctam Scripturam.

Illud tamen decretum videtur reddere Maleficos audaciores ad introducendum alios in suam sectam, & Iudices Ecclesiæ ad inquirendum de maleficiis remissiores & sic videtur parare viam ad cultum idololatriæ. Propter quod dicendum, quod decretum illud fuit sumptum ex concilio quodam particulari: & non ex aliquo quatuor conciliorum generalium, & ideo non fulcitur tanta auctoritate, sicut alia plurima decreta. Videtur etiam leuitate quadam fuisse factum: quod patet in exemplo Ezechielis, quod adducit ad probandum, quod deportatio illarum mulierum fiat solum in

B B b phan

phantasia, & non realiter: vbi sic habetur: Quis verò tam stultus & hebes sit, qui hæc omnia, quæ in solo spiritu sunt, etiam in corpore accidere arbitretur, cum Ezechiel Propheta visiones quæ Domini sunt, in spiritu non in corpore viderit: sicut ipse dicit, statim, inquit, fui in spiritu.

Quodd si Ezechiel existens in Chaldaea, sicut se fuisse in spiritu in Hierusalem, hoc non probat intentum, nisi adderetur, quodd Ezechiel non potuit ibi esse praesens, nisi in spiritu & non in corpore quodd falsum est. Nam & Abaeuc è Iudæis in Chaldeam confestim translatus est *Daniel. 14.*

Salutatio
capituli
Episcopi.

Verumtamen pro reuerentia sacri voluminis dicendum, quodd si capitulum illud Episcopi, intelligatur, deportationes & apparitiones illarum mulierum, aliquando fore imaginarias solum, non negando, quin possint esse veræ & reales, & quin aliquando prædictum capitulum esse tanto volumine dignum. Si verò intelligatur, tales deportationes non posse aliter quam imaginariè fieri, dictis sacrae scripturae manifestè repugnat. Et quodd subditur in illo capitulo, quodd qui talia credit infidelis est, & pagano deterior, hoc intelligitur de his, qui credunt diuinos cultus Dianæ, aut Herodiadi debere exhiberi, sicut illæ mulieres credebant.

De vetulis
corruptis,
videntibus
animas purgatorij.
De corruptis non
sentientibus igne.

Sed quibusdam vetulis, quæ se in raptu dicunt videre animas purgatorij, & plura alia, vt furta & res perditas: quarum pedes protinus adusti non sentiunt ignem? Dicendum, quodd Dæmon phantasmata in imaginatione earum tantum intendit, vt extra nihil sentiant. Exemplum de habentibus morbum

eaducum, qui etiam adustionem non sentiunt in infirmitate sua, quia interioribus passionibus pressi extra non sentiunt ignem. Augustin. etiam de ciuitate Dei recitat de quodam, qui ad modicum alicuius gemitum, se adeò ad interiora conuertere poterat, vt nec voces, nec puncturas; nec vellicantes sentiret, imò tantquam in defuncto nullus anhelitus sentiebatur.

Sed vnde est, quodd scæminæ in maiori multitudine reperiuntur supersticiosæ & Maleficæ, quàm viri? Respondeo, quodd triplici ratione. Primò, quia pronæ sunt ad credendum. Eidem autem malam Dæmon principaliter quarit, vnde *Ecclesiast. 19.* Qui citò credit, leuis est corde, & minorabitur. Secundo, quia à natura propter fluxibilitatem complexionis) facilius sunt impressionis ad reuelationes capiendas per impressionem separatorum spirituum. Et Guillelmus Parisiensis dicit quodd cum complexione sua benè vtuntur, multum bonæ sunt: cum verò malè, peiores sunt. Tertiò, quia linguam lubricam habent, & ea quæ mala arte sciunt, comparibus scæminis vix celare possunt, seque occultè cum vires non habeant per maleficia vindicare quarunt. Vnde *Ecclesiastici 25.* Commorari Leoni & Draconi plus placebit, quàm habitare cum muliere nequam.

Cur scæminæ
sexus
magis
quàm ma-
fæminæ
propen-
deat ad
Magiam.

Ex supradictis patet prima pars propositionis, videlicet quæ Dæmones interius homines decipere & illudere possunt.

Quod
Dæmo-
nes etiam
exterius
possunt
homines
deludere.

Secunda pars, scilicet, quodd exterius possint illudere. Patet primò ratione organi sensus particularis exterioris, quodd cum materiale sit, potest per Dæmonem malè disponi;

ita

ita vt videatur res aliter esse quam sit : quemadmodum febricitantibus propter indispositionem linguæ, dulcia amara esse videntur. Ex parte verò obiecti, circum ponendo aliquid circa obiectum : sicut quando corpus album videtur, mediante verò rubicundo, illud album videtur rubicundum.

De sociis
Diomedis
in aues
versis
exemplū.

Potest etiam illudere, quadam agitatione, occultando quadam, & alia ostendendo : sicut socij Diomedis fuerunt subito subtrahiti, & ducti ad loca remotissima, & veræ aues insolite fuerunt ibi positæ quæ prope templum Diomedis multo tempore volauerunt : & sic illudebantur hi, qui credebant socios Diomedis in aues conuersos.

Herba faciens
trabes
apparere
serpentes.

Alio modo potest illudere, applicando res aliquas naturales, quarum virtus est, vt faciant apparere res aliter quam sint : sicut herba quædam accensa fumigans, quæ facit trabes apparere serpentes.

Potest etiam assumpto corpore illudere, sicut apparuit lactuca Moniali, vt refert Gregorius *primo libr. Dialogorum*. Et sic patet propositio, quòd Dæmones variis illusionibus possunt homines illudere.

VIs mirabilibus effectibus Magicæ artis, & magna Dæmonis potentia, paucis videre restat : Cur ad vota Necromanticorum, Hydromanticorum, Chiromanticorum, Augurum, Aruspicum, Fascinatorum, Pythonicorum, aliorumque Maleficorum, sua scientia extensissima, ac potestate quam maxima paratus assistat; Dicendum breuiter, quòd hoc prouenit quia Dæmones inuident salutem hominum, & ideo proni sunt ad

nutriendum & detrahendum eos in errorem. Propter quod, secundum quod vident vnumquemque circa diuersa curiosè & suspiciosè aliquid obseruantem ingerunt se spontè obseruationi eorum.

Dæmones
alunt curiositates,
& superstitiones.

Secunda ratio, quia homines in signum subiectionis & reuerentiæ Deo vero sacrificia offerunt, hymnos canunt, inuocationes, prostrationes, & alia huiusmodi ad cultum latræ pertinentia faciunt. Idcirco Dæmones, quorum superbia ascendit, semper appetunt quàm maximè huiusmodi reuerentiæ signa sibi ab hominibus exhiberi : & idè operationibus talia sibi exhibentium libentissimè se immiscent.

Caco dæmonum
superbia
ascendit.

NOtandum secundò quòd inuocare ex parte inuocantis duo importat. Primum est, inuocantem credere alicuius rei, vtpote, scientiæ, potentiæ, pecuniæ, seu rei alterius se pati inopiam & defectum. Alterum est credere illum defectum non fore sibi immobiliter affixum, quin valeat per aliquem liberari, quod inuocans desiderat.

De inuocantem
carione
Dæmonis
in adiutorium.

Ex parte inuocati importat alia duo. Primum est, credere in ipso inuocato esse potentiam ad liberandum inuocantem à tali defectu. *Ad Rom. 10.* Quomodo inuocabunt eum in quem non crediderunt? Alterum est credere, quòd ille qui inuocatur, à tali adiutorio conferendo, si conferre voluerit, nullus poterit impedire. Vel saltem est amicus & familiaris illius, quem nullus potest impedire.

Ex parte finis inuocationis importat duo. Primum, quod credit inuocatum humiliationibus & obsecrationibus ad præstandum, patrociniū inclinari. Alterum, quòd

inuocans talia facit, vt ab inuocato iuuetur. His notatis ponuntur quædam conclusiones.

PRIMA CONCLUSIO.

SI Dæmon inuocetur, siue tacitè siue expressè, cum sacrificio & adoratione, si credit ipse inuocans, Dæmonem fortè Deum, à quo petit auxilium talis inuocans hæreticus est. Patet, quia credere Dæmonem fore omnium creatorem, hæresis est. Ergo Dæmonem inuocans, & hoc credens, hæreticus est. Consequentia patet, antecedens sit euidentia quia obuiat primo articulo fidei, & variis passibus sacri Canonis, vbi habetur, Dæmonem initium habuisse, deliquisse, & in malo obstinatum remansisse, quæ de omnium creatore nefas est dicere.

SECUNDA CONCLUSIO.

INuocans quouismodo Dæmonem, non credens eum esse Deum sed Dei amicum & clarum, & ideo ipsum inuocat, vt cum Deo, quod petit sibi obtineat, talis inuocans Hæreticus est. Patet, quia credere Dæmonem non esse in culpa obstinatum, hæresis est, ergo credere, ipsum fore Deo charum & amicum, hæreticum est. Consequentia claret, & antecedens patet: quia in multis passibus sacræ Scripturæ habet, quod Diabolus est obstinatus. Vt patet *Apocalypscos* 12. & 13. Et extra, de *summa Trinitate & fide Catholica* c. 1.

TERTIA CONCLUSIO.

INuocans Dæmonem, & non credens ipsum esse Deum aut Dei amicum, imò in malo obstinatum, credat tamen ipsum inuocare non

esse peccatum, aut saltem non graue peccatum, hæreticus est. Patet, quia in multis sacræ Scripturæ locis habetur, quòd inuocare, consulere, vel aliquid ab eis expetere, graue peccatum est. Vnde *Deuter.* 20. Anima, quæ declinauerit ad Magos & Ariolos, interficiam illam, de medio populi mei. Item quia in omni inuocatione Dæmonis fit pactum cum eo. Qui cum verum aliquando dicit, hoc facit, vt assuefaciat ad hoc vt ei credatur.

QUARTA CONCLUSIO.

INuocans Dæmonem tacitè vel expressè, non credens ipsum fore Deum nec Dei amicum, sed potius in malo obstinatum, & quod inuocando grauitè peccat. Sed hoc facit, vt quod optat à Dæmone obtineat, talis in re hæreticus non est, licet pro hæretico sit habendus. Probat'ur prima pars, quia talis non diffidit corde à fide. Igitur hæreticus non est. Secunda pars patet, quia Ecclesia iudicat de interioribus per exteriora.

QUINTA CONCLUSIO.

Petens à Dæmone inuocato, ea quæ excedunt Dæmonis potentiam inuocans tamen, credit Dæmonem ista posse: puta mortuum suscitare (vt Saul videbatur credere posse Pythonissam facere) talis inuocans, sic petens & credens hæreticus est. Patet quia qui credit alium à Deo à se posse facere, quæ pertinent præcisè ad diuinum posse, hæresis est. Quia tunc alius à Deo non foret, sed Deus ipse foret: ergo hoc à Dæmone petens, & sic credens, hæreticus est. Antecedens & consequentia ex se patent.

SEXTA

Dæmonem adorantes credunt eum amicum Deo.

Diabolus aliquando dicit verum vt falsum obtineat. Quidam pro hæreticis sunt habendi, etsi tales in re non sint.

Petens à Dæmone ipsius potentiam excedentia hæreticus est.

SEXTA CONCLUSIO.

Petens à Dēmonē ea quę sunt contra humani arbitrij libertatem, vt quodd cogat mulierem ad consuetudinem libidinosi hominis voluntati, vel ad aliquid, super quo habet dominium sui actus faciendi, & credat inuocans Dēmonem ista posse, hereticus est. Patet. Nam credere liberum arbitrium hominis à Dēmonē posse cogi, est heresis: quia directè obuiat dictis sacre Scripturę. Dicitur enim *Ecclesiastici* 15. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilij sui, Et *Genesis decimo*: Sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illi. Et *ad Rom.* 8. Scio quodd neque Angeli, neque principatus, neque potestates poterunt me separare à Charitate.

Demon
liberum
arbitrium
hominis
cogere
non po-
test.

SEPTIMA CONCLUSIO.

Petens à Dēmonē ea quę non excedunt eius potentiam, vt puta, ligare virum, ne carnaliter vxorem cognoscat, aut quodd domum alicuius euertat, & credat Dēmonem talia posse, etiam si non sit permissum à Deo: talis inuocans & petens hereticus est. Patet, quia talis de primo articulo fidei, (nempe de Dei omnipotentia) malè sentit, ergo hereticus est. Malè etiam sentit de sacra Scriptura: quia hominem percutere, ignem immittere, ventum commouere, & domum euertere, (secundum beatum Aug. & recitatur 26. 7. 5. 6. Nec mirum) non excedunt naturalem Dēmonis potestatem, & tamen ista non egit Satan contra beatum Iob, nisi à Deo permissus & licentiatus, vt patet Iob primo. Patet etiam in Magis

Pharaonis qui impediri à dño cines facere non potuerunt. *Exod.* 8.

OCTAVA CONCLUSIO.

Inuocans Dēmonem, & petens ea quę excedunt Dēmonis naturalem scientiam, vtpote, futura, quę non habent causas determinatas in natura, sed dependent à Dei, vel hominis voluntate, vt quis bella geret, quis auaritię inseruiet, quis gladio aut veneno peribit, quis damnabitur, aut quando extremi iudicij dies erit: talia petens & credens Dēmonem ista scire, hereticus est. Patet, quia scire predicta futura, est solius Dei, *Psal.* 41. Annunciate quę ventura sunt in futurum, & sciemus, quia Dij estis vos. Et *Act.* 1. Non est vestrum nosse tempora, vel momenta, quę pater posuit in potestate.

Exceden-
tia natu-
ralem Dē-
monum
scientiam.

Ex hoc patet error Genethliacorum, qui ex die natiuitatis fortunam hominis, ac successum, etiam in singulis actibus prenunciare se posse iactant: quos irridens Iuuenalis ait: Si prurit fructus ocelli Angelus, inspecta genesi collyria poscit. Nec obstat, si Astrologi de talibus sepius vera predicunt, quia vt plurimum homines passiones partis sensitiue sequuntur, secundum quam astris subiiciuntur. Patet etiam error diuinantium per somnia futuros hominum euentus, à libero arbitrio dependentes.

Gene-
thliaco-
rum error.

Est tamen hinc sciendum. Quodd quedam sunt cause futurorum euentuum: vt quando ex his quę somnians vidit, mouetur postea in vigiliam ad aliquid agendum aut vitandum, vt recitat Galenus de quoddam. Græco, qui somniauit, quodd si minueretur inter duos digitos, fa-

Secundū
passionē
partis
sensitiue
homines
astris su-
biiciuntur.

De som-
niis quę
sunt cau-
sę futu-
rorum
euentuum

naretur : qui cum euigilasset , fecit minui & sanatus est.

Alia sunt somnia, quæ solum sunt figura futurorum euentuum, & non causa, vt sunt illa, quæ habent causam conuenientem eis, & futuris euentibus siue illa causa fuerit corporalis, siue spiritualis. Corporalis quidem, vt quando ex impressione coelestium corporum, & etiam aëris circumstantiis immutatur corpus & imaginatio dormientis. Sic dormienti apparent aliquæ visiones, conformes dispositioni corporum coelestium & elementorum : prout sunt causæ aliquorum euentuum futurorum sicut quando disponuntur elementa ad serenitatem, vel pluuiam, aut aliqua huiusmodi apparent dormienti aliquæ phantasie, conformes illi dispositioni. Vnde & bruta animalia percipiunt frequenter futuros temporum euentus serenitatis & pluuiæ ex circumstantis aëris immutatione. Et ita dicit Philosophus octauo *Phisicorum* quod è continente nos, fiunt multæ mutationes in nobis.

A continente nos, multæ fiunt mutationes in nobis.

Causa somniorum, Deus vel Diabolus.

Spiritualis autem causa somnij est Quandoque Deus, quandoque Diabolus. Deus quidem, vt quando ministerio Angelorum reuelat in somniis aliqua futura, quorum ipse est futurus causa, secundum illud *Num. 12.* Si fuerit inter vos Prophetæ Domini, in visione apparebo ei vel per somnum loquar ad eum. Diabolus autem, vt quando ad deceptionem hominum disponendo interius phantasmata, facit apparere aliqua futura, quæ est facturus.

De somniis quæ sunt motus simulachrorum.

Alia sunt, omnia, quæ nec sunt causæ futurorum euentuum, nec signa, sed sunt solum motus simulachrorum : sicut sunt omnia illa somnia, quæ causantur in dormiente ex

aliqua causa interiori : quæ duplex est, animalis. s. & corporalis. Animalis quidem, vt quando occurrunt homini dormienti phantasmata conuenientia eis, circa quæ eius cogitatio vel locutio fuit in vigilia immorata. Vnde homines solliciti & cogitatiui circa aliqua, frequenter somniant de illis. Idè dicit Macrobius super somnio Scipionis : Sæpè fit, vt cogitationes sermonesque nostri appareant aliquid in somno tale, quale vigilans sæpissimè solebat agitare vel loqui. Propter quod Claudian. dicit.

Omnia quæ sensu voluntur vota diurno.

Pectora sopiso reddit amicitia.

Quis Venator defessa thoro cum membra reponit ;

Mens tamen ad syluas, & sua iustra redit.

Corporalis autem, sicut quandoque ex aliqua interiori dispositione corporis formatur aliquis motus in phantasia dormientis, conueniens illi corporali dispositioni sicut homini ; qui abundat in frigidis humoribus : occurrit in somno phantastico, quod sit in niue vel in aqua. Propter quod Medici dicunt : intendendum esse somniis ad cognoscendum interiores hominis dispositiones.

Frigida naturæ somnia sunt de aquis.

Ad hunc etiam modum reducuntur omnia somnia sequentia complexionis hominum. Sicut Cholerici somniant ignea & agilia : vnde somniant frequenter se volare, comburi. Phlegmatici somniant nigra aquatica vt quod sint in aqua vel niue. Et Melancholici somniant nigra & discolorata : Sanguinei verò læta.

Cholerici somniant ignea. Cibus variat somnia. Affectiones formant somnia.

Ad hunc etiam modum reducuntur omnia somnia, quæ sequuntur naturas

naturas ciborum. Nam quod complexio facit per naturam, hoc sibi faciunt per accidens.

Ad hunc etiam modum reducuntur omnia somnia, quæ sequuntur appetitum hominis & affectionem, sicut avarus somniat de auro & argento, famelicus de cibo, studiosus de lectione & disputationibus & sic de aliis.

Ad hunc etiam modum reducuntur omnia sequentia naturas & conditiones infirmitatum. Tales tamen causæ somniorum, non sunt causæ futurorum euentuum sicut primæ. Vnde huiusmodi somnia per accidens se habent ad futuros euentus, & si quandoque simul concurrant, hoc erit casuale & fortuitum.

Si quis ergo utatur somniis ad præcognoscenda futura, secundum quod somnia procedunt ex elevatione diuina, vel ex causa naturali intrinseca, quantum potest virtus talis se extendere, non erit Diuinitas illicita. Si autem huiusmodi Diuinitas causetur à Dæmone, cum quo pacta habentur expressa (cùm ad hoc inuocatur) vel tacita, tunc erit illicita & superstitiosa.

De iis, qui diuinant per sicca puncta & plumbum liquefactum.

Sed quidam de Magis, Geomanticis, Hydromanticis, Pythomanticis, & aliis Diuinatoribus consimilibus, qui ex protractionibus punctorum factis sine deliberatione, & ex proiectione plumbi liquefacti in aqua, aut ex aliis huiusmodi vanitatibus futura prænunciare videntur. Dicendum, quod prænuntiationes quæ fiunt ex talibus signis, originem habent à Dæmone, qui se immiscet descriptionibus punctorum, & aliis superstitiosis obseruantis, & eius operatione disponuntur prædicti motus præter deliberationem existentes, secundum quod congruit dispositioni futurorum euentuum,

eorum quidem quos naturaliter ipse cognoscit.

NONA CONCLUSIO.

SI petantur à Dæmone pronuntiari certitudinaliter futura, quæ habent causas determinatas in natura non de necessitate producentes, sed ut in pluribus & frequenter, ut prædicere, si pluuia, siccitates aut sterilitates erunt & credat inuocans Dæmonem scire ista certitudinaliter euenire, talis hæreticus est. Patet, quia talis certitudinalem huiusmodi futurorum cognitionem, quæ pertinet soli Deo, credi pertinere etiam creaturæ, & per consequens creaturam fore Deum, ergo sic credens hæreticus est.

DECIMA CONCLUSIO.

SI petantur à Dæmone reuelari præterita, vel præsentia nobis abscondita, Dæmoni autem manifesta, & credat inuocans, talia per Dæmonem reuelata infallibiter ita esse, sic credens hæreticus est. Patet, quia credere Dæmonem non fore mendacij patrem, & verum semper esse eius sermonem vel reuelationem, hæresis est, quia repugnat sacre Scripturæ. Vnde *Ioan. 8.* habetur. Ille homicida erat ab initio & in veritate non stetit, cùm loquitur mendacium ex propriis loquitur, quia mendax est.

Qui perit à Dæmone ut sibi reuelet futura, credit Diabolum esse mendacij patrem.

Vnde Chrysost. super Matth. super illo verbo quod dixit Iesu Dæmoni: obmutesce. Salutiferum, inquit, nobis dogma datur, ne credamus Dæmonibus quancunque denunciet Veritatem. Et quia Magi, Malefici incantatores, & Dæmonum incantatores talia multa de Dæmonis potentia & scientia pertinaciter credunt,

credunt; meritò tales à Christi fidelibus tanquam Hæreticis sunt euitandi.

EX supradictis infero, quòd artes Magicæ, quæ inuocationes Dæmonum & pacta cum eis consulunt, meritò omni iure sunt prohibitæ: quia malæ & perturbatiuæ omni politia. Cuius oppositum tenuit præclaræ intelligentiæ vir Magister & Dominus nouissimè Vespetius in simili actu dicens, quòd studium Magicarum artium valet ad salutem fidelium. Et quia probatio corollarij mei est sui dicti confutatio.

Contra, Magistrum quendam, qui defendebat Magicas artes ad salutem conducere fidelium.

Probatur primò quòd Iure naturali hæ artes sunt prohibitæ & malæ: quia nocere innocenti, Iure naturæ est vetitum. Sed Malefici Magicis artibus plerumque nocent innocentibus, vt patet de fascinariis, & aliis Maleficis. Ergo iure naturæ tales artes sunt prohibitæ. Quòd Iure diuino patet Exodi. 12. Maleficos non patieris viuere. Et *Leui.* 20. Vir, siue mulier, in quibus Pythonicus, vel spiritus diuinationis fuerit, morte moriantur, lapidibus obruent eos: sanguis eorum sit super eos. Vnde propter hoc peccatum Ochozias infirmus mortuus est 4. *Regum* 1. & Saul. 1. *Parali.* 10.

Pœna Magorum statuta in Iure Canonico.

Quòd iure Canonico sint prohibitæ, patet, quia Diuinatoribus & Maleficis occultis imponitur pœnitentia 14. dierum, extra de Sortilegiis *cap.* 1. Si notorij sint, Eucharist. negatur. *de consec. d.* 2. *pro dilectione.* Si sit clericus deponendus est, & in monasterium retrudendus. 26. q. 5. *Si quis Episcopus.*

Vbi sic habetur: Si quis Episcopus est, aut presbyter, aut Diaconus, vel quilibet de ordine clerico-

rum, Aruspices, aut incantatores, aut ariolos, aut certè augures, vel sacrilegos, vel qui profitentur artem Magicam, aut aliquo eorum similia exercentes consuluisse fuerit deprehensus ab honore dignitatis suæ suspensus, monasterij curam excipiat vbi pœnitentiæ perpetuæ deditus, scelus admissum sacrilegij soluat.

Si laicus excommunicationem incurrit. 26. *quest.* 5. Si quis ariolos. Tales etiam infames sunt, & qui ad eos concurrunt, vnde nec ad accusationem debent admitti. 2. *questio.* 8. quisquis.

Clericus diuinator vel Magus in Monasterium detrudatur, ac in perpetuū carcerem.

Quòd Iure Ciuili prohibeantur patet, quia insectatores earum habent. mortis supplicio subiaceri. C. de maleficiis. l. nemo culpa. & l. multi. vbi sic habetur: Multi magicis artibus vsu, elementa turbare, vitas infantium labefactare non dubitant, & manibus accitis audent ventilare, vt quisque suos conficiat malis artibus inimicos. Hos quando naturæ peregrini sunt, feralis pestis absumat. Et legibus duodecim tabularum pœnæ grauissimæ Maleficæ sunt imposite: patet per Tullium libro de legibus.

Pœna constituta Magis à Iure ciuili.

Poëtæ etiam sentiunt has artes esse vitandas. Vnde Virgilius 4. *Aeneidos*, vbi Dido sororem sic alloquitur:

Testor chara Deos & te germana tuumque.

Dulce caput.

Magicas inuitam accingier artes.

Nec valet dicere, vt videtur, quòd notitia istarum artium in se sit bona & utilis, quanquam vsus earum sit perniciosus, quoniam 26. q. 2. habetur, quòd Christiana pietas condemnat Mathematicas, etiam si vllum sacrificium vel vllæ pre-

Pœtarum testimonia contra execrandam Magiam.

ces ad aliquem spiritum dirigantur.

Cur non
studendi
Magia.

Si autem dicatur quòd studium istarum artium sit licitum ad eas confutandum & reprobandum. Hoc non placet, (saluo meliori iudicio) primò, quia per hoc retardarentur homines à studio vtilium artium. Secundò, quia cùm homines naturaliter scire desiderant, & ea magis quæ admirationem secum ferre videntur, vix esse non posset, quin imbuti his perniciosis artibus, experimento scire cupiant, mira illa quæ per eas fieri posse pollicentur. Et sic patet confutatio sui dicti.

In Hispania quondam non tolerabatur artes Magicæ. Per marmoream statuam Satan patet scitur in Hispania cum magis.

Ex quibus simul cum optima illius regni politia infero, quòd nec apud Toletum, nec apud Salmanticam, aut quamlibet aliam Hesperix partem hac tempestate Magicæ artes tolerantur.

Sed est sciendum, quòd iam olim apud Salmanticam urbem, Idolum marmoreum in profundissima cauea positum celebrabatur, cui Dæmon assistebat, instruens in huiusmodi artibus eos, qui sibi certis pactis & inuocationibus subiicere volebant, qui post tractum temporis in quibusdam affectibus admirabiles apparebant. Verumtamen non modò à diebus multis, verùm & ab annis antiquissimis cauea illa obstructa est, & desuper Ecclesia fabricata. Idolum verò prædictum ante Ecclesiam, in via publica à pertransseuntibus conculcatur, adeò vt vix sculpturæ vestigium appareat. Et sic patet corollarium.

ET quia ea, quibus Magicæ artes acrius sunt improbatæ ex Christi doctrina sunt accepta, infero finaliter, quòd Christi doctrina fideles omnes à Magorum Maleficiis purgantur. Quod est corollarium

Mal. Malef. Tom. I.

responsium ad quæstionem per sacra legis Doctorem mihi propositam. Cui, atque vobis diuinarum literarum in terris arbitris dicta mea submitto corrigenda.

TRACTATVS VTILIS

ET NECESSARIVS, PER
VIAM DIALOGI, DE
Pythonicis mulieribus.

*Prefatio ad Illustrissimum Principem,
Dominum Sigismundum Archiducem Austria, Stiria, Carinthia, &c.
De Pythonicis mulieribus per Vlr-
icum Molitoris de Constantia studij
Papiensis Decretorum, & Curia Con-
stantiensis causarum Patronum, ad
honorem eiusdem Principis ac subdi-
ta Celsitudinis emendatione scriptus.*

Xcellentissime Princeps & Domine, Domine Archidux colentissime, humilis Vlrucus Molitoris de Constantia Doctor, tuæ Celsitudini sese in obsequium offert.

Cùm superioribus annis pestis quarundam incantatricum mulierum terræ tuæ Excellentix inuasisset diceretur. Itaque cùm nouellæ tuo sub imperio mulieres de huiusmodi hæresi suspectæ, captæ forent, apudque torturam interrogatæ, varia responderent, vnde tuis consulibus varia ea de re inter se opinantibus, vno quippe in illam, altero in aliam partem declinante, tandem apud tuam Clementiam mei memoria incidit. Itaque pro infinita tua auiditate veritatem cognoscendi, per tuæ dignationis consules demandatum suscepi, vt quid ego in ea re sentirem, id

CCc tuæ

tuae excellentiae stylo officioso designare non omitterem.

Verum quamuis istud laboriosum & periculosum sit; laboriosum quidem mihi in aliis occupato, & videtur quærere curanti. Periculosum autem, propter inuidos & detractores, qui cuncta, quæ nequeunt imitari, non tamen cessant calumniari: & quia ipsi sua inertia experiri non poterunt venenoso dente veluti greges hircus lacerare non omittent.

Quamuis insuper ista materia præclaros etiam doctores in dubium aduocauerit: tamen dignum existimaui, quia pro tua excellentia corpusculi mei membra tuis obsequiis obtines deuincta, eius etiam si quæ sunt animi vires possideat, ut dum exterioris hominis partes sese ad tua deuouent obsequia, debilis quoque & rudis intellectus meus ad tuæ Celsitudinis gloriam non dormiret.

Conrad.
Sturkel
I. V. D.

Opus itaque præsens sub tua tuorumque sapientissimorum consulum correctione præsertim clarissimi viri Conradi *Sturkel* vtriusque Iuris Doctoris, ac tuæ præcellentiae maximi Secretarij cuius quippe correctioni hunc Tractatum specialius submissi. Quoniam eundem priscis temporibus in præceptorem, & Magistrum loco habui. Eloquentiae etiam emolumenta, iurisque sententias suxi, hodièque fugere desiderarem. Et sic aggressus sum.

Etenim cum apud priscos oratores Dialogus plerumque aliquid iucundioris delectationis afferri existimatum sit, idcirco præsentem in tractatu per viam Dialogi, imò Trilogi, ut procederem decreui. Verum quia multi ea de re disputatione digna cum prouido & præstanti viro Conrado *Eschak* huius inclytæ ciuitatis Constantiensis plurimum annorum prætoris & magistratum ge-

Trilogus.

Conrado
Eschak,

rente, viro vtrique spectato & facundia florente, recensui: qui tanquam prætor huiusmodi mulierum confessiones didicit. Itaque ipsum præsentem Dialogum sub tuo excellentissimo, ipsiusque Conradi, & meo, nominibus expedire arbitratus sum. Idcirco sub benignitatis venia ad materiam accedens quasdam quaestiones pro clauis huius materiae discutendas præmisi.

C A P V T I.

Exorditur itaque clementissimus Archidux Sigismundus Austria.

SIGISM. Fidelis nobisque dilecte Doctor Vlticæ, quoniam singulari fauore ob tua in nos merita te prosequitur: idcirco præsentem de materia tecum præ cæteris disputare decreuimus.

VLRIC. Illustrissime Princeps, quamuis gratum sit ut pro tua in me dignum inter disputandum fore iudicaueris, attamen ecce adest Conradus *Schak*, Prætor meæ ciuitatis, vir vtrique ingenio præstans, in conuersationeque argutus consodalis meus. Placeat igitur eius industriam hac in re prius experiri.

SIGISM. Placeat, nam & eundem consilio maturum, conuersationeque facetum noui. Idcirco quia nobis sermo de incantatricum maleficiis habendus erit quærendum primum duxi. Vtrum de facto incantatrices possint prouocare tonitrua & grandines?

CONRAD. Quamuis in huiusmodi difficultate, quæ etiam doctissimos viros pro discussione terere solet me inscium putem, iuxta verbum Socratis, qui solitus fuit dicere, se hoc solum scire quod nesciret,

ciret, attamen ne videar clementis Principis monitis non acquiescere, loquar pauca, vt initium dem moueri maiora.

SIGISM. Dic igitur.

Fama
quam om-
nes famant
non vana
habenda.

CONRAD. Apud Philosophum tritum est sermone prouerbium, vt fama quam omnes famant non omnino perdat. Fama autem communis est quod ipsa strigæ tonitrua & grandines fecerint, magnaque damna segetibus & hominibus intulerint. Ex confessione quoque earum in tortura facta, se talia fecisse, & modum faciendi tradidisse compertum est.

Recta dis-
putatio
auctorita-
te & ra-
tione con-
cluditur.

SIGISM. At ego nudæ famæ non intendo. Facile enim dictum sequitur vulgus, nec confessione tortuali satiabor, cum metu tormentorum quis inducitur quandoque ad confitendum id quod in rerum natura non est. Verum ea quæ oculis non conspeximus, auctoritate vel concludenti ratione percipere desideramus. Nam testæ, disputatio auctoritate & ratione concluditur.

VLRIC. Profecto experientia in dicendis causis contemptibilis non est, cum experientia dicatur esse rerum Magistra, vt dicitur in 6. *ubi periculum, de elect. lib. 5.* vnde tritum est apud populares prouerbium. *Experio crede Roberto.*

Si Magi
inimici
pro libi-
tu dam-
num da-
re possent
non opus
habere-
mus mili-
tibus.

SIGISM. Ad ostendendum igitur, quod Maleficæ mulieres nihil sciunt, me istud monet videlicet. Nam si talia istæ maledictæ mulieres scirent, & efficere possent, non esset opus Principibus, temporibus bellientulos militesque conducere qui in terras hostium irruerent, agrisque deuastarent, incendiis domos & villas concremarent. Verum satis esset talem mulierem Pythonicam aduocare, eidemque saluum conductum addicere, & hortari, quatenus super

hostium terras talis maledicta mulier grandines, fulmina & tempestates prouocaret, vt sic hostium terram periclitari moliretur. Etenim quia videmus, quod ipsa talia facere non possunt, etiam si vellent, ad faciendumque etiam si à Principibus (quod tamen absit) inducerentur. Vnde inferendum censeo ipsa talia facere non posse.

Abst. vt
princeps
utatur
opera Sa-
garum,

Præterea, ex fide habemus, solum Deum stellarum & elementorum esse gubernatorem, qui legem pati sydera iubet, & qui iuxta Boëtium in libro de consolatione, perpetua mundum ratione gubernat, stabilisque manens dat cuncta moueri. Quomodo igitur mulieres lamiae adiutorio, dæmonum illum summum motorem, qui certa ratione cuncta gubernat, in huiusmodi suo motu impedire, & in alium motum dirigere possent.

CONR. Ponderanda quidem est magni Principis ratio, sed non minus ponderandum est illud quod *Exod. 6. 7.* dicitur. Nam quamuis Moyse ante faciem Pharaonis regis Egypti multa signa & prodigia fecisset: nihilominus Malefici similiter effecerunt, qui incantationibus suis aquam in sanguinem verterunt, & ranas super terram produxerunt. Ecce igitur ex sacra Scriptura veteris Testamenti claret, quod Malefici adiutorio Dæmonum aquas turbauerunt, quia eas in sanguinem verterunt: & agros prædiæque ranis confuderunt.

Lamios
& Magos
prodigia
facere
posse, pro-
batur ex
Scriptura.

Item lib. *Job ca. 1.* legitur, quod Diabolo procurante ventus vehemens irruit à regione deserti: & concussit quatuor angulos domus, quæ corruens oppressit liberos Iob, & mortui sunt. Ecce, quod Diabolus, potestate sua aërem prouocauit, puerosque oppressit. Dicitur etiam eodem libro, Diabolum fulmina ignis prouocasse.

uocasse. Dicit enim textus: Ignis Dei cecidit de cælo, & vaccas, oues, puerosque consumpsit.

Angeli
tenentes
Ventos
interpre-
tantur
Diaboli.

Item Ioan. *Apoca. cap. 7.* ait: Post hæc vidi quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ ne flarent super terram, neque mare, neque in ullam arborem: vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu Solis habentem signum Dei, vidi, & clama-uit voce magna quatuor Angelis, quibus datum est nocere terræ & mari, dicens: Nolite nocere terræ neque mari, neque arboribus, quousque signemus seruos Dei in frontibus.

SIG. Doctor, qui sunt illi quatuor Angeli, quibus Ioannes ait esse datum, vt possint nocere terræ.

VLR. Sunt Diaboli.

SIG. Appellaturne diabolus Angelus?

VLR. Ita. Nam Diabolus ibidem, & etiam alibi sæpius Angelus dicitur: quia etiam missus à Deo, vt ibidem dicit glossa ordinaria.

SIG. Fortè Ioannes hoc in spiritu vidit, dans nobis suæ visionis exēpla.

CONR. Dignissime Princeps non opus est exemplis, dum res ante oculos existit, vt audisti à Maleficis coram Pharaone, & à gestis Job: Si igitur hæc facta fuisse leguntur, igitur & iam fieri posse quis dubitat?

VLRIC. De illo passu in fine & post clariùs loquemur.

C A P V T I I.

Verum Incantatrices possint adiutorio Diaboli hominibus & infantibus nocere, ac morbos eisdem inferre, easdēque debilitare.

SIGIS. Quia de corruptione & tur-
batione elementorum nobis ser-

mo est, non incompetenter quarendum duximus. Si etiam incantatrices homini, & maximè infantibus morbos inferre, & adiutorio Dæmonum eiusdem nocere possunt, & eos debilitare.

CONR. Audiui à plerisque mulieribus, quomodo pueris in cunabulis iacentibus variæ ægritudines acciderunt, nunc quippe illi puero nasus apparuit curuatus: nunc alteri oculus erutus, quodque maledictæ mulieres quandoque comprehensæ, asseruerunt, in torturæque recognouerunt, ob inuidiam parentum se talia pueris auxilio Dæmonis irrogasse.

SIG. Audisti quod confessionibus talibus per metum extortis non saturabor: quid igitur aliud rationis seu auctoritatis in medium adducis?

CONRAD. Iam superius pro auctoritate in libro primo Iob cognouimus, quod Diabolus filios eiusdem ventum prouocando inuasit & mortui sunt. Digneris vtique audire. B. Aug. 21. *li. de ciuit. Dei* c. 18. dum ait: Prorsusque scriptum est, graue iugum filios Adam à die exitus de ventre matris eorum, vsque in diem sepulturæ matrem omnium vsque adeo impleri est necesse, vt ipsi paruuli per lauacrum regenerationis ab originali peccato quo solum tenebantur, vinculo iam soluti, multa patientes; nonnulli incursum spirituum malignorum pariantur. Ecce quod Augustinus sentit, pueros incursum Dæmonum pati. Item B. Hierony. ad Paulam de dormitione Blestillæ in epistola ait: Quid causæ est, vt sæpè ibi noli & moli, ac vbera materna hæc à Dæmonio corrumpuntur. Ecce igitur sacra Scriptura & sanctorum patrum auctoritate ostensum esse, Diabolum potestatem quandoque habere corrumpendi pueros & infantes, eisque nocendi.

Sepultura
nomina-
tur mater
omnium.
Testimo-
nia patrū
de infantibus à
Maleficis
impositis.

SIG.

SIG. Locuti modò sumus de infatibus, quid igitur in senibus & adultis?

CONRAD. Multos vidimus senes claudicantes & contractos, qui asseruerunt, ex maleficio illarum maledictarum ipsis illud euenisse.

SIG. Quid autem sentit Scriptura?

CONR. In legenda sanctorum Simonis & Iudæ legitur, quomodo coram rege Babylonie Laroche & Arphaxat Malefici fuerunt constituti, qui ipsius regis oratores & rhetores mutos & claudos atque cæcos effecerunt, ac visum & gressum eisdem denuò reddiderunt. Ecce apertum testimonium, quòd Malefici nocere possunt hominibus, etiam senibus ac claudos & cæcos facere, & rursus eosdem sanare.

SIG. Hi namque oratores, quibus huiusmodi maleficia eueniunt, pagani extiterunt, & in Christum non crediderunt, nec signo crucis muniti fuerunt.

VLR. Prudenter loqueris, ô inclitye Princeps: quoniam in eadem legenda canitur, quòd postquam dicti oratores & rhetores in Christum crediderunt, & per Apostolos signo crucis muniti fuerunt: dicti Magi eisdem ultra nocere non poterant, quamquam Magi ipsi irritati iteratò eisdem nocere attentassent.

CONR. Aie, aie, quomodo igitur poterat Diabolus nocere Iob: nam eundem grauissimo ulcere percussit adeoque eundem læsit ut in fimo iacens, vir suspirare posset, ut legitur in lib. Iob, & tamen ipse Iob erat vir sanctus in voluntate Dei, ut testatur Scriptura, ambulans. Item in legenda S. Antonij legitur, quomodo Dæmones eundem valde percusserunt: qui tamen vir sanctus & Deo placens fuit. Ecce ergo ex his constare. Dæmones super sanctos etiam viros potestatem nocendi eisdem ha-

buisse. Si igitur viros sanctos turbare potuerunt: cur igitur aliis de quorum sanctitate nobis non constat, nocere non possent?

SIG. Ex his magis magisque hæsitare incipio, quid igitur sentiendum sit, audire desidero.

VLR. Sine modò, prope finem quid sentiendum sit latius de hoc & aliis loquimur.

SIG. Ex priori dubio oritur aliud: Vtrum possint hominem in coniugali statu existentem inficere, & ad coeundum impotentem reddere?

CONR. Vidi plures iuvenes, qui in coitu paucum aut nihil valuerunt imò proprias vxores carnaliter cognoscere non potuerunt, asserentes, ex maleficio hoc ipsis contigisse.

SIG. O multi multa loquuntur.

VLR. Profectò Canones in hoc consentiunt, asserentes: per maleficia fieri posse, ut homo, qui natura frigidus non est, ad coeundum inhabilis reddatur, itaque in Decretali specialem titulum de frigidis & maleficiatis habemus. Vnde Hismarus etiam Papa in c. si per sortiarias. 34. q. 1. ait. Si per sortiarias atque maleficas artes, occulto, sed nonnunquam Dei iusto iudicio permittente, & Diabolo præparante, concubitus non sequitur, hortandi sunt quibus ista eueniunt, ut corde contrito, & spiritu humiliatis Deo & sacerdoti de omnibus peccatis suis puram confessionem faciant, &c. Ecce dicit enim textus, præparante diabolo concubitus non sequitur.

Et quamuis pro decisione huius dubij ad credendum satis foret Canon, quia Canonum constitutiones ab hominibus debent approbari: ut dicitur in c. 1. de const. Nihilominus tamen hoc idem astruunt Doctores,

De impedimento coitus.

Canones ab hominibus debent approbari.

Cur quibusdam sanctis Dæmon noceat, quibusdam non possit.

duplex
impoten-
tia con-
cubitus.

Vnde B.Thom. in quarto super senten-
tiis, dist. 3. ait quòd ex maleficio
potest quis esse impotens ad vnam,
& non ad aliam. Itaque dominus
Host. in summa lib. 4. Rubr. 17. de
frigidis & maleficiatis dixit. Ali-
quando maleficientur homines, ita
quòd redduntur per sortilegium im-
potentes omnibus præter quam vni.
Aliquando etiam maleficientur adeo
ut non possint cognoscere uxorem,
sed omnes alias.

SIGISM. Animum meum hæc
mouent, quia mira sunt. Nam cum
coitus à natura nobis detur, admi-
randum certè est quomodo Diabo-
lus cursum naturæ impedire nobis
ignorantibus possit.

VLRIC. Nam & ego Vlricus ad
decem & octo annos in curia Con-
stantiensis causarum Patronus & Ad-
uocatus, prout hodie sum, etiam
huiusmodi causas frigiditatis & ma-
leficij in practica plures habui, vbi
mulieres accusabant coram Iudice
maritos de impotentia coeundi.

SIGISM. Quid igitur decretum
fuit in talibus causis?

VLRIC. Deceuerunt indices eos
taliter infectos medicis curiæ huius-
modi iuratis ostendere se debe-
re pro examine Medicorum fa-
ciendo.

SIGISM. Quid inde?

Impoten-
tes Medi-
cis exhi-
bendi.

VLRIC. Itaque plures comperi
per Medicos curiæ iuratos inspe-
ctos: quos ipsi Medici asseruerunt
natura non frigidus, sed sortilegio
maleficiatos esse.

SIGISM. Et quid super huiusmo-
di Medicorum examine finaliter sen-
tentiatum extitit?

VLRIC. Deceuerunt indices,
partes ad triennium mutuo coha-
bitare debere, opus carnis huius-
modi attentando, quoque largio-
res in ieiuniis & Eleemosynis foret,

ut Deus, qui institutor est matrimo-
nij, huiusmodi maleficio ab eis
auferre dignaretur. Verum quia de
huiusmodi articulo opinionem meam
in fine cum præcedentibus dubiis
latius declarare intendo, interim ad
alia dubia te conuertere, si velis,
poteris.

CAPVT. III.

SIGISMVNDVS quærit, Vtrum
dictæ mulieres incanta-
trices possint facies hominum in alias
formas immutare? Vtrum
forma ho-
minum
immutetur.

VLRIC. Quid tibi dignissime
Princeps videtur?

SIGISM. Quòd non.

VLRIC. Quo hoc asseris mo-
tuo?

SIGISM. Dicitur enim in decre-
to in c. Episcopi, 26. q. 5. vbi inquit
text. Quisquis ergo credit, posse
fieri aliquam creaturam, aut in me-
lius aut in deterius immutari aut
transformari posse in aliquam spe-
ciem aut aliquam similitudinem, nisi
ab ipso creatore, qui omnia fecit &
per quem omnia facta sunt, infidelis
est, & pagano deterior.

CONRAD. Canon aduersari
non intendo. Sed quæ apud Histo-
riographos me legisse memini reci-
tare cupio. Quid igitur ad Virgilium
dicitur, qui in Bucolicis ecloga octa-
ua recenset: quòd cum Vlysses suis
cum sociis à Troia exulando ad
Circen Reginam declinasset: ipsa
quoque Circe hospites tales susci-
piendo pocula malefica eisdem mi-
nistrasset: itaque ipsi hospites post-
quam venenata pocula bibissent,
in animalia diuersarum specierum
conuersi sunt, unusque in lu-
pum, alter in asinum, alius verò in
leonem.

SIG

SIGISM. Fabulam recitas: poëta finxerunt quibus non est credendum.

*Dira que penitus meant
Nec nocentia corpori
Mentis vulnere feriunt.*

Poëta re-
citat Histo-
rias scrip-
serunt.

CONRAD. Certè reiiciendi non sunt. Nam Cœlius Lactantius ait poëtas historias scripsisse: sed sub occulto figmento velasse. Attamen hoc recitat Boëtius Doctor Catholicus in libro quarto de consolatione, & ait:

*Hæc Boëtius decurtatis
metris canit.*

*Vela Nativæ ducis
Et vagas pelago rates
Enim appulit insula
Pulchra qua residens dea
Solus edita semine
Miscet hospitibus nonis
Tacta carmine pocula.
Quos ut in varios modos
Vertit herbipotens manus,
Hunc apri facies tegit,
Ille Marmaricus leo
Dente crescit & unguibus.
Hic lupus nuper additus
Flere dum parat, ululat:
Ille Tigris ut Indica
Tellus micis obambulat.
Sed licet variis malis
Numen a chaclis alitis
Obsecum miserans ducem
Peste soluerit hospitio.
Iam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant,
Iam suæ Cerealiæ
Glande pabula vererant,
Et nihil mater integrum,
Voce & corpore perditis.
Sol'a mens stabilis supra
Monstra que patitur gemit.
O leuem nimium manum!
Nec potentia gramina
Membra que valeant licet,
Corda vertere non valent
Inius est hominum vigor
Arte conditus abdita.
Hæc venena potentius
Detrahunt homines sibi*

SIGISM. Tametsi præclaro stylo Boëtius Vlyssis Sociorumque gesta recitet, hæsito tamen an vera sint & si talia gesta vera fuerint, non mirum, si istud his hominibus accidit qui pagani fuerunt, Idola venerantes, statuas Dæmonum adorantes: unde Diabolum super homines tales maiorem potestatem habuisse credimus. Cum autem nos Deum cœli adoremus & in Christum credamus per quem ab imperio Diaboli liberati sumus, unde nobis talia contingere posse non existimo.

CONR. Insuper his simile factum audiimus. Narrat enim Apuleius propterea de eo recitat Augustinus, eadem asini aures accidisse, accepto veneno humano animo percipiente se asinum factum fuisse.

SIG. Dixi iam differentiam esse inter Idola adorantes, & Deum cœli colentes.

*Etiam in-
ter Chri-
stianos
quosdam
mutatos
in bestias*

CON. Procedamus igitur ad eos, qui Deum cœli adorant, ut ostendamus eidem venefica arte talia pariter accidisse.

SIG. Procedamus igitur.

CONR. In historia sancti Clementis recitatur, quomodo facies Faustianus, qui pater sancti Clementis extitit, & cum Beato Petro Apostolo conuersabatur, per simonem Maleficum immutata fuerit. Dicitur enim in eadem historia, quod cum Imperator Cornelium centurionem misisset Antiochiam, ut illic Magos & Maleficos caperet. Faustianus licentiam salutandi Apionem Anubionem à Beato Petro petiit.

Cum

De Simonis Magi exemplo.

Cum autem idem Faustianus apud Simonem Maleficum declinasset. Simon Anubiani & Apioni exposuit, quomodo idem illa nocte Cornelium fugere vellet, eò quòd audisset eundem Cornelium Imperatoris ex præcepto se comprehendere velle: unde ipse Simon omnem furorem in Faustianum conuertere proposuerit. Tantum, inquiens facite Faustianum cœnare vobiscum: At ego, ait, quoddam interim vnguentum componam quo cœnatus faciem suam perungam, ex eo quoque vultum meum habere videatur. Vos autem herbæ cuiusdam succo faciem perungimini prius, vt non fallamini de mutatione vultus eius. Volo enim vt comprehendatur ab his qui me quærunt, & luctum habeant filij eius, qui me relicto fugerunt ad Petrum, itaque facies Faustiani fuit mutata, vt nemo eundem præterquam Petrus cognosceret, admodum quippe, vt qui Faustianum intuebantur, existimabant Simonem Magum videre. Ecce igitur quòd per maleficas artes vir sanctus erat immutatus.

Faciem alterius in suam mutare.

SIG. Fortè pro tunc Faustianus cathecumenus fuit: necdum baptizatus à Petro: vel Deus hoc ideò permisit vt dolus Simonis Magi proficeret in gloriam Petri, prout factum fuit.

CONR. Quocunque modo permissum extiterit, attamen ex historia claret, quòd facies eius per maleficum immutata fuit.

Item in historia B. Petri recitatur, quòd cum Simon Magus ante faciẽ Neronis Imperatoris staret, eius effigies subito mutabatur, vt modò senior, modò adolescentior videretur. In eadem quoque historia legitur, quòd Simon Magus hircum in speciem hominis secundum ipsius

Simonis mutauit. Fertur enim Simonem Neroni dixisse, vt scias optime Imperator, me filium Dei esse, iube me decollari, & tertia die resurgam. Præcepit ergo Nero carnifici vt decollaret eum: qui cum putaret Simonem decollare, decollauit arietem. Simon autem arietis membra recolligens, & se illa tribus diebus abscondit. Tertia verò die ostendit se Neroni, dicens: Fac sanguinem meum abstergi qui effusus est: quoniam ecce Ego qui decollatus fueram sicut promisi, tertia die resurrexi. Nero verò his visis obstupuit, & eum filium Dei putauit.

Hircus mutatus in speciem hominis.

Simon Magus se filium Dei fingit.

SIG. Bone Doctor, quid tu affers in medium?

VLRIC. Maiorum Doctorum testimonia in eam rem adducam. Dicit enim Beatus Aug. in libro de spiritu & anima. Humana opinio dicit, quòd quadam arte & potestate Dæmonum homines conuerti possunt in lupos & iumenta & portare quæque necessaria, post peracta opera iterum ad se redire, nec bestialem mentem in eis fieri, sed rationalem humanamque seruare. Hoc intelligendum est, quòd Dæmones quidem naturas non creant, sed solum aliquid tale facere possunt, vt videatur esse quod non est. Hæc Aug. Ecce ergo quòd Aug. concepit, quòd aliquid tale facere possunt.

Naturas Dæmones non creant

SIG. Sed subdit vt videatur esse quod non est.

VLRIC. De hoc latius in solutione finali dicemus. Insuper August. in lib. 18. de ciuitate Dei, ait: De ludificationibus Dæmonum quid dicemus, nisi de medio Babylonis esse fugiendum: quantò enim in hoc maiorem potestatem Dæmonum videmus: tan-

tò tenaciùs Mediatori inhærendum, per quem de imis ad summa conscendimus. Nam cum effemus in Italia audiebamus talia de quadam regione illarum partium, vbi stabularias mulieres imbutas his artibus in caseo dare solere dicebant, quibus vellent, seu possent viatoribus, vnde in iumenta illicò verterentur, & necessaria quæque portarent, postquam perfuncta opera ad se redirent, nec in his vitam bestialem fieri, sed rationalem seruari. Hæc Augustinus.

SIG. Hic Aug. loquitur de auditu alieno, dicens, se à quibusdam recitatoribus audiuisse, vnde dictum Augustini nihil in hoc concludit, quia testis de auditu alieno loquens non probat.

VLRIC. Sapienter loqueris, attamen audiamus propinquiora. Vincentius in speculo naturali lib. 3. cap. 3. refert, & cuius verba hic exponit Guillelm. Malmes Berienfis monachus, in historia sua, quòd tempore Petri Damiani fuerunt duæ vetulæ in strata publica, quas Augustinus appellat stabularias, item transeuntes ad hospitia. Pro mercede suscipientes. Nam stabularium propriè hospitium venale & publicum dicitur: Hæ vno commorantes tugurio, vno quoque vtentes maleficio, hospitem, si quando superueniebat solus in equum, vel suum vel asinam mutabant, & mercatoribus vendentes, pretium habebant.

Quadam die iuuenem histrionicis gestibus victum exigentem hospitio susceperunt, susceptumque asinum fecerunt, multum inde lucrantes per asinum, scilicet qui miraculo gestuum distinebat transeuntes. Nam quocunque modo anus præcepisset, mouebatur. Non enim amiserat intellectum, sed loquelam: multum inde quæstum conflauerant vetulæ.

Mall. Malef. Tom. I.

Audiens hoc vicinus diues, asinum emit magno pretio. Dictum quoque est ei ab illis vetulis vt custodiret eum, ne in aquam intraret: seruatusque asinus diu ab aqua tandem incautiores nactus custodiam, in locum proximum, se proiecit: & ibi se diu volutans asinina figuram perdidit, propriamque recepit. Cumque custos eius sciscitaretur ab eodem obuiio si asinū vidisset, ille se esse dixit, famulus ad dominum retulit, dominus ad Apostolicum Leonem illo seculo sanctissimum, conuictæ etiam anus idem fatentur.

Dubitantem Papam confirmavit Petrus Damianus vir eruditissimus, producto exemplo de Simone Mago qui Faustinianum videri fecit in figura Simonis. Ecce ergo quòd Petrus Damianus vir magnæ auctoritatis apud Papam conclusit hoc fieri potuisse.

SIG. Sanctis historiis & auctoritatibus me impellis vt nesciam quorsum me vertam.

VLRIC. In fine latius loquemur de hoc.

CAPVT. IV.

Vtrum dictæ mulieres incantatrices proficiscantur ad conuiuia, vel possint super baculum vinctum, vel super lupum, seu aliud animal equitare, & ad sui conuiuij ludū de loco ad locum traduci, vbi bibant comedant, ac se mutuò cognoscant atque delectentur.

SIGISM. Vterius quæro, vtrum super baculum pinguetudine quadam vinctum, aut super lupum, vel aliud animal possint tales mulieres maledictæ equitare, & an Diabolus possit eas deferre de loco ad locum, vt bibant

DDd &

Guillelmi Malmes Berienfis historia.

Stabularium quid significet veteribus

Histrion in asinum ludicrum mutatur.

De profecutionibus nocturnis Incantatricum.

& conuiuia celebrent, seque mutuò cognoscant atque delectentur.

VLR. Audienda est tua opinio benigne Archidux.

SIGIS. Nouimus quòd Diabolus spiritus est, qui non habet manus, neque pedes, nec etiam alas, qui etiam non commensuratur loco, quomodo igitur hominem qui corporeus est portare posset?

De propheta
Abacuc
translato
per ange-
lum.

CONR. Fortè spiritus ingrediuntur aliqua corpora, & assument sibi talia ad opus illud quod facere volunt. Nam in sacra Scriptura legimus, Danielis *vi imo*; quòd Angelus Domini apprehendit Abacuc in vertice eius, & portauit eum capillo capitis sui, posuitque eum in Babylonem. Ecce quamuis Angeli spiritus sint, & non habent manus neque pedes, tamen concludendum est, quòd Angelus corpus assumpserit, quo Abacuc capillis tenere & portare potuit. Sic *Actuum Apostolorum*. 8. legitur: Spiritus Domini rapuit Philippum, & inuentus est in Azoto.

SIG. Hoc in spiritibus & Angelis bonis fieri posse concedo, in quibus maior est potestas.

Diabolus
ducit
Hermogenem
ad S.
Iacobum.

VLR. Loquamur ergo de malis, & sic de Diabolo. Nam in legenda S. Iacobi legitur, quòd Diabolus Hermogenem constrinxit, & ligatis manibus & pedibus eundem ad sanctum Iacobum detulit.

CONR. Referam autem ego, quod temporibus nostris quibus adhuc iuuenes mutuò in scientiis humanitatis constudentes fuimus, accidit ante lapsum multorum annorum, vidi ergo in iudicio prouincialis ciuitatis Constantiensis duos mutuò litigantes, ubi accusator in forma Iuris se inscribens contra quendam rusticum, quem Maleficum asseruit, actionem proposuit,

Equitans
lupum in
d.e.

quòd idem rusticus super lupum quendam equitans obuia accusatori venerit, quo obuiente ipse accusator subito contractus, & membris languidis factus fuerit. Itaque rogante eo Maleficum, vt sanitatem sibi restitueret, annuerit Maleficus: Qui abiens rem aliquantulum temporis tacitus continuit. Verum quia idem rusticus etiam aliis suo Maleficio danna intulisse dicebatur, vnde tandem accusator eundem publicè insignem iudici accusauit.

SIG. Quid ad huiusmodi accusationem rusticus respondit?

CONR. Negauit ille.

SIGISM. Ad torturam fuitne positus?

CONRAD. Non.

SIG. Quomodo igitur conuinci potuit?

CONR. Per testes.

SIG. Quam causam dicti allegarunt testes?

CONR. Asseruerunt per eorundem iuramenta publicè præstita, quòd ipse rusticus Maleficus, etiam ipsos testes in corpore & rebus damnicauerit.

SIG. Datus fuerat ipsi accusato orator ad defendendum.

VLR. At ego tali iudicio affui, & ego illud cū grauitate & maturitate fieri vidi: ipsas etiam partes duos magnæ eloquentiæ viros prolocutores habuisse memini.

SIG. Quinam hi fuerunt?

VLR IC. Conradum quondam *Schak* patrem nostri disputantem, ac Vlrimum quondam *Blaser* nostræ ciuitatis Prætores, viros rememoratione dignos pro oratoribus habuerunt.

Vlricus
B. aser.

CONRAD. Ordinato itaque iudicio, ex dictis testium ipsum accusatum conuictum condemnari, condemnatum concremari vidi.

SIG.

SIGISM. Quæstio ista aliam etiam particulam continet: videlicet, quòd huiusmodi mulieres quandoque conueniant mutuòque confabulentur, bibant & se inuicem agnoscant.

De con-
uentibus
& conui-
uiis Ma-
leharis.

CONR. Sic fieri solere vulgus clamat, ipsæque mulieres talia confitentur, & propinqua iudicia confessionis assignant.

STIGISM. Nonne ait Canon. *in cap. Episcopi: 26. quæst. 5.* vbi textus. Illud etiam non omittendum est quòd quædam mulieres sceleratæ retro post Satanam conuersæ Dæmonum illusionibus, phantasmatibus se seductas credunt, & profitentur, se cum Diana nocturnis horis, Dea Paganorum & cum Herodiade, & innumerata multitudine mulierum equitare super quasdam bestias, & multa terrarum spacia intempesta nocte pertransire, eius iussionibus obedire, veluti dominæ, & certis noctibus ad eius scrutium euocari, sed utinam hæc solæ in perfidia, perissent, non multas secum ad infidelitatis interitum prouocassent. Nam innumera multitudo hac falsa opinione decepta, vera hæc esse credit, & credendo à recta fide deuia, errore paganorum inuoluitur.

De Incu-
bis.

CONR. Si itaque iuxta verba Canonis opinione decipiuntur, unde igitur prouenit, quòd ipsæ mulieres ex aliis ciuitatibus homines noscunt, quos etiam conuiuio interfuisse asserunt: & iudicia cognitionis suæ ostendunt, quos tamen prius nunquam viderunt, neque in huiusmodi ciuitatibus cum talibus prius conuersatæ fuerunt?

VLRIC. Hanc instantiam, etiam si vrgeri videatur, tamen prope finem

huius tractatus exemplo S. Germ. soluemus.

CAPVT. V.

SIGISMVN DV S. Quærendum insuper fortè existimo, vtrum Diabolus in forma hominis possit apparere, & cum huiusmodi maledictis mulieribus possit incubando commisceri.

CONR. Nemo dubitat quin Diabolus in forma hominis apparere possit. Nam in legenda Sancti Martini legitur, quòd cum Martinus Mediolanum præterisset, Diabolus ei in humana specie obuius fuit. Sic in legenda Sancti Antonij legunt, quòd Diabolus in specie pueri nigri prostratus apparuit. Item in legenda Sancti Eligij legitur, quòd Diabolus in specie pulchræ mulieris eundem apud fabricam suam alloquebatur. De Salvatore quoque nostro *Matthæi quarto* legitur, quòd assumpsit eum Diabolus & statuit eum super pinnaculum templi. Vnde in hanc partem assentior, quòd Diabolus in specie humana possit hominibus apparere, & cum eis conuersari. Legitur quòd Plato Dæmone domestico, quasi famulo vsus sit.

De salua-
tore in
pinnacu-
lum tem-
pli con-
stituto.

SIG. Sed quid de alia parte quæstionis, an Dæmones possunt cum talibus mulieribus dormire, & coire cum eisdem?

CONR. Hoc namque mulieres confitentur, quod incubis commisceantur, & sicut ab amatoribus tractentur.

SIGISM. Vana mulierum opinio, multa garrulant, quæ vera esse putant.

CONR. Profectò quandoque perseverant in huiusmodi eorum confessione, etiam cum ad mortem ducuntur, & nihil aliud vident, quàm moriendum esse. Veruntamen audiamus gesta aliorum magis authorisata. Legitur enim in historia Sancti Bernardi, quòd Dæmon siue incubus, pluribus annis cum quadam muliere dormiuit etiam marito mulieris in eodem lecto condormiente, attamen hoc nefas ignorante. Itaque tandem mulier pœnitentia ducta, voluit deinceps licentia & expellere Incubum, verum non potuit: vbi Beato Bernardo conquerens, qui ipsum Dæmonem ardentibus candelis excommunicauit. Ac sic eundem à dicta muliere effugauit.

S. Bernar-
dus Dæ-
monem
ardenti-
bus can-
delis ex-
commu-
nicauit.

Item beatus Aug. in 15. lib. de ciuitat. Dei, ait: Creberrima facta est, multique experti sunt, vel ab illis, qui expertos se audisse affirmant, Syluanos atque Faunos, quos vulgò Incubos vocant improbos, sæpè mulieribus extitisse: & earum appetuisse & peregisse concubitum.

Item in historiis Arcturi regis Britanniae sæpius leguntur huiusmodi accidisse.

SIGISM. Quid igitur responderetur ad auctoritatem Gassiani, qui ait, Nullo modo credendum est, spirituales naturas cum fœminis carnaliter coire posse. Nam si hoc aliquando posset fieri, quomodo nunc vel nunquam vel rarò videremus aliquos ex eorum concubitu de mulieribus absque virili semine nasci, cum præsentim constet eas libidinum sordibus admodum delectari, quas proculdubio per semetipsas potius quàm hominibus exercere inallent, si illud villo modo effici posset. Hæc ille.

VLRIC. Hæc auctoritas induxit ad aliam quæstionem An videlicet ex coitu Dæmonum cum mulieribus patrato possit nasci puer?

De natis
ex incu-
bis

CAPVT. VI.

SIGISM. An ex coitu Dæmonum cum mulieribus patrato possit nasci puer?

CONR. Tritum est sermone prouerbum, ex huiusmodi concubitu filios natos esse, quos vulgus abiectos nominat, qui etiam Alemanico idiomate *mechselfalch*. appellantur, vnde fabulantur de quadam Melusina incuba, quæ cuidam Comiti adhesisse dicitur, pluresque filios ex ea natos fuisse, At vnumquemque huiusmodi filiorum aliquid prodigij in membris habuisse, illum namque tres oculos, alium dentes aprinos contraxisse fama est.

Historia
Melusinae

SIGISMVND. Fabula hæc ab incerto auctore orta fidem non facit.

CONR. Apud Vincentium libro historiæ 21. lib. capite 30. narratur, quòd Vortigernus Rex consilio inito cum sapientibus quid agere deberet ad sui tutamen? consilio autem capto, iussit conueniri artifices, vt ei turrim fortissimam construerent, sed cum opera eorum tellus absorberet, suum est regi, vt hominem sine patre quæreret, & eius sanguine lapides in cementum aspergi perciperet, & quasi hoc facto demum stare potuisset. Inuenerunt igitur adolescentem, cui nomen erat Merlinus, qui cum matre sua adducitur coram Rege, quæ confessa est, de spiritu in specie ho-

Homo si-
ne patre.

Merlinus.
Diuina-
tor.

minis.

Historia
Arcturi
Regis
Britanniae

minis illum concepisse. Merlinus autem multa obscura reuelauit, multa prædixit futura. Aperuit enim, sub fundamento esse lacum, sub lacu duos latere Dracones, quorum vnus rubeus, populum Britannum, alter verò albus Saxonum designaret, & quis in conflictu suorum alterum vinceret, prædixit & Aurelium Ambrosium deuictò Hengisto & combusto Vertigerno regnaturum. Ex illa enim historia habetur, Merlinum ex Incubo Diabolo genitum. Item & de illo Merlino B. Aug. & cæteri Doctores faciunt mentionem.

SIG. Quid igitur sentiunt de Merlino Doctores?

VLRIC. Prope finem tractatus latius explicabitur. Nunc de illa particula Incuborum amplius progrediamur. Glossa ordinaria super 6.c. Gen. 1. lib. ubi textus ait, Gigantes autem erant super terram in diebus illis. Postquam enim ingressi sunt filij Dei ad filias hominum, illæque genuerunt, isti sunt potentes à seculo & viri famosi. Hæc textus. Glossa autem desuper dicit. Non est incredibile ab hominibus, non ab Angelis vel quibusdam Dæmonibus, qui sunt improbi, huiusmodi homines esse procreatos, quia post diluuium corpora non solum virorum, sed & mulierum incredibili magnitudine extiterunt. Hæc glossa.

SIGIS. Mirabilis hæc foret glossa, si Diabolus posset procreare pueros.

VLRIC. Iosephus Iudæorum nobilis Princeps, vir utique multarum rerum discretus, quem etiam Hieronymus laudibus effert, hoc idem super illum passum scribens, asserit, illos ex concubitu spirituum Incuborum cum mulie-

ribus patrato natos fuisse.

CONR. Adducam etiam propinquoiores historias, Ganfridus Athioderus prout eundem Vincentius in naturali libro tertio recitat, dicens, quomodo quidam Decanus sacerdotum cum sorore Ducis Burgundie Regis Sicilie Rogerio desponsata aliquandiu regnum inhabitauit, ibi certissime competit quod natabat quidam strenuus inuenis: & natandi arte peritus, circa crepusculum noctis lucente luna in mari balneans mulierem post se natantem per crines apprehendit, tanquam vnum ex sociis, qui eum vellet mergere, eamque alloquens, nullum verbum extorquere potuit, operamque pallio in domum duxit: & tandem in vxorem solenniter accepit. Increpatus aliquando à socio quodam quòd phantasma accepisset, expauescens arripuit gladium, minatus in conspectu eiusdem mulieris, filium quem ex ea susceperat interfectorum, nisi illa loqueretur, & diceret unde esset. Quid inquit: Væ tibi misero, vtilem perdis vxorem dum cogis affari. Tecum essem, & tibi benè foret, si iniunctum mihi silentium tenere permisisses. Nunc autem deinceps me non videbis, & mox euauit. Puer autem creuit, & marinum balneum frequentare cepit. Tandem vna dierum phantastica illa mulier coram multis eundem puerum in eisdem fluctibus occurrentem rapuit: quem si verus filius fuisset, mare ad lirtus expellere debuisset.

SIGISMVNDVS. Fuit ne igitur talis puer verus vel phantasticus?

CONR. Ex historia deprehenditur, quòd talis puer comedit bibit, ambulauit, multis annis educatus fuit.

Quidam
vnam ex
s. renibus
ducit.

Color rubeus Britannos, notat: albus Saxonos.

De Gigantibus post diluuium.

VLR. Pro quo Merlinus & he-
puerhabiti fuerint prope finem enoi
dabimus : nunc interim ad alias hi-
storias pergamus.

SIGISM. Perge igitur.

Iouamen
dux ad
Rhenum,
Cygnus
trahit na-
uem in
Rheno.

Progenies
in Ger-
mania ex
cygno.

CONR. Helimandus *quarto li-
bro*, quem Vincentius refert, pari-
ter narrat, cuius verba hæc sunt. In
Coloniensi Diœcesi famosum & im-
mane palatium Rheni fluminis su-
pereminet, quod Iouamen nuncupa-
tur, vbi pluribus olim congregatis
principalibus improuiso aduenit
nauicula, quam collo alligatam cy-
gnus trahebat argentea cathena.
Exindè miles nouus & incognitus
omnibus exiliit : & cygnus nauem
reduxit. Miles postea vxorem duxit,
liberos procreauit. Tandem in eo-
dem palatio residens, & cygnum in-
spiciens aduentantem, cum eadem
nauicula & cathena statim in nauem
se recepit, & vltius non com-
paruit, progenies autem eius vs-
que hodie perseuerat. Hæc Heli-
mandus.

Verùm
Malefici
futura &
secreta
prædicant

SIG. Quanquam huiusmodi histo-
riarum auctores graues sint, graue
tamen non minus est credere talia
facta fuisse, & facta, quomodo talia
intelligenda veniant. Etenim, quia
dicis te in fine, huiusmodi dubia
pro tua capacitate resoluerè, inquan-
tum possis, velle, idè ad vltiorem
quæstionem progredior, videlicet
vtrum Maleficæ possint futura præ-
dicere, & secreta Principum consilia
reuelare.

CONR. Audimus, quòd Merli-
nus multa futura prædixit, quæ
etiam facta sunt, prout ex historiis
deprehendimus. Item, nonne Balaam,
vt testatur Scriptura, Ariolus fuit,
& tamen multa futura prædixit.
Item nonne Diabolus in specie Sa-
muelis ad prouocationem Pytho-
nicæ mulieris prædixit Saul & om-

nem suam familiam in bello man-
surum, quod factum fuit, vt dicitur
Reg. 1. Cecidit enim Saul & Iona-
thas filius eius in bello, & mortui
sunt.

SIG. Nonne futurorum cogni-
tor solus est Deus, secretorumque
inspector, qui est prima causa & pri-
mus motor omnium?

VLR. Est verè, sed nihilominus
tamen Diabolus futura prædicere
potest. Videmus enim quòd Medici
& Astrologi, & alij sapientes homi-
nes sæpè futura pronosticant.

SIG. Quauis futura prædicant, ta-
men non est necesse, vt ita eueniant,
vnde necessariò futura prædicendo
non concludunt.

VLR. Rectè arguis, colendissime
Princeps, quia omnia in potestate
Dei, cui nemo est consiliarius nisi
ipse sibi.

SIGISM. Vellem enim scire, quo-
modo Diabolus futura prædicere
potest.

VLR. Audi verba B. Augustini in
Decreto posita, in *c. Sciendum. 36. q. 4.*
ubi text. Sciendum hanc esse naturam
Dæmonum, vt aëri corporis sensum
terrenorum corporum sensum fa-
cilè præcedant celeritate, & pro-
pter aërei corporis superiorem no-
bilitatem non solum cursus quo-
rumlibet hominum vel ferarum,
verum etiam volatus auium incom-
parabiliter vincunt, quibus duabus
rebus quantum ad aëreum corpus
attinet præditi, hoc est, acrimonia
sensus, & celeritate motus ante co-
gitata pronunciant, quæ homines
pro sensus terreni tarditate miren-
tur.

Accessit & Dæmonibus per tam
longum tempus, quod eorum vita
protenditur, longè maior experien-
tia, quam potest hominibus propter
breuitatem vitæ peruenire. Per has
efficacias,

Quomo-
do Dæ-
mones fu-
tura & se-
creta
sciunt.

Experien-
tia Dæ-
monum.

efficacias quas aërei corporis natura sortita est, non solum multa futura prædicunt Dæmones, verum etiam multa faciunt, quæ quoniam homines dicere aut facere non possunt; eos dignos quibus seruiant & quibus honores diuinos deferant arbitrantur, instigante maximè vitio curiositatis, propter amorem felicitatis falsæ atque terrenæ excellentiæ temporalis.

Nunc quia de Diuinatione Dæmonum quæstio est. Primum sciendum est, illos plerumque prænunciare quæ ipsi facturi sunt. Accipiunt enim sæpè potestatem & morbos immittere, & ipsum aërem vitiando morbidum reddere & peruersis & maioribus terrenorum commodorum malefacta suadere, de quorum moribus certi sūt, quod eis talia suadentibus cōsensuri sunt. Suadentibus miris & inuisibilibus modis per illā subtilitatem corpora hominum non sentientium penetrando, se cogitationibus eorum per quædam imaginaria iussa miscendo, siue vigilantium, siue dormientium. Aliquando autem nonnunquam ipsi faciunt.

Sed quandoque naturalibus signis futura prænoscent, quæ in omnem sensum venire non possunt ante prædicunt: neque enim, quia præuidit medicus, quod præuidere nescit huius artis ignarus, ideo diuinus habendus est. Quid autem mirum si quemadmodum ille corporis humani perturbata vel mortificata temperie, seu bona vel mala futura, prouidet valetudines, sic Dæmones in aëris affectione sibi nota nobis ignotas futuras præuident tempestates. Aliquando etiam hominum dispositiones non solum voce prælatas, verum etiam cogitatione cum suis quædam ex animo exprimuntur in corpore facilitate prædicunt, at-

que hinc etiam multa futura prænunciant alij, videlicet mira iis qui ista disposita ignorarunt. Hæc Augustinus.

SIG. Est igitur ipsis credendum?
VLR. Prorsus non.

SIG. Quare?

VLR. Quoniam ipsi etiam Dæmones quandoque falluntur, & etiam homines fallunt & decipiunt,

SIG. Da exemplum vbi falluntur.

VLR. Legitur in legenda sanctorum Simonis & Iudæ, quod cum Varradach Princeps regis Babylo-niorum aduersus regem Indorum bello decertare vellet, Magos & Ariolos consulit, ut super euentu belli responsa ab Idolis & Dæmonis reciperent. At Dæmones responderunt & prædixerunt grande bellum futurum fore & ex vtraque parte interfici præliantes. Postquā hoc Varradach audiuit, in tristitiam incidit. Apostolis autem Simone & Iuda in risum excitatis, ait Dux, me timor inuasit, vos autem ridetis. Dicunt Apostoli, cesset timor tuus, nobiscum pax intrauit istam prouinciam hodie intermitte profectionem & cras hora tertia veniens quos præmisisti cum legatis Indorum, qui pace vestra ad quascunque conditiones gratanter consentientes pactum firmissimum stabiliunt. Simili modo Arioli ridentes dicentes Duci: Noli Domine hominibus illis credere mendaciis, aduenis & ignotis qui ideo aliqua loquuntur, ne exploratores teneantur. Isti Dij qui nunquam fallunt, dederunt tibi responsum, ut cautus & sollicitus sis. Quid multa? Crastino die venerunt nuncij, qui missi fuerant, & nunciauerunt ita esse prout Apostoli dixerunt.

Ecce quod Dæmones falsi extiterunt, mendacia prædixerunt & procul dubio ipsi Dæmones si potuissent,

&

De diuinationibus Dæmonum.

Ex naturalibus signis prædictiones.

Dæmonum prædictiones fallaces sunt.

& si sciuisent, libenter vera responsa dedissent: cum illud mendacium eis- dem Dæmonibus in præiudicium exierit. Sed quia futura ignorabant, ideo seipsos fefellerunt? Ita habes, quodd etiam ipsimet Dæmones falluntur.

Quomo-
do Dæ-
mones
consultant
ambigui-
tate suis
prædi-
ctionibus.

Sed istud notandum est, quodd ipsi Dæmones dubitant de euentu eorum quæ prædicunt. Quid igitur faciunt cum dubitant? Ait Aug. *in d. sciendum*. Sed ne, inquit, apud cultores suos pondus auctoritatis amittant, id agunt, vt interpretibus suis signorum suorum coniectatoribus culpa tribuatur, quando ipsi decepti fuerint vel mentiti, hæc Aug.

SIG. Pone exemplum.

VLR. Legitur de quodam Principe, qui aduersus Romanos pugnare volens Deos suos, id est Dæmones & Ariolos super victoria consuluit, qui euentum ignorantes, vt tamen aliquid responderent, ne futura ignorare, arbitrarentur, dixerunt, Romanos te vincere certum habere. Potest autem accusatiue ille, Te, variis modis construi, ita vt si ipse Dux Romanos vicisset, consonum responsioni fuisset: si verò à Romanis victus fuisset responsioni imputari Dæmonibus non potuisset. Vnde igitur ambigua obscuritate responsa solent dare.

Alij sic
reterunt,
Aio te
Æacida
Romano
vincere
posse.

Item sæpè etiam sua eorum voluntate fallunt & mendacia dicunt: quoniam pleni sunt inuidia, & gaudent, dum homines, in errorem mittunt & decipiunt. Vnde periculosum est eis credere, quoniam nescit homo, quando ipsi fallunt, vt fallere pro eorum consuetudine nos volunt. Sic itaque clementissime Princeps habes, quando ipsi secreta scire & futura prædicere possunt: & quodd fides in eorum dictis ponenda non est, quia in eis ponenda non est veritas.

SIG. Satis iam dubiorum nostrorum occasione vos hinc inde allegantes audiuiamus. Nunc nostri propositi mens finem determinationis appetit, quid igitur tu sentias placet vt detegas.

VLRIC. Quæ igitur dubia resolui cupis?

CAPVT VII.

SIGIS. Vtrum Dæmones, seu homines ministerio Dæmonum possint turbare aërem, prouocare grandines, & nocere terræ atque hominibus, morbos inferre, seu hominem sterilem facere.

De tur-
bationi-
bus aëris
M. Iefica-
tum.

VLR. Dico quodd non possunt, nisi quando & quibus, ac quantum à Deo ex causa Maiestatem suam mouente conceditur.

SIG. Super quo fundas hanc conclusionem.

VLR. Super prius deductis. Insuper Ioannes Damascenus, *lib. 2.* ait: Non habent Dæmones virtutes aduersus aliquem, nisi à Deo dispensante, concedatur, sicuti in Iob. & in porcis. Percussione verò Dei facta & fortitudinem habent & transmutantur, & transfigurantur, in quamcunque volunt figuram, secundum imaginem, id est, phantasiam.

Item Gregor. *in Dialogo lib. 3.* ait. Absque omnipotentis Dei concessione, nullam habet potestatem contra hominem malignus spiritus, qui etiam in porcos transire non potuit nisi permissus.

Nec Sa-
th. n. por-
cos sine
Dei per-
missu in-
uadere
potest.

SIG. Quid est hoc dicere, in porcos transire non potuit?

VLR. In Euangelio legitur, quodd cum Christus Dæmoniacum curasset & multas legiones Dæmonum ab eo eiecisset, petiuerunt Dæmones licentiam à Domino, vt porcos ingredi

gredi possent qua data intrauerunt porcos, & in mare irruerunt, &c. Ecce quoddam Dæmones non audebant porcos intrare, & eos molestare, nisi prius à Deo obtenta licentia.

SIG. Cognosco itaque quoddam cum eisdem à Deo permissum fuerit, quoddam ex tunc nocere possunt.

VLR. Rectè cognoscis. Vnde ait Hier. *super Ps.* Itaque qui quibusdam in Psal. dicitur: Fiat Angelus Domini persequens eos. i. Diabolus seu spiritus malus: quia Dominus creauit illum, & in sua habet potestate. Ecce ex hoc habes, quoddam sæpe Deus concedit Diabolo, vt persequatur homines.

Item Beatus Aug. *de diuinatione Dæmonum* ait: Accipiunt autem sæpè potestatem & morbos immittere: & aërem vitiando morbidum reddere, & peruersis malefacta suadere. Nam beatus Aug. *in l. 3. de Trinitate* ait: Ex ineffabili autem Dei potentia fit, quoddam possint mali Angeli, si permitterentur: idem verò non possunt, quia non permittuntur.

SIG. Cum autem Dæmonibus talia facere à Deo permittitur, possunt ne tunc, pro eorum libito facere quantum volunt?

VLRIC. Non, nisi tantum quantum eis facere permittitur: & idem August. *eodem loco in lib. 3. de Trinitate*, ait: Idem non possunt, quia non permittuntur. Subiungit etiam, dicens: Neque enim alia occurrit ratio, cur Magi non potuerunt facere cinifes, qui ranas serpentisque fecerunt, nisi quia maior aderat prohibitio Dei dominatio per spiritum sanctum, quod etiam Magi confessi sunt: Digitus Dei est, &c. prout. *Exod. c. 7.* dicitur.

Vnde Ioannes Chrysostomus super Matthæum libro primo, ait: Homines autem, non quantum vult,

Mall. Malef. Tom. I.

tentat Diabolus, quoniam quantum ad se, nunquam cessaret à tentatione, neque enim habet alium actum. Non enim manducat, nec dormit, nec aliud operatur: nisi vt tentet, fallat, & subuertat, hic cibus illius est. Ecce ergo, quoddam Ioannes Chryso. dicit, non quantum vult, &c. tentat &c. Vnde *in lib. 2. sent. dist. 7.* Petrus Lombardus ait: Dæmonum autem scientia & virtute exercentur etiam artes Magicæ, quibus tamen tam potestas quàm scientia à Deo data est, vel ad fallendum fallaces, sicut Ægyptios, & etiam in ipsos Magos data est vt eorundem spirituum operatione viderentur admirandi, à quibus erant damnandi, vel ad mouendum fideles, ne tale quid facere pro magno desiderant, vel ad exercendum seu probandum iustorum patientiam? Nec putandum est Dæmonibus hanc rerum visibilium materiam ad nutum seruire, sed Deo potius, à quo hæc potestas datur.

SIG. Nunc si possibile foret, te duce cuperem scire, quando Deus gloriosus Dæmonibus concedat & permittat nocere terræ & hominibus, ac subuercere aërem & aquas, &c.

VLR. Grauis est hæc quæst. quis enim nouit Dei voluntatem? vnde clamauit Apost. Paulus *ad Rom. 11.* O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quàm incomprehensibilia sunt iudicia Dei, & inuestigabiles viæ eius quis enim cognouit sensum Domini, aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei:

SIG. Et si areana cuncta Dei inuestigare non liceat, loquamur tamen quantum nobis ab alto de gratia concedit.

VLR. Dico itaque, sæpè numero aëris perturbationem; tempestates, tonitrua & alia absque ministerio

E E e Dæmo

Dæmoni-
bus pote-
stas da-
tur fal-
lendi fal-
laces ha-
bere Ma-
gos.

Aliquan-
do maior
aliquan-
do minor
digitus
Dei.

Cibus
Diabolici
sunt ten-
tationes.

Tempe-
stares fieri
disposi-
tione na-
turali.

Dæmonum posse fieri, & dispositio-
ne naturali, Planetarumque motu,
diuina bonitate astra cursus suos
agere permittente, & de illis cau-
sis satis Philosophi tractant, prout
Aristoteles in libro *Meteororum*
scribit.

SIGISM. De hoc non est dubium,
quin naturali motu talia fieri pos-
sint. Sed quæstio est, quando Dia-
bolo concedatur hæc faciendi po-
testas.

Quando
Diabolo
datur po-
testas ex-
citandi
tempesta-
tes.
Deus quæ-
doque pu-
nit scien-
ter, quan-
doque
ignorant-
ter.

VLRIC. Misericordissimus Deus,
qui singulari sua piissima prouiden-
tia ob vtilitatem hominum disponit
quandoque talia permittit, in præ-
nam correctioni peiorum, quan-
doque in tentationem augmentan-
dorum meritorum, quandoque in
prodigium futuræ gratiarum actio-
nis.

SIGISM. Quomodo igitur Deus
peccata in hoc punit?

VLRIC. Quandoque scienter,
quandoque ignoranter.

SIGISM. Quomodo scienter?

VLRIC. Vt cum homines pun-
juntur manifestè, scienter aspiciunt
propter delicta se punitos fuisse. Sic
cognouerunt homines in Sodomæ
& Gomorrhæ subuersione, se ob
peccata eorum punitos fuisse. Sic
etiam, cum cunctis videntibus Aby-
ron & Dathan terra absorbit.

SIGISM. Sed quomodo igno-
rantly?

VLRIC. Hic punctus respicit
præsentem materiam, ignorantly
itaque quandoque Deus punit pec-
catum per Angelum, quandoque
per hominem, quandoque per Dia-
bolum.

SIGISM. Præbe vbi per Angelum
correxit?

Deus per
Angelum
puniens.

VLRIC. Dicitur *Esaiæ* 37. Cum
Sennacherib venisset ad obsiden-
dum Hierusalem, egressus est Ange-

lus Domini, & percussit in castris
centum & octoginta quinque mil-
lia virorum ecce itaque, quod Deus
per Angelum suum punit superbiam
Assyriorum, tot millia eorundem
occidendo. Sic duritiam Pharaonis
& Ægyptiorum puniuit per Ange-
lum omnes primogenitos Ægyptij
interficiendo.

Deus per
homines
puniens.

SIG. Quomodo autem punit
per homines?

VLR. Exempla plura habes in c.
Remittuntur 23. q. 5. in ver. *Hinc, no-
tandum*, &c. Itaque populus Hebræ-
orum per Nabuchodonosor. Item
per Antiochum. Item per Titum &
Vespasianum punitus est &c. Dicit
enim ibi text. Assur. r. Sennache-
ribus erat virga furoris Domini,
quia per eum innumeras gentes di-
uina iustitia flagellare disposuit. Sic
Attila Rex Hunnorum flagellum
Dei sese nominauit. Item subiunxit
textus: Ipse verò Assur non cogno-
uit, quia in superbiam elatus, victo-
riam quam assecutus fuerat, non di-
uinæ potentiæ, sed suis viribus attri-
buit. Vnde contra eius superbiam
loquitur Dominus, Nunquid glo-
riabatur setra contra eum qui secat,
aut exaltabitur securis contra eum
qui cedit in ea hæc textus in di. c. *Re-
mittuntur* 23. q. 5.

SIG. Nunc ad tertiam speciem. f.
quomodo per Diabolum punit.

VLR. Et hoc ad materiam facit.
Audiuimus enim suprâ in Psalmo
per Prophetam dicentem. Fiat An-
gelus Domini, Diabolus persequens
eos, &c. cum aliis enumeratis au-
ctoritatibus. Et ita affligitur quan-
doque peccatur in corpore, quan-
doque in rebus.

In corpore videmus torqueri
Energumenos, Dæmoniacos, & ob-
fessos. Sic etiam videmus propter
peccata, multas infirmitates homi-
nes

Deus pun-
iens per
Diabolum.
In corpore
affligi
à Dæmo-
nibus.

nes

nes contrahere. Et ideo dixit textus *in cap. Cū infirmitas de pœnit. & remis*, ubi ait. Cū infirmitas corporalis nonnunquam ex peccato proueniat dicente Domino languido, quem sanauerat. Vnde & noli amplius peccare, ne deterius aliquid tibi contingat. Præsenti decreto statuimus & præcipimus Medicis corporum, vt cū eos ad infirmos vocari contigerit ipsos ante omnia moueant & inducant, vt medicum animarum, aduocent 24. postquam fuerit homini de spiritali remedio prouisum, ad corporalis medicinæ remedium salubrius procedat, cū cessante causa cesset effectus, &c. hæc textus.

Recipe
pro agros.
tis.

Exemplum habes de Nabuchodonosor Rege Babyloniorum, qui propter peccatum superbiæ tantis calamitatibus mentis corporis afflatus fuit, vt quadrupes incederet, bouem se fore arbitratus, gramina comedisse dicitur, & vnde succedit *tex in c. Si per fortiaras* 13. q. 1. ubi textus. Si per fortiaras atque maleficas artes occulto, sed nunquam iniusto Dei iudicio permittente, & Diabolo præparante concubitus non sequitur, &c. Ecce canonē determinare, quo oculo Dei iudicio procurante Diabolo homo maleficari potest. Et sic habes, quodd Deus in ferendis pœnis utitur Diabolo pro ministro.

SIG. Quomodo igitur Maleficæ mulieres aſſerunt, & credunt, se ipsas talia facere videlicet turbare aërem, procreare tempestates, morbos inferre hominibus?

VLR. Ipsæ duntaxat pro earundem stultitia se talia facere credunt: & tamen sua credulitate decipiuntur.

SIG. Quomodo.

VLR. Nam cū vt Diabolus ex motu elementorum cognoscit mutationem aëris & tempestates fieri

debere, quas tamen ipse Diabolus, vt supra diximus facilius & citius quam homo præscire poterit: Vel dum diuina permissione aliqua plaga, & peccatorum correctio super terram iusto Dei iudicio cadere debet cuius quidem plagæ, & correctionis ipse executor diuina prouidentia deputatur, ita vt huiusmodi plagam prænoscat futuram, ex tunc commouet mentes huiusmodi Maleficarum mulierum aliquando eisdem persuadendo, aliquando ob inuidiam, quam tales sceleratæ mulieres aduersus proximum gerunt, in vindictam mouendo easdem sollicitat, quasi ipsas mulieres doceat huiusmodi tempestates, & aërisurbationes prouocare.

SIG. Quid facit igitur, cum easdem docet: aut quomodo ipsas instruit, vt ipsæ mulieres huiusmodi incommoditates prouocent, & suo maleficio perficiant?

VLR. Consulit & docet eas aliquid stultum & fatuum facere, & quod ad eiusmodi factum nihil pertinet.

SIG. Si stultum, quid igitur eos docet, vnde namque prouenit, quodd postquam mulieres huiusmodi documenta sequuntur pro earundem voluntate tales tempestates succedunt & eueniunt?

VLR. Ecce cū Diabolus prauidit, vel ex cursu naturæ, & elementorum, vel ex permissione diuina, super aliquam terram plagam infligere debere, sibi que potestatem faciendi concessam esse, & sic huiusmodi euentum aliàs futurū fore, perficit vt mulieres huiusmodi sceleratæ credant, se ex doctrina Diaboli alia efficere: Diabolus instruit easdem, vt quandoque accipiant lapides silicis & versus Occidentem post tergum proiciant, aliquando vt arenam aquæ torrentis in aërem proiciant

Media
nullius
momenti
per se,
quibus
Maleficæ
putant
tempe-
states ex-
citari.

E E e 2 aliquan

Quomo-
do deci-
pantur
Maleficæ
in remo-
uendis re-
pœnitibus

aliquando quòd in vna olla pilos porcorum bulliant, aliquando quòd trabes vel ligna in ripas transfuersaliter collocent, & sic de aliis facultatibus. Et tamen talibus faciendis communiter Diabolus præfigit eis diem & horam, vnde fatuæ huiusmodi mulieres Diaboli doctrinæ credentes, talia & alia his similia faciunt. Itaque postquam ipsæ talia fecerunt, ac succedentibus tempestatibus, grandinibus & aliis incommoditatibus, quas Diabolus alias in tali tempore nouit, vt præmissum est profuturas, ex tunc credunt illæ sceleratæ fatuæ mulieres euentum huiusmodi ex facto earum processisse, cum tamen talia earum facta non possent vnicam guttam prouocare. Verum est tamen, quòd post huiusmodi mulieres gratificantur Diabolo, adorantes eum, & immolantes ei holocaustomata, vel quid aliud eidem offerentes. Nam quis tam hebes mentis est, qui credere posset quòd ex huiusmodi fatuitate & mulierum stulta operatione, vna tam immensa sphaera aëris & alia elementa deberent commoueri inde vt grandines & fulmina prouocarentur?

SIG. Sed qui ad hoc dicis? videmus namque vnam totam sæpè terram periclitari, in qua non omnes homines deliquerunt.

Iustus perit cum impio quando Deus punit.

VLR. Sæpè iustus perit cum impio; si etiam quis punitur pro alio. Nam *Gen. 19.* legitur, quòd dum Sodoma & Gomorra propter peccatum submersæ fuerunt, certè pariter aliæ ciuitates cum eis perierunt propter vicinitatem, vt Segor & Iegor: & tamen hæ ciuitates non peccauerunt. Sic *Regum 2.* videmus, dum Dauid coram Domino populum numerando peccasset, quòd propter peccatum Dauid, & sic vnus homi-

nis, multitudo hominum, & sic multa millia hominum, perierunt & mortui sunt. Cum autem legimus, Deum tam innumeram multitudinem hominum percussisse propter peccatum numerationis vnus duntaxat hominis, quomodo igitur puniet Dominus populum suum propter grauiora peccata, vt puta propter hæresim & blasphemias, Cum autem tales mulieres, vt textus *in c. Episcopi. 26. questione quinta.* Deum abnegant, & se Satanæ tradunt, Diabolum adorantes, & sacrificia sibi offerentes, quis dubitat quin vna tota ciuitas, in qua tales sceleratæ mulieres degunt & tolerantur, infelicio- ra omnia & huiusmodi ruinâ diuinæ ex maiestatis ultione timere habeat.

SIG. Videmus itaque determinationem duarum causarum, quibus Diabolus nouit futuras tempestates, videlicet causam motus astrorum & dispositionis naturalis: alteram diuinæ ultionis seu correctionis peccatorum. Quid igitur erit, cum huiusmodi nocumenta probis & iustis hominibus euenerint?

VLR. Posuimus superius etiam alias vias diuinæ permissionis, videlicet, quod quandoque in tentationem iustorum ob augmentandum meritum permittit Deus.

SIG. Ostende.

VLR. Nonne Iob iustus, & laudans Deum erat. Et tamen tentauit eum dominus in bonis, agris, armentis, & gregibus: & tandem in corpore, dando tentandi potestatem Diabolo, qui etiam eum grauissimo vlcere percussit, & quia his omnibus repertus est Iob patiens & humilis, vnde apud Deum meruit.

Nonne Beatus Antonius eremita, vir religiosus & Deo amabilis fuit, nonne sapius à Diabolo tentatus, & grauius percussus, donec quasi

Pro exploranda fide piorum Diabolus interdum fauit.

De S. Antonio eremita à Diabolis pessimè vexato.

quasi defecisset, ac ut sic metirum ampliatum eius fuit. Legitur enim in legenda eiusdem, quod Antonio in quodam tumulto latitante multitudo Dæmonum eum ita cæde varia laceravit, quod minister eius de villa veniens, quasi mortuum propriis humeris ad villæ hospitium reportavit: quo audito conuenerunt vicini, & cum post planctum funeris media iam nocte dormirent, Antonius subito reuiuiscens, vocato ministro, fecit se in silentio ad tumultum reportari, ibique ex priorum vulnerum dolore prostratus, cum ex animi virtute conflictum Dæmonum prouocasset, & statim illis in varias bestiarum formas mutatis, ab eorum dentibus, cornibus, unguitibus laceratus fuisset, subito radius quidam lucis Dæmones & tenebras fugauit, statimque sanatus Christum præsentem intelligens dixit: Vbi eras Iesu bone, vbi eras, quare à principio non affuisti, ut curares vulnera mea. Et vox ad eum facta Antoni, inquit, hic eram, sed expectabam videre certamen tuum: nunc autem, quia viriliter dimicasti, in toto orbe te faciam nominari. Hæc Vincentius in *historia* lib. 14. recitat Athanasium notasse. Vnde dicitur *Iacobi* 1. beatus vir qui suffert tentationem, quia cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ.

Fama
de Antonio
vnde
tam ce-
leb.

sterio permittit. Idcirco placet iter nunc ad alias quæstiones dirigere. Vtrum Maleficæ & Strigæ possint ministerio Dæmonum seipsas, ac alios homines in alias formas specierum seu animalium mutare?

De muta-
tionibus
forma-
rum.

VLR. Ex causis supradictis possunt, attamen apparenter & sic præstigiis facere.

Quid præ-
stigiū
sit.

SIG. Quidnam est præstigiū?

VLR. Ars transformandi formas iuxta apparentiam. Præstigiū dicitur quasi præstringens oculos: provt ait Isidorus *Etymologiarum* lib. 8. ita ut ipsi Dæmones perstringendo oculos faciant apparentiam, qua homo iudicat rem alterius formæ esse, quàm sit, ita ut quis videns hominem, credat eum esse asinum, vel lupum & tamen vnusquisque retineat formam suam, quanquam oculi nostri decipiantur, & ad aliam speciem erroneo iudicio deducantur. Sic Simon Magus perstrinxit oculos Neronis, & carnificis, qui decollando arietem credit se Simonem decollasse, in oculis suis ministerio Diaboli præstrictis deceptus.

Item legitur de Sancto Machario Ægyptio eremita, provt recitat Vincentius lib. *Hymn.* quod cum Ægyptius quidam amore vesano alienæ vxoris arderet, nec ad effectum concupiscentiæ peruenire posset: eò quod illa virginitatem suæ coniugis nimis amaret, ipse Maleficum precatus est, ut aut ab ea amari faceret aut à marito proprio repudiari: qui multis illectus muneribus, solito suæ artis ingenio fecit illam equam videri: Itaque vir eius turbatus, quum equam suo lectulo iacentem videret, ingemiscens flebat: eo quod illam alloquens, nullum responsum audire poterat. Adductis ergo presbyteris, quid illa pateretur ostendit, & ne sic quidem calamitatis causam

Exemplū
de S. Ma-
chario.

CAPVT. VIII.

SIGISM. Nunc satis habeo, Sex facto talium mulierum, neque tempestates, grandines, seu alia mala fieri posse, sed duntaxat vel ex motu naturali vel impressione diuinæ bonitatis: qua vel in pœnam vel in meritum ex sua ineffabili pietate talia euenire Diabolorum mini-

agnouit. Illigatam igitur eam in morem iumentum ad desertum duxit. Cum autem iam villæ sancti Macharij propinquarent, monachi arguebant eam cur cum equa ad monasterium veniret. Et respondit. Vxor inquit, mea hæc fuit, sed in equam conuersa. Iam tertia dies ex quo cibum non sumpsit. Quod cum sancto Machario, cui iam Deus hoc ipsum notum fecerat retulissent. Vos, inquit, equi estis, & equorum oculos habetis. Illa namque mulier est: nec

Sic multi
oculos
asinorum
habent
qui alios
a se nos
putant.

in illam naturam transfigurata videtur, nisi in eorum oculis qui præstigiis vanitate falluntur. Mox quam ei benedictam infundens oratione completa, subito eam omnibus videri sceminam fecit, eamque refici iussit, & cum viro suo reuerti: dicens, Nunquam à communione sanctorum mysteriorum, neque ab Ecclesiæ oratione discedas. Hæc enim idcirco perpeffa es: quia per quinque septimanas mysteria diuina non attigeras. Ecce igitur quod non omnium oculi erant perstricti, quia oculi beati Macharij non erant præstricti.

SIG. Profecto hæc Historia multum facit ad propositum.

VLR. Certè quadam vice ea de re cum colendissimo domino Ottonne, ex Comitibus de *Sonnenberg*. Episcopo Constantiensi, qui etiam multarum rerum cognitionem habet, ac literis pro magno desiderio intendit, disputauit: Hic eandem historiam in medium attulit, quæ me in materia præstigij propter eiusdem domini Episcopi auctoritatem, & frequens studium suum, cuius etiam ego humilis famulus existo, & sub clementiæ etiam aliis me foueo plurimum mouit.

Modi
quibus fit
vt res vna
pro alia
appareat.

SIG. Cuperem audire aliquos modos, quibus apud oculos hominum vna res apparere pro alia possit.

VLR. Saluo iudicio melius sentiendum, duos vel tres adducam secundum quod ego meo ignaro ingenio colligere potui. Et iuxta mentem beati Thomæ *super 2. sententiarum, distinctione octaua*, ac aliorum Doctorum videtur mihi dici posse quod vno modo Diabolus possit ludificatione sensus nostros ab inferiori mouendo phantasmata & similitudines rerum existentium in virtute imaginatiua faciendæ eas ad organa sensuum exteriorum defluere: sicut quandoque contingit in somniis. Nam ex motu phantasmatum in somniis cum defluxu coram ad organa sensuum exteriorum sicut ad oculum vel tympanum, in quo fundatur auditus. Et sicut visus in oculo apparet nobis, quod multa videamus atque audiamus. Ita nobis vigilantibus aliquando apparet quod multa videamus, sicut patet in phreneticis, & acutè febricitantibus, &c.

Phantasia
fingit non
visa.

Secundo modo ex vehementi conuersione intentionis ad phantasmata quæ facit vt similitudo rei res ipsa videatur, sicut *Aug.* dicit, quod quidam tanta conuersione recogitabat cuiusdam mulieris imaginem, quod ei carnaliter commisceri vigilans videbatur. Cum igitur Dæmon non ignoret hos modos, dico, quod Dæmon possit ita organa sensuum disponere, quod vna res apparebit alia.

Sicut ex abundantia humoris cholerici, videtur gustu quod omnia sint amara, cum tamen aliquando sint dulcia & descensu humoris sanguinei vel vaporis ignei ad oculos, videtur nobis quæ exterius apparent quod sint rubea.

Exempla
de com-
plexioni-
bus.

Secundò dico, quod Diabolus potest ita disponere medium quod vna res videtur alia. Et *secundum sanctum Bonauenturam*, aliquando ex dispositione candelæ, per artem confectæ, paleæ

Candela
facientes
paleas vi-
deri ser-
pentes.
Ioculato-
rum siue
histrionū
Magister
est Dia-
bolus.

paleæ videntur serpentes esse : & huiusmodi experimenta etiam multa sunt à ioculatoribus. Cùm autem Diabolus Magister sit ioculorum, nemini dubium, quin subtilius Diabolus hæc operari possit.

De visio-
nibus.

Item aliquando non res sed similitudo rei & figura videtur, ita secundum glossam Beati Augustini, Beatus Petrus vidit istud vas submitti de cælo in terram, in quo erant omnia, quadrupedia, serpentina terræ & volatilia cæli, vt dicitur *Actuum Apostolorum decimo*, quæ nempe non corpora erant, sed imagines. Eadem visione beatus Benedictus totum mundum vidit. Nam in legenda sua dicitur, quod totus mundus, velut sub vno solis radio collectus, ante oculos eius adductus est, ecce quòd erant rerum imagines. Ex præmissis itaque inducitur ad alias quæstiones.

C A P V T IX.

Vtrum dictæ mulieres conueniant ad conuiuia, mutuò bibant & comedant, & sibi mutuò loquantur, ac se inuicem cognoscant.

SIG. Gauderem super hæc opinionem tuam audire.

VLR. Ex prædictis satis cognovisti, quomodo quandoque in somno, quandoque in vigiliis fit representatio imaginationum, tam fortium, quòd homo credit se essentialiter hoc vel videri vel facere. Audisti etiam, quòd Diabolus quandoque perstringit oculos & alios sensus hominum vt homines autument, se hoc vel hoc facere.

Exemplū
de noctur-
nis cōes-
tationibus
Maleficia-
rum.

Etenim vt me satius intelligere possitis, introducam historiam in legenda Sancti Germani. Dicitur enim ibidem cùm prædictus S. Germanus

quadam nocte hospitatus fuisset, in vna domo, & post cœnam mensa iterum pararetur, admiratus S. Germanus ipse quæsiuit ab hospitibus cui denuò mensa pararetur. Qui cùm dicerent, quòd illis bonis viris & mulieribus, quæ nocte incedunt, mensam præpararent. Noctē itaque illa statuit S. Germanus vigilare. Et ecce vidit multitudinem ad mensam in formas & figuris virorum & mulierum venientem, qui eis præcipiens ne abirent vel recederent: cunctos de familia domus istius excitauit, quæsiuitque ex illis si personas illas cognoscerent? Qui cùm omnes vicinos & vicinas dicerent esse, misit ad domos singulorum, & ecce in suis lectulis sunt inuenti & admirati. Post eà Dæmones per sanctum Germanum se esse spiritus malignos & peruersos dixerunt: qui sic hominibus illudebāt. Ecce quòd spiritus se loco illarum personarum ostendere possunt, ita quippe vt homines existiment, huiusmodi imagines veras personas esse. Et sic ex illa habes historia, quòd eadem hora potest esse in vno loco: & nihilominus per spiritum apparere in alio, sicut illi homines hora noctis fuerunt in domibus, & in lectulis suis: & eadem hora eorum imagines præstigio Diabolico apparuerunt in domo hospitis cœnantes.

Dæmones
in figura
humana
adiunt
conuenti-
culis no-
cturnis.

Sic etiā de Simone Mago dicitur in legenda sancti Petri, quòd Simon eadē hora in conclauē erat cū Nerone & foris loquebatur populo, id est, imago eius per diabolum foras loquebatur populo. Sic idē in bonis spiritibus & Angelis cōtingere solitū fuisse legimus.

Nam beato Ambrosio apparuit, quando faceret officium in exequiis sancti Martini in ciuitate Thuronensi. Dixit ei: Ego funeri exequium præbui: sed vltimam orationem vobis excitantibus explere non

Angelus
missam in
forma S.
Ambrosii
admini-
strauit.

non valui. Et reuera ita inuentum fuit, sicuti ipse retulit, & tamen ipse Ambrosius cum eo tunc in ciuitate Mediolanensi fuit, quæ ad plures diætas distat à Thurone. Vnde secundum Ægidium in quodam quodlibeto dicitur: quod bonus Angelus in forma Ambrosij fuerit in ciuitate Thuronenſi, & corpus beati Ambrosij fuerit in ciuitate Mediolani.

SIG. Ad quem finem properat hæc instructio.

VLR. ad hoc, vt concludam, quod homines sæpè existimant se videre alios homines in certo loco constitutos, quorum tamen imagines dum taxat vel in spiritu bono vel malo vident.

SIGIS. Sed quod econtrà. anne quandoque Pythonicæ mulieres credunt, se proficisci in alium locum cum tamen remaneant in domo sua?

Sapius
credere
homines
se esse in
aliquo
loco, vbi
non sunt.

VLRIC. Superius iam audiuius exempla: vnde sæpius credit homo se esse in alio loco vbi non est: ergo benè dicit textus in capitulo Episcopi, 26. quæst. 5. vbi ait: Illud etiam non est omittendum, quod quædam sceleratæ mulieres retro post Sathanam conuersæ, Dæmonum illusionibus & phantasmatibus seductæ, credunt & se profitentur cum Diana nocturnis horis, Dea Paganorum vel cum Herodiade & innumera multitudine mulierum equitare super quasdam bestias: & multarum terrarum spacia in tempestæ noctis silentio pertransire: vel eius iussionibus obedire velut dominæ, & certis noctibus ad eius seruitium euocari: sed vtinam hæc solæ in perfidia sua periissent, & non multos ad infidelitatis interitum pertraxissent. Nam & innumera multitudo hac falsa opinione decepta,

vera esse credit, & credendo à recta fide deuiat, hæc textus.

SIGISMVND. Nonne ceteri homines possunt equitare & ambulare de loco ad locum, tam de nocte, quàm de die? Quid igitur ipsis talibus mulieribus obstat?

VLRIC. Certè non denego, quin huiusmodi mulieres & equitare & ambulare, tam super asinum, equum bouem seu camelum possint, &c. sicuti alij homines, & more aliorum hominum. Et sic secundum cursum naturalem. Nos autem in eo casu loquimur, qui se ultra communem hominum cursum extendit: videlicet, vt non possint in vna hora ad decem vel viginti milliaria proficisci.

SIGISM. Si igitur non vadunt de loco ad locum, & conuiuia visitant, vt dicit supradictus textus, vnde igitur prouenit, quod homines in aliis ciuitatibus existentes, quos nunquam antea viderunt, cognoscunt.

VLRIC. Ex præmissis patet solutio: quoniam per impressiones imaginationum seu representationum inaginum ministerio Diaboli factam, hoc percipiunt: credentes se sensus corporalis præsentia cognouisse.

Quomodo Malefica in aliis ciuitatibus habitantes, quos nunquam viderunt, cognoscunt.

SIGISMVND. Saturati sumus de præmissis disputationibus nunc de vltiori quæstione interrogemus videlicet, an Diabolus possit in forma hominis cum huiusmodi mulieribus incubando commisceri, & an ex huiusmodi coitu possint pueri nasci?

CAPVT. X.

AN Diabolus possit in forma hominis cum huiusmodi mulieribus commisceri.

Ex Incubo & muliere non procreatur homo

VLR. Quamuis in superioribus plenæ tum autoritates & rationes, tum exempla & historiæ pro decisione huius satis sint introductæ, vt tamen finem materiæ aggrediamur. Dico, quod ex Incubo & muliere non procreatur homo. Nec vnquam inuentus est homo, qui ex spiritu & muliere natus sit, præterquam Saluator Dominus noster Iesus Christus, qui summi Dei patris misericordia dignatus est, sine commixtione virili, de Spiritu sancto ex gloriosissima virgine in mundum nasci. Absit igitur apud me, quod homo sine homine de spiritu & maledicta muliere debet nasci.

In contrarium meliam naturæ Christi Satan hæc de Incubis finxit, De Gigantibus.

Nec obstant, quod in comœdia Plauti poëtæ de Amphytrione legitur, quod Hercules ex Ioue Deo, & Alcmena muliere Amphytrionis natus sit: & sic Medius fidius dicatur, quasi medius filius: quia fabula Poëtarum nefandissima fictio est.

SIG. Quid igitur respondes ad allegatam glossam *Genescos* 1. vbi dicit. Gigantes ex tali coitu natos extitisse?

VLR. Dico, quod glossa nominatiuè loquitur, & non concludit.

SIG. Quomodo autem saluas texum, qui dicit, quod exinde nati sunt Gigantes?

VLR. Dico, quod eo tunc surrexerunt Gigantes, hoc est, homines potentes & magnifici, qui propter eorum potentiam & magnanimitatem dicti sunt Gigantes.

SIG. Quid igitur de Merlino in Britannia supradicto?

Mall. Malef. Tom. I.

VLR. Sentio quod fuerit verus homo.

SIG. Sentis? Cuius filius.

VLR. Vtriusque hominis, tam viri quam mulieris.

De Merlino Britanno,

SIG. Quomodo igitur mater eius coram Rege Britanniae confessa fuit, eum de Incubo concepisse?

VLR. Me iudice errauit mulier, à Dæmone illusa credens se Merlinum de semine Incubi genuisse.

SIG. Vnde igitur conceptus est talis Merlinus?

VLR. Sic arbitror, quia fortè mater Merlini se Diabolo, proh dolor! dedicauit: vnde Diabolus imaginationem eius, vt præmissum, seducens sensusque eiusdem perstringens, quasi eidem commisceretur, cuius etiam corpus fortè per præstigium tumidum fecit, quasi fœtu grauida incederet: ac adueniente tempore, ficti partus flatum diuina permissione propter eiusdem mulieris incredulitatem in corpore eiusdem moueri, vnde ipsa existimans se grauidam & fœcundam, ac prolem parere debere. Itaque ipse Diabolus diuina permissione ob incredulitatem mulieris in ventre eiusdem dolorem immisit, & huiusmodi flatum extinguendo & alium puerum hominis alicubi furatum supponendo, apparentiam fecit occulto suo præstigio, quasi talis puer de tali muliere natus fuisset, quem post mater suscipiens, credens de corpore suo exiisse, enutriuit, cum tamen talis puer ab aliis hominibus prænatus fuerit, & per Diabolum substractus.

SIG. Sic audio, quod Diabolus potest homini subtrahere puerum suum: & deferre ad alium locum, & supponere alteri.

Subtracti infantes & suppositi à Diabolo,

VLR. Permittente Deo potest, præsertim non baptizatos pueros surripere.

FFF SIG.

In non
baptiza-
tis Dia-
bolum
habere
potestatem.

SIG. Ostende hoc exemplo vel auctoritate.

VLR. Diabolum super puerum non baptizatum habere potestatem, suscipe auctoritatem ex decreto. *in. c. Pesteà, in c. sacerdos de conse. dist. 4.* ubi text. Sacerdotes cum per exorcismi gratiam manum credentibus imponunt, & habitare maligno spiritu in eorum mentes contradicunt: quid aliud faciunt, nisi quòd Dæmonia eiiciunt? Item *tex. 1. c. Dehinc eadem dist.* dicit: dehinc iterum exorcizatur Diabolus, ut suam nequitiam cognoscens, iustum super se Dei iudicium timens, recedat ab homine, nec iam contendat arte sua subvertere. Ecce quòd Diabolus arte sua potest subvertere pueros non baptizatos. Ex his infero ad proles & pueros, quos vulgus opinatur de milite Coloniensi per mulierem procreatos, prout superius in historia latius tractatum est.

SIG. Dic quæso, pro quo habuisti illum militem incognitum?

VLR. Pro Incubo & Dabolo.

SIG. Pro quo autem filios?

VLR. Ego salvo tamen iudico melius sentientium, reputo illos pro veris hominibus: alicui tamen subtractis, & ibi ut præmissum est, suppositis.

SIG. Qualem autem existimas illam mulierem fuisse, ut supra dictum est, quam cuius ille Siciliæ in mari accipiens uxorem duxit?

VLR. Pro succuba, & sic pro Diabolo.

SIG. Pro quo autem reputas filium per ipsam, ut putabatur genitum, & postea in mari per eundem ereptum?

VLR. Pro Diabolo qui sic in forma pueri apparuit. Nam & Helimandus eadem historia sentit, inquiens, si talis puer verus homo

fuiisset: nemini dubium, quin postquam mater eundem in mari arripuit, & submersit, mare ipsum tanquam cadauer ad littus eiecisset, quod tamen non fuit factum, quia talis puer disparuit, & amplius visus non fuit: natura autem maris est, omnia cadauera ad litus proiicere.

SIG. Nonne plures opinantur, quòd Diabolus ut succubus possit cum viro coire, & sperma assumere, ac ex post, ut incubus in muliere proiicere, & exinde prolem generare?

VLR. Mihi non videtur fieri posse, dato enim quòd sperma taliter colligere & immittere posset: hoc tamen ad generandum non sufficit, quoniam Conciliator *differentia 15.* ait sic: Scire debes, quòd istud membrum, puta testiculi, non est princeps virtutis generatiuæ, quamuis virtus in eo sit, ut opinatur Galenus: quia illud non potest agere suam operationem per se: nisi per spiritum emissum à corde, temperatum quantitate & qualitate, propter quod virtus cordialis, quæ mensurat hunc calorem, ut possit facere suas operationes, sit principaliter generatiua, & virtus quæ est in hoc membro est eius seruiens: & si aliquid in hoc habet dominium est illud particulare. Vnde mihi videtur ex illa Theorica, quòd cum Diabolus huiusmodi spiritum à corde principiantem & illam generationem virtutem assumere non posset, clarum erit quòd quamuis fortè assumat sperma ex proiectione duntaxat huiusmodi spermatis, aliis non comitantibus nihil generare poterit.

SIG. Ex supra dictis & iam deductis video, te pedem figere super eo, quòd aut huiusmodi pueri

sine

De saccu-
bis excipi-
entibus
semen na-
turale, &
incum-
bendo in-
fundanti-
bus.

Polehrum
argumen-
tum ex
Medicina
contra
genera-
tionem
Incuboru.

sint phantastici : aut verò alibi surrepti & suppositi.

VLR. Bene habet, & in illam partem videtur declinare Vincentius in 4. lib. historia naturalis in c. 128.

Epilogus
preceden-
tium per
hoc de-
termina-
tiones.

SIG. Nunc satis mutuò inter nos hac de re disputauimus. Expedit pro memorie tenacitate, vt nunc determinationis conclusiones paucis verbis per epilogum detegere coneris.

VLR. Saluo igitur iudicio Doctorum quorumcunque melius sentientium, quorum determinationi me submittere non recuso, quantum mihi visum fuerit, dicam. Est igitur meae opinionis determinatio. Prima, quòd Diabolus, neque per se, neque ministerio hominum potest elementis, hominibusque & animalibus nocere: vel homines ad generandum impotentes reddere: nisi quando occulto Dei, sed nunquam iniusto iudicio, vel ob poenam delictorum nostrorum, vel ob meritum tentationis nostrae augmentandum: siue ob diuinæ Maiestatis gloriam magis timendam, & per nos colendam: seu aliam causam Deum mouentem, ipsa clementissima Pietas permiserit.

Secunda determinatio est, quòd cum ipsa Dei prouidentia occulto suae bonitatis iudicio Diabolo nocendi potestatem permiserit: quòd ipse Diabolus huiusmodi potestatem amplius extendere, quam sibi à summo Deo concessum fuerit, non poterit, &c.

Tertia determinatio, quòd quamuis Diabolus permittente diuina Clementia ob incredulitatem hominum, vel aliam causam superius enarratam, posset perstringere oculos, aliosque sensus hominum obstruere: ita vt homines credant se alicubi esse, vbi tamen non sunt vel videre id quod in se tale non est, vel apparere aliter quam sit:

hominem tamen vel animalia in aliam speciem veraciter immutare non potest.

Quarta determinatio, quòd huiusmodi malae mulieres per multa milliarium spatia in noctis silentio non proficiscuntur, nec mutuò taliter proficiscendo conueniunt. Sed duntaxat ipsis somniantibus, vel imaginatione forti, vt praemissum est, laborantibus, per repraesentationem specierum similitudinariam à Diabolo eis impressarum, haec & alia ipsis apparent, quae postea vigilando verè sibi accidisse, sic illas credunt.

Somniantes mulieres mulierculae somniant nocturnas excursiones.

Quinta determinatio, quòd Diabolus, siue vt Incubus, siue vt Succubus pueros generare nullo modo potest. Sed huiusmodi pueri nisi inuenti fuerint, vel suppositi pueri, vel phantastici existunt.

Sexta determinatio, quòd solus Deus futurorum certus est inspector, & solus cogitationes hominum nouit, quòdque Diabolus per se, siue Magos seu Maleficos vera & futura praedicere alteri non potest, nisi ea quae ipse pro subtilitate naturae suae prior ex consideratione astrorum, & elementorum dispositione accidere debere nescit vel quae accepta licentia à Deo facere intendit, vel hominibus ad faciendum persuadere in eorum mentes suggerendo proposuit: vel quae ex moribus & gestu hominum coniecturando deprehendit: nihilominus tamen ipse saepe fallit, & fallitur.

Quomodo Daemon futura praedicat.

Septima determinatio, quòd quamuis effectualiter huiusmodi male dictae mulieres nihil efficere possunt, nihilominus tamen, quia instigante Diabolo tales mulieres, vel ob desperationem, vel paupertatem, vel odio vicinorum, vel alias tentationes per Diabolum immittas, quibus

non resistunt, à vero & piissimo Deo recedentes : sese Diabolo deuouendo, ac eundem colendo, sibi que Diabolo holocaustomata & oblationes offerendo, apostatant : hæreticam prauitatem sectantes, & propterea succedit.

Vltima determinatio, videlicet, quòd propter huiusmodi apostasiam & corruptam voluntatem de Iure ciuili tales sceleratæ mulieres, quæ à Deo largissimo apostatarunt, & Diabolo sese dedicarunt, morte plekti debent : prout dicitur in *l. multi. C. de Maleficis, & Mathematicis.*

Cohortatio ad mulierculas.

Signum crucis efficax exemplum beatæ Iustinæ, in cuius legenda ita legitur.

Vos igitur, ô mulieres, mementote professionis vestræ in baptismo factæ, ac cum Diabolus vos tentauerit, estote fortes, & suis suggestionibus resistite & resistendo signo crucis vosipsas armate : scientes, quòd aduersum vos nullam habebit potestatem : quoniam contra signum crucis nullum stat periculum. Sumite exemplum beatæ Iustinæ, in cuius legenda ita legitur.

Erat enim quædam virgo in Antiochia ciuitate, Iustina nomine, quam quidam scholasticus, nomine Agladius, videns frequenter ire ad Ecclesiam, in amorem eius incidit, multosque ad eam transmittens, petiit in vxorem, quæ cum omnibus diceret, Christo cœlesti sponso se esse desponsatam : ille congregata viro- rum multitudine voluit eam per vim rapere, sed non potuit : tunc iratus abiit ad Cyprianum Magum, promittens ipsi duo talenta auri : vt Iustinam per maleficia sua caperet : qui per magicas vocauit Dæmonem & ait illi : amo virginem de Galilæa, potes-ne eam persuadere & adducere mihi ? Qui promisit ei, dicens : accipe hoc medicamentum, & sparge circa domum eius : & ego superueniens, paternum sensum ei iniiciam,

Christiani vocabantur Galilæi. De signo T.

& statim obediet mihi. Cumque Cyprianus ita fecisset, sancta virgo tertia noctis hora surgens ad orationem, sensit impetum Dæmonis. Signauit itaque se & domum suam signo crucis & Dæmonem signo crucis exsufflauit. Qui veniens ad Cyprianum confusus, & cur virginem non adduxisset requisitus, ait : vidi quoddam signum Thau. Iterum Cyprianus per artem magicam aliū Dæmonem fortio-rem vocauit, & simili modo fecit : & similiter eadem accidit : tandem vocauit ipsum Dæmonem patrem, & ait illi : quænam est infirmitas vestra ? victa est ab vna virgine omnis vestra virtus ? Respondit Diabolus : Nunc adducam tibi eam ad desiderium incorruptionis, tu tantum paratus sis. Tunc Diabolus in specie virginis ad Iustinam intrauit. Et sedens super lectum eius eandem tentando dixit : Hodie missa sum à Christo ad te, viuere tecum in castitate, multum autem te video vexatam abstinencia, Sancta autem virgo dixit : merces quidem multa, labor verò modicus. Dixit ei diabolus : Deus in paradiso benedixit Adam & Euam, dicens : crescite & multiplicamini. Puto ergo, quòd si in virginitate manferimus, in iudicium incidamus, quia verbum Dei contemnimus. Cùmque virgo turbata surrexit, & per spiritum sensit, quis esset qui ei loqueretur, signo crucis se signans Diabolum exsufflauit, qui disparuit. Deinde diabolus Cypriano confusus apparuit, qui dixit ei : & tu numque victus es vt ceteri subiecti tui ? quomodo enim victi estis ab vna virgine Christiana ? dic mihi quæ sit victoriæ eius. Qui respondit, dicere tibi non possum, quoddam vidi terribile signum & Thau. Si autem virtutes huius signi vis addiscere,

iura

Crescite & multiplicamini : allegat Sancta contra virgines.

Cyprianus Magnus ad fidem Christi conuersus

iura mihi, quod nunquam à me velis discedere: qui cum iurasset, ait illi, vidi signum crucifixi & Thau: & sicut cera à facie ignis fluxi. Cui dixit Cyprianus. Ergo crucifixus maior est. Qui respondit: etiam maior omnibus est, quia desertores Dei accipiunt ab eo sententiam ignis. Cyprianus autem ait, Festinabo igitur, vt amicus fiam crucifixi, ne talem poenam incurram: Diabolus respondit. Iurasti namque mihi; Cyprianus ait: Contemno te; & omnes fumigantes virtutes tuas, meque ipsum tibi denego: & me consignans, dico: Gloria tibi Christe, & tu Dæmon recede à me. Abiit ergo Diabolus confusus: vnde Cyprianus Christianus factus est. Ecce ergo quanta virtutis fuerit, & hodie existat signum sanctæ crucis, quo nos signare dignetur Christus, qui pro nobis in signo crucis seipsum offerre & nos saluos facere dignatus est, qui viuit & regnat in secula benedictus, Amen.

Christus signet nos cruce.

IOANNIS DE GERSONO

Docti & acutissimi in sacra Palatina Doctoris, Cancellarij Parisiensis,

*TRACTATUS PERVTILIS
de probatione Spirituum, incipit feliciter.*

PROBARE Spiritus si ex Deo sunt, iubet discipulus ille, quem diligebat Iesus. Neque enim nesciebat illam Coapostoli sui sententiam, Angelum Satanæ transfigurare se in Angelum lucis, sic vt fiat Dæmonium meridianum, dum pro tenebris erroris, quas

ad tempus celare permittitur, lucem veritatis claram se fingit offerre. Patuit hoc apud Sanctum Martinum visibiliter, & patet apud alios plurimos inuisibiliter, dum teste Bernardo, sub specie magni boni & ardui, grande peccatum aperit, fugerit, & inducit.

Probare spiritus si ex Deo sunt, non cuilibet datum est, sed aliquibus per Spiritum sanctum, qui vnus existens, diuisiones gratiarum distribuit singulis, prout vult, ad glorificationem corporis Christi, & est Ecclesia, cui nunquam deficit in necessariis. Sicut igitur non omnium est prophetare, nec omnium euangelizare, nec omnium interpretari sermones, sed aliquorum ex officio, vsque in finem sæculi, sic non omnium est probare spiritus si ex Deo sunt, sed quibus datum est. Quales sunt spirituales, quos vnctio docet de omnibus, qui & de omnibus iudicant etiam inter diem & diem quare donum beatus Martinus, Antonius & plures alij leguntur habuisse.

Non cui-
libet da-
tum spi-
ritus pro-
bare.

Vnctio
spiritua-
lis omnia
docet.

Probare spiritus si ex Deo sunt, contingit multipliciter. Vno quidem modo, per modum artis & doctrinæ generalis, sicut per eruditionem sacrarum scripturarum diligenti pioque studio conquistam. Sunt nimirum scripturæ, in quibus putamus nos fidem habere, continentes autem falsos Prophetas à veris, & ab illusionibus reuelationes cognoscendi.

Quot mo-
dis Spi-
ritus pro-
bentur.

Alius inuenitur modus per inspirationem intimam, seu per internum saporem, siue per experimentalem dulcedinem quandam, siue per illustrationem à motibus æternis effugantem omnes tenebras dubietatis. Hoc autem est, Manna absconditum, & nomen nouum in calculo scriptum quod nemo nouit,

FFF 3 nisi

nisi qui acceperit. Hoc Greg. in *Dialo-*
g. hoc Aug. in *de conf.* de se ipso &
matre; hoc Hugo de *Arma* anima cum
pluribus aliis notauerunt.

Probare spiritus si ex Deo sunt,
per regulam artis generalem & in-
fallibilem pro particulari quolibet
casu, aut non potest, aut vix potest
humanitus fieri. Sed requiritur do-
num spiritus sancti, quod Aposto-
lus nominauit discretionem spiri-
tuum, quo dono fit, vt mens ne-
dum in se & de se sciat probare spi-
ritus, si ex Deo sunt, sed etiam de
aliis, & in aliis noscit.

Spiritus
improb-
tio ex of-
ficio Hie-
rarch.co

Hic autē est modus certior alius à
prædictis probandi spiritus, quoniam
primus est doctrinalis, secundus ex-
perimentalis, tertius officialis, scilicet
officio hierarchico atq; spirituali do-
no cōcessus. Itaque sicut nemo nouit
quæ sunt spiritus nisi spiritus: ita ne-
mo cognoscit infallibili certitudine
ea quæ per solam experimentalem
notitiam, sentimentum interius &
sensum aguntur in alterius animo.

Quemadmodum ergo tradere re-
gulam generalem, quæ distingueret
ineffabiliter inter visionem somnia-
lem & illam quæ sit in vigilia nul-
lus facile posset propter varias simi-
litudines inter vtrasque visiones,
multo magis in proposito. Scit nihi-
lominus homo vigilans: se certitu-
dinaliter & experimentaliter videre,
quamuis non ignoret se habuisse in
somnia visiones valde vicinas & si-
miles suæ vigiliæ, adeo quod som-
nium suum narrare somniando quā-
doque videatur: quamuis dicat Se-
neca, esse vigilantis omnia narrare.
Scit similiter homo spiritualis in
vigilia veræ lucis diuinæ positus, vi-
dere se diuinam, quæ iuuat verè sen-
tire, odorari & sapere, quia vigilat.
Potest nihilominus recogitare ex
se, vel aliis, quod nonnunquam

Somnium
somnia-
do sæpè
narratur.

homo ponitur in quodam somnio
naturalis cognitionis, aut diabolicæ
illusionis, qui dum sic se habet, &
quodammodo dormit ad diuina,
putare potest quod vigilat ad ea: sic-
que vidit hæc B. Grego. asserens, spi-
ritus Prophetarum, non semper esse
in potestate, vel in distincta cog-
nitione Prophetarum, probans hoc per
Nathā, qui ad David cogitantē adi-
ficare domum Deo respondit: Om-
ne quod est in corde tuo, vade & fac
quoniā Dominus tecū est. Cuius cō-
trarium ipsa nocte reuelauit ei Deus.

Spiritus
Propheta-
rum nō
semper
sunt in
potestate
Propheta-
rum.

Probare spiritus si ex Deo sunt,
ex primo modo, qui magis est ad
propositum, videlicet per Scriptu-
ram sacram & per bonos eruditos
in eadem, quia verè peruersæ viuē-
tibus, quale iudicium inter peruer-
sum & illusorium reportare spera-
bimus contingit multis, & suffi-
cienter, quantum ad præsentem ma-
teriam, & ad communem statum
vitiatorum.

Qua super re nedum vnum, & ab
vno, sed plures à diuersis tractatus
compositos inuenimus, quos nunc
manualiter habere fas esset, & dili-
genter inspicere, dum in hoc sacro
consilio quæritur tractari de cano-
nizatione sanctorum & examina-
tione doctrinarum suarum: præ-
sertim vnius, quæ Brigida nomina-
tur, assueta visionibus, quas nedum
ab Angelis, sed à Christo & Maria,
Agnete & cæteris sanctis familia-
ritate iunctis, sicut sponsus ad spon-
sam loquitur se asserit diuinitus sus-
cepisse.

Occasio
huius
scripti.

De cano-
nizatione
S. Brigide

Est autem vtroque, vel in appro-
batione, vel in reprobatione pericu-
lum. Approbare enim falsas aut illu-
sorias, aut friuolas visiones pro ve-
ris & solidis reuelationibus, quid
indignius, quid alienius ab hoc sa-
cro consilio? Reprobare verò nunc
cas

De visio-
nibus S.
Brigide
quas a S.
Maria &
S. Agnete
habuit in-
dicium.

cas quæ multifariè , multisque modis per diuersas nationes probata dicuntur, non parua exindescandalorum in Christiana & religiosa deuotione populorum formidatio. Denique in ipso etiam silentio & dissimulatione ex qua res in medium posita est , non nihil esse discriminis pertimescimus : inuenire verò medium aliquod , vel expediens inter hæc extrema laudabile quidem sit, an affectabile nec dum satis cernimus exploratum.

Nemo
probare
spiritus
solidè po-
test, nisi
reatus

Probare spiritus per modum artis & doctrinæ, sicut tota deinceps versabitur intentio, nemo perfectè potest per solam sacræ Scripturæ eruditionem, qui non etiam expertus sit in semetipso variam affectionum spiritualium pugnam, tanquam ascenderit nunc in cælos, nunc descenderit in abyssos, & viderit mirabilia Dei in profundo. Nam, qui nauigant mare hoc mysticum diuersarum affectionum, quasi collidentium se fluctuum, enarrant mirabilia eius, inexpertus autem talium quid nouit eorum ?

Hic autem est quartus modus probationis spirituum. Cæterum, puto differentiam inter homines, quos loquimur, vnum Theologum, alterum contemplatiuum talem esse, qualis est inter peritum in arte medicina, & inter expertum seu praticum in eadem, quæ duo posse conuenire in eodem, nullus dubitauit. Sic fit & fieri potest Domino propitio, vt idem sit in Scripturis sacris eruditus, qui similiter in contemplationis exercitatione probatus est. Hunc verò talem vult habere materia præsens : sicut alia scripsisse, dum de tractatu quodam spiritualium nuptiarum sermo fieret, inuenimus.

Probare verò spiritus isto modo

doctrinaliter, dum quærimus in aliquibus personis, quarum corda neque videre, neque scrutari datur, opus vt ab operibus signa sumamus, dicente Christo : A fructibus eorum cognoscetis eos. Fallit tamen vnum signum vel pauca, si non in vnum plura conglobauerimus : ita enim tradit Tullius, ita Boëtius, ita Aristot. in coniecturali causa faciendum. Sed quoniam infinita est quidem huiusmodi signorum confusio, coarctemus ad pauciora, & dicamus sub hoc metro. Tu quis, quid, quare, cui, qualiter, vnde require. Quis est cui fiat reuelatio ? Quid ipsa continet & loquitur ? Quare fieri dicitur ? Cui pro consilio detegitur ? qualiter venire & vnde venire repetitur ?

Reuelationes
quomodo
probantur.

Probatio spirituum dum quæritur fieri, consideretur in primis persona suscipiens, visiones, si sit boni & discreti iudicij, rationis naturalis : quia læso cerebro turbatur quoque iudicium. Cùmque læsus phantasias patiatur, non magnopere quærendum est, à quo spiritus veniant melancholicæ illusoriæque visiones, vt patet in phreneticis, in ægrotis variis, qui vigilantes se talia videre putant, audire, gustare, &c. qualia somniantes patiuntur.

De viis
per læsionem
cerebri.

Qualibet
passio habet
suam
ætatem,
suum
Dæmonium.

Habet præterea qualibet passio profundata suam læsionem, suam ætatem, suum, vt Origenes loquitur, Dæmonium, patet in philopetis, zelotypis & iracundis, in inuidis & auariss. Vnde Poëta :

Qui amant, ipsi sibi somnia fingunt.

Quærat ergo, si persona sit nouitia in zelo fidei, quia nouitius feruor citò fallitur, si caruerit regente præsentis in adolescentibus & ætatis, quarum est ardor nimis auarus, varius, effrenis, ideòque suspectus.

Nouitius
feruor
citò fallitur.

Rursus

Diuites
habentur
clari: Pau-
peres hy-
pocritæ.
Superbiâ
spiritua-
lem Ber-
nardus
vocat sub-
tile ma-
lum.
Ipsa vir-
tus non
tuta est à
superbia.

Rursus plurimum refert attende-
re, qualis sit & fuerit persona, qua-
liter erudita, quibus assueta, quibus
delectata, in quibus conuersa, sit
diues vel egena. In prima superbiam
secretamque voluptatem: in altera
fictionem timebimus. Hoc super
omnia conuenit obseruare, ne lateat
interior superbia spiritualis: quam
Bernardus verè nominat subtile ma-
lum: quoniam & hæc de humilia-
tione sua nascitur, de fordibus &
cilicio, de ieiuniis & de virginitate.
Imò & de sua morte, suoque con-
trario trahit originem. Quid igitur
erit tutum in superbia, cum nec ipsa
virtus tuta sit ab ea?

Est autem superbia quædam in
intellectu, dum non vult subiici
alieno iudicio, sed innititur propria
quadam voluntate, dum renuit obe-
dire, & hæc citius deprehenditur,
ideoque facilius corrigitur, quam
prima qualitas visionum.

Probatio spirituum refecit nedum
personam, quæ visiones patitur, sed
visionum qualitates, si vera sint om-
nia, etiam vsque ad minimam pro-
positionem, quoniam in spiritu ve-
ritatis falsitas non est: in spiritu au-
tem mendacij mille sunt viæ apertæ,
vt in vnica latenti falsitate decipiat.
Hac ratione prohibuerunt à testi-
monio veritatis, quam fatebantur
Dæmones, Christus Dæmoniacos, &
Paulus Pythonissas.

Si prætereà sit in visionibus sa-
pientia, quæ sursum est, cum suis
titulis, quos Iacobus enumerat:
primò inquit, pudica est, deinde
pacifica, modesta, suavis, bonis
consentens, plena misericordia, &
fructibus bonis, iudicans sine simu-
latione.

Si rursus excedant hæc visiones
communem intelligendi modum,
vel in Scriptura sacra positum, vel

in ratione naturali vel morali col-
locatum. Quòd si non videretur il-
lud ascribi frustra reuelationi, quod
in scriptura sua semel locutus est,
& sicut Iob loquitur, id ipsum non
repetit. Quorsum quippe esset, ne
dicamus vanum, visiones super vi-
siones in immensum multiplicatas,
debere recipere tanquam ab ore Dei
prolatas, ac deinde certissima fide
credendas. Sicque demum nostra
fides nostraque religio, quàm Deus,
teste Augustino, voluit in paucissi-
mis contineri articulis, redderetur
plus absque vlla comparatione quàm
lex vetus onerosa. Hinc claræ me-
moriæ. M. Henricus de Bassia, com-
primendam esse tot hominum cano-
nizationem scripsit.

Hic alia ratio sumitur, quoniam
omisso diuinarum scripturarum stu-
dio magna pars Christianorum ad
has visiones, ideo placentiores, quia
recentiores, adduceret oculos & au-
res prurientes, sicque nec iam nes-
cirent: quia, iuxta Senecæ verbum
superuacua didicisset. Sicut opus in
omni reuelatione Moyses & Elias,
hoc est, secundum venerabilem Ri-
chardum, testimonia legis & Pro-
phetarum alioqui, suspecta est. Et
inde fit perspicuum, quam necessa-
rij sunt Theologi, in canonizationi-
bus sanctorum, & examinatione do-
ctrinarum.

Probatio spirituum requirit, vt
persona, cui visiones recitantur, ha-
beat se prudenter, præsertim in prin-
cipio consideret acriter quare mo-
uetur hæc persona secretum suum
reuelare super quo fiet alia consi-
deratio.

Caue ergo, quisquis erit auditor
aut consultor vt non applaudas tali
personæ, & non laudes eam: non
mireris quasi sanctam dignamque
reuelationibus atque miraculis: Ob-
siste

Reuelationes
hodiernæ
onerant
religionem

M. Henricus
de Bassia scri-
psit contra nimiam
hominum
canonizationem.

In omni
reuelatione
ne requi-
ritur Moyses
& Elias.

Sapientia
consentit
bonis.

siste potius, increpa durè, sperne eam cuius sic exaltatum est cor, elati sunt oculi, vt ambulent in magnis & mirabilibus super se, vt digna sibi videatur, quæ non humano aliorum more operetur salutem suam per doctrinam, scilicet scripturarum & sanctorum, cum dictamine rationis naturalis, nisi consilium habere præsumat, & putet nedum ab angelis, sed à Deo, nedum semel in necessitatibus, sed pene iugiter, velut in quotidianis collucutionibus, talem ad mone non sublime sapere, sed sapere ad sobrietatem: quoniam verissimè ait, qui dixit, Superbia meretur illudi. Et eo dignius, quò instar Pharisei, latentem hærentemque ossibus superbiam, sicut nec Physicus febrilem calorem superbus attendit. Quid enim facilius, quàm se vilissimum peccatorem dicere, sed veraciter simpliciterque ita sentire ex intimis, hoc diuini muneris est, non humani solius exercitij.

Superbia meretur illudi.

Nihil difficilius, quàm verè se peccatorem agnoscere

Sancti Patres abhoruerunt à visionibus.

Nemo in terris videre Christum cupiat, in gloria cum videre sufficiat.

Enarrantur exempla sanctorum patrum qui curiositatem huiusmodi visionum vel miraculorum, tanquam perniciosissimam fallacissimamque refugerunt. A qua se Augustinus liberatum in suis confessionibus gloriatur in Domino. Quam propterea D. Bonaventura abhorrendam nimis esse determinat, totoque conatu repellendam. Nunc orationibus, nunc increpationibus seu flagellationibus propriæ mentis & corporis: exemplo illius, qui vt tentatione careret superbiæ, quæsiuit & obtinuit à Domino, vt per tres menses Dæmoniaca vexaretur obsessione.

Alter sanctorum Patrum, dum sibi Dæmon transfiguratus in Christum, diceret, ego sum Christus personaliter visitans, quia dignus es: confestim clausit oculos ytraque ma-

Mal. Malef. Tom. I.

nu, vociferans: nolo hîc Christum videre, satis est ipsum in gloria si videro, moxque disparuit.

Alter sub aliis verbis similem in huiusmodi illusionem seruauit humilitatem. Vide, inquit ad quem missus sis. Ego certè talis non sum, quòd dignus sim hîc videre Christum.

Alterum, quia nolèbat intrare templum, dicens sibi satis esse, quòd oculis corporeis aspexisset Christum: colligauerunt catenis, soluere ieiunium, carnibus vesci, vtrumque bibere compulerunt. Sicque timore compresso sanatus est.

Opponet forsitan aliquis ex Apostolo iubente: nolite inquit, spiritum extinguere. Si sit ergo visio verè à Spiritu sancto, qui nihilominus repellitur: quid hoc est, nisi spiritui sancto resistere, suamque nascentem generatiuam suffocare. Sed profectò Spiritus sanctus, qui se dat humilibus nequaquam ex humiliatione quam prædiximus, se subtrahet, intrabit potius, exaltabit, & in beneplacito suo deducet victor super excelsam animam hanc in oculis suis vilem & absque vlla ruga fictionis humilem & simplicem.

Porro dici non potest, quantum hæc curiositas vel cognoscendi futura & occulta, vel miracula videnti vel faciendi, fefellit plurimos, & à vera religione frequenter auertit. Hinc superstitiones in populis quæ religionem inficiunt Christianam, dum, sicut olim Iudæi, sola signa quærunt, dum imaginibus exhibent latriæ cultum dum insuper hominibus nec dum canonizatis scripturis quoque non Authenticis plus quàm sanctis vel Euangelio fidem præstant.

Probatio spirituum considerat causam, quare fieri dicuntur visiones præsertim, quo fine, nedum pro-

Quomodo spiritus non extinguendus.

Ruge hypocritæ.

Curiositas quærendi signa est Iudaica.

G G g ximo.

ximo; nedum aperto, sed occulto & longinquo. Potest itaque finis proximus apparere bonus & salubris, & deuotus ad ædificationem aliorum, qui tandem prolaberetur in multiplex scandalum, dum vel non responderent vltima primis: vel alias falsum fictumque deprehenderetur in personis fuisse: tantæ reputari sanctitatis deuotionisque docuit hæc ætas nostra deprecationibus dominorum Ioanis de Varenis & Ioan. Huff. & similibus.

Rursus dum aliquid fieri potest per humanam industriam, sit hoc in vita, sit hoc in doctrina, quare necesse est vel querere vel expectare diuinam cœlitus allocutionem? Hoc namque tentationi Dei, quàm honorationi apparet similis.

Cæterum finis attendendus est, quare sit communicatio talium visionum, & quali personæ. Vtrum ad ostensionem, vel ad necessitatem. Vtrum ad dandum vel ad recipiendum consilium. Vtrum fiat experto vel inexperto talium.

Quod si videatur hæc persona querere tantum modò consilium ne fallatur, videndum est, si paratam se monstrat obedire consilio: Alioquin tam de curatione vix spes erit. Quoniam talis, vt dicit Io. Climacus, non iam eget Dæmone tentante se, quia factus est sibi Dæmon.

At verò dicit aliquis. Hæc idcirco persona non credit alieno iudicio, quia de suo certa est per reuelationem intimam & secretam. Sed profecto non est diuisionis Deus vt vni timenti se reuelet vnum, & per alterum similiter timentem eum, dicat vnum contrarium. Itaque si visio ex Deo est, non dissipabitur in humilantes se sub alieno iudicio propter Deum: sed vigorabitur amplius, & vincet.

Quocirca tradimus pro cautela,

quod in huiusmodi visionibus nedum suspensum teneatur iudicium exemplo B. Amb. & Lucan. presbyteri, sed dicatur reuerenter cum Petro: Exi à me Domine, quia peccator sum, quia visionibus tuis indignus sum, quas hic neque quero, neque accepto, sed repello. Sed in alio, non in hoc seculo visio tua tota merces mea domine Deus & sufficit. Quid ad me de visionibus tuis in hac vita, quid de superiorum meorum monitionibus? mitte potius obsecro alium, quem missurus es: & me meus spiritus humilis regat, obscuroque loco.

Altera potest addi super huiusmodi visionibus recipienda cautela qualem de somniis tradidit vnus dicens: Si monitiones aliquæ bonæ, inquit, fieri videantur in somniis, vel ex persona defunctorum, vel aliunde recipiantur, quasi somnia non penitus abiiciendo neque eis ex aduerso velut authenticis, vel diuinis adhærendo: recogitantur potius tanquam rememorationes aliquæ ad faciendum bona, vel mala declinandum, iuxta somniorum qualitatem.

Probatio spirituum considerat, qualiter & quomodo persona, quæ visiones se habere dicit, conuersatur, an in secreto vel in publico, an in vita actiua vel contemplatiua, aut in deuotione, quæ notam affert vestimentis, & cæteris, aut si communem habet conuersationem accommodatam his quibus conuenit.

Hoc præcipuè considerare necesse est, si sit mulier, qualiter cum suis confessoribus conuersatur, & instructoribus. Si colloctionibus intendit continuis, sub obtentu nunc crebræ confessionis, nec prolixæ narrationis visionum suarum, nunc alterius cuiuslibet confabulationis: expertis credite, nominatim Aug. &

D.

Io. Climacus.
Qui se-
met ten-
tat sibi
Dæmon
est.

Cautela
ad pro-
pellendas
visiones.

D. Bonauenturæ : Vix est altera pestis, vel efficacior ad nocendum, vel insanabilior : quæ si nihil haberet aliud detrimenti, nisi temporis præciosi latissimam hanc consumptionem, abundè Diabolo satis esset. Habet aliud, scilicet insanabilem viuendi, loquendique, vt interim de tactu, fileam, pruriginem; Euenitque illud de Didone apud Poëtam: Hærent infixi pectore vultus, Verbaque, nec placidam dat membris cura quietem. Cùm tamen in pace sit Dei locus. Nullus idcirco mirabitur, si tales ad fabulas conuersi, auertuntur à veritate. Si præterea mulieres hæ curiosæ agentes sunt, quales notat Apostolus, semper discennes; & nunquam ad scientiam veritatis peruenientes. Vbi autem non est veritas, sit falsitas & vanitas necesse est.

Probatio spirituum considerat vnde spiritus veniat, aut quò vadat. Itaque Bernardus testatur, hoc in se nunquam sciri datum esse, qui tamen expertum se pluries asserit humiliter Spiritus sancti præsentiam, & intimo motu cordis siue mentis sensisse.

Mirabitur modò fortassis aliquis quo pacto persona status inferioris dicat se frequenter agnoscere, vnde spiritus veniat. Præsertim cùm dixerit Christus Nicodemo, Vocem, inquit, eius audis, & nescis vnde veniat, aut quò vadat.

Quid porrò, quòd in spiritibus diuersis multa inspirationum inuenitur similitudo: Est enim spiritus Deus, spiritus Angelus bonus, spiritus Angelus malus, spiritus humanus, tam rationalis, quàm animalis. Potest autem similis visio spirari per quemlibet hunc spiritum suo modo longè tamen diuerso, sed nec diuersitas facilliter percipi,

neque similitudo scitur apud inexpertes talium, qui neque per seipsos ex acumine ingenij, neque philosophicis disciplinis, neque per aliorum traditionem sciunt talia distinguere.

Certè nec mirandum cùm paucissimos inueniamus, qui benè sciant secernere cogitationes & affectiones suæ rationalis animæ, vt rationalis est: ab illis qui sunt animales, videlicet in sensu communi, vel organo phantasie.

Quem inuenies, precor, extimentibus Deum, peccataue fugientibus, qui semper & in omnibus ad liquidum prospiciat, dum tentationes vident, si sensus eorum sit tantummodo in imaginatione vel consensu in ratione. Aded non facilè est discernere sensum à consensu.

Difficile est discernere sensum à consensu.

Quantò plus habet difficultatis, probatio quadruplicis prænominati spiritus: dū videlicet instinctus vnus vel inspiratio vehemēs tægit mentē, si sit à Deo, vel ab Angelo bono vel malo, vel à proprio spiritu humano.

Cuius rursus sensus portio duplex, superior & inferior adscripta est. Cuius sentire diuisionem, perfectè dat illud verbum Dei, quod pertinet vsque ad diuisionem spiritus & animæ: qualem in se diuisionem passà erat, quæ exclamauit: Magnificat anima mea Dominum. Dehinc secernens spiritum ab anima subiunxit: Et exultauit spiritus meus in Deo salutari meo.

Diuisio spiritus & animæ

Hæc interim sub compendio cursim notata sint, quatenus cùm ad singularia descendendum erit, facilius hac occasione data sapientiores diuidicent: persuasum habentes, viuere hominem, cuius nomen sit in libro vitæ, cui plures, & in pluribus personis brevis temporis spacium datum est experiri & praticare omnia quæ dicta sunt.

FRATRIS
THOMÆ MVRNER

Liberalium artium Magi-
stri, Ordinis Minorum,

TRACTATUS PÈRVUTILIS
de Pythonico Contractu, ad
instantiam generosi Domini
Ioannis Mornher de Merf-
perg Compilatus.

N nomine ergo summi Dei
exordium illud quod vo-
lumus narrare. Gratia or-
dinis & formæ præsentem
tractatum triplici personarum di-
stinximus colloquio, vt non minus
materiæ amœnitas, quàm bonitas,
lectorem amicum alliciat. Tum quia
& alium eiusdem materiæ, per quàm
fidelem serenissimo Principi Sigis-
mundo Archiduci Austriæ trans-
missum, & per Conradum Sturkel
vtriusque Iuris Doctorem excellen-
tissimum vigili indagine correctum,
Dialogo distinctum conspexi. Qui
licet (vt dixi supra) fidelis sit, & hu-
ius sententiæ diffinitiuus, non poterit
tamen eodem curiosus rerum inda-
gator quietari. Quare vt promissi
procedam.

Ioannes Mornher. O Thoma mi
dilecte, tibi vt compatiar humana
coëgit natura. Quid est, quod cate-
ris plus te malè fortunatum natura
constituit, maleficiatum reddit, à
Pythonica dico muliere cōtractum?
Quæ, inquam tuæ genitrici, vt ma-
leuola nocumentum asportaret, ami-
cissimo sibi obesse spondit, tuo vt

percepit relatu. Sic equidem matris
dilectio (instigante natura) in peio-
rem partem secessit. Est nē pium tuis
dictis fideles præstare aures? Bon-
nam, inquam, fortunam Augustinus
Deam pluribus in locis retulit: &
tibi cum dissona non solum homines
sed & Dij Deæque nocere præsu-
munt, quod in tuo studio clariùs in-
notuit, vbi non semel, sed pluries,
quæ sumptis nocumenta, claret
quàm apertissimè.

Tomas Murner. Quàm gratum fo-
ret, generosè domine (si ingenij
adesset copia) vt quia me dignum
inter disputandum iudicasti: angor-
que sollicitus, quod ita me isto tem-
pore videam imparatum, vt vix
grandinis aliquod vestigium satis
dignè tibi testatum possim relinque-
re. Vt autem famulandi clariùs in-
notescat voluntas locum dabo ve-
recundiæ, responsurus ad materiam
propositam me conuerto. Mihi quia
compateris benè dicis illud esse
humanæ naturæ, ratione; nec ani-
mal aliquod simile sibi specie man-
ducat.

Quæris demùm rem grandem, &
humanæ indagini haud possibilem,
cur natura me plus cæteris malè
fortunatum reddidit? Secundò, cur
contractum? Tertiò, vtrumne pium
sit, credere si sit? Quare his tribus
quæstionibus præsentem absolui
tractatum. Et quia præteritos ad
memoriam casus deduxisti magis
here quàm scribere libet: res pauca
homines insidiati? quoniam cunctis
qui placeat, non credat quod modò
viuat, sed Deos Deasque inimicos
habere, graue valdè. Augustinum au-
tem quia allegas quid respondeam
later penitus, nec aliquod patet re-
fugium, nisi hoc vnicum, vt studium
meum relinquam Deo (vt pollicitus
sum) in Monasterio famulaturus, &
modo

Inuit de
libro Do-
ctis
Mulleri
suprà in-
ferti.

Ipsè au-
tor huius
Tractatus
ex. e. tus
est Male-
ficia.

Deos
Deasque
habens
inimicos
fit mona-
chus.

modo illo ſuperos meis precationibus reddere placatos.

Gaſpar de Morſperg. Ab inceptis fide dignis, quia recalcitrare turpiſſimum, & tu ô Thoma, ſtudio ad finem quaſi deductum aſſeris relinquere velle. Nescis quia multis in rebus beſtiis ſumus inferiores. Hoc ſolum maximè excellimus quòd ſapimus. Quantum ergo homo à Sapientia recedit, tantum ab homine alienatur, naturæ beſtiarum proximus. Quanto autem Sapientiam ſequitur, tanto à brutis elongatus, in hominis natura excellit. Fortuna quidem cæca nec probum, nec improbum, nec ullam hominis dignitatem aut ordinem diſcernit: ſed ſe vel citius peruerſis moribus animoque ignobili, quippe ad votum eius procliuiori concedit. Et tu ſcientiam reſutando fortunam expoſcis. Nec eſt in mundo aliqua fortuna, quam non augeat literarum notitia. Nam dixit Ariſtoteles ubi plurimus intellectus & ratio, ibi minima fortuna: ubi plurima fortuna, ibi minimus intellectus. Multò ergo magis ea Sapientiæ pars appetenda quæ hominem etiam ſupra hominem efferens ſuperis quàm proximum reddit.

Quod autem de Auguſtino dictum eſt, nihil concludit, nam ſeipſum reprehendit, in *primo retracta.* 6. 1. Cœpto igitur adhærere ſtudio hæc, & ſic tui nauigij laudabimus felicitatem cùm perueneris ad portum, te magnificabimus poſt rerum conſummationem.

Iam. Mornher. Iam oro ediſſere Thoma cur te plus cæteris natura malè reddidit fortunatum? Eſt enim in Deo duplex prouidentia, generalis prima qua Deus ipſe res regit, ſecundum quod natæ ſunt regi, ut dicitur 7. de *Ciuitat. cap. 3.* Sic Deus

res, quas condidit, &c. Male regeris, quia diſfortunij cauſa tu ipſe es, aut ſaltem aliquid tui, ex parte corporis animæve conſtitutum.

Secunda prouidentia ſpecialis ex quadam electione procedens, ſecundum quam Deus prouidet unicuique hominum, ſecundum merita præſentia, vel futura & occulta nobis, ſibi tamen præſentia. Quia eius iudicia iuſta ſunt ſemper, licet occulta, ita quòd aliquando aduerſitas plus proficit, quàm prosperitas, ſecundum Boet. 4. de *conſo.* Hoc ideò dixi, quia ſi te vna illarum Dei prouidentiarum attingeret, iam ultra quaſtio, cur plus cæteris ſis infortunatus, inualida eſſet: nam dixit Paulus, quàm incomprehenſibilia ſunt iudicia eius. Sed de natura quarto, utrùm naturale quoddam ſit te plus cæteris malè reddens fortunatum.

Thomas Murner. De benè fortunato ſtat in trimembri diuiſione, ut habet Scotus, ſimiliter & de malè fortunato, cùm tot modis dicatur vnum oppoſitorum, quot modis dicitur & reliquum: Primum, nullus dicitur benè fortunatus propter actum vnicum fortuitum. Sic nec malè fortunatus, vnicò inſælici actu implicitus. Secundum nullus dicitur benè fortunatus, quia ſemper benè ei accidit, ſic nec malè fortunatus, cùm nullus talis ſit ſine ſpeciali miraculo.

Tertium, eſt quis benè fortunatus, quia ut plurimum benè accidit per contrarium malè fortunatis. Nam dixit Ariſtoteles primo Ethicorum non facit vna hirundo ver, ſi nec actus vnicus fortuitus, benè vel malè hominem reddit fortunatum. Fortuna igitur tertio modo capta ſtante, cauſam quaeris, cur illi ut plurimum benè, alteri ut plurimum male accidat. Quod autem de Dei

aduerſitas plus proficit quàm prosperitas.

tot modis dicitur vnum oppoſitorum quot reliqua.

Nulla fortuna eſt, quam non augeat literarum notitia.

Ubi plurima ſapientia, ibi immica fortuna.

Ubi minimum ſaperet, ibi plurimum capere.

De duplici prouidentia Dei.

Cur natu-
raliter vni-
malè, al-
teri benè
accidat.

narrasti prouidentiis, nihil mihi constat, cum naturaliter simus loquuti. Circa naturam autem triplex reperitur philosophandi modus.

Est autem primus respondendi modus, dicens, benè fortunatum magis esse dispositum, ut ipsum causa vniuersalis moueat, ad hunc locum magis quam ad alium, ut si aurum sit ibi, & fodiens ipsum inueniat: ergo secundum hunc dicendi modum, qui est Theologorum, fortunæ causam non intrinsecam rei, sed extrinsecam dicemus. Attamen Aristoteles quærit causam intrinsecam, quam dixit esse impetum.

Effectus
fortuitus
non habet
causam.

Sed si tu dicas, tu quæris causam, ubi non est causa, nam effectus fortuitus non habet causam. Dicendum, quod notum sit Aristoteli. Quod sicut illud quod euenit in pluribus, habet causam, ut in pluribus, vniuniformiter: ita quod euenit in paucioribus, & difformiter, habet reduci ad causam vniuniformiter agentem & per se. Causa autem intrinseca huius impetus est, secundum Aristotelem, cum dicat in libro de bona fortuna. Est ergo bona fortuna sine ratione nata. Benè fortunatus enim est, sine ratione habens impetum ad bona, & hæc adipiscens hoc autem est natura: In anima enim inest tale natura, quo impetu ferimur, sine ratione, ad quæ utique benè habebimus. Et si quis interroget ab operante, quare sic facit, nescio, inquit, sed placet mihi.

Bona for-
tuna est
sine Ra-
tione na-
ta.

Simile patet in his, quæ à Deo aguntur. Etenim à Deo vecti, sine ratione impetum habent ad operari aliquod. Et vult dicere, quod aliqui habent velle, ad quod sequitur bonum aliquod præter intentum ex impetu & sine ratione, & causa huius impetus est natura. Demum dicunt alij, non intrinsecam, sed extrin-

secam ponentes, non tamen, ut Theologi, sed cælum, vel intelligentem mouentem cælum, mediante cælo, ut Deus ipse immediate mouens, hic cum aliis coincidit.

Intelligēs
mouens
cælum,
mediate.

Ioannes Mornher. Ponis triplicem opinandi modum. Primus autem, quem Theologorum asseris, non videtur in veritate posse persistere. Nec mentem quietare potest. Quidum quæri posset, quare ad propositum illius sequitur bonum; & non ad alterius propositum, quum etiam, quia est contra Aristotelem, cui non videtur aliquod nouum immediate esse à Deo. Vnde ipse ponens mundum æternum, non posuit motum potuisse esse nouum, nisi secundum partes: ita quod totus non potuit esse nouus, ut habetur 8. Physicorum: quod Deus non potest causare nouum mundum vel nouum cælum, vel nouum motum, secundum suam totalitatem.

Nihil noui
à Deo.

Totus nō
potest esse
nouus.

Secundus verò respondendi modus, qui fuit Aristotelis, non procedit, quia dixit, quod aliquis habet impetum sine ratione. Contra non est fortuna bona sine actu voluntatis, quia fortuna est effectus contingens, consequens effectum agentis à proposito. Nunc autem actus voluntatis est circa obiectum ostensum à ratione, ergo talis impulsus ad volendum non sine ratione.

An impe-
tus possit
esse sine
Ratione.

Præterea, si natura impellit aliquem ad volendum & non ratio, ergo non esset fortuna, quod euenit, sed casus, cum hæc differentia sit inter fortunam, & casum 2. Physicorum.

Tertius autem modus, qui dicit quod nihil sit effectum, fortuitus, nisi illud, ad quod causalitas cæli se potest extendere, non videtur vero consonus. Cum aliquid sit in homine, ad quod causalitas cæli non potest

Nihil for-
tuito, nisi
ad quod
causalitas
cæli se
extendit.

se

se extendere sicut est volitio, nisi occasionaliter mouendo appetitum sensitium, secundum cuius inclinationem apta est voluntas inclinari. Cælum ergo, quia non potest volitionem attingere, nec etiam causa ad eius causationem coniungere, idè aliquid est in homine, ad quod causalitas non potest pertingere, & per consequens nec fortunæ causa referri.

Thomas Murner. Dilecte Ioannes, absit longè à nobis, vt ea quæ Spiritus sani instinctu Theologia dictauit, falsa dicamus. Quod autem quæris, quare ad illius propositum, & non alterius sequatur bonum, fortassis & quia sic voluit Deus ipse cuius voluntatis inquisitionem supra dixi infirmam: Aut quia passi indispositio, nam Deus influit in quodlibet vniformiter, in quantum potest, secundum Aristotelem, & quia iste est dispositus, ille non: idè Deus impellit istum ad tale propositum, ad quod consequitur commodum: illum autem non impellit, quia non inuenit in eo dispositionem requisitam.

An ali-
quid pos-
sit nouum
esse à
Deo.

Et si vltra quæris, quæ diuersarum dispositionum causa, semper deuenitur ad vnum primum, voluntatem dico primi entis, licet Philosophus illud fortè non diceret. Quia verò de natiuitate dixisti, non videtur Aristoteles sibi ipsi contradicere. Dato enim, quòd oporteat aliquos effectus fortuitos novos reducere immediatè in Deum, adhuc sibi ipsi non videtur contradicere, quia certum, ratumque habuit Aristoteles secundum propria sua principia, animam intellectiuam esse à Deo immediatè, & ad hoc attingere potest ratio naturalis, cum sit immortalis, & ita aliquid nouum potest immediatè esse à Deo.

Quomodo autem illud possibile sit, causa breuitatis omissum relinquitur, tamen de hoc lege Scotum, in vltima quæstione. Quodlibetorum aut dicas, quoniam vtique si sit propter diuersitatem causarum receptiuarum, nihil noui Deo imponitur, sicut Sol immediatè soluit glacies, & coagulat lutum, nulla posita nouitate in eo, ita secundum Aristotelem hoc corpore organizato, Deus necessitate immutabilitatis, causat hanc animam, & prius non ratione indispositionis materiæ: sicut nec Sol causat alium & alium radium in aëre & in aqua, nisi propter diuersitatem recipientium, quod in perspectiuis nostris conclamatum est.

Quid tamen secundum fidem & veritatem dicendum esset, supra, loquendo de Dei prouidentia duplici, solus confessus es. Quod contra Aristotelem facere videtur æquiuocat. Nam Aristot. intellexit fortunam esse sine ratione consiliante, non autem sine ratione volitum obiectum ostendente.

Murnerus
de Pers-
pectiuis.

Ad aliud autem dicitur, quòd licet natura si mediata causa illius euentus fortuiti, non tamen immediata: sed voluntas vnum intendens, licet sit aliud eueniens præter intentum, quod dicitur fortuna, non casus.

Fortuna
& casus
quomodo
differant.

Id contra tertium respondendi modum dico, quod cæli causalitas ad omnia alia præter voluntatem se extendit. Si autem aliquis fortuitus effectus in voluntate ponatur, in Deum reducere oportet, qui omnibus prouidet & coniungit, cum dicat, imò & capilli capitis vestri numerati sunt. Hoc autem cum sit contra Astrologos, clarius de hoc loquar in quadripartito meo maiori.

Thomæ
Murneri
quadri-
partitum.

Quæris igitur, generose domine, cur me plus cæteris, natura malè

con-

constituit fortunatum. Triplicem vidisti modum. Habes enim duas extrinsecas causas, & ynam intrinsecam. Fortè de intrinseca loquendo, talem impetum ad commodum non habeo, qui se tenet ex parte complexionis, non animæ, vt habet Scotus imò & Aristoteles. Quare diffortunij causa non sum ego, non est enim in potestate mea, mutare corporis complexionem aut staturam. Quis enim est ex vobis, qui potest ad staturam suam adiciere cubitum vnum? quasi dicat, nullus, quare me excusatum, oro, habeto.

Coitus stellarum.

Si autem de extrinsecis causis loqui contingat: primò de cælo videamus, nec est in potestate mea, diuersos planetarum stabilitumque stellarum coitus mutare, horam generationis, seu meæ interemptionis.

Vir sapiens quemodo dominetur astris.

Si autem dixeris, quia dixit Ptolemæus, virum sapientem astris dominari: & opus stellarum ita adiuuare, quemadmodum seminator fortitudines naturales, in libro Alma-gesti, & suo quadripartito. Verum quidem fateris, quia sapiens: vbi autem stulti & mihi similes manebunt, qui non solum astris dominari non possunt, nec parere inconuenienti obiecto? Quare me secundò excusatum habeto.

Quadrupes si cadit, cur non bipes cadet homo.

De alia autem causa extrinseca, quæ est Deus, parum sentio, cur cadere permisit, confido tamen, vt in posterum gloriosius resurgam. Nam nostris terris equos quadrupedes cadere vidi, & lædere pedes. Vach. iuuenis & inexpertus lupus, quem nullus vnquam rusticorum clamor circumdedit.

Gaspar de Mespèrg. Dixisti Thoma *suprà* quare vnus plus aliis redditur malè fortunatus. Nec vltra sit quæstio congrua, cur contractum reddidit, quoniam coincidunt. Potio-

rum autem Theologorum rationem nescio aliquam. Sed insuper ad vltimam quæstionem mentem feramus, quæ quærit, vtrumne pium sit credere, si sit, volo dicere de hominum ligatione. Quod non sit, fides nostra concludit. Quæ Diabolum huiusmodi incursum causam assignat, à quibus nec iuuenes, nec senes, nec probos, nec improbos exclusos ostendit.

De iuuenibus dicit Augustinus 21. libro de ciuitate Dei capitulo 18. Prorsusque scriptum est: Graue iugum filios Adam à die exitus de ventre matris eorum vsque in diem sepulturæ, matrem omnium, vsque adè implere est necesse, vt ipsi paruuli per lauacrum regenerationis ab originalis peccati quo solum tenebantur, vinculo iam soluti, multa patientes nonnulli incursum spirituum malignorum patiantur. Et Hieron. dicit. Quid causæ est, vt læpe bimuli & trimuli, ac vbera materna lactantes à Dæmonio corrumpantur? De senibus ego ipse testis. De probis Iob. De improbis quàm plures alij. Ergo. concludere licet, Dæmonem non vetulas, nec aliquod naturale esse causam istius contractus, Deus autem ipse faciendi facultatem tribuit.

Ioannes Mornher. Thoma Magister mi & Præceptor charissime. Æstimo genitoris mei dulcissimi mentem consimilem Theologorum opinioni, immaterialem æstimationum substantiam, ligatorum omnium causam (volo dicere) Diabolum, sumpta primū id exequendi à primo ente facultate. Videtur enim (vt dicit Aristoteles *primo metaphysica*) Deus omnibus esse causa & principium quoddam. Quare dixit commentator primo libro de anima, quod rei cognitio per suam causam est magis

Cognitio per causam magis est forma.

magis firma , quàm fui eſſe tantum.

Illa ſci-
mus quæ
teſtimonio
aliorum
didicimus
contra
Ephēſi-
cos.

Dicunt ultra , quòd ſummi Dei permiſſione , & iuſto Dei iudicio indifferenter , iuſto atque iniuſto iuuenibus & ſenibus , contingat & ad illud allegant ſua iura & Doctores Catholicos. Quod ſi verum ſit , neſcimus , niſi ſcientia arguat ſicut capit Auguſtinus , ſcientiam , decimo ſeptimo libro de Trinitate capitulo 3. Dicit enim, Abſit, quòd ſcire nos negemus; quæ teſtimonio didicimus aliorum. Tum quia eſt creditum, hac communi non poſſum reſponſione contentari , Deum cunctorum cauſam aſſignando. Ab hoc enim ente cælum , & totam naturam dependere , 1. 1. *metaphyſica* Ariſtoteles expreſſus eſt.

Præterea , ſi omnium cauſa Deus, quid noſtra proderunt ſcripta ſingularum cauſas inquirendo ? Sat eſt enim Deum ipſum cauſam profiteri cunctorum. Non ſit quæſo hoc noſtrum propositum, ſeu deliramentum. Præſupponemus enim primariam cauſam plus cæteris influere. Qui enim ponit vnum agens tantum, quod omnia agat, tollit à rebus ſuas proprias actiones. Quas ſi quis tollit, aufert & earum eſſentias, nec habet (vt ait Commentator) cerebrum naturaliter aptum ad bonum.

Exempli gratia. Pluuiarum, quarum cauſa Deus ipſe prima, ſecunda demum eſſentia quinta, diuerſo ſtelliarum coitu , quæ tertio diuerſarum exhalationum motrix eſt pluuias inducentium , vt habetur apud Ariſt. in li. *Meteororum*. Naturas igitur rerum rimaturi , longè Deus à nobis Theologicè cum loqui contingat , quod iuſtum eſt fatebimur. Et huiuſcemodi Theologorum commenta ad præſens relinquamus. Nam

Mall. Maleſ. Tom. I.

huiuſmodi opinionibus eſt omnibus noſtrorum ruſticorum caterua repleta.

Thomas Murner. Modèſtius , ô Ioannes , loquereris , ſi harum rerum plenior tibi eſſet intellectus : tuæ infantie parcendum æſtimo. Neſcis quod dicit Ariſt. Quia maior eſt ruſticorum fides , quàm philoſophorum & doctorum viro- rum ? Nam dicit Scotus lib. 4. 34. diſt. 9. 1. quod duplex eſt impotentia in genere. Naturalis vna , ad quam membri ſequitur mutilatio ſeu frigiditas , de quo nihil ad præſens.

Diabolus
ſeruat pa-
cta aliqua

Alia autem casualis , quæ ſit per maleficiam : & hæc ſit per malignos ſpiritus: qui habentes pactiones cum hominibus ſeruant promiſſa , non quia veraces , ſed vt alij eis adhæreant. Quia ſi nulla pacta ſeruant Dæmones , nulli homines eis ſeruirent , & vt illi quibus ſeruant promiſſa, eos colant. Nam ex ſuperbia ſua præcipuè appetunt honores diuinos. Deus etiam permittit eos exercere poteſtatem ſuam , ad impediendum aliquos , ab aliquibus actibus , in quos poſſent , ſi non eſſent impediti , & hoc propter peccata eorum vel propter aliquam aliam cauſam occultam. Et hoc modo magicus habens pactum cum Dæmone , procurat ab eo , vt iſtum impediat aliquo actu, quamdiu aliquod ſignum à Dæmone poſitum perſeuerat , puta acus curuata , vel aliquid id generis. Iam enim vides, quid ſenſerit Doctor ſubtilis, cuius prius mentem tormentum nuncupasti. Quid autem arguis ? omnia tua concluderunt argumenta vnicum illud , quòd Deum non debeamus immediatam omnium cauſam referre , licet mediatam ponere nulla ratione prohibemur.

Acus cur-
uata viſ.

H H h

Ioannes

Remedia
contra
maleficia.

Ioannes Mornher. Secundum verba Doctoris posita, posset quari, quod remedium esset adhibendum contra istud Diaboli impedimentum? Scio tamen contraria contrariis curari, quid contra facta Diaboli? Si dixeris orationes: & tu cum sanus sis, quo mediante scire exopto, cum te plus in tua aegritudine iurasse, & vetulae maledixisse, quam orasse seu sanctos inuocasse constet: Ergo non est verum quod dicunt Theologi, quod in huiusmodi necessitatibus sancti solum sint inuocandi, cum sit aliud, per quod mederi oporteat. Et tu dicis te sanitatem recepisse vnus hominis auxilio, quare te & illum excommunicatum iudicare consonum dixi. Age, age, quod figmentum componis dicendo, quia sanus factus ex tactu sacci vnus, & aqua immunditias scutellarum maculata, inuenistine in naturalibus disciplinis, quarum professor es, his in rebus huiusmodi inesse actiones? Nunquid verum dixi, facientem & consulentem excommunicandos, & à Christi fidelium communione excludendos?

Thomas Murner. Video te, generose Domine, contra me furore concitatum, quia verum dixi. Quid si deliramentum, protulisses? Adest Matthæus & Iacobus Murner, qui huius rei testes sunt. Nam in ore duorum stabit omne testimonium. Figmentum autem quia me dicis componere: scis enim & audisti quaestione qua Scotus concessit, Dæmones pacta seruare hominibus, seductionis causa, non quia veraces quamdiu signum per ipsos positum durat: Nam si aliquis sciens maleficia destrueret, non esset excommunicatus, sed opus faceret meritorium: Insidias (dico) Diaboli destruendo, & opera.

Quare dixit Scotus, quod trifas-

ria est illa quaestio, an liceat tollere maleficia intentione curandi maleficiatum. Non enim solum licet, sed est meritorium destruere opera Diaboli, nec in hoc est aliqua infidelitas, quia destruens non acquiescit operibus malignis, sed credit Dæmonem posse & velle fatigare, dum tale signum durat, & destructio talis signi imponet finem tali vexationi. Sic ergo saccum & aquam illam immundam puto signum mihi finis fuisse infirmitatis à Dæmone positam, & illud mora habuit anni, quod si post annum cum sacco fecissem, quod anni spacio factum fuit, nunquam pristinae redditurus fuisset sanitati.

Nec mihi placet de illa materia loqui, sum equidem in iram præceps & conturbor, quia hominis vnus pessima voluntate, nunquam ante infirmitatem à me visi, tali miserabili poena sine meis meritis, crucior per omnes dies vitæ meæ. Et nisi omnipotens Deus sua summa bonitate & clementia, me inter suorum sacerdotum numerum collocasset, quid facerem? Deo omnipotenti offero. Idcirco hac opinione Theologorum, quæ est secundum veritatem, velis (oro) contentari.

Ioannes Mornher. Thomas mihi charissime, latet-ne te cautela Aristotelis? Qua opponentem informat, respondentem debere reddere furiosum, ut ab ipso materia relinquatur proposita, quam à te suscepi, esse similis mihi, qui omnibus documenta salutis? Furor verò si me comprehendit, documentorum meorum virtus omnino euanesceat. Transeant Theologica: Hæc sit quaestio, vtrum hominum ligatio naturali possit ratione demonstrari, volo dicere vtrum ab actione naturali sit. Et videtur quod sic: Iniuste equidem punitur qui nunquam deli-

Cautela
disputa-
tionum:
Respondentem
ad oram
commo-
uere, ut
turbetur
in propo-
sito.
Ligatio,
an natu-
ralibus
rationibus
probetur.

quit

quit. Sed ligantes puniuntur, ergo deliquerunt. Patet maior in actu iudiciario, licet in operibus diuinis procederet, cum aliquis punitur: aliquid quando non reus, nunquam tamen in iusto Dei iudicio, de quo nihil ad propositum. Patet minor in l. *Mult. C. de male. & mathe.* Statuarum insuper hinc inde apud iudicia publica, sitarum: quæ denigrationis causa sunt huius actus sententia. Consueuerunt & ob huiusmodi noxam nostris terris vetulæ igne cremari. Longæuæ quapropter consuetudinis non est vilis auctoritas, nec est verisimile, ut habet Aristoteles, quod ab omnibus fertur omnino deperdi posse. In oppositum tamen fuit fides, ut dictum est: ergo quid dicendum sit, oro, breuibus conclude.

Thomas Murner. Dixi clarè in superioribus, genose domine, id sensu experiri, causam insuper adiunxi, illa tamen quia non contentaris, dico primò, nisi verba sequentia summè ponderaueris, huius rei secretum vix patebit. Et quia licuit nunquam sensibilem negare effectum; ex insensibili causa procedentem. Quare hominum fateamur ligationes causam inquirentes, quæ quidem audimus, fari non prohibemur visa protestando.

Sed quia diceret fortè illud infidele quoddam genus hominum dico ligationes naturali via euenire posse. Ad hoc respondet Aristoteles, dicens naturam non agere, nisi quia à superioribus causis mota, quæ sunt Deus & intelligentiæ. Opus enim naturæ est opus intelligentiæ 11. *Metaphysic.* ubi videtur consentire Deum huius actus causam principalem & mediatam, ergo immediatas inuestigare non est inhibutum.

Est autem circa hunc ligationis

actum multiplex opinio: multis autem ommissis, quinque tamen posita sunt. Est igitur prima Theologica iam posita, quatuor autem Philosophorum. E quibus est vna dictum, hunc effectum cum omnibus aliis esse à forma cœli, quam contrahi nouimus quemquam suæ naturalis & interemptionis hora. Dixerunt antiquiores nobis, suntque experti, cœli signa per singula corporis membra ducatum obtinere, sic quia aries caput, collum taurus, gemini brachia obtineant, sicque deinceps, quæ docent Astrologica: licet à modernioribus puta Iurittis, contraueniatur: minùs tamen iustè: secundum quod in quadripartito meo maiore libro primo expressi clariùs.

Est equidem in omni famatum Philosophia: inferioris mundi corporum motus primos cœlestium itus atque reditus arcanis quibusdam naturæ vinculis trahentes sequi. Si enim crescente luna in animalium corporibus humores abundant, decrecente attenuantur, ut etiam humani corporis venas illic pleniores, hic laxiores reperies, quod in agrotantibus clariùs appareret. Certius inquam certo venam seu membrum ferro tangi non debere luna supra idem ducatum habente. Summa igitur in naturali actione cœli ad disposita passa concordia. Quod patet, qui enim prioris lunationis medietate decumbunt, natura eorum fortior morbo validiùs repugnat, in sequenti debilior lenius succumbit. Quotidianas etiam agrotantium affectiones quotidianæ omnino lunæ applicationes ad primum locum trigonæ tetragonæ oppositæ & reditus mentiuntur, ob quod priuilegium ij dies inter cæteros certo nomine discreti sunt.

Opinio-
nes quin-
que circa
actum li-
gationis.

Iurecon-
sulti ad-
uertantur
Astrolo-
gis.

Opus na-
tura est
opus in-
telligen-
tiæ.

Agiones
& circula-
tiones
cœli, sunt
eandem
cum ac-
tionibus
animæ.

Nonnulli etiam numerosis obtinent experimentis ex diuersis lunæ mansionibus diuersis suorum membrorum impotentis affici.

Et hoc est, quod voluit Plato noster diuinus, de intellectu animæ, faciens duas circulationes, ita quod posuit cœli motus eosdem cum motibus animæ, id est, quod actiones cœli sunt eandem cum actionibus animæ: vt allegat cum Aristoteles 1. de anima, licet iniuste eum redarguat.

Aristote-
lis error.

Vsq̃ue aded quidem motus etiam, tam hominum quàm cæterorum animalium primum Solis iter sequuntur. Sole siquidem oriente surgere progrediuntur, & ascendente cursu addunt, ac tanquam motus absente duce quiescunt ad exitum illius iterum exituri. Post lunam autem & solem, stellarum tunc omnium quidem effectus certi, præter quod vulgo non aded sunt vti luminarium virtutes approbati.

Natura-
liter liga-
tiones
causant.

In micro-
cosmo
æquæ mi-
racula
abundant
ac in Ma-
crocosmo.

Demum posset aliquibus, vt dicunt, rationibus persuaderi, hominum dico ligationes naturali via euenire posse, licet causa sit occulta. Homo enim ipse ab antiquis microcosmos est appellatus, quasi maiori similis mundo. Ex qua quidem, Albertus similitudine intulit, distantias duorum extremorum digitorum, & à planta pedis ad verticem concordare. Natura enim cui commoditas in omnibus, quàm maxima cœlo cuncta comprehensio figuram impressit sphericam. Et idem quod in homine dicitur, diuiso homine per duas lineas orthogonaliter se secantes, sentiendum erit de maiori mundo. Nam omnes lineas à centro circuli ad circumferentiam ductas æquales esse necesse est. Quis autem mentis sanæ maiorem mundum esse mirabilius plenum negabit? Cur

ergo totidem vel saltem aliquorum mirabilium pluralitatem non continebit homo ipse, qui suprà minor mundus dictus est.

Pater contra. Nam in Euangelio dicitur: Prædicate Euangelium omni creaturæ, id est homini cum omnibus conuenienti. Est autem homo omnium naturalium finis, 2. *Physi.* Sunt & omnia propter ipsum, vt cunctis dominium imponat, secundum quod *Geneseos volumine* continetur. Habent etiam naturalia infinitam naturalem obedientiam erga ipsum.

Homo est
omnium
natura-
lium finis

Quare dixit Aristoteles solem & hominem ad hominis concurrere generationem? nisi quia superiora infimis præsent (hominis natiuitatum & interemptionum) contracta?

Quid demum est, quia dixit, tempora pluuiosa prodesse piscibus, quibuscque prodesse? nisi quia secundum auræ diuersitatem, & interiora variari necessarium infert argumentum.

Quæ autem huius auræ diuersitatis causa, nisi hæc, quam Arist. in lib. meteororum assignat, dicens, quia necesse erat hunc mundum inferiorem in quatuor elementa continuis superiori subiici lationibus, vt ferè tota eius virtus inde gubernetur.

Præterea in quolibet ordine essentiali, destructo primo, destruitur omne posterius, 2. *Metaph.* Motus autem cœli est simpliciter primus 8. *Physicorum.* Ergo motus qui est sanitatis ad agritudinem est à cœlo, alias esse non posset.

Postremò verò diximus, omne mixtum esse corruptibile, ergo destructum principium in natura reperiiri continens est. Hoc enim est quod voluit Scotus lib. 4. dist. 29.

quasi

quest. 11. non est dare in natura potentiam passiuam, cui non correspondeat actiua in natura. Cum alterum contrariorum fuerit naturale, & reliquum necessariò erit naturale, ex De cœlo & mundo. Materia equidem contrariorum eadem est, vt habet Commentator.

Patet secundò, timet enim omnis mundi species aliquod horribile & destructiuum habetque aliquod confortans & lætificans per propriam naturam. Sic omnis ouis lupum timet, quem non solum viuum, sed & mortuum, instinctu naturæ visu & gustu cognoscit, lupus canem, mus catum, & omnia quadrupedia leonem, omnia volatilia aquilam, finaliter omnia animalia hominem. Vult ergo hæc opinio hominum ligationes naturali vi euenire posse, cœlum tamen coadiuuantem æstimat causam, inuenitque rerum huius mundi concursus esse secundum stellarum coitus, & gaudium & victoria & tristitia pender exinde, & per illud iudicatur tanquam per causam.

Contra
Genethliacos.

Ioannes Murner. Contra hanc opinionem, dilecte Thoma, quam astrologorum suspicor dicentium ligationis effectum esse à forma cœli, quam contrahit quisque hora suæ natiuitatis, seu interemptionis videtur absurda. Nam vt habemus 26. q. 2. lo. textus de superstitiosis. Dicit enim, neque ab hoc genere superstitionis (de quo in textu) segregandi sunt, qui olim Genethliaci, propter naturalium considerationes dierum, nunc autem Mathematici vocantur. Nam & ipsi, quamuis veram stellarum positionem, cum quisque nascitur, consequuntur, & aliquando peruestigant, tamen quod vel inde conantur actiones nostras, vel actionum euentus prædicere, nimis er-

rant. Huius igitur artis scientia vsque ad Christum fuit concessa, vt Christo edito, nemo exinde natiuitatem alicuius de cœlo interpretaretur. 26. questione 3.

Astrologia iudicariæ aut Christi aduentum vsque scilicet de- buit valere.

Quod demum inferitur, quia planetis in singulis membris specialis esset potestas, & ita ad singularissimam procedere, satis à Ptolomæo nostro æstimo redargutum. Dicit enim, non debet Astrologus dicere rem particulariter, sed vniuersaliter. Singularium etiam non esse scientiam Aristoteli approbatur. Finaliter conclusit, omnia iudicari per cœlum, vt per causam quod apertissimè claret falsum, in glossa 26. q. 5. Non liceat.

Astrologi vniuersaliter non particulariter debent loqui. Singularium non est scientia.

Illud autem quod arguit, motum cœli simpliciter esse primum, secundum Theologos, fortè non concluderet, cum dicat Scotus lib. 3. dist. 48. Primitatem motus cœlestis ad alios motus non esse primitatem causæ, vel alicuius à quo dependet essentialiter, sed tantummodo cuiusdam perfectionis in quibusdam conditionibus motus, quæ sunt irregularitas & velocitas.

Patet enim, quod essentialiter non dependet actio corporis cœlestis in aliquod inferius, ex motu illius corporis. Quia secundum Philosophum 2. de generatione, nihil facit latio ad generationem, nisi quia adducit generans; ergo si sine illo motu generans esset æquè approximatum, æquè ageret. Tum quia falsum est, quod Astrologi fingunt: dicentes superiora in inferiora agere: cum supra sit dictum, aliqua esse, ad quæ cœli actiuitas pertingere non valeat. Præterea intellectus vniuersalium est, sensus singularium. Ad opera autem cœlica sensus iudicio deuentum extitit, ergo de ipsis scientia non est: cum quia

Ad quædam vires astrorum non penetrant.

singularia, tum etiam quia aliter se habere possunt, & de contingentibus est Astrologia. De contingentibus determinata veritas non est.

Astrologia est de contingentibus.

Insuper arguitur Astrologiæ officium superuacuum & inane, quia res pertinguntur per experimenta & minus quam potest percipi rei veritas experimentatiuè est, dum bis, in vno esse inuenitur: sed hoc in Planetis est impossibile. Planeta enim cum fuerit in aliquo loco, ex signis, cæterisque Planetæ aspicientes ipsum, vel ei coniuncti ad consimile esse non reuertuntur, nisi post multa millia annorum, ad cuius temporis quantitatem nunquam humana vita sufficit. Quomodo est ergo possibile homini, vt bis aut sæpius in eodem esse plurimas reperiatur, quatenus ex eorum reditu probet, quid significant?

Astrologi cæteris magis sunt egentes.

Demum rarissimè in suis doctrinis Astrologi reperiuntur concordēs, & cæteris semper sunt magis egentes.

Articulos Parisiensis allegat, qui habentur de verbo ad verbum in Demonomania Bodini inserti.

Quid plura referam? Stante cælo si applicetur ignis stuppæ, & dicas non posse comburi error est, & hic articulus est. Parisiensis: ergo multæ actiones, quarum causa cælum dici non potest, de quibus dubium non est. Quid ergo de illo actu Pythonico dicemus, in quo maxima occurrit difficultas, non parentiæ dico, non sensui, quam intellectui?

Thomas Murner. Generose domine, licet multa in medium duxeris argumenta, falsitatem opinionis Astrologorū probātia, fortè & quia nō falsa, non est enim credibile, antiquos Patres & Philosophos, à quibus omnis scientiæ fons & origo processit, rem tantæ falsitatis posuisse. Sed quia de hoc specialem tuam dominationis tractatum edidi, puta, de re-

uolutionum veritate falsitatēque nuncupatum, iam curæ non est tuas rationes reddere solubiles, quomodo in eodem tractatu solutæ sunt.

Attamen quia tibi nec hæc placet opinio, innuam tertiam quæ est Alberti Magni dicentis, ligationum causam animam ipsam, seu consensum ipsius, siue quod idem est, voluntatem, non vt liberam, sed ad defectum declinantem desideratæ rei. Fundatque se in dicto Auicennæ, sexto naturalium, dicentis: Quia hominum animæ inesset virtus quædam res externas immutandi, alia autem entia obediunt ei, quando ipsa fertur in imaginum amoris excessum, aut odij, atque id generis. Concluditque quod cum anima alicuius ligat res, atque ad idem quod vult.

Ligationū causam esse voluntatem hominis.

Dicitque Albertus se inuenisse, quod animæ affectio est radix maxima omnium harum rerum: Quod & Theologi nostri affirmantes, dicunt: quod si his fides non tribuatur, nequaquam ligationis alicuius sequitur effectus: cuius causam assignant meritum passionis Iesu Christi Domini nostri, ob quod data est potestas Christicolis calcandi serpentes malignos.

Theologorum sententia de ligationibus.

Diceres autem, quia opinio prima dixit, Diabolum nil posse efficere sine hominis voluntate, quare Diaboli sequitur nocumentum voluntate ligantis & non ligati: ergo bonus, cur alterius mihi mala oberit voluntas, dicemus alibi. Nec vult tantum Albertus, hanc animæ affectionem solam huius rei causam asserere, sed subdit, siue propter grandem affectionem alteret corpus suum, & alia quæ intendit, siue propter dignitatem obediunt ei res aliæ viliores, seu cum tali affectione exterminata concurrat hora conueniens, aut ordo cælestis:

cœlestis: aut alia virtus, quæ quamvis faciat, putauimus tamen animam facere.

Iam publicum ac verificatum est, quòd ligationes hominum, incantationes, ad iram promotiones, odium, amicitiam, detrimentum, & gaudium sunt ad grandes affectiones consequentes. Et tu vides quòd secundum naturam vulgus abhorret maledictiones & vetularum blasphemias, tanquam in eis sit virtus, aut saltem cum eis aliqua mali virtus annexa. Natura autem nihil facit frustra. Nec fugitur aliquid naturaliter, nisi virtute naturalis desiderij, vel amoris timorisque ad aliud, vt habet Scotus lib. 4. dist.

53. q. 2. arg. 1.

Ioannes Mornher. Contra hanc opinionem, quæ est Alberti, graue est arguere. Est etenim intricata, & nimium disiuncta. Dicit primò, virtutem aliquam animæ ligationum causam. Secundò, quòd grandis sequatur rei petiti affectio. Tertio, quia propter magnam dignitatem obediunt ei res aliæ viliores. Quarto, quia hora concurret fortè conueniens aut ordo cœlestis. Quintò dicit, aut alia virtus, quam non nominat, quam & ligationes facere assentit. Ne autem habeatur suspectus, dicit illud animam facere, ne fortè, quia voluit cœlum posse agere aliquid naturale, si A, & quia tunc sciens talem effectum in ipso A, ligare potest. Hanc æstimo eius mentem, si saltem scientis concurrat grandis affectio, & hora conueniens, habent omnia tempora sua: Contra Iuristas, qui dicunt omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi fieri debere in omni tempore indifferenter, per quod reprobare intendunt electiones. Glossa autem supra memorata. 26. quest. 5. Non

liceat, dicit, nil reprobari, nisi necessitatis impositionem. Vult ergo Albertus aliquod naturale inueniri posse quod sit ligationis causa. Sed quia illud mihi ignotum, temerario ausu rem incognitam non condemnno.

Thomas Murner. Occurrit & hoc loco antiquorum nostrorum mens & sententia. Opinabantur enim hunc ligationis effectum, cum omnibus aliis mundi mirabilibus à qualitatibus procedere, scilicet calido, frigido, humido, sicco, tanquam à radice, secundum quòd habemus in quarto meteororum. Dixitque maior pars philosophorum & medicorum, quod eorum admixtio ad omne mirabile necessaria est, hanc igitur defendere cupientes viam, negare non præsumant omnia mirabilibus plena: quia ex eisdem qualitatibus omne ens mundi dempta quinta essentia terminus componi in calido & humido proportionatis conseruari, in consumptione humidi à calido destrui: vt habet Aristoteles lib. de longi, & bre. vita. Vnde hîc quidam lætus propter excrecentem choleram, & in factis repentinus, hic inuidus melancholicus, iste monocus, is hermaphroditus, alter contractus. Quæ vnde sunt nisi complexionum ratione, & qualitarum causa. Concludunt igitur, ligatores cum aliis, mundi mirabilibus esse à qualitarum primarum diuersitate.

Ioannes Mornher. Sed & contra hanc opinionem, quæ qualitarum diuersitatem ligationis causam assignat, posset argui. Quia non esset sufficiens: Non enim quietabitur mens nostri: Dicunt enim ligatum suæ passionis maioramentum minoramentumque sumere, & ex earundem qualitarum primarum proportionem,

imò

In reconsulti reprehenduntur ob benedictiones. Qualitarum diuersitatem causam esse ligationum.

imò & quia ligatio ex vnius qualitatibus destructione, seu vnius per alteram principatu ducatuque consistat, affirmant. Quare quæritur, quæ huiusmodi qualitatum diuersitatis causa, quod tamen infert, quæ multarum & diuersarum complexionum ratio, nec dabitur altera nisi diuersus vagarum stabilitumque stellarum coitus. Et si hæc opinio, quam Astrologi sectabantur, vt præsupponunt, necessarium infert argumentum, quare diminuatur.

Litem & amicitiam quæ à naturæ rebus in sunt, causam esse ligationis. Omne Mundiciens aliquid vnicum.

Thomas Murner. Offertur & hinc ultimo loco, alia antiquorum nostrorum opinio ponentium litem & amicitiam ligationum causam non hanc quam à qualitativibus euenire senserunt, sed quæ à natura inesse apparet. Litem in qualitativum disproportionem, siue disconuenientiam: Amicitiam autem aliquarum proportionem & concordiam. Et si isto modo hæc opinio amicitiam & litem ligationum poneret causam, necesse erat cum illa coincidere, quæ dixit qualitates esse causam. Sed non sic, sed tam, quæ à natura inest, intellexerunt. Nam vt antehac diximus: Omne mundi ens in natura habet aliquid inimicum & destructivum, cum omne tale ex materia compositum constet, quæ est destructionis causa, cur annexa priuatio, vt habet Aristoteles: secundum quod diximus de oue & lapo, & aliis.

Ioannes Mornher. Sed nec illa opinio amantissime Præceptor, quæ ligationum causam assignat, litem dicit, & amicitiam. Nam huiusmodi pacem bellumque duplici via euenire dixisti. A qualitativibus primò: Secundò à natura. De primo tamè modo opinio non intellexit, sed de secundo, quæ scilicet à propria inesset natura: quod fieri nequit: quoniam

sicut prius, ita & iam quæri posset, quanam diuersarum ratio naturalium, alia non nisi hæc, quam assignat Albumazar, lib. 1. *sui maioris introductorij*, dicens: Omne indiuiduum ab alio quoque differre, constareque tribus his principiis, proprietatibus, scilicet formæ, materiæ, & siderum effectui. De materia & forma in physicalibus nostri satis arbitramur scriptum, sed secundum effectum siderum aduenientia Platonica comprobemus auctoritate (volo dicere) quia idem effectus vt specierum distinctionis causa existat. Quia nihil est, cuius ortum legitima causa & ratio non præcedat. Nec præter hoc in inferiori mundi parte quicquam, quod causæ locum obtineat, superstes id cœlestem potentiam consequi necesse est, id autem est, vt generis à genere, speciei à specie, indiuidui ab indiuiduo, diuisio & distantia, vt animæ corporisque harmonia, aliæque accidentia innumera, vt sexus, discretio formæ & habitudinis, decor vel turpitudine, staturæ inæqualitas, varij colores, diuersi mores, atque id genus. Quare sicut diximus & hæc opinio cum alia, vt Astrologicam præsupponat, esset necessarium, & ideò insufficiens.

Nihil est cuius ortum non præcedat legitima causa.

G spar de Mospero. Sufficientes, Thoma, nobis induxisti opiniones, huius effectus occulti causam assignantes. Licebit & omnes approbare: Tum quia prima fundamentum sumpsit ex infallibili Theologia: Secunda ex Astrologia quam tolerat Ecclesia. Tertia autem, quæ est Alberti, apparet vero consona: qualis enim ipse in naturalibus fuerit inuestigationibus, non æstimo quenquam latere. Quarta se fundat in 4. *Meteor.* Quinta aliàs est circa naturam. Ne autem aliquid concludatur, quod à verita

veritate deuiaret, aut cæteris displicere posset, quæ Theologica opinione melior, profecto nescio aliquam, tum quia Deus omnibus prouidet, vt vult.

Ioannes Mornher. Absit à nobis aliquid temerario ausu concludere, sed disputatiuè illud facere non prohibemur, nec contra opiniones positas argumentatus sum, eas falsas dicendo: sed quia non placuit, vt vnica sola sufficientem ligationis causam narraret. Quare saluo meliori iudicio, dico causas opinionum subordinatas: nec audeo dicere essentialiter: quia supra patuit oppositum, licet secundum Philosophos fortè illud non esset.

Prima igitur causa Deus ipse, cum vniuersaliter sit in causando. Secunda cælum, alicui rei quod supradictum est, aut virtutem contractiuam influens suo motu, lumine aut influentia. Quod autem virtualiter agens, qualitates diuersas inducit disproportionatas, & huic impedimento conuenientes. Quæ demùm infirmitas complexionum fortitudine debilitat, vel naturaliter augmentatur, minuitur vni magis, alteri redditur onerosa. Tamen, vt dictum est, diuersarum complexionum ratio qualitas est. Tibi autem, amantissime Præceptor, quia meorum dubiorum vincula enodasti, quas valeo & possum immortales refero & innumeras gratiarum actiones, me per totius vitæ meæ cursum ad tua semper vota offerens promptissimum. Vale felix per tempora multa.

Thomas Murner. Malè opinantes in principio, posteris bene putandi vestigia relinquunt. Tu igitur, Generose Domine, singulare refugium, hunc tractatum velis (oro) suscipere, animo eo quo datus est. Mihi, inquam, sufficit aliis sub-

Mall. Malef. Tom. I.

tilius speculandi viam præbuisse. Absit, obsecro omnis suspicio fallax. Nec his, vt dixit Aristo. tantum gratiarum actiones referre tenemur, quorum apud nos veridica scripta tenentur, sed & erroneis & falsis scriptoribus: aliquid namque conferunt: habitum etenim nostrum præexercitati sunt. Et ego cum nihil vtilitatis conscripserim, iuuentuti precor faueas. Vale, & me, vt soles, commendatum habeto. Ex vniuersitate Friburgensi Sole in 22. gradu Libræ gradiente. M.D.XCIX.

F. BARTHOLOMEI DE SPINA

Ord. Predicat. eximij Sacrarum Literarum Professoris, Sacrique Palatij Apost. Magistri.

CAPVT. I.

QUESTIO DE STRIGIBVS.

Proponitur questio, & inducuntur argumenta quatuor, quæ generaliter probare videntur, partem questionis falsam: omnia, inquam, quæ narrantur de Strigibus non in veritate, aut in corpore: sed per phantasticas visiones, aut in somnis diabolicis spiritus illusionem contingere

Varietur, an Maleficæ illæ personæ, quæ vulgò Striges dicuntur, ea verè corporaliterque faciant, ac patiantur, quæ se facere patique fatentur: an certè credendum sit illusionibus easdem dia-

IIi bolicis

Propositiones ineptiarum opinionum causæ sunt doctorum Resolutionum. Etiam si.

falsis scriptoribus gratiæ habendæ.

bolicis adeò desipere, ut putent in vigilia sibi contingere, quæ contingunt in somnis. Et videtur quodd, ut præfertur, à Diabolo sint deceptæ. Quod quidem probatur primò concilij Acquirensis autoritate, in quo, ut registratur in *Decretis*. 26. 2. 5. can.

Primum argum-
tum pro
parte fal-
sa.

Episcop. sic decernitur: Non est omittendum, quod quædam scelera-
tæ mulieres, retrò post Sathanam conuersæ, Dæmonum illusionibus & phantasmatibus seductæ, credunt se & confitentur cum Diana nocturnis horis Dea paganorum, vel cum Herodiade, vel cum innumera, multitudi-
ne mulierum, equitare super quasdam bestias, & multarum terrarum spacia intempestæ noctis silentio pertransire, eiusque illusionibus obedire velut dominæ, &c.

Vbi patet, per Concilium determinari, quodd hæ sunt illusiones Diaboli, & quodd in phantasia solùm perficiuntur. Quod manifestius etiam apparet per ea quæ ibidem paulo post habentur in verba hæc: Sacerdotes per Ecclesias sibi commissas populo Dei omni instantia prædicare debent, ut nouerint hæc omnino falsa esse: & non à diuino, sed à maligno spiritu talia phantasmata mentibus fidelium irrogari arbitramur. Si quidem ipse Sathanas, qui transfiguratur se in Angelum lucis, cum mentem cuiuscunque mulieris, ceperit & hanc per infidelitatem sibi subiugauerit, illico transformatur se in diuersarum species personarum atque similitudines, & mentem quam captiuam tenet in somnis deludens, modò læta, modò tristia, modò notas, modò ignotas personas ostendens, per quæque deuia deducit: & cum solus spiritus hoc patitur, infidelis hoc non in animo esse, sed in corpore euenire opinatur. Quis enim in somnis & nocturnis visionibus

In somnis
extra nos
ipsum du-
camur.

non extra seipsum deducitur, & multa videt dormiendo, quæ nunquam vigilando viderat. Quis verò tam stultus & hebes sit, qui hæc omnia, quæ in solo spiritu fiunt, etiam in corpore accidere arbitretur? cum Ezechiel Propheta visiones Domini in spiritu, non in corpore vidit & audiuit: sicut ipse statim inquit: Fui in spiritu: Et Paulus non audeat dicere se raptum in corpore. Omnibus itaque publice annunciandum est, quod qui talia credit & his similia, fidem perdit.

Ezechiel
in spiritu,
non in
corpore
vidit vi-
siones.

Et *infra*. Quisquis ergo credit, posse fieri aliquam creaturam, aut in melius aut deterius immutari: aut transformari in aliam speciem, aut in aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit, & per quem omnia facta sunt, procudubio infidelis est, & pagano deterius. hæc *ibi*.

Per prædicta igitur verba manifestatur non solùm esse falsum, quodd tales personæ corporaliter ad ludum illum diabolicum portentur, ut faciant quæ vulgo dicitur eas facere, verum etiam esse hæreticum, quemcumque talia credentem fieri: vel etiam posse fieri corporaliter virtute Dæmonis; & asseritur, quodd hæc omnia & his similia, in solo spiritu, & in somnis duntaxat fiunt. Assertioni autem & determinationi Sanctorum conciliorum contradicere, vel etiam non acquiescere, hæreticum est, etiam si concilia particularia sint, *extra de hæret. capitulo. Ad abolendam* ergo, &c.

Etiam cõ-
ciliis par-
ticulari-
bus con-
tradicere
hæreticum
est.

Secundò idem probatur ex his quæ narrantur à talibus personis fieri in tali cursu eorum phantastici statu. Dicunt enim, quodd ingrediuntur domos nobilium & diuitum, & ibi comedunt & bibunt: & quodd

Secundū
argumen-
tum ad
idem.

quodd tanta quandoque est eorum multitudo, vt dicant se vegetes magna vino pretioso euacuasse, casei formas magnas, vt vocant, consumpsisse, boues pinguiſſimos maſſaſſe & aſſatos ediſſe, & iſthæc plurima feciſſe, quæ ex duplici capite falſa deprehenduntur.

Famelica
redeunt
Sagæ à
conuenti
bus.

Primò quidem, quia (vt eorundem etiam testimonio comprobatur, cum redeunt de cursu, ferè semper inueniunt se afflicti, & non secus ac illis noctibus, quibus ad cursum non deportantur, famelicas, quod tamen eſſet contra naturam.

Secundò, quia in domibus illorum nobilium, in quibus aſſerunt prædicta consumere vel consumpsisse, nihil vnquam inuentum est defeciſſe ciborum vel vini, nullum bouem: vel aliud quodcunque animal fuiſſe: ergo hæc omnia conuincuntur illuſiones eſſe Dæmonum vel ſomnia, eis quæ leguntur in historia S. Germani non diſſimilia, quando hoſpitatus in quodam loco vir ſanctus, cum poſt cœnam iterum pararetur, admiratus, interrogauit, cui de nouo præpararent: cui cum dicerent, quodd bonis illis mulieribus, quæ de nocte incedunt, præpararent, illa nocte ſanctus Germanus ſtatuit vigilare. Et ecce vidit multitudinẽ Dæmonũ ad menſam in forma hominum & mulierum venientem: quibus præciens ne abirent, cunctos de familia excitauit, inquirens, ſi perſonas illas agnoſcerent. Qui cum omnes vicinos ſuos ac vicinas dicerent eſſe, miſit ad ſingulorum domos, Dæmonibus præciens ne abirent, & ecce omnes qui videbantur ibi comedere, in propriis lectulis ſunt inuenti. Adiurati ergo qui aderant, ſe eſſe Dæmones dixerunt, qui ſic hominibus illudebant, vnde patet propoſitum apertiffimè.

Historia
de S. Ger-
mano.

Tertiò, probatur hoc idem per alia, quæ ab eiſdem flagitioliſ perſonis narrantur, quæ credere accidiſſe aut etiam fieri poſſe, hæreticum eſt, aut fatuum. Dicunt enim: quodd illa domina curſus quam ſtriges, qui Ferariæ ſunt, vocât ſapientem Sibylam, quæ videlicet in illa multitudine præſſe videtur, ſicut iuxta prædictum cap. *Episcopi*. Herodias vel Diana, deſiderat tangere aquam fluminis Iordanis, quo loci congregantur, vt aiunt. Et licet ad hoc plurimum conetur, nunquam tamen præualet eam tangere, ſed fluuius ipſe potiùs exſiccatur. Quia de re ſic illa iraciſcitur vt à facie eius oporteat omnem illam multitudinem ſtatim aufugere, aliàs omnes ab ea protinus necarentur. Cauſam autem quare tantopere tangere deſiderat aquam illam, hanc aſſerunt quia ſi poſſet, inquiunt, hoc conſequi, vt tangeret aquam, fieret tunc domina totius mundi. Et ſic dicunt omni nocte accidere, qua ſic in curſu conueniunt, bis videlicet in hebdomada. Quæ quidem omnia, quantum qualemve ſapiant vanitatem ſapientes iudicent.

Tertium
argumen-
tum ad
idem Sa-
piens Si-
bylla, Do-
mina cur-
ſus ſtrigũ.
Sibylla
vult tan-
gere flu-
men Ior-
danis.

Quartò, idem etiam confirma-
tur ex narratione ipſarum de his
quæ videntur etiam apertam impoſ-
ſibilitatem præferre, & ob hoc non
niſi deluſoria eſſe cenſenda. Dicunt
enim, quodd poſtquam comederunt
aliquem pinguem bouem, vt ſuprà
relatum eſt, vel aliquam vegetem
vino, vel arcam, ſeu cophinum pani-
bus euacuauerunt, & conſumpſerunt
ea vorantes, domina illa percutit au-
rea virga, quam manu geſtat, ea vaſa
vel loca, & ſtatim, vt prius, plena
ſunt vini, vel panis, ac ſi nihil inde
fuiſſet aſſumptum. Similiter congeri
iubet oſſa omnia mortui bouis ſu-
per corium eius extenſum, ipſum-

Quantum
argumen-
tum ad
idem.

que per quatuor partes super ossa reuoluens, virgaque percutiens, viuum bouem reddit vt prius, & reducendum iubet ad locum suum. Cum igitur hæc esse videantur miraculosa opera, quæ à solo Deo seu diuina virtute fieri possunt, vt sacri Theologi vnanimiter determinant, talia Diabolo attribuere, hæresim importare videtur, vel certè delusoriè omnia contingunt: quod est propositum.

CAPVT II.

Duo argumenta produciuntur ad idem quæ specialiter probare videntur, striges ad ludum Diabolicum vñctione, vel alio maleficio facto non portari. Ind. vñctum pro parte questionis vera subiecitur, quæ sit vt tota questio dubia reddatur.

QVINTÒ, nonnullis experientiis specialiter ostenditur esse falsum, quòd striges portentur à Diabolo, facta quadam vñctione, vel quocunque alio modo ad ludum vel ad loca distantia.

Et primò quidem inducendum est, id quod accidit Illustri. Principi N. etiam temporibus eorum, qui adhuc supersunt. Cum enim strix quædam in carcere, Inquisitori cuiusdam conuentualis detineretur; quæ fatebatur se multotiens ad cursum esse delatam, desiderauit ille Princeps hæc audiens experiri si vera hæc essent, an potiùs somnia. Et aduocans D. Inquisitorem illum tandem induxit, vt permitteret coram eis, & coram multitudine ad idem astantium nobilium, adductam mulierem se perungere suo quo utebatur vñguento, & viderent, si verè à Diabolo visibiliter vel inuisibiliter apparen-

te, per aëra portaretur ad cursum. Quòd cum Inquisitor etsi perperam admisisset, & illa coram eis profiteretur se ituram, seu portandam à Diabolo, si inungeretur vt supra: inuncta sapius stetit immota, nec vnquam ei quicquam insolitum contingere potuit, cuius rei hanc etiam vsque diem perseuerant plures nobiles testes de visu. Ex quo facto patet esse falsum, quòd portentur ad cursum pro voto striges, sed quòd aliquoties eis sic videantur deportari, contingit ex delusione Diaboli, cuius rei plura alia testimonia, exemplaque libet nunc subinferre: quæ etiam temporibus nostris contigisse feruntur.

Dominus August. de Turre, Bergomensis, medicus suo tempore celebratissimus, mihi superioribus annis in domo sua Bergomi retulit, quòd cum inuenis Paduæ studeret, quadam nocte circa sextam horam domum cum sodalibus suis rediens, & expulsans, cum nemo responderet, aut aperiret: tandem per fenestram, scala conscendens domum intravit: & ancillam inquirens, reperit iacentem in cubili super terram supinam, nudatam veluti mortuam, & penitus insensibilem, ita vt nulla poruerit arte per ipsum excitari. Facto manè, ab ipso, quæ ad sensum redierat, sicciscitata, quidnam illa nocte passa fuisset: tandem confessa est se delatam ad cursum. Ex quo manifestè patet, quod non corporaliter, sed in spiritu, vel in somnis ita deluduntur, vt putent se longius deferri; quæ immobiles domi resident.

Huic simile mihi Sautiis retulit superioribus annis D. Petrus Cella, olim vicarius Marchionatus Salutarum, qui superest adhuc, de quadam sua etiam ancilla similia passa, simili

exemplis
quæ vidè
compro-
bat Sa-
gas non
deportari.

similiterque ab eo deprehensa deludi. Sed & fama publica apud nostros fertur, quod cum in diœcesi Cumana officium inquisitionis exerceretur à nostris, contigit in castro, quod Luganum appellatur vxorem notarij inquisitionis iudicialiter accusari, quod esset strix, atque malefica.

Turbatus est autem mirum in modum vir eius, eò quod sanctam esse putaret. Dispositione autem Domini manè diei Veneris sancti dum vxorem non inueniret, in stabulum porcorum concessit, & ibi nudam verendaque præmonstrantem, & penitus insensibilem in quodam angulo reperit, limo porcorum respersam. Iam igitur certior fermè factus de eo quod credere non poterat, arrepto gladio subita ira voluit eam occidere. Sed in se rediens, paululum substitit vt videret finem. Et ecce post modicum temporis ad sensus suos illa reuerfa, viso marito sibi mortem intentare, coram eo prostrata est, & veniam petens promissit quod omnem ei veritatem panderet, & confessa est, quod iuisset illa nocte ad cursum, &c. Maritus autem hæc audiens statimque recedens, eam apud Inquisitorem accusavit, vt ignibus traderetur. Quæ illico inquisita, nusquam comparuit. Putant autem, quod in lacum, super cuius ripam terra illa sita est se immiserit.

Fertur etiam quod quædam mulieres, cum eadem ratione se perungerent, vt videlicet ad ludum deportarentur: à nonnullis clam spectantibus, visæ sunt quasi somno statim oppressæ in terram cadere, & ibidem per plures horas immobiles permanere, cum tamen eadem in se reuerfæ postmodum affirmarent, ad cursum, vt optabant, se tunc tem-

poris fuisse deportatas.

Videtur autem quod per talem vnctionem id contingat his strigibus, cuius simile recitat diuus Augustinus 18. de ciuitate Dei, c. 28. accidisse cuidam nomine Præstantio, cuius filius eidem sancto Doctore retulit, quod præfatus eius pater quadam vice venenum, quoddam sumpsit comesto caseo malis artibus composito: & statim iacuit in lecto quasi dormiens, qui tamen nullo modo poterat excitari. Post aliquot autem dies eum velut euigilasse dicebat, & quasi somnia narrasse, quæ passus est, caballum scilicet se factum annonam inter alia iumenta baiulasse militibus, quæ dicitur retica, quoniam ad retias deportauit, quod ita vt narrauit factum fuisse, compertum est.

Sicut igitur huic Præstantio per caseum maleficum, ita strigibus per vnguentum prædictum diabolicum, possibile est accidisse, vt accidere somnium vehementissimum, & somniare se ad loca deportatus longinqua, in catos conuerti, vel quacunque alia facere etiam vel pati, quæ postmodum se putant in veritate fecisse, vel passas esse.

Neque iudicandum est hoc esse contra naturam omnino, cum etiam quibusdam vnctionibus medici quandoque naturaliter somnum vehementissimum inducant inunctis (vt semel ætate nostra contigit) temporibus infirmi, qui nullatenus antea poterat somnum capere.

Ex quibus & innumeris aliis experientiis clarissimè patet, quod vel aliquid tale quandoque naturaliter potest accidere: vel tales sunt Dæmonum illusiones, & quod non in corpore, sed in somnis & in spiritu fiunt ac videntur quæcunque ab his

Vnguentum
diabolicum
coram
vis.

personis fieri vel videri narratur contra naturam.

Sextum
argumē-
tum ad
idem.

Promissio
Strigum
de strigando.

Sextò probatur, striges non esse Diabolo ineuitabiliter obligatas, non conuerti in catos, non occidere pueros, quæ tamen omnia istæ infideles fœminæ asserunt accidere, vel se operari, dum sic deportari dicunt à Diabolo. Affirmant enim, quòd illi qui semel se obligarunt, supradictæ dominæ cursus, non possunt ulterius ab obligatione illa resistere, quod libero arbitrio derogare, & consequenter hereticum esse, imò contra naturam manifestum est. Item quod promittunt strigare omni tanto tempore, puta omni quindena vel menstruo, saltem puerum vnum siue puellam, & quod id optime seruant. Quod etiam vadunt per domos infantum, quos impetere volunt, ingredientiæ & saltantes in forma catorum per fenestras atque caminos, & super lectum puerorum ascendentes, eorum sanguinem sugunt à digitis manum atque pedum, ab ore stomachi, à fontanellis, & aliis eorundem corpusculorum partibus delicatis, qui tandem hac de causa post paucos dies deficientes moriuntur.

Calamita
ad strigandum.

Dicunt etiam, quod domum propriam reuertentes, accipiunt quandam calamitam de subliminari ostij domus suæ, quam calamitam ipsæ ad hoc ibi dum abeunt in cursum relinquunt, vt in reuersione eam accipientes, statim in propriam formam (vt sibi videtur) redeant fœminarum, à forma qua sibi ipsis videbantur cati. In quo quidem facto vel est hæresis in prædicto cap. *Episopi*. damnata, quod videlicet vna species creaturæ, transformetur in aliam: vel certè maxima Dæmonum delusio si hæc fiant in spiritu tantum seu in somnis.

Nec est verisimile, quòd tantum sanguinis à pueris sugant, ipsis non sentientibus, vel etiam eorum parentibus non aduertentibus cum præsentibus sint horis præsertim nocturnis, quando ista dicuntur contingere: vt inde necessario mors sequatur. Aliàs sequeretur, quod innumera multitudo puerorum ita periret, cum tamen sint rarissimi, qui videantur tali morte decedere. Dicunt enim quod est innumera strigantium multitudo promiscui sexus, & quod quilibet tenetur qualibet quindena vel saltem quolibet mense vnum maleficiare puerum, vt supra inductum est. Innumerabiles igitur quolibet etiam mense morerentur quod non apparet.

Nec valet dicere, quod ab eisdem strigantibus, vel ab aliis etiam strigibus postmodum curentur, tum quia ipsæ striges communiter fatentur, quod nollent eos ab aliquo curari, & quod pro suo posse intendunt eos occidere, tum quia quædam, quæ dicebat se curare tam eos, quos ipsa strigabat, quàm ab aliis strigatos, fatetur ex alia causa in eodem processu per me facto contra eam, quòd ipsæ quæ strigant nollent quemquam curari. Ex qua etiam dictorum contradictione (volebat enim ista curare propter lucrum) patent manifestè quòd ista positio nulla veritate subsistit. Non videtur etiam consonum diuinæ clementiæ, vt tot innocentes pueros ad his maledictis personis pro earum occidi voluntate permittat. Ex his igitur omnibus quam clarissimè patet propositum.

In contrarium faciunt infiniti penè processus Inquisitorum, & iustitia facta per eos contra tales personas, quasi veraciter & corporaliter vadant ad cursum & ibi fidem abne

Vnde
sequitur
speciem
falsitatis
habere
iuxta ea
quæ ha-
bentur in
c. quia ve-
risimile
de præ-
sumpt.
An strig-
os strig-
gatos
curent.

Argumē-
tum pro
parte
quæstio-
nis.

abnegent atque Baptismum, conculcent crucem, ac sacrum Christi corpus contumeliis, opprobriis & horrendis vituperiis afficiant. Quæ equidem omnia si non verè, sed in somnis fierent, iniustissimi iudices essent Inquisitores, & non iustitiam ministrarent, damnando tales extremo supplicio. Et cum Ecclesia id cognoscat & toleret, seu etiam eis faueat, & à Principibus & populis ad id exequendum Inquisitores iudicantur & animentur, patet quod hæc non sunt tantùm somnia sed corporaliter & in vigilia prædicta horrenda scelera ab his maledictis personis perficiuntur cum communiter præditi, viri Ecclesiastici gravissimi, & probitati vitæ viri religiosi. Vnde pro eorum actibus præsumitur iuxta tex. not. & lib. Abba in cap. nisi essent de pr. bent & gl. in l. Titi fundus. ff. de con. & dem & in religiosis, est text. aureus in c. ibi, quod non fecissent. cum glo. de no. oper. non. & per glo. in c. de præsent. in 16. quæst. 1. & Fely. in c. super his. co. pe. in fi. de Accus. t.

Pro in-
quisito-
rum acti-
bus præ-
sumendū.

esse puto, vel mediocriter erudito, imo etiam cuique rudi, nisi ex toto decipiar, his sceleribus totum penè orbem esse fœdatum, cum idipsum quotidiana præmonstret experientia, tum etiam quia contra tales tam diuinæ leges desæuiunt, quàm humanæ. Si quidem contra Maleficos clamat Dominus, *Exod. 22.* Maleficos non patieris viuere. Similiter contra eisdem, nec non contra magos & ariolos, incantatores, pythones & diuinationis spiritum habentes, in diuinis literis extrema etiam pendet sententia. Nam *Deuteron. 18.* sic dicitur, Non inueniatur in te, quia ariolos sciscitetur, aut obseruet somnia atque auguria, nec sis Maleficus, nec incantator, nec qui pythones consulat, nec diuinos, & quærat à mortuis veritatem. *Leuit.* quoque 19. sic dicitur, Anima quæ declinauerit ad magos & diuinos, & fornicata fuerit cum eis (hoc est, illorum sceleribus communicauerit, & per hæc illorum auxilium implorauerit, ac pessimis eorum artibus vsa fuerit) ponam faciem meam contra eam, & interficiam eam de medio populi mei. Et in eodem libr. c. 20. sic dicitur ex ore Domini: Vir vel mulier, in quibus pythonicus vel diuinationis spiritus fuerit, moriatur, lapidibus obruent eos.

Leges di-
uinæ con-
tra Male-
ficos.

CAPVT. III.

Plurima maleficiorum genera officio inquisitionis atque iudicio subiecta ostenduntur, de quibus tamen non esse principalem huius operis intentionem disserere manifestatur.

PRO determinatione quæstionis huius præmittendum est, quòd hîc non intendimus de toto superstitionis genere differre, vtrum verè contingant quæ circa illud supra facultatem humanæ naturæ fieri videntur: an certè delusoriè phantasticæ. Iam enim exploratissimum

Sacri quoque canones, sancti Doctores Ecclesiæ ac sacri Theologi de huiusmodi superstitionum ac diuinationum genere abundantissimè tractantes, omnia talia esse scelerata nefandissima, extrema ultione digna definiunt, vt præcipuè patet 26. q. 5. per diuum Augustinum in lib. de doct. Christiana: & registratur in eadem causa quæ. 2. Illud & in lib. de natura Daemonum, vt ibidem habetur quæst. 4 c. igitur, & c. Sciendum. In plerisque quoque libris de ciuit.

Canones
& Doctores Ec-
clesiæ
contra
Maleficos

Dei,

Dei, eiusdem sancti Doctoris, videlicet *lib. 7. cap. vlt. lib. 8. cap. 29. lib. 10. cap. 9. lib. 18. cap. 17. & 18. & lib. 21. cap. 7.* Diuus quoque Thomas hæc opera nefandissima verè fieri ab his sceleratissimis hominibus, in pluribus doctrinæ suæ locis declarat, & præcipuè, *2. 2. q. 92. & 93. Tertio contra Gent. c. 104. & 105. Secundò sententiarum. dist. 7. Pot. q. 6. ar. 6. Ma. q. 26. ar. 9. 10. 11.* Cùm eo quoque concordant omnes sacri Theologi in eandem distinctione. *7. 2. sententiarum c.* Vnde etiam ab Ecclesia speciale impedimentum matrimonij ponitur maleficium, quod non nisi per has artes, diabolica interueniente virtute, perficitur, de quo diuus Tho. pertractat, in *4. distinctione. 34.* cum aliis Theologis ibi.

De hoc si
lubet, vi-
de latè in
dedissi.
Capellæ
Tholo-
sanæ quæ
380. inci.
Quadam
ætatis, per
totam
Ciuiles
leges cõ-
tra Ma-
leficos.

Leges quoque canonicæ, sicut pro parte inductum est talia vt nefandissima condemnant opera, contra talium auctores excommunicatio- nis sententiam, aliàsque varias pœnas promulgando, vel comminando, vt patet præcipuè. *26. q. per totam,* & vt ibi etiam specialiter de diuinationibus & sacrilegiis pertractatur.

Ciuiles etiam leges contra Maleficos & Math. multipliciter fuerunt, vt patet præcipuè *c. de malefic. & Math.* contra eosdem grauissimas promulgantes pœnas. Quæ quidem nefandissima opera, si non verè fierent, sed delusoriè, vanè contra ea fuissent promulgatæ leges, & in legum ipsarum actores, etiam in ipsum Deum, illa retorqueretur vanitas: quod extrema blasphemia est.

Viliores
quo sunt
homines
eo in hoc
genere
sceleris
sunt peio-
res.

Et etiam quæ temporibus nostris sunt per diabolicas personas promiscui sexus (quæ quantò vilioris sæpè sunt generis, tanto sunt in sce-

leribus istis potentiores (maleficia, quod non in somnis aut phantasticè fiant, effectus, ipsi præmonstrant, quos in dies videmus ac patimur. Tantæque crescit illuione pestis hæc grauissima, vt nouas etiam contra tales condere leges quodammo- do coacta sit Ecclesia.

Vnde Innocent. VIII. scribens inquisitoribus Alemaniae, nec non Iulius II. scribens Inquisitori Bergomensi, sic sanxerunt, vt hæc quæ sequuntur Innocentij eiusdem præfixerunt verba, Peruenit ad auditum nostrum, quod quàm plures vtriusque sexus personæ propriæ salutis immemores, & à fide Catholica deuintes, cum Dæmonibus incubis & succubis abuti, ac suis incantationibus, criminibus & coniurationibus, aliisque nefandis superstitionibus, sortilegiis & excessibus, criminibus & delictis, mulierum partus, animalium foetus, terræ fruges vinearum vuas & arborum fructus, nec non homines, mulieres, iumenta, pecora, pecudes, & alia diuersorum generum animalia, vineas quoque, porteria, prata, pascua, blada, frumenta, & alia, terræ legumina, perire, suffocari, & extinguere facere & procurare, ipsi quoque homines, mulieres, iumenta pecora, pecudes, diris tam intrinsecis, quàm extrinsecis doloribus & tormentis afficere & excruciare, ac eosdem homines ne gignere, & mulieres ne concipere, virosque ne vxoribus, & mulieres ne viris actus coniugales reddere valeant, impedire fidem præterea ipsam quam in sacri susceptione baptismi susceperunt, ore sacrilego abnegare, aliaque quàm plurima nefanda, excessus & crimina instigante humani generis inimico, committere & perpetrare non verentur, in animarum suarum periculum,

Epistola
Pontificis
ap Inqui-
sitores
Germa-
niæ

culum, diuinæ maiestatis offensam, ac perniciosum exemplum & scandalum plurimorum.

Et paulò post: Nos igitur impedimenta quælibet per quæ ipsorum inquisitorum officij executio quomodolibet retardari posset, de medio submouere, & ne labes hæreticæ prauitatis aliorumque excessuum huiusmodi, in perniciem aliorum innocentium sua venena diffundat, opportunis remediis prout nostro incumbit officio, providere volentes, fidei zelo ad hoc maximè impellente, ne propterea contingat prouincias, ciuitates, diœceses, terras, & loca prædicta sub eisdem partibus Alemaniae superioris debito inquisitionis officio carere, eisdem Inquisitoribus in illis officium inquisitionis huiusmodi exequi licere: & ad personarum earundem super excessibus & criminibus prædictis correctionem, incarcerationem, & punitionem admitti debere, perinde in omnibus & per omnia, ac si in literis prouinciæ, ciuitates, diœceses, terræ & loca, ac personæ & excessus huiusmodi nominatim & specificè expressa forent, autoritate Apostolica, tenore præsentium statuiamus, &c.

Ex his omnibus patet propositum, quod ista non fiant per has sceleratissimas personas delusoriè, vel id eis contingat in somnis: aliàs leges istæ derisibiles essent.

Patet etiam ex prædicta Apostolica determinatione, quod ad inquisitionis officium pertinet, contra tales procedere: quia licet ad Inquisitores Alemaniae dirigantur literæ, non minùs tamen se extendunt ad alios, quàm decretales in corpore iuris ordinatæ quarum aliquæ ad singulares personas diriguntur: & nihilominus quod de talibus iu-

Mall. Males. Tom. I.

betur aut prohibetur, seu quomodolibet ordinatur, pro lege ab omnibus obseruatur, dist. 19. Si Romanorum.

Quod etiam patet circa dispositionem & autoritatem officij inquisitionis promulgatam in c. Ut officium de heret. in 6. ad omnes Inquisitores simpliciter se extendentem, tametsi literæ illæ non fuerint directæ, nisi inquisitoribus vnus determinatæ prouinciæ, quam etiam fuisse prænominatam in eisdem Apostolicis literis, insinuant verba. §. 1. vbi dicitur, Mandamus quatenus vbique in præfata prouincia, &c.

ADDITIO.

Sed aduerte, quia ad hoc responderi posset, quòd ideo dispositio d. capit. ut officium. pro lege ab omnibus inquisitoribus obseruari debet, quoniam reperitur in volumine iuris redacta: & ita gloss. expresse dicit in l. 2. Vbi Bartol. & Docto. sequuntur. C. de legi. Secus videtur in hac constitutione, extra corpus iuris reperitur. bene faciunt notat. per Paul. de Cast. in l. 1. de constitut. princip. vbi vult, quòd epistola principis tunc demum habeat vim legis gener. lis, quando clausa est in corpore iuris, & sequitur Decius in rubric. extra de rescrip. colum. l. 2. Et est de mente Bartol. in §. final. in prima constitut. Cod. & in dict. l. prima. Vbi etiam Albe. & idem in simili dicit Hostiensis. in auth. cum super. de sepul. quem sequuntur Felinus & De. ision. in cap. primo. colum. 4. de constitutio. Et hoc modo declarari debet dictum Angel. in l. item viuunt. §. cætorum, de peti. hæredit. vbi vult, quòd epistola principis habentis potestatem condendi legem, pro lege in similibus casibus obseruari debet. & sequitur Barb. in capit. primo
K K K colum.

colum. 2. de proba. ubi etiam Felynus
colum. 6. qui procedit quando epistola
est in corpore iuris redacta, licet de hoc
dubitet Lison in libr. ciuitas. colum. n.
4. ff. si cert. pet.

Puto tamen non esse recedendum
per ista ab opinione huius reuerend.
patris quoniam considerandum est,
quod ante hanc constitutio. Innocen.
VII. Inquisitores heretica prauitatis
habebant potestatem super huiusmodi
M. leficos & superstitiosos, quia tunc
sapiunt heresim manifestam ut not.
glossa in capite accusatus. §. sanè de
heret. in 6. & apostasiam, quae species
heresis est, ut n. t. Innocen. in c. 1. de
apostas. Et hoc est, quod hanc potestatem
habere Inquisitores supponit ipse Inno-
centius. VII. prout eleganter pra-
fatus Reuerendissimus Pater probat
infra statim. Vnde sequitur, quod con-
stitutio ista est declaratio iuris antiqui,
non autem nouum ius inducit.

Quod etiam patet, quia facta est in
responsione ad consultationem Inquisi-
torum Alemania: quo casu non cen-
setur Papa nouum ius condere, sed an-
tiquum declarare. Sicut glossa nota. in
capit. Consultationi, de tempor.
ordinat. & in capit. Ex tua, de fil.
presbyter. Quam Abb. sequitur in ca-
pit. fin. colum. 2. de re iudic. cum sim.
ut constitutione translationes in singul.
suis in verb. consultatio. Et Felynus
in d. capit. 1. colum. 4. Et propterea
succedit, quod talis declaratio iuris
communis facit ius generale, licet ver-
ba dirigantur ad Inquisitores Alema-
nia, prout expressè tradunt Felynus
& Decius in dicto capit. 1. colum. 4.
de constitut.

Statuit
qui nouum
ius inducit.

Nec obest verbum. Statuimus, po-
situm in di. constitutione, de cuius na-
tura est inducere ius nouum. cle. fina.
cum glossa, de rescriptis, & tradit
Bartol. cap. 2. colum. 2. de re iud. quo-
niam secundum materiam subiectam ac-

cipi debet, ut & Mod. tradunt in d. c. 2.

Et praedicta comprobantur: quoniam
quando Papa consultitur super casu, seu
quaestione pendente in proposito, etiam si
per verba alia nouum ius iudicantia
respondeat: censetur tamen antiquum
ius declarare, non nouum condere: quia
de natura noui iuris est, quod ad c. sus
futuros referatur, capit. fin. de con-
stitut. & ita expresse declarat Decius
in cap. pastoralis. coll. 2. de exception.
1. ro quo allego bon. m. gl. in cap. fin. in
verb. respondemus, de verb. signifi. in 6.

Ultra quod & secundo forte atten-
tari posset, quod dato, quod constitutio
illa Innoc. VII. contineret ius nouum,
tamen extendenda esset ad alios Inqui-
sitores: quoniam causa immediata eius
non fuit particularis affectio erga illos
Inquisitores Alemania, sed zelus fi-
dei & officij inquisitionis, ut in ea ex-
pressè habetur: quae causa utique in
aliis Inquisitoribus militat, ut nullus
ibit inficias. Vnde etiam ad alios dis-
positio extendi debet, per not. in l. non
solum. ff. de in integr. rest. declarando
ut per Bartol. in l. 1. col. 1. de const.
princ. & Decius in omnibus causis d.
col. 1. de reg. iur. Primam tamen no-
tiuse est.

Sed specialiter ex eisdem literis
Innocentij habetur, quod Inquisito-
res illi, quibus ex nomine literas di-
rigit seu ad quorum instantiam
& propter quos eas edidit, etiam
ex ipso suo officio poterant contra
tales procedere, & consequenter in
omnibus Inquisitoribus esse com-
munes, quibus eadem auctoritas im-
partitur. Reprehendit enim clericos
illarum ciuitatum, in quibus patres
illi erant Inquisitores, quod volen-
tes plura sapere, quam oporteat,
ipsis Inquisitoribus voluerint impe-
dimentum praestare: ne contra prae-
missas personas maleficas inquirere
possent.

Sic

Clerici &
Laici pri-
mò refi-
stebant
Inquisito-
ribus.

Sic enim ibi dicit Pontifex post ea quæ supra induximus, interpositis tamen nonnullis: Tamen nonnulli clerici & laici illarum partium, quærentes plura sapere, quàm oporteat, pro eo, quod in literis deputationis, huiusmodi prouinciæ ciuitates, diœceses, terræ, & alia loca prædicta, illarumque personæ ac excessus huiusmodi nominatim & specificè expressa non fuerunt, illa sub eisdem partibus minimè contineri. Et propterea præfatis inquisitoribus, prouinciis, ciuitatibus, diœcesibus, terris, & locis prædictis huiusmodi inquisitionis officium exequi non licet: & ad personarum earundem super excessibus & criminibus antedictis, punitiōnem, & incarcerationem, & correctionem admitti non debere, pertinaciter asserere non erubescunt. Propter quod in prouinciis, ciuitatibus, diœcesibus, terris, & locis prædictis, excessus & crimina huiusmodi non sine animarum earundem euidenti iactura, & æternæ salutis dispendio remanent impunita. Mos igitur, &c.

Ecce quàm acriter eos reprehendit Pontifex, qui impedimentum præstabant inquisitoribus, ne procederent contra tales. Quod vtique summus Pontifex non tecisset, nisi tales reprehensibiles essent. Neque ipsi impeditores illa penitus reprehensione digni essent nisi inquisitores officium suum exercere contra tales potuissent auctoritate Apostolica communiter officio inquisitionis impartita.

Quod etiam approbatur per alia, quæ habentur in eisdem literis. Nam post prædicta & nonnulla alia sic in eis continetur: Proque potiori cautela, & infra, ipsasque personas, quas in præmissis culpabiles repererint, iuxta earum demerita corri-

gere, incarcerare, punire, & multare: nec non in singularum prouinciarum huiusmodi parochialibus Ecclesiis, verbum Dei fidei populo, quoties expedierit ac eis visum fuerit, proponere & prædicare: omniâque alia & singula in præmissis & circa ea necessaria & opportuna facere, & similiter excqui liberè, & licito valeant, plenam ac liberam eadem authoritate de nouo concedimus facultatem, hæc ibi.

Notandum est enim in proposito id quod dicitur de nouo; iam enim igitur ex sua ordinaria Iurisdictione prius eandem facultatem Inquisitores habebant contra tales personas. Sed & quod omne scrupulum in hoc tollit, est, quod prædictæ literæ ad Inquisitores Alemanix pro maiori parte tenoris confirmatæ & directæ sunt bonæ memoriæ Magistro Georgio de Casali, quondam Inquisitori Cremonensi, per fœlicis recordat. Iulium II. & eadem demum ad omnes Inquisitores congregatois Lombardiæ ord. Prædicatorum extenduntur per Apostolicas literas fœlicis recor. Adriani VI. Quarum tenor talis est.

Adrianus Papa VI.

Dilecte fili Salut. & Apostolicam benedictionem. Dudum vt nobis exponi fecisti per fœlicis Recordat. Iulium Papam III. prædecessorem nostrum, non sine magna tunc animi sui displicentia, accepto, quod per quendam Georgium de Casali ordinis fratrum Prædicatorum professorem, & in ciuitate Cremonensi hæreticæ prauitatis Inquisitorem deputatum, in nonnullis Lombardiæ partibus & præser-

Tenor
Epistolæ
Apostoli-
cæ ad In-
quisitores
ne impe-
diantur
exequi
officium
in iunctū
contra
Maleficos

tim in locis in quibus dictus Georgius Inquisitor deputatus erat, re-
pertæ fuerunt quamplures vtriuf-
que sexus personæ, propriæ salutis
immemores, & à fide catholica de-
uiantes, certam sectam facientes, fi-
dem, quam in sacri susceptione ba-
ptismatis susceperant, abnegantes,
sanctam crucem pedibus concul-
cantes, & opprobria super eam per-
petrantes, ecclesiasticis, & præsertim
Eucharistiæ, Sacramentis abutentes,
Diabolum in suum dominum &
patronum assumentes, ei que obe-
dientiam & reuerentiam exhiben-
tes, & suis incantationibus, carmi-
nibus, sortilegiis, aliisque nefandis
superstitionibus, homines, animalia,
& fructus terræ multipliciter læ-
dentes: aliæque quamplurima nefan-
da, excessus & crimina eodem Dia-
bolo instigante committentes &
perpetrantes, in animarum suarum
periculum, diuinæ maiestatis offen-
sam, perniciosum quoque exem-
plum & scandalum plurimorum:
contra quas, cum (vt prædictus
Georgius tunc assererat) in dictis
locis suæ inquisitioni deputatis,
prout ipsius Georgij incumberebat
officio, ipse processisset: nonnulli
autem tam clerici, quam laici illa-
rum partium, quærentes plus sapere
quàm oporteret præmissa delicta ad
eiusdem Georgij inquisitionis offi-
cium non pertinere, temerè asserere
præsumentes, in populo errores &
scandala seminauerant: sicque eun-
dem Georgium in populo odiosum
reddere, & dicti Georgij officium
impedire conati fuerant, prout etiam
tunc impediabant, ita quòd propter
præmissa personæ prædictæ delicta
huiusmodi perpetrantes remanebant
impunitæ: & aliæ earum exemplo
ad similia perpetranda quotidie in-
ducebantur, in non modicum fidei

opprobrium, animarum periculum,
& scandalum plurimorum, dictus
prædecessor volens, ne Inquisitionis
officij executio quomodolibet re-
tardaretur, & labes hæreticæ prauitatis
longius venena diffunderet,
prouidere, dicto Georgio per quas-
dam suas in forma brevis literas
commisit, & mandauit, quatenus in
locis eiusdem Georgij inquisitioni
deputatis de excessibus huiusmodi
cognoscere, & contra quascunque
personas cuiuscunque conditionis
& præminentia fuerint, inquisiti-
onis officium exercere & exequi, ip-
sasque personas, quas in præmissis
culpabiles reperiret, vna cum loco-
rum ordinariarum vicariis, quate-
nus voluissent interessè, iuxta dicta-
rum personarum demerita corrigere
& punire deberet & valeret, secun-
dum modum contra alios hæreticos
à iure & sacris canonibus statutum:
contradictores quoscunque per cen-
suras ecclesiasticas, & alia iuris re-
media compescendo. Eos verò, qui
in præmissis consilium, auxilium,
vel fauorem præstarent, præfatus
prædecessor, eisdem indulgentiis vt
& gaudere decreuit, quibus cruce
signati contra alios hæreticos, ex in-
dulto Apostolico eis concessio, tunc
gaudebant & utebantur, prout in di-
ctis literis plenius contineri dicitur.
Et sicut eadem expositio subiunge-
bat, non solum in delicta crimina
huiusmodi contra fidem catholi-
cam & Christianam religionem sub
iurisdictione inquisitoris Cremo-
nensis committuntur, & perpetrantur,
sed in omnibus aliis locis &
diocesisbus sub iurisdictione aliorum
Inquisitorum dicti ordinis congre-
gationis Lombardiæ in dies perpe-
trantur & committuntur. Et cum
eadem sint delicta, eadem profectò
prouisione & castigatione eius sit

iuxta

Indulgentiæ eadē,
qua cruce
signatis
dabantur,
etiam
concedi-
tur auxi-
lium ra-
tionabilis
contra
mal ficos
Inquisi-
torum.

iuxta earundem literarum tenorem providendum. Quare tu sicut asseris, in ciuitate Comensi dictæ prauitatis Inquisitor deputatus existis : tam tuo , quàm aliorum omnium dictorum ordinis , & congregationis hæreticæ prauitatis Inquisitorum cuilibet consistentium & deputatorum nominibus , fecisti nobis similiter supplicari , vt literas prædictas ad vos extendere & ampliare , aliàsque desuper opportunè prouidere dignaremur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati , literas prædictas cum omnibus in eis contentis clausulis in omnibus & per omnia , prout in eisdem literis continetur, ad te & alios ordinis & congregationis huiusmodi Inquisitores, tam in præsentiarum deputatos , quàm in futurum, perpetuis, futuris temporibus deputandos, ac si tibi & cuilibet dictorum Inquisitorum dirigerentur , & directæ fuissent. Apostolica auctoritate , tenore præsentium extendimus : ipsasque literas tibi & illis , vt præmittitur, eisdem auctoritate , & tenore concedimus. Non obstantibus omnibus illis, quæ idem Iulius prædecessor in dictis literis voluit non obstat, cæterisque contrariis quibuscunque. Et quia difficile foret præsentis literas ad singula loca in quibus de eis fides forsitan fuerit facienda deferre voluimus , & Apostolica auctoritate decernimus , quòd ipsarum transsumptis manu cuiusque notarij publici subscriptis , & sigillo alicuius curiæ Ecclesiasticæ seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, in iudicio & alibi , vbi opus fuerit eadem prorsus fides adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem præsentibus, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris Die 20. Iulij 1523

Pontificatus nostri anno primo.
Euangelista. A tergo vero.

*Dilecto filio Modesto Vincentino
ord. Prædicatorum.*

Insuper est breue Apostolicum directum Domino Gubernatori Bon. Domino Altobello Episcopi Polensi , impetratum per Reueren. in Christo P. Fratrem Hieronymum Faentinum ordinarij Prædicatorum. Inquisitorem Parmensem, anno Domini 1524. 18. Ianuar. à moderno Summo Pontifice Clemente vii. in quo mentionem facit de hæresi strigatus , præcipiens præfato Domino Gubernatori , vt prædicto inquisitori omnem fauorem præstet contra quosdam infectos prædictæ hæresi. Et incidit breue. Accepimus non sine animi, &c.

Hæresis strigatus.

Hoc autem non narrasset , neque talia iussisset sanctissimus Dominus noster , si tales personæ scilicet striges , quæ iudicantur hæreticæ , non verè essent hæreticæ : vel si ea , quæ per ipsas fiunt, propter quæ iudicantur hæreticæ, solum essent illusiones Diaboli.

Quæ quidem omnia non alia ratione constituta sunt , & iudicio Inquisitorum hæreticæ prauitatis commissæ , nisi quia tales personæ malignæ per hæc opera , quæ facultatem excedunt humanæ potentiæ, ostendunt se pactum expressum habere cum Diabolo , & consequenter apostatasse à fide catholica iuxta verbum D. Aug. in 26. q. 7. c. Non obseruetis , & secundum diuum Thom. 1. sentent. dist. 7. art. vlti. & in ea dist. eum sequuntur omnes doctores Theologi. Et super Isa. c. 2. Idem repetit diuus Tho. inducens etiam diuum August. vt & alibi

K K k 3 facit,

facit, vbi hoc ipsum docet.

Ex hoc autem expresso pacto cum Dæmone habito, apostasiam à fide sapiente, quæ ad hæresim reducitur, vt patet per S. Thom. 1. 2. q. 1. art. 1. in argum. facto in contrarium, dicuntur talia sortilegia & diuinatoria opera Maleficorum, hæresim sapere manifestè: & contra tales patratores horum operum Inquisitores habent procedere, vt patet in c. Accusatus. de hæret. in 6. Et per gl. & Doct. ibi in verbo, sapienter. Hoc ipsum igitur quòd videlicet Inquisitores hæreticæ prauitatis possint & debeant contra prædictos Maleficos procedere, aliter probare minimè intendo, sed relinquo pro manifesto tam per ea quæ dicta sunt, quàm per alia plura, quæ cuilibet vel mediocriter erudito facillè possunt occurrere.

Pacta cū
Dæmoni-
bus sunt
merè a-
postasia.

CAPVT. IV.

Quæ sit operis huius principalis intentio, quòve sint in eodem specialiter declaranda.

PRincipalis autem nostra intentio in hac quæstione est, ostendere, quòd ea quæ dicuntur fieri à strigibus, vera sunt pro magna parte, pro alia verò, eo tantum modo vera esse censenda sunt, quo permittit rerum conditio, vt plenius declarabitur, & sic ea quæ contra tales impiissimas personas faciunt Inquisitores, conuenienter & secundum leges procedunt.

Et nihilominus opinio vulgi, vel etiam nonnullorum sapientium qui tamen sacre Theologiæ expertes esse conuincuntur, & ob hoc omnia prædicta simpliciter negant, quæ ad strigum impietatem præcipue per-

tinent, licet in multis vana sit & irrationabilis: quòd ad aliqua tamen veritati innititur. Eorum enim, quæ à strigibus fieri vel videri corporaliter dicuntur: quædam non eo modo vera sunt, quo ab ipsis strigibus existimantur, vt inferius declarabimus.

Quia verò huius assumpti laboris principalis intentio est, vt ostendamus, quomodo hæc esse vera vel falsa, fidei catholicæ consonet, vel ab ea deuiet, & sic ad Inquisitorum iudicium spectent talia, vel non spectent: tria principaliter in hac quæstione probabimus.

Primò. quod hæc, quæ ab his personis asseruntur, non sunt contraria sacre scripturæ, sed potius secundum eam sunt possibilis, imò nonnulla his similia in sacris literis panditur contigisse.

Secundò, ex sacris etiam literis deducemus hæc omnia, quoad relatum modum, non posse fieri tantum in somniis.

Tertiò, probabimus, esse credendum ab omnibus & nullatenus dubitandum, eo modo ista contingere quo ab Inquisitoribus asseruntur.

In fine verò quæstionis argumenta in oppositum præinducta soluemus, ostendentes in solutione primi, quomodo prædicta determinatio quæstionis non aduersatur determinationi concilij Acquitensis, neque prædicto c. Episcopi, imò potius consonet.

Circa primum quoque quod probare intendimus, sciendum est, quòd tria sunt, quæ principaliter asseruntur à strigibus fieri miranda per eas, & à nonnullis deciduntur, quasi vel impossibilia virtuti Dæmonum, vel non facta seu facienda prohibitione diuina. Et tria alia sunt,

sunt, accessoria pariter, non credita per prædictos.

Primum principale est, delatio corporalis à Dæmone, siue inuisibiliter assistente, siue in formam cuiusvis bestię vel hominis transfigurato, etiam per longinqua spacia, vt asseritur. Accessorium huic est, comedere, bibere, cortizare, omnisque generis voluptatibus perfrui, verè & corporaliter Dæmoni in forma magni principis apparenti, obsequi, vel assistere: fidem quoque catholicam, sacramque coram eo multipliciter contemnere.

Secundum principale est, apparitio Dæmonum in forma humana, vel etiam bestiali, & patratio Veneri operis cum eisdem pro apparente sexus diuersitate diuersimodè. Accessorium est omne aliud, quod per eos expleri dicitur in tali forma præsentis: puta, reparatio ciborum, aut liquorum quæ consumpta fuerint, suscitatio apparens animalis cuiusvis extincti atque comesti.

Tertium principale est, apparens conuersio virorum ac mulierum in catos. Accessorium est, strigatio puerorum. Sed tamen hæc omnia, hisque similia (ad sanum tamen intellectum circa illorum aliqua) in sacris literis habentur expressè, vel deducuntur ex eis apertissimè, vel certè non aduersantur eisdem.

CAPVT. V.

Homines à Dæmonibus posse deferri ad longinqua terrarum spatia, iidem facta huic accessoria, sacris literis non contradicere, quin potius congruere.

VT autem manifestum fiat primum principale cum suo ac-

cessorio, præsupponenda sunt duo ex doctrina Theologorum omnium

Primum est, quod quoad motum localem, materia rerum corporalium obedit Angelis, tam bonis, quam etiam malis, ad nutum: Hoc primò ponitur ab Augustin. in 3. de Trinit. virtualiter. Quòd si huius veritatis plenam probatione fortè desideras, vide sanctum Doctorem 1. q. 1. c. art. 2. & 3. Potent. 7. 6. artic. 3. Ma. quæst. 16. artic. 1. Quolibet. 1. artic. 5.

Corporalia malis obedire Angelis quoad motum localem.

Secundum est, quòd in Dæmonibus naturalia mansere splendidissima, & in sua prima perfectione. Hoc docet Theologorum princeps, Dion. 4. c. de diuin. no. Pro quo vide Diuum Thom. 1. q. 64. ar. 1. 2. 4. 7. q. 2. art. 1. Et in questionibus de Dæmonibus diffusè.

In Dæmonibus naturalia mansisse splendidissima.

Ex his autem duobus manifestè concluditur, quòd tam boni, quam mali Angeli possunt homines deferre corporaliter, de loco ad locum sine vllà difficultate.

Quod ex his etiam: quæ per Philosophiam circa cælum motum cognoscimus, comprobatur. Qui enim possunt mouere cælo, sicut de facto Angeli, mouent etiam secundum Philosophos, & magis secundum sacros Theologos; poterunt hominem de loco pro libitu transferre, ad quemcunque distantem locum. Licet maligni spiritus cælos mouere non possunt, non quidem ex defectu naturalis virtutis, sed ex propria culpa, vt dicit S. Tho. Ma. q. 16. ar. 10.

Argumentum à motu cælorum, Angeli boni mouent cæloa non maligni.

Secundum sacros Theologos etiā quilibet Angelus montes etiam maximos potest in Oceanum dimittere, si à Deo permitteretur. Cur ergo non poterunt Dæmones, qui bonis Angelis in naturalibus pares sunt, & plures eorum pluribus superiores, etiam montes, & multò magis homi-

Mulci maligni spiritus in naturalibus superant bonos

homines de loco ad locum omni facilitate transferre : Quod quidem esse factum aliquando , in bonis & in malis Angelis in sacris literis habet exemplum & testimonium.

Exemplum quidem de bonis habemus *Daniel. 15.* de Angelo , qui capillo capitis apprehensum Abacuc Prophetam ex Iudæa duxit in Babylonem , in modico temporis spatio , & itidem inde reduxit. Quoad malos verò habemus. *Mat. 4.* de Diabolo , qui dominum Iesum assumpsit & statuit eum supra pinnaculum templi : & inde etiam assumptum duxit supra montem excelsum , ipso Domino permittente ob illius maiorem confusionem dum in omnibus victus abcessit.

Testimonium quoque de potentia Diaboli ex sacris literis habemus *Iob. 41.* dicente Domino , quòd non est potestas super terram , quæ ei valeat comparari. Quæ etiam quàm magna sit , apparuit , præcipuè in his , quæ fecit contra ipsum sanctum virum Iob , in imperceptibili ferè tempore. Vt nulla sit ratio , quare non possint omnes Dæmones pari virtute facere quod minus est , deferendoscilicet corpora humana de loco ad locum etià longinquum. Vnde si Dromedarij possunt citò deferre homines , vt communiter dicitur , multò magis Dæmones , quorum minimus posset tale quid citius & fortius efficere quàm mille millia Dromedarij simul. Neque enim lassitudinem aut fatigationem patitur , quod corpus non c.

Spiritus
non fa-
tigatur
aut lassatur.

De bonorum etiam potentia non minori , ratio suadet : nec non historia subuersionis quinque ciuitatum in valle maris , mortui , *Gen. 19.* & occisionis exercitus Sennacherib. *Isa. 37.* apertissimè pandunt.

Item quòd supra confirmari potest ex Authentica , & à tota Ecclesiæ celebrata historia sancti Iacobi Apostoli , dum iussu eiusdem Apostoli Dæmon Hermogenem Magum ligatum de domo propria ad domum beati Iacobi per aërem deduxit.

Legitur etiam de Sancto Ambrosio quòd ex Mediolano spatio trium horarum à Dæmone Romam delatus fuit , ipso sancto viro præcipiente , & inde Mediolanum reductus est ab eodem , quatenus potentia Sanctorum super Dæmones ita patefieret.

S. Ambrosius à Dæmone per spatium trium horarum Mediolano Romam deferretur.

De deportatione etiam hominum , à Dæmonibus per aëra virtute magicæ artis optimum affert testimonium veridica historia sancti Petri Apostoli . & quòd in Itinerario Sancti Clementis legitur de illo pessimo viro Simone Mago , qui se deportari fecit à Dæmonibus visibiliter per aëra quasi cælum conscenderet. Quem Paulus orationibus , & Petrus præcepto facto Dæmonibus , elisit ad terras : & toto fractus corpore expirauit.

Ab exemplo Simone Magi.

Sed & Necromanticorum vniforme testimonium idem confirmat , cum Auic. in *lib. de Necromantia* , vt recitat Augustinus Nyphus in *Commen. suo super tertia dispu. dubij 18.* Omitto , quæ narrantur in Malleo maleficorum , id generis plura : sufficit enim per hæc innotuisse propositum manifestè.

Dicere autem quòd Deus hæc non permittat in strigibus , est loqui sine ratione : cum Deus multò maiora mala permiserit , exigente sic malitia non timentium eum , prout fuit Angelorum irreparabilis casus & primorum parentum , imò totius humani generis exitialis ruina. Iudicia quippe Dei inscrutabilia sunt :

&

& illa Deum permittere confiteri debemus quæcunque comprobantur testimonio fidei accidere sanctarum præcipue scripturarum, viorum sapientum, & multitudinis testium iuratorum sensu non carentium.

Possunt
Dæmones
somnia
profundum
etiam
immute-
re.

Accessorium autem, ipso principali constante, iam ex seipso patet. Possunt enim homines, sic delati, domos ingredi præapertis ianuis à Dæmone vel fenestris: & ab eodem præparata sumere alimenta fruique deliciis, prout alij faciunt vigilantes: & idem dicendum de consequentibus actibus. Opere Dæmonum etiam eorum qui de domo tali sunt, potest sopor profundari dum dormiunt per causatam in eis resolutionem vaporum cerebrum petentium, vel per quamcunque aliam dispositionem corpoream, ut interim non audiant sonos, aut strepitus, qui accidunt ex prædictis motibus. Possunt etiam obstaculum aliquod apponere oculis & auribus vigilantium, quod nihilominus ab astantibus non percipiatur. Hæc enim & his similia plurima posse Dæmones efficere, clarum est apud exercitatos in sacris literis & Theologia: & ex secundo supposito facile deducuntur.

Cum autem tales personæ sint diabolicæ, habentes scilicet pacta infidelis amicitiae cum Dæmonibus, secundum diuum Aug. in 2. de doctr. Christiana: quod & registratur à domino Gratiano 26. q. 2. Illud. Et consequenter sint apostatæ à fide, ut idem Aug. dicit cap. 3. & à Theologis confirmatur, ut supra inductum est: non est mirum, si sic vigilantes, & in confortio Dæmonum in humana specie ibi etiam apparentium negant fidem & baptismum, conculcant crucem pedibus, vel etiam posterioribus suis & vituperiis diuersis afficiunt san-

Mall. Malef. Tom. I.

ctissimum corpus Domini nostri Iesu Christi in sacramento altaris, per easdem illuc deportatum: faciunt homagium Diabolo de anima & corpore suo & quandoque filiorum suorum promittunt strigare pueros, & id omni desiderio studioque perficere satagunt. Hæc enim omnia cum ex probabili consequentia se habeant ad præmissa, ut effectus ad causam, si plurimorum testimonio esse vera probentur, non sunt neganda. Sunt autem innumerabiles Inquisitorum processus contra eos facti, qui se pluries talia perpetrasse corporaliter sub iuramento confessi sunt. Vnde patet, quod omni procul dubio sunt credenda.

CAPVT VI.

Dæmones hominibus apparere posse in forma humana, & etiam in brutali: ipsosque se præbere incubos eisdem & succubos.

SECUNDUM etiam principale circa primam partem quæstionis considerandum, quod videlicet in forma humana vel etiam bestiali possint Dæmones apparere: habentur ex sacris literis exempla simul & testimonia. Sed ad huius declarationem oportet supponere vnum, quod quidem ex secundo supposito facto supra pro primo principali, facile sequitur, quo etiam superius vsi sumus: videlicet quod quicquid dicitur de bonis Angelis, quo ad potentiam naturalem esse possibile, est etiam possibile naturaliter malis. Naturalia enim in eis splendidissima remansere post culpam, secundum Dionysium, ut supra innuimus.

Possibilia
naturaliter
bonis
Angelis,
possibilia
eadem
ratione
sunt
malis

Patet autem ex sacris literis, Angelos

gelos bonos posse assumere corpora aërea, sicque densare, vt humana videantur, sicut patet. *Judicum* 13. de angelo qui apparuit Manuæ in forma iuuenis loquentis & prædicentis ortum Samsonis iudicis Israël. Ex eo enim quod dicitur ibi: Apparuit ei vir terribilis nimis, & ex eo, quod locutus est cum eis, & quod ipse Manue offerebat ei cibum: patet expresse, quod in humana ei forma apparuit.

Item etiam euidentius manifestatur in Angelo Raphaële, de quo *Tobia cap. quinto* dicitur: Egressus Tobias inuenit iuuenem splendidum stantem præcinctum, & quasi paratum ad ambulandum, & ignorans quod Angelus Dei esset, salutauit eum, &c. *Cap. quoque 9. eiusdem libri* dicitur. Vocauit Tobias Angelum, quem quidem hominem existimabat, &c. Et non fuit mirum quod sic æstimaret quia non solum figuram humanam prætendebat, sed etiam omnia opera humana exercere videbatur, vt patet in historia illa, & ipsemet Angelus testatur *ibid. c. 12.* dicens: Cum essem vobiscum videbar quidem manducare & bibere, sed ego cibo inuisibili vtor, &c.

Ex quibus omnibus patet, quod in figura corporis humani apparebant Angeli sanctis patribus, & nihilominus fuisse aërea talia quæ videbantur humana corpora, ex hoc manifestum fit, quod subito ex oculis astantium euanuerunt, & in materiam præiacentem resoluta sunt. Quod quidem fieri non potuisset, si ex quocunque alio elemento, vel etiam ex pluribus fuissent compacta.

Hæc eadem confirmantur in apparitione duorum angelorum, quos Loth recepit hospitio, *Genes. 19.* & eorum qui apparuerunt Abraham, *Gen. 18.* & in aliis libris sacræ scri-

pturæ, & præcipue in Testamento Nouo frequentius idem patet.

In bestiarum autem similitudinem assumpsisse corpora bonos angelos non legimus, sed neque dicebat: licet bestiarum mouisse corpora ad operandum ea quæ supra illarum naturam erant, legamus, vt patet de asina Balaam. *Num. 22.* Cuius linguam bonus angelus (vt præclariores Doctores exponunt, & S. Th. *confirmat. 2. d. 8. articulo 3.* mouit ad loquendum. Malos enim angelos posse in similitudine bestiarum ex aëre formare corpora, quæ assumant habet nullus negare. Si, vt deductum est, possunt sicut & boni talia formare, quæ hominis similitudinem præferant, quod creditur factum à Dæmone, qui tentauit Christum Dominum nostrum. Maior enim in hoc facto est difficultas, quantum est ex parte eius quod fit, quandoquidem plura organa, pluresque dispositiones ad opera requirat corpus humanum, quam quodcunque bestiale, vt sensu patet: exigente hoc ipsum hominis dignitate super cætera animalia.

Sed & teste Apost. 2. *Cor. 11.* se transfigurat in angelum lucis: quantum magis ergo potest in speciem vilissimorum animalium se transformare? Quod, & sanctorum historia: Antonij, Margaritæ, Catharinæ Senensis, & aliorum plurium confirmant expresse, vt id negare iam magnæ sit impudentiæ.

Inhabitasse quoque Dæmones ad tempus animalia vera corporaliter, sacræ literæ pandunt tam in serpente, *Genes. 2.* in quo & opera vitæ exercebat hominibus propria, vt loqui: quam in grege porcorum, *Matth. 8.*

Quod inhabitent etiam & arripiant homines, sacræ quoque literæ

Angeli
boni be-
stiarum
formas
nunquam
assumpse-
runt.

nos erudiunt, quandoquidem legitur pluries in Euangelio, Dominum nostrum homines à Dæmonibus liberasse. Qui etiam per ora talium arreptitiorum confitebantur Dominum Iesum esse Christum: & ille increpans non sinebat, ea scilicet Dæmonia, loqui.

Ab ordine clericorum Exorcistarum.

Sed & idipsum quotidiana de multitudine arreptitiorum experientia probat, ad quorum etiam liberationem, & ipsorum Dæmonum ab hominum corporibus expulsionem, sancta mater Ecclesia statuit clericorum exorcistarum determinationum ordinem, ut patet 21. dist. c. Cleros. & 25. dist. c. Perleclis. ut iam nullus maneant inficiandi locus.

Hæc tamen minus sunt ad propositum quæstionis; sed pro tanto dicta sunt, ut cognoscatur ex his Dæmonis potestas, in transfigurando videlicet se tam in humanam, quam bestialem figuram sine difficultate, obediens illi materia ad nutum quoad motum localem, ut dictum est, in quod potest etiam contra voluntatem & libertatem hominis omnia illius membra mouere pro voto.

De succubis & incubis.

Quod etiam Dæmones incubi sunt, vel succubi, quod in hoc etiam secundo principali continetur, licet nullum de hoc habeatur exemplum in sacris literis, aut aliqua expressa autoritas: nihilominus tales esse dariue asserunt omnes Doctores Theologi, & præcipuè dum exponentes illud Gen. 6. Videntes filij Dei filias hominum, &c. reprobant quorundam opinionem dicentium, quod filij Dei à quibus Gigantes generati sunt, Dæmones incubi fuerunt. Dicit enim August. super Genes. ad litteram. & 15. de ciui. Dei cap. 23. quod tales non fuerunt Dæmones. Neque enim Dæmones vocari possunt filij

Gigantes ex incubis nati.

Dei, cum sint inimici eius: Nec de incubis Dæmonibus intelligitur illa scriptura: licet quædam glo. hoc ibi cum Iosepho assermet: sed intelligitur de filiis Seth, ut dicit, S. Th. 2. d. 5. art. 4. ad 2. Nec approbat ibi opinionem Iosephi, sed solum tam ex ea, quam ex aliorum plurimorum dictis approbat dari Dæmones incubos. Idem quod dicitur de filiis Seth confirmat sanctus Tho. Pot. quæst. 6. art. 8. ad 2. in contra. ium. Et Augustinus in prefato cap. 23. asserit dari incubos Dæmones, ut infra indicemus. De quibus etiam Grego. interpretatur illud Esai. 34. Et pilosus clamabat alter ad alterum, ut patet in gloss. ord. Et sanctus Th. de eisdem interpretatur, eadem verba ibi & etiam inc. 23. vbi circa finem capituli, homines illi pilosi etiam introducuntur. De eisdem etiam loquitur super Iob. 40. & 1. a. 115. & 2. d. 8. ut diximus & quolibet. 8. art. 10. Isidorus quoque lib. 8. c. vltimo. Quod si incubi conceduntur, succubos etiam concedere, nullum est inconueniens.

Homines pilosi vocantur incubi.

Hoc autem iusto Dei permittitur iudicio, ut ex maiori vtriusque malitia, hominis, inquam, & Dæmonis maiorem etiam pœnam incurrant. Neque inconuenit hoc ipsum à Deo, tametsi nefandissimum, in natura, permitti. Nam Diuinæ sapientiæ decentissimus ordo non patitur, ut natura libera semper impediatur à Deo quod minus prauè etiam suæ cupiditatis compos efficiatur: quando videlicet in tantam deuenere miseriam homines impiissimi, ut vnde misericordiam Dei reuocantis, à malo erga se prouocent, habeant nihil. In tantam enim concupiscentiæ carnalis vefaniam nonnulli decidunt, sic effrenata libidine inferuntur insani, ut concupiscant & annitantur etiam

Natura libera non semper impeditur à Deo.

Horrenda
libido
Italica.

cum bestiis, imò cum insensibili-
bus quandoque tale opus perficere.
Et quod cogitatu nefandissimum est,
audiui ego quendam, alias in con-
fessione supra quàm dici posset libi-
dinofum, qui dixerat quòd cum Deo
(pro pudor) faceret talia opera si
posset. Hac ergo insuperabili con-
cupiscentia grauati, iusto Dei iudi-
cio merentur, vt perhorreant fœdis-
simos Dæmonum occurfus: quan-
doquidem Dæmones ipsi in forma
pulcherrima virorum ac mulierum
se transfigurant, vt miseras animas
his laqueis captiuare possint.

CAPVT. VII.

*Dæmones virtute sua naturali posse
quaque perita, seu destructa, non eo-
dem numero sed specie, non solum in
apparentia, sed verè etiam recu-
perare.*

PRIMUM verò quod huic princi-
pali, quoad primam eius par-
tem accessorium est, Dæmones, in-
quam, in humana forma apparen-
tes recuperare, quæ comesta sunt,
vel aliter consumpta in Diabolico
illo conuentu, patet non esse vsque-
quaque falsum, vel impossibile. Pos-
sunt enim eadem specie recuperare,
non numero, quod etiam humanæ
subiacet potestati. Hæc autem Dæ-
mones mirabilius efficere possunt
quam homines, quod quidem indu-
citur eodem supposito semper facto,
materiam, inquam, corporalem pro
voto parente Dæmonib. quoad mo-
tum localem. Possunt ergo Dæmones
in modico temporis interuallo simi-
les panes in cophino, simile vinum
aut etiam melius vel deterius in
aliam gentem transportare. Et idem
dicendum de aliis comestibilibus &

per singula ex diuersis locis, & ex sin-
gulis modicum: vt defectus in singu-
lis etiam minus appareat, & omnia
simul accepta sufficiant pro commu-
tatione eius, quod est consumptum.

Aliud verò quod consequenter
inducitur accessorium, sano modo
putandum est euenire. Neque enim
potest Dæmon bouem, vel quodcun-
que aliud mortuum suscitare. Ibi-
dem non nisi diuina virtute fieri po-
test: quia id est supra, imò contra
cursum naturæ. Qui naturæ ordo,
vel cursus auctori naturæ duntaxat
subiectus est, à cuius etiam sapientia
emanauit, atque firmatus est: dæmo-
nis autè potestas tali ordini subiecta
est, vnde ipsū immutare non potest.

Et propterea dicitur à Theologis,
quòd licet materia corporalis obe-
diat ad nutum Dæmonibus, quo-
ad motum localem, non tamen quo-
ad formam immediatè producendam,
seu etiam inducendam de potentia
materiæ. Hoc enim esset ordinem na-
turæ pervertere, quo per varias dis-
positiones peruenitur ad esse forma-
rum. Vide super hoc, si placet S. Tho.
in questionibus de M.: quæst. 16 art. 9.

Sed neque ad modum localem
obedit eis materia contra naturæ
ordinem. Vnde licet, quantum est ex
parte fortitudinis naturalis, posset
Dæmon totam terræ molem, non ob-
stante illius grauitate, de loco ad lo-
cum transferre, quia tamen ex hoc
peruerteretur ordo naturæ: oportet
enim eo casu, ne daretur vacuum in
natura, aliud elementum locum ter-
ræ subintrare, & fieri centrum mun-
di, quod est contra naturalem or-
dinem situs elementorum: ideo non
potest Dæmon terram mouere to-
tam de loco ad locum: vt dicit etiam
S. Tho. *ubi sup. ar. 10. ad octauum.*
Quamuis creatura spiritalis possit
mouere, quod maius est: scilicet cæ-
lum

Dæmon
nec mor-
tuum assi-
num sus-
citare po-
test.
Naturæ
ordo na-
turæ so-
lum su-
biacet au-
thori.

Ex natu-
rali forti-
tudine
posset
Dæmon
totam
terræ mo-
lem trans-
ferre.

lum & idem possint generaliter Dæmones, & hi præcipuè, qui ex superioribus ordinibus ceciderunt, licet hoc eis nunc impossibile reddatur ex culpa, vt *supra* indictum est.

Multiplices illusiones in Sathanae præstigiis

Cùm igitur non possint Dæmones bouem, vel quoduis animal verè mortuum suscitare, aut quæcunque alia miracula facere, & tamen hæc communiter asserant striges fieri à domina vel domino nefandissimi illius cursus atque conuentus: necesse est, quòd in talibus inueniatur illusiones: Quod quidem multipliciter contingere potest. Et primò quidè præstigiando oculos intuentium aliquando interueniente vel descendente humore, vel alia impressione, vel commotione spirituum facta ab imaginatione ad principium sensituum, hoc est, ad sensum communem, & ad organa sensuum etiam exteriorum, vbi simul descendunt impressiones & species relictæ ex sensibilibus motionibus, quæ in spiritibus sensibilibus conseruantur, vt communiter dicitur: & mouent principium apprehensuum, ita quòd aliqua apparent: ac si tunc principium sensituum à rebus ipsis exterioribus immutaretur: & sic accidunt naturaliter in dormientibus somnia secundum Philosophum in de somno & vigilia. Et idem euenire potest opere diaboli tam vigilantibus quàm dormientibus, vt dicit S. Thom. *ubi supra* art. 11. & patet ratione sæpè inducta obedientia materiæ quoad localem motum, ad substantias separatas. Hæc igitur de delusione contingente, videtur talibus id esse, quod in veritate non est, puta viuum vel mortuum, homo vel bos, &c.

Possunt secundò bouem mortuum seu pelles eius ac ossa aliò deportare, & alium sibi similem viuum reponere in citissimo tempore, sic vt mu-

tationem non aduertant astantes, per interpositionem aliquorum corporum inter oculos astantium, & locum ablati corporis ipsius bouis mortui, & alterius deportati.

Vel certè tertio deludit Diabolus perditas illas personas: eo modò quo vnus etiam strigonus confessus est, vt videlicet quando domina vel dominus cursus illius malefici (diuersis enim in locis ac regionibus præfert Diabolus ille, qui vt princeps apparet, sexum diuersum) percutit virga corium in quo collecta sunt ossa ex carnibus comestis electa, statim Dæmon vnus coriū illud ingreditur, & in formam bouis sic erigit ac effert vt astantibus appareat suscitatus.

Possunt quartò Dæmones formare corpus ad similitudinem bouis ex aëre & illud assumendo quasi viuum ex mortuo oculis astantium præmonstrare.

Potest quintò Diabolus aëreum corpus ab intus in formam & similitudinem carniū commassare & ad tempus pro voto sub pellibus conseruare indèque recedendo postmodum relinquere quasi mortuum. Vnde à strigibus communiter asseritur, quòd reducti tales boues suscitati (vt sibi videtur) ad stabula dominorum suorum ex mandato dominæ, vel domini cursus, infrà triiduum moriuntur, quasi macie in horas exsiccentur ex toto. Et tumulata postmodum, quæ videbantur carnes, in præiacentem materiam citò soluuntur.

His igitur modis vel illorum aliquo circa hæc homines deludi, qui verè & corporaliter ducuntur ad cursum, non est negandum. Sed suppositis his, quæ communiter asseruntur à strigibus, est valdè consentaneum rationi. Gaudetque Diabolus, & gestit in tali conuentu, sic ostendere

potentiam suam, quasi sit Deus, vt æstimari, & sic ab omnibus adorari cupiat superbissimus.

Sathan
studet
æmulari
miracula
sancto-
rum; S.
Germa-
nus resti-
tuit se-
mestum
vitulum.

In quo etiam facto specialiter similitudinem prætereendere desiderat, eius quod miraculosè fecit S. Germanus: de quo legitur, quòd hospitis pauperis vitulum coctum, sibi-que ac familiæ suæ in cibis traditum ab eodem hospite gratis ipse post cœnam fuscitauit hoc ordine, vt pellem super terram extendi iussèrit, & super eam omnia iam extracta bouis ossa reponere. Cùm ergo suo baculo post hæc corium percussisset, vacuum statim exiit vitulum præco- mestum. Vult igitur inimicus animarum, se propria potestate fingere potentem id efficere, quod sanctus ille verè fecit virtute Diuina. Non sũnt igitur ista neganda velut impossibilia: sed si communiter contigisse creduntur his modis esse facta, atque iusto Dei iudicio permiffa procul dubio credendum est.

CAPVT. VIII.

*Viros ac mulieres in brutorum quorum-
cunque speciem virtute Damonum
non verè conuertì, sed delusorie.*

Quantũ autẽ ad tertium principale, quòd videlicet homines in brutorum speciebus apparere possint, in quas tamen verè non conuertuntur, suscipit pariter ex sacris literis veritatis exemplum, & ex supradictis patet, quòd non impossibile iudicandum est, imò Dæmonibus facile.

Phanta-
sia quid
operetur.

Pro quo sciendum, quòd cùm phantasia sit animæ potentia quædã alligata organo corporali, in quo phantasmata recipiuntur, potest illam Diabolus, sicut & cætera corpo-

ralia localiter ad nutum mouere, & præcipuè quantum ad humores, & quantum ad spiritus ei subseruientes, in quibus immediatè phantasmata resident, vt *suprà* inductum est.

Vnde licet non possint noua phantasmata, rerũque nouas in eas species atque similitudines immediatè imprimere, vt patet per S. Tho. *Ma. q. 16. art. 9.* potest tamen antiqua multipliciter variare, componendo, diuidendo, sicque perturbando, vt videatur quandoque persona, quod brutalem præferat figuram, & opera etiam vigilando. Cùm autem effectus apprehensionem sequatur, consequens est, vt illis appareant conuenientia fore vel vtilia, quæ tali brutali naturæ consentanea sunt.

Quod de facto Regi magno Nabuchodonosor accidisse, sacra litera pandunt, *Dan. 4.* Quandoquidem ex hominibus eiectus, quasi bos edebat fœnum, & sub'dio in nemoribus brutalem vitam per septennium agens, rore cœli corpus eius perfundebatur, humano sensu perduto, & ex phantasie perturbatione, brutali sensu confusus. Dicitur enim vbi *suprà* quòd post finem dierum, quibus scilicet comederat fœnum, vt bos, &c. sensus suus redditus est sibi & benedixit altissimo, &c. Quæ quidem eius correctio atque pœna, Angelico ministerio Diuina eidem iustitia inflata est, vt vilissima deiectione puniretur sub homine, qui grauissima cordis elatione super homines eleuabatur, vt Deus.

De muta-
tione Re-
gis Nabu-
chodonos-
oris.

Non efficit autem per se Deus ista omnia immediatè, quandoquidem interiora omnia per superiora gubernat, vt Aug. dicit 3. *de Tri.* Et idem docet Dion. *in lib. de cœle. hier.* & corpora quidem hæc infirma per cœle

cœlestia : effectus verò nobis supernaturales hîc accidentes , vel per se immediatè , qui solus naturæ vniuersalis est auctor , vel per eos spiritus , qui naturam nostri excedunt , siue boni sint , siue mali.

Quod si à bonis spiritibus id effectum esse dicatur , quod Regi præfato contigit , pariter & à malis id ipsum atque huic similia fieri posse negandum non est , si sola culpa , non autem naturali potestate boni spiritus à malis discrepare tenendum est , vt patet ex supradictis.

Ex his sequitur non esse mirum , si quandoque mulieribus opere Dæmonum illarum phantasia perturbata videatur , quòd præferant catorum naturam , speciem , figuram , affectus insuper & opera : quòdque sociæ putent hoc ipsum de eis , ipsæque de fociis , prout earum fatentur innumera multitudo. Eo enim modo , eaque facultate , talia Dæmonibus esse possibilia fatendum est , qua & supra probatum est , eos posse per præstigium deludere sensus hominum.

Potest etiam specialiter hoc accidere delusorium , si per corpus æereum in similitudinem cati formatum & introductum sic Dæmon illas decipiat vt inter oculos & vera corpora humana obstaculum interponens , solum phantasticum illud corpus videre permittat.

Sugere verò puerorum sanguinem , & sic eosdem strigare , tandemque occidere per striges posse Dæmones , nullus sanæ mentis negare debet. Attamen & in his interuenire sæpius delusiones non dubito , & præsertim quoad modum faciendi. Præstigiati siquidem vel imaginaria perturbatione delusionèque decepti , sicut verè catos putant striges , ita & se quandoque iudicat puerorum

sanguinem sugere : ita vt sapor , liquor & color sanguineus non secus gustui atque visui sese falsò offerat , ac species ipsa brutalis offert se mentis iudicio. Potest enim Dæmon per omnes aditus sensuales se immiscere , vt etiam S. Thom. affert. *Ma. q. 16. art. 11. in art. 1.* facto in contrarium.

Operatur etiam Dæmon inuisibiliter quandoque in puerorum corporibus , causatque languores , intromittendo venenosa , seu quæque mortifera , aut certè latentes in venis pestiferos humores ad cor deducendo : vt inde pueri languoribus statim afficiantur , vix suscipientibus medium , dum striges se putant , ex sanguinis extractione eosdem strigasse.

Potest insuper & fascinatio pueris naturaliter obuenire. Propter vehementem enim affectionem inuidiæ , iræ , aut odij , vetularum harum atque strigum , inficiuntur earum vitales spiritus , stante super hoc fixa imaginatione & intentione. Et hæc infectio pertingit vsque ad oculos , à quibus inficitur aër circumstans , ex quo corpus infantis præsentis propter teneritudinem recipit aliquam infectionem : per modum quo & speculum nouum inficitur ad aspectum mulieris menstruatae , vt dicitur *in l. de som. & vig.* Vnde *gal. super illud Gal. 3.* Quis vos fascinauit , & dicit quod quidam habent oculos vrentes , ita vt solo aspectu inficiant alios & maximè pueros.

Possibile quoque est , quòd ex Dei permissione , vel ex aliquo facto occulto cooperetur ad hoc malignitas Dæmonum , cum quibus vetulæ Sortilegæ fœdus aliquod inierunt , vt dicit S. Tho. *1. q. 67. art. 4. ad secundum.* Vnde & ad hoc vetulæ malignæ inuocant magnum Diabolum , verbis inordinatissimis : & in nomine eius

De mulieribus se catos putantes.

An striges sanguinem infanrum.

De fascinatione per visum

eius osculantur pueros, ad perden-
dum eos, vt per earum legitimas
confessiones cognouimus. Qua ex
re debent omni studio prohibere
parentes ne vetulæ infames, vel sus-
pectæ pueris appropinquent, vel
eisdem osculentur, aut quicquam
eis offerant vel tradant. Hoc enim
Maleficæ valdè desiderant, vt eos in-
ficiant, & Dæmonibus obsequan-
tur.

Cauenda
sunt oscu-
la Male-
ficarum,
quæ præ-
bent in-
fantibus.

Reuera
catos Ma-
leficos su-
gere pue-
rorum
sanguinē.

Posse tamen, sæpèque in verita-
te contingere, Striges puerorum san-
guinem fugere, vel per se acus aut
vnguis ministerio, vel opere Dæmo-
nis venis apertis, factisque paruis
cicatricibus in locis vitalibus & de-
licatis, in quibus fugendo sangui-
nem ad vitam necessarium, pueri
paulatim exsiccentur atque inte-
reant, negari non debet, cùm fide-
li testimonio id affirmetur: & præci-
puè cùm post catorum apparen-
tium discessum, guttæ sanguinis
propè pueros ex tunc eiulantes,
reptæ comprobentur, appareant,
cùm paruiissimæ sint, & statim
opere Dæmonum consolidari pos-
sint.

Saltare autem per cubicula, curre-
réue fugiendo & id genus operum
facere, more catorum striges, prout
sæpè narrant de visu plurimi, & ip-
sæmet striges fatentur vbique non
esse impossibilia opera Diaboli, qui
etiam eisdem obsequuntur, velocius
deferendo, quàm propria hominis
patiatur natura, manifestum est ex
prædictis.

CAPVT IX.

*Deum Opt. Max. non nisi sapientissima
dispositione permittere mala pluri-
ma, quæ per striges contingunt fieri
& ex eis elicere multa bona.*

PRædicta autem omnia, & quod
minus videtur, etiam innocen-
tium puerorum interitum ipse Deus
non prohibet, sed iusto suo permit-
tit iudicio, vel propter patientium
peccata, actualia quidem, si adulti
fuerint, originale verò, si infantes.
Vel certè (quod crebrius contingit)
propter peccata parentum. Visitat
enim Deus peccata patrum in filios,
quoad malum pœnæ vsque ad ter-
tiam & quartam generationem,
Exod. 20.

Cur inno-
centes
patiantur
maleficia.

Vel hoc ipsum etiam in pœnarum
cumulum, exigit Maleficarum ha-
rum malitia maxima. Eis enim iustè
in pœnam conceditur, vt mala fa-
ciant, ac ea expleant, quæ nequissi-
mè desiderant, quæ & promiserunt
Dæmoni se facturas: ne libertati
arbitrij tam Dæmonis quàm homi-
nis inferri videatur iniuria: sed
vnum quodque disponatur à Deo,
siue agente, siue permittente, secun-
dum propriam vniuscuiusque natu-
ram indeque magis etiam punian-
tur, vt dictum est.

Iudicio quoque diuinò sæpè ista
contingunt, vt ciuitas vel commu-
nitas, in qua tot & tanta flagitia re-
gnant, puniatur in membris suis:
propterea quòd quandoque princi-
pes, officiales populi non curant ta-
les Maleficas extirpari, sed potiùs
eorum plurimi eas defendunt fidei-
que officiales, verbis insequuntur &
factis.

Sed specialiùs hæc mala contin-
gunt

per quæ
quis pec-
cat, per
eandem
torquetur

gunt his, qui quomodolibet per se vel per alios, ipsi vel sui maiores ad talia diabolica præsidia recursum habuerunt, vel ad id aliis lubricum præstiterunt sermonibus suis. Id etiam sicut, & maleficiales infirmitates incurrunt in se, vel in his qui quacunque attinentia seu ratione sui sunt, hi qui maleficiis faciendis, vel quomodolibet procurandis operam dederunt. Hoc enim profecto iusto Dei contingit iudicio, ut per quæ quis peccat, per hæc etiam torqueatur, ut dicitur *Sapientia 2.*

Elicit etiam Deus ex malis illis plurima bona: Tum quia per hæc maximè relucet iustitia Dei, tam in hoc seculo, ut claret ex his, quæ modo dicta sunt, quàm etiam in futuro, prout edocet sacra fides: Tum quia fulget ex his Diuina sapientia, quandoquidem, ut diximus decentissimo ordine cuncta disponit, permittens naturam, quæ libera est, arbitrio seipsam proprio gubernare, votique compotem etiam pro malitia fieri tam hominem quàm Dæmonem, tametsi nocere permittat minus etiam quàm optarent: Tum quia diuina bonitas in huiusmodi maximè comprobatur. Vnde enim fides videtur ex parte vna vilissimis opprobriis obfufcari: ac sanctissimorum sacramentorum puritas defædari, inde fides ipsa, magis in mentibus fidelium solidatur, ac validiùs roboratur.

Ex his namque tria cognoscimus familiari experientia, quæ sola fide prius cognoscebamus, licet sub quæstione cadant apud eos, qui suo ingenio volunt cuncta metiri. Primum horum est, creaturas quasdam intellectuales nostris in regionibus obseruari scientia potentiâque super omnes homines sine comparatione præstantes, quos Dæmones appel-

Mall. Malef. Tom. I.

lamus. Secundum quoddam propter hæc maligna opera cognoscimus, est, eosdem Dæmones esse malignos. Nam sensum per hæc, quæ diximus, veluti palpamus, eosdem ad innumera flagitia, dolis ac fraudibus homines inducere. Tertium est, odio sæuissimo Dominum Iesum Christum eosdem insequi, bonosque Christicolas, & innocentes præ cæteris variis nocumentis afficere, fidem Christi persequi, & Ecclesiæ sacramenta omni quo possunt vilipendio, ludibrio, opprobrioque, ut dehonestentur procurare.

Ex quibus sit omnibus manifestum, quoddam de se clarissimum est, fidem, inquam, Catholicam omni veritate ac perfectione florere, & ad beatitudinem sui cultores perducere, cum eam pro nixu (ut ex prædictis ac dicendis patet) oppugnent hi spiritus, qui maligni sunt. Neque enim insequitur pro posse Dæmones, nisi ea, quæ suæ malitiæ & iniquitati aduersantur. Ut sic in omnibus tam bonis, quàm malis, quæ diuina dispositione vel permissione contingunt Deum Opt. Max. benedicendi, ac laudandi rationem inueniamus.

Religionem quæ maximè regno Sathanae aduersatur à Sathana impugnatur.

CAPVT. X.

Ea, quæ communiter referuntur de strigibus non posse contingere tantum in somnis.

SECUNDUM principale quod de-
Sclarandum assumpsimus in hac quæstione, videlicet, quoddam talia quæ communi voce referuntur de strigibus, haud quaquam in somnis tantum euenire possint, habent ex sacris literis euidenciam.

Vnum quippe videtur per sacras

M M in lite

literas demonstrari; quòd etiam familiariter experientia vniuersaliter comprobatur: hoc inquam, quòd quando aliquid apparet in somnis, vel imaginaria visione aliquibus aliqua reuelantur: sic ab eis videri talia vel cognosci dicuntur, vt dum postmodum planè vigilant sani corpore, id ipsum non in vigilia, sed in somnis innotuisse, aut visione imaginaria reuelatum esse, & non per sensus exteriores acceptum, neque sub eorum cognitione factum, optimè discernant.

Et breuiter distincto statu proprio, dum quia sanus vigilat & solutus corporeis sensibus operatur, à statu quo non vigilat, sed sensibus somno ligatis, vel certè altiori attentione impeditus non utitur, optimè quisque perpendit atque cognoscit. Neque putat dari quenquam, qui se expertum fateatur oppositum.

Visio S.
Petri ab
Angelo
liberati.

Vnde factus Petrus imaginariæ visioni ac ecstasice contèplationi assuetus, cum vigilans Angelum vidisset in carcere clara luce, & iubenti per omnia obtemperasset vsque ad liberum carceris exitum, licet non plenè discerneret in tali statu, intervigiliam & abstractione, quam exigit imaginaria visio, postquam tamen Angelum non vidit, & soli naturali cognitioni restitutus est plenè cognouit, etiam se prius non imaginaria tantum cognitione, cuncta & percepisse, & perfecisse, sed verè & realiter per exteriores sensus & opera. Vnde discedente ab eo Angelo, dixit, Nunc scio verè, quia misit Dominus Angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, &c. *Act. 12.* In quo etiam *lib. 1. c. 10.* fatetur se alio tempore ecstasim passum, & quædam sibi apparuisse, quæ licet vera non essent, vt apparebant, verè tamen & futura prænunciabant.

Item patet in Esaia visionem, qua *Esa. visio.* Dominum sedentem vidit, &c. *Isa. 9.* Neque enim putandum est talem prophetam sic esse deceptum, vt verè & realiter putaret se Deum videre, seu vidisse sedentem in folio Spiritus, h. est Deus. *Iob. 4.* Sedere autem conditio corporis est. Tantum ergo in sua hac imaginatione contingebat, vt communiter exponunt locum illum sancti Doctores, & vt vno verbo cuncta concludam, in omni passu sacrae scripturae, vbi de somniis & visionibus aliquid dicitur, semper datur intelligi, quòd diuersitatem status somniantis, aut quomodolibet aliter à sensibus abstracti, ab ipso statu vigiliæ, omnes quibus talia contingere, optimè perpendatur, vt testatur etiam S. Th. *1. 2. q. 6. art. 7.* siue sancti viri essent vt hinc quibus iam sermo habitus est, & alij plures; siue Ethnici, vt Pharaon & Nabuchodonosor.

Visio S.
Pauli.

Sed & quod Paulo accidit, non opposito, sed proposito fauet. Licet enim non cognouerit an anima esset à corpore separata in raptu, vel certè coniuncta corpori, non tamen vtens corporis sensibus, attamen cognouit, quòd non sic talia viderit quæ narrauit se in raptu vidisse, sicut tunc ipsa enarrans corporis sensibus utebatur, & corporaliter, non autem somnians, aut ecstasim patiens, operabatur.

Ezechiel quoque, dum dicebat se fuisse in spiritu seu in visione Dei in Hierusalem, optimè cognoscebat differentiam talis status & visionis, ab eo, quo communiter & in vigilia corporaliter opera sensibus expeditis operabatur. Et hoc etiam clarum est, ex modo ipso loquendi sacrae scripturae. Neque enim dixisset, Fui in visione Dei, & in spiritu: nisi declarare intenderet, quòd non eo modo

Visio Ezechielis.

do fuerat corporaliter in Hierusalem quo tunc ibi erat, vbi hæc loquebatur: & consequenter, nisi cognouisset talium statuum differentiam.

Ab absurdo.

Si enim prædicta differentia non cognosceretur ab hominibus in vigilia, sequeretur quod nunquam posset videri magis aliquid in corpore fieri quam in spiritu: Sed semper liceret cuicumque asserenti se aliquid corporaliter facere, respondere. Non sic est, vt putas, sed somnias atque deciperis, putans me somniare, & omnia inconuenientia possent omnibus accidere quæ delirantibus communiter accidunt.

Cum ergo innumerabilis multitudo virorum & mulierum quæ deprehenduntur ad diabolicum cursum deferri, diuersis in locis variisque temporibus vnanimiter confiteantur & affirmant, se corporaliter ire vel ferri ad ludum illum corporaliterque ibidem facere quæcunque scelera consitentur: patet, quod non contra sacras literas, sed potius secundum eas est credendum, quod ista corporaliter fiant, & non tantum in somnis, cum secundum eas, in ore duorum vel trium trium stet omne verbum, *Deuter. 7. & Iohan. octauo. & in cap. nouit. de iur.* Et maxime si sit iuramento firmatum, prout prædicta communiter sub Inquisitoribus affirmant.

Neque tamen negandum est, posse talia in somnis tantummodo sic apparere, vt tamen putent, dum sic somniant, verè illa contingere, sicque pro tunc deludi. Sed hoc non latet postea personas illas, dum in se reuertuntur. Et si opere Diaboli sic in eorum mentibus ageretur, vt etiam in vigilia putaretur verè sibi talia corporaliter contigisse, deprehendit tamen finaliter, dum plenè

solutus est sensibus; & à Diabolo dimissus, quod somnia tantum fuerunt. Quod etiam contingere facile potest, cum ad Deum conuertuntur, & peccata sua confitentur. Sicut & phrenetici cum plenè sanantur, pendunt delusionem, quam veritatem esse infirmi credebant. Sed Strigones semper idem affirmant, etiam quando ad Deum conuersi, & à Diabolo non tenentur ultra captiui. Experientia quoque, & alia signa idem ostendunt, vt infra dicitur.

CAPVT. XI.

Eadem qua referuntur de strigibus, in veritate sic contingere posse vt communiter fama vocat pluribus suadetur fidelibus exemplis.

PPrincipalis etiam intentionis huius capituli firmitas apparet ex his, quæ diuus Augustinus assertit *decimo octauo de Ciuitate Dei, cap. 18.* vbi Præstantium *suprà* per nos circa principium operis nominatum introducit ita somno sopitum maleficiis, quod per plures dies excitari non potuit. Et nihilominus in statu illo sibi, visum fuit, quod in equum conuersus esset, & annonam militibus equorum more portasset.

Præstantium somnians se quum.

De Phantastico incorporato.

Et licet aliquis equus, & talis qualem se esse in somnis putauerat, verè portauerit annonam militibus illis, non tamen ipse fuit neque phantasticum eius incorporatum, vt quidam videntur dicere, & Augustinus *ibidem* disputando recitat. Qui si etiam ipsi hoc assereret, videlicet diceret fuisse phantasticum eius incorporatum: non est tantum sic intelligendum quasi Dæmon ipsam vim phantasticam hominis aut etiam

speciem in ipso conseruatam aliquo corpore circundet: Sed quia ipse Dæmon, qui speciem & imaginationem hominis format aliam similem speciem, vel corporaliter exterius aliorum sensibus obiicit, vel intrinsecus in eorum sensibus similem speciem, vel corporaliter exterius aliorum sensibus obiicit, vel intrinsecus in eorum sensibus similem speciem operatur. Vt S. Thomas exponendo dictum Augustini ponit in *questionibus de Malo, quæ. 16. art. 1. ad septimum.*

Nemo operatur, nisi actu informatus per formam.

Neque etiam possunt Dæmones potentiam phantasiæ, neque eius organum, vel cum ea subiectum spiritum aliò deportare incorporatam. Qui si etiam possent, & facerent, iam is, cuius hæc essent, per illa tunc nihil videret. Neque enim operatur quis non actu informatus per formam quæ est operationis principium.

Supponitur autem in enarratione, quòd ille in somnis hæc ipsa videret, vt diximus. Vnde concludi potest, imò necesse est, quòd operatione mali spiritus hæc omnia facta sint, qui in formam equi, antea postquam inuisi, corpus assumpserit, & ea peregerit, quæ narrantur, ille verò, se quasi equum talia fecisse, tantummodo somniauerit, & statum plenæ vigiliæ à statu somni facti distinctum esse cognouerit.

Aliquis somnians alteri locum quædam explicat.

Neque dissimiliter existimandum est contigisse id quod in eo capitulo idem Augustinus enarrat, dicens, Indicauit & aliud (is videlicet qui præmissa indicauerat) se domi suæ per noctem antequam requiesceret vidisse venientem ad se quendam philosophum, sibi notissimum, sibi quæ exposuisse quædam Platonica, quæ antea rogatus exponere noluisset. Et cum ab eodem philosopho postea

quæsitum fuisset, cur in domo eius fecerit, quod in domo sua petenti negauerit: non feci, inquit, sed me fecisse somniaui, hæc ibi.

Vnde patet, quòd dicere necesse est, quòd aliquis spiritus figura philosophi assumpta in aëreo corpore id perfecit, quod quidem factum tunc illum somniare malignus spiritus cognoscebat, vel etiam procurabat. Qui ambo in exemplum inducti, si non asseuerassent in vigilia positi, se talia, dum dormisse se nouerant, somniasse & contrario si affirmassent, quòd non in somnis ista vidissent, sed in vigilia & corporaliter ab eis hæc esse perfecta, iudicandum proculdubio esset, non eos, sed Dæmones potius in illorum assumpti corporis figura iacuisse veluti dormientes.

Pro quo facto notandum est etiam quòd nonnulli sic in somnis etiam verè operantur opera vitæ, vt videantur etiam vigilare. Cognoui ego virum somniantem ambulare, loqui, & quod plus est, personas obuiantes cognoscere: cum eisdem loqui, ab eis occurrentibus diuertere, & easdem quandoque percutere, illum tamen pro tunc dormire omnibus notum erat, & experientia comperiebatur. Insuper ipse confitebatur postmodum in vigilia, quòd somniauerat quidem se alia fecisse.

De ambulanti-
bus in
somnia.

Quinimo quidam patruelis meus & comprefessor dum prædicationi iuuenis infisteret, pro nimia cordis anxietate de nocte surgebat somnians, & ascendens super quandam porticum, quæ prædicaturus fuerat ordinatissime, quasi populo prædicabat, vociferationibus magnis omnes à somno excitans & conturbans.

Quidam
somnia-
ncio-
natur.

Alium noui hominem de nocte

sonare.

Somnians
quidam
sunt.

somniantem & sic in somnis de cubili ad studium realiter pergentem & ibidem per multas lineas rectè scribentem sine lumine, & manè quòd se tantùm somniasse putauerat, verè factum inueniebat.

Quæ quis
somnia
interdum
efficit
Sathan.

Veruntamen & hoc etiam; quod diximus verum est, quòd videlicet vnus Diabolus efficit ea, quæ alius aliquis facere se somniat. E conuersò etiam aliquis verè & sanus in vigilia operatur, alicubi deportatus à malo spiritu, vel à bono, cuius loco spiritus assumpto simili corpore, alibi dormire videtur. Huic enim quid simile per sanctos Angelos factum creditur, iuxta ea quæ leguntur in historiis authenticis.

S. Ambrosius
dormiens
Mediolani
officiū
exequiarum
perfecit
Turonis.

Legitur enim de beato Ambrosio, quòd cùm missam Mediolani casu celebraret, hora exequiarum S. Martini, qui Turonis defunctus erat, super altare caput inclinans spacio trium horarum dormire visus est: qui postmodum excitatus, vt videbatur, à clericis causantibus populi tædium in expectando benedictionem & Missæ finem, dixit officium exequiarum fratris sui Martini se perfecisse Turonis. Quo in loco etiam in tantæ rei fidem, vt fertur, chirothecam dimisit, vt iam ex assertionem eius quàm ex signo prædicto verissimè corporaliterque illis interfuisse credendum sit: & loco eius Angelum altari astitisse. Mediolani in assumpto simili corpore. Implicat enim idem corpus in pluribus locis simul tempore inueniri, vt Theologi communiter tradunt.

S. Clementis
gutta
vnde
Pis
ba
beantur.

Huic etiam non dissimile, contigit beato Clementi, Petri successor, Cùm enim Missam Romæ celebraret, statim obdormire visus est, & post tres horas ad seipsum reuersus, vt videbatur, excusationem populo attulit, quod iussu beati Petri sibi ne-

cessarium fuit illo temporis spacio Pisanam Ecclesiam, quæ diu Petro dicata fuerat, consecrare. In cuius rei fidem indubiam, tres guttas proprii sanguinis Pisis in Ecclesia illa reliquerat super marmoreum lapidem: quæ in hanc vsque diem in summa veneratione habentur in Ecclesia cathedrali ciuitatis illius.

Ex quo patet quòd Angelus in figura sancti Clementis Romæ fuit pro tempore, quo factus ipse corporaliter Pisis erat ab Angelo deportatus, & inde Romam itidem creditur fuisse reductus. Secus autem de vtroque fuisset æstimandum, si dixissent se somniasse.

Pari modo igitur affirmantibus strigibus, quòd corporaliter vadant ad cursum, credendum est. Et si videantur, interim alicubi dormire, æstimandum est esse Diabolum in illarum forma seu figura.

Quandoquidem tamen suis etiam artibus Magicis efficiunt, vt imaginaria tantùm visione cognoscant, quæ realiter ab aliis consodalibus sunt in cursu: & hoc vt labores euitent atque pericula: quod quandoque facere præsumendum est tales personas dum corporaliter infirmantur.

Potes autem, si vis in *Malleo Maleficarum* videre, quem obseruant aliquæ Maleficæ modum ad id quod diximus assequendum. Dicere autem quòd semper sic accadat, imò quòd ea quæ à strigibus enarrantur non possint realiter accidere, videtur & historiis & sacris literis, veluti deductum est, repugnare, adeoque contra vulgatissimam experientiam loqui, vt stoliditatem id potius præferat, quàm obstinationem sine scientia. Hæc etenim obstinatio, vt in plurimis admiscetur crassitudini talia dicentium, seu negantium ea quæ

diximus verè contingere. Et hæc de secundo principali.

CAPVT. XII.

Esse firmiter credendum atque nullatenus dubitandum prædicta omnia eo modo contingere quo ab Inquisitoribus affirmantur, ratione ex eorundem Inquisitorum iudiciis sumpta.

Effe autem procul omni dubio credendum hæc taliter euenire, prout communiter à dominis Inquisitoribus affirmatur, quod tertio loco tractandum est, & non nisi proteruos vel ignorantes negare possent talia sic contingere, sicut in processibus eorum habetur, tribus rationibus persuadetur. Quarum prima talis est, Vnicuique in arte sua perito & experto credendum est. k. Expertus enim certus est, & magis quàm sciens non expertus, vt habetur ex præmio *Metaphy.* Non minus etiam inhærendum est expertorum & seniorum sententiis sine demonstratione, quàm demonstrantibus ipsis, vt dicit Philosophus 6. *Ethicor.* Certissimus ergo erit, & consequenter ei maxima fides est adhibenda, qui simul sapiens fuerit & expertus: Fides enim non nisi ob certitudinem facti vel dicti, qui putatur ab aliquo possideri, adhibetur illi.

Qui simul sapiens est & expertus, est fide dignissimus.

Patres autem Inquisitores, vt in pluribus sunt viri peritissimi, tam in iure, quàm in sacra Theologia. Ad Theologos autem & Canonistas pertinet determinare an prædicta impossibilia sint aut possibilia, credenda vel non credenda: sunt etiàm iudices super dispositiones & testificationes factas de talibus, & super confessiones eorum, an impossibiles & verisimiles, aut certè sint derisibi-

les, an à fatuis, vel certè ab his, qui suæ mentis compotes sunt, factæ fuerint, quomodo, qua assertione prolata, & consequenter in talibus iudicandis super omnes experti sunt.

Cùm ergo propter hæc ipsa quæ confitentur, iuridicè sint infelices istæ personæ ab Inquisitoribus grauissimo iudicio condemnatae, nemo debet esse tantæ temeritatis, vt eorum sic damnet iudicia, vt deludenda & execranda imò iniquissima putet, quòd non nisi pro somniis, vel pro his, quæ in somnis accidunt, acerrimis tormentis afficiant, & demùm crudelissimè perimendos trahant homines innocentes. Siquidem secundum sacros Doctores, nemo propter ea quæ in somnis appetit, seu etiam operatur, nisi aliud interueniat, peccare potest. Vide pro hoc, si lubet, sanctum Thom. 4. *dist. 9. art. 4. quaestiuicula. 1.* Sed & si quod etiam in somnis crimen per accidens quis admittat, ex hoc ipso, quod in somniis perficitur, leuius iudicatur: quadoquidem homo pro statu illo plenum non habeat & liberum in operibus suis iudicium.

Nemo propter somnia punitur.

Censendum igitur & ab omnibus firmiter credendum est verè contingere, & in corpore perfici: prout ab Inquisitoribus iudicantur hæc ipsa fieri.

Confirmatur autem hæc ratio adhuc ex tribus: Primò Inquisitores, vt in pluribus sunt viri religiosi optimæ famæ, & integerrimæ vitæ: qui ex eo quod religiosi, Deoque dicati sunt, magis ad clementiam & misericordiam inclinantur quàm ad seueritatem: in hoc sui Saluatoris imitantes vestigia, qui diues est in misericordia. Ex eo verò quòd perfecto religionis statui copulant opera propria sanctitatis & innocentissimæ vitæ

Inquisitorum laus à misericordia. A iustitia.

Viram
hominis
sine ra-
tione per-
dere, om-
nium in-
iustitia-
rum sum-
ma est.

vitæ cum odore optimæ famæ : quam ne amitterent, expediret eis secundum Apostolum magis mori, necesse est, ut omnem abhorreant iniustitiam : & præcipuè ubi agitur de vita hominis : quam sine ratione perdere, omnium iniustitiarum summa est. Cum igitur in his iudiciis videantur & sint potius seuerissimi, nec acquiescant cuiusquam precibus seu lachrymis : euidentissimum præfert hoc iudicium, non nisi ex sua summè rationabili : & non nisi ubi misericordia censetur summa credulitas apud Deum & omnes homines, qui ea quæ Dei sunt, sapiunt, id eos efficere. Quod tamen non esset si talia quæ narrantur, & propter quæ striges comburuntur, illusiones essent vel somnia.

Confirmatur secundo illa prima ratio, sic : Ea quæ de peritorum consilio iudicantur vera, non sunt falsa censenda ab aliis. *p.* Sed contra tres maledicas personas non procedunt Inquisitores, nisi de consilio peritorum, tam in iure, quam in sacra Theologia : & regulariter non nisi de consilio & consensu Domini Episcopi ciuitatis, ubi iudicium hoc exercetur, vel eius Vicarij, qui ut in pluribus periti sunt saltem in iure Canonico. Ergo quod ab eis verum vel iustum esse determinatur, non debet (ab imperitis præcipuè) tam facile condemnari.

Sed neque hi, qui verè sapientes sunt naturalique mentis elegantia & nobilitate pollent, in hoc contra peritorum consilium se opponere vel præcipientes contradicere debent, ut multi imperitorum faciunt, sed matura cogitatione prius cuncta liberrantes, disputatiuè potiùs, quàm sententiam proferendo, si talis opinio sibi minùs placeret, vel apud eos

rationes inductæ non viderentur efficaces, aut inuitabiliter concludentes opinionem suam vrbanner in medium asferrent. Quod & gratissimum foret Inquisitoribus, ut literali discussione magis veritas eluceret.

Vbicunque autem officium exercetur (quod contingit per singulas ciuitates Christianorum in Europa per institutos Apostolica delegatione Inquisitores, & ab eis factos Vicarios) Doctores ad consilium contra striges vocati, semper in hoc vnum omnes, vel pro maiori parte conueniunt, quod prædicta sunt realiter, & in corpore, & super hoc extant processus, & consilia innumera. Ergo per locum ab auctoritate peritissimorum & sapientum, quorum non est numerus, quia per totam Christianitatem tam nostra, quàm exacta ætate facta sunt, hæc omnibus persuaderi, nullusque dubitationi locus manere debet, quod prædicta fiant corporaliter ut præfertur.

Confirmatur & tertio præmissa ratio sic : Id toleratur ab Ecclesia : ubi etiam agitur de huius tertij præiudicio maximo : quia tam in bonis exterioribus, quàm in fama, quàm etiam in bonis corporis vsque ad crudelissimam vitæ priuationem, non est falsum æstimandum aut iniquum, si fiat hoc ordinariè, iudicialitèrque ab officialibus per sedem Apostolicam institutis. Nam id esset de summa negligentia Romanam Ecclesiam sugillare, imo de summa crudelitate & iniustitia reprehendere & calumniari. Quandoquidem inquisitores non nisi ut delegati summi Pontificis hæc efficiant, à quo principaliter pendet quicquid per eos iuste, vel iniquè, ipso præsertim sciente, fit. Propter quod

Inquisito-
ribus
quomodo
rastragan-
dum.

quod si in hoc iudicio inueniretur iniquitas, ipsi principaliter imputandum esset, si taceret, aut non prohiberet. Quod quia non nisi temerarium est, ideo nullus potest nisi ignarus, vel valde presumptuosus ista negare sic contingere, prout ab Inquisitoribus comprobantur.

k l. semel. C. de re mil. lib. 12. & l. 1. in prin. ff. de re inspi. & verobique per Bar. & no. in c. proposuisti, de probatione.

Q. ed Iudex facit re & uenit p. sumit. u. g.
 l. Et hinc prouenit quod recte factum presumitur, quod facit iudex. ff. de acq. pos. l. iuste.

m Prout tradi consuevit in cap. maiores. §. verum de bapt. per illum text. in Cle. 1. de po. Et per Alb. de Ros. in l. diuus. ad fi. ff. de off. pref. l. as. in l. ut vim. col. 6. in prin. ff. de iust. & iur.

n Tu adde tex. in l. isti quidem ad fi. ff. quod metus causa, & late Barb. in cap. in presentia. col. 69. de prob. ubi monitum de dicto Apost. hic alle. facit id quod idem Barb. trad. in cons. §. 5. col. 14 primo volumine.

o Arg. d. c. 2. de no. op. nun. cum aliis supr. alleg.

p Ut patet ex no. per Abb. & mod. in cap. p. opusisti. de proba. supra etiam alleg.

q Veritas enim hinc inde exagitata magis resplendet in lucem, ut dicit reg. in c. graue. 35. q. ult. & gl. in eo. cum Ioan. eremita. de fid. inst. Bene facit tex. in §. illud quassitum cum ibi no. per Christop. Insti. de ver. di.

r Ut patet ex his qua habentur in l. qua datis. ff. so. ma. per Bar. & Doc. & per nos. in c. 1. de of. de e. cum multis similibus qua allegari possent.

CAPVT XII.

Ad idem secunda ratio sumpta ex textum multiplicium assertione fidei, omnique exceptione maiori. Et vnius responsionis reprobatio.

PROBatur etiam hoc ipsum quod assumpsimus, alia principali ratione, quæ talis est: Quod ab innumera multitudine personarum promiscui sexus asseritur, & vbique locorum variisque temporibus vni-formiter quasi vno ore loquerentur omnes, semper affirmatur, procul omnidubio credendum est, & nulla cunctatione negandum ubi præcipue talium testimonium in causa fidei admittatur in iure: & tam contra se quam contra alios hæc ipsa rite coram iudice manifestent: etiam hi qui sibi vitam donari desperant sicut contingit his qui in hæresim sunt relapsi, ut non iam timore mortis, nisi confiteantur, incurrendæ, suspicari possit eos talia propalare. Hæc autem omnia incurrunt in iudicio isto: imò sæpe quoque cum sibi vitam iam donatam alij sciunt, id ipsum manifestant: ut non iam timore imminentis pœnæ, id quis iudicare possit ab eis confiteri: cum etiam plurimi concurrant ad hoc pueri, puellæ & id genus innocentes & simplices, quorum sic facile deprehenditur si fingerent mendacium: qua ratione puerorum testimonium certissimum dicitur.

Puerorum
testimo-
nium cer-
tissimum.

Plures, item, qui post conuersionem sunt integerrimæ vitæ ac splendide famæ, & plures aliæ conditiones concurrunt, quibus redduntur testes fide digni, & omni exceptione maiores. Et præcipue etiam in causa fidei, ubi omnes etiam capitales ini-
mici

Etiā ca-
pitales
inimici
admit-
tuntur in
testes co-
tra hæ-
reticos.

nici admittuntur in testes, quantum-
cunque alio quin flagitiosissimi, vt
patet in c. in fauorem. &c. Accusatus.
de heret. in sexto. Si enim tali tantæ-
que multitudini non esset fides ad-
hibenda de talibus, quasi de non vi-
sis: pari ratione nulli credendum
esset, vbi quis ea referret, quæ is, qui
audiret non per se cognouisset. Et
sic periret humanæ conuersationis
solatium, neque daretur dissensio-
num terminus.

In Epif.
copatu
Comensi
singulis
annis mil-
le striges
incine-
rantur.

Talem autem tantamque esse
multitudinem eorum, qui ista fatean-
tur fieri corporaliter, iam vniuerso
orbi esse potest exploratissimum, ex
multitudine eorum, qui propter hæc
sub iudicio Inquisitorum per om-
nem Christianorum regionem ca-
dunt: ita vt millenarium sæpè nu-
merum excedat multitudo talium,
qui vnius anni decursu in sola Co-
mensi diœcesi ab Inquisitore, qui pro
tempore est, eiusque Vicariis, qui
octo vel decem aut plures semper
sunt, inquiruntur & examinantur, &
annis penè singulis plus quàm cen-
tum incinerantur.

Quod si quis huic rationi se op-
ponat, dicens, eo merito, tantæ etiam
multitudini non esse credendum,
quod deludatur à Diabolo, quod
hinc manifestum fieri potest, quod
incredibilia quædam narrant, & ea
ipsa, quæ facultatem nostræ cogita-
tionis aut conditionis videantur ex-
cedere: quinimò naturaliter contin-
gentibus comprobatisque aduersari.
Vnde propter hoc, quod ista negen-
tur, non videtur sequi humanæ con-
uersationis, quæ circa naturaliter
possibilia contingentiaque obserua-
tur, aliqua perturbatio.

Quærendum profectò est ab his
qui taliter se opponunt, vndenam
ipsi nouerint talia quæ referuntur
non esse vera sed Diaboli delusiones.

Mall. Malef. Tom. I.

(Si quidem omnes credunt, vel verè
vel delusoriè ista contingere, quæ à
tanta multitudine confirmantur. Si
enim ex naturali possibilitate vel
contingentia, aliquod horum duo-
rum delusionem inquam Dæmonum,
vel ipsum narratorum euentum, ve-
rè contingere credendum sit: quia
videlicet alterum horum magis pos-
sibile est vt eueniat quam aliud, id
profectò magis erit vel æquè possi-
bile vel fide dignum, quod naturali-
ter nostræ magis vel æquè fuerit
consentaneum & propinquum. Nam
& potestas Dæmonis ibi minor ap-
paret, vbi factum vel faciendi modus
virtuti naturali nostræ magis etiam
appropinquat. Quantò enim effectus
naturam nostram excedit, tantò ma-
iorem prætendit causæ virtutem.
Difficile autem indicare posse vide-
tur, quidnam horum magis natura-
lem facultatem excedat Dæmonis,
hominem, inquam, corporaliter
per aëra ad longinqua perferre loca,
cibos & voluptatis omnis materiam
præparare atque offerre, se etiam in
forma humana familiarem & ad vo-
ta obsequiosum reddere. Hæc enim
eorum summa est, quæ ab his enar-
rantur perditis hominibus veluti
mirabilia. Aut certè sit in hominum
phantasia subtiliter operari circa
species formandas, componendas, &
separandas, circa etiam spirituum
motus, vt hæc omnia, quæ ab his
narrantur, videantur corporaliter
euenire: quæ tamen non nisi (vt
ipsi contradicentes autumant) phan-
tasticè contigant.

Quantò
effectus
naturam
nostram
excedit,
tanto ma-
iorem
præstendit
causæ vir-
tutem.

Imò si quis diligenter aduertat,
inueniet hoc secundum naturalem
potentiam procul dubio magis ex-
cedere quàm primum & consequen-
ter minus esse debere secundum eos
credibile. Quod quidem per com-
parationem ad potentiam nostram

NNn

Possibili
respon- det
potentia.

facile liberabitur, ac perpendi subtiliter poterit. Quod enim magis excedit facultatem nostræ naturalis virtutis atque potentia, magis est etiam in se supernaturale; maioremque deposcit absolute virtutem. Cum enim possibile respondeat potentia ut illius obiectum, & ex hoc eidem proportionetur: secundum excessum rerum possibilium in essendo, erit & potentiarum proportionarum excessus in virtute. Minus autem ab homine factibilis est tam artificio phantasmatum, specierum, spirituum, atque motuum dispositio in potentiis animæ, ut vera videantur, quæ phantastica sunt, & ut qualia velint per has species ordinatas pro voto representari, statim appareant, quam talia quæ per striges narrantur, corporaliter fieri.

Artificio-
sa phan-
tasmatum.

Determi-
nata som-
nia homo
non po-
test cau-
sare.

Neminem quippe Medicorum, aut Astrologorum esse puto, & nunquam fuisse relatione vel lectione cognoui, qui talia efficere potuerit, aut etiam attentauerit, cum neque etiam determinata somnia per artem possit homo causare, quæ determinationem minorem naturaliter habent, minusque trahunt extra se hominem, quam ratus, vel alienatio talis à sensu, qualem has personas pati necesse est, si deludantur. Quilibet enim post somnium cognoscit se somniasse, ut *suprà* probatum est, & patet experientia.

Neque adheret quis somniis quasi rebus dū euigilauerit, prout striges facere opinantur hi, qui talia quæ narrantur, corporaliter contingant: Tum quia species illæ motusque phantastici exteriori sensu cadere nullatenus possunt, & consequenter circa talia nullus incumbit artifex, cuius sententia practica vel notitia: sensibilia à quibus causata est, tan-

tum pertractat, qualis est homo: Tum quia communis hominum est sententia, naturalique veluti comperitum lumine absque cunctatione aliqua pronunciantur ab omnibus, hæc non humana, sed superiori aliqua virtute fieri. Quæ communes animi conceptiones, cum ex hoc ipso naturales conuincantur, quod omnibus vel etiam pluribus sese offerunt, si falso inniterentur falsitatem profecto retorquerent in authorem naturæ.

Concludendum est igitur, hominē naturali virtute nequaquam facere posse, quod aliquis ita deludatur atque desipiat, ut verè ac corporaliter fieri putet, quod non nisi phantastica visione contuetur. Ea verò quæ ab his nequissimis narrantur in cursu contingere, quoad multa subsunt etiam humanæ facultati, utpote quæ vel viribus, vel ingenio possunt ab homine vel perfectè fieri, vel saltem imperfectè, seu aliquid pro parte simile.

Quò enim ad ciborum præparationes ac voluptatum expletiones, nullas eas dubitat habere posse authorem hominem, nedum quales narrantibus ab illis, verum etiam maiores, quam procurent Dæmones: non autem quàm procurare sciant, aut possint: cum saporem & qualitatum proportio, quæ voluptatem afferrat, eis melius innotescat, & ad illum citius & facilius mouere valeant quam hominum quicumque.

Quò verò ad corporalem hominum delationem per tanta terrarum spacia breui temporis decursu, licet homini sit naturaliter impossibile: aliquid tamen quoad genus saltem operis, ei simile per humanum ingenium procurari ac fieri potest, ut patet de proiectione quasi subitanea magni lapidis, vel alterius cuiusvis corporis.

De delatione dæmonis per simile de bobatdia.

corporis mineralis molis per multa millia passuum ingenio tormentorum seu bombardarum, Magis ergo à possibili recedit, & consequenter maiorem exigit virtutem atque potentiam, quicquid præter naturam mirabile sit in imaginatione, quod sit etiam præter naturam sed ad extra & corporaliter. Et sic Dæmon non minus impossibile, vel magis factibile, illud erit, quàm istud: neque hoc igitur minus debet quisque credere ab eo fieri, quàm illud.

Quantum verò ad operationem Dæmonum in assumptis corporibus aëre condensato, & in humanam figuram effincto, non maiorem id in Dæmone potentiam arguit, quàm prædicto modo species in phantasia cōponere, quæ corpora, quæque quasi vera præsentent, cum maioris spiritualitatis sit phantastica species, quàm aër, & præcipuè condensatus. Vnde minus potest illa (si corpoream vtriusque naturam consideremus) repræsentare corpora dēsa, quàm aër.

Quantum etiam ad motum localem, qui in his efficiendis interuenit, minus sunt eius capaces species illæ, quàm aër: cum illæ per accidens tantum, aër autem per se etiam moueatur. Corpus enim est aër: species autem illæ non nisi corporalia sunt accidentia: quæ etiam si æqualiter motum localem admitterent, etiam ratione subiecti, non minorem tamen ille motus in Angelo mouere virtutem argueret, quàm motus interueniens in formatione corporis illius aërei, eò quòd æqualiter quoad motum localem corporalia quæque virtuti angelicæ ad nutum obediant. Sic igitur ex his omnibus patet non esse minus credibilia, eò quòd non minus possibilia Dæmoni quæ narrantur ab his perditissimis personis corporaliter fieri, quàm

eadem phantasticè solum cum tanta contingere delusione, vt pro certo vera credantur, quæ falsa sunt & vana, veluti vulgus esse putat.

C A P V T XIV.

Improbatio vnius euasione ad prædictam rationem.

Fortè quis iterum contra prædictam rationem se opponet, inualidamque reddere conabitur, ex eo quòd capitulum *Episcopi*, 26. q. 5. dicit, tales vel similis sectæ personas deludi à Diabolo: & per consequens non verè posse cognoscere fieri, quæ narrantur mala: neque huiusmodi personas maleficas. Qui si etiam corporaliter contingeret, aliquas personas sic portari, & facere mala quæ confitentur, quamuis posset sibi contra se testificantem, siue se accusantem credi, non tamen accusanti aliàs: eo quòd nesciant an verè ibi sint illæ personæ, quæ ibi esse videntur: cum possit Diabolus personam seu figuram illarum prætere, dum ipsi domi resident: vnde talium testimonium nullatenus acceptandum videtur in præiudicium tertij.

Sed ad hanc euasione explodendam, supposito etiam quòd capitulo illi fides præstari debeat, quòd infra discutietur, iam præparata via superius amplissima est, dum apertissime cognoscitur per ea etiam, quæ per sacras literas notissima comprobantur: familiarique experientia negari non possunt, omnes facillè posse discernere differentiam status vigilantis & dormientis, & præsertim in seipso. Nec potest Diabolus quacunque virtute conatùque maligno, sic homines extra mentem ponere, quin vigilæ ac sanitati restituti cognos-

cant, quòd alia visione, quàm corporali, aliòque modo quam vtendo sensibus exterioribus cognouerunt omnia, quæ sibi visa sunt videre, quando à Diabolo supponuntur: delusi. Vnde cùm perseuerent in confessionibus contra se, dum sanæ mentis sunt: dum Diabolo etiam abrenunciauerunt, ad Christum conuersi: & semper asserant talia sibi in vigilia contigisse, dum plenè sensibus vterentur, non est viri prudentis velle sine ratione negare, ea quæ tales experiri se constantissimè asserunt experientia sensuum, quæ nulla apud nos clarior & efficacior est cognitio.

Et sicut verè supponendum est contingere, quæ circa se facta narrantur, non minus verisimile est circa consodales & alias personas, quæ adesse contuentur, idem realiter & verè accidere, cùm præsertim sæpè, imò semper, contingat plures ex condicito simulire vel deportari, simulque redire, vt patet ex processibus.

Neque etiam maior ratio est quòd vnam magis quàm aliam deludat Diabolus, quoad hoc: cùm præcipuè magis desideret, quæ in contemptum Christi & Fidei fieri per eas procurat, in vigilia perfici, quàm in somnis vel in mentis alia quacunque alienatione, cùm maius in vigilia peccatum incurrant, & si æquè facillè Diabolo vnum vt alterum efficere, vel etiam facilius si illi vigilantes portare, quàm dormientes deludere, vt in *precedenti capitulo* inductum est.

Quòd si contra se testificantibus in iudicio talibus (non obstante quacunque Diaboli delusione) fides est adhibenda, vt deductum est, sequitur inuitabiliter quod & testibus contra tertium est credendum, si atten-

dantur ea, quæ dominis Inquisitoribus & Iudicibus fidei semper euenire comprobantur. Hoc enim ab eis quotidiana experientia practicatur, quòd accusati per socios criminum, licèt ferè semper in principio iudicij negant, in processu tamen omnia cōfitentur, & rarissimè contingit oppositum. Et qui hoc proteruè negaret, habet quoque processus omnium Inquisitorum falsos asserere, quòd planè apud nos insanos execrabile reputatur.

Et si aliquando contingat, tales non confiteri, hoc ideo est quia iudices vel nolunt, vel qui vellent non possunt, vt par esset iudicium prosequi, dum ab his impedimentum aliquando prouenit, qui debuissent Inquisitoribus facere. Non enim omnia per se possunt Inquisitores, &c. Propterea verò, quæ rarissimè contingunt, non debent omitti quòd regulariter accidit. Sicut non obstat, quod in aliis etiam iudicibus quando contingat, innocentes damnari falsisque testibus & accusatoribus fatigari non interponitur iudicium contra reos nec minor adhibetur fides testibus aliis vel accusatoribus.

Quòd si econtrà quis inducat, quòd sceleratæ illæ mulieres, de quibus loquitur *d. c. Episcopi* asseriebant in vigilia posita se realiter per multa terrarum spacia intempestæ noctis silentio deportari: & tamen ibi determinatur, quòd erant à Diabolo delusæ. Respondetur quòd mulieres illæ non solùm in somnis, sed etiam in vigilia tenebantur à Diabolo captivæ per infidelitatem, vt ibi dicitur. Vnde facile poterat eas in vigilia deludere, sicque in earum mentibus & imaginatione agere, vt sibi ipsis persuaderent & aliis sibi verè contigisse, quod in somnis accide-

rat.

Propter
rarissimè
contin-
gentia,
non de-
bèt omitti
regula-
riter ac-
cidentia.

Facilius
Diabolo
est, vigi-
lantes
portare,
quàm
dormientes
deludere

rat. Sicut etiam phreneticis dum patiuntur, etiam si vigilent videntur vera esse quæ vera non sunt. Liberati autem postmodum ab infirmitate, cognoscunt distinctionem status sanitatis à statu infirmitatis: & quod illa, quæ sibi vera videbantur, dum languerent, falsa fuerant Personæ autem, quæ se vel etiam socios accusant in ista secta non amplius sunt in Diaboli potestate. Nam semper hoc faciunt dum sani sunt mente & corpore, & postquam Diabolo abrenunciaverunt, & peccatum suum confessi sunt, non solum audacialiter, sed etiam sacramentaliter providentia dominorum Inquisitorum, qui earum conversionem & salutem considerant. Ratificanti enim & confirmant in fine iudicii, quæcunque tam contra se, quàm contra alios antea sunt confessæ. Et ideo patet, quod hæc secunda obiectio non militat.

Uterius contra illam primam evasionem dicendum est, quod sicut Dei præueniente misericordia, non potest Diabolus deludere, nisi eos, quorum mentem primò sibi per infidelitatem subiugauerit, ut dicitur in dict. c. *Episcop.* Ita credendum est nullius personæ figuram, ut de tanto crimine accusetur, posse prætere, nisi eius, quem sibi iam per similia crimina deuietam esse sciuerit, & multoties realiter cum aliis ad ea perpetranda conuenerit.

Et propterea non debent Inquisitores omittere contra tales accusatos procedere, eo quod ex hoc ipso, quod sic accusantur, etiamsi aliquando non verè ac corporaliter peregerint, ea de quibus accusantur, vehemèter tamen suspecti sunt, quod de flagitiosissima tali secta sint, & præcipuè si plures testes in idem contra aliquem concurrant, variisque temporibus, & si aliàs etiam

malæ sit vitæ vel famæ. Neque enim Deus clementissimus diu permitteret innocentes de tanto crimine accusari, & esset de omnibus par ratio, quod Diabolus omnium personarum figuras prætenderet diuersis temporibus, quod pater falsum: quia tales innocentes non solum pauci esse creduntur in comparatione aliorum contra quos Inquisitores procedunt in aliqua ciuitate vel terra: sed nulli adhuc ab Inquisitoribus tales inuenti sunt esse delusi, licet aliis narrantibus dicatur quandoque tale quid contigisse. Omitto contra eandem evasionem afferre indicia apertissima de reali deportatione, quæ tam ante, quàm post deportationem in plena vigilia contingunt, quorum in hoc opusculo inferuntur plurima, ut præcipuè *infra* patebit.

CAPVT. XX.

Ad eandem evasionem præcludendam, alia deductiones inuictæ.

AD eandem evasionem primam excludendam, aliam deductionem afferro, quæ tam ex dicto capitulo, quàm ex aliis determinationibus summorum Pontificum robur accipit.

Ex illo namque capitulo habetur duplex modus, quibus Diabolus potest homines deludere, vel decipere. Vnus ostendendo in somnis, seu in spiritu, aut in visu quod non est.

Alius in vigilia prætendendo formam alicuius, sicut contingit in apparitionibus Diabolicis, puta: cum Diabolus assumens corpus æreum, format aliud in similitudinem hominis vel mulieris, vel bestiarum. Sicut sæpè legitur in Sanctorum historiis.

Primo autem modo posse deludere probat *d. c.* per secundum. Secundo verò modo probat per Apostolum 1. *Cor.* 9. dicentem, quòd Diabolus transfigurat se in Angelum lucis, quia videlicet aliquando apparet in forma boni Angeli, & multò magis potest apparere in forma hominis vel bestiae. Potest ergo sic hominum phantasmata ordinare ut videatur eis videre quæ non vident, & esse, quod non est, quod maximè contingit in somnis. Potest & alio modo deludere per præstigium, ut confitentur omnes tam Theologia, quàm Canonici iuris cultores.

Substan-
tia sepa-
rata cor-
poribus
præferun-
tur.

Non negat etiam capitulum illud, Diabolum posse de loco ad locum homines portare. Hoc enim negare esset hæreticum, dicente Iob, quod non est potestas, quæ ei valeat compari super terram: imò etiam contra veram philosophiam hoc esset, quæ virtutem substantiæ separatae omni corpori præfert. Sed solum adducit & astruit capitulum illud, quòd non portentur tunc ad sequendum aliquam veram Deam, eique seruendum, propter quæ videbatur illis sceleratis mulieribus quòd realiter portarentur.

Ex illo ergo capitulo iuncta fide & philosophia habetur esse possibile. quòd Diabolus has maledicas personas portet: & per diuersarum rerum apparitiones prædicto etiam secundo modo deludat. Possibili autem posito inesse, nullum sequitur inconueniens, præcipuè si sacris literis, vel determinationibus Ecclesiæ non repugnet.

Possibili
in se
posito nul-
lum se-
quitur in-
conueniens

Ponatur ergo per casum possibili-
lem, quod contingat multitudinem
personarum, sic à Diabolo congregari, & induci ad abrenunciandum
fidei, contemnendum sacra, aliæque

facienda, quæ narrantur de strigibus,
ex quibus meritò veniunt ab In-
quisitoribus & fidei iudicibus pu-
niendæ.

Tali autem casu posito, quæren-
dum est, quomodo poterit iudex in
eorum notitiam deuenire, si non
credendum sit complicitibus & sociis
horum criminum, qui deprehensi
sunt, & iudicialiter confessi. Neque
enim alius homo potest ista cognos-
cere: & hi, qui de tali societate sup-
ponuntur esse, terribilibus sacramen-
tis se astringunt, ne se inuicem ali-
quatenus accusent, neque factum
propalent: nisi fortè causa sedu-
ctionis alicuius: etiam si contingat
aliquem hanc datam conseruare fi-
dem, horribiliter vapulat à consociis
vel à Dæmone, nisi fortè sint in-
fortis Inquisitorum: licet etiam ne-
que sic quandoque possint euadere.
Quomodo ergo tam accerrimi ho-
stes fidei tollentur, de terra, ut inten-
dit sancta mater Ecclesia.

Quis autem audeat præsumptuo-
sus vel sciolus dicere quòd licet iste
modus delusionis sit Diabolo possi-
bilis, non tamen utitur illo, neque
illum Deus permittit. Num de per-
missione Dei debet quis sentire ali-
ter quàm sancta mater exposcat
Ecclesia, & rerum ostendat euentus?
Vbinam autem habet quis Eccle-
siam docere, quòd hæc Deus non
permittat. Quin etiam oppositum
illam sentire ex hoc dignoscitur,
quod authoritatem & omnem fauo-
rem præstat Inquisitoribus contra
tales nequissimas personas. Euen-
tus quoque & frequentissima aper-
tæque indicia id ipsum docent: Iu-
dices omnes fidei & innumerabiles
consiliarij sic esse iudicant: testes
infiniti idem affirmant. Quomodo
ergo potest quis sapiens astruere id
impossibile, aut etiam non de facto

De per-
missione
Dei no-
mo aliter
sentire
debet,
quàm Ec-
clesia.

contin

contingere? In hoc discernant omnes, si ratione mouentur, aut voluntate, seu quomodolibet alia sinistra causa vel intentione.

Et casum quisque ponat ante oculos suos, quod sit ipse iudex aut gubernator in aliqua ciuitate Ecclesiae, vel cuiuscunque principis, & compareat ante eum, qui dicat se hominem audisse dicentem, quod conuenientium incurfu duo ciues tractarunt, dum ibi essent, tradere ciuitatem hostibus Ecclesiae vel principis, & quod vocato homine illo, sic esse ab eo discat, vt à teste de visu & id quod in tali casu crederet, aut faceret, si iudex esset: vel certè fieri consuleret, si consiliarius esset, vel affessor iudicis, faciat oro vel non minus credat, aut fauorem praestet Inquisitoribus, qui praedictis modis similia cognouerit, contra Christum in tali cursu fieri, vel tractari, si verè Christianus est.

Præterea Ecclesia hæc esse possibilis, imò de facto contingere credit, non solum indirectè, quando generaliter auctoritatem Inquisitoribus contra tales sicut contra hæreticos, & eorum iudicia non solum non reprobando sed potiùs approbando, verùm etiam quia directè, & specialiter sectam hanc insequitur, & per specialia priuilegia Inquisitoribus mandat, vt hos pestilentissimos homines vsque ad extremum interitum & exterminium persequantur inuictè.

Vnde quod Innocentius mandauerat primò Inquisitoribus Alemanniae, vt *suprà* relatum est, & Iulius postmodum Inquisitori Cremonensi, confirmauit, vltimò Adrianus sextus Pontifex omnibus Inquisitoribus congregationis Lombardiae ordinis Prædicatorum, mandans vt officium Inquisitionis exercent contra præ-

dictam sectam personarum, quæ à fide catholica deuiantes, fidem ipsam, quam in sacri susceptione baptismatis abnegantes, sacram crucem pedibus conculcantes, & opprobria super eam perpetrantes, Ecclesiasticis & præcipuè Eucharistiae sacramentis abutentes, Diabolum in suum dominum, & patronum assumentes eique obedientiam & reuerentiam exhibentes & suis incantationibus, carminibus, sortilegiis, aliisque nefandis superstitionibus homines, animalia, & fructus terræ multipliciter lædentes, aliisque quamplurima nefanda, excessus & crimina eodem Diabolo instigante committentes inueniuntur, eosque puniant secundum modum contra alios hæreticos à iure & sacris canonibus institutum.

Vnde patet, quod cum hæc secta non sit nisi secta strigum, & ista nefanda faciant non nisi pro magna parte incurfu, qui etiam ibi sectam faciunt & conuentum, & non alibi, nec alio tempore omnia, sequitur quod Pontifex supponit & determinat, non illusoriè, sed verè & realiter hæc in cursu fieri & perpetrari. Quam etiam sectam Clemens vii. per Breue, quod directum est Reuerendissimo Episcopo Polensi Gubernatori que Bononiae mandans eadem, vt contra quosdam Mirandulanos eiusdem sectæ præstet omnem fauorem Domino Inquisitori Parmensi, & incipit: Accepimus non sine animi, &c. appellat expressè hæresim strigatus.

Cum ergo ex prædictis concludatur, quod prædicta crimina non committuntur à prædictis hominibus illusoriè, sed verè oportet quod non in somnis vadant, aut deportentur ad cursum, sed verè & realiter: & consequenter quod fides præ-

Cur Scri-
ges secta-
ria ha-
beantur.

standa

standa est testibus de visu contra tales. Alias periret omnis modus procedendi contra tales, vel eum maxima difficultate possent deprehendi: eò maximè quòd sicut per eorum confessiones agnouimus sacramentis (vt diximus magnis se astringant, se inuicem non reuelare.

Aduertendum est etiam, quòd si testibus non creditur, contra alios, propter assertam delusionem: iam non est etiam credendum seipso accusantibus, vel iuridicè confitentibus quòd talia sibi contigerint, eò quòd censendi sunt pariter esse delusi, & eis esset compatiendum & non sententia contra eos ferenda, si dicerent se nunquam extra cursum tale quid fecisse, nec ex corde vnquam talia se perpetrassè, aut contra fidem quicquam opinatos esse. Quod tamen nullus sanæ mentis concederet, & practica omnium Inquisitorum est in contrarium.

Præterea, ex eisdem Pontificum verbis hoc elicitur quòd eundem debent contra sectam seruare modum inquirendi, & procedendi, quem seruant secundum iura, contra alios hæreticos. Modus autem ex parte intentionis ipsius Inquisitoris & efficaciæ tam interioris quàm exterioris est, vt interprete omnique humano timore, & cuiuscunque commodi vel lucri amore postposito inuictè procedant. Vt patet in priuilegio quodam Inquisitionis, quod incipit: Ex parte verò ordinis procedendi & executionis, sit simpliciter & de plano, &c. *c. Statuta. de Hæret. lib. 6.* Item vt excommunicati & participes vel socij criminis in testimonium admittantur *eod. tit. In fidei fauorem.* Contra istam ergo sectam hoc vltimo modo procedendum est.

Tenentur ergo credere Inquisito-

res omnibus, qui testimonium contra hanc sectam ferre voluerint, etiamsi dicant se socios omnium. Non potest ergo interponi, quòd isti socios se dicentes, non sunt audiendi, quia deludentur per præstigium vel quomodolibet aliter: quia iam tolleretur modus procedendi contra istos, quo procedi debet contra alios hæreticos: quod est contra voluntatem & mandatum Ecclesiæ in prædicto priuilegio Adriani. Vnde patet, quòd illa euasio nulla est, sed irrationabilis & periculosa fuga.

Etiam socii criminum contra Maleficos audiuntur

CAPVT. XVI.

Eadem secunda ratio ex eodem fundamento tripliciter confirmatur.

PRæclusa igitur prædicta euasione ad secundam rationem principalem, confirmatur ipsa secunda ratio principalis tripliciter: primò sic: Si duobus testibus & in præiudicium tertij tam in iudicio creditur, quàm extra iudicium de rebus possibilibus euenire, multò fortius credendum est maximè multitudini tale quid conformiter asserenti. Quia de quo minus videtur inesse & inest, & de quo magis, per regulam topicam. Maxima est autem multitudo talia narrantium, vt supra deductum est. Sed & hæc ipsa quæ narrantur, esseabilia *supra in primo principali*, probatum est etiam ex sacris literis. Ergo non sunt hæc tam facile passimque neganda, vt nonnulli faciunt.

Confirmatur secundò eadem secunda ratio, sic: Fama quam omnes famant, non ex toto perit: & impossibile est, quòd famosum sit falsum ex toto, secundum Philosophum *in lib. de sono & rig. & 7. Ethicorum* Maximè

Fama quam omnes famant non ex toto perit.

Maximè autem si fundetur narratio in certitudine sensuum. Non enim possunt falli sensus exteriores circa propria sensibilia, ut dicitur in secundo de anima. Narrant autem omnes isti ea quæ ab eis videntur & fiunt supra naturam, & ea esse vera testificantur de visu pluribus sensibus. Et in hoc omnes convenire, quod corporaliter fiant, quæ sensisse se dicunt publica & uniuersalis est fama. Non ergo ex toto falsa esse censenda sunt, aut putandum est uniuersaliter tales personas decipi vel decipere: licet fortè interueniant sæpe delusiones, ut *suprà* declaratum est.

Confirmatur tertio eadem ratio sic: Si quod est magis incredibile quam illud de quo est sermo, vel saltem æquè incredibile & nihilominus à sanctis Doctoribus hac sola ratione creditur & pro certo asseritur, quod à multitudine viro- rum ac mulierum tam eorum qui sunt experti quàm eorum etiam qui ab his, qui experti sunt, didicerunt & cognouerunt, enarratur & confirmatur, multo magis ab omnibus credendum erit quod est magis credibile, vel saltem æquè credibile, & quo est æquè vulgatum & affirmatum ab his qui experti sunt, vel ab expertis certa relatione, cognouerunt. Nam cum citò sine ratione credere sit iudicium leuitatis, iuxta illud *Ecclesiastici* 19. Qui citò credit, leuis est corde, magis hoc alienum esse debet à sanctissimis & grauissimis Ecclesiæ sanctæ doctoribus, qui tam naturaliter, quàm supernaturaliter dotati sunt supra cæteros muneribus intellectus, quàm è quibuscunque aliis.

Magis autem credibilia sunt omnia, quæ narrantur à strigibus fieri in cursu illo diabolico, præter hoc,

Mall. Malef. Tom. I.

quod etiam affirmant sibi contingere, Dæmones, inquam, esse eis incubos aut succubos, quem hoc ipsum quod exceptuatum est, ibi, vel alibi expleri per Dæmones. Et tamen hac ex sola multitudinis assertionem, pro certo tenent Augustinus. Thomas cæterique Theologi. Ergo multo fortius à nobis non debent illa negari, de quibus est sermo.

Quod autem hoc sit magis incredibile, & magis videatur à possibili alienum ex hoc manifestum est, quod Dæmones, cum sint spirituales creaturæ, corporales delicias aut oblectationes non magis admittunt, eisque oblectari non magis possunt sensitiua oblectatione, quàm lapides. Sicut enim lapides, ita & Angeli sensibus carent, quorum obiecta sunt illa oblectamenta, & consequenter videntur etiam ab eorundem spirituum voluntate aliena: Licet in corporibus assumptis, possint ab illis opera motusque tales, quasi viales perfici, & in illis intellectualiter, non autem sensualiter oblectari, propter animarum perniciem, eorum, inquam, qui tale cum eis habent foetidissimum commercium. Qui tamen (ut diximus) videntur elongata hæc opera vilissima & vtilitatem animi prætendentia, ut pote subiecti passionibus concupiscentiæ turpissimæ ab eorundem spirituum eleganti natura, potius, quàm opera, circa corporalia quidem expleta: sed tamen virtutem eorum ac potentiam præmonstrantia: qualia sunt hæc, quæ narrantur accidere talibus hominibus in illo Diabolico cursu minus illa credenda forent, quàm ista.

Quod verò sancti Doctores, non ratione aliqua, vel reuelatione moueantur ista credere, quæ minus credibilia sunt, & ut vera cunctis illa

O O O Chri

Angeli sensibus carent ut lapides.

Angeli in assumptis corporibus, non sensualiter, sed intellectu. Qualiter oblectantur.

Fauni sū
Incubi.

Dufi.

Christianis annuncient non nisi sola fide narrantium, patet præcipue per diuum August. qui hæc ipsa primus inter Catholicos in scriptis redegit: ne dum possibilia, sed, & facta in 15. lib. de *Ciuitate Dei* cap. 23. Vbi sic ait. Creberrima fama est, multique se expertos vel ab eis, qui experti erant, de quorum fide dubitandum non est, se audiuisse confirmant, Siluanos & Faunos, quos vulgus incubos vocat, improbos extitisse mulieribus, & earum appetuisse & peregrisse concubitum: & quosdam Dæmones, quos Dufios Galli nuncupant, assidue hanc immunditiam & tentare, & afficere, vt hoc negare impudentiæ videatur. Hæc ille.

Hoc idem tenet etiam sanctus doctor, non nisi ob Augustini prædictam inductionem. Sed neque alij Doctores sancti, videlicet Gregorius & Isidorus, qui tales dari Dæmones incubos & succubos affirmant, vt supra inductum est, alia ratione ad id moueri possunt, nisi prædicta: Cum hoc ex sacris literis non habeatur, neque reuelatione priscorum: ergo neque per naturalem factorum cursum.

Cum ergo eorum quæ à strigibus afferuntur, fama sit communior, & assertior eò quod iuramento iudiciali vbique firmata sit: sequitur à maiori, quod eis indubitata sit adhibenda fides. Si enim ista negentur, & existimentur quasi à delirantibus introducta non minus delirare putandum esset illos, qui ea, quæ minus credibilia sunt, referrent, quæ tamen credunt sancti Doctores, vt diximus, quasi non delirantium relatione comperta.

S. August.
credidisse conuer-
sionem
mulier-
cularum
in catos.

Sed & quod magis propositum roborat & confirmat, hoc ipsum quod striges asserunt, de conuersione, inquam, saltem apparente earum,

in catos, tenet August. esse verissimum, licet non secundum hanc speciem verba faciat. Et hoc tenet non nisi relatione eorum, qui eiusmodi certissime se audisse vel etiam expertos se esse asseuerarunt. Nam lib. 18. de *Ciuitate Dei* c. 17. postquam retulit, quæ à Gentibus narrantur de sociis Vlyssis in bestiis à Circe Maga conuersis, & de Arcadibus, qui tranatando stagnum, conuertebantur in lupos. Et rursus de Arcadibus in lupos conuersis, hausto quodam immolato liquore, Deo suo Lyceo, post nonnulla subiungit, & probat hæc esse credenda, propterea quod & temporibus suis talia fieri referrentur.

Vnde sic dicit, Si enim dixerimus, ea non esse credenda (quæ scilicet per narrata sunt) non desunt etiam nunc qui eiusmodi quædam vel certissima audisse, vel etiam expertos se esse asseuerent. Nam & nos, cum essemus in Italia, audiebamus talia de quadam regione illarum partium vbi stabularius mulieres imbutas his malis artibus, in caseo dare solere dicebant quibus vellent, seu possent viatoribus, vnde in iumenta illico conuerterentur, & necessaria quæque portarent post quæ perfuncta opera, iterum ad se redirent. Nec tamen in eis mentem fieri bestialem, sed rationalem humanamque seruari. Hæc August.

Ex quibus patet, quod ipse non nisi ob plurium testium asseuerationem credebat talia fieri arte Magica: Quibus non assimilabilia sunt, quæ prædicantur ab Inquisitoribus accidere strigibus: & hoc relatione eorum, qui sunt experti sicut de conuersione strigum in catos: non tamen quoad veram naturæ speciei mutationem, sed apparentem: & par ratio est de omni alio euentu mirabili

Caseo in-
fecto im-
mutatur
hospes
quidam
in iumen-
tum.

mirabili per tales, circa casus diabolici cursus enarratos: & ab innumera testium multitudine confirmatos. Vnde cum supra probatum sit, omnia talia esse possibilia: neque sacris literis repugnare procul dubio sunt ab omnibus credenda, nisi quis vellet esse sapientior Augustino cæterisque sanctis doctoribus, qui eundem Augustinum in hac imitantur crudelitate.

l. ubi numen ff. de test. &c. nonit. de ind. etiam in criminalib. c. cum dilectus de calum.

t De qua habetur in Auth. multo magis. C. de sacrosan. Eccle.

u Et satis patet ex notatis per Bart. in l. de minore. §. plurimum. ff. de quest.

C A P V T XVII.

Ad idem ratio tertia, ex multiplici experientia, per nobiles inducta.

Xc p.
Quam sit
de elect.
in 6.
Argumentis
ab experientia.

Tertio probantur hæc esse credenda, prout ab Inquisitoribus vera prædicantur, ratione sumpta ab experientia, quæ dicitur rerum magistra. Et sic arguitur: Id quod multiplici experientia comprobatur, non est negandum: Nihil enim certius, quam quod sensibus notificatur, quod ad experientiam pertinet: Sed ea quæ à strigibus narrantur, sunt etiam in diuersis locis per experientiam ab aliis, quàm à strigibus: quoad facti substantiam comprobata.

Quod quidem inducitur primò quantum ad corporalem delationem (omissis quæ ab authoribus antiquis, Vincentio, inquam historiali & Petro Damiano afferuntur, de quibus vide si placet in *Mallico Maleficarum* *parie 2. c. 3.* quod & in solutioni-

bus argumentorum explicabitur succinctè) in medium tantum induco nunc ea, quæ nostris temporibus ab his, qui pro certo cognouerunt enarrata sunt.

De veritate namque prædicti cursus Diabolici omisiss innumeris, quæ olim facta narrant, & scriptura etiam teste, vera comprobantur, nouissimum argumentum duplex inducere libet.

Quidam Vener. P. Frater Paulus de Caspano ord. nostri mihi anno præterito asseueravit, Presbyterum quendam nomine Io. Antoninum de Palauisfinis bonæ famæ virum, demorari, iam diu, & nunc etiam in valle Telina in castro Caspani, sibi que narrasse, quòd dum manè secundum consuetudinem ante diluculum ad exoluendum diuinum officium vel alia de causa surgeret de lecto, contigit eum multoties magnam vidisse turbam in propinqua planitie virorum & mulierum, cum variis luminaribus currere hinc inde more ludentium, quos presbyter dixit pro certo se scire, quòd sunt strigones & striges, quæ deportantur ad cursum, vt omnis generis voluptatibus carnis perfruantur.

Quidam etiam egregius medicus Ferrarien, & in hac eadem ciuitate curis infirmorum publicè intendens magister Sozinus Bentius nuncupatus, mihi fidelissimo testimonio superioribus diebus enarrauit, quòd cum superioribus annis, quasi tribus elapsis, ruri esset inuisendarum possessionum propriarum gratia, contigit cum suo villico sermonem de strigibus eum habere. Cùmque medicus esse deliramenta diceret, quæ referuntur de strigibus: & hoc præ cæteris, quòd videlicet corporaliter ferantur ad opinatum cursum, econtrario statim villicus ille (qui

Currere cum luminaribus striges in suis conuentibus Achori latione Itali conuentum hunc vocant cursum vel concursu.

adhuc superest, & vocatur Thomasinus Pollastro, de territorio quidam Mirandulæ, sed modò habitans in confinibus illis in loco, qui vocatur Clauica Malaguzzi) asseruit quendam alium, ibi propè morari rusticum, qui narrat se mulieres, & viros in maxima multitudine nocte chorizantes, & voluptatibus vacantes vidisse. Sup. quo studens medicus, rogauit villicum suum, vt rusticum istum ad se vocaret. Qui vocatus, & de his interrogatus ita respondit. Quadam nocte, dum per tres horas ante diluculum surrexissem, vt cum bobus & plaustro veniens, villico huic vestro in quodam negotio ferrem auxilium, peruenissemque ad hanc planiciem (quam manu ostendit, quia prope erat) vidi à longe tamen, ignem copiosum in diuersis locis quasi luminaria magna, inter quæ multitudinem quoque conspexi virorum, ac mulierum, veluti ad inuicem decertantium, seu etiam chorizantium. Propius autem accedens, plusquam sex milla hominum, clara per ignes causata luce intuitus sum, & mēsas paratas, & eorum nonnullos comedere ac bibere: plurimos chorizare, diuersique generis ibi ludorum exerceri, plures etiam lasciuire licentius, quam fas sit eloqui. Inter eosdem autem aliquos mihi notos vidi viros ac mulieres, & nō nullos eorū tunc etiam sum allocutus. Sed post horam quodam signo factō velocissimo (vt videbatur) cursu, omnes inde fugerunt; ac velut asportati nebula, nusquam comparuerunt. Hoc igitur accepto testimonio, medicus mutauit sententiam, & nedum possibile, sed etiam de facto contingere iam credidit, quæ prius deliramenta putabat.

Quidem
superue-
niēs sal-
tationi
singum
earum
aliquas
alloqui-
tur.

CAPVT XXIII.

Experientia corporalis cursus, ac transportationis singum ad longinqua loca per populares inducta.

POpularium etiam testimonio, qui Ferrariæ morantur, hoc ipsum probandum cenſeo, vt possit, qui voluerit non à longè certificari.

Quidam in primis Andreas Mag-nanus Bergomensis, habitator Ferrariæ, hac hyeme mihi narrauit, quod à quodam suo affine Venetiis com-morante, cognouit hoc quod con-tigit superioribus annis, quandam, inquam, puellam, quæ cum matre Bergomi morabatur inuentam fuisse nocte Venetiis in thalamo dicti sui affinis. Quam manè repertam nu-dam, recognitamque, quia conso-brina erat, cū interrogassent quo-modo illuc venisset, aut ibi esset, & quare: plorans illa, postquam vestita ab eis fuit, hæc quæ infero, enarra-uit, dicens: Hac nocte, cū in lecto vigilarem, vidi matrem meam, quæ me dormire putabat, surgentem de lecto, & exutam camisia se quo-dam vnguento, quod ex vasculo as-sumpſit, de subalteribus extracto perungentem corpus. Et statim in assumpto baculo quodam ibi præ-parato, in modum equitantis ascen-dens, extra fenestram deportata est, & à me nequaquam ex tunc ibi visa. Cūque ipsa quoque de lecto sur-gens, meum vt mater fecerat, perun-xissem corpus extra fenestram edu-cta, statim in hunc locum deportata sum, vbi matrem puero huic lecto decumbenti insidiantem vidi. Ex quo ego territa, cū matrem etiam ob meum aduentum conturbatam

Quadam
victa ad
nocendum
liberis.

vidissem.

vidissem, & comminantem, nomen Domini Iesu, & beatæ Virginis inuocaui, & ex tunc matrem non vidi, & ego hîc nuda solâque remansi.

His auditis à puella, scripsit omnia hæc affinis ille, narrauit P. Inquisitori Bergomenfi, à quo capta mulier, & tormentis exposita, cuncta confessa est. Et addit se à Dæmone plus quàm quinquagesies deportatam, vt puerum illum, filium prædicti affinis occideret: sed tamen præualuerat nunquam, eo, quod semper eum inuenerit signo crucis, & sanctis orationibus à parentibus benè munitum.

Quidam etiam Antonius Leo carbonarius, Ferrariæ habitator, de Valle Tellina, narrauit mihi hoc anno, se in patria sua, ab eo, cui infrà scripta contigerunt cognouisse: videlicet, quod cum susceptam haberet ille vxorem suam, ex relatione mul-
torum, quod iret ad cursum, quando ipse nocte dormiret, finxit se quadam nocte profundè nimis dormire. Quod vbi percepit vxor, surgens de lecto se inunxit vnguento ex vasculo prius abscondito & statim nusquam comparuit. Stupens autem vir suus, & quadam curiositate ductus de lecto surgens, idem fecit quod vxor: & statim per caminum (vt sibi videbatur) per quem etiam sibi visum fuerat ascendisse vxorem, delatus, in quandam nobilis cuiusdam Comitis cellam vinariam deportatus est: quo loci vxorem etiam cum aliis pluribus reperit. Eo autem viso vxor statim cum aliis quodam signo facto discessit, eodem viro suo in illo loco relicto. Qui manè à famulis domus inuentus, & cum clamoribus quasi latro captus, & ante Comitum constitutus, accepto loquendi spacio, cum robore factum

narrauit. Et ex hoc accusata vxor illius apud Inquisitorem, tandem confessa, pœnas dedit suis dignas sceleribus.

Velle autem sola illa credere (vt ad obstinatos paulisper verba conuertam) quæ propriis oculis contingunt videri, signum stoliditatis est, vel magnæ nequitiae: vt qualis fortè quis fuerit, tales & cæteros esse putet, mendaces, inquam, & delusores.

Ex his tamen quæ prænarrata sunt, haudquaquam existimandum est, virtutem aliquam naturalem inesse vnguento illi, quasi omnes qui se illo perungerent, sic differri haberent, aut possent. Iam enim non nisi ad vnum deferrentur locum, vel ad vnâ duntaxat differentiam loci, cum natura non nisi ad vnum determinata sit, vt dicitur secundo Physicorum. Nec Diabolus est subditus naturalibus virtutibus rerum corporearum, quoad motum localem causandum, cum sit eis nobilior, & ab omni materia absolutus. Tales enim virtutes non nisi ad res ipsas terminantur materiales. Sed sicut animal trahitur cibis, ita spiritus signis, vt dicit Aug. 21. *de ciuit. Dei cap. 6.*

Ex pacto enim tacito vel expresso, habito cum malignis spiritibus ab his personis, vel ab aliis, qui hæc primò introduxerunt, putà, quod fidem abnegent: & baptismum, crucem conculcent, nomen vllum sanctum minimè nominent, & alia huiusmodi nefandissima incurrant crimina, facto postmodum aliquo opere, putà tali inunctione pro signo, statim adest Diabolus propria voluntate. Et ita proprio ex arbitrio assumpta sibi placita, etiam bestiarum figura: vel etiam inuisibiliter assistens, defert miseras personas, pro

De vnguento, quo vngunt vnguentas.

Natura non nisi ad vnum est determinata. Vt animal cibis, sic spiritus signis alitur.

Quidam voluit in vinariam cellam.

Est praelatio & subiectio in Spiritib.

earum, vel etiam pro sua voluntate ad destinata loca, indèque reducit.

Possèt etiam ad hoc cogi Dæmon inferioris ordinis à Dæmone superiore ac præsidente, cuius videlicet ille potestati subiicitur. Est enim praelatio, & subiectio in spiritualibus creaturis, tam bonis, quàm malis, vt patet per sanctum Th. 1. q. 10. P. art. 2.

Propter hæc igitur contingit, quòd etsi aliqui quandoque se tali vnguento deturpent, intendentes transferri, siue pactum habeant cum Dæmonibus, siue non, voti compotes nullatenus fiunt.

Nonnulli autem quandoque tali perniciofa vnctione peruncti, quamuis etiam non intenderent se transferri, translati sunt. Procedit hoc etenim ex libertate Dæmonum sic exigente quandoque malitia hominum, vt in perniciè suam obtineant, quod suæ salutis contrarium est. Et ex bonitate Dei, quandoque à tali malo quidam custodiuntur contra suam etiam voluntatem.

Sed & quandoque impediuntur Dæmones, ne id præualeant obtinere, quod vellent: & hoc vel à bonis Angelis vel à malis, sibi tamen prælatis. Ex bonorum autem Angelorum præsidio istud communiter prouenit, ne possint Dæmones officialibus fidei nocere: nec ex carceribus eorum hæreticum hominem eripere, etiam si se totum vnguento illo perungeret execrabili.

Castigantur inobedientes striges.

Sed & quandoque Dæmonum in hoc libertas ostenditur circa talia: quòd si persona etiam sic peruncta, pactum aliquod cum Dæmone firmatum præuaricaret, putà nomen aliquod sanctum in cursu proferat: statim à Dæmone deponitur, seu derelinquitur, & in locis se inuenit

à domo propria, vnde recesserat, longè positis, sapius etiam flagellata per eosdem Dæmones, quandoque illæsa.

CAPVT. XIX.

Experientia apparentis conuersionis strigum in catos.

Comprobatur etiam id, quod assumptum est, in prædicta ratione de apparentia strigum in formam brutorum & præcipuè catorum, vt ipse quoque striges fatentur per testes fidelissimos de visu, quantum ratione humana iudicare potest.

Nam suprà nominatus Antonius Leo vxorque sua sub iuramento deponentes, mihi dixerunt hoc anno, modò decurrere tertium annum, quòd in thalamo suo feris optimè clauso, nocte quadam duo magni cati apparuerunt, vni ex pueris eorum insidiantes: de quibus tamen ipsi, dum dormirent non aduertebant, nisi post emissum à puero clamorem & eiulatum. Strigauerunt enim iam ipsum infantem, quando sunt excitati parentes: cuius maleficij causa infra paucos dies exsiccatus puer interiit. Surgentes ergo, quàm primùm catos binos viderint, de lecto suo, vt eos comprehensos necarent, licèt ferrea pala percussisset alterum eorum vix vt sibi videatur) acerrimè: alterum verò ritè conculcasset: nihilominus elapsæ paulò post aufugerunt ambo & extra fenestram se demittentes, non vltra comparuerunt nocte illa.

Simile quid passi sunt post annos duos, hoc est, anno elapso circa puellam nuperrimè natam. Si quidem à duabus magnis catis, altera beretini

Striges in feles mutata, necant infantem.

beretini coloris, altera verò pro parte albo, & pro alia parte corporis nigro colore colorata, dum omnes dormirent, nocte inuasa, parentes expergefecit flebili voce. Qui visis catis è lecto saltantibus surrexerunt, & eos comprehenderunt: sed neque præualuerunt. Nam vt antea fecerant, eorum manus euaserunt facillimè: & per fenestram domus demissæ fuerunt. Puella verò infra duos dies exsiccata defecit. Noctibus quoque strepitum multarum catorum insidiantium aliis filiis, & etiam loco, vbi vnguentum sibi datum à quadam strige seruabatur, vt illo peruncti curarentur (siquidem iam & ipsi strigati fuerant, sed non exitialiter (sæpius audierunt, cum tamen, vt ipsi dicunt, non nisi vnam paruam catum in domo habeant.

Sed & Strix, quæ superioribus diebus fuit incinerata, dixit eisdem super hæc percunctantibus, quòd duæ scæminæ striges fuerant, in forma catorum, quas in thalamo viderant, quæ & alios filios antè occiderant modo prædicto, seque nosse illas asseruit: imò signis, non autem ex nomine propalauit eadem.

Huius etiam apparentis conuersionis strigum in catos, testis alius in hac eadem ciuitate Ferrariæ, Philippus nomine, artificio certo, sub iudiciali iuramento mihi asseruit hoc anno, strigem quandam ante tres menses eidem imposuisse, ne prohiberent venire circa puerum quem (à se fortè strigatum) curandum assumpserat, si quas blandientes & alludentes videret catos: Eadem igitur die, dum discessisset illa, viderunt post horam ipse & vxor sua catum magnam, & hætenus ab eis inuisam, quæ ad puerum accedebat

concito gradu. Quam cum ex timore parentes sæpius abegissent, postremò contra venientis vexationem ad impatientiam exarserunt: clausoque ostio vir ille grauissimè catum hinc inde fugientem, diutius hasta percussit, & demum ex alta fenestra se iactare compulit, vt toto collisa videretur corpore catus. Ex tunc autem strix illa vetula toto confracta corpore per plurimos dies lecto decubuit, quo factum est, vt leuis quam prius habebant, suspicio, quod striga esset, & puerum suum, qui hac infirmitate strigatus, grauissimè laborabat, ipsa strigasset, in vehementem transit, imò in violentam. Etenim percussiones, & plagæ, quæ in cato infixæ sunt, in illa vetula sunt inuentæ, quoad membrorum correspondentiam.

Innumera possent adduci ad huius rei manifestationem exempla. Sed hæc nunc sufficiant manifestissima testimonia, de quibus & publica instrumenta confecta sunt, & per eosdem testes, adhuc viuunt, apud omnes confirmari possunt.

Alio etiam modo idipsum, quod in hac tertia ratione probare assumpimus, manifestari potest, per ea videlicet quæ ante cursum inchoantes, in cursu striges perficiunt, vel ex cursu regressæ, ibi facta demonstrant. Ex quibus manifestabitur, quod talia delusoriè non contingunt: sed verè realiter, & in corpore.

Habitu namque priusquam ad cursum accedant sacratissimam hostiam, vbi postmodum ad determinatum locum fuerint deportatæ, pro munere offerunt Diabolo, quam & ipsius Diaboli gratia, & requisitione opprobris affectam, ibi dimittunt: & nullatenus apud se postmodum illam inueniunt. Quod non

Strix vapulans sub forma felis, matè habet.

Hostiam sacratissimam secum volantes striges portant.

non accideret, si tantummodo somniarent sese talia facere.

Vmbilici
puerorum
offeruntur
Diabolis

Idem conuincunt alia itidem oblata munera putà vmbilici puerorum, galli, gallinæ, & alia huiusmodi quæ communiter requirunt Dæmones sacrilegis eorum sacrificiis.

Quodd autem res ita se habeant & isthæc encænia Dæmonum post oblationem non compareant, millies comprobatum esse testantur patrum Inquisitorum processus innumerabiles.

Pugillus
terræ ma-
leficiatæ
datur ini-
ciatis.

Eisdem itidem strigibus referentibus cognouimus quodd dum primò deportantur ad cursum & negatis coram domina cursus fide Christi atque Baptismo faciunt homagium Dæmoni, accipiunt tradente sibi eodem Dæmone pugillum terræ, qua secum portata, & realiter apud se inuenta conseruatæque, toto vitæ suæ tempore vtuntur personæ istæ pessimæ, ad maleficiandum non solum pueros, verum viros & mulieres cuiuscunque ætatis, proiecto terræ illius modico super eas, quas volunt personas perdere. Si autem hæc omnia in somnis contingerent, vel delusoriè, nequaquam apud se talia postmodum vigilantes inuenerent.

Striges
singulis
septima-
nis bis
languent.

Aliud quoque huius veritatis signum offero tale: Afferunt enim striges qualibet hebdomada se bis languere, manè videlicet diei Veneris, & diei Lunæ, propterea quod ex velocissima reportatione, qua noctibus illæ præuiis à cursu recipiuntur in propria, patiuntur depositæ quasi vertiginem & ob hoc lecto decumbentes, toto penè mane illo quiescunt. Quo etiam effectu, quasi apertissimo & clarissimo signo, notæ earum suspectas easdem habent vehementissimè, quodd sint striges: vbi

præcipuè præstigiiosis operibus alioquin intendunt.

Sed & illa, quæ superioribus diebus incinerata est, ea quæ nunc diximus confirmavit: & aliud insuper veri realisque sui cursus dedit hoc indicium, quod cum semel reportaretur è cursu, & per caminum deposita fuisset in camera propria, non potuit hoc latere familiares, qui in eadem camera dormiebant. Et licet illa, vt factum occultaret excusationem auditi sonitus aliam interponeret, non tamen eis potuit satisfacere, quodd minus vehementer suspicarentur eam tunc de cursu regressam, sicut & rei veritas erat.

Ex veloci-
cissima
vectione
vertigo
venat
striges.

Per cami-
num qua-
dam de-
missa pro-
ditur.

Mutuus quoque concursus in dictis & factis, dum in diabolico illo resident conuentu, & se inuicem cognouisse, & comitatas fuisset: fecisse quoque simulque dixisse, dum sunt in cursu, quæ postmodum concordantes referunt sicut in referendo conueniunt, qui vigilant, ea quæ simul vigilantes fecerunt, aut dixerunt, signum est apertissimæ veritatis, quodd ista non in somnis perficiantur. Nam si vnus somniaret, aut deluderetur, vel etiam ambo, nullatenus ita mutuo conuenirent: Non enim experimur, imò impossibile iudicatur, & contra naturam, quodd duobus contingat eadem in somnis videre, putarève, quodd hæc vel illa fecerint, vel dixerint, absque vlla penitus differentia, vt talibus accidere comprobatur. Siquidem persæpè plures earum conueniunt simul ire redirèque, vt nulla sit iam negandi ratio vel apparentia, quodd hæc corporaliter fiant & in vigilia.

Quodd si etiam quandoque in somnis hæc appareant, vel contingant opere Dæmonis, non hoc eos latet vt plurimum qui talia patiuntur, sicut

sicut & suprà dictum est, ex his quæ traduntur in Malleo Maleficarum. His tamen, qui realiter deferuntur ad cursum, vt dictum est, multa tam in motu illo, quàm in termino motus, delusoriè in parte contingunt: vt iudicent miseri, realiter & corporaliter nonnulla ibi fieri & esse, quæ tamen phantasticè sunt opere Diaboli, vt in solutionibus argumentorum plenius innotescet.

CAPVT. XX.

Cur Dæmones copiosas ac celebres strigum conuentus crebro sic instruant, ac aceruent, & diuersis regionibus assumptis viris ac mulieribus.

Posset autem aliquis etiam præmissis omnibus annuendo dubitare de veritate huius concursus hominum in vnum, tam crebrò repetiti.

Est enim, quòd possit Diabolus homines de loco ad locum longiùs transferre, & plures etiam homines in vnum congregare: non tamen id fieri credendum videtur, nisi rarissimè, sicut & rarissimi leguntur qui fuerint à Dæmone per aëra deportati: & rariùs, imò nunquam, tam in gentiliū quàm etiam in Ecclesiasticorum scriptis legitur quòd vel semel tantum per Dæmones facta sit adedò celebris congregatio hominum, sicut est vna vel minima earum, quæ fieri dicuntur à strigibus bis in hebdomada in diuersis partibus Christianorum.

Quòd si etiam dicatur, hoc Dæmones facere, vt decipiant homines, & eorum ruinæ sæpius insidientur, videtur, quòd ab initio ista facere debuissent, cum à principio perditionem hominum summo studio, &

Mall. Malef. Tom. I.

inexplebili malitia exquisierunt. Vnde cum factum hoc aliàs nemo sciat, imò negetur ab omnibus pari modo negabit quispiam vnquam Deum Opt. Max. ista permittere.

Verum enimvero, cum tot assertionibus, atque manifestis indiciis, hæc infælici nostra hac tempestate comprobentur contingere, suprà inductum suasorium scrupulum hac sola suasionem remouere curabimus, quòd Deo pro grauioribus hominum inualescentibus demeritis permittente, grauius eisdem Diabolus insequitur, ac perniciosiores nocendi modos indies aggreditur in Christiani nominis extinctionem.

Quòd autem vnus hic morbus, omnium sit grauissimus, supra modum contagiosus, vniuersalique saluti hominum magis aduersus primum manifestò, facilè demum ostendemus, non ab re nostris temporibus ista crebrescere.

Primum autem, deducit multitudo simul & grauitas criminum, ruinaque animarum exitialis, quam Diabolus omni, qua potest arte, omni que malitia mundum debellare contendit. In consortio enim positæ miseriæ, & infelices illæ personæ magis se inuicem ad malitiam trahunt, in malitia fouent, & sic eorum culpa continuè aggrauatur. Se inuicem quidem ad malitiam magis trahunt inducendo.

Primo verbis. Timeret enim persona quælibet diabolica, si solam se sciret, aut crederet esse Dæmoni obligatam, sic à Christo alienam, eiùsque inimicam: timeret, inquam, hæc alteri reuelare, & ad simile facinus alios inducere. Modò autem, cum in tam solemnem delectabilique se cognoscant annumerari societate quasi iactabundæ, morémque facturæ cognatis, amicis, atque soder-

Quos modis inducantur. Striges. Cur Dæmon conuen-
sus agat.

PPP libus

Rarissimi
Strigum
conuen-
tus.

libus, eosdem inducunt verbis extra cursum, vt pote primo narrando, quibus conuenientes in cursu perfruantur bonis.

Secundò excludendo timorem, tam Dæmonum, quàm iudiciorum Dei: dum Dæmones, non quasi inimicos, vt prædicatur, sed quasi amicos, & familiariter obsequentes pro voto se dicunt habere, & Deum talia non curare, vel certè non posse punire affirmant hæreticè, quasi non præualeat contra Dæmonis potentiam se opponere, factasque iniurias vindicare.

Tertiò remouendo impossibilitatem apparentem transmigrationis longinquæ, imò præbendo facultatem per Dæmonum inuocationem: eosdemque per execrabilem vñtionem, in illorum maledicto nomine factam à strigibus, ad hoc ipsum obsequiosos reddendo.

Quor-
mo-
dum
fove-
antur
stri-
ges
in
malitia.

Quartò, causando roborandoque fiduciam proprio comitatu.

Fouent postmodum in malitia, dum sunt congregatæ personæ illæ alias quas traxerunt: primò offerendo eas magnæ dominæ in tali multitudine præfidenti: vt propter eam quam præ se fert excellentiam, potentiam, benevolentiam, comitatem, vereantur eiusdem votis atque præceptis, tametsi execrabilibus, non parere: timeant eidem promissâ non obseruare: non odio eam habeant, sed potius diligant, veluti auctricem tantorum bonorum, & in omnibus occurrentem pro voto.

Secundò fouentur in malitia, propter multitudinis imitationem. Multæ enim personæ, dum etiam illuc perductæ sunt, renuerent contra Christum & fidem sacrilegia committere: quæ tamen immutatione sociarum fidentius admittunt facinorosissima opera. Ex maiori etiam

multitudine, maior sequitur voluptas in multis, quibus fruuntur deliciis. Si enim omnis boni possessio iucunda minus est sine consortio, vt dicit Boëtius, ex hoc ipso, quòd in maxima multitudine conueniunt, solatiis etiam affluunt pluribus in chorizando, cantando, sonando, & in curiositatibus multis, & præsertim in aspectu pulcherrimarum personarum apparentium, &c. vt sic vilissimorum hominum desiderium accendatur magis ac magis, velle sæpius ista repetere.

Ex quibus continuè aggrauatur peccantium malitia, cum ex frequentatis actibus malis, omnis eorum generatus pessimus habitus infidelitatis, apostasiæque à fide, & demum omnis generis vitiorum, & præcipuè luxuriæ, gulæ, inuidiæ, iræque proficiat in malitia, & cor eorum obstinatione maxima in dies obduretur, ob peccandi consuetudinem.

Quor-
do
stri-
ges
ag-
grauant
malitiam.

Cuius indicium est rarissima talium personarum ad Deum conuersio: conuersorum tam facilis, quæ comprobatur, reciduat. Dicunt enim communiter quæ conuertuntur quòd ista conuersio sibi difficilima est, & perseverantia dura, tum ob deliciarum memoriam, tum propter Dæmones, in diuersis formis plurimum eisdem blandientes vel si sic non prævalent, realiter postmodum, & grauiter deterrentes, & verberantes.

Rarissima
conuersio
strigum
ad Deum.

Aggrauatur insuper illorum malitia, propter multitudinem, ex hoc, quòd quasi in vnum facinus omnes coniurant, ita, vt quilibet, non solàm, sed etiam totius multitudinis peccatorum, quibus consentit & delectatur, reatu teneatur obnoxius. Sicut enim opera bona gratiora sunt Deo si à multis vnanimiter fiant,

EUX 22

iuxta quod innuunt verba illa Domini, *Matth. 18.* Vbi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum: ita & quoad malitiam grauitatēque delictorum, pariformiter iudicandum est. Vnde & in naturalibus diuersorum agentium virtus, quod magis vnita fuerit, fortior est, & magis diffunditur. Feruescunt enim magis igniti carbonēs, dum coguntur in vnum. Hoc igitur rete pessimo versutus vtitur hostis, vt copiosam infelicitissimorum hominum multitudinem ad tartareas striges post se trahat. Non est autem vsus hac arte Diabolus ab initio, antiquisve temporibus, tum quia principaliter per hæc intendit iniquus fidem veri Dei, de corde hominis euellere. Totum autem antiquitūs penè orbem, per veritatis ignorantiam, & per infidelitatem suæ addixerat seruituti, præter, Iudæorum paucissimos: quem etiam populum ad idololatriam prouum cognoscens non exquisitis his artibus ad infidelitatem trahere necessarium iudicabat, sed facili in illam eos prolabi faciebat.

Post aduentum autem Domini & Saluatoris, in primitiua quidem ecclesia Christianus populus inter infideles habitans, perfectissimæ vitæ fuerat, & fidei firmissimè inhærebat, vt potè inter persecutiones continuè splendescens atque feruens, sicut & aurum igne probatur, eratque tunc Diabolo sola vel maxima cura, regnum suum tueri, ne omnes infideles ad Christum conuerterentur. Sed data pace post tempora cœperunt Christicolæ segniter agere, à conceptoque fidei feruore tepescere: quos consequenter aggrediens Diabolus, per ministros suos hæreticos innumerabiles seducere cœpit, sicque voti compos fieri per inter-

nam infestationem à se, & per exteriorem ab ipsis hæreticis factam: non autem adhuc per visibilem apparitionem, salutem hominum grauius infidiari.

At postremò sublati è medio hæreticis aut certè è Christianorum finibus longius profligatis, cœpit Diabolus simpliciores personas facili seducere, multipliciter deludere, & ad infidelitatem, cultūque Dianæ variis illusionibus inclinare, vt in *cap. Episcopi. 6. quæst. 5.* enarratur.

Sed deprehensio à Christianis per sacerdotum doctrinā, non esse verum Deum, vel Deam, quæ personis illis quasi domina apparebat, ne suo Diabolus desiderio pessimo defraudaretur, cœpit apertè se Christianis solis offerre in omnibus obsequentem, & eis creberrimè omnis generis delicias præparare, dummodo fidem Christi ab eorum cordibus eliminare posset. Quod vt facili firmiterque obtineat, prædictos adinuenit laqueos, ac dolos pessimos maledicti cursus, ac infelicitissimarum harum personarum conuentus.

Et in principio quidem, eo, quod non multi essent, qui eius tali malitiæ consentirent ex diuersis locis Christianitatis, vnus tamen assumptos linguæ per aëra in vnum tantummodò loco pro quolibet regno, qualibetve prouincia deducere consueuerat, puta, circa regionem Iordanis, circa nucem Beneuenti, & sic de similibus.

Sed adeo magna in præsentiarum multitudine inualuerunt, vt in pluribus aggregentur locis, & quasi per singulas dioceses conuentus faciant copiosos, magnæ multitudinis vtriusque sexus, & varii status. Sicut in Barcho Ferrarien. in plani-

Quomodo hæreticis Strigatus circueat.

Conuentus Strigum circa Iordanem.

Loca conuentuum Diaboliconum.

Feruescunt carbonēs, dum coguntur in vnum. Cur antiquitus Sathan his artibus Magicis non sit vsus.

Hol. nō
volatiles,
sed pede-
stres suri-
ges ha-
bentur.

tie Mirandolæ, in monte Paterno, prope Bononiam, & in aliis pluribus per has maledictas personas nominatis locis: vt iam non per aëra semper à Dæmonibus deportentur, sed pedestres vadant multotiens, & velocius currant, quod persapè propè sit locus, tametsi à Dæmonibus in hoc ipso multipliciter etiam sint suffultæ. Quam sectam maledictam dignetur Deus Opt. Max. tandem eliminare. Et hæc de tertio principali, & quoad totius quæst. determinationem, & materiæ declarationem dicta sufficiant. Nunc superest argumenta pro opinione falsa in principio facta dissoluere.

CAPVT. XXI.

Pro solutione primi argumenti primò deducitur allegatum in contrariam cap. Episcopi. esse multipliciter de autoritate, & veritate suspectum.

Primi ar-
gumenti
solutio.

Determinata veritate circa præpositam quæstionem superest soluere rationes in principio adductas pro parte falsa. Ad primum igitur argumentum fundatum super ea quæ dicuntur in cap. Episcopi 116. quæst. 3. multa dicenda sunt, eo quod huius cap. verbis, & authoritati solum innitantur, & hæreant, qui cursum hunc diabolicum corporaliter fieri negant. Primò ergo dicendum est, secundum aliquos, capitulum illud, sed etiam concilium suspectum esse de falsitate & inter paleas non minus computandum, quam Gabillon. vel Beleon. concilia reputentur, d. 18. c. Placuit, & c. Annis, & sic de similibus, quæ non alia ratione repudiantur & inter apocry-

pha censerī scripta tenendum est, nisi quia nesciatur quo tempore, sub quo Pontifice, vel cuius autoritate indictum sit aliquod tale concilium vel confirmatum. Etenim concilia plurima ab hæreticis & schismaticis sæpius celebrata sunt, in quibus quidem licet plurima constituta inueniantur, quæ ad sanctæ vitæ profectum conferre videantur, & nonnulla vera ex sanctorum Doctorum sapientia inferantur nihilominus ab Ecclesia non acceptantur, imò damnantur propter commixta multa falsa, & perperam ordinata & quia etiam non ritè congregata fuisse compertum est, sed potius contra voluntatem summi Pontificis aut propter eius notitiam, & beneplacitum, cuius solius est, vniuersalia concilia indicare, & confirmare, dist. 17. per totam. Sicut patet de concilio Arimini damnato, dist. 15. cap. Sancta & nouissimis temporibus de concilio Basileæ damnato ab Eug. 4. & sic de aliis pluribus schismaticis conciliis. Et ille, qui teneret, quod concilium potest indici, vel congregari, aut celebrari, sub alio capite, quam summo Pontifice, Romæ vice Petri vniuersali Ecclesiæ præsidente, nisi fortè in casu, quo Pontifex in hæresim laberetur, esset hæreticus, sanctæ matris Ecclesiæ Romanæ primatum impugnans, quem à Christo accepit dist. 22. cap. Omnes & dist. 40. cap. Si Papa. Cum igitur huius asserti concilij Acquiren. & tempus ignoretur, & author, illi meritò adherere non videmur cogi: & eius dicta, seu decreta nullam habere videntur auctoritatem, nisi aliud ostendatur. Suspectum est secundò vehementer tale concilium, quod non Catholicum fuerit, aut ab Ecclesia approbatum, eò quod nonnulla profert obscura, sacrisque

Concilia
ab hære-
ticis sæ-
pius cele-
brata.

sacrisque literis non plenè consona, sed secundum sensum, quem aduersarij patrum Inquisitorum in eo habent, falsa ac de hæresi suspecta. Probando etiam suum principale propositum secundum dictum sensum diminutè ac inefficaciter procedi, & contra veritatem, quæ manifesta est in sacris literis, quòd videlicet talia non possit facere Diabolus, quæ tamen Diabolo possibilia esse, sacræ literæ protestantur. Nam inter alia eliciunt hæc ex *d. cap.* quòd non possint à Diabolo portari realiter de loco ad locum, quod non possit figuram hominis prætere, vel mulieris quasi deæ factæ, quæ sunt contra sacras literas & contra scientiam & doctrinam omnium Theologorum sacras literas exponentium. Nam quòd Diabolus Christum de loco ad locum portauerit, habetur expressè in Euangelio Matth. 4. *cap.* Multò magis igitur alios portare potest, & portallè fertur in historiis authenticis Sanctorum, & præcipuè diui Iacobi Apost. Naturalis etiam potentia non est minor in Angelo malo, quàm in bono, qui tamen portauit Abacuch per longa terrarum spacia in citissimo tempore, *Dan. 4.* Cum possit etiam Diabolus se transfigurare in Angelum lucis, vt dicitur 1. *Corinth. 9.* & habetur in eodem capi. *Episcopi.* multò magis poterit se transfigurare in deam aliquam corpoream, sicut putabant esse Dianam ipsi Pagani. Contraria etiam sacris literis (nisi bonæ glo. interpretentur) affert capitulum illud: dum dicit esse infidelem & pagano deteriorem, qui credit posse fieri aliquam creaturam, aut in melius mutari, aut in deterius, aut transformari in aliam speciem, aut in aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit, & per

quem omnia facta sunt. Huius enim contrarium, quantum ad aliam speciem, expressè habetur, *Exod. 7. & 8.* Vbi legitur Magos Pharaonis conuertisse virgas suas in serpentes: aquas etiam in sanguinem verum, verasque ranas. Neque enim potest dici secundum fidem, quòd ista delusione acciderint: quia sicut bene probat diuus Augustinus in *gl. ibid.* Scriptura eodem vocabulo nominat, & virgas Magorum, & virgam Moyfi, quam constat verè in serpentem esse conuersam. Et hanc intentionem Augustinus in passu illo sacræ scripturæ sequitur etiam & declarat diuus Tho. *2. 2. q. 6. art. 5. ad 8.* cum aliis Theologis & expositoribus. Et alia ratione hoc ipsum deducitur ex eadem scriptura: quia si delusoriè ista contigissent, cum illi magi non nisi virtute Diaboli talia possent facere, & æquè facile sit Diabolo facere, quòd ita præstigosè cyniphe sicut ranæ serpentesque apparerent: æquè facile virtute illius potuissent Magi, cyniphe ipsos delusoriè, & tantum apparenter educere, sicut ranas, & tamen sacra scriptura dicit, quod Magi hoc facere non potuerunt. Quod quidem non est ita intelligendum, quasi naturalis Diaboli virtus ad illorum etiam productionem non se ostenderet: sed quia eos talia animalia tunc producere non permisit Deus: vt dictus sanctus Augustinus. 3. *de Tri.* & recitat Magister 7. *d. 2.* Qui etiam negaret, quòd Diabolus possit creaturam conuertere in aliam similitudinem per præstigium, negaret ipsum præstigium, quod est vna diuinationis species, & contradiceret consequenter omnibus Theologis, & *cap. Ne mirum. 2. 9. 5.* seque opponere omnibus historiis talia narrantibus, quæ per præstigium

Magi nil nisi virtute Diaboli possunt

Quomodo possit Diabolus creari: & in aliam similitudinem conuertere.

Diabolus
Christum
deportauit.

Diabolus
se potest
transfigurare
in
Angelum
lucis.

variis temporibus contigerunt in locis. Quo tamen modo intelligendum sit, Diabolum posse, vel non posse vnam creaturam in aliam mutare infra declarabitur. Suspectum tertio de falsitate est dictum capitulum, in quantum alium præten- dit sensum in sacris literis, quàm habeant sancti Doctores super verbo illo Apostoli: Siue in corpore, siue extra corpus nescio, &c. imò sensum præfert, quem reprobant S. Aug. S. Thom. & quem D. Hieronymus in prologo Danielis, dicit fuisse sensum cuiusdam Iudæi negantis pariter id, quod vniuersalis confite- tur Ecclesia, Abacuch, inquam, esse portatum ab Angelo in Babylonem breui temporis spatio. Et ideo cum ex cultu Iudæi exponentis: tum etiam quia Hieronymus hoc refere- bat, vt ostenderet se in suis transla- tionibus pati multas calumnias, maximè à Iudæis, quas ipse calum- nias reputabat iniustas, infertur ta- citè quòd pariter execretur, & dam- net causas calumniarum, inter quas vna erat expositio prædicta, quam inducebat Iudæus ille. Cum ergo illud afferat dictum capitulum se- cundum aduersariorum interpreta- tionem, patet ex hoc ipso, suspec- tum esse de minori veritate. Est au- tem sensus verborum Apostoli, dum dicit se nescire, an in corpore, an extra corpus raptus sit vsque ad tertium cælum, à prædicto Iudæo introductus, & prædicto *cap. Episcopi* insertus, secundum aduersarios, iste, quod Apostolus nescierit, an fuerit portatus ad paradysum, seu in ter- tium cælum corporaliter: ita quòd corpus cum anima eius esset illuc transportatum: an certè extra corpus raptus fuerit, & in solo spiritu viderit & audierit, quæ ibi cognouit. Hunc autem sensum recitat, & improbat

S Paulus
in tertium
cælum
raptus,

August. 12. *super Genes. ad literam.* Hac ratione, quia, inquit, constat ex verbis Apostoli, quòd ipse sciuit se esse raptum vsque ad tertium cælum: constat ergo, illud cælum, in quo raptus est, esse verum cælum non aliquam cæli similitudinem. Si enim hoc voluisset intelligere, cum dicit se raptum in cælum, id est, ad videndum imaginariè similitudinem cæli, eodem modo poterat affirmare raptum esse in corpore, id est, in simi- litudinem corporis huius. Et sic non fuisset necessarium discernere, quid sciret, aut nesciret: quia vtrunque æ- qualiter sciret, scilicet & se esse in cæl- lū & se esse raptū in corpore secundum similitudinē, sicut accidit in somnis. Si autem sciebat esse verum tertium cælum, sciebat ergo aut esse aliquod spirituale & incorporeum: & sic non poterat corpus eius illuc rapi: aut esse aliquid corporeum, & sic ani- ma non posset illuc sine corpore ra- pi, nisi separaretur à corpore. Et sic post longam disputationem Augu- stinus concludit verum sensum ver- borum Apostoli, dicens: Restat ergo fortasse, vt hoc ipsum eum in- telligamus ignorasse, vtrum quan- do in cælum raptus est, in corpore fuerit, quomodo est anima in cor- pore, cum corpus viuere dicitur, siue vegetantis, siue dormientis, siue in extasim à sensibus corporis alie- nata: an omnino de corpore exierit, vt mortuum corpus iaceret, donec peracta illa demonstratione mem- bris mortuis anima redderetur, & non quasi dormiens euigilaret, aut extasi alienatus rediret in sensus, sed mortuus omnino reuiuisceret, hæc ille. Quem adducit & sequitur S. Thom. 2.2.q.175. art.6. & Veri. q. 13. art. 6. Quod etiam ratione con- uincitur: Si enim non fuisset tunc Apostolus secundum corpus in terra, vbi

vbi fuerat à fociis & comitibus deductus, & à Iuda hospitio receptus, hoc ipsum illi clarissimè competisset: Et palam omnibus, quasi miraculum insigne factum esset. Si verò in terra & non in cœlo corpore fuisset, nolle fociis hoc affirmantibus credere, impudentiæ illius ascriberetur, non minus, quàm eius qui tantum ea credere velit, quæ sensu percipit exteriori. Immobile autem corpus hominis manens, non omnes discernere possunt, an funditus extinctum sit, vel certè extasim patiatur. Vnde referentibus quibuscumque, Paulo, quod corpore immobilis permanisset, eorum sensui adhærere non tenebatur, si quis ei quod mortuus fuerit, vel non mortuus affirmasset. Cum igitur si hæc etiam non suffragaretur ratio, sola autoritas sanctorum fidem faciat veritati, patet quod contrarium sensum in verbis Apostoli prætendens illius capituli litera redditur de veritate suspecta.

CAPVT XXII.

Capitulum Episcopi, propositum suum inefficaciter inferre, & ob hoc de falsitate, & auctoritate minori suspectum esse.

DE falsitate quoque minorique auctoritate d. c.prehenditur ex hoc esse suspectum, quod in probando quod intendit obscure, ineptè, & prorsus inefficaciter procedit, si illum habet sensum, quem ei tribuunt aduersarij, dum contra veritatem *suprà* diffinitam illud inducunt. Volens enim probare secundum eos quod non realiter, & in corpore mulieres illæ perficerent, aut viderent quæ narrabant, sed in

somnis potiùs, aut in solo spiritu à Diabolo deluderentur, inducit binas illas auctoritates sacræ Scripturæ, quibus secundum horum interpretationem habeatur, quod non in corpore, & secundum sensus corporeos præsentibus fuerint Paulus & Ezechiel, alter inquam, in cœlo, alter in Ierusalem. Et tamen ex illis auctoritatibus ad sensum istorum à capitulo inductus non habetur primò, quod non possit etiam tale quid in corpore contingere, nisi in auctoritatibus illis hunc habeant intellectum, quod videlicet nullo modo potuerit, vel Paulus in cœlum, vel Ezechiel in Ierusalem corporaliter deportari, nisi fortè ab Angelis bonis. Sed hoc primò est falsum, quoad deportationem Ezechielis Multò enim grauiora corpora potest Diabolus, & longiùs deportare, vt *suprà* monstratum est. Secundò infertur oppositum ex hoc ipso, quod dicunt, cum naturalia manserint in Dæmonibus secundum Dionys. splendidissima. Quicquid ergo virtute naturali possunt Angeli boni, possunt & mali & magis qui sunt excellentioris naturæ. Falsa etiam expositio ista ex hoc conuincitur, quod si sic intenderet. Paulus utique mentiretur. Etenim quid Angeli Boni possint & mali, meliùs ipse certiusque didicerat, quàm auctores dicti capituli. Non ergo dixisset: Nescio, Deus scit. Si verò in prædictis auctoritatibus non illum, sed hunc potiùs habeant intellectum, quod de facto non corporaliter ad illa loca portati sunt, licet potuissent portari, tunc non habent ab eis propositum quod intendunt, hoc inquam, quod non possint à Diabolo per longa terrarum spacia corporaliter portari striges. Nam à non esse ad non posse, nullum est argumentum. Neque enim

Ezechiel in Hierusalem deportatus. Grauiora corpora longiùs à Diabolo deportantur.

A non esse ad non posse nullum est argumentum.

A parti-
culari ad
vniuersa-
lem non
valet ar-
gumentū.

enim sequitur : Petrus non est Papa, ergo non potest esse Papa. Et tamen aduersarij ex autoritatibus illis, quæ continent tales translationes non esse factas in corpore inferre volunt, quòd non possint similia in corpore contingere. Neque etiam sequitur quòd semper & omnibus sic contingat respectu cuiuscunque corporis, & cuiuscunque localis distantia, quod Ezechiel contigit atque Paulo, quia à particulari ad vniuersale, siue secundum tempus, siue secundum supposita, non valet argumentum. Et hæc apud sapientes logicos notissima sunt, & prima principia : quæ etiam pueris & idiotis clarè constant. Quis enim inferret : Aliquando Petrus fuit, ergo semper Petrus fuit ? similiter quis existimaret, hanc esse bonam illationem : Aliquis homo est bonus, ergo omnis homo est bonus ? Et tamen secundum aduersarios in capitulo illo fiunt similes deductiones, isto modo : Paulus & Ezechiel non fuerunt portati in corpore ad loca illa, ergo nunquam & nullus potest taliter in corpore ferri. A particulari etiam, & multò magis ab vna singulari ad aliam singularem, consequentia seu argumentum non valet, siue affirmando, siue negando fiat. Sicut non sequitur Aliquis homo, seu etiam Sortes currit, ergo Petrus currit. Aliquis homo seu etiam Sortes non est bonus, ergo Petrus non est bonus. Et tamen secundum tenentes contrariam opinionem, in presenti quest. art. d. cap. *Episcopi*. intendit sic arguere : Paulus & Ezechiel non fuerunt portati in corpore. Ergo nec illæ mulieres portantur in corpore. Vnde patet quòd cum istæ consequentiæ secundum sapientes sint derisibiles : ipsum quoque totum capitulum secundum

sensum quem isti homines, qui Inquisitoribus aduersantur, in eo habent, est nullius penitus autoritatis, & à Spiritu sancto non prodiiisse conuincitur, neque fuisse bonum, verum, ritèque congregatum concilium, sed inter paleas reputandum.

Aduertant etiam, qui sic exponunt *d. capit.* quænam sit probatio, quam fecit secundum eos, hæc, inquam : In somnis ac nocturnis visionibus homo extra se ipsum deducitur, & multa videt dormiendo, quæ nunquam vigilando viderat : ergo & mulieribus illis itidem accidebat circa ea, quæ narrabantur ab eis facta, vel visa. Similiter ista probatio nulla est : Stultus & hebes est, qui ea quæ fiunt in solo spiritu, etiam in corpore accidere arbitrat : ergo stulti sunt & hebetes, qui credunt verè & corporaliter mulieres illas fecisse, vel vidisse quæ narrabant. Nonne istæ probationes supponunt, mulieres illas somniasse tantum talia, quod tamen erat probandum ? Si ergo *d. c.* talem habuit intellectum, quem isti ex eo accipiunt inefficacissimè processit. Si verò aliter interpretetur, vt saluari possit veritas & autoritas eius, nos infra efficere conabimur, aduersarij, non habent ex eo propositum suum, vt ibi etiam ostenditur. Sed nunc quædam alia adhuc prælibanda sunt.

CAPVT XXIII.

Quòd non est necessariò standum dictis illius capituli Episcopi, si à synodali concilio emanauit, quin etiam si concilio generali prodissæt reclamandum est ad Pontificem, vt sua declaratione excludat sensus erroneos, quos aduersarij habent in eo.

SVpposito autem quòd à ritè concilio capitulum hoc manauerit, adhuc secundò ducitur argumentum super illos fundatum non procedere propter duo. Primò quidem, quia nescitur adhuc an synodale fuerit tale concilium, vel certè generale, quod solùm omnes astringit. Argumentum autem probabile, quòd generale non fuerit tale concilium, hoc habetur, quòd inter generalia concilia enumerata à Gratiano c. 15. vel 17. nullum Acquirensè inuenitur. Omnia autem concilia Gratianum sufficienter enumerasse, nullus debet aliquatenùs dubitare, cum præsertim ead. 15. promittat se velle assignare originem constitutionum, Ecclesiasticarum, quæ ex sacris cõciliis communiter ortæ sunt. Huius ergo etiam constitutionis atque mandati, si authenticum esset, originem præmisisset inter generalia ritèque congregata concilia, hoc Acquirensè connumerando, aliàs non omnium conciliorum seriem putasset se sufficienter tradidisse. Non ergo generale fuit hoc concilium, vel certè nullius apud eum authoritatis, quia fortè non ritè congregatum. Cuius etiam rei signum est, quòd nullum ex antiquis meruit glossatorem, quia illud fortè decretorum libro insertum non habebant. Si qui autem moderno-

Mall. Malef. Tom. 1.

rum, vt Io. de Turrecremata, illud exposuerunt: non nisi quatuor esse de principali eius intentione dixerunt: vt sic veritas in eo contenta saluaretur, omni falsitate, quam prætendit, exclusa. Quænam sint autem quatuor illa principaliter intenta declarabitur inferius. Si autem dicatur, quòd plura alia in libro Decretorum inducuntur concilia generalia non priùs enumerata, Responderetur primò, quòd adducere inconuenientia non est soluere quæstionem, secundò, quòd si illorum etiam ignoretur tempus & author, & irrationabilia, vel falsa contineant, qualia manifestabimus capitulum hoc continere, eis pariter non erit necessariò inhærendum: & si deferre quis eis voluerit, erunt piè interpretanda, sicut infrà circa hoc etiam faciemus. Sed adhuc quispiam fortè probabiliter inducere conabitur, quòd tale concilium fuerit generale, & quòd præsentia vel autoritate summi Pontificis celebratum sit, cum Episcopis indifferenter præcipiat, quòd solus Papa potest (vt videtur) eo quòd solus sit eis superior ordinariè. Hoc est enim vnum ex indiciis inductis à gloss. in cap. vt circa. in verbo. Perpetuo, de electione. libro. 6. ad discernendum generalia concilia à particularibus. Præcipitur etiam in ipso capitulo omnibus esse publicè annunciandum, quod qui talia credit, & his similia, fidem perdit. Non est autem, nisi qui omnibus præsidet, præcipere, vt omnibus annuncietur mandatum, vel quæcunque determinatio fidei. Talis autem est solus vel etiam generale concilium eius autoritate. Responderetur igitur, quòd si capitulum præciperet omnibus Episcopis absolutè, vtique ex hoc concluderetur, quòd concilium generale fuisset, quando

QQq aliàs.

Conciliū
qui pos-
sint con-
uoca. e.

aliās esset ritè congregatum, eo quòd (vt inducitur) solus Papa omnibus Episcopis prælatus sit, & super omnes plenam habeat auctoritatem. Non sic autem inuenitur in capitulo illo. Sed indefinitè dicit, Episcopi, in plurali. Et licèt quandoque indefinita æquipolleat vniuersali, non tamen semper, neque formaliter. Potest autem Metropolitanus, siue Primas sit, aut Patriarcha, siue etiam sit Archiepiscopus, congregare concilium prouinciale, ad quod vocati Episcopi omnes illius prouinciæ accedere tenentur, aliās excommunicantur. *d. 18. c. si Episcopus. c. si quis c. Decernimus.* Et potest Concilium illis præcipere, quæcunque iudicauerit esse præcipienda, & tenentur seruare ordinata in eo, *d. 92. c. si quis Episcopus primò, secundo, tertio.* Similiter in *c. Episcopi, omnibus esse annunciandum, &c.* interpretari quis posset, quæ non absolutè de omnibus loquitur, sed tantum de omnibus subiectis. Vel quòd non præcipuè, sed quasi naturaliter hoc monet esse prædicandum omnibus, quasi dicat: omnibus annuncianda est ista doctrina, vt pote vera, & ad salutem omnium spectans. Hoc autem modo potest monere etiam qui Prælatus non est, & qui nullam habet iurisdictionem, sed tantum docendi officium. Vnde multò magis sic potest omnes monere particulare concilium. Sed non potest præcipere omne omnibus, sed tantum sibi subiectis. Discordare etiam à quocunque particulari concilio, quando erronea vel indiscreta præciperet, vel in his determinationibus in quibus vel ratio, vel Sanctorum doctorum aut clarissimorum Theologorum auctoritas contradicit: aut certè in his, quæ secundum glossas & Doctores non

sunt de principali intentione concilij, vel quæ non exponuntur, nisi secundum absurdum eius intellectum, vt in proposito accidit, circa præsentis quæstionis articulum, quantum ad expositionem aduersariorum *d. c.* non est erroneum aut temerarium, sed salubre, laude dignum ac, meritorium. Sicut enim declarantes sacras literas, & malum in eis intellectum explodentes & consequenter eas elucidantes commendantur, eisque vita æterna repromittitur, iuxta illud *Eccl. iasticò 24.* Qui elucidant me, vitam æternam habebunt. Sic etiam omnem veritatem explanando, cum non nisi à Spiritu sancto sit veritas secundum Ambro. & quamcunque falsitatem arguendo contrariam, dignus laude redditur author. Sanctorum etiam patrum doctrina in his præcipuè, quæ fidem tangunt vel bonos mores non nisi secundum eorum principalem intentionem & sanum intellectum, expulsis, inquam omnibus quæ possent falsum & erroneum sensum facere, accipienda est, & veneranda ipsa quoque particularia concilia de quibus loquitur. *c. Ad. bolendam de heret.* vt tangitur in argumento, non habent recognoscere vel iudicare de hæresi, nisi quando factum est clarum: Si enim esset dubium, tunc quæstio debet remitti ad solum Papam, cuius solius auctoritate causæ fidei determinantur. *d. 18. c. multis. 24. q. 1. c. Quotiens, & extra de Bapti. c. Maiores & ita determinat gl. in de c. Quotiens, & D. Abbas in d. c. Ad. bolendam.* Eorum autem, quæ inducuntur & reprobantur in *d. c. Episcopi.* aliqua quidem clarum est, esse hereticalia. Putà quòd aliquod numinis inueniatur præter vnum Deum: quòd aliqui ducantur seu

noten

portentur ad seruiendum alicui deorum vel deorum præter vnum verum Deum: quod talia demonstrans atque suadens, sit spiritus bonus quo Diabolus possit subito & sine naturæ ministerio vel virtute, vnam creaturam in aliam speciem vel figuram transmutare. Quo ad alia verò quæ secundum verborum corticem videlicet, quod non possunt homines à Dæmonibus portari citissimo tempore, per longa terrarum spacia, videre, facereque corporaliter, quæ narrantur ab illis præter numinum veritatem, non est clarum, quod sint hæreticalia: imò potius oppositum clarum est apud sapientes: apud alios autem est vel creditum, vel dubium. Vnde si concilium tale particulare determinasset, talia esse hæreticalia, non esset ei adhærendum: nec ab eo rationabiliter deuiando sit quis hæreticus. Sed si sapientes de huiusmodi dubitarent, esset Papa consulendus, sicut in aliis fidei dubiis. Quod tamen modò fieri non est necessarium circa præsentis quæstionis artic. quia cum Papa sapius dederit in hoc fauorē & priuilegia patribus Inquisitoribus, vt supra inductum est, patet eum approbare, quod legitime procedant contra tales, quasi contra hæreticos. quo stante, oportet vel alium sēsum habere in c. illo, vel ab eo simpliciter deuiare. Non est etiam autoritas vlla cap. illi acquisita, ea quod sit redactum in corpore iuris. Hoc enim non summi Pontifices, sed Gratiani tantum auctoritate vel voluntate factum est. Sine hoc enim si generale concilium fuisset, sicut & ipsæ decretales Epistolæ sedis Apostolicæ auctoritatem habent irrefragabilem d. 9. c. si Romanorum. Quod si etiam prædictum concilium fuerit generale, sicut videtur concedere S. Tho. Spiritu. art.

2. ad 14. vbi etiam exponit dicta illius & vocat concilium Aquilegiense: non sic ei tenemur adhære, vt debeamus absurda & irrationalia propter ipsum concedere, sed debemus piè exponere. Irrationalis autem & absurda valde esset prohibitio illa: si esset de intentione eius dicere, quod qui credit aliquos portari, corporaliter ad ludum, sit hæreticus & infidelis, secundum quod in cap. illo. damnantur etiam mulieribus illis credentes. Sic enim sequeretur quod credentes infinitis (vt ita dixerim) Inquisitorum processibus asserentibus, quod striges realiter & corporaliter ferantur ad ludum Diabolicum, inuoluantur errore paganorum, & quod sint credentes aliquid numinis extra Deum, & ista fieri à bono spiritu: & alia, quæ in illo capitulo hæreticalia asseruntur, quod est falsissimum, quia nullum horum credunt esse verum striges, vel alii, qui strigum sectam asserunt ad cursum fieri corporaliter. Non est ergo credendum d. c. hæc ipsa intendere. Nec obligaret concilium, si conuinceretur aliquid formaliter vel virtualiter contra sacras literas, quoad literalem sensum, quem haberent in eis communiter sancti Doctores, aliquid determinare. Sed esset contra tale concilium reclamandum ad summum Pontificem. Sicut rectè Hieronymus se opposuit concilio determinanti quod rapta non posset raptori coniungi, ostendens hoc sacris literis repugnare, 1. xo. 2. 2. & Deut. 22. propter quod Concilium reuocauit sententiam, vt testatur gloss. in c. de libellis d. 20 & elicatur. 36. p. c. tria. c. si autem & c. placuit. Vnde posset & in proposito contra concilium, etiam si generale fuisset ad Pōtificem reclamari, vt illa declararet, & ad

Irrationalis & absurda prohibitio.

Priuilegia sapius concessa inquisitoribus.

veritatem reduceret, quæ in dict. c. viderentur sacris literis repugnare.

y Et patet ex 7. d. per totum. præsertim in cap. fin. Et si tu opponas de nota. per glo. & per Doct. in cap. cum dilectus. de elect. ubi dicitur, quod inferior Papa tenetur obedire conciliis. de quo etiam habetur per Fel. in cap. nonnulli. col. 4. de rescri. præsertim quando in fide de conciliis agitur, quo casu etiam Papa non potest contra eam disponere, secundum glo. in cap. in istis. 4. distinct. & in cap. sicut. 15. dist. cum similibus. ut Fel. tradit in cap. 1. col. 8. in prin. de constitutio. Responderi potest, quod illa procedunt in conciliis vniuersalibus congregatis à Papa, vel collegio Cardinalium, iuxta notata per Bald. in tract. schisma. col. 15. posito sub rubri. C. si quis aliquem testa. prohib. Et per eundem Bald. in c. olim de rescript. & Dec. in c. significasti. de election. Secus videtur in conciliis particularibus, vel etiam generalibus: ab his tamen congregatis, qui non habens potestatem congregandi generale concilium: ut patet ex not. per Fel. in dict. c. 1. col. 7. de constit. & tale videtur concilium, de quo habetur in dict. cap. Episcopi. Et ex his si diligenter consideraueris, tolluntur, quæ nota. gloss. in cap. ut circa in iure perpetuo, de elect. libr. 6. ultra quod concilium non obligat, quod non est moribus ventium approbatum, iuxta no. per gl. in c. 1. de treug. & pac. ut etiam ibi Fel. tra. col. 4. usque in fi. illius c.

x Et ad corroboracionem predictorum, vide quæ tradit Fel. in c. p. ne innitatis. de constit. quia hoc est altum pelagus, longiori indigens discussione.

CAPVT XXIV.

Posito, quod Concilium Acquirense fuerit generale, ritèque congregatum: & suppositis etiam omnibus, quæ in eo dicuntur, non euadere striges manus Inquisitorum. Et de variis illusionum modis atque generibus.

Verum etiam si certum ponatur, quod dubium esse probatum est, concilium, inquam, illud fuisse generale ritèque congregatum: adhuc tamen illud ex d. c. habetur, quod ut euitarent plurimi, contra Inquisitores dictum capitulum inducunt. Id autem est, quod manus seu iudicium ipsorum Inquisitorum, tales maledictæ sceleratæque personæ non euadunt, si dicantur hæ striges, sicut illæ sceleratæ mulieres (de quibus sermo est in dicto capitulo) à Diabolo in somnis vel illo spiritu deludi, prout ex capitulo illo intendunt quidam probare. Num solum autem per tale capitulum non euadunt, verum etiam per ipsum in manus relabuntur eorundem Inquisitorum. Per ipsum namque capitulum illæ sceleratæ mulieres deprehenduntur, & iudicantur hæreticæ, infideles, & à fide apostatæ. Apostasia quippe illarum notatur in primis verbis, cum dicitur, quod quædam sceleratæ mulieres retrò post Sathanam conuersæ, &c. Apostatare enim à fide, nihil aliud est, quàm retrò conuerti à Deo post Sathanam, cui renunciatum fuerat in Baptismo, cum conuersione ad dominum nostrum Iesum Christum. Et quod præfata verba non intendunt de alia retrocessione, quàm de ea, quæ est per infidelitatem, sic importat

Apostatare à fide quid.

portat apostasiam à fide, iuxta c. *Non obseruetis*. 26. qu. 7. patet per verba paulò post inducta in eodem c. Vbi dicitur. Sed vtinam hæ solæ in sua perfidia perissent, & non multos secum ad infidelitatis interitum pertraxissent. Nam & innumera multitudo hac opinione decepta, vera esse credunt, & credendo à recta fide deuiant, & errore Paganorum inuoluuntur, cum aliquid diuinitatis aut numinis extra vnum Deum arbitrantur, &c. Hoc ipsum etiam, quod dictum est, per sequentia verba manifestatur: vbi dicitur de Sathana, quod talium personarum mentes per infidelitatem subiugat, & paulò post. quodd faciat talem infidelem opinari in corpore fieri, quod fit in animo solo. Et in fine dicit, quodd qui talia credit fidem perdit, & infidelis est, paganoque deterior. Cum ergo striges secundum aduersarios à Dæmonibus similiter illudantur, sequitur, quodd ab Inquisitoribus vt infideles & apostatæ à fide, inquirendæ sint: & iudicandæ. Omnis enim infidelitas & apostasia post baptismum, ad hæresim deducitur, seu sub hæresi continetur largo modo sumpta, de qua patres Inquisitores habent vniuersaliter iudicare. Magis autem conuinceret eos ratio ista, qui putarent sectam strigum eandem esse, vel sub illa per omnia comprehendere, de qua loquitur dictum cap. *Episcopi* Conuincit tamen, vt deduximus, & alios, qui eas tenent esse diuersas, & tamen arguunt, quodd sicut illæ deluduntur, ita & istæ. Haberent enim consequenter arguere, quodd sicut aliæ ante delusionem per infidelitatem & apostasiam à Diabolo captiuantur, ita & istæ, si volunt volunt hanc etiam argumentationem suam validam esse, quodd ideo striges non portentur realiter ad ludum, sed de-

ludantur in somnis, quia illæ sceleratæ mulieres deludebantur. Quæ tamen argumentatio valida non est, neque intendit capitulum affirmare, quodd non possint à Diabolo quæcunque; mulieres portari, sed potius quodd illæ non verè portabantur ad seruiendum alicui Deæ, cum nulla talis Dea esse possit: sed deludebatur à Diabolo, qui potest modò notam, modò ignotam personam deludendo præferre & hoc multipliciter contingit. Et vno quidem modo potest illudere per præstigium, quo immutatio, non ex parte rei visæ fit, sed ex parte videntis: eò quodd à Diabolo perstringantur oculi videntis, & ad eas deducuntur species rerum sic apparentiam ex imaginatione, vel compositæ ex illis, ita, vt videatur præsens in re, eo modo, quo sola imaginatione monstratur: & non eo modo, quo, verè sub intuitu oculorum ponitur. Sicut dictum est suprà, de fœmina illa, quæ tempore beati Macharii apud alios videbatur equa, cum tamen beatus Macharius eam verè intueretur, vt erat fœmina, eò, quodd eum Diabolus per præstigium, vt alios, deludere non præualebat. Alio modo delusio contingit per apparitionem rei, per Diabolum nouiter formatæ in alicuius similitudinem. Quo casu licet videns deludatur, dum aliquam adesse personam putat, quæ verè præsens non est causa tamen delusionis non est ex parte videntis, sed rei visæ, quo modo dicitur Diabolus in angelum lucis se posse transfigurare, quodd & in vigilia potest contingere formando corpus ex aëre conspissato in similitudinem & figuram hominis, aut angeli, prout etiam Angeli sancti patribus antiquis apparere, & cum eisdem quandoque habitare consueuerunt in humana figura

Causa delusionis non est ex parte videntis, sed rei visæ.

Omni's infidelitas & apostasis post baptismum ad hæresim deducitur.

Delusio
potest
continge-
re in in-
teriori
tantum
imagina-
tione.

In raptu
sancto nō
deceptio,
sed eu-
ditio in-
uenitur.

In somnis
homines
à Deo
discipli-
nis instru-
untur.

Tertio modo, potest delusio contingere in interiori tantum imaginatione, cum persona tendit in rei similitudinem, quam offert imaginatio, quasi in rem ipsam. Et hoc contingit in somnis, & in variis alienationibus à sensibus causatis, vel per infirmitates, sicut in phreneticis, vel per raptum naturalem, vel opere Dæmonum: & semper in prædictis modis alienationum deceptio immiscetur. In raptu autem sancto, & à Deo ministerio Angelorum causato, non deceptio inuenitur, sed eruditio, sicut constat de raptu Pauli, & aliorum Sanctorum. Sicut etiam in somnis quandoque homines à Deo erudiuntur, secundum illud *1cb33*. Per somnium in visione nocturna, quando irruit sopor super homines, & dormiunt in lectulo, tunc aperit aures virorum, & erudiens eos, instruit disciplina, &c. Et hos tres modos, quibus Diabolus potest hominibus deludens apparere, tangit virtualiter *d. c. Episcopi*. si non ineptum sensum habeat, & ex hoc argumentum patitur minoris autoritatis. Nam videre deludique per præstigium, & pariter per imaginationem in similitudinem vice rei tendere, comprehenditur in capitulo, ubi nonnulla quandoque videri in Spiritu, decipique ex hoc homines pronunciatur. Videre autem formata per Dæmonis potentiam corpora phantastica, quasi vera, autoritas Apostoli manifestat. Et intendit capitulum, quod aliquo tali modo poterant illæ mulieres per insidias Diaboli dementari, ut putarent postmodum etiam solutis sensibus se ad Deæ servitium deportatas, quam delusionem vigiles aduertissent, si sub captiuitate Diaboli mens non esset.

CAPVT XXV.

summaria explanatio capituli Episcopi indueli, quantum ex eius proposito questionis huius. Et quomodo ea, quæ ibi narrantur, ab his ciferunt quæ strigibus dicuntur comingere.

VT autem melius cognosci possit, quæ sit dicti capituli, iuxta Catholicum, quæ potest habere sensum, principalis intentio: & quomodo ritè intellectum, non facit argumentum, nec militat aduersus veritatem determinatam, libet ipsum breuibus explanare.

Sciendum igitur, quod dictum capitulum supponit vnum quod tam fide, quam ratione naturali certò tenemus vnum, inquam, solum esse verum Deum, & nihil penitus esse numinis præter ipsum: cuius ramen contrarium putabāt gentiles atque pagani, multitudinem Deorum introducentes atque colentes. Et quia mulieres, de quibus in dicto capitulo mentio fit: Dianam, vnam inquam, & ex Gentilium Dearum & Herodiadem, quasi in comparem Deam conuersam, quæ fuit pessima fœminarum, inueniri, ut Deas à se venerari eisdemque quasi Diis obsequi seruireque asserebant: & non solum ipsæ sic à recta fide deuiaabant, pagnorum erroribus intolutæ, verum etiam in eandem perfidiam alios innumerabiles suis his assertionibus & persuasionibus attrahebant, opposuit se concilium animarum huic ruinæ, docens hæc omnia falsa esse: & quod nullatenus hæc asserentibus esset adhibenda fides: eo quæ non vere poterant ista cognoscere, cum falsa sit & quod sola dibolica illusione fiebat, ut eis ta-

Solum
esse verū
Deum, &
nihil pe-
nitus esse
numinis
præter
ipsum.

Personæ
sceleratæ
à Diabolo
delusæ.

lia viderentur vera, & quasi familiari experientia cognita. Quodd etiam declinare intendens, qualiter inquam possit delusio ista contingere, duplicem præmittit causam delusionis. Primam quidem ex parte Diaboli deludentis, secundam verò ex parte delusorum. Inde modum aperit delusionis varium. Postremò circa quæ deluderentur ostendit. Probat ergo primò, personas istas scelestas à Diabolo deludi, quia hoc est facile Diabolo, cùm transfiguret se in Angelum lucis, quasi sic arguat: Si facit quod maius est, transfigurando se in Angelum lucis, potest etiam facere quod minus est, transfigurando se in homines, aut in bestias, vel certè in formas personarum, quæ in Deos secundum gentilium opinionem conuersæ sint. Ex parte autem delusorum pro causa delusionis eorum assignat infidelitatem. Ex hoc enim iusta Dei permissione Diabolus huius delusionis contra eas exercendæ potestaté accepit, vt qui in sordibus est, sordescat adhuc. Ex hac autem assignata causa datur intelligi, quodd infidelitate cessante, diabolica illa delusio consequenter cesset. Et sic ad fidem conuersæ, vel quomodo libet aliter à captiuitate Diaboli liberatæ personæ illæ, cognoscerent se fuisse delusas, sicut & phrenetici ad sanitatem postmodum deducti, cognoscunt differentiam vtriusque status & quodd in statu phrenesis deluderetur, iam primò tunc aduertunt. Modum autem delusionis prædictæ, insinuat dictum caput, dum dicit, quodd in somnis & spiritu, hoc est, in imaginatione sola hæc videbant. Hoc enim in somnis communiter accidit, eò, quodd in tali statu imaginationis intentio & operatio minus præpediatur, & libera maneat, quando sensus corporei à suis operibus per li-

Infidelitate cessante,
Diaboli
ea illa
delusio
consequenter cessat.

gationem somni quiescunt. Vnde potest Diabolus homines facilius deludere, formando, firmandoque validius imagines, in quas homo fertur, vt in res ipsas. Tunc autem proculdubio illusio esse conuincitur, quando talia sic imaginata, vera esse non possunt. Ethoc illis mulieribus contingebat, quia ea, quæ affirmabant se oculis corporalibus videre, non sic esse poterant, vt illæ iudicabant. Non enim poterant oculis corporalibus videre Deam aliquam, quæ Diana vocatur, eò quodd nulla talis in vniuerso reperiatur. Sed neque Herodiadem pari ratione videre poterant: quia illa maledicta femina, quantum ad corpus in puluerem resoluta est: quantum ad animam, autem in infernum demissa, pœnas luit acerrimas, nec inde virtute propria potest egredi, & minus corpus quodd assumat, & in quo appareat formare. Sunt enim animæ determinatæ naturaliter ad proprium corpus vt nihil valeat corporaliter mouere, vel operari, nisi per illud, quasi per proprium & connaturale instrumentum, vt docet S. Thom. 1. 2. 117. art. 4. Et si quando supernaturali virtute cooperante, inferni locum animæ egrediantur ad tempus hominibusque appareant, hoc rarò fit, & ad alium finem à Deo ordinatur, seu etiam permittitur hic egressus vel apparitio, non vt illudant viuentibus, vel quasi eis satagant principari, vel ab eis quomodolibet venerari. Sic igitur dicere necesse est, quodd mulieribus illis talia viderentur in somnis tantummodò, vel in spiritu. Arguit autem *dist. cap.* quodd sicut experimur in somnis multa nobis videri naturali virtute, quæ in veritate non sunt in seipsis, sed in sola imaginatione, multò magis possint ista videri cooperante superinducta virtute

virtute superioris, & validioris naturæ, scilicet Dæmonis, quæ præualeat etiam sic personas deludere, vt putent postmodum etiam vigiles, quod delusæ non fuerint. Cùm enim hoc possit causare naturalis passio languoris atque dementiæ, vt contingit phrenesis patientibus: poterit multò magis virtus superior, cuiusmodi diabolica est, sic homines dementare, donec illi subiecti sunt per peccatum, vt nec delusionem aduertant etiam in vigilia. Cùm igitur potuisset Diabolus omnibus suprà inductis modis mulieres illas deludere, tamen non nisi in somnis, & in spiritu, hoc est, imaginatione sola fuisse delusas, rationabiliter concluditur *in d. cap.* eo quòd eas ad infidelitatem hanc trahere confirmauere, sola hæc visio satisfaciebat: quin etiam ratione non erat necessarium Diabolo illas in vnum cogere, vt nunc striges facit, sibi-que contingere illæ etiam existimabant. Hunc enim diabolica fraus ordinem intentando seruat, Deo permittente, vt prius homines aggrediatur interiùs. Quòd si iam illuminatis hominibus circa fidem vnus Dei, non præualeat: tunc exteriùs multipliciter deludendo tentat euertere fundatam fidem. Præualebat autem Diabolus contra illas mulieres, & in errorem pluralitatis Deorum eas induxerat prædictâ delusione interiùs. Vnde non oportebat, vt exteriùs se illis offerret. Patefacto post hæc omnibus, quòd vnus est solus Deus clariùsque per Patrum vigilantiam manifestato, quòd omnes Dij gentium sunt Dæmonia, non præualeat iam Diabolus per internam suggestionem solam, ad illam infidelitatem homines trahere. Vnde explicato superbiæ suæ velo, iam non quærit adorari in similitudinem

Ordo
Diaboli-
cæ fraus-
dis.

Deorum, sed vt Diabolus, & maiorum omnium Spirituum princeps. Horreret autem omnis Christianus, cognitum Diabolum adorare, & cum eo fœdus inire, baptismum, fidem sacræque contemnere, ac profanare, propter eius solam interiorem suggestionem. At si cum his, commoda reportare, voluptatibus frui, in quas multi sine freno feruntur intentissimo desiderio, & præcipuè, quæ his communiter priuantur personæ vilissimæ, sperarent: si eisdem etiam promitteretur, quòd vindicari, & in hostes suos retorquere posset iniurias, quas alio modo repellere non valent: facile plurimi traherentur in prædicta scelera perhorrenda. Quod nunc Diabolus noua ista nocendi arte procurat, ministrans illis, qui in hoc vnum facinus maledictæ huius sectæ coniurant voluntates varias prout ipsi narrant se experiri, dùm in vnum conueniunt: & nocedi pro voto conferens facultatem. Ideo autem seorsum ducit nocturnis temporibus, vt sine timore pœnarum tantis sceleribus debiturum, audeant illa committere quæ corâ aliis in vigilia opposita ratione, quomodolibet, minus auderent. Nec obstat, quod cum difficultate occultatur, quòd coram multitudine copiosa fieri contingit. Non enim existimant accusationis periculum incurrere: quandoquidem iuramentis terribilibus omnes hæ personæ sub grauissimis pœnis astrictæ sint, nulli factum detegere, nisi vbi quemquam seducere vellent. Quamuis sæpius in cōtrarium etiam vertatur sententia, eò quòd sæpius Domino permittente dicta scelera cum auctoribus deteguntur. Faciliùs etiam nefanda illa committunt, atque frequentius sociis pluribus, tum verbo, tum exemplo pessimo seducen

Maleficus
cur no-
cturnus
ho.

seducentibus , quàm si solæ domi manerent. Alio ergo modo conuincuntur deludi striges, quàm deluderentur mulieres illæ de quibus *d. c. Episcopi*. mentionem facit, vt inferius etiam magis explicabitur.

CAPVT. XXVI.

Circa qua principaliter credenda vel operanda deluderentur illa persona, de quibus d. c. Episcopi. loquitur.

Explicat vltcrius *d. c. Episcopi*. ea circa quæ deludebantur à Diabolo mulieres illæ diabolicæ. Quæ principaliter duo sunt ex quibus opinatis ab eis conuincebantur hæreticæ postmodum circa quatuor, quæ principaliter intendit *dict. cap.* reprobare. Primò igitur in hoc deludebantur quòd putabant se videre veram Dianam Deam, & veram Herodiadem, simul ac veram multitudinem personarum corporis oculis : & tamen non videbant, nisi prædictorum similitudines, & phantasmata. Volens igitur ostendere *d. cap. conditor*. quomodo possibile sit, vt taliter deluderentur, dicit, quòd Satanas mentem, quam captiuatam tenet, in somnis deludens, modò læta, modò tristia, modò notas, modò ignotas personas, per quæque deuia deducit. Hoc autem fuisse delusorium, supposita somnij passione, probat per ea, quæ similiter nos experimur in somnis, dicens : Qui enim in somnis & nocturnis visionibus, non extra seipsum deducitur : & multa videt dormiendo, quæ nunquam vigilando viderat ? Vnde infert, quòd sicut esset stultus & hebes, qui ea, quæ cōtingūt in somnis videri, putaret etiam in corpore accidere : ita stultus conuincatur, & hebes, qui

Mall. Malef. Tom. I.

ea, quæ prædicto modo in solo spiritu fiunt, putet etiā in corpore verè contingere. Secūdo deludebantur in hoc, quòd putabant se portari corporaliter ad longinquas partes & reportari, quæ tamen à domibus propriis non recedebant. Et hanc delusionem exprimit dictum cap: piè narrans illas sceleratas mulieres hoc ipsum profiteri : & subdit, quòd cum solus spiritus hoc patitur, infidelis hoc non in animo, sed in corpore euenire opinatur : Non tamen appellat hunc esse infidelem ex hac opinione, sed intendit, quòd is, qui infidelis est, propterea quæ prædixerat, quia videlicet credit aliquid numinis esse extra vnum verum Deum : hoc etiam verum esse opinatur, vnde deluditur. Quòd autem sic eas deludi manifestet, exemplum visionis Ezechielis inducit, & Pauli raptus. Concludit autem finaliter *d. capit.* quòd qui credit, & his similia fidem perdit. Refert autem, quòd dicit talia ad ea, quibus prædixerat mulieres illas ratione paganorum inuolui, vt aliquid numinis esse credant extra vnum verum Deum, & quæ huic infidelitati secundum talem narrationem illarum mulierum necessariò sunt connexa : & sunt quatuor, vt ex verbis capituli illius deducitur. D. Io. de Turrecrem. Cardinal. sacre Theologiæ, & vtriusque iuris doctor excellentissimus, ordin. Prædicatorum.

Primum Hæreticum est, & 1. Paganorum antiquus fuit error, tenere, quòd aliqua sit vera Dea, quæ vocetur Diana, vel Herodias.

Secundum est, quod aliqua persona portetur ad seruiendum alicui tali Deæ : imò, cum nulla talis Dea sit, nulla etiam persona ad seruiendum illi portatur super veras be-

Error paganorum de Diana & Herodiade.

2. Deportatio ad seruiendum tali Deæ.

R R r stias

Strigum delusio x. in visione personarum phantasmatica tantum.

stias, vt putabant illæ sceleratæ mulieres illufæ in somnis.

3.
Delusio
causata à
bono Spi-
ritu.

Tertium, quod hæc delusio causaretur à Spiritu Sono, imò causabitur ab eo qui se transfigurat in angelum lucis, vt decipiat. Spiritus enim bonus nnn potest esse delusionis, aut cuiuspiam deceptionis auctor siue minister.

4.
Pote quæ-
piam ab
alio,
quàm à
solo Deo
in aliam
speciem
conuerri.

Quartum est posse quempiam ab alio, quàm à Deo solo conuerri in aliam speciem vel similitudinem in melius, putà in Deos: vel in deterius, putà in bestias. Imò primum est absolvere impossibile, cum Deus sit ingenerabilis: & quomodolibet infactibilis: & secundum sola Dei virtute fieri potest: quod tamen nunquam fecit aut faciet. Licet finita etiam virtus possit vnam naturam, ex alia generare vel producere, virtutibus naturalibus rerum concurrentibus & applicatis. Hoc autem quarto errore mulieres illæ pariter cum antiquis paganis tenebantur, putantibus non solum homines, sed etiam animalia quædam esse deificata. vt 12. *Metaphy.* refert Aristoteles: & hoc ibi S. Th. declarat, & putabant talibus deificatis animalibus maiorem inesse virtutem, quàm insit terrestribus: quod & opinatas esse mulieres illas cõfiteri oportet, cum profiterentur se portari super bestias, per multa terrarum spacia intempestæ noctis silentio, quod naturales non possent bestię, maximè tam breui temporis decursu. Imò & homines in bestias conuerri, gentiles olim opinabantur, in lupos, inquam, vel aues, & alia talia animalia vt recitat Aug. 18. *lib. de ciui. Dei*, vt superius explicatum est, & hoc est, in deterius conuerri. Qua nunc etiam laborant hæresi, qui putant striges in catos verè conuerri: indèque in humanam redire speciem virtute

diabolica. Sicut pagani talia, Deorum, putà Dei Licij, alterius virtute fieri putabant. Quia verò extremus hic error, quo putantur aliqua posse in melius, hoc est, in Deos, vel in deterius, hoc est, in bestias conuerri virtute Deorum claudit & Deorum pluralitatem, & debitum eis cultum, & quod à bono spiritu fiat ista conuersio: ideò solo hoc extremo reprobato errore, predicta omnia reprobata consequenter esse censentur. Et hac ratione huius solius reprobationem, quasi totius suæ intentionis conclusionem, d. c. inducit, dicens: Quisquis ergo credit, aliquam creaturam posse fieri, aut in melius, aut in deterius mutari, aut transformari in aliam speciem, vel in aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit & per quem omnia facta sunt, procul dubio infidelis est, & pagano deterior, si prius. s. fuit Christianus. Et hoc non alia ratione, quàm ea, quæ supra inducta est in eo c. Quia videlicet talis, aliquid numinis arbitratum esse extra vnum verum Deum, in quod vel conuersi sint homines aut bestię, & à quo facta sit talis conuersio, & non à vero Deo qui fecit omnia in principio. Cætera verò, quæ in eo, c. reprobantur, & opposita eorum, ex prædicta ratione, quæ sola inducitur, vt errorem conuincat, nullatenus deducitur nisi rationabiliter, & de facto, non autem de possibili, putà quod deluderentur in somnis. quod non portarentur de loco ad locum corporaliter, vt putabant, & huiusmodi. Sic ergo credendum erit fuisse vera posito quod capitulo illi fides sit adhibenda, quod tamen possibile sit oppositum eorum accidere etiam virtute creata. Ex prædicta enim veritate, qua confitemur nihil numinis esse extra vnum

Qui cre-
dit crea-
turam
posse in
aliam
speciem
ab alio,
quàm à
suo crea-
tore mu-
tari, infi-
delis est.

Inter
Strigum
dogmata
non est
de cõuer-
sione ho-
minum in
Deo.

vnum verum Deum, non sequitur necessariò quod nullæ personæ possint portari à Diabolo de loco ad locum. Stat enim per possibile oppositum huius cum illa veritate. Sed neque necessariò sequitur ex illa ratione, quòd mulieres illæ deluderentur in somnis: vel etiam non possent plurima eorum, quæ narrabant corporaliter videre. Si tamen vt puta ab eis numina, in figuris viderent apparentium fœminarum. Poterant enim alio deludi modo, putà, per præstigium vel apparitionem ipsam in vigilia factam, non obstante ratione prædicta. Sed rationabiliter utique deducuntur ex ea, suppositis aliis, quæ tunc occurrebant, & considerato Diabolicæ tentationis ordine maligno, vt superius explanatum est, & Cùm igitur ratio legis contineat legis latoris intentionem, & ex ratione in dicto capitulo inducta, non deducantur esse fidei contraria, nisi prædicta quatuor, vt ostensum est: patet quòd non nisi illa voluit intelligi, cùm dixit, quòd qui talia credit vel his similia, fidem perdit, &c. Strigum autem secta nullum prædictorum quatuor dogmatizat, neque hunc præcipuè principalem errorem habet quòd homines conuertantur in Deos, & quòd aliquid numinis sit, præter vnum verum Deum, imò principem eis apparentem fatentur esse Dæmonem malum spiritum, & non Deum bonum. Licet enim cultum ei exhibeant Deo proprium, vt pote verum Deum abnegantes, & illi Dæmoni homagium faciētes de corpore simul & anima, non tamē putant in corde ipsum verū Deum esse: sed hæc omnia illi exhibent, vt commoda quæ peroptant inde reportent, vt patet ex eorum confessionibus. Mulieres autem illæ profitebantur esse Deam,

quam colebant, vt patet in d.c. *Episcopi*. Vnde manifestum est, has duas sectas in principali esse diuersas: cùm præsertim istæ renuncient fidei & baptismo; sacraque profanent, maleficia multa, damnæque plurima inferant hominibus in personis, in bestiis & frugibus, plurimæque fœdera pessima inquant cum Diabolo, quorum nullum mulieres illas legitur perpetrasse. Cùm igitur in principalioribus factis & opinatis istæ sectæ discordent, nulli sit mirum, si etiam in accessoriis sint diuersæ. Non potest igitur ex capitulo illo rectè inferri, quòd si illæ deludebantur, & non verè portabantur, &c. quòd eodem modo deludantur istæ. Diabolicæ quippe malitiæ non satisfaceret, & superbiam qua gestit vt Deus adorari, si delusoriè fieret hæc oratio & in somnis, vel etiam à vigilantibus, sed in Angelis. Non satisfaceret odio, quo sæuissimè Christum insequitur & sancta, si corpus eius, & sacra profanarentur tantum in somnis: sed in vigilia fieri hæc requirit, & corporaliter: Et in hoc omnes Doctores Theologi communiter consentiunt, & Domini Canonistæ, qui fauent patribus Inquisitoribus.

¶ *L. cum pater. §. dulcissimis ff. de leg. 2. & l. cum mulier. ff. sol. mat. Ideo dicitur anima legis secundum Dy. in cap. certum est. de re. iur. in 6. & late congerit Fel. in c. tua nos. col. 2. de iure iur.*

CAPVT. XXVIII.

Argumentum secundum soluitur, in qua solutione quid de casu in legenda S. Germani tacto, factis strigum simili, sentiendum sit, multipliciter aperitur.

Secundi
argumen-
ti solutio.

Non sem-
per fame-
scunt.
Striges à
cursu, ne-
que sem-
per eua-
cuantur
arca pa-
nis aut
vini vege-
tes plene.
Non om-
nes lassæ
ob dela-
tionem &
choreas.
A Dæmo-
ne casæ
interdum
non bene
obsequen-
tes.
S. Ger-
mani hi-
storia de
Strigibus
exponitur

Secundum etiam argumentum pro parte falsa, & nostræ determinationi cōtraria productū nō procedit. Neque vniuersaliter sēper falsa sunt duo illa, quæ dicuntur à strigibus referri. Non enim semper famescunt, cum reuertuntur de cursu: neque semper falsum est arcas panis, aut vini vegetes plenas ab eis euacuari: licet postmodum opere Diaboli possint, & pane & vino alibi assumpto iterum repleri. Sed neque hoc omnes dicunt; quod semper è cursu reuertentes, se lassos inueniant aut nimium afflictos, inediaue tabescentes: quamuis propter laborem in chorifando & propter vertiginem qua sæpè ob delationis suæ distantiam, & velocitatem aliquantulum afflicti redeant: cuius gratia oportet eos mane illo diutius lecto decumbere, vt suprà dictum est. Sæpius etiam à Diabolo vapulant, dum non ad nutum obsequuntur illi. Deludi tamen etiam sæpè tales vt putent alimenta se vera sumere, dum sumunt phantastica, non est negandum, vt suprà etiam declaratum est. At ex legenda sancti Germani quod inducitur, non obstat proposito, sed potius fauet ex multiplici capite. Et primò quidem quia ex hoc quod dicitur, hospitem illum serò cibos præparasse, eosdèque à multitudine venientium vicinorum (vt hospiti, suæque familiæ videbatur) voratos fuisse, non inferitur,

quodd delusio esset ex parte alimentorum, quasi non essent vera alimenta, sicut nonnulli dicunt illudi striges.

1. Manifestum enim ibi erat, quodd vera cibaria consumebantur, & in domo hospitis illius deficiebant.

2. Secundo, si personæ illæ veniebant, vt videtur, verèque comedebant atque bibebant, habetur propositum, si verò Dæmones erant, hospes ipse deludebatur cum tota familia, ita vt vigilantes viderant, aut aliquando viderint Dæmones in humana forma cum tamen putarent eos homines esse: non secus ac deluduntur secundum eos striges in simili visione. Sicut igitur illud ex tali narratione conceditur, sic etiam hoc quod strigibus pariter contingere, tam multiplici testimonio confirmatur, non est negandum.

3. Tertiò, non magis ex illa narratione probatur, quodd deceptio fuerit ex parte discumbentium, eò quodd essent Dæmones, qui videbantur homines discumbere, quàm circa eos, qui repræsentabantur: homines, inquam, dormientes in domibus suis, ne ipsi forsitan & Dæmones essent in humana specie vel figura, nisi quatenus sanctitas & reuerentia S. Germani repugnare videretur tali delusioni (si tamen historia illa veritate subsistit) qui diuino spiritu illustratus, alios ex charitate à delusionibus Diabolicis liberare curabat.

4. Quarto in eodem exemplo considerandum est, non esse simile, quod pro simili adducitur. Illi quippe homines & vicini, non putabant se tunc quasi somniantes ad ludum ire: vel per domos aut in domo hospitis illius comedere & bibere, & alia huiusmodi realiter & corporaliter facere, quantum habetur ex Legenda illa: sed solum dicitur quodd,

quoddam personæ repræsentatæ reperiebantur tunc in lectulis suis dormire. Vnde non adducitur ad propositum quæstionis huius exemplum illud aut factum, nisi valde remotè.

5. Quintò dicitur quòd nō est inconueniens, quòd aliquando Dæmones illo modo deluserint homines, vt in mundo firmarent hanc opinionē, quòd videlicet talia non nisi delusoriè fiant. Sicque liberius homines valeant ipsi seducere, verèque postmodum ad nefandissima simul opera perpetranda liberius & facilius congregare, quando Prælati & Officiales fidei non magis cōtra eos, quàm contra somniātes desæuirent.

6. Sextò dicitur, quòd suspecta est illa legenda, quantum ad hunc casum, sed quòd durum videatur, imò totaliter à communibus hominum conceptibus alienum hospitem illum velle tot cibaria crebro gratis præparare: & si vicini erant & cognati, non petere ab eis precium alimentorum. Dicere etiam precium vicinos illos ei dare, vel dedisse si deludebantur, & saturatos se non inuenirent satis derisibile est. Et si dicatur, quòd Dæmones ipsi precium exolvebant vice illarum personarum & specie: mirum esset si talia se facere somniabant personæ illa, quòd non citò delusionem aduerterent, si sibi pecuniæ non realiter deficiebant: Si verò talia nec somniabant se facere, mirum non minus esset, si cum hospite & familia de his sapius, sui illi vicini non fabularentur: & sic relatione hospitum & familiæ audientes de se referri, quæ scirent sibi non contigisse, facile tam se quàm hospitem illum, & alios omnes ab huiusmodi delusionibus non liberarent. Sed neque minus est credibile, quòd tot mulieribus præpararent, quarum tamen

aduentum expectare nollent. Obstat enim factò huic voluptas, vel certè inuincibilis curiositas. Quicquid autem de hoc fuerit verum, inquam, vel falsum, sufficit hæc non repugnare, his, quæ de strigibus determinata sunt. Et sic patet ad secundum argumentum.

CAPUT. XXIX.

Nodi omnes dissoluantur, quibus tertium quartumque argumentum videbatur innuoluerè legentes.

AD tertium argumentum dicendum, quòd cum omnia quæ dicuntur fieri à strigibus in cursu non nisi opere Diaboli, qui mendaciorum omnium pater est, initium, progressum, & finem habeant: nulli mirum esse debet, si multa dicuntur ibi fieri, quæ falsa sunt & irratiōabilia: & quæ dum à miseris vera putarentur timorem eis incutiant. Et de his argumentum hoc intendit. Non confinguntur hæc tamen à Diabolo in hominum perniciem sine causa. Nam primò iuxta suæ malæ voluntatis conditionem pessima, in principio assistentiæ suæ diabolicæ, gaudium afferre consuevit, in fine verò timorem atque tristitiam. Vult enim primò per ineptam lætitiā in sui obsequium homines attrahere: vt facilius damna inferat in fide deceptis. Nimirum igitur, si has miseras personas diuersis voluptatibus & oblectationibus sensualibus attrahit, obtinens propter hæc ab eis adorari, quatenus sua sic fatietur pro parte superbia, factò etiam contra Christum multiplici vituperio, & in fine, timore percussos à se abiiciat, & ad propria redire, seu reduci compellat. Aliàs nec illa per-

Tertij argumenti solutio.

Ineptam Dæmonum lætitiā ad quod conficitur.

Aqua
Iordanis
figura
sac. bap-
tis.

Dæmon
prin eps
mūdi an-
te Christi
aduentum

sonæ faciliè diuerterent, aut finem voluptatibus vellent imponere: & sic in languorem inciderēt aut interitum, quæ nec Deus semper permittit. Qua tamen Dei præseruatione Dæmon etiam malè vtitur dum eosdem in similia sæpè crimina trahit sine impedimento. Potest & secunda causa facti huius ex parte malitiæ Dæmonis assignari secundum mysticum sensum. Cum enim aqua Iordanis figuram præferat sacramenti Baptismi, propterea quod in ea fuit etiam dominus Iesus propter nos baptizatus: Diabolus velle aquam illam (vt prætendit in visu) sua contingere vel violare potentia, signat ipsum suis omnibus adniti viribus, baptismum de terra tollere, fidemque sanctissimæ Trinitatis in eodem diuinitus infusam à fidelium cordibus penitus abolere. Quod quidem si facere præualeret: totius orbis princeps efficeretur, veluti fuerat ante Christi aduentum, de quo & ipse Saluator noster ait: Princeps mundi huius eiicietur foras. Principabatur enim in mundo, quando nec mundus Deum cognoscebat: neque sui etiam, populus, inquam Iudaicus, ipsum recipiebat. Quia ergo nunc Diabolus, non præualeret id obtinere: mirum in modum præsuperbia cruciatur: & turbationem iramque grauissimam ex hoc tunc ostendit, quando in figura (vt diximus idipsum se velle obtinere coram illa multitudine conatur, nec præualet. Rogauit enim & obtinuit Dominus Iesus, ne deficiat aliquando fides Petri *Luca. 22.* Non contingit autem semper hæc fieri à domina cursus, aut vbique: sed coram illa multitudine solum, quos deludens fingit se deducere in planiciem fluminis Iordanis. Quod & nunquam

verè contingere puto, propter loci distantiam. Multum enim temporis absumeret ipsa delatio, sicut & redutio. Velocitas, enim motus, qui non noceat corporibus nostris, determinata est, & diuturno temporis etiam spacio mensuratur, si magna sit loci distantia, sicut est in proposito. Distat enim etiam per directum, flumen aliud à nostris his regionibus plusquam per duo milla milliaria, prout ipse clarè cognoui, qui deuotionis gratia sacra Hierosolymitana loca visere merui. Elicit autem Deus ex malo illo, quando contingit, hoc bonum, quod personæ illæ miseræ possunt ex hoc cognoscere dominam illam suam, cui se obligauerunt, non solum non esse Deam vel Deum, imò esse Dæmonem pessimum. Sed & hoc etiam quæ nec omnia potest circa infima: quandoquidem nec illa videtur tunc posse quæ ipsis etiam bestiis possibilia sunt, prout est tangere aqua fluminis. Et si ad ministerium referatur non habet illam potentiam quam haberet (vt aiunt) si aquam illam tangere præualeret: & consequenter non solum non est Dea, vel Deus, verum etiam sic est ignobilis creatura, sic est mala, vt illam mala fecere, impediri frenarique à Deo necesse sit, & sic eius etiam superbiæ ac malæ voluntati resistere. Vt hoc cognito miseræ illæ personæ, nisi propria earum malitia obstinatioque obstat, faciliè iudicent non esse ab omnipotenti Deo recedendum, propter principem illum, qui Deo verè subiectus est, deberetque ex hoc earum animus validius excitari ad illius pessimi sui principis contemptum, & redire ad creatorem suum. Et hæc satis ad tertium argumentum. Ad quartum verò dicendum est, quæ si ea, quæ in argumento fieri narran-

Velocitas
motus no-
tri ad
quid de-
termina-
ta.

Quomo-
do possint
striges
omnam
suam nol-
se pro
Dæmone.

Quarti
arg. solu-
tio. Hære-
sis Stri-
giatus.

tur sic à Diabolo censeantur expleri, vt idem numero corruptum raperet, mortuos ad vitam restituat, & alia huiusmodi faciat, quæ naturæ repugnant: proculdubio hæretici sunt, talem Dæmonis potentiam opinantes. Qua hæresi vt in pluribus inuoluuntur striges, hæc ipsa quæ inferuntur, vera esse credentes & prædicantes, postquam etiam de cursu illo Diabolico redierint. At non sic euenit vt putant: sed naturali potius virtute Dæmonum, illuc ex diuersis locis similia cibaria deportantur, vt suprà diffusè dictum est. Vel certè Dæmones illas deludentes personas, aërea corpora formant in variam alimentorum similitudinem cum similibus qualitatibus, quibus nedum visus, sed & tactus decipiatur & gustus, sicut & aërea itidem corpora in humanorum similitudinem formant & agitant quasi viuientia, sicut veri illi homines, quorum species præferunt esse & opera vitæ propria hominibus exercere videantur, vt ambulare, loqui, ridere, & alia huiusmodi. Similiter bos vel aliud quoduis animal verè mortuum, quomodo delusoriè videatur à Dæmone suscitari: & quot modis naturali eius virtute possit hoc contingere, plenè superius in allegato capitulo explicatum est, ita vt repetere superfluum sit.

C A P V T XXX.

In solutione quinti argumenti, nihil esse virtutis in vnguento, quo se striges perungunt, aperitur, tametsi quandoque irahatur Diabolus ad strigum vota per illam unctionem, quasi per signum: quandoque verò impediatur & quomodo id contingat.

NVnc ad experientias, in quinto argumento inductas quas negare nolumus accedentes ostendendum est, eas nostro proposito minime repugnare. Supponitur autem primum id, quod in tertia ratione tertij principalis dictum est, quòd cum Diabolus sit creatura spiritalis, & consequenter ab omni obligatione corporea, tam in esse, quàm operari ex parte sua sit absoluta, non potest ad operis exercitium ab vllò corpore moueri; nec aliqua corporali virtute verborum, herbarum, aut lapidum ad aliquid operandum cogi, vel necessariò induci, prout determinat etiam sanctus Tho. 2. dist. 7. *quæst. 2. artic. 2. ad tertium.* sed pro libertate arbitrij circa corpora operatur, & illa eligit, quæ suæ valeant malitiæ deferuire, quibus cum vtantur homines iuxta suum imperium, ipse Diabolus eis occurrit quandoque pro voto. Et hoc modo decipiuntur homines putantes in talibus corporibus vel etiam in verbis vim quandam insitam, qua trahant Dæmones atque cogant ad aliquid faciendum, vel etiam alicubi demonstrandum, quasi sint alligati, vel expellant eos de corpore, aut de loco prout exoptant. Et non sic est, sed voluntariè trahuntur his corporibus, vel verbis, vel caeremoniis quasi quibusdam signis initi pacti cum homini

Quinti argumenti solutio.

Diabolus creatura spiritalis.

Vt Diabolus homines decipiat in operibus.

Animal vt
cibus, sic
Diabolus
signis
trahitur.

Vnguen-
tum exe-
crabile
vctularū
cuius mi-
nisterio
curfus pe-
ragunt,
& dira
eiusmodi.

hominibus iudicans, quòd id facere pro tunc, sit suæ malitiæ conueniens & hoc appetens, appetitu non naturali vel animali, sed libero. Sicut enim animal trahitur cibus, ita Diabolus signis, dicit *Augu.* non quidem eiusdem generis tractu vel appetitu, sed quia ambo sine coactione. Hac enim ratione pro fumigationibus, sacrificiis diuersisque superstitionis operibus inclinatur Diabolus ad obsequendum talia facientibus, ex pacto malitiæ amicitiae cum illis contractæ, tanquam signis subiectionis illorum, eiusque super eos assecuti dominij, quo mirum iam modum delectatur, vt superbiæ & inuidiæ suæ sic aliquantulum satisfaciatur. Hac igitur ratione contingit, vt cum se inungunt mulieres vnguento quodam execrabili, quo in conficiendo multæ sceleritates cum opprobrio fidei & nominis Christi & cum abusione Sacramentorum committuntur in nomine eius, assistat pro voto, easque perferat ad diuersa loca: tametsi persona quæ sic defertur, vnguentum illud perniciosum quandoque non fecerit, vel etiam pactum aliquod expressum in hoc cum diabolo non habuerit. Aduenit enim propter pacta iam inita cum priore aliquo compositore vel inuentore, in ruinam ventis, & vt opinionem inde causet, quod in vnguento illo, anulo, vel cristallo, vel aliis quibuscunque rebus, aut verbis sit virtus, quia ipsum trahant homines ad id exequendum propter quod se vngunt, vel quæcunque alia faciunt, sicque sæpè, vanosque deludat. Vbi verò Diabolus cognouerit aliquid posse seruire salutem hominum magis perniciosum ex hoc, quod à tali effectu perficiendo cessat, votis frustratos dimittit, etiam posito quod pacta

inierit, sæpèque seruauerit. Notandum secundò, quòd licet Diabolus à coactione corporea sit absolutus, liber sit in operando, vt dictum est, quandoque tamen impeditur, ne quod optat, assequi possit, quod contingit ex virtute superiori Dei vel Angeli siue boni, siue mali. Et si quidem à Deo immediatè vel mediatè angelo bono id fiat, non nisi in salutem hominum ordinatur quod euenit: Si verò à malo Angelo superiore, nihilominus Deo per suam prouidentiam permittente fiat: non nisi ad malum exitum proximè deducitur quicquid inde prouenit, quantum est ex intentione Dæmonis, licet ex superabundanti pietate diuina, malum sæpè conuertatur in bonum: vel aliquod melius indirectè ac præter intentionem Dæmonis pariat, quàm sit bonum, quod per tale inde proueniens malum priuabatur. His duobus suppositis, ad primam experientiam in contrarium adductam de eo quòd contingit, Principi suprà quàm decuit curioso dicitur, quòd id potuit, tam ex malitia Dæmonum, quàm ex diuina prohibitione contingere. Considerare nempe potuit Dæmon ex hoc corde tam principis illius, quàm nobilium, quibus id innotuit, esse facile firmandum in perpetuum, quod talia non verè contingant, sed sint omnia fabulosa: ex quo sequi possit impunitas delictorum, quæ perpetrant striges prauissima. Sequitur etiam talium pessimarum multiplicatio personarum in vtriusque hominis communem perniciem. Neque enim prævalent Inquisitores hoc persequi, prout ex officio eis incumbit, si à principibus fauorem non obtineant & auxilium. Quod quidem subtrahunt illi, si talia putant esse delusoria, verèque non contingere imò sunt eis impedimento. Itidem

Dæmon
est liber
sit tamen
aliquan-
do impe-
ditur.

Principi
notum
& magi-
stratum
fauor ad
inquisi-
tionem
Sagarum
desidera-
tur.

dem nobiles & cæteri, talia non credentes. Inquisitorum honori detrudere non desistant quasi anicularum vel fatuorum inquisitioni solùm intendant. Et sic tandem tædio victi, plurimùmque fatigati cessant Inquisitores ab officio suo: & pestis ista grassatur & inualefcit: quod Diabolus exoptat. Id enim maius malum est, ac humano generi magis perniciosum, quàm semel mulierem vnam ad laudem perducere, etiamsi tunc omnium scelerum genera per eam fieri contigisset. Commune quippe malum (cæteris paribus) antecedit & grauius est, quàm quodlibet speciale. Ob hoc igitur Diabolus, qui nostram perditionem atque ruinam tam corporis, quàm animæ, quoad potest, intendit, atque procurat, præuidens principem illum & nobiles in falsam opinionem, si mulierem illam tunc non portaret ad ludum, facile deducendos; quodd strigum facta delusioni Dæmonum innitatur non veritati, prælegit tunc illam nequaquam ad cursum deferre. Potuit etiam id contingere, quia non erat tunc hora conueniens delationis ad cursum. Sicut enim ex strigum confessione cognouimus, antequam se inungant, audiunt nocte sonitum multiplicem præeuntis dominæ illius cum multitudine tripudiantium: & non nisi tunc se inungere consueverunt, vt illam delatæ per aëra sequantur, vsque dum veniant omnes ad locum determinatum pro voluntate dominæ cursus. Ex parte autem diuinæ iustitiæ cuius Inquisitores ministri sunt, alia ratione iustè prohibuit Deus mulierem deferri, vt ipsam videlicet iustitiam extolleret: quia semper fit, vt sub ditione Inquisitoris deductæ maleficæ Diaboli præsidii non fruuntur. Neque enim tempore illo, quo

Mall. Malef. Tom. I.

actuali iudicio subduntur Inquisitoris, alicui nocere præualent, aut de carceribus fugere, vel quolibet aliter auxilio Diabolo liberari, aut aliunde deferri. Indirectè etiam ex malo isto, bonum elicit Deus. Et quoad nobiles illos quidem, sublata fuit ab eis tentatio, qua fortè potuissent optare satagerèque vt hæc experirentur in corpore suo; quæ noxia curiositate cognoscere quærebant in alieno. Quò ad Inquisiorem verò illum meritò ex sua illa indebita concessione opprobrium reportauit & confusionem tam apud religiosos, ac Deum timentes, qui ex hoc optimè cognouerunt atque damnarunt, ab illo Dei timorem fuisse posthabitum propter timorem hominum, quàm apud eundem principem cum nobilibus & aliis, quibus factum innotuit, vt ex hoc ab eis iudicaretur (licet malè, vt diximus) non nisi contra fatuas mulieres officij sui vires extenderet. Sicque factum est, vt tam persona, quàm officium Inquisitionis viluerit apud eos.

Nulla sunt Diaboli præsidia, vt vindicetur ab inquisitoribus maleficia.

CAPVT XXXI.

Diabolum quandoque præferre quasi personæ immobiliter dormientis imaginem, ne credatur personam illam verè, sed potius delusoriam ac imaginariam visione tantummodo ad ludum esse delatam.

AD ea post hæc quæ inducuntur in argumento experimenta, quòd videlicet deprehensæ sint mulieres extra se factæ immobiliter iacere quæ tamen affirmabant se ad cursum corporaliter esse delatas: respondetur primò, non esse secundum aliquos inconueniens, quòd ali-

I.
Ad arg.
de experimen-
tis
responsio

SSs quando

Commune malum cæteris paribus grauius est quàm speciale.

Strigum secta contra principem si em ex veritate ad cursum deducitur Hora cursus sonitus multitudinis tripudiantium de nocte.

Corpora-
liter de-
lata Stri-
ges.

Somnian-
tes ma-
gister & di-
scipulus
loquuntur

Somnia
lumpida.

quando non corporaliter, sed in
somnia tantummodo videant & fa-
cere se putent, quæ postmodum exi-
stimaunt & referunt in vigilia se fe-
cisse: sicque à Diabolo deludantur.
Et cum hac responsione communi-
ter transeunt Summistæ cum qui-
busdam Doctoribus. Et sic experi-
entis inductis optime satisfaceret:
& nihilominus staret, quod multo-
tiens corporaliter deportentur, vt
etiam per experientias varias pariter
confirmatur. Mihi autem difficile
admodum, & contra id quod com-
muniter experimur esse videtur, sic
quemdam in somnis alienari posse,
vt postmodum in vigilia (si sanus
corpore sit) non perpendat se som-
niasse, vel sic visiones vidisse, vt in
corpore se alicubi non trāslatum ve-
rè putet, sicut per somnium aut ima-
ginariam viderat visionem, prout
etiam in corpore quæstionis deter-
minatum est. Et licet legatur de
puero quodam somniantem quod à
magistro in alio cubili dormiente
vocaretur: & quod statim euigilans
cucurreret ad cubile, magister, di-
cens, ecce ego quia vocasti me: ni-
hilominus ad informationem magi-
stri dicentis, quod somniauerat: si-
cut & ipsi magistro in somnis voca-
re secundum puerum, eodem tem-
pore videbatur, ac quieuit, & dece-
ptionem tandem plenè vigilans cog-
nouit, quam magister prius agno-
uerat, vel certè Magister veram vo-
cem vocationis emisit: sicut de facto
compertum est, multos dum som-
niantes loqui. Non est etiam negan-
dum, somnia quædam sic esse limpi-
da, vt ipsi somnianti verè vigilare vi-
deatur: & ita possit per modicum
etiam temporis in vigilia, postmo-
dum existimare, quod & tunc vigila-
uerit, quando profundissimè dor-
miebat. Sed tandem aduertunt om-

nes diuersitatem status vigilantis ac
dormientis, vt suprà deductum est
in corpore quæstionis. Striges verò
semper obstinatè confirmant se vigi-
lare dum ad cursum deferuntur à
Dæmone. Et similiter dum faciunt,
quæ in cursu referunt se fecisse. Et
si quæ in somnis ire, & sola imagi-
natione videre quæ fiunt in cursu,
desiderant, id arte consequi molun-
tur, vt suprà declaratum est. Et ta-
les personæ dum postmodum plenè
vigilant, optimè cognoscunt quod
non in vigilia, sed in somnis vide-
runt quæcunque facta sunt in cursu,
etiam per alias personas, quæ cor-
poraliter illuc translata sunt. Iuxta
prædicta igitur dicendum est, ad tres
experientias primas post eam, ad
quam primò responsum est, & ad
omnes alias similes quæ deduci pos-
sent, quod Diabolus in forma mulie-
ris iacet, veluti dormientis, vt de-
cipiat sic homines, & opinionem
hanc falsam in eis aggeneret, quod
non corporaliter striges deferantur
ad cursum, & consequenter delicta
grauia maneant impunita, multipli-
cetūque per hoc & roboretur apo-
statarum strigum secta. Sicut autem
permittente Domino quandoque sic
Diabolus decipit homines, sic etiam
cooperante Domino fit per experi-
entiam manifestum aliquādo quod
corporaliter striges deferantur ad
cursum, vt ab illo errore per Dei
misericordiam homines liberentur,
vt *supra c. 14.* & idem multipliciter
est ostensum, vt sic intrepidè suum
officium Inquisitores perficiant, &
principes vnā cum populis pro fidei
defensione communique populi sa-
lute faueant illis, & opportunum
præbeant auxilium. Pro alia verò
inducta experientia de his mulieri-
bus, quæ post inunctionem illam sta-
tim cadunt, & profundissimè dor-
miunt,

Striges
asserunt
se vigila-
tes de-
ferri à
Dæmone.

2.
Diabolus
in forma
mulieris
iacet qua-
si dor-
mientis &
cur sic.

3.
Mulier-
culæ post
inunctio-
nem ca-
dentes &
profun-
dissimè
dormientes
Vnguen-
tum spur-
cissimum
eum abun-
dantibus
sacramen-
torum
factum.

Non om-
nes ut
vtili pe-
runcti de-
seruntur.

Somnus
perunctis
non nisi
Dæmonis
malitia
immitti-
tur.

miunt, sciendum est, quod vnguen-
tum illud spurcissimum ex talibus
materiis cum abusionibus sacramen-
torum fieri dicitur, quæ iudicio me-
dicorum non habet naturaliter som-
num inducere, & experientiis aliis
comprobatum est, quod de facto
plures vnguento tali peruncti, nec
delati sunt à Dæmone, nec somno
pressi, ut ex prima experientia, quæ
in hoc argumento in contrarium est
adducta, potest fieri manifestum. Et
nonnulli alij visis duabus vetulis
clam se perungentibus, quod extra
fenestram domus statim delatæ sunt,
cum & ipsi se pluries perunxissent,
ut pariter deferrentur, nihil eis pro-
fuit. Neque enim de loco illo reces-
serunt, sed neque dormierunt. Ex
quibus omnibus manifestum reddi-
tur: quod si qui somno capiuntur
post execrabilem vñctionem, non
nisi Dæmonis malitia hoc liberè pro-
uenire: ut quandoque videntes vel
audientes talia, decipiat: dum per
hoc existimant non verè deferri
quenquam ad ludum, etiam si tali-
ter inungatur: sed omnes deludi pu-
tent. Sicut enim potest Diabolus
proprio libertatis arbitrio tales de-
ferre per aëra, ita potest in eis pro-
fundissimum somnum statim causa-
re, vel in modico tempore. Nouit
enim virtutes omnes naturales ad
hoc conferentes, ut herbarum & par-
tium animalium, potestque tale
aliquid ad nutum applicare, ut som-
num inducat. Taliter autem dor-
mientes non dicent postmodum in
vigilia, se iuisse aut delatos esse cor-
poraliter ad cursum: sed quod som-
niarunt, potius se passos aut perfe-
cisse: licet id quod somniarunt fa-
ctum sit vel cucinerit eo modo, quo
eis visum est in somnis per eisdem
fieri: quod tamen per Diabolum
expletum creditur assumptum figu-

ram ipsorum somniantium, vel eam
quam somniantes ipsi putabant se
habere dum somniarent. Sicut *suprà*
dictum est de illo Præstantio ab Au-
gust. inducto, quod quidem factum
magis fauet, quàm obstat proposito
nostro: cum expressè ibi dicatur
quod euigilans narrabat quasi som-
nio, quæ passus fuerat, seu potius,
visum sibi fuerat, quod passus fuisset.
Vnde dicit ibi August. quod illa
onera, quæ fortè sic somnians vide-
batur portare, non ipse somnians
portabat, aut phantasia eius: sed si
vera fuerunt vel modo sunt corpo-
ra, portantur à Dæmonibus, ut
deludant homines. Modus autem
quem potius recitando, quàm asse-
rendo ponit August. quo modo ta-
lia somnians possit ibi esse, vel illa
facere, ubi vel quæ somniant esse vel
facere, videlicet per phantasticum
suum incorporatum, ineffabilis est,
ut ipse August. etiam dicit & inten-
dit, quod est ineffabilis propter suam
intelligibilitatem, & consequenter
impossibilitatem. Omnia enim quæ
circa corpora accidunt, à nobis in-
telligi & olisci possunt. Qui verò
affirmant se corporaliter esse delatos
si præuisi fuerant, quasi corpore dor-
mientes seu iacentes immobiles, pu-
tandum est potius, quod Diabolus
in eorum effigie ibi iacens appareat,
quàm quod veraciter illi vel cor-
poraliter, ibi dormiant aut sint. Si-
cut enim *paulò suprà*, dictum est,
præstigiola delusione potest Diabo-
lus astantes decipere, ut eis appa-
reanthæ, quæ se inunxerant personæ,
dormire: & tamen illæ de facto non
sint: sed per assumpta corpora aërea
Diabolus earum prætendat speciem,
& figuram: quod quidem non per-
tinet ad præstigium, ut dicit S. Tho.
2. dist. 8. art. 2. Vel si non hoc modo
quandoque id contingit, fieri pote-

Quomo-
do Dia-
bolus
possit
astantes
præstigio-
sa delu-
sione de-
cipere.

S. Clemē-
tis histo-
ria de Si-
finio.

Naturalis
virtus Da-
monis
Angelice
coæqua-
tur.

Vnctioni-
bus som-
nus indu-
citur.

Strigum
vnctione
nullus in-
tentum
assequi-
tur nisi
opere
Diaboli.

rit, si quod aliud quoduis corpus ibi existens appareat corpus strigis: quod tamen ibi non est. Et corpus propriè pertinet ad præstigium, eo modo, quo etiam *suprà c. 7.* declaratum est. Sicut contigit etiam cui-
dam nobili nomine Sisinnio, sicut legi-
gitur in historia S. Clementis: qui
iubens seruis suis vt ligarent & tra-
herent sanctum Clementem: illi co-
lumnæ ligauerunt atque traxe-
runt, putantes vna cum Sisinnio se li-
gasse trahereque S. Clementem.
Quod quidem Angelica virtute, vt
sanctus Antistes lideretur, factum
creditur: licet talia Dæmon etiam
facere possit cuius naturalis virtus
angelicæ coæquatur, vt sæpius di-
ctum est. Quod autem affertur, me-
dicos vnctionibus somnum induce-
re posse, non negamus. Sed quod ar-
te Medicorum fit, non nisi virtute
naturalis rerum applicatarum perfici-
tur. Et omnibus accidit idem effe-
ctus, quibus æquè dispositis appli-
catur eadem causa. Ea quippe vn-
ctione, qua medicus somnum indu-
cit vni infirmo inducitur cunctis
hominibus, qui perungerentur ead-
em, nisi fortè per accidens ali-
qua contraria dispositio in aliqua
reperiretur, quæ somnum fortè
vel mitigaret vel prohiberet. Quod
quidem raro contingeret. Hac au-
tem execrabili strigum vnctione,
nullus assequitur quod intendit,
delationem inquam, vel som-
num, nisi opere Diaboli pro volun-
tate sua. Quo fit, vt nisi paucis, &
non suis fœderatis, vel aliquibus
qui in peccato mortali sint, obse-
quatur ad vota in eorum perniciem.
Vel si aliquando aliquis innocens
similiter deferatur, permissione di-
uina misericorditer factum creditur,
vt ex facto tali arguatur, & possi-
bilitas huius rei, & sic testibus com-

probetur ipsius rei g estæ veritas. Et
hac ratione credendum est Deum
permissione quod factum legitur
apud Vincentium historiale in
speculo historiali *lib. 26. c. 43.* ex
Petri Damiani antiqui Doctoris nar-
ratione scripto relicta, de quodam
puero monacho corporaliter nocte
per aëra delato ad magnum conui-
uium & iusso vt comederet, ac pera-
cto conuiuii, reportato: & per su-
periora immisso, clauso pistrino.
Idem confirmant multa talia quæ
refert Malleus Maleficarum, ad
quem lectorem remitto. Ex prædi-
ctis omnibus patet & propositum
principale de veritate corporalis de-
lationis, & omnium nodorum
dissolutio, quos implicabat quin-
tum argumentum ex principio indu-
ctum.

Pueri ca-
iusdam
monachi
delati in
co: uuii
historia.

C A P V T XXXII.

*Tacta per argumentum sextum, quali-
ter dicatur striges non posse Diabolo
non subesse, qualiter etiam apparen-
ter conuertantur in catos, & ab ea-
dem liberantur delusione, clarissime
manifestantur.*

Postremò satisfaciendum est his
quæ inducta sunt. Et primò
quidem, omnia illa quæ tanquam
inconuenientia inferuntur, non im-
possibilia sunt sed potiùs supposito
cursus illius Diaboli ritu, verisimilia
sunt: & per consequens faciliè cre-
dibilia. Nam vt à primo quod indu-
citur inchoemus, qui homagium
semel Diabolo fecerit quod non
possit postmodum à proposito resi-
lire, faciliè credi potest, cum hoc in
pœnam, Deo reprobante, pestiferis
his hominibus iuste debeat, qui
cælo

Sexti arg.
Solutio.
Qui semel
ho nagia
Diabolo
fecerit, nō
faciē po-
tēst à pro-
posito re-
silire.

cœlorum & orbis terræ conditore contempto, apostatæ Diabolo apostatantes adherent eiûsque se subiciunt perpetuæ seruituti. Non tamen ob hoc aufertur ab eis arbitrij libertas, neque commune sibi deest auxilium Dei, quo omnes continuè ad se trahit. Vnde si facerent miseræ illæ personæ quod in se est, vt Diaboli seruitutem euaderent, procul dubio per Dei clementiam de manu illius liberarentur. Sicut & de facto plures conuertuntur ad Deum per illius misericordiam mouentem atque trahentem, & per Inquisitorum & seruorum Dei solertiam & doctrinam. Cum his tamen vt plurimum corporaliter à Dæmonibus flagellantur, ac multipliciter affliguntur, antequâ valeant totaliter liberari, in tâti sceleris aliqualem punitionem id ipsum exigente diuina iustitia. Et hanc intendunt impossibilitatem striges, dum dicunt se non posse resilire à promissione illa: quia aliàs (inquiunt) crudelissimè vapularent à Dæmonibus vel sodalibus. Quomodo autem in catos conuertantur striges, vel in hoc deludantur per præstigium: quomodo ergo possint per cubicula currere, vel saltare catorum more, suggerere sanguinem puerorum, & alia huiusmodi facere, quæ in argumento inducta sunt superiùs cap. 8. multipliciter est expressum. Per ea etiam quæ similiter facta leguntur in historiis authenticis, hæc apertissimè comprobantur. Legitur quippe in vitis Patrum Sanctorum de beato Machario, quoddam quidam ad eum mulierem duxerunt, quæ tamen ab eis non mulier, sed equa videbatur, dicentes quoddam cum mulier esset, conuersa in equam fuerit, facto contra eam (vt putabant) aliquo maleficio. Vnde sanctum virum rogabant, vt ille eam in mulierem Dei virtute

conuerteret, quæ prius fuerat. Sancto autem viro non equa, sed sicut vere erat mulier, apparebat. Neque enim præualebat Dæmon sanctum virum deludere, sicut illos deludebat homines per præstigium, quod amouit sanctus Macharius statim ab eis orationibus suis. Multa id genus in Maleficarum Malleo referuntur, vt præcipuè patet de illo iuvene mercatore, qui in insula Cypri facto maleficio contra eum per Magam, ab omnibus asinus videbatur: quæ Maga tandem per Dei voluntatem super hoc deprehensa, fuit incinerata: & iuuenis soluto maleficio liberatus. Quod factum simile fuit illi, quod de seipso refert Apuleius in libro, quem ob hoc ipsum facinus referendum, edidit, & appellauit, De asino aureo. Narrasse enim se in asinum prout sibi & aliis apparebat, esse conuersum, vnus Magæ ligatus maleficio, à quo post diuturnum temporis spatium solutus, in pristinam suam speciem rediisse videbatur, vt hoc aliis, quæ similiter contigisse dicuntur, & talia huic, veritatis præbeant argumentum. Neque tamen hæc in aliquo fauent his, quæ à diuo Augustino in 18. de Civitate Dei, cap. 17. damnantur & reprobantur verè facta fuisse per Magas, vt referebatur in libris gentilium: Sicut fuit quod legitur de Circe illa pessima Maga, quæ socios Vlyssis conuertit in bestias: de eo quoque, quod legitur Archades Deo suo Lyceo, tale sacrificium immolare conuenisse, ex quo quinque sumerent, quæ in bestiarum formam illico conuerterentur, vt supra etiam relatum est. Hæc enim omnia sicut & alia supra dicta magicis præstigiis potiùs fingeantur, quàm rei veritate complerentur, vt dicit etiam ibi Augustinus. & recitantur à Gratiano, 26. q.

SS 3. 5. cap.

Sagis quod in se est facientibus, Dei clementia liberatio à Dæmonibus adueniet.

Multipliciter affliguntur in corpore Striges conuersioni in eumbeantes.

Caput. 8.

S. Macharius auertit ab hominibus fascinationem.

Mulier in equam mutata.

Iuuenis mercator in Cypri ex maleficio pro asino victus.

Apuleius in asinum phantasmaticè conuersus.

Socij Vlyssis à Circe in porcos mutati.

Socii
Diomedis
in auium
formis
apparue-
runt.

5. capit. *Nec mirum.* Quod etiam de sociis Diomedis refert Aug. in eodem lib. c. 16. à gentilibus affirmari conuersos in aues esse ludificatione factum est Dæmonum, qui in auium formis apparuerunt, vel pro eisdem sociis aues occulta ex aliis focis, ubi est hoc auium genus, ad ea loca per Dæmones sunt perductæ, ut idem August. in seq. ca. 18. eiusdem libri. Non est impossibile mulieres in catos & bestias quaslibet præstigiöse conuertri, seu talia animalia apparere, Dæmonum malitia concurrente.

CAPVT. XXXIII.

De obligatione illa, qua Diabolo striges promittunt occidere pueros: & quare Deus tot innocentium iniustitiam (ut apparet) necem permittat.

Exigunt
Diaboli
& Strigi-
bus ut
pro voto
stringent
infantes.

Maximè
baptizatos
Carnibus
occisorum,
& post hu-
matum
rescuerunt.

QUOD verò Diabolus exigat à strigibus ut stringet omni tanto tempore puerum vnum, siue puellam, idipsūque pro voto illius perficiant: etsi flebile sit, non tamen incredibile: tum ex parte Dæmonis, qui maximo odio persequitur nomen Christi, quod præcipuè relucet in effectu in pueris baptizatis: vnde persequitur eos, ac si Christum persequeretur. Prohibet etiam quantum sibi possibile est baptismum: & hoc propter inuidiam, qua humanæ salutis semper insidiatur. Tum ex parte strigum, quæ carnibus eorundem à se primò occisorum infantum, & postmodum exhumatorum delicatissimis vesci consueuerunt: & ex eisdem pro parte ad consumptionem vsque decoctis in aqua, conuersisque in liquorem: vnguentum illud nefandissimum, de

quo suprà conficiunt, admixtis sacramentorum materiis in fidei opprobrium: quo valde Dæmones delectantur. Tum ex parte diuinæ, qua dignum est parentum scelera punit vsque in tertiam & quartam generationem. Nonnulli enim non legitimè filios generando, nonnulli genitis maledicendo, malæque diuersimodè imprecando, Deum offendentes, ad iram prouocant, quæ feruat in filios ministerio Dæmonum & strigum. Idipsum quoque quandoque negligentia meretur eorundem parentum, dum paruulos suos signo crucis, orationibusque deuotis non muniunt manè ac serò: quatenus per hoc à Dæmonum insidiis liberentur, sed potius (ut dixi) per hanc suam negligentiam illas incurunt. Sed & potestatem hac quandoque in pueros illos accipiunt malefica striges, quorum parentes pro eisdem vel pro aliis procurandis, Dæmones consuluerunt: & per Magas & incantatrices eis salutem corporalem obtinere procurauerunt, ut per quæ quis peccat, per hæc etiam iustissime torqueatur. Quod autem affertur de calamita nullam habet impossibilitatem. Non quidem quod in calamita illa, quantuncunque diabolicis artibus Dæmonis consecrata, vel potius execrata, aliqua virtus inueniatur ad talem effectum: sed ex pacto habito cum Diabolo, statim accepta calamita desinit Diabolus earum phantasiam perturbare, qua perturbatione videbatur eis quod essent cati: hoc modo ad sensum proprium reduci dicuntur. Quod etiam argumentum affert ut apertè falsum, innumerabilem, inquam, talium puerorum interitum, si quæ referuntur de strigibus omnia vera essent, neque impossibile iudicandum est, nec ex toto falsum.

Multi

Ex eis &
materiis
sacramen-
torum cō-
ficiunt
vnguenta
spurcissi-
ma.
Quot sce-
le a di-
ra Striges
perpet. et.

Vnde Sa-
gis pote-
stas in in-
fantes.

Calamita
an habeat
impossi-
bilit. tem.

Quæ sit
illius vis.

In quibus Italia & Germania partibus frequentiores Striges sint. Et turmatim pueros occidunt. & strigent peste dirissima.

Strigatum puerorum quidam à doctis Strigibus curari.

Nolunt Striges infectos à se pueros curari.

Multitudinem quippe magnam puerorum hac peste mori, etsi non omnibus notum sit: in his tamen partibus, ubi fœtidissima, nec minus crudelissima secta hæc inualescit, sicut præcipuè reperitur in Cumana diœcesi, & per omnes confines inter Italiam & Germaniam, manifesta docet experientia, ita ut turmatim populi cogantur Inquisitores accire, requirere ad terras proprias ducere: vicini ubi vicinas atque cognatas, fratres sorores, filij matres, viri uxores & econuerso viros quocunque naturali vel accidentali fœdere coniunctos, & alias omnes accusant, & tradunt in manus Inquisitorum, quas habet, personas suspectas quod striges sint. In dies enim comperiunt multitudinem puerorum occidi: ita ut nec his, quod de domo sunt parcant maledictæ illæ personæ, sed priorum etiam filiorum natos ceterosque nepotes; quinimò proprios filios (quod horrendum est etiam dictu) strigēt & interficiant, sicut ex innumeris Inquisitorum processibus exploratissimum est. Illegitimorum etiam per hospitalia pars maxima moritur ista peste. Sed & strigatum puerorum per singulas ciuitates, castra, villas & terras multitudinem inueniri peririque probatione non eget. Licet etiam talium eurentur plurimi, vel ab aliis strigibus (etenim strigatum quædam curare strigatos sciunt, à Diabolo magicas artes edoctæ, quædam verò nesciunt) vel naturali etiam aliquando subsidio, ubi non perfectè strigati sunt pueri, vel certè diuino auxilio impetrato parentum aut seruorum Dei orationibus & votis. Qui enim in huiusmodi maleficis, & in aliis curandis obseruarent ea, quæ docet c. Si per sortiarias. 23. q. 1. facillè per Dei misericordiam curarentur. Quod verò in argumēto

dicitur, nullas striges curari pueros quos inficiunt, verum est quidem, sed ei non est contrarium: quod paulò antè dictum est, quasdam, inquam, striges curare pueros, &c. Licet enim quæ vastant pueros, nollent à se strigatos curari simpliciter: sæpè tamen timore maioris mali, dum sc. suspicio de eis oritur quod strigaverint aliquem: vel etiam spe maioris boni, dum sc. sperant curationis præmium, vel alicuius magnæ personæ amicitiam & benevolentiam, curant quandoque quos ipsæmet vastauerant, & quoscunque alios, prout faciebat illa famosissima strix, quæ superioribus diebus Ferrariæ combusta est. Facilius autem si requirantur, eos curant qui non à se, sed ab aliis strigibus infecti sunt. Et in his Diabolus libenter cooperatur: quia per hoc plurimos deducit ad inferos. Omnes enim qui per strigum artes, & incantationes superstitionesque noxias, puerorum curam requirunt: vel ad hoc auxilio consilioue cooperantur, mortaliter peccant. Et sic Diabolus maledictarum harum personarum ministerio, omni ex parte in Christianorum salutem tã corporealem quàm spiritualem, plurimum inualescit. Deum autem Opt. Max. innocentium mortem permittere is cognoscit non esse iniustum, qui attendit, ea omnia grauissima scelera, quæ suprà dicta sunt, eius iram vindictamque grauiter prouocare contra eos, qui etiam proprio non sunt obnoxij reatu, sed vel primorum, vel proximorum parentum peccatorum pœnas cum iniuste luunt, ut superius c. 10. extitit declaratum. Qui etiam considerat Deum mala maxima, damnâque spiritualia permisisse grauissima, ut præ ceteris fuerunt Angelorum & primi hominis casus, ne libero eni-

Cur aliquando procurent licet contra voluntatem strigatum amoueri.

Quisquis per strigum artes quouis modo curationem exquirat peccat mortaliter.

Cur Deus mala maxima permittat.

Cur item
innocen-
tium mor-
tem pue-
rorum,

quam arbitro violentiam videretur inferre, non mirabitur, si mortem permittit innocentium de se puero-
rum, ne videlicet strigum & Dæmo-
num malitiam quasi violenter pro-
hibeat: & præcipuè cum idipsum
ex alia parte iustitia illius deposcat,
qui est Deus benedictus in sæcula
sæculorum. Amen.

*Finis questionis de strigibus edita à
Fratre Bartholomeo de Spina, Pisano,
ordinis Predicatorum, vita regularis.*

Edita anno Domini 1522.

R. P. F. BART. SPIN.

IN PONZINIBIVM

De Lamiis, Apologia prima

PROOEMIUM.

COMPLETO tractatu, quo
nititur Aduersarius pro-
bare, quod ad decisionem
quaestionum Theologalium possunt
leges induci, tanquam sumpta ex
propria præsumptione licentia, ag-
greditur immediatè se Theologis in
Theologali quaestione de Lamiis op-
ponere, atque conatur per rationes
fultas autoritatibus Iuris, cunctis
persuadere, non esse credendum tales
personas ad vulgatum ludum, con-
uentumque diabolicum corporali-
ter ferri. Sed eas omnes potius dia-
bolicis artibus deludi, vt credant se
vigiles peragere, quæ tantum (vt
ipse putat) intuentur in somnis. So-
luit etiam post hæc rationes indu-
ctas ad probandum, quod realiter
illuc deportentur à Diabolo, vel
etiam per se corporaliter accedant.

Et cum de hac materia plenius pro
modulo meo in præmissis disseruerim
opere. De strigibus intitulo, non
superest mihi, nisi primò rationes
eius, quas in oppositum induci in
hoc suo tractatu recitatas, soluere.
Secundò, quas inducit bonas ratio-
nes pro nostra vera conclusione, à
suis impugnationibus defensare,
ostendendo solutiones suas nullius
esse roboris vel virtutis. Tertiò ve-
rò, quasdam suas conclusiones dedu-
ctas ex præcedentibus reprobare.
Proponit igitur primò rationes se-
ptem ad probandum, quod præ-
dicta non verè fiant, vt præfer-
tur, sed sint merè Diabolica
illusiones. Quarum prima talis
est.

CAPVT. I.

*Ratio prima pariter & secunda ex his
sumpta: quod dicta de strigibus nec
probantur, nec fauent animabus.*

FACTA non præsupponuntur, nisi
reprobentur *l. in bello. S. capta.* Prima
ratio So-
lutio,
ff. de cap. & postlim. reuer. &c. Sed
ista quæ referuntur non constant ne-
que probantur, vt infra dicam ergo,
&c. Solutio. Imò probatur omni
modo probationis, tam inquam per
sacras, quàm per Ethnicas literas:
tam per scientiam reuelatam, quàm
per naturalem: tam per leges &
Canones quàm per principia Philo-
sophiæ, & per experientias, vt in
præmissis opere nostro manifestum
est & ad dicta tua infra ponenda, in-
fra etiam respodebimus.

In dubiis debet amplecti pars fa- Secunda
ratio talis
est.
uens animabus, etiam si sit durior,
gl. in c. Inuenis. de sponsa. Sed nega-
re talia esse vera, magis fauet anima-
bus, quàm affirmare ne fortè incur-
rant

Solutio.

rant homines mala desideria velle huiusmodi experiri, &c. ergo, &c. Solutio. Imò affirmatiua prædicata cum debita execratione facti fauet animabus, vt compertis per hæc infidiis Diaboli, facilius illas euitent, cognitioque quanto maligni spiritus fidem Christi persequantur odio, fortius in ea confirmantur fideles: quia Diabolus non nisi veritatem & bonitatem persequitur. Fauet iterum fidei: quia ex ista cognitione curantur hi, qui labe ista infecti sunt, per directos Inquisitores, nisi curam renuant suscipere, vt obstinati, qui deprehensi, quòd sint vel iure præsumantur inimici fidei, damnantur, debitæque animaduersione puniuntur, ne alios inficiant, impœnites, inquam, atque relapsi. Præseruatur etiam communitas à malis multis, quæ solent ab hoc pestifero hominum genere causari Dæmonum auxilio, siue in corpora, & maxime puerorum, siue in fruges, & in alia temporalia bona. Quòd autem ex veritatis huius affirmatione sequatur periculum mali desiderij, est per accidens, & vt in paucioribus. Non est autem omittenda veritas propter ea mala, quæ raro & per accidens ex ea prædicata contingunt. Alioquin non esset prædicandum, quòd secundum regulam diuinæ prouidentiae per Hieremiam Prophetam populis cunctis *Hier. 12.* mali prosperantur in hac vita, boni verò semper sunt in angustiis; quandoquidem posset per accidens contingere quempiam ob desiderium adipiscendæ prosperitatis, & fugiendæ paupertatis, aut cuiusvis angustiae, velle fieri malum & impium. Nunquam autem talia vera affirmantur, quin etiam simul prædicentur & mala, quæ malis hominibus imminet ex malè actis: & bona, quæ piis

Mall. Malef. Tom. I.

ac iustis ob patientiam & innocentiam repromittuntur. Vnde Hier. etiam vbi suprà paulò post subiungit de pœnis impiorum, dicens: Congrega eos sicut oues ad victimam, & sanctifica eos in die occisionis. Usquequo lugebit terra, & herba omnis regionis siccabitur propter malitiam inhabitantium in ea. Et infra in eodem c. dicit Dominus per Prophetam contra malos: Ecce ego euellam eos de terra sua, &c. Sic igitur ad propositum redeundo, cognita malitia Dæmonum, nec non multis delusionibus quæ interueniunt, factorum quoque sine præ oculis habito, visa etiam iustitia seuerissima, quæ contra tales fieri consuevit, à malis auertuntur etiam hi qui fuissent maximè inclinati. Nisi autem hæc detegerentur & punirentur acerrimè, inualesceret secta ista maledicta mirum in modum. Et huic lubrico præbent oleum qui conantur probare, quòd hæc vera non sint, & ob hoc se Inquisitoribus opponunt. Sed si Inquisitores intrepidè fecerint officium suum, tales etiam, qui sic indirectè fautores hæreticorum sunt ita respiscere facient, quòd de cætero propriis studiis erunt contenti.

CAPVT. II.

Ratio tertia procedens ex narratorum in snori verisimilitudine reprobatur.

Talia non sunt verisimilia, ergo sunt reputanda falsa, quia secundum Auer. experimenta verorum sermonum debent concordare cum rebus sensatis. Nec creditur testibus non verisimilia deponentibus, imò de falsitate suspecti sunt, vt no. in c. quia verisimile non est de

3. Ratio
experi-
menta
vero um
sermonu
debent
concor-
dare cum
rebus sen-
satis.
Non ac-

TTt præ

Sicut re-
stibus nō
verisimi-
lia depo-
nentibus.

presumpt. Solutio. Imò sunt maximè
verisimilia quòd ad intellectum, &
quòd ad sensum, oppositum non nisi
ab ignorantibus & à proteruis asse-
nerari possit. Cognito enim per in-
tellectum quanta sit potentia Dæ-
monum, & quanta malitia, quàm
sæuum sit eorum odium contra
Christum, atque Christianos quòd
infinita sit etiam iustitia Dei & sa-
pientia, quàm multa magnaue in
mundo permittat euenire, vt inde
plura maioraue bona per suam
providentiam eliciat: cognoscet
omnis homo per intellectum, quòd
ista non solùm sunt factibilia verùm
etiam si affirmantur ab his qui se
ralia expertos affirmant, sunt valde
verisimilia. Quòd autem non con-
tingant hæc in natura, neque per
opera hominum sola, nec etiam his
similia quoad omnia, nullam tollit
verisimilitudinem veritatis, imò
adauget, vt sicut Diabolus tam na-
tura, quàm arte longè superior est
atque potentior homine: ita ope-
ra quoque eius transcendant natu-
ralem hominum facultatem. Et
velle metiri quæ hominibus con-
tingere possunt, ad ipsorum homi-
num virtutis naturalis, vel natura-
lium agentium solam mensuram,
stolidi profectò hominis est, & su-
periorum causarum eminentiam, &
nihilominus earundem colligatio-
nem contingentem cum inferiori-
bus, ignorare. Et si argumentum hoc
quicquam verisimilitudinis haberet,
iam ea, quæ narrantur per Christum
& sanctos facta miracula, falsitatis
accusaret. Talia sunt auxilia, hi fa-
nores, quos ignorantes afferunt san-
ctæ fidei Christi, dum se officialibus
fidei opponunt cum suis hisce deri-
sibilibus argutiunculis atque fabel-
lis. Commentator autem Auer. lo-
quitur de demonstrationibus natu-

Sicut Dia-
bolus lon-
gè super-
rior est
homine:
tam natu-
ra, quam
arte: sic
opera
eius tran-
scendunt
naturalem
hominum
facultatē.

ralium, quæ videlicet apud intelle-
ctum non habent firmitatem, nisi
concordent cum rebus sensatis, &
ad eas fiat vltima resolutio, non au-
tem loquitur de his, quæ supracur-
sum naturæ possunt accurrere. Is
etiam qui (vt pote fidelis) ignora-
bat ea, quæ nos per fidem cognosci-
mus circa Dæmonum essentiam, po-
tentiam, atque malitiam non potuit
de talibus effectibus plenam habere
notitiam, vnde non erat in proposito
contra veritatem inducendus. Et ni-
hilominus satis etiam prædicta con-
cordat cum rebus sensatis, putà,
quod quando plures vigilantes asse-
runt concorditer hoc vel hoc se fe-
cisse, aut quòd audierint vel per se
viderint, ab aliis facta fuisse in cur-
su, nullus sapiens diceret hæc facta
fuisse in somnis vel illusionibus, nisi
recurratur ad specialem potentiam
Dæmonis operantis supra commu-
nem modum in phantasia, quòd ex
parte rei, quod maius est, & minus
concordat cum rebus sensatis, quàm
deferri hominem à Dæmone corpora-
liter. Vnde si hoc non est verisi-
mile, minùs illud, Nec haberet Dæ-
mon plenè quod oprat, casum in-
quam hominum quantum potest
grauissimum per peccatum: si tantum
delusoriè ista mala perpetrarentur,
cùm nemo per se possit in somnis in-
currere peccatum, sed solam per ac-
cidens. Hoc autem non est verisimi-
le apud verè fideles, nisi naturali lu-
mine mentis priuati sint, non atten-
dentes malitiam & odium Dæmonis
grauissimum in homines defauire.
Euentus etiam apertissimi non veri-
similitudinem tantum, sed horum
certitudinem præferunt, putà, cùm
se homines à Dæmone deportatos
inueniunt longius modico temporis
spatio à loco distare, vbi prius rese-
derant: quod non potest, nisi virtus,
quæ

Nemo
potest in
somnia
incurrere
peccatum
sed so-
lum per
accidens.

quæ superior est hominis virtute, Huius autem rei innumera referuntur etiam de facto proprio testimonia. Sed & modò per Patrem Inquisitorem Brixien. perpetuo carcere damnatus quidam exstat, qui fateatur cùm primum ob desperationem se, quo ad vtrumque hominem Diabolo dedicasset (hoc enim primò expectunt Dæmones ab infœlicibus hisce personis deportatum se longius à loco fuisse per plures dietas: ibique per tempus solatiis carnalibus cum multitudine magna viro- rum ac mulierum sociata, necessarium sibi fuisse postmodum, multis diebus iter agere, vt ad locum suum reuerterentur. Neque enim illis ad- sunt Dæmones semper ad vota, maxi- mè in principio Apostasiæ. Non est hic homo fatuus aut idiota, vt non sit ei fides in hoc adhibenda: quod ex nomine & gradu faciliè cõ- probarem, si in aliorum quoque confusione meius propalatio specia- lior non cederet. Et tamen benè nunc dispositus circa fidem. Sed & alius quidam infelix de secta strigum qui superiori nunc brachio se- culari traditus, ignique consumptus est Bononiæ, inter alia fassus est in processu, quòd semel dum ad cur- sum deferretur cum socru sua, con- tigit ipsum inter eundum, Iesu san- ctissimum inuocare nomen, timore percussus: & statim in medio luto se depositum inuenit in loco à ciuitate distante per tres dietas: in qua ta- men ciuitate fuerat ante horam. In- numerabiles horum attestations in processibus Inquisitorum habentur Sic igitur ex his liquidò constat om- ni ex parte rñere præmissum Aduer- sarij argumentum.

C A P V T I I I.

Ratio quarta sumpta ex hoc, quod ea, quæ narrantur de strigibus dicuntur opere Diaboli perpetrari soluitur.

QVæ sunt arte Magica, vel Ne- cromantica, vel Hydromanti- ca, seu alia quacunque arte Diabo- lica, dicuntur Phantastica, & non ve- ra, 26. q. 5. ca. Nec mirum. Et multò magis cùm ista contingant in per- sonis quæ faciliter decipi possunt, prout sunt mulieres ac rustici vilef- que personæ. Item in personis cor- ruptis circa fidem & bonos mores, & appetentes non appetenda: sicut sunt etiam vtentes illis artibus. Iura autem loquentia de aliquibus perso- nis, habent etiam locum in non ex- pressis, in quibus militat eadem ra- tio, vt habetur per Pan. in c. Nihil de elect. ergo & c. Solutio. Vtique quæ In illo capitulo recitantur, & quæ simili modo contingunt, phantastica sunt: & multa similiter contingunt in hac secta, vt dictum est in opere nostro de strigibus. Non sic tamen delatio corporalis, cum etiam Necromanti- ci hanc voluntariè à Dæmonibus patiantur, eamque per eosdem pro- curent in aliis fieri, vt præcipuè pa- tet in legenda B. Iacobi Apostoli, & per ea, quæ specialiter referuntur tempore Petri de Abano & Cecchi Exculani scelestissimorum Necro- manticorum facta non longè ante tempora nostra. Sed neque semper effectus illarum artium phantasticè contingunt, vt optimè texantur ma- leficia, causatæ infirmitates & plu- rimum incurabiles: locutiones ap- parentium Dæmonum, inuentiones persæpè furtorum, iuxta ea, quæ per Hydromantiam cognita sunt & alia huiusmodi plurima. Verè enim &

4. Ratio.

Solutio.

T T t 2 realiter

realiter, ista contingunt, & non phantasticè, tametsi deceptione fabricet deceptor in multis: vt explicatum est in prædicto opere. Et quòd aggrediatur Diabolus magis simplices & rusticos & mulieres, ex illius malitia procedit, vt per eos faciliè deceptos atque lucratos ob ignorantiam faciliùs inde trahat astutos. Neque enim tam faciliè Diabolo crederent isti vel acquiescerent, nisi primò perdiscerent ab his, qui talia experiuntur, quòd multis delitiis fruuntur ad vota. Sed, proh dolor! his temporibus viri, qui vulgò reputantur alioquin prudentes insanire circa talia reperiuntur, ciues, inquam, & nobiles diuersi generis, quod posset ostendi si opus esset per processum Inquisitorum; imò, quod pessimum est, nonnulli etiam qui ordine sacro sunt religiosi, tam seculares, quàm etiam (licet solo nomine & habitu) regulares. Et quòd sic inualescat illa labes, potissima causa est quorundam iuris doctorum persecutio, quibus principes, Theologiæ expertes, faciliè credunt quasi sapientibus, licet in huiusmodi satis rudes existant, vt pote Dei prouidentiam, Dæmonum potestatem atque malitiam, & pleraque alia Theologalia, ad quæ præsens articulus reducitur, ignorantes, & implent allegationum legum copia folia, quæ & in pluribus non faciunt ad propositum, eò quod puros actus humanos habent regulare leges humanæ: non autem Diabolicis colligatos possunt benè cognoscere: sed solùm præsupposita cognitione superioris scientiæ, sacrae, inquam, Theologiæ, possunt pœnas talibus determinatè conuenientes. Allegant & Doctores iuris simili nescientia laborantes, eò quòd talium noticia, ad eorum professio-

nem non spectet: Quòd etiam hi, qui sunt de hac secta sint corrupti circa fidem & bonos mores & appetentes non appetenda, sicut sunt Necromantici, verum est. Et propterea meritò debent sub iudicio patrum Inquisitorum debitas luere pœnas & qui præstant impedimentum, sunt fautores hæreticorum. Non tamen sequitur, quòd si Necromanticis accidunt delusiones & deceptiones, accidant & istis eodem modo vel vniuersaliter. Non enim similia appetunt, nec similiter sunt corrupti, vnde nec similiter decipiuntur. Non enim illi vt isti tam expresse fidem negant atque; baptismum &c. illi communiter laborant thesauros inuenire, vel ad vota scēminas inclinare: isti non nisi vt voluptatibus licentiùs & abundantius perfruantur, talia scelera cōmittere non verentur. Et hæc vna causarum est, quod viles personæ multiplicantur in hac secta magis quàm nobiles, & scēminæ priuatæ virorū per mundū peregrinatiū & mercatorum solatio, magis quàm aliæ. Magis enim hoc istæ modo voluptates inquirūt, quibus abūdè priuantur, qui talibus abundant domi. Non negamus autem & hos pariter in multis decipi, vt aliàs dictum est. Non tamen propter hoc debet eorum testimonium in iudicio repelli. Neque enim propter prædictas contingentes quandoque deceptiones repelleretur horum testimonium, si deponerent super crimine læsæ maiestatis humanæ etiam tempore cursus admissio, vt putà si conuenissent aliqui ciues, dum actualiter essent in cursu, vel in ludo Diabolico, de principe occidendo vel tradenda hostibus ciuitate, credo quòd tunc Doct. Legistæ, Duce etiam nostro Aduersario, consulere eos omnes esse torquendos, & si faterentur cri-

men crudeli nece plectendos. Sed de crimine læsæ maiestatis diuinæ identidem commissō quoddam omnium grauiissimum est ea. Vergentes, de hære. eorum fortè quidam parum curarent, & Aduersarius nihil, vt videtur.

CAPVT. IV.

Ratio quinta ex hoc sumpta, quod quæ facta narrantur à strigibus in spiritu & non in corpore sunt. deijcitur.

5. Ratio

QVINTO loco sic arguit Aduersarius. Hæc omnia sunt in spiritu, & non in corpore, etiam quoad transitum per multa terrarum spacia, & quoad multitudinem hominum qui conuenire dicuntur, 26. q. 5. c. *Episcopi. ergo, &c.* Quod si dicatur, quoddam hæc non est illa secta, de qua loquitur capitulum illud, saltè est ei similis: & quæ in ista fieri narrantur, similia sunt illis, quæ per illam fieri credebantur. Porro capitulum illud damnat omnes non solum credentes illa, quæ ibi narrantur fieri in corpore, sed etiam eis similia, cuiusmodi non negantur esse ista, saltem quoad transitum prædictum etiam super apparentes bestias, quoad apparentiam vnius principis, & quoad conuentum multitudinis, &c. Non licet autem à dispositione textus huius per sophisticas argumentationes recedere 16. *quest. cap.*

Quicumque sacra scripturam aliter intelligit quam sensus spiritus sancti flagitat hæreticus est.

Institutiones quia quicumque scripturam sacrosanctam aliter intelligit, quam sensus Spiritus sancti flagitat, à quo cōscripta est: licet de Ecclesia non recesserit, tamen hæreticus appellari potest: 24. q. 3. *cap. Quidam in fi. So.* Hoc capitulum malè intellectum à Iuristis quatenus hæc quæ ad Theologiam pertinet pertractat, est causa illorum ruinæ, putantium, eò

quoddam in corpore iuris canonici redactum est, posse proprium sensum circa illud ita prodere, vt etiam Theologorum communi sensui se opponant. Sed ad Iuristas non pertinet de eo quicquam cognoscere, nisi quoddam si aliquæ personæ inueniantur, ea, quæ ibi principaliter reprobantur facere vel pati, vel credere fieri vel contingere, debent infideles reputari & hæreticorum pœna puniri. Sed quomodo in talibus quæ narrantur & in quibus inueniatur hæresis, vel non inueniatur, ipsi iudicare non possunt, nisi simul sint & Theologi, quorum est proprium de fide disserere & consequenter de suo contrario, videlicet de infidelitate, & de omnibus speciebus videlicet Apostasia à fide, hæresi & simplici infidelitate. Oppositorum est enim eadem disciplina, Sacri autem Theologi determinant non esse hæreticum tenere talia quæ narrantur de strigibus esse vera, prout per ipsos Inquisitores iudicatur. Et cum his omnibus saluant dictum capitulum, concordantes intentionem eius cum verbis. Vnde præsumptuosus est valde quicumque purus Iurista, Theologorum in hoc scientiæ se opponens, non minùs quam si minister iustitiæ iudici se opponeret, asserens non iustè damnatos quos ille reos mortis esse determinauit, causam cognoscens, quam minister ignorat esse dignam mortē. Licet autem in nostro præfato opere sit obiectioni huic plenius satisfactum ex doctrina Theologorum cuncta deducente: necnon à clarissimo Præceptore meo tam in summa, quam in opere de strigilamiis, ab auctoribus quoque libri, qui Malkeus Maleficarum inscribitur: nihilominus pro pleniori satisfactione factæ huiusce præsentis obiectionis con-

tra opportuna hunc hominem in exponendo capitulum illud etiam hoc in loco deducam.

CAPVT V.

Ex auctoritate Apostoli in d. c. Episcopi, inducta, habetur delationem corporalem ad longinquas partes & inaccessibiles humana virtute supernaturaliter esse possibilem.

Primò igitur dicendum est, quòd quantum ad explosionem sensus, quem habet hic homo super illud capitulum, multum valet, quod ex eodem capitulo habetur: hoc, inquam, quòd dicere talia quoad delationem corpoream de loco ad locum non posse fieri in corpore contradicit illi capitulo, & auctoritati Apostoli in eodem inductæ, iuxta sensum quem habet in ea Aduersarius (qui tamen non est intentus ab Apostolo, vt alibi dictum est, & infra etiam replicabitur) Præsupposuit enim auctoritas illa (prout putat Aduersarius) Paulum potuisse deferri etiam vsque ad tertium cælum corporaliter. Aliàs secundum eum Apostolus non dixisset. Nescio an in corpore vel extra corpus, &c. sed potius dixisset, Scio quòd non in corpore sed extra corpus, &c. quia in corpore est impossibile, nisi fortè Aduersarius gloriatur ea se cognoscere, quæ circa talia reuelata putet Apostolum ignorasse. Quòd si dixerit Aduersarius in illo capitulo, vel per illam auctoritatem non haberi quòd possint Dæmones deferre homines corporaliter de loco ad locum, &c. si sciret naturalem Dæmonum virtutem, & quæ per eosdem facta sunt, scriptura teste, consideraret, & nollet suo par-

uo intellectu Dei sapientiam infinitam metiri, scrutarique maiestatem, vt imprudenter iudicet, Deum talia non debere, aut (quod scelestius est) non posse mala permittere, profectò taceret. Voluit autem per inducta exempla circa Paulum & Ezechielem capitulum illud docere, quòd possibile est aliquid apparere, non in corpore, sed in spiritu, & in somnis: vt hoc supposito determinaret illa quæ narrantur ibi, quatenus finem tangunt, esse falsissima.

CAPVT VI.

Quatuor principaliter esse falsa prodere Concilium intendit in d. c. Episcopi.

Secundò dicendum, quòd duo sunt falsa & hæretica, quæ principaliter narrantur in illo capitulo. Primum quòd vera esset Dea, quæ apparebat in forma Dianæ. Sic enim iuxta errores gentium aliquid numinis putaretur extra vnum Deum, & consequenter pluralitas Deorum astrueretur. Secundum est, quòd homines conuerterentur in Deos: quia tam Herodiadem, quàm Dianam prius fuisse scæminas ab omnibus credebatur, & in Deas postmodum esse conuersas. His autem, duo alia falsa & hæretica connectebantur: Primum est, quia putabant hæc fieri à bono spiritu: Deos enim putabant bonos esse spiritus ipsi gentiles, quod ideo est hæreticum: quia qui putabantur Dij multas deceptiones faciebant, & in multisprehendebantur esse mendaces atque maligni. Hoc autem Deo & sanctis spiritibus conuenire non potest. Secundum est, quòd se vocari credebant ad seruiendum, & obsequendum numinibus illis. Cætera

verò

Deus & sancti spiritus non decipiunt neque mentuntur.

verò in capitulo introducuntur quidem, ut ordo narrationis eorum quæ de mulieribus dicebantur, perfectè haberetur, non autem ut impossibilia censerentur aut declararentur, nisi quatenus erant prædictis coniuncta: quæ verò impossibilia sunt: & illa credere: constituunt infidelem. Et propter hoc capitulum illud in fine concludens, non reassumit cuncta, quæ narrauerat, quando sententiam damnationis pronunciat: sed ea tantum execrando, quæ principaliter intendebat, quasi diffinitiuè determinans, dicit. Quisquis ergo credit posse fieri aliquam creaturam, aut in melius aut in deterius, aut transformari in aliam speciem, aut in aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit & per quem omnia facta sunt, infidelis est, & infideli deterior hæc ibi. In hac autem determinatione clauditur, quod homines non possunt conuersti in deos: & consequenter hoc sublato, non sequi pluralitatem deorum, quam supra in eodem capitulo ostenderat ex narratione illarum muliercularum inferri. Et tantum propter hanc opinatam deorum pluralitatem declarauerat eas à recta fide deuiare, & errore paganorum inuoluit, & non propter alia, quæ penetrauerat. Illam enim solam rationem assignauit, quare, inquam, errore paganorum diceret eas inuolui, subdens: cum aliquid diuinitatis, &c. Similiter quando circa finem dicit, quod qui talia credit & his similia, fidem perdit, &c. ne fortè quis putaret intelligendum hoc esse de omnibus quæ præmiserat, subiungit. Quisquis ergo &c. quasi dicat, qui hoc & quod in eo includitur, prout supra explicatum est credit, infidelis est, & pagano deterior, ex hoc autem dici-

tur pagano deterior, quia prius erat per fidem illuminatus: quod paganus adhuc non habuit. Impossibile est enim per Dei potentiam quod in verum Deum homines conuertantur. Et illius tantum potentia subditur, homines Deos facere, secundum denominationem tantum & similitudinem sic dictos, hoc est, in supernas intelligentias transformando, quæ curam horum inferiorum etiam vniuersalem habere videntur. Ab vniuersali quippe rerum prouisione, nomen sumitur Deitatis, secundum Dionysium 12.c. *de diuinis nominibus*, quamuis etiam paganorum plurimi non putarent Deos omnes esse incorporeos, sed eorum plures in similitudinem hominum corporeos, solaque potestate diuersos autumarent, ut etiam narratio c. huius prætendit. Intelligitur autem non posse, creaturam ynam in aliam transformari, nisi per Dei potentiam quantum ad transformationem substantialem nulla concomitante corruptione. Sic enim propriè conuersio solum dicitur. Quod enim vna creatura per sui corruptionem, & nouam generationem mutetur in aliam, dummodo communicent in materia, non est impossibile in natura. Eadem quippe materia, quæ prius fuit sub forma asini, potest esse postea sub forma bouis, & diceretur (licet impropriè) asinus mutatus in bouem. Quo etiam modo non potest quicquam in cælum cælestesque creaturas mutari & minùs in Deum: quia hæc sunt generabilia aut corruptibilia. Quod verò vna species, puta vnus homo mutetur in aliam, ita quod conuertatur in illam puta, in catum, non mediante generatione, hoc est soli Deo possibile, ut dictum est. De his autem transformationibus & conuersionibus, quibus,

Impossibile est homines conuersti in verum Deum.

bus, quibus tota vna substantia creata in aliam totam vel meliorem vel deteriore conuertitur, intendit illud c. Et in hoc errabant pagani, putantes homines mutari in bestias, sicut existimarunt sociorum Diomedis alios quidem in aues, alios verò in lupos esse conuersos, & sic in deterius transformationem esse sortitos. Et aliquos homines in melius esse mutatos, puta, in deos, vt dictum est. Non loquitur autem capitulum de mutatione accidentali, puta, de sano in infirmum, de calido in in frigidum, &c. Has. n. mutationes non solum Deum, sed etiam creaturas posse causare, nullus dubitat. Vnde capitulum, vt has excludat dicit in aliam speciem, hoc est, in aliam naturam specificam: licet fortè non intelligatur etiam esse alia res secundum speciem, sed solum secundum indiuiduum in eadem specie, puta si vnus homo conuerteretur in alium hominem: quod solus Deus facere posset. Potest etiam hoc, quod dicit, aliam speciem, interpretari aliam figuram, hæc enim eò quòd signum proprium speciei sit, etiam species nominatur. Videmus enim omnia, quæ diuersa sunt secundum speciem in corporalibus esse quoque diuersa secundum figuram. Vnde postea subdit: Vel in aliam similitudinem, quæ videlicet prouenit ex diuersitate figuræ. Neque enim potest Dæmon etiam facere, quòd aliqua creatura vnus speciei habeat figuram alterius putà quòd homo habeat figuram asini, vt per hoc vel sit asinus, vel similis asino. Potest tamen facere quòd homo appareat asinus, vel alia bestia, non per mutationem factam in oculis intuentium, vt sæpius dictum est in præfato nostro opusculo de strigibus.

Omnia
quæ di-
uerfa sunt
secundum
speciem
in corpo-
ralibus
sunt quo-
que di-
uerfa se-
cundum
figuram.
Non po-
test Dæ-
mon fa-
cere vt
homo ha-
beat figu-
ram asini
sed potest
vt appa-
reat tan-
tum.

CAPVT. VII.

*Cetera quæ in c. illo referuntur falsa
quidem, sed non impossibilia etiam
Dæmoni plura censentur.*

Tertio dicendum est, quòd alia quæ in illo c. narrantur putà de delatione corporali super bestias, id est super Dæmones in formas spirituales se transfigurantes per multa terrarum spatia: de visione multitudinis hominum, illarum etiam Dominarum, de quibus ibi fit mentio, de quæ obsequiis iisdem exhibitis dicuntur quidem esse falsa, nec verè contigisse, sed in somniis & in spiritu tempore illo & mulieribus illis: sed non dicitur ibi, nec est verum quòd sint impossibilia Dæmoni, aut qui credit hæc posse fieri à Dæmone sit infidelis, quia non ista reperit, quando conclusionem infert, dicens: Quisquis ergo, &c. nec in ipsa illa conclusione clauduntur: sed neque in ratione, quæ mulieres illæ & omnes eis credentes damnantur, quòd à recta fide deuiarent, & errore paganorum inuoluerentur, vt patet ex verbis capituli. In opusculo etiam nostro declarandum est per sacram scripturam sanctosque doctores, multa talia posse fieri virtute Dæmonum. Vnde sequitur quod si sic intelligeretur capitulum illud, vt isti viri sentiunt & exponunt, esse periculosum in fide, sicut & isti periculosè loquuntur dum dicunt talia non posse corporaliter accidere, & reclamandum esset contra tale concilium, etiam si generale fuisset, ad Pontificem, ad cuius sententiam, cum sit caput Ecclesiæ & concilij, pendet cuiuslibet causæ fidei, determinatio, vt benè examinaretur, beneque

néque exponeretur, & declararetur intentio Spiritus Sancti in illo, & non malò sentiédum, sicut & isti homines compescendi sunt per Inquisitores vt meliùs loquantur in ista materia, quam facit Aduersarius. Exponenda est autem intentio Spiritus sancti in c. illo contenta conformiter ad sacras literas, & non contra eas. Perspiciendum quoque est, quòd non habetur ex auctoritatibus sacræ scripturæ in eo inductis, quòd prædicta non possint per Dæmones fieri. Sed determinat capitulum illud diuinitus inspiratis factis partibus quòd talia de facto falsa tunc fuerunt: quæ mulieres illæ quasi verè contigerint, referebant, & quo modo deludebantur ostendit: quia, inquit, putabant in corpore fieri, quæ in somnis, vel solo spiritu contuebantur, & ostendit possibilitatem talis delusionis ex quotidiana experientia, qua multa videntur in somnis, quæ in vigilia nunquam sunt visa, vt facile possit inferri, quod si hæc per resolutionem vaporum ascendentium ad cerebrum possunt à natura causari commouendo species imaginationis, multò magis virtute Dæmonum cui corporalia omnia inferiora, quoad motum localem subiiciunt ad nutum. Potest enim in imaginatione etiam melius & fixius determinare species, vt hæc vel illa magis determinatè repræsentet, prout vult, vt videnti, seu imaginanti magis appareat quòd vera sint, quàm in somnis contingat, vel alio modo infrà declarando se spiritualiter deludere, quòd omnino putarent sic euenisse sicut apparebat. Probat autem dictum capitulum per exempla sacræ Scripturæ, tam in Paulo, quàm Ezechiele, quòd alia visio ab ea, quæ per oculos corporeos exer-

Mull. Maléf. Tom. I.

cetur, haberi possit, siue per imaginationem, vt in Ezech. siue per intellectum, vt in Paulo. Non est autem intelligendum verbum Apostoli, quòd ipse nesciret, an videret in corpore, id est, per oculos corporales, quæ vidit in raptu, aut nesciret, quòd non esset raptus corporaliter in paradysum, Hunc enim sensum falsum & erroneum habebat quidam Iudæus vt refert Diuus Hieron. in prologo super Daniele, quem sensum reprobatur D. Aug. *super Gen.* ad literam sed, vt Aug. ibi exponit, nesciebat an anima sua esset pro tunc in corpore, vel certè separata, vt approbat etiam S. Tho. vertit *q. 13. art. 5. & 2.2. q. 175. art. 6.* Potuit enim vtroque modo se habens Paulus rapti, vt determinant sancti Doctores: sed nescitur quomodo factum id fuerit. Communis tamen opinio Doctorum est, quòd anima per essentiam esset in corpore, & corpus in domo Iudæ, vbi inuenit eum Ananias, vt dicitur *Act. 9.* Sed tam somniantes quàm prædicto modo imaginariè vel intellectualiter videntes, cognoscunt postmodum cum in se sunt reuersi, quòd prius corporeis sensibus talia non videbant: & quòd alius est eorum status in vigilia, & alius dum sunt in tali abstractione vel raptu. Et quòd quæ vident vigilantes, vera sunt: quæ verò dormientes vel in raptu, sunt vel falsa sicut in somnis visa, vel similitudines falsorum, vt in pluribus: vt in visione imaginaria à malo spiritu causata & excitata: vel similitudines verorum, sicut in visione imaginaria causata à bono spiritu: vel certè etiam vera, sed intellectuali: sicut quæ videntur supernaturaliter per intellectum visionis causata à Deo.

CAPVT VIII.

Pluribus modis contingit aliquid in spiritu cognosci.

Sed quia scelerata ille mulieres *Cognosci in spiritu.* astruebant postmodum in vigilia, quod ista sibi verè contingerent quæ narrabant, non poterant secundum prædictos modos in spiritu talia videre. Et propterea sciendum est quare quod dupliciter potest aliquid dici, cognosci in spiritu. Vno modo ex parte subiecti, quia videlicet ille qui videt, per potentiam vel simpliciter, vel aliquo modo spiritualiter videt, & non per corporeos oculos. Et hoc contingit prædictis duobus modis, videlicet per visionem intellectualem, & per imaginariam. Intellectus enim vis animæ simpliciter spiritualis est. Minus autem imaginatiua, quæ corporeo organo opus habet in suis operibus, quæ tamen primò terminantur ad speciem sine materia naturali, res corporeas representantes: non autem ad corpora ipsa, vel corporea, vt in se sunt, sicut faciunt sensus exteriores vnà cum sensu dæmonis. Alio modo aliquid dicitur cognosci in spiritu ex parte obiecti, quia videlicet id, quod cognoscitur, est vel simpliciter, vel aliquo modo res spiritualis. Et consequenter hoc etiam contingit duobus modis: Vno modo, quia id quod videtur, in se quidem est quoddam spirituale, sed apparet corporalibus oculis vt corporeum, quomodo Dæmones & animæ separatæ quandoque apparent in similitudinem hominum, tam in somnis, vel abstractione sensuum, quàm etiam in vigilia. Et in abstractione sensuum fit per specia-

lem apparitionem specierum in phantasia opere ipsius substantiæ separatæ. In vigilia verò per virtutem eiusdem spiritualis creaturæ condensando aërem in formas corporeas & visibiles, etiam in nocte quandoque luce causata per aliquod lucidum corpus virtute supernaturali similiter apportatum: licet non semper tale corpus luminosum appareat, sed solum lumen eius, operante sic eadem virtute naturæ spiritualis pro voto. Et hoc modo mulieres illæ sceleratissimæ videbant in spiritu Diabolum in forma Dianæ, vel Herodiadis, vel etiam aliarum personarum. Alio modo, quia id quod videtur, est in se quoddam corporeum, & vt corporeum videtur, sed non talis figuræ, vel formæ qualis in se est, sed alterius. Quo fit vt non illa res quæ est, sed alia videatur. Quod contingit communiter fieri non per bonos spiritus sed opere Dæmonum, eo, quod tales visiones sint communiter deceptoræ. Possunt tamen & à bono spiritu fieri talia, bona intentione rectoque fine pro Dei voluntate. Sicut beatus etiam Clemens Papa suis orationibus impetrauit, vt in oculis Sisinij ministrorumque eius, columna videretur esse persona Pontificis, quam ligarent, & traherent: quod ministerio bonorum Angelorum factum esse, non est dubitandum. Fiunt autem hæc in oculis intuentium, perstringendo taliterque alterando oculos illos, vt aliter res appareat quàm in se sit. Et hac ratione visio hæc præstigium nominatur. Quo etiam modo Dæmones tempore. B. Macharij præstigiabant oculos intuentium quandam mulierem ita vt videretur eis equa esse, non mulier, oculos verò B. Macharij præstigiare non valuerunt, sed semper sibi visa

Oculi B. Macharij, vt reli. quorum intuentium non præstigiari.

Apologia prima.

visa est esse mulier, non equa, quam tamen sibi cognati mulieris præsentabant curandam, vt equam. Aqua etiam delusione vir Dei precibus liberauit eosdem cognatos. Hoc igitur modo etiam mulieres illæ de quibus in *d. capitulo Episcopi* sermo fit, Diaboli iam factæ captivæ, ab eodem deludebantur, vt videretur eis etiam vigilantibus videre multa, quæ non eo modo erant quo videbatur ab illis. Vnde non mirum si se putabant esse quandoque in loco vbi non erant: portari etiam ad diuersas partes & regiones: cum domi fortè residebant quandoque immobiles. Sicut enim potest Dæmon per præstigium facere, quod videatur id quod est coloratum vno colore, esse coloratum alio & quod est vnius figuræ, esse alterius, vt patet in supradicto exemplo de muliere, quæ videbatur equa: ita potest per præstigium facere, quod aliquis sibi videatur moveri vel deportari, qui tamen quiescet. Sicut enim color est proprium visus obiectum, ita figura motus, & quies communia sunt vt docet Philosophus secundo de anima. Volens igitur *d.c. Episcopi* ostendere, quod illæ mulieres decipiebantur, dum putabant per oculos corporeos naturaliter videre, quod tamen non verè videbant, patefacit, plures esse videndi modos quibus illæ poterant delusione Diaboli deimentari, quia contingit aliquid videri aliter, quàm sit tam in somnis, vt experimur, quàm in visu, scilicet interiori per formas imaginarias vel etiam intellectuales, quàm etiam in spiritu prædictis duobus modis extremis. Quorum illum qui est ad rem in se penitus spiritualem, expressit per Apostoli autoritatem, qua dicit, Angelum Sathanæ transfigurare se in Angelum lucis. Eos

verò modos, qui per imaginationem, vt diximus, vel per intellectum perficiuntur, exemplis inductis de Ezechiele, & Paulo manifestauit.

CAPVT IX.

Applicatio prædictorum ad præsentem de strigibus considerationem.

Quod si quispiam ex dictis arguat, quod pari modo potest conformiter ad capitulum illud concludi, quod hi, qui sunt de secta strigum decipiantur à Diabolo, putantes se portari ad longinquas partes, & multitudinem personarum videre, quas asserunt conuenire cum domina ludi: comedere, bibere, luxuriari, & alia quæ narrantur facere: & tamen ista non nisi præstigijs vel apparitione Dæmonum eis contingant. Respondetur: quod, Diabolum sic posse mulieres istas decipere, sicut illas tunc deludebat, non est negandum. Sed quod non sic deludantur, quoad multa, quæ ab eis enarrantur, ex duobus perpenditur. Primum est euentus, quod ad corporalem delationem ad longinquas partes, eò, quod plures personæ longius deportatæ, & in loco distanti derelictæ fuerunt clarissimis & multiplicibus testimoniis. Multoties etiam visa est multitudo sic ludentium ab aliis, qui non erant in illa societate, & cum eisdem sermo habitus, vt per exempla etiam videntium ostendimus in præfato opere. Sed & in Brix. (vt fertur) accidit diebus nostris, quendam in loco eminentiori positum nocte videre confusa luce multitudinem velocissimè per viam inferiùs ambulare: in qua cognouit plures personas, & ab eis cognitus fuit. Sed

Diabolus
potest
mulieres
decipere,
vt &
deludere.

Historia
ludentium
in agro
Brixienfi.

præ timore insoliti, ac præter naturalis illius occurfus, nihil eis locutus est. Postea verò die, vna mulierum illarum currentium ei dixit: Hac nocte fuisti in magno periculo, quando illo in loco nos vidisti currentes: caue ne de cætero tali hora ibi inueniaris. Hoc autem non potuisset saluari sic, vt præfertur, euenisse, quòd videlicet recordarentur, & conuenirent in talis rei notitia, si non verè ibi ambo fuissent, nisi fortè dicatur, quòd omnes homines pariter deludantur & somnient: & quòd semper Diabolus sit intentus phantasmata hominum transformare, vt conueniant in imaginationibus rerum, quas putant in simul experiri. Quod asserere non nisi delirantis hominis est. Secundum est diuersa verfuturi hostis decipiendi ratio, vel causa. Nam mulieres illas, de quibus *d. c. Episcopi*, loquitur ad hoc solum deducere volebat, vt putarent Dianam, vel etiam Herodiadem esse deas: & consequenter infelicitate & erroribus paganorum illas inuolueret, quòd esset aliquid veri numinis præter Deum viuum verum opinari. Quod quidem facere poterat, & melius decipiendo eas per præstigium & apparitiones diabolicas, quo minus perpenderent se decipi, quo vigilare se cognoscebant, quàm per imaginarias visiones, aut in somnis, & quàm etiam per realem delationem. Sat enim illi erat, loca quasi distantia præsentare in quibus multitudo & societas magna videretur, apparente Diabolo prætendentēque personarum figuram, vt supra dictum est: vt sic facilius sibi ipsis singulæ persuaderent veram esse Deam, cui tot personæ obsequerentur vt Deæ: cultūque illam diuino persequerentur. Has autem personas, de quibus nunc sermo est, in-

clinare Diabolus laborat, vt per voluptates corporeas sic eas sibi constringat amore, vt non timeant, aut vereantur fidem Christi, atque baptismum abnegare, ne tot oblectationibus priuentur, & demum multis subiiciant infligendis pœnis, vt supra in opere nostro, prolixo sermone declaratum est. Vnde veras & non præstigiosas delectationes, tam cum Dæmonibus in forma tamen humana apparentibus, quàm cum hominibus ad ludum pariter deportatis ministrat, quod non tam facile possit & ad manum, nisi eos corporaliter vno in loco cogeret. Et quia per se non possent tot ex tanta distantia, aut tam cito conuenire, portat eas. Pro qua illæ delatione consequenda exhibent obsequia sacrilega vnguentorum, & aliorum signorum, quæ ad pacta fœderis iniqui pertinent inter ipsas & Dæmones, vt ex omni parte ipsarum animas illaqueatas teneant. Patet igitur, quòd non est similis ratio vtriusque casus. Et propterea nulli mirum esse debet, si non potest ab his, vt à similibus argumentum trahi. Detecta quippe cùm esset malitia Dæmonum in prima illa delusione per vigilantiam sanctorum Episcoporum & sacerdotum manum ad fortiora Diabolus misit, & aperte se Christi hostem patefaciens, auertere ab eo conatur fideles ipsos per exhibitionem & procuracionem delectabilium. Adeoque nunc inuoluit ista pestis, vt dixerit in quadam concione Diabolus, qui in forma Principis apparebat (vt retulerunt qui assuerant nonnulli ab Inquisitore deprehensi.) Sitis omnes bono animo: Neque enim elabentur anni multi, quod numero superabitis Christi fideles. Quòd optimè Diabolus obtinet sufragio Aduersarij, sibi que

Diabolus
p. dicit
Maleficorum
numerum
breui superaturum
Christianorum.

sibi que similium, qui se patribus Inquisitoribus opponunt, dicentes hæc esse deliramenta, sicque scelestis his apostatis fauent, & in hæresibus suis indirectè confirmant. Nisi enim præpedirent patres Inquisitores horum molestiis, quorum sæpè principes tanquam sapientum suasionibus inclinati, denegant auxilia Inquisitionis officio debita: iam eorundem fruentium Inquisitorum zelo secta hæc esse penitus deleta, vel certè extra fines Christicolarum procul fugata, sicut omnes alij hæretici, quorum occidentalis omnis plaga Christicolarum plena erat, ex Italiæ finibus expulsi sunt, opera strenuissimorum sequentium vestigia fortissimorum Principum, atque Ducum, præ cæteris Patriarchæ Dominici, qui primus in partibus Tholosanis, & Albigenensium sanctissimo hoc officio functus est, & fortissimi athletæ Petri Martyris primi Inquisitoris in Italia, super infusa postmodum luce clarissimæ ac profundissimæ doctrinæ præ aliis angelici doctoris S. Tho. de Aquino, qua omnis hæreticorum infestatio tenebræque penitus abolitæ sunt.

Tholosani Albigenes Inquisitorum ordinis institutioni ansam præbuerunt.

CAPVT. X.

Rursus in solo spiritu aliqua fieri contingit duobus modis, quorum vnum d. c. Episcopi, tantum prosequitur.

Sciendum est quintò, pro clario-
Sri etiam explanatione prædicti capituli, quod aliqua contingere in solo spiritu, potest intelligi duobus modis. Vno modo, quia nullatenus fiant in corpore vigilando, sicut ea quæ accidunt in somnis tantummodo, & quæ sola imaginatione vel

ecstasi videntur fieri. Alio modo, quia licet aliququaliter fiant in vigilia, non tamen fiunt naturaliter tantum in plena vigilia, sed semper aliquid interuenit opere Diaboli confectum modis supra declaratis. sc. vel per præstigium, vel etiam per Dæmonum apparitionem in corporibus assumptis. Verbum ergo prædicti capituli, quo dicit, ea, quæ tibi narrauit quod intelligenda sunt in solo spiritu, aut in somnis facta, intendit hoc secundo modo, non autem primo. Quod quidem probatur primò, quia primo modo non potuisse sic eos deludere, vt vigilantes postea putarent se solutis sensibus, fecisse, quæ in somnis vel ecstasi, seu in raptu tantum per visionem. sc. imaginariam, acciderunt: Cognoscunt enim naturaliter homines dum vigilant differentiam status vigiliæ: atque somnij ecstasticæ, & corporeæ visionis. Nam differentiam inter vigiliam & somnum, nullus est qui se cognoscere non experiatur. Cui etiam cognitioni ratio suffragatur. Nam cum idem sit sensus somni & vigiliæ, secundum Philosophum in libro de somno & vigilia, sicut vniuersaliter omnium contrariorum est eadem cognitio, & nulla sit certior cognitio apud nos quàm sensus exterioris circa propria sensibilia, vt habetur secundo de Anima, propter quod etiam circa hæc non contingit sensum errare, sequitur quòd quilibet certissimè cognoscat differentiam status, quando vtitur sensibus corporeis ab omni statu, quo eis non vtitur, siue dormiat, siue quomodolibet extra se fiat, si tamen sit sanus corpore. Differentiam quoque status dum quis patitur, vel non patitur ecstasim, dubium non est, quin eadem ratione cognoscant, qui talia patiuntur. Vnde etiam Ezechiel

cognouit differentiam status, de quo dixit se fuisse in visu in Ierusalem, seu in spiritu: à statu plenæ vigiliæ, quando hoc referebat. Et quando sic fuerat in spiritu, non est putandum, quodd crederet se esse tunc in corpore in Ierusalem, deceptus enim fuisset: quodd non est concedendum vllatenus in Propheta Domini Mulieres autem illæ putabant se transferri corporaliter: perficere quoque vigilantes quæcunque narabant, & dum essent postmodum in plena vigilia, hoc ipsum verè factum prædicabant: vnde facile patet, quodd non simpliciter in somnis, aut in raptu eis hæc contingebant. Secundò etiam probatur hoc idem, quia si capitulum vellet, quodd illæ mulieres deluderentur, & in somnis, & in spiritu simul, hoc esset impossibile, nisi ad modum quo angelus apparuit in somnis Ioseph, aut etiam Petro ecstasim passò, & tunc optimè cognouissent mulieres illæ, quodd visio fuisset solum imaginaria sicut illi cognouerunt. Si verò capitulum intenderet, quodd hoc accidisset vel poneretur in somnis tantum, vel in spiritu tantum, tunc falsum poneret capitulum, dum secundum istos opinantes vtrunque modum delusionis astruit interuenisse. Si verè mulieres quasdam intenderet in spiritu, vel raptu delusas, quasdam verò tantum in somnis, tunc quælibet per se cognouissent in vigilia demum positæ differentiam status, vt dictum est. Vnde exponendum est, quodd d. cap. tantum voluit innuere per hos duos modos magis notos in scriptura, modum in genere, quo aliquibus videatur verè aliquid fieri, quod tamen verè non fit. Sub quo generali modo, non nisi duobus his specialibus modis, videlicet per præstigium vel apparitio-

nem spirituum in corporibus assumptis contingit homines sic posse deludi, vt putent in plena vigilia constituti, sic se res habuisse, sicut eis videbatur, dum deluderentur. Et sic habetur sensus Spiritus sancti in illo capitulo: quia hic sensus solus est verus, vt deductum est. Veritatis autem & non falsitatis author est Spiritus sanctus. Non est autem generalis etiam concilij determinatio, tam exactæ necessitatis fidei vel authoritatis, vt verba eius, quæ obscuritatem habent, & falsa magis videntur quàm vera, non suscipiant expositionem, qua trahantur ad sensum verum: quandoquidem sacra etiam scriptura, quæ maioris est authoritatis, interpretari possit. Cum ergo possibilitas delationis corporalis hominum à Dæmone, habeatur potiùs ex sacris literis, quàm oppositum: quinimò lumine naturali cognoscatur, vt sæpius in superioribus est deductum, etiam si consilium aliquod afferat tale quid pro aliquo tempore, vel aliquibus determinatis personis, non contigisse, non propterea putandum est esse determinatum, quodd id sit impossibile factum.

Veritatis
& non
falsitatis
author est
Spiritus
sanctus.

C A P V T X I.

Non determinatur in d. c. Episcopi esse impossibile illa fieri corporaliter, quæ quandoque contingunt in somnis.

Sciendum est vltimò, pro eo, cap. declarando, quodd in eo non determinatur esse impossibile talia omnia fieri corporaliter, vt ignoranter putat Aduersarius. Nam quod dicit (Cum mentē cuiusque mulieris, cœperit & hanc per infidelitatē sibi subiu

subiugauerit, illico transformat se in diuerſas ſpecies perſonarum & in ſimilitudines, &c.) non ſic accipien- dum eſt, vt illa coniunctio, cū ha- beat vim inferendæ neceſſitatis an- tecedentis huius dicti ad confe- quens, ſed contingentiae, ſeu poſſi- bilitatis tantummodo. Intendit enim quod poſſibile eſt Dæmoni, tales mulieres deludere tali modo. Vnde ſi aſſerant ſe verè, & in corpore de- portari ad ſeruiendum Dianæ, tan- quam vni Dearum, non propter hoc credendum eſt, quòd Diana Dea ſit, & ei vel Herodiadi ab aliquo verè ſeruiatur, vt dominæ. Cū enim falſa ſint, vt edocet fides, oportet de neceſſitate dicere, quòd talia ſe cre- dentes experiri, deludentur à Dia- bolo falſitatum omnium primo ſa- tore. Si verò non dicantur aliqua contra fidem & ob hoc impoſſibilia eſſe vel fieri: ſed potiùs aſſerantur, ea quæ facilè poſſunt contingere putà, quòd multa fiant in oppro- brium fidei, dum eidem fidei ba- ptismoque renuntiat: & quod ad hoc portentur à Diabolo, vt faciliùs, & ſine timore in loco ſemoto per multitudinem fiant; non eſt hoc ne- gandum ex intentione capituli illius. Imò ſi ratio iuncta experientiae con- uincat, quòd Diabolus hoc modo ſuæ melius malitiæ ſatisfaciat, non eſt contra capitulum illud, quod ſic fieri, vel euenire credatur. Et ideo ſi talia denuncientur, & teſtibus con- firmantur de viſu: & ab his præcipuè qui expertos ſe aſſerunt hæc omnia vel ſimilia: non minius hæc à iudi- cibus fidei credenda, ſunt, quàm ex ſimilibus iudiciis tantum moti ſan- cti Doctores crediderint minus cre- dibilia, putà, quòd dentur incubi, ac ſuccubi Dæmones, vt in libro noſtro deductum eſt. Et eo præcipuè quòd determinationes conciliorum

circa fidem Theologorum proprium eſt declarare, quomodo intelligi de- beant & non Canonistarum & mi- nus Iuriſtarum. Et ideo patres In- quiſitores, qui communiter pro- fundiſſimi Theologi ſunt, iudicent talia non contradicere prædicto cap. non poſſunt Iuriſtæ abſque nota te- meritatis ſe eis opponere. Debet enim vnusquisque gradu ſuo con- tentus eſſe, & ſuarum virium men- ſuram non excedere. Mitto quæ di- ximus in primo opere noſtro, incer- tum, inquam eſſe, an particulare vel generale fuerit illud concilium, an ritè congregatum vel etiam confir- mata decreta eius per ſedem Apoſto- licam quis auctor, quo tempore cū præcipuè inter concilia generalia non annumeretur, *diſtin. 17. cap. primo*. Vnde ſi liber ſine certo auctore ex hoc ipſo computatur inter apo- cryphos, multo magis concilium prædictis conditionibus incertum. Nec authoritas Gratiani ſufficit, vt eidem fides indubia præſtari debeat: cū multa alia, quæ refert inter paleas computentur. Quòd ſi etiam generale ritèque congregatum & confirmatum conciliū fuerit, non ad- mittitur cuiſlibet recurrenti facultas ad Apoſtolicam ſedem, vt ſuprà pro- batum eſt, vt eius verba obſcura & quæ errorum occaſio eſſe poſſunt, meliùs declarentur & exponantur ſecundum debitum ſenſum. Sed & plures Pontifices declarauerunt in- ueniri modo talia, corporaliterque fieri, prout iudicant patres Inquiſi- tores, imò proceſſus eorum iudi- ciaque confirmarunt, atque ſenten- tias contra tales perſonas ſcelera- tiſſimas, & vt executioni mandaren- tur, fauorem impenderunt. Sicut nuper etiam Clemens VII. præce- pit domino Gubernatori Bon. vt da- ret omnem fauorem patri Inquiſi-

Canoni-
ſtis non
licet con-
cilia ex-
plicare.

tori

tori Parmentis contra quosdam infectos hæresi strigiatos. Et Breue incipit. Accepimus non sine animi, & cætera. Hos autem dicunt patres Inquisitores in cursu plurima nefandissima in opprobrium fidei committere, quorum gratia hæretici iudicantur. Non potest ergo dici, quod talia fiant tantum in spiritu, aut in somnis secundum intentionem & intellectum. Aduersarij. Aliàs in somnis quis incurseret hæresim, quod est falsissimum, cum nec etiam minimum peccatum in somnis per se committi possit. Imò sequeretur quod Papa, qui contra prædictos fauorem præstat Inquisitoribus, ut diximus, & non nisi Apostolica auctoritate, iam ut Papa, erraret, imò faueret errantibus, contra determinationem concilij patres Inquisitores sentirent. Nulla ergo concilij cuiuslibet determinatio, prædictis Inquisitorum iudiciis aduersari potest. Sed qui eis potius aduersantur manifestissimè fauent hæreticis, & fidei Catholicæ inimicis, ut ex præmissis clarissimè constat. Et cum addit vltimò, Aduersarius, non esse recedendum à dispositione textus illius per subtilitates sophisticas, & argumenta, verum est. Sed intelligitur à vera, & benè intellecta disputatione textu, qualem ipse non possidet intellectu, ut prolixè satis deductum est. Autoritas etiam quam allegat ex *cap. quidem. 24. quest. 2.* licet non nisi ad propositum, quia loquitur solum de sacris literis noui ac veteris Testamenti, inter quas non annumerantur determinationes conciliorum, neque ad earum auctoritatem attingunt, ut supra deductum est: tamen adhuc dicimus, quod prædictum sensum quem dedimus flagitat à nobis Spiritus, ut diffusè supra probauimus: non au-

tem sensum, quem dedit Aduersarius: imò est ei aduersus, cum sit falsus, & ad hæresim deducens, ut etiam infra tangemus,

CAPVT XII.

Rationem sextam ex presumptione iuris assumptam: Septimam quoque: quia procedunt hæc à spiritu maligno: nequaquam praualeere.

SExtò arguitur ab Aduersario; Ratio. 6.
Hoc habet presumptionem iuris, imò de iure probatur per *d. cap. Episcopi*. Ergo non admittit probationem in contrarium, ut *no. in auth. sed iam necesse. C. de dona. ante nupt.* Solutio.
Solu. Imò non habet nisi apud non intelligentes iura, ut intelligi debent, vnde contra tales admittitur probatio. Et si etiam contra habentia, presumptionem iuris non admittatur probatio in iure, admittitur tamen in sententia superiori, cuius est iudicare & examinare, an tale quid bene statuatur, an non, an presumptio illa ritè per textum habeatur, an ignoranter, ut fit in proposito. Quia nec ius, nec ritè accepta presumptio iuris contra determinationem Theologorum inuenitur circa præsentis quæstionis articulum, ut deductum est in præcedentibus.

Septimò sic arguitur: Procedunt hæc à spiritu maligno falso mendace & deceptore, & qui multos habet nocendi modos. Ergo magis debet dici falsa, quàm vera. Et sic processit capitulum Episcopi, *Solut.* Ratio. 7.
Ex hoc quod horum omnium auctor principalis est Diabolus, non sequitur, quod omnia sint delusoria & falsa. Sed benè sequitur quod omnia intentione nocendi, siue vera sint siue falsa. Sophistica valdè est Solutio.
ratio

ratio ista deducens ad manifestas hæreses & apertissimas falsitates: Si enim Diabolus, quia falsus est & mendax atque deceptor, non nisi falsa, & delusoria dicat, & faciat, sequitur, quod omnia quæ referuntur in Euangelio dicta per Dæmones de Domino Iesu, falsa fuerunt. Et sic falsum esset illum esse Christum & filium Dei: quia hoc dictum est à Diabolo, quod est hæreticum. Similiter omnia quæ comprobantur per eos fieri, vel dici per maleficos vel arreptitios, opera falsa erunt vel delusoria: sicque delusorij essent cruciatus, innumeræque maleficia, quorum ipsi sunt causa. Falsa essent omnia Dæmonum dicta, dum respondent exorcistis inuiti, quæ omnia cum sint manifestissime contra omnium sapientium astinationem: & contra id quod quotidie experimur, patet quid momenti habeat ista ratio, ex cuius assumptis principiis hæc falsa sequuntur. Veritatem ergo Diabolus sæpè dicit, sæpè non fallit, neque deludit. Sed hæc omnia facit, ut tandem validius decipiat: dum ex his sibi fides ab iniquis præstatur. Quod non accideret, si semper falsitatem diceret, si semper deciperet, aut deluderet percunctantes, vel innocentes: sed potius, ab omnibus etiam pessimis hominibus fugeretur & euitaretur. Et quia veritatem etiam non loquitur, nisi ut fallat: ideo Dominus non sinebat Dæmones loqui etiam quod verum erat ut habetur Lucæ cap. 4. Et hæc sufficiant ad argumenta Aduersarij, quæ in primo illo tractatu de Lamiis, pro sua phantasia, quæ continet falsitatem, inducit.

Mall. Malef. Tom. I.

CAPVT XIII.

Explicit primus Tractatus in Ponzinibium de Lamiis. Incipit secundus.

Viso igitur eo, quod primò proposueram, quomodo, inquam, rationes Aduersarij contra veritatem factæ non procedunt, videndum est illud, quod secundò promiseram declarare, quomodo videlicet rationes, quas pro opinione quam defendimus proposuit, non bene sed erroneè saluat. Alias autem rationes ad idem, in priori opere nostro produci latius. Prima ergo ratio pro nostra opinione ab Aduersario, ut eam soluat inducta, talis est.

CAPVT XIV.

Ad rationem ex communi strigum confessione sumpta solutio deyscitur Ponzinibij.

HI qui sunt de secta strigatus, Ratio pri-
ma bona.
confitentur iuridicè se ire ad
cursum, & negare fidem, facere homi-
magium Diabolo, & alia quæ nar-
rantur, ergo credendum est hæc esse
vera & procedendum contra tales
sicut contra alios hæreticos. Soluit So. Ponz.
autem dicens, quod confessio talium
in iudicio est erronea, & non admit-
tenda, cum sint personæ delusæ: nec
confessio ista continet verum, aut
possibile: & quia respuunt ista ius,
& natura, confessio distat ab actu.
Vnde non valet dicere, sic fatentur:
ergo sic est. Et quicquid est contra
naturam, defecit in suis principiis,
X X x ergo

Sathan
interdum
verum di-
cit, ut
inducit
fariat.

Quicquid
est contra
naturam
deficit in
suis prin-
cipiis.

Improbatio
Solut.

ergo naturaliter impossibile. Item non statum regulariter in criminalibus confessione Rei, nisi in causa hæresis naturalis: quia non potest aliter probari, quàm per confessionem non autem de actu ad extra, & maximè de minùs verisimilibus, vt sunt ista. Pro prædictis autem allegat plures authoritates Iuristarum. Sed hanc solutionem falsa multa supponere, super quæ fundatur, patet ex his, quæ in præmissis tractatibus dicta sunt. Falsum est enim primò, quòd tales personæ sint à Diabolo vniuersaliter delusæ, quoad articulos hæreticales, propter quos, principaliter contra eos procedunt patres Inquisitores. Vnde licet in aliquibus concurrentibus deludantur, non tamen sequitur, quòd non possint vera confiteri, quæ erronea sapiunt, aut patrarunt. Et iudicium Theologorum, & quibus incumbit ex officio, non autem eorum, qui sunt puri legistæ, erit distinguere, & cognoscere, an istæ sint delusiones, vel non. Et secundum allegata & probata, esse talia, vel non esse contra fidem, procedent absoluen-do, vel condemnando, de consilio peritorum: cui tamen cum stare secundum iura non teneantur patres Inquisitores, præsupponuntur esse periti in iure: & quantum ad ea præfertim, quæ spectant ad officium suum. Vnde nemo se debet illis opponere: sicut nec aliis iudicibus in his, quæ pertinent ad forum suum. Falsum est etiam, imò hæreticum, quòd ista sint impossibilia absolute, vel secundum ordinem nobis reuelatum in sacris literis, licet sint impossibilia plurima naturaliter secundum virtutem humanam actiuam: excedit enim virtus Dæmonis virtutem, & potentiam hominis cuiuscunque, iuxta illud *Iob 41*. Non est

Virtus
Dæmonis
excedit
virtutem
& poten-
tiam ho-
minis.

potestas super terram, quæ ei valeat comparari. Et loquitur de Diabolo, & Sathana. Ex hoc autem bene sequitur, quòd ius ciuile, quod non nisi circa actus humanos, non supernaturales, versatur, ista respuat, non simpliciter tanquam falsa, quia hoc non potest cognoscere, aut intelligere secundum se, sed tanquam excedentia iudicium & potestatem suam. Et hæc est causa, quare sancta mater Ecclesia noluit iudicium super talia committere puris Iuristis: quia vltra hoc, quòd hæresis est crimen spirituale, cuius iudicium soli spirituali etiam iudici meritò reseruatur, est etiam de rebus, quæ secundum suam propriam facultatem impossibile est eos intelligere. Vnde sequitur, quòd non possint per eos bene iudicari, sed solum per Theologos, quorum proprium est ista cognoscere. Et propterea in principio sancta mater Ecclesia hoc comisit officium solis fratribus Prædicatoribus, in quibus præ aliis à suæ institutionis primordio studium sacre Theologiæ florebat. In processu verò temporis etiam patribus Minoribus in aliquibus partibus demandatum est meritò tale munus, eò, quòd & ipsi (licet præter suam regulam) studio sacre Theologiæ egregiè incumbant. Et si dicatur, quòd etiam Episcopis committitur hoc officium cognoscendi de talibus, & iudicandi. Respondetur, quòd verum est profectò, & principaliter eis committitur, quia etiam ipsis incumbit ex gradu suo, vt sint perfecti Theologi, cum habeant alios & illuminare, & pascere spiritualiter circa perfectionem fidei, ac bonorum morum. Debent etiam iuxta Petri sententiam, esse parati, & dispositi reddere rationem de ea, quæ in eis est, fide: & vt boni pastores spirituales, sibi subiectos

subiectos ab hæreticis, & tyrannis, sicut oues à lupis, toto suo conamine defendere. Et si aliqui non sunt tales, hoc est, per accidens, & ipsi tandem viderint. Ad propositum igitur redeunt, licet hæc, quæ supra facultatem naturalem hominum fiunt respuat ius purè humanum, secus de diuino, quæ tamen statuit iudicari humano more secundum, inquam allegata probatæque quantum fas est in talibus. Falsum est tertio, quod in criminalibus non stetur confessioni, & ratificationi ipsius Rei, si præuenerunt accusationes, aut depositiones, testes & indicia sufficientia, vt semper contingit priusquam contra tales ab Inquisitoribus proferatur sententia. Aliàs oporteret iudicem omnibus semper interfuisse, quæ per reum facta sunt. Neque etiam minus ista verisimilia, considerata potentia simul, & malitia Dæmonum, multitudine quoque omnis generis testium, & Reorum, ubique per Christianitatem. Vnde patet, quod solutio Aduersarij ad hanc primam rationem pro veritate factam, nullatenus procedit.

C A P V T X V.

Ad rationem ex experientia sumptam solutio Ponzinibj reprobatur.

Ratio 2.

Solutio.
Ponzia.

PER experientiam, quæ est rerum magistra, primo Metaph. fuerunt hæc visa, & cognita, & harum est publica fama, ergo credenda sunt, cap. In nomine Domini, de testi. Et præcipue, cum fama publica faciat fidem, capit, cum oporteat de accus. ergo, &c. Respondet autem Aduersarius; quod cum ista contingant in solo spiritu, non possunt per

experientiam, aut per testes de visu cognoscit, vel comprobati, quia, supple, spiritualia, non videntur: nec experimur nisi ea, quæ sunt in corpore. Addit etiam quod si subtiliter examinarentur, qui dicunt, se talem quandoque multitudinem vidisse, non de numero illorum existendo, sed à longè, vel quomodolibet, cognosceretur, quod vel non concludenter deponerent, cum ista dicantur contingere de nocte, & in loco solitario, & præter naturam: vel ipsos pariter deludi deprehenderentur. Sed solutio ista non procedit, quia contingunt nunc etiam ista in corpore fieri, vt probatum est. Vnde possunt experientia cognosci etiam à testibus, multò magis à Reis, & à participantibus in eodem crimine. Patrum autem Inquisitorum est postmodum iudicare, qualiter ibi delusio, vel certè rei veritas inueniatur, & à qua causa ista procedant. Neque enim diu personas aliquas Dæmones sic illuderent, nisi per infidelitatem mentes earum prius cepissent, vel elici potest ex dicto c. Episcopi. Vnde semper vel causa, vel effectus huius nefarij commercij hominum cum Diabolo est apostasia à fide, quam seruant etiam vigilantes & pleno liberoque sensu vigentes, vt etiam verbis suis ostendunt: quinimo alios quoque suis adhortantibus in idem damnationis barathrum inducunt. Vnde etiam si in prædictis deluderentur, quod non est vniuersaliter verum, vt supra probatum est: habent tamen adhuc Inquisitores ex officio suo contra eas procedere, sicut contra quoscunque hæreticos, vel hæresiarchas. Et quantum magis cum hæresim, & animum apostaticum prætendunt factis, de hocque accusentur, putà quod opprobriis crucem, sacrum-

Reprob.
Solutio.

que Christi corpus affecerint, & huiusmodi. Quod autem ista dicantur fieri nocte communiter, verum est: sed semper locus perfunditur aliqua luce procurata per Dæmones, vt possint se inuicem satis inueneri, conferente ad idem sæpius nocturno syderum lumine: quo, fit etiam, vt ab aliis hæc longius prospici possint, vt per experientias in nostro opere contigisse probauimus. Et licet hæc sint communiter in locis ab habitationibus hominum semotis, non tamen tanta est semper distantia, quod à nullo habitaculo possint videri. Et si dixerint loci habitatores, quod vigilantes, & pleno sensu talia viderint à longe vel audierint, proculdubio credendum est. Aliàs vniciq; licebit, cum audierit referri, quæ non vidit, aut credit simpliciter negare & dicere narranti: tu à Diabolo deluderis, vel delusus fuisti. Licet autem in tali frequentia contingat (vt sæpè diximus) multa fieri per naturam, vt *suprà* per diabolicam potentiam quæ excedit humanam: concurrunt tamen multa naturaliter facta, sicut quod quandoque etiam pedestres istæ maledictæ personæ conueniunt: licet quandoque velocius procedant Dæmonum auxilio fultæ, vt visu pluries comprobatum est etiam aliis. Quia vero præsupponitur, quod istæ personæ subtiliter ab Inquisitoribus examinentur, magis quàm possit per iuristas fieri, qui rat circa talia contingentia & maxime præter naturam facta, (prout diximus) non cognoscunt: quæ tamen cognoscunt Theologi, qui non sanguinem vel pecunias, sed Christi honorem, fideique profectum fiunt, eiusque depressionem abhorrent, ideo debet quilibet bonus & sapiens Christianus eorum exami-

nationibus & iudiciis acquiescere: nec se illis præsumptuosè ac ignoranter opponere quandoquidem sapientiores mundi homines, imò Pontifices & Prælati Ecclesiæ, non solum eorum iudicio sunt contenti, sed eis etiam in talibus fauorem præstant.

CAPVT. XVI.

Reprobatur solutio Ponz. ad rationem probantem realem corporum delationem in cursu esse possibilem, ex reali delatione, qua Christus delatus est in montem excelsum, & supra pinaculum templi.

Ratio tertia pro veritate talis est: Dæmon portauit Dominum nostrum in sanctam ciuitatem, & in montem excelsum: ergo potest alios homines multò magis portare. *reg. non debet de re. iur.* Quod etiam comprobatum est in multis: ergo & horum etiam delatio, præsertim cum iurata sit, concedenda est. Respondet Aduersarius primò in hæc verba, quod consequentia, quæ fit de dicta confessione est falsa: ergo argumentum, quod fit de ea, est fallax & nullum, quia destructo consequente, in quo stat ratio antecedentis destruitur antecedens. Secundò respondet, quod non sequitur, Diabolus portauit Christum, ergo portat has mulieres. Tertiò dicit, quod cum *cap. Episcopi*, neget ista fieri in corpore: negat consequenter possibilitatem huius delationis, quia quod est possibile, est admissibile. Cum enim præcipiat talia non esse credenda fieri in corpore, videtur eadem ratione, quod sentiat, nec ista à maligno spiritu fieri posse, nisi in spiritu, & illusoriè. Non enim simpliciter & absolutè dixisset hæc fieri tan

Ratio 3.

Respon-
sio Ponz.

ri tantummodò in spiritu, & non in corpore: quia sicut quæ rerum natura prohibentur, nulla lege confirmata sunt, *l. ubi repugnantia ff. de re. iur.* ita quæ à natura conceduntur, à lege tanquam possibilia admittuntur. Quartò dicit, quòd cum benè distinguens sit proximus veritati, secundum Senecam, & indistinctè loquens, reprehensibilis sit, ut imperfectè loquens: textus autem *c. Episcopi.* qui supponitur Spiritu sàcto dictàte factus, nò distinguat, sed præcipiat nò credi ea fieri in corpore, sequit. quòd nos distinguere nò debemus. Quintò dicit, quòd non est verisimile, patres illos conditores. *cap. Episcopi.* non fuisse memores delationis Christi, & aliorum à Dæmone: & tamen his non attentis, dixerunt ista non fieri in corpore, inducentes ad hoc exempla Ezech. & Pauli: ergo dicendum est, quòd noluerunt exemplum illud de Christo, & de quocunque alio attendi. Nam de exemplis non est curandum, *l. nemo. C. de sententiis.* Et ea, quæ rarò accidunt, non faciunt legem neque regulam, *de reg. iur. l. ea qua rarò.* Non enim debet fieri lex de resuscitatis à mortuis, eò quòd Lazarus fuit à morte resuscitatus. Sextò dicit, quòd Diabolo est adempta potestas à Christo, & est religatus in inferno, usque ad aduentum Antichristi, quo tempore soluetur à vinculis, ut vires suas exercent in malos: & ideo non potest modò exire, ut portet homines, & alia faciat, quæ referuntur. Septimò dicit, quòd Christus fuit à Diabolo portatus ex permissione eius: unde si non constet de permissione Dei, non debent credi istæ aliæ delationes. Octauò addit adiiciens: Si Diabolus sic potest, cur in paucis & abiectis personis tantum hoc facit, cum sit indifferens & vniversalis tentator mundi?

Nec possunt afferre tales personæ indubitatum de his testimonium, arg. ex dict. *cap. Episcopi.* Fama enim debet habere ortum à personis fide dignis & honestis, *cap. cum oportet. de accusat.* Sic igitur (inquit) patet, quòd cum hoc argumentum de Christo patiat retortionem, sequitur, quòd sit inefficax. Quicquid autem sit de hac Dæmonis potestate principalis conclusio videtur vera. Hæc ille, vel ex illo. Sed in omnibus quatenus repugnant principali proposito nostro, aberrant à vero. Et quoad primum quidem dictum suum, dicimus, quòd consequentia illa in ratione tacta bona est, inferendo ex facto ipsum possibile: quia ab esse & posse valet consequentia, ut scientia Logica docet. Et qui facit quod maius est, potest etiam facere quod minus est, & quod etiam æquale est saltem actu vel virtute, etiam si non semper familiariter. Sicut qui potest generare hominem, non potest generare asinum, nisi virtute seu potius eminenter quia dignius asino generare potest. Vnde non debuerat dictam consequentiam negare, nisi ad probationem eius tactam in argumento satisfacere, si vinculum illius fugere cupiebat. Et quòd dicit, idè argumentum esse inefficax, quia consequentia est falsa, est probare idem per idem quia argumentum illud non est, nisi illa consequentia. Sed compatimur. Quòd verò addit, quod destructo consequente destruitur antecedens, verum est si consequentia bona sit. Sed econtrà, posito antecedente, ut hîc ponendum est per fidem ponere oportet etiam consequens, secundum eandem necessitatem, ut Logica docet. Hæc autem consequentia probata est esse bona. Secundum etiam dictum suum non

Fama debet habere ortum à personis fide dignis & honestis. Impugnatio. Solur.

Qui facit maius, potest & minus.

Diabolo est adempta potestas à Christo.

procedit. Neque fit ista consequentia à sapientibus, Christus fuit portatus à Diabolo, &c. ergo istæ mulieres portantur. Fortè Aduersarius vidit aliquam apparentiam in hoc modo arguendi: & idèd sic argumentum formauit. Sed nullam apparentiam habet, nedum apud logicos, verùm neque apud mediocriter ratione vigentes. Sed ex illo antecedente benè infertur: ergo istæ mulieres possunt portari ab eodem considerata potentia naturali eius, quæ semper est eadem, & considerata ex hoc Christi factò regula prouidentia diuinæ, vt non solum permittat homines à Dæmone spiritualiter tentari, sed permutationes etiam, atque molestias corporales. Quod autem de facto portentur, alia via conuincitur ab huius causæ iudicibus.

CAPVT. XVII.

Delationem corporalem personarum à spiritibus esse impossibilem non probatur in dicto c. Episcopi.

Tertium etiam eius dictum patet ex præcedentibus esse falsum. Neque enim talem delationem esse impossibilem, probatur per *cap. Episcopi* neque præcipit talia non esse credenda, quasi sint impossibilia, aliàs contradiceret Euangelio, sed benè præcipit non esse credendum, illas mulieres non esse de facto portatas ad seruendum Dianæ, quasi Dæi residenti in aliquo determinato loco distante, ad quam per longa terrarum spacia portarentur, vt putabant, & dicit etiam quòd eis contingebant virtute Diaboli illusiones, &c. Et sapienter dictum est, quia talem delationem non habebat necessa-

riam, neque vtilem Diabolus ad finem, in quem deducere satagebat mulieres illas, vt videlicet crederent, quæ erant contra fidem de pluralitate Deorum, & conuersione hominum in Deos, vt paganorum error habebat. Præsentis autem delationis malitiosam & versutam causam, seu rationem habet nunc Diabolus, de quo suprà dictum est. Vnde cum non sit eadem ratio præcipiendi, non idem etiam præcipi facillè deducitur. Et consequenter ex eo non sequitur, quòd sicut non illæ, ita nec istæ portentur. Et multò minùs præcipit capitulum illud tale quid non esse credendum, quia talis delatio sit absolutè, vel etiam ordinariè, impossibilis. Leges etiam admittunt non solum quod est possibile per naturam, sed etiam per altiore virtutem, huiusmodi est Diabolica virtus: licèt de talibus non se intromittant, vt sapiant vel iudicent qualia sint: sed hæc superioribus legibus, hoc est, Theologalibus deferunt discutienda. Aliàs nullum miraculum, nullum etiam Angeli vel Diaboli opus admitterent canones, aut supponerent leges ciuiles. Quod falsissimum est, cum sint plurimæ à Christianissimis Imperatoribus promulgatæ. Christiani autem habent talia de necessitate concedere. Falsum est, vt vltèrius quod affert quartum dictum suum, imò *tex. d. c. Episcopi*, distinguit, quæ sunt contra fidem ab his, quæ non sunt contra fidem, vt ex *suprà dicta declaratione cap. in responsione ad quintam ratione aduersarij patere potest*: & similiter in primo nostro opere, in solutione primi argumenti. Licèt etiam non sit necessarium, omnem textum explicare, omnem distinctionem, quam admittere potest. Aliàs nullus indigeret glossa, nullaque regula pate-

retur

retur exceptionem. Falsum est etiam quintum dictum eius, imò periculosum valdè est dicere, quòd textus ille indistinctè præcipiat, ista non esse credenda, & quòd non fiant in corpore quasi non possint fieri in corpore, & quòd nihilominus recordarentur Patres illi, Christum fuisse portatum in corpore super montem à Diabolo, &c. Innuit enim iste modus loquendi, quòd vel Euangelio non est credendum, vel Concilium, cui putat standum in omnibus, docet falsa, & præcipit contraria Euangelio: quorum neutrum sanam promittit fidem sic dicentium. Quòd ergo illi patres fuerint prædictorum memores non negamus. Sed quòd non ista pro tunc attenderint, non fuit, quia non curarent de illo exemplo, si fuisset ad propositum suum: sed quia non faciebat pro decreto suo neque illi contradicebat, eò quòd non negarent possibilitatem talis delationis, quam illud inferebat exemplum. Dicere autem absolute, quòd non est curandum de illo exemplo, est dicere quòd non sit curandum de Euangelio: quod quantum fidem prætendat in dicente, quisquis is est, viderit. De exemplis etiam non est iudicandum, ut aliquis possit solùm exemplo alterius damnari, quia posset ille non iuste fuisse damnatus, sed est curandum ad inferendam aliquam possibilitatem absolute, si per exemplum (ut hinc accidit) innumeri comprobentur. Vnde patet quòd autoritas ista non est ad propositum. Et hoc sæpè contingit aduersario in his suis tractatibus, inducere, inquam, tam Philosophorum, quàm legum auctoritates, non ad propositum, & cum fallaciis amphibologiæ, vel æquivocationis, vel figuræ dictionis. Quòd si fortè Arist. inducatur, dicens in

primo Priorum de exemplis, quòd ponuntur, non quia semper ita sit sed ut discentes assentiant. Respondetur, quòd Aristoteles hoc dixit, quia pro exemplo inducitur sæpè, quod falsum est vel fictitium, eò quòd non quæritur quandoque similitudo ex suo esse, sed ex sua ratione, quam importat. Si verò sumatur similitudo, vel quærat ex eo, quod est aut fuit in re, per exemplum, valdè curandum est, ne falsa dicantur, aut introducantur pro veris. Et sic est in proposito: quia super veritate prædicti exempli de Christo fundatur, & ex ea infertur veritas possibilitatis prædictæ delationis. Vnde hanc negare, est negare Euangelium. Et quod addit hic homo, quòd ea, quæ rarò accidunt, non faciunt regulam, si intendat de his, quæ accidunt à casu, vel à fortuna, verum est, quòd non cadunt sub regula, quòd sint nunc vel tunc, hoc vel illo modo facienda: licet etiam sub hac regula legali cadant, quòd non sunt ita iudicanda sicut ea, quæ ex intentione facientis procedunt. Sed ea, quæ licet rarò accidunt, tamen vel necessariò, vel ex intentione naturæ, vel agentis à proposito, & secundum directionem rationis proueniunt, ista, inquam, cadunt sub regula, si sint moralia vel ciuilia. Sicut dantur leges & regulæ circa electiones Papæ & Imperatoris, & circa multa alia rarissimè contingentia. Sicut etiam est scientia de his quæ rarò contingunt, sed tamen necessariò in natura, puta, de eclipsibus. Veruntamen ea quæ considentur strige iam nunc rarò non accidunt sed quàm frequenter, ut ex processibus earum patet.

CAPVT. XVIII.

*Diabolum sic inferno religatum teneri
quod non possit ad nos tentandos
accedere, sapit haresim.*

Sextum etiam dictum aduersarij non procedit: sed innuit dicentem, valde ignarum sensus sacre scripturæ, & habere periculosum sensum de illa Diaboli religatione: hunc, inquam, quod Diabolus sic sit per mortem Christi ligatus in profundum inferni, quod non possit ad nos tentandos accedere, cuius contrarium docuit Christus, quando dedit potestatem Apostolis, & successoribus, eiiciendi dæmonia. Docet Paulus qui dicit ad *Ephes. 6.* quod non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principatus & potestates, & aduersus spiritualia nequitie in cælestibus. Docet Petrus, qui dicit. *1. Petr. 5.* quod aduersarius noster Diabolus circuit, quærens quem deuoret. Docet denique tota mater Ecclesia, concinens: Mundus, caro, dæmonia, diuersa mouent prælia. Docent omnes Theologi, demonstrantes, quod substantiæ spirituales ibi tantum sunt, vbi operantur. Vnde si in inferno Dæmones omnes religati sunt, nihil poterunt in hoc mundo penitus operari, neque homines etiam spiritualiter aut corporaliter tentare vel molestare, contra manifestam omnium Doctorum Catholicorum sapientiam, & communem vulgatissimamque experientiam. Mirum, quod talia non aduerterit Aduersarius, cum sit Christianus, & putet se in talibus non ignarum. Dicitur autem religatus Diabolus per passionem Christi, quia

Diabolus
religatus
per pas-
sionem
Christi.

iam non habet potestatem, quam prius habebat, impediendi liberum Sanctorum transitum ad cælestia, cum sine macula decedunt, vel purgati redduntur. Aperta est enim modo ianua paradisi talibus sanctis animabus, soluto per Christi passionem pretio, ad quod tota natura humana propter peccatum primi parentis erat obligata. Et hoc impedimentum potestati Diaboli attribuebatur, eo, quod deuicerat tentando primum parentem: & ob hoc in seruum eius totum fuerat redactum genus humanum: quia à quo quis victus est, eius seruus factus est, *1. Pet. 2.* Nunc autem, quia per Christi sanguinem sumus à tali seruitute redempti, sic erepti de potestate eius vt non habeat potestatem impediendi transitum animarum, aut eas detinendi, dicitur esse ligatus. Posito etiam, quod princeps Dæmonum, qui quasi à toto mundo ante aduentum Christi adorabatur, & ex hoc vocabatur à Christo princeps mundi huius, esset sic (vt aduersarius imaginatur) in inferni voragine ligatus catenis vel funibus, nec posset per se & immediatè, quenquam tentare, nunquid per hoc sequitur, quod non posset homines tentare aliorum ministerio vel obsequio, & per eosdem omnia facere, quæ narrantur de strigibus? Dicitur etiam religata potestas Diaboli, non quia non eandem habeat, cum augmentatà in dies malitia, sed quia non tantam super homines exercere potest, vt antea faciebat, coërcentibus nunc eum sanctis angelis, & se validius defendentibus sanctis hominibus per virtutem Sacramentorum quæ ex passione Christi, & originem & vigorem habent. Plenam autem potestatem tempore Antichristi reassumet, permittente Domino, & sic exigente defectu fidei,

fidei, qui vniuersaliter penè erit in mundo.

CAPVT XIX.

Non permittere Deum à Diabolo striges decipi, sine ratione dicitur.

Septimum quoque dictum aduersarij non pœcedit. Nam quid permittat Deus, vel non permittat, non potest sciri, nisi ex reuelatione in supernaturalibus, vel ex euentu in alijs. Cùm ergo permiserit delationem corporalem & in Christo, & ex hoc cognoscatur id esse possibile fieri circa alios etiam, si per rationem naturalem non cognosceretur, non debet negari, Deum non permittere tale quid in alijs reperiri, cùm de euentu habeamus rationabilem causam, nisi comprobaretur repugnare sacræ scripturæ, vel signo ei æquiualehti, putà, si per verum miraculum comprobaretur, hoc non permitti à Deo in alijs: vel certè repugnaret expresse determinationi Ecclesiæ, quæ in proposito non inueniuntur, vt dictum est. Vnde cùm habeamus humana indicia huius effectus, quantum possunt de eo haberi, per testes & cõfessiones, per causas & effectus, vt in primo opusculo deductum est: valdè stolidæ & obstinatæ mentis est, ista negare à Deo esse permissa. Ad oppositum autem non habemus, nisi rationes valdè sophisticas vel procedentes ex malo intellectu sacræ scripturæ & canonum, vel ex ignorantia potestatis Dæmonis, & modorum quibus ista possunt, fieri, vel non fieri verè delusoriè. Octauum etiam suum dictum non mouet. Idè enim Diabolus viles personas sic magis tentat, quia eas faciliùs per voluptates trahit, quibus de se priua-

Mall. Malef. Tom. I.

tæ sunt. Priuato enim maiorem generat appetitum. Et indigens rem partam auidius conseruat, fortius illi à quo tale bonum habet inhærens, ne fortè si ab eo recedat, amittat quod adèd concupiscit. Nobiles autem, & diuites, commoditatibus & delectationibus abundant. Sapientiores autem præstant iudicio & timore Dei: & idè etiam si fortè ex curiositate quandoque in talibus sunt prolapsi, citius tamen isthæc abhorrent & derelinquunt, licèt hoc etiam sit omnibus difficile propter magnam potestatem, quam in eos iusto Dei iudicio ob criminum enormitatem accepit Dæmon, etiam quoad corpus. Et quod additur, talium non esse acceptandum testimonium, patet quod ignoranter loquitur, & contra text. c. *in fauorem, de hæreticis*. Vnde non est aliter audiendus in hoc. Fama quippe debet oriri regulariter à fide dignis & honestis, sed infamia ista potest & ab alijs oriri dummodò notitiam criminis habeant, à cuius accusatione soli inimici capitales excluduntur. Potest etiam oriri & causari infamia ex propria confessione, etiam si ea, quæ sunt sufficientia indicia ad interrogandum, non essent indicia sufficientia ad damnandum. Prædicta autem omnia sæpè concurrunt in processu contra tales personas. Patet igitur, quomodo solutio aduersarij ad illam tertiam rationem ex omni parte deficit.

Priuatio maiorem appetitum generat. Indigens rem partam auidius conseruat

Fama debet oriri regulariter à fide dignis, sed infamia potest & ab alijs.

YYy

CA

CAP. VI. XX.

Solu. Ponz. in. ad rationem sumptam ex appetitu, quo se diabolus cupit adorari, simul ac ipsa ratio infirma esse manifestatur.

De ad-
ratione
Dæmonū
4. Ratio.

Quarta ratio pro veritate, talis est. Diabolus vult adorari ab istis personis, vt Deus: ergo magis in vigilia, quàm in somnis. Vnde à Saule Rege Israël voluit adorari in vigilia, & similiter idem requisivit, licet non obtinuerit à Christo, Matth. 4. Et istæ mulieres dicunt, quòd portantur à Diabolo gratia delectationis, & quòd adorant eum: ergo verisimiliter credendum est, ipsum Dæmonem eas portare ad ipsum huiusmodi verè & realiter, vt etiam

Sol. Ponz. verè & realiter adoretur. Respondet aduersarius, quòd non sequitur hoc vltimum, & sufficit, quòd adoretur in domibus earum, sicut & aliquæ confitentur se facere, vel saltem in mente. Sed contra. Licet enim ratio prædicta per se sola efficaciter non concludat, sed solum adiunctis depositionibus, testificationibus, confessionibus, & euentibus, &c. eo tamen modo, quo à verisimili procedit & persuadet, ea non deicit responsio data. Non enim negat ratio quòd Diabolus non possit se facere aliter adorare, sed persuadet, quòd etiam prædicto modo faciat. Licet enim eius inuidiæ, quam habet in hominem aliquammodo satisfaciat, dum eum in ruinam inducit peccati mortalis & amissionis beatitudinis, à qua ipse cecidit, non est tamen his plenè contentus, sed in grauiora, quoad potest eum conatur deicere crimina, vt non solum corde, sed opere, non solum secreto, sed publi-

cè Deum offendat, neget, excretetur: sibi in vehementius scandalum publicè se offerat, & homagium adorans faciat: vt sic Deo similis, prout superbus ad initio desiderat, videri magis satagat & anhelet, quàm facturus sit membrum illius Antichristus, de quo tamen dicitur 2. Thess. 2. quòd in templo Dei sedebit, id est publicè extollens se tanquam sit Deus. Idè etiam tales personas remotius portat, vt facilius ad vota sua flectat remota suspitione, quòd à Catholicis videantur & accusentur, subministrata fiducia, vel minori timiditate, ex consortio vniuersali eadem perpetrantium & exemplo plurimorum. Datur etiam facilius in remotis libertas, & omnis commoditas fauendi voluptatibus effrenatè, vt in opusculo nostro dictum est.

Cur longinquo
disportetur
Sage.

CAP. VI. XXI.

Responsio Ponz. ad rationem sumptam ex permissione diuina, respectu malorum, quæ fiunt à strigibus, præter vt ipsa ratio desit.

Quinta ratio veritati fauens talis est: Deus permittit multa mala fieri opere Dæmonum, vt probentur audientes, quali deuotione & fide sint erga eum 2. Cor. 13. Nec mirum circa hi ergo & hac. Si enim essent delusiones, nullus tentaret vel se experiri, sed potius ea sperneret. Respondet Aduersarius, quòd non sequitur: Deus permittit: hæc ergo illa: quia est arguere à separatistis, quòd lex non permittit, &c. Addit etiam, quòd satis probantur esse deuoti erga Deum, qui nolunt talia credere verè fieri, vtpotè abominabilia. Sed licet hoc etiam arguendum parui momenti sit, sua tamen etiam

Ratio. 5.
Sol. Ponz.

Reprobatio
Solutio.

Deus per-
mittit
peccatum
in puni-
tionem
alterius
peccati.

etiam responsio non satisfacit. Non enim vis argumenti in hoc consistit, quod si hæc vel illa mala permittit aut permisit Deus, sequatur necessario, quod ista permittat. Sed quod sequatur necessario quod ista permittere non est impossibile, aut incredibile, aut indecens vel contrarium diuinæ sapientiæ, aut iustitiæ, vel misericordiæ, prout putant, qui oppositum conclusionis nostræ cum aduersario dogmatizant. Quod autem ita de facto eueniat, aliis probamus viis. Quamuis autem sequatur hoc bonum ex permissione malorum, quod videlicet probantur deuoti: non tamen propter hoc solum Deus mala permittit, sed multa alia bona elicit ex malis, vt est reluctance & integritas diuinæ iustitiæ, punientis peccata personarum singularium, vel etiam vniuersitatum aut principum, talia non punientium. Sæpe enim peccatum permittit Deus in punitionem alterius peccati secundum *Apocal. 2. 2.* Qui in sordibus est, sordescat adhuc. Propter diuinam etiam sapientiam & prouidentiam ista contingunt, quia licet malitia Dæmonum & malignorum hominum sic frenet, vt non tot mala faciant, vel aliis inferant, quot anhelant: suauiter tamen omnia sic deducit, vt libertati operantium non inferat iniuriam. Deuoti autem, & verè Dei fideles magis apparent & sunt, qui oblatas sibi maximas voluptates, & singulares curiositates respuunt ne à Deo vero recedentes, vel in minimo, Diabolo animarum nostrarum hosti consentiant, aut sacrosanctæ fidei, abrenuntient, & Baptismo, quam qui talia tam rationabiliter asserta credere nolunt. Ostendunt enim isti se viribus spiritualibus esse sic destitutos, ita se carnalibus mancipatos & deditos, sic in fide insta-

biles, quod si putarent ista vera, se continere non possent, quin ea molirentur & satagerent experiri, ita quod potius vellent fidei & Baptismo abrenunciare, quam ab his voluptatibus alieni fieri. Si ista etiam idè non essent credenda, quia sunt abominabilia, minus essent credenda maleficia pessima, quæ dicuntur fieri à pessimis itidem, & sceleratissimis hominibus opere Diaboli suffultis, & essent indeuoti sacri Theologi, qui hæc & illa pariter docent, Domino permittente contingere, deuotionemque ab hoc viro quærerent adipisci. Vtinam ex hoc ostenderet se magis indeuotum, imperfectum, imbecillem, virtutibus & spiritu tali timore nolens ea credere, quæ tot assertionibus comprobantur accidere. Quinimo suæ huic imperfecti, nec non ignorantia, labem pessimam præsumptionis apponit, & iniustæ suspectæque de fide persecutionis in inquisitionis officium macula sordidatur. Deuotissimi sunt & fidelissimi Christi milites, nobiles & principes, & qui audientes talia fieri in vituperium Christi, & fidei Catholicæ, & cognoscentes quod id verè contingere, non sine ratione sacri Theologi affirmant, quorum principaliter interest ista cognoscere, eisque facile credentes, ita in his sicut in alijs pluribus, quæ facultatem illorum accedunt, fauorem omnem & auxilium, quoad possunt, impendunt & tale sceleratissimorum hominum genus extirpetur longeque à Christianorum finibus propellatur. Et contra imprudentissimi, indeuotissimi vel etiam infideles sunt quia ea quæ credenda sunt non credunt. Et quod magis dolendum est persequentibus inimicos Christi, viribus corporeis, vel etiam literalibus se opponunt, exponentes se (licet

Persecu-
tio Inqui-
sitorum.

contra intentionem suam) maximo periculo , quòd censeantur manifesti fautores hæreticorum & consequente , quòd ab Inquisitoribus merito molestantur. Et quòd non moueantur nonnulli ex deuotione , quam fingunt , hoc est euidentissimum indicium , quod pecuniis acceptis vel promissis , vel amore carnali , aut æmulatione & inani gloria plurimi persecutionem Inquisitoribus excitant. Sed patres Inquisitores , si solum Deum timuerint , fideique zelo acti officium , quod sibi ex præcepto sanctæ matris Ecclesiæ sub censuris diligenter perficiendum incumbit , inuictè prosequuntur , etiam hoc persecutores , qui potissima causa sunt quòd pestis hæc inualescat , & innumera multitudo animarum pereat à Christi fidelium consortio , quasi lupos arcebunt ab ouium grege.

CAPVT. XXII.

Quatuor rationes infirma seriò recensentur cum solutionibus Ponz. magis deficientibus.

Ratio. 6.
Negatiua
est non
ens.
So. Ponz.
Non en-
tium non
sunt sen-
sus.

Repro-
bat. solut.

Sexta pro veritate ratio talis est: Hæc opinio est affirmatiua, ergo probabilior , quia , qui negat , nihil ponit , & negatiua est non ens : & idèd improbabilis , quia non potest directè sensui subiacerè , quia entium sunt sensus , non autem non entium : secundùm Philosophum . 2. de anima . Respondet aduersarius , quòd in criminalibus non minùs creditur negantibus , quàm affirmantibus . Præ hæc pars habet præsumptionem iuris , imò iure probatur in c. *Episcopi* . Item negatiua probatur , eo ipso , quòd affirmatiua opposita non probatur . Sed licet etiam ista præmissa

ratio futilis sit , nec ab aliquo sapiente inducatur , sed solum fortè ab æmulis , vt ex debilitate rationum , quibus videatur opinio nostra fulciri suspecta meritò de veritate reddatur , imò derisibilis appareat . Nihilominus eam etiam aduersarius malè dissoluit , quia falsum est primò , quòd opinio contraria habeat suspicionem iuris , vel probationem in dicto cap. *Episcopi* . vt sapius est ostensum . Derisibile est etiam dicere , quòd vniuersaliter verum sit , negatiuam probari , si opposita affirmatiua non probetur . Aliàs si non probaretur , quòd Rex Franciæ federet , ex hoc ipso probatum esset , quòd non federet : & sic de aliis . Est tamen hoc verum acceptandum in fauorem Reij in iudiciis . Statur enim negationi eius , si aliter affirmatio non probatur per testes . Sed in proposito sunt inuictissimæ probationes , & clarissima indicia pro affirmatiua , & opposita negatiua à nullo sapiente probari potest .

Septima ratio talis est : Præsumi-
tur potiùs veritas , quàm fictio , l. 3. §. hæc verba . ff. de negot. gest. Res-
pondet aduersarius , quòd magis
vrget , vt hæc æstimentur ficta , quia
procedunt à Diabolo deceptore , &
mendace . arg. in d. c. *Episcopi* . Sed
quamuis hæc quoque ratio efficax
non sit nihilominus falsa est illatio
aduersarij , quòd ideo hæc æstimanda
sint ficta quia procedunt à decepto-
re . Dictum est enim supra , quòd qui
propterea quòd Diabolus est deceptor , & habet mille nocendi modos , putaret Diabolum nunquam veritatem dicere , aut quicquam verè facere , vel fecisse , esset hæreticus , quia hoc repugnat sacris literis . Maleficia etiam vera , eius malitia illata , id ipsum comprobant . Quæ etiam narrantur , non omnia per Diabolum sunt.

Ratio. 7.

Sol. Ponz.

Reprobat.
Solut.

fiunt, aut perficiuntur, sed ab hominibus, & per homines, ut clarum est.

Ratio 8. Diabolus contradicit honori Dei & fidei quantum potest. Respondio Bonzin.

Octava ratio in fauorem veritatis inducta, talis est: Diabolus contradicit honori Dei, & fidei, quantum potest: vnde procurat, quod verè & realiter fiant opprobria fidei, concutendo realiter crucem, &c. magis quàm fictitiè, & in somnis, &c. Respondet Aduersarius, quod per illa soluitur hoc argumentum, quæ dicta sunt suprâ ad quartum. Sufficit enim Diabolo, quod adoretur in docto, &c. Sed licet hoc argumentum non arguat factum, sed maiorem probabilitatem facti veri, quàm illusorij: sua tamen responsio suprâ etiam euacuata est, quam dedit ad quartum. Non enim sufficit Diabolo, adorari simpliciter, sed ex superbia sua appetit similis esse Deo, & adorari ut Deus pulicè, & coram multitudine quantum potest. Non respondet etiam aduersarius ad motuum de affectato per Diabolum reali & non phantastico contemptu Christi, & fidei, & sacramentorum. In somnis enim accidens talis contemptus non imputatur per se ad peccatum. Maius est etiam opprobrium, publicè Christum contemnere, quàm seorsum in domibus, & à paucis similia fieri etiam vigilantibus. Magis autem odit Christum Diabolus quàm omnis alia creatura quemcunque inimicum vnde maximam in eum confusionem procurat, quantum potest. Et eo potissime cum ex tali publico contemptu maior sequatur animarum ruina quàm tota intentione desiderat, & omni qua potest malitia procurat.

Ratio 7. Ratio ad idem non talis est. Contrariorum est eadem disciplina: ergo sicut publicè abrenunciatur Diabolo

in Baptismo, ita vult sibi publicè homagium fieri, & Christi fidei atque Baptismo abrenunciari. Eadem enim solemnitas debet interuenire in dissoluen-do, quæ in conficiendo. Respondet aduersarius, quod Diabolus non curat de forma fiendi, dummodo inducat ad factum, scilicet ad peccatum, & ad interitum hominis consequenter. Nec ad substantiam Baptismi requiritur illa solemnitas, &c. similiter non omne destruitur eo modo quo tam colligitur, *l. nihil naturale. ff. de reg. iur. in glo.* Nec reiicitur quis à cõmunionem fidelium eo modo, quo recipitur: quopate per comparationem Baptismi ad anathema. Argumentum ergo remanet sublatum, quia ad tollendum argumentum sufficit dare instantiam. 1. q. 4. sicut vgeri. & 9. *Ethic.* Sed sicut præcedens, ita & hoc argumentum non concludit, nisi maiorem probabilitatem, quam non tollit responsio aduersarij. Et primò patet ex dictis, quare Diabolus non satiatur de quocunque modo contemptus Dei & diuinorum, ruinæ hominum. Secundò patet, quod licet ad substantiam Baptismi non requiratur illa solemnitas: præcipit tamen eam Ecclesia, ut conuenientem, quia fit, quasi quoddam matrimonium animæ cum Christo, quod debet publicè fieri non minùs quàm matrimonij carnalis contractio. Et etiam quædam fidelitatis iuratio facta summo Principi, votumque solemne factum Deo, quæ omnia regulariter requirunt solemnitatem multitudinis quæque suo modo, ergo præ superbia, cum Diabolus appetat Dei similitudinem, appetit consequenter, quod homagium sibi & apostasia à Christo publicè fiant. Nec est bona instantia illa: nam excommunicatio & anathematizatio

Diabolus non curat de forma fiendi, modò inducat ad factum.

publice fit, & cum solemniter ex-
tinguendo ac ad terram proiciendo
candelas in Ecclesia publica per Sa-
cerdotes, vestibus sacerdotalibus
indutos, &c. Sicut etiam cum so-
lemnitate multipliciter fit ordinatio
clericorum, ita & degradatio pari-
ter seu depositio a statu clericali fit
cum solemnitate. Et si aliqua in-
stantia alia dabitur non erit in simi-
libus, & ideo non tollit probabili-
tatem argumenti.

CAPVT XXIII.

*Ratio decima ex d. c. Episcopi funda-
menta fumens, male soluitur
ab adversario.*

Ratio. 10.

Ratio decima ad idem talis est:
Capitulum Episcopi huic po-
sitioni non repugnat: ergo nihil ob-
stat, quin ista credi debeant. Assum-
ptum patet, tum quia loquitur in
illa secta, ut pote existimantium alia
quid diuinitatis esse extra vnum
Deum: & quod bestiae super quas
ferebantur, essent factae ab alio,
quam a Deo: quae duo ab his non
dicuntur, imo tenent tam bestias eas
portantes, quam principem appa-
rentem, cui obediunt, Demones esse
sic transformatos, unde propter hoc,
quod istae credant se portari, non in-
cidunt in errorem, quasi credentes
illis similia, &c. respondet autem
aduersarius, quod intellectus, quem
ipse attulit supra in d. c. & per
quem ista euacuatur, videtur am-
icus literae & rationabilior, & magis
fauere animabus: quia si pars con-
traria esset vera, inuitarentur quo-
dammodo omnes ad malos appeti-
tus, a quibus remouentur predi-
cando, quod sint falsa. Et propter
hoc emanauit forte dispositio illius

Respon-
sio Ponz.

capituli. Dubia autem debent beni-
gniore interpretacionem accipere.
Istae quoque sectae similes sunt, quia
mulieres istae sicut illa aliquid diui-
nitatis Dæmoni attribuant, eum il-
lum adorent, sicut illa Dianam, &c.
Sed licet ratio inducta non habeat
proprie vim argumenti, sed magis
responsionis ad obiectionem, quae
fit per dicta capituli illius: nihilomi-
nus eo modo, quo illationem habet,
male soluitur ab isto homine. Et
supra clarissime ostensum est, faum
intellectum in d. c. esse, falsum nec
fauere, sed magis nocere animabus,
& esse causam maximae ruinae in
Christi fidelibus & in tota Ecclesia
Dei. Nec inueniuntur, nisi scele-
ratissimi homines, & semi-infideles,
qui facile possint ad illa trahi audi-
tis opprobriis contra Christum at-
que res sanctas in tali conuentu fa-
ctas. Benignior quoque pars est,
veritatem agnitam praedicare, quam
impugnare, nisi quis benignitatem
appellet peccare in Spiritum san-
ctum. Pium est Christi velari fidem,
ne minimum quid in mundo inue-
niatur ei aduersum. Et impium ceca
mente tot iniurias in Christum rite
prolatas, non curare, & quasi sint
illusiones, nolle attendere. Si enim
audiretur, quod in tali maligno con-
uentu fierent coniurationes contra
Principem vel libertatem, etiam si
vnius solus testis & femina esset, aut
puer sufficeret apud iustos, qui comp-
miter assentatores sunt Principum
ad inquitendum, torquendum, dam-
nandum, &c. Iustior est interpreta-
tio, quae mouet Christi deuotos &
fideles, fidem Christi ab omnibus
hostibus eius, eorumque fauoribus
defensare, quam quae mouet ad
inferendum bellum Inquisitoribus,
& molestam rem Christi agentibus.
Tutissima pars est animarum pericu-
lis

lis obuiare; & magis corpora in-
quorum horum in interitum dare,
quàm in populo scandalum; & utriusque hominis ruinam imminuentem, quasi somnia stoccificare. Quod verò addit, sectam hanc esse similem illi, quia & istæ Dæmonem adorant, &c. Respondemus, quòd licet istæ aliqua signa diuinitatis Dæmoni attribuant, non tamen putant illum esse Deum, sed semper cognoscunt atque fatentur illum esse Dæmonem: & quòd à Deo vero recedant, Dæmoni obsequantur, solum prouenit, vt obtineant commoda. Vnde non sunt propriè paganorum errore detentæ istæ mulieres, aut idololatriæ, sicut illæ erant quæ putabant fœminas illas esse conuersas in Deas, quibus & diuinitati debitum honorem ob hoc exhibebant atque cultum: licet & istæ iudicentur propter prædicta, vt hæreticæ quia à fide apostatarunt & Diabolo homagium de corpore & anima sua fecerunt & latria soli Deo debita, eum veneratæ sunt. Et hæc sufficiant contra responsiones aduersarij, ad rationes pro conclusione nostra ab eodem inductas.

Explicit Apologia secunda de Lamijs. Incipit tertia.

Postremum igitur ostendimus tam rationes aduersarij, contra nos inductas, quàm responsiones eius ad rationes nostras, à veritate deniare, consequenter ostendendum est vltimò, quòd conclusiones etiam eius ex prædictis rationibus & solutionibus deductæ falsæ sunt omnes. Quarum hæc est prima.

CAP. V. T. I.

Conclusiones tres, quibus negat Pontificibus striges abusi sacramentis, obinsidiari pueris, ac eosdem occidere & diabolum insuper incubum vel succubum esse reprobantur.

Mulieres istæ non portant corpus Christi ad ludum, nec alia obscœna faciunt, quæ in processibus Inquisitorum continentur. Sed dicitur, quòd sicut conclusio ita ex hac falsitate sequitur, quòd non portentur hæ mulieres aut viri corporaliter ad ludum, ita etiam in se falsa est. Et rerumuentus hoc ostendunt, quia comprobantur per testès & per confessiones, tam dantium, quàm accipientium sacras hostias, quòd in vigilia illas accipiunt, domi portant, & manè sequenti nocte cursus, qua dicunt eas portare, & in loco cursus vituperijs affectas relinquere non inueniunt eas in capsa vel in domo, qua easdem serò habebant: ergo non somniarunt se eas portasse, quia inuenerent eas manè in manu, vel in capsa sua, sed verè portarunt. Pleni sunt autem horum processus Inquisitorum quibus nolle fidem præstare, fatui hominis potius est, quàm proterus, vel ignorantis, &c.

Non est verum, quòd ingrediantur noctu domos ad strigandum pueros. Quòd etiam non videtur verisimile eà ratione: quoniam scriptum est, quòd Deus iustus non patitur quemquam iniuste noceri cap. secundum Apostolicam. Item, quia cuiuslibet datus est angelus bonus, etiam ab utero matris, vt cohibeat malitiam angeli mali. 2. distinct. 12. 1. 2. articuli. 5. Item quia (vt dictum est)

Prima conclusio falsa. Reprob.

De sancta Hostia ad Diabolum conuentum portata.

Secunda conclusio falsa.

De Angelo cuiuslibet ab utero matris dato.

est) potestas Dæmonis adempta est per aduentum Saluatoris. Item quia alias vita & mors hominis esset in potestate Dæmonis, & malarum perforarum.

Quod autem inueniantur strigati paruuli, hoc non est prædicto modo sed alio, scilicet per incantationes, & maleficia, vel etiam naturaliter per oculos vrentes.

Reprob.

Sed dicitur, quod falsam esse conclusionem hanc, infinitæ comprobantur experientia, de quibus aliquas in præmissis opere de strigibus, ad veritatem suadendam induxit, ostendens pariter quomodo censendum sit, id esse possibile vel impossibile. Et quod addit, Deum non permittere quenquam iniuste nocere, si nihil aliud addatur, est falsissimum periculosumque in fide. Aliàs nullum nocumentum ab homine illatum esset iniustum. Et sic homicidæ ac fures & id genus flagitiosi homines non essent iniusti, quod nullus nisi fortè talis diceret. Sed benè verum est quod talia non permittit Deus, quin etiam puniat vel nullum permittit pati iniuste, ex parte patientis, & in ordine ad Deum, quia nullus patitur, nisi pro aliquo demerito, seu culpa qua Deus offensus est, culpa, inquam, sua vel alterius, quam potest quis, vt suam per proprias passiones facere coactus, vel voluntariè. Sicut præ aliis omnibus Christus pro nobis passus est, voluntariève agnus innocentissimus, licet ex parte Iudeorum fuerit iniustissima talis passionis illatio. Similiter alij Sancti charitate flagrant, sæpè pro peccatis aliorum poenitentiam agunt. Sunt etiam omnes pœnæ iuste à Deo permissæ, infligi hominibus merito peccati originalis: quas pœnas pro originali solum infligtas, Deus in bonum

patientis semper conuertit, si sit doli capax, & patienter propter Deum sustineat. Si autem non sint doli capaces, qui patiuntur, cedit eorum pœna in exaltationem diuinæ iustitiæ, & etiam in exaltationem diuinæ sapientiæ, qua iustitia originali propter peccata primorum parentum sublata, reliquit corpus nostrum, & quicquid in nobis passuum est in sua naturali conditione qua compositum ex contrariis, naturaliter alterari possit atque corrumpi. Punit præterea paruulos Deus, & similiter alios quoscunque propter peccata parentum. Visitat enim peccata patrum in filios, vsque in tertiam & quartam generationem. *Exod. 20.* Similiter Domini ac Prælati propter peccata subditorum, econuerso sæpius puniuntur, & præsertim si vnus sit alterius causa: vel imitator, in scelere. Quod verò addit, cui libet homini datum angelum ad custodiam esse, verum est: sed ex hoc non sequitur neque necessarium ob hoc est, vt Diabolo resistat in omnibus aut semper. Aliàs nullus periret in anima vel in corpore per Diaboli nequitiam immediatè cooperantem præter communem naturæ cursum quod quidem falsissimum comprobatur, si his quæ passim in mundo referuntur contingere, credendum est. Inscrutabilia sunt iudicia Dei Iustissimè permittit multa mala fieri per Dæmones, non obstante regulari custodia bonorum Angelorum, quibus quandoque innotescit quod non est pro tunc voluntas Dei quod malo Angelo resistant, sed potius vt permittant illius expleri fatiarique malitia. Quorum tamen euentuum qui quandoque sunt horrendi & miserabiles causam homines non videntes, supra modum admirantur. Sic fertur his temporibus

Deum
sustineat.

Deus puni-
nit pecca-
ta patrum
in filios.

De custo-
dia Ange-
lorum.

An Deus
non per-
mittat
iniqua.

Sancti
charitate
flagrant
sæpè pro
peccatis
aliorum
poeniten-
tiā agunt.
Deus in
bonum
patientis
semper
conuertit,
si sit doli
capax &
patienter
propter

ribus accidisse mulierem desperatione quod à viro despiceretur, commendantem se Diabolo, ab eodem protinus occidi, dum facta per eum fallaci promissione, quod eidem ad vota succurreret, illa donauit animam propriam eidem poscenti. Exterminandum est enim illam in peccatorum tale profundum fuisse demersam, vt mereretur ex tunc omni angelico destitui præsidio, ac Diabolica potestati totaliter relinqui. Occideret autem Diabolus omnes peccatores statim, si posset, sed à bono angelo iuxta diuinam miserationem plurimi, & vt in pluribus, defenduntur, vsque ad tempus diuinæ sapientiæ soli præcognitum. Expectat enim nos Deus (inquit propheta) vt misereatur nostri. Quā verò completas nouit iniquitates impiorum, secundum quod suam misericordiam decet atque iustitiam, destitutos auxilio suo Diaboli sauitiæ puniendos tradit. Quod verò reperit iste Dæmonis potestatem ademptam esse per Saluatoris aduentum, suprà declaratum est, quomodo ad sensum suum, falsum est & hereticum, & quod in verò sensu non militat contra nos, nec oportet repetere. Aliud etiam quod addit, quasi magnum inconueniens quod videlicet aliàs vita nostra & mors esset in potestate Dæmonis, & malarum personarum in virtute eius, non est verum sic absolutè sequi, semper esse vitam & mortem hominum in Dæmonis potestate. Sed bene sequitur, quod aliquando, & respectu alicuius, & hoc non nisi ex iustissima Dei permissione, vt suprà deductum est. Cur etiam Deus innocentes in se pueros aliquando permittat à strigibus occidi vel lamari plures in nostro opere rationes assignauimus, quos etiam si

Mall. Malef. Tom. I.

parentes vespere signo crucis communirent ac domino precibus commendarent, nil mali nocte illa procul dubio paterentur, defendere eos angelo bono sibi ad custodiam delegato. Quod verò addit, pueros per alia maleficia strigiari, contra se ipsam pugnare. Neque enim maleficia sortiuntur effectum, nisi per speciale Diaboli operantis aut cooperantis auxilium, vt notum est scientibus quid hæc important. Prædictis autem non obstat infici quandoque paruulos perurentes vetularum oculos, cuius euentus etiam reddidimus causam in opere nostro. Sed vltra prædictos modos maleficiantur etiam & occiduntur à strigibus modis in eodem opere explicatis. Et sicut non nisi iuste permittit Deus innocentes maleficiis perire, ita debet concedere Aduersarius quod & à strigibus destruantur non nisi iusta Dei permissione. Sed de his satis dictum est in superioribus.

Firma stat sententia Archiepiscopi Florentini, secunda parte tit. de luxuria. c. 4. *ibi*. Quoad secundum dicentis ex compendio Theologiæ, quod, cum Diabolus inducit ad vitium contra naturam, aufugit propter nobilitatem suæ naturæ abominans tantum scelus Infert autem Aduersarius ex hoc, falsum esse quod affirmant striges, videlicet quod Diabolus sit eis incubus aut succubus contra naturam: licet videatur mirum, quod Diabolus sic fugiat, cum sit nefandissimus, &c. sed potest (inquit) dici quod non fugit, nisi quando videt sic incensos homines, quod omnino peccabunt, illo etiam non vterius instigante. Sed dictum Archiepiscopi licet in nullo sacræ Scripturæ loco fundamentum veritatis assumat, saluari tamen potest, non obstante veritate eorum,

Perurentes vetularum oculos inficiunt infantes.

Conclusio terris falsa. Sathan abominatur scelus contra naturam.

Reprob.

ZZz quæ

quæ dicuntur à strigibus. Neque loquuntur auctores illi, nisi de peccato contra naturam inter homines perpetrato, quod magis abhorret Diabolus, quia non solum est contra ordinationem & rectitudinem moralem vt alia peccata, sed etiam contra naturalem: & idè secundum genus est sibi ex hoc contrarium, quia naturalia in Dæmonibus remanserunt splendida post peccatum secundum Dionysium. Vbi ergo potest sine sui præsentia peccatum hoc fieri, inducit quidem vt fiat propter inordinationem moralem, cuius ipse caput & auctor est. Fugit autem in facto propter nobilitatem suæ naturæ, cui consequenter contrariatur omne quod contra naturam est. Sicut autem propter inordinationem primi peccati sui obtenebratus est intellectus angeli, & fœtatus affectus, quoad ea etiam in quæ naturaliter per tales potentias inclinatur, vt omnia à se intellecta nec non & desiderata, in malum finem ordinet, superante malitia naturam elegantem, ita vbi sine sui præsentia non potest ad vitium quod abhorret inducere, aut non æquè citò vel faciliè, nedum se præsentem, verum etiam cooperatorem esse prælegit, vt suæ malitiæ ac inuidiæ contra homines (hoc ipsum Deo opti. non nisi iustissimè permittente) satisfaciatur quam velit naturæ suæ pro tunc dignitatem attendere, aut eidem non iniuriam quodammodo facere. Credo quod Aduersarius licet has mulieres quando talia patiuntur etiam somniare. O virilem considerationem. Dari autem succubos & incubos spiritus, in nostro primo opere attestationibus sanctorum Doctorum comprobatur, ita vt Augustinus talia negantes, iudicet impudentes.

CAPVT II.

Non admittendas striges contra striges in testes, & ob id Inquisitorum processus esse infirmos, quod duabus conclusionibus Ponz. completitur, reprobatur.

Non sunt ergo admittendi tales testes, non obstante *c. In fauorem, de hære in 6.* cum sint personæ delusæ: & dicta eorum procedant ab his qui per homines deceptos, alios quotidie decipere gestiunt, *26. q. 2 c. Qui sine Salvatore. q. 5. c. Nec mirum,* & etiam quia hoc modo Dæmone illudente possent boni & iusti accusari, cum Dæmon se transfigurer in diuersas personarum species, & eas ostendat. *d. c. Episcopi.* Imò omnibus tam contra se, quam contra alios de huiusmodi deponentibus vel testificantibus, aut certè confitentibus, credendum est, dummodo non deprehendantur capitales inimici, vel in aliis insanire, vt in opusculo nostro deductum est, non obstante aliqua illusione, quæ in talibus sæpius interuenit. In principalibus enim propter quæ deprehenduntur apostatæ vel hæretici, non illuduntur. Sicut in abrenuntiatione fidei & baptismi, in abusione sacramentorum in homagio facto Diabolo, & aliis pluribus nefandissimis. Quod verò additur, quod possunt iusti & innocentes accusari per *cap. piscopi.* Respondetur primò, quod *cap.* non loquitur de ista secta vt sæpius dictum est. Secundò quod licet Diabolus quoad suam potentiam, naturalem posset figuram personarum etiam innocentium assumere, aliasque quasi præsentem in ludo illo præferre, non est tamen credendum,

Conclusio quarta falsa.

Rep: ob.

In quibus casibus admittuntur Striges contra Striges in testes.

dum, quòd Deus id permittat, nisi fortè tales personæ etiam si non pro tunc aliàs tamen fuissent præsentés. Possét enim iustè id Deus permittere, vt de facto præterito punirentur, quod sic accusatæ, & ad quæstiones oppositæ confiteri iam cogerentur. Non est etiam sine tali excusatione facti, hoc putandum esse, quasi impossibile absolutè, vel etiam ordinariè, quòd videlicet Deus permittat aliquos etiam innocentes accusari occulto aliquo suo iudicio sicut & in aliis criminibus diuina permissio- ne quandoque innocentes etiam ac- cusantur, atque dānātur ab hominib. ex ignorātia excusabili, vel etiam ex malitia. Tales tamen si fuerint amici Dei suā innocentia tandē manifestam facient, aut in bonum eorum ceder, quidquid contra iustitiam patientur, puta in remissionem peccatorum, & in præmiorum cumulum propter patientiam. Id tamen non nisi rarissi- mē Deum permittere, proculdubio credendum est. Et deprehendi facilè posset delusio quando postmodum in vigilia non conuenirent cum aliis dictis & factis, quæ contigisset re- ferrentur in ludo. Non est autem ob hoc omittendum iudicium contra tales, quando iuridicè deponuntur, aut accusantur nisi expressè depre- henderetur illorum innocentia ex modo respondendi, quod prudentiæ iudicium relinquendum est. Si enim simpliciter ex hoc motiuo demitte- retur iudicij prosecutio contra ta- les, par ratio esset vt etiam con- tra innocentes iudiciario ordine facta iudicia vniuersaliter essent damnanda: quod est falsum, cum ita supponant, imò decernant, quod si iudex solus etiam pro certo sciret innocentem aliquem accusari, quan- do non posset innocentiam illius ad- uersus allegata probataque defende-

re, non deberet iustitiam petentibus denegare, & accusatum absolueré. Si conclusio ergo prædicta procede- ret, vel præacta pro illa ratio effica- ciam haberet, omnia iudicia circa cætera quoque crimina deberent au- ferri, eò quòd plerumque interue- niant iniustitiæ, multæque falsitates, quinimo totius mundi decentissi- mus à Deo constitutus ordo violan- dus esset, vel ex toto tollendus: ex eo, quòd aliqua fieri contingunt contra, vel præter rerum naturam, vt monstra. Hæc igitur cum absurda sint, eo quòd propter ea, quæ con- tingunt, vt in paucioribus & per ac- cidens, non est regularis ordo vio- landus siue mutandus: patet quòd propter hoc etiam quod infertur, si quandoque contingeret, non sunt minùs credenda vel iudicanda, quæ deponuntur contra striges, aut re- feruntur ab eis, imò sunt omni stu- dio & seueritate funditus extirpan- da, quando eo hoc ipso deprehen- dantur esse magis periculosa, quòd sunt magis occulta, & ob hoc fa- cilè remedium adhiberi non possit.

CAPVT. III.

Vbi Aduersarius indicandus venit at- que damnandus alius gessit proca- cissimis damnare verbis.

INquisitores debent facere adiura- re illam opinionem, quòd eatur ad ipsum ludum, seu quòd portan- tur personæ de loco ad locum in corpore: & verè, cum talis opinio sit reprobata: quod puto notandum. O miram viri præsumptionem, ô detestandam insaniam. Non adiu- rantur coram Inquisitoribus, nisi hæreses: non abiurant, nisi hæretici. Ergo ne hæresis erit illa opinio,

Conclusio
quinta
falsa &
execrabi-
lis. Re-
probatio.

quam domini. Inquisitores defendunt, & secundum eam iudicant extrema damnatione dignos fidei inimicos, quàm illustres Theologi, nec non Canonistæ veram & Catholicam esse probant? O extremam viri stoliditatem, A quo reprobata est hæc opinio? nonne ab vno solo sic delirante Iurista, vt omnes sapientes Theologos ad risum prouocet, reprobatio eius? Theologi igitur omnes, imò iudices ipsi domini Inquisitores totius Italiæ, Franciæ, Germaniæ, Hispaniæ, qui huius opinionis sunt, & secundum eam inuictè defendunt Christi fidem, pestiferos apostatas è medio tollentes, coram Inquisitoribus adiurabunt? Quis autem erit in causa fidei iudex, si iudices ipsi iudicandi veniunt. Certè bonum iam erit, vt S. D. N. constituat hunc præclarum virum iudicem vniuersalem contra Inquisitores. Sed melius est suæ salutis consulentes Inquisitores, hunc virum de hæresi ex hoc suspectum, quod opinionem reprobant, quæ firmitatem suscipit ex sacris literis Pontificumque decretis: in multis etiam deprehensum à veritate fide in hoc suo opere deuiare, præoccupent: & contra eum citò procedant tanquam de hæresi vehementer suspectum, nec non hæreticorum fautorem, defensorem, ac pro modulo suo sanctissimi officij fidei impeditorem publicèque (nisi humilietur) dehonestatum, omnem hæresim, & fautoriam abiurare faciant, quando redire ad Ecclesiæ gremium voluerit: vel certè obstinatum tradant brachio seculari: veletiam damnent, & igni, publico iudicio, tradant eius hoc opus ignorantia plenum, & infidelitate refertum. Ne fortè si fuerint negligentes, plures patiantur ei similes aduersarios. Non possum non

obstupescere, quando magis attendo conclusionis huius, imò auctoris eius stultitiam. Si verum esset, quod dicit iste Misellus, Papa quoque cum fauet Inquisitoribus contra tales, Episcopi, eorumque Vicarij, cum sint coniudices, Doctores quoque & omnes consiliarij concurrentes ad damnationem talium apostatarum, deberent hanc hæresim abiurare: & iste solus, qui has inæptias inuexit, fidelis erit, imò abiurantium Iudex, & abiurationes ipse indicet atque recipiat. Hæc ab omnibus notari profectò debent, & inter omnia dogmata pessimum censerì.

Creman-
dus tradi-
tur ab au-
dore Pon-
zinibus.

CAPVT. IV.

Aduocandos esse Iuristas ad Inquisitorum processus formandos & perficiendos, quod Ponzinib. septima conclusione nititur suadere, reprobatur.

Postquam scientia nostra est conferens ad disputationes Theologales, maximè vbi agitur de executione iustitiæ, Doctores iuris sunt vocandi, vt assistant processibus Inquisitorum ac examinationibus & questionibus. Ipsi enim sunt tractatores criminalium, & non post perfectum processum differatur eorum vocatio. Et sic obseruari debent constitutiones cap. Vt commissi, &c. fin. de hæreticis in 6. cum concor. Ergo ne sancta mater Ecclesia, quæ determinat, quòd solum semel & in fine iudicij debent sibi inuicem iudices, fidei communicare processus, vt patet in extraua. Bened. 11. Ex eo, & explicare per totum coram Episcopo, vel eius Vicario, si Inquisitor, vel eius Vicarius procedit, vel econ-

Conclusio
sexta falsa. Iure-
consulti
conferunt
leges ad
disputa-
tiones
Theolo-
gales.
Reprob.

tra, si Episcopus procedit, vel eius Vicarius, vocatis tunc peritis in Iure & Theologia, iuxta quod iubetur in *dist. cap. Ut commissi, &c. Statuta de heret. in 6.* errauit & debuerat iniungere Inquisitoribus ne sine Doctorum præsentia & consensu quicquam iudicialiter attentare præsumerent. O præsumptionem pessimam. Nunquid igitur cum opus fuerit strigem examinare, patres Inquisitores totum collegium Iuristarum tenebuntur aduocare, qui secundum iura neque coniudicem ad hæc vocare tenentur? Quod leges conferant ad aliquas, non autem ad omnes disputationes Theologales, concedimus, & ad illas conferunt non nisi ancillarum more subseruendo. Hic autem homo vult esse iudex & censor Theologorum. Tractatores sunt iuristæ criminalium ciuiliū, non autem spiritualium, quale crimen est hæresis. Sed Theologi non solum sunt horum criminum primi tractatores: verum etiam iudices & exterminatores. Non sic arctauit Inquisitores Ecclesia, vt teneantur peritorum, quos aduocauerint, consilium sequi. Sed honorem dedit eorum officio vt more principum iudicantium, sic habeant consiliarios & assessores, vt in eorum tamen sit potestate cum suo collega pro arbitrio proprio ferre sententiam. Modos etiam proprios habent Inquisitores in procedendo, variæque pœnitentiæ imponendæ consuetudines, quarum sæpenumero ignari sunt Iuristæ. Et ob hoc sæpè contingit eos esse impedimento Inquisitionis officio, Inquisitoribusque molestos, dum conantur eos arctare ad communem modum examinandi testes, aut reum: licet in hoc qui sunt prudentiores communiter remittant ad ipsos Inquisito-

res, vt sic etiam collegæ (vt par est) mutuo sibi inuicem deferant: & Doctores eisdem (sicut ipse expertus sum) obsequentissimos se gratis præstent zelo fidei, quam communiter (vt decet viros Christianos) inuictè tuemur. Et hæc dicta sint ad conclusiones erroneas Aduersarij, qui patribus Inquisitoribus obsequiosum se non præstitit, sed potius odiosum atque infensum; prouocans etiam alios sibi similes his suis scriptis, vt idem attentare non vereantur. Sed comperta nunc per hæc nostra opuscula talium scriptorum illius & opinionum vanitate, spero quod tam ipse quam alij resipiscant, & ad propria studia oculos, manus, calamumque conuertent.

Explicit Apologia tertia de Lamiis.
Incipit Quarta.

Vnum Oldradi apud quosdam Iuristas
famosum dictum de Lamiis
reprobatur.

Positis autem prædictis conclusionibus suis in prædicto tertio tractatu suo, Aduersarius subnectit alias 26. conclusiones seu regulas vel dicta, tam ex doctrina Oldradi famosissimi doctoris, quam ex propria officina. Quibus examinatis, nil falsitatis circa eas impugnare pronunc occurrit, nisi vnum quod refert in 16. conclusione ex consilio Oldradi 210. Hoc, inquam, quod non omnis inuocatio Dæmonum sapit hæresim manifestam, sed solum ea, qua Dæmon inuocatur vt faciat, quæ non sunt ei propria, sed creatori, puta, ad prænunciandum futura: non autem si inuocetur ad faciendum, ea quæ non excedunt eius propriam facultatem, puta ad tentan-

Inquisito-
res debet
more
principum
iudicare.

Opinio
Oldradi
de lamiis.

Non om-
nis inuo-
catio Dæ-
monum
sapit hæ-
resim.

Reprob.

Oldradus
de Ponte
Laudensis
I. C. infir-
mitas ra-
natur.

Pacta cum
Dæmoni-
bus quid
importet.

dum fœminas de venereis & huiusmodi. Nisi fortè, inquit, fieret & hoc per modum adorationis, secus per modum imperij. Sed deceptus est Oldradus, & omnis qui eum sequitur in hoc passu, putans, quòd talis inuocatio, ad ea etiam, quæ sunt Dæmoni propria, quia non sapit hanc hæresim manifestam, quòd videlicet insinuet ex facto illo, esse aliquid Dæmoni attribuendum, quod non est Dæmoni proprium, puta, futura cognoscere, idè nullam sapiat, seu (quòd idem est simpliciter non sapiat hæresim, manifestam. Quod est arguere à particulari ad vniuersalem negatiuè, contra regulas Dialecticæ, in proposito sic arguendo: Non sapit hanc hæresim manifestè, ergo non sapit hæresim manifestè. Sicut enim ex hoc, quòd aliquis non est sic homo, puta: Ioannes, non remouetur quin sit homo, poterit enim esse Petrus, ita ex hoc, quòd inuocatio Dæmonum ad ea, quæ sunt Dæmoni propria, non sapit hanc hæresim, quòd attribuitur Dæmoni, quod est Deo proprium, non remouetur quin sapiat aliam hæresim, vel infidelitatis speciem manifestè. Id autem non aduertit Oldradus nec mirum cum esset purus Iurista, non habens ex propria professione subtilem cognitionem distinctionis hæresum vel specierum infidelitatis, nec prauallens iudicare, quibus factis vel dictis taliaprehendantur, quæ ad hæreses propriè spectant. Theologalis enim est hæc discussio, sicut etiam eorum proprium est, de opposito infidelitatis, de sana inquam, & perfecta fide Christi plenè subtilissimeque tractare. Dicendum est igitur, secundum sanctos Doctores sacrosque Theologos, quod omnis inuocatio Dæmonum ex hoc sapit

hæresim manifestam, quod semper & inseparabiliter habet pactum infidelis amicitie cum Dæmone tacitum vel expressum, verbo vel facto etiamsi sacrificia desint. Dum enim faciunt homines id quod à solo Dæmone institutum est fieri sub pacto inito saltem cum primò facti auctores ad aliquid consequendum, alii, qui: primum in hoc imitantur, & quarunt ex facto illo à Dæmone consequi, quod expetunt, proculdubio ratum habent pactum, quod prius interuenit, & sine quo nihil consequi possent ab inuocato Dæmone, & sic conuincuntur pactum tacitum & ipsi habere cum Dæmone. Et quanto magis, si aperta voce gestu vel nutu Dæmonem inuocant, eius implorantes auxilium? Habere autem pactum quodcumque tacitum vel expressum cum Dæmone, ad Apostasiam pertinet à fide secundum Agust. & habetur 26.7.7. *Non obseruetis: & secundum sanctum Thom. in. 2. dist. 7. quæst. 1. art. 2. quia talia quæ excedunt etiam hominis facultatem (ex hoc enim Dæmonem inuocat homo, quia per se non potest) non sunt expetenda fieri per virtutem Dæmonis, neque quoad principium vel medium, neque quoad complementum operis: sed à nullo, cum mala sunt quæ petantur vel si bona à Deo solo, vel eiusdem virtute ab inimicis illius. Iuxta illud Isa. 8. Nunquid populus non querit à Deo visionem pro viuis & mortuis? Vnde inuocando Dæmonem in talibus non tanquam ad Dei amicum conuincitur ad eum recurrere tanquam ad Deum suum, & habere pacta cum eo infidelis amicitie: & consequenter apostatasse à fide. Talis autem apostasia ad hæresim pertinet: imo est omnis infidelitatis grauissima, vt patet per S. Thom.*

sec.

sec. 2. q. 22. art. 3. comprehendens virtualiter omnes hæreses, si simpliciter recedat quis à fide, & cultu veri Dei & Domini nostri Iesu Christi Domini adhærendo. Vnde absolute & sine distinctione omnis inuocatio Dæmonis sapit hæresim manifestè. Sicut absolute & sine distinctione hoc dicit gloss. in verbo, Saperent. *c. cum accusatus. de hæret. lib. 6.* Non est autem apostasia, nec ad hæresim pertinet omnis inuocatio Dæmonum, vel familiaritas in loquendo præcipuè cum acceptitiis: etiam si mala sit, neque omne imperium, præcipuè ex parte Dei, quod pertinet ad exorcistas. De ratione enim inuocationis est quædam subiectio, habens annexas preces & cultum inuocantis ad eum, qui inuocatur tanquam ad vltimum refugium in re pro qua fit inuocatio, quem cultum semper obseruant Necromantici & alij tales viri Diabolici, etiam si non quærant à Dæmone consequi, nisi quæ possibilia sunt illi. Nullus enim negaret quin nefarias preces circa aras idolorum emittere, saperent hæresim manifestè, vt glo. in eodem verbo confirmat, etiam si taliter operans diceret se id non fecisse, nisi ad consequendum Dæmoni possibilia, puta mulieris amorem. Hoc autem non est nisi propter pactum tacitum, vel etiam expressum, quem ex hoc facto cum Dæmonibus conuincitur habere, quorum quidem idola plena sunt, & consequenter propter apostasiam. Ergo multò magis, si ipse Dæmon immediatè per se inuocetur, & non mediante idolo, quacunque ratione vel causa. Non est igitur in hoc sequendus Oldradus, vtpotè qui ad pauca respexit, & præcipuè non considerando, quod de ratione inuocationis Dæmonis est adoratio: quia cultus est

cum subiectione, non referendo ad verum Deum. Inuocare enim in sacra Scriptura, pro actu latriæ sumitur. Vnde gloss. super illud *Genes. 4.* Iste cœpit inuocare nomen Domini sic dicit, Inuocare idem est, quod colere & deprecari. Et gloss. super illud. *Rom. 10.* Quicumque inuocauerit nomen Domini, saluus erit, dicit: Inuocauerit se subiiciendo & colendo. Et propriè Deo deberi inuocationem patet per illud *Isaïæ: Quærite Dominum dum inueniri potest inuocate eum, dum prope est.* Et in *Psal. Inuoca me in die tribulationis.* In cuius etiam signum per increpationem dicit Dominus populo rebeli & infideli. *Iudic. 10.* Reliquistis me, & coluistis deos alienos. Ite & inuocate deos, quos elegistis, quasi dicat, Deus tantum inuocari debet: Si ergo illi sunt dii vestri, inuocate eos. Et *3. Reg. 18.* Dixit Helias sacerdotibus Baal, Inuocate nomina deorum vestrorum, & ego, &c. Vnde patet quod inuocatio præcipitur fieri Deo, vt actus latriæ: & hac eadem ratione prohibetur fieri Dæmoni. Et consequenter omnis inuocatio est adoratione: nullaque cum puro imperio: quia adoratio est de ratione inuocationis, vt dictum est. Si autem per inuocationem ipse communiter accipiat vocationem Dæmonum, impropriè loquitur, & in proposito non interuenit sola vocatio, sed vera inuocatio Dæmonum, eò quod antequam Necromantici ac Malefici Dæmonibus imperent, vel eos ad vota cogant, præcedunt varij cultus & obseruationes nefariæ, sapientes apostasiam à fide secundum iuris interpretationem quod non nisi exteriora diiudicat. Nullo ergo modo est audiendus hoc in loco Oldradus.

Inuocare est actus Latriæ.

Omnis inuocatio est cum adoratione.

184
dus. Sanctis ergo doctoribus, quibus innititur prædicta gl. in verbo, Saperent, potius quam Oldrado acquiescendum & adhærendum est. Ex his omnia pater quod, determinatio Aduersarij & prædictus eius tractatus, in nullo præualeat contra patres Inquisitores, sed multis falsitatibus refertus & ineptiis,

procul ab omnium sapientum oculis est abiiciendus. Et strigum pessima secta, debet omni conatu per ipsos Inquisitores procul omni timore fugari ac exterminari, ad fidei defensionem, & Domini nostri Iesu Christi laudem, cui est honor & gloria in secula seculorum. Amen.

F I N I S.

MALLEI
MALEFICARVM
TRACTATVS ALIQVOT
NOVI AC VETERES;

Opus è variis auctoribus in vnum corpus coaceruatum,

IN QVO PRÆVARICATORIS NATVRA PERVICAX,
*nocendi audax potestas, prodigiosa religionis species, præstigiola transformatio,
fictitia Strumagarum transuectio, delictuosa ludorum illecebra, & infinita
propemodum hæreses cum exterminio pœnisque earum recensentur,*

TOMI II. PARS II.

Cum summariis, notulis marginalibus, & INDICIBVS auctorum rerúmque
ac verborum necessariis.

*Non inueniatur in te qui ariolos sciscitetur, & obseruet somnia, atque auguria, nec sit
maleficus, nec incantator, qui Pythones consulat, nec diuinos, & quærat à mortuis
veritatem: omnia enim hac abominatur Dominus & propter istiusmodi scelera delebit eos
in introitu tuo. Deuteronom. 8. cap.*

LUGDUNI;

Sumptibus CLAVDII BOVRGEAT, sub signo Mercurij
Galli.

M. DC. LXIX.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

THE
HISTORY OF THE
CITY OF LONDON

A

Proœmium Operis.

TA N T A est hisce temporibus hominum nocendi cupiditas, ut nihil sit à summo deorum usque, cui effrænata cuiusque libido detrudere non conetur. Hoc certè communi omnium malo, ubi nullus ferè hominum annos suos in amaritudine animæ suæ recogitat. Atque utinam mentem & animam ad hoc miserabile sæculum tantisper referremus, meritò non ingemiscere, & à gemitu cordis rugire non possemus. Vix enim scio, cui bono diuina providentia tam truculentos humani generis hostes vivere ac nobis conuersari patiatur: absit tamen altiùs ea mysteria perscrutari. Nullum quippe est tam turpe, tam execrandum, tamque abominabile scelus, quod impia peitiferáque Sortilegorum atque Strigimarum secta non leni quidem aut negligenti animo facere sint aggressi, sed tanquam rabidi canes per fas & nefas in dies singulos omnia tentarunt, adèò ut quod mente conceperint scelus, id opere, necnon præstigiis facturis, quasi venenum veneno addentes, exequantur & perpetuent. Quod autem tam anxie optauerunt, Deo permittente, & Dæmone eorum patre & magistro improbè sollicitante, magna ex parte, proh dolor! assequuturos se sibi pollicentur. Ac tam virulentum eorum dog-

ma, quod Paulo teste, vt cancer serpit, tam saue atque potenter grassatum est, vt vix vlla sit iam Christiani orbis atque vniuersi prouincia, cuius pars aliqua non sit hac peste infecta. Nec igitur est, quod quis ignoret non paucos reperiri, qui peruersa cupidine & malitia ducti, abiecto proprii baptismatis sacramento, ac Dei prepotentis vero cultu penitus derelicto, diabolicam professionem sectantur, & pro mundi huius vanitatibus diaboli suffragia quaritant, eidemque tanquam suo proprio principi obedientiam cum iuramento prestare non erubescunt, cuiusque mandatis postergatis diuinis parere, & quaecunque noxia fidelibus Christianis infligere non cessant, ac omnia quaecunque, quae in laesionem Diuinæ Maiestatis, sacraeque legis corruptionem ac sanctæ matris Ecclesiæ tendunt opprobrium, promptè suscipiunt, & pro viribus adimplere student, quibus Dæmonis illusionibus & prauitate diuersa maleficia in humanis seu brutorum corporibus inferre contendunt, vitæque infantium labefactare non dubitant, futuræque prædicere & occulta penitus cognoscere hac diabolica obseruantia profitentur: quorum opera quidam appellant sortilegia, quidam facturas, alij verò incantationes, alij maleficia. Quæ omnia arte quadam malefica & plerumque delusoria non sine dæmonis ministerio fiunt, & quasi semper in alterius detrimentum vertuntur: vltimus eorum effectus semper tendit in peccatum. Hi verò, qui fraudibus ipsorum fidem præstant, & eorum cultui addicuntur, non minimam animæ faciunt iacturam. Inde tot tantorumque malorum fons & origo: inde seditiones, adulteria, stupra, incestus, sacrilegia, veneficia, homicidia, membrorum debilitationes & mutilationes, foetuum abortiones; ac tum demum diuersæ hominum & brutorum ægritudines; in fructibus pluuiæ, grandines, tempestates

tes & procellæ ; arborum ac terræ nascentium quandoque
sterilitates : iumentorum gregumque abortus innumeri ,
& quamplura infinitaque propemodum enormia scele-
ra , turpia atque nefanda facinora perpetrantur. Vt verò
his tam truculentis & mortis auidis hostibus occurrere-
tur , multi viri Catholici & docti ex orbe Christiano se
his opposuerunt pro muro Ecclesiæ , qui verbo & scripto
contra pestiferas eorum superstitiones acerrimè pugna-
runt. Scripserunt aliqua Ioan. Laurent. Anania , Bernar-
dus Comensis , Ambros. de Vignate cum Francisco Peña ,
Ioan. Gersonius , Ioan. Francisc. Leo , Iacobus Simancas ,
Alphonfus à Castro , & Paulus Grillandus : plura scripse-
runt alij , quorum memoria aliquando recoletur. Verùm
& si ab his omnibus aliisque doctissimis viris tam dextrè
pugnatum sit , vt planè & apertè de his humanis hostibus
triumphauerint , nunquam tamen resipuerunt , aut insa-
nire desierunt. Tanta quidem est illorum obstinata mali-
tia & impudens obstinatio , vt quamuis apertè conuicti ,
nunquam tamen errori cedere voluerint , imò potiùs du-
riores effecti , & in suis facturis pertinaciores rabiem
suam in dies auxerunt , tam nouas , tamque diuersas &
nobis ignotas quotidie inducendo superstitiones , vt nihil
aliud eo pensitare & excogitare meritò credamus , quam
quomodo eorum quilibet plus possit Christi fidelibus
nocere. Isti sint necne serpentes illi , quos Deus per Hie-
remiam Prophetam minitatus est se nobis immissurum ,
quibus (vt ille ait) non est incantatio , videris. Nam fu-
ror istis secundum similitudinem serpentis , sicut aspidis
surdæ obturantis aures suas , quæ non exaudiet vocem
incantantis , & venefici incantantis sapienter. Ea propter
non tantum Sortilegorum ex variis auctoribus facturas ,
sed horrendos etiam concubitus & congressus , qui sæ-
pius dæmonis ope & tentatione procedunt : pocula item

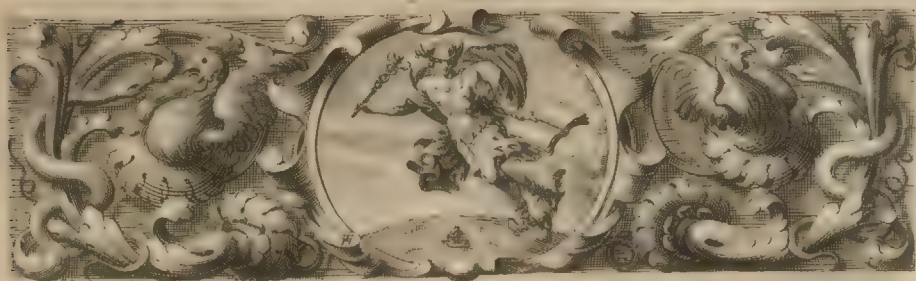
venefica & amatoria , & pœnas iis impositas ex utroque iure clericis & laïcis huic opusculo subnectere visum est. Cùm itaque & reipublicæ Christianæ & totius vniuersalis Ecclesiæ plurimùm intersit hanc impiam sectam , cùm animas tum corpora Christi fidelium sæpissimè vulnerantem , prout iustitia suadet corripere , & ab omni ciuitate propulsare & eliminare , non iniuria certè ipsæ vtriusque instrumenti sacre pagine , sancta summorum Pontificum & Oecumenicorum Conciliorum decreta , antiqua sanctorum Patrum testimonia , sacre Imperatorum , Regum & Principum leges & constitutiones , ipsa denique sanctæ inquisitionis institutio , hanc nefariam pestem non tantùm euitare , sed & à nobis auerruncare , exterminare , & mortis pœna damnare vt naturæ humanæ peregrinos & communis salutis hostes sanctionibus edixere delendos. Iam igitur satis superque compertum est , nihil eiusmodi facinorosis blanda prodesse tormenta : quapropter acerbioribus vtendum esse medicaminibus , vt non ampliùs verbis aut scriptis , sed fustibus & flagellis , gladiis & flammis contra illos agatur , vt & pœna illos efficiat sapientiores , qui benignitate abutentes in sua hactenus persistant nequitia , & reliquis supplicium capitis det intellectum , quem nimia mansuetudo præstare non potuit. His igitur motus rationibus pœnas , quibus meritò teneantur isti Sortilegi , aliquot huiusce opusculi locis & præcitatis doctoribus , explicare visum est : vt sanctæ inquisitionis censores de Strigimagarum supplicio bene persuasi , nullam earum pœnarum , quas ius vniuersumque contra tam impia & diabolica dogmata decernit ; prætermitti patiantur , quin illas pertinacibus & obstinatis animis indigere iubeant , & pœnarum metu alij coercantur , ne similes superstitiones præstigiososque ritus & spurcicias effutire audeant , & sic tandem à suis erroribus

bus resipiscant. Ac si fortè illi (quod Deus pro sua clementia dignetur auertere) Pharaonem imitantes (tanquam malleatoris incus) indurati fuerint: alij tamen, vt credere par est, alieno periculo sapientiores erunt. Sed istis iam supersedeo, vt ad materiam & ad institutum redeam. Breuiter ergo & decisiuè per quæstiones & capitula, diuino fauente suffragio, habita notitia criminum distinetè singulorum pœnæ, in vtroque foro constitutæ, transcurrentur. Præsens itaque opusculum è variis coadunatum scriptoribus sub diuersis titulis multiplices itidem Sortilegorum & fascinariorum hæreses continet. Ibi naturam, virtutem, & potentiam Dæmonis in homines, versutias eiusdem, nociuam cupidinem & libidinem, illusionem & præstigias aduerteris, quibus homines, & vt plurimum mulierculas & vetulas fragiliores & faciliores, ad vanas quasdam superstitiones specie mendacium quarundam pollicitationum, voluptatum deliciarumque fictitio apparatu, miraculorum etiam velamine futurorum omnium vt præsentium & præteritorum responsis, varia apparitione, transformatione non tantum sua sed & Strimagarum eius ministerio diuersa, & equitatione & transuectione ad ludos nocturnos bonæ (vt aiunt) congregationis, allicit & seducit. Ipsa verè ac realiter illis contingat in corpore, An solum illudantur in spiritu, facturæ & præstigiæ, quæ arte malefica Dæmonis ope fabricantur, satis commonstrant. Quorum pestiferas hæreses vt retorqueamus, retundamus ac conteramus, pœnis eiusmodi facinorosis constitutis de iure diuino & humano, ciuili & canonico, in foro conscientiæ & contentioso, clericis vt & laïcis, vtriusque sexus hominibus totum opus absoluitur. Omnia tandem vt expediam veluti post terga metentis spiculas colligens huius operis aceruo reconduntur, vt in nostri Ananiæ libros de natu-

ra Dæmonum commentarij vices subeant, & quod ipse vel non attigit vel omisit, reliqui saltem subsequentes ipsum explicent & defectus suppleant. Atque sic extricata præsens & proposita quæstio de diabolica secta & disciplina, in tam pestiferæ luis exterminium, malorum tamen conuersionem, & spem bonorum ab oculo Dei nostri vindice prodeat.

ELENCHVS AVTHORVM HVISCE
secundæ Partis, secundi Tomi.

I. IOAN. Laurentij Anania Tabernatis Theologi libri 4. de natura Dæmonum.	V. D. Episcopi Thelesini libellus de Sortilegiis.
II. R. P. F. Bernardi Comensis ordinis Prædicatorum Tractatus de Strigibus, cum notis Franc. Peñæ sacra Theologia & I. V. Doctoris.	VI. Iacobi Simanca Pacensis Episcopi Titulus vnicus de Lamiis.
III. Ambrosij de Vignate Laudensis I. V. D. famosissimi elegans ac utilis quæstio de Lamiis seu Strigibus & earum delictis, cum comment. eiusdem Franc. Peñæ sacra Theolog. & I. V. D.	VII. Alphonsi à Castro Zamorensis, Ordinis Minorum, regularis obseruantia, provincia sancti Iacobi, de impia Sortilegarum, Maleficarum & Lamiarum hæresi, earumque punitione, opusculum.
IV. V. M. Ioan. Gersonij Doct. & Cancell. Parisiens. Tractatus de erroribus circa artem Magicam & articulis reprobatis.	VIII. Clariss. V. I. Doct. D. Pauli Grillandi Castillionai Florent. dico. Aretin. criminal. causar. Auditoris, R. P. D. Andr. Iacobatij S. D. N. PP. Almque Urbis Vicarij Generalis utilissimus Tractatus de Sortilegiis, eorumque pœnis.
V. Ioan Franc. Leonis Ipporegiensis I.	

DE NATVRA DÆMONVVM IO. LAVRENTII

Ananiæ Tabernatis Theologi
LIBER PRIMVS.

P R Æ F A T I O.

DÆMONVM naturam, eorūque vim nosse, rem summè arduam ac difficilem semper extitisse, cū apud Philosophos, qui de his nonnulla verè aliquantū scripta reliquerunt, tum ipsos etiam Theologos, quibus horum facultatem, nonnihil altius scrutari cœlitus datum est, neminem esse vel in literis mediocriter tinctum, qui ignoret, pro comperto habeo. Proinde, nec mirum cuiquam videri debet, si de eorum potestate, operandique modo, ne dicam simplici natura, nec dū hodie, vlla scientia suis numeris absoluta, ac vndique perfecta, haberi potuit: cū & de Astrologia quam ante alias omnes ingenuas artes, ac scientias, mortales & colere & profiteri cœperunt, cuius materia tamen oculorum obtutui patet, adhuc exacta cognitio haberi, minime creditur: licet hanc non pauci, vel ante ipsum etiam diluuium, cognouerint, posterique temporibus ipsi Chaldæi, Hebræi, & Ægyptij, passim obseruauerint quos simili studio exinde Græci, Latini, demum Arabes, Persæ, Indi, & Seres subsecuti sunt. Huius etenim rei causa fuit, eorum natura admodum abstrusa & à nostro intellectu magis remota, immò, cū sensibilis haud sit, penitus occulta: de quorum tamen spirituum substantia ac facultate, gen-
tium sub-

Mall. Malefic. Tom. II.

A

tium sub-

Dæmo-
nes vix
in noti-
tiam ve-
niunt.
Astrolo-
gia cog-
nitio
non exa-
cta.
Astrolo-
gia pe-
nit, qui
prior b.
tempo-
ribus.
Spirituū
faculta-
tem &

stantiam
norant
gentium
sacerdo-
tes.

Spiri-
tuū de-
lusio &
astutia.

tium sacerdotes, cum non pauca olfecerint, multa scriptis prodiderunt, & si minus veriora, ut nostri, cum Syri & Græci, tum Latini Theologi scripserint: de quibus profecto Spiritibus, haud cum eo (ut res ipsa postulare videbatur atque in ceteris contingit scientiis) dicendi lumine, aut ordine, hisce omnibus pertractatum fuit. Videre enim est, cunctos gentium peritos, etsi de his eleganter admodum differuerint, nihilominus tamen, ob eorum (qua sunt) difficiliorem cogniti naturam, delusos forsitan, vel à propria eorundem spirituum astutia, plurimum à rei veritate declinasse: nostri verò Catholici sapientes, licet magis vera scripserint, nullo tamen Latinitatis stylo, nec elegantiae alicuius splendore, ob temporum illorum iniuriam, vti sunt. Hinc factum, ut non omnino abs re, operæque pretium fore existimarem, si quæ magis consona, atque sparsim hinc inde, de natura & potestate illorum scripta reperi, cum à Platoniciis, aliisque gentium scriptoribus, tum etiam à nostris Theologis, ea, pro virili nostra, ex ordine, singula suo loco in vnam collata, piis animis, ob oculos legenda proponam. In quorum equidem variis atque diuersis, variorum multorumque auctorum, quos præmanibus habere potui, colligendis opinionibus, ita elaboravi; ut diu multumque insudauerim simul, & alferim, apum ipsarum naturalem sagacitatem & solertiam infecutus, quæ, etsi diuersos peruolitant flosculos, ex iis tamen dumtaxat succos excerpunt, quos suis in stipandis fauis, naturæ instinctu, vtilis esse, cognoscunt deprehenduntque. Cunctæ enim Platoniorum sententiæ, quæ ab Ægyptiis & Chaldæis, de dæmonibus relatæ, hisque acceptæ fuerunt, si veritati nullo pacto, mihi consentire posse, viderentur, eas, ut erroneas, reieci, & explosi. At ubi quid veri sub cortice continere, apparerent, eas concordantes (quo ad eius fieri potuit) nostris cum Theologis reddendas curavi: ea verò, quæ nostri omnes, vel absurda vocabulorum barbarie, vel abditis verborum ambagibus, ob Latinæ Phrasos penuriam temporumque iniuriam inuoluerunt, nulloque dispositionis ordine collocarunt; hac (inquam) puriori Latini sermonis phrasi efferre, suisque singula locis disponere sic enodatè, quantum licuit, studui. Tuum itaque erit, (benigne lector) hunc nostrum laborem, eo, quo nos in publicum damus, animo, bono nimirum & candido, accipere, hilarique & alacri fronte legendum aggredi: in spe sum enim non dubia, quicquid in hisce perlegendis, temporis otisque posueris eius te (instar agri non ita sterilis) inde fructum vberimum abundè relaturum.

C A P. I.

*Dæmones sintne in rerum natura:
quid & ad quid sint: varia Phi-
losophorum opiniones, & fidei no-
stra testimonia.*

Dæmo-
nes qui

Dæmones, ergo, iam diu certatum est inter Philosophos, alios-

que antiquorum peritos, sintne, ex Phi-
loso-
quos Deus in rerum natura fecit, an
quos solummodo hominum intelle-
ctus atque ingenium sibi effinxit, nec
vlla inter eos concordia esse potuit:
quoniam, etsi horum sectæ plures
fuerint, nihilominus hi omnes, hac
in re, tantum in duas diuisi senten-
tias, maior horum pars, Epicureo-
rum ac Peripateticorum opinionibus,
inhæserunt: qui quidem nihil, quod
non

non validis argumentis demonstrationibusque consequi valuerunt, approbando, hos in rerum vniuersitate Spiritus celi superfluos, ac superuacaneos, à natura prorsus exterminarunt: eosque duntaxat Poëtarum figmentis, vetularum fabulis, ac prudentum legibus, effictos esse, asseuerando, vt & inferorum pœnas, quod mortales, à malo perpetrando horum terrore abstinerent, ac iuste humanæque viuere consuescerent; idcirco hos Spiritus, in hominum opinionibus nomine tantum vagari, re ipsa autem nihil omnino esse, autumarunt. Quibus omnibus obnixè refragando Stoici, qui Socrati, hos esse acceptum referunt, ac etiam Platonicis, qui, variis proborum sapientumque narrationibus freti, atque antiquis oraculis, plerisque historiis quæ cuncta, hos apertè ostenderent, innixi ferè omnes, Dæmones in rerum natura & existere, & multarum rerum causam esse procul dubio, asserere non dubitarunt. Itaque Peripateticis, & aliis quibuscunque, multi (vt dixi,) fuerunt diuersum hac in re sentientes, aqua (vt aiunt) & igni quasi profanis, ac religiosis, quæ nobis natura, vt existat comparatum est, penitus aduersariis, atque ab eo non consuetudine remittentibus, optimo iure interdicare: inter quorum sanè opinionem ac sententiam, quod nostris cum Theologis hac in re, pedibus iuerunt his enim, fidei afflatis lumine, vera de eis, vt dictum est, supernè concessum manifestare fuit, sanè doctrinæ neminem vnquam discrepasse, in confesso est. Ea itaque de causa hi, tanquam omnino à veritate aberrantes, immò prorsus eam respuentes, omnes posthabendi, in minimisque ponendi sunt, qui, cunctis, hac in re Epicureis, Peripateticis, ac nonnullis etiam suffragantur

Stoico-
rū opi-
nio de
dæmo-
nibus.

Peripa-
teticorū
& no-
storum
Theolo-
gorum
opinio.

hæreticis qui vno cum ipsis ore, impudenti tamen, vel animæ immortalitatem, ne dicam corporis (cum Sadducæis) resurrectionem omnino abnuunt & abiiciunt: nobis enim satis est, horum naturam ac facultatem, Stoicorum, atque Platonicorum opinionione probari, nullamque esse legem, in qua horum substantia ac potestas, verè abnegetur: verum etiam Arabibus, eorum secta, & Hebræis, Moysis lege, nobisque fide, omni demonstratione longè melior, firmiter credi & amplecti. Quod nimirum patet, tum ex veteri testamento, Gen. sub metaphoris, ac Serpentis, Euam alloquentis, forma, & sine velamine. In eodem, penes Iob cum etiam ex nouo, apud Matth. vbi legitur: *Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & angelis eius*, idemque alibi sæpius: ex quo fit, vt Dæmones in naturæ statu existere, lippis (vt paroemia fert) & tonsoribus liqueat.

Dæmo-
nes iux-
ta Sto-
icos, Pla-
tonicos
& ex fi-
dei testi-
moniis.

C A P I I.

De Spirituum nomine & Græcis & Latinis; substantiæque eorundem ac facultate diuersa hac in re Theologorum opiniones producuntur.

DE quibus profectò Spiritibus, quoniam, & nomine, & substantia, adde etiam facultate haud parum à Platonicis nostri discrepant Theologi, quæ horum sit differentia, dicere, nunc animus est: Aiunt namque Philosophi, hoc nomine, Dæmon, cum sciens Græcis sonet, & bonos & malos angelos, vbi id utroque non dedeceat, crebrò innui:

Dæmo-
nis no-
mē qui-
bus spi-
ritibus
cōuenit.

Dæmo-
nes dicti
diaboli
ob calū-
niam.

vnde & *ἰουδαίους καὶ ἡγεσδαίους*, fre-
quens apud eos mentio reperitur: ex
quorū sententia nostri Theologi, qui-
bus hæc semper nomen-clatura in-
fensa ac odiosa habita est, omnes
valde dissentiunt; inquit enim, hoc
vocabulum, licet eorum creationis
principio, his, & Angelis cunctis
simul, ob communem inditam pro-
priæ naturæ scientiam, conuenierit;
nunquam tamen hos beatos Spiritus,
nec apud Hebræos, nec penes nos-
tros Theologos, demonstrasse: ete-
nim hac voce, non quod eis natura
dedit, sed quod sibi, & ob pro-
priam eorum malitiam, ob præten-
samque nostros in protoparentes ca-
lumniam, obuenit, qua etiam &
Diaboli nuncupantur, utique nec in-
iuria, ut *inferius* manifestabitur, om-
nes nostri periti intellexere. Qua-
propter nusquam non malum hoc no-
men piis auribus resonasse inuentum
est. neque mira res: cum scientiam
& iniquos, & prauos consecutos, re-
periri, nihil obstat: vnum enim ex
his donum est, quod haud quicquam,
quo mereat, perficit habentem; ne-
que hoc dumtaxat nomine, hi ne-
quam Spiritus nuncupati sunt; ac di-
uersas aut varias in nos struxere ca-
lumnias, appellationes sortiti fuere.
Omnia tamē hæc vel propria ei, vel
metaphorica sunt; eos, ut & opera eo-
rum auersantur nos prauos, iniquos,
impios, ac crudeles nobis ostendere
altius euenit. Hinc fit, ut, vel exor-
cismo constricti, eorum sic nomina
spernant; sic aufugiant: de quibus
singulis in locis, dicendum restat.
Verum de Dæmonibus, quod ad eo-
rum naturam spectat, haud modò,
omnibus in rebus, ubi à nostris an-
tiqui gentiliū Theologi dissenserunt,
cunctorum referam errores, cum hos
obiter omnes, opportuniùs referendi,
sele offeret occasio. At solùm (inquā)

quidnā maior nostrorum de his scri-
bentium pars, opinata sit, quibus, tū
ex eorum operatione, tum etiam ex
fide circa multa de his, omnis pe-
nè veritas illuxit: quorum quidem
opinio, neotericorum præsertim, nō
enim omnes sic vnā concordant, ut
secum nihil discrepent, hæc est: Dæ-
mones scilicet spiritus esse, substan-
tiā bonos, quippe à Deo Opt. Max.
creatos, intellectu præpollentes, in-
corporeos omnes, & immortales, sua
voluntate malos: quibus furor, ratio-
nis expers inest, demēs concupiscētia,
cogitatio præceps, atque proterua.
Qua in re, quantum errauerit Plato; Platonis
eiusque imitator Porphyrius, ex hoc & Por-
cernere licet: cum alter apertè, hos phyrij
spiritus aëreo, prætenūq; ac uti astra, error de
rotundo corpore, alter verò, inter eius spiri-
bus,
asseclas doctrinæ haud vulgaris, eosdē
dicit genus esse, naturā fallax vniforme,
Deos similans: quandoquidem,
quod Plato sentit falsum demonstra-
tur, vel ex eorum actione, quæ (ut
Philosophis placet) formam sequitur:
nihil enim ipsi, licet appareant, quod
sensus habet, veriùs operantur. Cæ-
terum, quidquid faciunt, solùm ab in-
tellectu, ut suo in loco clariùs appa-
rebit, totum procedit, ac proficisci-
tur: atque quod alter, maximum esse
errorem, vel ob id ostenditur: cum
hi spiritus è tenebris, ut sibi nonnul-
li hæretici finxerunt, mali non exur-
rexerint, quoniam nullum in mundo
principium malum esse quiuuit, ne
duo cuncti-potentes, (quod absurdū
est) dari cogantur: quando certè om-
nia, quæ videntur: aut quæ oculorū
Causa
vna om-
nium, &
summæ
bona.
acie comprehendendi non possunt, ex
vno tantum bono emanant initio:
Cunctarum etenim rerum vna est
causa, à qua, cum sit summè bona,
nihil vitij proficisci valet. Quamob-
rem, aut vllum datur, ut autumauit
Manes, summum in rerum natura
malum:

malum : *Vidit enim Deus cuncta que fecerat, & erant valde bona.* Reliquum est igitur, ut Dæmon alius sit, quam naturā malus, voluntate scilicet, cuius quidem firmam ac stabilem post suum ipsius errorem, malitiam atque perfidiam, Ægyptij qui hieroglyphicis quibusdam pleraque arcana absconderunt, Scaleno imperfectum quid continente, pingebant.

Ex his habes (candide, piæque lector) Dæmonum naturam spiritalem esse initio perfectam à Deo creatam, dehinc hos omnes in eorum cogitatione, ut satis in sequentibus patebit, corruptos, lapsosque quod tempus nos admonet, ne ordinem, cunctis in rebus apprimè necessarium, vel hulum quidem transgrediamur, ut de eorum creatione, quid nostri existimant Theologi, quam exactissimè referamus.

CAP. III.

De creatione Dæmonum ex Theologis Cabalisticis, Arabibus, Thalmudisticis, Philosophis, Græcis & Latinis: Quo etiam die creati sint, & ad quid creati.

Creatio quæ sit Dæmonum. **H**anc igitur, etsi per simplicem emanationem, absque vlla temporis intercapedine, motusve interstitio, extitisse volunt: Deo tamen haud coæternam, quod ab æterna Dei substantia, quasi à sole radij effluxerint, ut arbitratur de mundi productione Philosophus, cogitare, tantum abest, dicere fas est: cum ut ij extiterint, quia opera sunt propria extra Dei substantiam, sola diuina voluntas in causa fuit, qua eos, ut & Angelos, ut sibi placuit, omnes vnâ produxit ac effinxit: non enim

vnus alterum genuit, quemadmodum Cabalistæ nonnulli sibi somniant: quorum opinioni satis Auicēna, haud profectò postremæ inter Arabes eruditionis, tractans de intelligentiis, firmitus adhæsisse videtur. Creatio namque ipsa, cum infinitam sibi potestatem exigit, creaturæ certè finitæ nullo pacto impertiri valuit: sic enim & propria eius natura destrueretur, & Deum, quem esse necesse est, aliis cunctipotētia impertita, existere possibile esset: quod, ut absurdissimum, esse minimè potest. Nec creari ex sinistro massâ latere, ut Talmudistæ sibi fingunt, quodammodo mali quasi rana ac mulca, ex subiecto putri: intellectiles enim sunt, omnisque (ut ostendetur) materiæ expertes: hinc ne mori quidem vnquam eos contingit, quemadmodum falsò nonnulli Philosophi ac etiam Arabes, (ut dicetur *inferius*) ab ipsis spiritibus delusi crediderant: nec etiam malorum animæ, ut Plotinus sē sit philosophus, existunt, cuius opinioni Tertullianus adharere videtur: cuncti enim simul ex nihilo, Dei præpotentis imperio producti sunt, quādo (ut ex superioribus videre est) sibi placitum fuit, ab animis quæ corpora ut informēt opus habent satis diuersi: at non ante hanc mundi constitutionem, ut plerique ex Græcis opinati sunt, qui spiritalem hanc naturam, multis iam sæculis corpoream, quod seipsos, Deumque supernè, ut sui contemplaretur principium, præstitisse afferunt: cum verisimile id non est; quandoquidem Deus, cuius perfecta sunt opera, si seorsum à corporea Angelicam creasset naturam: cum hæc pars mundi existat, hanc mundi substantiam imperfectè fecisset: quod vel opinari, nedum dicere, satis absurdum est, atque profanum. Sed creatos (inquam, ut quàm plurimi

Cabalistarū & Arabum de creatione Dæmonū opinio.

Malorum animarū non existunt.

Dei perfecta sunt opera.

plurimi Latini saniores asseuerant) iub cœli nomine , prima die : quod quidem verius esse , ipsa Scriptura sacra testis est locupletissimus ; vbi dixisse legitur : *Quando facta sunt sydera , laudauerunt me Angeli mei.* Quis enim esse potest , in lectione sacram literarum vel mediocriter versatus , qui aded excutiat , vt quarta die , sydera creata fuisse , penitus non videat ? An ergo , si tunc sydera facta sunt , & Angelos ipsos , tum simul factos fuisse non oportuit ? At oportuit profectò : alioquin quomoddò (cum ij forent quidem) Deum ipsi laudassent. Nec dicere satis est eos secunda , aut tertia die creatos fuisse , cum horum mentio hisce diebus sacra in pagina nulla omnino reperitur. Restat ergò , consequiturque ex dictis *superius* , vt prima die sub Cœli nomine facti sint , maximè cum & Propheta dicat : *Fecit cœlos in intellectu* ; quod quidem de intelligentiis multi non vulgares exponunt , quas initio cum cœlis vt eos mouerent , ac virtutes influerent , creari necesse fuit. Ex his itaque satis intelligi , breuissimè quidem , non dubito , quidnam de creationis eorum æuo , plerique ferè Latinorum Theologorum cæsus meditati sunt ; quinimò , & ipsa Ecclesia , æterna veritate confirmata , asserere videtur.

C A P. IV.

Quonam pacto creati fuerint Dæmones. Quæ item & quanta sit inter eos differentia.

Nunc verò reliquum est , ordine rerum attento , vtpote in rebus enarrandis maximè necessario , vt,

quonam pacto creati fuerint apertius quoad fieri potest , à nobis explicetur. Facti sunt ergo , vt & cæteri Angeli boni , ac perfecti omnes ; at illi , non ex æquo , hanc susceperunt perfectionem : licet hac de re nihil inter eos , inuidiæ ortum fuerit ; verum cuncti , pro naturæ eorum capitu , contenti fuerunt : quam quidem naturam , inter se differentem his omnibus à materia Hebræi ac Platonici obuénisse asserunt : non enim abnegant , hos Spiritus omni prorsus materiâ carere ; tamen , qua eos donent , haud sit , sicuti nostra , diuersarum formarum , ob contrarias scilicet , quas habet , qualitates , aridissima : verum continuæ corruptioni minimè , vt cælestis obnoxia. Quod cum procul à rei veritate remotum , repertum sit , tum ex eorum substantia atque operatione , quorum altera omni corpore caret , altera tantum intellectualis existit (vt *inferius* copiosè demonstrabitur) tum etiam ex Dionysij auctoritate , omnem ab eis materiam amouentis : mirum non est , si multi , haud quidem spernendi Theologi , hos , qui secus asseuerant & sentiunt , cœu prorsus ignaros ab eorum classe omnes eiciunt , expelluntque : nec tamen est , quin & ipsi secum aut dissentiant , ac disceptent ; quandoquidem in duas diuersas separati animi sententias , qui à D. Thoma sunt , eos tantummodo forma inter se differre dicunt , à quorum profecto opinione , iterum atque iterum discrepant , quicumque Scoti sectantur : sectantur enim eum multi iique minimè contemnendi Theologi , qui haudquaquam temerè sibi sentire videntur , asserentes nimirum , nihil omninò inconcinnum ac absurdum esse , horum Spirituum plurimos sub vna forma existentes , propria , qua sunt , indiuidua natura mutud differre : vbi,

Dæmones vt Angeli boni & perfecti omnes creati sunt , sed dispari modo.

Dionysij & Theologorum opinio.

Thomista.

Scotista.

vbi, & animæ vnius formæ omnes, absque tanta formarum varietate, specierumque multiplicatione, in primo (vt inquit) naturæ instanti, quibusdam internis propriæ essentia gradibus inuicem inter se distent, ac differant. Cui quidem rei, quod opinio eorum reddatur probabilior, libenti addunt annectuntque animo præter talentorum, quæ initio ipsis data sunt varietatem, latis naturæ ordinem de decore tot Angelorum species, intellectili ac glorioso in mundo, Dæmones cum æternum apud Tartara damnantur, deesse: quando si vna quidem species defuisset, hoc ne corporeo, ne sensibili orbe, quem illius instar ad similitudinem creatum, aiunt, imperfectus merito dici posset; eoque magis, quod, omnibus ex nationibus, linguis, ac artibus, quàm plurimi apud homines, ab æterno cruciatu, Dei tamen ope adiuti, incolumes reddantur.

Qui profectò dæmones, quâuis creati fuerint omnes, quod Spiritus, quod indissolubiles, quodque immortales, æquales, vt Angeli ac similes cuncti: non tamen est, cum ex omnibus ceciderint, (vt infra ostendetur) Angelorum ordinibus, vbi còplarium formarum existit varietas, qui mutuo sibi, & specie nonnulli, & potestate quàm plurimi distant, differuntque. Quorum quidem differentia, quæ, & quanta inter eos sit, Deû solummodò, qui cuncta numero, pondere, ac mensura fecit, & stellas, vnamquâque illarum, suo nomine vocans, minimè latere potest: nobis verò, hoc tantum diuina reuelatione patefactum est, quod licet tres essent Angelorum classes, nihilo tamen fecius, nec excellentioris naturæ vigor, quin hi spiritus starent, nullam infirmitatem adduxit, nec minor sapientiæ virtus, nec intelligerent, vllam ignorantiam ingessit; nec etiam inferior libertas arbitrio, aliquam, vt caderent necessita-

tem imposuit: Quinimò ex hac eorû varietate, quæ in mundo intellectili facta sunt, admirabile ac stupendum, vt in hoc præsentis ob rerum sensibillum diuersitatem, decorum, ornamētumque emanauit: Nec ex tanta horum variatione, quicquam eis imperfectius euenit, quod de suo creatore iuste conqueri possent: quamquàm natura, quantò quis superior esset, tantò se inferiorē, per pauciores rerum species, intelligit, & ampliori virtute valet. Cunctorum siquidem propria cuiusque virtus tanta fuit, vt eis nihil aliud perfectionis, quod naturâ capere possent, absque propriatum vnius cuiusque formarum mutatione, vnquam addi potuisset: quod ob eius propriam destructionem vnusquisque renuit, ac recusat. Hoc ergo modo producti fuerunt dæmones omnes, vt reliqui Angeli, quoquo pacto, vt eis par erat natura felices.

CAP. V.

De lapsu Daemonum: quam & quot sint lapsus eorum causa: probatur multis Theologorum rationibus & sententiis.

Tanta namque eis naturæ indita fuit perfectio, in qua sic omnino perdurare ac consistere poterant, si quidem ipsi vellent vt (quamquam flexibilem, tum quo animo ducerent: arbitrij libertatem sortiti essent) nullo, si id intenderent, pacto cadere possent. Suo igitur ipsorum crimine, culpæque cecidere omnes, cum ipsi proprio, quod facere noluerunt, Marte stare valebant: ex quo tandem tali ac tanta desuper si modò constitissent, omnes gratia obumbrati, donatique fuissent, vt hanc vltimam felicitatem, quæ haud natu-

Lucifer
vnde
eius cō-
plices.

ra, sed eiusdem finis est consecuti in-
star Angelorum diuina semper essen-
tia, conspectuque fruenter, essent: &
si non ex æquo, ob præstantiorem eo-
rum naturæ gradum, diuersamque
quam habuissent gratiam, ut nec An-
geli, nacti forent. At illorum qua fue-
rant, animi instabilitate, ut prælium
in ipso cælo inter eos magnum exor-
tum sit, effectum est: quoniam Luci-
fer (ira à præstantiore qua donatus
erat, natura nuncupatus) quem reli-
qui eius complices, proteruiæ suæ
consentientes, vltro hunc, in tam fu-
nestissimum errorem, duci adhæse-
runt, tanta inflatus superbia, venena-
ta prorsus rabie ac vesania tumens
fremensque dum suam pro se, eo quod
Angelus, in qualibet rerum specie in-
tuenda naturam, quam ea de re conti-
nenter intuebatur, aliorum omnium
substantia, pulchriorem atque excel-
lentiorem conspicatus: ut corrupto
sibi animi intellectu, non vlla quidē
perturbatione sensibili, cum nulla ei
talisis inesse potuerit, sed iniqua sua ip-
sius voluntate, dicere non erubuerit:
*Ponam sedem meam in Aquilone, &
ero similis Altissimo*: Quod quidem
omnium grauissimum peccatum, ma-
ximèque omnium execrandum scelus,
nefas, horribilisque blasphemie nul-
la vnquam ratione, (ut falsò Orige-
nes censuit) expiandum, alio enim
nullo suggerente, ab ipsomet sponte
patratum fuit: quod nō verè extiterit,
mirum in modum Theologi certant,
& adhuc sub iudice (ut fertur vulgò)
lis est. Quandoquidem nonnulli fuisse
aiunt, quod dæmon naturā contenus,
quā donatus erat, vltimam ad quam
duntaxat gratiam consequendam pro-
creatus fuerat, diu felicitatem respuit.
Aliqui volunt fuisse quod fortitudi-
nem suam, non ab ipso Deo à quo cū-
cta bona, tanquam fonte perenni,
promanant, sed à se ipso proficisci sibi

Orige-
nis opi-
nio.

persuasit, pro certoque habuit: hinc
factum esse (inquiunt) ut cum mu-
tabilis foret natura, immutabilis cul-
pa, malo tamen liberè semper adhæ-
rendo, utique efficeretur. Quidam ve-
rò existimant, quod, vel omittēs, vel
propriis viribus innixus, id quod gra-
tis consecutus esset, vltro tentasset.
Nec etiam desunt, qui hoc peccatum
fuisse dicant, quod sibi Messia locum
vendicare statuisset: propterea quod,
cum se videret cæteris omnibus (ut
latum est) naturā præstantiorem, satis
diuque, optauit ut eius causā reliqui
omnes suā ipsius quod penes Deum
consequerentur gloriam, operā vterē-
tur. Verum alij, hanc tanti piaculi
ansam fuisse, affirmant, variisque ar-
gumentis corroborāt: quod Dei splē-
dorem, quem altissimi voluntate, diui-
ni quadam luminis reuelatione, incar-
nādum præuiderat (veniret enim hic
sacratissimus Dei character, nisi, nos ut
redimeret, cum opus tunc non esset, ut
sua humanitate, maiori gloria nos af-
ficeret) adorare, ut cæteri Angeli, ob
suæ naturæ superbiam, iterum atque
iterum detrectauit ac renuit. Solūm,
qui Scotum sectantur, à litera minùs
recedunt: id enim peccatum fuisse as-
serunt quod Dei verè æqualitatem ac
omnipotentiam, (quod litera sonat)
quæ tamen nullo vnquam pacto vlli
creaturæ communicabilis est, pertur-
bato, peruersoque appetit animo,
quod profectò haud aliunde, quàm à
sua ipsius peruersa prouenit volunta-
te: cum ob essentia præstantiam, po-
tius Deum prosequi amore debuisset
cæteris omnibus submissius se geren-
do, Deoque gratias immortales ha-
bendo, id quod hīc in terra apud nos,
dum illius proprium cultum tanto pe-
re expetit, apertè præ se ferre vide-
tur. Quorum quidē opinioni, utpote
veritati ipsi haud parū consentaneæ,
multi ex Theologis facilius adhærēt.

Filiū
Dei in-
carnādū
præui-
dēs, ado-
rare cū
suis re-
cūlauit.

Disidij
Angelo-
rum in-
ter se
causæ à
dispari
volunta-
te.

CAP. VI.

De diffidio Angelorum, causis eius & armis quibus concertarunt.

Michaël
Angelorū
dux.

QUva de causa, hoc scelus criminēque nefandum & abominabile, haud exiguos belli apparatus inter eos, ob disparem nimirum eorum ab Angelis voluntatem, excitasse credere par est. Vbi Michaël bonorum dux tanta fortitudine Draconi pugnanti restitit, (hoc enim nomine Luciferum, malorum principem nuncupari, ob lethiferum in ceteros effusum virus) ut magno eis vltro citroque praelio certatum sit, non corporeis quidem armis, cum ipsi spiritus sint, omnisque corporeæ molis (ut suo docebitur loco) expertes, nec cæli ob eorum naturam scindi queunt, at solâ animi voluntate, quæ omnium actuum sibi clarior reddita, non secus ac solis radij varia pertransientes specula, Draconis, ut peruersâ atque impia: sic ingratissimè superbisque hanc intus eis simul ortam, ac de foris ostensam, omnibus approbantibus, ita renuitur ac inculatur cunctis bonis, utrinque obnixè certantibus postremo, ipsius factio, propriis freta viribus, aded debilitata est, ob gratiam Angelis viua fide desuper infusam, quam in Messiam forsitan (ut aliquibus placet) futurum, aut magnam veramque summi Dei bonitatem habuere, ut vel à bonorum minimo quoque de cælis omnes deturbari ac delicti potuerunt, usque adeo natura superatur à gratia.

CAP. VII.

De loco & tempore, quo commissum est praelium ab Angelis, cum varijs in eam rem Thomistarum & Scotistarum sententijs.

VErumtamen, vbinam cœlorum id certamen peractum, & quantum huius certaminis acies durauerit, magna inter Theologos, cum diuersa plerique hac in re sentiant, controuersia etiamnum est. Thomistæ namque cum multis alijs Ezechielis auctoritate mori, qui *Diabolum in Dei delicijs fuisse*, inquit, atque ob similitudinem terrestris Adæ peccantis in Paradiso persuasi, tradunt hoc praelium commissum in cælo Empyreum, vbi beatorum spirituum ac deliciarum locus est. Alij, quorum primus D. Augustinus non exigui momenti fuisse videtur, aperte aiunt, hæc Angelorum pugnam in suprema æris extitisse regione, quam cœlum interdum nominari consuetum est. Ego verò, si hoc mihi dicere fas est, neutrobique hoc praelium factum apertius referre ausus fuerim: quandoquidem, nisi prorsus conniuentibus (ut fertur) oculis præteream, vbi hanc rem ut Aquila in suos pullos firmitus Solem inspicere nititur, perspicue mihi videor videre: nullo Angelis pacto, quâ sunt incorruptibili natura, hunc æris tractum, ob eius corruptibilitatem ac mutationem, initio conuenisse, qui postea eis, nonnullique poenarum generi, ac ignobili excitationi datus ac cōcessus est: nec etiam cœlum Empyreum, gloriæ ac naturæ locum ob supernaturalem superque eminentem eius excellentiam. Neque illud Ezechielis

D. August. in
suprema
æris re-
gione.

Æris
suprema
regio nō
locus
prælij
Angelo-
rum.

B

dictum

dictum nobis quicquam aduersatur, cum id verbum non loci qualitatem innuere videatur, sicut nec nostri etiā Saluatoris in cruce pendentis, ad latronem facta promissio: *Hodie mecum eris in Paradiso*: at eius conditionem, ac status qualitatem, qua Lucifer altiùs aliquantò, quàm cetera tum omnes creaturæ, Deum vt totius naturæ auctorem & principium, magna cum eius delectatione, ob propriæ essentia præstantiam cum aliis contemplari potuit. Quandoquidem verosimilius esse, haud parū ad hanc nostram sententiam facit, quòd Diabolus inflatus & elatus superbiā dixit: *In calum ascendam, & super astra ponam solium meum*. Nam si in cælo Empyreo hæc pugna facta, quorsum hæc verba? cum locus, hoc, nullus superior: an allegoricè tantum interpretandum? haud certè, cum ex litera sensus, vbi id fieri potest, eliciendus sit: non ergo is locus hoc certamen, at firmamentum sustinuit: quod Ioannis autoritate innixus, conuenienter dici posse, mihi videor, qui in *Apocalypsi sua* Draconem nostrum antiquum hostem; tertiam secum stellarum partē traxisse ait: quòd eos, vt propria eorum mobilis, ac incorrupta natura ostenderetur, nihil magis decuit, quàm hoc cælum, quod mouedo, absque sui mouetur corruptione. quo peractum est, vt alibi, de more Angelorum, triumphus fuerit, & alibi, quàm vbi disceptando obtenta est victoria, dæmonum atrocissima poena, æternūque sine fine supplicium, atque vt Angeli, vel loco Paradisum, ita dæmones inferna eodem tempore, non iniuria senserint.

Angelis
Paradi-
sus est
destina-
tus. Dæ-
moni-
bus In-
ferna.

C A P. VIII.

Quanto tempore steterint Angeli in cælo à creatione ad ruinam (quandiu concertauerint, & quot dentur instantia ex Thomistis & Scotistis.

Verumtamen, quanto hi Spiritus tempore in cælo ab hac eorum ruinæ steterint, ac quandiu cum Angelis inuicem concertauerint, nondū apud Theologos decretum est. Nam, qui D. Thomæ (qui non minùs apud Theologos, quàm ipsos etiā Philosophos, tanquam alter Aristoteles celebratur) sic addicti sunt, vt ne vnquam ab eius opinione vel sententia, transuersum etiam (vt aiunt) vinguè recedant: duo tantum instantia ab eorum creatione ad ruinam vsque intercessisse tradunt, vnum scilicet, quo puris naturæ dotibus dumtaxat omnes extitere, alterum, quo peccato obnoxij à cælo Angelotum ministerio, qui gratia confirmati sunt, exclusi & expulsi fuerunt: At eorum, qui non ita in verba sui magistri iurarunt, quasi, vt sese sui animi omni iudicio ac opinione priuent, non omnes eiusdē omnino sunt sententiæ: sed bifariam inter se diuisi aliqui: qui Scotum suū ducem agnoscunt, (qui & non sine causa, Subtilis, nomen meruit,) ij quatuor ab eorum productione, ad casum vsque moras interuenisse asserunt, nonnulli verò multis argumentis tres tantum affirmare conantur: Et primam quidem, qua cunctos naturæ muneribus contentos fuisse asseuerant: secundam, quæ tantum naturæ Angelicæ valuit, quantum nobis totius, quo viuimus, temporis intervallum: quā quidem secundā morā, sic eos à veritate declinasse, nonnulli affirmant: vt primo ab ipsis commissio crimine, etsi nimia inflati fuerint

Tres
moras
tantum
alij po-
nunt.

Peccatū
ex cor-
ruptione

rint Philautia, poterant tamen, modo vellent, cum adhuc essent in via, satis poenitere, ac facile misericordiam veniamque à Deo, quā utitur in opus suum clementiā ac loganimitate propensus, consequerentur. Quamuis huic contradicant plerique Theologorum, qui omnibus viribus contendunt, nullum omnino in hoc innocentiae statu errorem, veniam vlla dignum esse potuisse, adhuc enim nulla creatura corrupta erat: ex qua quidem corruptione peccatum, tanquam ex Epimethei pyxide cumulatim in mundum inuolauit, quod haud negari potest: At sic, quod nihil tum venia dignum fuerit, cum vel propter liberam Angelorum voluntatem, ita fuisse certe decuit, quod usque ad ultimam ipsorum damnationis moram durasse non pauci perhibuere Theologi, ne scilicet adeo nobilis spiritalis creatura vel exiguo temporis momento, erroreque modico obstinationis inquam ratione, cui obnoxius steterit, praesertim cum mutabilis suomet principio omnis creatura extiterit, tam repente aeternis cruciatibus, paulo postquam esset producta, manciparetur, eo maxime, quod in suis, *ut Scriptura inquit*, Angelis reperit mutationem. Verumtamen Dæmones (libet enim incœptum ordinem prosequi) plus iusto & æquo diutius à voluntate sui Creatoris sese abstrahendo, usque adeo omnes, sui ipsorum amore immoderati, stulti, & ebrii, in hac secunda mora processere, ut tandem iustissimo Dei iudicio, honorem suum alteri non dantibus, in ea praefracta ceruice, in odium Dei obstinati perseverantes, ad unum omnes in tertia damnarentur mora, nulla prorsus iusta excusatione ipsos reuelante: siquidem hoc iudicio & sententia, non praecipitatione quadam, sed potius æquissima Dei lon-

ganimitate, iustitiæque: nempe ipsa misericordia temperata contra ipsos processum est. Adde, quod non vnius (ut nonnulli opinantur) tantum criminis rei peracti fuerint, sed & diuersorum, quibus omnes simul, sua tamen quisque peculiari malitia ineffabili, cum cupidine agitabatur. Hi enim variis flagitiis & sceleribus impliciti à minoribus ad maiora & atrociora semper adeo progressi sunt, ut, etsi non ex æquo cuncti suæ naturæ præstantia: at voluntatis certe imperio, frenum sceleratissimis cupiditatibus laxando, in infinitum peccauerint, adeo ut in Dei extremum contemptum & odium (horribile dictu) sic prolapsi & demersi sunt, quo inde pedem referre retrocederæque tandem ipsis integrum minime fuerit. Hinc factum, ut hac tandem sua postrema & funesta mora, ipsi dæmones à Cœlo, non secus ac plumbum in aquam, Angelorum, *ut dictum est*, ministerio, eiectione præcipitati fuerint, non siue summa extremaque suorum ignominia, sic interni vermis nunquam morientis arrosionis dolore, & ad inferna plerumque relegati: eorum enim plurimi adhuc, (Diuo Iacobo innuente) huic caliginoso frigidoque aëri inhaerent: quem quidem ipse Deus, pro sua miranda & infinita prouidentia, ut nos incautos exerceant, & ad timorem Dei somnolentos exsuscitent, usque ad diem magnam Domini, ne & ipsi penitus sine causa ibi relictī viderentur, ipsis ita concessit permisitque: quibus etiam interdum in executione suæ diuinæ iustitiæ in nos homines utitur, *ut suo loco dicitur*. Atque hos omnes, qui huic inclusi sunt aëri, inferiores fuisse tradunt: magnates enim ob eorum nobilitatem, propriæque voluntatis à Deo se auer- tentis furorem & impetum atrocius

Dæmo-
nes è
cœlo ut
plumbū
in aquā
præcipi-
tati &
ad infer-
na rele-
gati.

Inferio-
res. Dæ-
mones
inclusi
sunt aëri.

aliis in creatorem suum peccando, iustissima Dei trutina rem examinantes, ad infinita Tartara detrusi sunt vna cum eorum principe Dracone. Hinc enim cum suæ ipsius stolidæ superbix veneno plus cæteris inflatus; nobilioris suæ essentix à Deo concessis donis ad id elatus, reliquisque tam turpissimæ, æternisque doloribus expiandæ apostasiæ; ansam præbuisse: aut iniuriâ qui amisit mensuram, quam summo torquetur opere; & Dei iure optimo pœnas delictis commensurantis; acerbiores quoque luit, sustinetque.

C A P. I X.

Quot Angeli ceciderint; & à quibus ordinibus detrusi sint ad inferos.

1. Opinio Theologorum.

2. Opiniorior.

Minor pars Angelorum corruit.

Ceterum, quanta pars lapsu illo ceciderit, & an ij omnes vnus, vel diuerforum ordinum fuerint: non minima inter Theologos, ea de re dissensio est. Quidam enim considerantes, multo maiorum hominum turbam, ad inferos, cum diabolis ibi cruciandam detrudi, quam ad cœlestia gaudia cum Angelis perfruenda, euehi: huius quidam instar ac simile in ipsis etiam Angelis usu venisse opinati sunt: qua de re, maiori eos etiam numero ad inferos detrusos, hinc colligunt. Alij verò sanioris aliquantò hac in re (vt mea fert opinio) iudicii, oculis defixis in bonum illud, quod spiritibus, vt intellectus purioris capacibus, inerat, idem minorem eorum partem hoc lapsu corruisse voluerunt: quorum quidem opinio vt vero magis consentanea, ita magis amplectenda mihi videtur. Quotus tamen quisque eorum sic præcipitatus è Cœlis fuerit, à diuersis in diuerlas opiniones itum est. Nam qui-

dam partem decimam huius flagitiorum petactam fuisse referunt: alij verò, nonam his æternis pœnis destinatam, nec pauciores reperire est numero, qui tertium dumtaxat Angelorum agmen damnatum asserunt: quorum sententiæ aut opinioni, vt putà D. Ioannis suffultæ auctoritate, ex ipsa veritate hæc verba depromētis: *Draconem sua ipsius cauda, tertiam partem stellarum secum traxisse*, plerique tutius inhærendum prædicant. Verum à quotis, quibusve ordinibus pars hæc deiecta fuerit, quod non secundum gloriæ statum intelligendū, cum nec etiam in meriti, *vt multi volunt*, conditiones vnquam steterunt: at, vt in parvis fuerint naturæ dotibus, inferioribus nempe, an superioribus ordinibus, an mixtim ex omnibus satis superque inter Græcos ac Latinos Theologos contenditur. Illi enim spirituum pronitatem, vt materiæ magis appropinquantium, solummodò considerando retulerunt: vna cum nonnullis Platonis, qui Cacodæmones, vt Ioui rebellarent, materiam in causa fuisse produnt, vel omnes, cum eorū principe Diabolo, quem Ophineum veritati alludendo, vocant, de inferiori sede deturbatos, Nostri autem, cum nihil eis materiæ adscribant, de cunctis eiectionis fuisse ordinibus meditati sunt: licet propter horum minùs nobilem, minùsque quàm superiorum præstantem naturam, plures ex inferioribus deturbatos fuisse asserant: negando prorsus, Diabolum cum aliquibus, qui excellentioris essentix fuerunt, de inferiori classe extitisse: quem profectò longè omnium pessimum, non temerè, cunctorum supremum, haud pauci Theologi asseuerant: præfertim, cum nihil, quod nonnulli obiciunt, de Ezechielis dicto ob stare inquirunt: *In Cherub extentus & protegens, posui te in monte sancto Dei:* ubi

Angeli stellæ dicti.

Equibus ordinibus deiectioni Angeli.

Draco dictus Diabolus.

vbi multi Theologorum sunt, qui apertè confitentur, sic Draconem à Sancto Propheta nuncupari, ob præstantiorem eius scientiam, qua propriam, quam habuit, ob naturam, reliquos omnes facile superauit: cæterum qui alio nomine, quod ei immensus Dei ardor indidisset, ni propriam ipsiusmet peruersam voluntate, Deo relictando, perdidisset, utique appellandus foret: etenim capitali charitatem peccato, quod ipsi omnino aduersa, & ex diametro contraria sit, nec persistere, nec exhiberi in cōfesso est: quo agitur, ut eius nobilem essentiam gradum exprobrando, alio nomine vocari non potuerit. Nec quicquam impedimento est, quod hanc firmam eorum sententiam, Draconem scilicet bonis omnibus, ab initio aduersantem, æternamque oppugnantem veritatē de Seraphico ordine, apertè expressēque in sacris literis non reperiant: cum id satis elici per eos possit, qui non oscitanter sacram Scripturam scrutantur, vel eodem etiam Propheta, haud perperam intellecto, qui eius ruinam enarrans ait: *Quomodo enim manē oriebaris Lucifer, & reliqua:* ex quibus profectō verbis, si saniori iudicio examinantur pensanturque, clarè admodum liquet, pessimum hoc caput, ad aliud quicquam, quam supremum omnium ordinem, in quo primum Dei voluntate conditus est referri minimè posse: tum ex stelle

Draco è Seraphico ordine.

magnitudine, ac perlucido eius fulgore; tum ex diei potiori ac nobiliori parte, cuius tanti criminis nunquam eum, sicut nec cæteros demones imensa, ac infanda malitia, perfidia & obstinatione prohibente, vel minima etiam ex parte pœnituit: quamuis ob tam execrandum facinus ex cœlo ipso, partim in hanc (ut supra dictum est) tenebrosi algidique aëris regionem, partim ad infima tartara, extrema cum eorum pernicie, summa omnium turpitudinis, æternis denique cruciatibus afficiendi, deturbati sunt: in qua tamen humanum omnem caput excedente summè miserrima conditione & statu, longè nihilominus quotidie eis miseriora metuenda, formidanda, expectandaque sunt: denique adeo peccato sese manciparunt, eoque, ut lus, luto, delectantur, occallueruntque ut non nisi malum, & velint & agant: id quod non hinc solum euenit, quod Dæmones omnia intellectu percipiunt: quo per prima, ut & nos, principia mouentur: Verum inde multo magis, quod hoc modo diuinæ iustitiæ ordini placitum est confirmari, horrendæ nempe à Deo confectionis crimine non aliter promerente, ita ut nullā dehinc amplius veniā, gratiāque qua rursus subleuentur, digni videantur: immo potius in omne æternum grauioribus in dies magis magisque pœnis merito miseri subiiciantur.

Dæmones non nisi malum & volūt & agunt.

DE NATVRA
DÆMONVM
IO. LAVRENTII
Ananiæ Tabernatis Theologi
LIBER SECVNDVS.

CAPVT I.

*De impia Damonum contra Deum,
& genus humanum cogitatione
& uasfrutie.*

Dæmo-
nes qui
in aëre
mansere.

Dæmo-
nes quod
in cælo
perficere

X his itaque, quàm breuissimè id potuit fieri præmissis, cùm de nomine ac natura, tum etiam miserrimo dæmonū lapsu, eiúsque causis, vnicuique facile rem constare posse arbitror. Ex quo autem, sæpius dicto modo, pars eorum ad infimos tartarorum abyssos præcipitati, pars verò altera eaque potior huic nos circumdanti obscuro ac gelido aëri inhæseret, variam quoque tentandi voluntatem atque potestatem nacti, pro variis

ab ipsiſ cõmissis criminibus, quorum non potuit, quidẽ causâ ne vel minimâ ducuntur, id in terra tentauerunt, pœnitentia: immò, quòd in ipso cœlo seſe aſſequi potuiſſe deſperarũt, id hĩc in terris omnibus neruis, velis, remiſque (quod dicitur) freti ſuâ aſtutiâ perficere contenderunt. Hinc & factum, vt cũ primũ Adamum iam factum formatũque conſpicerentur nihil omninò intentatum certè reliquẽre, Acheronta etiam ipſum mouendo, donec, cæterorum conſpiratione factâ, ipſe Lucifer, ceu Vertumnus in varia rerum miracula ſeſe animo transformans; tum autem ſpeciem ſerpentis ſimulans, ipſius ſociam venenata ſuâ aſtutiâ circumueniens ſocium ſuæ à Deo, creationis auctore, defectionis (proh dolor!) faceret. Dracopeta enim Græcè ſerpens eſt, qui Euxæ cauſa ſeductionis

Acherō.
ta mo-
uere.
Vertum.
ni trans-
forma-
tio variā.

ductionis fuit : nullū enim aliud animal, quā ipſum anguem ita horribilem aspectu, ei vt ſubiret permiſſum fuit, nec alio vllō ſigno, quā vt loquendo ſuæ voluntatis ſentiret clare exprimeret, conſeſſum : ea maxime de cauſa, quod noſtri primi parentes id conſpicati, quaſi præmoniti, tam ſibi, quā ſuis poſteris eò cau- tius proſpicerent, malūque id omnium maximum declinarent, id quod & ipſe Dominus, ſi ex contumacia ſui obliuiſcerentur præcepti, ſibi euenturum prædixerat. Ipſi porro Dæmones hanc eorum nō tam duram, quā magis miſeram & horrendam prouinciam, non ſolū vt Deo aduerſarentur, ſed etiam ob eam, quā laborant, inuidiam ſuſceperunt, cū hoſce in præſenti ſtatu innocentie creatos viderent, ac in futuræ gloriæ, ſi ſtabiles permanſiſſent perſitiſſentque, conditione, quā gratiā dehinc confirmati auctique conſequerentur quā ipſi Dæmones ab hominibus verā & perpetuā felicitate honorēque ſuperaretur æterno : verū & hoc inſuper metuentes, & veritati, ne & homines in eorum ſedibus, ex quibus ſumma & perpetua cum ignominia gementes & fremebundos deturbatos ſe minimè obliiti eſſent, ſumma vice verſā, & perpetua cum gloria & honore coronandi, collocarent, ſubſtituerenturque.

CAP II.

De prauaricatione Adami & poſteriorum, perpetuo Diaboli cum hominibus bello, & Dei pietate ac miſericordia in ſuam creaturam.

Cuius quidem rei cogitatio quantum dolorem æmulationemque in eis concitarit, dictu haud facile

eſt ; in ijs præſertim Spiritibus, quibus nihil vnquam ſtolidā ſuperbia magis elatum, & vſque dum iumperentur, inflatum auditum eſt. Inde tantum in odium, tantūque furorem & rabiem contra Deum, eiſque denud formatum opus acti, ex propriis ſecundæ moræ actibus conceptā inſaniā inflammati ardent horrendum in modum, vt omnia, nunc eorum conſilia, acta & facta ſceleſtiſſima, in eum ſolum ſcopum, quaſi colliment, tendantque, vt ſi vllō pacto foret poſſibile, Deum honore ſuo diuino exuere & ſpoliare, eundemque ſibi falſo vindicare omnibus neruis contendant. Cūque id virulentum odiū in ipſum Deum ſine vllō ſucceſſu, & fruſtra quidem ſe euomiturum Lucifer videret : at in eius creaturam hoc facere tentandum duxit, cū in terreſtri Paradiso ad Euam primam noſtram matrem, vtpote ſigmentum imbecillius, phaleratis verbis, mirā aſtutia viam aſſecutū, porrigendo & ad guſtandum inuitādo pomum illud, vt aspectu pulcherimum, ita guſtatum ac comestum omnium in mundo rerum infeliciffimum, cauſant nempe primam ac præcipuam omnium, quorum terra & mare plenum eſt, malorum, mortis denique vniuerſæ carnis ſempiternæ & perpetuæ. Verumtamen, etſi hinc potiffimum appareat, ipſum Diabolum hac ſua prima ſeductione, & in poſterum quoque perpetuum, & æuando, bellum toti hominum generi indixiſſe, aded vt omnibus piis perpetuū, magiſque quā aliis, cum eo decertandum ſit: ſimul tamen nihilominus, Dei omnipotentis in ſuum ſigmentum hinc inſignis & paternæ elucet pietas, & Deipro- uidentia non aded Diabolo laxantis frenum, vt ſua quā animo conceperat, ſibi que certo promiſerat, perfectā potiretur victoriā : ſiquidem

Conſilia
cogita-
tioque
Dæmo-
num cō-
tra Dei
honorē
irrita.
Lucifer
tentat
Euam in
Paradiſo

Dei pie-
tas in
hominē.

ipsum Adamum, (etsi postea non minus peccantem) aggredi primum dubitauit, quod tamen in Eua, vtpote imbecilliori creatura Dei, ipsi magis (proh dolor ! successit. Adam enim nobilioris naturæ, totius generis humani principium, magnum mundi miraculum, non primum à serpente, sed persuasu potius mulieris suæ, de huius legitur : vnus tamen & eiusdē pœnæ locius iustissimo Dei iudicio factus, misericordiâ tamen Dei inefabili, quâ quodammodo se ipso maior est, semperque iustitia diuina temperata, hoc tantum inflicto malum aliis æterna morte piandum, remedio & antidoto longè efficaciori ipso morbo, haud multò post (prolatis primis promissionibus ex sinu æterni Patris,) ostenso, verus Samaritanus sanare non destitit ; adeò vt nemo vnquam hoc malo, nisi pueri Dei visione in Lymbo orbari, suâque ipsius quisque culpâ ad Tartara cum iis affligendus detrudi, æternumque perire necesse habeat. Neque hoc tam scelestissimum facinus ipse Dæmon cum suis complicibus tulit inultum, cum longè atrocissimis pœnis in omnem æternitatem afficiendus, dehinc à Deo condemnatus sit : dictumque serpentis semen ipsius mulieris contritum caput eius. Quod & signo diuino vnica pellis mysterio obumbratū est, qua parentes nostri sese exterius nudos cooperire tegeretque iussi : interius animo crimen vulnusque tandem tegendum, sanandumque fore, non sine maxima animorum lætitia perceperunt. Dei tum etiam, cum destituti omni spe, præ dolore animi infando, in æternam desperationem præcipites fuissent acti, peculiaris Angelii illuminatione subleuati, quem secretiores Theologi, Raziel fuisse asserunt, pelle illa ouinâ verum & immaculatum agnum ipsis præfigurantem.

Dei misericordia in genus humanum.

Raziel
Angelus
Rabini

te. Hinc, cum & quod hac via aggressus erat, non sibi ex animi sententia succedere videret Dæmon, non potuit non maiorem in modum tristi ac dolere ; cum tamen ob nostram prauaricationem, ab ipso tanquam auctore profectam, nonnullam neque eam minimâ in nos potestatem sibi accessisse, haud ignoraret ; eam in nos exercendi occasionem nullam prætermittit, diuersis technis retia tendens, nunc nostris corporibus, nunc verò bonis, vtinam non insuper pelle tectis, & sanguine agni conspersis multorum animabus : hinc & Satanas, quod perpetuò nobis aduersetur, alio nomine dicitur, vnum ad hoc, alterum ad aliud flagitium perpetrandum, in quod scilicet cuiuslibet naturam pronam per se esse videt, incitando.

Satanas
Diabolus
vnde dictus.

C A P. III.

De varia Dæmonum voluntate nocendi : potestate eorum à Deo limitata : de malis Genijs : qui sint. victoria nostra aduersus Dæmonem vnde petenda.

Varia autem atque diuersa dæmonum nocendi facultas, non tam à præstantiori horum (vt aliquibus placet) forma, vnde omnis nostra operatio, quàm (vt aliis & fortasse rectius) ex vltimo eorum vario nixu, magnoque conatu procedit, quò cum adhuc in cœlo existerent, magis procliuēs ad hæc, quàm illa flagitia criminâque vltro in diuinam ad peccandum rapiebantur iustitiam, quod nempe æquo etiam Dei euenit arbitrio, vt quanto vehementiori propriæ voluntatis cupiditate in facinus aliquod aduersus Deum ferebantur, tantò ardentius eisdem nos oppugnare delictis pertentando, plusquam ingrati

Dæmo-
num nos
seducen-
di pote-
stas à
Deo li-
mitata.

grati in eorum creatorem, atrociori supplicio, aeternoque cruciatu ad tartara detrusi, mille, tormentorum poenarumque generibus affiendi. Verum & hæc dæmonum in nos quæsitæ potestas, nosque sine fine seducendi studium, suis etiam finibus & carceribus à Deo & misericorde & iusto inclusum est. Ipse enim qui nullum sibi fidelem dictoque audientem ultra vires tentare permittit, Angelos singulos singulis, seu plures omnibus, pro varia eorum diuersaque dignitate attribuit: quibus etsi ante lapsum, non absimiles erant: tamen nunc, ut vilissima mancipia, (maxima certe capitis diminutione minuti) velint nolint subiecti sunt diaboli. Quamquam autem, veteris suæ superbix fermento in dies magis magisque inflati non secus ac simia hominum facta, ita dæmones Angelorum imitari student, in eo tamen, utpote re impossibili sese antea plus satis turpes, turpissimos tamen magis dant quod vel ex Pharaonis Magorum tertio signum ipsa meridianâ luce clariùs ostenditur. At quænam hæc res sint propria, & quando eueniant, humani ingenij imbecillitatem fugit: id nobis sufficiat scire sæpenumerò dæmones, cum antea maiora fecissent, minora tamen multò facere, fuisse prohibitos.

Mali
Genij
Latinis
Poëtis
qui.

Dæmones ipsi à prima statim hora atque in lucem sumus editi, immò in ipso vtero materno, nobis summè aduersantur: hinc & malos Genios, nuncupauere Latini Poëtæ, quod eos falsò nobiscum nasci censerent; ob peccatum enim originis, variam sibi nobis nocendi aniam datam arbitrantur, minori aut maiori malitiâ præpollentibus, quibus sæpenumerò, nisi Angelorum adiuti præsidio, dubio procul succumberemus.

Mall. Malefic. Tom. II.

Si quam autem victoriam inde reportamus, (quam quidem frequentissimam sanctos Dei reportasse scimus) id diuinæ gratiæ auxilio, castorumque Angelorum præsidio, non immeritò adscribendum est. Nobis certè, qui nec astu, nec per nos ipsos armis pares vnquam esse possumus hosti antiquo Draconi semper succumbendum esset diuino auxilio destitutis: etsi ex vltimo & infimo Angelorum ordine defecerint Spiritus hi nequam: excepto eo, qui primos parentes in terrestri Paradiso & in deserto Christum tentationibus aggressus est, quem quidem supremum certè, respectu præstantiæ subiecti quod tentauit, esse oportuit: Duo enim principia status innoxij, vnum gratiæ; alterum, quorum neutri seruitus inerat, vbi alter sic in gratiâ constitutus fuit, ut posset, quanquam deliquit, non delinquere, alter autem eiusmodi naturæ, ut in eum nullum omnino peccatum cadere potuerit.

Tetator
Christi
& pri-
morum
parentū
e supre-
mo or-
dine.

C A P. I V.

*De diuersa nos seducendi potestate dæmonum, & atare qua nos adori-
ri incipiant: stratagematis etiam
eorum in consideratione huma-
na.*

NEc mirum, quod hi spiritus sæpenumerò vnus sint formæ, tentatum accedentes: minimè tamen habeant inter se tentandi æquam potestatem: cum, & inter cunctas animas vnus formæ magna tamen reperiatur varietas, ex internis pro-

Spiritus
nequi-
tatiæ etsi
vnus
formæ,
nō tamē

C

priæ

habent
aquam
tenendi
potesta-
tem,

priae essentiae gradibus promanans, ex quibus etiam gradibus varia spiritibus in peccando conatum obuenit magnitudo ac diuersitas. Quod ed magis affirmandum videtur, quod praeterquam quod nihil prorsus inde absurdi procedere potest, rerum etiam ordo id exposcere ac requirere apparet; quod scilicet, uti, qui maiori gloriae praedestinantur, ut plerique beati ac sancti fuere, Angeli etiam ipsi virtute praepollentes, licet haud diuersae formae, nisi ob officium suscipiant: sic & qui grauiori miseriae praesciuntur, ut plurimi fuere, ac in dies sunt apostatae, haeresiarchae, pedicones ceterique hoc genus flagitiis nobilitati, Demones quoque eiusdem speciei, impensè malos sibi accersant: cum contrariorum, ut alibi docetur,

Contra-
riorū ea-
dem ra-
tio,

eadem sit ratio & doctrina. Hinc euenit, ut qui officij praestantiores, praeter custodem Angelū, sortiti sunt: idem & Dæmonem aliquo vitio eorum, in quod natura propensior fertur, qui plus defatigentur, clarum ac superbum, quod armis aequalibus contendere, queant, accipiant: qui quidē impuri spiritus haud inuiti, quā sunt astutiā sese associant, ut ed facilius voti sui compotes fieri possint, iam a primo nostro ortu statim (ut multis placet) corporibus ni prohibeantur, nocituri; animae verò non ante, quā liberi arbitrij voluntate nos regi con-

tingit, quod ut plurimum septimo aetatis anno fieri assolet, nec etiam sine consilio, utpotè spiritus maxima calliditate praediti & vaferrimi, temere nobiscum congregiuntur, sed vi-

Strata-
pemaia
tiam-
num in
conside-

tium, originis, & proui ruamus. Eo stratagemate vsu, quod nostrorum omnium animi qualitates ac passiones, tum ex parentum constitutione,

nostraque consuetudine, tum etiam ratione corporis humani, ex propria cuiusque genesi, perpestissimas habere solent; facillimo quippe negotio, hos fore Saturninos, hos verò maligno & crudeli Martis influxui obnoxios. Illos, Venerem aspexisse retrogradam; nec Lunam, neque Solem, in eorum horoscopo benignè fauisse. Omnium enim hominum Astrologicarum aliarumque rerum longè sunt peritissimi, perspicuitate ingenij, diuturnoque tot mille annorum vsu, qui solus facit artifices, maximè edocti. Qua de re sit, ut & quae naturā eueniant, immò quod sua cuique inclinatio feratur, vsque aded exactè calleant, ut solūm ij religione, quod quisque ducitur, decipi videantur.

C A P. V.

De variis artibus, quibus sapenumero, ut nos circumueniant Demones vtuntur: & variis eorum denominationibus.

Proinde, quo minore negotio nos circumueniant, laqueisque suis irretiant, ed maiori astutia ordinis nobis imponunt. Quos enim natura magis in furorem iramque praecipites ferri intelligunt, iis aetheri spiritus, huic rei magis perficiendae accommodari, negotium facessunt. Sic enim quidam nominantur, non ob id, quod cum elementis habeant cognationem, quid enim spiritui cum materia elementari? nihil certè, alioquin, corpus in Spiritum, idemque in alterum naturā ageret, quo nihil absurdius, cum in nullo, quo naturā mutuo pari possint, conueniant: non itaque ob elementorū analogiam dicti sunt sic hi spiritus, ut multi sibi ex philosophis persuaserunt,

Spiritus
aetheri
furiosos
sollici-
tant.

Tentan-
di ratio
quæ ser-
uatur à
Dæmo-
ne.

rant, sed potius à locis elementorum quæ inhabitant, hoc ipsis nomen obuenit; nec tamen ita caliginoso huic alligati sunt aëri, vt omnis quoque locorum obambulandis eis præclusa sit potestas, cum sæpenumerò diuersissima Elementorum interstitia peruolitent, nec vllus reperitur locus, in quo non mille suis nocendi artibus occasionem captet, ac instar Harpyarum infernalium ferali suo contactu (vt Poëtæ verbis utar) omnia fœdēt ac polluant. Quos verò ambitionis vitio natura præ cæteris laborare perspectum habent, hos pituita aërei aggrediuntur diuexantque. Oscitantia torpentes ac libidine instigatos aquei sanguine satis exercent. Auaritia diraque habendi cupidine infectos atra bili terrei defatigant, qui quidem inter cæteros principatum obtinere dicuntur; qui & alias vt à serpentibus nomen sortiti, ob diuersū quò circūaguntur situm ac positum.

Apostata: aggre-
diuntur
spiritus
Aquilo-
nei,
Aquilo
omino-
sus Ca-
balistis

Meri-
diani
Dæmo-
nes po-
tētissimi

Ex quo fit, vt qui nos ad omnimodam à Deo creatore nostro defectionem apostasiāque sollicitent, ab Aquilone, qui semper pro malo & ominoso Cabalistis habitus est, denominationem acquisierint; non tamen ab illo cœlesti, quò quidem Lucifer princeps eorum propria stoliditate ascendere præsumperat, sed à terrestri potius, ad quem merita suorum scelearum præmia referens, cum aliis suæ farinæ principibus repētino ictu, fulguris instar, cœlo exclusus corruit. Atque hos, Hebræorum Mechubales, præcipuæ potestatis insignisque nequitia, esse affirmant. A meridie vero ij dicuntur, qui nobis blanditiis suis imponunt, quoad optatis contra nos potiantur: genus & hoc dæmonum non minùs quàm terrestre, pessimum quoque in eo, quod perficere intendit nullum non mouēs lapidem, solet esse potentissimum, Davidis

exemplo docemur, qui Deum assiduis votis & compellare & exorare iubet, vt ab huius altu & infidiis vmbra alarum suarum nos protegat: inquit enim: *A damone meridiano, &c.* Qui verò diuinationibus, quarum humanas mentes naturā curiosas auidissimæque vti & ipsius Adami haud ignorant, nos adorari tentant; quos, cum Dei magis proprium sit scire futura, omnes his curiositatibus frenum laxantes, peccatum incurrisse palam est, ij Eoī nominantur, cæteris plus vafritiā, iactantiā, ac mille dolis præcellentes. At qui nos sæpenumerò in inuestitiam inducunt, animique desperationibus succumbere moluntur, rationi rectæ mendaciorum tenebras obtendentes, Occidui vocantur: his omnibus mirando Dei nobisque occulto iudicio quotidie, vel singulis etiam horis, nos vt in festent, potestas data est, non tamen ex æquo vnumquemque.

C A P. VI.

De summa Dei in nos affectione: perpetua Angelorum custodia contra Diaboli fraudes: deque titulis quos diuersimodè sortitus est Daemon.

IN quibus quidem continuis tentationum pugnis quid mirum: si vel decies, in dies victi, ab hoste callidissimo prosterneremur, ni diuina ope suffulti erigeremur. Paternā enim suā in nos affectione sic rem moderatus est; ne spiritus hi semper propria essentia ac pro voluntatis maligno libitu, animi nostri affectibus incommodare possint, vt omnibus conatibus nihil intentatum relinquentes & extrinsecus & internè ibi sedulo operam dent: hac enim via peccato nos contaminatos, ijs ag-

Dei pa-
terna in
nos affe-
ctio.

gredi potestas à Deo facta est : quo fit , vt crebrò in nobis varias animorum perturbationes concitent , imaginationes corrumpant , phantasiasque ad eorum peruersum libitum accommodent , diuerso quod faciunt phantasmatum motu interioriue concupiscentiæ accensu , nihil tamen vel parum , iis omnibus adhibitis machinis promouent , si modò nobismet ipsis deesse nolimus , nostro appetitui deprauato indulgendo : sed potius gratiâ omnipotentis , sanctorumque Angelorum pro nobis perpetuò excubias agentium , auxilio adiuti , militis Christiani ab Apostolo luculenter depicti modo fortiter illi resistamus . Neminem enim his præfidiis munitum reluctantem violenter trahere , sed spontè peccatis indulgentem , ipsosque sequentem ducere possunt . Quod verò non semper ex æquo vnis iisdemque peccatis nos sollicitent , vt paulò ante dictum est , hinc factum , quòd (physicè tamen in hoc loquendo) ipsius cœli magis propitiam in nostra corpora sentientes virtutem ex parte impediuntur : adde non possremo , sed priori loco , quòd sanctorum Angelorum excubiis arceantur , præsertim cum nos gratiâ diuinâ corroboratos sentiunt , quod vel ex Balaam ariolo nò obscure deprehendere est , qui vt populo Dei omnia infauista diraque precaretur propriæ Israël intelligentiæ oppositum influxum , quo , quæ imprecaturus erat , vt reperiret sollicitè quæsiuit , quod apparet vel hinc , dum per montes varios ascenderet , nunc hæc , nunc illa expectans tempora , & hinc vsu venit , vt magis hoc , quàm illo loco , frequentiusque nocte , quàm interdiu nos infestèt , maximè verò ante interpestam , quâdo more Hebræorū mane diei incipit , & dñi 17 vt ipsi aiunt ,

Angeli
hominū
custodes

Balaam
ariolus.

viget , durum dixeris iudicium . Nec ita mirum cuiquam videri potest , quòd eo potius quàm alio tempore maior dæmonum sit potestas facta : qui enim non nisi in ipsis tenebris Spiritus tenebrarum , tanquam in suo regno potentiores ; à quibus & suos fortiti sunt titulos (vt vocant) vt nepe potestates tenebrarū in sacris literis vocitentur . Iis autè ob eorū peculiarem ab aliisque distinctam perfidiam & nequitiam nò semper ex æquo pro eorum , vt dictum est , rabie , vno tentationum genere nos aggredi datum est : cum magis hoc , quàm illo tempore ac die (quod & de superioribus dictum) hac vel illâ vigiliâ , horâ & momento viribus præualeant : tum ob diuersam Angelorum mutationē , mutuis enim vicissitudinibus , pro ratione temporum ac vigiliarum , non secus ac milites excubitores in specula collocati sibi succedunt . Hanc autem rem sic sese habere patet vel ex eo ad oculum : quòd Angelus cum Iacob Patriarcha , noctu multū diūque luctatus , ob has diuersas vigilias instāter ab eo , vt dimitteretur quæsiuit . Porro , & propter diuersum cœli influxum variūque situm , sub vno magis quàm alio possunt ac præualēt : hi enim situm suis institutis malignis naçti idoneum , loci mutatione (vt postdicitur) maximè in suis rationibus turbantur , eamque nobis magni esse momenti , ad præcauenda auertendaque mala nobis ab illis imminētia , vel ex Angelis patet , qui diuinum iussum exequenturi , deque Sodomæis supplicium sumpturi essēt , pium Deoque dilectum Loth , vt inde fugâ sibi consuleret , locūque mutaret fideliter monuerunt .

Tituli
Dæmonum.
Tentationum
eodem
genere
nò semper
tentamur.

Lucta
Angeli
cum Iacob.

CAP. VII.

De precibus in Ecclesia Catholica institutis: usu item in ea campanarum ac luminum: & ad quem finem.

Preces
Ecclesiarum
qua ratione
instituta.

Temporis etiam diuersi diuersa ratio ipsis, vel secunda, vel magis aduersa, accidere solet: hinc non sine causa sancta Ecclesia Catholica, ritum populi Israelitici pie æmulans, consuevit ut septies in die statis tamen horis, ad Deum Optimum Maximum preces effundantur, forsan, quod his ipsis astutissimus ille hostis, in nullas non occasiones intentissimus, maiores insidias animabus nostris struat, etsi alioquin, ne vel exiguo temporis momento (inæqualiter tamen) in nobis oppugnandis ferietur. Circuit enim, haud secus ac Leo rugiens, quarens semper quem deuoret. Hoc autem conuenientissimo epitheto diabolus à Spiritu Sancto depingitur, cum aperto Marte quasi nos aggressurus est, quod assidue facit. Quod autem in tenebris magis quam in luce, potentiùsque vires suas contra nos exerat: hinc Saluator noster, æterna veritas æterni Patris, nos dum lucem habemus, operari iubet, paternisque monitionibus hortari non destitit: ex quo & mos ille introductus est, ut morituris, (his enim crebrò tum temporis omnibus demon. conspiciendum sese exhibere solet, maximisque tentationibus eos concutit) candelæ accendantur, veram lucem, de qua Simon canit, lumen de lumine nobis præfigurantes. Ipsæ quoque Romanorum leges tenebras non immeritò tam sus-

pectas infensasque habent, ut nullam sententiam legitimam noctu, nisi tribus quatuorve accensis luminibus proferri sinant. Quare ut præsentia huius luminis fallaces præsentia lucis insidiæ, quas nobis insidiæ demonum retunduntur retardaturque: ita eius absentia maiores vires in nos sumere, omnium ferè antiquorum Thalmudistarum doctrinis traditum legimus: quod tamen non ita accipiendum, quod hoc elementari lumine haud secus, ægrorum oculi radiis solaribus offendantur, & à suo cœpto repellantur: spiritus enim sunt, & sic ab omnibus corporis tactusque affectionibus immunes. Nam si ab hac luce pœna aliqua eis reformatanda foret (ut nonnulli Hebræorum Mechubales somniarunt, quod & Arabes hac earum falsa religione imbuti sequuntur) hoc absurdum inde euenire necessum esset, Demones quocumque locorum sese recipiant, inferorum pœnas minimè semper subsequi, quin potiùs caliginosi aëris subterfugio, ac specuum caueâ, cum hanc lucem omnem siue à Sole, cæteris astris, ipsoque igne profectam declinare vitareque possint: neque tamè hinc affirmandum demones nihil prorsus angoris & cruciatus ab his Solaribus reliquorūq; Planetarū radiis sentire, aut etià ignis elementari splendore affici, cum id fieri possit, non tamen quod sensu aut aliquo virtutis contactu, sed potiùs intellectui sibi aduersari intelligant, ut eis accedit ad campanarum sonitum, faciesque accensas, ad quas quidem sacerdotum Christianorum, cæterorumque religiosorum ipso Purificationis festo, preces fieri cōsueuerunt: aut ob sanctorum, qui de his triumphum reportarunt, reliquias, aliæque id genus similia: ex quibus quidè omnibus infinita illius supernæ lucis virtutē, cuius latissimo

Præsentia
lucis in-
sidiæ
Dæmo-
num re-
tundun-
tur.

Campanarū &
luminū
usus in
Ecclesia.

Tene-
bræ Ro-
manis

Lumi-
nis vti
ex pri-
mitiua
Ecclesia.

aspectu & vitam & motum accipi-
mus, satis agnoscunt ac percipiunt:
Christum nempe ipsum, lapidem an-
gularem, ipsorum stolidâ superbâ re-
probatum & contemptum, non sine
extrema aternâ morte luenda perni-
ciæ. Quocirca, non abs re factum,
vt sancta, Apostolica & Catholica
Ecclesia, à primitiua quasi per manus
tradito & accepto more, hunc luminū
vsum in hunc vsque diem retineat,
non quod omnes omnium generum
dæmones (plures enim sunt) hac lu-
ce Elementari, prorsus in fugam acti,
à nocendo desistant. Aliqui enim
(cū sex à Platonis numerentur
genera) non ita magnopere hanc lu-
cem, occultâ eorum proprietate, odio
habent: subterranei vtpote, qui eius
præsentiam vel inuiti fugere cogan-
tur: quin ad candelas ab Ecclesia be-
nedictas, aut quæ sanctorum reliquias
tetigere (ne dicam de aliis lumini-
bus) ita immoti persistunt, vt supre-
mi luminis virtutem magis expaues-
cant, superiorūque à perpetrando
malis vix desistant: frequenter enim
id vfu venisse legimus.

C A P. VIII.

*De occasione quam nobis nocendi nasci
sunt. Dæmones: de nostra illorum
conatu resistendi necessitate: deque
dolosus contra moribundos præsertim
machinationibus.*

Dæmo-
nes vnde
ansâ no-
bis no-
cedi su-
mant.

Verū cū ipsis dæmonibus in
nos grassandi animus est, multo
frequentius ansam arripiunt ex no-
stris prauis cogitationibus, otiosis &
obscenis dictis & factis, cœlesti in-
fluxui contrariis, Angelicorumque
præsidiorum expultricibus: siquidem
altissimi diuini numinis virtus, non
nisi castissima pectora inhabitare

gaudet. Cūque nos propria eorum
essentia tentatum venientes adoriun-
tur, tantâ subito spirituum compres-
sio, animi angustia, repentinusque
mœror nos inuadit occupatque, vt
sæpenumerò sic quasi obsessos vel
propriæ vitæ nos tædium capiat ab
ipsis nempe dæmonibus, quibus nihil
magis horrendum tristiusque, nostris
spiritibus adeò conturbatis: quæ qui-
dem animi subitanea quasi extasi ab-
repta desperatio, vt plurimum ab oc-
cultâ causâ proueniens (longè me-
lius vt sentiunt puro iudicio Cabali-
stæ) dæmonum accessui ascribitur,
quam Astrologi solis astris eam ac-
ceptam referunt. Siquidem, si hoc
desperationis genus duntaxat à cœ-
lo causaretur, nequaquam tam repete
& è vestigio quasi, nec etiam sine in-
signi aliqua corporis, animi, ac vale-
tudinis mutatione aut dispendio (vt
sæpè fit) contingeret. Nec tamen
negandum, cū dæmones gladiatorio
animo ad nos adflectant viam, eos
nobis aduersorum syderum aspectuū
occasionem negligere haud ignari ma-
lis corpora scilicet nostra, peccato ori-
ginis ipsorum culpa infecta, astris af-
fici; magis tamen numinis imminu-
tionem curantes, quæ vt succedat, nō
tam sydera, quàm ipsa flagitia in cau-
sa sunt. Ex quo fit, vt nullo non tem-
pore, cū etiam iustus septies in die
cadat, in nobis tentandis oppugnan-
disque strenuam nauent operam, pro
eo, quo nos fallere ac circumuenire
dolosè flagrant, aut potius toti æstuāt
desiderio; huius, quo compotes fiant,
omnia postponunt reliqua, etiam ip-
sam quam sibi imaginantur habere
lætitiā hanc temporaneam, cū vē-
rum aut solidum gaudiū nullo pacto
in eos cadere possit, ob perpetuum
ignem, vermem nunquam moriturū,
æternos denique inferorum cruciatus
quibus mancipati sunt & dolore præ-
sentium,

Occupa-
tio Dæ-
monum.

Despera-
tionis
origo.

Numi-
nis im-
minutio
non tam
ex syde-
ribus
quàm ex
flagitiis.
Oppa-
gnatio
Dæmo-
num cō-
tinua.

sentium, & timore futurorum. Hoc autem omnem humanum caput excedens, tristissimumque & acerbissimum tormentum non hinc eos afficit, quo ad pœnam coexistentem, quæ in Deo, ut beatitudinis obiecto, nunquā videndo consistit, quod diris flammis hi nequam Spiritus, vel etiamnum vrantur: sed à supplicio ex accidenti, quod apud Theologos nomen obtinuit, quod tum à loco deteriori, tum ex hoc tenebroso ubi crebrius obseruantur aëre, omnes ad inferna, omni spe inde redeundi penitus præcisâ, intrudendi sunt, maiori cum angustia, ob mala, ad quæ induxere damnatos: tum etiam à sensibili igne tanquam diuinæ iustitiæ instrumento singuli castigandi satis superque sunt: cui perfectio igni in omne æuum destinati, tantò vehementius ardebunt, quanto magis peccarunt, ac in hos grauius scelus machinati fuerint, ter & amplius sine fine omnium miserrimi: Nec tamē propterea de suo aliquid in nos, quo sūt animo doloso & pessimo remittunt: itaque continuo viuæ fidei clypeo munitis aduersus eos nobis p alio decertandum est, à Deo supplicias & petentibus, & spe non dubiâ expectantibus, iuxta Principis Apostolorum Diui Petri præceptum, cum fide fortiter eis resistendum *venit enim Diabolus à Deo, ut tenter, quò interiorē inspiciat hominem; ubi haud vnquam nostram non machinantur ruinam, minimè sic à Deo missus, ut quò est animo in nos maleuolo ac in Deū insolenti haud immeritò permissus.*

Hominis necessitatis resistendi Diabolo

Ex diuina misericordia tentationibus Daemonum exercemur & non submergimur.

quam horum Spirituum sit potestas, immò fides nostra ne sopore torpescere assuescat, ac haud secus ac ferrum nō ex rubigine obducatur ab iis egēgiē continuo exercetur; mirabilique Dei gloria & potentia, ex tentationibus veluti ex inferorum abyssiis nos forti suā manu vel ex insperato eripientis, velut insignis gemma hinc nō obscure reuocet. Porro, etsi nunquam non Diabolus (ut & supra adductū) tentationibus omnis generis aggrediatur hominem: maximè tamen omnibus suis adhibitis dolosis machinis animam iam agentes oppugnare non desistit: quod non sine summo mysterio, ex postremis verbis Saluatoris nostri in crucē acti patri æterno Spiritum suum ardētē pectore viuīdāque voce commendatis, satis superque videre est. Inter alias autem tentationes, hæc etiam non minima, sed grauissima certè existit, quod postquam peccatum mūdum inuasit æternā Dei iustitiā id postulante hominem internè tentationibus suis aggredi potestas Diabolo facta est: qua quidem primum statim à cōdito mundo, ex duobus illis fratribus, Cainis animum horrendum in modum perculit & concussit: (quod scilicet nomen tale ex re ipsa, more primī sæculi, ipsi Caini obuēnit) tantam enim tamque diuinam inuidiam erga germanum fratrem Abelem innocētissimum Deoque dilectum internè in eo excitauit fouitque strenuè: ut & luctuosā morte omni fraternæ charitatis vinculo rupto ipsum tandem perimere non dubitari, ea vnica de causa (si modo causa dicenda) quod secundum Hebræorum placitum, fumum ex sacrificio fratris rectius cœlum petere videret: Sic & Lamech carnis illecebris libidinisque flamma incēdit, postquā ab Aemos primum nomen Dei *Sadaī* vocati audierat, ut prius duas

Morientes tentantur à Diabolo

Lamech libidine sollicitatur.

conjuges appeteret, sicque filij Dei in filias hominum irruerent.

C A P. I X.

De diluuij causa, & quis ab eo saluus remanserit: de imprecatione Noë in Cainum & nepotes: deque gigantibus & eorum superbo molimine.

QVo factum, libidinum flammis temper crescentibus, vt ferè omnes, paucissimis exceptis, à recto deuiarent tramite, timore Dei à terra prorsus expulso, posthabitòque nefariam, tandem Dæmonum artibus passim Gigantes illi producerentur: quorum vastam, humanæque naturæ parum decentem & inconditam molem, tempore vniuersæ carnis resurrectionis, ab his dumtaxat auferet qui diuinâ gratia, ab inferorum vinculis exoluti sunt. Hi nempe Gigantes, quæ erant superbiâ sibi filiorum Dei nomen assumptes, cæteros præ se contemptos, hominum filios, appellauere: tandem vltionem diuinam sibi & toti mundo accelerarunt, vt omnia diluuij submersa perirent, excepto Noë, (quæ vox quietem Domini denotat) propter quod cæteris iustior esset, & semen aliquod generis humani seruetur. Quod quidem diluuium, ab Angelo (quem Pelion fuisse Cabalistæ volunt) instructus Noë (hoc enim modo, multa præsciuisse antiquitus Patriarchas, cum de rerum euentibus, tum de humana salute, iidè asserunt) Deique ad hoc excitatus spiritu, totis annis centum ante populo prædixerat, ad resipiscentiam cõfessionibus suis fideliter exhortando: sed omni sine fructu, frustra & incassum laborando. Interea temporis arcam sibi, diuinè id edoctus, extruxit: in quam, cum vxore sua, tribus filiis, totidèmq; nuribus, adde

Gigantes
diluuij
causa.

Noë,
quies
Domini.
Angelus
præmo-
nuit
Noë fu-
turi di-
luuij.

& nonnullis, de cunctis cæli & terræ animantium generibus, seruandus sese reciperet, cæteris omnibus Catclysmi aquis submersis & perditis. Post hæc, haud longâ temporis morâ, & antequâ adauctû adhuc esset nouû genus humanum, Diaboli antiquum obtinètes filium Noë, Cham dictum, induxere eò, vt patrem denudatum dormientem cæteris fratribus deridendum propinaret ac monstraret, quem tamen antea fascino quodam ligasse, ne gigneret, quò id semen impediretur, Berofus antiquissimus Chaldæorum historicus testis est, qui hinc expergefactus Noë tantum piaculum in se patrem commissum sentiens, à Dæmonum insidiis, filiisque malitia profectum, Cain eius nepoti imprecatus est; cum quibus Deus benedixerat, ipsi maledicere non integrum esset: ex quo tempore Cainum primum nigro à reliquis distinctum esse cœptû non leuis suspicio est, cum vel extrinsecus, tum Dei vindicta apparet, id quod magis aliqui asseuerare videntur, cû ex ipso Æthiopes, Ægyptij, cæteri; Nigritæ orti propagatq; sint. Verum enimverò an nõ etiâ egerunt variis iterû per vniuersum terrarû orbè nationib⁹ hinc inde dispersis, cum per plurima signa & sacrificia antiquos patres à propriis intelligentiis quibus familiares erant, vt eorû fidem in id futurum semen clariùs testatam facerent, instructos viderent, quo & ipsi, varias regiones, & loca peruolando, omnis generis vitiiis Mundum inquinarent, tentarèntque; vt huius benedicti promissi germinis omnem memoriam, (si foret possibile) penitus obliterarent, totòque exterminarent mundo. Diuino itaque permissu, hominum peccatis id merentibus factum, vt quemadmodum pij sensim incrementa sumunt in dies, in scientia & timore Dei illuminati:

Cham
patrem
Noë fra-
tribus
deriden-
dû pro-
pinat.

Caini
posteri
Æthio-
pes, Æ-
gyptij,
Nigritæ.

ita

Zoroaster
aliàs
Nembro-
thus im-
piæ do-
ctrinæ
magicæ
primus
inuentor

ita rursus impij contemptores nomi-
nis diuini magis magisque ignoran-
tiæ tenebris inuoluantur. Quapropter
sub id tempus Zoroaster, sic dictus
Astronomus, quidam Nembroth fuis-
se autumant, Dæmonum astutiâ hûc
risisse ferunt, tam variis præstigiis
hominum, calorum siue potius Dæ-
monum ope adiutus, oculos perstrin-
xit, vt supra omnes humanas vires
inde superbia elatus dicatur. Eorun-
dem porrò Dæmonum furiis & exci-
tatus & agitatus, ille Gigantum pes-
simus, proles hominum miserrima,
felicitatem hûc in terra à cœlo sibi
contingere, omnibûsque aliis asse-
re non erubuit, ex quo consequutû
vt homines mirum in modum super-
biâ efferrentur, superbissimæque
turre illius extruccionem molirêtur,
à qua tamen immissa in eos diuinitûs
linguarum diuersitate ac tanta con-
fusione inextricabili, vtpotè operis
nefarij cœpto statim desistere coacti
sunt. Hoc itaque pacto & lingua il-
la, quâ Adam cunctis rebus vnicui-
que & propriæ substantiæ virtute no-
mina indiderat, omnibus in hoc con-
sistentibus erepta est; si Heberum,
cui Hebræi suam originem acceptam
referunt, illi operi minimè consen-
tienti exceperis. Eodem etiam tem-
pore idem Nembroth, dum passim
ignem obseruari præciperet, quo
prius Aretia, Noë vxor, ex arca
egressa, gratias Deo agens, quod
minimè totum genus humanum
submersum voluerit, Deum adora-
uit: is in causa fuit, vt Chaldæi
primi Assyriique Reges hunc coram
se præferrent ac colerent, ansamque
præbuit non exiguam, quod Abra-
ham, primus Dei martyr, seu con-
fessor haberetur. Nam is apud Hur,
Chaldæorum existens, Deum cœli
verè adorauit: Elementum verò
idololatricum, vt potè ab imperfe-

Aretia
al. Tyrea
Noë
vxor

Abrahâ
primus
Dei
martyr.

ctiori institutum sexu, diuinis hono-
ribus vt officeret adduci nullo pacto
potuit, qua de causa & tyranni iussu
in fornacem ardentem coniectus, in
testimonium suæ fidelis constantiæ,
cedentibus nihilque lædentibus flâm-
mis, saluus (vt Franciscus Georgius
Venetus asserit) ac incolumis eua-
sit.

Abrahâ
à fornacem
saluus
eualit.

C A P. X.

*De origine cultus idolorum superstitio-
si perfugio delinquentium: circum-
cisionis præcepto: & transforma-
tione toties à Poëtis laudata.*

SVb id porrò idem tempus, eo-
rundem Diabolorum instinctu,
Ninus Assyriorum rex, primus in
mundo, & author hominibus, &
inuentor aris signati, quo quidem
nonnulli in priori mundo Christum
esse venditum putant) idola colendi
occasionem præbuit, erigendo in ho-
norem patris sui Beli statuam, azylum
cunctis ad eam confugientibus de-
linquentibus, haud abominandam
impietatem, postea Cedax longius in
vulgus sparsit, quibus imaginibus è
limo, ceu alter Prometheus fictis
quam profectò Deus miro suæ pro-
uidentiæ ordine prius irrepere prop-
ter mundi recentem creationem pro-
hibuit ac vetuit: malum certè, quo
non aliud magis abominabile ac de-
testandum, cum homo eò insanix à
diabolis seductus peruenit vt negle-
cto & obliuione dira præterito suo
Creatore, Creaturam aliquam sor-
didam & interdum se longè igno-
biliorem diuinis affecerit honoribus,
crimen scilicet omnium criminum
grauissimum ratione obiecti, læsæ nē-
pe Maiestatis nō humanæ sed diuinæ.

D

Quod

Gen. I. r.
cap.

Quod vel hinc clarè patuit, quidnā sydera etiam ipsa, ob eiusmodi piacula commissā, in nōstra corpora possint, cūm Aram ante patrem morte rebus humanis exemptus sit, nec id sine causā, cūm sæpenumerò in magna delinquentium turba, etiam si qui reperiantur innocentes, vnā rapiantur ad supplicium, nec tamen in hoc etiam Deus alicuius iniustitiæ incusandus, cūm ex hoc malo pœnæ bonos præmio afficiat potius, ornatiorēque reddat, cum ipsos malos meritò pœna maneat & interitus excipiat. Ex hoc autem idololatriæ creaturarum cultus initio, res paulatim eò deducta est, Dæmonum miris technis & fraudibus, vt Chaldæi prius, dehinc sacerdotes Ægyptij, vtpotè. maximè præ cæteris superstitioni huic Diabolicae irretiti, eò tandem dementiæ processerint, vt firmiter penitusque illi per ignes, hi verò per statuas magica fabricatas arte, Dæmoni vel propriam salutem, omniāque sua bona & commoda, accepta referentes, ab vniuerso eorum ordine, vt à Deo animas in corpora naturā immitti somniant potius quā crediderint. Quam ob causam processu temporis hac venenatissima animarum peste maximam partem hominum inficiente, à Deo ipso Abrahæ mandatum est, vt hanc quamuis sibi cognatam infectam tamen hoc veneno præsentissimo gentem penitus fugeret, mutando solum etsi patrium, vel Deo (vt assolet) Angeli ministerio, quem Zadchiel, Cabalistæ fuisse volunt, ad hoc vtente, ne & ipse ex eorum conuersatione corrumpere, cūm iuxta commune verbum, *Cum peruersis peruertemur*, vt plurimū. Ne autem diuinæ promissiones suo tandem tempore complendæ, intereā prorsus penitusque ex omnium fidelium etiam animis, Diabolicis dolis extirparentur: inire Deo

Dæmoni omnia sua referentes.

Abrahæ mandatum à Deo.

Genes. 6.
cap.

cum Abraham eiusque posteris perpetuum foedus placuit, externo præputij circumcisionis signo post octauum, ex quo masculi nacerentur, diem faciēdo, quasi adumbrato. Hoc nimirum signo, cūm Dæmones prohibitarum libidinum flammās summo perē debilitari animaduertent, ne hīc quidem pro more suo, aliquid intentatum relinquerent, quò huius feminis memoriam omnem abolerēt, gentes reliquas acriter instigando, vt hoc, quò Hebræi à cæteris secebantur gentibus, quasi dedecoris & infamiæ loco: exprobrarent, eosque homines ceulerios. Appellas ac Verres nuncuparent: denique pro gente impia ac superstitionibus dedita, passim diuulgarent. His itaque gentibus omnem gratiam, à verò Deo profectā, quasi pedibus conculcantibus, inciderunt tandem iustā Dei vindictā in se sum prorsus reprobū, naturā etiam lumine ipsos destituentē, plusquam brutorum naturam induentes, adeo vt eorum multi ipsis brutis miscerentur, mas in marem, scēmina in scēminam, in propriū denique hominē (*horresco referens*) coirē nō erubuerint. Hoc belluino ac nefando scelere, quo non aliud Deo magis exosum, res eò deducta est, vt tandem omnes meritas luerent pœnas: tres in meridie non sine mysterio Angeli apparuerē, ex quibus duo tantūm vesperi Sodomiam ingressi, hinc sine mora cælum vndique sulphur & ignem pluere visum est, quo quinque illæ antiquæ insignēsque vrbes hoc nefando crimine pollutæ, penitus deletæ, ac etiam hodie ita subuersæ, in perpetuum diuinæ iræ testimonium cernuntur in lacu, quo contra reliquorū naturam viua absorptis mortuis non submerguntur animantia, tanto foetore exhalante, vt cunctis supra volantibus alitibus lethalis sit: adeo

Pactum Dei cū Abrahā.

Hebræi omī gēs.

Coirēs contra naturā.

adèd vt Cabalistæ ibi locorum inferorum portas esse rati sint, de loco enim subterraneo, nobiscum alioqui concordant. Ipsius quoque Loth cõ- iux, quæ non sine maximo secreto anonyma in scriptura reperitur, ex transgressione mandati, quo egrediens ne retrò circumspiceret iussu, in salis statuum vel in hodiernum diè non sine horrore conspicuam, transformata scribitur. Hæc & similia diuina oracula, quod dæmones eluderent, quadam cacozelia stultæque imitatione, haud secus ac simia humana facta imitari tentat, authores fuisse, vt tot, tantæque metamorphoseon fabulæ, ab antiquis Poëtis fingerentur, quibus gentiles iam antea stultos, prorsus (vt ille ait) insanos redderent. Ad instar enim huius statuæ, Bactum in saxum, in montem Rhodopen apud Poëtis primùm translatos legimus; Phyllidem in Amygdalum, in florem Narcissum, in fontem Arethusam, in auem Picum, atque adèd in stellam Arctophylacem, milleque alias eorum fabulosas transmutationes, vbique gentium apud eos videre est: hinc etiam factum volunt, vt diluuij memoria, quam Noë Hetruscos edocuit, dum iam ad alta, iam ad ima tenderent, ærumnosæ tunc vitæ memores, Pani Lyceo post Euandri accessum, dæmonum astutiâ falsò ascripta sit.

Trans-
forma-
tio apud
Poëtis.

CAP. XI.

De sacrificijs hominum: quinam ea instituerint, qui verò abrogarint.

CÆterum, cum & intellexissent Deum, ob præfigurandum verum illud, multis sæculis post futurum sacrificium tentasse Abraham, præci-
piendo vt filium sibi vnicum, vnicq;

Sacrifi-
cium fi-
lij Deus

dilectum in monte Moria mactaret, (montibus enim antiqui Patriarchæ, loco templorum vsi sunt) haud mora idè genus sacrificij sibi expostularunt, hinc in reliquiarum ad sacrificandum destinarum penuria, Phænices primùm apud Tyrum impulit: Deinde & alios plerique vicinarum gètiū, vt humana sacrificia sibi caderent, immò tandem parentes, vt propriis liberis minimè parcendum duxerint, ad eam dementiam adegit. Huius rei vel sacra scriptura testis esse potest, quæ tradit, regem Moab primogenitum suum, regni successorem, in obsessæ vrbs moenibus, hostibus videntibus, quò de Hebræis victoriam reportaret, idolo Molochio iugulasse: quam ex voto etiam obtinuit, minime tamen ob tantum scelus commissum, omnibus potius flagris dignissimum: sed quòd Hebræi diuinitus, ob multifaria conmissa crimina, ipso quasi medio punirentur. Hæc tam execranda parentum in liberos laniena, vnd nã aliò, quàm ab ipso Diabolo, homicida & mendace ab initio profectam dixeris? innatam parètum in liberas *στυγνῆς*, in crudelissimam carnificinam conuertente: superbissimus omnium spiritus iste nequam, qui excellentissimam & ad ipsius Dei imaginem formatam creaturam, sibi litari exposcere non veretur, quod tamen iis, qui Tyriorum coloniam Carthaginem inhabitauerunt persuasit, Saturno sic litantibus, dein in Taurica Chersoneso, Arabia Ægyptoque idem factitatum, quod tandè Amasis Ægyptiorum rex magis cordatus vir, substitutâ imagine ceræ abrogauit. Inuasit & hæc dira pestistadem Germaniam, qui Theutati suo idolo, multo tempore eiusmodi sacrificia nefaria offerebant: perrepsit postea & in Sueciam prope Vpsaliam; quin & ipsa Italia rerum olim domi-

præcipit
Abraha

Montes
loco tem-
plorum.

Amor
parenti
inuide-
re veritas.

Sacrifi-
carunt
var. ipe-
puli.

na, delusa à Græca voce *φῶς*, ab hac immunis remansit, immò tam diu ea afflicta est, donec Hercules orbem terrarum peragrans, tot eum mon- stris purgando, veriore reddiderit interpretationem: eam scilicet, vt hoc sacrificium potius lumine, id quod vox sonat facerent edocuit. Nec ipsa Roma, quòd veriora repor- taret responsa, humano sanguini parcendum rata. Exinde in Galliam, Britaniam ac Norægiam apud Druy- das serpere cœpit. Quis itaque hæc omnia à dæmonibus orta esse non vi- det? Tempore tamen (vt antea Pro- phetarum prædictum erat vaticiniis) aduētus Christi in carnē, hæc diabolica laniena in vsu esse desiit in impe- rio Romano, quod Adriani Impera- toris ministerio, diuino autem instin- ctu factum est. Maiorem etiam in modum hæc pestis grassata reperitur in nouo illo orbe superiori sæculo, Hispanica nauigatione à Christo- phoro Columbo Ligure primùm re- perto, vbi non rarò vsu venit, vt quo- tannis ad septem millia hominum va- riis gemmis sacrificaretur, sic enim ipsorum Idola vocabantur, tum à Su- catanensibus hinc solùm, ignotà tamē de causa Appellis: cùm etiam à Me- xicanis, qui tum ibi rerum potiebantur: Quod tamen execrandum faci- nus nostro tempore à magno illo Fer- dinando Corresio, Iberorum duce, sub auspiciis Caroli quinti nunquam sa- tis laudati, vel ex hoc solo, ipsorum quoque finibus exturbatum est, haud secus ac altero Hercule. Præ- terea, horum etiam spirituum frau- de factum peractumque est, vt Iose- phus innocens à fratribus suis, Ægyptiis venderetur. Ab iis enim Pharaon Moysi famulo Dei credere dissuasus est, qui quidem primus pro- phetarum miracula edidit, hinc bicor- nem per ceruam Cabalistæ prophe-

Druyda non percerit humano sanguini in sacri- ficiis.

Iose- phus à fratri- bus ven- ditus Æ- gyptiis.

tasse tradunt: immò ex eo Hebræos arctius premere cœpit: quò autem miraculorum diuinorum auctoritatem imminuerent, è vestigio per suos ma- gos similia, præstigiis tamen homi- num oculos fascinando, facere tenta- runt: quibus præstigiis adedò non tã oculos, quàm ipsa corda gentium oc- cuparunt, vt non modò cœlum, stel- lalque, sed & omne ferè brutorum ^{Idola plurima} genus, pisces, allia, cæpas, aliæque ^{pro Diis co. utui.} olera, gemmas & ipsa Elementa, hominum gratiã tamen producta à Deo, quæque cuiusque ingenium si- bi idola finxerat, pro diis suis colere nihil addubitarint.

C A P. XII.

De legibus gentilium; qui imitatione Mosaica Diis suis omnia refere- bant accepta: quo item idiomate ferrentur: de libris sacris & pauca de Sibyllinis.

CVM postmodum autem, verus & vnicus Deus verum quoque & vnicum cultum, quo se affici vel- let, misertus generis humani multis modis à vero aberrantis inscriptum binis tabulis lapideis (legem illam omnium legem, duarum nempe ta- ^{Præcep- ta Dei} bularum) populo suo per Moylen in monte Synai inter fulgura & toni- trua promulgaret, & inter cætera ^{duabus lapideis} Sabbatum obseruare præciperet, men- ^{in sculp- ta.} daces hi Spiritu & tum in contrarium nixi sub diuersis fabulis festa cele- branda esse eментiti sunt, quò magis suã superstitionē stabilirēt, ipsos He- bræos festa vera vero Deo ritè cele- brantes imitati, Ioui, Apollini, Dio- nysio, infinitisque aliis suis laruis & heroibus vbique gentium pecu- liaria festa sacrificiaque institui pro- curarunt, agni etiam paschalis: come

Mahumectus.

Leges
Dij ac-
ceptas
referen-
tes.

comestione[m] æmulati variis liba-
minibus agentibus immolatum est,
quibus & diuinationem, quo vsu
increbesceret, mirā addiderunt astu-
tiā: nec defuere, qui in ferendis
legibus suis gentibus Moyſi cedere
voluerunt: hinc Ægyptiis Hermes,
& Apis; Persis Oromasis; Bactris
Zatriastes: Cretensibus Minos, &
Epimenides Thracibus Zamolxis;
Scythiſ Anacharſis: Lacedæmoni-
bus Lycurgus; Triptolemus, Pho-
roneus, Draco & Solon Athenien-
sibus, legumlatoreſ fuere, sicut
apud Macedoneſ Cabiris, apud
Romanos Romulus ac Numa Pom-
pilius: atque multis sæculis post,
apud Indos Senāsque Somogor-
bonus, qui exercitiorum idolola-
tricarum (vt & hodie adhuc Orien-
talibus moris est) causa fuit præci-
pua, perinde vt Viracoces, in or-
be nuper reperto, apud Peruanos,
& Zuazatlus penes Mexicanos: apud
Iaponios Amidas & Xaca, & tan-
dem Mahumectus: sic enim aliqui
scriptum reliquēte, quem ex eius
ortu, nomine, ne dicam dictis ac
factis, ipsummet Antichristum,
orbis bestiam, ferum aprum blasphem-
iæ denique & iniquitatis filium,
noſſe licet. Qui quidem Pseudo-
propheta legem ab Archangelo ac-
ceptam aſſeculis ac miseris mancipiis
suis tulisse mentitus est, prout & alia
omnia, ab aliis similiter ferè factum
vniuerſis: qui, quò maiorem auctori-
tatem sibi conciliarent, Moysem imi-
tati, suis etiam Diis leges acceptas
referebant; hinc Zatriastes legem
à bono numine se accepisse glo-
riatus est. Minos à Ioue: ab Apolli-
ne Lycurgus: atque à Veſta Zamol-
xis: & Numa ab Ægeria Nympha.
Haud multum abſimili dolo & frau-
de caruerunt, vt tot eorum leges aliā
quàm vernacula lingua ſcriberentur,

quò minùs eorum cultus paſſim ſcri-
bendo vileſceret: inſtar eius, quòd
veram viuenteſ Dei religionem, ob
maiorem obſeruantiam, non aliā niſi
Hebraicā (omnibus vocabulis Ægyp-
tiis inde exterminatis, quò citiùs eo-
rum ſuperſtitionum obliuio induce-
retur) ſcriptam cernerent: Proinde
antiquiores Græci Puniceis literis
ſuas leges exaratas obſeruauerunt:
Romani lingua Hetruſca ab Aramea
non ita diſſimili fulguritorum ac au-
guriorum artem cuſtodiuere, quàm
pueros eorum edoceri ſedulò dederūt
operam. Sic veteres Germani &
Galli Græcis elementis quæ de reli-
gione ſentirent, ſcripſere. Vniuerſi
verò Orientaleſ Syriacis caracte-
ribus ſuas ſuperſtitioneſ conſignant.
Nunc etiam temporis adhuc diabolo-
rum ſit inſtinctu, vt pleræque genteſ
barbaræ, nos, Græcoſ, Æthiopeſ, non-
nullòſque Indos, omneſ tamen Chri-
ſtianoſ, apud quos aliuſ à vernaculo
ſermone in religione exercenda uſur-
patur, in ſuis quoque ſuperſtitioni-
bus æmulentur, vt hodie faciunt Si-
næ, etiamnum idololatræ, Iaponij &
Peruani, cum nouæ Bathiæ incolæ:
qui omneſ diuerſa ab ea quā loquun-
tur lingua utebantur: immò & adhuc
licèt clāculum vtuntur. Horum etiam
ſpirituum opera peragitur, vt Tur-
cæ, Aſſyrij, Mauri, Arabeſ, Nigritæ,
Ægyptij, Perſæ, Medi, Parthi, Ara-
choſij, Sogdiani, ac nōnulli ex Indis,
eiſque Tmaū, Tartari, necnō Sacæ di-
uerſa orbis climata inhabitanteſ, alio
quàm vernaculo ſermone ſuam legem
Arabico nempe ſcriptam habeāt: ad
hæc nōne, dum Hebræoſ ſuilla carne
lege vetante abſtinere viderēt, & ipſi
vt à bobuſ Ægyptij ſibi temperarent,
effecere; quod & adhuc obſeruatur ab
Indiſ, ſic & à piſcibuſ Syri. Illa itaque
diuinę legiſ obſeruatiōe, reſ eò dedu-
cta eſt, vt hoc benediſt. ſemē nō modò

Roma-
notum
leges
qua lin-
gua ſer-
uatæ.

apud Iudæos in dies magis magisque
radices ageret, verum & gentibus
Sibyllinis innotesceret oraculis, qua-
rum decem celebrantur (etsi nonnul-
li vnam tantum fuisse velint diuersis
dictam nominibus) quæ omnes di-
uino afflatæ numine, vaticinatæ sunt:
etsi ipsæmet suorum vaticiniorum
ignaræ miseræ. Haud enim existi-
mandū, cum veræ fidei esset expertes,
eas, instar nostrorum Prophetarum,
fuisse illuminatas, verum vaticinia
illa ex diuino influxu in earum animis
quasi imagines in speculo, relucebant:
non ad illarum proprium, sed potius
gentium, ne quicquam causare possent
commodum, perinde vt Balaam ario-
lo, ac Caiphæ sacerdoti immitteban-
tur. Quorum porro molitionibus fa-
ctum, Hebræos imitando, qui Salo-
monis Cantica, Ezechielis prophetiā,
allegoricamque scripturæ interpreta-
tionem, non nisi viris dignis mani-
festari volebant, harum libros, atque
Hidaspm legi, præterquam quod à
quindecim viris capitis cunctis sup-
plicium præscriptum erat.

Libri sa-
cri non
omni-
bus ma-
nifestati.

C A P. XIII.

*De Poëtarum miris figmentis: eorum
doctrina fabulosa à Daemonibus in-
stigata: responsis etiam Damonum,
oraculisque diuersimodè redditis
imitatione sacrorum Prophetarum.*

PRæter hæc, an non iidem nequæ
& fallaces spiritus excitant, vbi
hoc beatissimum semē apud Hebræos
nasci debere, eisque propriā malitiā
crucifigi ac expelli, gentibus verè Dei
filium prædicandum perceperint, quo
vilo si modo possent impedirent, aut
saltem nō possent retardarent tot Poë-
tas, ad tot tantasque fabellas effingē-
das vbiq; gentium de Iouis liberis,

Poëta
quæ à
Diabolo
edocti.

qui nonnulla ex parte huius sanctissi-
mi seminis virtutes, ac Theandrica
gesta, non secus ac similia humana,
æmulari viderentur. Quid enim aliud
sibi voluere antiquorum vates per
Perseum è virgine natum, nisi vt hac è virgi-
fabula, Apostolos hoc diuinum ger-
men à virgine prodiisse docentes, ^{Perseus}
quasi nihil inauditum, admiratione
aliqua dignum afferentes, præ se cō-
temnerent? quid per Mercurium,
Deorum hominūque internunciū,
nisi, cum hoc semen verè hoc officio
functurum audirent, leuius eo affi-
cerentur? quid per Herculem natum
è Ioue, orbem terrarum à tot mon-
stris vindicantem intelligi voluerūt,
in cuius beneficij memoriam tot tā-
tisque malis erepti, propria mortales
sedendo libarent sacrificia, eique de-
cimas instituerent? quid per Sameti-
cum regem inferos petentem, atque ^{Descen-}
cum exuuiis redeuntem? quid per tot ^{sus ad}
plures alios, nisi vt cum hoc diuinū ^{inferos.}
germen ineffabili quodam modo hu-
manam suæ diuinæ indissolubili vin-
culo copulasse naturam audirent: quod
homines ex inferorum potestate, è
lacu illo, in quo non erat aqua, libe-
raret: hæc (inquam) omnia non
maioris ac suas facerent fabulas,
vnūque alteri quasi similia confer-
rent? quid aliud per Aesculapium,
morbis hominum variis medentem,
nisi vbi hoc sanctitatis germen verè
nostros languores sanasse intellige-
rent, flucii omnino penderent: Quæ
porro effinxere de Aristeo Procone-
sio mortuo, & denuò tandem viuò
apparente, Cleomede in arca inclu-
so nec amplius reperto, Adonidi quē
spargerent planctu, Abari ac Hy-
perboreo per aëra volante, nisi vt
nos huius seminis memoriam re-
quiescentis in sepulchro quotannis
celebrantes derideant: quasi perinde
ac cum eum, propria virtute à mor-
tuis

Resurre-
ctio &
Ascensio
Christi.
 tatis resurrexisset, ad coelum in conspectu multorum ex fratribus cōcen-
disse, grata mente & ore recolimus,
ut rem nullā admiratione tantā di-
gnam, stupentes ludibrio habent.
 Poëta
diuinos
Propheta-
tas emu-
lantes.
 Quid de Mithræ sacrificio, pane ac
potu, Mercurij aqua, quā commissa
scelera expiare miseri somniabant, de-
nique de tot innumeris hoc genus
fabulis ab eis confictis? an ob vllam
aliam id factum putaueris, quā ut
huius clarissimæ lucis ad reuelationē
gētium cœlitus demissæ, splendorem
suarum fabularum caligine tenebris-
que retunderent, acinuoluerēt, cum
penitus illud extinguendī potestatem
omnem sibi præcisam viderent. Haud
ab simili modo & consilio diuinos
Prophetas, populū ad veri Dei co-
gnitionem crebris concionibus pro-
digisque inuitantes, diuināsque reue-
lationes propalantes, suis & ipsi fal-
sis diris amulati sunt, quorum insi-
gniores celebrantur, Musæus Atti-
cus, huiusque ciuis, Lycus, Bachides,
Boëticus & ipse Tiresias, Eucleus,
Epimenides, ac Mopsus, omnes qui-
dem, at diuersis futuris prædicendis
olim occupati, ut à diuersis demoni-
bus ipsorum abriperentur sacrificia,
vel etiam ieiuniis, lotionibus, variis-
que cantibus, choreis que præmissis:
vix enim dici potest, quā hi immū-
dissimi spiritus diuinorum tamen ho-
norum sint auidissimi, adeo miseran-
dum in modum diuinos honores sibi
exposcentes miseris hominibus diū
multumque impoſuere. Hinc neque
Branchis, virgo vatidica, ni virgam
manu teneret, triduū ante ieiunans;
pedes limbūſve fontem tangerent,
responſa dare poterat. Ita nec Colō-
phone responſa proferebat, non gu-
ſtatā antea aquā illā, quā omnium cō-
ſpectui ſubtrahebatur quid? quod ip-
ſum Delphicum nihil promebat, ni
ſacerdos in antri adytis tripodi inſidēs

diras illas potius quā diuinas exha-
lationes exciperet. Adde de tot aliorū
oraculorum reſponſis, quæ iſdem de-
monibus ducibus & auctoribus pri-
mū in Iouis Dodonei templo ex
quercu reddi cœpta ſunt: poſt vbi ve-
ri Dei vocem ex arca reſonantem, &
ſacerdotibus ut populi futuras pœnas
cauerent iubentē, primū perciperēt.
 Quid porro cum illis fatidicis ſermo-
nibus totque Deorum ſimulacris, quæ
omnia vſque ad tempora Pyrrī Epy-
rotarum regis carmine reſponderunt,
aliud ſibi voluere, niſi ut Iob verſus,
Davidſque Pſalmos imitarentur; mi-
rā certē aſtutiā breuiloquentiam in-
troducetes, ut ambiguitate veridici
haberentur, cum tamen rei pſa, niſi
ſi hominum exitia ſpectantes fallaciſ-
ſimi mendacēſque in ipſo euentu rei
ſemper comperti ſunt. Reſponſa itaq;
mendacia ſtrictioribus numeris inclu-
ſa, ſonora magis, ſenſuūque gratiora
reddere volebant, quod & eorum lau-
des ſuauitate quadam veri Dei laudes
hymnis decantari ſolitas exuperaret:
progreſſu tamen temporis, cum non
ampliū ligatā, ſed proſā potius ſuā
reddere cogerentur, minū certa tum
prædicere potuiſſe deprehenſi ſunt,
quod non cœleſtis alicuius influxus
defectu factum putandum: quaſi ve-
rō pythones ac ventres eorum non
tanto ut antea terræ halitu expleren-
tur, quod nonnullis per ſomnium in
mentem veniſſe videmus, cum oracu-
lo paſſionis omnis expertia, nec à re-
rum natura, nec loco certo affician-
tur, concludanturque, verū longē
potētiori cauſæ id factum meritō ad-
ſcribendum, ut pote ab altiori intel-
lectu proſectum. Neque enim, quod
Aniel Zachieli præfecturam ceſſit
(his enim intelligentiis mundi com-
mitti regimina ferunt) quorum cau-
ſā varios inferioribus influxus con-
tingere ſecretiores aſſerunt ſapientes,
cum

Oracula
ex quer-
cu red-
dita.

Imita-
tio Pſal-
morum
Davidis

Reſpon-
ſa Da-
monum
quæ.

Branchis
vates.

cum quæ in voluntate, vt ipsa quidem responsa consistunt, longè ante quàm eueniant, vnico intuitu in suæ essentia speculo prospiciat.

C A P. XIV.

*De aduentu Christi: an ei silentium
responsorum Daemonum tribuendū
sit: de illorum in operibus diuinis
amulatione: deque aduentus Chri-
sti testibus: de fuga denique Damo-
num & subuersione idolorum sole il-
lo iustitia temporis exoriente.*

Silentium
oraculo-
rum vn-
de.

NEc inde etiam factum, quod eorum sacerdotes, auaritiæ vitio laborantes, pecuniâ corrumperentur; cum enthusiasmo extra se quodammodo rapti, vti his fieri consueuerat, inquirentibus ipsimet quidnam esset quod responderent, ignorarent: multò minùs ipsorum Daemonum aliquo ætatis vitio morbôve factum existimandum, cum ijs minimè sint obnoxij, more hominum non senescētes: hinc verò potius (vt Comici verbis dicam) illæ lachrymæ, & in hoc cardo totius huius rei vertitur, quod tempus venerat, quo ipse Sol iustitiæ splendore gloriæ paternæ totum mūdum illuminante iam iam exoriebatur ex alto, ad cuius lucis recens prodeuntis auroram conspectam, omnia illa diabolica tenebris mundum obducentia, oraculorum responsa victa ac fugata terga dedere, penitusque conticuere: haud secus quàm & nocturna eorum spectra, sub tempus Solis emergentis in fugam acta, hominibus molesta esse desinunt: cuius etiam gratiā Græci, quos qui alios erudirent, sapientes habuerunt, & Romani rerum domini, qui ius ferrēt, iureconsultos obtinere. Dæmones præterea iidem videntes Hebræos in

deserto, iustitiam Dei vindictâ à serpentibus venenatis morsos, aspectu solo, eius iussu à Moysè erecti ænei serpentis incolumes euadere, simias & in hoc agere more suo non neglexere: hinc eiusdem imaginis dæmon à Nicagora Sicyonibus allatus est eundem in usum, vt à Romanis ad sedandam

Serpens
aëneus
famat
morsum
serpentis
venenati

pestem vectus est Aesculapius. Exstructo porrò à Salomone summo veroque Deo Sabaoth, quasi in medio orbis terrarum, templo omnium pulcherrimo ac magnificentissimo, ipso etiam Dei Spiritu artificibus ad id opus vndique conquisitis coactisque, vt in eo omnes Hebræi Deum suum adorarent, nonne hi spiritus hinc inde æmula quasi fama sua ædificari fategere? quod vel illo Delphico, in medio quasi habitati orbis umbilico, Apollini erecto fano cernere est.

Templū
Salomoni
vero
Deo ex-
structum

Ægyptus quoque Alexandria Serapidi, totaque Asia, Ephesi Dianæ, & Schandia Thoroni Vpsalix, magnificis omnino sumptibus ædificauere templa. Denique iam à tot seculis promisso mundo exhibito in carne hoc sanctissimo germine, quidnā intentatum hi impuri spiritus reliquere, quo id mortalibus inuidentes, statim vicissim è medio tollerent? nil profectò. Nonne Herodem, vt ne suo sanguini parceret nefariis armis intruxere: vt & Augustus, se malle Herodis porcum quàm filium esse dixerit? cumque tandem volens, licet innocentissimus hic agnus *ἀσπὴς* pro nobis exoluturus in manus peccatorum sese traderet, nullis non tormentorum generibus, vsi instrumento ad hoc Iudæi ipsi eum intentatum reliquere? quodque tunc à capite exorsi erant posteris temporibus in membris etiam: sanctis nempe martyribus Christi, strenuè persecuti sunt? quorum omnium memoriam recolendo, etsi quotidie quinque millium,

Templa
Dæmoni
extru-
cta.

immò

immo complurium numerus coniungeretur, annus tamen integer minimè sufficeret: quorumque otia tanta copia Romæ, ac si essent tædæ paleæque passim per compita viarum, ardere visa sunt. Annon omnibus omnium gentium scriptoribus hanc rem gestam literis posteritati consecrare, utpote Senatui Imperatoribusque maximè infestam, interdictum est: quorum opera? dæmonum ipsorum: nxi tamen incallum; ipse enim Augustus, licet nescius de ortu eius, (quem tanto ardore extirpatum vellet, eiusque memoriam deletam funditus) de vita Lentulus, de morte Tacitus, de eius in Iudæa aduentu Suetonius, de ipsius autem miraculis ac resurrectione Iosephus, ex solis præterea præternaturali deliquio, Areopagita sit testis, Phlegæ stupendum ac prius numquam auditam terræ motum refert Plinius. Cuius etiam, nisi ipsorum Dæmonum impulsu effectum, ut huius sanctissimæ doctrinæ sectatoribus à tyrannis interdicerentur literarum studia, quo tandem ignorantia irretiti cœlestis studij doctrinam abijcere ac deferere cogerentur? Verùm nec quod hac viâ aggressi erant eis successit, cum innumeri hinc ferè doctrinâ insigni conspicui prodierint sapientes, diuersis linguis instructi, hoc semen sanctum laudibus celebrantes, suâque morte, veram fidem confirmantes. Ab iisdem itidem profectum, ut *Ὁσίολοι*, in sanctitatis germen pictores effingerent, quo homines ab eius cultu alienarent. Et quid per Celsum, Porphyrium, Iulianum aliosque Sophistas, tantis fallaciis falsaque tot hæreticorum doctrina, non inceptum est? itidem tamen sine successu; quos enim radicitus extirpatos vellet, eos potius quotidie magis

Mall. Malefic. Tom. II.

crefcere, virisque sumere contigit: hinc tanta martyrum corona, qui vel vltro veritati huius sanctissimi seminis testimonium præbentes, mortem subierint; nec propterea quod literis interdicebatur, multi egregiè docti defuere, ad quorum exempla, & nos nostram vitam instituere, si ita vsu veniret, æquum foret, protecti viuificæ vmbra sanctissimi huius seminis. Et ut ad ea de quibus superius digressi sumus, redeamus. In tantum hi scelerati spiritus ad exortum huius lucis diuinæ, eiusque verbi per Apostolos prædicationem, in fugam versi ubique locorum exterminati sunt, ut & ob solum nomen etiam à malis prolutum obmutescant penitus, eorumque idola subuertantur; cuius rei vnum ex aliis multis exemplum extare inquit, à Diuo Bartholomæo aduersus Astharothum, insignis magnitudinis Albani Dæmonis simulachrum, ac Sancto Thoma coram Meideo designatum.

Fuga
Dæmonum
aduentus
Christi.

C A P. XV.

De cecitate Hebræorum, qui literarum punctis occupati, scripturis genuinum sensum distrabunt: Messiam adhuc venturum expectant: sine rege, sine sacerdotio viuunt errantes, secretaque Dei ignorantes: cuius nomen licet apud diuersas nationes proferatur, tamen apud easdem quatuor tantum literis enuntiatur, non sine mysterio.

Quid aliud porro illius miseræ Hebræorum plebeculæ ac fecis verius oculos & animos vsque aded obæcat & demetat, ut alium adhuc venturum Messiam expectent stolidi? Dæmonum certe opus quorum ope-

E rā

Aduetus
Christi
testes.

Literarū
studia
interdi-
cta.

Christus
à Picto-
ribus fi-
ctus.

Hebraei
literarū
punctis
occupa-
ti.

Hebraei
errantes.

Hebra-
orū cæ-
citas.

Iesus
quomo-
do ab
Hebræis
Arabi-
bus,
Chal-
dæis &
Cabali-
stis dica-
tur.

râ redditî omnium miserrimi, mendacia veritate neglecta amplectentes occupati in scripturarum punctis literisque sensum ipsum corrumpunt, quod usque eis nihil veritatis reliquum maneat, umbram relicto corpore sectantes. O ter quaterque infelices, tot sæculis iam à patria sua exclusi, exules facti, cuius recuperandi studio, ter quotidie Deum precibus compellant, cum eâ tanto tempore non caruerint vnquam ob tot commissas idololatrias, neces Prophetarum omnisque generis alia flagitia, ita vt nunc carent, cum & sine Rege, sacerdotio, absque ephod, prophetis, quibus tantopere gloriabantur, vbique gentium & locorum summè exossi, vagentur miseri odio (vt ferunt) Vatiniano, alioqui pietate digni; laborantes ipsi soli, hanc cæcitatem (qua talpis sunt cæciores) spontè accersentes, in summa luce non secus ac vespertilioes ad Solis lumen cæcutiunt, præsertim cum & Rabini eorum huius seminis miracula nequaquam silentio prætereant, propriam Israëlî ruinam & interitum iniustæ huius germinis morti adscribentes, prout à Rabbi Mose Ægyptio, summæ apud eos authoritatis viro factum est. Cuius profectò seminis nomen, cum sit nouum, ac supra omnem modum & nomē inscrutabile non *Iesuab* יְשׁוּבָה Hebraicè, vt nunc iidem perperam ac de industria agunt, cum hoc nomine plures nūcupatos fuisse, modòq; adhuc apud ipsos vocari reperiatur: at Iesu יְשׁוּ proferri potius iustum esset prout & in antiquissimo quodam numismate Hebraicis literis scriptum reperi, sicut etiam pronuntiatur Arabibus ac Chaldæis, vel exiguum in loquendo ab eorum idiomate differrentibus, quod per artem Caba-

listicam doctis ex his dictionibus satis patet, וְיֵשׁוּבָה, *iauo*, *selo velo*. Cuius quidem nominis mysterium, verè ἀποκρυφόν, lubens prætereo, quidnam de eo nonnulli Cabalistæ scripserint, cum sub hoc nouo ac ineffabili Iudæis cunctisque aliis infidelibus miro arcano Diuinitatem ac humanitatem in vno supposito; vnde nostra dependet salus, oculi ac abscondi innuant, apertè nobis cœlitus ostenditur, non modò ex eius anomala à reliquis omnibus propriis nominibus inflexione, vt Iupiter apud Latinos & Græcos; Ἰεὺς; secretum certè animum aduertenti, adeò mirabile stupendumque vt nullum aliud nomen nobis exhiberi posset, cuius virtute & auxilio, à potestate Satanæ, cui culpâ primorum parentum subiecti eramus, liberaremur, quàm hoc ipso omnis sanctitatis fontè, nostrarum miseriarum refugio, verum etiam clariùs (vt ferunt) sole ex eius vocabuli scriptura; siquidem quatuor apud Hebræos literis scribitur, quo apud omnes nationes non sine maximo arcano, Dei nomen profertur, vt videre licet apud eosdem exaratum nomen magnum *Ieouah*, יהוה terragrammaton: Quod quidem *Alexander* ille magnus in Ial summi Pontificis Cidari aureis notatum literis dum conspiceretur, suspiciens illud statim ex equo desiliens, pronus, percussio pectore manu adorauit: totidemque elementis, profertur nomen Dei: Alla, apud Arabes: Teut, apud Ægyptios: apud Magos, Orsi, Græcos, θεὸς, Persas, Sire: Latinos, Deus: antiquos Thuscōs, Elar: apud Germanos etiam Gott: Sarmatas Bouh: & Istu, apud Peones ac Tartaros, Itga: ex cuius admirabili secreto, quàm

Deus &
homo in
vno sup-
posito
quomo-
do signi-
ficetur.

Alexan-
der ma-
gnus no-
men Dei
adorauit

C A P. XVI.

*De insolenti Daemonum cupiditate,
sibi diuinos honores vindicare vo-
lentium; sibi que urbium salutem
tribuentium.*

AD propositum ergo nostrum
nunc redeundo, pleræque & alia
præter hæc machinatos esse ipsos
Dæmones videmus, quod omnino
quantum fieri poterat, diuinos ho-
nores suos facerent, nihil non imitari
ausi; arbores enim quædam voces
humanas edere audire sunt; cum apud
Dodoneam syluam post ubi Domini
ex Arca respondisse perceptum est:
tum etiam apud Persidem, ubi ex ar-
boribus reddebantur oracula; & ex
earum, quæ Soli consecratae erant
crebriori fructuum usu homines sibi
vitam prætere credabant, ut Arte-
sius magus. Simile quid & prope la-
cum Nymphæum accidit, ibi etiam non
voce, signis tamen certis responsa
quasi sua prædebant, in hoc etiam
Deum imitari studentes, per signa
etiam sæpenumero veritatem innue-
tem; perinde ut Moyse per rubum
igne non consumptum, ita per hu-
midum vellus in arida humo ac vice
versa, Gedeoni Hebræorum iudici
aliis signis quoque aliis in locis indi-
catis. Qui enim successum rerum sua-
rum euentumque oculis quasi inspi-
cere desiderarent, ex thure igni
iniectione præscire poterant. Si enim
cœpta sua ex sententia successura
erant, nulla interiecta mora in ter-
ram proiectum flammis absumebatur;
sin minus, ignis quasi id refugere
cōspectus est ut & sæpenumero apud

Voces
humanae
ex arbo-
ribus
audire.

Respon-
sa non
tantum
voce sed
etiam si-
gnis
prodita.

Gratiæ
privatio
mors
animæ.

quàm facile Porphyrius, qui Deo-
rum vanitati præ cæteris indulget,
nosse potuisset, ni ipsemet diui-
num à se auertisset lumen, cuius
splendore sic expulsa Dæmonum
fuerunt tenebræ, ut nihil quod
petitum ab idolis esset, impetrari
potuerit, posteaquam adorari hoc
felicissimum nomen inciperet, tan-
topere lamentatur: cuius rei etiam
causa, non sine magnis clamo-
ribus Pana quendam ex eis, quos
decepta gentilitas sibi Deos sinxe-
rat, extinctum fuisse, Plutarchus
author est, non quidem ut nos,
atque hoc magis, quod omnis
horum operatio ab intellectu quem
nullo pacto corrumpi, uti nec
nostrum etiam cum deforis adue-
niat, neque ut intelligat, vlllo
aliquo indiget sensus instrumen-
to. Immo, nec hinc, quasi dæ-
mones gratiâ diuinâ privati (quæ
verissima mors est) fuerint, cum
iam ante crimine priori ea lon-
gè satis exciderint. Verum multò
magis ob tyrannici sui imperij
amissionem, tanto tempore diui-
no permissu in homines obtenti,
donec tandem in hoc Dei ger-
men, in quod nihil habebant iu-
ris, cum naturâ impeccabile foret,
manus iniecerunt mortem inferen-
do, quâ quod per Adam amise-
ramus non iniuriâ maiori cum fe-
nore recuperatum est: ubi enim
abundauit peccatum, superabunda-
uit & gratia.

Gnetiam contingit, vbi oblatum (siquidem placebat) sacrificium flāmis cœlitūs demissis statim corripiebatur, ad instar sacerdotum Bahali, dæmonibus id procurantibus iuxta Hebræorum Thalmudistarum sententiam, antequam cum Helia de vera religione contenderent succumberentque, à consuetis signis defecerunt. Quæ porrò in Tyaneo fonte,

Aqua fluuiòque Scamandro ab ipsis cœpta sunt, (ad similitudinem aquæ maledictionis, quæ adulteras prodebat) vbi virgines vno iurando, altero verò lauando, an Dianæ castum seruassent hymenæum, explorabantur.

Ad hæc, grassantibus delictis aliquibus publicis, ad tempus interdum à responsis suis cessabant, imitari & in hoc verum Deum, qui vocē suam in arca cohibuit, peccantibus filiis Heli. Regna etiam vrbesque vergentes ad interitum sua opera conseruari mentiti sunt, vt in Ilij destructione sub Iunonis & Veneris imaginibus depingitur : sanctorum Angelorum, pro piis perpetuas excubias agentium, munus æmulantes. Multa præterea & alia huius generis ab iis factitata sunt, ex quibus tamen vel hæc adduxisse, nobis satis sufficiat.

DE NATVRA DÆMONVM IO. LAVRENTII Ananiæ Tabernatis Theologi LIBER TERTIVS.

CAPVT PRIMVM.

*De responsis oraculorum: cur dubia
& obscura reddantur: de pradi-
ctionibus vaticiniisque probentur
neque: & qua ratione permittatur
usus.*

Respon-
sa Dæ-
monum
cur du-
bia aut
obscura.

ERVVM ad res-
ponſa dæmonum,
quod attinet, ſem-
per hoc proprium
habebant, quod aut
dubia, aut per obſcu-
ra erant quò homines inextricabiliter
perplexitatibus inuoluerent; vt vel
hinc patet: *Ibis, redibis, non morie-
ris in bello, & non Apulus Carolus
vincet.* Neque hoc naturæ oculorum,
quaſi aliter reddi non poſſent adſcri-

bendum (vt multi ex antiquis falſò Perple-
ſibi perſuaſerant) ſed dæmonum par- xitas
tim fraudi, partim verò inſcitia: etſi oraculo-
enim plurimarum rerum cognitione, ſit aſcri-
ingenique acumine præditi ſunt, & benda.
ob proprias rerum ideas, quæ in ip-
ſorum eſſentia fonte inſunt, quiſque
eos nunquam in poteſtate eſſe Theo-
logi aſſerunt: non tamen propterea,
rerum contingentium determinatam
certamque veritatem aſſequi poſſunt,
aut quòd Angelis (vt Scotus inquit)
prohibeantur: ait namque ſatis dede-
cere, cùm ſenſile nihil ſit, quòd
intellectu comprehendi nequeat quic-
quam reperiunt: quod verè (vt Tho-
mas aſſerit) nequeant: nec ad rem
facit, quòd ſæpenumerò ipſorum
prædictiones ab euentu præciſe com- Prædi-
probatae ſunt, vt videre eſt in Mar- tionibus
tio vate, qui multis annis ante Canē interdū
compro-
ſembaræ.

pugnam prædixerat, vt non tam futura, quàm iā facta referre videretur, sic & ab Hidaspe antiquissimo vate Lydiæ rege, qui simul cū Romani Imperij excidio vniuersalē mundi etiam præcinuit ruinā iudiciūque futurū: nā cum hæc prædicerēt, non quasi ea quæ à se scita forent, at quæ certa ab Angelorum (vt vt inferius demonstrabitur) audirent, reuelationis vaticinabantur, etenim his formis tantū id quod à naturæ principiis pēdet, simplici nihilominus vt & Angeli intuitu percipiūnt, quamuis ratiocinandi virtutem habere, si vellent, modò ipsorū natura ex parte non repugnaret, vtique posse Scotus non denegat, non tamē vt rebus ordinātū diuinis, cū his quasi noctuæ cecutiant. Qua quidem naturali scientia nequaquam ob commissū crimen (vt supra dictū est) priuati fuere, licet nō nihil obscurati, cū ea (vt dixi) nō ad Dei gloriā vt faciunt Angeli, sed ignominia potius vtantur. Proinde hæc eorū sciētia potius nocturna, quàm vespertina, quæ propria est Angelorū, à propriis scilicet eorū naturæ emanās principiis nūcupanda est: qua quidē omnium rerū virtutes ita percipiūt, vt vnico tantū actu ad cognoscendam quamlibet sui formā, cū omnibus indiuiduis cōuertantur, etsi nō ad diuersas rerū species vt nec intelligentiæ, propria virtute cōuertere queunt, ex quarum quidē singularū perfectā cognitione, si haberi vllō ab homine posset, multò certē maior, quàm ex totius mundi perspectione, orietur voluptas & delectatio, qua quidem Dæmōnes ob commissū in Deum scelus destituti (etsi scientia non careant) nihilominus hac quātūcūque eis reliqua sit, haud tamen assequuntur ea quæ à Dei tum etiam nostra dependent voluntate, vel iam existentia, tantū abest futura.

Perfectā
rerū co-
gnitionē
nullus
cōsequi
potest.

CAP. II.

De futurorum prædictione: an sit & qua ratione concessa: de colloquio Dæmonum cum Angelis, & ad quē finem, de quæ huius præscientiæ cupiditate: an certa haberi possit, & cui ascribenda: Sortilega demum artes vnde cæperint.

EX quo consequitur, si quando futurorum euentus aliqui prædixisse reperti sunt, id eos ex superiorum nutu ac reuelatione, miro Dei ordine ac prouidentia, primū omnium accepisse, vt homines qui præ cæteris omnibus creaturis imaginem diuinā expressius referunt, sponte tamen spreto summo infinitoque bono, sceleribus sese contaminantes, magis præcipites in pœnas exitiūque ruāt. Nec cuiquam mirum videri debet, Angelos interdum dæmonibus colloqui, cū non sint animi ita dissimilimi, naturæque sic repugnantes, vt omnem amorem proclius exuisse videantur, etsi Dei dilectionem abjecerunt; quā Angeli vel hac altiore minimē vacant: & propterea operā dantes, vt fides eō magis exerceatur, incrementūque sumat: mutuum verò inter ipsos bellum, ratione diuersarum voluntatum excitatur, cū hi Dei honorem omnibus modis auctū, illi verò diminutū velint, procurentque. Nec tamen dæmōnes ex hac cum Angelis conuersatione, quasi ad aliquem amorem erga Deum, commouentur, cū summa obstinatione atque militiā opere (ob quod charitate destituuntur) ab Angelis discrepent futuri solummodò alicuius cognoscendi causa, hæc colloquia potissimum expetentes in hunc etiā modum, Satanā cum ipso Deo collocutū,

apud

Futuro-
rū præ-
dictio vt
cōcessa.

apud Iob. clarè patet, ex quo factum, ut gentes crebrò per oracula delusæ sint, adhuc quoque nonnullæ deludantur. Hac futurorum prædictione, humanis mentibus iam naturâ rerum eiusmodi cognitionum plus satis cupidis ac curiosis per totum ferè mûdum olim diabolus astutè insinuauit vbique locorum, & quod mirû, idè cultus antiquitûs Druydum in Gallia, & gymnosophistarum in India deprehensus est: atque etiam per naturalia, quibus, cum diuinum nomen laudandum esset, siquidem cuncta in hominum gratiam vsûmque creata sunt, propter eorum abusum vituperari, ac blasphemis affici cœpit: cum ipsorum dæmonum dolis fraudibûsque sortilegæ ac superstitionis artes, quæ originem ex Elementis, cæterisque creaturis traxere, hominum animis obtrusæ sunt, erepto inde vero honore Deo debito, pietatèque ipsa, hinc infinitus ille gentiliûm deorum numerus excogitatus, ut tandem nec vnica res, vel naturâ vel arte producta superfuerit, quam diuinis honoribus non affecerint.

Auspiciis omnia fi-
bant,

Ignem
adorantes

CAP. III.

*De cultu variarum gentium diverso: multis idololatriæ generibus: responsis ex idolis petitis: exterminatio-
ne idolorum & syderum observa-
tione.*

Hinc ut & præmissû antea, Chal-
dæi igni, quo prius Arcia Deû
coluit, genua flexerunt cui & Achæ,
furorè diabolico agitati, proprios
liberos initiare non addubitauit, cui
& hodie nonnullæ veneficæ crebrò
alienos vel etiam suos infantes con-
secrant, multi præterea in Scythiæ
extremis penitioribûsque Æthiopiæ

tractibus, cernui sese inclinant, ab in-
sensibili hoc Elemento auxilium,
aquam è pumice nempe poscentes.
Persæ quoque antiqui Lunam, cum
in nouilunio Hebræos caput aperire
cernerent, de noua rerum prole Deum
laudantes adorauere, ipsûmque Solem
Mirim ipsis dictum, diuinis honori-
bus prolecuti sunt, ad cuius exortû,
vel equorum hinnitu interdum futu-
ra præscire sibi polliciti fuere. Inde
etiam à diuersis idolis, ut & Ægyp-
tij, Græciq; & aliæ gentes sua ha-
buerunt responsa, nec adhuc in hunc
diem similia idola prorsus penitusque
ex mundo extirpata sunt, quantumuis
id sibi persuaserit, hallucinatus tamen
in hoc Bernardinus Mandelius, inni-
xus textui Zachariæ ac Esaïæ Pro-
phetarum, minimè tamen satis ei
intellecto, præcinenti sub Messîæ
aduentum, cuncta idola abolita iri,
(vir hic alioqui acutissimus, ut qui
ætatem ferè in philosophia ac logices
argutiis consumpsit, cui equidem non
pauca debeo) cum tantum explosa
sint à Romano Imperio, cuius appel-
latione, cum toti tum cognito ferè or-
bi imperaret, totû regi mûdû dicebât:
quem dicendi morè etiam in nouo té-
stamêto secuti sût spiritus Dei illumi-
nati Euangelistæ, ut misit Cæsar quo
describeretur totius orbis & hîc tan-
tummodo Romanû imperiû designe-
tur. Quæ itaque idola adhuc supersûnt
in mundo, sensim & paulatim quoq;
expellentur, donec tandè ab omnibus
hoc increato lumine clariûs perspe-
cto vnum fiat ouile & vnus pastor: in
Europa enim, apud Gruntlandeses; in
Asiâ, apud Obolorianos: ac alios
multo, in Africa, nonnullos. Ni-
gritas, & in nouo Orbe penes
diuersos populos, etiamnum ido-
la responsa dant ex certis simu-
lachris. Verûm, ad institutum
reducendo, cæteraque quæ de
hic

Lunæ
Solisque
cultus.

Totus
orbis
quomo-
do desi-
gnetur.

Cultus
variarû
gentium.

Idolola-
tia ge-
nera.
Thusco-
rum cul-
tus qui.

hinc idololatrarum generibus, ad-
duci huc possent prætereundo.
Quoniam tot tantæque fuere apud
Æthiopes, Arabes Mauros, Hispanos,
Gallos & Germanos, Sarmatas deni-
que, Scythas, Romanos, Pœnósque
idololatriarum genera, ut ad trecen-
ta eoque amplius excreuerint, *antho-
re Themistio*, ex quibus Thulsci, toni-
trua, fulgura, fulmina, decidua sydera,
cæterósque aëreos ignes & Cometas
coluere: à quibus non raro (cùm
sæpenumerò sint signa, non ita fal-
lacia, ut potè ab ipsa natura prodeun-
tia) edoceri possent futura, quæ con-
tingunt, ignari rebus ascribere, quo-
rum diligentia eò processit, ut assidue
dierum numerum prædixerint, diuer-
sósque deos his præesse statuerint,
Ars ful-
gurito-
ria.

artemque fulguritorum eorum astu-
tiâ edocti, literis scripserit Hetruscis,
Thages & Begoe Nympha. Hac dæ-
monum superstitiôsa arte Pythonicâ-
que, Portena, Lârthes industria,
Vulsenam urbem diu frustra obsessâ
horrendo fulmine ictam succendit,
fuditúsque igne vastauit: qua etiâ Tul-
lus Romanorum Rex nondum perfe-
ctè satis instructus, periculû aliquod
faciens, suæ ipsius mortis occasionem
præbuit, fulmine ictus periens.

C A P. IV.

*De auspicijs & augurijs: eorum obser-
uatione: an licitum sit antiquitus
quid aggredi sine auspicijs: referun-
tur tum de iis quadam animalia
que nos futura videntur edocere.*

Auspi-
cijs ou-
nia sic
bant.

T Aceo nunc, auspicia & auguria,
quæ ex vario præpetum volatu,
oscinum cantu, aliarumque auium,
cibi ac potus obseruatione, captari
solita sunt, quibus quidem artibus,
primum à dæmonibus illufum est Pa-

læstinis, dehinc ad Pisidas, Græcos,
Hetruscos, Romanos, cæterásque fe-
rè omnes gentes propagatæ sunt.
Hæc ars apud antiquos tanti tandem
ponderis esse cœpit, ut sine ea, haud
quicquam, nec publicè, nec priuatim
inciperent: neque mirum, cùm mul-
ta non absque diuino arcano, ijs scire
datum sit: ipsorum etiam dæmonum
excedentia potestatem, ut gentium
historias consideranti occurrit ex Na-
uio, fama multorum celebrato augu-
re, qui in alterius corde abstrusas, ac
quasi sepultas cogitationes, cognitæ,
perspectasque habere potuit: hinc &
quod naturâ videbatur impossibile,
curiosius rem indaganti, possibile esse
apparet, nouacula scilicet cotem scin-
di, hæc auguria non minùs ex aduen-
tu exoticarum auium inconsueto ob-
seruata sunt, quæ dæmonum aliunde
adductæ astutiâ, sæpe suâ præsentia
haud exiguam superstitionibus illorû
fidem fecere. Adde ut & per repentinû
incognitorum animalium accessum,
qui paucis abhinc annis in Peruana
Prouincia euenit, ubi murium nun-
quam antea visorum, tam portentosa
magnaque copia longè latèque agros
eorum vastans, fructus absumendo, nõ
exiguum leuèque fecit incolis indicium
sublecularum calamitatum, ob ciuilia
bella inter Hispanos propria eorum
auaritia exorta, attractaque. Horum
animantium complura genera iam
olim in usu esse desiisse, à veteribus
conquestum est, ut in Hetrusca vide-
ri potest disciplina, minimè tamen (ut
aliquibus placuit) ex noua aliqua cœ-
lesti superueniente configuratione fa-
ctum: verum ob diuini potiùs illius
luminis exortum, has etiam dæmo-
num tenebras dissipantis.

Mures
Peruanis
calami-
tates
præno-
tarunt.

CAP. V.

De prodigijs ominibus, eorūque diuersis captandorum modis, hydro-mantia, geomantiaque generibus.

Prodi-
giorum
captan-
dorum
modi
diuerfi.

PER animalium porrò repentinas figuras, varias hominum voces, diuersosque mulierum partus, omina sua etiam captabant, vt ex nonnullis, quæ in aëre fiebant prodigijs, in quo ab illis ipsis dæmonibus, ibi quasi regnū possidentibus, variæ flammarū igniūque figuræ, & splendores accensī sunt, ex quorum luce ac motu, nunc hoc, nunc illo, futuros euentus coniiicere consueuere. Ad hæc, & per diuersa, quæ in ipsa terra apparebant, ostenta, quorum superioribus annis hoc maxime portentosum conspectum est in regione Popaiana, homo scilicet statura giganteâ scisso ventre, extisque exenteratis, binos infantes quasi filios brachiis amplectēs, horrida mala, postea subsecuta etiam minatus, nonnisi maximum ijs gentibus incussum timorem relinquens, tandem euanuit. Sic & per annium inundationes, variōsque aquarum fluxus & fragores assiduè contingentes, ventura prædicebant; vt olim apud Germanos, Velledam, primam nominis suæ ætatis, auguratricem factitasse legimus: ex diuersis itidem terræ hiatibus, stridoribusque concitatis, ac reliquis eius generis similibus multis, omnia tamē nonnisi dæmonum operā studiōque sollicito cōfecta, sicut & hodie adhuc apud aliquos Barbaros, eidem operam dare minimè destitēre, tantopere diuino honori inhiantes, humanūque exitium pro sua virili, procurantes.

Hydro-
mantia
genus.

CAP. VI.

Quoniam pacto Dæmones sibi cultum diuinum vindicare appetant, usurpatio verborum sacrorum in fascinationibus frequens: nomina item aliquot Dæmonum supersticiosa & supposititia quæ linguā enuntientur, & vnde depromantur; explicatur.

VERUM, cū hunc diuinum honorem, cultūque duplici pacto quasi (nostris delictis id committentibus) sibi vindicare satagant, clam scilicet ac palam; de vtroque etiam illo modo nobis hīc, loco non ita alieno, quā tamen fieri poterit breuiter, lector admonendus non ab re videtur. Vnus est, cū nos rebus nonnullis vanis futilibusque quidem secundū vim virtutēque nobis incognitam, vtimur tamen, quò rebus vehementer desideratis consecutis, animum expleamus. Cui libet itaque euitandum, vt mente præcognitum habeat, veluti cū quibuldam vtimur contra fascinum variis crepundiis; vt nonnullis speculis, Meletæ coriis, plerisque hoc genus aliis rebus, aut cū sacra miscemus verba dictis rebus inanibus futilibusque, quò optatis frui liceat; veluti, si rei alicuius desideratæ reperiendæ causā, orationes Sanctorū, psalmos ac Evangelia recitauerimus; cū hæc non ad res quasuis viles & abiectas, sed potius pretiosissimas omnium, æternas nempe nobis comparandas, cœlitus concessa sint; iis autē rebus adeò vanis futilibusque; haud vlla, siue à Deo, siue natura indita dicatur, virtus inesse potest: at dæmonē prestigijs poti⁹ ipsis quasi supposititia & emētita: hincque fit, vt cūcta nomina

Verba
diuina
contra
& ad
fascinū
recitata.

F

incognita

Nomina
falsa dæ-
monum.

incognita dæmonibus adscribantur, quibus vulgus furtim pro amuletis utitur, atque etiam ante diluvium sibi somniant: quorum tamen nulla in sacra Scriptura nec mentio nec significatio reperitur, ut sunt Gob, Giber, Gabir, Cadebru, ac sexcenta alia eoque magis, quod hæc in manibus superstitionibus addictorum. raro non deprehendantur, quæ quidem eorundem dæmonum fraude doloque iam tum inuenta aiunt, cum primum in necessitatibus diuinum nomen inuocari coeptum est, *וַיִּשְׁרַע* scilicet, quo Enoch primus omnium in lege naturæ, cœleste implorans auxilium, usus scribitur, cui utpote tertio ab Adamo, plus etiam cæteris gratiæ concessum est: ac etiam *leouah* Moyſi diuinitus ostensum, quo cum Hebræi tot miraculis clarum celebrant, Deumque factum Pharaonis indubitanter assueverant. Multa ex iis à dæmonibus occultis, excogitatis hominibus, mihi videndi potestas aliquando facta est, in annulis quibusdam argenteis, Hispanorum velutum, quos ignari haud pauci, quod tamen tutiores ab aliquibus periculis redderentur, non sine deuotione gerebant, à me tandem rei ipsius tam impiæ edocti, animo promptissimo omnes perfrugerunt. Neque existimandum hæc fortè nomina, ex illa, qua dæmones inter se propria vtuntur, lingua aliqua deprompta, cum nullo, vbi spiritus sint, sensili inter ipsos indigent idiomate, quandoquidem cuncta intellectu, non sensu (crebro ut repetitum est) percipiunt, proprios scilicet ut Angeli sibi inuicem conceptus per propinquam vel longam distantiam manifestando: at magis censendum equidem existimari, barbaram aliquam inter ipsos in usu esse, cum peritiores, quorum sententiæ & ego haud inuitus subscri-

Moyſes
miracu-
lis cla-
rus.

bo, antequam Ægyptiam suspicentur, vel ex eo quod dæmones ea compellati, libentius pareant, præsertim cum Ægyptij omnium primi, maximum cum illis habuere semper commercium, eorum cultum amplectentes.

C A P. VII.

De superstitionis quibusdam, superstitionumque variis speciebus: scripturis item Damonum, an scriptis quid possint nobis denotare & relinquere.

EA itaque nomina, dum peculiari quadam emphasi, ob id, quod in cognita in his superstitionibus exprimerentur, in tantam admirationem animos iam ante in id pronos, continuo rapiebant, ut certam fidem barbara cæcæque gentilitas his adhibere non addubitarit, atque si diuinitus verè prolata essent, quibus libentius nonnullos superstitiones adirent, præsertim si certas quasdam barbaras antiquasque figuras immiscerent interlineatas, pentaculis, sigillisque, propriis eorum instrumentis, ad quæ alligantur, non perinde ut animalia ad cibos, sed ut spiritus ad occulta signa, neque ex sigillis istis satis conijcere possumus, dæmones aliquibus peculiaribus inter se uti literis, ut aliqui arbitrati sunt, cuius quidem opinionis fuisse quemdam Theſeum Ambrosium, ex libello eius de varijs alphabetis edito videre est: in quo Spiritum quemdam, aliam atque diuersam ab omnibus, quæ haberi possunt literarum, peculiarem quandam cōfigurationem scripsisse asserit: cum tamen usu literarum nullo indigeant, sicuti nec aliquo sensu, in propria eorum operatione: tum quod rerum

Supersti-
tionum
species.

Figuræ
supersti-
tiosæ.

Libri
Auer-
rhois.

Scriptu-
re Dæ-
monum ad
quid.

Sortes
quæ sit
bonis &
malis.

cerum semel tantum perceptarum
nulla unquam eos capiat obliuio.
Cuius quidem rei non ita pridem fa-
ctum fuisse periculum in Æmilia à
mago quodam Felsinate, ac Medio-
lani ab altero tradunt, qui suauissi-
mâ eorum musicâ delectatus: non-
nullis enim, quæ præ manibus tum
erant, instrumentis sonuerant, mutuo
de anima amplius duabus horis pera-
cutè differuere, cumque magû Auer-
rhois opinionibus addictum perci-
perent, sic & ipsi eisdem inhærere
cœperunt, ut non modò dicti autho-
ris nondum nobis repertos libros ci-
tauerint, sed sæpenuerò vel ipsissi-
ma authoris verba, ne dicam senten-
tias, protulerint. Hinc illi misero acci-
dit ut & suæ ipsius firmiter insisteret
sententiæ, & dæmones vel in rebus
naturalibus opinione potius quàm re
existere, in quo utroque antea cespitan-
s decipiebatur, ex eo sine hæsitati-
one crederet: quod tamen minimè
mirum videri debet, dæmones altio-
ri imperio ratò, vel numquam falsà
ob id, quo constricti sunt, respondere
consuetos, tum coactos hoc finxisse:
nobis namque obesse semper quoquo
possint modo operam nauant. Cæ-
terum, ut ad id unde digressa est no-
stra reuertatur oratio, Dæmones,
certas etiam scripsisse notas comperti-
sunt, non quòd iis ipsimet opus ha-
beant tantopere, sed eorû, quibus cû
ipsis est commercium, potius causâ:
solemnnes enim certas quasdam litera-
rum obligationes, seu dominus à va-
sallo suo fidelitatis, perfidiæ potiùs
nefandæ, iuramenti præstiti, à suis illis
omnium miserrimis mancipiis extor-
quere solent, ad quam rem conficien-
dam, literis uti interdum consueuere.
Per varias quoque sortes, alio longè à
bonis, quàm bonis viris usurpatas,
diuinos honores sibi querere studue-
re, dum scilicet in rebus nihili, aspe-

ctibus cœli in futuris denotâdis, plus
iusto, maior virtus attribuitur: cum
eiusmodi superstitiosa Ægyptiaca
diei horarumque obseruatio uti im-
pia prohibita sit. Eadem prorsus mo-
liti, introducendo hydromantiam,
quam Numam Pompiliû Romanor-
um regem exercuisse perhibent, ubi,
variis conspiciendas se exhibentibus
spectris, imaginibus que in pelvi qua-
dam ad id consecrata, sub aqua rap-
ta, ac interdum instantia cognosce-
ret. Qua certè superstitione, ut potè
à Græcis, unde omne eiusmodi genus
ad Romanos promanauit, ex Darda-
ni libris, Numa infectus, ex suo cum
Ægeria Nympha colloquio, ea se hau-
sisse simulauit. Sic & per ipsam Py-
romantiam, cuius Amphiaræus in-
uentor celebratur, quâ variis flam-
marum motibus, fulgure, lumine, ac
strepitu, extinctûque, futura inspi-
cientibus, ostendebant. Hæc & pau-
cis abhinc annis, diabolus supersti-
tiosis, de futuris consulenti bus Lithua-
nis, Samogetis que illudit; morbo enim
aliquo laborantibus, si umbra corpore
igni opposito, aduersa scilicet mortem
protèdere persuasit. Ad eundem pe-
nè modum, & per Aeromantiam fa-
ctum, qua etiamnum Mauri diuersa
prognostica inde captantes, utuntur:
ex variis nempe ventorum flatibus,
aëris cōstitutione, stellarumque scin-
tillantium quasi forma. Sic & per Geomā-
Geomantiam, cui falsò vim ab anti-
qua adscribunt, quasi verò in hac su-
perstitione in usum adhibitis figuris
mens excitata, sensibus, quibus vincit-
tur prorsus sopitis, nullo unquam
negotio, quæ vellet, contingentiâ, aut
à se ipsa, quodam spiritali emissio lu-
mine, aut in se, superno influxu, ita
reciperet; ut solis radios perlucidus
excipit aër, seu specula sensibilibus
obiectorum imagines; cum tamen
nemo unquam alicuius rei cognitio-

Hydro-
mantia
addictus
Numa.

Geomā-
tia su-
persticio

nem assequi possit, nisi eius quod ipse adinuenit, aut ex aliorum doctrina percepit, neque à cœli motu id procedere existimandum, cum sæpe quæ inquiruntur à superiorum voluntate dependeant, nec à Saturni intelligentia, astri vsa instrumentorum; siquidem intelligentiæ, vnde astra diuersa lumina, virtutem variam, cœlique motum ac vim recipiunt, haud vnquam cœlestes orbes deferunt, cum propriæ essentia ac voluntatis, vt diuina ope, quod cœlos moueant, apprimè indigeant.

CAP. VIII.

Quod superstitiones omnes sint à Dæmone, cui ascribuntur geomantia, coscinomantia, capnomantia, cabala Arabica, Theophania, onomantia, chiromantia, physiognomia, Astrologia Egyptiaca.

Supersti-
tiones
omnes à
Dæmo-
ne.

NEe etiam aliqui inferiorum Angelorum suamet sponte ad eas res accedunt, vt putà superstitiones, diuinæque prohibitioni repugnantes, nec à Deo id negotij ipsis datur, quorum operâ ad res longè excellentiores, sui nempe ministerium, piorumque hominum & animorum protectionem vitur. Nihil itaque reliquum est, quàm omne id, nonnisi à Dæmone profectum esse. Ipsemet enim audissè me memini, quemdam insignem Geomantem frequentius fecissè periculum, qui prorsus solénique cum protestatione, omni, si quod esset Dæmonum occultum, abrenunciato instrumento, nihil quicquam ampliùs veri ex hac superstitione elicere potuit, cum tamen antea assidue illam exercens, haud dubium rerum prospexerit euentum.

Plumbi Per plumbi porrò infusionem similes

nugas superstitionas mundo obtruserunt, dum à Saturno, cui hoc metallum assignant, ad dubia quæ sita responsa petunt superstitionas, vbi plumbum feruendo, veneficia proderè sibi persuadent, pro eo, quod Saturnum, tum in metallum, cum & in Dæmones habere dicunt, imperio, dominiòque; quo etiam pacto, nonnullas fascino nexas venationes soluere pollicentur, à quibus quidem hoc edoceri maximè optarim, vndenam hæc tanta illorum proficiscatur debilitas, quominus prohibeant, ne plumbum ab igne ferueat, cum materia in quantum mobilis, ad nutum etià obediat, nulla prorsus vi resistente. Vnde itaque hæc aliò, quàm Dæmonum arte prouenire dixeris? Idem fit quoque per Coscinomantiam ac capnomantiam, quarum illa cribri agitati gyrum, hæc fumi motum considerat: adde per cosmologiam, quamdamque aliam scientiam, quam Arabes falsò, cum magica sit superstitio, *Cabalam* Cabala vocant, qua ex figuris nonnullis, ac Arabum literarum ordine, multa ac varia se præscire iactant: per Theophaniam etiam, necnon per onomantiam, qua per numeri paris, imparisve excessu Achilles se Hectorem interempturum cognouit, & per alias quascumque quas Hebræi נחמיה nuncupant, vt per chiromantiam, sub qua mirâ astutiâ hic noster anguis antiquus laret, ac per Physiognomiam. Denique & per Astrologiam harum omnium matrem, tum præsertim, cum quæ contingunt, sedulo inquiruntur; hanc inquam, quæ dæmonum technis corrupta est, quæ Egyptios, Indosque in idololatriâ præcipientes egit: nec ipsi Hebræi, verum quamuis Deicultum edocti, ab hac alieni fuere, quâ tamen superstitionas artem Iosias rex iij ac Iosias rex iustus extirpauit inde, dum sacra Soli, Lunæ, omnique cœlesti mititæ

infusio
supersti-
tiosa.

Vena-
tiones
ligatae,

Cabala
falla
qua.
Theo-
phania.
Ono-
man-
tia.
Chiro-
man-
tia.
Physio-
gnomia.

Iosias
sacra So-
l ac Lu-
nae su-
stulit.

litia è medio abstulit; non tamen eã hic intelligimus, quam Abraham Ægyptios docuit sacerdotes, quã cœlos motu, iustaque tempora decernere, ac sidera in hæc inferiora agere ostondebatur; alio enim modo, quæ à voluntatis imperio fiunt, quàm quæ cœli influxu, astrorum figurâ, manuû signis, facierumque lineis, alicumque tum cantu cum volatu fiunt, rerum curiosâ obseruatione Deus disponit ac regit; proinde vbi ex dictis desumptam prædictionem aliquã euentus ita comprobauit, itidem nonnisi Dæmonum operâ factum existimandum.

CAP. IX.

De diuinatione ex somnijs caprata, eiusque origine: quinam in ea excelluerint; tum demum de Notoria arte maximè omnium supersticiosa.

Hinc consequitur & illa per somnia diuination, hæc posteaquam Dominus in somniis apparere cepit, gentibus irrepsit, quæ quidem somnia, etsi sæpenuerò à naturalibus causis, cœlorum imaginibus, angelorumque reuelatione causentur, Dæmones tamen nihilo seciùs, sese iis immiscere solent: quòd vel tum maximè dant operam, cum quasi inuitantur ab his, qui hæc ieiuniis, precibus, thymiamatum suffitu, Sanctorum nonnullis operationibus, quibusdam herbis, frondibus, lapillis, aduolatâque crebris circulis vertigine procurant: hæc tempora, dies, horæque sedulò inspiciunt, quibus proprias & peculiare virtutes ac noxas veteres, cum Chaldæi, tum Ægyptij adscribunt accensis certo numero candelis, quibus nostri religiosi benè precati sunt, aut quæ beatorum teti-

gere reliquias. Huius generis multæ & aliæ superstitiones, & hodie à ple-
Christiani
 risque nomine Christianis, re autem ipsa Ethnicis longè deterioribus, clã
superstitionibus dediti.
 obseruantur, quod quidem relatu tem (ne dicam factu) omnium est turpissimum. Quæ enim infania ac cæca dementia, eos, qui nomen Christo dedere, tum primùm, cum sacræ aquæ infusione Christiana religione consecrarentur; eos ipsos tandem turpissima defectione cum hoste Dei & hominum colludere? quæ enim Christo societas cū Belial, sic & quæ Christianis, cuius nomine meritò gaudere volumus? Porro & superioribus diris superstitionibus à Diabolis & Notoria adjungitur, quã multa de
Notoria supersticio.
 scientiis dictu incredibilia à cœlo prodire ferunt, cum potius casu, Dæmonumque, vt & cætera, illusionibus cõtiantur, etsi ea antiquitas à Mopso, Hermete, Atlâte, ac Apollonio Thyaneo (cuius nomini magicâ vim subesse erèdedit) sibi reuelari somniauit: quam vanitatem Zoroastri non ab re
Zoroaster igne perierit.
 igne pereunti acceptam referunt, cui vel ex minima saltem parte addicti, indigni certè ab omnibus bonis reputantur qui solem, vt Thoës, oculis cõtēplentur, quos expergefactos nihil ex tantopere exoptatis vidisse contigit, præterquàm quòd ad priora peccata, maiorem inde cumulum accessisse, irâmque diuinam contra se magis concitasse (si non cæcutiant prorsus) videre possent: vtinam omnes tandem hoc veterno sepulti, dormientes aliquando expergiscantur, ne tandem aternùm ipsis pereundum sit.

CAP. X.

De quadam dira superstitiosaque Dæmonum inuocatione, deque Pythonica cadauerum erectione, animarumque prestigiosa reuocatione, & Necromantia, Necyomantiaque ritu, illa possibilis sit necne, ac licita Dæmonibus?

Superstitiosa inuocatione Dæmonum.

Dæmonum nomina.

Cæterum aliud est genus harum Superstitionum, vbi nimirum Dæmones quos climata aiunt, palam inuocantur, quod tum potissimum peragitur, cum allekti variis superstitionibus ac suffimigiis, humanoque interdum sanguine accedunt, vt ab antiquis recentioribusque nostris obseruatum est idololatriis. Hac dirâ Necromantiâ (vti Græcis dicitur) cadauerum erectione olim fieri solitâ, Vlysses interempto Eupenore, ac Æneam Miseno, vtrumque classiû in mari errabundarum ducem vsûm fuisse, si de digni scriptores testes sût: vt & Simonem Magum, hæretici Menandri magistrum, cum Nicetam puerum suum suis ipse manibus hisce nefandis dirisque spiritibus, quorum nefanda nomina *Egympaymon*, *Aymon*, ac *Oriens* finguntur. Hecate immolaret. Hac eadem & animas mortuorum euocari, olim creditû est; falsò tamen: cum haud vlla, nisi quæ informant corpora propriâ virtute (vt suo *inferius* dicetur loco) mouere queant, vtpote in hac scelerata arte fiebat. Idem dabant & operam, per Necyomantiam, ita Græcis appellatâ, quam purpureis floribus, herbis odore fragrantibus, vario succorum suffitu, ac diuersis canticis, aliisque rebus, quibus homines aptiores ad Dæmonum excipiendas actiones reddi putarunt, frequenter exercuere, vt eius

rei, ex aliis multis exemplum videre est de Z. bacco apud Indos: eo enim nomine animas, cum corporum è quibus antea emigrarunt, similitudine apparentes, nuncupant antiquiores, quod ~~was~~ Hebræi appellât, quod quidem reipia contingere, antiquorû plerique rati sunt, vt ex historiis Ethnicorum apparet, vbi Homerum ab inferis, ab Appione Grammatico, quo nonnulla quæ in suis scriptis reliquerat dubia explicaret, longo iam tempore, postquam erat vitâ functus, reuocatum legimus. Quid? quod & in sacro-sâcta nostra Scriptura eius rei exemplum reperire est de Pythonissâ quadam, Saulis iussu belli exitum præuidere satagentis, Samuelis prophetae animam in vitam reducente; quod quidem omnes ferè Hebræorû Mechubales reipsa cõrigisse asserunt, qui ante annuim animas ob laborem matribus nouem per menses exhibitum, nullo nisi hoc poetarum circulo completo loco, miseris reputari affirmant. Cuius sententiæ & hodie quidam videntur esse, qui ab amicis animam exhalantibus dexterâ porrigi petunt, quod scilicet post discessum animarum eorum conspectum exposcere volunt, sub quarum tamen specie potius hi spiritus, homines deludentes sese conspiciendos exhibet. A quorum quidem animi sententia non pauci classici discrepant recentiores Theologi, asserentes animas nullo vnquam pacto educi possè; cum quoddam animæ his corporeis exutæ exuuiis, quæ in mundo accidunt, per se perspicere minimè queant, nisi in Dei, cum fiunt, id videant essentia, aut antequam eiusdem certè reuelatione id habuerint: tum etiam inquit Samueli Dei famuli, Samuelis, piè iam defuncti anima, nullo ne vel minimo quoque modo, Dæmonum potestati subiacebat, sed potius in sinu Abrahamæ exopta

Homerus ab inferis excitatus.

Samuelis anima in sinu Abrahamæ.

Samue- exoptatissimā tum omnibus piis frue-
 lis resur- batur quiete. Nec ad rem facere aiūt,
 rectorio quod ipsa sacra Pagina litera Sa-
 ex sacris muelem resuscitatum dicat: cū nō
 Baginis, sit infrequens ipso signato pro signo
 Scripturam uti: quodque Dæmonum
 potius fuerit præstigiatrix illusio, vbi
 haud res ipsa ut apparet existit, ac as-
 picientium oculi ligantur, ut ex *ibi*
 subsequētibus colligere est, quod ani-
 mæ nullo, nisi quatenus informant
 corpora, (supradicto etiam modo) *Reuoca-*
 motu moueant, nec semel à corpore *tio ani-*
 dissolutæ, ut iterum illi coniungan- *marū an-*
 tur, vlla arte præstari queat. Adde *fit possi-*
 nec vi aliqua, cū hoc solius diuinæ *bilis.*
 sit potestatis, ergo nec reuocare illas
 possibile est, nec ut proprio cadaveri
 conglutinentur, nec etiam phanta-
 stico, verū e mentito, nec hoc ipsis
 Dæmonibus (cū in eorum potesta-
 te non sint, nisi quatenus duntaxat
 affligantur) datur diuinæ iustitiæ,
 pœnis, non culpæ quidem commissæ,
 (misericordiā mediante) condignis,
 sed potius congruis (ut Theologi di-
 cere consueuerunt) castigantibus.
 Nec dæmones animas quasi secun-
 dū quietem rerum imagines repræ-
 sentare possunt, ne vel ex his, quæ
 propriis maculis expiantur, nulla nē-
 pe in eos facultate ipsis viciis
 existentibus dæmonibus relicta; etsi
 non prorsus alienum videatur, eis in
 Purgatorio variis cachinnis ac sarcas-
 mis illudi: cū ab igne solū, eò
 quod cum charitate emigrando: ut
 diuinæ iustitiæ instrumento patian-
 tur, hisce superstitibus adhuc (ut
 nonnullis antiquorum Theologorum
 placuit) corporeis affectibus, secū-
 dū quos pati possint, nec ex illis,
 quæ sensus nihil, sed damni tantū
 pœnas dant: in quas haud quicquā
 ipsis iuris est, sicut nec in eas, quæ
 prorsus ob sua commissā delicta tar-
 taris mancipatæ sunt, quarum tantū-

modò tortores executoresque meri
 diuinæ iustitiæ existunt, quò ad finē
 mundi vsque. Si enim ut illis place-
 ret animas hinc inde & educere, &
 reducere integrum esset, minimè tum
 iustitiæ diuinæ satisfaceret, locis de- *Non li-*
 stinatis cuilibet ad illorum libitum *cet Dæ-*
 mutandis: etsi diuino permissu & *moni-*
 dispensatione quasi, quò viuentes *bus ani-*
 adhuc de earum immortalitate statu- *mas re-*
 que edoceantur, inque fide confir- *uocare.*
 mentur, nobis aliquando adesset pos-
 se, Iustinus Martyr Philosophus, ac
 Theologus haud postremæ notæ ni-
 hil cespitat, innixus forsan Ecclesia-
 stis authoritati, vbi de Samuele le-
 gitur: *Obdormiuit in Domino, & no-*
tum fecit Regi finem vita sua. Quod
 etiam patet in vita S. Martini per la-
 tronis vmbra.

CAP. XI.

De ministerio Dæmonum erga homi-
nes, vnde & in quem finem: præ-
stigiis arumque expiationum specie-
bus: Hecates religione Magica &
oraculis: Mathematicis artibus, li-
bris Magicis: extirpationeque tam
nefaria pestis.

AD sunt præterea hi nefarii spi- *Ministe-*
 ritus hominibus aperte, & palam *ria Dæ-*
 ministerio quarundam, non ex arte, *monum*
 sed veneficiis, afflictarum imagi- *erga ho-*
 num, in aliquorum exitium ac inte- *mines,*
 ritum adducti, ad explendum vene-
 ficorum desiderium. Quid his addant
 etiam insuper, hæ pestes hominum,
 aliò loco innuimus. Per alia quoque
 veneficia atque philtrea, ut *inferius*
 clariùs elucescet, attracti præstò sunt,
 mira Dei permissu efficientes: horum
 etiam fraude ac dolo plerique anti-
 quorum Sacerdotes ac humanā sa-
 pientiā donati impulsī sunt, ut &
 suarum

Theurgiam
magica spec-
cies.

suarum animarum salutem Theurgia indicare satagerent, (hoc nomine enim alia quædam ars præstigiatrix vocabatur) cuius ope falsam animis expiationem sacrificiis quibusdam, ac consecrationibus, quas Teletas nūcupabant, sibi pollicebantur, infelix certè inuentum, ac miseranda horum infelicissimorum conditio, vt ex quo fonte, Ilias malorum, mors denique temporalis & æterna, in mundum profluxit, inde se suam salutem haurire crederent. Iidem dæ-

Hæc
ars ma-
gica &
oracula.

mones authores quoque fuere, vt Hecate, vel oraculis (quibus vt plurimum religionem simulabat) artem magicam doceret: non eam, quæ in naturæ arcanorum indagatione occupatur, quæ actiua passiuè applicando mirum in modum secretiores sapientes mundum maritant, vt sæpenumero, licet stupenda, vera nihilominus præstent: verum mathematicam falsam, ita noxiam & periculofam, vt eius exercitium palam vbique locorum omnibus temporibus prohibitum fuerit tam apud veteres, quàm recentiores etiam: quo factum, vt

Magæ
exules,
Libri
Magici
igni dæ-
nati.

à sua patria expulsæ sint Adærunæ magæ, ad quas Hunni suam referunt originem, ac Dardani libri, atque etiam qui Numæ Pompilio adscribebantur senatusconsulto, quippe qui hanc vanam superstitionemque artem continerent, flammis merito consumpti sint. Nero quoque initio in exquirendis magicis iis artibus paulò curiosior, quodd nullum postea certum signum argumentumque perspexisset, eas sustulit: Plinius enim author est, ætate sua principem hunc vanas falsissimasque comperisse magicas artes. Hinc etiam fit, vt & Hebræi ac Mahumethæ ultimo supplicio iis vtentes afficiant. Ægyptij autem, vt semper ab initio vsque omnibus cæteris gentibus his superstitionibus

addicti, peculiare Angelos ad eorū Theurgicas operationes accedere, sibi vt multa alia vanissima persuadere. Diabolos veriùs credere eos, par fuerat, cum sancti Angeli, gratiâ iam confirmati, cane peius & angue (quod dicitur) odio prosequantur, quæ diuinæ voluntati non dico, in his grauiissimis, sed vel minimis etiam contraria vident, immò potius rigidissimi, & ad vnguem, diuina præcepta vt obseruentur, sedulo dant operam.

C A P. XII.

De illusoria Dæmonum effigione in Angelum lucis; deque fallaci illorū ludificatione & veneficiis amatoris, quibus maxima pars hominum nimia voluptatis captanda gratia irriti reperiuntur.

QVò autem arctiori vinculo his vanitatibus irretitos paulatim sibi obitricos reddant, eorum conspectui prænitenti fulgore sese obiciunt, mira sanè, minimè tamen fide carens illusio: ille enim artifex, quod hac nō successit, alia aggreditur via, atque vbi lupina pellis (vt ille ait) non sufficit, assuit vulpinam, & sic clam perficit, quod palam non potuit, in Angelū lucis etiam sese transformas. Hinc non sine causa, Cabalistæ easdē esse literas Dei, ac dæmonis nominis asserunt. His itaque artibus, gentium doctis, vt Abbati Hyperboreo, Empedocli Agrigentino, Pythagoræ Samio, qui ab aliis Thuscus habitus est, Apollonio, Thyaneo, & aliis plerisque Platonis imposuere, Porphyrio Thyrio, & Iamblico Ægyptio, dum natura quadam, quod athei hanc eis inesse enitentem qualitatem imaginati sunt. Qui scilicet philosophi suæ sapientiæ confisi ac innixi,

Astutia
Dæmo-
nis in il-
lusionem.

Dæmon
Angelū
lucis se
effingit.
Dei &
Dæmo-
nis no-
minis
eadem
literæ
sunt ex
Cabali-
stis.

Goëtiae
& Pharmaciae
usus inter
Lamias.

innixi, & sibi, & aliis, quominus ad veram sapientiam peruenirent, impedimento maximo fuere. Moliti sunt quæpiam alia, hi spiritus impuri per Goëtiam ac Pharmaciam artem non minùs corporibus, quàm animabus hominum noxiam & periculosam; hac enim, amatoris quibusdam poculis ac veneficiis vsæ Lamiæ dici vix potest, quæ dira execrandaque mala perpetrent, extremam hominibus perniciem accersentes: dum iis, turpissimi amoris faces quasi accendunt, uti in Amone, & Antiocho, quorum alter sororis, alter verò noueræ, nefanda libidine flagrauit, alij alio modo illicitæ Veneris authores fuere; inuiti ad hæc auxilia sua se conferre simulauerunt. Neque id mirum, cum sæpius per insidias & clam, quàm aperto quasi Marte, & palam homines aggredi consueuerint. Inuentum hoc falsò Salomoni adscribitur, cum tamen multo tempore ante eum ab Aegyptiis, & Chaldeis repertum sit, quibusdā sacrificiis propriū genium à sua quisque genesi, quò malū euitaret, felicitatēque consecraretur tētando.

CAP. XIII.

De verbis & characteribus Magicis: an iis prolatis & mussitatis Dæmones volentesque Necromanticarum artium usu ac beneficio constringi possint? Deque siderum observatione quibus utuntur ad prætexendam suorum facinorum fidem. An etiam ea verba (barbara licet) immutanda sint? An denique Dæmones adeo constringantur, ut non possint recedere.

EO tandem miseri deuenere dementiæ, ut nonnullis barbaris linguæ verbis mussitatis, certisque characteribus effectis, hos nequam

Mall. Malefic. Tom. II.

Spiritus constringi adigique sibi persuaderent: atque vtinam in hac lumina luce quidem profligatissimi hominum sua iponte hîcce diabolicis tenebris vel hodie se se non inuoluerent: neque aliquem ex multis eiusmodi scelestissimis Necromanticis reperias, qui non crudeli violentaque morte, potiùs quàm placidâ rebus humanis eximatur, in tummam desperationem antea adactus. Ex quo liquet, dæmones iis rebus constringi inuito, minime posse; eoque magis, cum nec ex-litus vis aliqua (ut quæ uidam videntur) contra eos vltimam in poenam concessa sit: id si aliter se haberet, illud inconueniens consequeretur, quòd has superstitiones exercentes nihil peccarunt, quod omnino falsum est, ac quò maiorem fidem facerent suis facinoribus, siderum obseruatione sibi ad hanc opus esse vulgò persuasere, maxima cum astutia (cum nihil cœlo eo quòd spiritus subint,) ex eo fit, ut etsi vocati, non semper præstò sint, astris id minime esse adscribendum: perinde nec si quandoque mœrore, quandoque verò afficiantur lætitiâ, ut nulli opinati sunt. Non tamen negauerim quosdam eosdem effectus sic planetarum radiis subiectos esse, ut nihil, nisi priùs propriâ sibi stellâ inspectâ perficere, aut consequi possint: alios verò sic subiici, ut non præmissâ aliquâ sideris inspectione sua exequantur, magis tamen ex voto succedit, sub astro peractū: aut fieri potest, quòd Angelorū excubiis sæpenu-mero, quominus sua perpetrēt facinora, arceatur, aut certè ex cōposito quasi hoc simulât, quò astris diuinū honorē apud homines conciliēt, aut rursus ipsis cœlestibus corporibus infamiæ quamdā notam inurant. Ut plurimum enim maius malum & eorū clandestinis, quàm manifestis operationibus, metuendū. Verbis præterea hoc super-

Necro-
manti-
corum
mors
frequen-
tissima.

Siderū
obserua-
tio à
Necro-
manticis
præstari.

Verba
supersti-
tionum
vana,

G stitionibus

Orpheus
verba
immuta-
si noluit

stitutionibus eiusmodi addictum genus hominū vitur prorsus ignotis & raris quæ tamen nullam nec ex se, nec ex ipso cœlo vim habere possunt, vt hi sibi somniant, dæmones constringendi, cum haud coacti vllorum verborum virtute, at magis ex occulto cū hominibus inito pacto fœderēque, vel etiam aperto, obediant: non tamen in dubium vocauerim, Hebraica quædam nomina non exiguam in his spiritibus cū alliciendis, tū profligandis vim habere, modò tamen rectè ac ritè prolata. Id olfaciens Orpheus, non sine causa nomina barbara non esse mutanda voluit, non quòd, quòd & in quantum sunt vocabula, hanc virtutem (vt ipse arbitrabatur) à natura quasi infusam, adepti sint: cū illa, neque sonum efficiendo, nec aërem etiam tangendo, nec in corpus quidem vllò modo, tantū abest, vt in spiritus imperium aliquod habeant. Cæterū si quid, hoc inde accepisse putandum, cū ab Adamo in statu innocentie adhuc persistente, longè omnium tū sapientissimo singulis rebus sua ex natura ipsa hausta, imposita fuere nomina: in cœlestia enim terrestriāque illi tum quodāmodo erat imperiū. Ex quo fit, vt etiam angeli sensibili vtentes voce loquantur Hebraica, cuiuscunque gentis sunt, quibuscum sermones conferunt, modò eas percipiant, haud dubium quin peculiari diuino arcano factum sit; idè quòd hac primæ integritatis status quasi adumbretur, ex eāque lingua eluceat, quòdque primis parentibus ab initio statim (non vt reliquæ postmodum ex peccato consecutæ in pœnam culpæ) data est. Aut etiam quòd dæmones maiorem laudem ex his barbaris vocabulis, Deique conceptum summum quærant, cū hanc linguam vt pote propriam & peculiarem suis cul-

tibus cōsecrarit destinaueritque Omnipotens, cuius etiam vsum nouissimis diebus vbique locorum & gentium quasi postliminio reductū, communem ferè omnibus, cū erit vnus Pastor & vnum ouile, nōnulli perhibent, cāmque in cœlesti patria omnibus vernaculam fore, aliis tamen non deficientibus non abs re haud pauci Hebræorum Thalmudistæ assēuerant, & quidem iure optimo eius considerata origine, quam non ex peccato instar reliquarum, sed ex ipsa integritatis conditione trahit, Chal-
dæis & Phrygiis falsò ipsā tanquam suā gloriantibus. Præterea neque existimādum (vt fert opinio Necromanticorum) ob characteres illos, quibus vtuntur, dæmones accedere, vt astutè se iis cogi simulant, excitando in accessu quasi constricti horribiles terrores tempestatēsque maximas, cū potius sua sponte deceptum veniant, immò per omnes decipiendi occasiones sollicito studio venentur, nihil magis in votis optatisque habentes: quid enim homines, vilissima sua mancipia, tantū trepidarent, vti præ se ferunt? cū horum potestas ipsorum diabolorum longè sit inferior, vt ne comparari illi possit, vel ipso Apostolo teste dicente: *Nobis non esse bellum aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, rectorēsque tenebrarū mundi huius.* Minimè itaque adeundo tam arctè constringuntur, aut loco alligantur, vt inde recedendi omnis facultas eis erepta simul videatur: sæpe enim recessisse inde cōspecti sunt, licet ex pacto è vestigio reuertantur, neque à quibuscumque etiam vocati, vt versipellis sunt astutiæ, accedendo obediant, etsi superstitionis nihil omisum sit in obseruandis consuetis horis, fortè quòd ab angelis impediatur, aut suis tanquam principum fi-
de

Hebraica lingua ex integritate or-
ta.

Dæmones accessu suo horrores cōciāt.

de dignorum promissis fidem certam minimè haberi intelligant.

CAP. XIV.

De diabolicis artibus, quòd multi huic superstitionum generi aediti hoc appetant, ut diuitiis & deliciis fruatur, artis Magica subdola specie decepti: qua credunt signis quibusdam Magicis herbis, gemmisque virtutem aliquam inesse, cum falsa merèque supposititia sit: nec hoc fieri posse sine aliquo Daemonum commercio, nobis non abs re interdicto.

ipsa trahant incorporea, potestate longè latèque superiora, multò minùs ex aliqua obediendi facultate, quam Deus rebus iniunxit, ne amicitiae alicuius ineundae cum iis ansam prae buisse videatur, cum è contrà nobis illius commercio seuerè interdictum sit ab Apostolo, dum ut nobis ab omni daemoniorum societate caueamus praecipit. Quòd verò vocati, & quasi ad imperandum adsint, superiorum potestate & imperio, quorum nomina furtim sub illis characteribus, sigillisque continentur, euenit, non uti bruta cibos sequentia, sicut antea etiam monuimus, verum uti spiritus ad suas tesseras & occulta instrumenta veniunt.

CAP. XV.

De iam laudata constrictione Daemonum: an possint etiam inuiti cogi & castigari cum se nobis subiecerint; de illorum in nocendo impia concordia: de diuinarum appellationum, nominum Angelicorum, & Sanctorum orationum abusu in his constrictis aduocationibus. An Deus bonis & malis Angelis, ut nos puniat utatur? Subdantur dehinc circulorum ceremonia Magica cum characteribus in arte frequentibus, non omissis qua tractantur de Factorum superstitione inuento.

HIs superioribus ceteri daemones sese subiecere libenter, eorum vitiis adhærendo: ex quo & inuiti nunc cogi possunt, potestatemque castigantur: si quando in diueras partes discedere tentant, omnibus tamen in nocendo par animus & mens concors, non tam ab essentiae aliqua nobilitate, quam peruersissima malitia profectum, quâ deploratis suis man-

Daemō
nam in
nocendo
concordia.

Diaboli-
cis arti-
bus de-
diti ut
diuitiis
& deli-
ciis fruā-
tur,
Dolendum profectò lachrymif-
que deplorandum, non exiguam
hominum partem huic diabolico
iugo sponte sua colla subdere, quòd
solummodò nonnullis optatis potian-
tur, friuolis votis, nihil pensi habentes
(id quod ab ipsa Veritate de hu-
iusmodi permutatione dictum est,)
cunctas nempe totius mundi & diui-
tias & delicias nihil prodesse, quæ
vnius animæ iacturâ vel permutan-
tur vel comparantur. Nec tam Satur-
ni vel alio infausto aliquo affecti ac
irradiati fidere (ut nonnulli som-
niant) aut planeta cadente impulsu id
agunt: quàm potius suâ peruersâ
mente & iudicio, ipsi talpis cæcio-
res, volentes sese in talia extricabi-
lia diabolica retia præcipites dant.
Falsò itaque à talibus creditur & hoc
iis signis magicis, seu herbis, seu
gemmis à cælo, aut arte (uti Zoroas-
tres ac Zabulus effinxere) aliquam
vim peculiarem subesse, aut si qua
inest, ex pactis diabolicâ subdola
fraude supposititia est, suo inferius
dicenda loco de imaginibus, hîc nobis
sufficiat, hanc iis virtutem à natura
datam minimè esse, quòd corporea

cipiis: conspiciendos sese exhibent,
 etiam pro suo libitu id facientes, in
 annulis, sigillis, ac tabellis seruire eis
 in hoc simulantes. Nec tamen cui-
 quam mirum videri debet, quod in
 hac dæmones cogendi ratione assiduè
 Angelorum nomina proferantur, cum & diuinis appellationibus,
 ac Sanctorum orationibus in iis tur-
 piter abutantur, vti non ignotum est
 quibusdam Mechubalibus, assèrenti-
 bus dæmones ab his tantum Dei no-
 minibus lōgius abesse, quibus Thro-
 norum, Dominationum, ac Seraphim,
 adiecti conueniunt, quoniam ijs so-
 lummodò Dei charitas, misericordia,
 pietas, salus, libertas, ac inhabitatio
 innuitur: ab his autem, quibus Dei
 iustitia ac potestas exprimitur, haud
 semper abesse, inquiunt, cum sæpenu-
 mero sub bonorum prætextu, prauis ac
 maligni lateant angeli, vtrorumque
 enim Deus nos puniendo ministerio
 vtitur, cum omnes sint administrato-
 rij spiritus. licet sapius suos fideles
 peccantes per bonos castiget ange-
 los, vt Romanos punitos tradunt Di-
 uo Gregorio Pontifice: irā enim di-
 uinā admodum in aliam urbem tūc
 accensā angelus strictum manibus te-
 nens gladium apparuit: ex quo moles
 Atriani commutato nomine, Castrū
 Angeli appellari cœpit. Diuum quo-
 que Hieronymum, quod plus iusto
 Ciceroni deditus esset, ab Angelo
 correptum produnt: quod & Diuo
 Antonio contigisse volunt. In infi-
 deles autem suam exercens iustitiam,
 & obstinato animo delinquentes ma-
 lis angelis executionem committit, vt
 in poena pertinacissimi Pharaonis,
 impiique Herodis apparet. Caterum
 & in eo dæmones dirum suum virus
 euomere, diuersis rebus, quod alliciā-
 tur, veneficis ostensis, Deo illudentes,
 (quem per circulum Ægyptij signifi-
 ficabant) hominibusque persuasis,

Abusus
 diuina-ū
 appel-
 tionum.

Boni
 Angeli
 bonos
 puniunt.
 Angelus
 Roma-
 nis eos
 castigās
 apparuit

Milis
 Angelis.
 malorū
 executio
 commissā.

ingressos circulum, ac pentagona, fur-
 tim Dei nomina secundum ipsos cō-
 tinentia, tutos prorsus ab eorum vio-
 lentia reddi. Nonnulli hāc ab Ægyp-
 tiis, ac Hebræis edocti blasphemiam,
 qui vel effectis eorū mulieribus, vt à
 מלח sic inquit, dæmonē partui no-
 xam inferentē ita vocātes, securiores
 essent suis infantibus timendo, ter cir-
 culum in eorum cubiculis rhamno,
 cum nonnullis Hebraicis characteri-
 bus signant, quibus diuina nomina si-
 gnificari volunt: diuersis enim Deus
 nuncupatur nominibus, vti varij sunt
 effectus, quos sibi succedere optāt. Est
 & aliud dæmonum superstitiosum in-
 uentum, apud vulgi nostri fœmellas
 in vsu, quod Fatis, (sic enim hos spiri-
 tus vocant) mentas variis dapibus in-
 struunt, vt infantes eorum felici do-
 nentur auspicio, domosque ab immū-
 ditatē verrunt, expurgantque. Verum
 nunc & ad alia quædam digrediendo
 referre non alienum erit, plura etiam
 ab iis in hac superstitiosa arte, qua se
 cogi solent, committi mala, apertè
 quidem hinc, non sine causā, Salma-
 ticense antrum oclusum fuisse aiunt:
 Nursinum lacum custoditum: Vifin-
 gianū quoque specus, quod se hoc ge-
 nus hominum clam recipere solebat,
 obstruunt. Nec tamen hi nequā Spi-
 ritus in omne malum (vt quibusdam
 placuit) bonā quā sunt naturā, ac sub-
 stantiā intelligenti, feruntur, cum or-
 dinati fuerint saltem ad Vniuersi bo-
 num, quod suæ voluntatis tanquam
 obiectum non possunt non velle, licet
 nihil mali, neque hīc, neque in cœlo
 cōmissum, cuius ipsi, aut causā, aut oc-
 casio non extiterint, cum ipsis autho-
 ribus factum, vt lapsus Adæ totius
 generis humani ruinam secum trahe-
 ret; minimè tamen consequitur nos
 nulla delicta, nisi ipsis instigantibus
 nostrā sponte committere.

In co-
 stione
 Dæmo-
 nū mul-
 ta mala
 patran-
 tur.

Necro-
 manticis
 loca fre-
 quentia
 obstru-
 ta.

CAP. XVI.

De visibili forma Diaboli, & cur sit à Deo permissa? An ea forma sit corpore testis ex variis Platoniorum, Theologorum nostrorum, Rabinorumque opinionibus: sacris testimoniis, obiectiōibus & solutionibus in id productis.

QUOD autem acerbius contra hos concipiamus odium, eosque magis quam præsentissimum venenū fugere discamus, horrenda prorsus ac truculenta forma sese nobis ostendi, Deus singulari consilio permittit, ut vel ex isto horribili conspectu de altera vita, talique, qualis aspectus, animo contra nos edoceamur: quare variis abominabilibus laruis sæpenumerò se nobis obiciunt, & varia in miracula rerum infernales Vertumni se vertunt, vel in momento, ubi visum fuerit, cum propriis formis destituantur, cuius contrarium tamen Platonem sectantes asserunt, hos spiritus nempe corpori corruptionis tamen experti obnoxios, nec crasso veluti nos obductos, at incorruptibili maximeque tenui, quod & animas circumdatas perperam imaginati sunt, à quibus non immeritò, omnes ferè Latini Theologi, præsertim Scholastici discrepant, negantes hos Spiritus, cum omni careant materia, corporibus naturā unitos. Si enim (inquiunt) ulli corpori iuncti forent, quonā pacto multis antè à sæculis, quam corporea natura creati essent, præsertim si cum Græcis conueniunt: cum corpora sine loco esse non possint. Ex quo eos nullo prorsus corpore tegi euincitur. Nec obstat quod forsā obici posset, post perpetratum primum ab ipsis tale facinus, & à mundo iam condito, corpore donatos fuisse, quod acerbio-

res cruciatus experirentur: hoc tamen sum ad ipso, euitare Scyllā studentes, in Charybdim incidunt. Si enim, ut motores tantum corporibus inhærerēt, & propterea, ut & nos, cum hæc pœnæ loco acceperint, quasi ab ergastulo pati dixerint: ipsa Euangelij, veritas eos reprimet, quæ septem Dæmones à Maria Magdalena electos fuisse clarè asserit, ac dæmoniū ab obsessō expulsum, cui nomen erat Legio: quod si alicui corpori indissolubili nexu adstricti essent, quo pacto vnus homo tantū eorum caperet numerū? Restat igitur, ut dæmones nullo prorsus neque splēdido, nec subtili corpore indutos dicamus, cui & D. Augustinus Obiect. in loco de Angelis, consentire videtur, multò minùs obscuro aliquo aut crasso. Neque & id obieciisse refert; dæmonum corpora pro eorum libitu cōstringi ac dilatarī: nam si id foret, locum aliquem ob quantitatem, quæ necessariò materiam veluti vmbra corpus comitatur, ut occuparet oporteret: non enim possibile, quantumvis restricti corporis, ut ab vno humano corpore caperetur eorum legio: haud quoque & id in cōtrarium adduxisse releuat, quod dicitur, dæmones non nisi concauis annulis ob corpora sua vinciri posse: & quod Thalmudistæ etiam eos esse corporeos affirmant, quodque quidā eorū Rabinus plures dæmones ab vno nodo cuiusdā restis appensos viderit, cum id, quod ampliùs deciperent, fieri imaginatione tenuis potuerit. Nec quod antiqui retulere Thufci, hos aliorum ardētes imperio cinerem reliquisse: illusio namque esse potuit: mirum enim in modum in ostendendis variis imaginibus præua- lent, quos sæpenumerò secundum quietem ostendunt, ubi diuersis præstigiis, volubilitate formarum, ætationumque velocitate ludunt. Neque impedimento est, quod aliqui finxere,

Obiect. 4. Dæmonum corpora, vt nec beatorum post vniuersalem resurrectionem, si ita velint, loca occupatura: hoc si sic esset, non ab aliquibus internis naturæ principiis prouenirent, at à statu gloriæ, in quo Dæmones nullo vnquam tempore fuere, nec erunt.

C A P. XVII.

Dæmones vndenam assumant corpora, & quomodo vniant assumpta? Cur integra hominum corpora non referant, cum sint Angelorum lucis imitatores: brutorum potius animantium, cuiusque horribiliores formas sub diuersa atate representantes?

Corpora
Dæmo-
num sub
sensum
non ca-
dunt.

Trium
Angelo-
rum ap-
paritio
facta
Abrahæ.

Reliquum itaque est, vt dum hi perfidi spiritus oculorum conspectui sese obiciunt, aliunde corpora sibi assumant, quibus tamen minimè, vt materiæ forma, vniuntur, nec vt motor tantum mobili: verum, vt representent quibuscum per *deogolus* assumptis, sæpius noctu, quàm interdiu, vt perterrefaciant videri solent; ex quibus corporibus nihil est, quod sensu percipi potest, vel lapidum, vel vegetabilium, brutorumve, cuius imagines assumpsisse visum non sit; quamuis in nouo Testamento non reperiatur integra hominum, vel exterius simulachra accepisse, non quòd suis viribus hoc nequirent, sed quòd ab Angelis prohibeantur, quod verisimiliter ob incarnati Verbi reuerentiam, cuius intuitu & Angeli sese adorari non patiuntur, vt de illo in *Apocalypsi* factum legimus, licet diuersum ab hoc in *Veteri* appareat, etiam in Abraham tres Angelos videntem, & miro personarum arcano, Triadem scilicet sub naturæ vnitæ, diuini luminis radio agnoscente, Vnū

adorando, eique genua flectendo: aut certè, quod non permittitur, vt interna eorum fraus, ac còditio brutorum, vel ex hac extrinseca, quàm capeflunt, forma turpiori apertius iam ostendatur. Quapropter, cum sese sub specie humana ostendant, Angelorum id æmulatione faciunt, sic apparentium, quòd Filium Dei incarnandum præ se ferrent, ac se nobiscum socios futuros ostenderent, frequentius caprinos, ac anserinos pedes affingunt, quos longiori habitu aëreo sibi assumpto celare consueuerunt, veluti vadum in flumine disquirenti apparuisse cuidā ostendit suis in Genialibus Alexander monacho. Frequentius etiam, vt Centauri, Fauni, ac Satyri, in nemoribus, siluis, locisque desertis visi sunt: qua figurā Diuo Antonio in superiori *Ægypto* Paulum primum eremitam visenti, Dæmonem, viro sanctitate vitæ & doctrina apprimè claro, apparuisse ferūt (cuius literæ ab *Ægyptiis*, in eorum sacrificiis, vt à nobis Apostolorum epistolæ leguntur,) à quo instanter, quisnam esset abjurgatus, (occurrentem enim dæmonem abjurari, at non rogari licet,) duntaxat, instar fallacis serpentis, locutus fertur: *Sum vnus ex iis, quos delusa gentilitas pro diis adorauit.* Ac sub Nympharum quoque Machabæo, Manchuco, atque Dunchano, viris in Scotia admodum illustribus, quibus salutatis ea, quæ postea veritas euentus comprobauit, admodum iucunda vaticinatur, asserit Boëtius, haud vulgaris apud Scotos historicus. Brutorum quoque animantium similitudinem retulisse Dæmones inuentum est, vel iam inde ex vetustissimo tempore, sed non antea, quàm Dominus his sese symbolicis & exterioribus signis ostendit; iam sub ariete Baccho, in arenosis Lybiæ eremis erranti, aquam sitibundo indicando: ac sub quarundam

Dæmo-
num ap-
paritio-
res hu-
manæ.

& conformitate, quâ vel per ipsam imaginem, vti per oculos, anima ita obscurius clariusve, horum relucet essentia. Cæterum, qui crebrò, vt angeli lucis, quòd facilius imponant, vel extrinsecus saltem, quod non sunt, videri cupiunt, haud ita diu, nec frequentius sic apparendo, copiam sui faciunt, quasi ob naturæ suæ præstati-
 tionem, mortalium dedignentur consuetudinem. Horum duos apparuisse cuidam, memoriæ produnt, Plinij liberto non illiterato, dum sibi abrafis (vti somniarat) capillis, vt duo iuvenes albis induti vestibus, euestigò per ostium exire visi sunt: sic & Rathbodo Frisiorum regi alium, auream domum variis gemmis ac vnionibus refertam, tabellisque & auro fulgentem ostendendo: ac nonnullis etiam Mahumethis, sub quorundam, quos sibi fingunt, sanctorum velamine, in necessitatibus invocati. Quas tamen subeunt imagines, nec ex humo, nec ex aqua esse Theologi omnes asserunt: non quòd à nostris oculis euanes-
 cendo has effigies relinquere pro arbitrio nequirent sine manifesto fuci facti indicio, quasi hi spiritus pro ea qua pollent facultate, illarum simulachra, ne amplius compareant, subito non possint dissipare, cum id vel cogitare, tantum abest dicere ac referre, more quorundam, res sit friuola ac inanis, cum materia hac in re, ipsorum imperium non detrectet, sed potius pareat: sed quòd per hæc duo, vti simplicia sunt elementa, vbi non coalescant, nec ipsi contra ipsorum proprietates præualeant, persistere nequeant. Quas corporum imagines eadem facilitate, qua coalita cōdē-
 sant, euanescono rarificant ac dissipant; neque etiam omnia ipsamet elementa, vel quòd mobilia; at par-
 tim, sæpius iam dicto modo, ne naturæ destruat ordo, obtemperant,

Imagi-
 nes à
 Dæmo-
 nibus as-
 sumptæ
 non sunt
 terre-
 stres, nec
 aqueæ.

Ex quo sit, vt cuncti effectus profecti à magis vel veneficis, tantum-
 modò per loca Angelorum, Deique permisso fiant. Verùm, vt in institu-
 to nostro pergamus: Dæmones hæc, cum volunt, accipiunt corpora propria, ipsorum applicatione; minimè verò ex aëre hoc subtili ac tenui, qui colore ac figura pingi nullo pacto potest, nec ex crassiori tantum (vt nonnullis persuasum est) verùm (vt volunt plures alij cum Scoto perspicuè illorum talem opinionem impug-
 nantes) & mixtis, mixtione tamen imperfecta, actiua scilicet passiuus sub proprio cœli aspectu supponendo, vniendoque. Quod etiam certum verumque esse, vel ipsi nequam spiritus demonstrant, ex sulphure ac tetro illo, quem euanescono, post se re-
 linquunt, odore, vt sæpenumerò à multis expertum est, mihi que ipsi hæc scribenti in somno huius rei fa-
 cere periculum datum est. Vera profectò, & experta profero: dum enim nocte quadam ab Incubo magna difficultate ac grauedine opprimerer, manu quasi quiddam molle comprehendisse mihi visus sum, quo exactus mirum in modum hunc tetrum odorem percepi, vt grauiorem vix tanquam vel Puteolis expertus sim, totumque biduum post nares emungendo eiusmodi odoris grauedine me afflari contigit.

Effecta
 Venefi-
 carum
 omnia
 Dei per-
 missu.

Euanes-
 centes
 spiritus
 sulphu-
 reum re-
 linquunt
 odorem.

CAP. XIX.

Quomodo Dæmones assumant membra, & an eorum corpora sint ut nostra variis membris distincta, coloratæque figuris & pro libitu eorum nobis appareant visibilia, & qua ratione? An viribus corporeis polleant, organicè moueantur, ossibusque carne, & nervis consent: an iis membris utantur ut & nos? An loquantur & loquendo voces articulatas nobis dissimiles referant, morèque nostro audiant?

Corpora
Dæmo-
num ut
nostra
variis
distincta
membra.

Spiritus
organi-
cè non
mouen-
tur, ossa
carnem-
que &
nervos
non ha-
bent.

AT dum hæc corpora Dæmones assumunt, variis uti nostra distincta membris coloratæque figuris, visu, quorum volunt, ac etiam ne videantur per *dogmata*, pro libitu citius, quam nostra percipit imaginatio, sese obijciunt; vel impediendo mediū, quominus horum species ad nostros deferantur oculos, vel ipsa smet similitudines prohibendo, vel astantes in profundam aliquam imaginationem, ubi cūctis sensibus tam exterioribus, quam interioribus, superiores sint, rapiendo: per quæ quidem corpora apparentes, nihil prorsus vitium, quas anima circa negatiuam ac sensitiuam potestatem, vel in exterioribus, quæ accipiunt, membris, exercent; quo fit, ut nec organicè moueantur, neque hæc ossibus, carne aut nervis, ipsa Veritate attestante, cōstent, dum inquit: *Palpate, & videte; quoniam spiritus ossa, & carnem non habet.* Quo dicto demonstratur, nihil quod naturale non est, diuturnum esse posse: quocirca, quas sibi assumunt aures, oculos ac nares, & si quæ alia membra habere videntur, non ita habent; ut iis utantur eo, quo nos modo: at vel ut alij, quos men-

tiuntur, appareant homines, vel ut nos iis membris decipiant, frustrenturque; etenim haud multò aliter eis insunt, nisi ut pictis in pariete imaginibus, aut excisis è marmore simulachris: non enim dæmones sensibilia his artibus, seu corpore toto, quasi aquam spongia, (ut rectius dicam) ipsa specula opposita, rerum imagines recipiunt, (ut Plessus cum multis aliis somniauit:) cū quæcūque per sensus operari videntur, tantū ab eorum, (ut iā sæpe diximus) intellectu, ac voluntate procedant.

Ex quo fit, ut per vniuersarum rerum cognitionē ad particularium notitiam contrario ac nos ordine perueniant, atque pauca in his, uti & nos peragant. Neque contra hæc quid fac, quodd crebrò loquentes visi sunt, cū quæ proferunt verba, non ut in nobis nostrarum affectionum notæ existant, nec quo nos pacto compellāt destituti pulmonibus, quorum vltus in aëre tam expirando, quam inspirando, ad vocem formandam necessarius, nec etiam horum mentis conceptus, instar, nostrum assequuntur. Nec refert etiam, quodd sonos articulatis vocibus nostris haud multum dissimiles edant, cū & ex aëre ementito corpori quasi infracto & intruso, sic eūdem extrudendo nostri causa componunt, ut vel exterior tactus ac percussus ad audientium vsque aures, humanas voces retonando, multiplice-
tur, quoddque frequentius est, intus in ipsa aure efficiunt. Quo profectò modo vocatus Simonides, ut egrediendo domum ruinæ mox sublectæ sese subtraxerit, reliquis omnibus eā oppressis. Mirum certè, magnūque aliquid, ex tantā hominum turbā, vnicum Simonidem ab hoc interitu liberatum, eiusmodi medio, iudicium hoc fallax, quam magnæ Deo sapientiā ac pru-

Vō es
De no-
nū quæ.

Pulmo-
num co-
strolan-
vltus
quis.
Articu-
lata vo-
ces non
mouent.

Viri
prudētes
Deo cu-
ræ sunt.
Auditus
Dæmo-
nū quis.

dentia instructi viri curæ sint. Neque etiam dæmones voces nostras auribus uti nos hauriunt, verum peculiaris virtutis cuiusdam, ab idearum, propriæque substantiæ applicatione, ut & reliqua hoc genus alia, modo tamen eorum naturæ idoneo, etsi nostrum imaginandi captum excedat. Hinc patet, dæmones in his sibi adscitis corporibus, nihil reipsa, nisi quæ ad motum spectant operari.

C A P. XX.

De habitu faciēque Damonis, & cur humanam assumat? De spiritibus subterraneis, & æreis, cur lucem oderint: an propriè cibis vescantur, & sub qua forma? An cadaueribus gaudeant Damonē, & quīnam carunculis dominetur spiritus? De aque lustralis in monumentis ex Patribus usu: de velocitate Dæmonum, deque locis à Dæmone dīnēxatis; qua ratione expianda sint.

Humana
nā spe-
ciem cur
assumat
Dæmon.

DVM. verò humana specie nobis, quodd Deus numquam nisi maximam ob nostram commoditatem permittit, sese conspiciendos asserūt, maximè cum non tam terroris incutiendi, sed clām nos circumueniendi gratiā, nobis obrepunt, ut optatis suis, minori negotio potiantur, peregrinorum, tum religiosorum, sanguine nobis coniunctorum, ac familiarium vitā iam antea functorum, vel absentium, faciem & habitum ostendunt. Aliqui porro sic lucem hanc exosam habent, non quodd illorum naturam, cum incorporei sint, tantopere oppugnet: at ob aliquod grauius commissum crimen, ut noctu, instar dirarum nocturnarum auium, terribiles, sese offerant, candelas, accensasque faces æris afflatu extinguentes: sub-

Lumen
cur ode-
runt dæ-
mones.

terraneum hoc dæmonum est genus, degens in latebris, frigidisque obest passionibus, corporibus sapius molestum: alij, non hoc sic lumen refugientes, interdum ac noctu simul apparent, nō ita multum formidabiles, hos ferunt æreos, aded familiares, ac quasi domesticos. sese hominibus interdum reddētes, uti & cibo potūque nostro exemplo frui simulent, cum solummodo frangant, comminuant, propriamque in materiam conuertāt. Quod quidem reipsa fieri existiment, toto errant cœlo: alludunt enim, licet falsò ad Thalmudistarum opinionem, idem de suo Hazazele, quem cadaueribus dominari Cabalistæ affirmant, sentientium: non enim famis explendæ gratiā carnibus vescuntur, ut deuorasse in *Dæmonum Annalibus* videre est, mortuum quemdam, per Asuitum & Edimundum, quā amicissimos dum viuerent, ut & simul viuere simulque mori velle coniurarint: mortuo itaque vno viuus adhuc alter eum mortuo sepultus, partim lacertus repertus est. Idem non pauci Platoniorum affirmare videntur, asserentes hos Spiritus crebrius formæ præcellentium iuuenum puerorūque carnes vorasse, at in desiderio immensæque rabie, vel in cadauera, diuinum, dum viuerent, opus sæuiendi, uti mortuas contra feras vertagi ac molossi: qua in re, hæc vera esse putantes, haud parum hallucinati sunt, dæmonibus existentibus, ut dictum est, incorporeis, cibum minimè appetentibus, uti fit in creaturis corporeis. Quod autem cadaueribus gaudeant, minùs & hinc cuiquam mirum videri debet: maledictione enim diuina sub serpentis forma cunctis diebus ut terrā vescerentur ipsis iniunctum est. Hinc & Angelum Michaëlem cum dæmone altercatum ferunt de corpore Moyſis, Angelo asserente, id ad eū minimè

Cibos
non pro-
priè vo-
rant dæ-
mones.

Amici:
duo vi-
uētes &
mortui
simul.

Cadaue-
ribus
gaudent
dæmo-
nes.

minimè pertinere, ex quo faciem Dei videre, illúmque coram alloqui meruisset. Quò etiam magis dæmones à defunctorum corporibus abstineant ab antiquis Patribus introductum est, ut monumenta eorum subinde lustrali aqua aspergantur, quam tantopere, hunc corporum principem (sic enim Cabalistæ diabolum vocant) refuge-
re asserunt. Quæcumque porrò assu-

Veloci-
tas Dæ-
monum.
munt corpora, peculiari sua virtute, ut Angeli id faciunt, cumque alio, quàm quo assumpserunt loco, ad hæc ostendédū iis opus est, nil obstat, quominus vel in momēto quò velint se

Loca ap-
parentiū
Dæmo-
num.
transferant: materia enim suâ naturâ mobilis, absque mora, quod iubetur, facit. Induti itaque eiusmodi corporū larvis nonnunquā in desertis, aut ali- quibus domibus, ob malum quoddam antea in iis perpetratum, insignibus & famosis, uti & in locis strage, nobilitatis, quæ est ipsorū nequitia, homines perterrefaciendi omnes occasiones captant. Hinc & non rarè ululatus horredæque voces ac gemitus, noctu potissimum statisque horis, non sine hominum maximo terrore audiuntur. Cuius generis quoddam visu hor-
rendum spectrum apparuit Athenis

Loca à
Dæmo-
nibus
vixata.
Athenodoro Philosopho, quod stridore aspectūque truculento, dum perempti cuiusdam manēs celebrant, morem superstitiosum gentium sedulo in posterum obseruare iubēs, quod sacrum ac religiosum esset, post humata ossa evanuit. Quare non immeritò eiusmodi à dæmonibus diuexata loca, semper piis precibus aquaque consecratā expiari par est, & à maioribus nobis quasi per manus traditus mos: quos quidem & nos tam in doctrina, quàm moribus sequi conuenit. Quò enim doctores sancti, temporibus Christi, tanquam veri fontis omnis boni fuisse proximiores: tantò plus lucis sapien-

tiæ diuinæ præ cæteris habuisse meritò reputati sunt.

CAP. XXI.

De potestate & malitia Daemonum, an sit æqualis: quòd eorum aliqui non adeò nobis sint noxij, cachinnis potius nos excipientes. De Paganis, sic dictis Daemonibus & eorum pœna. An differant ab iis, qui nos dormientes infestant & mole quadam opprimunt, & quomodo nuncupentur? Medicorum in eam rem sententia.

Cæterum, cum eiusmodi daemones non omnes æqualis sint potestatis (uti & supra mentionem eius rei fecimus) nec etiam vnus malitiæ, licet omnes sine vllò discrimine nihil nisi exitium semper struât: haud itaque & eos æqualiter malas operari operationes contingit. Nam quò ipsi sunt peiores commissis ab iis ipsis facinorosis, eò & nos infensiori prosequuntur odio, grauiora pro sua virili nobis inferentes mala. Quade re fit, ut aliqui nonnisi illusionibus ac præstigiis non ita noxij inter homines vagentur, alij risu ac cachinnis nos excipiant: quorum non pauci in Nouergiae nemoribus conspiciuntur, ac in syluis Norlandiæ, cum ibi montium plerique miris æstuent flammis: & sub ipsa glacie frequentius horrendi ululatus ac fletus audiantur, descensum vel aditum ad inferos inde haud procul abesse posse multi conjiciunt, transeuntes, amicorum more, amicè nihilominus salutare consuevere, subito tamen evanescente frustrantur. Paganos nonnulli hos appellant: ac pœnarum, præterquam damni, vel minimùm in posterum formidare aiunt: apparent etiam,

Malitia
Dæmo-
nū non
æqualis.

Dæmo-
n's Pa-
gani di-
cti qui
sint.

Pagano-
rum pœ-
na.

Incubi
qui, &
eorum
appari-
tio.

dum mortuorum animas simulant, ad ad montem Hechlam continuis flammis, vt Ætna, fumantem, euanescento sese recipere aiunt. At qui eorū quasi de industria, imbelles videntur, ac è minimis infimæque fortis angelis, quos Thalmudistæ ex hominum pollutione natos esse, vti & Incubos falsò sibi imaginantur, hi corpore perexiguo, vti pomiliones apparent, paruam lucem habentes propria ab eorum (vt relatum est,) existētia, quasi sidera à propriis intelligentiis; tactu ob multam coacti aëris leuitatē, frigidissimi sunt, vt quotidie nō paucis eius rei periculum facere in hominis contingit, mihi que ipsi quatuor abhinc annis Neapoli agenti vñ venit, qui dum sub auroram mirum in modum ab hoc phantasmate comprimerer, manu extensa, qua tanto me pondere leuarem, spectrum tetigi, quo nihil algidius vnquam sensi. Hos spiritus Græci *ἰπιάρις*, quasi equos suprà nuncupant: Latini verò, quòd dormiētes tanto premant pondere, vt ne moueri quidem, multò minùs in auxilium aliquem vocare possint, Incubos, ab incubando; nos autem Hebrusco sermone, ceu delirio obnoxios, aut quòd reliquas vanitates quòd decipiāt fingere assueti sūt, Folletos nūcupamus. Medici huius mali hāc reddūt causā ex arte sua: crassiorē nempe pituitam aut melancholiam, non in cerebro, sed circum præcordia inhærescentem, quā per crapulam aut crudelitatem turgescēte, diaphragma pulmone premitur, crassò autem vapore illinc in fauces & cerebrum aspirato, vox supprimitur, sensus atque mens obturbatur, visisque tristibus offunditur: ex quibus quidem causis, vt putā physis, Incubum aliquando procedere inficiandum minimè, ita vt plurimùm dæmonum adscribendum illusionibus: quòd inde etiam patet,

vbi in amplis ac spatiofis ædibus, multis simul dormientibus, eiusmodi spectra molesta sunt, quæ si loco (vt vulgò aiunt) addita sunt, locum potius, quàm certos homines infestare tūm d. ci possunt, malum aliquod iam patratum, aut iam certè adhuc patrandum, eo subindicant.

CAP. XXII.

De speciosa Dæmonum sanctitate ac religione: quaratione Lares dicantur, & quibūsnam sacrificijs conciliantur: quinam etiam spiritus mærorem inducant aduentu suo & recessu, & qua calliditate in eo utantur? An species animarum defunctorum referant, an fugandi sint & quo pacto? Larua ac Lemures qui sint? Quòd homines sint Dæmonum imitatores, vt potè qui reliquiis Sanctorum, ipso etiam sanctissimo Sacramento abutantur.

Sunt & alij, qui hoc habent peculiare, quòd in apparendo, magnam præ se ferant speciem velut sanctitatis ac religionis, omnisque boni potius, quàm alicuius mali, hac sua hypocrisi; cū suā naturā tamen sint pessimi, fraudes dissimulantes hos, quòd sæpè in magnis atriis vagari solent, Lares delusa vocauit antiquitas, suffutibus ac sacrificijs insuper eos sibi Zoroastris arte delusa conciliare non addubitauit. Vtinam & hodie in hac summa Christiana luce incautum vulgus, quòd hi sese furtim insinuāt, familiaritate quadam defunctorum amicorum sese animas esse mentientes, non ita cæcos redderent, & ad id credendum non inducerent, cū tamen rarò, nisi magno aliquo inflicto malo, ab iis discedant, vt inferius paulò aperietur. Neque id alienum

Lares sic
dicti
Dæmones.

Menda num ab eorum natura videri potest, cum semper plus damni dent in recessu, quam prima fronte promittant. Quamuis mira calliditate consolandi tristitiâ affectos, causâ venire simulent, discedentes jam nihil nisi mœroris, tristitiæ, adde & extremæ desperationis vestigia post se relinquere consuevere. Contrarij in his ita omnibus angelis bonis, in fine cōsolantibus, etsi nō negauerim quādoque & has animas esse posse, quæ vt corporum suorum vmbra (seu vt Hebræi vocant עֲרֵפֶה) quorūcumque phantasie apparere diuino permisso possunt, nostræque ad hoc ope & auxilio indigent. Cuius exemplum factum est apud Gallos, vbi anima cuiusdam VVilhelmi Corui, quæ dum flebili ac ejulanti voce ei, quæ fuerat viuenti coniux, frequenter appareret, adiurationibus denique cōstricta à quodam reuerendo fratre, Ioanne Gobo, vt quidnam rei esset, quidque requireret, ac cur in hunc modum affligeretur, referret, multa respondit, ex quibus nonnullis petitis, rebusque obtentis, amplius non apparuit. Simile quiddam apud Apulos vsu venisse testatur Bartholomæus Sibylla, qui animam crebrius ob sua ibi commissâ crimina diutiùs passurâ retulit. Verum cum vt plurimum dæmones sub specie animarum apparere soleant, idcirco minor fides iis habenda est quæ dicuntur ante omnia cautè procedendum, cum protestationibus & abjurationibus, sintne bona numina, neene: quod veritas tandem elucescat. Hoc enim pacto quādā de cepit Sathanas Cassini puellâ, sub D. Francisci specie: qua tandem re cognitâ, nec ei amplius obtēperâs, tot tantæque perpeti fertur, vt eūctos accolâs in mirū traxerit stuporē. Qui spiritus, quod nō absque magnis incussis terroribus viatores frequētiùs aggrediā-

tur, ex eo Laruæ, ac Lemures antiqui-
tatis dicti sūt. Horum quempiam noctu
reperit in India Apollonius Thy-
næus, ad Bracmanes cū Damide disci-
pulo suo pergēdo, quē vbi stridētem
vlulātēque circa ingētes rupes, pro-
fundasque Caucasii valles, sētiret, (ad-
monito antea Damide eius rei, quānā
esset) hinc clamoribus, minis, ac in-
sultibus, quasi arte artē deludēs, expel-
li ac fugari comitē edocuit. Hoc ab ip-
so superiorū dæmonū nomine, quibus
familiarissimus erat, factum putandū,
quorū auxilio & plura alia humanas
vires excedētia perfecit. Ex iis nāque
id spectrum erat, quæ minis ac clamo-
ribus non timidâ naturâ (vt Platoni-
ci sibi imaginātur) effugiant; at quod
ob eorū flagitia, hæc pœna eis iniūcta
sit; quorum idola Iaponij, ac Sinæ, qui
quosdā dæmones, quod eos à reliquorū
Spirituum turba custodiant, adorātes,
crebrius clamoribus ac virgis etiam,
ni probè suo munere in iis custodiē-
dis fūcti sint, cum precibus ac promif-
sis, quod volebant, non potiuntur, &
impetunt, & cædunt. Hoc diabolicum
barbarorum factum execrādo scelere
nostris tēporibus quidam imitari nō
erubuerunt, dum Sanctorū reliquias,
imò Sanctorum omnium Sanctissimi
imaginē (horresco referēs) in flumi-
na, quod aquis potirentur, temerē pro-
jecerunt: eādēque, quod pluuia ces-
saret, sub dio, vt madefieret, de indu-
stria, noctu reliquēre, eamque Man-
dragonæ vt cōsequerētur vel sanctis-
simum Sacramētum asino manducā-
dum porrexere. Quasi verò homines
omnium profligatissimi, ipsa vel ele-
mēta hac blasphemia coacturi. Proh
facinus indignum, ipsos etiā Christia-
nos, pastorū quorūdā ignoratiæ cau-
sâ, aut philosophiæ inani studentīū,
aut eerte poëtarum fabulis ac rhyth-
mis vacantium, venationibus atque
aucupationibus cōiuiisq̃ue indulgē-
tium,

Laruæ &
Lemu-
res.

Homī-
nes Dæ-
monum
imitato-
res.

S. Sacra-
menti
abusus.

tium, ac vtinam non summæ auaritiæ incumbendum, quorundam etiâ absentia, vt oues ipsis pastoribus vel stertentibus, vel aliud agentibus tantis dæmonum fraudibus exponi ac seduci! Quod enim piis precibus, jejuniis, elemosinis, ac seria pœnitentia pii ac religiosi à Deo exorare deberent, hoc tam nefando reliquiarû abusu & superstitione, quâ non alia horrenda magis, ethnico more, per vim extorquere tentantes. Nec ex-

Moyſis
lignum
in aquâ
proiectû

plum Moyſis, qui amaras aquas pro-
iecto in eas ligno, in dulces vertit,
ipsis patrocinari quicquam potest,
cû nullam ampliùs vmbra corpore
ipſo & lumine præſente ſectari
par ſit, nec etiam minis, ſed potiùs
piis ad Deum effuſis precibus eum
uſum fuiſſe conſtat, id, quod figura
ſignificabat, animo reſpiciens. Vivum
enim noſtrum ac verum Numen non-
niſi precibus piorum ſecti, minis ve-
rò obſtinatorum multò magis exacerbari ſolet.

C A P. XXIII.

De noua nocendi cupiditate Dæmonum, qua in prætereuntes & hoſpites non ſine dolore impetum faciunt: cur Deus eorum tantam malefaciendi poteſtatem augeri permittat?

Dæmo-
num no-
cendi cu-
piditas.

SVnt prætereà & quidam ali j dæmonum, inſigniori nequitia ac cupiditate quadam truculenta nocendi præditi, qui in prætereuntes eminùs impetum faciunt, horrendû in modum affligentes ac cruciantes: huius generis fuiſſe illos conſtat, de quibus in Euangelio legitur, Gerafenis magna damna inferentes, qui-que Templanos celebres olim (vt Gentilium antiquiores perhibent hiſtoriæ,) populos in Brutiorum ma-

ritimis multis magnis calamitatibus affectere, aded vt quamplurimos eorum, vel ipſa nece, perinde ac violati hoſpiti j iuris reos percufferint. Res proſectò magna admiratione nò indignè aliquibus in locis uſu venere, vbi enormia patrata ſunt flagitia, Dæmonum ibi malefaciendi poteſtatem augeri, & hanc Deus permittat, quò mortales hoc tanto terrore, tantique mali metu, & tartara reiſa, non vulgi opinione tantum, alicubi exiſtere, vbi commiſſorum delictorum pœnæ commeritæ dandæ ſunt, & à tantis ſceleribus perpetrandis abſtinere addiſcant.

Deus
cur Dæ-
mones
malefa-
cere per-
mittat.

C A P. XXIV.

De Dæmonum mendaciis, quod eorum aliqui ſint iis aded infecti, vt in omnibus faciliſque negotio nil niſi ea affectent, quibus ita circumueniunt homines inficiuntque, vt melancholia obſideant, imaginationes perturbent, lymphatoſque prorsus ac furibundos reddant: non ſolùm id rigoris in homines, ſed & in bruta ad hominum ruinam exercentes, quid de ſuis pœnis remitti credentes.

Alij ſunt & mendaciis aded infecti, vt & aſtantes nihil niſi mendacia loqui nullo negotio procurent. Nec vel hoc tanta admiratione dignam, cû hi dæmones ſua præſentia non modò ipſos flagitioſos, in quos tanquam mancipia exercent ſuam poteſtatem, vt in Veteri Teſtamento videre eſt, vbi hoſ erroris ſpiritus, quò Ægyptios fallerent, & de Achab rege Iſraëlis ſupplicium ſumeret, pseudoprophetarum ore miſſos legimus, vti & odij ſpiritus, inter Abimelech, & Sichimitas: at vel loca ipſa, in quibus conuerſantur,

Romæ
vna no-
cte so-
puellæ
dæmo-
niacæ
factæ.

uerfantur, contactu quasi Harpyæ
infernales ita fœdant inficiuntque,
ut eâ pertranseuntes omnes lymphati
ac furibundi reddantur: quemad-
modum nō ita pridem Romæ in Or-
phanotrophio accidit, vbi vna nocte
plus quàm quinquaginta puellæ fa-
ctæ sunt dæmoniacæ. Sunt & alij
quidam, non solum ipsa bruta anima-
lia, sed & homines inuadentes & oc-
cupantes, melancholico ut plurimum
affectos humore, quo tanquam in-
strumentum nacti idoneum, ad hoc
turpe ac miserum admodum abuti cō-
suevere. Ex hoc enim secūdum quie-
tem horrendas ac tristes causantur
imaginationes: vigilātibus verò co-
gitationes turpes, curæ sæuæ in ob-
scena prauaque tūm verba, tūm facta
sæpius prorumpentes. Hinc ex eius-
modi corporibus, templis Dei desti-
natis, dæmonum fiunt latibula: neque
tamē tantum animalium sanguinem,
sedem animarum, corporeosque inde
factos spiritus, earum vehiculum
subintrant, quod refocillationis quic-
quam inde quasi corporei ob viuificū
sentiant calorem (ut nonnullis Pla-
tonicis, ac Bello præ cæteris visū est)
eum omnino sint incorporei, nec his
aliqua nostris cū corporibus cogna-
tio: verum potius quod sic homines
occupando, nescio quid ob Dei con-
temptum hac corporum obsessione si-
bi refrigerij ac refocillationis sentire
videntur: quod hinc maior no-
xa; nostrorumque corporum atrocior
pœna attrahitur, hanc potestatem in
nos, quasi suo iure, nunc ob Adæ præ-
uaricationem, nostris delictis quoni-
dianis auctam, vendicant: cum eo pa-
cto miserandum in modum carnem
contaminant, Dominum aspernātur,
diuinamque execrantur maiestatem,
cerebri corrumpunt spiritus, actiones
vitiant. Denique sic vibrant corpora
immutantque, ut his obnoxia corpo-

ra, facile ex visus oculorumque di-
storsionibus rigoribusque ab aliis dis-
cernantur, atque hoc modo homines
occupando corpoream tantum quan-
tatem, ac non per illapsum subin-
trant, quod umbratili faciunt con-
tractu: alioqui secus agere nequeūt,
tūmque numquam non peruerfas
actiones exercent, si non pro libitu,
at certè pro ipsorum posse.

C A P. XXV.

*Quod Dæmones inter tantos cruciatus
aliquod hominum tormentis dent
interuallum: licet vñtata fraude
eos efflitione animarum exagitent,
quas mulierculis se hominum inte-
remptorum referre persuadent: vbi
transcursim Pythagoricorum muta-
tionis enucleatur ex contraria no-
strorum Theologorum assertione.*

Sic enim obsessis, præter iam enu-
merata, insuper & alia inferunt
damna: non tamen continuò ipsos
exagitantes, sic namque prorsus pe-
rimerent, sed ex interuallis imagina-
tiones corrumpunt & priuant, atque
ob id benefaciendi statu, hinc &
vñtata fraude sese quorundam ob fa-
cinus aliquod insigne interemptorū
animas simulant, adeò ut Philosophi
Pythagorici. Persarumque magi, ani-
marum transmigrationem credide-
rint, quod ipsēmet Pythagoras, Ita-
liæ Philosophorum suæ ætatis facile
princeps, de se blaterare nō erubuit,
qui primus repudiato nomine Sophi,
Philosophus dici maluit, ac per Te-
tractim iurare suos discipulos edo-
cuit, silentiūmque in eis indixit: vo-
ce illa Dei nomen m̄ intelligens, à
quo tandem poëta, dæmonum iridē
instinctu, quod verum Deum ex pe-
ctoribus hominum excuterent, suum
Iouem

Pytha-
gorico-
rum &
Persico-
rum ma-
gorum
doctri-
na.

Dæmo-
nes nos
sic inua-
dendo
quid re-
frigerij
sentire
videtur.

Trans-
migra-
tionis
asserto-
res ani-
marum.

Iouem effingendi occasionem sump-
fere. Hanc animarum transmigratio-
nem, seu μεταμύχων amplexus est
Apollonius Thyanæus, qui vt sapien-
tiam sibi cōpararet, Gymnosophistas
ac Brachmanes (ne dicam, vt Demo-
critus ac Plato Ægyptios & Chal-
dæos) accessit, aliisq; persuasit, dum
quemdam leonem his Spiritibus ob-
sessum Amasis animam habere circū-
stantibus eum ostendendo suasisit, qua
quidem opera vtinam & his nostris
tēporibus, vtī olim, incerti vulgi fœ-
mellas nō deciperēt, quæ quod aliquos
iis oppressos spiritibus quo perēptor-
um spiritus manifestare, ac vbi ho-
micia patrata sunt, spiritibus corrip-
i eosdem perēptorum arcana propalare
videant, ac multa apparentia bona pe-
tere: vix ab hac animo concepta opi-
nionē, qua horum, quos referunt, ani-
mas firmiter credunt, amoueri queūt.

Imagi-
nes ani-
marum
falsæ.

Animas autē has verē esse: nullo pa-
cto fieri potest, tūc quod animæ pro-
priū minimē est, post discessum à cor-
pore quēpiā opprimere, sed statim ac
(vt Theologi asserunt) corpus reli-
quit, trutinæ examini subicitur à Mi-
chæle: & à sinistris appensæ, cū dæ-
mone, vt æternū torqueatur: aut à
dextris cum Angelo recedit, vt ad tē-
pus patiat, vel sursum pro sua natura
propria auolans in omne æuum Deū
contemplando saluatur: tūc etiam
quod haud vllū, nisi quod informat
corpus (vt & sapiūs antea me retulisse
memini) in fortiori foras virtute
corpus mouere potest, neque animæ,
vt dux formæ, vni corpori inesse
queunt: quod vna vt motrix, altera vt
forma existat: nec refert, quod perēp-
torum plura manifestētur secreta, ali-
quæque bona quærāt: pateat namque
sceleris natura nil est, quod dæmones
ignorent ac aliud simulent.

CAP. XXVI.

*Spiritibus erroris aliam demandatam
esse de nouo prouinciam, ne videlicet
otiosissimus, vbi ratio eius redditur:
eosdem etiam bruta ingredi non sine
aliis hominum damnis diuino per-
missu in contumeliam ignominiam-
que nostram ex vtriusque instrumē-
ti testimoniis memoria dignis.*

Proinde perspicuum est hoc ho-
rum fallacium spirituum opus esse. Dæmo-
se, eorum maximē, qui hīc apud nos nū quo-
Dei permissu relicti sunt, ne otiosi es- rumdam
semus, sed potiūs in continua decerta- munus
tione cū iis tandem latā victoriā vt otiosi
potiremur, maiorēque merito æuo non ū-
frueremur æterno: qui quidem spiri-
tus vel bruta ingrediendo animalia, mus.
rarō non grandia committunt mala,
aut ea protinūs suffocando, vt de
porcis in Euangelio patet, quos à Porci in
Domino facta priūs eius rei potesta- mare
te, ad vnum omnes in mare proxi- præcipi-
mum præcipientes egere, aut ipsis ho- tati.
minibus maxima inferendo damna,
interdum mortem ipsam, vt in vete-
ri Testamento vsu venisse claret, per
eos Vrsos, qui tot pueros, vt Mal-
lei Maleficarum auctor satis denotat,
prophetam Elisæum variis afficientes
ignominias, ac contumelias, cunctos
discerperunt; ac etiam per Leones Leones
aduersus Samaritanos immisos, eò contra
quod alio modo, quàm loci pristinus Samari-
mos erat, Deum cœli adorarent: vt & tanos.
per alium quemdam Leonem, qui
Semeiam videntem sanctum Dei ver-
bum, minimē, vt ei præceptum fuerat,
adimplentem dilaniavit, quem tamen
deuorare, etsi famelicus abstinuit, ne-
que vnquam nisi visus, dum eum as-
piceret, recessit: necnō & per Lu- Lupi
pos, Viennam adeuntes, (quod certē Viennē.
semper uorant. ses de-

semper apud antiquos prodigiosum habitum est) quam plurimos homines occidendi, ac deuorandi occasio extiterunt: unde tum primum institutæ sūt à Māmerto Episcopo supplicationes, quò placatus Deus præsens ac futurum impendens malum auerteret: aliæq; penè innumera aliis in locis, per hos animates mala patrasse visi sunt, qui tamen ob id, quòd instrumeta dæmonū fuisse, quibus ad profusionē sanguinis humani vsus est, omnes similiter ac serpens antiquus ipsi, iusto Dei iudicio, poenas dedere.

CAP. XXVII.

Damones post tot atrocia facinora creaturam rationalem dedignantes, sic ea abutuntur, ut Energumenos variis modis penitusque horrendis, non tamen ex aquo omnes excrucient, cum sint inaequalia obsessorum peccata, sic & eorum poena diuersa: Confessionē tamen multum valere, cateraque Sacramenta contra eiusmodi incursus, quod Spiritus odij prauidentes, ne debitas laudes Deo nostro persoluamus, linguam vinciunt, oculos prastringunt, muros denique reddunt.

PRæterea, hi spiritus apostatæ, familia maioraque in dies & adhuc committere minime cessant, longè etiam atrociora commissuri, ni diuina potestate, angelorumque virtute cohiberentur, per quosdam Energumenos (sic quos obsidēt Græcis dictos) quorum membris omnibus, in aliorū hominum perniciem, scelesto ac turpi modo abutuntur. Nec tamen cuncti Spiritus ex æquo, ut dictum est, ac sine discrimine molesti sunt, atque infestant, cum ob inaequalia obsessorū, quos in poenā occupant, peccata, tum etiam diuersam ipsorum dæmonum

Mall. Malefic. Tom. II.

occupantium potestatem, malitiāq; quibus æquā Dei bilance vni magis quàm alteri, nocere concessum est, probatione cuiusque flagitiorum: ex quo fit, ut nonnulli in hac vita non ita affligantur: sed potius quiete & gaudio infelici, minusque solidò frui videantur, in altera tamen æternā perpetuis ac æternis poenis subiciantur. Eiusmodi autem dæmoniāci, vsque adeò nonnunquam his immundorum spirituum futis agitati, conturbantur, ut vix vnus à tribus quatuorve, licet robustissimis hominibus, ne damnum aliis dent, coerceri aut ligari queant, cum aliis interdum, uti & Cāin, tremulos reddant, aliorum membra timore insilent ad libitum, linguam ad omnia conuitia effundenda instruant: quemadmodum per quamdam fieri Energumenam meis vidi oculis. Hæc tam petulans erat, ut neminem conspicere posset, cui non occultas testasque quasdam ignominias non palam exprobraret, unde non contemnenda mala oriri poterant, suspicionesque haud exiguae. Hinc factum, ut nemo nisi prius confessus, ad eam amplius accedere vellet, religiosi tantum Sacerdotibus, atque non ita pridem confessis, tutus patebat ad eam aditus. Ex quo cerni potest, peccata ob confessionem, quam tamen abs re, ut & alia Sacramenta hæretici allatrāt, vere dæmonibus tegi ac abscondi. Hoc videns regius Propheta, diuino afflatus spiritu, magno animi affectu exclamat: *Beati quorum remissa sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata.* Atque hoc pacto miserè occupatos continuò mutos reddunt, ut clarè patet ex Euangelio, vbi mutum dæmonem ejectum legimus: aut ita linguam vinciant, oculosque prastringunt, ne Deo debitas laudes effundant, neque videant sacrificium, neque lustrali aqua fetingant, ipsas

Energumena cuiusdam tormentata.

Confessio delet & tegit peccata.

B. Virg.
Mariæ
miracu-
la.

manus, cætera liberi detinent, vt ipsemet in muliere quadam Macheratenſi conſpicatus ſum, anno reparatæ ſalutis humanæ, M. D. LXXIX. apud Confluentes, Calabriae oppidū, quod animo lubenti me recepi, vt quæ de ſacrata Virgine nulla vnquam tinctæ macula prædicabantur miracula, certiùs cognoscerem. Quo quidem in loco commoratus totum triduum, quid miraculorum, quæſo, non vidi? Herniæ enim laborantem, eâ liberari: multis etiam annis quemdam morbo detentum; ſic & podagrâ. afflictum, priſtinæ valetudini reſtitui vidi; muto cuidam uſum linguæ reddi; nonnullos erigi eliſos; multos dirigi mancos. Atque de his hæcenus præſertim, cum alio loco magis opportuno plura de his proſequi animus ſit. Nunc ad id, vnde digreſſus ſum, reuertor.

C A P. XXVIII.

An plures numero Dæmones in eodem Energumeno dentur? An illuſiones quædam ex falſis ſuppoſitiis, & imaginibus ingerat Dæmon: interim fidem non habendam. Dæmoni: proteſtationemque & abiurationem contra Dæmonis illuſiones, & arreptiones exponit: licet Dei contemptu omnibus membris, vt phantaſiam interuertat, abutatur.

Dæmon
dictus
Legio.

Horum itaque Spirituum plures numero, in vno eodemque Energumeno pro variis commiſſis, ita cõmerentibus delictis, ineſſe poſſunt, vnde & dæmonium, *Legio*, dictū, pulſum eſt. Alij verò ſic nonnullas deploratas vetulas, quosdāque fatuos deludunt pueros, vt certò ſibi perſuadeant, certis noctibus horiſque ſtatis, animas vocatas à ſuis diſcedere corporibus, ac mortuis ſeſe cõiungere: quod

non aliunde, quàm à dæmonibus, phantaſiam eiufmodi eum in modū infidelitate corrumpentibus, proficitur, quæ cum nonnullis ſtolidæ credulitatis vulgi mulieribus referunt, quosdam morituros prædicunt, cui ſi euentus correfpondet nonnunquam, dici vix poteſt, quantam telam errorū inde texant, proprias eas animas eſſe; quod tamen factū impoſſibile eſt, vel iuramento affirmare audent: cum nil niſi dæmonum præſtigia, quibus eorum phantaſiam peruertūt, reiſa ſint: qui quidem error, & aliorum non ita vulgarium mentes inuaſit: hos autem omnes in hoc labi ac decipi, vel hinc manifeſtum eſt. Multis enim abhinc annis cõtigit Fuſcaldi, vbi & nonnullis iis paſſionibus dæmonumque illuſionibus obnoxij reperiiebantur, ex quibus, dum quidam Carolenſis, nuncupatus M. Antonius, homo habitus ab omnibus veridicus probuſque, ſic corriperetur, vt non rarò vera magis, quàm falſa pronunciaret, præſertim de quibusdam, quos mors propinqua maneret. Hic vocatus à quodam reuerendo Sacerdote, viro bono ac ſtudioſo Ioanne Antonio Anania, (de quo, ni mihi frater eſſet, plura, quæ dicerem, non deeſſent) quem hæc res nō latebat, adfuit promptus, ſeriòque interrogatus; an; quæ de eo dicta de re ſpargerentur, vera eſſent? reſpondens, non negauit. Qua re, vti certa, à Sacerdote illo percepta, miſerum illum hominē, quod ab eiufmodi animo præconcepta erronea opinione diſcederet, hortari non deſtitit: addēs, quod erat neceſſariū, has nō mortuorū animas, ſed dæmones ipſos eſſe, quibus fallacibus ſpiritibus fidem habendo, grauiter in Deum peccaret. Quare per Deum ac animæ ſuæ ſalutem eum obteſtabatur, vt præſentens futuram eiufmodi dæmonum arreptionem (præſentiebat enim eam) vel vbi iam arripi

Pro-
statio &
abiura-
tio ne-
cessaria
contra
arreptio-
nem &
illusionē

arripi inciperet, se iis obsequi amplius
nolle serio protestaretur: quodque
Deus hac diabolica illusionē, mentis-
que vesania eum liberare vellet, ar-
dentibus votis precaretur. His miser
auditis obstupescens credit, seque
pro virili monitis obtemperaturum
pollicitus est, acceptaque ab hoc ve-
nerando Clerico cereā quadam, ac sa-
cratā imagunculā (*Agnus Dei* vocāt)
hilari prorsus animo, domum suam
redit. Cūque consuetus dies, quo
anteā his illusionibus obnoxius fie-
bat, adesset, nec eo amplius arripere-
tur, summa affectus latitā, Deo pro hoc
beneficio gratias egit: Verū altera
ab hac imminente die ac horā (non
enim cunctis hebdomadæ diebus, at
ob maiorem Dei contemptum igno-
miniāque, tertiā ac quintā feriā, his
præstigiis dæmonum oppugnari con-
tingebat) suam hanc solitam arreptio-
nem instare, atque ab his immundis
vocari spiritibus, quibus signis, non
sine summa animi tristitia, ac mœrore
agnoscens, in clamorem vehementem
prorupit, se nimirum, cum his spiri-
tibus rebellibus ac impiis posthac abi-
re, minimè decreuisse: quo clamore,
domestici ferè omnes (quorum erant
non pauci) experrecti sunt. Iis manè
accurrentibus, eum rei non essent
ignari, tē ordine narrauit, seque mul-
tis verberibus cæsum, ac crebris se
scribilitum vicibus ostendit, ac iam
tū liberatus est omnino, pro quo
Deo gratias egit maximas. Hæc cū
intellexissem, ipsēmet talia coram in-
spicere cupiens, crebrius ad quemdam
stolidum ac fatuum, hanc dementa-
tionem (vt passim ferebatur) pati so-
litum me contuli, à quo cū nonnul-
la intellexerim, quæ tamen postea, nō
eo quo ipse dicebat, tempore euenēre,
licet alia plura vera protulerit; ob-
uiam mihi postea factō dixi. Heus tu,
iocatusne es nuper mecum, an diaboli

te decipere? Certè non (inquit) cū
alia & diuersa apud illos, quā nos,
sit temporum ratio: crebrò enim lon-
giora sunt dierum, hebdomadum,
mensium ac annorum, quā nos nu-
meramus interualla. Quid plura? mul-
ta intellexi de tempore Angelico ab
hoc, quo quidem nihil stolidius vidi
vnuquam, quo non potui, vehementer
obstupescens, non mirari, cū mise-
rum reuera, *quid distent ara lupinis*
(vt aiunt) nescire perspicere. Idem,
vel simile penè fertur apud Lappios,
quorum maior etiamnum pars ignem
adorat, contingere, dum nonnulli
eos, à quibus occulta scire cupiunt, ca-
dere, magicis prius muscatis carmi-
nibus, æneaque rana præscriptis icti-
bus percussā, vel angue suis in-
spiciendo oculis, credunt miseri, cū
mortuis similes iaceant, proprias va-
garum animas instar corui Armocra-
tis Clazomenij, emittere, atque hoc
magis, eos à corpore egredi imagi-
nantur, quod inde experrecti, multa
narrant, ac certa ab ipsis exoptata si-
gna afferunt. Quæ tamen omnia ex
dæmonum fraudibus, phantasiā ho-
rum interuertentium proueniunt. Si-
mili modo, vt & apud Cumanenses,
noui orbis accolas, ab eorum Prorure
correptos (dæmonis id nomen est)
occultæ eorum linguæ, quā *Piacēs*
(sic horum sacerdotes vocant,) Hispa-
nis, eorūque vulgo, manifestare ma-
gna piacula committere sibi persua-
dent.

Magica
tractant
Lappij.

Cuma-
nensium
Dæmō.

Corol-
lis in
protesta-
tione
sua cæ-
sus &
tandem
libera-
tus.

DE NATVRA
DÆMONVM
IO. LAVRENTII
Ananiæ Tabernatis Theologi
LIBER QVARTVS.

CAPVT PRIMVM.

*De deorum varia denominatione;
habitu & cultu pro regionum
varietate.*

CÆTERTVM, hi ma-
ligni spiritus, etsi non
cuncti (vt dictum est)
ex æquo tentant: nihi-
lominus, cum omnes
incredibili, quæ eorum est malitia,
nocendi desiderio flagrent, nusquam
non gentium est, quod vlla absque mo-
ra, quam ocysissima haud percurrant, vt
quosvis inuentos, non secus ac Leo-
nes deuorent: atque sic, non solum
(vt *suprà* meminimus) nostrorum
opprimendorum causâ, nullum non
mouent lapidem: sed & contra Dei
æterni propositum, quæ possunt, ten-

tare non intermittunt, etiam ipsis
Elementis, in quibus, quod nos crebrius
ignauia alioqui torquentes exerceant à
Deo aliqua iis potestas, commorandi-
que locus datus est, ad hoc abutentes;
per quæ quidem Elementa diuinos
honores & adorationem ab omnibus
gentibus, sibi vt adscriberent, sedulo
nec sine successu operam dedere. Nam
cum ex hoc, nunc ex illo Elemento,
diuersa prodigia ostentarent, gentes
à Dei veri cognitione alioquin toto
cælo aberrantes, ita attonitas iis red-
didere, vt his delusæ varios quoq; di-
uersosque deos, pro regionum varie-
tate, ex quibus prodibant illa
prodigia, sibi effinxerint. Quare, ex his
spiritibus nonnulli, dii cælestes nũ-
cupati sunt; aliqui ætherei: quidam
heroes: aliqui marini; alij fontani,
fluiatiles: Dryades, Hamadryades,
Napææ, ac Nymphæ: Oreadæque,
alij

Elemen-
tis abu-
tuntur
Dæmo-
nes vt
exerceat
Prodi-
gia ex
elementis
locum
dedere
diis ef-
fingendis.
Deorum
denomi-
natio.

Angeli
cur à sa-
cerdotio
arceantur

alii sub puellarum habitu, quem nunquam in veteri Testamento, ob quamdam eorum imperfectionem, qua & à Sacerdotio arcentur, angeli repræsentare; uti sæpe in Novo factitatum ob Mariæ summam creditur gratiam; qua nimirum, muliebri forma, non proprietate, hi qui sunt aliis molliores, se superinduunt; at ut maiori fallant decipiantque occasione, qua dei deæque, ac in cælo sexcentæ fictæ sunt nuptiæ, poetarum fabulis. Hinc & adhuc hi fallaces spiritus furtim apud nonnullos, præsertim Biornios ac Finnos interdum, Nympharum apparent habitu, ubi familiarum more, hominibus inferuire, eosque à diuersis fortunæ telis, quibus omnes expositi sumus, defendere produnt, quemadmodum videre est apud Saxonem Grammaticum, qui horum Spirituum gratiâ, Frontonem quemdam nullo telo aut ferro vulnerari unquam potuisse, scribit. Horum spirituum & alij vocati sunt, Selecti, Penates, Lares, Indigetes, Semidei, Summani, Cabiri, Curetes, Corybantes, Telchines, Antidei, Patellarij, Medioxumi, Anculi, Dryopumque lingua Pappi, quos præuari ca, ptes Angelorum R. m. conuocati.

splenderent, neque ibidem nunquam palam esse tyrannorum metu delisterent, donec iniquitatis filius in mundo reuelatus mysterium suæ iniquitatis operaretur. Ac, ut quæ de reliquis restant persequamur: sunt eorum præterea non pauci, qui sub umbra versantur, habitantes in secreto talami, locisque, ut inquit Iob, humen-
tibus, quod factum aiunt, ut Iesus non-
ster, Mundi Saluator sibi porrectum
acetum arundine bibere noluerit.

Acce-
tum cur
Christus
non bi-
bit.

C A P. II.

*Spiritus aliquos sese turbinibus, procel-
lis & fulminibus miscere solitos:
alios imminentes futurâsq; calami-
tates prodigiis prænunciantes: va-
rios in aëre strepitus armorum con-
citantes, tympanis sonantes, tubis
clangentes, tenebras importunas
mercatoribus etiam per desertâ in-
ducentes, prodigiosa portenta in
aëre procurantes, cælo & ipso si-
dera Lunamque euocantes, plura-
que nobis damna illaturos, nisi
Angelorum ministerio constringe-
rentur.*

ATque alij persæpius, sese magno turbine, ingentibus procellis, horrendis fulminibus mali patraturi immiscunt: qui, ut feriant minimè obliquo, utpotè quæ à naturali siderum motu proueniunt, sed recto ictu feriunt; quod fit, ut profundis etiam in vallibus, nedum in summorum montium verticibus perimant, atque ex his Phocarum pelle, aquilæ pennis, lauro ac hyacintho, superstites esse antiqui animaduertent, quod ut mirabili Dei prouidentia; ita daemonum, si-
cut inferius ostendetur, insigni peracuum est astutiâ. Præter hæc & hi
I 3 spiritus,

Prodi-
giis im-
penden-
tes cala-
mitates
spiritus
præur-
ciantes.

Strepi-
tus in
aëre vn-
de fiat.

spiritus, immensis aliquibus impen-
dētibus calamitatibus, varia prodigia,
quasi exultantes hisce malis, osten-
dere consueuerunt, quemadmodum
haud multis abhinc annis fecere
apud Germanos, vbi eorum vesti-
menta variis crucibus vt vestium il-
lorum erat textura, colore, quasi
sanguine singulo quoque mane, vel
per mensem integrum, inficere soli-
ti sunt: ac grandibus saxis apud In-
subrios, antequam Galli Italiā pel-
lerentur, pluissē; quod & triginta
abhinc annis, propē Siuolam in
nouo orbe, factum esse, Hispani
passim narrant, ac terribiles quos-
dam bellicorum tormentorum ictus
excitasse, prout hoc anno, cum hæc
exararem, per totam ferē hanc pro-
uinciam, actum est: Vulcano, hos
excitatos strepitus adscribunt vulgò,
sed falsò, vti mihi videre videor,
veluti ex horum æquali prorsus, ac
in nullo differenti, siue eminūs, si-
ue cominūs, frequentiori auditu fa-
cilē deprehenditur. Quodd si à Vul-
cano profecti essent, haud tam assi-
dui forent, neque vbique locorum
eiusdem sonitus audirentur. Dæ-
monum itaque & illæ in aëre exci-
tæ illusiones fuere, vt *alibi* proli-
xiùs de eo dicemus. His etiam au-
ctoribus, variæ militum instructæ
quasi acies, in cœlo comparuere, ve-
luti Machabæorum tempore, Hie-
rosolymis, & ante Titi obsidionem
contigit; idēque quinquaginta ab-
hinc annis superioribus euenisse
apud Cimbros Sleusuici, ac in Apu-
lia ante Caroli VIII. aduentum, sic
& apud Sarmatas, Cracouiæ: vbi qui-
dam Monachus cum Rege diu cer-
tare visus est, Monacho tandem ce-
dente. Nuper etiam Mexici, hau-
multo tempore antequam expugna-
retur, factum quoque id abhinc

quinquennium, ferē per sex menses,
ante Turcarum obsidionem Thama-
si, sic enim olim Nicosiam, urbem
Cypri metropolim, nuncupabant,
quod Poëtæ quoque innuisse viden-
tur, dum variam in Ilij euerfione
deorum in cœlo pugnam visam ca-
nunt. Olim quoque Cimbricis bel-
lis, & armorum crepitus, equarum-
que hinnitus perceptos, antiqui re-
tulerunt historici, & bouem loque-
lā ciuilia bella denunciassē memorāt.
Spiritus etiam tympanis sonare à
mercatoribus ad Cataiam se confe-
rentibus, crebrò audiuntur, ad Lo-
pum asperrimum desertum (sic enim
nunc quemdam Inai montis tractum
appellant:) eosdem etiam tubis clā-
gere, in quibusdam Arabiæ eremis,
frequenter audiri asseuerant: aërem-
que prope Carmaniæ deserta, ac
Chelmuriam, extra Caucaſum pro-
uinciam, tanta tenebrarum caligine,
vt noctem dixeris, mercatores of-
fundere, Marcus Venetus scriptor
fide dignus affirmat. Et reuera non
est res adēdō mira, hos spiritus, vt
plurimum in antris locisque deser-
tis obseruari, cum ex iis sint, qui
Sanctorum pugna deuicti, ne per
certa tempora noceant, Angelorum
ligati sunt ministerio, quemadmo-
dum qui Saram vexabat, in supe-
riori Ægypto à Raphaële vinculis
cōstrictus, vt sacra affirmat Scriptura.
Quin & alia prodigia in aëre osten-
tare soliti sunt, vtpotē faces, lam-
pades, trabes, bolidēs, & chasmata,
qui etiam interdum effecere, vt &
stellæ, Lunæque ipsa, arte quadam
præstigiatrice, cœlo quasi decidisse
apparuerint, vt apud Poëtās facti-
tatum per Theſſalas Magas legitur,
atque etiam per Mahumethum om-
nium magorum sceleratissimum, Ara-
bes fabulantur. Hinc cuncti eius se-
ctatores

Spiritus
tympa-
nis sonāt

Dæmo-
nes An-
gelorum
ministe-
rio liga-
ti.

Luna in
insignia
Turcatu

Statores Lunâ pro insigni vtuntur: qui nimirum omnes ita rerum simula-
lachra ac phantasmata oculis obiece-
runt, vt vulgus sic delusum, ea ta-
men veriora, quàm quæ apud Sacram,
(vt prouerbio fertur) acciderint, se-
se vidisse crederet. Qua de re antiqui
Poëtæ non veriti sunt scribere: Car-
mina vel cælo possunt deducere Lu-
nam: & illa, Reluctantem versu de-
ducere Lunam nititur: ac, Cantus è
cursu Lunam deducere tentant; Et fa-
cerent, si non erat repulsa sonent. Quod
certè, quàm à veritate alienum sit, vel
ex hoc liquet: quòd dæmones natu-
ræ ordinem nullo pacto, vel si rumpe-
rentur, peruertere queant: ne dicam
nunc de Lunæ magnitudine, quæ de-
cidendo (licet minimè possit, cum
cælum, cuius ipsa pars est, nec leue,
nec graue sit) terram quasi operiret,
& sic vniuersam mundi harmoniam
pulcherrimam destruerent, quod nul-
lius creaturæ opus est. Solius enim
Dei totius naturæ auctoris & condi-
toris proprium, vt eam pro libitu
etiam destruere possit. Atque ea de
causa fit, quòd hi nequam spiritus,
nec vt cæli pars aliqua scindatur, nec
vt pendentium aquarum fluxus desi-
stat, nec vt ignis frigeat, cum hæc
naturæ vim excedant, efficere queant.
Hinc etiam factum, vt Sathanas
tentauerit, dum dicere vellet, an
Iesus verè Dei filius esset, quò lapi-
des panes faceret.

Lunæ
magni-
tudo.

CAP. III.

De nefario turpissimoque concubitu: ut-
pote quomodo nuncupentur umbra-
tiles illi spiritus, secretis thalami lo-
cisque humentibus gaudentes: unde
ortum duxerit concubitus: heroës
quinam & unde sint: an hæc spe-
lra quid seminis & unde, & ad
quid in eiusmodi congressu emittant:
Lamia quæ sint, & earum confessio
de abusu demonum commercio: an
possint generare, & quinam ex iis
orti sint: omnia non paucis & lu-
culentis historiis illustrata, & dog-
matibus Christianis ornata.

VERùm & his spiritibus adduntur
qui in aqua obuersione; non
pauci sunt, quos Græci Panas, &
Galli Dufios nuncupant: hos assidue
in Accubos, atque Succubos conuerti
perhibent, quorum quidem nefario
congressu, qui iam ex heroùm tem-
pore initium sumpsit, quando & fa-
bulæ primùm cœperunt, licet non-
nulli & ante Noë diluuium hunc tam
nefandum ac abominandum concu-
bitum cœpisse velint. Intelligunt
enim per filios Dei in filias hominum
irruentes, hos immundos spiritus
mulieres admodum tum lasciuas; ac
petulantes inuasisse, quod factum
aiunt mirâ demonum versutiâ, ob
frequentiorē eorum cum hominibus
societatem. Vnde tot deùm filij falsò
dicti sunt, cum re ipsa hos sic esse
impossibile fuerit, qui postmodum
tamen prodigiis quibusdam clari, etsi
à demonibus ipsis potius ostensis,
sceleribus ac flagitiis quantumuis
nobilitati, nihilominus per apo-
theosim in numerum deorum relati
fuere, quorum auxilia postmodum
ab

Cœubi-
bulæ
tus quā-
do cœ-
perint.

Filij Dei
cum fi-
liis ho-
minum.

ab hominibus, vt pote diuorum in necessitatibus implorari solitum est, tandemque eò vesaniæ dæmonum operâ res deducta, vt eis non modò bruta, reptilia, secta, quadrupeda animantia immolarent, verùm & aues, pisces, animalia terrestria cuncta, ac amphibia, fructus, flores, herbas, gemmas, vniones, metalla, sua singulis; quin & carnes humanas. Proh scelus, creaturam ad imaginem Dei formatam, templumque Deo consecratum, his spurcis, ac sceleratis idolis turpissimè destinari, eorùmque gratiâ destrui! Hinc videre est, res prorsus admiratione dignas, interdum, Deo permittente, euenisse: nam & per hæc spectra, (sic enim hos spiritus in phantasia, aut corporea apparentes similitudine nuncupauere) mulieres eorum passim stupratae sunt, ac etiam pueri: horrendum facinus! quod ne ipsorum quidem plerique ob naturæ præstantiam patrasse leguntur, interdum imminuti, atque adeò humanæ naturæ intellectus obscuratus, ac voluntas corrupta est, vt multa de his, licèt impossibilia, tamen crediderint, dum quasi duplicis naturæ insertos, semideos appellarent, ac scriberet; cum dæmones minimè cum his ita coire possint, vt ex eo nefando congressu Heroës, quasi ex duabus diuersis speciebus, haud secùs ac muli nascerentur. Non enim hi spiritus aliquid seminis (vt falsò nonnulli Platoniorum imaginati sunt) emitte possunt; verùm sic congregiuntur, vt hoc nefario congressu deceptæ gentes ampliùs rectò aberrant tramite, hunc tam nefarium ac turpissimū coitum, vel etiamnum dæmones exercere non desinunt cum quibusdam certis foemellis, vt & hominibus nonnullis nequam. Deplorandum profectò, homines ratione præditos, &

per baptismum Christo vel iuramento obligatos, his diris infernalium furiarum illecebris adeò sese micipare, vt & animæ salutem in extremū discrimen æternūque exitum earū causâ præcipitent. Quò autem dæmones versipelles pro solitâ astutiâ miseris foemellis magis fucum faciât, aliqua semina de industria adhibent, quibus vehementiori libidine accensæ flagrant, atque has, quæ heroium amore captæ sunt, Lamias docti vocant, vel ob similitudinem cuiusdam monstri, puellæ faciem referentis, cætera belluas: vel à Lamiis, dæmonum quodam genere, puerorum sanguinem exugentium. Quod & Poëtæ innuisse visi sunt. Hinc Horatius inquit: *Neu pransa puerum Lamia vinum extrabat aluo*. Hæ longè ardentioribus libidinum flammis, si iuueni robustissimo miscerentur, flagrant, licèt absque seminis resolutione, nonnullæ tamen huius nefarij congressus reæ deprehensæ illud arte quadam à viris extortum interdum sensisse confessæ sunt, vtroque enim vtuntur genere. Quod quidem semen etsi in neruos, venas, arterias, ac ossa, cum sit naturæ opus, in quo Deus minimè eis vititur, haud dirigere possunt, nihilominus tamen ex eo, sub certa naturæ dispositione celestique influxu directo, aliquos & oriri, & ortam heroium maiorem partem esse, negari non potest: qui quamuis reipsa ex spiritibus non fuerint propagati, fraudes tamen ac dolos eorum plus satis sapuere. Sic natum perhibent Æneam ex Venere & Anchise: Bacchum ex Ioue & Semele: ex Marte Romulum, totque alios antiquorum heroës sexcentos: in hunc quoque modum ortum Alexandrum tradunt Ammonii Iouis sacerdotes: ac Neronem Imperatorē, quem

Lamias
quæ &
vnde.

spectra
quæ,

Heroës
vnde.

Spiritus
nihil se-
minis
possunt
emitte

Prodi-
gia di-
raque
omnia
in ortu
hominū
impiorū

quem conceptum ex angue aliqui imaginati sunt; vt Merlinum quoque Britannorum Annales: & Iaponij suum Xacam, plurēque prætereā, qui idololatriæ ac hærese auctores fuerē, vt & Lutherum heresiarcam, ac Mahumetum. Quocircā admirando Dei iudicio ac prouidentia contingit, vt sub tempus exortus horum non aliqua bona & læta, vti circa Sanctorum Dei natales fieri consuevit: sed potius cuncta infausta ac horrenda mala portenta, prodigia conspiciantur, eoque magis dira metuendaque, quod cum dicta, tamen facta eorum, penitentiora futura sunt, vt vnusquisque sibi ab iis, tanquam veneno animarum presentissimo, cauere possit. Hoc etiam nefario congressu dæmones nonnunquam vel inuitis miseris foemellis stuprum violentum inferre consuevere, proprio tamen crimine muliercularum, in hoc victis, iis potissimum, quæ impuris cogitationibus in mente locum dant & indulgent, exterioribusque gestibus tandem produnt, quemadmodum varias in formas concinnandis & torquendis comis; quæque omne studium ponunt in exornando corpore gemmis, vniōnibus, faciēque cerussa aut stibio fucant, graphiōque, & supercilia nunc hoc, nunc alio modo componunt. Qua de re non sine causa mulieres nonnisi velatas capite, ob Angelos, temples ingredi præcipit; cum non raro vsu veniat, vt quanto magis dicto modo comptæ & fucatæ in publicum prodeuntes alios ad sui amorem inuitare & allicere student, tantò potius hæc turpia dira spectra dæmonum eas in poenam sibi attrahant. Nec profecto mirum, diuinam sapientiam tantopere hoc crimine offendit, quo facies à Deo summa arte effictæ ita foedè deturpantur. Hoc etiam nefario libidinis genere dæmo-

Mall. Malefic. Tom. II.

nes & cum iuuenibus quibusdam, forma præcellentibus, virginibusque, libidinibus tamen assidue se polluentibus, vti solet, veluti in Marrea regione euenisse Scotica testatur historia, in qua haud multis abhinc annis puella quædam formā venusta & egregia, natalibusque non minùs clara, diu detrectans coniugium, ventrem ferre reperta est; parentibus de eo, qui stuprum tale intulisset, sollicitè inquirentibus, sponte fatetur puella, se tam noctu, quam interdum Venerē exercuisse cum adolescente quodam; quis verò, aut vndenam veniret, aut esset, ignorare. Ad quæ non potuere non parētes vehementer obstupescere, angusto animo, ac affligi; à famula tandem hominem quædam in cubiculo cum filia rem habere edocti, haud morā interpositā vllā, facibus, tardisque accensis, quoddam nox esset accurrentes, reclusis foribus, monstrum horrendum, ingens, ac omnem humanam fidem excedens, maximè terribile, à filia complexibus pendere vidēt. Sacerdotē euestigio vitæ moribusque probatis accerunt, qui cum in recitatione Euangelij S. Iohannis verba illa exprimeret, *Verbum caro factum est*, dæmon non sine maximo ac horrendo excitato strepitu, terrorēque incusso, & post se relicto, (more nempe suo) disparuit, cubiculi tectum simul aufe-rens. At foemina hæc infelicissima triduo post monstrum non minùs horrendum enixa est, quod, ne in familiæ summam ignominiam aleretur ac educaretur, extructa, pro more, pyra, flammis consumptum est. Simile huic quiddam in Garothea accidisse referunt, cum quodam Succubo formā conspicua puella, venustum non minùs adolescentem, quo suis amplexibus potiretur, sollicitante: huius rei factus certior Dioecesianus, iuuenem vt orationibus, ieiuniis, ac poenitentia

Succu-
borum
congreg-
sus cum
iuueni-
bus

Incubus
cōt. cū
virgine.

Puella à
Dæmo-
ne susce-
pit pue-
ram, &
enixa est

Mulie-
res vela-
to capi-
te tem-
pla in-
grediun-
tur.

K

Pars Au-
stralis
propiti-
or.

Dæmon
mulieris
voce in
nauis
procel-
losa sibi
causam
periculi
intulit.

pœnitentiâ haud fictâ , sed seriâ ,
Christianam vitam institueret , lo-
cûmque mutaret sedulò monuit. His
piis iuuenis obtemperans monitis , à
spectri illius scelestis sollicitationibus
liberatus est. Habet loci, vt & nomi-
nis mutatio, nescio quid occultæ pro-
prietatis, ob Angelorum , quos prop-
tereâ mutari scribunt , efficaciorẽ
virtutem , sicut ex Abraham & Sa-
ra videre est , atque Isaac : qui , (vt
Cabalistis placet ,) filium Isaac, quò
magis in bonis proficeret , utique in
partem Australem , vbi loci, Angelû
sibi propitiorem esse non ignorabat,
perrexit. Idem euenisse Corinthi cui-
dam Philosopho Apollonius Thya-
neus asserit ; quod etiam iam vix an-
nis viginti elapsis alicubi (cuius no-
mini parcendum duxi , cûm præsen-
tia exempla sint odiosa) accidisse cum
Accubo minimè me latet : quibus nã-
que obscœnis congressibus dæmones
vti consueuere, corporeo tamen vela-
mine semper tecti ac induti. Huic
etiam non absimile quiddam factum
apud Forteam, Scotiæ æstuarium, vbi
dum nauis quædam nauigandi esset
in procinctu , adeo procellis , vndis,
imbribûsque extemplò exagitari, cõ-
quassari , ac penè obrui cœpit, vt ve-
lis ac malo fractis scissisque nulla spes
salutis superesset amplius : intereâ
dum fortè nauta quidam , præ admi-
ratione ac magno timore, clariori vo-
ce exclamaret, hoc esse opus à diabo-
lo profectum , statim vox cuiusdam
mulieris hac exclamatione perterre-
factæ è sentina à cunctis naucleris
exaudita est , qua sese in causa huius
extremi periculi esse prodiit , (non
secus ac in Sacris de Iona legitur ,)
propter nefandam cõsuetudinem, diu
multûmque quamuis inuita , instar
statuæ, immobilis ab ipso reddita, cû
eo habitam. Quapropter rogare cœ-
pit , vt hoc infausto onere nauem

leuarent , seseque in mare præcipita-
rent. Quod cû non sine multis la-
crymis consternata supplex peteret,
& rem exponeret , continuò sacer-
dos qui in eadem nauis erat , foemi-
nam hanc , ne de infinita Dei in
peccatores resipiscences misericordia
desperaret , hortabatur sedulò ; ad-
dens multa de paterno & propitio
Dei in nos animo , qui omne prop-
tereâ sibi peccatum concluderet , quo
omnium etiam misereatur , quare, vt
ipsa vera animi ad Deum conuer-
sione , verisq; ex animo & corde
profectis suspiriis , doloribûsque ob
commissa tanta peccata in viam re-
diret persuadet ; cui obsequitur mu-
lier , Deûmque quo in seipsam cri-
minis ream , non etiam in nautas
animaduertat , lacrymans precari
non destitit. Hinc subitò è nauis
quædam nubecula exiliens flammâ
ac sulphure dæmonem prodidit.
Noui & ego aliam quamdam puel-
lam , quæ toties ab Accubo clam
opprimebatur , vt eam tandem hu-
ius miseriæ tæderet , remque totam
amicis aperiret , idque non sine la-
crymis ac dolore , hæc tandem Dei
auxilio , loci ac nominis mutatione
etiam liberata est. Nec de fide iam
dictorum , quòd res miræ videantur,
aliquid dubitandum , cû longè ma-
iora ac plura de Accubis & Succubis,
quotidiana experientia , proli dolor
edoccat.

Sacerdo-
tis hor-
ratio ad
mulier-
culam
diaboli-
cam.

CAP. IV.

De impiis superstitionibusque Strigimagarum conuenticulis. An, quando, & quonam pacto Lamia deferantur ad diabolica consortia; quomodo tam nefandus actus exerceatur & nuncupetur? Quis honor, quaque ceremonia satana exhibeantur: qua etiam chorea, qua pariter symposia peragantur.

Ludus
Dianæ
& Herodiadis
quis.

A Maribus pariter ac fœminis nonnullis crebrò hunc nefandū actum exerceri legimus, hunc *Dianæ* ac *Herodiadis* ludum vulgò appellant, ad quem nocte intempesta frequenter admodum mulierum illarū miserarū, antea infantium quos eam ob causam non tinctorum atrociter iugulant pinguedine, pro vnguentis vsq; sambucea quam liniunt virgā hircōque vectæ (cuius diabolus formam simulat, aut certè quòd eorum corruptæ imaginationi talem figuram imprimat,) obequitare sibi somniāt. Hoc modo, non secus ac paleæ, turbine quodam per diuersa locorum interualla deferuntur, donec tandē perductæ ad Satanam, quem summam Majestatem alto insidentem solio præ se ferentem ac mentientem, omnium miserorum miserimæ cernuæ, flexis poplitibus adorare non verentur; diuerso tamen quàm nobis consuetum est ritu, non faciem sed terga illi obuertentes, caputque non in pectus, sed in scapulas inclinantes; quod vel ex eis præscripta lege aliter non permittente, vt etiam ex hac eorum nobis contraria natura innotescat faciūt, quæ ab aliis distincti domini videantur. Hinc plures variis rhythmis cætilenas altius tū instructi canunt, diuersorumque generum pro libitu

Ceremoniarū
Maleficarum.

choreas à nostris penitus absumiles ducunt: fœminæ namque post dorsum masculis inhærentes retrōcedendo saliant, terga dandò inclinant, caputque non ante sed retrò, sic pedem tanta cum agilitate eleuant, vt altiore arte, quæ humanam transcendat, doctæ facillè videantur: atque sic saltantes, genioque indulgentes, multis lautis & opiparis epulis expleti, tam mares, quàm fœminæ (nec enim viri ab his nefandis spectaculis absunt) tandem vsque adeò & corporum sceleratas libidines expleant, vt sæpe nonnullæ, quibus auersa placuit Venus, vel bifurcato membro impeti eodem sentiant tempore. Hoc quidem omnium maximè execrandum ac detestandum scelus, etsi nullo non tempore, (vt plerique asseuerant) nullaque non ætate perpetratum fuerit; in hac tamen postrema mundi senectute tantum inualuit, vt nisi armatæ leges ac iura igne ultore contrà insurgerent, nuppiam non hæc pestis ferperet.

Epulæ
strigimagarū
& Dæmonum.

CAP. V.

An diabolicus ille ludus opinione potius quàm reipsa peragatur, vt à Damone Lamia sic deferantur? An ea traductio corporum Damonibus, vt & Angelis concessa sit? Quod exemplo multorum etiam sine crimine delatorum illustratur. Conuiuiorum debine apparatus describitur, & ad ea quadam de sale, nomine Iesu, & Crucis signo non pratercunda silentio. Loca item in quibus hac conuenticula celebrantur, cum reuerà & ex eorum confessione transuehantur, quanam sint.

Ceterum cum non pauci eius sint sententiæ, hunc diabolicum ludum non tam reipsa, quàm potius opinio-

ne ac stulta imaginationis dementatione fieri, penitus asseuerando hæc in phantasia, ob dæmonum inductam infidelitatem accidere, vti ex aliquibus dementatis se vidisse affirmant:

Translatio
corporum
possibilis
est spiritibus
bonis.

hoc sic opinantes equidem non valde mirari, & ab eis, (cùm dæmonibus longe astutiores fraudes, ac ampliores vires non deesse haud inficientur) hoc edoceri perciperem, quidnam sit, quòd tantopere id denegent, quasi dæmones propriæ virtutis contactu corpora obstinatorum præsertim id optantium, haud transferre queant, cùm & Angeli sua ipsorum virtute, qua & in spiritus satis pollent, vt dictum est, alter prophetam Habacuc ad Daniele capillis per aërem à Iudæa in Chaldæam duxit; alter verò Ezechielem de Chaldæorum regione in terram promissionis transtulit; ac Philippum Azoto ad Candacis Reginae Eunuchum Hierosolymam, vti Æthiopum moris erat, visentem trasportatum, sacra Scriptura demonstrat. An, si Angeli id propriâ virtute potuere, & dæmones eadem opera nequeant? queunt profectò tantòque magis, quòd hi nefâdis sceleribus, superstitiosisque maximè ritibus, quibus præcipue gaudent, ad id inuitantur assidue, ac vocantur. Quo etiam pacto Empedoclem Agrigento Crotonem ad Pythagoram ab iisdem spiritibus translatum, & Abarim quoque Hyperboreum ex Taurica Chersoneso eodem lestitauimus; ac Apolloniũ Thyaneum Româ Dicæarchiam octo horarum spatio ductum Philostratus affirmat, ac Simonem Magum in aërem sublatum, vt in suo Itinerario Clemens asserit coram Petro factum esse; quemdãque Zenobitam Noruegium rectà sub polum Arcticum à dæmone traductum, asseuerant nonnullæ historiæ Boreales; & denique, absque criminibus tamen,

Delati
à dæmonibus.

Hillidium Disentinum Episcopum per aëra Romanam transuectum; sicut Delati & Albertum Magnum, tradunt. sine crimine. Sed quid opus est verbis, aliisque exemplis; cùm & ipsum nostræ salutis auctorem, Iesum Christum, postquam carnem nostram sibi copulauit, dæmon tentator per diuersa loca transtulerit. Quod etiam verum esse per eorum probatur conuiuia, ad quæ annis abhinc haud ita multis, quidam in agro Sabino curiositate magis, quàm superstitione adductus accessit, vt num vera essent, quæ sua coniux, in eodem crimine deprehensa affirmarat: suis ipsius inspiceret propriis oculis. Hic dæmonum ministerio sub hirci forma vectus, antea tamen vnctus pinguedine, hac de re ab vxore sua edoctus, ad locum tandè consuetum peruenit, tot conuiuiorum, ferculorumque apparatus magnopere miratus: cùmque miser vnà cum Sathanæ iuramento obstrictis mancipiis assedisset mensæ, cibosque omnis generis, at nullo sale conditos degustasset, salem crebrò efflagitat, tandemque allatum, quasi admirans, dulce nomen I E S V nuncupando, in causa fuit, vt cuncti conuiui, (mirabile dictu!) cum toto horum conuiuium vel in momento euanescerent: is verò, cuius ore hoc sanctissimum nomen prodiit, nocturno tempore in profundissimis tenebris, indumento quodam horribili, multis miliaribus à domo sua dissito, semiviuum relictum se tandem videt; diuina tamen virtute subleuatus, Angelorumque adiutus ministerio, etsi non semper oculis cernantur, nunquam tamen nos ope sua destituunt, si tamen gratiâ diuinâ haud destituti sumus, id quod Elisæus suo manifestat discipulo: biduo post domum reuersus est, auctorque fuit, vt quàm plurimi homines, plures tamen mulieres, quasi

Nominis Iesv
efficacia.

Conuiuia
& conuiuia
dæmonum
euanes-
cunt.

quasi ex sinistro, (vt secretiores in-
quiunt Theologi) latere profectæ,
aut vasa fragilia magis, vnâ cum sua
coniuge omnes igne concremarêtur.
Idem fertur quoque de quadam La-
mia, nomine Lucretia, à proprio dæ-
mone, ob auditum sub auctoram cam-
panæ cuiusdam sonitum, deserta ad
ripam fluminis, à iuvene quodam
inuenta, qui re cognita, etsi miseræ
silentium pollicitus, Iudici tamen in-
diciū fecit, ex quo & ipsa ad suppli-
cium rapta est. Præterea, nec decit
eius rei exemplum de reuerendo quo-
dam Sacerdote, qui domo exiens, rus
more solito perrecturus, dæmone
equo post terga ignarus, dicto citius
eò vestus est. Cæterum, cuncta ea
loca quæ Lamia frequentant, (cū
minimè in omnibus ob benigniorem
cœli influxum, regionisque Angeli
custodiam, talia mala patrare possint)
vt plurimum & ferè semper, aliquo
insigni facinore ac piaculo nobilita-
ta antea fuere, quibus, quoddam Ange-
lorum quodammodo destituantur tu-
telâ, magis prævalent gaudētque:
horum famola Nux apud Samnium
Beneuentana collis, in Dania mons,
ac Virgo in Gothia feruntur, quod
omnes Strigimagas dæmonum operâ
transuehi vulgò credunt; proinde
hæc negantes satis errare perspicue
patet. Nec propterea inficias iuerim,
ea in phantasia, (vt ipsi volunt) con-
tingere non posse, cū frequentius
eo pacto eueniat: haud enim in po-
testate horum consistit spirituum,
noctu Solem supra nostrum retrahe-
re Horizontem, vt dementatæ eius-
modi sibi somniant mulierculæ, at
quod per aëra interdum non vehan-
tur de vno in alterum locum, nil est
quod impediatur. Ex quo consequitur
nonnulla re ipsa fieri, quædam verò
in earum corrupta imaginatione ac
phantasia tantum per somnium, quasi

in mentem venire, quæ tamen in rei
veritate euenisse, sic miseræ delusæ,
vel iuramento affirmare solent. De
his, quæ in medium afferrem, plura
mihi non deessent exempla. Verum
par est de immensa Dei in nos mise-
ricordia admodum mirari, quoddam
Crucis signo, vel nomine IESU, etiam
à malis prolato, extemplò hæc dia-
bolica præstigiatrix Symposia con-
turbantur, & euanescent, quod om-
nium infelicissimi, has sceleratas cō-
suetudines frequentantes, diaboli im-
potentiam ac imbecillitatem vidēdo,
eò promptius ad Deum cunctipoten-
tem, omnis boni auctorem & fontē
conuertantur, inque eum credant,
ac gratiam, qua turpissimè sua sponte
exceiderunt, omni studio recuperent:
non enim est Deus perditionis, sed
omnis salutis & saluationis, ni ex no-
bis ipsis proficiscatur perditio. Vnde
fit, vt ejusmodi miseris obnoxij, dum
diuina celebrantur Officia, nihil mali
percipiāt, cū alioquin semper variis
huc atque illuc impellātur imagina-
tionibus, curisque conficiantur maxi-
mis, immò ad omnia perpetranda ne-
faria scelera, ab his spiritibus armatur
& in arenam protruduntur, cætero qui
rarò fit, ne hi haud euanescant spiritus
hanc diuinam virgam, sui exitij
signum, olfaciendo, quod tantoperè
metuunt ac reformidant. Magnum
profectò mysterium antiquis Ægyp-
tiis nō ita incognitum, qui hominum
salutem hac Dei figurâ, in qua plura
continentur arcana in suis hierogly-
phicis notabant, sic eâ vsi, postquam
huius characteris notâ, cuncti
iussu diuino, ianuarum postibus
sanguine signatis Hebræi; ab Ægy-
ptiis incolumes, illorum primo-
genitis omnibus ab Angelo inte-
remptis, euaserunt. Quin nec
Arabibus abstrusum, qui hanc di-
uinam imaginem in brachiis, quod à

Crucis
signo &
nomine
Iesu pro-
lato dia-
bolica
cōiuiua
euanes-
cunt.

Salutis
hierogly-
phica apud
Ægyptios.

Decussis
Platoni-
ca.

Locus
infau-
stus
morte
cuiusdā
Hebræi
insigni-
tus.

nonnullis calamitatibus tutiores fo-
rent, sibi pingi volebant; quod &
Platonem olfecisse, per suam decussē,
coniecturā consequi possumus. Ve-
rū, vt vnde digressus sum reuertar,
non me pigebit de iisdem spiritibus,
quæ vir quidam, auctoritatis maximæ
suis vidit oculis, & expertus est, bre-
uiter annectere. Aberat is peregrè
negotiorum quorundam familiarium
conficiendorum causā, vnde domum
rediens, cinctus & septus est horren-
dā noctis caligine quodam in loco
apud vulgus nece cuiusdam Hebræi
infausto, ex quo pergens maximo
corruptus est horrore, ignotā tamen
vllā quæ sensibus percipi posset cau-
sā; quod hinc euenisse autumo ob
amplam dæmonis tentando tum se ac-
cingentis potestatem, cum in eiusmodi
locis, vt dictum est, plus quàm
aliis possint, quare & iis magis gau-
dent: aut vt interemptorum violenta
morte animas vel simulent, aut etiam
quod malorum perpetratorum memo-
ria refricetur, vel quodd eorum natu-
ræ voluntatque perfidæ multum sint
consentanea, ac ab Angelis non adeo
prohibentur, vt olim fuere campi
Marathonij Persarū strage insignes;
vbi diu multumque hos spiritus ober-
rasse, accolis in fensos armorum strepi-
tu, ac equorum hinnitu, haud pauci
antiquorum testantur scriptores. Sic
etiam nunc perhibent, Hansem (ita
enim speciosam quamdam regionem
in Hiberia vocant) perpetua caligine
oppressam, ab hisque apostatis conti-
nuo vexari spiritibus, vbi & equorum
hinnitus, gallorum cantus, aliorum
animalium voces audiri, apertè af-
firmat Aitonius apud Armenios hi-
storicus haud ignobilis. Sed, vt nunc
coeptam historiam pertexam. Vix nē-
pe decem passibus, quod in id vitæ dis-
crimen inciderat vir ille, digressus
aberat, cum subitaneo hoc percul-

sus terrore circumspiciens mulam in-
signis magnitudinis in loco angu-
stiori obuiam venire vidit, qua con-
specta vehementius perterrefactus,
non tamen penitus animum abiiciens,
ac desperans, nec ab itinere coepto
desistens; quin potius vires & spiri-
tus resumendo, ter inter pergendum
signo crucis se muniuit, crebrioribus
votis dulcissimum IESV nomen im-
plorando his ex omnibus quasi peri-
culis emerfus, animo præsentī ac ala-
criter prosecutus est, vt opinione suā
dicto citius currendo perrexerit: nec
tamen id spectrum prorsus disparuit,
quinimò nunc maioris, nunc verò
minoris magnitudinis visum est, va-
riâque in formas mutari. Tandem
prægrandis cuiusdam molossi simili-
tudinem referens, quam ad finem
vsque retinens, nunquam, modò hâc,
modò illâc, oculis sese objiciendo,
molestum esse destitit, qui propterea
strictum ensem concitato cursu ei ob-
uertit. Plus itaque satis hic furis exa-
gitatus, tandem ad ingentem rupem
peruenit, vbi B. Virginis sacellum ex-
structum conspiciebatur, quâ & ei per
callem prætereundum erat, eò loci,
cum se huic Numini ex animo com-
mendasset, confestim id horribile spe-
ctrum tanto cum strepitu & fragore,
vt nihil suprâ, euauit, quibus adeo
redditus est attonitus, terroreque per-
citus, vt ex eo in febrim, denique in
trimestrem tertianam inciderit.

Signo
Crucis
& no-
mine
I E S V
fugatus
Dæmon.

Molossi
prægrâ-
dis spe-
cie Dæ-
mon ap-
paret.

B. Virgi-
ni preces
effusæ
quid re-
focilla-
tionis
præ-
beat cō-
tra eius-
modi
spectra.

CAP. VI.

Quanam ratione Spectra dicantur arma, canes, equos, ceteraque id genus metueri, cum sint corporis expertia: cuiusmodi illud armorum dominium tribuendum sit. An per aliquos homines, & per quos Dæmones operationes suas peragant? Exorcismorum usus in Ecclesia unde, & ad quid institutus? Reliquia Sanctorum contra Energumenas, fugandisque Dæmones an aliquid valeant.

Spectra
vnde di-
cantur
arma
metueri

QUOD autem eiusmodi Spectra, sensem, & cetera arma, equum etiam & canem metueri, dicuntur, non eò fit, quòd istibus aliquibus ut corpora exposita sint, nec quòd Metallum hoc sit sub Martis dominio (quemadmodum nonnulli Platonici finxerunt) qui in rebus omnibus & sympathiam, & antipathiam quamdam esse volunt, atque etiam Psellus, qui stricto gladio per Anaphalangem dæmonem à quodam oblesso expulsum asserit. Spiritus enim sunt omnis corporis expertes, nec inde quòd ij, quas assumpserunt imaginibus quodam excellent dominio, neque etiam ex superioris huius speciei intelligentiæ opposita virtute, cum si hoc foret, haud plerique eiusmodi omnes occurrentes armis euanescerent, sed ij tantum, (cum diuersa sint dæmonum genera,) qui quodammodo Marti subiunguntur: verum id accidere, inquam, ob maiorem, quem propter hæc habent, animi vigorem, vnde haudquaquam dæmones terrorem incussuri duobus apparent comitibus. Hoc enim vigore, quod cupiunt efficere prohibentur: præsertim cum non semper quantò quidem optarent, nobis ter-

rores incutere permittantur, diuina pietate repulsi. Præterea, ij malitiosi spiritus sæpe operationes suas perficiunt per eos, quos diuexant, Energumenos; tum maxime, cum terrei sunt, aut supplicij afficiendi causâ supernè missi, aut Maleficorum operâ intrusi, hos ægerrimè deferunt, ac vix ab eis discedunt, vel etiam exorcismis, quibus sancta Ecclesia, iam ex Apostolorum tempore (ut à Salomonis ætate, Hebræorum Synagoga) uti solita est; neque Sanctorum quorundam reliquiis, quos, quòd de iis triumphum reportarunt maxime formidant adeò, ut has, quasi Dei opera, multis in locis fugere cogantur compulsi. Sic nec ob Eucharistiæ præsentiam, ubi tamè non sine maximo cruciatu persistunt, etsi primæ nascentis Ecclesiæ initio, vel à quibuscumque in nomine IESU, aut Crucis signo, ab obsessis eiiciebantur, quod non sine causâ factum est: quòd enim gentes idololatæ ac incredulæ, eò facilius ad fidem Christianam venirent miraculis crebrioribus opus tunc erat: cum hoc non pertentandi causa, curiositatève quadam impulsæ facerent, ut nuper perhibent Neapoli factum quadam in domo his vexatâ spiritibus nonnullis, in quo matulam ac scaphium proprios ob oculos insperferunt, ac effuderunt, atque olim Sceuxæ filiis, circa quemdam dæmoniacum, qui nudi ac vulnerati non sine summa turpitudine ac dedecore vel propriis domibus exire coacti sunt, metu trepidantes: sed ut quod sancta Ecclesia Catholica ageret, potiùs animi pietate, quàm curiositate aliqua imitarentur.

Dæmo-
nes ope-
ra sua
per ener-
gumeno-
nos per-
ficiunt

Reli-
quia Sã-
cto-
rum
ad Dæ-
mones
fugandos

CAP. VII.

*Cur non adeò frequenter ac in primiti-
na Ecclesia Dæmones de fidelium
corporibus expellantur: ad quid &
vnde sibi novas maioreſque exorci-
zando vires assumant. An ritus
Magici locum habeant Energume-
nis cogendis, & Damon à Damone
pelli possit, cum ministerium & cō-
mercium nobis interdictum sit? An
omnes ex aquo dæmones possēſos de-
ſerere cogantur: an denique omnium
exorcizantium sit par potestas.*

NOSTRA verò ætate, ex quo iam
floruit ac confirmata est, non mirum
cuiquam videri debet, si non ita cre-
brò vt olim dæmones eiiciuntur; præ-
sertim cum nunc sapiùs, vt pios in fi-
de exerceant, pœnīsque castigēt prop-
ter admissa delicta quodammodò re-
linquantur. Hi prætereà spiritus sæ-
penuerò hominum delinquentium
exorcizando interuentu, sic vires ac-
quirunt, vt Energumenos deſerere
minimè velint: proinde Exorcistis
summopere cauendum, ne exorcizan-
tibus temerè quilibet adsint, qui etià
pro ea, qua pleni sunt calliditate fre-
quenter, & sanctæ Ecclesiæ exorcis-
mis aggressi, adeò reluctantur, quò
Exorcistas tædio affectos deterreant:
cùm tamen magico ritu, quibusdam
scilicet superstitionibus, figuris ac
characteribus, atque (proh nefas!)
nimia pastorum negligentia, à non-
nullis Græcis præsertim, quos nostris
in regionibus ac Hydrùti, (Caloieros
vocat,) impetiti quandoque parum-
per, ac nonnunquam multum repu-
gnare videantur, non sine maxima
fraude; quo nempe pacto paulatim
fidem è mundo auferre moliuntur:

Caute-
la pro
Exorci-
stis.

alioqui dæmonem, vbi maius malum
non lubeſt ab alio dæmone, quantum-
uis superiori, ac interdum dispari, ex-
pelli non contingit: hoc enim modo
quo Græcis exploduntur, à corporibus
tantum, maximis intereà animabus
tenebris immerſis, excedunt; cùm id,
quod forſan anteà pœnæ tantummo-
dò erat, procul dubio assentientibus in
culpam cedit: qua de re nec iure ali-
quo cogi hoc pacto, quin grande eo
committatur peccatum, Energume-
nos vt relinquunt, possunt, hocque
magis, quò nobis omni commercio, magico
omni que familiaritate dæmonum se-
uerè interdictum sit, nec eorum mi-
nisterio, ob quod nos polluemur pec-
catum, vt fas est; licet id sanctis ac
iustis quandoque concessum fuisse le-
gitur, vt diuo Iacobo, qui vt Her-
mogenem ei afferrent, iis iniunxit:
ac Simoni Iudæ, qui vt dæmones pro-
prias statuas suas destruerent confrin-
gerentque eis præcepit. Sanctis ete-
nim, vt potè membris Deo ipsi infer-
tis, obediunt, velint, nolint, propter
eorum merita, etsi eis naturà superio-
res sint; nihilominus tamen diuino
arbitrio & voluntate, iustis causis &
rationibus hoc exigentibus, sæpè à
pugna victores recessere. Idcirco di-
uersis angelis etiam, ne ampliùs, vel
per tempora, de eo tamen quo tentà-
do vicio superati fuerunt per tentatū
quempiam accedant, vinciri feruntur.
Nec dum corpora occupant, eo ipſo
tentare dicuntur, cùm in hunc modū
obsessi ratione impediuntur, vnde nec
in merendi, neque in peccandi statu
esse possunt; tùm præsertim, cùm ima-
ginandi potestatem conturbant: non
enim hanc continuò vexant, sed in-
terdum tres quatuorve dies, & am-
pliùs ab eorum desistunt vexatione:
interdum sic animæ concentrant po-
tentias, vt vel proprium motum im-
pedire videantur, vti satis ritè perspe-
xit

Ani Ener-
gumeni
cogendi
magico
ritu.

Ministe-
rio Dæ-
monum
vbi sunt
aliqui
Sancti.

Obsessi
in statu
peccandi
nec me-
rèdi esse
possunt.

Exorci-
zantium
non est
par po-
testas.

xit Ioannes Baptista Attendolus, vir pius, in linguarum cognitione veratissimus, omni scientiarum genere peritissimus, Dux Capuæ, cum quemdam exorcizaret Energumenum. Præterea non omnes dæmones ex æquo sic possessos deserere coguntur, cum ob varia occupatorum crimina, tum etiam non minus diuersa spirituum occupantium genera: adde quod exorcizantium omnium non sit par virtus & valor, perinde, ut cum circumstantium non sunt tantæ virtutes, quæ è diametro quasi, penitusque dæmonum vitiis opponi possint: ex quo consequitur (ut & dictum antea,) quod non tantoperè exorcizantium præsentiam, vim, & auctoritatem reformident; immò, quod inter exorcizandum alij eis quasi auxilio veniunt, ac occurrunt spiritus, quorum aduentu majores vires recipiunt.

CAP. VIII.

Quod malignorum spirituum muti sint omnium nequissimi & difficiliius abigi cogantur: an quid habeant dominij in voluntatem nostram, cum nec peccati necessitatem nobis imponant? An teneantur ea, quæ nostri sunt cõmodi, salutisque manifestare, eorumve monita spernenda sint, cum vix vllum vnquam nec possint in bonum finem compellere? Ad quæ multa de somniis, eorum interpretatione, reuelatione dormientibus facta, superstitionibusque & illusionibus, quibus sibi Dæmones fidem conciliant, passim tanguntur.

Spiritus omnium pessimi, muti, & difficiliius pul-
Horum verò spirituum omnium pestilentissimi sunt muti, qui exorcizando haud exire adiguntur vnquam, nisi ut eo, quo cæteri loquantur modo, nisi que loco mo-

Mall. Malefic. Tom. II.

ueantur. Qui quidem spiritus, etsi varia ac diuersa morborum genera nostris corporibus infligant: animabusque miras imaginationes excitent, quibus sic noster afficitur intellectus, ut oculus non clarius rerum simulachris: in rectam tamen voluntatem non est his vllum imperium; cum hoc Dei tantummodò sit. Ea itaque sola in homine verè immunis ac libera remansit, non tamen à miseria, postquam Adam præuariancundo mundo tantum attraxit malum, nec à peccato, nisi per Filij gratiam, sed a necessitate, a qua & antè, & post hæc animæ facultas semper fuit libera. Nec tamen propterea dæmones, quod nequeunt peccandi, sic etiam non possunt peccati necessitatem afferre, cum in phreneticis imaginatricem virtutem impedire, ac in lethargicis memoriam conturbare, sæpe cernere liceat. Ad hæc, hi rebelles ac tenebrarum spiritus haud semper tantas nobis tenebras offundunt, quamuis ipsimet nil nisi tenebræ sint, nec tanta nos caligine inuolunt, ut omnem lucis conspectum è medio tollant, cum multa, quæ hominis commodum, non tamen æternum spectant, propitium dæmonem Socrati reuelasse compertum sit. Neque hoc mirum, cum & hæc, & alia præterea, quæ æternam cõcernunt salutem & veritatem, eaque quæ tacere, quam propagare mallèt, qua laborant insigni perfidia, manifestare tamè compelluntur. Sic & cum deceptum veniunt, quod optatis facilius potiantur, res eiusmodi, quas tectas sepultasque vellèt potius, ostendunt: alioquin intellectum illuminarèt, quod tamè minimè, cum omnino charitate vacèt, efficere queunt; nõ enim quod naturam posterius, nisi quod prius est, obtineant, possidere valèt. Quocirca omnia, quæ secundum quietem in somniis, infidelibus,

Genius
Socratis
quid re-
uelarit.

L

Som-
nium
interpre-
tatio
dormien-
tibus fre-
quens.

Revela-
tio ex
templis
& alijs
locis pe-
rita.

Dæmo-
nes, non
possunt
dicare
pro arbi-
trio.

infidelibus, præsertim, & alijs peccato pollutis obuersantur, & monstrantur (publica si excipias, ad quæ mittuntur ipsi Angeli, ut cernere est apud Pharaonem) numquā nō per hos manifestatur Spiritus, ut etiam Socrati factum legimus, cum, quod de cygno somniarat, eius in somno quoque accepit interpretationem; ac etiam Galeno, qui, ut infirmo cuidam venam secaret, dormiendo edoctus est. Quod etiam videre licet ex Æsculapij templo apud Pergamum, ac Podalirij æde, qua utrobique dormientibus ægris morborum remedia ostensa sunt. Sic & ex columnis Herculis, ad quas quæcumque antiqui scire desiderabant, reuelabantur. Ita etiam ex Amphiarai fano, Serapidis ad Canopum delubro, Heliopoli Solis templo, ubi sacerdotes literarum obgnatarum sensum vel ad vnguem Adriano Imperatori retulerunt: atque Pasiphaes Ardalique ara apud Hircanos, & Isis quoque Bumaste: quibus (inquam) interdum, cum crebro & ab Angelis altum altius ea nuntiantur, quæ vulgò *Fortuna munera* appellant, ostendi contigit: quibusdam præsertim insipientibus, ceruicosis, ac prauis, quibus fortuna Philosophorum more amica esse solet, quod his acquisitis amplius & alia ex dæmonum voto peruersè agere pergant. Quod tamen non sic accipiendum, quasi hi spiritus diuitiis aliquem pro arbitrio cumulare, & spoliare queant, etsi interdum nonnulli aliquid pecuniarum adiecisse reperti sunt: sed quod iis, quod homines fallant ac tentent, oppugnatum veniant, cum iis affluentes facili momento libidinis ac superbiæ vitiis sese dedant. Hinc non absque causa, Saluator noster toties in diuites inuehitur: his enim nil est, quod nos segnior ad amplectendum veritatis ac iu-

stitiæ viam (quibus ingressi dæmonum laqueos euitabimus) reddere queat. Inde etiam earum copiam nonnulli Theologi spernere consueverunt, uti salutis animæ maximè noxiam ac pestiferam luem: cum non infrequenter, ubi thesaurus, ibi & cor hominis esse soleat: vel ipsa teste Veritate, attestante. Ab his porro spiritibus admonitum & Alexandrum, ut suis à serpentibus morsis militibus hiperbaton ederetur, ac Lyfandrum quoque fuisse, narrant, ut Aphutim urbem, obsidione, qua eam cingebat, solueret: licet & à bonis Angelis, quoniam reges, id proficisci potuit. Nec tamen dæmones vnquam aliquos in bonum finem, siue bona naturalia, siue moralia spectes, peregrare, quantumvis sæpenumero pluias, imbrésque terræ siccitate maximè id exoptulante, sicut & ventos nonnullis secundos, concitasse visi sunt, atque etiam assidue contemptores religionum, increpauerint, obiurgarint, castigauerintque, uti Dionysium Syracusanum, Phlegiam, totque alios, quanquam præterea haud pauca, quæ bona viderentur, in somniis prædixerint, uti & per statuas contra aliquos, quos tandem pœnis multarunt, locuti sunt: quarum rerum exempla gentilium suppeditant historiæ. Quæ omnia & singula, non quod hominibus bene cupere, vel etiam facere velint, voluntate eorum huic maximè repugnante, sed quod superstitionibus suis illusionibusque maiorem fidem & authoritatem iis concilient. Hinc & propria eorum templa ob neglectam, vel parum cultam religionis superstitionem, iis ipsis authoribus igne perire, uti Apollinis templum Delphicum ter, Dianæ Ephesi bis; Ceres quoque Mileti, Argis Iunonis, & Romæ Apollinis, uti nimirum his rebus suam

Spirituum
monita
non spectanda.

Potitiorum familia.

suam potentiam, vindictamque ostentarent, suosque cultores magis allicerent. Tota etiam Potitiorum familia, spretis Herculis sacrificiis, vel vnius mensis spatio extincta est.

CAP. IX.

Dæmones pro vitiis, quibus prævalent homines oppugnare, classibus aliquot distinguuntur: quæ pro assumpta sibi ab elementis, qua inhabitant, virtute sunt aliis nocentiores. Qui spiritus ætherei, æerei, aquei, terrestres, subterranei que nuncupantur ab operatione nocendi dominatrice: eos Gentiles pro libito, falsò tamen, cognouerunt, etsi cælestium nomen sibi tribuerent: cum signa in cælo nulla producere aut ostendere potuerint: hæcque signa aliqua, qua aliàs in cælo apparuerunt, ut ad rem facientia non insulsè referuntur.

Dæmones classibus distincti.

AD hæc non cuncti æqualiter quibusvis malis infligendis gaudent, certis enim classibus quasi distincti, his, in quibus prævalent vitiis, homines oppugnant, mira astutia acie hac instructa, de quibus ducè suum Luciferum certiores faciunt, variis nêpe hominibus, quos hinc inde per orbè tentationibus aggressi sùt, hoc & frequenter corporis adscita similitudine fecissè nisi sunt. Horum quilibet ea, quæ inhabitat elementa, concutere vel conturbare magis potest alio: vnde fit ut æthera incolentes, quos Silurion nuncupant, etsi reliquis minùs noxij, varia emicantia signa prodant, hilares semper, mortaliùm damnis gaudentes, ruinis, calamitatibusque omnis generis præ lætitià exultâtes quasi, veluti qui aërem inhabitant, quos nonnulli, falsò tamè, errorum, vti nos, pœnitere imaginâ-

tur; cum ex quo semel se à Deo auerterunt, nunc minimè in viam redire nec velint, nec possint. Hos heroas dixit antiquitas: atque ex eo quòd quibusdam incantationibus aërem in nubem ac pluuiam cogèrent, Neophidectas, Græci vocauerunt; hos nimbos, ventos, grandines, ac fulmina iaculari, ac etiam lana, cera, argilla, lapidibus, ferroque pluvisse ferunt. Verùm ex his, qui in aquis degunt, marinos fluctus nauigantibus submergendis intenti concitant, qui olim Spiritus aquis prædominâtes quoties res ex sententia in perdendis hominibus minimè successerat, quasi tempestates compescendi gratiâ adessent, nautis sese ostendere, vti Nymphæ ac Tritones, etsi frequentius sub quadam luce Castorem ac Pollucem antiqui dixere; hanc & Angelorum ministerio conspici non negauerim, præsertim nauigantibus bonis ac fidelibus: qua quidem in re Philosophos huius lucis causam à natura aut casu petentes errare, alibi diximus. Terrestres verò, qui solùm variis malis terram diuexant, horrendis terræ motibus sæpè imminentium malorum signis adedò conquassantes, ut & flumina relictis alueis cursum aliò dirigere visa sint, montes quoque non minùs concussi apparuere. Ex his nonnulli cæteris nocentiores, subterranei sunt; in specubus latitantes, vti olim in antro Trophonio responsa dabant, ac in puteis abscondi, lucifugum genus: assiduè ad tartara tendentes, vnde Stygiam aquam hauritam ad nos perterunt, quâ vsque adedò elemēta ipsa inficere ac corrumpere solent, ut quasi ex Babylonica arca horrendam hanc nostri temporis luem excitent, suâ virulentia, ac contagio longè latèque omnia vastatem, ignotam Græcis, Latinis, ac Arabibus, quos nequam ac diros, feralēsque spiritus, Alastores, ac Palameos anti-

Dæmon
subter-
raneus
sub ve-
tulæ for-
ma.

Signa in
cælo
quæ um
gratiâ
apparue-
re.

Solis
eclipsis
vniuer-
salis in
plenilu-
nio.

qui dixerunt, hosque dumtaxat, aquam
& aërem corrupendo, corporibus, ut
dictum est, frigidis passionibus office-
re, ac incommodare, sicut cæteros ani-
mis insidias parare, plerique ex Plato-
nicis asserunt, horum quædam sub ve-
tulæ forma ostendit Ephefi Apollo-
nius Thyaneus, in quem grâdi lapidū
aceruo immisso, cessauit epidemia om-
nis horū spirituum, in nos potestas à no-
stris commissis delictis profecta, iusto
Dei iudicio. Nec gentes aliquā igno-
rantia causâ allegare possunt, lumine
illo æterno cœlitus demisso, in ipso
medio orbis terræ satis diu iam fulgē-
te, hos tenebrarū spiritus, si voluisset,
nullo negotio cognouisset: vel ex hac
re sola, quod etsi horum plerique sese
cœlestes esse mirum in modum iacti-
tarint, numquā tamē aliquid signi in
cælo producere, aut ostendere potuere,
sicut apud Hebræos Iosue veri Dei
cultor, cuius iussu Sol ipse immobilis
cōstitit, & Ezechias, in cuius gratiam
contra naturæ cursū aliquot gradibus
retrocessit: id quod & Iudæi, dū signa,
veritatē eminus subolfaciendo, à Iesv,
Saluatore nostro quæsiuere: quod tamē,
ne hac etiā in parte eis deesse vi-
deretur, sed potius ad se cōuerteret, in
ipsa cruce pendens in mortis articulo
ostēdit, quod horū scribæ, hoc miracu-
lo admoniti, certū de eo, ut ab increata
Veritate factum, arrhabonē nossent,
haberentque Solis scilicet vniuersali
Eclipsi per totū mundū, in ipso tamen
plenilunio tā admirāda, ac præter om-
nē naturæ ordinē, ut vel ex hac verū
Deum de Deo vero, deque lumine lu-
men, modō ipsi tenebras non plus
amassent, satis perspicuè oculis cerne-
re potuissent, cum Dionysius Areopa-
gita, summus Philosophus, vel Helio-
poli id conspicatus, dixisse feratur:
*Aut Deus natura patitur, aut tota
mundi machina dissoluetur.*

CAP. X.

*Dæmonum potestas licet ampla sit, ma-
lisque quibusuis infligendis etsi gau-
deant, non iis tamen ea omnia tan-
quam authoribus sunt referenda: ma-
la autem hæc, quibus ob peccatum
obnoxij sumus quatuor sunt: ex na-
tura videlicet, ministerio, noxa, ac
maleficio profecta: illa verò pœna-
rum genera quæ sint, eorum effe-
cta & causa latissime demonstran-
tur.*

PORRò quantumuis dæmonum po-
testas sit satis ampla, nō tamē om-
nia quæ eueniunt mala, ipsis authori-
bus referenda sunt. Nam, cum qua-
tuor sint pœnarum genera, quibus
cuncti ob peccatum obnoxij sumus,
naturæ, nēpe ministerij, noxæ, ac ma-
leficiij. Ex natura tūm mala prouenire
dicimus, cum hæc à motu cœli, certō
que siderum influxu promanant. A
ministerio, quoties Deus per Angelos
iustitiam suam exequitur, sicut Ange-
lus pertransiens Ægyptiorum primo-
genita peremit: atque etiam cum ex
Sennacheribi Assyriorum regis exer-
citu centum & quinquaginta homi-
num millia trucidauit, ac Balthasarem
Babylonis regem domi, vasis abuten-
tem, occidit. Noxa verò tunc, cum
Deus pœnas exigens, aliquam plectē-
di, tamen ipsis nequam spiritibus facit
potestatem: qua nullo nimirum mo-
do nisi diuino iussu uti possunt; ni-
hilominus, cum noxæ adscribuntur,
nō tam Dei mandatum exequuntur,
quàm suum explēt desiderium, spontē
suā malitiā adducti. Quapropter haud
vnquam ab his aliquid effectum, siue
sub boni, siue mali prætextu, vel
quod naturæ referat, aut accidentis
tantum redoleat formam, quod tan-
dem

1.
Naturæ
malum.

2.
Ministe-
rij ma-
lum.

3.
Noxæ
malum.

dem malis cedendo in poenam, bonis verò æternum cedat in bonum, eis malo non adscribatur. Hinc tot tantæque portenta, prodigia, ac mira cuncta noxæ effecta, his olim fieri gentibus, vt & impræsentiarum cunctis infidelibus, quibus magis eorum stabiliretur superstitiones, diuinæ iustitiæ nutu, permissa sunt. Quo factū, dæmonibus procurantibus, vt Anthei cineres eruti, imbres cierent, ac Minervæ penes ædes, sacra non putrescerent, & Pethiliæ in Philoctetis sepulchro cinis vehementibus ventis expositus non dissiparetur, atque Paphi à Veneris tēplo, cum vbiq; circumcirca plueret, pluvia tamen arceretur, ac vt apud Peneleos idolum visum cunctis terrorem incuteret: qua etiam de causa & Troiæ quōdam Palladium, vt nunc aurea poma Mauritanix fatalia extitere, & quo protinus die, Miagro apud Eleos litaretur, muscæ omnes interirent, atque vt apud Ægyptios Ibes, confestim serpentes voraturæ, vocatæ aduolarent, ac nauim filo tantum Vestales ab undis educerent. In qua porro pœna infligenda interdum maiora, quam pro eorum natura par erat, quod solummodò Dei ministri essent, miro diuinæ iustitiæ ordine ab his committi consuevit spiritibus, vti apertè manifestatur Augustini autoritate ex Lothi vxore, in salis statuam per eos transformata, ac ex temporaria animas puniendi potestate: vtrumque enim eis, vt à propria ipsorum natura fieri haud est integrum; verumtamen, tūc nuncupari à maleficio effectus contingunt, cum à maleficis, omnium hominum profligatissimis, patrantur, quod vt succedat, variis efficiunt potionibus, herbis, lapillis, animalium sanguine, mortuorum ossibus, serpentum exuviis, humanis vnguib; , suspensorum linguis, oculis

eorum, funibus ac capillis, quibusdam verbis sacris, quæ tamen singula, in extremum Dei contemptum, vt sacrificia, vel ipsorum nutu (ne dicam verbo) eis in omnium hominumque summam perniciem, inuenta offeruntur.

CAP. XI.

De imaginibus Magicis, vtpotè Maleficorum effectis, quæ in duplici differentia reponuntur. Astrologica enim sunt & Necromantica. Quanam sint, unde pondeant, ad quid & quomodo conficiantur & gestentur? An eas cōficientes & gestantes omnes crimine careant: an demonum arte & ad quid ab illis inuenta imagines illæ, characteres, sigillaque & alia eiusmodi, luculentis id exemplis confirmatur.

QVi quidem effectus cum frequentius quibusdam fiant imaginibus, quod veritas & de his pateat, pertractandum est. Sunt itaque omnes hæ imagines, quibus hoc superstitiosum genus hominum vtitur, duplicis differentia repertæ: quæ enim ex astrorum conficiuntur aspectu, astrologicæ appellantur; at quæ sine siderum aliqua obseruatione, necromanticæ: illas à cælo pendere, nec ad rem aliquid cōferre, nisi sculptantur in materia pretiosa, vt auro, argento, ac gemmis, atque etiam aliis congruentibus metallis, eorumque diu. adhæreant, compertum est; has verò, neglecta stellarum obseruatione, cudi haud quicquam interesse aiunt, in nobiliori vel viliori subiecto incidantur, atque etiam sine corporeo contactu effectum consequi. Vtrasque dæmonum fraude, &

L 3. confici

Imagines necromanticæ quo modo cudentur.

Imagi-
nes con-
ficientes
& iis
vrentes
an cri-
mine ca-
reant.

confici & gestari constat, diuerso ta-
men pacto; illas tacito, has verò
aperto, harum rerum peritioribus ve-
ritati innixis validis respondendo ar-
gumentis nonnullis, horum opinio-
nibus repugnantibus id asserentibus,
neutrum etiam & qui eas conficit, iis-
que confectis vitur, crimine carere
dicunt. Quandoquidem de Astrolo-
gicis nunc loquendo, in quibus ali-
qua videtur difficultas, cæteræ vel
ipso nomine exosæ sunt, eum (in-
quam) vel ad Solem Meridianum
cæcutire necesse est, qui his nil vir-
tutis, cum nec à se, ceu nec quibus nos
signamus numeris, nec à cælo, cum
figuræ cælestis influxus sint incapa-
ces, quò inter primas qualitates ne-
quaquam numerentur, esse apertè nò
videt: alioquin secùs si foret, ensis,
qui ex se hominem perforaret fide-
rum aspectu cudi posset, & sic, quas
narrant pueris, fabulæ essent historiæ,
nec Græcia vllius mendacij authòr
fuisset. Vndènam ergo hæc virtus,
si his accidentibus hic non conuenit
effectus, nec à se (vt dictum est) nec
à cælo? Restat igitur, vt horum ne-
quam spirituum technis istæ imagi-
nes, characteresque reperti sint,
hominibus persuadendo, vim ac vir-
tutem aliquam à cælestibus in has
defluxam ac deriuatam imaginibus,
quas dum interdum Indos ex altissi-
mis montibus in nono cælo conspe-
xisse, nonnulli fabulantes fingunt,
grauiter errant, ac delinquant. Nec
his obstat, quod de Moyse in medium
afferunt, qui, quòd artis Ægyptiorum
esset peritissimus, duobus ex auro scul-
ptis annulis, recordationis scilicet &
obliuionis, hanc suæ coniugi virtu-
tem tradidit, vt cum eum, absentem,
vel memoriæ tenere, vel etiam obli-
uioni dare vellet alterum gerendo,
efficeret. Sic nec quod Iosephus re-

fert de Eleazari annulo, quo quon-
dam dæmoniacum curauit: nullæ
enim veteri in Testamento his ani-
malium prohibitorum, quibus dia-
bolus tunc subesset, imagines in vsu
erant. Nec etiam refert, quòd An-
tiochus, sub quadam imagine sibi
ostensa, de hostibus victoriâ potitus
est: non enim ob eam, quam ex se,
(vt gentes credebāt,) virtutem con-
tinebat, at vt altioris erat erga se,
quia Regem, virtutis indicium, nec
etiam quòd cum multis figuris à cælo
astrisque rectore, ortos secretiores fe-
runt sapientes, eorum, quæ postea
operantur, vt iam haud multis ex
hinc annis videre licuit quodam in
lapide, serpentem affabre cæli motu
sculptum, apud Germanos in Sueuia
magna anguium inuolutum multitu-
dine; ac Salomonis quoque in saxo
excisum sigillum in agro Veronensi,
quo forsan euenit modo cuidam, què
nouit, homini probo, & in magna cõ-
stituto dignitate, qui natus cum an-
gue in humero, omnes à serpentibus
demorsos, vel saluâ tantum, sanitati
restituit. Quandoquidem pleræque
omnes, quotquot earum sunt, eiusmo-
di imagines, vt figuræ, nil virtutis, (vt
paulò antè dictum est) habere queunt,
vel sint à cælo effectæ, vel furtim dæ-
monum fraude impressæ, vt dicitur de
Seleuci anchora, quam eius mater, cu-
bans cum Apolline accepisse in annu-
lo Gentilium ferunt historiæ, vel etiã
sub cælesti sint influxu ab Astrologis
constatæ; vt quæ narrantur de nouem
Muis, in quibusdam lapillis, quibus
gestandis Pyrrhum admirabilem me-
moriâ nactum aiunt: ac quæ sub
septem Planetarum sculptæ annulis,
Apollonio Thyaneo ab Iarcha Brach-
manum Principe exhibitæ, quibus
singulis pro dierum numero gerendis,
tamdiu totum terrarum orbem pera-
grando

Eleazari
annulo
curatus
Energu-
menus.

Quidā
natus cū
serpente
in hu-
mero.

Seleuci
anchora.

Annuli
septem
Planeta-
rū Iar-
chæ &c.

grando, vt iuuenis aliquis, semper fortis ac robustus vixit: ac quæ inuenta est, in Nilo, Thaulomane, apud Mahumetas, Pontifice, qua Crocodili, cicures redditi, morsu non nocebant: ac quibus serpentes fugati Byzantio leguntur: quibus etiam imaginibus olim Ægyptus, cui Græci cunctas scientias acceptas re-ferunt, eius vteretur in necessitatibus, non quòd Ægyptij, cum multò tamen peritiores essent, has usurparent figuras, quòd ab his vllam virtutem sibi acquirere crederet: verum, vt harum aspectu, quid earum materia, cui maior à cœlo propter frequentiore eus sub propria stella infusionem imprimitur, quàm herbis ac lapillis contineret, recordarentur, his, quæ gestarent, animo magis excitati, facilius cœlestes influxus, quasi somnium dormitaturi, ob iacentis viridi in ripa, imaginem susciperent. Cætera omnia dæmonum fraudes dolique sunt, quibus præter hæc aliqua assingendo, aut credendo, ingens committitur crimen, horribilius in moribus portentum, quàm in natura monstrum.

Ægyptij
imagini-
bus vti
in neces-
sitatibus

CAP. XII.

Imagines illas mirum in modum delusorias & fallaces esse, quarum Diabolus introductor: qui, vt fallacias suas prætexat, illas sibi pignoris instar vindicat, & maiorem facit fidem si Characteres sanguine maleficorum scribantur, si cum certis ceremoniis quid illis sacrosanctum, vt de Chrismate, Sacramentis & Cruce cum abnegatione tamen addatur: non omittis imaginum effectis variis.

Qua de re & Theologi has, vtpote occultas dæmonum fraudes detestantur maximopere ac execrantur: nec profecto temerè, cum, si virtutis aliquid his imaginibus à cœlo influeret, non temporum longitudine harum virtutem, cum ipsæ remaneant, nec viuunt, (vt nonnulli imaginantur) certo aliquo tantum tempore exolescere, experti forent, neque multa naturam rerum excedentia, facta fuissent: sicut patet de Gygis ac Paracelsi annulis, quibus alter inuisibilis pro arbitrio reddebatur, alter verò annulum digitis gestans hostibus magno terrori ac formidini fiebat, atque etiam de Theraphim, quibus inspiciendis Laban multa colligebat futura, nemoque eius potestatem, (vt Hebræi aiunt) euadere potuit: ac quibus Michas idolorum sacerdos utebatur, quibusq; Hebræos crebrius in idololatriâ cecidisse eorum affirmant Rabini, cum multa ex his, eorum auferrent diuitias. Cæterum ear, quibus fidus non inspicitur, industriâ ac arte quadam, quò malefici malè agendo strenuè

Annuli
Gygis &
Paracel-
si inuisi-
bilem &
victorè
reddide-
runt.

Diabo-
lus ima-
ginum.
introdu-
ctor.

Chara-
cteres &
figura
quibus
vis Dæ-
moni-
bus sua
adscri-
buntur.

Nectane-
bi ima-
gines ce-
reæ sub-
mersæ
ad quid.

Bathi
vexillū
cū cha-
ractere
X pro-
figat
Polonos.

strenuè pergant, à diabolo introdu-
ctæ sunt, (vt meminimus) nullis nō
execrandæ, eò quodd suis quibuscumque
dæmonibus sua etiam signa, instru-
menta, characteresque adscripti sunt,
quos sibi magnorum principū instar
de industria vendicauere, grauiorum
longè malorum causa sunt, cū aper-
ta, quasi horum pignora sint, crebrius
à maleficis, vel proprio sanguine exa-
rati: aliæ ad lasciuiam, discordiam, ti-
morem, ac dementationem; aliæ ad
ægritudines occultæque homicidia
fiunt. Rursus aliquæ contra venena,
morbos, fulgura, procellas, latrones,
hostes, feras, odia, serpētūque mor-
sus, vsurpatæ. Iis itaque varia mor-
borum inferunt genera, ergastula
frangunt, elementa ligant, & nulla nō
mala perpetrant: vt ex parte videre li-
cet, vel ex Nectanebi quibusdam si-
mulachris, ex quibus quot cereæ ima-
gunculæ aqua propriis manibus sub-
mergebantur, tot hostium nauigia in
mare perirent: de quæ Bathi Tartarorū
Principis vexillū, cui character, X
Græcorum literæ haud absimilis pi-
ctus erat, terrā percussā extemplō, ta-
li, rātaque caligine Polonorum acies,
quæ penè Tartaros profligarant, ob-
ducta est, vt eius causā victi & in fu-
gam versi sint. Atque de Duffi Sco-
torum regis ægritudine, qui dum eius
imago à malefico igni admoueretur,
in sudorem soluebatur, carminibusque
quibusdam mustitatis perpetuā deti-
nebatur vigiliā, sicut etiam cera li-
quescente ad extremam reducebatur
maciem. Quibus etiam horribilibus
ac nefandis imaginibus ac caracte-
ribus sæpenumerō adiungunt hi sce-
leratissimi homines, in maiorem Dei
contemptum dæmonum instinctu, vel
Chrismatis oleum, & alia id genus
pleraque Sacramenta, intérque has
tetras diaboli imagines, ac diras lar-

uas, sanctissimam Crucem; antea s. Crucis
tamen suo ore abnegatam, ac ter qua-
térque (horresco dicens) pedibus
conculcatam interponunt, cum qui-
busdam grānis, ligulis, vestiūque la-
ciniis, at eorum, in quos veneficia
eiusmodi struunt: quibus dæmones,
quicquid ex eis remansit, sic operan-
tur, vt virtutis contactu multa pro eo-
rum, qui hæc parant, desiderio effi-
ciant.

C A P. XIII.

*Malefici quadam excrementa vt vn-
gues, capillos, ossaque suspensorum,
serpētūque exuias nominibus
Daemonum vt quid immisceant, quo-
modo inuoluunt: cur in triuiis se-
peliunt, & in ianuarum liminibus
abscondant? Lamiarum etiam su-
perstitiose non omittuntur impreca-
tiones, Pharmacorūque maleficia,
quibus mille incommoda hominibus
aduehant: vbi notanda Daemonum
fallacia in promissis prestandis.*

PRætereà occultis cum dæmonum
nominibus mortuorum vngues,
capillos, ac ossa addunt, præsertim eo-
rum, qui vt dæmonum propria man-
cipia, desperatione quadam laqueo si-
bi mortem conscuere, quibus diabo-
lus, non ob materiam tantoperè dele-
ctatur, sed quod quæ Deus ei pœnā
adscripsit, sibi honoris ergo, ab homi-
ne exhiberi videt. Quamobrem &
serpentum exuias addi vult, quæ tã-
dem omnia membranæ inuoluta in
triuiis sepeliunt & abscondunt: aut
quod frequenter ibi diuersi dæmones
ex diuersis sibi obuiam fiunt locis, vbi
& Satanas olim Mercurij nomine co-
lebatur, aut furtim sub ianuarum li-
minibus occulunt, eorum scilicet, qui-
bus

bus hæc venena præparant : tùm
 Liminũ quodd faciũs, quos volunt, transeun-
 supersti- tes inficiant: cùm quodd limina quon-
 tio. dam sacra veteribus habebantur,
 Dagon propterea quodd in iis Dagon, Syrorũ
 Syrorũ idolum ob Domini arcam cecidit. Mi-
 idolum. ra profectò res Dæmonem clamẽdò
 loci diuinos honores sibi vindicare,
 vbi olim aut palàm colebatur, aut cer-
 tẽ ignominia aliquã affectus fuerat.
 Impre- Quibus diris supradictis, & interdum
 cationes ollæ in- in ollam iniectis nefanda mala iis
 iectæ. perpetrasse reperti sunt, vt & oppi-
 da, sicut paucis abhinc annis Schilsta-
 dium apud Germanos combusserint:
 nonnulla autem ex his mala propria
 pharmacorum virtute fiunt, quãdam
 verò eis addunt, non quodd sine his
 maleficorum vota non fortiantur ef-
 fectum, cùm hoc ipsi dæmones præ-
 stare possint: vel scilicet particularem
 Malefici impediendo influxum. Verùm id agũt
 à Dæ- vt malefici vel suis manibus hæc con-
 mone. ficiendo criminis socij magis fiant,
 decepti Deũque contumeliã simul cum ip-
 sis afficiant atrociori, quodd dehinc pœ-
 nas quoque grauiiores sibi attrahant
 accelerẽtque. Eius itaque generis
 malorum longè maximorum; vt dilu-
 uiorum, incendiorum authores sunt
 Dæmones per maleficos, sua instru-
 menta operantes, sic ex aqua interdũ,
 ingentem excitant imbrem; at non à
 contrariis, vt ab Helia factum legi-
 mus, qui ex aqua ipsa ignem suscita-
 uit maximum: neque id mirum, cùm
 Dæmoni necesse sit prius naturam,
 dies ac tempora obseruare, vti nuper
 à quodam mago animaduersum est,
 qui sub Martis horam schedulã, ranæ
 cuiusdam ori inditã, ac in lacum, vn-
 de erepta fuerat, immissã, horrenda
 procurauit tonitrua, atque eiusmodi
 interdum mala hisce damnatorum fi-
 guris, vel etiam absque vllò contactu
 corporeo operari, vt dictum est, in
 quos structa sunt: cùm tamen per

Met. Malefic. Tom. II.

Astrologicas id nequaquam efficiant,
 nec sine fraude solita: ne scilicet de-
 tecta fraude Astrologi in posterum
 astra colere desisterent: quodd &
 forsàn magis in causa est, vt dæmon
 in leonis forma appatendo, coram
 gallo euanescat, quam quodd sit, (vt
 Platonici volunt; plus toleris, cùm
 propterea & astris numen quoddam
 adscribant, & his necessitatem ad-
 dant: quibus omnibus hæc scelera
 committentibus, crebrò dæmon mul-
 ta, quæ in hoc vitæ curriculo pollice-
 tur, præstare posse nihil obstitit,
 nulla in altera potestate ei recta:
 quandoquidem his cunctis, quas ij
 promittunt, rebus abuti possumus,
 ipsis nobis persuadere hoc iatagent-
 bus: hinc, quodd ob crimina damna-
 mur, nostra voluntate accidit, diabo-
 lo nonnulla potestate iure diuino in
 nos facta, quodd nos exerceat, vti mi-
 lites Christianos, ne ignauia quadã
 salutis æternæ iacturam faciamus.
 Inde huius vniuersitatis auctor &
 Dominus auro & argẽto Mammona
 præfesse innuit, cuius vsum verum
 amplectentes, honore & præmio:
 abulum verò sectantes, pœnã &
 ignominia perpetuũ afficiẽdi sunt,
 vt qui summo & æterno Bono hæc
 creata & caduca prætulere; neque id
 iniuria, cùm si æternũ viuerent
 hinc, vtique à peccando, & abusu re-
 rum creatarum haud desisterent.

Aurem
 Diaboli
 intra-
 mentũ.

CAP. XIV.

Qua ratione constet Maleficos ea qua per se nequeunt Damones, mala hominibus accersere: qua item alia bonis, ut & malis, & an pro arbitrio pœnas infligant: qua denique humores nostros corrumpant, morbósque nobis damoniacos ac naturales cœcient: & an ad id longo, ut nos indigeant tempore.

NEque cuiquam mirum videri debet, quòd malefici tot tantæque mala, etiam quæ dæmones per se nequeunt, procurent, hominibûsque accersant, cum qui in via reperiuntur, (ut Theologi dicunt) ampliùs, quàm qui in termino existunt, delinquere, ne arbitrij libertate priuentur, optimo iure permittantur. Præterea quòd dæmones & malos pœnâ multarint, ut Mariam, sororem Moysis, aduersus eum, susurrantem; & bonos, multis suppliciis, ut Iob & Tobiam affligerint, haud alienum censendum: cum interdum & in Sanctis propter originis peccatum quoad pœnas has corporeas plectendis, iustitiam suam immutabilem ostendere consuevit, utendo horum spirituum in iis operâ: quam prouinciam idèò eis demandat, ut bonis futuro bono ac præmio ampliori, ipsis verò diris ministris acerbiori malo ac cruciatui cedat. Quod dæmones etiam subolfaciendo, non ita frequenter tantòque furiarum ardoris impetu ipsos Sanctos ac prauos aggrediuntur, quos tædio ut vincant crebrò pertentant: mirum enim in modum, & suprà quàm credi potest, beatorum merita timent, hæcque tantopere exhorrescunt, ut maximâ afficiantur tristitiâ, cum eorum nonnulla Ecclesiæ thesauris recondi non

Merita
Sancto-
rum cu-
ius sint
virtutis.

ignorent. Nec tamè quassibet corporeas pœnas Sanctis, probisque hominibus æquè, ac prauis ac malis, inferre in eorum est arbitrio: quando quibus, ab horum potestate eos eripi aiunt, ne sibi præstringi sensus, nec exterius, nec interiùs, aliquo queant pacto: quod idèò fit, ne eis, ob hæc illusiones, merendi via intercludatur: eoque magis, quòd maiora hæc in aliis, quàm in seipsis pro Christi amore ferendo, præmia merent, uti per diuum patuit Macharium verissimè, cui quædam oblata puella, quam in mulam vulgus conuersam esse existimabat, haud alia ac mutata, quàm re ipsa erat, effigie apparuit. Verum, ut quid intersit inter hunc vel illum morbum, qui ex alicuius vel excessu, vel defectu humoris peccantis qualitate proueniunt, ac quando à Dæmonibus proficiuntur, clariùs innotescat, quod & doctorum plerique animaduertere potuere, hoc est, quod qui à natura, vel potiùs præter naturæ dispositionem, ob humorum intemperiem, vel continui solutionem, in hoc naturæ imperfectionis statu oriuntur, ij sensim vires acquirunt, donec ad statum perueniant, adèò ut incipientes, vix sensu percipiatur dolor aliquis: huius tamè contrarium, à dæmonibus accersitis morbis, vsu venit, ubi vel statim initio, nullis peccantibus humoribus in causa existentibus, eiusmodi morbi grauissimis symptomatibus ac doloribus sese produnt, omnia remediorum genera respuentes, ex quibus vix vnquam aliquis restituitur medicorum operâ confusus; uti nec Asa Rex, quantumuis eis fidè haberet, è pedum dolore conualuit, nec Cuthel peste afflicti, ob alieno deo à proprij loci consuetudine cultum exhibitum, liberari potuerunt, quod tùm vel maximè fit, cum dæmonū nocèdi potestas ab Angelis nõ immi

B. Machario
puella se
obtrulit.

Morbus
natura-
lis.

Dæmo-
num po-
testas ab
Angelis
immi-
nuta.

imminuitur, peccatis nostris pœnas diuturniores commerentibus, ubi mala cūctas remediorum vires exuperantia, morbósque infligunt immedicabiles. Et hoc quidem vel interioribus nostris humoribus corrūpendo, vel exterius, occulto tamen & qui sensus effugiat, modo, pharmaca adhibendo, quorum vires vel singulorum singulas & minimas, applicandique modum ac tempus, ad vnguem callent, ac perspectissimas habent, longè in his naturalibus cognoscendis, omnem humanum captum & intellectum excedentes, nec in iis etiam conquirendis, & singulis ex suis locis petendis, aliquo longo, vt nos, indigent tempore, cum vel in momento ad manum sint omnia, non tamen hoc ita accipiendum, quasi per instans quod Dei solius est, operari possint, mira tamen celeritate cūcta eiusmodi conficiunt, operanturque tempore solummodo continuo, à discreto, quo eorum mensuratur uti Angelorum natura, interque actiones oppidò, quàm diuerso.

Opera-
ri per
instans
non po-
test Dæ-
mon.

CAP. XV.

De loci præscriptione: an, cur & quomodo, cum sint incorporei, Dæmones loco præscribantur.

NEque & hæc res, tãta admiratione digna est, quòd dæmones, cum sint incorporei, loco persistant ubi non mole, at virtutis quantitate, obuersantur; quòd sit, vt loca haud secus ac voces emissæ audientium corda contingant, quibus dolorem tristitiàmque afferunt, aut etiam veluti Lunæ vigor cerebrum, morbum comitalem patientis, afficit: hoc etenim modo ipsi locum continent, ac non à loco, vt cætera corpora quæ ob

quantitatem circumscribi necesse est, continentur. Nec tamen hos Spiritus loco inesse, ob eorum operationem (vt aliqui volunt) dicimus; cum loco vt insint, vel ob substantiam indigēt, quamuis alicubi consistere, ex actione eorum externa, percipitur, nec eis quòd hoc motu opus habent, quicquam ex eo imperfectionis cōtingit, cum non, vt propriam perficiant naturam, quam perfectissimam habent, loco moueantur: sed aut vt quod ipsos latet addiscant, (cum facultate noua utique discendi minimè careant) vel quodpiam, cui potissimum rei intenti sunt, malum procurent, remque ex sententia conficiant. Neque enim omnes, medium prætereundo, ex æquo, vt ad certum ac destinatum locum appellanr, suam ipsorum virtutem applicare valent: nam vt quantitas corporea diuersum, pro eius magnitudinis diuersitate, locum occupat: ita spiritalis etiam, quæ nihil aliud est, quàm ipsa virtus ac perfectio, maius spatium, ubi nobilitate ac excellentia præstat, sua virtute continere potest. Hinc fit, vt horum spirituum superiores citius ad locum propositum, quàm inferiores, perueniant: neque ex eo, quòd corporibus carent, tres vel duo, vno in loco esse possunt, cum omnes eundem, quo accedunt, modum sibi præscriptum habeant. Nec obstat quòd crebrius plures dæmones vno in homine inesse reperti sint, quoniam tunc neque, quem occupant, locus vnus est, nec, ob quod opus accedunt, vnum, at varia, vt corporum fecerunt varia loca, eorūque diuersa crimina, ob quæ septem eiectos à Magdalena dæmones, in Evangelica historia legimus.

Spiri-
tus cur
loco nō
insint.

Quan-
titas spi-
ritualis
quæ.

Præ-
scriptio
loci dæ-
moni.

CAP. XVI.

Quibusnam magis, & an ipsissima ratione, qua Strigimaga, Dæmones efficiant, tantæque genera morborum accersant, interiores sensus opprimant, ita dementent, ut homines inuerso natura ordine sese in animalia & alia eius generis transmutatos merè somnient.

PRætereà hi spiritus non omnes per maleficos æqualia mala infligunt, cum magis per hos, ac per alios noceant, damnumque dent: quandoquidem his, qui diutius ac cæteris ætiori ipsorum perfidiæ astricti sunt iuramento, maiora quoque damna noxasque inferre datum est. Ex quo consequitur, quod eorum aliqui vel solo oculorum obtutu (ne dicam) ut reliquæ sagæ, officiant carminibus, nudis verbis, sonis, suffitibus, ac odore, per quæ non tantum varia morborum genera (ut dixi) hominibus accersunt, verum ipsos spiritus in corpora immittunt, atque sic interiores sensus dementant, ut res alia ac diuersa, quam reuerà sūt, figura, colore, ac quantitate, ipsis videantur, & ex eiusmodi stultis iam factis sic tandem insanos, quos opprimunt, efficiunt, ut sese metamorphosi quadam, quam tamen rerum naturæ ordo non admittit, vel in lupos transformatos esse somnient: antiquum profectò beneficium, in Arcadia primum Ioui Lycæo sacrificio peractò, quodamque lacu transnatato factitatum, ubi quemdam Demarathum, degustatis immolati pueri ex-
Demarathus in lupum conuersus.
 tis, in lupum conuersum, veteres scribunt. Recentiores verò in Prussia, quod à testibus quasi oculatis etiam audiui, ex quibus vnus extitit Ioannes Faber Prutenus linguarum cognitio-

ne ac scientiarum varietate maximè perspicuus, uti & in Cypro Veneri olim dicatâ insulâ ætítatum aiunt: nec ferè est mensis in anno aliquis, quo non eiusmodi ad ignis rapiantur supplicium in Liuania, ac in Moscouia, Malefici vbi multos in animalia versos, propinatis poculis quibusdam, apud classicos authores legitur, & in Congo Multi in crebrò, quod in lynces transformentur, quosdam castigari perhibent. Sic & olim Caietæ à Circe Vlyssis socios, Vlyssis sociorum mutatio. mutatos scribunt: idemque in aliquos miseros patratum, quibus tanquam iumentis uti, contigisse, meminit diuus. Augustinus, quod Appuleius quoque se à quibusdam veneficis, passum affumare non erubuit.

CAP. XVII.

An materia in eiusmodi hominum transformatione Dæmoni obediat: an vera sit, an verò præstigiola: præstigiola aries unde ad nos peruenierint, & quibus earum usus frequens fuerit, cum Venefica sic transformata corporibus nostris non minima mala & non sine dolore ingerant: iis malis an in omnes, & cur non in omnibus, ex cœli etiam facie praualeant nocere.

QUæ quidem omnia, nihil nisi dæmonum illusiones ac præstigia esse, nemo est, vel leuiter saltè in Canonum ac Theologiæ studiis versatus, qui ignoret, aut de hac re ambigere queat. Quoniam quamuis materia (ut & dictum est) nullo pacto Satanæ, quoad rerum mutationem, nec quoad augmentum obediat, cum formæ eius potestati haud subsint, at Dei tantum Optimi Maximi, cuius quidè infinita virtus, tam ad materiâ, quam omnium rerum formas, sese dilatat ac extendit; tamen non est, quod haud

Materia non obedit Dæmoni.

ei pareat, vt mobilis (quemadmodum diximus) quò fieri potest, vt corpora aliter, quàm sint, præstigiis videantur iudicenturque, quod non subdola manu agilitate perficiunt, qua multa multùm præualere antiqui, & adhuc excellunt Hyberni, nouique orbis incolæ, vnde hanc artem deuò nobis aduectam tradunt, nec naturalium rerum quadam applicatione, etsi possint, ac interdum agant, vti olim agebant Æthiopes, apud quos hæc res in vsu sunt frequentissimo copiamque maxima; at multò magis propria, quàm habent, phantasmata conuertendi potestate. Quo quidem modo hi perfidi spiritus, sub aurea massa, diuo Antonio apparuere; ac sub lactuca cuidam moniali, qua etiam præstigiatrix ac Pythonica arte, Gractam Noruegicam magam in vaccam conuersam, Frontonem cornibus, cum ferro occidi nequiret, peremisse septentrionales perhibent historia; in quam etiam vaccæ formam, similem in modum, transfiguratam quamdam Augustinam, Cordubensem lenam ac veneficam, non ita pridem multa mala patrasse, Guatimalam, in quamdam Beatricem Cueuam, eius regionis præsidem, noui orbis Scriptores referunt. Et quamquam hæc & his similia possint hi profligatissimi hominum dæmonum nomine, non tamen omnibus, ea inferre queunt, cum haud paucos mortalium reperias, in quos his spiritibus nullum est imperium; eos nempe, qui in eiusmodi dæmonum mancipia, Deum præ oculis habentes, publicam animaduertunt poenam sacrosanctæ iustitiæ diuinæ. Quòd si potius curiositate aliquam adducti faciant, crebro à dæmonibus sic excipiuntur ac impetuntur, vt & mortem interdum inferant, quemadmodum nonnullis accidisse aiunt. Quòd verò probis iudicibus, & rectè munere suo vtentibus, nocere non ita possint, eade causa sit;

quòd si & in nos aliquid iuris haberet, in ipsum Deum, cuius officio funguntur, (quo nihil absurdius) id & habere videretur, qui etiam manè lunstrali se aqua cum animi deuotione cōsperferint, quique ab angelis aliquid beneficii cōsecuti sint, & orti (vt nonnulli produnt) sub certa quadam cœli facie, sicuti qui Martem in propria domo, aut in nona habuerint, nec Iupiter in eorū horoscopo fuerit, horū enim aspectum Dæmones refugere volūt, vt serpentes, ob aliqua mullitata carmina incantantiū, aut, vt rectius dicam, præstantissimi cuiusdam exorcistæ, efficacissima prolata verba. Quod equidē dicerem, cum dæmones planetarum cōfigurationibus; vt potè incorporei, minimè subsint, summa id astutiā effingere, quò cœli inspectores, astris numen adscribendo, vel ex hac re maioris erroris causa sint, aut quòd eorū, quod percipiunt, maleficio minimè hoc irradiati fidere subdantur, aut potius, inquam, quòd hi illum diuino numine fortiti sunt terrorem, quem Hebræi pahat *הפח* appellant, vt fortè, qui veram Cabalam cum Astrologia cōiungere sciuerint, benè norunt; de quo Iacob, ad Laban inquit: *Nisi terror Isaac patris mei mihi præstò affuisset, forsitan nudum me dimisisses.* Cæterum, vt ad institutum nos reuocemus, hætenus itaque hac de re, atque præstigiolarum transformatione.

Aspe-
ctus cœ-
lestes
cur au-
fugiant
Dæmo-
nes.

Gracta
maga in
vaccam
conuer-
sa.

Malefici
non pos-
sunt om-
nibus
hæc ma-
la infer-
re.

Nocere
cur non
omnibus
possint.

CAP. XVIII.

De vera & existenti Damonum transformatione, an verè proprioque modo & in omnibus animantibus perfici possit.

Trāsmu-
ratio
Dæmo-
num.

Reliquum nunc est, vt de existenti ac vera trāsmutatione, quamuis cursim, morèque solito. In qua quidem etsi dæmones multum ad cōstructionem materiæ possint, non tamen formas imprimere, sed occultis motibus occulta semina sub cœlo addendo, magis naturam adiuuare dicuntur, vt quæ volunt succedāt, quàm quodd verè proprioque modo hanc rerum mutationem ipsimet peragant. Neque id in omnibus animantibus agere queunt; cū horum potestas dūtaxat in his, quæ ex putri nascūtur materia, ac ex imperfecta quadam mistione proueniunt, sese extendit ac dilatat. Quod sit, vt quæcumque Pharaonis magi, Mambre ac Iambre fecerūt, nullo præstigio, nullaque delusione effecta, (vt aliqui asserunt) at vera fuerunt; neque hæc res aded peregrina est, vt credi nō possit, his spiritibus tantam cœlitūs fieri potestatem, cū Deus cur mul-
ta Magi-
cis arti-
bus per-
fici sinat

Deus & maiora, qua est prouidentia, magicis artibus perfici sinat, quod pericula fraudum amantes, in eis decipiantur, & nisi resipiscāt, prorsus pereant: simplices verò ac fideles, cautiore fiant, taliæque venena fugiant, potius quàm admirentur, præsertim cū magi eiusmodi prodigia, non omni tempore ex æquo producere queant, vbi sapius, diuina pietate, angelorum ministerio impediuntur: qua etiam de causa, nihil eiusmodi malorum in locis sacris operari possunt.

CAP. XIX.

Quodd mira sit velocitas Magorum in prodigiis producentis, in metallorū conuersione inscrutabilis penè Damonum notitia Alchimistica; in horrendis natura monstris & Chimeris præstigiōsa verè scientia, quibus & auguriis, quodd mali quid omnis portendere videretur, votis publicis auerteretur.

IN eiusmodi autem producentis mira velocitate vtuntur, mille artifices, materiam iam pro cœli influxu sic dispositam, non ignorantes: aded, vt non tantum in procreandis muscis, ranis, ac cimicibus sint promptissimi ex tempore: verum & quæ longiori tempore naturæ modo circa materiæ dispositionē requirunt, eadē facilitate peragāt, vt in anguibus, muribus, multisque aliis animatibus quæ producūt, videre est, tam terrestrium, quàm in aquis degentium, quorū haud pauca fieri ad Nili ripas asserūt. Hoc genus Nili à limo solis calore effingi, atque anigues. mari, vt etiā in Hebridibus insulis nō nullas aues anseribus non dissimiles, in Oceano, ex ligno putri produci ferunt, quod cū Philosophorū optimi non inficias eāt, non dubitandū, quin hæc & alia maiora dæmones possint, cū rebus vires addere, easque pro cuiusque naturæ indigētia fouere optime calleant, tū præsertim, cū horum formæ è materiæ quasi gremio educendæ sunt: siquidem singulorum elementorum virium, quæque harum portio, ad compositionē reliquorum maximè faciat, cōstellationūque sūt peritissimi, ac quasi, vt dicitur, articulos suos sciant. Proinde equidem crediderim, eos non modò metalla in aurum conuertere, Mercuriūque fixū reddere

Naturæ
vires
percallet
Damon.

C A P. XX.

De gentilium prodigiis : an miracula dici possint, & quid ab iis differant: deque spiritu Dei prophetico, quod quidam infidelium eo pradii de nostra salute vaticinati sint : an Dæmones veram Messia certitudinem habuerint, qui nimirum Deum verum & Christum Salvatorem confessi sunt, precibus etiam Sanctos, ut pro eis intercederent apud Deum, sollicitarunt.

HÆc autem gentium portenta, non miracula, vt aliqui volunt, sed prodigia potius, ac etiam mira dicenda sunt, eò quòd miracula totius naturæ vires exuperent, Ecclesiæque propria ac peculiaria sint, quæ dæmonibus, vt quæ certis circumscripta sunt limitibus, sunt *à diuina, xpi auctoritate*, impossibilia, & inimitabilia (quæ uis nonnunquam diuino iussu poenas sumpturi, insigni præsertim de facinore, maiora etiam his facere non negauerim, vt in Loth patet vxore, quam in statuam salis eorum præter naturam conuertedi, quòd in naturâ, vt Glossa inquit, peccasset, datum sit) hinc haud prophetiæ dono dotati sunt, cum ea rerum cognitionem complectatur, quæ ad Ecclesiæ ædificationem spectant: quæ prædicta quominus sortiantur suum effectum, fieri nullo potest pacto: Dei enim spiritu hoc proficisci, cuius ipsi sūt prorsus incapaces, sole meridiano clarius est. Nec facit ad rē, quòd quidā infideles ac prauī angelico ministerio de nostra salute vaticinati sunt, vt Sibyllæ, Balaam, Hydaspis, ac Calphas: hoc enim eis contigit ob publicæ iustitiæ signa; quemadmodum neque hoc ab aliquibus oppositum valet, Dæmo

Miracula
la diffi-
cunt à
prodigiis.

Vaticinia
Sibyllarū
&c.

Iesuitarū
acta
in Brasilia.

reddere posse, in quo tantopere continuis ætibus defudant nostri Alchimistæ: sed & alia monstra horrenda Chimeræ similia, quæ cum nullius propriæ speciei sint, Philosophi naturæ errore produci asseruerūt, nonnūquam his auctoribus fieri, velut non ita pride in Brasilia factū scribūt, vbi quoddam monstrum horrendum ac terribile visum est, altitudinis palmorū septēdecim, testū corio, lacertæ haud dissimile, mammis prætumidis, ac dependētibz, branciæ leonum, oculis rigētibus, flāmisque scintillātibus, sicut & lingua, perēptum maximo cum stridore Sathanæ dominium, à Iesuitis, per quos Deus hoc vltimo sæculo, ceu alteros Apostolos, sibi gētes colligit, inde expelli ostēdit, ac alterum in Saxonia, ad nemus Hasbergenfē, 'antequam Lutheri hæresis euulgaretur, admodum prodigiosum ac horrendum non minùs conspectum, accolarūmq; manibus elapsum, Catholicæ fidei præse tulit mutationem. Proinde, non ab re, Philosophus monstra non putat alenda, cum rarò apparere soleāt, quin ingentia mala non portentant: ideòque antiqui augures, ac Romanorum aruspices, eiusmodi visis supplicationes publicas decernebant, vt mala impendētia Imperio Romano Iupiter placatus auerteret; non ignari, etsi à natura prouenirēt, nihilominus tamē, altioris numinis signa esse, scilicet ab antiquis patribz, qui eiusmodi irā cōmotorum numinum indicia credebant, à summo Iano, sic *Noba*, qui religionis cultum iis præscripsit, præcepitque ob vineam quam plantauerat, Aramea lingua nuncupari cōeptū est: quem cultum postea dæmonum cum hominibus societate (vnde & Ilias malorum reliquorum) corruptum, ac exinde diabolo, qui summo Deo ac vero Ioui dicatus erat, consecratum affirmant.

Dæmones fidem habere. Christoque credidisse, dicentes: *Iesu, cur venisti ante tempus nos torquere?* Et si enim Christum, dum prædicaret, verum Messiam in Lege promissum cognoscerent, minimè tamen de eius vera Diuinitate simul certi esse vnquam potuere; cum in rebus supernaturalibus, non secùs ac noctuæ ad radios solis, in dies magis magisque cæcutire soleant, ob eorum obstinatam confirmatamque malitiam, quæ ceu callum ex tanti temporis diuturnitate obdurexere, idèd coniecturâ quadam, non sua sponte Christum propria virtute eiusmodi signorum auctorem Deum fatebatur. Quocirca hæc earum confessio, laudis attributio, nullo bono ipsis cedere potuit, sicut nec quoddam in posterum interdum IESVM, verum, legitimumque; eorum iudicem esse confelli sunt: immò sæpè Sanctos, vt apud Deum pro eis intercederent, precibus sollicitasse scribunt, vt diuum Antonium Paulum primum eremitam visentem, diabolus ei apparès, quò Deum sibi conciliaret, rogauit, id Dæmones agentes vt salutem tantopere expetentes simulâdo fallerent, veluti & Origenè fefellerunt, qui Christum pro eis in aëre patiendum temerè effutiit: aut profectò seriò id & dixisse, & egisse credere par est, ob metum futurarum pœnarum longè atrociorum, aut etiâ ironicè, vel vt naturæ principiū, quod non tanto prosequuntur odio, exoratum voluerunt, etsi Christum, quem principio rejecere, nunquam rogasse legantur: nec mirum, cum nunquam non omnis boni ac gratiæ auctorem, ipsi pessimi iamque deplorati spernant.

Messia
ce titu-
dinē nō
habue-
rūt Dæ-
mones.

Confes-
sio Dæ-
monum.

Christū
nunquā
rogasse
Dæmo-
nes.

CAP. XXI.

De Spiritibus domesticis, eorum famulitiis operibus, & familiari cum hominibus consuetudine, cuius beneficio commodis quibusdam externisque bonis affici videmur. Quod ij nos imminetia pericula præmonent, auxiliaque præstent multis modis, & instar famulorum operas suas locare & mercede quadam paciscit pecuniariâ soliti sint. Ad quid Dæmones pecunias cumulent. De aliis denique spiritibus, quos nuncupant Cobalos, quod non minus quam familiares alij nos benignè excipiant.

AD hæc, non pauci sunt ex his rebellibus spiritibus, forsan non adèd vt cæteri enormibus criminibus polluti, qui frequenter se domesticos quasi exhibent, vulgus propterea, *familiares spiritus* vocat, quorum aliqui nonnullibi locorum & gentium cum hominibus familiarem quamdā consuetudinem contrahunt, ob quam sæpè eos externis bonis, commodisque afficere videntur. Quæ enim hinc inde variis ac diffitis longè locis fiunt, ac varia imminetia pericula prædicunt, & quasi præmonent, aliis insuper modis hominibus auxilia præstantes: hostium namque pro ea, qua pollent, facultate arma ita hebetant ac retundunt, vt ter aut pluries lethiferos ictus in irritum cadere faciant, vt nonnulli Septentrionalium historici insignes exempla referunt, He-
 teras
veste
donatus
à Dæ-
monæ.
Zona vi-
ctoriz à
Dæmo-
ne data.
hostes

CAP. XXII.

De Spiritibus aliis enormioribus pollutis criminibus, quos non sine vita discrimine videre datum est: illi Vmbra, & mali Genij dicuntur, qui morituris inferioribus de plebe per signa aliqua, & sub specie infaustarum auum anteambulonumque nocturnorum ignium; Principibus autem per maiora signa in modum fulguris, ut Augusto, ignisque cæliis demissi Iuliano apostata, & ceteris eiusmodi apparent.

Sunt & alij, quos non sine discrimine periculôque vitæ cernere videtur, hos vulgus nostrarum mulierularum Vmbra appellat, Latini vero scriptores, Genios malos, qui etiam morituris per aliqua signa apparent, uti magnis terroribus, horrendis strepitibus, ac vocibus nocturnis auum specie infaustarum, formarum terrorem incutientium; ac noctu anteambulonum ignium, ut & ego in mea patria cum aliis plurimis vidisse satis memini, inter quos extitit Rotilius Poherius, tam natalium, quam doctoratûs insignibus clarissimus, vir prudentiæ ac iudicij eximij, ut qui non cuiuslibet instabili famæ vento, ni res subsit, rapitur. In eminentia verò summa constitutis principibus, etiam per maiora signa, sese dæmones ostentare solent, uti per fulgura Cæsari Augusto, à cuius statua flamma decidens, cum primam abstulisset literam, hac voce, *asar*, relicta, sic Deum antiqui Hetrusci nominabant, eius obitum intra centum dies subsequiturum, aruspices significarunt. Idemque Iuliano apostatæ accidit, demisso cælitus igne, dum suis sacrificaret idolis; etsi inter-

Vmbra
dicti
Dæmo-
nes.

Princi-
pibus
Dæmo-
nes ap-
pareat.

N dum

hostes impetum fecit, admiratione omnium, nunquam detinere potuit. Ii etiam sæpe foedus cum hominibus inire solent, ita tamē, ut in necessitatibus urgentibus vocati, ipsis præstò sint, auxiliòque veniāt, ventos scilicet nauigantibus quibusdam magicis nodis vendētes, quorum opera nauigia, velis remisque agitata, sic remorātur, ut nisi transitis virginum extremen- tis illitis minimè loco moueri queant: nec mirum, cum hoc factore se ignominiā affici intelligant. Hi etiā, instar famulorum, operas suas pecuniā locare solent, in quadam Noruegiæ regione, uti passim fide digni scriptores asserunt, frequentius tamen apud Bircarelos, eiusdem prouinciæ populos, magis tamen Boreales: cum enim eius loci incolæ rura sua fodere in animo habent, in quamdā profecti spatiosā vallem magno clamore sintne aliqui operas suas locaturi, quærūt, è vestigio plures reperiri voce quadā, quasi Echo, resonare audiunt, quibuscū sic paciscuntur, ut relictam supra lapidem constitutam mercedem actutum nemine vidēte surripiant. Quos in vsus eas conferant, mirum certè, cum nulla indigeant pecuniā dæmones, nisi ut eam Antichristo, iniquitatis filio, eiusque mēbris, opportunā suggerāt, id quod cuidā ariolo thesauros abditos inquirenti à spiritu quodam respōsum est, sicuti pro certo scio, ac rem noui. In quorum prætereā regione & alios reperiri spiritus dicuntur, quos *Cobalos* nuncupant, qui nunquam apertè malefecisse, nisi prius cachinnis, aliisque iniuriis lacescitis iter facientibus occurrentes salutant, prætereunt hos, quandoque & gradum sistentes, colloquuntur, semper tamen quoadusque recedant incogniti.

Famul-
tia opera
Dæmo-
num.

Pecuniā
quarē
Dæmo-
nes cu-
mulent.

Dæmo-
nes cogi
se fingūt

dum ingratiss ac fauis principibus
sub humana specie visi sūt, quibus
vt in suos benefactore, ingratorum
nota inuistis, cū ipsi in culpa aduer-
sus suum creatorem, applaudentibus
horrida locuti sunt. Ex his vnus re-
pertus est Dion, in Dionysium admo-
dum ingrato animo, alter Sylla in
Mariū, tertius Brutus in C. Cæsa-
rem, atque idem Iulianus in Con-
stantinum, quinimō, vt alter Iudas,
contra IESVM nostrum Saluatorem,
cuius beneficio sacro baptisinate ab-
lutus erat, omnium longē ingratiss-
mus, qui edicto publico in vniuersū
cauit, vt omnes Christum verum lu-
men, in quo cuncti viuimus, moue-
mur, & sumus, horribiliter tamen
contemnerent, contumeliāque affice-
rent: atque huic quem cernimus so-
li, quod nobis feruaret, effecto, hymnos,
quos ipse impius condiderat, psalle-
rent ac canerent.

Iuliani
apostata
impiū
edictum
contra
Christū.

C A P. XXIII.

*De Argenti fodinis Dæmonum, eorū-
que in fodinis reperiri solitorum va-
riis generibus & mineralibus: deque
illorum vsitata fraude & malitia in
diuexandis hominibus & miserē tan-
dem variis machinarum generibus
opprimendis, & perimendis.*

Argenti
fodina
Dæmo-
num.

CÆterū, restant & alij dæmo-
nes, qui sæpenumerō in argenti
fodinis conspiciuntur, quemadmodū
paucis abhinc annis Annæbergæ in
Germania factum, vbi horum qui-
dam crebrius opus ibi facientibus vi-
sus, tandem eorum duodecim vene-
nato halitu interemit, perinde vt
Eneborgij, in cuius fodinis, pluri-
bus aliis occisis, habitu cuiusdam
cucullati arreptum hominem in mi-
neræ profundum præcipitauit. Ne-

que silentio prætereundum duxi, di-
uersa dæmonum genera passim in
his fodinis reperiri, quorum aliqui
saxa confringunt, cauāntque vrnis,
ac titulis ingerunt, rotulas & co-
chleas, quibus tractoriæ machinæ
sursum eleuantur, sæpē mouēt, ac cū
solares radij è moto reflectuntur spe-
culo micantes quolibet fodinarum lo-
co sese ostendunt. Sunt & qui risu, ca-
chinnisq; operas solūmodō insiliunt:
quidam horum præsentia solummodō
perterrent: alij autem tantū videri
cupiunt, cætera omninō exteriūs
otiosi.

Astutia
Dæmo-
num in
fodinis.

Dæmo-
nes alij
fodinas
incolen-
tes.

C A P. XXIV.

*De insatiabili in diuitiis cumulandis
hominum cupidine: cur Deus permit-
tat Dæmones nobis auri & argenti
specie tantas insidias struere: deque
thesaurorum inuentione & custodia,
quomodo custodes illi nuncupentur,
& cuiusnam thesauri custodiantur, cum
Malefici spe tantū illorum ina-
ni nutriantur, re autem ipsa, om-
nibus Sacramentis etiam ipsis abu-
tentes, extremā laborent egesta-
te.*

VERū enim uerō non possum
fatis non mirari, dæmones adeō
frequenter in his fodinis versari,
vbi hisce in rebus haud quasi Opha-
nim (vt Hebræi aiunt) consistere
possunt, cū nullum bonum est,
quod hi malitiæ, quæ sunt, potissi-
mū studeant, nisi quod Deus Op-
timus Maximus, vbi dæmones plus
mortales auro & argento fallere so-
leant, infinita providentia sua vult,
vt vel hac in sensus incurrenti
image frequentius in terræ ab-
ditis thesauris, quā alibi com-
pareant, etsi omnibus in rebus,
quæ fallere.

Dæmo-
nes cur
auro &
argento
Deus
permit-
tat ho-
mines
quæ fallere.

quæ gratiam continent, tantum ex-
ceptis, siue sint colores, siue soni, seu
diuersa tam odorum quam saporum
genera, siue sermones, mira eorum
astutia, clam subesse consueuerunt,
quod nos relicto & contempto rerum
abusu, verum amplectamur vsu.
Quocirca, res non suspicione caret,
quod omnes thesauri aut humo, aut
aqua, temporum iniuriâ, obruti, An-
tichristo à daemonibus custodiantur.
Telchines, daemones in thesauris cus-
todiendis occupatos nominant, quos
occisorum quorundam animas incan-
tationibus victas, vulgus esse, sibi
somnia; cum animæ, vti & dictum
iam est, nullo pacto ligari queant,
nisi à solo Deo creatore. Namque
si animæ ibi vinculis constrictæ po-
tius, quam daemones essent, quidam
malefici haud tot visiones, quæ non
nisi demonum esse possunt, apud the-
sauros experirentur, nonnullis hanc
stultitiam sectantibus, quorum nume-
rus est non exiguus, daemonum dolis
sic circumuenti, quibusdam vsi virgis
magicis, nonnullis diabolo oblati sa-
crificiis, terram tremere, montes rui-
nam minari, aliasque illusiones sen-
tiunt, quique vt plurimum spe lactati
inani vitam in extrema paupertate
degunt, feliciores tamen quam si his
infelicibus diuitiis potiti fuissent,
cum à malis spiritibus, nihil nisi ma-
lum, proficisci possit. Quæ verò ex-
cranda scelera hoc diabolicis cupidi-
tatibus allectum genus hominum
intentata relinquit, diuitiarum po-
tiundarum ergò, cum vel Sacramen-
ta ipsa, occlusa in delubris, violare
non dubitat? daemonibus his, ad
hanc rem opus esse, secundum quie-
tem, vel in vigilia ipsis persuadenti-
bus, infelicissimi omnium animæ
salutem tam turpiter, ob vanam spem
exigui lucelli, prostitute, vt haud
ita pridem Sacerdoti cuidam Norim-

bergensi vsu venit, qui sollicito studio
huic rei incumbens à diabolo sub ca-
nis forma in arca interemptus est.
Simile quiddam & nuper Neapoli
auditum: nonnulli enim inhiantes
eiusmodi falsis diuitiis, vt canis ille
Æsopicus vmbra, à necromante al-
lecti, qui daemonem mortui cranio,
vt thesaurum demonstraret, se inui-
tasse fabulatus est, vbi tandem ad
locum destinatum ventum est, om-
nes, cum quatuor essent numero,
vitam cum morte commutare coacti
sunt: egregiam verò laudem, spo-
liâque ampla reportantes. Quod &
alij cuidam, diuersis tamen de causis,
accidit: hic enim cum serpentes ple-
rosque in quamdam foueam, edo-
ctus à quodam Marso, quod ex no-
rum animalium pulmento, vt a ter
Melampus ac Apollonius Thyaneus,
voces calleret, magico initiatus Car-
mine, perreptare adigeret, à quodam
omnium maximo, ingredi reluctan-
te, angue cauda implicita ad foueam
raptus, occisus est. Denique nullum
non mouent lapidem peruersissimi
daemones, vt aliquà noceant: libera
tamen voluntas, quod horum frau-
dibus non assentiri possint, homini-
bus haud ablata est.

Diuitia-
rum cu-
pidine
quatuor
Neapoli
inter-
empti à
Diabolo

Nocere
diuersè
potest
Diabo-
lus.

CAP. XXV.

*E cuiuslibet nostrum inspectione, no-
cendique audivissima occasione, vt
Daemones inclinationes nostras per-
spectas habuerunt pro peccatorum
demerito diuinòque permissu mille
morborum generibus percutiunt nos,
quorum multi agitudine tali affecti
& exorcizati clauos, acus, capillos, &
cetera eius generis euomere leguntur.*

Cumque in omnes nocendi occa-
siones, vt & ante dictum est, sint
N 2 inten-

Virgæ
Magicæ
compe-
riendis
thesau-
rus.

Sacra-
menta
violan-
tur spe-
cie diui-
tiarum
potiun-
darum.

Ægritu-
dines
omnes à
Dæmo-
ne im-
missæ.

intentissimi, & inclinationes cuius-
que habeant perspektissimas, Deo
permittente, nostrisque peccatis id
efflagitantibus, nunc hos mutos,
eos surdos, cæcos illos, debiles ac
membris mutilatis, mancos reddunt
alios, nec aliquod ex omnibus ægri-
tudinum generibus reperias, quod
non confestim, ni ab angelis pro-
hibeantur, inferre possint, vt patet
ex Iobo, quem tot flagellis per-
cusserunt. Ex quo fit, vt multi pa-
tiantur morbum Herculeum, capi-
tum dolores, paralyfin, tormina,
podagram, iæterum, febrium, di-
uersa horum genera, lepram, ani-
mique (quod maximè exitiale) fu-
rorem, & quod nonnunquam va-
rias res extrinsecus corporibus im-
mittunt, sæpe fit vt exorcizando iis
affecti, acus, capillos, clauos, aliâ-
que similia rejiciant, quæ non sem-
per apparentia (vt aliqui voluere)
existunt, vbi sæpenumerò vera
fuisse repertum est; vti cernere li-
cet in Piceno apud sanctum Branda-
num, in beati Iacobi æde, in qua
hæc atque maiora è laquearibus pen-
dencia omnium conspectui sunt ex-
posita. Nec mira res est, etsi hæc
euomere, quæ antea in puluerem
contrita, iisdem ingesta sunt, in-
túsque vt rursus coalescant ob impe-
rium, quod in materiam habent,
vt dictum est, nullo negotio effi-
ciunt.

C A P. XXVI

*De varietate linguarum, quas ignari
aliquando ac frequētius Energumeni
nussitant, quod diuersissimis, semper
nisi cogantur, à vernacula videntes
quid incertū potius blaterare, quàm
eloqui videantur, concinnòque elo-
quij ornatu, & miris verborum
ambagibus amulari spiritum Dei
conentur: omnia non sine exem-
plis.*

NEC minorem meretur admiratio-
nem, quòd ab iis occupati
Energumeni diuersis linguis, nun-
quam antea edocti, garriant, etsi
quid dicant ipsi miseri haud intelli-
gant, hinc à veritate alienum appa-
ret, quod nonnulli commenti sunt,
dæmones rarò alienà ab obsessis lin-
guâ verba facere, ob barbarissimos ac
solæcissimos, quos loquendo incurre-
rent; quasi verò quas occupant lin-
guas, non pro arbitrio mouere, vo-
cēsque reddere queant, cum diuus
etiam Hieronymus testetur, quem-
dam dæmoniâcum locutum admodum
elegantem, lingua Græca, Arabica,
Hebræa ac Chaldaea, omnibus iis à Hebræa
sua vernacula, diuersissimis: ac Hie-
ronymus Cardanus, rerum natura-
lium haud indiligens indagator ex-
presse affirmat se audiuisse, quemdam
Phliarium, Vmbrum, Germanica,
quam nunquam didicerat, locutum
fuisse: & Psellus quampiam Græcam
mulierem Armenicè respondisse in-
quit: Græcâ eadem & vsum fuisse
alium quemdam Gallum morbo la-
borantem regio Fernelius assèuerat;
quamuis me non latet, hoc, pro mo-
re vſitato dæmones semper fecisse, vt
alienâ à vernaculâ obsessi linguâ
vterentur, quo potius incertum
aliquid

Lingua
Græca,
Arabica,
Hebræa
& Chal-
daica lo-
quitur
Dæmo-
niacus.

Puella
rustica
Latinè
& Græ-
cè res-
pondet.

aliquid blaterare quàm eloqui, apparerent: quemadmodum nō ita pridem accidit Panormi, mihi ipsi Latinè ac Græcè loquenti: cum puella rustica, idque de industria, quam à dæmone obsessam parentes eius ad diuæ Christianæ templum vinctam, magno labore, nec minore vitæ discrimine, quòd hoc malo liberaretur, adduxerunt, quæ etsi nonnullis de rebus interrogata, non vana responderet, non tamen id fecit, sine magna vocabulorum stribiligine, quod equidem factum crediderim, vt hi mendaces spiritus astantibus interfectorū animæ esse videantur, sæpe alias has mentientes; aut quòd Dei spiritum, quòd utique student, superbiā quadam in hoc æmulentur, qui ita Prophetarum linguas in futuris populo prædicendis, vt præsens ferebat conditio, & flexit & rexit, vt videri potest in Amos, ac Esaia: prophetiis, quorum ille simpliciter absque vllō ornatu, hic verò admodum concinnè disertèque locutus est: diuinum enim illud numen sensim ac paulatim naturam, quam inhabitat, perficit, nō verò ita repentè immutat, vt destrueri videatur, non quòd Energumenum linguam ad libitum, quocunque modo flectere nequeat (vt nonnulli finxerunt) in hoc decepti, qui neque dæmones id posse sibi persuaserunt. Hæc autem, cuius modò facta est mentio, puella tandem huiusce Sanctæ intercessione, (quam vt & reliqua, in cassum tamen, hæretici allatrant) libera ac superstes reddita viribus, at sic eneruata, vt antea dicta omnia obliuioni tradiderit; misera tota attonita, nec pedibus consistere potens, vsque adeò, cum à spiritu corripere exagitata, vt agrè à duobus hominibus catenis confringeretur. Deplorandū profectò malum, tantam his nequam spiritibus in hominibus

Puella
Panor-
mitana
S. Chri-
stinæ in-
terces-
sione à
Dæmo-
ne libe-
ratur.

miseris excarnificandis potestatem reli-
ctam ob nostra peccata! Ad hoc verò
meum cū Energumena hac habitum
colloquiū, qui mecū aderant, profes-
sione Peripatetici, ita quidem obstu-
perunt, vt palā professi sint, se haud
Aristotelem posthac, hos negantem
spiritus, reipla posse defendere in eo,
cū nullo pacto, quæ suis perceperat
auribus, humori alicui peccanti, sicut
nec cuiquam extasi, cœlique influxui,
cū à particula procederet intelle-
ctili substantia, vt horum moris est,
adscribere posse.

Aristo-
telis do-
ctrinam
puella
Panor-
mitana
Dæmo-
niaca
professa
est.

C A P. XXVII.

De modo fugandorum Daemonum, exorcismorum Iesu ad eos fugandos: tormentis inter exorcizandum: incommodisque hominum in excessu: & an potionibus, herbis & aliis eius generis expelli possint? variae Theologorum opiniones & rationes.

O Mitto nunc, quòd interdum inter expellendum diuersa possessorum membra tuenefacere expulsi faeces extinguere, ac tegulas, fenestrasque vitreas, vbi eorum vsus est, frangere visi sint, sicut de tegulis videre est in Sicilia apud sanctum Philippum, vbi & aliquæ visæ sunt arreptitiæ cum lyra excellenter sonuisse, dum rudes ac inexpertes essent, vt Sappho, ac Corinna harum quælibet videretur. Qui Dæmones, etsi maximæ sint potentia, haud tamen vno & eodem tempore vnus & idem diuersos obsidere potest, quamuis, quod & in sua Panoplia Vilhelmus Lindanus asserit, vt vnum scilicet propria exerceat ac defatiget essentia, alterum verò quia sua spiritus vicerant malitia, affectu, de eodem.

eodem tamen vitio dum tentant, quod vel magno distantes interuallo euenire posse nihil discrepant in hoc Theologi. Ad hæc, hic spiritus malignus vidēs Salomonis arte quadā reperta thymiamata, vincula, aquamque adhibendo, ab Hebræis, in *Ieonah* nomine, vt quos obsiderent dæmones expellerentur, cogi; ipse fraudis suæ non immemor, statim, quod superstitiones magis cumularentur, id Ægyptiis vicinis, vt imitarentur, persuasit. Quo factum, vt non modò taurum ostendendo, ac *Bæpiv* (sic enim nauculam, in qua Osiridis reliquias asseruabant, vocantes) fugere dæmones simulauere: verum & nonnullis minis verborum, & inanitatibus, vt cælum scindere, Serapis sacra diuulgare, eiúsque occultum nomen, *Θεός* patefacere, quod sibi, pro scelus ac nefas! arrogauit, execrando, omniúmque maximo piaculo: ex quo Deus, suum, quod idem sonat *Ieonah* Moyse ostenderat. Quod etiam in aliis rebus naturalibus plurimis ab ijs olim factitatum est, vt serico, aristologia, verbena, squilla, ruta, rhamno, ac sulphure, quæ omnia Platonici in hos nequam spiritus, aut abstrusa eorum virtute, quodd corpore tectos imaginati sunt; à quorum tamē opinione quodammodò dissentire videtur Raimundus Lullius, dum Dei, quē infinitum dæmones læserunt, iustitiæ cōuenire ait, vt quoquo queat pacto pœnas ab his fonticis spiritibus exigat; & propterea id diuinæ obedientiæ potestati apertè adscribendum in re videtur. Cæterum non pauci secretiores sapientes haud vllis hisce virtutibus dæmones perpeti aiunt, sed quadam, quā hæc inferiora superioribus aduersantur, analogia, aut ex opposita intelligentiarum propria virtute, cunctis rerum generibus (vt secretiores volunt) præsidētium, quā

tantum referunt, vt non modò his in rebus, quæ sensu percipiuntur, satis magna videri ex mustela, inquit, quæ vitæ rubetæ vel stridens hianti ori moibunda sese ingerit: verum etiam & in iis, quæ sensu carent, vt ex ouillis chordis, quæ ex lupi fidibus in lyra è regione, concinne aliàs sonoræ, quasi obmutescunt; id quod ex his quoque maximè elucere volunt, quæ al ius in brutis, quàm eorum fert natura, fieri inspiciunt: cū hoc, nī foret, quonam pacto aiunt, canis quadam herba suis torminibus medetur? quo etiam cancer, morsus ab angue, statim calaminto adhæret? Aut quis hirundini cæcos pullorum oculos sanare ostendit? quis coruo, vt quodā excocta oua lapillo prolifica reddat, refrigerare demonstrauit? à quibus omnibus maior Theologorum pars dissentit, qui clariùs referunt, dæmones verè his rebus expelli, non quodd sensu quique in se, aliâque virtute, seu obedientiæ potestate polleat: sed propter ea, quæ ex his animo percipiunt, vt egerunt olim ob circulum apud Ægyptios, atque ob aquam apud ferè omnes gentes. Horū namq; alter, perfectiori sua forma & nota Deum significabat; & alter futurum, quo ab eorum potestate eripi debebamus, baptismum innuebat. Quamquam non negauerim hos interdum spiritus, cū eos diuina ira plus affligere non sinit, harum propria rerū virtute, atro expulso quo vexabant, humore, sponte, vbi non sit quod perturbent, non tamen quodd ipsi afficiantur, cū hoc nequeant, obsecrosos relinquere, vt sacra Scriptura perhibet Sauli euenisse, his occupato spiritibus; David lyra, à Dei edoctum spiritu, dulcissimè canentem; ac Tobiam Saræ coniugi, ijsdem admodum afflictæ, ab Angelo instructum, ex piscis iecinoris suffitu, vt etiam ostendit

Osiridis
reliquias

Pœnæ &
tormēta
Dæmonum
in
exorcismis,
&
fuga cui
rei tri-
buantur.

Contra-
riorum
naturalis
oppositio.

Dæmones non
semper
occupatos detinent.

ostendit Iosephus, historicorum ob veritatem omnium laudatissimus, qui dæmonem expulsum à quodam Ener-gumeno, Baaræ filo flammæ non ab-simili, narrat. Et Cardanus quo-que qui Panaceum medicum efficaci medela Phliarium quemdam dæmo-niacum sanasse testatur; idque equi-dem affirmare auferim. Cum enim frequentius ab Ephialti noctu oppri-mi solitus essem, quadam vsus po-tione, quam mihi prompto animo communicauit Ioannes Baptista Car-panzanus, vir haud vnquam satis laudati ingeni, Iuriūque doctor eximius, nunquam postea ampliùs illam nocturnam oppressionem ex-pertus sum: quibus certè rebus & no-stri Sacerdotes frequenter exorcizan-do vti possunt, non tamen nisi ijs priùs benedictis: addi enim precibus non exiguam propriæ virtuti ener-giam, ob Christi Sanctorūque me-rita certum est: alioqui hi spiritus in-ter exeundum magis, quod sæpe fa-ciunt, nocere possent.

CAP. XXVIII.

*De hominis iniqui frequentis conspe-
ctu: locis quibusdam ab eo infesta-
tis: mulierculis etiam occupatis &
familiaritate Daemonum corruptis,
ruinæque illarum congressum subse-
quuta, cum historica rerum narra-
tione mirabili.*

Mortem
porten-
dūt Dæ-
mones
frequent-
i consp-
ectu.
DÆmones porrò, rarè in locis consuetis sese hominibus obji-ciunt, quin perniciem ac ruinam præ se ferant, quod vel hinc apertè de-monstratur; Friburgi apud Carelos, vbi assiduus horum spectrorum conspectus repentinum præsidis obitum portendit; ac Parmæ apud Cisalpi-nos quadam in Torellorum turri, vbi

rarè hæc phantasmata conspiciuntur, quin mors alicuius eiusdem familiæ intra paucos menses subsequatur. Paucis quoque annis abhinc, in no-stra vsu venit patria, in qua is ini-quus homo (sic enim Scriptura dæ-monem, ob humanæ similitudinis subreptionem appellat) specie per-pulchræ cuidam puellæ apparuit, persuasitque vt suis parentibus de-nuntiaret ingentem thesaurum à ma-ioribus in domûs eorum angulo re-conditum, terræque sepultum latere: quocirca læto ac alacri animo effo-diendo eruerent, facturum enim se se recepit, vt eo quàm primùm poti-rentur. Puella hæc pro sexûs ratione plus satis credula, lætæque parenti-bus hæc gratulabunda refert, qui rei nouitate & admiratione ducti ob-stupescentes fidem adhibent, vt rei non dubiæ (natura enim sic compa-ratum est, vt quod impensè expeti-mus, faciliùs etiam credamus) præ-ferim cum essent pauperculi, ru-
Pauper-
tas auida
thesauri
reperiendi.
moræque quodam de thesauro illo anteà sparso confirmati: nulla itaque interposita mora, hilari animo sum-mis laboribus terram vsque ad ima domûs fundamenta effodiunt, cum-que signa nonnulla primùm offende-rent, iam multò certius & ipsum thesaurum sperant, qua de re in dies magis magisque terram effodiunt, sic Thelchinum versutia maiora indi-cia ostendentium deludebantur, vt tantum non domus non corrueret, eosque ad vnum omnes opprimeret, vt Floron (Dæmonis nomē est) quē-dam aureo nummo cuiusdam parietis effossi fundamenti ruina oppressisse fertur. Verum cum primùm id spe-ctrum, quod tentaret, hac via sibi non successisse vidit, aliā aggressum est: tantis enim ac tam crebris hor-rendis strepitibus ac terroribus domū illam infestare cœpit, vt miseri inco-læ
Domus
inhabi-
rata, &
crebris
læ

terrori-
bus in-
festata.

læ ea de causa emigrare, eamque de-
serere coacti sint, iam adhuc in hunc
vsque diem inhabitatoribus destituta,
etiam transeuntibus formidabile mi-
natur ruinam. Sole autem, quod di-
ctum est de hac puella, diabolus fre-
quentius iuuenilem sexum adoriri,
non quod inter hunc & illum aliqua
sit cognatio, aut naturæ aut volunta-
tum similitudo, sed vt imbecillioris
iudicij promptius fallât, ac Deum in
veteri Testamêto, formâ venustos ju-
venes sibi sortiri, mādantem, & hoc,
vti in aliis multis, æmuletur, contem-
nâtq;. Aliud porrò, ab hoc nō tamen
multum dissimile ibidē alteri cuidam
mulieri paulò pōst sese objecit, cuius
maritus ea de re multum mecum, ac
cum nonnullis Xenobitis, deuotisque
Sacerdotibus contulit, ratus id spectrū
animam esse cuiusdam suæ materteræ
nuper vitā functæ, cū huius formā
habitūque simularet, eoque impen-
sius hoc persuasus, quod vxorem, quod
pauperibus eleemosynas largiretur,
preces assiduas funderet, Missas iue
celebrari curaret, ab hoc sollicitē mo-
neri audiret, addens spectrum, mu-
lierem hæc procurando & sibi, suæq;
familiæ vniuersæ, rem maximè vtilem
facturam. Fraus tamen hæc latens
tandem prodita est, illud nempe fa-
miliarem consuetudinem cum hac
muliere, amplexibus eius fruendo,
contraxisse, ea etiam inuita & repu-
gnante non abstinuisse, donec tandē
pluribus religiosorum intercessionib-
us apud Deum, Missarūque be-
neficiis, ab hoc turpissimo congressu
liberata fuit; quam tamen magna
calamitas, familiæque excidium sta-
tim subsecuta est. Annis non ita
multis pōst, vel idem, vel æqualis
spurcitiei impurusque spiritus, nocte
intempesta, in quodam virginum Deo
sacratum monasterio apparuit, vnā
tantum, etsi plures ibi commoraban-

Spectrū
sub for-
ma ma-
terteræ
cuiusdā
defun-
ctæ.

tur, affectans, abscondito nobis for-
san Dei iudicio, ob parentum ali-
quod crimen commissum, ad quod &
liberi solent esse proni. Hinc maximi
excitati sunt rumores per bimestre
temporis spatium hac re perdurante;
cūque tandem misera, ac cæteris
magis infelix, socias maximè fidas,
hanc rem ampliùs non celaret, ego
rogatus haud inuitus eò me contuli;
oblectam vel ex primo aspectu statim
agnoscens, subtristem enim attoni-
tāque subindicabat, commiseratio-
ne itaque motus animo forti ac præ-
senti esset hortabar subiciens, vt om-
nino hoc spectrum, quod neminem
nisi volentem trahere posset præ se
contemneret. Ad quæ lubitò & de
improvisò nihil tale opinanti, in
præsentia triū virorum haud ita vul-
garium, sanctimonialiūque frequē-
ti numero, è quodam cœnaculi fora-
mine, quo funis campanæ propende-
bat, hic impurus spiritus caput exe-
rendo, truci aspectu mihi apparuit,
capite nempe crispo, mento raso, vul-
tūque tam fœdo ac horrendo, vt po-
tius terribilem Cephum, quàm homi-
nem referret; equidem sedēs surrexi,
quid agerē nesci, in maximos clamo-
res minasq; extēplò erupi, astantēsq;
ac stupentes rei huius visæ certiores
reddidi, non desistens à clamoribus,
donec spectrum iis in fugam agerem:
quod paulò pōst abiuratum signum
aliquod, testimoniij veritatis ergo,
ostendere iussum est, sine mora misē-
ram illam per scalas more consueto
descendere postulat, quam ante ima-
ginem sanctissimam Crucifixi miserū
ac horrendum in modum aggressum
est, defatigauitque. Nec etiam me la-
tet, præter hoc & aliud magis horré-
dum contigisse: spectrum enim quod-
dam, in domo apparens cuiusdam, tā-
tas turbas, tamque frequentes dedit
vt cuncti inhabitantes, metu ac ter-
rore

Abinra-
tio Dz-
monis
cuiusdā.

Domus
quædam
à Dz-
mone
infestata

rore perculsi, eam relinquere a dig-
gerentur. Huius famâ attractus, comi-
tatus nonnullis ætate me prouectiori-
bus, locum adi; hinc vnus ceteris au-
dacior, in exponendo se periculo, in
aulæ medio in hæc verba clamore
prorupit magno: Si verè (inquit) spi-
ritus es, nec res, vti credo, aliqua ina-
nis ac friuola, me lapide petas velim:
cernuū intereā sese deflexit, extrēplō
quod iubetur facit, corēque duorum
pondo humerum eius tetigit, at ictu
tā leui irritōque vt nihil mali perci-
peret, etsi lapis tanto cū strepitu pro-
iectus videbatur, vt à pauimento re-
siliens in vasa quædam proxima, ma-
gno fragore, nullū tamē horū læserit,
aut confregerit, summa astatiū admi-
ratione, variāque de huius lapidis ictu
opinio; sanioris mea sententia iudi-
cij. saxū illud per aërē, vt paleā à vē-
to delatum fuisse, dixere: rumorē verò
illū auribus vehemēter obstrepentē,
aut in nostra tantū phantasia relō-
nuisse, aut ex aëris collisione, alio ta-
men modo, quàm ex saxi ictu, resiliē-
tē. Nec mirum dæmones in homines,
peccatis præsertim præ ceteris magis
pollutos, laxa iaculari possē, cū & à
Sanctis nō abstinuerint, vt Romæ ad
sanctā Sabinā grande cylindro nō ab-
simile saxū, quo diuū Dominicū oran-
tem perimeret, à Dæmone proiectū,
magna videntium admiratione osten-
ditur: hoc & perfecisset, nisi manus
angelica huius Sancti capiti imminēs
auertisset malum. Prætereā, idē spiri-
tus cuiusdā, qui ioco exorcistam age-
ret, legebat enim abiurandi gratiā
Ariostum poetam Hetruscum, manus
ac librum sibi fœdari quasi spermate
quodam liquore sensit, in eius forsan
quem patrarat errorē, tūm enim hir-
quitallere; qui denique vaser spiritus,
quod recederet, cuidam seni domus he-
ro apparuit in somno, atque vt hanc
diceret superstitionē insinuauit, Age-

Mall. Malefic. Tom. II.

dum frater Niché fuge, sanctus adest
Benedictus, manum si pollicem abstu-
lit reliquit. Quo profectō dicto, erat
enim ignarus, neque hac de re do-
ctiores consuluit, statim euanuit: at
non absque domus excidio.

CAP. XXIX.

*De fascinationum causis, auctoribus &
effectis: veneficiis omnium pestilen-
tissimis nodis mathematicis, præsti-
giosisque & leibis interdam con-
ingum ligationibus: quid Malefico-
rum cupiditatibus Dæmones verbis,
signisque ex pacto respondeant: Ma-
lefici prestigis suis Dæmones ipsos
vinciant, prestigisque suis prestigia-
rum vinculis præstringant: conclu-
ditur denique specie cura morborum
non adeundos vllatenus Maleficos,
qui ex Ecclesia decretis omnino fu-
giendi sunt.*

AD hæc, dæmones ipsos sæpenu-
merò fascinationum & causas &
auctores esse in confessio est: etsi om-
nes Philoſophi hæc vel quadam oc-
cultæ fascinantis proprietate proueni-
re asserant, ob adiunctum cordis mo-
tum, quo corpus immutatur, oculique
inficiuntur, vel ex eorum vehementi,
malitiosaque in fascinandos imagina-
tione, aut à quadam anuum natura
suppressam ob menstruā purgationē
corrupta, qua trāsmissos ex taliū ocu-
lis tenues virososque spiritus ita aërē
inficere aiunt, vt per tenella puerorū
lumina introeūtes, totum corpus ta-
be subitanēā, aliōque morbo comma-
culent; ac interdū ipsa specula fran-
gunt ob oculos menstruīs laborantiū:
quin aliquē voce priuari, quod prior
à lupo visus sit, ac ab virulenti Basi-
lisci oculis conspectos occidi ferunt.
Quos enim verò omnes naturæ tan-
tū

Men-
struæ
purga-
tionis
suppres-
sio.

Basilisci
consp-
ctas
mortifer

O

tūm

Peccato-
res, vt &
aliquan-
do San-
ctos fe-
ciūt Dæ-
mones.
Saxum à
Dæmo-
ne in D.
Domi-
nicum
projectū

Ligatio
multifa-
ria.

N. 1.
Magici.

Augu-
stus An-
tonio
formi-
dabilis.

tum hunc effectum adscribentes & errare & decipi vel hinc manifestum est; quod nemo quantumvis animi ac voluntatis malignæ reperiatur, ut suo solum modò a pectore, vel occulta vi, Camelum in foueam visu præcipitet; ac verbis machinam, qua sericum colligitur, de repente frangat; in pelui aquam in sanguineum colorem permutet; bouemque robustissimum, quod in nostra accidit vrbe, occidat: arbores (ut scribit Plinius) euestigio aridas reddat, sicuti olim fecerunt Triballi, & nunc fit à Biarmiis, qui quidem homines nonnullis iaculis, nodisque magicis ita ligare consuevere, ut neque sic vincti, corpore liberi, nec mentis compotes sint, at ad extremam maciem his fascino vinculis redacti, vitam tabescendo miserè finiant. Neque hoc à superiori anima in inferiorem, utpote ab intellectu in sensum imprimi vlllo potest modo, ut aliqui falsò imaginati sunt, quorum Auicenna caput, qui vel in absentem, ne dicam præsentem hominem, hoc malum ex forti imaginatione malitiosaque natura inferri posse affirmat: nec (ut aliis placet) ex quadam genij proprietate profiscitur, ut hinc Augustum Marco Antonio formidabilem fuisse ferunt: nec à certa cæli influenza, neque ab vlla Intelligentiarum virtute; non ab aliqua animæ potestate: quoniam si Intelligentiæ cunctis animabus longè superiores, siue alterius agentis adminiculo, id præualet, quomodo animæ omnium spiritalium substantiarum naturâ infimæ id præualebunt absque medio, suis ipsarum tantum prauis imaginationibus, occultisue, (ut volunt) proprietatibus? Haud verè præualebunt, præferim, cum nihil in naturæ vel in accidentis formas transmutari, nisi per medium, contingat: neque à siderum vi, cum hæc sensim operentur,

euenire possibile est. Cæteroqui, naturæ si solummodò essent effectus, nec tam rarò acciderent: neque etiam ab angelis hæc mala patrari credibile est, cum his nihil cum prauis ac peccatoribus commercij existat, ut est hoc fascinantium genus. Reliquum igitur est, ut hæc dæmonum versutiâ fiant, qui frequenter malorum cupiditatibus, diuino tamen permissu, respondent, cum diabolus eiusmodi malis hominibus, ut seruis mancipiis potius ac instrumentis suis vtatur, eosque huc arque illuc impellat. Quod videre est in exemplo cuiusdam mulieris Vestphalæ, quæ imprecationibus dirisque execrationibus effecit, ne filius ipsius loco moueri posset, eum immobilem instar statuæ reddens, quod & aliæ imprecatae fecisse traduntur: ad hæc & alia facinora hi peruersi spiritus, per instrumenta non minùs peruersa, homines Suetulas patissimum nonnullas efficere consueuerunt; non per ea tantum, quæ vim à natura herbarum, radicum succis, ac suffitu; gemmarumque virtute habent, de quibus multa scripsit Zoroastres, Bactrorum rex, Hermes Ægyptius, Gemma Babylonius, Orpheus Græcus, Euax Arabs, ac noster Albertus Magnus, licet possint, ac interdum vtantur: verum etiam per quæ nihil exteriori contactu efficiunt corporeo, atque hæc agendo haud quidquam per se ipsos malefici suis viribus innixi peragunt, etsi suis manibus varios infligant dolores ac infirmitates, quibus lactantes puerulos crebro afficiunt, ut in Acheruntinos factum perhibent infantes, quibus vtique vagientibus ac lactantibus vix quatuor sufficerent mulieres: hos nostrates sic famelicos, in dies tamen nascentes puellios vagiones appellant: vincula etiam rumpunt, pestem inferunt,

Cupidi-
tatibus
malo-
rum fa-
ciunt
Dæmo-
nes.

Pueris
lactanti-
bus no-
cent Dæ-
mones.

inferunt, auferuntque, ut Romæ egisse ferunt quemdam Græculum, Ioui bouem litantem. At dæmonibus tantum, quod optant verbo aut aliquo signo, quibuscum pacti sunt, significant. Ex cunctis autem, quæ patentur ab ipsis veneficis, hoc pestilētissimum est, etsi frequentius, nexūs illud genus, quo nonnullis nodis magicis, quos in ligulis, ter, in sanctissimæ Triadis contemptum ne-ctunt, vel in certis fabis lineis, quibus lemures, si nigræ erant, domo expelli sibi persuadebant antiqui, etiā in ferro, signis, omnium maximè de-
 testandum veneficium; quod dæmones ex pacto tamdiu eorum prauo desiderio præstō sunt ac respondent, quamdiu signa, ubi veneficia his nodis mathematicis persistunt, durāntque. Atque hæc, etsi non sine maximo hominum cruciatu, diuersa in membra, & nonnumquam totum in corpus, lethifero affligente dolore, inferantur: nihilominus frequenter eius, absque aliquo, quem maleficio affecerunt, dolore, vel tantillo cruciatu, in naturæ membrum, quod hoc debilitato, propagatio hominum maxime impediatur, quod ij potissimum in votis optatisque habent, quod prædestinatorum numerus tardius expleatur, ob quem & Intelligentiæ coelos potius mouent, quàm ut Deo (uti Philosophi inquit) assimilentur, quorum causa, cuncta alia facta apparent, cum hoc creandi modo actum, qui ad summam Dei charitatem spectat, multum interturbant ac impediunt: aut quod, cum hoc membrum nostri ortus causa aliqua sit, qui in peccatis & nascimur & concipimur, Deus quoque ordine iustitiæ suæ id magis aliis affici à malis concedit. Vnde plures in cubili Asmodeum, luxuriæ principem, quàm in conuiuio Mammonam interfecisse fe-

runt. Maribus porro & fœminis hæc veneficia struuntur, quorum illi dupliciter ligantur, ad erectionem eius impotētes redditi, abominatione coniugij; at etsi erigatur aliquando, ad re-tamen Venereant, prolemque suscitandā ineptum est. Vtroque modo nonnullos ligatos fuisse, non me latet: has verò diuersis impediri præstigiis, quas tamē omnes diabolicis illis tricis, cum philtia eiusmodi nō semper perpetua sint, constat solui, aut à Deo, aut angelo propria, quā præualeat, virtute, modo dæmone vincente superiore; sin enim fuerit inferior. nihil contra eū, ut propria vi præualeat; quoniam & intelligendo, & mouendo, haud parū naturæ excellentiā nobilitasque præstat. Atque etiā ab homine, vel hac cælitus sibi facta potestate, vel precibus impetrata, aut & eorumdē dæmonum astutiā ac fraudibus, ab ipsis maleficis magico ritu ad hoc inuitatorum, qui hoc genus nunc vincula, aliāque cetera, quæ ipsis infliguntur mala: quo quidem pacto Ischiaticos carmine conualescere Theophrastus memoriæ prodidit; ac etiam nonnullis verbis luxatis mēbris Cato auxiliari tradidit; & sanguinem sisti, Homerus inquit; quædā verba in schedula collo appēsa febrim fugare Screnus Sāmonicus ait; ac Fernelius chartula quadam vna nocte icterū, à toto icterici cuiusdā corpore abstersum, narrat; nōsque quadam aquæ phialā, solari-bus radiis expositā, in ægroti cuiuspiam capite submussitantis carmina nonnulla, à periculoso morbo ereptum, vidimus, ut & alios plerōsque Crucis signo aliquibus verbis sapius mussitatis sanari conspeximus; ac etiam tela lanāque quibusdam vulneribus vel periculosis nonnullas fœminas mēderi perhibent: nec propterea hos maleficos, quod eiusmodi tollant mala, adire permissum vnquam

Præsti-
giæ præ-
stigiis
impedi-
ta.

fuit, quantumvis id interdum licitum esse nonnulli asserant. Quod vel ex hoc, quod sequitur, clarè patet, cum nusquam ab his magis seu maleficis huiusmodi quidquam pertutum ac securum sit, nec, quin eo ipso magno nos polluamus peccati errore, fieri possit: nec sunt facienda mala ut eveniant bona. Fernelius tamen auctor fide dignus asserit se vidisse eiusmodi modo dæmonum ope à morbis liberatos, paulò post in eosdem, ac etiam sæuiores multò recidisse. Nulla etenim nobis cum dæmonibus intercedere debet aut familiaritas aut consuetudo, cum in sacro Baptismate Deo nomen dantes, & obstringentes fidē nostram, diabolo eiusque instrumentis apertè renunciauerimus: manifesta enim animæque corporique perniciosissima fraus est, quidquid dæmones agunt; quamvis prima fronte aliquid boni promittant, in ipso ta-

men recessu nihil nisi extremum hominum excidium, æternūque exitium & habent & quærunt; ipsa Veritate & attestante, quòd diabolus non sit, nisi mendax & homicida. Hæc eius nota propria. Hinc & Saul Pythonissam consulens, morte ob id mulctatus est à Deo. Quæ impia facinora, enormiæque scelera, haud cū pluribus vno actu fieri vlli succedit malefico, non quòd Diabolus id minime efficere posset: verum hoc accidit, aut quòd nisi in vnum innitatur, aut quòd Deus id plures, ut Dæmonum videatur impotentia, nequaquam finit. Atque hæc dixisse de his spiritibus nequam ac immundis, eorumque malitia quàm breuissimè potuimus, satis est: Deoque Opt. Max, si quid laude dignum videtur, laus & honor in sæcula, à quo & nostrum esse, & scire dependet: cum nos nihil proprium à nobis præter peccatū.

Diabolus non nisi mendax & homicida. Saul veneficam adiens morte damnatur.

FINIS.

R. P. F.

BERNARDI
COMENSIS
ORDINIS
PRÆDicatorvm
TRACTATVS DE STRIGIBVS.

*Cum annotationibus Francisci Peñæ Sacra Theologia
& Iuris utriusque Doctoris.*

CAPVT PRIMVM.

Striges unde dicta : quo tempore congregentur : quid diabolo promittant, cum secta isti ascribuntur: quàm horrenda facinora committant.

SECTA quædam abominabilis virorum videlicet, & præcipuè mulierum, à pluribus annis citra, in partibus Italiae, satore omnium malorum diabolo procurante, damnabiliter insur-

rexit, quas alij *Muscas* appellant: nos *Musca* autem in Lombardia *Strigas* nuncupamus, à *Stryx* Stygis vocabulo *Insecta*. *Strigiarum* infernum seu paludem infernalem significante, quia tales personæ diabolicæ sunt & infernales, vel *Strigiarum*, quod est tristificare Latine, eò quòd plurimos faciant tristes maleficiis suis.

Illæ personæ congregantur in certis locis per oppida & villas certis temporibus, præcipuè de nocte diem Veneris præcedente, apparente eis demone in forma humana visibili: quando huic sectæ ipitiari seu adscri-

Striges
quid
diabolo
promit-
tant.

bi volūt, primò & ante omnia corā ip-
so diabolo & ad iussū eius abnegāt
sanctam fidem & sanctum Baptisma,
ac etiam Dominum Deum, & B. Vir-
ginem Mariam, & postea conculcant
Crucem aliquā ibi ab vna illarū Stri-
gum factam in terra: quibus omnibus
peractis fidelitatem spondent in ma-
nibus ipsius diaboli, acceptantes eum
in dominum suum, & promittunt ei in
omnibus se velle semper obedire: &
in signum horum omnium tangunt
ei manum cum ipsarum manu sinistra
post earum tergum versa, offerentes
eidem diabolo aliquid in signum sub-
iectionis: & ita abunde citra semper
reputant ipsum diabolum esse, rem
etiam & Dominum & Deum suum.
Deinde quotiescunque vadunt ad il-
lam cogregationem, quam *ludum bo-
nae societatis* appellant, semper capite
inclinato profundè eū adorāt, vt verū
Deū suū: quæ omnia clarissimè patēt
per earum confessiones in processibus
contra eas per Inquisitores formatis.

ANNOTATIONES

Francisci Peñæ

*In Bern. Comensis Tractatum
de Strigibus.*

L I Æ impuræ fœminæ
multis nominibus à mul-
tis appellantur: quippe

1.
Striges
Græc.

φάρμακός φάρμακός dicuntur à
Græcis, idque φάρμακός, quo
vocabulo ars earum exprimitur:
à Latinis autem promiscuè &
confusè vocantur *Lamia, Striges,
Maga, Venefica, Incantatrices*, &

Malefica: vulgò item in Italia
Streghe dicuntur & *Strigeni*: His-
pania interdū *Bruxos* & *Bruxas*:
interdum verò *Hechizeros*, & *He-
chizeras*: aliàs etiam *Xorquinos* &
Xorquinas nominat: quarū appel-
lationū ratio breuiter tradi non
potest. Author in hoc tract. *Stri-
ges* nominat, vulgatā ferè Italiae
appellationem secutus. Idem au-
tem in principio huius tractatus
minùs verè loquitur, dū de ori-
gine dictionis *Strigis*, differens
ait dictas fuisse Striges, vel à Sty-
ge Inferni palude, vel à voce
Græca *Στρίγξ*, quæ tristificare si-
gnificat, eò quòd multos mœstos
& tristes efficiant. Id enim verū
est quod Alphonsus & Simancas
tradiderunt, videlicet eas Striges
esse appellatas ad similitudinem
Strigis nocturnæ & importunæ
avis: inde siquidem dicuntur
Striges mulieres istæ, quia no-
ctu præcipuè versantur in male-
ficiis & infantium sanguinem
sugunt: in quam sententiam ap-
positè recitantur carmina quæ-
dam Ouidiana à pœciritatis re-
lata, quæ gratiâ breuitatis con-
sultò omittuntur à nobis.

per omnes Inquisitores nostros per totam Italiam formatis.

C A P. II.

Striges corporaliter deferuntur : Diabolus incubum & succubum se exhibet Strigibus.

Striges quomodo adeant conuenticula.
AD quam congregationem, seu ludum præfatæ pestiferæ personæ vadunt corporaliter & vigilantes, ac in propriis earum sensibus: & quando vadunt ad loca propinqua, vadunt pedestres, mutuo se inuicem inuitantes. Si autem habent congregari in aliquo loco distante, tunc deferuntur à diabolo, & quomodocumque vadant ad dictum locum siue pedibus suis, siue deferantur à diabolo, verum est, quod realiter & veraciter, & non phantasticè, neque illusoriè abnegant fidem Catholicam, adorant diabolum, conculcant Crucem, & plura nefandissima opprobria committunt contra sacratissimum corpus Christi, ac alia plura spurcissima perpetrant cum ipso diabolo, eis in specie humana apparente, & se viris succubum, mulieribus autem incubum exhibente. Ac, ut omnimodam delectationem veneream eis impendant, ad omnem prorsus earum appetitum se per omnia coaptant. Quæ quidem pestiferæ personæ firmiter asseuerant se prædicta omnia & singula corporaliter & realiter ac veraciter perpetrare, narrantes quomodo aut occultè recedunt de domibus habitationis earum, aut fingunt se exire domo operis alicuius gratiâ faciendi, & ita vadunt ad dictam congregationem seu ludum absque eo, quod sui de domo id sciant vel perpendant: quæ omnia & singula clarissimè patent per earum spontaneas confessiones factas & scripturas in processibus contra eas.

Opprobria Strigum

Confessio Strigum

Franc. Peña.

INstitutum huius authoris, ut apparet ex serie disputationis, fuit docere Lamias, siue Striges ad nocturnos ludos, siue choreas corporaliter deferri: quæ sententia communis est omnium scribentium, eaque verissima, multis quidem rationibus, & euidentibus signis, atque experimentis comprobata.

Sed Franciscus Ponzinibius nescio quo spiritu ductus hanc communem sententiam, solus (quod ego sciam) in dubium reuocans tractatu de Lamiis, conatus est defendere eas, non ferri corporaliter.

Ponzinibius refellitur.

Cæterum huic Ponzinibio usque admodum egregiè respondit Bartholomæus Spinæus, Ordinarius Prædicatorij Theologus non vulgaris, ut ora ei obstruxisse videatur, ac docuisse ignorasse Ponzinibium, quæ scripserit.

CAP. III.

Argumenta multa probant Striges corporaliter deferri: exempla de Strigibus refert author à se cognita, quibus idem probatur: Potestas cuiusdam oppidi à Strigibus baculo percutitur cum Notario & moritur.

Sunt autem plura & magna argumenta firmam fidem facientia, quòd istæ Striges corporaliter & realiter, & non phantasticè, nec in somniis vadant ad ipsum suum ludū, seu congregationem, & quòd realiter & non illusoriè prædicta omnia committant.

1. Argumentum ex confessione. Vnum est, quod omnes huius pestiferæ sectæ, siue mares siue foeminae, quasi vno ore & vna lingua fatentur, se eundem modum per omnia & vniuersimode obseruare vbique locorum, in abnegando fidem, ac baptismum, & Dominum Deum ac beatā Virginem Mariam, ac in conculcando Crucem, & adorando ipsum diabolū, & faciendo fidelitatem eidem, tangendo ei manum cum manu earum sinistra post tergum versa, & in omnibus aliis & singulis, quæ in tali ludo, seu congregatione fieri contingunt, ita vt omnes in idem conueniant, & semper conuenerunt à principio illius sectæ neque in præsens tempus, vt ex earum omnium confessionibus vbique locorum per totam Italiam in manibus Inquisitorū nostrorum factis, & scriptis in processibus contra eas formatis liquide constat, quod esse non posset, & non ita in omnibus se conformarent, si phantasticè & in somniis eis ista contingerent, præcipuè cum phantasmata & somnia secundum varietatem causarum, & qualitatem personarum

Confessio Strigum.

Delatio Strigum realis ex processibus.

pro loco, & tempore variantur.

Aliud argumentum est, quia tales personæ pluries pluribus in locis, eundo vel redeundo de dicto suo ludo, per personas catholicas sunt realiter & veraciter visæ, cognitæ & deprehensæ: nam (vt de his, quorum ego certiorè habeo notitiam, loquar) cum ego superioribus annis in valle Tolina, in terra scilicet de Ponte, diocesis nostræ Comensis, contra harum Strigum pestiferum genus inquirendo procederè, est mihi à fide dignis, quòd cum quadam vice paulisper ante lucem quidam fuisset à duabus personis catholicis visus, & cognitus in prædicto Strigum ludo, iuxta quādam vineas prope dictam terram de Ponte, versus Abduam, relicto dicto ludo, veniens cum illis duabus personis domum, rogabat eos ne eum apud me accusarent, neque quòd in tali ludo vidissent eum propalarent, vt in processibus quos ibidem tunc feci, legitime constat; quod quidem non phantasticè, neque in somniis, sed realiter & corporaliter fuisse euidenter apparet.

Quādam insuper puellam octo vel decem annorum Antoniam nomine pater & mater eius ad me conduxerunt in dictam terram de Ponte, quæ in præsentia eorum & plurium aliorum retulit mihi, qualiter quādam nocte vocata à quadam amita sua, nomine Magdalena, surrexit de lecto, & portata fuit cum ipsa amita sua ad certum locum à dicta terra de Ponte satis distantem, vbi vidit & cognouit plures personas in vno prato choreizantes cum prædicta amita sua, cum qua postea iterum reportata fuit ad dictam terram de Ponte in domum habitationis suæ: quæ omnia seriosè confessā fuit mihi postea prædicta Magdalena, existens in manibus officij mei, & interrogata à

Maleficus Comensis deprehensus in ludo Herodiadis.

Bernard. Comensis inquisitione Puellæ confessio de delatione & congregatione Strigum

à me, an personam aliquam ad ipsum ludum conduxisset, prout ex processu contra eam formato legitime constat.

Plures etiam aliæ personæ, & in dicta terra de Ponte, & in terra Barbeni dictæ vallis, ac etiam in terra Clauennæ prædictæ nostræ diocesis cognitæ & deprehensæ fuerunt à diuersis personis in præfato ludo cum diabolo existētes, prout hi qui viderunt, mihi iuridicè retulerunt, & ipsæmet visæ, & deprehensæ confessæ sunt in processibus contra eas formatis, vt in eis apparet. Quæ omnia si quis bene consideret, nequaquam videri, neque deprehendi ita clarè potuissent ab aliis, si in somniis, aut phantasticè ipsis Strigibus contigissent.

3. Argumentum

Aliud argumentum est, quod interdum contigit, quasdam personas deferri per diabolum ad aliquem locum distantē, vbi talis ludus seu congregatio Strigum fiebat, & dum esset in via eundo vel redeundo, Deo volente, dimissæ sunt, & inuentæ extra patriam suam & extra terras suas, quod esse minimè potuisset, si prædicta eis phantasticè contigissent, aut se deferri somniasent.

4. Argumentum

Mendrisium Comense Striges habet.

Aliud admirandum valdè, & nullo modo postergandum argumentum adduco, quod in Mendrisio oppido Comensi cōtigit iam ferè annis quinquaginta elapsis, quod quidem vulgarissimum est Comi, & in prædicto oppido Mendrisij, & adhuc supersunt plures in ipso oppido huius rei memores. Nam cum ibi quidam Inquisitor nomine magister Bartholomæus de Homate, dominus Laurentius de Concoretio Potestas, & Ioannes de Fossato Notarius contra has Striges procederent, vna die ipse Potestas, quadam curiositate ductus, volens experiri an verè & corporaliter illæ Striges irent ad ludum,

facta conuentione cum quadam Strige, vt eum ad videndum talem ludum conduceret, accessit quodam die Iouis in sero cum Notario suo & quodam alio extra oppidum ad quendam locum, sicut ei illa Strix prædixerat, & dum ibi iam propè essent omnes hi tres, viderunt plures personas congregatas coram quodam, qui erat diabolus in forma humana, ad modum cuiusdam magni domini sedente: & ecce subito omnes illæ personæ ibi congregatæ, iussu diaboli aded illum Officialem, & eius socios, Deo ob eorum curiositatem permittente, baculis percusserunt, quod ex talibus percussionebus & ille Officialis, & Notarius, & illæ alus infra 15. dies mortui sint. Qui ergo dicere velit hoc in phantasia aut in somniis contigisse?

Aliud magnum argumentum est, quod istæ tales Striges sæpe, postquā crimen suum confessæ sunt coram Inquisitoribus, reuertuntur ad gremium sanctæ matris Ecclesiæ, abiurata huiusmodi hæresi & apostasia sua, iuxta notata in cap. ad abolendam, de hæret. in prin. in cap. vt officium, §. Si quis verò. eo. tit. 6. & plures earum nō reuertuntur ampliùs ad vomitum, & in bona fide Catholica perseuerant, nec ampliùs ad talem ludum vadunt; quæ tamen longo tempore illa perfidia immorata fuerant: quod nequaquam esse posset, si tantumodò phantastice & in somniis eis ista contingerent: nam manifestissimum est quod somnia & tales phantasie non sunt in potestate hominis vt ei accidat aut cessent quando voluerint.

Præterea plurimæ personæ huius perfidæ sectæ, transactis iam plurimis temporibus, per Inquisitores hæreticæ prauitatis fuerunt traditæ brachio sæculari, exigentibus id demeritis suis, & combustæ; quod minimum

Die Io-
uis Stri-
ges con-
ueniunt.

3. Argu-
mentum
ex con-
uersione
Strigū,
& abjura-
tione
Strigia-
tūs.

Cogni-
tio &
pœna
ignis in
Strigia-
tū.

mè factum fuisset, neque summi Pontifices hoc tolerassent, si talia tantummodò phantasticè & in somniis contingerent, & tales personæ realiter & veraciter hæreticæ non esset, & in hæresi realiter & manifestè deprehensæ. nam Ecclesia non punit crimina nisi sint manifesta & verè deprehensa, 32. *dis. cap. erubescant* 32. *quest. 5. Christiana* 2. *question. 5. consulisti*, & 6. *quest. 1. non omnia*. Per hæc ergo omnia quæ dicta sunt, & per plura alia, quæ adduci possent, liquidò constat quòd tales Striges ad præfatum ludum non in somniis, neque phantasticè (vt quidam affirmant) sed realiter & corporaliter, ac vigilando vadant.

Francis. Peña.

Verissimam ergo Bernardus, in hoc tractatu sententiam amplexus, docet Lamias corporaliter deferri, quamquam aliquando dormientes, multa earum mentibus phantasmata rerum occurrant, quas illæ potiùs vigilantes quàm dormientes propter vehementissimam impressionem cernere opinentur.

C A P. IV.

Argumenta dicentium Striges non deferri corporaliter. Cap. Episcopi 26. qu. 5. qualiter intelligendum: secta Strigum an esset exorta tempore dicti cap. Episcopi.

Sed ecce contra hæc, quæ iam dicta sunt, quidam insurgunt, & prædictam veritatem destruere sa-

tagentes dogmatizando affirmant, quòd huiusmodi Striges nullo modo vadant ad illum ludum corporaliter & realiter, sed quòd phantasticè, ac illusoriè, ac in somniis eis omnia prædicta contingant, & in huius opinionis suæ fomentum adducunt text. *cap. Episcopi* 26. *quest. 5.* quod quidem cap. omnibus, contra nos Inquisitores occasione harum Strigum purgare cupientibus, communis est materia dimicandi, cuius quidem Canonis verba, si quis omni passione semota diligenter & medullitè ponderare voluerit, videbit, ac luce clara cognoscet, quòd illud cap. non militat contra prædicta. Neque obstat quin contra huiusmodi Striges, tamquam verè hæreticas, procedere valeamus: nam si quis bene consideret & benè aduertat, istud cap. *Episcopi* non loquitur de ista secta Strigum, quæ nondum insurrexerat tempore, quo celebratum fuit illud Ancyrense Concilium, ex quo sumpta sunt illius cap. verba, sed neque tempore quo compilatum fuit decretum per dominum Gratianum, quia decretum fuit compilatum anno Domini 1150. vt habetur in *glos. 2. q. 6. c. post appellationem, §. forma verò appellationis*, prædicta autem Strigum secta pullulare cœpit tantummodò à centum quin-

Origo
Strigiarum
Comensis
ab annis
150.

quaginta annis citrà, vt apparet ex processibus Inquisitorum antiquis, qui sunt in archiuis Inquisitionis nostræ Comensis. Hæc ergo secta Strigum non est illa, quæ profiteatur, & credat se cum Diana dea Paganorum, vel cum Herodiade equitare super quasdam bestias, prout loquitur illud cap. *Episcopi*.

Francis. Peña.

NVmero 4. siue cap. 4. Au-
chor multa commemorat
ad intelligentiam cap. *Episcopi*
26. q. 5. quod ex Concilio Ancy-
rensi desumptum esse opinan-
tur, secutus Gratiani inscriptio-
nem, sed verè in gratiam De-
creto nuper Romæ edito anno-

tatum est, id cap. neque in
Concilio Ancyrano Græco, ne-
que Latino inueniri. Nihilomi-
nus tamen non est eius auctori-
tas contemnenda. Et quod ad
eius intelligentiam attinet latè
tradunt Alphonsus à Castro,
Syluester, & Spinæus mul-
tis in locis; facilitatis ta-
men gratiâ hîc ascribi visum
est.

CAPITVLVM

EX CONCILIO ANCYRANO

Iuxta exemplar Libelli cuiusdam sexdecim libro-
rum Partialium *lib. 6. cap. 7.* desumptum:
quod etiam refertur in decreto Gratiani 26.
quæst. 5.

*Vt Episcopi de Parochiis suis sortilegos & maleficos
expellant.*

T Episcopi, eorûm-
que ministri omnibus
viribus elaborare stu-
deant, vt perniciosam
& à diabolo inuentam
sortilegam & maleficam artem peni-
tûs ex parochiis suis eradicent. Et si
aliquem virum aut foeminam huius-
modi sceleris sectatorem inuenerint,
turpiter deonestatum de parochiis
suis ejeciant. Ait enim Apostolus;
Hæreticum hominem post vnam & se-

cundam correptionem deuota: sciens Tit. 5.
quia subuersus est, qui eiusmodi est.
Subuersi sunt, & à diabolo capti te-
nentur, qui derelicto creatore suo à
diabolo suffragia quarunt. Et ided
à tali peste mundari decet sanctam
Ecclesiam. Illud etiam non est omit-
tendum, quoddam quædam sceleratæ
mulieres, retrò post Satanam conuer-
sæ, dæmonum illusionibus & phan-
tasmatibus seductæ, credunt & pro-
fitentur se nocturnis horis cum Dia-
na

Lamiarū secta. Diana & Herodias aliud.

na Paganorum dea, vel cum Herodiade & innumera multitudo mulierū, equitare super quasdam bestias & multa terrarum spatia intempestæ noctis spatio pertransire, eiusque iussionibus velut dominæ obedire, & certis noctibus ad eius seruitiū euocari. Sed utinā hæc solæ in sua perfidia periissēt, & non multos secū in infidelitatis interitum pertraxissent. Nam innumera multitudo hac falsā opinione decepta hæc vera esse credit, & credēdo à recta fide deuiat, & in errore paganorū reuoluitur, cum aliquid diuinitatis aut

Hæresis Lamiarū

numinis extra vnum Deū arbitratur. Quapropter sacerdotes, per Ecclesias sibi commissas, populo omni instantia prædicare debēt, vt nouerint hæc omnimodè esse falsa, & non à diuino, sed à maligno spiritu talia phantasmata mentibus fidelium irrogari.

1. Co. 11. Siquidem ipse *Sathanas*, qui transfiguratur se in Angelum lucis, cum mentē cuiusque mulierculæ ceperit, & hæc sibi per infidelitatem subiugauerit, illicò transformatur se in diuersarū personarū species atque similitudines, & mentē, quā captiuā tenet, in somnis deludēs, modò læta, modò tristia; modò cognitā, modò incognitā. personas ostendēs, per deuiā quæque deducit. Et cum solus spiritus hoc patitur, infidelis mēs hæc nō in animo, sed in corpore opinatur euenire. Quis enim non in somniis & nocturnis visionibus extra se educitur, & multa videt dormiendō, quæ numquā viderat vigilando? Quis verò tā stultus & hebes est, qui hæc omnia quæ in solo spiritu fiunt, etiā in corpore accidere arbitretur, cum Ezechiel propheta visiones Domini in spiritu non in corpore vidit? Et Ioannes Apostolus Apocalypsis sacramētū in spiritu, nō in corpore vidit & audiuit, sicut ipse dicit: *Statim*, inquit, *fui in spiritu*. Et Paulus non audet dicere se raptū in corpore. Omnibus itaque

annunciādū est publicè, quòd qui talia & his similia credit, fidē perdit. Et qui fidē rectā in Domino non habet, hic non est eius, sed illius, in quē credit, id est, diaboli. Nā de Domino nostro scriptū est: *Omnia per ipsum facta sunt*. Quisquis ergo credit posse fieri, aliquā creaturā aut in melius, aut in deterius immutari, aut transformari in aliam speciem vel similitudinem, nisi ab ipso Creatore, qui omnia fecit, & per quē omnia facta sunt, procul dubio infidelis est & Pagano deterior.

Transformatio in aliam speciem a solo Deo.

C A P. V.

Intellectus dicti cap. Episcopi 26. q. 5.

SI quis autem pertinaciter adhuc affirmare velit hæc sectam strigiacā, esse illā, de qua loquitur illud cap. *Episcopi*, dico quòd adhuc Canon ille contra nos non obstat, neque militat contra prædicta; quia si quis bene considerat sensum Canonis illius, videbit clarè quòd nō negat, quin sit possibile tales personas pedestrè & corporaliter ire ad prædictū suum ludū, sed neque negat quin sit possibile, easdē deferri verè, realiter, & corporaliter à diabolo de loco ad locū: nā dæmones, permittēte Deo, possunt virtute suā naturali mouere, & portare materiā corporalem de loco ad locum, vt innuit Aug. in 18. lib. de *Ciuitate Dei* cap. 18. Vnde legitur in *legenda beati Petri Apostoli* de Simone mago in aëra à dæmonibus portato, & in *legenda beati Iacobi Apostoli*, de Hermogene ad ipsum Iacobū portato, & de multis aliis legitur de loco ad locum realiter & corporaliter à diabolo delatis.

Si ergo possibile est tales personas Dæmones ire vel deferri corporaliter & realiter à diabolo, & possibili posito in esse, sunt naturaliter mouere nullum sequitur inconueniens secundum

corpus aliquod de loco ad locū. dūm regulam Logicalem: nullum ergo erit inconueniens, si dicatur, tales Striges pedestres corporaliter ire, vel deferri realiter & corporaliter ab ipso diabolo, & ita clarè patet, quòd prædictum Capitulum *Episcopi*, contra prædicta non obstat, prout aduersarij nostri probare conantur.

Francis. Peña.

IN summa eius Decreti vera intelligentia talis mihi esse videtur: ibi enim non agitur de Lamiis, sed de quibusdā hæreticis, qui credebant quòd Diana fuit in deam conuersa, & quòd creatura mutari, aut transformari potest ex vna substantia in aliam, vel ex vna specie in aliam speciem, ab alio, quàm à vero Deo: quòd bestiis vehebantur, vt Herodiadi seruirent. Quæ omnia falsa sunt, erronea, & hæretica, & à Lamiarum secta longè diuersa. Neque illi patres, quorum est Decretum illud, negant Lamas posse corporaliter à dæmonibus transferri per longa regionum spatia: neque illum hæreticum, aut stultum esse decernunt, qui credit ea fieri posse, quæ sæpe à dæmonibus cum Lamiis perpe- trantur. Rectè ergo Bernardus hîc ait in dicto cap. *Episcopi*, non haberi sermonem de secta Strigum, siue Lamiarum.

C A P. VI.

Multa eorum, quæ de Strigibus nar- rantur, illis in somniis contingere an. possint.

NOs autem nō negamus quin in- Deludū-
tetdū huiusmodi Strigibus, siue tur ali-
fomniando, siue phantasiando, procu- quando
rante diabolo appareat, quòd ad prædi- Striges
ctum ludum accedant, & præci- in som-
piē postquā iam ad ipsum lu- niis.
dum corporaliter & realiter acces-
serunt, & verè & realiter ac corporali-
ter fidē abnegarunt, & Crucē concul-
carunt, ac dæmonem in suum deū ac-
ceperunt, & pro suo deo adorauerūt,
possibile est quòd aliquando sensibus
ipsarum Strigū multò grauius ac ve-
hementius, quàm somno, virtute dæ-
monis obseratis, dæmon talia somnia
causando, vel phantasiā immutan-
do, faciat quòd ipsæ Striges corpore
quidem dormientes, seu etiā nihil sē-
tientes, & velut mortuæ aliis appa-
reant, & ipsis Strigibus in spiritu, seu
in phantasia videatur, quòd prædicto
ludo intersint, & alia faciāt, quæ aliās
vigilantes corporaliter & veraciter
facere consueuerunt, & aliqui dæmo-
nes earum formas assumentes videan-
tur ab aliis in ipso ludo corporaliter
adesse, vt id alteri per phantasticam
apparitionem exhibeatur vigilanti,
quod alter vidit in somniis, vt dicit
Augustinus in dicto lib. 18. de Cui-
tate Dei cap. 18. per quem modum id
dicimus contingisse quod in legenda
beati Germani narratur de illis mulie-
ribus, dæmonibus earum formas assu-
mentibus, quæ cernebantur in hos-
pitio coenare, & tamen quæsitæ in
domibus propriis verè sunt inuen-
tæ.

CAP. VII.

*Vna creatura in aliam verè non
transmutatur.*

Nullo autem modo dicimus, neq;
aliquando opinati sumus id quod
mendaciter & falso aduersarij nostri
nobis imponunt: videlicet quodd ali-
qua creatura, aut in melius, aut in de-
terius possit immutari, aut in aliã spe-
ciem vel similitudinem realiter & ve-
rè transformari, nisi ab ipso Creatore,
qui omnia fecit, & per quẽ omnia sũt
facta: & propterea nullo modo dici-
mus, nec aliquo pacto aliquid numi-
nis, aut diuinitatis extra vnum Deum
arbitramur.

Sed neque ea, quæ in solo spiritu
fiunt, arbitramur etiã in corpore acci-
dere, sed dicimus & prædicamus, quodd
quemadmodũ legitur de sociis Vlyssis,
quos illa famosissima magica Cir-
ce in bestias arte sua vertit, vt dicit
August. in lib. 18. de Ciuitate Dei cap.
17. & habetur 26. q. 5. cap. nec mirũ,
& de sociis Diomedis in aues versis,
& de quibusdam aliis, qui versi in iu-
menta videbantur onera portare, &
de aliis similibus: quæ omnia illusoriẽ
& phantasticẽ, ac quadam præstigiõsa
apparitione arte dæmonum fiebant,
vt Aug. declarat egregiẽ in cap. 18.
predicti libri 18. de Ciuitate Dei. Ita
etiam nõ negamus quin interdũ arte
dæmonis illudentis fieri possit, quodd
aliqua Strix per aliquã phantasticam
apparitionẽ videatur transmutata in
felẽ, vel in aliã bestiã, seu speciẽ, quæ
tamen nõ erit veraciter transmutata,
sed hoc fieri quadã apparitione præ-
stigiõsa: & qui aliter credit infidelis
est, & Pagano deterior, vt dicit di-
ctum cap. *Episcopi*.

Nihil
potest
in aliam
speciem
transfor-
mari, nisi
ab ipso
Deo.
Quæ in
spiritu
solo sũt:
ea vel in
corpore
existunt.

CAP. VIII.

*Multa apparere possunt Strigi-
bus arte. Dæmonum, quæ
verà non sunt.*

Immò dicimus & confitemur plura
alia ipsis Strigibus illusoriẽ & phā-
tasticẽ arte dæmonum posse contin-
gere & apparere, quæ tamen minimẽ
sunt verà, vt putã, quodd vitulos co-
medant, qui postea dæmonum vir-
tute resurgant: nam si verè illi vituli
fuerunt cocti & comesti, nullo mo-
do fieri potest, vt dæmon aliquis, im-
mò omnes dæmones simul cum tota
eorum potestate eos valeant suscitare:
quia resuscitare mortuũ est poten-
tiã infinitã, quæ soli Deo conuenit, Resusci-
& diabolo nullo modo potest conue- tare
nire. Quare si illa comestio fuit ve- mortuũ
ra & realis, necesse est dicere, quodd est po-
resuscitatio sequens, fuerit phanta- tentiã
stica & illusoria: aut quodd & come- infinitã.
stio fuerit apparens & phantastica, &
etiam resuscitatio fuerit illusoria: &
ita cum diabolus semel ipsas Striges
sibi per infidelitatem subiugauerit,
illudens eis in somniis, seu cũ phan-
tasticis apparitionibus, modò læta,
modò tristia, modò cognitã, modò
incognitas personas interdum osten-
dit, vt textus illius cap. *Episcopi* lo- Cap.
quitur de secta illarum mulierum, quæ *Episcopi*
cũ Diana, vel cũ Herodiade se explica-
equitare, eiusque iussionibus obedi- tio.
re credebant.

C A P. IX.

Striges ut apostatae an rectè puniantur, etiam si corporaliter non deferantur: ex quo habent rata, quae sibi in somniis contigerunt.

Striges
ex rati-
habitu-
ne phan-
tasticæ
appari-
tionis
apostatae
& hære-
ticæ sūt.

Postremò, vt aduersariorum ora ex toto concludam, posito sed nò concessio, quòd (vt aduersarij ipsi affirmant) istæ Striges nullo modo vadant corporaliter ad ludum, & quòd numquam realiter ac veraciter vigilantes abnegauerint fidem, & conculcauerint Crucem, & alia fecerint, quæ in tali ludo facere dicuntur, sed quòd in somniis tantummòdò, seu phantasticè & illusoriè eis sèper ista contingant, tamen ex quo postea, quando sunt in vigilia & in propriis sensibus constitutæ, credunt & firmiter tenent se prædicta fecisse, & habent ea rata & firma, ac ea confirmant, & contentæ sunt quòd sibi talia acciderint, ac eis omnibus consentiant cum quadam animi complacentia, credentes firmiter se fidem Catholicam abnegasse, & dæmonem pro suo vero Deo habere, tenentes firmiter se non peccare, sed potius se bene facere talia perpetrando, & alia similia multa facièdo, vt ex earum confessionibus corâ Inquisitoribus factis euidenter apparet, liquidò & clariùs luce meridiana constat, quòd sunt verè & propriè apostatae, idololatrae, & hæreticae: nam sicut ille qui somniandò se committere fornicationem cadit in pollutionem nocturnam, si postea in vigilia constitutus est immortalis somnij, & consentit & placet sibi de illa fornicatione somniata propter delectationem habitam in ea, licèt talis non peccet ratione somnij in se, quia nullum ibi potest esse pec-

catum, eò quia ibi non fuit iudicium rationis, peccat tamen mortaliter ratione complacentiæ cum delectatione sequenti in vigilia cum deliberato consensu, vt dicit B. Thomas in quarto sentent. dist. 9. art. 4. & etiam habetur 6. dist. §. 1. in gloss. circa fi. ibi: Si ergo in nocturna pollutione, & cap. restitutum, ead. dist. & Augustinus in 18. lib. de Civitate Dei, cap. 12. in fine, dicit, quòd delectari etiam falso crimine, crimen verum est: ita dicendum est de istis Strigibus, quòd sint verè & propriè apostatae, idololatrae, & hæreticae, non quidem eâ ratione, quia prædicta contingant eis in somniis, vel phantasticè, seu illusoriè, sed propter complacentiam quam habent de prædictis cum deliberato consensu postea, quando sunt extra prædicta somnia, & extra prædictas phantasticas illusiones in vigilia, & in propriis sensibus constitutæ, & credunt ea esse verà, & ea habent rata, tenentes firmiter in mentibus suis se fidem & Dominum Deum abnegasse, & credunt Dæmonem esse suum verum Deum, & eum vt Deum suum adorant, vt dictum est supra: & idèò textus dicti cap. Episcopi dicit tales personas sceleratas retrò post Satanam conuersas, & quòd dæmonum illusionibus & phantasmatibus seductæ, credunt se & profitentur cum Diana nocturnis horis deâ Pagano- rum, vel cum Herodiade, vel cum innumera multitudine mulierum equitare super quasdam bestias, & multarum terrarum spatia intempestæ noctis silentio pertransire, eiùsq; iussionibus obedire velut dominæ: & quia credunt & profitentur prædicta esse verà, quæ in somniis, seu phantasticis illusionibus eis contigerunt, idèò textus iterum appellat eas perfidas & infideles, dum sequitur: Sed vitam hanc sola in perfidia sua peris- serunt, & infideles.

Dianæ
nocturni
ludi.

Striges
perfidæ
& infideles.

& non multos secum ad infidelitatis interitum pertraxissent. Quare sunt veraciter & propriè hæreticæ, & idè sequitur in textu quòd qui hac vera esse credunt, credendo à recta fide deuiant, & errore Paganorum inuoluuntur, cùm aliquid diuinitatis aut numinis extra unum Deum arbitrantur: quia quando solus spiritus ista patitur, infidelis est, qui hæc non in animo, sed in corpore euenire opinatur, vt textus subdit ibidem: & idè in fine illius Canonis bene subditur: Prædicandum esse, annunciandum populis hac omnino falsa esse, & cum qui talia credit fidem perdere, quod & nos Inquisitores dicimus, & constanter prædicare & annunciare populis non cessamus.

C A P. X.

Ex dicto cap. Episcopi, an probetur Striges non deferri corporaliter.

ECce ergo quàm bene ex verbis huius cap. *Episcopi*, concluditur, & clarè probatur id quod *superius* dixi, videlicet, quòd dato, quòd in somniis, seu phantasticis illusionibus arte dæmonum procuratis videatur ipsis Strigibus quadam præstigiola apparitione se ad ludum dictum accessisse, Dominum Deum & fidem Catholicam abnegasse, Dæmonem vt Deum adorasse, & alia *superius* enumerata perpetrasse, ex quo tamen transactis illis somniis & phantasticis illusionibus retinent ea in mente, ac firmiter credunt ea esse vera, & constanter in tali credulitate perseuerant; sequitur quòd sint veraciter & propriè apostatæ, quia verè secundum suam opinionem recesserunt à Catholica fide: & etiam sequitur quòd veraciter sint idololatæ, firmiter tenentes se ado-

Striges
verè
apostatæ
& idolo
latæ
quomo-
do sint.

rare dæmonem vt Deum, & creaturam pro Creatore se colere, ac de facto adorant & colunt: & credentes aliquid diuinitatis seu numinis extra unum Deum esse, inuoluuntur errore Paganorum idola adorantium: ac etiam sequitur quòd deuiant à fide, & si iam perdunt, & idè veraciter sunt hæreticæ, credendo quòd ea quæ fiunt in somniis & phantasticis illusionibus arte Dæmonum procuratis, sint vera, & quòd quæ in solo spiritu fiunt, etiam in corpore accidunt, & insuper credendo se posse dæmonum virtute transmutari in felles vel alias species. Quæ omnia cùm sint contra determinationem Ecclesiæ, procul dubio sunt hæretica, & idè textus hic appellat tales personas infideles, & Paganis deteriores; infidelitas autem in homine baptizato est hæresis; & ita clarissimè patet quomodo dictum cap. *Episcopi*, nullo modo contra prædicta militat, neque contra nos obstat.

Epilogando itaque omnia prædicta, dico quòd illud cap. *Episcopi*, nō militat contra ea quæ dicta sunt, neque obstat quin prædictæ Striges vadant corporaliter ad illum ludum, & quin realiter & veraciter fidem abneget & diabolū adorēt; & ex cōsequēti nō obstat quin veraciter sint hæreticæ, tum quia illud cap non loquitur de ista secta Strigum, de quibus nos loquimur, & hoc est quia tempore quo celebratum fuit illud Concilium Ancyrense, ex quo sunt sumpta verba illius cap. sed neque tempore quo fuit compilatum decretum, nondum insurrexerat ista Strigum secta: tum quia si quis bene consideret sensum illius cap. non negabit quin sit possibile, tales Striges ire corporaliter & pedibus suis in propriis sensibus & vigilantes ad ipsum ludum, sed neque negabit quin sit possibile, easdem inter

Striges
hæreti-
cæ.

Conci-
lium
Ancyren-
se.

interdum verè, corporaliter, & realiter de loco ad locum à diabolo deferri: tum quia etiam nos nò negamus, quin interdum possibile sit, quòd ipsis Strigibus appareat in somniis aut in phantasticis illusionibus, procurante dæmone, causatis, quòd vadant ad ipsum ludum, ipsæ verò veluti dormientes, seu velut nihil sentientes, veraciter inueniantur in domibus suis: imò etiam dicimus plura alia posse Strigibus arte dæmonum illusoriè apparere: nullo modo autem dicimus, neque aliquando opinati sumus, aliquam creaturam virtute dæmonum in aliam speciè verè & realiter transformari: sed neque dicimus verū esse, quòd ea quæ fiunt in solo spiritu, accidant realiter in corpore. Tum postremò, quia dato, sed non concessò, quòd nullo modo vadant corporaliter ad ludum, sed quòd tantummodo in somniis & phantasticis illusionibus virtute dæmonū videatur eis quòd vadant ad ludū, & Deum ac fidem abnegent, & dæmonē vt Deum adorent, & alia sic illusoriè ipsis Strigibus accidant, quæ in dicto ludo facere dicuntur: tamen ex quo postea quando sunt in vigilia & in propriis sensibus constitutæ, credunt & firmiter tenent se ea fecisse, & habent ea rata, ac eis omnibus consentiunt cum animi cōplacentia, credentes firmiter se fidem catholicam abnegasse, ac dæmonem pro Deo adorasse, & eum tantquam Deum suum habere, & se nullo modo peccare, sed potius se bene facere talia perpetrando, & in hac credulitate firmiter perseuerant, adhuc clare constat quòd sint veraciter apostatæ, idololatræ, & hæreticæ, & idèò textus nominat eas sceleratas, perfidas & infideles: & dicit quòd credentes talia phantastica & illusoria esse vera, deuiant à recta fide, & fidē perdunt, ac inuoluuntur errore Paganorū, & sunt ipsis Paganis deteriores: in-

felitas autem in homine baptizato est hæresis. Et ita per hæc omnia clarissimè patet quomodo dictum cap. *Episcopi*, toties allegatum, nullo modo militat cōtra nos Inquisitores, neque obstat quin istæ Striges veraciter dicantur apostatæ, idololatræ, & hæreticæ [quomodocumque dicatur, siue quòd vadant corporaliter & realiter ad ludum, siue quòd tantummodo in somniis & phantasticis illusionibus arte Dæmonum causatis eis talia contingant.

C A P. XI.

Ad Inquisitores hæretica prauitatis an spectet Striges punire.

Cum ergo prædictæ Striges veraciter sint hæreticæ & idololatræ ac apostatæ, quomodocumque dicatur, seu quòd realiter vadant ad ludum; seu quòd tantummodo in somniis aut phantasticis illusionibus, vt dictum est, sequitur quòd ad Inquisitores hæreticæ prauitatis pertinet contra eas procedere, & eas sicut alios hæreticos punire, quod quidem patet.

Et primò in quantum dicuntur hæreticæ, patet per cap. vt officium, de hæreticis, lib. 6. in prin.

Patet hoc etiam in quantum dicuntur idololatræ, offerentes sacrificia Dæmonibus, & eis nefarias preces emittentes, vt in glos. in verbo, saperent, cap. accusatus, eisdem tit. & lib. 5. Sanè, ac etiam ipsos dæmones adorantes: nam si hæreticus punitur adorans hæreticum, vt dicto cap. accusatus, §. ille quoque, quantò magis Dæmonem adorans? Est enim contra illud Domini mandatum, *Dominum Deum tuum adorabis. Matthæi 4. cap.*

1. Quòd sint hæreticæ.

2. Quòd idololatræ.

Striges quomodo sint verè apostatæ, idololatræ, & hæreticæ.

3.
Quod
aposta-
ta.

Postremò hoc patet, in quantum dicuntur apostata: quia apostata à fide punitur vt hæreticus, cùm verè hæreticus sit, de quo habes in verbo, *Apostata*, §. primo, secundo; & tercio.

Francis. Peña.

Vide Nostram Lucernam
Inquisitorum.

CAP. XII.

Quomodo cognoscuntur Striges & sectatrices: per confessionem sociarum deteguntur Striges: sociarum depositio valet contra alias Striges: Inquisitor ne interroget de sociis, eas singulariter nominando: Inquisitor non faciliè credat depositionibus Strigum contra alias.

MAnifestantur autem seu deteguntur illi qui sunt de hac secta Strigiaca, & ad notitiam eorum peruenitur duobus modis, videlicet per confessiones sociarum, & per coniecturas & præsumptiones.

Primò ergo per confessiones & inculpationes sociarum: cùm enim mutuo se cognoscant in dicto ludo, ex consequenti possunt etiam mutuo se detegere & manifestare, & hoc præcipuè quando plures separatim, & vna seorsum ab altera, imò nesciente quid alia dixerit, conueniunt de eadè persona & de tempore quo eam viderint, & in quibus locis, & maximè quando tales inculpantes aliquam de earum societate dicunt idem & affirmant coram facie illius, quam inculparunt, & ita vna post aliam separatim, & altera nesciente, idem affirmat in facie eius.

Et quòd talis inculpatio seu manifestatio facta per socias faciat fidem contra illam quæ inculpatur, patet per ea quæ notantur in cap. in fidei fauorem, de hæreticis, lib. 6. Facit ad hoc glos. fin. cap. quoniam aliqua, de testi. Vide de hoc in verbo, testes, §. 17. & in verbo, tortura, §. 29.

Aduertas tamen & sis bene cautus, tu Inquisitor, ne interrogandò de complicitibus & sociabus vnquam interroges an aliquando viderint talè, vel talem, specificando aliquam vel nominando, neque permittas ab aliqua specificari vel nominari, sed interroges in communi & generali quas socias habeat, vel quas viderit in tali ludo, & quid eas ibidem facere viderit; & ei dicas, quòd nullo modo aliquam nominet, nisi pro certo eam in ludo viderit & cognouerit, & nisi pro certo viderit vel sciuerit eam abnegasse fidem, & alia fecisse quæ ibi fieri consueverunt.

Aduertas insuper, & sis bene cautus, ne de facili facias aliquam detineri propter inculpationes talium Strigum tantùm, quia posset contingere quòd dæmon assumeret personam alicuius, & se sub forma illius præstaret in ipso ludo, vt illam personam infamaret, & tamen illa persona erit innocens, & de tali crimine nullo modo culpabilis: quare cautiùs securiùsque procedes, si ex solis inculpationibus seu manifestationibus sociarum non facies aliquam personam detineri, sed vltra illas inculpationes factas per socias, habeas aliqua alia indicia, seu coniecturas, vel præsumptiones, seu suspensiones contra eandem quam volueris detinere.

C A P. XIII.

Qualiter ex hac Strigiaca secta esse detegantur aliqui per coniecturas & præsumptiones: indicium seu argumentum, à communiter accidentibus sumptum validum est: quales coniectura seu indicia prodant Striges.

Striges manifestantur per coniecturas & præsumptiones.

Deteguntur etiam, & ad notitiam eorum qui sunt de hac secta venit alio modo, videlicet per coniecturas & præsumptiones: quia in his, quæ in secreto fieri consueverunt, proceditur ex coniecturis & præsumptionibus, ut dicitur in *l. fin. C. de procur. tuto.* ubi glos. not. & Bal. in *l. quicumque. C. de ser. fugi. & in rubrica. C. de proba.* nam indicium sumptum ex experienciis & coniecturis quæ communiter accidere solent, est validum: unde ut dicit Panor. in *c. Ofius. de elec. in fine.* argumentum à communiter accidentibus tenet, & quando tali coniecturæ frequenter contingit adesse veritatem, tunc est graue indicium, & æquiparatur præsumptioni iuris, ut notatur per Cynum in *l. metum, de dolo.* siue agatur de probando vero hominis actu, siue de probando animo, ff. *de fidei. l. 1. §. sed si claua, & c. significasti de homic.* nam præsumptio non est aliud, quàm quædam suspicio, quæ causatur in animo iudicis, vel cuiuscumque ex variis coniecturis, vel argumentis seu indiiciis, ut dicit Panor. in *cap. quanto de præs. col. 3. in fine.* Ad omnia ista vide in verbo, *indicium. §. 5. & §. fin. & in verbo, præsumptio. §. 5.*

Cum ergo abnegatio fidei, adoratio diaboli, cõculcatio Crucis, & alia, quæ faciunt tales Striges in ipso ludo, & alibi cum ipso diabolo, omnia fiant in secreto, & seorsum à fidelibus

Christianis, idèò necesse est, quòd contra eas procedamus ex coniecturis & præsumptionibus.

Et istæ coniecturæ seu præsumptiones sunt aut fascinationes puerorũ, vel maleficia causantia infirmitates, aut alia nocumenta circa homines vtriusque sexũs, & etiam circa terræ fruges, vinearum uvas, arborum fructus, ac etiam circa iumenta & alia diuersorum generum animalia, vel etiam medicationes & curationes talium infirmitatum, & nocumentorum, quæ omnia fiunt virtute diaboli, aut ipso cooperante, ut per singula patebit.

Coniecturæ & præsumptiones contra Striges.

C A P. XIV.

Per fascinationes puerorum deteguntur Striges, & quid sit fascinatio mulier menstruata inficit visum speculum, & Basiliscus interficit visum hominem.

NAm fascinatio puerorum, ut ab ipsa incipiam, ut dicit B. Thoma in prima parte, quaestione centesima decima septima, articulo tertio, in responsione ad secundum argumentum, & super epistolas Pauli ad Galatas, tertio capitulo, lectione prima, est infectio procedens ab oculis infectis propter malitiam animæ, cooperante dæmone, & Deo permittente: & hoc præcipuè accidit in vetulabas, in quibus ex malignitate quadam, contracta ex familiaritate vel pacto demonum fit immutatio noxia & venenosa per venas ad oculos earum, & ab oculis ad rem inspectam per spatium determinatum; & ita aspectus earum venenosus & noxius inficit pueros, habentes corpus tenerum & de facili receptiuum talium impressionum, & sic infirmantur & cibum vomunt,

munt, vt dicit Beatus Thomas *ubi supra*

Men-
struata
mulier
inficit
speculū.

Per quem modum dicimus, quòd mulier actualiter menstruata, si aspi-
ciat in speculum purum & mundum,
subitò inficit & deturpat ipsum, &
Basiliscus videns hominem interficit
ipsum, vnde Glos. super illud Pauli
ad Galatas tertio: *O insensati Galatae,*
quis vos fascinauit? dicit: quidam ha-
bent oculos vrentes, qui solo aspectu
inficiunt alios, maximè pueros.

CAP. XV.

*Striges inferunt multa nocumenta, &
impediunt actus coniugales.*

Ceniu-
gales
actus
impe-
diuntur
à Strigi-
bus &
ligantur
quinque
modis.

QUòd autem per has Striges rea-
liter & verè inferantur nocumē-
ta diuersis personis: & primò, impe-
diendo actus coniugales seu matri-
moniales, patet per hoc, quia reali-
ter inueniuntur effectus reales impe-
dientes illos actus, vt patet per
totum titulum de maleficiis, & per
Panor. & alios doctores ibi scriben-
tes, & per c. *si per sortiarias. 23. quest.*
1. & qualiter fiant maleficia circa
actus istos matrimoniales, declarat
Petrus de Palude *in quarto sent. dist.*
34. dicens: quòd, quia demon ex eo,
quòd est spiritus, habet potestatem
super creaturam corporalem ad mo-
tum localem prohibendum vel fa-
ciendum, idè potest corpora impe-
dire ne sibi appropinquent directè
vel indirectè, interponendo se quan-
doque in corpore assumpto.

4. Alio modo, quia potest refrigida-
re hominem ab actu illo, adhibendo
occultè virtutes rerum, quas optimè
nouit ad hoc validas.

3. Tertio modo turbando æstimationem
& imaginationem, qua reddit
mulierem exotam, quia potest in

ipsa imaginatione imprimere.

Alio modo, quia potest reprimere
rigorem membri, sicut etiam motum
localem reprimere potest.

Quintò potest impedire illos actus
matrimoniales, prohibendo missionē
spirituum ad membra, in quibus est
virtus motiua, quasi intercludendo
vias seminis, ne ad vasa generationis
descendant, vel ne ab eis recedat.

CAP. XVI.

*Striges inferunt nocumenta causando
infirmiitates hominibus & iumentis:
qualiter indicetur morbus per ma-
leficium illatus.*

INsuper istæ Striges nocumenta in-
ferunt viris ac mulieribus & iumē-
tis ac bestiis cum maleficiis suis, cau-
sando diuersas infirmiitates, coope-
rante diabolo, in quantum istæ Striges
accipiunt ab ipso diabolo aliqua noci-
ua, & ea præbent viris ac mulieribus
vel iumētis, aut in cibo aut in potu, vel
tangēdo, aut ipsemet diabolus occultè
applicat aliqua maleficia vel nociua in
lectis vel vestib⁹, sicut sepe numero in-
ueniuntur in lectis vel vestibus aliqua,
quæ arte humana minimè aut vix fieri
vel componi possent; ex quibus sic
applicatis aut in lectis, aut in vestibus
aut tactu, aut in cibo & potu, sequun-
tur dolores capitis, torsiones viscerū,
exsiccationes membrorum, stomachi
destructiones, & aliæ plures infir-
mitates ex quibus sæpe plures mo-
riuntur.

Idem etiam de iumentis & aliis
animalibus, quæ ex talibus nociuis,
seu maleficiis sic in cibo aut potu, vel
tactu eis applicatis sæpe infirmantur
& moriuntur, aut lacte priuantur:
& hoc est quia, vt tangit beatus
Thomas *in secundo libro sent. distin-*
ctione

Anima-
libus in-
gerun-
tur infir-
mitates
à Male-
ficiis.

Etione septima, tales infirmitates, quæ generari possunt virtute alicuius agentis naturalis, possunt etiam causari à dæmonibus applicantibus talia agentia naturalia ad causandas illas infirmitates: possunt autem discerni istæ infirmitates causatæ per Striges, cooperante diabolo, per maleficia, ab illis quæ causatæ sunt naturaliter iudicio medicorum. Nam sicut dicitur 16. *quest. 2. cap. illud*, ad genus superstitionis pertinent omnes ligaturæ, & omnia remedia, quæ medicorum disciplinâ condemnat, in quibuscumque rebus suspendendis atque ligandis.

Ita dicimus, quodd vbi medici periti ex aliquibus coniecturis vel circumstantiis iudicant illam infirmitatem non ex defectu naturæ, neque ex aliqua causa naturali intrinseca, sed ab extrinseco accidisse, vbi nō sit ex venenosa infectione, quia sic sanguis vel stomachus malis humoribus esset repletus, tunc ex sufficienti diuisione iudicant effectum esse maleficalem.

Cognoscitur etiam quando medici periti & bene practici vident infirmitatem esse incurabilem, ita vt nullis medicaminibus vel remediis naturalibus æger possit releuari, imò potius cernunt ipsum in dies aggruari.

C A P. XVII.

Striges nocumenta inferunt terræ fructibus: Malefica quadam maleficia curant ope Dæmonum.

Striges
maleficiis
destruunt
terræ
fructus.

INferunt etiam plura nocumenta cum suis maleficiis procurando grandines, & alias aëris tempestates ad destruendum terræ fruges, vi-

nearum uvas, & aliarum arborum fructus: & hæc omnia faciunt ac procurant cooperante ipso diabolo. Nam vt dicit beatus Thomas *super Iob. primo cap.* necesse est confiteri quodd, Deo permittente, dæmones possint perturbationem aëris inducere, ventos concitare, & facere vt ignis de cœlo cadat. Quare igitur cum grandines & similes aëris intemperies procedant ex motu aliquorum naturalium, putà vaporum eleuatorum à terra, sequitur quodd etiam diabolus sua virtute, nisi impediatur à Deo, possit tales vapores mouere, & illas grandines seu ventos ac pluuias causare.

Sunt insuper aliqui viri, & aliquæ mulieres, quæ ignorantes artem Medicinæ, talia *suprà dicta* maleficia destruunt, & infirmitates causatas à talibus maleficiis curant, & infirmos sanant, quæ quidem omnia, cooperante dæmone, faciunt, quod sic patet: tum quia talia curant prius dæmones inuocando & consulendo, ac ab eis responsa expectando, vnde communiter taliter medicantes nolunt subito remedium dare, sed aliquo tempore expectato, vt interim consilium diaboli requirant, postea adhibent remedia: tum etiam quia destruunt talia maleficia in vna persona, sed illud maleficium alteri inferre coguntur: vel quia saltem illud tale maleficium non possunt remouere, nisi aliud maleficium vel aliquid illicitum aut superstitiosum perpetrando.

Maleficia
ma-
lefi-
ciis de-
structa.

CAP. XVIII.

Aliud signum ad cognoscendas Striges, sumptum à minis factis, effectu subsequuto: aliud signum desumptum ab irreuerentia erga corpus Christi.

Striges
ex fami-
liaritate
Dæmo-
nis & ef-
fectis
cognos-
cuntur.

CVM ergo istæ Striges faciant talia maleficia & nocumenta, vel ea curent, non nisi diabolo (vt pratatum est) cooperante; & ipse dæmon cooperetur eis in talibus propter abnegationem fidei Catholicæ, & etiã quia ipsi diabolo seipsas ex toto dedicarunt, vt communiter ipsæ Striges confitentur, cuius signum est, quia antequam abnegent fidem, & diabolum adorent, nunquam possunt talia perpetrare; sequitur ergo de necessitate quòd talia maleficia, seu eorum curationes factæ modis supradictis euidenter probent aliquam personam Strigem.

Quare quotiescumque aliqua persona, aut rixando, aut etiam non rixando, facit aliquas minas contra aliã personam, dicens: Quia tu mihi fecisti sic vel sic, ego faciã taliter quòd senties, si bene fecisti, vel non: vel: Faciam quòd eris malè contenta de me, vel quòd nunquam de tali re lætitiã habebis, & alias similes minas; & postea sequitur effectus: signum est, quòd talis effectus sit cautatus operã diaboli, præcipuè quando non potest sciri quomodo aliter talis effectus sit secutus, & idè tales minæ cū effectu sequente faciunt magnam præsumptionẽ & vrgentẽ coniecturam, quòd talis minans Strix est, diabolo per abnegationem fidei dedicata, & erit indicium sufficiens ad torturam: sicut de eo qui minatus est alteri de percutiendo eum, & demum fuit

percutissus, & nescitur à quo, præsumendum est quòd fuerit ille, qui minas intulit, de quo habes diffusè *in verbo, tortura. §. 26.*

Ecce ergo quomodo per has coniecturas deteguntur illi qui sunt de hac secta, & hoc maximè quia talibus coniecturis contingit frequenter, imò quasi semper, veritatem adesse, prout continua & cotidiana experientia docet, idè faciunt magnum & graue indicium, vt habes *in verbo, indicium. §. 5.*

Deteguntur etiã per aliqua signa, puta si faciunt ficas quãdo eleuatur corpus Christi, vel auertunt faciẽ à Cruce, & similia quæ faciunt communiter illi qui sunt de hac secta: & sic finitur iste tractatus ad laudem Dei.

Signa
manifestioris
Strigum

PARALIPOMENA

AD BERNARDVM

Comensem addenda.

QVÆSTIO VNICA

An ad solos indices Apostolicos, non autem saculares cognitio Lamiarum spectet.

An etiam indices fidei possint compellere indices saculares ad exhibendos processus Maleficarum, & vice versa possint saculares compellere Apostolicos in secularibus delictis vt sibi reos exhibeant, & puniant.

UTM O loco illud explicandum occurrit, quòd hic auctor videtur omisisse in hac disputatione, an videlicet Lamiæ ab Inquisitoribus

Aposto

Apostolicis seu aliis iudicibus Ecclesiasticis relinqui possint curiæ sæculari, si confessæ fuerint infanticidia, homicidia, aut alia grauissima crimina, aduersus quæ per leges ciuiles mortis pœna statutæ est.

Malefici non carcerandi sed morte dam- nandi. Et Iacobus Sprengerius in *Malleo Maleficarum parte I. quest. 14. circa finem.* ait, satis probabile videri, vt quantumcumque pœniteant, non debeant sicut alij hæretici carceribus perpetuis mancipari, sed vltimo supplicio puniri.

Arnardus tamen Albertinus *tract. de agnoscen. asser. q. 25. n. 66.* quem sequitur Simancas *de Cath. instit. tit. 37. de Lamiis. num. 17.* verè sentit non posse Inquisitores, de iure, huiusmodi delinquentes curiæ sæculari tradere vltimo supplicio afficiendas, sed eas corde puro redire volentes recipiendas esse ad Ecclesiæ gremium: nihil enim habet commune causa hæresis cum infanticidiis, aut aliis criminibus à Lamiis perpetratis, quorum quidem criminum cognitio ad Inquisitores minimè pertinet; quare iniquè mihi agere viderentur iudices fidei, si Maleficis huiusmodi pœnitere volentibus beneficium misericordiæ & absolutionis denegarent.

Sed ab hac sententia sequentem casum excipimus: nam si maleficæ, à iudicibus sæcularibus

primùm capte, Inquisitoribus fuerint consignatæ propter incidentem hæresim, cuius iudices sæculares cognitionem non habent, *cap. vt inquisitionis. §. prohibemus. de heret. lib. 6* vt cum verbi gratiâ, aliqua malefica capta fuit à sæculari magistratu pro infanticidio, aut alio delicto sæculari, & dum eam interrogaret, constitit sibi de hæresi, vel de alio delicto hæresim sapiente, tunc peracto iudicio hæresis, eidem iudici sæculari restituenda malefica est, vt is aliorum criminum cœptum iudicium legibus ciuilibus peragat, tunc enim non dicitur propriè curiæ sæculari relinqui, sed potius priori iudici restitui, qui ratione criminis sæcularis super malefica illa legitimam habet iurisdictionem: atque hæc sententia verissima est, & in praxi penitus obseruanda, sicut & obseruatur iuxta constitutionem sanctissimi domini nostri Pij V. Pontificis maximi, cuius verba ita habent: *Constitutio Pij V. de reis ad iudices sæculares remittendis* *Necnon carceratos quoscumque pro quibusuis delictis, & debitis etiam atrocibus apud dictum inquisitionis officium quomodolibet delatos, vel denunciatos, suspensa aliorum criminum inferiorum cognitione, ad eosdem Cardinales, & inquisitionis carceres, ibidemque ad criminis hæresis totaliter cognitionem, & expeditionem retinendos, & postea ad eosdem Officiales pro aliorum criminum*

criminum expeditione remittendos, sine mora transmittant. Hactenus ibi. Habetur autem hæc constitutio inter literas Apostolicas pro officio sanctissimæ inquisitionis in fine Directorij Inquisitorum.

Inquisitor potest compellere iudicem sæculare ad exhibendam hæreticam Scitu dignum est, an iudex fidei, ad cuius aures seu tribunal legitimè peruenit maleficam aliquam, quæ in carceribus iudicis sæcularis continetur, hæreticam esse, aut de hæresi suspectam, possit compellere magistratum sæcularem, ut eam sibi consignet pro causa hæresis iudicandam. Et certissimum ac verissimum est, id posse facere: nam ratione criminis Ecclesiastici eam ream vel reum iudices fidei petere possunt, & debent omnino sæculares magistratus eis obedire, nec ullo pacto de hoc crimine, cum merè sit ecclesiasticum, directè vel indirectè cognoscere possunt, aut iudicare, *cap. ut inquisitionis, §. prohibemus, de hæret. lib. 6.*

Immo ampliùs possunt magistratus sæculares quicumque compelli per fidei iudices ad exhibendum eis processus, & quaslibet scripturas, ut possint intelligere, an in eis quidquam contineatur aduersus maleficam, aut maleficos cuiuscunque sexus, quod fidei causam tangat, & iudicium Inquisito-

rum iuuare possit, argumen. textus in cap. ut commissi, de hæret. lib. 6. ibi: Necnon faciendi à quibuslibet assignari nobis libros seu quaternos, & alia scripta. &c. conferunt tradita per Ioannem Rojam in singularibus fidei, singular. 54. incipien. Edere instrumenta.

Possunt autem isti magistratus sæculares compelli ad supra dicta exhibenda & consignanda per censuram ecclesiasticam, excommunicationem videlicet, suspensionem aut interdictum: hæc enim nomine censuræ ecclesiasticæ continentur, *cap. quarenti, extra de verb. signif.*

Sed numquid poterit vice versa magistratus sæcularis compellere iudicem fidei, ut sibi exhibeat aliquas reas, reosve, qui sæcularia delicta commiserunt, ut eos possit iuxta legum civilium sanctiones punire? Equidem non potest, quia nulla ei in iudicem ecclesiasticum competit iurisdictio, cum verò iudex ecclesiasticus in suo tribunali delinquentes punierit, tunc iudex sæcularis pro criminibus ad suum forum pertinentibus eosdem punire poterit; ad quod faciunt tradita per Antonium Gomezium *tom. 3. variar. resol. cap. 1. num. 40.*

Atque hæc quæ breuiter tradidimus sunt in hac causa Lamiarum

Iudex sæcularis potest ab Inquisitore compelli per excommunicationem, &c.

miarum ad praxim iudicantium magis necessaria; quæ propterea addere huic Bernardi tractatui visum fuit opportunum.

Plura suggerit auctor Lucernæ Inquisitorum verbis: *Dæmones inuocare. Diuination. Implorare auxilium à Damonibus. Inuocare Dæmones. Secta Strigia, & Sortilegia.*

Francis. Peña.

Cum verò idem hic auctor in hoc tract. num. siue §. 1. asserit ad Inquisitores hæretice prauitatis pertinere de Lamiarum secta cognoscere, contra eas procedere, & sicut alios hæreticos punire, id quidem verissimum est, & multis Romanorum Pontificum sanctionibus constitutum, videlicet Innocentij VIII. cuius initium est: *Summis desolantes affectibus.* quam refert la-

Lamiae ut hæreticæ ab Inquisitoribus puniendæ. cobus Sprengerius in principio *Mallei maleficarum*, & Bartholomæus Spinæus in libro de *Strigibus* cap. 3. Item Adriani VI. quæ incipit: *Dulcum ut nobis.* quam refert idem Spinæus præcitato loco. Item Alexandri VI. cuius principium est: *Cum acceperimus.* quæ refertur inter litteras Apostolicas pro officio sanctæ Inquisitionis in fine *Directorij Inquisitorum*, & hæc est communis nostrorum sententia, quam optimæ confirmant ratio-

Mall. Malefic. Tom. Tom. 11.

nes hoc loco ab auctore allata.

Quod si quæras an soli Inquisitores in causis Lamiarum procedere possint secus ac fiat in causis hæreticorum, *ut in cap per hoc. de hæret. libro 6. extrauag. ex eo de hæret. Clement. 1. de hæret. ref.*pondebo, tutius quidem esse ac decentius, ut Inquisitores perinde in causis Lamiarum ac in causis hæreticorum procedant, & processus conficiant requisitis diocesanis secundum iuris dispositionem in locis proximè citatis; nihilominus tamen si soli velint procedere, id quidem facere possunt, & quod soli procedentes fecerint ac decreuerint, siue condemnando siue absolviendo, id validum erit, sicut constat ex præcitata constitutione Alexandri VI. cuius verba hinc inferere placuit, habent autem ita:

ALEXANDER
Papa.

Dilecto filio Angelo de Verona Ordinis Prædicatorum, sacre Theologiæ professori, in prouincia Lombardiæ hæreticæ prauitatis Inquisitori, & successoribus suis Dilecte fili, salutem, & Apostolicam benedictionem.

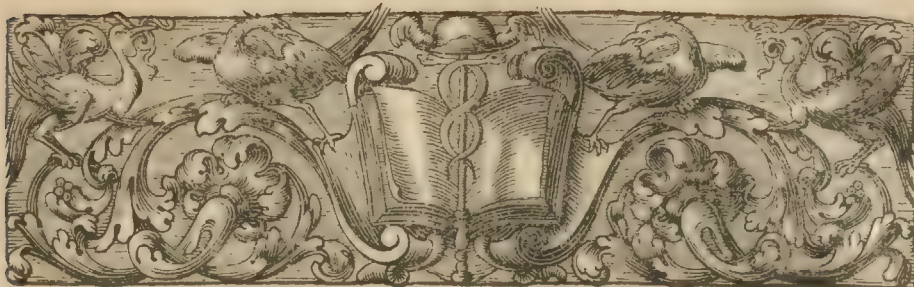
Cum acceperimus in prouincia Lombardiæ diuersas vtriusque sexus personas diuersis incantationibus, & diabolicis superstitionibus operam dare: suisque beneficiis & vanis obseruationibus mul-

R ta

ta nefanda scelera procurare : homines , & iumenta , ac campos destruere , & diuersos errores inducere , magnaque inde scandala exoriri : Decreuimus , pro pastoralis officij nobis ex Alto commissi ministerio , scelera huiusmodi compescere , ac scandalis & erroribus præmissis , quantum cum Deo possumus , occurrere . Ea propter tam tibi , quam etiam successoribus tuis per Lombardiam constitutis , de quibus in his & aliis plenam in Domino fiduciam obtinemus , committimus & mandamus , ut etiam soli , honesto tamen comitatu

per vos eligendo associati , contra easdem vtriusque sexus personas diligenter inquiratis : easque iustitia mediante puniatis & compescatis . Et , ut melius commissionem huiusmodi exequi possitis , contra illas vobis plenam & omnimodam harum serie concedimus facultatem . Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis , necnon indultis & concessionibus ordinariis forsan pro tempore factis , cæterisque contrariis quibuscumque non obstantibus . Datum Romæ apud sanctum Petrum sub anulo Piscatoris die 3. &c.

AMBROSII

DE VIGNATE

LAVDENSIS

I.V. DOCTORIS FAMOSISSIMI

Elegans ac utilis quæstio in duos
articulos diuisa.

QVÆSTIO VNICA.

*De Lamiis seu Strigibus, & earum
delictis, cum commentariis
Francisci Peñæ Sacre Theo-
logiæ & Iuris utriusque Do-
ctoris.*

Lamiarū
nefaria
scelera.

VID † ergo di-
cemus de mulieri-
bus, quæ confi-
tentur nocturno
tempore ambulare per longa
locorum interualla in momen-
to temporis, & intrare cameras
alienas clausas, coadiuantibus
earum magistris Dæmonibus;

(vt dicunt) cum quibus loquū-
tur, † quibus præstant censum,
& cum quibus (vt dicunt) ha-
bent copulam carnalem, &
quibus persuadentibus (vt di-
cunt) abnegant Deum & Virgi-
nem Mariam, & cum pedibus
conculcant sanctam Crucem, &
quæ Dæmonibus coadiuantibus
(vt dicunt) interficiunt pue-
ros, & interficiunt homines †;
& faciunt eos cadere in infir-
mitates diuersas, & quæ dicunt
se multa his similia facere; &
aliquando se transformare in
formam muscipulæ; & diabo-
lum dicunt se aliquando trans-
formare in formam canis, vel

Trans-
forma-
tio.

R 2 alte

alterius animalis? An hæc & his similia sint possibilia, vel verisimilia, vel credenda?

Depos-
itio in-
culpati
de La-
miarum
transcur-
su.

Hunc casum habui sæpius de facto, & inter cæteros occurrat mihi casus talis. Quidam inculpatus, quod esset de secta Mafcorum seu Maleficorum de se confessus, multos alios viros & mulieres inculpauit, quod essent de eadem secta, de nocte ambulantes, & quod in triuiis vel quadriuiis, vel confiniis viarum ibant discurrentes, & multa mala facientes: ad depositionem istius Inquisitor hæreticæ prauitatis aliquas mulieres cepit & incarcerationuit: quarum aliquæ sponte confessæ sunt prædicta & similia huiusmodi; aliquæ verò negantes ad torturam positæ sunt, & in tormentis confessæ sunt.

Diuisio
præsen-
tis quæ-
stionis.

Circa casum istum putauit de duobus principaliter esse inquirendum, dum accideret de facto: primò inuestigandum, an prædicta confessata sint possibilia & verisimilia, & credenda, vel non.

Secundò, numquid depositio illius de se confessi, & etiam vnus, vel alterius, vel trium, vel quatuor mulierum similia deponentium, sit indicium sufficiens ad torturam,

Francis. Peñæ

*Nota in Ambrosij de Vignate
questionem de Lamiis.*

† *Q*uid ergo dicemus de mulieribus, &c.]

Hic incipit tractare Ambrosius de Lamiis, seu Strigibus; quam tractationem diuidit in duos articulos, vt ipse mox ostendit, vers. *Circa casum istum*, & vers. *Secundò numquid*. In hac disputatione obscurus videtur Ambrosius, & sententia eius intricata; nihilominus ex antecedentibus & consequentibus colligimus quid sibi velit.

De Lamiis & earum impietatibus multi & graues Doctores scripserunt: vt Iacobus Sprenger, Syluester de Piero, & Spina, & Franciscus Ponzinibius integros tractatus: Alфонsus à Castro, cap. 16. & aliis præcedentibus libro 1. de iusta hæreticorum punitione, multa quoque de his disseruit, secutus magna ex parte Paulum Grillandum tract. de sortilegiis, quest. 7. Albertinus tract. de agnos. assertio. quest. 24. & 25. Bernardus Comensis in disputatione de Strigibus, & alij; & nouissimè prodiit in lucem *Reperitio disputationis de Lamiis seu de Strigibus*, auctore Thoma Erasto.

Illud hîc in primis præfabor, videlicet communem sententiam esse, Lamiis corporaliter posse deferri per varia locorum interualla, quò Dæmones, permittente Deo, eas duxerint. Solus Franciscus Ponzinibius Placentinus (quod ego sciam) hæc communem Doctorum sententiam reuocans in dubium, conatus est defendere, eas non ferri corporaliter: sed quæ dicuntur de illis, accidere eis in somniis, non autem re vera in corpore euenire. Eius tamen sententiam non modò

Depor-
ratio
Lamiarum

commu

communis opinio tot illustrium virorum, verum etiam ipsa quotidiana experientia grauissimè refellit; de quo etiam suo loco dicetur.

Maleficarum varia appellatio. Huiusmodi autem nefariæ scæminæ, de quibus nunc agimus, apud Græcos & Latinos variè nominari videntur: Quippe *Φαρμακίδες*, & *Φαρμακιστρίαι*, dicuntur à Græcis: idque *δαίμων φαρμακείας*, quo vocabulo ars earum exprimitur: à Latinis autem promiscuè & confusè vocantur Lamiae, Striges, Magæ, Veneficæ, Incantatrices, & Maleficæ. Vulgò item in Italia Strighæ dicuntur, & Strigoni: Hispania interdum Bruxios, aut Bruxias, aliàs Xorguinos, vel Xorguinas nominat. Harum appellationum ratio breuiter reddi non potest, & ob id omittetur à me consultò, alibi fortassis copiosè relaturò: tantilum tamen *suprà* ad Bern. Comensis cap. 1. tetigimus.

Homagium & obedientia Dæmoni à Maleficis præstita. *† Quibus præstant censum.* Id est, quibus faciunt homagiùm, seu exhibent obedientiam & reuerentiam, à quoniam inter alia Lamiarum scelera, id est grauissimum & valdè horrendum, vt cum primùm in hanc sectã coaptantur, coram Dæmone, ipsis visibiliter in assumpto corpore apparente, abnegent Deum, & fidẽ Christianam, & cultum omnem diuinum, & beatissimam Virginem Mariam, & Sacramenta Ecclesiæ Catholicæ, & ipsi Dæmoni promittant perpetuam reuerentiam, cultum, & obedientiã: qualiter verò soleat hoc nefarium scelus iniri, docent in primis Iacobus Sprenger in *Malleo Maleficarum* par. 2. q. 1. c. 2. Arnardus Albertinus tract. de agnos. assert. cathol. q. 14. num. 3. & Alphonsus Castrus lib. 1. cap. 16. de iusta hæret. punit.

Infirmos à maleficis illata. *† Et faciunt eos cadere in infirmitates diuersas.* Quòd à maleficis, Deo permittente, inferri

possint varia infirmitatum genera; longa posset à nobis oratione demonstrari: sed eum articulum latissimè disputat Iacobus Sprenger in *Malleo Maleficarum*, par. 2. quæst. 1. cap. 11. eum videto,

ARTICVLVS PRIMVS.

An precedens Lamiarum depositio sit possibilis, verisimilis, & credenda?

Circa *†* primum articulum arguitur, *†* & videtur, quòd sint possibilis prædicta, scilicet, quòd cum Dæmonibus loquantur, cum illis ambulent, responsum præstent, & similia huiusmodi maleficia, illis cooperantibus, faciant. Nam primò *suprà* est visum per sanctum Thomam in 2. 2. quæst. 95. art. 4. quòd possibile est pacta inire cum Dæmonibus tacita, vel expressa.

Secundò, dicit Augustinus in 2. lib. de doctrina Christiana: *Quid quid procedit ex societate demonum & hominum, superstitiosum est, &c.* ergo possunt huiusmodi fatuæ mulieres habere societatem & commercium cum Dæmonibus.

Item, quòd Dæmones inuocentur, habetur per sanctum Thomam in dicta quæst. 95. art. 2. & per gloss. in dicto cap. accusatus, §. sanè. *suprà* eod. tit. & in iuribus in illa gloss. allegatis.

Colloquium cum dæmonibus possibile.

Societas Dæmonum cum Lamiis superstitiosa.

Dæmones inuocantur à Maleficis.

R 3 Item,

Inuocantibus Dæmon colloquitur.
Item, quodd sit possibile Dæmonem loqui mulieribus talibus, vel viris inuocantibus eum, † probatur, quia Dominus interrogauit Dæmonem, *Quod tibi nomen est?* qui respondit, *Legio mihi nomen est: quia multi sumus*, &c. vt habetur *Marci 5. cap.*

Item, quodd Diabolus loquatur, habetur *3. Regum, ultimo cap.* vbi dicitur: *Egrediar, † & ero spiritus mendax in ore omnium Prophetarum eius.*

Item, & *Ioan. 8. cap.* dicitur, Quodd cum Diabolus loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, & pater eius; ergo mulieres prædictæ non sunt confessæ impossibilia.

Item, dicit Ioannes Chrysostomus *super Mattheum*, quodd interdum concessum est Diabolo verum dicere, vt mendacium suum rara veritate commendet, & habetur per beatum Thomam *in 2. 2. q. 172. artic. 6.*

Item, quodd Dæmon possit loqui talibus mulieribus, probatur, quia Angeli boni locuti sunt & conuersati sunt cum hominibus: nam vt scribit Augustinus *in lib. de Ciuitate Dei*, Angeli boni assumptis corporibus † apparuerunt Abraham, & visi sunt à tota familia. † Apparuerunt etiam Angeli Loth, & ciuibus Sodomorum: scilicet duo Angeli in specie duorum iuue-

num, prout scribitur *in Genesi*. Similiter Angelus qui apparuit Tobia ab omnibus visus est, † prout scribitur *in Tobia*. Et de Angelis bonis, qui apparuerunt Abraham dicitur *Genes. 18. capit. Cùmque comedissent, dixerunt ad eum: Vbi est Sara uxor tua, &c.*

Ex quo patet, quodd Angelus non solum potest assumere corpus, sed etiam assumpto corpore exercere opera animæ vegetatiuæ, quæ sunt vivere, nutrire, generare, augmentare: hoc enim totum comprehenditur sub nutrire. Si igitur Angeli boni hæc possunt, sic & Dæmones.

Et si dicant & confiteantur tales mulieres prædictæ, aliquando coire Diabolum cum eis, non videtur hoc omnino impossibile: † pro quo adduco, quod scribit sanctus Augustinus *in 15. de Ciuitate Dei*, dicens, se audiuisse à fide dignis, Syluanos & Faunos, quos Incubos & Succubos dicimus, mulieribus improbos extitisse: nam sicut Angeli lucis assumunt corpora ex aëre, ex superiori & puriori parte aëris; ita Angeli tenebrarum assumunt corpora de inferiori parte & de foetida, vt dicit Ægidius *super octaua distinctione, 2. lib. sent. & lūd. in c. 1. lib. 7. de summo bono.* & plurimi Theologi consentiunt. Iacobus de Voragine etiam recitat, Dæmonem sub forma Angelica venisse ren-

Coitus Dæmonum cum mulieribus.

tatum

Apparitio bonorum Angelorum in assumptis corporibus.

tatuni Sanctam Iulianam.

Dæmo- Item, quod Dæmones assu-
nes va mant corpora aëreæ substantiæ,
rias in & fallere possint istas mulieres,
ducunt probatur in istis versibus Clau-
fortas ad deci- diani Poëtæ eximij, loquentis de
piendū. Dæmonibus, sic dicentis:

*Hi velut aëreo vestiti corpore, no-
stram*

*Mentiti speciem, multos phantaf-
mate ductos*

*Deludunt homines, falsi verique
Propheta.*

*In tenebris lucem simulant, in lite
quætem,*

*Abcondunt sub pace dolos, in felle
figurant,*

*Sub dubia specie recti vitata re-
ponunt.*

Et Hieronymus in vita &
legenda beati Antonij dicit:
*Quandoque Dæmones terrent,
nunc mulierum, nunc bestiarum,
nunc serpentum formas sumentes,
&c.*

Ergo possibile est Dæmonem
apparere mulieribus prædictis,†
aliquando in forma magni ma-
gistri, vel amasij sui, aliquan-
do in forma canis, vel alterius
animalis, vt dicunt: ergo non
videntur confessæ impossibilia, si
dicunt se conuersatas cum Dæ-
monibus, & eos vidisse in for-
ma humana; & cum eis habuis-
se concubitum, & ab illis por-
tatas esse de vno loco ad alium,

puta à ciuitate Parisiorum vs-
que Romam, &c.

Accedit ad hoc quod scribit
beatus Gregorius in 8. lib. suorum
moralium, † Quod quidam sa-
cerdos reuersus domum man-
cipio suo negligentius venienti
dixit: *Veni Diabole, discalcea me;*
quod mox ceperunt caligarum
corrigæ in summa velocitate
dissolui, vt apertè demonstraret,
quod ipse qui nominatus fuerat,
scilicet Diabolus, ad extrahen-
dum caligas obediret. Et dicit
ipse sanctus Gregorius, quod
tunc presbyter pauescens, ma-
gnis vocibus exclamauit, dicens:
*Recede miser, recede miser, non ti-
bi, sed mancipio meo imperabam,*
&c. ergo non videtur impossi-
bile quod Dæmon prædictis mu-
lieribus, seu viris eum inuocan-
tibus appareat.

Item pro ista parte facit, †
quia videmus quotidie maleficia
fieri aduersus coniugatos &
alios, vt habetur in cap. fraterni-
tatis, supra de frigiditate & maleficiat. &
33. q. 1. cap. si per sortiarias, patet
per illud Virgilij (si Poëtæ cre-
dimus) de fociis Vlyssis, quos
mutauit Circe in formam ani-
malium; vnde dicit ipse Virgi-
lius:

*Carminibus Circe socios mutauit
Vlyssæi.*

Carminibus, id est, incantatio-
nibus.

Et † dicit Isidorus in 8. Ety-
mologia

Exem-
plum de
Dæmo-
ne obré-
perante
nuocan-
ti ipsum.

Malefi-
cia ad-
uersus
coniuga-
tos &
alios.

Eclog. 8.

mologiarum lib. quòd illa transmutatio sociorum Vlyssis non fuit fabulosa.

Et † in Exodo legitur, quòd Magi Pharaonis coram Moyle & Aaron verterunt virgas in dracones, & aquam in sanguinem, &c.

De † Arcadibus legitur, quòd Arcades transeuntes stagnum quoddam in Arcadia vertebantur in lupos.

Et Apuleius sectæ Platonice philosophus scribit historicè, † seipsum in asinum fuisse conuersum, dum auis fieri conaretur per artem magicam; sed tractu temporis in hominem fuisse restitutum.

Et iterum, vt ad sensus historicos redeamus, Augustinus *in 18. de Ciuitate Dei*, scribit quendam Dementem nomine fuisse versum in Lupum, sed post annum decimum in hominem restitutum: & subdit *ibidem* ipse Augustinus: & cùm essemus in Italia, audiuius quasdam mulieres imbutas his malis artibus, dato casco statim homines vertere in iumenta, quæ necessaria quæque portabant: & finita opera, iterum fieri homines: mens tamen seruabatur humana. Et idem dicit Apuleius prædictus de seipso scribens: *Quamquam essem perfectus asinus, sensum tamen retinebam humanum.*

† In contrarium facit secun-

dum veritatem, quòd prædicta non sint possibilia, quia vt dicit Damascenus *in 3 cap. lib. 2.* † Angelus & Diabolus sunt substantia incorporea; ergo bestiale est dicere, quòd Dæmones habeant manus vel pedes.

Item, † quòd Dæmones coire non possint, etiam si ex permissione diuina assumant corpora aërea, patet per physicam rationem: quia dicunt Physici semen esse superfluum vltimæ digestionis, & cætera: sed quibus non competit mutatio alimenti, non competit emissio seminis, ergo, &c.

Item, † quòd non possit Diabolus loqui, & sic non possit petere censum à mulieribus istis, nec præcipere ipsis, quòd abneget Deum, probati videtur; quia etiam si liberè assumerent corpora, in corporibus assumptis non sunt illa, quæ requiruntur ad formationem vocis: & idèd dicit Philosophus *in primo Politicorum*, quòd soli homini natura dedit sermonem: & Ægidius *super 8. dist. 2. lib. sentent.* vult Dæmonem non habere os, linguam, dentes, palatum, pulmonem, & sic mutum, & cætera: & idèd licèt aliquando Dæmones videantur loqui in assumptis corporibus, non est ille sonus propriæ vocis, nec propriè vox, sed voci similis.

Et licèt etiam dicamus, quòd aliquan-

Apuleius in asinum.

lib. 18. cap. 18. de Ciuitate Dei.

aliquando comedant, & illa non est vera comestio: quia & Angeli boni & lucis, si aliquando comedisse legantur, ut dicit Aegidius *super dicta octaua dist. 2. lib. sent.* non fuit vera comestio, quia in illis assumptis corporibus virtus digestiua aberat.

Sed præterea licet dicamus Angelos lucis & Angelos reprobos assumere quandoque corpora ex permissione diuina (quia illis non est potestas nisi à Deo, iuxta illud Euangelij Ioannis: *Non haberes potestatem aduersum me ullam, nisi tibi datum esset de super.* & Paulus *ad Rom. 13. cap. Non est enim potestas nisi à Deo.*) & tamen regulariter in tenebroso aëris carcere detinentur Dæmones usque ad diem iudicij, scribente Augustino *in lib. 3. super Genesim ad litteram*, & Magistro sententiarum *in 2. lib. distinct. 6.* si ergo aliquando Dæmones corpora assumant ad nocendum, hoc ex speciali permissione procedit: cum scribat Gregorius *in 1. 2. suorum moralium*, quod nec aërem, in quo habitant, nec alia possunt elementa concutere, nisi permittat Deus. De hoc etiam legitur *Matth. 8. Marci 5.* unde satis patere videtur, quod Diabolus non possit facere, mulierem, vel masculum abnegare Deum, committere homicidium, vel aliud malum facere, nisi ex speciali permissione diuina.

Mall. Malefic. Tom. 11.

Probatur etiam hoc aliunde. quia, ut scribit idem Gregorius *in 18. suorum moralium: Omnis voluntas Diaboli iniusta est: tamen Deo permittent, omnis potestas iusta, &c.*

Et idem Gregorius *in 3. Dialogorum* inquit: *Malignus spiritus cogitationi, locutioni, atque operationi nostræ semper assistit, si fortasse quid inueniat, unde apud examen æterni iudicis accusator existat: &c.* Et sic spiritualiter, non corporaliter assistit nobis Dæmon.

Sed præterea ratione probo, quod non libero voluntatis arbitrio adest Dæmon aduocanti: quia si pro libera voluntate posset Dæmones nocere, & male persuadere in corporibus assumptis, & non solum mulieribus, sed etiam viris persuaderent hæreses, & sanctæ fidei nostræ abiurationem, & omnia mala: quod tamen regulariter non contingit.

Item & viris bonis, & piis nocerent, quod tamen non faciunt: quia certum est bonos, pios, & iustos securos esse ab incursionibus Dæmonum: nam ut dicit Hieronymus *in vita beati Antonij*, Iustus non subiacet Dæmoni.

Et generaliter concludo, quod licet de potestate Diaboli scribat Iob *in 41. cap. 3. Non est super terram potestas, quæ cõparetur ei:* tamen ista est frænata à potestate

S diuina

Angeli
qualiter
dicantur
comedere.

Ioan. 19.

Vbi de
rincatur
Dæmo-
nes usque
ad diem
iudicij.

Cur
actibus
nostris
assistat
Dæmon.

Dæmo-
nes non
adiunt
aduocā-
ti pro ar-
bitrio.

Magna
est Dæ-
monis
potestas,
& ma-
gna eius
cupidi-
tas ad
nocendū.

diuina & bonitate. Et dicit Au-
gustinus *in 11. lib. super Genesim*:
Habet Diabolus magnam cupidita-
tem nocendi: facultatem autem nō,
nisi qua datur à Deo. Et paulò
post subiungit Augustinus: *Deus*
singulos malos supponit bonis, &
malorum improbitas, non quan-
tum nititur, sed quantum finit, po-
test.

Vnde non semper quando
vult Dæmon, potest assumere
corpus humanum, ad persuaden-
dum ea, quæ fatuæ mulieres
confitentur.

Et illud est certum: quòd
etiamsi liberè & absolutè assu-
merent Dæmones corpora, &
formam humanam (quod nega-
tur) † tamen numquam appare-
rent, quin terrent: & sic non
libenter & faciliter inuocaren-
tur: quia etiam Angeli boni si-
ue Angeli lucis terrent. Pater
in Angelo, qui apparuit Zacha-
riæ patri Ioannis Baptistæ stan-
te à dextris altaris incensi, quo
viso turbatus est Zacharias:
quem confortans Angelus dixit:
Ne timeas Zacharia.

Et similiter mulieres euntes
ad monumentum, prout scribi-
tur Marci ultimo cap. *Cum vi-*
derent inuenem sedentem in dex-
tris, coopertum stola candida, ob-
stupuerunt valdè: qui dixit illis:
Nolite expauescere.

Similiter etiam Angelus, qui
comitatus est filium Tobie,

compulit Tobiam & filium eius
admirari, & ab illis recedens
dixit: (prout legitur Tobie 12.)
Pax vobis, nolite timere: si sic est
in Angelo lucis, multò magis, &
multum maiorem timorem in-
cutit Angelus reprobis & tene-
brarum: scribit tamen Iacobus
de Voragine *in vita Ioannis Bap-*
tiste, quòd bonorum Angelorū
est proprium ex sua visione ter-
ritos verbis benignis consolari:
mali autem Angeli illis, quos
territos senserint maiorem timo-
rem incutiunt; vnde non facile
est, nec possibile etiam, nisi ex
speciali permissione diuina, Dæ-
monem assumere corpus, & ap-
parere inuocantibus illum.

† Ad illa autem quæ dixi su-
prà, per artem magicam socios
Vlyssis versos à Circe in belluas:
& per artem magicam homines
verti in bruta, Domini mei:
sciendum, quòd beatus Augu-
stinus *in preallegato 18. lib. de Ci-*
uitate Dei multa & multa miran-
da dicit de his transmutationi-
bus: tandem tenet ibi & con-
cludit, quòd ista non fuerint fa-
cta realiter: & illæ transmuta-
tiones non fuerunt veræ essen-
tialiter, quamquam illusione
Dæmonum demonstrarentur
esse.

Idem concluditur in vitis Pa-
trum, vbi agendo † de miracu-
lis sancti Macharij dicitur, quòd
quædam puella fuit ducta ad

S. Ma

B. Ma-
charius
Dæmo-
nis fallax

ciam
soluit.

S. Macharium, quâ parentes eius dicebant arte magica factam equam sic & taliter quod omnes vidētes eâ dicebāt esse equā: his respondit amicus Dei, quod ipse nō videbat equā, sed puellā: non enim poterat ipse à Dæmonibus illudi: post hoc introduxit vnā cū parentibus puellam in cellam suam, orans deuotissimè Deum, vt ipse talem monstraret parentibus, qualis sibi videbatur, & repente fugatâ Dæmonum fallaciâ, omnibus apparuit puella ipsa in forma sua propria hominis: ex hoc apertè demonstratur, quod non realis mutatio illa fuerat, sed illusio oculorum per Dæmonum fallaciâ causata.

Trans-
muta-
tiones,
quas
narrant
historici
& Poë-
tæ, qua-
liter fa-
ctæ in-
telligi
debeant.

Quotiescumque igitur huiusmodi transformationes & mutationes leguntur apud historicos poëtas, semper intelligamus apparenter, non essentialiter factas: sicut videmus in furiosis & ebriis, qui sæpè & sæpissimè aliud pro alio existimant: non enim est difficile Dæmoni, vt Theologi volunt, ex speciali permissione diuina demonstrare, quod homo sit bos, vel lupo: quia non finit veram rem ad oculos peruenire.

Et † Cæcus Esculanus *super tractatu sphaera*, qui plenè incantationes Dæmonum dicitur nouisse, & potentias ipsorum, cū fuerint ei valdè familiares, profitetur, quod Dæmones ne-

queunt humanum corpus verte-
re in brutum. nec possunt face-
re quod mortui resurgant: † sed
miracula possunt facere Dæmo-
nes per virtutem rerum natura-
lium nobis occultam, ipsis ve-
rò notissimam.

Et † alia etiam, quæ miracu-
la videantur, possunt facere
Dæmones: & hoc potest con-
tingere duobus modis; vno
modo ab intra: † quia Dæmo-
nes possunt phantasiam hominū,
& etiam sensus corporeos alte-
rare, vt aliquid appareat aliter
quàm in veritate sit, & hoc etiā
interdum fieri dicitur per virtu-
tes aliquarum rerum corpora-
lium.

† Alio modo possunt Dæ-
mones hoc facere ab extra, quia
Dæmon potest ab aëre corpus
aëreum sumere, & formam ali-
cuius mortui, & sub tali forma
apparere viuus: & istis modis
contingit fieri illusiones à Dæ-
monibus.

Respondendo igitur ad pro-
positum, cū dictum est, quod †
Circe transmouit socios Vlyf-
sis in belluas, dicendum est,
quod hoc fuit apparenter, non
realiter nec essentialiter. & ideo
iure merito † ars magica gentiū
illusiua diu fuit à Romanis ex-
clusa & prohibita: nam in lege
duodecim tabularum fuit prohi-
bita, prout etiam refert Plinius
in lib. naturalis historiae, & iure
S 2 merito.

Magica
ars Ro-
manorū
lege
prohibi-
ta.

merito: quia scribitur etiam 19. *cap. Lenitici*, ubi Dominus dixit: *Non declinetis ad Magos, nec ab ariolis ali, uid sciscitemini, ut polluamini per eos.* Et sequitur in 20. *cap. Vir siue mulier, in quibus Pythonicus, vel diuinationis fuerit spiritus morte moriantur, lapidibus obruent eos; sanguis eorum sit super illos.*

Cur dicatur
Circe
socios
Vlyssis
in te-
stias co-
uertisse.

Et iterum redeundo ad trāsmutationem sociorum Vlyssis in belluas, dicitur secundum sensum allegoricum, quod Circe fuit formosa meretrix, quæ hominum mores sua pulchritudine variabat, aded quod etiam modesti viri capiebantur, & declinabant in bestiales mores propter quod dictum est id esse fictū, quod Circe homines transformabat in belluas; id est, in beluinos mores; ided mutauit socios Vlyssis: quia in variis voluptatibus eos tenuit, quousque facundus Vlysses sua oratione eos reduxit ad notum iter virtutis: nam ut Aulus Gellius dicit in *primo lib. noctium Atticarum*: in pecudum ferarūque numero habetur quisquis corporeis voluptatibus pressus est. Et Philosophus in 1. *Ethic.* inquit: omnino bestiales sunt, vitam pecudū eligentes, & ita est: nam eos, qui dediti sunt passionibus corporeis & voluptatibus, dat Deus omnipotens in reprobum sensum 23. *quest. 4. cap. Nabuchodono-*

for. sed ut *suprà* dictum est, † in talibus tamen semper remanet mens humana, hoc est, synderesis, id est morsus conscientiæ semper repugnat quantum in se est, contra bestiales sensus, seu contra bestialitates huiusmodi.

† Et nota, quod synderesis secundum Augustinum est naturale iudicatorium in quo sunt vniuersalia iuris diuini: & est quædam vis animæ suprema secundum Hieronymum, quæ semper remurmurat & repugnat contra mala: ut etiam hoc habes per Archidiaconum 26. *quest. cap. Episcopi.* Synderesis quid sit.

Concludo itaque quod impossibile est per artem magicam mutari hominem in aliquam bestiam, seu in animal brutum. † Et qui credit aliquam creaturam posse transmutari in aliam creaturam, stultus est, & Pagano infidelior. *dicto cap. Episcopi.*

Sed per miracula vera & facta veræ fiunt transmutationes, 1. *quest. 1. cap. teneamus.* † ut de virga coram Moyse transmutata in draconem, quod non fuit illusio, sed fuit mutata natura; ut de consec. dist. 11. re vera: nam miraculum dicitur, quia mirum: quia est supra vires naturæ, vel quoad factum, vel quoad modū: quoad factū, ut quod ad preces Gregorij Neocæsariensis legitur quidam mons retractus, & locum dedisse basilicæ ædificandæ: ut refert Transmutationes veræ per miracula.

Bisaria possunt fieri miracula.

refert Archidiaconus 26. *quest.*
5. *cap. nec mirum.* quod mortuos
etiam legitur resuscitasse beatū
Petrum, vt habetur in *Actibus*
Apostolorum 9. *cap. in fin. & 1. quest.*
1. *cap. teneamus, praeallegato, & 23.*
quest. 8. cap Petrus, & Luca 7. & 8.
& de poenit. dist. 1. §. Ex his itaque,
aliis §. denique, vers. in Euangelio.

Miracu-
la vera
sunt su-
pra vires
naturæ.

Miracu-
la quoad
modum
quante-
riant.

† Hæc sunt miracula, quia sunt
super vires naturæ: quoniam de
priuatione ad habitum non
datur regressus via naturali.

Fiunt etiam miracula quoad
modum, vt in infirmis, quos
in instanti Deus sanauit, & ha-
betur in Euangelio Ioannis,
Matthæi, Marci, & Lucae in
multis locis, & Archidiaconus
refert in dicto capite, *nec mi-
rum.* Hæc sunt miracula bona.

Sed redeundo ad propo-
situm, † & concludo, plurima ex
his, quæ confitentur tales mu-
lieres, de quibus *suprà*, sunt
impossibilia, vt putà quod con-
uertantur in muscipulas; plura
alia sunt verisimilia.

Francis. Peña

In Ambrosij de Vignate arti-
culum primum questionis
de Strigibus.

† Circa primum, &c.]
Summa huius primi articu-
li hæc est. Tria hîc potissimùm nititur
concludere: primum, non posse
Dæmones liberè, & pro nutu, &

arbitrio suo exercere cum Lamiis ea
maleficia, quæ ab ipsis narrantur:
secundum, ea tamen posse facere
Dæmones permittente Deo: ter-
tium, impossibile esse virtute Dæmo-
num vnâ creaturam in aliam trans-
mutari: sed eas transmutationes, quæ
à plerisque factæ narrantur, apparen-
tes fuisse, non veras. Quæ omnia ex
disputationis seriè suo loco manifesta
fient.

† Et videtur, quod sint possibilia pra-
dicta, &c.] Ex his argumentis non
colligas protinùs contrariam senten-
tiam profiteri Ambrosium, quoniam
vt paulò antea dicebam *commentario 1.*
seu num. ad q. Ambrosij nostri sententia
eius est, Dæmones liberè, & pro nutu
& arbitrio suo non posse hæc scelera
exercere, nisi ex permissione diuina.

† Probat, quia Dominus interroga-
uit Dæmonem, &c.] De intellectu
seu expositione huius auctoritatis vi-
de B. Thomam 2. 2. *quest. 95. art. 4. ad*
primum argumentum, quam etiam re-
tulit Ambrosius *Tractatu de hæres. in*
responsione ad 1. argumen. q. 7. n. 84.

† Et ero spiritus mendax in ore om-
nium Prophetarum eius.] Hoc per-
mittit Deus optimus, maximus; cum
placet suæ prouidentiae, ob peccata ho-
minum, qui veritatem intelligere non
merentur.

† Apparuerunt Abraha.] Hoc ha-
betur *Genesis c. 18.* Vbi apparuerunt
Abrahæ tres Angeli in forma trium
virosum.

† Apparuerunt etiâ Angeli Loth &
ciuibus Sodomorum] Id habetur *Gen.*
c. 19. Vbi duo Angeli à Loth hospitio
suscipiuntur.

† Prout scribitur in Tobia.] Id habe-
tur *Tobia c. 5.* Vbi Angelus Raphaël
Tobiam iuniorem ducit in Rages ci-
uitatem Medorum.

† Pro quo adduco quod scribit san-
ctus Augustinus, &c.] De hoc dubio

S 3 breuiter

breuiter scribit B. Thomas 1. part. *quæst. 51. art. 3. ad sextum argumen- tum*; ubi ait, impudentiæ videri, ne- gare huiusmodi experimenta: cum multi hæc vera esse fateantur. Ple- nius hæc prosequitur Iacobus Spre- nger in *Malleo Maleficarum*, part. 1. *quæst. 3. & 4.* & dicam paulò post, *vers. item quod Dæmones coire non possint.*

† *Aliquando in forma magni Ma- gistri.*) Id est in forma præsidis siue regis: nam quisquis hanc diabolicam sectam proficitur, adducitur ab eo, à quo instituitur ante tribunal Dæmo- nis, qui in folio quodam ad similitu- dinem regis sedet. Dæmon enim se illis in figura quadam visibili, & cor- poreâ ostendit, ut falsam maiestatem suam, & imperium, ementito quodam signo illis persuadeat: ita Alfonso Castrus lib. 1. cap. 16. *de iusta heret. punit.*

† *Quod quidam sacerdos reuersus domum, &c.*) Pessima est eorum con- suetudo, qui vel ob iram, vel ob quamlibet aliam causam facillè Dæ- mones vocant, exclamantes, ut sibi præstent vel auxilium, vel aliquod alicui nocumentum inferant: Dæmo- nes enim cum habeant obstinatam voluntatem in malo, ut grauius & verè docet B. Thomas 1. part. 9. 64. *art. 2.* paratissimi sunt ad nocendum: quare cauendum est ab hac incauta Dæmonum inuocatione, ne fortè per- mittat Deus ob peccata nostra, ut Dæ- monis potestas soluat, & grauius inuocantibus noceat.

† *Quia videmus quotidie maleficia fieri aduersus coniugatos, & alios, &c.*) Hoc est verissimum, & quotidianâ experienciâ comprobatum, adeò ut maleficium inter impedimenta ma- trimoniij numeretur à Theologis, lib. 4. *Sentent. dist. 34.* & à Canonistis in *rit. de frigidis & maleficiatis in Decre-*

talibus, & in cap. si per sortiarias, 33. q. 1. quibus in locis latè de hoc malefici- genere disputant Doctores: adde Ia- cobum Sprenger in *Malleo Malefi- carum*, part. 2. *quæst. 1. cap. 5. & seq.* Paulum Grillandum *tract. de Sortile- giis quæst. 6.* & Alphonsum Castrum lib. 1. cap. 15. *de iusta heret. punit.*

Hæc autem maleficia, quæ aduer- sus coniugatos & alios fiunt, ne possint actum venereum exercere, multis mo- dis permittente Deo, fieri possunt, tam ex parte Dæmonum, quam ex parte Maleficorum, qui Dæmonum pote- state funguntur. Ac Dæmones qui- dè variis hæc artibus perpetrare pos- sunt: primò mouendo hominis phan- tasmata ad illusionem: ut si tale phan- tasma fœminæ obijceretur, quò sibi redderetur horrificum vel tactu vel visu membrum genitale viri. Secun- dò possunt per eandem specierum al- terationem inuisam & exosam vxorè viro reddere, & virum fœminæ. Ter- tiò possunt per solum motum impedi- re virile ne erigatur, aut erectam rela- xare, ne opus venereum possit vel ini- re, vel absoluere. Quartò possunt tẽ- pore breuissimo & actu citissimo ap- plicando actiua passiuus, & instrumẽ- tum fœmineum indurare, & lumbos viri infrigidare, & spiritus illos, qui- bus instrumentum erigitur, exufflare & dissipare. Possunt item permitten- te Deo, per venena vel aliam herba- rum applicationem, generatricem vir- tutem in viro exsiccare, & conceptri- cem in fœmina. Denique multis aliis incognitis modis hæc maleficia per- petrare possunt.

Ad hæc verò maleficia exercenda Malefici credunt se posse compellere Dæmones, cum in eo valdè decipian- tur: homines enim nisi diuina virtute muniti, nulla arte valent inuitos Dæ- mones trahere aut tenere, aut ad ali- quod opus faciendum compellere.

Dæmones

Malefi-
cia e-
ra con-
iugatos
multis
modis
fiunt.

Dæmones autem, vt facilius homines ad se alliciant, fingunt se eorum obsequio esse addictos, & imperio eorum premi ac cogi. Sed de hoc vide omnino quod scripsi *lib. 2. commentariorum in Directorium super quæst. 42. §. Annulum, vel Speculum.*

Iam illud hoc loco breuiter inquirendum est, videlicet quo pacto hæc maleficia dissolui possint. Et cum maleficiati hæc sapissimè, Deo permittente, patiantur ob peccata sua, idè optimum remedium est, vt contrito corde sese ad Deum conuertant, precibusque tam ipsi pro se, quam alij pro ipsis diuinam misericordiam implorent: item exorcismorum beneficio vtantur: de quo in dicto cap. si per fortiaras 3. q. 1. ita scriptum est: Si per fortiaras atque maleficas artes, occulto, sed numquam iniusto Dei iudicio permittente, & Diabolo præparante, concubitus non sequitur, hortandi sunt quibus ista eueniunt, vt corde contrito, & spiritu humiliato, Deo & sacerdoti de omnibus peccatis suis puram confessionem faciant, & profusis lacrymis, & largioribus elemosynis, & orationibus atque ieiuniis Domino satisfaciant: & per exorcismos, ac cætera ecclesiastica medicinæ munia ministri Ecclesiæ, tales quantum Dominus annuerit, qui Abimelech ac domum eius Abrahæ orationibus sanauit, sanare procurent. Hæc ibi. Refertque Iuo in Decreto par. 8. cap. 194. & de hoc articulo vide plenè per Iacobum Sprenger in *Malleo Maleficarum, part. 2. q. 2. cap. 1. & seq.*

Postremò sciendum est in hac causa, nullo pacto licere vnum maleficiū per aliud maleficio dissoluere. Hæc est communis sententia Theologorū *lib. 4. Sentent. dist. 3. 4. vbi B. Thomas quæst. 1. art. 3. & Ioannes Maior qu. 2. Syluester in summa, verbo, Maleficiū,*

quæst. 8. Alfonso Castus lib. 1. cap. 15. de iusta heret. punit. & alij quos gratiā breuitatis omitto. Quamobrem nullo pacto licet Dæmones inuocare, aut Magicos, seu Incantatores adire, vt illi illata iam maleficia per alia maleficia dissoluant. Primum quoniam hæc suapte naturā malum est, nullo ergo pacto id admittere licet. Rursus Dæmones hostes nostri sunt, nullamque nobis fidem nisi in nostram perniciem seruant. Præterea non sunt facienda mala, vt inde eueniant bona. Huc spectat cap. qui sine salatore 26. q. 2. hæc verò propositio Quod maleficia liceat dissoluere per alia maleficia, tamquam erronea fuit damnata per Facultatem Theologicā Parisiensem anno Domini 1318. in hæc verba: Sextò quod licitum sit, aut etiam permittendum, maleficia maleficiis repellere, error. Hæc ibi.

Tandem, vt nihil in hac causa parum explicatum relinquamus, hoc etiam omnino addere oportuit, non modò non licere vnum maleficio per aliud repellere (vt hæcenus ostensum est) sed nec licere vti operā Malefici ad tollendum aliud maleficio, etiam si paratus sit Maleficus ille ad exercendum maleficia. Hæc est etiam communis, vera, & omninò tenenda sententia, quam profitentur Alfonso Castus *lib. 1. cap. 15. de iusta heret. punit. Dominicus Sotus lib. 4. Sentent. dist. 34 quæst. 1. art. 3. Iacobus Vngarellus apud Angelum Clauasium in summa, verbo, Superstitio, §. 13. & alij, quos studio breuitatis omitto; hæc inquam est communis & vera sententia, quam præcitati sequuntur aduersus Aureolum lib. 4. Sentent. dist. 34. quæst. 1. & Angelum Clauasium in dicto §. 13. Rationes validissimas, quibus hæc sententia nititur, vide apud Doctores proximè citatos.*

Ex his omnibus refellitur verissimè

Gene.
20.

Maleficio
dissoluere
non licet.

mè decisio textus in *Leorum. C. de malef. & mathemat.* Bartoli & aliorum interpretum iuris Ciuilis *ibidem*, Baldi in *l. 1. C. e. tit.* asserentium licere vti maleficiis ad alia maleficia auertenda. Immo verò præcitatum *l. eorum C. de malef. & mathemat.* velut iniquam iam olim iusto iudicio condemnauit Leo Imperator cognomento Philosophus per constitutionem quamdam Græco sermone cōscriptam, quā nunc Latinam habemus; estque mihi inter constitutiones huius Imperatoris *nu. 65.* cuius initium est: *Qui propter temulentorum, &c.*

† *Et dicit Isidorus in 8. Etymolog. lib. &c.*] Id habet Isidorus *lib. 8. Etymolog. c. 9.* cuius verba ita habent: Fertur & quædam Maga famosissima Circe: quæ socios Vlyssis mutauit in bestias. Hactenus Isidorus. Ambrosius verò paulò post copiosè demonstrabit has non fuisse veras transmutationes, sed tantum apparentes, & illusionibus Dæmonum fabricatas.

† *Et in Exodo legitur quòd Magi Pharaonis, &c.*] Hæc historia habetur *Exodi c. 7.* ea verò notissima est, & ob id à me omittetur, qualiter autem Magi Pharaonis illa per incantationes suas fecerint, quæ Scriptura commemorat præcitato loco, copiosè exponunt Theologi; ea speculatio non est præsentis loci, nec nostræ breuitatis. Vide B. Thomam *par. 1. q. 110. art. 4. & 2. 2. q. 178. art. 2. & lib. 3. aduersus Gentiles c. 104. & multis sequentibus.*

† *De Arcadibus legitur, quòd Arcades, &c.*] Hoc scribit B. Augustinus *lib. 18. de Ciuitate Dei c. 17. & 18. c. eiusdem lib.* ait ita: *Mandatūque est literis à diis vel potius Dæmonibus Arcades in lupos solere conuertere.* Hæc ibi. De Arcadibus hoc etiam reperio apud Isidorum *lib. 8.*

Etymolog. c. 9. Legitur, inquit Isidorus de sacrificio, quòd Arcades Deo suo Lycao immolabant, ex quo quicumque sumerent in bestiarum formas conuerterebantur Hactenus ille.

† *Seipsum in asinum fuisse conuersum, &c.*] Iam monui paulò antea Ambrosium paulò post ostensurum has non fuisse veras transmutationes, interim videto quid de hac re scribat Alfonsus Castrus *lib. 1. c. 14. de iusta heretisorum punit.* vbi & hæc refert, & qualiter sint intelligenda, declarat.

† *In contrarium facit secundum veritatem, &c.*] Reuocandum est in memoriam, quod dixi *suprà num. 1. sub initium questionis nostræ de Lamiis*, vt hæc quæ nunc subsequuntur intelligantur: nam hîc iam nititur Ambrosius ostendere Dæmones re vera non posse pro nutu & arbitrio suo ea maleficia & opera cum Magis exercere, quæ ipsi commemorant: posse tamen ea perpetrare ex permissione diuina: eo excepto, quod paulò etiam post demonstrabit, videlicet eos non posse vnā creaturam in aliam transmutare. Hæc est sententiā huius auctoris, vt apertissimè colligitur ex serie totius disputationis; quæ & communis est, & vera, & communi Theologorum consensu recepta: non ergo negat Lamiæ posse corporaliter deferri per longa locorum interualla, aut alia quæ cum ipsis geri dicuntur; sed cuncta hæc non posse liberè per Dæmones exerceri, nisi Deus optimus, maximus id permittat.

† *Angelus & Diabolus sunt substantia incorporea.*] Vide B. Thomam *1. par. quest. 51. art. 1. & ibi Caietanum*, & Theologos scholasticos *lib. 1. sentent. dist. 8.* Burchardus *lib. 20. decretorum cap. 88.* ex dialogo Gregorij hoc affert decretum: *Dis*
quæso

quæso te, apostatas spiritus à cœlesti gloria deiectos, corporeos, an incorporeos esse suspicaris? Petrus. Quis sanè sapiens, esse spiritus corporeos dixerit? Hactenus ibi.

Dæmo-
nes in-
cubi &
succubi
an coëant
& quo-
modo.

† Item; quòd Dæmones coïre non possint etiam si ex permissione diuina, &c.] Hoc quod Ambrosius refert hîc ad incubos & succubos Dæmones referendum est, de quo magna est controuersia inter graues auctores, videlicet an sit verum quòd Dæmones actus venereos exercent in assumptis corporibus, nunc formam virorum, aliàs formam seu figuram fœminarum assumptes. Et Ambrosius hîc significare videtur omnino esse impossibile, vt Dæmones coëant, etiam si ex permissione diuina corpora crassa assumant. Hoc ipsum sub dubio videtur relinquere beatus Augustinus lib. 15. de Cinitate Dei cap. 23. & alij. Sed beatus Thomas par. 1. qu. 51. art. 3. ad sextum argumentum, & Iacobus Sprenger in Malleo Maleficarum part. 2. quaest. 1. cap. 4. & Bartholomæus Sybilla in speculo peregrinarum quaestionum, quaest. 2. secundi, tertia Decadis, & Alfonsus Castrus lib. 1. cap. 16. de instahæreticorum punitione, & alij de hac re non censent dubitandum. Quoniam verò res hæc ad credendum videtur difficilis, propterea quid de hoc articulo sentiendum videatur libenter explicabo, iuxta mentem præcicatorum Doctorum.

Dæmō ergo qui harum rerum inferiorum proprietates bene notas habet, potest aërem condensare, & ex illo, aut ex aliqua alia materia corpus conficere, illudque in figurā hominis, aut alterius animalis disponere. Quo corpore confecto, licet illi nullam animam dare possit, potest tamen circa motum localem omnia illa operari, quæ operaretur anima, si esset in illo:

Mall. Malefic. Tom. 11.

nam potest mouere manus, pedes linguam ad locutionem, eriger membra genitalia, vt apta esse videantur ad coïtum, & totum denique corpus mouere, sicut viri cum mulieribus coeuntes mouere solent. Tametsi verò hæc omnia fecerint, semen tamen ex corpore illo emittere non possunt: quia semen illud (vt physici & medici docent) est pars substantiæ, quæ ex cibo optimè digesto remanet, illa scilicet quæ proxima est, vt conuertatur in sanguinem: corpus autem illud phantasticum cum sit prorsus inanimatum, non potest cibos concoquere, nec vllam illorum facere digestionem: vnde consequitur, vt nec semen vllum habeat, quod emittere possit, dum coïre nititur cum fœminis. Necessarium est igitur, vt cum Dæmon coït cum fœmina mediante illo corpore phantastico à se, Deo permitte, fabricato, ex alio corpore humano semen illud extorqueat, vt illud in vas muliebri emittere possit. Fœmina verò præstigiis Dæmonis illusa putat semen illud à Dæmone incubo ex proprio corpore emitti. Dubium autem non est, quin fœmina possit ex illo semine concipere, vt præcitati vno ore admittunt. Si verò contingeret concipere, proles inde nata non esset dicenda filius illius Dæmonis concumbentis, sed potiùs filius illius hominis, à quo Dæmon extorsit semen, quod in vterum fœminæ immisit, ex quo conceptus ille subsecutus est. Ita docent præ cæteris beatus Thomas & Alfonsus Castrus proximè citati. Ambrosius verò hîc non negat hanc communem sententiā, sed idem prorsus sentit, vt eius ratio demonstrat.

Incubum Dæmonem vocant Doctores eum, qui in figura viri cōcumbit cum fœmina; succubum verò

T appellant

Dæmo-
nes coë-
untes nō
possunt
ex cor-
poribus
assump-
tis semē
emittere

Semen
ex alio
corpore
assumit
Dæmo-
nes ad
coïtum.

Incubi
& suc-
cubi dæ-
mones
qui.

appellant eum, qui in forma & figura foeminae supponitur viro coeunti, à quo accipit semen, quod cum sit incubus transfundat in vterum foeminae. Lamiae autem saepe experiuntur huiusmodi Dæmones incubos & succubos, ut constat ex earum confessionibus; & ex his remanet apertus hic Ambrosij locus.

† *Item, quod non possit Diabolus loqui, &c.*] Hic locus eodem modo intelligendus est, ac proximè præcedens: nam cum Dæmones sint spirituales substantiae corporibus carentes, manifestum est, quod ex proprietate suae naturae non possunt eos actus exercere, qui exercentur per instrumenta corporis organici, & propterea consequitur, ut si in assumptis corporibus loquantur, palpent, emittant semen, & similia faciant, tales actus naturaliter nec sunt Dæmonum, nec eorum corporum, à quibus mediantibus Dæmonibus exercentur. Angelus ergo bonus, vel malus propriè non loquitur per corpora assumpta, sed est aliquid simile locutioni, in quantum format sonos in aëre similes vocibus humanis. Ita dicit B. Thomas *par. 1. quest. 51. art. 3. ad quartum argumentum*, & iuxta hanc doctrinam accipienda sunt quae hoc loco tradit Ambrosius; immò ipse etiam seipsum explicat *in fine huius num. ibi: Non est ille sonus propriae vocis, &c.*

Come-
dere nō
coeun-
t Angelis.

† *Illam non est vera comestio, &c.*] In sacra Scriptura Angeli aliquando comedisse leguntur, ut *Genesis cap. 18. ibi: Cumque comedisent, &c.* & *Tobia c. 8. ibi: Et post hac epulati sunt benedicentes Deum.* Qualiter autem intelligendi sint comedisse, dubium est: & Ambrosius illam non fuisse veram comestionem apertè declarat hoc loco; cui omnino consentit B. Thomas *in 1. par. quest. 51. art. 3. ad quintum argumentum*, cuius haec sunt verba: Ad

quintum dicendum, quod nec etiam comedere, propriè loquendo Angelis conuenit, quia comestio importat sumptionem cibi conuertibilis in substantiam comedentis. Et quamvis in corpus Christi post resurrectionem cibis non conuerteretur, sed resolveretur in præiacentem materiam: tamē Christus habebat corpus talis naturae, in quod posset cibis conuerti: unde fuit vera comestio. Sed cibus assumptus ab Angelis neque conuertebatur in corpus assumptum, neque corpus illud talis erat naturae in quod posset alimentum conuerti: Unde nō fuit vera comestio, sed figuratiua spiritualis comestionis. Et hoc est quod Angelus dixit *Tobia 12.* Videbar quidem vobiscum manducare & bibere, sed ego cibo inuisibili, & potu, qui ab hominibus videri non potest, vtor. Abraham autem obtulit eis cibos, existimans eos homines esse, in quibus tamen Deum venerabatur, sicut solet Deus esse in Prophetis, ut Augustinus dicit *16. de Ciuitate Dei.* Haecenus ibi B. Thomas, ex quibus apparet veram esse Ambrosij sententiam hoc loco, quae etiam lumen declarationis accipiet ex traditis per eundem B. Thomam *quodlibeto 3. q. 2. art. 5.*

† *Tamen regulariter in tenebroso aëris carcere detinentur Dæmones usque ad diem iudicii, &c.*] Adhuc persistit Ambrosius in suscepto instituto, ut videlicet probet Dæmones nō pro libero voluntatis arbitrio perpetrare quaecumque maleficia. quotiens & quando volunt: id autem probat hoc medio; quia Dæmones, inquit, tametsi corpora assumere possint ex permissione diuina, non propterea liberrimè quidquid cupiunt, eos facere concludendum est: quoniam regulariter in tenebroso aëris carcere detinentur usque ad diem iudicii. In his

Christus
post re-
surre-
ctionem
qualiter
comede-
rit.

Dæmo-
nes. ad
quem
loeam
detrudi
sint post
lapsum.

his Ambrosij verbis hæc vertitur
 questio, An Dæmones omnes cum
 primum peccauerunt, detrusi fuerint
 ad infernum, an verò remanserint in
 superiori aëris regione, seu in aëre ca-
 liginoso: de hac questione agit Ma-
 gister sentent. lib. 2. dist. 6. §. non enim,
 & ibi Doctores scholastici, & B. Tho-
 mas in 1. par. quest. 64. art. 4. & alibi.
 horum conclusio est, Dæmones vsque
 ad diem iudicii remansisse prope nos
 in hoc aëre caliginoso ad nostrum
 exercitium; licet eorum aliqui nunc in
 Inferno sint ad torquendum eos, quos
 ad malum induxerunt: post diem ve-
 rò iudicii omnes mali tam homines,
 quam dæmones in Inferno erunt.
 Hanc sententiam videtur compro-
 bare illud Iudæ Apostoli in Epistola
 sua Canonica cap. unico, vbi hæc sunt
 verba: *Angelos verò qui non seruaue-
 runt suum principatum, sed derelique-
 runt suum domicilium, in iudicium ma-
 gni diei, vinculis aternis sub caligine
 reseruauit.* hæc ibi. Item illud
 Petri Apostoli in Epistola canonica 2.
 cap. 2. vbi ita scriptum est: *Si enim
 Deus Angelis peccantibus non peper-
 cit, sed rudentibus inferni detractos in
 tartarum tradidit cruciandos in iudi-
 cium reseruari.* hæc ibi: Tametsi ergo
 in hoc aëre caliginoso remanserint ad
 exercitum nostrum, non tamen liberā
 habent nocēdi potestatem: sunt enim
 quasi alligati vinculis & constricti,
 nec nisi ex permissione diuina dissol-
 uentur: atque hoc nititur Ambrosius
 docere hoc loco.

*viris persuaderent, &c.] Et re vera
 certum est non modò fœminis, sed
 etiam viris persuadere Dæmones hæc
 scelera quæ numerat hic Ambrosius,
 & quæ copiosius retulit supra num. 1.
 & 2. sub initium quest. ingenuè ta-
 men fatendum est, plures esse fœmi-
 nas, quæ hæc diabolicam sectam pro-
 fiteantur, quàm viros. Cuius rei mul-
 tiplex causa assignari potest: prima est
 nimia & facilis mulierum credulitas,
 ob quam sexus muliebris non diffi-
 culter decipitur, quam cum optimè
 intelligat Dæmon, frequentius fœ-
 minas per fraudes & fallacias aggre-
 ditur, quàm viros: nam Euam primā
 omnium matrem Dæmon seduxit: &
 ob hanc causam B. Paulus 1. ad Tim.
 2. non permittit mulierem docere, &
 in Concilio Carthaginensi 4. cap. 99.
 scriptum est ita: *Mulier, quamuis do-
 cta & sancta, viros in conuentu docere
 non presumat.* hæc ibi. Refert Iuo
 in Decret. part. 8. capitul. 234. & Gra-
 tianus in cap. mulier, dist. 23.*

Altera causa esse potest earumdem
 mulierum fragilitas, & ad libidinem
 pronitas: sunt enim mulieres pronio-
 res ad libidinem quàm viri, præcipuus
 autem scopus Maleficarum dum eam
 damnatam artem profitentur, est car-
 nis voluptas, quam dicunt se experiri
 maximam cum Dæmonibus incubis,
 dum in figura virorum seu amafiorū
 suorum cum ipsis nefariè commiscen-
 tur. Ambrosius verò hic non dicit
 nullos decipi viros, sed regulariter nō
 tot viros decipi, quot fœminas; quod
 & verum est ob causas relatas.

Malefi-
 carum
 scopus,
 carnis
 voluptas

Vltima reddi potest hac de re cau-
 sa illa, quam tradit Tiraquellus in no-
 na lege connubiali num. 30. 31. videli-
 cet, quod fœminæ sint multum su-
 perstitiosæ, & ad nouas sectas promp-
 tæ; id quod latè demonstrat ibi more
 suo Tiraquellus: eum videto.

† I se viris bonis, & piis nocerēt, &c.

T 2 Nitua

Assisten-
 tia Dæ-
 monum
 spiritua-
 lis &
 corpora-
 lis,
 † Et sic spiritualiter non corporali-
 ter assistit nobis Damon.] Hoc dictum
 iuxta præcedentia, & consequentia
 intelligendum est: nam spiritualiter
 assistit nobis Dæmon ex propria na-
 tura, corporaliter autem ex permisso-
 ne diuina, in assumptis corporibus, eo
 modo quo hæcenus dictum est.

† Non solum mulieribus, sed etiam

Nituntur equidem Dæmones omnibus modis nocere viris piis, & iustis, ut eos à viâ rectâ deturbent, sicut historia de vitis sanctorum virorum plenissimè testantur: illi tamen, auxiliante Deo, immoti manentes perferunt Dæmonum tentationes, & eas superant. Quod si Dæmonis potestas soluta esset & libera, non dubium quin grauissimè piis viris & sanctis nocerent Dæmones: exemplum extat in Iob, & aliis Sanctis.

† *Non est super terram potestas, qua comparetur ei.*] Integra periodus huius auctoritatis ita habet: *Non est super terram potestas, qua comparetur ei, qui factus est, ut nullum timeret.* Hæc ibi. Huius loci variæ sunt versiones, variæ quoq; expositiones: sed de Dæmonis potestate cõmuniter solet accipi. B. Hieronymus, siue quisquis ille est, cuius sub B. Hieronymi nomine commentarij in Iob circumferuntur, in hunc locum pulchrè scribit in hæc verba: *Nulla creatura est tanta potentia, siue peccatrix creatura tanta malitia: & ideo in utraque re nullus ei poterit comparari. Propria voluntate liberi arbitrij sui in superbiam elatus factus est: id est, ita sui malitiâ deprauatus est, ut nullum timeret, nec ipsum Dominum Deum creatorem suum. Timet quidè ut in lus feruus & prauaricator, sed nõ habet in se dilectionis Dei timorẽ.* Hactenus ibi.

† *Tamen numquam appaerent, quin terrent.*] Hoc dictum verum videtur omnino; quoniam Dæmones aut numquam, aut perquam raro apparent inuocantibus, quin eos magnoperè & miris modis terrent, ut confitentur Magi ipsi, & Maleficæ mulieres: verumtamen non propterea inuocare desistunt, quoniam desiderium intelligendi & consequendi à Dæmonibus ea, quæ cupiunt ipsi inuocantes, su-

perat timorem, quamquam sæpe etiam contingit, ut cum inuocantes Dæmones timorem & horrorem ferre non possint, infelices casus patiantur.

† *Ad illa autem quæ dixi supra, per artem magicam socios Vlyssis versos à Circe, &c.* Ut ea quæ nunc sequuntur facilius intelligantur, reuocanda sunt in memoriam, quæ adnotauimus supra inisio questionis numero 1. nam ex tribus illis, quæ susceperat Ambrosius tractanda in primo articulo huius disputationis de Lamiis, nunc aggreditur postremum, videlicet impossibile esse virtute Dæmonum vnam creaturam in aliam transmutari: sed eas transmutationes, quæ à plerisque factæ narrantur, apparentes fuisse, non veras. De hoc ergo articulo plenè agit hoc loco Ambrosius secutus B. Augustinum lib. 18. de Ciuitate Dei. agit item Alfonso Castrus lib. 1. cap. 14. de iusta hæreticorum punitione, Iacobus Sprenger in Malleo Maleficarum part. 2. questione prima capit. 8. & alij: sed ab his intelliges copiosè quid tenendum sit in hac materia.

Iam ex tota hac disputationis serie hæc conclusio colligenda est: *Non potest Dæmon, nec Magicus ullus Dæmonis ope adiutus transmutare homines essentialiter in lupos, asinos, aut qualibet alia bruta animalia: quoniam ad hoc non potest ullo pacto extendere se potestas Dæmonis.* Ad hanc assertionem probandâ, multa & verè & subtiliter cõmemorant præcitati Doctores, quæ nos gratiâ breuitatis libenter omittimus, cum faciliè inueniri possint suis locis.

† *Vbi agendo de miraculis sancti Macharij dicitur.*] Narratur in vitis Patrum, quod iuuenis quidam puellam quamdam ardentèr amabat,

Potestas
Dæmonis.

Dæmon
non po-
test, nec
Magici
omnes
transmu-
tare ho-
mines
essentia-
liter in
bruta.

bat, eamque sollicitè & frequenter ad libidinem prouocabat: eam puellam, quia numquam sibi voluit assentiri, Iudæus quidam Magus ad preces eiusdem iuuenis in equam conuertit, vt sibi aliisque eam aspicientibus videbatur. Ob eam causam ad B. Macharium virum singularis sanctitatis deducta est: qui cum aspiceret, eandem foeminam se videre, non equam asseruit: quoniam vt rectè dicit hoc loco Ambrosius, vir ille sanctus Dæmonis fallacia illudi non poterat. Macharius ergo sanctus fufis ad Deum precibus pro puella orauit, vt ea fallacia liberaretur, eamque liberatam parentibus reddidit.

† *Et Cacus Esulanus, &c.*] Hoc inducit Ambrosius ad probandam eandem conclusionem ex confessione & auctoritate eorum, qui Dæmones habuerunt familiares: qui etiam fatentur has transmutationes realiter fieri non posse.

† *Sed miracula possunt facere Dæmones, &c.*] Vt totus hic locus apertius intelligatur breuiter nobis hic agendum erit de proposita questione, An scilicet Dæmones possint facere miracula. Primò illud est præfandum, quòd miracula verè & propriè loquendo, ea dicuntur, quæ fiunt præter ordinem totius naturæ creatæ. Ita B. Thomas par. 1. quest. 110. art. 4. ad 2. argumentum, & quest. 114. art. 4. eiusdem prima partis. & ex hoc inferitur, quòd vera miracula non possunt fieri nisi virtute diuina: operatur enim ea Deus ad hominum vtilitatem. Ita tradit B. Thomas 2. 2. quest. 178. art. 2. & tandem ex his concluditur, Dæmones non posse facere vera miracula. Hæc verò sententia intelligetur ampliùs vera esse, ex requisitis ad veram rationem seu essentiam verorum miraculorum, quæ enumerat

Gloss. in cap. vnico de reliquiis & venerat. Sanctior. lib. 6. in verbo, Sed Apostolica. Ex his videtur refelli doctrina Ambrosij hoc loco dicentis: *Dæmones posse facere miracula.* Sed dicendum est, quòd miraculum quandoque capitur largè, pro eo quod excedit humanam facultatem & considerationem Et sic Dæmones possunt facere miracula: quæ scilicet homines admirantur, in quantum eorum facultatem & cognitionem excedunt. Quamuis autem huiusmodi opera Dæmonum, quæ nobis miracula videntur, ad veram rationem miraculi non pertingant, sunt tamen quandoque veræ res; sicut Magi Pharaonis per virtutem Dæmonum veros serpentes & ranas fecerunt. Ita scribit & verè B. Thomas in 1. par. q. 114. art. 4. & hoc ipsum vult dicere hic Ambrosius sub his breuibus verbis.

Sed quæret aliquis qualiter possint Dæmones res quandoque veras producere, & quas res producere possint, & quas verò non possint? Ad hoc respondet B. Thomas loco proximè citato in hunc modum: *Dicendum quòd materia corporalis non obedit Angelis bonis seu malis ad nutum, vt Dæmones suâ virtute possint transmutare materiam de forma in formam: sed possunt adhibere quadam semina, qua in elementis mundi inueniuntur ad huiusmodi effectus complendos: vt Augustinus dicit 3. de Trin. & ideò dicendum est, quòd omnes transmutationes corporalium rerum, quæ possunt fieri per aliquas virtutes naturales, ad quas pertinent prædicta semina, possunt fieri per operationem Dæmonum, huiusmodi seminibus adhibitis: sicut cum aliqua res transmutantur in serpentes, vel ranas, quæ per putrefactionem generari possunt. Illa verò transmutationes corporaliū rerum, quæ non possunt virtute natura fieri,*

Miraculi vox largè sumpta quid sit.

Miracula quæ dicuntur

nullo modo operatione Demonum secundum rei veritatem perfici possunt: sicut quod corpus humanum mutetur in corpus bestiale, aut quod corpus hominis mortuum renouiscat. Haëtenus B. Thomas.

† Et alia etiam, quae miracula videantur, possunt facere Dæmones, &c.] Hic locus in exemplari Ambrosij manuscripto deprauatus erat, sed eū emendauimus, ut est impressus, partim ex sententia, quam tractat, partim ex B. Thoma, quem hic sequitur Ambrosius tacito eius nomine par. 1. quest. 114. art. 4. ad 2. argum. hoc ergo vult dicere: Quamuis Dæmones possint facere ea, quae in proximè superiori commentario num. 30. retulimus; non tamen possunt corpus humanum mutare in corpus bestiale, aut vnum animal perfectum in aliud conuertere: ad hoc enim nō se extendit potestas Dæmonis. Quod si aliquando aliquid tale operatione Dæmonum fieri videatur, hoc non est secundum rei veritatem, sed secundum apparentiam tantum. Et hoc potest contingere duobus modis, quos hic Ambrosius explicat. Hæc est eius sententia, vera quidem & tuta.

Miracula
Dæmonum
ab intra.

† Quia Dæmones possunt, &c. sensus corporeos alterare, ut aliquid appareat aliter, &c.] His modis relatis hic ab Ambrosio veteres illos Magos à Poëtis celebratos in varias sese figuras transmutasse arte Dæmonum credendum est: sicut de Protheo retulit Virgilius lib. 4. Georgicorum in hæc verba:

Prothei
trans-
mutatio.

Verum vbi correptum manibus vinculis
que tenebis,
Tum varia illudent species, atque ora
ferarum:
Fiet enim subito sus horridus, atraque
tigris,
Squamosusque draco, & fuluæ ceruicæ
Leana:

Aut acrem flamma sonitum dabit: atque ita vinculis
Excidet, aut in aquas tenues dilapsus
abibit.

Hæc ille, cui consentiens Ouidius lib. 8. Metamorph. ait:

Sunt quibus in plures ius est transire figuras,

Ut tibi complexi terras maris incola
Protheu:

Nam modò te iuuenem, modò te videre
Leonem:

Nunc violentus aper, nunc, quem tetigisse timerent

Anguis eras: modò te faciebant cornua taurum.

Sape lapis poteras, arbor quoque saepe
videri:

Interdum faciem liquidarum imitatus
aquarum

Flumen eras, interdum undis contrarius ignis.

Haëtenus ille. Has verò transmutationes non fuisse veras, sed apparentes Magorum præstigiis factas, ex eisdem Gentilibus colligere licet.

† Alio modo possunt Dæmones, &c.] Et quemadmodum potest Dæmon ex permissione diuina assumere corpus ex aëre cuiuscumque formæ & figuræ, & in eo visibiliter apparere: eadem ratione potest circumponere cuicumque rei corporeæ quamcumque formam corpoream, ut in eius specie videatur. Ita B. Thomas in 1. par. quest. 114. art. 4. ad 2. argumentum.

† Ars magica Gentium illusua diu fuit à Romanis exclusa, & prohibita.] In legibus duodecim tabularum ita scriptum erat: Qui malum carmen incantarit, frugèrve excantarit, coërcetor. Hæc ibi Plinius lib. 30. naturalis historia, dum loquitur de venefica Magia. Legis quoque duodecim tabularum

Præstigi-
orum
Magorum
transmu-
tationes.

rum meminit; ait enim ita: *Extant apud Italas gentes vestigia eius in 12. tabulis* Idem Plinius l. 28. cap. 2. cum probare niteretur magicarum incantationum aliquam esse vim, dicit, legum ipsarum in 12. tabulis verba hæc fuisse: *Qui fruges excantasset; & Qui malum carmen incantasset.* Huius quoque legis testimonium extat apud Senecam lib. 4. natur. quest. 4. Ulpianus in l. item apud Laheonem, §. si quis Astrologus ff. de iniuriis. diuinatores coercendos docet idem in l. 1. §. Medicos, ff. de variis, & extraord. cognit. id genus medicinae, quod exercetur per exorcismos, id est, ut ego interpretor, per incantationes, siue per maleficia, omnino repudiat; ait enim ita: *Non tamen si incantauit (Medicus videlicet putandus est) si imprecatus est, & ut vulgari verbo imposterum utar, si exorcizauit: non sunt ista medecina genera.* Hactenus ibi. Iam Romani quoque Imperatores multis latis legibus Magicos coercerent, ut in l. multi, l. nemo, l. nullus, C. de malef. & mathemas. sed de his copiosè differuit Ambrosius supra, ubi & nos diximus, & quæ nunc repetit hic fusiùs sunt in superioribus declarata.

† *In talibus tamen semper remanet mens humana, &c.*] Ex tota disputatione satis constat verum esse quod hic tandem cõcludit Ambrosius: cum enim Dæmones non possint mutare homines in animalia, licet possint fraudulenter obicere videntium oculis talia phantasmata, quibus in animalia mutati esse videantur, relinquuntur omnino, ut mens humana in eis semper remaneat. Idem docuit B. Augustinus lib. 18. de Ciuitate Dei c. 18. cuius hæc sunt verba; *Nam & nos cum essemus in Italia, audiebamus talia de quadam regione illarum partium, ubi stabularias mulieres imbutas his malis artibus, in caeco dare solere di-*

cebant, quibus vellent seu possent viatoribus, unde in iumenta illicò vertentur, & necessaria quaque portarent, postque perfuncta opera iterum ad se redirent; nec tamen in eis mentem fieri bestialem, sed rationalem humanamque seruari. Hactenus B. Augustinus.

† *Et nota, quod Synderesis, &c.*] Synderesis habitus quidam est naturalis, qui dicitur nos instigare ad bonum, & murmurare de malo, in quantum per prima principia procedimus ad inueniendum; & iudicamus inuenta. Ita scribit & verè B. Thomas par. 1. quest. 79. art. 12. ad quem recurrere oportet, ut hic Ambrosij locus de synderesi apertius intelligatur. Vide B. Augustinum lib. 2. cap. 10. de libero arbitrio, & B. Hieronymum in Ezechie em cap. 1.

† *Et qui credit, &c. stultus est, & Pagano infidelior, dicto cap. Episcopi.*] Eandem illam conclusionem, videlicet impossibile esse ut virtute Dæmonum homines in bruta animalia verè transmutentur, nunc probat Ambrosius ex cap. Episcopi 26. quest. 5. quo loco ita scriptum est: *Quisquis ergo credit posse fieri aliquam creaturam, aut in melius, aut in deterius immutari, aut transformari in aliam speciem, vel in aliam similitudinem, nisi ab ipso Creatore, qui omnia fecit, & per quem omnia facta sunt: procul dubio infidelis est, & Pagano deterior.* Hæc ibi. Hoc decretum in vulgatis Gratiani exemplaribus Concilio Anquirensi tribuitur. Alfonsus Castrus lib. 1. de iusta hæret. punit. c. 14. circa finem Concilio Ancyrano tribuendum censet; sed hæc aliàs. Burchardus lib. 10. decretorum cap. 29. & Iuo par. 11. cap. 54. decretum quoddam referunt huic valdè simile, quod tribuunt Concilio Agathensi cap. 4. tametsi in Concilio nondum inuenerim: id verò decretum ex Burchardo ita habet: *Perquirendum*

Strigimagarum error de transmutatione in animalia.

num est si aliqua femina sit, qua per quadam maleficia & incantationes mentes hominum se immutare posse dicat, id est, ut de odio in amorē, aut de amore in odium conuertat, aut bona hominum, aut damnet, aut surripiat. Et si aliqua est qua se dicat cum Damonum turba, in similitudinem mulierum transformata, certis noctibus equitare super quasdam bestias, & in eorum consortio adnumeratam esse: hac talis omnimodis scopis

Lamiarū
error de
equita-
tione &
confor-
tio Dæ-
monum
damna-
tur.

correpta, ex parochia ejiciatur. Hactenus Burchardus, à quo in paucissimis discrepat Iuo. Inter hoc decretum & illud, quod ex Gratiano paulò antea retulimus, hæc est differentia, quòd in priori infidelis decernitur, qui credit posse fieri, ut aliqua creatura, aut in melius, aut in deterius immutetur: aut ex vna specie, vel similitudine in aliā transformetur: quòd dogma verissimum esse præcedentia ostendunt: in posteriori verò decreto decernitur, nō esse credendum, ut de odio in amorē, aut de amore in odium mentes hominum transformentur. Quæ res etiam est verissima: quoniam nec Dæmon, nec vlla sortilegia talem vim habent, ut compellant liberam hominis voluntatem ad amandum, vel odio habendum. Ita, & verè tradunt Paulus Grillandus tract. de sortilegiis quest. 3. Alfonso Castrus lib. 1. cap. 15. de iusta haret. punit. hæc enim sortilegia apta sunt potiùs ad inducendum furorem, quàm amorem. Id quod etiam Gentiles, rationem naturalem secuti testantur: nam Ouidius lib. 2. de arte amandi ita cecinit:

*Nec data profuerint pallentia philt-
ra puellis,*

*Philtia nocent animis, vimque
furoris habent.*

Sed de his præter citatos, vide quæ fusiùs scripsimus lib. 2. commentario-
rum in Directorium Inquisitorum su-

per questionem 43.

† *Ut de virga coram Moyse transmutata in draconem.*] Ut apertiùs intelligantur, quæ hoc loco scribit Ambrosius: vide omnino B. Thomam par. 1. q. 114. art. 4. & 2. 2. q. 178. art. 1. & 2. inde enim patebit, verissimam esse hanc Ambrosij doctrinā: ea verò ideò hic non repetimus, quoniam etiam ex antea dictis satis patent. Iam distinctionem, quam hic ponit Ambrosius de miraculis quoad factum, & quoad modum plenius intelliges ex Archidiacono in c. nec mirum 26. q. 5. eum omnino videto.

† *Hæc sunt miracula, quia sunt super vires natura.*] Rectiùs loquitur Ambrosius hîc quàm loquatur Glossa in cap. 1. de reliquiis & venerat. Sanctorum, lib. 6. verbo, Sedis Apostolica, circa finem: vbi dicebat, quòd ad naturam miraculi requiritur, quòd sit contra naturam: sed exponendum est, ut hîc loquitur Ambrosius: aut ut dixit B. Thomas in 1. par. q. 110. art. 4 ad secundum argumentum, vbi ait, quòd miracula, simpliciter loquendo, dicuntur, cum aliqua fiunt præter ordinem totius naturæ creatæ.

† *Et concludendo, plurima ex his, quæ considentur tales mulieres, de quibus suprâ, sunt impossibilia, ut puia, &c.*] Hic locus est obseruandus ad tuendū Ambrosium, ne quis credat eum sentire Lamiarum nullo pacto ferri corporaliter: nam ipsas posse virtute Dæmonum in animalia bruta conuerti verissimè diffitetur & negat, ut ex tota serie orationis patuit: corporaliter autem deferri posse de vno loco ad alium, & pleraque alia facere posse ex permissione diuina, non negat auctor, nec hactenus negauit.

ARTICVLVS II.

QVÆSTIONIS

de Strigibus.

*An depositio illius de se confes-
si, & etiam unius, vel al-
terius, vel trium, vel qua-
tuor mulierum, similia de-
ponentium sit indicium suf-
ficiens ad torturam.*

NVnc ergo iure merito tran-
seo ad secundum articulum
illius casus prædicti: & sæpe eue-
nit de facto: quia aliqui, qui di-
cunt se socios & socias, accu-
sant alios vel alias mulieres,
quod fuerunt participes in hu-
iusmodi societate & cursu, va-
gando cum Dæmonibus & ma-
gistris eorum: † numquid huius-
modi testimonia sociorum vel
sociarum, qui vel quæ dicunt hu-
iusmodi fatuitates, sint saltem
sufficientia indicia ad tortu-
ram.

An testi-
monium
socij
criminis
sit suffi-
ciens in-
dicium
ad tor-
turam.

Arguitur ad partem affirma-
tiuam, primò per cap. in fidei fa-
uorem, supra eod. ubi in fauorem
fidei admittuntur excommuni-
cati, socij, & participes criminis
ad testificandum.

Secundò arguitur per l. ii. C. de
heret. ubi dicitur, quod leue in-
dicium sufficit in crimine hæ-
Mall. Malefic. Tom. I I.

resi. v. probet quem hæreticū.
Pro hoc allegatur Inno. in cap.
sicut. lo. primo. extra de simo. ubi
dicit, quod licet in criminibus
aliis requirantur probationes lu-
ce meridiana clariores, † tamen
fallit in crimine hæresis, & simo-
niæ, ut sufficiant minores proba-
tiones per dictam l. ii. C. de heret.
ad idem allegatur Inno. in cap.
ad petitionem, in gloss. fin. de accu-
satio.

Item pro hoc facit, quia vide-
tur standum libris & quinternis
Inquisitorum aliorum, c. ut cōmiss.
vers. nec non supra eod.

Et pro hoc quod sufficiant Conie-
cturæ & præsumptiones in
probatione hæresis, facit cap. ac-
cusatus, in principio, & S. licet, & in
dicto cap. in fidei fauorem, supra
eod. ubi loquitur de coniecturis.

Conie-
cturæ &
præsum-
ptiones
valent
ad mani-
festandū

Et pro hoc, quod plerumque
iudicetur per coniecturas & præ-
sumptiones, facit quod notatur
in cap. litteras. in cap. afferte, extra
de præsumpt.

Et pro ista parte allegatur Ho-
stiensis in summa huius tituli, S.
qualiter deprehendatur hæreticus,
vers. & quia inter sollicitudines, &
vers. sequenti, qui incipit: Sed quod
tu vocas leue.

Item pro hac parte facit, † quia
licet regulariter socij criminis nō
sint interrogandi de sociis, l. fin.
de accusatio. tamen hoc fallere vi-
detur propter grauitatem hu-
ius criminis, ut in præallegato

V cap.

cap. in filci & dicto cap. accusatus, §. licet, & in principio, & pro ista parte facit, quod notat gloss. in dicta l. fin. C. de accusatio. quæ vult, quod licet socij deponentes de sociis criminis non plenè probent, tamen faciunt præsumptionem, quæ sufficit ad torturam: licet Cynus dicat præcedentem opinionem esse veriore; & pro hac parte, quod isti socij vel sociæ hæresis, faciant indicium ad torturam allegatur l. qui ultimo. ff. de pæn. & gloss. in l. i. C. de custodia & exhibit. reorum. quæ dicit, quod in omnibus exceptis, quod est istud, creditur sociis.

Vehemens præsumptio qualem probatione faciat.

Item pro hoc facit, quia tales socij vel sociæ, qui vel quæ dicunt se fuisse simul in cursu (vt appellant) videntur facere vehementem præsumptionem, dicto cap. litteras. de præsumptio. & vehemens præsumptio est plena probatio. 32. q. 1. c. dixit dominus. & 54. dist. cap. fraternitatem. & de Iudeis c. fi. & de præsumpt. c. afferte.

Et si dicatur, quod huiusmodi socij vel sociæ non faciant plenam probationem, nec sufficiens indicium ad torturam, aliquæ ex eis (vt supra dictum est in casu proposito) confessæ sunt ad torturam positæ de iure vel de facto, & postea in earum confessione perseverarunt, & post dolorem, & extra locum torturæ: ergo ex confessione earum-

In ratificatione confessionis factæ in tortura quid obseruadū.

dem mulierum modò videntur posse condemnari de hæresi, l. i. C. de confess. & l. proinde, ff. Aquil. & est gloss. in c. ad abolendam, supra eodem in vers. de prehensi.

In contrarium, & pro parte negatiua in casu supra scripto, quando confitentur prædicta, quod prædicti socij vel sociæ, non sufficiant ad probationem, nec sunt sufficientia indicia ad torturam, probatur: primò quia hoc crimen hæresis est de maximis criminibus, ergo vbi de maiori crimine agitur, & de maiori præiudicio, multò maiores & clariores probationes requiruntur, 7. quæst. ult. cap. fin. 42. dist. cap. quiescamus, & argumento in l. fin. C. de probat. & quia hîc agitur de morte vel de vita hominum; argumento in l. addictos, C. de appella. vbi maius est periculum, ibi cautiùs est agendum, cap. vbi periculum, supra de electio. in hoc lib. & ideo Archid. in dicto c. accusatus supra eod. in propriis terminis dicit, quod in hoc crimine hæresis probando non sufficiunt duo testes, & idem dicit in cap. fin. in hoc eod. tit. & de hoc faciam infra specialem quæstionem. Ad id allegatur Host. in summa huius tituli, §. qualiter. vers. ij.

In maioribus criminibus maiores & clariores probationes exiguntur.

Nec obstat dictum Inno. in dicto cap. ad petitionem. quia ipse dicit tenuisse oppositum in cap. tuam supra de testib. & istam opinionem

Sociis
criminis
tanquã
testibus
crimino-
sis non
est cre-
dendum
nionem secutus est Alber. in
l. 11. C. de heret. ad idem allegatur
Glof. in dicto cap. ad penultionem. &
pro hoc facit, quia si dicti socij
vel sociæ sunt confessi de seipſis,
iam sunt criminosi, ideo non
debet eis credi tamquam te-
stibus criminosis, vt dicimus de
seruis. l. 1. §. idem Cornelio, ff. de
quæstionibus.

Item isti socij vel sociæ di-
cunt se criminis participes, ergo
non videtur eis credendum. ai-
cta l. 1. §. si seruum ff. de quæstio. &
socius socium non accusat, l. si
filium, & ibi glof. C. de liber. caus.
& l. quoniam liberi. C. de testib.

Item quia videntur sibi ven-
dicare locum suspiciones & ra-
tiones, de quibus in l. fin. C. de ac-
cusat. & ideo Salicetus in dicta l.
fin. cuius sunt hæc tria argumẽ-
ta, dicit, quod talis confessio so-
cij de socio non facit sufficiens
indiciũ ad torturam sola; sed
iuncta cum præsumptione præ-
cedente: & hoc etiam voluit
Glof. in dicta l. fin. quæ vult ta-
lem confessionem sociorum,
aliã debere præcedere præ-
sumptionem: & sic præsump-
tionem cum aliis.

Sed quid est opus verbis, quia
textus est in dicto cap. in fidei fa-
uorem suprà eod. ibi: Ex verifimi-
libus coniecturis, & ibi dum sub-
dic: Ac aliis circumstantiis sic testi-
ficantes falsa non dicere præsuman-
tur. Sed sic est in casu suprà nar-

rato, quod licet Diabolus tentet Diabo-
hominem, & maxime mulierẽ ^{li.}
dicente Domino ad serpentẽ: ^{duẽ ten-} ^{cat ho-} ^{mies.}
Inimicitias ponam inter te & mulierẽ,
& semen tuum & semen illius, &c.
Genes 3. cap. 10b. 7. scribitur: Mi-
litia est vita hominis super terram,
& licet scribat Augustinus in
quodam eius sermone: Præmo-
nitos vos esse volo, neminem super
terram absque tentatione victurum,
&c. licet (inquam) assidue ten-
tet Diabolus hominem; tamen
non sunt verisimilia ea, quæ su-
prà dicunt dicti fatui & fatuæ; ¶
imò quædam sunt impossibilia,
ita quod neque præsumptiones
præcedunt: neque præsumptio,
neque coniectura est in his, quæ
dicunt: impossibile est enim id
quod aliqui vel aliquæ eorum
confitentur, scilicet se verti in
muscipulas, vel in alia bruta ani-
malia: quia, vt prædictum est,
impossibile est aliquam creatu-
ram mutari in aliam creaturam,
nisi à solo Creatore.

Post supradicta igitur hinc in-
de argumenta concludendo, ¶
dico, quod si prædicti socij confi-
tentur, quæ suprà dicta sunt, fo-
re impossibilia, vt de transmu-
tatione creaturæ in aliam crea-
turam; talis confessio sociorum
nihil facit probationis, vel indi-
cij; imò nec præiudicat ipsi con-
fidenti, vt ff. de interrogat. actio. l.
confessionibus, & l. is cuius, & l. qui
seruum, & ff. de confess. l. qui Sti. hũ,

& notatur in cap. fin. in gloss. supra de confess. & habetur abundè in summa Hostiensis in titulum de confess. §. qualiter intelligatur hæc regula.

Faciunt tradita per Bart. Paulum Castren. & alios in l. Menius, ff. de legat. 2. vbi notant multa esse possibilia, quæ non sunt credibilia. Socij in criminibus certis. Sociorū confessio de illusionibus.

† Si autem confiteantur possibilia, sed non verisimilia: tunc si confitentur incerta, putà quia fuerunt socij in cursu, ad committendam maleficia, & non dicunt quæ, & qualia, adhuc ista confessio non nocet, l. certum, ff. de confess. & l. prator edixit, ff. de iniuriis.

† Si verò dicunt crimina certa, ut putà se fuisse socios in criminibus homicidiorum, diuinationum & sortilegiorum; talia crimina non pertinent ad Inquisitorem, ut dicto cap. accusatus, §. licet, & §. sanè, supra eod.

† Idem videtur si deponant se fuisse socios in illusionibus, de quibus in cap. Episcopi præallegato, quia non sequitur, Diabolus illusit alicui homini, ergo ille illusus est hæreticus: sicut patet in historia supra recitata de S. Machario: nec sequitur, nec verisimile est, quòd omnes illi, qui per illusionem Dæmonum putabant illam puellam conuersam in equā, essent hæretici, licet essent illusi à Dæmone.

De confessione sociorū in causa hæresis.

Si autem prædicti socij sunt confessi aliqua de sociis in causa hæresis propriæ, verbi gratia, quia dicunt se omnes socios ma-

lè sentire de articulis fidei, & de Sacramentis; tunc verum est, quòd in tali casu nunc excepto, admittuntur socij & participes, dicto cap. in fidei fauorem. si modò ex verisimilibus coniecturis, & aliis circumstantiis, & ex manifestis indiciis appareat, eos vera dicere, & non aliter: ita dicit textus in dicto cap. in fidei fauorem, & in dicto cap. accusatus. sed quando deponunt non verisimilia, & non præcedunt præsumptiones & coniecturæ, non est dicendū, quòd tales probent, & pro hoc optimè Gloss. in cap. nemini 15. quest. 3. quæ vult, quòd talis nominatio per assertos hæreticos noceat, si nominatus de hoc erat infamatus: & hoc ibi vult Barthol. Hispanus dicens, † quòd numquam valet confessio socij criminis contra socium, nisi præcedat aliqua præsumptio contra eum; & pro hoc 2. q. 7. c. pagani, vbi hæretici vel infideles non possunt diffamare vel accusare fideles, & Christicolas: & hoc est quod dixit textus in dicto cap. in fidei fauorem, & dicto cap. accusatus, & maxime quòd non præcedente aliqua suspitione † mulier possit diffamare vel accasare alium vel aliam de hæresi, est valdè absurdum; quia licet in fidei fauorem admitrantur mulieres, tamen mulier est aliàs prohibita in criminalibus testificari, l. qui testamento, §. mulier, ff. de testam.

Mulier an possit accusare

Mulier & mulier dicta à mollicie animi
à molli- & leuitate, cap. forus. supra de verb.
tie ani- signific. & l. filia in orbitate. C. de
mi & le- inoffic. testamen.
uitate.

Francisci Peñæ

Nota in Ambrosij de Vignate qua-
estionem de Lamiis.

¶ **N**umquid huiusmodi testi-
monia sociorum, & sociarum,
etc. sint saltem sufficientia indicia ad
torturam.] De posposita questione
plenè agunt passim criminalistæ, sed
videndi Doctores in l. fin. C. de qua-
sition. Canonistæ in cap. veniens. el. pri-
mero, de testibus, & in cap. 1. de con-
fessis. Boërius decisione 319. Gramma-
ticus decisione 28. Iulius Clarus in
pract. crimin. §. fin. q. 21. vers. sed pone,
& Antonius Gomezius tom. 3. variar.
resol. cap. 12. num. 18. & alij aliis locis,
quos omitto consultò. Ambrosius hoc
loco, vt in tota disputationis serie li-
cet videre, multa distinguit capita,
de quibus quid sentiendum videatur,
suis locis dicitur à nobis: quantum
verò ad hunc locum attinet, commu-
nis sententia est, quòd testimonium
vnius socij criminis solum non faciat
Indicium ad torturam contra socium,
nisi alia concurrant indicia: vnius
enim solius socij criminis dictum, li-
cèt faciat aliqualem præsumptionem,
non est illa præsumptio sufficiens ad
torturam: ita Cynus & alij in dicta
l. fin. C. de quest. quod & præcitati te-
stantur, ac præ alijs Boërius. Huius
opinionis ea potissimum est ratio:
quia vnus testis de visu, & de actu
propinquo, & sensu corporeo, ad hoc
vt faciat indicium ad torturam, debet
esse fide dignus, & omni exceptione
major, vt plenè & verè tradit Anto-
nius Gomezius tom. 3. var. resol. c. 13;

Testi-
monium
faciens
indiciũ
ad tortu-
rã quòd.
nam de-
beat esse

& dixi copiosè in commentariis ad
Directorium Inquisitorum lib. 3. com-
ment. 118. §. & hoc valet in ciuilibus.
Cum ergo socius criminis non sit om-
ni exceptione major, inde fit, vt non
faciat indicium sufficiens ad torturã,
nisi alia indicia concurrant: & hanc
sententiam optimè videtur tueri Am-
brosius in tota hac disputatione: quam
ego & veram puto, & securam: abest
enim procul à periculo committendi
aliquid iniquum & incautum contra
vitam hominis: neque enim quis fa-
cilè rapi debet ad torturam, cum inde
multa incommoda consequi possint:
nam si fortassis is qui torquetur, cum
tormentorum vim ferre non possit,
confiteatur, & in confessione persi-
stat, & inde condemnatur: non est
dubium quin omnino debeat iudex
cauere, ne facilè ad torturã deueniat.
Est ergo superior sententia & securã,
& æquitati consona. Antonius tamen
Gomezius præcitato loco, videlicet to.
3. variar. resol. c. 12. n. 18. contrarium
videtur profiteri, asserendo solum so-
cium criminis facere indicium ad tor-
turam: eam sententiam subtiliter ma-
gis, quàm verè probare nititur: eam
in hac parte, ob rationem paulò antè
allatam, non facilè censeo recipien-
dam: monuisse sit satis. Duo verò so-
cij criminis, aut plures sufficiens indi-
cium faciunt ad torturam, vt commu-
niter tradunt præcitati: numquid ve-
rò ad plenam probationem sufficiant,
ex qua sequatur condemnatio, suis lo-
cis dicitur.

Illud hic adiungam, quod & dili-
gentissimè obseruandum admonent
Clarus & Gomezius præcitatis locis,
quod ad hoc vt confessio socij probet
contra socium, vt faciat indicium, opor-
tet quòd sit facta cū iuramento: aliàs
enim simpliciter facta absque iura-
mento, nec probat, nec facit indicium:
quia non deponit tamquam testis

Confes-
sio facta
cum iu-
ramento
facit in-
dicium
contra
socium.

& cum solemnitate requisita: licet enim quantum ad seipsum sit reus: nihilominus dum deponit contra alium, fungitur vice testis; & ob id non est ei adhibenda fides, nisi cum iuramento.

† *Tamen fallit in crimine hæresis & simonia, ut sufficiant minores probationes.*] Tametsi Ambrosius non sequatur hanc opinionem, quod scilicet in crimine hæresis sufficiant minores probationes, quam in aliis, ut patet ex his quæ tradit paulo post: nihilominus, ut hunc locum illustremus, ne quis eius occasione fallatur, improbandam & refellendam hinc omnino duximus illorum opinionem, qui putant in crimine hæresis sufficere leuius probationes. Paris de Puteo in tract. syndicatus, ut refert Carrerius tract. de hæreticis num. 126. dixit crimen hæresis probari ex signis etiam leuibus. Iulius Clarus in §. hæresis, vers. habet etiam hoc crimen, dixit ita: *Et inter cetera in causa hæresis sufficiunt minores probationes, quam in aliis: & hoc non modò ad inquirendum, sed etiam ad faciendum plenam probationem criminis.* Hæc ille. Paridem de Puteo excusat Carrerius præcitato loco dicens, eius dictum intelligi posse ita: Quod leuia signa sufficiunt in crimine hæresis, ut quis torqueatur, non ut condemnetur. Sed neque hæc exculatio videtur omnino vera, quoniam neque ob leuia indicia siue signa, est in hoc crimine quis torquendus: sed magna esse oportet, ob rationem, quam superiori proxima annotatione dixi, de quo articulo plenissime egimus cum Eymerico in Directorio Inquisitorum par. 3. q. 61. Iulij autem Clari sententia omnino est respuenda; quæ nec vllò iure nititur, nec vlla verisimili ratione roboratur: neque eam recepit vnquam vsus iudicantium in sacro tribunali Inquisi-

tionis. Sit ergo in hac causa firma & certa conclusio: In crimine hæresis plenissimæ & clarissimæ probationes requiruntur: nam si in aliis delictis hoc requiritur, ut l. sciatis. C. de probatio. & l. qui sententiâ, C. de procur. mul-
tò magis in hoc crimine, in quo quis & criminaliter cōdēatur & ciuilitèr punitur, & eius posteritas propterea notatur infamiâ: ut rectè admonet Ponzinibius tract. de Lamiis, num. 67. vbi alias adducit rationes in hanc sententiam, quas in re non admodum controuersia libenter omitto: iam verò quantum ad materiam probationum attinet in causa hæresis plenæ extant disputationes, de quibus Gondissaluis tract. de hæret. quest. 13. Conradus Brunus lib. 4. de hæret. cap. 9. Simancas in catholicis instit. tit. 51. & alij quos illi referunt.

Quoniam autem superiori opinioni causam præbuisse videtur l. 2. C. de hæret. quam etiam hinc citat Ambrosius, idè de vero eius intellectu hinc breuiter agendum placet. In dicta l. 2. ita scriptum est: *Hæreticorum autem vocabulo continentur, & latis aduersus eos sanctionibus succumbere debent qui vel leui argumento à iudicio Catholica religionis & tramite detecti fuerint deniare.* Hoc ibi obseruandum est, hanc legem non loqui de leui probatione: sed quasi respondens tacitæ obiectioni, qua quis posset inquirere, an qui paululum ab orthodoxa fide declinat, sit censendus hæreticus; ait, eos hæreticorum vocabulo contineri, qui vel leui argumento, id est, vel paululum, vel minimum, vel in vno tantum articulo à fide Catholica deuiant. Hanc interpretationem colligo ex Photio Patriarcha in nomocanone, qui præfata verba ita vertit: *Hæreticus est, ac latis aduersus hæreticos legibus succumbit, qui vel paululum ab orthodoxa declinat fide: vel qui ab orthodoxa*

In crimine hæresis maxime probationes requiruntur.

Hæreticus quis sit censendus.

orthodoxa fide vel minimū declinat. Hæc Photij lectio eo potissimū nomine magnopere probanda videtur, quia præfata lex 2. C. de hæret. sita est in eo titulo, vbi nihil tractatur de probationum materia, sed de ipsis hæreticis tantū agitur: qui si in aliquo, vel etiam minimo articulo à catholica religione discedant, planè hæretici sunt putandi. Hæc sunt accepta ferenda Petro Godofredo in dicta l. 2. C. de hæret. & reuerendissimo Iacobo Simancæ cathol. instit. tit. 5. 1. de probation. num. 11. quæ & latius probant, pleraque alia de intellectu præfate legis vide apud Brunū lib. 4. de hæret. cap. 9. ergo quamquam qui leui argumento à iudicio catholice religionis detectus fuerit deuiare, pro hæretico habendus sit: huiusmodi tamen leuis deuiatio plenissimè probari debet, vt placet Oldrado, què refert Brunus loco proximè citato, & probat etiam paulò post noster Ambrosius: adde Palacium Rubium in allegatione de hæresi §. 12. (vbi multa tradit huc spectantia, quæ sunt consideratione dignissima) & Hostien. hic ab Ambrosio citatum.

In crimine hæresis de sociis reus est interrogandus.

† Quia licet regulariter socij criminis non sint interrogandi de sociis. Verum dicit Ambrosius, & in hoc articulo vide præ aliis Antonium Gomezium tom. 3. de delictis cap. 12. n. 12. & Iulium Clarum in pract. crim. q. 21. vers. dictum socij. & quidquid sit de aliis delictis in crimine hæresis explorati iuris est, & sanctissimæ Inquisitionis vsu receptum, vt reus de sociis interrogetur: imò necesse est ob tanti criminis immanitatem & periculum, vt diligentissimè reus de sociis interrogetur, verbi gratiâ: vnde hæresim habuerit, didicerit, vel à quo audiuerit: vel contrà, an aliquos eam docuerit, & cætera huc pertinentia: quæ tantò sunt diligentius inuestiganda

ab Inquisitore, quantò grauius est crimen hæresis, & reipublicæ Christianæ periculosius. Vide Simancam in Enchiridio violata religionis tit. 27. & cath. instit. 50. num. 17.

† Et postea in earum confessione perseverauerunt, & post dolorem, & extra locum torture. Ad hoc vt confessio per torturam extorta valeat, tria potissimū requiruntur: primum est, vt extra locum torture in confessione perseveret reus: alterum est, vt dolor præteritæ torture seu tormentorum cessauerit: tertium & vltimum, quod ex secundo consequitur, est, vt tantum tempus sit interpositum inter torturam & repetitionem confessionis, vt verisimile sit dolorem tormentorum iam cessauisse. Hæc tria colliguntur non obscurè ex doctrina Bartoli & aliorum Doctorum in l. 1. §. diuus Seuerus, ff. de quest.

Confessio in tormentis tribus modis extorquetur.

Primum ergo ad hoc: vt confessio ratificata valeat, fieri debet extra locum tormentorum: quoniam si in loco ipso tormentorum fieret, metu tormentorum præsumeretur facta, & proinde non valeret. Ita seruat practica iudicantium, & tradunt communiter Doctores cum Bartolo in dicta l. 1. §. diuus Seuerus, ff. de questio. Nicolaus Eymericus in Directorio Inquisitorum parte 3. in 3. modo processū fidei terminandi num. 158. vers. Si autem in questionibus. & Antonius Gomezium tom. 3. variarum resolut. cap. 13. num. 24.

Confessio ratificata cessante dolore tormentorum valet.

Secundò, vt valeat confessio ratificata, cessare debet dolor tormentorum: quoniam si statim reduceretur reus ad locum instantibus doloribus, confessio sua seu ratificatio videretur facta formidine tormentorum; & ideo non valeret: eadem enim formidine dicere videretur, argumento l. quod ait. §. fin ff. de adulteriis. ita Bartolus in dicta l. 1. §. diuus Seuerus, ff. de quest. Baldus

us & Angelus in l. 2. de eo quod me-
tus caus. & Cynus in l. 2. C. de qua-
stio.

Ratihabi-
bitio
confes-
sionis
infra iu-
stum tē-
pus est
satis do-
lori
tormen-
torum.

De tertio, videlicet infra quantum
tempus debeat fieri ratificatio, dico
quod non reperitur à iure determina-
tum, sed relinquitur iudicis arbitrio,
prout dicit Bartolus & alij in dicto §.
dignus Sennerus, ff. de quest. iustum tamē
& competens tempus videtur post
vnum diem naturalem, id est, post 24.
horas. Ita tenet Marsilius in pract.
crimin. §. Quoniam, num. 1. & alij
quos refert & sequitur Antonius Go-
mezius tom. 3. variar. resol. c. 1 §. n. 24.
Sed hoc spatium vnus diei naturalis
ad minus transire debet: quoniam be-
nignius & tutius est, vt hæc ratihabi-
tio fiat, post duos vel tres dies post-
quam inflicta fuit tortura, ne adhuc
fortassis duret & tormentorum dolor,
& vehemens animi perturbatio, si
post vnum tantum diem ratificatio
fieret. In causa hæresis in sacro In-
quisitionis tribunali, quibus obserua-
tis fieri debeat hæc ratificatio confes-
sionis luculenter tradit Eymericus in
Direct. Inquisitorum part. 3. in 3. modo
processum fidei terminandi, vbi etiam
dixi copiosè: ea videto.

† Imò quadam sunt impossibilia.]
Notandus est hic locus, non enim ab-
solutè dicit Ambrosius omnia esse im-
possibilia, quæ narrantur à Lamiis:
sed quadam, verbi gratiâ, quod con-
uertantur in muscipulas, vel in alia
bruta animalia; quod etiam paulò post
subiungit: quæ sententia verissima
est, vt ex supradictis patet. Quod ve-
rò corporaliter deferri possint nec
negauit, nec negat Ambrosius, vt
constat ex serie totius disputatio-
nis.

† Dico quod si prædicti socij confi-
teantur, &c. talis confessio sociorum, &c.
imò nec præiudicat ipsi confitenti.]
Sententia Ambrosij hoc loco talis est:

propterea confessio horum sociorum
nec sibi ipsis, nec sociis nocet, quoniâ
ea confitentur, quæ sunt impossibilia.
Glossa in cap. ult. extra de confessis, dū
enumerat ea, quæ exiguntur ad hoc,
vt confessio alicui præiudicet, inter
alia ponit, vt confessio non sit contra
naturam: vt si confiteor me interfe-
cisse hominem, qui viuit; tunc hæc
confessio mihi non præiudicabit. Si-
milis est glossa in cap. ult. de confessis,
lib. 6. in verbo, Absque rationabili cau-
sa, & vtroque communiter Docto-
res. Cū ergo Lamiæ confiteantur
se, aut alios transmutari in muscipu-
las canes, lupos, aut alia bruta anima-
lia, quod ostensum est supra esse im-
possibile, talis confessio non nocebit
ipsis. Hoc vult dicere hoc loco Am-
brosius, de quo articulo plenè etiam
agit Hostiensis in summa tit. de con-
fessis, §. qualiter intelligatur, in fine,
& Martinus in summa, C. de confes-
sis.

Et quamquam hæc ita se habeant
(neque enim decreui singula hæc di-
cta examinare) nihilominus tamen
in causa præsentis, licet huiusmodi cō-
fessiones Lamiarum sint de rebus im-
possibilibus, videlicet quod ipsæ, vel
alij in animalia bruta conuertantur,
Inquisitores hæreticæ prauitatis dili-
genter & accuratè interrogabunt La-
mias seu Striges, seu magos de credu-
litate: possibile enim est eos habere
hunc errorem in intellectu, vt cre-
dant virtute Daemonum posse fieri, vt
homo in animalia bruta possit trans-
mutari: nam si ita sentirent, & in
hoc errore pertinaciter perseuerarent,
procul dubio velut hæretici essent
puniendi, iuxta cap. Episcopi, in fin. 26.
quest. 5. cuius verba paulò antea retu-
limus num. 37. ita scribit, & verè Al-
fonsus Castrus lib. 1. cap. 14. de iusta
hæret. punit. Quod si de tali errore in-
tellectus constaret, non est dubium
quin

Confes-
sio quæ
præiudi-
care pos-
sit.

quin tunc confessio præiudicaret, non ratione facti impossibilis, sed ratione falsæ credulitatis & ignorantia crassæ circa res fidei: quoniã ea Dæmoni tribuerent, quæ superant omnẽ humanæ creaturæ potentiã, & quæ soli Deo conuenire possunt: sed de hoc articulo paulò antea diximus abunde.

† Si autem confiteantur possibilia, sed non verisimilia.] Cùm dicit: Sed non verisimilia: intellige vel incerta, vt mox ipsemet auctor subiungit; vel ea quæ ipse putat raro euenire, siue raro contingere. Sed quantum ad rem attinet, de qua tractat Ambrosius, nõ videtur vera eius doctrina: quia tamen, si verum sit, quod cùm agitur contra delinquentem, de crimine verè constare debeat, vt est textus expressus in l. 1. §. item illud, ff. ad Senatuscon. Syllanian. & notant ibidem communiter Doctores, & tradit plenè Antonius Gomezius tom. 3. de delictis cap. 9. n. 1. & dixi super directorio Inquisitorum lib. 3. comment. 18. in hoc casu de quo loquitur hic Ambrosius, quamuis non confiteantur certa delicta fuisse commissa, satis est Lamias seu Striges, seu Magos confessos esse se fuisse in cursu, & societate cum Dæmonibus: hoc enim est grauissimum delictum: & secum habet annexam vel apostasiam, vel hæresim, vel ad minus hæresis suspicionem: quod ex pactis cū dæmone initis, aut nondum initis, & aliis circumstantiis & personarum qualitatibus erit pensandum. Quare hoc casu procul dubio talis confessio illis præiudicabit: contra quàm hic scribat Ambrosius.

† Si verò dicunt crimina certa, vt putã se fuisse socios in criminibus homicidiorum, &c.] De diuinationibus & sortilegiis non se intromittunt Inquisitores nisi manifestè saperent hæresim, vt est textus in cap. accusatus, §. sanè de heret. lib. 6. vbi plenè

Mall. Malefic. Tom. 11.

Doctores, & Eymericus in Directorio parte 2. quæst. 42. vbi etiam dixi plenè: sed occasione horum verborum illa occurrit hic dubitatio breuiter diluenda, An Lamia quæ coram Inquisitore confessæ sunt non modò obiecta crimina aduersus fidem, verum etiam cædes puerorum & aliorum hominum, in odium Christi & ex pacto inito cum Dæmone, quod plerumque solet contingere; licet paratæ sint abiurare & ad fidem redire, ratione homicidiorum tradi debeant curiæ seculari? Hic Ambrosius sentire videtur hanc quæstionem non pertinere ad Inquisitorem: ed non malè videretur locutus, si solas cædes hominum in his reis spectasset: cùm autem infanticidia & homicidia antecedere soleant abiurationes spontaneæ contra fidem nostram, coram Dæmone, & à tota fide apostasia, sicut constat ex promissione, & obedientia, quam Dæmoni exhibet: quæstio propterea redditur difficilior, de qua nihil mihi ampliùs occurrit scribendum, quàm quod perillustri Dominus Petrus Dusina, sanctæ Romanæ & generalis Inquisitionis integerrimus assessor, ac sacræ Pœnitentiariæ Datarius, vir insignis eruditionis & spectatæ probitatis mihi superioribus mensibus de hac difficultate interroganti respondit in hæc verba:

Quamuis auctor Mallei Maleficarum & Syluester teneant Lamias ob infanticidia etiam in primò lapsu, tradi posse curiæ seculari, & ita aliquando obseruatũ sit in certis Inquisitionibus particularibus, & præsertim Pedemontanis, vbi multũ inualuit hæc pestis: non consuevit tamen hoc S. Officiũ illas tradere, nec aliter punire quam sacri canones puniri mandet apostatas à fide Christi. Si tamẽ index secularis illas prius officio Inquisitionis cõsignasset, suspensa aliorũ criminũ cognitione, expedita hæresis causa S.

X officium

Lamiatũ
societas
cũ Dæ-
mone
annexã
habet
aposta-
siam vel
hæresim
aut salte
hæresis
suspicio-
nem,

officium debet & solet eidem iudici illas restituere, de quo extat etiam particularis constitutio Pij V. Observatum est etiam aliquando, quod propter frequentiam homicidiorum, & aliquas circumstantias aggravantes, Lania facta ab iuratione consignantur de mandato Sanctissimi, illi iudici seculari, qui processum format de nouo super eisdem homicidiis, ut quas reperit culpabiles puniat secundum leges. Haetenus vir ille.

† Idem videtur si deponant se fuisse socios in illusionibus, &c.] Sed non videtur: nam ut intelligatur qualis fuerit natura eius illusionis, & quantum fidem adhibeat illusor ei illusioni, & praesertim si alia indicia adsint, ut colligi possit talem illusum male sentire de fide: tunc haec res ad Inquisitorem pertinebit: verissimum tamen est quod mox subiungit auctor, videlicet non omnem illusum à Dæmone esse haereticum.

† Quod numquam valet confessio socii criminis, &c.] De hoc articulo quid differuerint, & quid tenendum sit, paulò antea diximus super vers. numquid huiusmodi testimonia n. 1. & iuxta ibi tradita intellige, quæ hoc loco docet Ambrosius.

† Mulier possit diffamare, vel accusare alium, &c.] An mulier in causis criminalibus possit dicere testimoniū, à multis quæritur, quos longa serie enumerat Iulius Clarus §. fin. q. 24. in summa distinguit, quia de iure civili mulier indistinctè admittitur ad te-

stificandum in causis criminalibus; secus autem de iure canonico: sed quid sit in aliis delictis omitto fusiùs disputare: in crimine hæresis mulier in testem admittitur; idque ob criminis immanitatem, & ne defectu probationum remaneret impunitum, quod facile vergeret in magnum Reipublicæ detrimentum. Iam si in crimine simoniæ mulier etiam meretrix admittitur in testem, cap. tanta, extra de simonia, multò magis admitti debet in crimine hæresis, quod est grauius. Postremò tametsi mulier sit testis minus idoneus idè quia mulier, quia varium & mutabile semper foemina, ut dicit textus in c. forus, extra de verb. signif. non propterea repellitur in hoc crimine, cum testes minus idonei fauore fidei possint testificari, c. in fidei fauorem, de hæret. lib. 6. qui textus indistinctè loquitur, nec foeminas excludit. Est ergò indistinctè intelligendus: atque hoc iure utimur in hoc sacro tribunali.

Numquid autem duarum mulierum testimoniū plenè probet, an verò plures requirantur, dubiū est. Et Ambrosius hic rectè mihi videtur asserere mulieres quidè fauore fidei admitti ad testificandum, sed cum mulier sit aliàs prohibita in criminalibus testificari, earū testimoniū nō videtur sufficiens, & hoc videtur magis tutū. Interim vide Palacium Rubium in allegatione de hæresi §. 13. & seq. Adde Alexandrum consil. 24. lib. 1.

Mulier
testis
est mi-
nus ido-
neus.

VENERABILIS MAGISTRI
 IOANNIS
 GERSONII
 DOCTORIS
 ET CANCELLARII PARISIENSIS

*Tractatus de erroribus circa artem Magicam,
 et articulis reprobatis.*

COLLAUDANTI mihi nuper, ut mos habet, venerabiles licētiatos in medicina, oblata est occasio, ut contra superstitiosas observationes, nostra pro nefanda tempestate, & minùs & nimis praualescentes aliqua differerem. Ea nunc seorsum ad utilitatem aliquorum separare curauimus, ne permixta aliis minùs placeant, & minùs commodè prodirent in publicum. Sumpto itaque hoc pro-
 uerbio pro themate, *Medice cura te ipsum*. Circa hanc inter reliquas medicum dicere retuli, ut esset ornatus ad Deum per filialem subiectionem, ne quidquam impium vel superstitiosum, aut diuinis legibus ad-

Medici
 fortile-
 giis uti-
 tur in
 curatio-
 nibus.

uersum, sanitatis adipiscendæ causâ suis ægris suaderet; rememoretur quoque iugiter illius Decretalis: *Cum corporalis infirmitas &c.* Incidit ut conquirerer de superstitionibus pestiferis Magicorum, & stultitiis vularum Sortilegarum, quæ se per quosdam ritus maledictos mederi patientibus pollicentur. At ego data occasione, faciliùs in hoc diuerticulum lapsus sum, quò utiliùs, & quò in patrocinium huius corruptelæ quidam adducere nituntur in crimen medicinam. Nonne, inquit, apud solemnes quosdam medicorum tales superstitiosæ obstructions inducuntur, quas etiam scriptis suis inferere curauerunt. Et consistunt in ligaturis, in characteribus, in figuris: quan-

Magicæ
 observa-
 tiones in
 quibus
 consti-
 stant.

doque in verbis peregrinis & incognitis.

Quamuis autem ab ipsis nulla pro talibus ratio adducatur naturalis, habent nihilominus efficaciam in curando. Alioquin vanè, immò stultè locuti fuissent de eis Medicorum sapientes, & scriptis inseruissent. Vnde refert Isidorus 4. *Etymologiarum*, quòd Apollo, quem Deum fecit Antiquitas, per methodica quædam, id est, per carmina & incantationes, Æsculapius insuper, & filius eius, per empirica, id est, experimenta sanauerunt homines quingentis annis ante Hippocratem, qui ratiocinatiuam medicinam, qua utimur, adinuenit. Deinde vox publica virtutibus huiusmodi carminationum & ligaturarum & empiricorum attestatur, quam ex toto falsam dicere videtur incivile. Nec deessent argumenta ad hoc ex dictis Poëtarum, Virgilij, Ovidij, Lucani & aliorum celebribus historiis. Cur non licebit, inquirunt, istis uti, præsertim cum Deus omnipotens virtutes suas indiderit (ut vulgus loquitur) herbis, gemmis & verbis? Hanc dubitationem ego nunc tribus dictis seu considerationibus breuiter absolui.

Magice
artes an
sint per-
missæ.

Primum Dictum.

Dæmo-
nes an
sint?

Probabile in Philosophia naturali, & secundum veritatem, fide certum est esse Dæmones Primam partem tenuerunt elegantissimi Philosophorum Hermes Trismegistus, Plato, & omnes doctrinæ suæ sectatores, Apuleius, Porphyrius & ceteri. Hoc libri ab eis edi-

ti, hoc libri de Ciuitate Dei ab Augustino palam docent. Hinc est illa famosa inter eos distinctio de Cacodæmonibus, & Calodæmonibus, malis scilicet, & bonis spiritibus. Hæc est positio de existentia Dæmonum, quæ apud philosophantes faciliori ratione quam opposita defenditur, saluando effectus quosdam mirabiles, quales referunt historiæ fide dignæ in qualibet gente obtigisse, quas omnes negare pertinaciter, proteruiæ est, & ciuitatem humanam, societatemque politicam dissipare, quam mutua fides & credulitas vnus ad alterum consonat, coniungit, agglutinatque. Potrò negare Dæmones esse, negare eos plurimorum effectuum operatores existere, damnatur apud Christianos, ut erroneum & impium, & sacris Litteris aduersum.

Dæmo-
nes sunt
& mira-
bila
operan-
t. ex
fide
Chri-
stiana.

Qua in re deridendi sunt, immò durè corrigendi, qui Theologos deridēt mox ut sermonē de Dæmonibus faciunt, mox ut eis effectus quosdam attribuant, quasi fabulosa sit eorū responsio. Prouenit error iste apud quosdā litteratos, tū ex defectu fidei, tū ex debilitate & infectione rationis. Gerunt propriè animam sic occupatam circa corpus, circa res sensibiles, ac earum sollicitas curas, vel ita in causatam particularium & visibilium perscrutatione consistunt, quòd de vniuersalibus & primis entibus ac spiritibus nihil credere vel sapere, nihil tenuiter & eleuatè cogitare possunt. Hoc Plato dixit maximum esse impedimentum veritatis, referre scilicet omnia ad sensus, & non auerti ab eis. Hoc idem Tullius, hoc Augustinus lib. de vera religione, hoc Albertus & Guillelmus Parisiensis, immò & experientia docuerunt. Tales erant apud Iudæos Saddu-

Spiritus
qui ne-
garint.

Sadducæi, qui referente Iosepho & Hieronym. negabāt esse spiritus, tales inimici Philosophi quidam, vt Tullius loquitur, tales Epicurei, & alij vitam pecudum eligentes, qui nihil esse concipiunt aliud à corporibus & extensis.

In quorum persona Ecclesiastes & Sapiens *Sap. 1.* Ita quasi sint incantati & dementes, nullam sibi inesse rationem, nullos effectus spirituales atque inuisibiles indicare videtur: non minùs errantes à Nabuchodonosor, qui credebatur se bouem esse, & ab aliis maniacis, quorum aliqui se gallos, aliqui murilegos opinati sunt. De grege talium erat insipiens ille qui dixit in corde suo, Non est Deus, quia si est Deus utique est spiritus, & si nullus est spiritus, nullus est Deus. Neque enim ego negauero quosdam plerumque nimis leuiter ea Dæmonibus ascribere, quæ fieri à causis materialibus, naturalibus, rationabiliùs dicerentur: nam multas & miras in rebus sensibilibus efficacias, multas virtutes existere quis negauerit, ex quarum combinatione, alteratione & configuratione fiunt effectus mirabiles, sicut ex immutatione diuersa imaginatiuæ potentiæ in hominibus, sicut ex aliis quidam docuerunt, & operati sunt, quarum operationum noticia potest dici Magia naturalis, de qua inuestigare, quamuis sæpe curiosum esset, & maioris boni impeditiuum, immò & ad errores prouocatum, non tamen est fidei nostræ contrarium; dummodò Philosophia suis contenta limitibus nihil impium, nihil mendosum nefariumve miscuerit.

Nabuchodonosor & alij incantationes experiri sunt in se.

Dæmonibus quædam effecta naturalia ascribuntur.

Secundum Dictum.

Observatio ad faciendum aliquem effectum, qui rationabiliter expectari nō potest, nec à Deo miraculose operante, nec à causis naturalibus, debet apud Christianos haberi superstitiosa & suspecta de secreto pacto implicito vel explicito cum Dæmonibus. Ista est doctrina sanctorum Doctorum, nominatim Augustini, plurimis in locis, quibus has observationes valde condēnauit *5. de Cinit. Dei, 4. Confessionū, 2. de doctrina Christiana*. Et recitantur multa in decreto *26. q. 5. & 9. 7.* pluribus capp. Hanc considerationem notauit utique facultas Theologiæ in multis articulis quos ad elucidationem huius materiæ censuit condēnandos. Articulus tertius est talis, quod inire pactū cū Dæmonibus tantum vel expressum non sit idololatria, vel idololatria species & apostasia, Error. Et intendimus esse pactam implicitum in omni observatione superstitiosa, cuius effectus non debet à Deo vel à natura irrationabiliter expectari.

Observantia effectuum non naturalium superstitiosa & suspecta est.

Pactum cū Dæmone in observatione superstitiosa dātur.

Potè ad sciendum quid vocamus pactum implicitum vel explicitum cum Dæmonibus, & cur istud vel nō fiat narrabimus veram fidei nostræ traditionem, & hoc quidem breuissimè, quoniam latior perscrutatio aliā facultatem exigit, alium locum & actum. Tradit vera fides, quod Dæmones nequam sunt spiritus humanæ naturæ hostes acerrimi, sæuissimi, quorum violentiam improbiissimamque tyrannidem si non compesceret & frænaret diuina bonitas, de hominibus actum esset, quod ipsi funditus deperirent. *Iob 41. Non est potestas super terram, quæ comparetur ei;*

Dæmones hostes naturæ humanæ

attamen suus conatus omnino vanus est, nisi pro quanto permiserit Deus. Sed cur permittat, obstupefiant insipientes corde. Potest tamen hoc permitti ob alteram quatuor causarum: vel obstinatorum damnationem, vel ad peccantium purgationem & punitionem, vel ad fidelium probationem & exercitationem, vel ad gloriæ Dei manifestationem. De obstinatorum damnatione scriptum est Psalm. 77. *Immisit in eos indignationes suas, indignationem & iram per Angelos malos, & hoc perpenditur in damnatis.* De peccantium purgatione & punitione patuit in Magdalena, quæ subiecta erat septem dæmoniis, quia carnalibus vacabat vitiis *secundum Gloss.* Præterea dabantur excommunicati ab initio Ecclesiæ ipsi Sathanæ corporaliter vexandi, ut spiritus saluus fieret. Vnus ex sanctis patribus magna prece obtinuit à Domino, ut torqueretur à Dæmone, quatenus caret elatione. Cæterum de fidelium probatione & exercitatione, patuit in Iob & Antonio & Paulo secundum quosdam, cui datus est Angelus Sathanæ. Sicut enim necesse est, secundum eundem Apostolum, hæreses fieri, ut qui probati sint, manifesti fiant; ita fiunt ad hoc illusiones similes miraculis, quemadmodum perspicue positum est Deuter. 13. *Tentat, inquit, vos Dominus, si ex toto corde diligatis eum*, hæc causa nostris temporibus magnum locum habet. Denique manifestatio gloriæ Dei potest esse causa talis vexationis, sicut in cæco nato, de quo est hodiernum Euangelium, patuit Ioan. 9. & in legione Dæmonum, quæ porcos intrauit & submersit, non ad porcorum punitionem, sed ad potentia Christi manifestationem. Amplius verò nequam spiritus, dum sæuire permittitur, sæuit non solum apertis viribus, sed frequenter astutis

dolis & fraudibus, non tam ad perdendum corda, quam ad seducendas animas, eas in idololatriæ & apostasiæ & inferni foueam dando præcipites. Quam ob rem excogitauit ut superbus, ut fallax & dolosus, quo pacto usurparet sibi ab hominibus honorē diuinum, & à vera religione abduceret, reperit quosdam ex hominibus falli magis idoneos, quales sunt omnes qui Deo rejecto nihil curant ad nihil student, quam per fas aut nefas sua desideria pessima compleri. Quorum alij ad diuitias inopes, alij ad honores vanos, alij ad infames concubitus, alij ad curiositatem libidinosam faciendi futuros rerum effectus, aut alia naturæ secreta damnabiliter aspirant. Tales cum aspexerit Dæmon intendit nunc occulte, nunc aperte ad obseruandum quædam instituta sua, quibus mediantibus fidem habeant optata consequi. Suadet itaque has obseruationes fieri, non quod à seipsis habeant efficaciam aliquam, aut quod per eas ipsi necessitentur, iuxta determinationem facultatis Theologiæ nuper factam, sed ob alteram quatuor causarum. Primò, ut Dei lex præuaricaretur; secundò, ut ipse Dæmon diuino cultu & ritu honoretur; tertio, ut spes de Deo minor aut nulla habeatur; quarto, ut fraus sua minus videatur. De lege Dei prohibente talia habet expresse Textus *Leuit. 19. & 22. Deuter. 18.* & in sanctorum opusculis. In legibus quoque naturalibus multa per omnem modum, quas leges transgreditur, qui talibus operam præstiterit. Vnde Exodi 22. *Maleficos non patieris viuere.* Colitur præterea Dæmon per orationes, sacrificia & thurificationes iussas fieri in artibus magicis. Manet siquidem ipse nequam spiritus in priori phantasia superbissima, qua quæsiuit esse similis altissimo, immò & extolli vult super omne quod

Excom-
munica-
ti cur
Sathanæ
vexandi
dabatur.

Hæreses
ad quid.

Legio
Dæmo-
num cur
porcos
intrauit.

Obser-
uationes
supersti-
tiosas
quomo-
do sua-
dant
Dæmo-
nes qua-
tuor de
causis.

quod dicitur Deus secundum Apostolum. Et ita verum est quod hirtus tantò plus habent de sacrilega idololatria & minùs excusantur, quantò sanctiora sunt quæ in eis ad honorem dæmoniorum impenduntur.

Spes nulla de Deo à Dæmonibus inducta.

Rursus scit ipse serpens antiquus, quod beatus vir cuius est nomen Domini spes eius, & non respexit in vanitates & insanias falsas; & c. contra maledicti sunt & odio habentur obseruantes vanitates superuacue. Quid ergo mirandum si talibus quærit homines implicare suis adinventionibus? Postremò, quia Dæmon semper dare quod promittit neque vult, neque permittit; adinuenit quomodo cultores sui deputarent illos defectus non Dæmoni, non suæ arti, sed propriæ vel negligentiae vel imperitiæ, atque dicerent se non omnia atque taliter obseruasse, qualia & qualiter iubeantur. Constat quoque falli citius homines sub quadam boni specie, & in hoc mira & prorsus miserabilis humanæ cæcitatibus infania, quoniam in hac re decem aut crebra mendacia per vnam, casualiter si obtigerit, veritatem excusat, ubi mille in alia materia veritates pro vnico mendacio comperto despiceret. Denique tanta ad credendum prohibita noxia & vanam libidinem in tam modica fide credendorum, quis non mirabitur? Hæc est origo, hic finis artium Magicarum, damnabiliūque superstitionum, ac nefandorum rituum.

Artium Magicarum finis.

Tertium Dictum.

Philosophica aut medicinalis consideratio nullatenus admittere debet traditiones illas superstitiones, quæ

dicuntur methodica vel empirica, quarum sc. nulla potest ratio naturalis assignari, itaque scribes ea magis insecti sunt errorem vulgi, aut Magorum ritus impios, quam medicinarum rationes. Et mirandum quomodo dudum à libris medicinarum non iussa sunt abradi. Ex quo enim de ratione naturali nihil habent, illa vel innituntur operationi diuinæ & supernaturali, & hoc nihil ad medicum vt medicus est, sed est Theologicæ speculationi remittendum; aut innituntur operationi Dæmonis, & hoc similiter nihil ad medicum, sed ad idololatriæ cultum. Si verò dicantur fieri promutatione virtutis imaginatiuæ in ægroto, quatenus fortificetur in eo spes sanationis, aut vt cogitatio tua aliorum diuertatur, esset hinc fateor aliqua ratio naturalis, quoniam vim imaginatiuam plurimum tum conferre, tum obesse regimini sanitatis quis nesciat. Hinc est illud vulgatum, *Imaginatio facit casum*. Verum caueat obsecro medicus, ne volendo sanare corpus alienum, seipsum decipiens inficiat. Quo pacto inficietur? Nimirum per mendacia, dum suis patientibus asserit tales obseruationes efficaces esse pro sanitatis obtentu, quas omnino impertinentes aut fabulosas, aut fortassis illicitas esse cognoscit, quantò rectiori fide spem in Deo figendam esse doceret, qui vitæ habet & mortis imperium. Nam inculpatur ipse rex Aza 2. Paralip. 16. quod in infirmitate non quæsiuit Dominum, sed magis in Medicorum arte confusus est. Quis non videat maioris criminis esse si quis in talibus superstitionibus spem apponat? Quod si hæc empirica & methodica superstitiones reperiantur esse virtutis alicuius, tantò perniciosiora sunt secundum Augustinum, quantò ad seducendum sunt validiora. Ille siquidem effectus, cum neque

Imaginatio facit casum.

En pitia & methodica superstitiones cuius sint virtutis.

que à miraculo vero, neque à causa naturali fieri cognoscatur, vt à seductoribus dæmoniis proueniat consequens est. A seductoribus autem fallacibus, à patre mendacij, ab hoste crudelissimo quid boni, quid veri, quid commodi speres, tu videris.

Dæmones vt sanent corpora.

Profectò Dæmones etsi sanarēt corpora, illa sanarent Deo irato. Quomodo Deo irato? quia certē necarēt animas, & deterius tādē variis incōmodis cultores suos & inuocatores afficerēt. Denique obedienda ei esset prorsus corporalis valetudo, quæ animæ pretio & mortē vèderetur. Hęc pauca si quis religiosa fide diligēter aduertit, nō eū turbabunt objectiones illæ (opinor) quibus imperiti à spiritu maligno turgidi obstrepere solent contra fidei pietatem, quæ has omnes superstitiones impias damnat execraturque. Dicunt aliqui non vanam esse aut falsam talium notitiam, quoniam sua veritas probatur per effectum, quasi videlicet negare contendamus, nihil à Dæmonibus & suis cultoribus posse fieri Domino permittente. Absit. Nos itaque & Magos Pharaonis, & Pythonissam Saulis, & Simonem Magum, & Pythonissam in Actibus Apostolorum, & Exorcistas Iudæorum, & Idola Gentium, & futura Antichristi portenta, non solum non negamus, sed ea negantes reprobamus. Sicut enim vera fides meretur dotari miraculis, dum opus est ad ædificationem; ita falsa fides portentis & figmentis in sui damnationem, vel aliorum probationem demeretur illudi. Dicunt alij multam in obseruationibus huiusmodi sanctitatem inesse, tum in orationibus ad Deum deuotissimis, tum in ieiuniis, in castitate & vigiliis, in thurificationibus, in Eucharistiæ etiam sumptione, in cæteris denique religiosis obsequiis. Sed planè hinc mentitur iniquitas sibi, quasi videli-

Magica effecta vt damnantur.

cet rerum optimarum, sanctissimarumque non possit esse abusus, quarum nequior ille est, & flagitiosior quam aliarum, quasi prætereà de modo talia quæreret ad sanctificationē, qui spurcissimus est, & non potius ad sui adorationē, ad malitię suę regimē, & ad sacrificium sacrilegum, alioquin nunquā Deus, nunquā sancti viri, qui Deo inspirante locuti sunt, hæc fieri tanta seueritate vetuissent. Nunquam insuper Theologia talibus esset aduersata, cui tamen in hac re & suis professionibus credi debet, non indoctis mulierculis, non impiis idololatriis, non hominibus doctis in reprobum sensum, quilibet enim in sua arte se piens est, & ei credi debet, iuxta Maximam topicam. Dicunt se rursum per hæc omnia intendere obsequium Dei, & non diaboli. Certè ita idololatræ, ita inde necatores Apostolorum arbitrabantur se obsequium præstare Deo, nec proinde saluantur. Quanta quæso est illa cæcitas, dicere se seruire Deo, suis maximè contrariando præceptis? Cæterum quisquis relegerit has obseruationes nefandas, videbit eas æquē ad malos, sicut ad bonos effectus introductas, propter quod potissimè teste Augustino doc. circa medium, Magici in omni secta plectuntur. Illic videre est impietatem, illic virtutis impugnationem, in docendo stupra & furta fieri, in dolendo scire tempora & momenta, quæ Pater posuit in potestate sua. Denique præfigitur ibi terminus operandi ipsi diuinæ omnipotentia, præstituitur modus quo quasi compellatur operari ipsi diuinæ sapientiæ: statuitur finis ipsi diuinæ bonitati & clementiæ, nam quid aliud sonant istæ traditiones? Scribatur hoc in pergameni virgineo, portetur in figura triangulari cum characteribus incognitis, thurificetur & suspendatur ad collum, fiant

Abusus rerum sanctarū in artibus Magicis.

Sortilegia cui præstent obsequium.

Obseruationes in artibus Magicis.

fiant ista certis horis tunc infra tri-
duum aut quatrimum, proueniet abs-
que vlla dubitatione effectus ille,
quem quærimus, immò hoc sub pe-
riculo capitis asseritur, siquidem re-
uelauerit Deus eis, ipsi viderint, nos
scimus, quoniam reuelationes diuinæ
non tales sunt, nec prohibet Deus
credere illud, quod dignatur reuelare.

Obser- Arguunt iterum, & nos in similem
uationes caulam trahere satagunt. Nónne,
quædam inquit, talia similiter fiunt, aut tole-
& cere rantur ab Ecclesia in peregrinationi-
monia bus certis, in cultu imaginum, in ce-
in Eccle- reis aut ceris, aut aquis benedictis, &
fia. in exorcismis? Nónne dicitur quoti-
die, si nouem diebus perduret in hac
Ecclesia, si ex aqua illa perfundatur,
aut si tali se voueat imagini, aut si ali-
quid talium faciat, ipse mox sanabi-
tur, vel optato potietur? Fateor, ac
negare non possumus, multa inter
Christianos simplices sub specie reli-
gionis introducta esse, quorum san-
ctior esset omisio. Tolerantur ta-
men, quia nequeunt funditus erui, &
quia fides simplicium, quamquam
minùs in aliquibus bene sapiat, re-
gulariter tamen & quodammodo re-
ctificatur, saluaturque in fide maio-
rum, quam fidem generali saltem
intentione in omnibus suis observa-
tionibus præsupponunt, si piè & hu-
militer, hoc est, Christianè sapiunt;
& si ad ostensam veritatis normam
obedire parati sunt. Hæc autem in-
tentio vt talia suscipiantur aut fiant
non tamquam necessariò efficacia,
aut tamquam spes principalis in tali-
bus posita sit, Deo postposito, sed
quòd pietas fidei per ista nutritur &
augetur & exaudiri meretur. Secùs
vbi fides læditur & diuina lex viola-
tur. Vanè igitur & proteruè sumitur
in hac re vel exemplum vel argumē-
tum ex his, quæ vulgus indoctum non
quæcunctus Theologorū & Sapientū

docet obseruatque. Quid mirum si
Theologia & fides corruptores quos-
dā patiantur vt hæreticos & supersti-
tiolos, vt temerarios assertores, quan-
do & medicina, & philosophia, &
astrologia vera, & omnis denique ars
& scientia pati aliquid tale cognosca-
tur, sed fundamentū stabile stat. Tan-
dem oppositionē suā conerterunt alij
in querelā dicētes: Ecce talis infirmus
est in grandē & luctuosam totius gē-
tis vnus perditionem, ipse desperatur
à Medicis. Cur non, inquit, per su-
perstitiosa curabitur, præsertim si per
superstitiosa præsumitur in ægritudi-
ne teneri, & per similia promittitur
liberari? Nónne sanitas & auxiliū vn-
decūque quæri possunt, sicut ab her-
bis, ita à verbis & à virtute spirituum, si-
cut à virtute lapidū vel corporū? Cur
postremò prohibebit aliquis cogere
Dæmonē ad obsequiū sibi in bonis,
quando SS. plurimos, vt Antendium
Archiepiscopum Bizantinū, & exorci-
stas alios ita fecisse commendant hi-
storiæ? Respondebimus ad hoc dicē-
tes, primò ad vltimum, quòd Dæmo-
nes possunt & licitè possunt per Deū
& Sanctos eius ad hoc inspiratos &
electos cogi ad præstanda humana
quædam obsequia. Ita enim recta fides
tenet fecisse Christum, & Moysen, &
Raphaëlem Angelum, & David res-
pectu Saulis, & Sanctos quasi innume-
ros dæmoniacorum, immò & Salomo-
nem & quosdā exorcistas Iudæorū sic
egisse, videtur sensisse Iosephus: quā-
quam de Salomone, qui postmodum
idololatra fuit, magis dubia sit sentē-
tia, an videlicet de peccato in peccatū,
de errore idololatriæ in errorē Magi-
carū artium delapsus exciterit, an Deo
reuelate, dū bonū erat talia cognoue-
rit. At verò si coactio Dæmonis ali-
ter expectetur quàm per miraculum
Deo specialiter cooperante, istud
falsè creditur & periculosè quæritur.

Corrup-
tores vt
quid to-
lerati.

Fides &
intentio
in obser-
uationi-
bus re-
quirun-
tur.

Salomō
in dubio
versatur.

Dæmo-
nes cogi
fingun-
tur.

Dubia
responsa
Dæmo-
num.

Fallere
nos solet
Dæmon

In ne-
cessitate
consiliū
rerum
agenda-
rum.

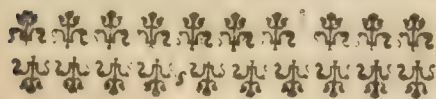
Miseri-
cordia
Dei
quomo-
do com-
paratur

Falsè quidem propter libertatem Dæmonibus insitam, quæ nec ab istis corporalibus, quibus perfectior est, nec à carminibus cogitur. Istud autem periculose quæritur, quia hostis est dolosissimus, & nunc fingit se compelli per tales ritus impios, quibus honorari quærit, & animas perdere. Nunc perplexis responsis inuoluit sententias, ut Tullius loquitur, & historiæ testantur, nunc semitas tortuosas suæ fraudis mille modis tegit. Nobis propter hoc interdicta est locietas sua, ne quæramus ab eo veritatem qui mendax est, sicut Christus & Apostolus eius Paulus, ipsum etiam vera loquentem obmutescere præceperunt. Non insuper prosperitatem ab eo qui hostis est, nec pactum ineamus cum eo qui infidus est, nec consortium cum excommunicato, nec fidem proditori perfido adhibeamus. Fefellit re vera & omnes fallit, quos sibi aut institutis suis deditos inuenerit. Historias hæc docentes, quia innumeræ sunt, non numeramus; de Iuliano Apostata, de Zoroastre primo inuentore Magicæ artis, de Nectanebo & ceteris absque numero. Affirmamus consequenter cum Apostolo, quod non sunt facienda mala, ut bona eueniant. Non igitur sunt maleficia maleficiis repellenda; aliter sapere, est contra fidem desperare. Superest igitur in omni nostra necessitate sentire cum Iosaphat rege, & Deo dicere: *Cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te. Tentetur via naturalis rationis & prudentia & artis, quam sciuerimus.* Hoc vocatur facere quod in se est, ne videatur tentari Deus, quia via naturali deficiente solum restat in Dei misericordia refugium. Hæc autem misericordia non superstitionis obseruationibus, sed piis obseruationibus, non Dæmonum inuocationibus,

bus, sed vitæ emendatione, non per homines reprobos, sed probatos comparatur. Si demum nolumus mutare sententiam suam, nostram in melius mutemus vitam. Cæterum permitte iusto Dei iudicio, licet occulto, sunt in aliquo vexationes & immisiones per angelos malos mediantibus pactis quorundam sacrilegiorum cum Dæmonibus, ut per involutiones, per fascinationes, aut carminationes, quamquam de se prorsus ad hæc inefficaces. Dicit vnus Doctor, talia, si reperiantur, posse destrui, quibus amotis & dissipatis neque spiritus dissipare poterit à vexatione ad hoc ut pactum suum seruare & artem suam confirmare videatur, aut quia bona fides destruendum opera hæc diaboli sic meretur exaudiri. Ita egit Philippus rex Francorum de imagine quadam cerea, quam dicebat baptisatam, & execratam taliter nomine suo, quod ea destructa ipse rex moreretur. *Et videbimus* (inquit pius rex fide plenus) *si potentior erit Dæmon ad perdendum me, quam Deus ad saluandum.* Et hæc dicens ceram proiecit in ignem. Ita concipere eos arbitror, qui dicunt vana vanis esse refellenda, & quod maleficiis contra maleficia liceat abuti, sed humanam rursus impatientiam audire videor. Obsecrauimus (inquit) Gentis Deum, nec exaudivit, ieiunauimus, peregrinationes multas fecimus & processiones, nec attedit. Sic murmur resonat, sic querimonia quasi gens quæ fecerit iustitiam, & quasi populus qui non auersus fuerit à Deo suo, sic erecta ceruice Deum suis petitionibus omnibus volunt esse obnoxium, cum tamen verissimæ sint, populus qui labiis suis Deum honorat (utinam & hoc inueniretur, nec verius diceretur hic blasphematur) cor autem eorum longe est à Deo. Conticescat hæc obstinatio diabolica frendens & tabescens

Miseri-
cordiæ
diuinæ
termi-
nus non
est præ-
figendus

cens contra diuinam prouidentiam, quin potius patienter expectemus, non præfigentes terminum diuinæ misericordiæ, iuxta consilium sanctæ Iudith. Nos in Deum toties deliquimus & in omnem iustitiam, immò in omnem creaturam suam, cur non tollerabimus flagella pii patris? Nos filij nequam, dum per filios clientes etiam reprobos placuerit nos punire, durum sanè est contra stimulum & talem stimulum Dei calcitrare per impatientiam, quia duplici cuspide mortis in animas & corpora recalcitrantes feriuntur. Hæc interim de tota collatione pro modicis antè dicta libuit excerpere. Placuit insuper determinationē sacræ facultatis Theologicæ, cuius mētio facta est, huic opusculo connectere, quia ad dictorum firmitatem etiam non mediocriter utilem iudicauim. Datum per copiam sub signo & subscriptione mei Notarij publici subscripti.

DECRETVM FACULTATIS Theologiæ Parisiensis

*Contra Superstitiosos Errores
Artis Magicæ.*

VNIVERSIS orthodoxæ fidei zelatoribus Cancellarius Ecclesiæ Parisiensis, facultas Theologia in alma Vniuersitate Parisiensi matre nostra cum integro diuini cultus honore spem habere in Domino, ac in va-

nitates & insanias falsas non respicere.

Ex antiquis latebris emergens noniter erroris fœda collunio recogitare cōmonuit, quod plerumque veritas catholica apud studiosos in sacris litteris apertissima est, quæ ceteros latet, nimirum cum hoc proprium habet omnis ars manifestum esse exercitatis in ea, sic quod exinde consurget illa Maxima: Cuilibet in arte sua perito credendum est. Hinc est Horatianum illud, quod Hieronymus ad Paulinum scribens assumit.

— *Quod medicorum est*
Promittunt medici, tractant fabrilis fabri.

Accedit in sacris Litteris aliud speciale, quod nec experiētiā nec sensu constat, ut alia artes nec possint oculis circumuolutis nube vitiorum facile deprehendi, excacauit enim eos malitia eorum. At siquidem Apostolus Rom. 1. quod propter auaritiā multi errauerant à fide, propterea non irrationabiliter idolorum seruitus ab eodem nominatur. Alij propter ingratitudinem, qui cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt in omnem idololatriā impietatem, sicut idem commemorat, corruerunt. Porro Salamonem ad idola, & Didonem ad Magicas artes pertraxit effrena voluptas. Alios ad hoc ipsum intorsit superba curiositas, inuestigandorumque occultorum dira cupido. Alios postremo misera timiditas tota ex crastino pendens, in obseruationes superstitiosissimas impiasque depulit, quemadmodum apud Lucanum de filio Pompeij Magni, & apud historicos de pluribus notatum est, ita fit ut recedens peccator à Deo, declinet in vanitates & insanias falsas, & ad eum, qui pater est mendacij, tandem imprudenter palam apo-
Y 2 *stasiano*

stansando se conuertat. Sic Saül à Domino derelictus Pythonissam, cui prius aduersabatur, consuluit. Sic Ochozias Deo Israël spreto misit ad consulendum Deum Acharon; sic denique omnes, qui fide vel opere absque Deo vero sunt, ut à Deo falso ludificentur necesse est. Hæc igitur nefariam, pestiferam, monstriferamque insaniarum falsarum cum suis hæresibus abominationem plus solito nostra atate cernentes inualuisse, ne forsitan Christianissimum regnū, quod olim caruit monstro, & Deo protegente carebit, inspicere valeat tam horrenda impietatis & perniciosissima contagionis monstrum, cupientes totis conatibus obuiare. Memores insuper nostra professionis, pioque legis zelo succensi paucos ad hanc rem articulos damnationis cauterio, ne deinceps fallant incogniti, notare decreuimus. Rememorantes inter cetera innumera, dictum illud sapientissimi Doctoris Augustini de superstitiosis obseruationibus, quod qui talibus credunt, aut ad eorum damnum euntes, aut suis domibus introducunt, aut interrogant, sciant se fidem Christianam & baptismum prauaricasse, & paganism & apostatam, id est, retrò abeuntem & Dei inimicum, & iram Dei grauiter in æternum incurrisse, nisi quis Ecclesiastica pœnitentia emendatus Deo reconcilietur. Hæc ille. Neque tamen intentio nostra est in aliquo derogare quibuscumque licitis & veris traditionibus, scientiis & artibus, sed insanos errores & sacrilegos insipientium & ritus ferale, pro quanto fidem orthodoxam & religionem Christianam ledunt, contaminant, insiciunt, radicitus, quantum fas nobis est, extirpare satagimus, & bonorem suum sincera relinquere veritati.

EST AVTEM

primus Articulus.

QVod per artes magicas & maleficia & inuocationes nefarias quærere familiaritates, & amicitias, & auxilia Dæmonum non sit idololatria. *Error.* Quoniam Dæmon aduersarius & pertinax, & implacabilis Dei & hominis iudicatur. Nec est honoris vel dominii cuiuscumque verè, seu participatiuè vel aptitudinaliter susceptiuus, ut aliæ creaturæ rationales nō dānatæ, nec in signo ad placitū instituto, ut sint imagines ac templa Dei, qui in ipsis honoratur.

Articulus II.

QVod dare, vel offerre, vel promittere Dæmonibus qualemcūque rem, ut adimpleant desiderium hominis, aut in honorem eorum aliquid osculari, vel portare, non sit idololatria. *Error.*

Articulus III.

QVod inire pactum cum Dæmonibus tacitum vel expressum nō sit idololatria, vel species idololatriæ & apostasiæ. *Error.* Et intendimus pactum esse implicitum in omni obseruatione superstitiosa, cuius effectus non debet à Deo vel natura rationabiliter expectari

Articulus IV.

QVod per artes magicas Dæmones in lapidibus, annulis, speculis, aut imaginibus nomine eorum consecratis, vel potiùs execra-

tis

tis includere, cogere vel arctare, vel eas velle viuificare, non sit idololatria. *Error.*

Error & blasphemia, quoniam Deus aliàs non prohiberet vel puniret.

Articulus V.

QUòd licitum sit magicis artibus vel aliis quibusdam superstitionibus à Deo, aut ab Ecclesia prohibitis aliqua facere pro quocumque bono fine. *Error.* quia secundum Apostolum, *Non sunt facienda mala ut eueniant bona.*

Articulus VI.

QUòd licitum sit, etiam permittendum, maleficia maleficiis repellere. *Error.*

Articulus VII.

QUòd aliquis cum aliquo possit dispensare in quocumque calu, vt licitè talibus vtatur. *Error.*

Articulus VIII.

QUòd artes magicæ & similes superstitiones & earum obseruationes sint ab Ecclesia irrationabiliter prohibita. *Error.*

Articulus IX.

QUòd Deus per artes magicas & maleficia inducatur Dæmones compellere suis inuocantibus obedire. *Error.*

Articulus X.

QUòd thurificationes & suffumigationes, quæ sunt in talium artium & maleficiorum exercitio sint ad honorem Dei, & ei placeant,

Articulus XI.

QUòd talibus & taliter vti non est sacrificium seu immolare Dæmonibus, & ex consequenti damnabiliter idololatrare. *Error.*

Articulus XII.

QUòd verba sancta, & orationes quædam deuotæ, & ieiunia, & balneationes, & continentia corporalis in pueris & aliis, & Missarum celebratio & alia opera de genere bonorum quæ sunt pro exercendo huiusmodi artes, excusent eos à malo & nō potiùs accusent. *Error* nam per talia sacræ res, immò ipse Deus in Eucharistia Dæmonibus tentatur immolari, & hoc procurat Dæmon, quia vult in hoc honorari similiter Altissimo, vel ad fraudes suas occultandas, vel vt simplices illaque & faciliùs & damnabiliùs perdat.

Articulus XIII.

QUòd sancti, Prophetæ & alij per tales artes habuerint suas prophetias, & miracula fecerint, aut Dæmones expulerint. *Error & blasphemia.*

Articulus XIV.

QUòd possibile est per tales artes cogere liberum hominis arbitrium ad voluntatem, siue desiderium alterius. *Error*, & conari facere, est impium & nefarium.

Articulus XV.

Quod idèd artes præfatæ bonæ sunt & à Deo, quod licet eas obleruare, quia per eas vel quandoque vel sæpè euenit, sicut vtentes eis quærunt vel prædicunt, vel quia bonum quandoque prouenit ex eis. *Error.*

Articulus XVI.

Quod per tales artes Dæmones veraciter coguntur & compelluntur, & non potiùs ita se cogi fingunt ad seducendos homines. *Error.*

Articulus XVII.

Quod per tales artes & ritus impios, per sortilegia, per carminationes, per inuocationes Dæmonum, per quasdam inuolutiones, & alia maleficia nullus vnquam effectus ministerio Dæmonum subsequatur. *Error.* nam talia quandoque permittit Deus contingere, vt patuit in Magis Pharaonis & alibi pluriès, vel ad probationem fidelium, sicut habetur *Deuteron. 13.* vel in quorundam hominum dignam flagellationem, vel quia abutentes, seu consulentes propter malam fidem aut alia peccata nefaria dati sunt in reprobum sensum, & demerentur sic eludi.

Articulus XVIII.

Quod boni Angeli includantur in lapidibus, & consecrent imagines vel vestimenta, aut alia faciant quæ in istis artibus continentur. *Error & blasphemia.*

Articulus XIX.

Quod sanguis vpupæ, vel hœdi, vel alterius animalis, vel pergamenum virgineum aut corium leonis & similia habeant efficaciam ad cogendos vel repellendos Dæmones ministerio huiusmodi artium. *Error.*

Articulus XX.

Quod imagines de ære, vel de plumbo, vel de auro, vel de cera alba vel rubea, vel de alia materia baptizata & exorcizata, consecrata, sed potiùs execrata secundum prædictas artes & sub diebus certis habeant virtutes mirabiles, quæ in libris talium artium recitantur. *Error in fide, in Philosophia naturali, & Astrologia vera.*

Articulus XXI.

Quod vti talibus & fidem dare non sit idololatria & infidelitas. *Error.*

Articulus XXII.

Quod Dæmones boni sunt, aliqui benigni, alij omnia scientes, alij nec saluati nec damnati. *Error.*

Articulus XXIII.

Quod fumigationes, quæ sunt in huiusmodi operationibus, conuertuntur in spiritus, aut quod sint debitæ eis. *Error.*

Articulus XXIV.

Quod vnus Dæmon sit rex Orientis, & præsertim suo merito,

rito, alius Occidentis, alius Septentrionis, alius Meridiei. *Error.*

Articulus XXV.

Quod Intelligentia motrix cœli influit in animam rationalem, sicut corpus cœli in corpus humanum. *Error.*

Articulus XXVI.

Quod cogitationes nostræ intellectuales & volitiones interiores immediatè causentur à cœlo, & quod per aliquam traditionem Magicam tales possint sciri: & per illam de eis certitudinaliter iudicare, sitlicitum, *Error.*

Articulus XXVII.

Quod per quascumque artes Magicas possumus deuenire ad visionem diuinæ essentiae vel sanctorum spirituum, *Error.*

Acta sunt hæc, & post mutuum, crebramque inter nos & deputatos nostros examinationem conclusa in nostra Congregatione Generali, Parisiis apud sanctum Mathurinum, de mane super specialiter requisitos. Anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo octauo, die decimanona mensis Septembris. In cuius rei testimonium sigillum dictæ Facultatis presentibus litteris duximus apponendum.

VENERABILIS
EIVSDEM
CANCELLARII
Opusculum aliud

Aduersus doctrinam cuiusdam Medici delati in Montepessulano, scalpentis in numismate figuram leonis cum certis characteribus pro curatione renum.

CONFORMITER ad casum propositum de leonis imagine pro curatione renum dicuntur duodecim propositiones cum additis quæ sequuntur.

Prima Propositio.

Imaginum, quæ astrologicæ nominantur, fabricatio & vsus suspectus est plurimum de superstitione & idololatria, seu Magica obseruatione: patebit ex sequentibus.

Secunda Propositio.

Imaginum huiusmodi fabricatio & vsus rationabiliter prohibitus est per sacros Doctores & Ecclesiam.

Tertia

Tertia propositio.

Imaginum eiusmodi fabricatores possunt & debent per suos superiores prohiberi, inquiri, & culpari; & si parere noluerint condemnari, non obstantibus palliatis allegationibus suis sub titulo astrologiæ, maximè quando non sunt huius scientiæ multi periti secundum terminos à veris astrologis non idololatriis constitutos.

Ponuntur ad istarum propositionum declarationem quædam regulæ fundamentales.

Quarta propositio in ordine.

Omnis observatio, cuius effectus expectatur aliter quàm per rationem naturalem, aut per diuinum miraculum, debet rationabiliter reprobari; & de pacto Dæmonum expresso vel occulto vehementer haberi suspecta. Sic determinauit tempore nostro sacre Theologiæ facultas, Parisiensis Vniuersitas.

Quinta propositio.

Omnis observatio, quantumcumque sancta & salubris videatur, in decem, aut viginti, aut centum particulis, si habeat vnicam particulam de idololatria, vel hæresi, vel apostasia suspectâ, aut infectâ, debet tota infecta & suspecta reputari, nisi manifestatio fiat pretiosi à vili.

Sexta propositio.

Omnis observatio particularis super effectibus mirabilibus & extraneis, sub titulo verarum artium palliata, debet examinari ex circumstantiis librorum & auctorum, qui

observationem huiusmodi particularem tradiderunt.

Ponuntur consequenter propositiones seu regulæ ad declarationem præmissorum, & ad particularem applicationem super imagine leonis, de qua fit inquisitio.

Septima propositio in ordine.

Characteres, seu figuræ, vel litteræ non habent vel sortiuntur ex causa purè naturali & corporali efficaciam, sicut nec entia Mathematica, cuiusmodi sunt figuræ & characteres, sunt de potentiis ætius, & in eis secundum Philosophum non est bonum neque finis.

Octaua propositio.

Characteres, seu figuræ, vel litteræ non habent de ratione sua quòd ordinentur ad aliquos effectus, nisi mediante rationali vel intellectuali substantia. Significare enim est rem in intellectu constituere.

Nona propositio.

Characteres huiusmodi, si habeant, vel habere credantur efficaciam, oportet quòd hoc sit à causa spiritali, non à purè naturali & corporali, qualis causa est cælum cum suis influentiis in corpora.

Accipiat ex præcedentibus regulis consilium, quid agendum est in materia præsentis de imagine leonis cum circumstantiis.

Decima propositio in ordine.

Constat in primis ex inspectione, quòd ibi sunt characteres, litteræ, figuræ & dictiones, quæ nullum effectum habent naturalem purè corporalem

poralem ad curationem morbi re-
num & similibus secundum propositionem
septimam precedentem: iuxta quod
notetur in speciali S. Thom. qui tri-
buit astrologiæ quantum rationabili-
ter dari potest, ad exemplum Alberti
Magni, magistri sui, consonè tamen
ad fidem Catholicam, notetur inquã
in 2. & 3. contra Gentiles in multis ca-
pitulis, à 113. ad 117. & 118.

Vndecima propositio.

CONSTAT, quodd talis observatio
non est posita ab Ecclesia & sa-
cris Doctoribus, tamquam eueniat ef-
fectus speratus per miraculum diui-
num, immò nec per sanctos Angelos
Dei, qui sunt administratorij spiritus
propter electos Dei ad vitam ater-
nam, magis quàm ad curam corpo-
ralem, & medicus & astrologus verus
non habent se multum intromittere
de actionibus sanctorum Angelorum
circa homines. Paret ex immediatè
præcedenti cum inspectionibus iu-
rium, & ratio satis est manifesta.

Duodecima propositio.

CONSTAT, quodd si talis observatio
conitatur & expectet effectum à
malis Angelis seu Dæmonibus, illa
est manifestè penitus reprobanda,
etiamsi videatur finis bonus, utilis, vel
honestus, quancò magis si esset malus
vel suspectus, sicut est inter alios finis
quæstus per simulationem astrologiæ
aut mirabilium effectuum, super qui-
bus admirantur homines pauca reli-
gionis aut fidei.

Verumtamen circumstantiæ prædi-
ctæ magis apparebunt iuxta practi-
cam primarum propositionum, si re-
periatur coniunctio istius observatio-
nis de imagine leonis cum aliis obser-
uationibus contentis in auctoribus

vel libris tradentibus huiusmodi figu-
rationem. Et hoc idè dicitur, quo-
niam temporibus nostris inuentus est
liber magnus continens tales obser-
uationes, quarum aliquæ videbantur
piæ & vtilis, aliæ verò erant manife-
stissimè condemnandæ, & supersti-
tiosæ, & idololatricæ, & de hæresi
suspectæ vehementer, & vt tales fue-
runt etiã igni traditæ pio zelo. Tales
multæ sunt observationes apud His-
panos in libro Senaforas. Tales apud
Iudæos innumeræ, tales apud Chri-
stianos supersticiosos, sicut de nescio
quo Sydract. Tales denique practi-
cari quæruntur, ne dum per vetulas
sortiarias, sed per multos arma se-
quantes continuetur. Postremò to-
tiens occurrit ista materia, quodd si pro
quolibet casu scribendum esset, scri-
bendi nullus esset finis: poterit inter
alia videri tractatulus noster de astro-
logia theologizata, tom. 1. operum spe-
cialiter circa finem.

Concluditur tandè ex omnibus pra-
ctica super hoc casu particulari, post-
quàm facta fuerint quæ dicta sunt sū-
mariè, & quodd planè sine inuolutione
processu, maxime si delatus reddide-
rit se obedire paratū sine proterua de-
fensione, prohibeatur ei de futuro,
quodd non ampliùs vtatur, sed antido-
tis medicinæ, cuius dicitur professor.
De præteritis autè sufficiat sine qua-
uis infamia delati, quodd honor iudiciij
fidei cū prælato & officiariis suis ma-
neat stabilitus. Et ita in Catholica &
fraterna charitate cōsulèdū quodd de-
latus taliter obediatur sine strepitu & fi-
gura iudiciij, & per iudicem ita fiat. Si
autè inueniatur proterua defensio, nō
proteruij rigor sed iustitiæ vigor fiat.
Particularis modus reparandi poterit
esse talis, postque plenius & melius
informatum sum de fabricatione &
vfu talium imaginum, quodd non sunt
secundū Catholicam traditionem

promitto bona fide, & deinceps nequaquam utar illis. Aut si mitius iudex velit agere, dicat hoc per alium in tertia persona, postquam talis delatus, &c. Iudex finaliter poterit declarare sententias excommunicationis contra omnes tales, &c. Proinde non valet allegatio quorundam ex historia scholastica, quod Moyſes fecit imagines, vnam pro obliuione, alteram pro memoria. Et Salomon exorcizatos, quia viris sanctis concurrebat miraculum. Vel si Salomon iam erat peruersus ad idololatriam per uxores, potuit datus in reprobum sensum excogitare magicos ritus, sicut de Neſtanebo legitur & Zoroastre, qui nascens risit, & postea magi-

cas artes exercuit. Denique Auicenna & similes de actiuitate animæ rationalis in materiam exteriorem, & fascinatione non sunt audiendi in modo ponendi.

Finit Lugduni 8. Decembris 1428. per Ioannem Cancellarium Parisiensem. Latior est aliàs Cancellarius noster, maxime prima parte operum, ubi de Astrologia Theologizata & contra supersticiosam dierum obseruantiam, fusè satis hanc rem prosequitur: eum tamen consilio breuitati studentes ut omisimus, sic & curiosa lectioni satisfacturus non inuisum relinquo exoratus sis.

IOANNIS FRANCISCI
LEONIS
IPPOREGIENSIS

Iuris vtriusque Doctoris,
EPISCOPI THELESINI

Libellus de Sortilegiis.

CAPVT PRIMVM.

Sortilegium quid sit?

PLURA sunt genera criminum, de quibus in *Theſauro fori Eccleſiaſtici* aliàs egimus, & inter alia obiter de Sortilegio verba fecimus, quod cum grauiſſimum ſit crimen, ac pluribus variſque modis committatur, de eo iuxta illius grauitatem particulariter eſt agendum.

Sortilegium eſt ſuperſtitio quædam illuſoria & maxime noxia, qua regulariter vtitur homo Dæmonis miniſterio, *cap. qui ſine Saluatore* 26.

quaſt. 2. cap. 1. eadem quaſt. 5. cap. 1. & 2. de Sortilegiis. & Grill. tract. de Sortileg. num. 1. & num. 5

CAP. II.

Sortilegorum profeſſio eſt duplex, tacita & expreſſa: profeſſio tacita qua?

Profeſſionem etiam plures cum Dæmone faciunt. Profeſſio autem Sortilegorum eſt duplex; tacita & expreſſa, intelligendo de profeſſis cuiuſcumque ſpeciei.

Tacita eſt promiſſio quædam, quâ quis facit alicui Sortilego magiſtro, hanc profeſſionem nomine Dæmonis recipienti de obſeruando, quæ ſibi leg.

Z 2 manda

mandauerit, sub promissione quòd grandia faciet & mirabilia, futura in vita sua cognoscet, dummodò fidem Catholicam abjiciat, & omnia Ecclesiastica sacramenta conculcet, quòdque totis viribus eius adhærebit cultui & obedientiæ sui magistri, ac illum tamquam verum Principem adorabit: cultum autem veræ adorationis sub idolorum forma sibi præstando, cunctaque opera per ipsum facienda sub illius nomine & deuotione conficiet, Grill. *infra de sortileg. cap. 3. num. 2. & 3.* & facit text. in *cap. nec mirum*, §. *hydromantici, vers. ad hac omnia*, 26. q. 5. & *summ. confess. de sortileg. q. 3. & 6.*

thurificatione, ac precibus quibusdam & orationibus, quibus instructi sunt, assidue illum non secus ferè colunt & adorant, quam nos verum Creatorem, *contra idolorum*. 26. q. 5. Gloss. in *cap. accusatus*, §. *sanè, in verbo, Sapient, de heret. in 6.* Grilland. *eadem q. 3. n. 4. & 5* per quæ honor latriæ dæmonibus exhibetur. Direct. Inquisit. *qu. 43. n. 2.* Quæ latria est cultus & seruitus, quæ soli Deo debetur. Gloss. in *Clement. unic. in verbo, Seipsum, de reliqu. & venerat. sanct.* Gloss. in *cap. venerabiles, de consecrat. di. in 3.* S. Th. 2. 2. q. 84. art. 1. ad 1. argum. & Grass. *decis. aur. part. 1. lib. 2. cap. 2. num. 1.*

Latria
quid.

CAP. III.

Professio expressa Sortilegorum quæ sit: duplex illa solemnis, publica & priuata: solemnis & publica. quæ sit: expressam professionem Dæmonibus facientes quem cultum illis exhibeant: professio priuata quomodo. Dæmonis fiat?

Professio expressa quæ sit Sortilegorum Professio solennis & publica sortileg.

Expressa professio illa est, quæ fit expresse cū proprio Dæmone, aut solemniter & publicè, aut priuatè: solemnis & publica est illa, quæ fit cum Dæmone dum publicè residet in solio maiestatis more Principis, quando sunt vniuersales congregationes omnium Strigum, Maleficorum, Necromantum cuiuscumque generis professorum, certis nocturnis horis, locis, & temporibus Dæmonis arbitrio constitutis, vbi vniuersis astantibus fit ista professio.

Cultus professorum sortilegorum.

Qui autem expressam professionem cum ipso Dæmone fecerunt, eidem etiā reddunt expressum adorationis cultum per solennia sacrificia, quæ ipsi faciunt diabolo, imitantes in omnibus diuinum cultum, cum paramentis, luminaribus,

Priuata aut. m. professio est illa, quæ fit priuatè ipsi Dæmoni solum, ab. que vlla vniuersali sortilegorum congregatione & multitudine, vt per eundem Grilland. *qu. 3. lib. 2. & Farinacium in præf. crimin. cap. 20. num. 77.* apud quem plura de Sortilegiis videri possunt.

Professio priuata q. 2.

CAP. IV.

Latria honorem dæmonibus exhibentes quando vti heretici sint habendi. Sortilegia, quæ manifestè hæresim sapiunt, quomodo cognoscantur. Idololatriam & hæresim manifestam quæ sortilegia sapiunt, & quæ non?

Dæmonibus honorem latriæ exhibentes, seu eorum nomina inter nomina spirituum beatorum, vel sanctorum in suis nefariis orationibus miscendo, mediatores in illis orationibus à Deo exaudiendis ponendo, cereos accendendo, & Deum per eorum nomina, vel merita obsecrando, non vt sortilegi, sed vt heretici iudicio Ecclesiæ sunt habendi, vt. in eodem Direct. Inquisit. *quest. 43. numero 10. & 11.*

Et

Sortilegia hæresim manifestam quæ sapunt, quomodo cognoscantur.

Et regulariter omnia illa Sortilegia sapiunt hæresim manifestam, quæ cum aliquo dicto, vel facto hæreticali exercentur, ut si quis in sortilegio amatorio Deum, aut Ecclesiastica Sacramenta abnegat, aut in eodem Sortilegio Ecclesiæ Sacramenta admisceret. Sapiunt etiam hæresim manifestam illa Sortilegia, & Diuinationes, seu Maleficia, in quibus admiscuntur Sacramentalia, ut aqua vel cera benedicta & his similia, siue verba, & Euangelium, Symbolum fidei, *Pater noster*, *Aue Maria*, aut Psalmus aliquis Dauidicus, seu verba sacre Scripturæ, aut aliæ sanctæ orationes, quibus fit sortilegium qualificatum. Et generaliter omnia crimina, quæ naturam suam præ se ferunt aliquid, quod est hæresis manifesta, ut baptizare imagines, vel animalia irrationalia, puerum rebaptizare, preces nefarias Dæmonibus fundere, aut illis sacrificare, idolis genua flectere, & similia, quæ præ se ferunt idololatricam, manifestam hæresim sapiunt, quamuis nullum factum per se sit hæresis. Syluester in sum. in verbo, *Hæresis* 2. num. 4. Alphonsus à Castro lib. 1. de iusta hæret. punit. cap. 15. circa finem. Simanc. de cath. instit. tit. 30. num. 15. Direct. Inquisit. part. 2. c. 42. num. 2. 3. 4. & 5. & ibi Peña comment. 67. vers. primum ergo, usque ad vers. quantum ad secundum.

Sortilegia quæ manifestam hæresim non sapiunt.

Illa enim sortilegia non dicuntur hæresim manifeste sapere, in quibus Dæmon inuocatur, ad faciendum, seu cognoscendum ea, quæ ipse facere, & cognoscere potest diuina virtute non reprimente, prout homines ad peccata & libidines tentare, naturalium & superiorum virtutes cognoscere, ex quibus medicamenta ad sanandum, & atrocia veneficia ad causandum diuersas infirmitates confici possunt, ut probat D. Thom. 1. 2. dist. 26. quæst. 2.

& in tract. 99. 1. part. quæst. 5. de mir. & eodem lib. quæst. 16. art. 7. de Dæmonib. Præsentiaque occulta & præterita scire, & sic facta iam facta reuelare his casibus & similibus, si Dæmonis in sortilegiis imploratur auxilium, Sortilegium non dicitur hæreticale, ut post D. Thomam Abb. & plures alios per ipsum citatos, tenet Farinac. in pract. crimin. quæst. 20. num. 80. & Clar. in §. Hæresis, num. 13. Quæ præcedunt nisi ratione commixtionis Sacramentorum, sacramentalium, aut verborum, aliter sit iudicandum ex supra allegatis, aut quod talia patrans essent de expressa Dæmonis professione, quo casu omnia Sortilegia quæ ab illis fiunt, respectu operantis erunt hæreticalia, ut post plures alios per ipsum citatos Farinac. eadem quæst. 10. num. 81. & 82.

Sortilegium hæreticale quod.

CAP. V.

Striges à sancta Ecclesia Dei sunt expellendæ.

Idèò Striges, cum præcipuè expressam professionem & solemnem dæmoni in vniuersalibus congregationibus faciant, expressum cultum adorationis dæmoni reddendo, precésque fundendo, & in illis sacrificando, in eorum sortilegio sunt violenter suspectæ de hæresi, & omnes extra gradum Ecclesiæ, & à communione fidelium penitus alienæ. Subuersæ enim sunt, & à diabolo tenentur captivæ personæ, quæ relicto suo Creatore diaboli suffragia quærunt, & idèò sancta Ecclesia à tali peste mundari debet, cap. qui sine Saluat. 26. quæst. 2. c. Episcopi, in princip. eadem quæst. 5. & Grillandus libro de sortilegiis quæst. 7. num. 4.

Striges professæ quomodo ab Ecclesia expellendæ.

CAP. VI.

*Striges effectualiter de loco ad
locum corporaliter deferri
an possint?*

QVapropter à Dæmonibus effectualiter deferri possunt de loco ad locum motu locali verè & corporaliter, Deo tamen permittente, & nõ aliter & hæc est communis sententia Theologorum, de qua post S. Bonauenturam in 3. sentent. distinct. 19. quest. 3. S. Augustinum lib. 10. & 121. de Cinit. Dei. S. Thomam in sum. 2. 2. quest. 95. art. 5. de supersit. & in dicto tract. 99. 1. part. quest. 8. & in tit. de mira. & quest. 16. art. 5. & 6. ib. tit. de Dæmonib. & alios quos citat, testatur Grillan. lib. de Sortileg. d. quest. 7. num. 3. Alphons. à Castro de inst. hereticorum punit. lib. 1. cap. 16. & Penam in Direct. Inquisit. part. 2. com. 68. vers. sed à maligno. Et licet huic communi opinioni videatur repugnare textus in dict. cap. Episcopi, 36. q. 5. ubi habetur, quod quædam mulieres retrò post sathanam conuersæ Dæmonum illusionibus & phantasmatibus tam grauiter seductæ sunt vt credant & profiteantur se cum Diana dea paganorum nocturnis horis, vel cum Herodiade, vel cum innumera multitudine mulierum equitare super quasdam bestias, & multarum terrarum spatia intempestæ noctis silentio pertransire, eiusque iussionibus obedire, velut dominæ, & certis noctibus ad eius seruitium euocari. Et in §. siquidem ipse sathanas, habetur, quod Dæmon ubi primum mentem cuiuscumque mulieris repererit, & illam per infidelitatem subiugauerit; illicò transformat se in diuersarum species personarum, & mentem, quã

Striges
effectua
liter &
localiter
an defe
rantur.

Lamiarũ
equita
tio.

captiuatam tenet, in somniis deludens per deuia quæque deducit, & cum solus spiritus hæc patitur, infidelis hæc non in spiritu siue anima, sed in corpore euenire opinatur. Ac deinde, quis enim in somnis & nocturnis visionibus non extra seipsum deducitur, & multa videt dormiendo, quæ numquam vigilando viderat? Quis verò tam stultus & hebes sit, qui hæc omnia, quæ in solo spiritu fiunt, etiam in corpore fieri arbitretur?

Vnde hoc textu freti quàm plures Doctores tenuerunt, quod non deferuntur in corpore, sed dumtaxat deluduntur in spiritu, vt refert Grilland. & tenet Franc. Ponzinibius in tract. de Lamiis, num. 45. & pluribus sequentibus.

Communem tamen opinionem Deferunt pro vera tenent, quod deferantur, & contrarium sentientibus pluribus rationibus respondet idem Grill. eadem quest. 7. num. 28. quem post alios per ipsum citatos sequitur Peña eodem com. 68. versiculo, Tertiò eadem. Et quod Dæmones Deo permittente possint hominem deferre verè & corporaliter de loco ad locum motu locali, plurimis exemplis relatis tam per eundem Grillandum, quàm alios graues Doctores demonstrare conantur.

CAP. VII.

Sortilegiorum causa ad forum Ecclesiasticum spectant, vt & Astrologorum. Sortilegiorum non hereticallium pœna est arbitraria.

Sortilegiorum causæ eo modo, quo hæreticorum, tam in procedendo, quàm diffiniendo spectant ad forum Episcoporum & Inquisitorum, quando sapiunt hæresim, & tunc eadem pœna, spectant

Sortilegia ad
Episcopos &
iudices
Ecclesiasticos
pœna, spectant

pœna, qua cæteri de hæresi suspecti sunt condemnandi. Sed quando non sapiunt hæresim, & est dubium, an aliqua admixta hæresim sapiant; vt si qui ad orientem se conuertant, aliqua verba inusitata & non intelligibilia proferant, vel similia; tunc videtur quoddam Inquisitores debeant tales ad suos iudices dimittere puniendos, *cap. accusatus, §. sanè, & ibi Gloss. in verbo, Manifestè, Archid. Io. Andr. & Io. Monach. de heret. in 6.*

Pœna autem Sortilegorum non hæreticalium est tam de iure ciuili, quàm canonico arbitraria, Abb. *in c. 2. n. 4. de Sortileg. & post Grilland. & alios Farinac. in prax. crimin. q. 20. n. 84. 89. & 94.*

Sed quando constat hæresim sapere, si ampliùs dubitetur, an hæresim sapiat, tunc ipsi Episcopi & Inquisitores de hoc cognoscere possunt, & iudicare ac pronuntiare se iudices. Abb. *in cap. 1. num. 4. in fine de Sortileg. Carrera in tract. de heret. num. 24. Gloss. & DD. in dicto cap. accusatus, §. sanè, per Penam allegati in Direct. Inquisit. com. 67. in fine.*

Et hæc distinctio, quoddam Inquisitores de Sortilegiis, non sapientibus hæresim, cognoscere nō possunt, procedit, & habet locum de iure cōmuni, quod fuit per Sixtum V. qui sua perpetuò valitura constitutione Apostolica auctoritate statuit & mandauit, vt tam contra Astrologos, Mathematicos & alios quoscumque iudiciali Astrologiæ artem, præterquam circa agriculturam, nauigationem & rem medicam in posterum exercentes, aut facientes iudicia, & natiuitatis hominum, quibus de futuris contingentibus successibus, fortunisque, casibus aut rationibus, & ex humana voluntate pendentibus aliquid euenturum affirmare asserant, aut protestantur, quàm contra alios vtriusque

sexus, qui supradictas damnatas, vanas, fallaces & perniciosas diuinandi artes, siue scientias exercent, profitentur, docent, aut discunt: quique huiusmodi diuinationes, sortilegia, superstitiones, veneficia, incantationes, ac præmissa detestanda scelera & delicta (vt præfertur) faciunt: aut in eis quomodolibet se intromittunt, cuiuscumque dignitatis, gradus & conditionis existant, tam Episcopi & Prælati superiores, ac alii ordinarii locorum, quàm Inquisitores hæreticæ prauitatis, vbique gentium deputati; etiam si in plerisque ex his casibus antea non procedebant, cognoscere valeant.

CAP. VIII.

Quinam libri à Sixto V. prohibiti sint. Inquisitores & Episcopi liberè an possint de sortilegiis & superstitionibus cognoscere?

Prohibuitque idem Pontifex omnes & singulos libros, opera, & tractatus iudiciali Astrologiæ, Geomantia, Hydromantia, Pyromantia, Onomantia, Chiromantia, Necromantia, artis magicæ, aut in quibus sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, execrabiles incantationes, ac superstitiones continentur, quos Ordinariis locorum vel Inquisitoribus voluit consignari, & contra scienter legentes, aut retinentes libros, seu scripta huiusmodi, seu in quibus talia continentur, similiter per eosdem Inquisitores procedi posse decreuit, vt in dicta constitutione sub dat. Romæ anno 1585. vbi latius de sortilegiis, incantationum & diuinationum prohibitionibus videre licet, *in pecul. suo Bullario, parte 2. fol. mibi 52.*

Dicta

Astrologorum causæ sunt iudicium Ecclesiasticorum.

Libri magici & astrologici à Sixto V. prohibiti.

Inquisi-
to es
cognos-
cere pos-
sunt de
sortile-
giis &
supersti-
tionibus

Dictæ constitutionis rigore pos-
sunt Inquisitores cognoscere de sor-
tilegiis, non tamen priuatiuè quoad
Episcopos, imò causas & superstitionum,
incantationum, veneficiorum,
& blasphemiarum, & contra eos,
apud quos reperiuntur libri prohibi-
ti, Episcopi cognoscere, & nisi sa-
pient manifestè hæresim, absque In-
quisitorum interuentu illas possunt
decidere, diffinire, & terminare; per
text. in d. cap. accusatus, de hæret. in 6.
Abb. in d. cap. 1. num. 4. vers. & aduer-
te, de sortilegiis. Eymer. in Direct. In-
quisit. quest. 42. num. 2. & ita censuit
sacra generalis Congregatio S. Rom.
& vniuersalis Inquisitionis, sub die
21. Decembris anno 1602. Quamuis
enim per dictam constitutionem Six-
ti Papæ V. fuerit Inquisitoribus at-
tributa iurisdictio cognoscendi de
causis sortilegiorum, superstitionum,
veneficiorum & incantationum, etiam
quodd aliàs de præmissis non cognos-
cerent, vt supra num. 20. non tamen
fuit Ordinariis restricta facultas, quin
liberè in causis huiusmodi, vt prius,
dummodò non hæresim manifestè
redoleant, procedere possint, cum id
ex iuris communis dispositione illis
sit attributum, ex deductis per Abb.
eodem num. 4. & Clar. in pract. crimin.
§ hæresis, num. 23.

C A P. IX.

*Diuinatio est prima species sortilegij.
Diuationum species sunt quatuor.*

Diui-
natio
prima
spe-
cies
sorti-
legij.
Diui-
nationum
sunt
qua-
tuor
spe-
cies.

Diuinatio prima species est sorti-
legij, quæ inter cæteras obtinet
principatum, in quam plures homi-
nes incidunt, vt per Grill. eodem tract.
de sortilegiis cap. 2. num. 5.

Et quatuor species sunt diuinatio-
num, sicut quatuor sunt elementa,

quæ consistunt in hydromantia, py-
romantia, geomantia, aëromantia.
Et aliqui ex Dæmonum professoribus
vocantur incantatores, quidam ario-
li, alij aruspices, aliqui augures, qui-
dam pythonici & mulieres pythonis-
sæ, aliqui genethliaci, quidam sali-
tores, & aliqui magi, de quibus in c.
igitur genus, 26. quest. 4. cap. nec mi-
rum, ead. quest. 5. & Grill. in d. tract.
de Sortileg. quest. 2. num. 7.

C A P. X.

*Sortilegia per personas tacita Dæmo-
nis professionis pluribus modis fiunt:
ad amorem in corpore, & extra
corpus; extra corpus quomodo fiant.*

IN sortilegiis, quæ fiunt per perso-
nas tacitæ Dæmonis professionis, <sup>Sortile-
gia va-
riis mo-
dis per-
ficiuntur
à perso-
nis taci-
tæ pro-
fessionis</sup>
diuersa interueniunt instrumenta, &
fiunt quandoque in aqua per hydro-
mantia, quandoque in igne per pyro-
mantiam; interdum in terra per geo-
mantiam; aliquando vtuntur aëre,
& ea faciunt per aërimantiam; quan-
doque illa faciunt ex inspectione in-
testinorum auium, animalium, aut per
eorum voces, garritura, occursum &
similia, vt habetur in dicto cap. igitur
genus, & cap. nec mirum. Host. in Sum-
ma de Sortileg. §. 2. & Grilland. quest.
5. num. 2. eodem tit. & aliqui respi-
ciunt in astrolabio, vt in cap. 2. ext.
eodem tit. Alia est species sortilegio-
rum, quæ fiunt ad amorem, aut in
corpore, aut extra corpus; in corpore
enim communiter fieri solent per ci-
bum vel potum, vt l. 3. §. hac adie-
ctio, §. ad legem Cornel. de sicariis,
lege si quis aliquid, §. qui abortionis, ff.
de pænis, l. eorum in princip. & l. multi,
C. de Malef. & mathematic.

Extra corpus autem, id est, extra
intestina fiunt per aliquas mixturas <sup>Sortile-
gia ex-
tra cor-
pus.</sup>
compo-

compositas, ex herbarum foliis, vel radicibus, metallis, reptilibus terræ, auium plumis, vel membris, seu intestinis eorundem animalium, vel piscium, aliarumque similium rerum nostratium, illaque quandoque consuunt in chlamyde personæ ad amorem maleficiandæ, vel sub capite lecti, super quo persona ipsa dormit, abscondunt, aut sub limine ostii cameræ, aut alterius, super quo ipse maleficiandus vir, aut mulier transitori sint. Apponuntur etiam imagines cereæ iuxta ignem ardentem completis dæmoniis sacrificiis, de quibus *suprà*, adhibitis nefariis precibus, & turpibus verbis, ut quemadmodum imago illa igne consumitur, & liquefit, eodem modo cor mulieris amoris calore talis viri feruenter ardeat, & ut plurimum admixtis Ecclesiarum Sacramentis, sicut est hostia sacrata, ut *per gloss. in cap. accusatus, §. sanè, de heret. in. 6.* & aliis modis, ac rebus admixtis, de quibus *per Grilland. eodem tract. de Sortilegiis quest. 3. num. 11. & ferè per totum.*

fragio Dæmonis, tam rebus ipsis, quam verbis communiter inferi non solent in corporibus, pariter nec tolli: quoniam medicina naturalis, & omnium physicorum & chirurgicorum ars tota communiter non sufficeret ad sananda corpora ipsa, & remouenda Dæmonis opera, sed solum per eosdem, qui sub eadem professione morantur, & qui maleficia ipsa facere solent arte & instructione Dæmonis destrui ac tolli possunt. S. Thom. in 2. 2. quest. 92. art. 6. & tenet Grilland. *eod. tract. de Sortil. q. 2. num. 2. & 3.*

Maleficiati enim difficilius curantur, quam Energumeni & à Dæmone oblesiti. Mall. Malefic. Spreng. *parte 2. quest. 1. cap. 6. vers. expedit lectorem.* Omissis tamen diuersitibus opinionum, an licitum sit, necne maleficia tollere per alia maleficia, & opera superstitiosa, quas recenset quàm plura exempla deducendo, Mall. Malefic. *dicta parte 2. quest. 2. secunda part. princip. dicetur cap. sequenti nostro.*

Maleficiati difficilius curantur, quàm dæmoniis.

CAP. XI.

Maleficia à quibus destrui valeant: & an maleficiati facilius necne curentur quàm Energumeni.

Maleficæ artes, impedimenta & infirmitates (exceptis factis cum aliquibus nodis vel solutionibus, quæ reperta nodis contractis, aut combinatione materiæ soluta de facto destruantur & soluantur) scientia humana destrui non solent: nisi per eiusdem artis magistros, vel qui sint diabolicæ professionis bene instructi, aut aliquo modo participes: quia maleficia ipsa absque ministerio & suff-

Mall. Malefic. Tom. II.

CAP. XII.

Maleficia maleficiis curare non licet, mala enim non sunt facienda, ut eueniant bona: maleficiorum curatio à Deo est impetranda, qui omnia potest.

Non est licitum uti Magicis artibus, vel aliis quibuscumque superstitionibus à Deo & Ecclesia prohibitis pro quocumque bono fine, nec permittendum maleficia maleficiis repelli, nec dispensandum quocumque casu, ut talibus licitè quis uti possit. *Peña in Direct. Inquisit. com. 68. circa finem.* Nec sunt facienda mala, ut eueniant bona (ut inquit Apo-

A 2 stolus)

Magice artes quicunque bono cuius interdicta.

stolus) & contra dictos articulos profitentes iudicio Inquisitorum hæreticæ prauitatis subijciuntur, vt per eundem Peñam *ibi in fine*.

Sed ad Deum est recurrendum, qui omnia nouit, & cuius oculis omnia subijciuntur, *cap. fundamenta*, §. *proinde de elect. in 6.* & Nauarr. *in relect. cap. nouit. de ind. not. 1. num. 1. tom. 2.* & omnia potest, in cuius nomine Dæmonia ejiciuntur. *Marci cap. ult.* Nam licitis orationibus maleficia curantur, vt *dicto cap. 6. per totum*, & *Flagell. Dæmonum per totum*. vbi de modo Deo auctore effugandi Dæmones à corporibus obsessis, & quomodo exorcista se debeat præparare satis diffusè habetur, ad quæ remisisse sufficiat.

Maleficia Dei inuocatione & piis orationibus destruitur.

IACOBI SIMANCÆ

PACENSIS EPISCOPI

Titulus vnicus

de Lamiis.

Lamia quæ sint? contra illas an inquirendum sit, & quomodo: an ea quæ patiuntur & perpetrant illuforie fiant? an verò realiter illis contingant?

Lamiæ quæ fiunt.

LAMIAE. siue Striges appellari solent mulieres quædā maleficæ, quæ multis nocere solent, de quibus dubitari potest, an ab Inquisitoribus puniri queant, & cum dæmones adorēt:

& foedus cū eis faciant, quin etiā cū fidem Catholicam abnegare soleant, dubitabile nō est, quin cōtra illas inquirere possint; & bene faciunt Inquisitores Hispaniæ contra eas procedendo, quia vel apostatæ sunt, vel ea perpetrant, quæ manifestè sapiunt hæresim, vt inquit Syluester *lib. 3. de Strigimagarum & Dæmonum admirandis, cap. 1.* adde Ioan. Franc. Picum &c. *lib. 3. dialog. Strix.*

Itaque inquiretur in Lamiæ, vt contra hæreticos aut vehementer suspectas procedi solet: quodd si propriis confessionibus, aut iustis probationibus conuictæ fuerint, prout earum culpa exposulauerit, statuentum erit, *l. respiciendum, ff. de pœnis.*

Dixerit fortassis quispiam, illufiones Dæmonum esse, quas Maleficæ istæ patiuntur, ac proinde fidem illis non esse adhibendam: cui responderetur, primò, non semper esse in somnia & illufiones, sed interdum re vera ita euenire, vt ab eis narrari solet, quemadmodum à Turrecremata, Ioannes Major, à Castro, à Victoria, ac innumerabiles alii tradunt, quod quidem tot experimentis compertum est, vt id negare insanire sit, vt inquit Syluester *opere pranotato lib. 1. cap. 14.*

Deinde, pleraque istarum facinora: perpetrantur à vigilantibus, vt pacta cum Dæmone, infanticidia, & alia damnatim quibus eis debet fides adhiberi, sicut aliis reis confitētibus: quin immodò contra seipsas credendum eis esse videtur, quamuis de his testificentur, quæ somno sepultis euenire solent: nam & antea præmeditantur & ab eis postea ratificantur: in criminibus rati habitio quoque locum habet, *capitul. vñm quis, de sentent. excommunicat. lib. 6. cap. testament. distinct. 6.*

Inquisitores Hispaniæ contra Lamiæ procedunt.

De Lamiis vt hæreticis cognoscitur.

Maleficia omnia non illuforie sed aliqua verè experit.

Extat Epistola Decretalis Innocentij VIII. cuius hæc sunt verba:

Non sine ingenti molestia ad nostrum peruenit auditum, complures utriusque sexus personas, propria salutis immemores, & à fide Catholica deuiantes, cum Daemonibus incubis & succubis abuti: quapropter ne labes huius hæreticæ prauitatis in perniciem animarum

sua venena diffundat, opportunis remediis, prout nostro incumbit officio, providere volentes, statuimus ut Inquisitores per nos deputati debitum Inquisitoris officium in huiusmodi personas exequantur.

Retulit Sixtus Senensis lib. 5. bibliotheca sancta annotation. 73. cuius & alterius constitutionis, huic similis, Iulij 2. meminit Ioan. Franc. Picus lib. 3. Dialog. Strix.

F I N I S.

ALPHONSI A CASTRO ZAMORENSIS

ORDINIS MINORVM

regularis Observantiæ, Prouinciæ
Sancti Iacobi,

*De impia Sortilegarum, Maleficarum, & Lamiarum
heresi, earumque punitione*

O P V S C V L V M.

CAPVT PRIMVM.

*De sortilegis & auguribus, aliisque
diuinatoribus, an sint hæretici
dicendi?*

ANTA inest homi-
nibus multis sciendi
curiosa cupiditas, vt
ea, quæ ignorare esset
utilius, etiam cum fi-
dei Catholice dispendio improba cu-

riositate discere conentur. Ob quam Curiosi-
tas ho-
minum
quò fe-
ratur.
causam non immerito à multis dubi-
tari solet, de huiusmodi hominibus,
qui diuinatores nuncupantur, an sint
illi omnes hæretici censendi, &
velut tales ab hæreticæ prauitatis In-
quisitoribus puniendi. Ad cuius rei
pleniorẽ intelligentiam, oportebit
ante omnia inquirere quid sit, &
quotuplex diuinatio: & inde collige-
re valebimus, an illi, qui illam exer-
cent, sint hæretici dicendi, an non?
Diuinatio est enuntiatio eorum, quæ Diui-
tio quid
sit.
rum notitia per naturam haberi non
potest,

potest, neque Deo reuelata est. Res autem sunt aut præsentes, aut præteritæ, aut futuræ. Præteritorum & præsentium scientia per naturam haberi potest: quoniam præsentia possunt videri, præterita, quia aliquando fuerunt præsentia, aliquando visa sunt: & ex illorum intuitione remanet notitia, quam Philosophi vocant abstractiuam, per quam potest quis de præteritis certò aliquid scire & aliis enūtiare. Futura autē, quia nondū habent esse, videri non possunt, & idēd nihil certum de illis haberi potest.

Propter quod diuinatio semper circa futurorum præcognitionem cōsiderari solet: quia illa sunt quæ ex se per naturam cognosci non possūt. Si quis autem præsentia aut præterita, quæ per naturam cognosci non possent, enuntiaret, & certò assereret, ego illum etiam diuinatorem appellarem. Sicut qui à Roma per centum milliaria distans, diceret quid eo temporis articulo Romæ agatur: aut diceret hominī, quem nunquam vidit ea, quæ toto viæ suæ decursu egit, is certè (meā sententiā) etiam dicitur diuinator, ac si prædixisset futura.

Prophetæ. Nam sicut Propheta dicitur etiam
1a quis
sit. proprie ille, qui per reuelationem agnoscit præterita, aut præsentia, quæ aliàs scire non poterat, quamuis frequentius dicatur Propheta, qui per reuelationem prænoscit futura: ita etiam proprie dicitur diuinator ille, qui præterita aut præsentia, quæ naturaliter scire non poterat, absque Dei reuelatione cum certitudine asserit. Illa siquidem mulier Samaritana, cui Christus dixerat, quinque viros habuisse, & quem tunc habebat non esse suum, statim hoc audito exclamauit dicens: Domine, et video, Propheta es tu. Prophetam siquidem censebat dicendum eum, quia præterita,

aut absentia, quæ in secreto latebant, optimè noscebat.

Quamuis tamen hæc ita se habeant, solet frequenter ille solus dici diuinatōr, qui futura cum certitudine, & absque deceptionis metu asserit. Futura autem (vt egregiè B. Thomas in 2. 2. q. 95. docet) duobus modis cognosci possunt. Aut enim cognoscuntur per suarum causarum cognitionem, aut cognoscuntur per se ipsa.

Futura
duobus
modis
cognos-
cuntur.

Causæ autem futurorum tripliciter se habent ad effectus suos: nam aliquæ sunt, quæ ex necessitate & semper suos producant effectus. Huiusmodi effectus futuri cum certitudine prænosci & prænuntiari possunt, per cognitionem suarum causarum, quemadmodum astrologi præcognoscere & prædicere solent æquinoclia, solstitia, eclipses Solis & Lunæ. Talis prænuntiatio, non dicitur diuinatio: quia non usurpatur per eam, quod propriè diuinum est.

Aliæ sunt causæ quæ producant suos effectus, non ex necessitate & semper, sed raro contingit eas à suorum effectuum productione deficere. Ex harum etiam causarum cognitione possunt homines futuros effectus præcognoscere: non quidē cum certitudine, sed per quamdam conjecturam. Ad hunc modum multa prædicunt Astrologi de pluuiis, siccitatibus, terræ motibus, de fertilitate aut sterilitate terræ: & Medici prænuntiant de morte aut conualescentia infirmorum, in quibus rebus: aliquando prædicunt vera, aliquando falluntur. Hæc etiam prænuntiatio non potest dici diuinatio: quia limites naturalis cognitionis non excedit.

Non ex
necessi-
tate.

Aliæ sunt causæ, quæ nullam prorsus necessitatem habent, vt suos effectus aut semper, aut pluries produ-

Nulla
modo
ex ne-
cessitate

cant: sed dubiæ semper ex se sunt & ancipites, vt modò hos, modò oppositos effectus producere valeant. Tales causæ vocantur liberae, vt sunt homines & Angeli. Effectus qui ab huiusmodi causis producendi sunt, non possunt cum certitudine aliqua, siue vt semper, siue vt in pluribus, per cognitionem causarum præcognosci: quia causæ huiusmodi nullam habent ad suos effectus coactionem.

Quantumlibet quis cognoscat Petrum, non potest ex hac cognitione certò scire, an Petrus cras ieiunabit, an non: an loquetur, an tacebit: quia cū ille liber sit ad hos effectus, potest & vnum, & alterum efficere. Tales ergo effectus, qui ab huiusmodi causis pendent, nullus agnoscere potest, nisi dum sunt præsentis, vt putà, cū videt Petrum comedentem, aut ieiunantem, vel tacentem, aut loquentem. Cognoscere hæc cum certitudine, aut prædicere antequam fiant, soli Deo conuenit, qui (vt dicit Paulus) vocat ea, quæ non sunt tamquam ea, quæ sunt. De huiusmodi futuris intelligendum est id, quod Salomon ait: *Multa hominis afflictio, quia ignorat præterita, & futura nullo scire potest nuntio.*

Hieronymus. Quæ verba in commentariis super Ecclesiastem interpretatus Hieronymus ait: *Licet diuersa eueniant, & non possit iustus scire quid ei futurum sit, nec singularum rerum causas, rationesque cognoscere: (nemo enim est conscius futurorum) tamen scit à Deo cuncta in utilitatem hominum fieri, & non absque eius voluntate disponi. Est enim magna afflictio generi humano: quia (vt Poëta ait) nescia mens hominum fati sortisque futura; aliud sperat aliudque euenit, de altero loco expectat hostem, & alterius iaculo vulneratur.* Hæc Hieronymus. Quisquis ergo talia futura prædicere, aut

prænoscere (nisi Deo reuelante) præsumpserit, vsurpare conuincitur, quod solius Dei est, & hic talis dicitur diuinator. Nam (vt dicitur *cap. Igitur 26. quæst. 4.*) diuini dicti sunt, quasi Deo pleni.

Diuinitate enim se esse plenos simulant, & astutia quadam fraudulenta hominibus futura coniectant. Si quis verò huiusmodi futura contingentia, quæ à causis liberis dependent, Deo reuelante, præcognouerit, aut prædixerit, non dicitur diuinator: quia non ex se, & per se talem habet notitiam, sed à Deo, & ita ipse nõ vsurpat sibi diuinum aliquid: sed Deo tribuit, quod ab illo se recepisse fatetur. Alioqui omnes Dei Prophetæ dicerentur diuinatores, eò quòd tam multa de futuris prædicerint. Diuini vnde. Diuinatores à Prophetis differunt.

Nullus tamen sanctorum illos diuina.ores, sed Prophetas appellauit. Ille enim solus diuinator dicitur, qui sibi in debito modo vsurpat præcognitionem, aut prædictionem futurorum euentuum, quæ à liberis causis pendent. Et talis diuinatio semper est peccatum, & quidem graue: quia contra religionem & cultum Deo debitum: non tamen omnes diuinationes æquali culpæ sunt obnoxie: quia vna peior est alia, quòd peiora media ad futurorum prænotionem assumit. Aliquæ enim sunt, quæ Dæmonum inuocatione vtuntur, vt futura præscire possint, velut sunt Necromantici, aut Arioli.

Alij verò sunt, qui sine expressa Dæmonum inuocatione futura prædicunt, vt sunt Augures, qui ex garritu auium, aut Aruspices, qui ex auium aspectu; aut Chiromantici, qui per signa manus multa de futuris prædicere solent. Et Sortilegi aliqui sunt, qui sub nomine Christianæ religionis per sacrarum scripturarum inpectionem

tionem, aut per quasdam, quas sanctorum seu Apostolorum (ut Isidorus 8. lib. *Etym.* ait) vocant sortes, diuinationis scientia profitentur. Et hi propriè sunt sortilegi, qui in iure canonico reprehenduntur atque damnantur. Sunt enim multi alii sortilegi minimè à iure reprehensive, sed ab illo tolerati, & sunt illi, qui quamuis faciant aliquid, ut ipsius euentu considerato, occultum aliquid, siue præsens, siue futurum agnoscant, non tamen illorum cognitionem à Dæmone, sed à Deo spectant, ut contingit in sorte diuisoria.

Diuina-
tio cum
Dæmo-
num in-
uocatio-
ne.
Ea diuination, quæ cum Dæmonum inuocatione fit, multò peior est illà, quæ absque illorum inuocatione exercetur. Est adhuc inter ipsas diuinationes aliud non paruum discrimen. Sunt enim aliquæ quæ quodammodo hæresi miscentur, & sine alicuius hæresis adminiculo exerceri non possunt. Ut si quis mortuum baptizaret, ea forma, & eo ritu, quo baptizatur viuus, ve lpuerum baptizaret, ut inde sortium emissarum responsum habeat, aut Eucharistiæ Sacramento ad maleficia & incantationes exercendas abuteretur, aut coram idolis execrandas effunderet preces, ad incantationes suas peragendas. Talia enim sortilegia, aut auguria sine hæresis admixtione non fiunt.

Hæresis
Marcio-
nitarum.
Nam credere mortuos vtiliter baptizari posse, hæresis fuit Marcionitarum, prout nos in eo opere, quod aduersus omnes hæreses edidimus, *tit. de baptis. hæres. 3.* docuimus. Rebaptizare pueros, hæresis Anabaptistarum est apertè damnata. Idola orare, est idololatria, & si quis in illa, deos adoratione dignos esse putat, apertissima est hæresis. Eucharistiæ sacramento ad maleficia peragenda abuti, vehementissima est hæresis suspicio. Quoniam hoc faciens, præter ma-

gnam irreuerentiam, quam sanctissimo exhibet Sacramento, meritò creditur illum opinari, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, aliquid ad maleficia exercenda valere, & vim aliquam, & virtutem ad illorum maleficiorum exercitium habere: quoniam si hoc non crederet, non vteretur illo ad talis maleficij perpetrationem.

Hæc autè sentire, aperta est hæresis Dæmonis inuocatio in sortibus mittendis. & blasphemia. Si quis autem Dæmones inuocaret, ut sortibus emissis, aut figuris aliquibus factis, de futuris ab eis edoceret, licet grauitè peccaret, non adhuc diceretur hæreticus, si res, quas à Dæmonibus scire procurat, tales sunt, quæ à dæmonibus bene prænosci possunt. Nam Dæmones, qui rerum naturas, & earum virtutes, & motus (ut habetur in *cap. Sciendū. 26. quest. 4.* melius quàm homines noscunt, possunt ex cogitatione causarum præcognoscere effectus, quos illæ ex necessitate semper producant, prout *superius* de Astrologis diximus, circa prænotionem eclipsum solis & lunæ.

Si quis huiusmodi eclipfes, aut fertilitatem terræ, aut sterilitatem futuram, à Dæmone præscire tentaret, quamuis grauissimè peccaret, non esset tamen censendus hæreticus.

Si verò ea, per naturam scire non poterat, per Dæmonum inuocationem scire niteretur, hic meâ sententiâ est præsumendus hæreticus: quoniam Dæmones ad illa prænoscentia non inuocaret, nisi crederet Dæmones illa præscire.

Hoc autem de Dæmonibus sentire, aperta est hæresis: quoniam qui Dæmones credit posse cum certitudine prænoscere ea futura contingentia, quæ ex hominis arbitrio pendunt, credit illos esse deos: quoniam hoc soli Deo conuenire satis conuin-

Prænotio cum
Dæmo-
nis in-
uocatio-
ne est
hæresis.

citar

citur per id, quod apud Esaiam Prophetam legitur: *Annunciate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus quia dii estis vos.* De talibus solum, qui Dæmones inuocant, ut ea ab illis sciant, quæ non nisi à Deo sciri possunt, ego censeo debere intelligi capitulum *Episcopi*, quod habetur *vigesima sexta quest. 5. in quo capit.* Sortilegi & Magici vocantur hæretici.

Hoc idè ibi dictum est, non quòd semper oporteat Sortilegos & Magicos viros esse hæreticos: sed quia aliquando tales diuinationes sine alicuius hæresis admixtione exerceri non possunt. Ad eundem modum etiam intelligendum est capitulum, *Non observatis, vigesima sexta quest. 7.*

Diuinationes
hæresim
non in-
ferentes.

Aliæ sunt diuinationes, quæ licet sine peccato graui fieri nequeant, si- ne tamen alicuius hæresis adminiculo exercentur. Veluti si quis per Sortilegia aut auguria à Dæmone inquirat de futuris ea, quæ ille per suam naturam præscire potest, aut ab illo petat, ut faciat, quæ certum est Dæmonem Deo permittente facere posse; & nō credit Dæmonē plura scire, quàm scit: aut plura posse quàm potest, nec aliquid aliud suis sortilegiis aut maleficiis admiscet, quòd ex aperto fidei errore procedere constet. Si quis Dæmonis adiutorio velit, & instantissimè procuret scire quid Romæ aut in exercitu Imperatoris agatur, aut quis alicuius malefici in secreto sine testibus commissi sit author, aut quo loco malefactor lateat, non propter hæc est censendus hæreticus: quia tales diuinationes, aut talia sortilegia, siue maleficia, quamuis grauissima sint peccata, non tamen habent ullam hæresis commixtionem.

Nam sicut alia peccata per malitiā purā & sine vllō errore, & ignorantia, sed ex industria committi pos-

sunt; ita etiam sortilegia, & auguria & aliæ diuinationes possunt ex pura malitia, & ex industria, sine vllō errore intellectus, & per consequens sine vlla hæresi exerceri. His igitur præmissis, tale pono documentum, ex quo totius huius rei summa pender. Sortilegia, & auguria, & reliquæ diuinationes, quæ sine alicuius hæresis adminiculo exerceri non possunt, subduntur examini & censuræ Inquisitorum hæreticæ prauitatis, & ab illis puniri debent. Talia sunt opera Necromanticorum: quoniam illi (ut postea dicemus) semper malè de fide sentiunt, credentes de Dæmonibus, quòd multa possint, quæ re vera non possunt. Sortilegia verò & auguria, & aliæ diuinationes, quæ ex sola malitia voluntatis, absque vllō errore intellectus exercentur, non subsunt ex iure ordinario censuræ Inquisitorum hæreticæ prauitatis: nisi aliunde ad hanc causam illis fuerit delegatum.

Sortilegia quæ non subsunt Inquisitioni.

Hoc expressè definitum est ab Alexandro IV. in cap. *Accusatus*, §. *Sanè, de hæreticis, libro sexto.* Episcopi verò de huiusmodi Sortilegiis, quæ hæresim non sapiunt, inquirere & iudicare possunt: quia istorum potestas latior est quàm potestas Inquisitorum. Ut autem Inquisitor hæreticorum sciat, an Sortilegus & augur aut alius cuius diuinatorem, suæ subdit iurisdictioni, an non? hoc meâ sententiâ illum facere oportet. Interrogabit de Dæmonum potestate, de illorum scientia, ut putà, quid credit illos scire de futuris, quid illos posse agere circa hæc inferiora? Interrogabit etiam, an Dæmon possit hominis secreta, quæ in solo illius versantur corde, rimari & perfectè cognoscere.

Episcopi de Sortilegiis cognoscunt.

Nam quòd hæc solius Dei cognitioni subdantur: Scriptura sacra testatur,

Pfal. 7. statur, dicens: *Scrutans corda & re-
nes Deus.* Et Apostoli orantes Deum,
dixerunt: *Tu Domine, qui corda nosti
omnium, &c.* Ex quibus constat hære-
sim esse dicere quoddam Dæmon secreta
hominum noscat. Huiusmodi autem
erroribus solent sæpè Sortilegia mis-
ceri. Et si ille de omnibus his iuxta
regulas fidei responderit, credendum
est illum ex pura malitia, & non ex
errore intellectus tale peccatum com-
misisse, nisi opus ipsum tale sit, quoddam
vehementem præbeat de hæresi sus-
picionem.

Qualia sunt ea, quæ *suprà* enarra-
uimus, videlicet baptisimus mortui,
rebaptizatio puerorum, abusus sacra-
menti ad maleficia exercenda. Hæc
enim, & his similia, licet hæreses
non sint, cum hæresis non sit in ope-
re, sed in intellectu: vt *lib. 1. de iusta
hereticorum punitione, tom. 2. cap. pri-
mo* docuimus, vehementissimam ta-
men præbent hæresis suspicionem.

CAP. II.

*De Magis, an sint heretici censendi, &
velut tales puniendi.*

Multi sunt, prohi dolor! homi-
nes, qui vero Deo illorum, &
aliorum omnium creatore relicto, ad
Dæmonem omnium hominum capi-
talem hostem confugere non veren-
tur: & cum à Deo, illi seruiantes,
omnia verè bona certò sperare pos-
sent, Dæmoni seruire, & illi per
omnia obedire malunt, à quo nil ni-
si malum recipere valent. Nam
Dæmon ipse quamvis è sublimi illo
statu, in quo à Deo conditus erat,
propter insanam illam, prodigio-
samque superbiam, qua Deo se æqua-
re tentauit, ad inferos vsque deie-
ctus est; in ea tamen cæca ambitio-

Mall. Malefic. Tom. II.

ne obstinatus hucusque persistit, vt
Deo se æquare contendat, & diui-
nos appetere honores non vereat-
ur.

Quos cum in cœlis, ex quibus se
deiectum conspiciat, se iam assequi
posse non speret, illos ab hominibus,
quos certissimè scit faciliùs decipi pos-
se, accipere quotidie procurat. Vt au-
tem hos, quos tam anxie concupiscit,
diuinos assequatur honores, nihil in-
tentatum relinquit.

Nam quosdam fraudibus decipit, *Dæmo-
nis frau-
des in
Paulus Apostolus* in angelum lucis: decipit
alios variis, prout quemque concup-*dis ho-
minibus*
cere noscit, propositis donis & præ-
miis allicit.

Quibus fraudibus & technis mul-
tos hætenus vtriusque sexus homi-
nes seduxit: qui illum summè vene-
rantur, & tamquam Deum adorant.
Non tamen omnes, qui illi obediunt,
eodem ritu & ordine illum veneran-
tur, nec omnes eodem censentur no-
mine.

Nam quemadmodum Christiana
religio varios continet intra se ritus,
quibus verus colitur Deus: varias
etiam hominum congregationes, qui
licet habitu & nomine, ceremoniisq;
inter se diuersi sint, omnes tamen ad
hunc tendunt scopum, vt Deum co-
lant, & illi obediant: ita ille superbæ
parens Satanas, Deum in hoc imitari
volens, plures sui diabolici cultus ha-
bet professores, qui licet diuerso cen-
seantur nomine, diuersosque habeant
in Dæmonis cultura, ritus & mores;
hoc tamen inter illos conuenit, quoddam
omnes laudant Dæmonem, & illum
venerantur, illique per omnia obedi-
re procurant.

Diuersitas autem istorum variis
modis considerari potest. Primò qui-
dem considerari potest, ex diuersi-
tate mediorum, quibus ad conse-

B b quendum

quendum id, quod optant, vtuntur. Sunt enim, qui incantationibus mortuos suscitare se dicunt, vt ab illis edocti, de futuris aliquid prædicere, aut diuinare possint. Et hi (vt docet Augustinus libro 10. de *Ciuitate Dei*) dicuntur Necromantici, quia, *verges* Græcè, Latinè dicitur mortuus; *μαντεια* verò dicitur diuinationio. Necromantia igitur dicitur diuinationio ex mortuis habita vel recepta.

Alij dicuntur Hydromantici ab aqua, quæ Græcè dicitur *ὕδωρ* ex cuius inspectione umbras Dæmonum euocare se putant, & imagines eorum videre, à quibus quod putant (vt ipsi aiunt) edocentur. Sunt alij similes diuersis nominibus appellati Diuinatores, quorum nomina recensentur in cap. *Episcopi* 26. *quest.* 5. de quorum diuinatione, quoniam in *proxime præcedenti capite* disseruimus; ideò de illis nihil aliud dicere statui. Potest etiam inter eos, qui Dæmonem venerantur, altera considerari diuersitas; quæ sumenda est ex diuersitate earum rerum, quas Dæmonis adiutorio exercent, & quas à Dæmone impetrare cupiunt.

De his omnibus sigillatim hoc ordine differere statui, vt primò ostendam, qui & quales illi sint: deinde inuestigem, an sint inter hæreticos censendi, & velut tales puniendi. Sunt igitur aliqui, qui magna aliqua mirabilia se facere posse vehementissimè cupiunt, vt per horum mirabilium operationem, ab aliis suspiciantur, & sint illis in miraculum & stuporem, & ob hanc causam Dæmoni se subdunt, vt illius auxilio & potentia mirabilia multa facere possint.

Magi qui Exod. 7. Hi (vt Augustinus docet) vocantur Magi, quales fuerunt illi, qui coram Pharaone (vt Exodi historia

narrat) Moyfi restiterunt, omnia illa mirabilia Dæmonū auxilio facere conantes, quæ Moyses Dei virtute faciebat. Talis etiam fuit Simon ille, qui (vt Lucas in *Actibus Apostolicis* refert) existimauit Dei donum pecunia posse possideri.

Act. 8.

Simon
Magus.

Hic enim tot tantæque mirabilia Dæmonis auxilio operatus est, vt à Samaritanis, vnde originem traxerat, pro Deo habitus sit, & Romani (vt Iustinus martyr in *suo apologetico* refert) publicam illi tamquam Deo statuam crexerint. Vt autem de istis certius & apertius definire valeamus, an hæretici sint dicendi, an non? hoc in primis animaduertere oportet, quòd nullus Magus aliquid horum mirabilium operatur, sine aliquo pacto inter illum & Dæmonem facto.

Magi
mirabilia
operantur
ex pacto
cū Dæmoni-
bus.

Non enim gratis hæc omnia Satanæ docet, nec gratis suam Magis impertitur eam, quam habet potentiam, sed aliquid ab ipso Mago recipit, vt illum ad illa mirabilia perpetranda iuuare velit.

Consideranda igitur est ante omnia ipsius pacti qualitas & conditio: quoniam inde magna huius rei notitia pender.

Pacta autem ista dupliciter fieri contingit, quoniam quædam apertè & expressè fiunt, alia verò nonnisi tacitè & latenter. Pactum apertum & expressum est, quod cum ipsomet Dæmone emittitur, & illi in propria persona datur.

Et hoc iterum duplex. Est enim aliquod publicè & solemniter factum, est etiam aliud priuatim, & sine vlla prorsus solemnitate factum.

Pactum publicum & solemne est quod fit cum Dæmone sedente in solio regali, & multitudine suorum stipato, in generali quadam congregatione ne.

Pactum
publicū
& solē-
ne cum
Dæmo-
ne.

gatione veluti in quibusdam comitiis generalibus, quod omnes, qui sub Dæmonie militāt, & illi nomina dederūt, cōueniunt. Ibi enim corā omnibus illis promittunt aliqui (vt lōgius *infra* dicemus) Dæmoni obedientiā & illius mandata se per omnia seruaturus vœuent, Deo & omnibus operibus eius renuntiant, aliāque innumera scelestia se patraturus iurant.

Promissio Dæmonis ex pacto
Qua per illos emissā promissione, Dæmon illis statim promittit se illis daturum ea, quæ scit illos concupiscere. Non enim omnibus omnia promittit, sed quod quisque plus se Dæmoni tradit, & plura in illius honorem se facturum spondet, eō plura etiam Dæmon illi promittit, & plura condonat. Pactum priuatum & expressum est, quod cum ipso sit Dæmone promissionibus vtrōq; citroque datis, nulla tamen habita solemnitate, nullisque etiam adhibitis testimoniis.

Quæ autem Dæmon promittit se illis daturum, pro viribus præstare laborat, ne si mendax in promissis inueniatur, hi qui illi se dederant, ab eo iterum recedant, & sic amittat, quos iam velut seruos habebat.

Promissa quæ non possit Dæmon præstare.
Sunt tamen aliqua non pauca, quæ Dæmon minimè efficere valet: quia aut suas naturales vires excedunt, aut licet eas non excedunt, Deus tamen, sine cuius nutu nihil agere potest Dæmon, illa agere non permittit.

Si quis igitur horum Dæmon illis promissit, illusionibus quibusdam & præstigiis sic illos sæpe fallit, vt illi putent id quod à Dæmone sperabant se assequutos fuisse. Pactum tacitum cum Dæmone est, quod quis facit nō cum Dæmone, sed cum eo, qui est Dæmonis discipulus & seruus, promittens illi obedientiam integram &

absolutam, & renuntiat Deo, & fidei Catholicæ, & reliqua omnia spondet, quæ ipsi Dæmoni alij promittunt. Is autem, cui hæc promittuntur, vice versa, promittit illis, quod propter hæc multa magna, & mirabilia assequentur.

Hoc autem pactum, quamuis non cum ipso Dæmone factum, Dæmon ipse ratum habet, & omnia in illo contenta, perinde adimplere nititur, ac si fuissent ab eo promissa. Quo fit, vt non solum illi, qui expressum, sed etiam qui tacitum cum Dæmone pactum fecerunt, multa insolita & stupenda, Dæmone illos adiuuante faciant, aut facere videantur. De his omnibus non incōgruè dici potest id, quod de alijs peccatoribus Dominus per Elaiam prophetam dixit: *Percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum.* His igitur annotatis, vt sciamus de Mago aliquo, an hæreticus ille sit, an non, duo sunt consideranda. Primum est, ipse pacti, quod cum Dæmone fecit, qualitas & conditio, siue tacitum illud sit, siue expressum nihil refert. Si per pactum illud promissit se adoraturum Dæmonem, & alios diuinos honores illi daturum, & hoc vel aliquod aliud simile promissit: quia ita esse faciendum credidit, meritō procul dubio ille censendus erit hæreticus: quia Dæmonem Deum esse credit, cum illum tamquam Deum adorat, aut adorare promissit, & venerari. Nam verus Deus creator omnium, qui loquutus est per os Sanctorum, qui à seculo sunt Prophetarum eius, per Elaiam prophetam loquens, ait: *Ego Dominus, & alius extra me non est Deus.* Et in eodem loco iterum: *Ego Dominus & non est alter.* Et rursum: *Numquid non ego Dominus, & non est ultra Deus absque me?* Si nullum fecit pactum

Pacti taciti ratio facta a Dæmone.

Pacti qualitas & conditio.

Nihil
gratis
impertit
Dæmon.

Forma
substan-
tialis ab
agente
quomo-
do ma-
teriz
vniatur.

de re, fidei Catholicæ repugnante, quod rarissimè contingere potest, quoniam (vt diximus) nunquam solet Dæmon gratis, & sine aliqua certa lucris spe eam, quam habet potentiam, hominibus impertiri, & per illam hominibus ad eorū nutum inferuire, tunc Magus ille erit examinandus, quid de Dæmonis potestate credat. Si certò cognosci potest illum credere de Dæmone, quòd possit aliquid, quod Deo soli conuenire fides Catholica docet, erit sine vlla dubitatione hæreticus censendus. Vt exempli gratiā, si credit Dæmonem posse aliquid creare, prout Manichæi & Priscillianistæ dixerunt, aut credit Dæmonem posse mortuos suscitare: quod re vera solius diuinæ potentiz est proprium. Nam sicut fide credimus animam humanam à solo Deo creari posse, ita etiam fide tenendum est solum Deum posse eandem hominis animam corpori humano vnire. Hoc enim ratione naturali certò & euidenter scimus, quòd nulla forma substantialis potest alicui materiæ velut illius forma vniri, nisi à solo illo agente, quod potest illam producere. Agens quod non potest formam substantialem producere, nec potest etiam illam materiæ vnire. Quoniam sic vniendo videretur ipsum compositum ex materia & forma producere. At ineptia est maxima dicere, quòd aliquod agens producat aliquod compositum, cuius nec materiam, nec formam producere potest. Deus igitur, qui solus animam hominis producere & creare potest, etiam solus potest illam, postquam à corpore suo separata fuerit, iterum eidem corpori vnire. Nam aliàs ille, qui animam corpori vniret, hominem illum fecisse diceretur, quod nefas est dicere Dæmonem hoc facere posse: quia dicente Deo, *Faciamus hominem ad imaginem &*

similitudinem nostram, apertè nos docuit, ipsius hominis productionem tantam esse, vt propagatione seclusa, soli Deo conuenire possit.

Fortè quis hîc mihi obiiciet Samuellem, qui (vt Regum narrat historia) per Pythonissam suscitatus est, & interrogatus responsa dedit Regi Sauli. Huic obiectioni dupliciter respondere possumus, prout August. *in epist. ad Simplicianum* docet. Primò quidem dici potest iuxta illum, non fuisse Samuelis animam, quæ apparuit, & cum Saule loquebatur: sed quoddam phantasma, & illusio imaginaria diaboli machinationibus facta, quam Scriptura sacra *in lib. 1. Reg. & in Ecclesiast.* Samuellem vocat, eo loquutionis tropo, quo imagines suarū rerum nominibus solent appellari. Nā imagines illæ Cherubin, super arcam testamenti existentes, Cherubin appellantur in sacra Scriptura, cum tamen re vera non essent Cherubin, sed illorum imagines. Et pincerna ille Pharaonis in carcere cum Ioseph existens vitem se in somnis vidisse dixit, in qua erant tres propaggines, cum tamen nec vitē, nec propaggines vidit, sed solas illarū rerū imagines. Iuxta hūc modum etiam angeli, qui olim à Deo ad homines mittebantur, dicebantur in veteri Testamento dii, ob hoc solum, quia Deū, à quo mittebantur, representabant. Nam de Angelo illo, cum quo luctatus fuerat Iacob loquens dixit: *Vidi Dominum facie ad faciem, & salua facta est anima mea.* Non enim Deum videbat Iacob (vt omnes sacri Doctores concorditer docent) sed Angelū à Deo missū, qui propterea quòd speciali quodā modo Deū, à quo missus erat, representabat, Deus, aut Dominus à Iacob dictus est. Sic etiā potuit illa Samuelis imago, quā dæmon ob oculos Saulis posuit, dici Samuel. Si verò scrupulus aliquem vrget, vt non imagi

Samue-
lis susci-
tatio an
sit vera.

Reg m
Ecclef.
46.

Gen. 40.

Gen. 32.

Aug. ad
Simpli.

imaginem Samuëlis, sed ipsum Samuëlem suscitatum esse credat, propterea quod is, qui apparuit, vera Sauli prædixit, quæ à maligno spiritu dici non poterant, propterea quod nihil de futuris certum ille præcognoscere potest: præsertim de illis, quæ non à solis necessariis causis eueniunt. Hunc scrupulum tollit August. in illa præfata epistola, sic inquit: *Potest & illud videri mirum, quod Dæmones agnouerunt Christum, quem Iudæi non agnoscebant. Cum enim vult Deus etiam infirmos & infernos spiritus aliqua vera cognoscere, temporalia dumtaxat atque ad istam mortalitatem pertinentia, facile est nec incongruum, ut omnipotens & iustus (ad eorum poenam quibus ista prædicuntur, ut malum quod eis imminet, antequam veniat prænoscendo patiantur) occulto apparatu, videlicet mysteriorum suorum talibus spiritibus aliquid diuinationis impertiat, ut quod audiunt ab angelis, præ-untiet hominibus. Tantum autem audiuit, quantum omnium moderator Dominus vel iubet, vel finit.* Hæc August. Secundò dici potest, iuxta Aug. sententiam, quod is, qui Sauli apparuit, fuit verus Samuëlis spiritus à dæmone ductus, Deo id permittente propter aliquam rationem nobis occultam. Nam cum Christus permiserit se à diabolo assumi, & super pinnaulum templi portari, & super montem excelsum collocari, non est mirum, quod animam Samuëlis ab inferis portare fuerit permittitur: præsertim cum ipsa Samuëlis anima prope infinitum minoris sit excellentiæ, quam ipse Christus. Aut certè dato quod fuerit verus Samuëlis spiritus is qui Sauli apparuit, dici melius poterit, illum non aliqua arte Magica, aut dæmonis potestate ad hoc permittitur: sed diuina potentia & dispositione, quæ Pythonissam & Dæmonem latebat, fuisse illum adductum, ut Sauli

sententiâ diuinâ, propter sua demerita super eum proximè venturâ, præ-nuntiaret, quemadmodum ipsemet dum viueret eidem Sauli nuntiauit illum esse ex Dei decreto à regno deiectum. Si autem aliquis eam sententiâ magis probare voluerit, quæ ait animam Samuëlis fuisse à Dæmone ex Dei permissione ab inferis suscitâtâ, hoc summè cauere debet, ne credat, aut suspicetur animam illam fuisse suo proprio corpori restitutâ, aut alicui alteri corpori sic infusâ, ut ex illa coniunctione corporis cum illa anima, verus & integer fuerit homo conflatus, qualis ante mortem suam fuerat. Talè enim coniunctione corporis cum anima, neque etiam Deo permittente Dæmon ex suis viribus facere potest. Et certè Augustinus, qui admittit animam hominis potuisse à Dæmone ex Dei permissione ab inferis ad superos adduci, non admittit dæmonem potuisse illam corpori infundere. Ad solū enim motū localem dicit, animam Samuëlis potuisse Dæmonis potestati subesse, ut posset illam de loco ad locum illa inuita mutare. Nam ad hoc solū valet exemplū, quod attuli de Christo, quē diabolus de deserto adduciuit à Hierusalē transtulit, & posuit supra pinnaulum templi. Hoc tamen inter illa duo interest, quod Christus non inuitus, sed se permittere, ductus est à Dæmone. Anima verò etiam inuita potest à Dæmone, quod illi placuerit, duci, nisi Dæmon sit à Deo ad hoc faciendum impeditus. Quisquis igitur hanc probare voluerit sententiam, ut dicat veram animam Samuëlis à Dæmone ex Dei permissione fuisse coram Saule adductam, horū alterum illud dicere oportebit, aut animam illam non fuisse vero corpori, sed phantastico & apparēti tunc cōiunctâ, cui, non ut vera illius forma vniebatur, sed solū illi assistebat ut motrix illius: aut si in vero corpore, cui verè, ut forma illius

Depor-
tatio
Christi
& Sa-
muëlis
an fuerit
similis.

Samuë-
lis ani-
ma ab
inferis
suscitata

vniebatur illam apparuisse dicat, talem animæ cum corpore vnionem à solo Deo factam esse ille dicere cogitur, ne hominem (quod impium est) à Dæmone fieri posse dicat. Si quis verò contendit Dæmonem posse animam hominis corpori vnire, is certe testimonio beati Leonis huius nominis primi, damnatur, qui *in epistola ad Toribium Astorigensem Episcopum*,

Priscilliani error de animarū inspiratione.

disserens de errore Priscilliani dicens animas, quæ humanis corporibus inferuntur, fuisse in corpore & in cœlesti habitatione peccasse, atque ob hoc à sublimibus ad inferiora dilapsas in diuersæ qualitatis principes incidisse, & per aëreas ac sydereas potestates alias duriores, alias mitiores, corporibus esse inclusas, sic ait: *Quam impietatis fabulam ex multorum sibi erroribus texerunt: sed omnes eos Catholica fides à corpore sua unitatis abscondit, constanter predicans atque veraciter, quod anima hominum priusquam suis inspirentur corporibus, non fuisse, nec ab ullo incorporentur nisi ab opifice Deo, qui & ipsorum est creator, & corporum.* Hæc Leo Papa qui fide Catholica tenendum esse docet, animas à solo Deo corporibus humanis infundi.

Magi illusionibus decepti à Dæmone.

Cum igitur Magus aliquis mortuum aliquem suscitare se dixerit, nequaquam est illi credendum: quia nec Dæmon ipse à quo iuuatur, hoc facere potest. Poterit quidem (Deo permittente, & Dæmone fauente) animam solam alicuius defuncti ab inferis ad superos adducere, & corpori alicui phantastico, ad imaginem & similitudinem corporis defuncti conflato illam infundere, non quidem ut formam illi coniunctam, sed tamquam illius motricem. Et quia hoc Dæmon facere potest, hinc est, quod ipse Dæmon huiusmodi illusionibus & præstigiis Magos ipsos, & alios insipientes

decipit, ut putent illum posse mortuos suscitare.

Qui quis tamen hoc putat impius est & hæreticus: quia creaturæ, hoc est, Dæmoni tribuit id, quod soli Deo conuenit. Nam vnum ex præcipuis testimoniis, quo (ut concors omnium sacrorum doctorum sententia tenet) Christus suam nobis manifestè declarauit diuinitatem, fuit mortuorum suscitatio. At si hæc mortuorum suscitatio Dæmonum potestate fieri posset, non satis bene suam diuinitatem illo argumento nobis probasset Christus.

Diuinitas Christi mortuorum suscitatio ne probatur.

Est adhuc aliud considerandum circa Dæmonis potestatem, mutare videlicet homines in pecora, aut volucres, aut quæcumque alia bruta animalia, de quo Magum examinandum esse censeo, & diligentissime interrogandum, an credat illud dæmonem facere posse. Nam & Magi læpissime hoc se facere dicunt, & de his multa olim facta esse fabulosa narrauit gentilitas. Quæ omnia apud multos fidem obtinuerunt propter vanam & leuem Græcorum credulitatem, quæ eousque processit, ut nullum fuerit tam impudens mendaciū, quod teste, ac proinde fide apud illos caruerit. Lucianus scribit se, cum in Thessalia noscendæ Magiæ causa versaretur, mutatum in alinum, dum auem fieri optaret. Non quidem quod hoc illi contigisset, sed (ut opinor) ad artis Magicæ irrisionem & subfannationem, hoc confixit argumentum homo, qui neminem, nec deos ipsos non subfannauit. Idem argumentum postea Apuleius suscipiens scripsit librum de asino aureo, ut suam ostenderet eloquentiam, quamquam multorum opinione id quod optauit, non est assequutus. Circem famosissimam magam socios Vlyssis mutasse in bestias finxit potius, quam narrauit

Magi an possint trāmutare in bruta.

narravit Homerus, Diomedis socios post Troianum excidium in volucres fuisse conuersos refert Ouid. lib. 4. *Metamorphos.* Et B. August. lib. 18. *de Ciuitate Dei* cap. 18. refert se, cum in Italia esset, similia quædam audiuisset de quadam regione illarum partium, vbi stabularias mulieres imbutas his malis artibus, in caseo dare solere dicebant quibus vellent, seu possent viatoribus, vnde in iumenta illicò verterentur, & necessaria quæque portarent, postque perfuncta opera iterum ad se redirent: nec tamen in eis mentem fieri bestialem: sed rationalem humanamque seruari.

Caseus
præsti-
giatorum
mulierum.

Quæ vana & leuis credulitas à Gentilitate, præsertim ab antiqua illa Græcia ortum habens, ad nostra usque tempora processit, in quibus non desunt homines, qui credant homines in lupos, aut canes, aut catos Mago- rum incantationibus, & Dæmonum potentia conuerti posse. Si Magus hæc aut his similia à Dæmone fieri posse credat, erit procul dubio hæreticus censendus, quia ea Dæmoni tribuit, quæ omnem superant naturalem creaturæ potentiam, & quæ soli Deo conuenire possunt. Nam (vt ex proximè præcedentibus constat) sicut solus Deus potest animam humanam producere, ita etiam ille solus potest illam corpori vnire: & inde sequitur, vt etiam ille solus possit illam de corpore in corpus transferre. Prætereà anima humana talis est, & tantæ nobilitatis, vt nonnisi corpus humanum & organicum informare & animare possint. Nam sicut quælibet forma substantialis exigit certas aliquas dispositiones in materia, vt illam fouere & informare possit, veluti forma ignis requirit calorem in materia, forma arboris, aut herbe requirit humiditatem, aut viriditatem: ita anima

Forma
substan-
tialis
quas re-
quirat
disposi-
tiones
vt infor-
metur.

humana requirit in corpore figuram humanam, vt corpus illud animare & vegetare possit. Non tamen puto sic talem corporis figuram requiri, vt Deus non possit animam hominis, si vellet, corpori bruto vnire.

Deus tamen hoc nunquam facere decreuit, qui ab initio hominem creans, animam illius nonnisi corpori organico infudit, talemque illum in corporis figuras tunc fecit, qualis perpetuò postea faciendus erat. Et ob hanc causam dicimus animam hominis, si ad ordinem & potentiam naturæ referatur, non posse, nisi corpus humanum vegetare. Non est igitur credendum vlla Dæmonum potentia posse homines in iumenta, aut aues, aut alia bruta animalia mutari. Si quis verò obiciat ea, quæ Circem illam Magam olim fecisse Poëtæ referunt, & quæ hodie à multis Magis fieri dicuntur, his omnibus eleganter & ingeniosè respondet August. lib. 18. *de Ciuitate Dei*, cap. 18. sic inquit:

Circæ
Magæ
transfor-
matio.

Nec sanè Dæmones naturas creatas, si aliquid tale faciunt de qualibus factis ista vertitur quæstio: sed specie tenus qua à vero Deo sunt creata commutant, vt videantur esse quod non sunt.

Nō itaque solum animum, sed nec corpus quidem vlla ratione crediderim Dæmonum arte vel potestate in membra vel lineamenta bestialia, veraciter posse conuerti, sed phantasticum hominis, quod etiam cogitando, siue somnians per rerum innumerabilia genera variatur; & cum corpus non sit, corporum tamen similes mira celeritate formascapit, sopitis aut oppressis corporeis hominis sensibus ad aliorum sensum nescio quo ineffabili modo figura corporis posse perducere: ita vt corpora ipsa hominum alicubi inæam videntur quidem, sed multò grauius atque vehementius, quam somno suis sensibus obsecratis. Phantasticum autem illud, v-

Trans-
mutatio
in bruta
à Dæ-
monibus
facta est
phanta-
stica &
illufoxia.

luti

luri corpora tunc in alicuius animalis effigie appareat sensibus alienis, talisque etiam sibi homo esse videatur, sicut talis sibi videri possit in somniis, & portare onera: quæ onera si vera sunt, corpora portantur à Dæmonibus, ut illudatur hominibus: partim vera onerum corpora, partim iumentorum falsa cernentibus. Hactenus Augustinus. Et ad probationem huius suæ sententiæ qua dicit illa non vera esse, sed Dæmonum illusiones, adducit experientiam ipsam, quæ multa vera docere solet. Ad ipsam autem experientiam comprobendam, duo narrat facta, in quibus id, quod dixit verum esse, certissime cognitum est.

Idem August. de Ci. uit. Dei 18. Quibus narratis postea iterum sententiam suam explicat, sic inquit: Proinde quod homines dicuntur, mandatumque est literis à diis, vel potius dæmonibus Arcades in lupos solere conuerſi, & quod carminibus Circe socios mutauit Vlyſſis, secundum istum modum mihi videtur fieri potuisse, quem dixi: si tamen factum est. Diomedæas autem volucres, quandoquidem genus earum per successionem propaginis durare perhibetur, non mutatis hominibus factas, sed subtractis credo fuisse suppositas: sicut cerva pro Iphigenia Regis Agamemnonis filia. Neque enim Dæmonibus iudicio Dei permisis huiusmodi præstigia difficiles esse potuerunt. Sed quia illa virgo postea viua reperta est, suppositam pro illa ceruam esse facile cognitum est. Socii verò Diomedis, quia nusquam subito comparuerunt, & postea nullo loco apparuerunt, perdentibus eos ultoribus angelis malis, & pro eis aues occulte ex aliis locis, ubi est hoc genus auium, ad ea loca perductæ sunt, ac repente suppositæ, ideo creduntur esse conuersæ. Hucusque Augustinus, qui rem totam luculenter & ingeniose (ut solet) explicuit.

Iuxta hunc modum, quem Augu-

stinus docet sunt intelligenda multa alia, quæ Magos facere posse vana & leuis Gentilitas credidit. Nam (ut cætera ridicula pertranscam) fuit Gentilitati persuasum, Magicis incantamenti detrahi cælo lunam, aut solem obscurari. Idcirco Ouidius de Medea loquens, dixit:

Ille reluctantem cursu deducere lunam

Nititur, & tenebras addere solis equis.

— Et Virgilius in Pharmaceutria:

Carmina vel cælo possunt deducere lunam.

Adiuuari putabant lunam sic laborantem sonitibus permagnis, ne voces incantantium eò possent peruenire, ut ab ea exaudirentur: idcirco tympana & cymbala pulsabantur. Nam hæc omnia plurimum professe putabant: unde Propertius ait:

Cantus & e curru lunam deducere tentant:

Et facerent, si non ara repulsa sonent.

Et Iuuenalis de scæmina loquacissima loquens, Satyra sexta dixit:

Vna laboranti poterit succurrere Lura.

Hæc omnia virtute Dæmonum fieri nequeunt, qui naturæ ordinem à Deo institutum permutare non possunt. Sed (ut Augustinus de aliis rebus dixit) diabolica illusiones similitudines & phantasmata illarum rerum Dæmon ob oculos hominum sic subtiliter & artificiosè ponebat, ut homines crederent se non similitudines & phantasmata, sed veras res vidisse.

Ad cuius sententiæ confirmationem præter exempla, quæ ille adduxit, alia multa possunt afferri, è quibus vnum solum referam, quod narratur in vitis Patrum.

Iuuenis

Luna carminibus cælo detrahebatur.

Ordo rerum à Dæmonibus immutari non potest.

Iuuenis quidam iuenculam ardēter amabat, eamque ad actus venereos, ut sibi consentiret, quotidie sollicitabat. Quam, quia numquam consentire voluit, quidam Iudæus Magus ad iuuenis petitionem in equam conuertit, ut sibi & aliis aspicientibus videbatur.

Ob hanc causam illa ad beatum Macharium ducta est, qui illam aspiciens dixit, sibi mulierem, & non equam videri. Non enim potuit Dæmon sancti viri sensus illudere, quē admodum aliorum sensus illuserat. Hic igitur Deum pro illa orans, suis precibus à tali illusionē eam liberavit.

Denique hæc sententia confirmatur auctoritate Concilii Anquirensis, quod de hac re apertissimā dedit definitionem, sic inquit: *Quisquis credit posse fieri aliquam creaturam, aut in melius, aut in deterius immutari, aut transformari in aliam speciem, vel in aliam similitudinem, nisi ab ipso Creatore, qui omnia fecit, & per quem omnia facta sunt, procul dubio infidelis est & pagano deterior.* Hæc Concilium Anquirensē, ut citantur à Gratiano in capit. *Episcopi* 26.9.5. Nam huius Concilii decreta nō reperiuntur inter illa, quæ duobus voluminibus magnis conclusa, anno abhinc octauo impressa sunt Coloniae.

Sunt enim illic decreta Concilii Ancyranī, & suspicatus Gratianus literam mendosam (prout aliās sæpe in illo Gratiani volumine contingit) ita ut pro Ancyrano positū esse Ancyrense, omnia Concilii Ancyranī decreta perlegi, sperās præfatum decretū illic inuenire, sed nihil tale in Concilio Ancyrano reperi. Collector tamen illorum Conciliorū, post Ancyranū Concilii decreta hoc addidit, dicens se in quodam codice manu scripto illud inuenisse.

Mall. Malefic. Tom. II.

CAP. III.

De Maleficis, an sint hæretici dicendi, & velut tales puniendi.

INter multos, quos sub suo imperio Dæmon continet homines, qui illū Malefici inuocant, & pactum cum illo feriunt, qui sint, ut illius adiutorio ea quæ optant efficere valeant, quidam recensentur qui ab operibus suis Malefici appellantur, propterea quod tam malignantis & pestiferi sunt ingenii, ut nulli bene: sed Dæmonem ipsum imitantes, male multis facere optent, & ob hoc solum Dæmonis imperio se subdunt: ut ab illo doceantur, quo pacto aliis obesse possint.

Nam licet Magi & incantatores, de quibus in præcedenti c. differuimus, possint etiam hæc maleficia Dæmonis auxilio operari, non tamen ob hanc maleficiorum peritiam Magi, sed Malefici vocantur proprio vocabulo, prout ex ipsa vocis etymologia facile constare potest. Nam in *l. Nemo, C. de Maleficis & Mathematicis*, dicitur huiusmodi homines ob facinorum magnitudinem Maleficos à vulgo appellari.

Malefi-
corum
multa
genera.

Huiusmodi autē Maleficorum multa sunt genera, quæ nō secundum varietatem mediorum & instrumentorum quibus Malefici in sua arte vtuntur, sed iuxta diuersitatem malorum, quæ in aliis efficiunt, distinguuntur. Est enim aliquod maleficiū, quod dicitur amatorium, est etiam aliud, quod dicitur veneficum, & hoc etiam multiplex iuxta multipliciter nomenclatorum, quæ per illa hominibus inferuntur.

Malefi-

Maleficiū amatorium est, quod fit ad flectendos animos virorū aut mulierum, ut

cium
amato-
riū quod
fit.

C c

lierum, aut libidinosum & turpem amorem. Et qui hoc exercent, quocumque modo id faciât, grauius peccant: quoniam (vt apertè constat) ad rem malam, & expressè à Deo prohibitam sollicitant. Rem autem malam, quæ sine peccato exerceri non potest, nullus sine peccato consulere alicui potest, neque ad illam sollicitare. Nam (vt ait Paulus) non solum qui talia agunt, sed qui agentibus cōsentiunt, digni sunt morte.

Rom. 1.

Malefic.
venefic.
in perso-
na.

Maleficium veneficum est, quod fit ad nocumentum aliquod alicui inferendum. Solent enim multifariam huiusmodi Malefici homines nocere. Aliquando enim illis in propriis illorum personis nocent: aliquando in possessionibus eorum, aut in rebus illis coniunctis. Nam hi Malefici sæpe Dæmonis operatione secretâ homines citò interimunt, sine aliqua propinatione veneni. Aliquando vero non tam celeriter eos à vita tollunt: sed mortem in longum temporis spatium producunt, vt post longas luctuosasque quærelas & miserabiles fletus, corpus personæ, quæ est maleficio infecta, paulatim coneratur & debilitetur, quousque tandem pereat. Propter hæc & alia nocumenta, quæ corporibus inferre solent humanis, in l. final. C. de Malefic. & Math. vocantur hostes communis salutis.

Hi oues & boues, & reliqua bruta animalia, quæ fortè pinguiissima erât, breuissimo temporis spatio, macilentia aliquando efficiunt: aliquando prorsus interficiunt. Hi homines matrimonio coniunctos sic sæpe ligant, vt ad opus generationis minimè commisceri possint. Hi sunt, qui (vt dicitur in l. Multi. C. de Malefic. & Math.) elementa turbant, aërem immutant, ventos & tempestates suscitant, grandines & lapides terri-

cos, qui frumenta & fruges omnes deuastent, ex alto descendere faciunt.

Vt autem hæc omnia facere possint, variis vtuntur hi homines instrumentis & mediis. Aliquando manifesta venena in cibo, aut poculo, aut veste, aut alia re, quæ personam illam contingat, propinant. Aliquando nihil tale illi præbent, sed imagines quasdam, certis temporibus obseruatis & determinatis carminibus, & ritibus quibusdam & signis conficiunt, quas in nomine Beelzebub principis Dæmoniorum baptizant, adhibitis & expressis quibusdam aliis verbis, quæ vel referre non licet, nec si liceret, sine magno horrore & tremore animi id facere possem.

Veneficium
maleficium
fit.

His sic peractis prædictas imagines ad ignem applicant, & ibi petunt infirmitates aut alia mala, quæ in persona illa, cuius imaginem confecerunt, euenire optant. Quandoque etiam acubus, aut aliis acutis ferris perforant illius imaginis caput, aut pectus, aut ventrem, aut femora aut aliam corporis partem, in qua cupiunt malum aliquod oriri in persona, cui nocere cupiunt.

Quibus omnibus perfectis sæpe contingit, vt persona illa, cui nocere maleficus procurauit, grauius torqueatur & doleat in capite, aut stomacho, aut ventre, aut repentinam quamdam toleret infirmitatem, quam nullus medicorum cognoscere valet. Aliquando solis verbis ex ore suo prolatis nocent, de quibus Lucanus dixit:

*Mens hausti nullâ sanie polluta
veneni,*

Incantata perit.

Quæ omnia Dæmonum operatione fieri duplici potest ratione probari. Prima sumitur ex eo, quod in his omnibus necesse est scribi quasdam figuras,

Imagi-
nes ma-
leficæ
opera-
tione

Dæmo-
num cō-
ficiūtur
1. ratio.

figuras, quæ naturaliter intelligi non possunt, & quædam Dæmonum nomina prorsus ignota & penitus horrenda, quamvis aliis sanctis nominibus mixta illic scribuntur, quæ non nisi ad pactum cum Dæmone initum implendum posita esse credendum est.

2. ratio.

Secunda ratio per hoc evidentissimè conuincit, quod illæ imaginum compositiones & tactus, aut illi characteres, aut verba prolata, non possunt ex sua natura mortem, aut morbos aliquos, aut nocumentum ali- quod in corporibus humanis efficiere.

Quoniam si hæc operandi vis esset huiusmodi rebus concessa, omni tempore & omni loco, & omni subiecto eiusdem qualitatis & dispositionis illa operaretur, quisquis similes imagines, aut characteres efficeret, aut similia verba proferret.

Constat autem quod si alius nulum cum Dæmone pactum habens, tales characteres faciat, aut talia verba proferat, nihil efficiet. Ex quo euidentissimè colligitur, tales morbos, aut alia quæuis nocumenta, nullo pacto virtute imaginum, aut verborum fieri. Et inde conuincitur, vt hæc ab ipsis Dæmonibus, cum quibus Malefici pactum siue publicum, siue priuatum inierunt, fiant.

Nam ipsi Dæmones, qui acutissimi sunt, lapidum atque herbarum, cæterarumque rerum naturas & proprietates optimè norunt, meliùs quàm omnes medici & physici, qui in orbe fuerunt. Dæmon enim peccans (vt beatus Dionysius libro de diuinis nominibus cap. 4. docet) substantiam & proprietatem suæ naturæ angelicæ nō amisit: sed omnia naturalia integra & splendidissima retinuit. Hic igitur cum perspicacissimum habeat intellectum, facillimè nescit ea, quæ mor-

tem, aut morbos, aut cruciatus, aut alia quæuis nocumenta homini inferre possunt. Scit miscere simplicia, ex quibus venena confici possunt, quæ tale valeant homini nocumentum inferre, quale optatur.

Cum igitur Dæmon magnam huiusmodi rerum peritiam habeat, quando tales imagines (vt diximus) acubus punguntur, aut characteres fiūt, aut verba proferuntur (Deo permit- tente) ille venena, quæ homini, cuius imago perforatur, nocere possunt, secretò & inuisibiliter adhibet, & sic naturali potestate & virtute venenorum Dæmon facit ea, quæ Maleficus efficere optat.

Quæ venena, quia Malefici x. Maleficorum rusticitas & inscientia. pe ignorat, nec illa adhibere v. det, putat ea omnia, quæ sunt, virtute talium imaginum aut characterum, aut verborum fieri, quæ tamen neque ab imaginibus, neque à figuris, aut verbis vllis, neque à Dæmone ipso, sed ab aliis agentibus, ad hoc virtutem naturalem habentibus fiunt, quæ per Dæmones ipsos, qui illorum agentium virtutem agnoscunt, latenter applicatur & admoetur: vt in ipsis corporibus humanis, ea quæ maleficiis cupit, efficiant. Et coniungit sæpe, vt qui hæc maleficia operantur, remedia his malis, quæ intulerunt adhibere nesciant: quia non ampliùs Dæmon eorum magister eos docuit, vel (vt rectiùs loquar) non ampliùs Dæmon illis promissit. Sunt tamen alii qui optimè vtrumque nouerunt, videlicet nocere, & nocumentis à se, vel ab aliis illatis remedium adhibere. Maleficorum scientia & potestas nocendi.

De qua re lectorem admonere decreui, vt intelligat huiusmodi Maleficos homines, non solum grauiter peccare cum nocent: sed etiam quando nocumento à se, aut ab alio illato remedium per huiusmodi diabolicam

C c 2. artem

Dæmo-
nū noti-
tia.

artem præstant, vt maleficium operatum obesse non valeat.

Rom. 3. Nam licet sic operantes proximo læso profint, tamen (vt ait Paulus) non sunt facienda mala, vt inde veniant bona. Mala est autem Dæmonum inuocatio, malum est etiam & pessimum cum Dæmone pactum aliquod siue tacitum facere: malum igitur & pessimum est maleficium iam adhibitum soluere, si non aliter quàm per Dæmonis inuocationem & illius auxilium soluendum est. Id enim, quod ex se malum est, nulla adhibita bona intentione, nec quacumque alia bona circumstantia adiuncta poterit bonum esse. Quo fit, vt licet bonum sit proximorum incommodis obuiare, non tamè bonū sit maleficia facere ad proximorum nocumenta tollenda.

Deut. 16. Iuste quod iustum est (inquit Dominus) exequeris. Si tamen maleficium adhibitum tale esse dignoscitur vt naturali aliqua virtute, sine vlla Dæmonis inuocatione, & sine vilo pacto cum illo inito, impediri possit illius operatio, tunc bonū & meritorium erit illud maleficium dissoluere, tantū abest, vt peccatum dici queat. Potest etiam per orationes sanctorum virorum tolli maleficium, ne suum consequatur effectum. Similiter etiā potest licitè Maleficium impediri, si imago illa, cui est acus infixæ, aut aliud simile instrumentum per quod faciendum est maleficium inueniretur & confringeretur. Tunc enim Dæmon non ampliùs illum fatigaret, quia ex pacto, quod cum Malefico fecit, non assistit nisi quamdiu signum aliquod ab eo datum permanet.

Sed quæstio non parui momenti est, an liceat ab eo qui Maleficia exercet, & paratus est quotidie illa exercere, petere, vt Maleficiū alicui adhibitum dissoluatur, aut impediatur, ne ope-

rationem suam exercere valeat, præsertim si credit illum nonnisi Dæmonis auxilio, & operatione Maleficorum illud posse dissoluere.

Angelus de Clauasio in sua *summa*, in titulo *superstitio*, §. 13. citat Petri Aureoli de hac re sententiam, & probat illam, qui *quarto sententiarum*, dist. 34. *quæst.* 2. dicit licitè hoc posse peti à quocumque Malefico, quem scitur esse paratum ad huiusmodi Maleficia exercenda. Hanc autem suam sententiam per hoc persuadere nititur, quod cuicumque licet malo alterius vt ad commodum suum. Pro qua re affert testimonium Augustini dicentis, licitum mihi esse vt ad commodum meum iuramento hominis infidelis, quamuis sciam illum iuraturum per deos suos falsos, quos colit. Posset etiam pro eadem re afferri simile de illo, qui mutuum petit ab eo, quem scit nonnisi ad vsuram daturum. Hæc autem petitio omnium Doctorem consensu licita est. Ex quo sequi videtur, vt etiam liceat cuicumque petere ab eo, qui paratus est Maleficium facere, vt Maleficium inceptum impediatur.

Sed his omnibus non obstantibus, ego oppositam teneo sententiam, & dico Petrum Aureolum, & Angelum de Clauasio, qui illum sequutus est, fuisse in hac parte deceptos, eò quod non bene rem considerant, ac proinde non viderunt quàm lata sit differentia inter propositum negotium, & alia exempla, quæ loco similitudinis adducta sunt.

Nam quod ille, qui petit à Malefico, vt Maleficium Maleficio dissoluatur, peccet, vel ex hoc euidentissimè coniungitur, quod ipsemet Maleficus (vt paulò antè diximus) grauiter peccat, quum diabolica arte inceptum Maleficium tollit, ne ad operationem perueniat. Fieri igitur

Maleficium quomodo dissolui permittatur.

Refutatio Aureoli & Clauasii

igitur non potest, ut ille, qui à Malefico petit, ut arte diabolica Maleficium inceptum dissoluat, non peccet. Quisquis enim petit ab alio, ut faciat id, quod sine peccato facere non potest, peccat: quia sic petens consentit iniquitati alterius inducendo illum ad peccatum.

Certum est autem, quod sicut par poena, ita etiam par reatus constrinxit agentem & consentientem. Nec petens excusari potest à peccato hac ratione, quod Maleficus ille, à quo petit paratus erat ad cuiuscumque petitionem Maleficium operari. Nam et si ille paratus esset, non tamen hoc ^{Causa} particulare Maleficium fuisset operatus, nisi ille petisset. Ex quo evidenter conuincitur, illius petitionem causam fuisse proximam, quod Maleficus ille particulare illud Maleficium fuerit operatus. Causam enim dicimus illam, qua posita ponitur effectus, & qua remota remouetur.

Si petens non fuisset, Maleficus non fuisset illud particulare Maleficium operatus, & illo petente fecit: ergo ille petens fuit causa, quod alius Maleficium perpetraret, & inde conuincitur illum peccare: quia alium ad peccatum induxit, & proximam peccati causam dedit.

Et hoc confirmari potest per id, quod habetur in cap. Nec mirum 26. ^{Arts Dæ-} ^{monum.} *quest. 5.* ubi postquam de Necromanticis & Hydromanticis dictum est, hæc adduntur verba: *Ad hæc omnia supra dicta pertinent ligatura execrabiliū remediū, seu in præcantationibus, seu in characteribus suspendendis, atque ligandis, in quibus omnibus ars Dæmonum est, ex quadam pestifera societate hominum & angelorum malorum exorta. Unde hæc cuncta vitanda sunt Christiano, & omni penitus execratione repudianda atque damnanda.* Hæc ibi in

illo cap. quod inscribitur nomine Augustini, & re vera non est Augustini.

Exempla autem de infideli parato iurare per deos suos, & usurario parato dare ad usuram, quæ loco similitudinis ad oppositæ sententiæ probationem adducta sunt, nihil penitus efficiunt: quoniam illa omnia ad hoc negotium, de quo nunc disputamus, relata magnā habent similitudinem. Nam in illis exemplis adductis, res, quæ petuntur non sunt ex se malæ: quia possunt bene fieri ab his, qui illas facturi sunt, si velint.

Quod autem male fiat, non est ex malitia ipsius rei: sed ex malitia ipsius operantis, qui re, quā poterat bene, noluit nisi malè facere: ille enim, qui petit iuramentum ab infideli, non petit, ut per falsos deos iuret, alioqui sic petens peccaret: quia peteret id, quod est apertum: sed solummodo petit, ut iuret, & si daretur optio petentis, eligeret illū iurare per verum Deum trinum & vnum.

Si autem infidelis per falsos deos iurat, culpa est ipsius iurantis, non autem iuramentum exigentis: quia is, qui exigit, id petit ab illo, quod ille si vellet, bene facere potuisset. Similiter is qui petit ab usurario, non petit ut det ad usuram: quia sic petens peccaret, cum peteret ab illo id, quod sine peccato fieri non posset: sed petit dumtaxat, ut mutuum sibi detur, quod non solum sine peccato, sed etiam cum merito fieri potest. Si usurarius non vult dare mutuum sine usura, culpa est ipsius usurarii, non autem petentis: quia petit id ab illo, quod ille, si vellet, sine peccato & cum merito facere posset. In his igitur omnibus exemplis, & aliis similibus, ille qui petit, non inducit alium ad peccatum: quia petit id, quod sine peccato fieri potest, sed utitur ad commodum suū iniquitate alterius, qui non vult nisi malè & iniuste facere id, quod si vellet poterat facere bene.

Longè aliter se habet is, qui petit à Malefico, vt maleficium diabolica arte dissoluat, ne nocere valeat. Is enim id à Malefico petit, quod ille sine peccato facere nequit: nam (vt paulò antè diximus) non solum peccat, qui maleficium operatur, vt noceat: sed etiam qui arte diabolica maleficium tollit, ne noceat: quia artem diabolicam exercere, quacumque bona intentione id fiat, grauissimum est peccatum.

Maleficium petens & operans peccat.

Is igitur qui à Malefico petit, vt maleficium diabolica arte dissoluat, non solum vitur ad commodum suum iniquitate Malefici; sed etiam inducit illum ad peccatum, & per consequens peccat: quia petit ab illo, quod ille, etiam si vellet, non posset facere sine peccato. Si autem maleficium tale esset, vt sine peccato posset à Malefico dissolui, vt putà, quia scit, vbi sit laqueus, aut imago, aut ligaturæ aliquæ, aut characteres, cum quibus est iam inceptum maleficium: tunc sicut ipse potest sine peccato dissolvere maleficium confringendo illa omnia: ita quilibet alius potest sine peccato petere ab ipso Malefico, vt illo modo dissoluat maleficium.

In Maleficis an sint hæretici, tria considerantur. Pactum cum Dæmone de fidei Catholice aliquæ repugnantia.

His omnibus prænotatis, superest vt inquiramus an huiusmodi Malefici sint hæretici censendi, & velut tales puniendi. De qua re, vt certa possit dari sententia, tria sunt prius ab his hominibus inquirenda.

Primum est, an aliquod pactum, siue expressum, siue tacitum cum Dæmone fecerint, per quod promiserint se aliquid, quod fidei Catholice deroget, facturos. Numquam enim aut rarissime (vt præcedenti cap diximus) Dæmon suum adiutorium hominibus sine aliqua spe lucri impendit. Si in pacto inter illos & Dæmonem inito interuenit aliqua promissio de rebus fidei repugnantibus, vt putà de ado-

ratione & reuerentia ipsi Dæmoni præstanda, aut de eadem reuerentia Christo saluatori nostro deneganda, aut de contrafectione & conculcatione imaginis Christi, aut crucis, in qua moriens ille salutem nostram operatus est, quæ Dæmon summè expetere solet ab his, quibus se exorabilem exhibet: non est dubium, quin tunc tales Malefici sint hæretici censendi, & velut tales puniendi: quoniam nihil horum, quæ diximus potest liberè & ex animo sine manifesta hæresi exerceri. Nam licet sint multa, quæ voluntas contra iudicium rationis operatur: quia ad illa voluntas est ex se prona, & illa ex se habent voluptatem quamdam, per quam possunt voluntatem ipsam ad sui amorem allicere: sunt tamen alia, quæ (vt primo huius operis capite diximus) nunquam voluntas appetit: nisi quia intellectus iudicat esse bona: quia nihil habent illa in se, per quæ possint allicere voluntatem. Et inde sequitur, vt si voluntas aliquod illorum appetat, non nisi ab intellectu indicante illud esse bonum moueatur ad illud appetendum. In his ergo omnibus operatio exterior apertè indicat errorem intellectus.

Ex quibus omnibus euidenter concluditur Maleficos omnes, qui aliquid eorum, quæ nunc proximè diximus, ex pacto efficiunt, esse hæreticos censendos, & velut tales puniendos. Secundum, & de quo examinate oportet Maleficos, est maleficium ipsum, quod exercent, de qua re varia est facienda inquisitio, sicut varia diximus esse maleficia. Nam illorum alterum diximus appellari amatorium, alterum veneficum. Ab illis, qui amatoria veneficia exercent, diligenter inquirendum est, an credant maleficia, aut Dæmonem posse cogere alicuius viri, aut femine voluntatem

Malefici in ea hæresi puniendi.

Maleficii exercitium.

Maleficii amatorii veneficii inquisitio.

luntatem ad amorem aliquem libidinofum, aut quomodolibet inhonestum habendum. Et quodd illi hoc fieri posse credant, violenta est suspicio: quoniam nisi Maleficorum arte, aut Dæmonis potestate id fieri posse existimarent, nunquam talia maleficia pro re illa efficienda exercerent. Si illōs ita credere compertum fuerit, & de hoc errore admoniti ab illo discedere noluerint, sed in illo pertinaces fuerint: meritō censentur hæretici, & velut tales punientur: quoniam apertam hæresim pertinaciter tuentur. Nam credere hominis voluntatem posse à Dæmone cogi ad aliquid amandum, hæresis est apertissima: quoniam illa coactio repugnat libertati, quam Deus nostræ indidit voluntati. *Deus enim* (vt ait Sapiens) *ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilii sui. Adiecit mandata & præcepta sua: si volueris mandata seruire, conseruabunt te, & in perpetuam fidem placitam facere.* Apposuit tibi aquam & ignem, ad quod volueris, porrige manum tuam. Ex quibus Ecclesiastici verbis apertissime constat liberam factam esse à Deo hominis voluntatem, & inde sequitur illam à Dæmone cogi non posse: quoniam alioqui libera non esset. Si à Dæmone cogi posset homo ad aliquid amandum, tunc iam non esset homo in manu sui consilii (vt dicit Ecclesiasticus) constitutus: sed in manu consilii Dæmonis. Qui ergo pertinaciter asseruerit hominis voluntatem posse quibuscumque maleficiis, aut quacumque Dæmonis potestate ad aliquid amandum cogi, est hæreticus censendus, & velut talis puniendus.

Possunt quidem Dæmones voluntatem persuasionibus allicere ad amandum, repræsentando aliquam, quamuis falsam, apparentem tamen boni

rationem in amore illo. Possunt etiā carnis appetitum, qui liber non est, excitare, vt appetat illud, & ardentè illud perquirat, etiamsi aliàs ad illud frigeret. Nam (vt est apud Iob) *Hulitus eius prunas ardere facit.* Ap- Iob: 41.
petitus autem carnis, postquam fuerit vehementer accensus, voluntatem ipsam etiam vehementer sollicitabit, & illam validissimè impellet, vt in suam trahat sententiam. Ex hac tam vehementi tentatione euenit, vt homines idiotæ dicant se cogi ad amorē inuitos teneri, velle se discedere, & non posse. Sed re vera falluntur: quia si vellent resistere, possent faciliè id efficere cum Dei adiutorio, qui omnem ad se confugientem paratus est adiuuare. *Fidelis est Deus* (inquit Paulus) *qui non patietur vos tentari* 1. Cor. 10.
supra id, quod potestis. Deinde examinandi sunt, qui hæc maleficia exercent, an in illorum exercitio aliquid misceant, quod meritō possit vehementem hæresis præstare suspensionē. Quoniam si hæc non adsint, Inquisitores hæreticorum, nisi illis sit specialiter hæc prouincia delegata, non poterunt iure quidquam circa illas disponere: quoniam hoc est illis specialiter interdictum in cap. *Accusatus*, §. *Sanè, de hæreticis lib. 6.* Si verò talia in suis maleficiis misceant, vt de illis possit non leuis suspicio hæresis sumi, meritō de illis maleficiis Inquisitor Maleficos ipsos diligenter & curiosè examinari potest & debet: nam cum Papa in illo cap. *Accusatus*, §. *Sanè.* inhibet Inquisitoribus, ne de diuinationibus aut sortilegiis inquirent, statim excipit ea sortilegia, quæ hæresim sapiunt. Quo loco sortilegii nomen capiendum est iuxta latam illius significationem, vt comprehendit omnia maleficiorum genera. Nam iuxta propriam illius vocis significationem solum ad diuinationes pertinet,

net, vt patet per Isidorum *in cap. sortilegi 26. quest. 1.* Sed quia *in dicto cap. Accusatus, §. Sanè*, postquam Papa expressit diuinationes, statim addidit Sortilegia, constat illum nomine Sortilegiorum non solum diuinationes, sed etiam Maleficia intellexisse: quorum aliqua dicit esse, quæ hæresim sapiunt.

Maleficia cum inuocatione Dæmonis. Videndum est igitur & diligenter inquirendum, quæ sunt illa Maleficia, quæ hæresim sapiunt. Paulus Grillandus *in tractatu de Sortilegiis, quest. 10.* pro huius rei cognitione quasdam assignat regulas, quas ex Oldrado *in consilio 210.* se accepisse refert. Primum quidem dicit, quod si Sortilegia, aut Maleficia taliter fiunt, vt in illis adsit inuocatio Dæmonis per modum adorationis, tunc aperte sapiunt hæresim. Deinde addit, quod licet non fiat per modum adorationis, si tamen per illa Maleficia petatur, aut expectetur à Dæmone, quod soli Deo

Petitio quæ soli Deo cōpetit. facere conuenit, vt putà mortuos suscitare, secreta cordium reuelare, futura, quæ ex causis naturalibus non pendent, prædicere, tunc talis petitio sapit hæresim.

Petitio ex virtute naturali Dæmonis. Tertio dicit, quod si est inuocatio Dæmonis non per modum orationis, & petitur à Dæmone id solum, quod virtute naturali ille efficere valet: quamuis alia quælibet in Maleficiorum exercitio adhibeantur, dicit illa non sapere hæresim. Dicit itaque quod celebrare Missam de defunctis pro aliquo viuo vt citò moriatur; vel hostiam consecratam mulieri cum characteribus scriptam turpibus dare ad amorem prouocandum libidinosum, non sapit hæresim: Idem dicit de reliquiis sanctorum, de sacramentalibus, vt sunt calix, altare portabile, oleum sacrum, aqua benedicta, aqua fontis baptismalis, quæ omnia licet misceantur in Maleficiis, dicit non sapere hæresim.

Et hanc suam sententiam nititur probare per hoc, quod alia istis imponitur à iure pœna, quàm hæreticis.

Et pro hoc adducit *cap. Quicumque 26. quest. 5. & cap. De homine, de celebr. Missæ.* Addit insuper aliud, in quo non possum non mirari, tantam fuisse illius ignorantiam. Dicit enim quod si aliquis crucem, aut imaginem Deiparæ Virginis Mariæ, aut alterius Sancti irreuerenter proiecisset in terra & pedibus conculcaret, non sciret hæresim. Pro qua re adducit *cap. Si canonici, §. fin. de offic. iudic. ordin. lib. 6.* Ex his omnibus Pauli Grillandi dictis non inuenio quod probare aut tolerare possim: nisi illa duo prima, quorum alterum de petitione, quæ à Dæmone petitur id, quod solus Deus præstare potest. Quæ duo dicit sapere hæresim. Et hoc ipsum nos etiam docemus.

Reliqua verò omnia quæ in tertio dicto continentur, sunt manifestè falsa, & acerbâ reprehensione digna. Vt autem hoc apertius efficiamus, id primò annotandum est, quod Sortilegium aut Maleficium aliquod sapere hæresim, idem est, ac illud præbere vehementem hæresis suspicionem. Nam aliàs non videtur quomodo Sortilegium aut Maleficium, quod in exteriorè operatione consistit, possit sapere hæresim: cum hæresis (vt *in primo de iusta hæret. punit. 2. tom. cap. diximus*) non in operatione exteriorè, sed in errore intellectus consistat. Res autem sacras, præsertim Sacramentum, aut sacramentalia ad Maleficia exercenda adhibere, apertam & violentam præbet hæresis suspicionem: quoniam nullus illa ad Maleficia exercenda adhiberet: nisi crederet illa ad maleficia exercenda aliquam habere potestatem. Talis autem credulitas aperta est hæresis. Quia Deus, qui Sacramentis non naturalem, sed aduen-

Grillandus refellitur.

Sacramentalium ad Maleficia exercenda habere potestatem.

aduentitiam virtutem dedit, non ad destructionem & perditionem corporum & animarum, sed ad salutem animarum illam dedit. Dæmon tamen videns se minus potentem ad Maleficium amatorum exercendum, cum (ut diximus) non possit aliquem ad amandum inuitum cogere, ideo res quolibet sacratiores miscere in huiusmodi Maleficiis procurat, quas raro in aliis Maleficiis veneficis adhibet: quia Maleficia venefica potest Dæmon, si à Deo permittatur, in homine inuito exercere. Sub hac igitur specie Dæmon multos fallit persuadendo illis, quod istorum Sacramentorum abusus, mirabiles effectus quoad amorem producat, quos ipse optimè scit ab illis Sacramentis, aut sacramentalibus effici non posse. Hoc tamen ille mendacii pater hominibus persuadere nititur, in vilipendium Christianæ religionis, & ut homines grauius Deum offendant. Nec ista à solis profanis hominibus: sed etiam ab his, qui altari seruiunt, fieri procurat. Legi enim de quodam sacrilego sacerdote, quod cum mulierem quamdam impotenti & impudico affectu adamaret, ut illam in sui amorem traheret, medietatem sanctissimæ hostiæ, quam in Missa consecrauerat, sumpsit, dicens turpia, quæ hinc prodere non expedit: reliquam verò partem hostiæ misit ad prædictam mulierem, non in forma hostiæ: sed contritam, & in puluerem redactam, ut potest aptam ad sumendum in potu.

Sacerdotis sacrilegi impudicus amor.

Hostiæ consecratae abusus ad amorem illicitum.

Quæ autem à mulieribus hac in parte fiunt, tot sunt ac tam turpia & abominabilia, ut satius sit illa silentio præterire, quam aliquid illorum proferre. Ut igitur rem hanc totam breui compendio concludamus, talem de illa statuo certissimam regulam. Omne Maleficium, quod exercetur per commixtionem alicuius Sacramen-

Mall. Malefic. Tom. I I.

ti, aut rei sacramentalis, reddit ipsum operatorem de hæresi suspectum. Quoniam nisi ille crederet talia Sacramenta, aut sacramentalia habere virtutem ad Maleficiorum operationem, non adhibuisset illa. Inquisitor igitur quum talem aliquem Maleficum agnouerit, capere potest illum non quidem propter Maleficium: sed propter Sacramentorum commixtionem, per quam se suspectum de hæresi reddidit: captum illum diligenter & curiose examinabit de illius credulitate. Si ille dixerit se non credere, quod Sacramenta aliquam habeant ad Maleficia virtutem & potestatem: sed ideo apposuisse, ut Dæmonis voluntati, qui hoc imperauit, obediret: tunc Inquisitor non poterit illum quamuis grauissimè peccantem punire: quia illi prohibitum est in capite *Accusatus*, §. *Sanè. de hæreticis libro 6.* Sed illius puni- tio ad solum defer- tur Ordinarium. Si verò Maleficus dixerit, se ideo Sacramenta, aut sacramentalia in suo Maleficio mis- cuisse: quia credit illa virtutem ali- quam & potentiam ad huiusmodi Maleficia habere, tunc meritò In- quisitor iuxta prædictum cap. *Accu- satus*, poterit illum punire, non prop- ter errorem fidei, à quo si legiti- mè admonitus discedere noluerit, erit per omnia tamquam hæreticus ab eo tractandus.

Examen Malefici- cij fa- ciendum ab In- quisito- ribus.

Et idem prorsus dicendum esse censeo de illo, qui Crucem Domini, aut imaginem Deiparæ Virginis, aut alterius cuiusque Sancti irreuerenter projicit in terram, & pedibus conculcat. Nam hæc sine vehementi hæresis suspitione fieri non possunt, præsertim cum sit hæresis in septima synodo damnata, dicens imagines non esse veneratione dignas: sed prorsus contemnendas.

Crucis sanctæ & reli- quiarum concul- catio sub hæ- resim cadit.

Quod autem Paulus Grillandus

D d citat,

citatur, ex cap. *Si canonici*, §. *fin. de offic. iudic. ordin. libr. 6.* nihil certe probatur: quoniam res illa cum præfenti negotio nullam prorsus habet similitudinem. Nam canonici illi, de quibus textus ille loquitur, nec pedibus imagines conculcabant, neque ob aliquam irreuerentiam aut illarum contemptum illas ad terram deiiciebant: sed per cærimoniam quamdam illud efficiebant, ad horrorem quemdam & abominationem & odium in populo excitandum contra illud, propter cuius crimen imponebatur cessatio à diuinis. Quæ res licet fuisset reprehensione digna, non debuit tamen hæreseos nomine notari. Si tamen illi ob irreuerentiam & contemptum imaginum eas ad terram proiecissent, fuissent procul dubio hæretici censendi: quoniam eos, qui ita faciendum esse olim docuerunt, septima synodus (vt proximè diximus) hæreticos esse declarauit.

CAP. IV.

De Lamiis & Strigibus, an sint hæretici censendi.

PRæter illos perditissimos homines Dæmonem colentes, de quibus *supra duobus proximis capp.* disseruimus, sunt adhuc alii etiam Dæmoni inferuientes, tantò illis omnibus peiores, quantò horribiliora flagitia committunt, per quæ Deo maiorem inferunt iniuriam, & fidem Catholicam apertius deferunt. Sunt enim aded mali & impii, vt quidquid malitiæ, aut sceleris, aut infidelitatis apud alios homines, qui Dæmoni quomodolibet inferuunt, excogitari potest, id totum isti exercent, & perficiant. Hi apud Hispanos lingua eorum vulgari appellantur *Bruxos*.

Homines perditissimi omnium & Dæmoni inferuientes.

Itali autem vocant illos *Sreghe* & *Strigem*. Latine verò dicuntur *Lamia* & *Striges* propter similitudinem (vt existimo) quam habent cum animalibus, quæ huiusmodi nominibus vocantur. Sic illas sæpe vocat Apuleius in suo illo opere quod inscripsit *de asino aureo*, præsertim libro 1. vbi de huiusmodi mulieribus loquens, hæc ait: *At illa colore spurcissimi humoris percussam, quo me lamia illa interfecerant, aspernantur.* Et Philostratus in vita Apollonii Pythagorici dicit, *Lamias à quibusdam Laruas appellari, & Lemures*, esseque ad amorem, & Venerem propensas. & carnes humanas, præsertim formosorum esurienter appetere, quæ libidinis cupiditate alliciant eos, quos postea cupiant deuorare. Horum sectam aperte explicare oportet, vt inde melius respondere valeamus ad id, quod de illis inuestigamus, an videlicet tales sint hæretici censendi, an non? De hac re, quia varia apud diuersos auctores leguntur, qui fortè rem non benè (vt oportebat) examinarunt, idè illis omnibus prætermis dicam ea, quæ certissimam experientiâ cognita sunt, & quæ ipsimet huius pestiferæ sectæ professores tam viri, quàm feminae sponte coram iudicibus, à quibus hoc didici, confessi sunt. Quisquis hanc diabolicam sectam profiteri vult, adducitur primò ab eo, à quo docetur ante tribunal Dæmonis, in solio quodam ad regis instar sedentis. Dæmon enim se illis in figura quadam visibili & corporea ostendit, vt falsam maiestatem suam & imperium ementito quodam signo illis persua-deat. Coram illo itaque adductus, is qui hanc sectam profiteri paratur statim debet abnegare baptismum, & omnia Christianæ fidei documenta relinquere. Deinde oportet, vt omnia Ecclesiastica Sacramenta reiiciat, Crucem, inteme

Laruz
& Lemures.

Lamiarum
professio
quo modo
fiat.

Dæmon
maiestatem
emē-
ritur.

intemeratę Virginis, & aliorū quorū-
cūq; Sanctorū imagines prosternere
debet, pedibūque propriis conculca-
re. Hanc tamen conculcationem ima-
ginum non est opus coram ipso Dæ-
mone statim efficere: sed satis est, vt
postea se facturum promittat, cū
primū sese obtulerit occasio. His
peractis Dæmoni, velut principi aut
regi sese perpetuū obligatū ac deuin-
ctum reddit, vouens in manibus eius,
& promittens, prout religiosi in ma-
nibus praelati suę professionis votum
emittere solent, se perpetuū futurum
illi fidelem, & omnibus illius manda-
tis pariturum. Post hæc tactis scrip-
turis super quodam libro, obscuras
quasdam & ignotas paginas continē-
te, iurejurando promittit se nunquā
ad fidem Christi rediturum, nec di-
uina præcepta seruaturum, sed solū
ea, quę per ipsum principem, Dæ-
monem videlicet mandabuntur. Pro-
mittit insuper se venturum quoties
vocatus fuerit ad congregationes no-
cturnas, & sacrificia se facturum, quę
horis illis nocturnis fieri viderit, pre-
ces emissurum, adorationis cultum
se illi exhibiturum, omnia denique
alia, quę ab aliis ibidem fieri viderit
se facturum. Quo voto & iuramen-
to per illum emissio, statim Dæmon,
qui in solio sedens velut Regem se
illi ostenderat, hilarem frontē præ-
tendens promittit illi sic stanti se da-
turum, quam in se non habet perpe-
tuam felicitatem & gaudia immentia,
ac quascumque quas in hoc mundo
cupit habere voluptates, & tandem
post hanc vitam multò maiora se da-
turum promittit. Deinde vnum Dæ-
monem constituit ad illius custodiam
& doctrinam, qui illum perpetuū co-
mitetur, & illi per omnia seruiat, &
omnia tribuat, quę ille cupiet.

Officiū
Dæmo-
nis cu-

Huic Dæmoni ad custodiam desti-
nato inter alia hoc peculiare officiū

commissum est, vt quotiescumque stodis
oportuerit ad ludos accedere noctur-
nos, ille hoc denunciēt tuo clientu-
lo, & illum deferat ad locum con-
gregationis. Hunc Dæmonem, qui
velut patronus ad custodiam datus
est, ipsi homines huius diabolicę ar-
tis professores vocant (vt audio)
Martinetum, aut *Martinellum*.

Lamia-
rum.

Hic quotiescumque nocte aliqua
facienda est ad ludos & voluptates
exercendas generalis eorum congre-
gatio, ante duos dies eam congrega-
tionem faciendam esse suo clientulo
annuntiat, horamque & locum illi
declarat, vt cū tempus aduenerit, sit
ad veniendum paratus. Hora verò
eundi iam appropinquante, statim
Dæmon ille, quem *Martinetum* aut
Martinellum ab illis vocari diximus,
iplum hominem voce quadam ad si-
militudinem humanę vocis formata
vocat. Qua voce audita mox ille, qui
iturus est, sumit pyxidem vnctionis,
& quædam sui corporis membra vn-
ctione ex pyxide sumpta linit. Quo
facto domum exit, & illic inuenit
prope domus ostium *Martinetum* illū
in forma hirci expectantem, super
quo (vt ipsi homines referunt) equi-
tat, qui ad ludos deferendus est, ma-
nibus suis crines hirci fortiter appre-
hendens, ne propter velocissimum
hirci motum, ille fortē ad terram de-
jiciatur.

Martine-
tus vo-
cat. ad
congre-
gationē.

Marti-
netus
pro fo-
ribus in
forma
hirci.

Dæmon igitur sic illum in forma
hirci sulciens, celerrimē illum per
aëra transuehit, & ad locum vsque
congregationis desert: vbi frequens
virosum, mulierūque multitudo
coram Dæmone ad instar Regis se-
dente, concurret. Quò postquam
quisque illorum peruenit, in primis
Dæmoni reuerentiam facit, alio tamē
modò quàm nos facere solemus. Non
enim faciem, sed terga Dæmoni ver-
tunt & caput non versūs pectus, sed

D d 2 versūs

versus scapulas flectunt: ita ut mento ad cœlum eleuato caput ad terga deflectant. Crura verò (non ut nos facere solemus) flectunt à tergo illa curuantes: sed à parte anteriori illa sursum à terra eleuant.

Quâ præstitâ reuerentiâ aliquando illi offerunt sacrificia, non tamen sem-

Sacrifi-
cia La-
miarum.

per. His omnibus consummatis Dæmon ille, qui in solio maiestatis seminat, præcipit omnibus ut tripudiant, & psallant cum gaudio & lætitia summentes voluptates suas. Et unusquisque Dæmon manu apprehendit mulierem suam, ad cuius custodiam deputatus erat, & cum illa saltat, & choreas facit: choreis & saltationibus finitis inde ad mensas veniunt, quæ lautissimis ferculis ornatae & præparatae inueniuntur, ut quisquis ad libitum illis vescatur. Conuiuus expletis luminaria extinguuntur omnia, & quisque Dæmon in forma incubi suam capit mulierem. Si qui verò adsunt viri, hi habent Dæmonem unusquisque suum in forma succubi, hoc est in forma mulieris, & sic inuicem miscentur, & carnis libidines usque ad satietatem suscipiunt, cum maxima (ut dicunt) voluptate.

Conui-
uia La-
miarum.

Quibus omnibus completis, reuertuntur omnes ad domos suas equitantes in hircis, à quibus diximus eos primò ad congregationem deportatos esse. Et in his omnibus exercendis hoc summo opere ab illis omnibus cauetur, ne aut euntes, aut in congregatione stantes, aut ab illa redeuntes, Deus inuocetur, aut quomodolibet nomine tur, aut crucis signum fiat. Quoniam si illorum aliquod fiat, Dæmones illud non ferentes statim fugiunt, & omnes illæ illusiones Dæmonis arte factæ euanescent.

Dei in-
uocatio
& crucis
signum
prohibetur.

Sunt præter hæc omnia multa alia flagitia, & scelera, quæ istæ

pestimæ Lamiæ committunt. Non enim satis illis videtur, quòd propter libidines explendas se Dæmoni tradant, & illi per omnia seruiant: sed alios insuper quotquot possunt ad Dæmonis obsequium adducere, & à Dei seruitio auertere conantur, ut Dæmonis imperium suo ministerio augeatur. Nam præter hoc, quòd multos ad huiusmodi diabolicam artem profitendam sollicitant, pueros multos ante baptismum susceptum, interficere nituntur, ne baptismo suscepto ad gloriam possint peruenire sempiternam. Notu domos alienas ingrediuntur, cameras quantumlibet obseratas, Dæmone illis viam parante, intrant, puerorum sanguinem sugunt, aliquando illos suffocant, & multa alia circa illos mala committunt. Et ob hanc causam (ut existimo) vocatae sunt Lamiæ, & Striges. Nam Lamiæ animal quoddam est nimium crudele, faciem prætendens muliebrem, equinos pedes habens. De huiusmodi Lamiis loquitur Hieremias in *Trenis* dicens: *Lamia nudauerunt mammas, lactauerunt catulos suos.* Strix autem avis quædam est nocturna, & importuna, sic dicta à stridore, quæ facit. De hac sic dicit Lucanus lib. 6.

Lamiarum
multa
facinora

Cur dicantur
Lamiæ,
& Striges.

Quòd trepidus bubo, quòd strix nocturna queruntur.

Hæc avis pueros aggreditur nutricibus egentes, & ex illorum corpusculis vitalem sanguinem absorbet. Et ab huius avis nocumento Striges appellantur mulieres istæ, de quibus hætenus locuti sumus: propterea quòd puerorum sanguinē, sicut avis illa, sugunt. Hæc sunt, quæ de ista pestifera hominum secta hætenus certiora esse intellexi, quarum partem ex lectione aliquorum Auctorum, qui de hac re scripserunt, partem ex relatione aliquorum probatorum virorum,

rorum, qui iudices existentes huiusmodi homines captos diligenter examinarunt, & ferè omnia ista ex illorum confessione acceperunt.

Fœminarum Et inter cætera, quæ de istis pessimis hominibus, certâ experientiâ docente sciuntur, est multo plures esse fœminas, quæ hanc diabolicam artē profitentur, quàm viros. Cuius rei duplex (meâ quidem sententiâ) potest esse causa.

I. Prima est, nimia mulierum credulitas, ob quam sexus iste facilis est ad deceptionem. Quarum defectum Dæmon optime agnoscens, illas frequentius per fallacias & mendacia aggreditur, quàm viros. Nam Heuam primam omnium matrem Dæmon seduxit, vir autem illius Adam (vt Paulus testatur) nō est seductus. Ob hanc causam ipse Paulus non per-

1. Tim.

mittit mulierem docere, ne ipsa decepta alios sua doctrina decipiat. Quē Pauli locum interpretans Theophylactus ait: *Quia semel mulier virum edocuit, & cuncta peruerit, idcirco nequaquam hanc habeat velim docendi de cætero potestatem. Est namque mulier naturâ lenior, & facile fallitur. Aduerte autem quemadmodum non Heuam dixerit deceptam esse, sed mulierem: tamquam de ipso muliebri sexu differuisset. Nam quemadmodum natura omnis humana perditæ est, sic & per Heuam in omne fœmineum genus delapsa est leuitas, qua & prauaricatio ipsa primum Heuam inuasit.* Hæc Theophylactus.

Mulier cur potius dicatur quàm Heuam.

2. Secunda causa est, earumdem mulierum fragilitas, & ad libidinem pronitas. Sunt enim mulieres naturâ proniores ad libidinem, quàm viri. Et ob hanc præcipuè causam (vt existimo) sexus muliebris vocatur à beato Petro fragilius vasculum. Primus autem & præcipuus finis, ad quem homines huius diabolicæ artis pro-

fessores tendunt, est carnis voluptas, propter quam ad libitum & satietatē assequendam, se totos Dæmoni dedunt, & alia omnia, quæ diximus faciunt. Ob hanc igitur causam plures fœminæ, quàm viri hanc diabolicam artem profitentur: quia fœminæ vehementius carnis voluptates appetunt, & facilius huiusmodi appetitui succumbunt.

Sed inter tam multa, quæ de istarum Lamiarum secta diximus, aliqua sunt, quæ quibusdam falsa esse videntur, & prorsus incredibilia. Sunt enim aliqui firmissimè tenentes & docentes falsum esse, quod huiusmodi Lamiæ deferantur ad ludos illos, & voluptates illas capiendas, & quod Dæmones cum illis ad carnis voluptatem cōeant: sed omnia illa esse mēra somnia, ex quibus illæ decipiuntur, etiam in vigilia, putantes se verè vidisse ea, quæ in sola imaginatione contigerunt. Et pro hoc adducunt Concilium Anquirense, vel Ancyranum, cuius verba habentur in cap. *Episcopi* 26. *quæst.* 5. Quo loco inter alia hæc dicuntur: *Siquidē ipse Sathanas, qui transfigurat se in Angelum lucis, cum mentem cuiuscumque mulieris ceperit, & hanc per infidelitatem sibi subiungauerit, illicō transformat se in diuersarum species personarum, atque similitudines; & mentem, quam captiuam tenet in somniis deludens, modò lata modò tristia, modò incognitas modò cognitatas personas ostendens, per quaque denia deducit, & cum solus spiritus hoc patiat, infidelis hoc non in animo, sed in corpore enenire opinatur. Quis enim somniis & nocturnis visionibus non extra seipsū educitur, & multa videt dormiendo, quæ numquam vigilando viderat.*

Lamiarū transuersione & coitus cū Dæmone an reuerā fiat.

Hæc ibi in cap. *Episcopi*. Affertur etiam pro eiusdem sententiæ cōfirmatione aliqua exempla, quibus

Lamiarū
aliquæ
sopora-
tæ & il-
luz.

experientiâ certâ se comprobasse dicunt, mulieres aliquas, quæ se transferri ad alia loca putabant, ipsis videntibus toto illo tempore in terra iacuisse soporatas, quod illæ se translatas esse ad alia loca dicebant.

Sed re vera, qui Lamias de loco ad locum à Dæmone transferri posse non credunt, non intelligunt Dæmonis naturalem potentiam, quam sacræ literæ, & sacri illarum interpretes tam apertè expresserunt. Nam corpora hæc inferiora cuiuscumque conditionis existant, subduntur imperio Angelorum, siue bonorum, siue malorum, quoad motum localem, ita vt Angeli siue boni, siue mali possint illa de loco ad locum prohibito mouere: si enim Angeli (vt communior Theologorum & Philosophorum tenet sententiâ) mouent illos orbes cœlestes, qui tam immensæ sunt magnitudinis, multò facilius poterunt humana corpora, quæ multò minoris sunt magnitudinis, de loco ad locum mouere. Præterea Angelus tulit Habacuc prophetam ca-

Habacuc trās-
latus ab
Angelo.

Daniel.
13.

pillo capitis illius de Iudæa in Babylonem, vt panes, quos messoribus suis portabat, præberet Danieli prophetæ in lacu leonum incluso. Qui postquam panes Danieli præbuit, statim ab eodem Angelo reductus est à Babylone in Iudæam. Si Angelus bonus illud facere potuit, consequens est, vt Dæmon etiam idem facere possit, quia (vt Dionysius Areopagita docet) naturalia in Dæmonibus manserunt integra. Rursus Dæmon ille, à quo Christus Saluator noster tentatus est in deserto, assumpsit ipsum Christum (vt Matthæus refert) & ex deserto transtulit in sanctam ciuitatē, & statuit illum super pinnaculum templi. Et iterum assumpsit eum inde, & transtulit in montem excelsum valdè, vbi ostendit illi omnia regna.

Matth. 4.

Si sanctum Christi corpus Dæmō, Christi Deo permittente, tam faciliè per tam longa spatia mouere potuit, consequens est, vt quodlibet aliud corpus humanum possit ad quamlibet magnā distantiam mouere. Et inde apertè sequitur vt Lamias non solum spiritui, sed etiam corpore possit Deo permittente, quod voluerit transferre. Accedit ad hæc omnia experientia manifesta, qua certissimè cognitū est ipsas Lamias à Dæmone transferri. Pro cuius rei comprobatione, multa possē referre exempla, quæ ab his, qui viderunt, audiui. His tamen omissis duo solum referam, quæ recitat Paulus Grillandus in suo tractatu de Sor-
tilegiis, quæst. 7. Hic enim refert quod anno Domini 1524. ipsemet rogatus ab Abbate Monasterii sancti Pauli de vrbe accessit ad castrum Nazanum, quod subest ditioni eiusdem Monasterii. Quod cum peruenit, oblatae sunt ei duæ mulieres, vt eas examinaret, quæ accusatae quod Lamiae essent, in carcere tenebantur inclusæ. Et ab vna illarū, quæ mitioris & facilioris erat ingenij, se didicisse ferè totam illā ceteroniarum multitudinem, quam supra retulimus obseruare homines huius sectæ professores.

Christi
transla-
tio facta
à Dia-
bolo.

Lamiae
in castro
Nazano.

Campana
sono
Dæmon
recessit.

De altera, quam dicit vocatam esse Lucretiam, refert quod dum illa ex congregatione ludorum deportaretur à Dæmone ad domum suam, prope auroram sonuit campana, quæ in Italia pulsari solet illo tempore, vt moneatur populus per illam, ad orationē. Quo sono audito Dæmon recessit, & dimisit illam in quodam agro spinetis pleno prope ripam fluminis. Quidam autem iuuenis, quem illa optimè agnoscebat, casu illac transiit per viā illi proximam, quem illa videns vocauit ad se. At iuuenis videns illam nudam totam, præter verenda, quæ erāt scemoralibus tecta, & capillos spar-
fos

fos habentem, obstupuit, & formidabat ad illam accedere: sed tandē blanditiis mulieris victus accessit, & quæsiuit ab illa, quid sibi accidisset, & ob quam causam illic nuda persisteret. Illa verò rei veritatem voluit confictis mendaciis tegere & simulare: quæ omnia cū minimè crederet iuuenis, dixit se nihil pro illa facturum, nisi veritatem apertè reuelaret. Illa igitur videns se mendaciis nihil proficere, promisit se vera dicturam iuueni, si ille promitteret se ea omnia perpetuo secreto seruaturum. Quod cū iuuenis iureiurando promitteret, statim illa plena fide veritatem aperuit, dicens se à Dæmone ad ludos nocturnos fuisse portatam, à quibus cū ab eodem Dæmone ad domum reduceretur, audito campanæ sono Dæmonem recessisse, & illic illam reliquisse.

Lamia
deportata & re-
portata à Dæ-
mone.

Hæc iuuenis audiens credidit illi, & illam secretò ad domum suam duxit, ob quam causam multis ab illa fuit muneribus donatus. Sed tandem iuuenis promissi oblitus, retulit hæc omnia vni & alteri, & sic paulatim res diuulgata est, ob quam causam illa capta & carceri mancipata est. Iuuenis autem in testem vocatus coram præfato Paulo Grillando, cui huius mulieris examinatio commissæ erat, hæc omnia, quæ nunc retulimus narravit, & tandem ipsamet mulier hæc omnia vera esse confessa est. Ex qua historia, quæ aperta experientia comprobata est, manifestè conuincitur verum esse huiusmodi Lamias aliquando à Dæmonibus de loco ad locum valdè distantem transferri. Aliud refert idem Paulus Grillandus exemplum, quod hîc etiam addere placuit, ne vno solo testimonio contenti esse videamur. Mulier quædam Sabinensis diœcesis hanc profitebatur diabolicam artem, de qua cū maritus sus-

Mulieris
Sabinen-
sis in
Lamia-
tu de
prehensa
historia.

picionem haberet, interrogauit illam pluries an pestiferam illam artem sciret & exerceret: quæ semper se scire negauit. Maritus verò in suspitione sua persistēs anxie veritatem perquirebat, qui aded astutè se gessit, quòd vidit illam quadam nocte se vnguento quodam vngentem, qua vnctione peracta vidit mulierem celerrimè quasi auem recedentem, & ex superiori domus solario ad inferiora descendentem, illam maritus sequens, vt videret, quò tenderet, amplius eam non vidit, & accedens ad portam domus inuenit eam clausam. Quæ res magnam præbuit illi admirationem. Die verò sequenti iterum maritus vxorem interrogat, quod anxie scire cupiebat, & illa constanter, vt antè, se nescire dixit. Maritus verò vt mulier iam negare non possit, apertè dicit illi quidquid nocte præterita illam fecisse viderat, deinde fustibus illam percutit grauiter, & duriora minatur verbera, nisi veritatem dixerit, quam si apertè exposuerit, veniam se illi daturum promisit. Mulier igitur se iam celare nō posse intelligens, veritatem aperuit, & veniam à marito petiit, quā illi maritus hæc conditione indulgit, vt illum ad tales congregationes adduceret: illa verò vt veniam impetraret, facile petita promisit, & promissum ex licentia Satanæ impleuit. Adductus igitur ille ad locum vbi ludi fiebant, ludos & choreas & cetera omnia contemplatus est, & tandem ad mensam cum reliquis vt vesceretur sedens, cū cibos inspidos iudicaret, petiit sibi dari sal, quod in mensa deerat, & quamuis iterum atque iterum petiisset, nunquam illi dabatur. Tandem cū post importunam petitionem, prolixamque expectationē sal illi daretur, dixit: Nunc laudetur Deus, quoniam iam venit sal. Quibus verbis prolatis, Dæmones, quoniam laudes

Sabinen-
sis La-
mia à
marito
virgis
cæditur.
Vir Sa-
binensis
cū vxore
ad con-
grega-
tionem
Lamiarū
transfer-
tur.

Sal in
epulis
diaboli-
cis defi-
deratur.

Sabinen-
sis La-
mia de-
fertur à
marito.

laudes Dei audire refugiunt, statim recesserunt, & reliqui omnes disparuerunt, luminaribusque extinctis mansit ille solus nudus, quousque mane factum vidit quosdam pastores, quos interrogavit, quanam esset illa patria in qua erat: illi verò responderunt esse agrum Beneventanum in regno Neapolitano. Qui locus distabat à patria illius viri per centum milliaria, ob quam causam licet diues erat, coactus fuit per viam mendicare, vt ad domum suam redire posset. Ad quam postquam peruenit statim vxorē suā ob Lamiae crimen accusauit, & totam rem gestam (vt narrata est) coram iudicibus exposuit. Qui rem totam plenè (vt oportebat) examinantes, vera esse omnia quæ diximus inuenerunt, quæ etiam eiusdem mulieris confessione confirmata sunt. Multa alia possem referre testimonia ex his, quæ per fidelissimos testes in Hispania contigisse cognoui: sed ea, quæ proximè narrauimus satis mihi esse videntur, ad probandum Lamias illas aliquando à Dæmonibus de loco ad locum non solum spiritu, sed etiam corpore deferri. Quod autem alii obijciunt, se expertos esse Lamias istas non corpore, sed spiritu à Dæmonibus deferri: quia dum illæ sic se delatas esse putabant, aliis videntibus, qui de hac re testimonium præbuerunt, veluti dormientes iacebant in terra: nihil hoc contra ea, quæ diximus agit. Non enim dicimus semper illas corpore deferri: sed hoc fieri posse, & aliquando factum esse contendimus, concedentes insuper aliquando etiam fieri oppositum, ita vt non corpore, sed solo spiritu per illius phantasticam imaginationem à Dæmonibus de loco ad locum deferantur. Veram igitur esse illorum experientiam concedimus: sed oportet, vt etiam illi nostram veram esse credant,

quia altera alteri non repugnat: sed vtraque alternis vicibus contingere potuit. Sed restat, vt respondeamus ad cap. *Episcopi* 26. *quasi*. 5. quod in specie contra nos pugnare videtur: si tamen omnia in illo contenta bene circumspectantur, apertè constat nihil contra nos agere. Nam secta illa, de qua in illo cap. agitur, longè distat ab hac Lamiarum secta, de qua nos impræsentiarum disputauimus. Primò quidem illius sectæ professores credunt mulierem quamdam nomine Dianam, aut Herodianam conuersam in deam, habere aliquid veri numinis. Lamiae autem hoc non credunt: sed bene agnoscunt spiritum illis apparentem esse Diabolum, & Dei inimicum, & quamuis hoc agnoscunt, tamen propter voluptates, quas in illo recipiunt, libenter se illi subiiciunt. Secundò illius sectæ professores credunt (prout ex textu illius capitis constat) creaturam aliquā posse ab alio, quàm à Deo in aliam speciem mutari, vt putà hominem in asinum, aut equum. An autem Lamiae omnes hoc credāt, mihi hucusque non constat: quoniam (vt ex his, quæ de illis legi & audiui conijcere possum) impertinens est hoc ad sectam illarum: quamquam fortè illarum aliqua hoc credunt, propterea quòd non solum Lamiarū, sed etiam Maleficarum sectam profitentur. Tertiò differunt, quia secta illa non dicitur abnegare fidem Christi absolutè, & illius Sacramenta contemnere, Crucem confringere; quæ omnia diximus à Lamiis fieri. De hoc tamen inter vtramque sectam conuenit, quòd vtriusque illarū professores cum diabolo in deliciis versantur: vtrique etiam credunt aliquid quando fieri in corpore, quod in sola contingit illorum imaginatione.

Deinde dico, quòd licet ista secta
Lamia

Cap.
Episcopi
explica-
tio.

Lamiarū
duo ge-
nera.

Lamiarū
vtraque
secta
noctu
obabu-
lar, &c.

Cap.
Episcopi
de La-
miis ex-
plicatur.

Lamiarum esset illa eadem, de qua loquitur illud cap. *Episcopi*, nihil tamen contra nos ageret textus ille. Non enim negat textus ille, mulieres posse à Dæmone corporaliter de loco ad locum transferri, neque dicit illū motum semper in spiritu & in imaginatione fieri, & nunquam in corpore: sed solum dicit mulieres illas decipi, putantes in corporibus earū fieri ea, quæ in sola contingunt imaginatione. Et certè sæpe ita euenit, quam aliquando (vt diximus) eas nō decipi contingat. Et si vniuersaliter textus ille loqueretur, vt nunquam illas corpore deferri contingat, argumenta, quibus hoc probare nititur, nihil prorsus efficiunt. Nam ad suæ sententiæ confirmationem producit in testem Ezechielem prophetam, qui visiones Dei non in corpore, sed in spiritu se vidisse testatur, & Paulū, qui nesciebat, an in corpore, an extra cor-

pus esset, cū vidit arcana Dei. Fateor quidem hæc exempla satis esse ad probandum visiones illas aliquando non in corpore, sed in spiritu fieri, quod nos etiam fatemur. Si tamen ex illis colligere velit nunquam talia in corpore, sed semper in spiritu fieri: quis non videt, quā inualidum sit argumentum? Ex vna quidem aut altera singulari, etsi liceat inferre particularem propositionem, nunquam tamen licet inferre vniuersalem. Dico insuper aliqua esse in illo cap. *Episcopi*, relata circa illarum mulierum deportationem, quæ nunquam in corpore, sed in spiritu semper contingere constat. Deinde enim ibi de mulieribus illis, quod credant se super quasdam bestias nocturnis horis equitare, & multarum terrarum spatia intempeste noctis silentio pertransire; & de Lamiis nos etiam *suprà* retulimus illas hoc idem credere. Quod enim non solum spiritu & imaginatione, sed etiam

corpore aliquando deferantur, nos concedimus, & ratione simul, & experientia hoc fieri posse probauimus.

Quodd autem super bestias equitet, & multa terrarum spatia breuissimo tempore super illas equitantes pertrāseant, hoc non corporaliter & verè: sed in solo spiritu fieri concedam. Nā bestia illa, à quibus se deportari dicunt, non sunt veræ bestia: sed corpora quædam phantastica ex aëre, vel ex alia quauis materia à Dæmonibus ad similitudinem bestiarum confecta. Aut fortè nulla sunt corpora: sed Dæmon tam vehementem illis imprimit bestiarum imaginationem, vt mulieribus illis etiam vigilantibus præsertim noctu, quando corporei oculi nihil, aut parum videre possunt, contingat id, quod contingere solet dormientibus; qui ea, quæ in somniis acciderunt, sæpè postea vigilantes se verè vidisse contendunt.

Et certè idem huiusmodi mulieribus contingere potest, dum credunt se à bestiis per longa terrarum spatia breuissimo tempore deferri. Nō enim tanta est alicuius bestia, imò nec alicuius auis agilitas, vt vnius horæ spatium possit trecenta, aut quadringenta miliaria percurrere. Nec tanta est etiam alicuius bestia leuitas, vt possit per tantum spatium in aëre se suspendere, vt sua grauitas illam ad terram non deprimat, atque dejiciat. Et de his, atque aliis eiusmodi quæ de motu illarum mulierum dicuntur, credo illud cap. *Episcopi*, esse intelligendum, quā dicit, illa non in corpore, sed in solo spiritu & in phantasia fieri.

Cæterum quod de incubis Dæmonibus dicitur, nisi sanè intelligatur, meritò incredibile iudicabitur. Nam supposito quod Dæmones (vt communior tenet sententia) sunt spirituales substantiæ corporibus carentes, necessarium est, vt sint indiuisibiles &

E e impar

Dæmo-
nes inca-
paces
sunt coi-
tus.

impartibiles. Quo fit, ut nihil de sua substantia velut semē emittere possint, & inde consequens est, ut cum fœminis coire non valeant, quemadmodum viri cum illis coire solent. Et iuxta hunc sensum credo intelligendos esse aliquos Doctores sacros, qui negant Dæmones cum fœminis coire posse. Chrysostomus *homilia 22. super Genesim* hoc apertè negat. Philaster Brixienſis Episcopus, quem beatus Augustinus le Mediolani vidisse refert *in quodam opusculo, in quo de om-*

Hæresis
de coitu
Dæmo-
num cū
fœminis

nibus hæresibus differuit, inter alias hæreses connumerat eam sententiam, quæ dicit Dæmones posse coire cum fœminis. Beatus Augustinus *lib. 15. de Civitate Dei, cap. 23.* dubius est in hac re, quæ dubitatio inde (ut suspicor) est illi orta, quod ipse putavit Dæmones habere corpora, quamvis non eiusdem fortè conditionis cum nostris. Hæc autem Augustini sententia ab omni Theologorum schola rejecta est, neque est, præter unum, Theologus aliquis, qui Augustini sententiam in hac parte tueatur.

S. Augu-
stini du-
bium de
cōpressu
mulierū
& Dæ-
monum.

Sed quia (ut idem Augustinus *loco nunc proximè citato* ait) certissimā experientiā sæpè cognitum est, fœminas etiam inuitas à Dæmonibus fuisse compressas: idèò modum inquirere oportet, quod fieri possit fideliter & catholicè dicamus. De qua re dicam quod sentio, paratus meliora docentem audire.

Dæmon
quomo-
do cor-
pus con-
ficere
possit.

Dæmon, qui naturæ cuiuslibet inferioris conditiones & proprietates melius quàm omnes mundi sapientes novit, potest aërem condensare, & ex illo, aut ex aliqua alia materia corpus aliquod conficere, & illud iuxta figuram hominis, aut asini, aut equi disponere. Quo corpore confecto, licet animam vllam illi dare non possit, potest tamen circa motum localem omnia illa operari, quæ operaretur ani-

ma, si esset in illo. Nam potest mouere manus, pedes, linguam ad loquutionem, erigere membra genitalia, ut apta esse videantur ad coitum, & totum denique corpus mouere, sicut viri cum mulieribus coeuntes mouere solent. Quæ omnia cum fecerint, semen tamen, quod Græci *σπέρμα* vocāt, ex corpore illo emittere non possunt. Quia semen illud (ut Physici & Medici docent) est pars substantiæ, quæ ex cibo optimè digesto remanet, illa scilicet, quæ proxima est ut conuertatur in sanguinem. Quod vel ex eo conjiciunt Medici, quod hi, qui nimium indulgent veneri, postquam totum, quod habebant, hauserunt semen, tandem emittunt sanguinem. Corpus autem phantasticum, cum sit prorsus inanimatum, non potest cibos concoquere, nec vllam illorum facere digestionem. Quo fit, ut nec semen vllum habeat, quod cum fœmina coeuntes, emittere possit. Necessarium est igitur ut Dæmon, cum in corpore phantastico cum fœmina coit, ex alio corpore humano semen illud extorqueat, ut illud in vas muliebri emittere possit. Fœmina autem præstigiis Dæmonis illusa putat semen illud à Dæmone incubo ex proprio corpore emitti. Nec dubito quin fœmina ex tali semine concipere possit. Quod si contingeret, proles inde nata non esset filius Dæmonis dicenda: sed filius illius à quo Dæmon extorsit semen, quod in vuluam mulieris fuerit decisum, & ex quo sequutus est talis conceptus. His igitur omnibus prælibatis, superest ut ad id, quod primò quæsitum est, respondeamus, an scilicet huiusmodi Lamiae & Striges, de quibus hætenus differuimus, sint censendæ hæreticæ, & velut tales puniendæ. Cui quæstioni facili ex his, quæ de illis *suprà* relata sunt, responderi potest. Multa enim ab illius lecte

Semine
calet
Dæmon.

Proles
Dæmo-
num an
verè.

pro

professoribus sunt, propter quæ omnes illi non solum hæretici, sed etiam apostatæ meritis censendi sunt. Nam honores diuinos Dæmoni tamquam Deo impendunt, illum adorantes, & illi sacrificia offerentes. Quæ sine violenta hæreseos suspitione nequiquam effici possunt. Nunquam enim talia Dæmoni præstarent: nisi illum aliquid numinis habere putarent. Hoc autem credentes blasphemi sunt, & in apertam incidunt hæresim, contra id quod regius Propheta ait: *Quis Deus præter Dominum, aut quis Deus præter Deum nostrum?* Et in alio Psalmo: *Quoniam magnus es tu & faciens mirabilia, tu es Deus solus.* Et ipsemet

Blasphemia
Lamentorum
Psal. 85.

Isaia 45 Deus per Esaïam prophetam ait: *Ego Dominus, & non est amplius: extra me non est Deus.* Et eandem sententiam in illo eodem cap. sapientissime repetit. Deinde homines huius pestiferæ sectæ professores Sacramenta cōtēnunt, per quem contemptum in aliam apertam & condemnatam incidunt hæresim, putantes Sacramenta nullius esse valoris, quæ ex Ecclesiæ Catholicæ sententia, gratiam dignè illa recipientibus conferunt. Præter hæc omnia, erucem, & aliorum quorumcumque

Sanctorum imagines confringunt. Quæ res non paruam præbet hæreseos suspitionem: nam dicere imagines non esse tolerandas, sed potius esse confringendas, hæresis est in septima synodo damnata. Nec solum hæretici sunt huius diabolicæ artis professores: sed, ut nihil illorum malitiæ desit, etiam sunt apertissimi apostatæ. Quoniam fidem Christi expressè abnegant, & quod omnium pessimum est, iurejurando promittunt se nunquam ad fidem Catholicam redituros. Meritis igitur hi pestiferi homines, siue viri, siue feminae, qui hanc diabolicam profitentur artem, hæretici sunt censendi, & velut tales puniendi. Sed præter hæc, quæ ad fidem spectant, quædam alia flagitia committunt, propter quæ absque iudicis Ecclesiastici sententia, qui illos de hæresi damnaret, sola secularis potestas potest illos capere, & ultimo supplicio punire. Nam (ut supra retulimus) pueros noctu occidunt, aut ægros & valetudinarios efficiunt, & alia similia committunt, propter quæ digni sunt morte: etiam si de illorum infidelitate, aut apostasia non constaret.

Christi
abnegatio
& iuramentum
apostasia
facit.

F I N I S.

CLAR. IVR. VTR. DOCT.
D. PAVLI
GRILLANDI
CASTILLIONÆI
FLORENTINI.

Dioc. Aretin. criminalium causarum Auditoris,
R. P. D. Andreæ Iacobatij, S. D. N. PP.
Almaeque Urbis Vicarij Generalis

*Utilissimus Tractatus de Sortilegiis,
eorumque pœnis.*

LIBER SECVNDVS
de Sortilegiis.

AEQVVM est vt
post hæresis tractatum
subjiciamus titulum &
materiam Sortilegio-
rum, quæ sæpius ex
illa descendunt, vel cum ea habent
participationem talem, quodd sapiunt:

hæresim manifestè : & propterea rei
ipſius criminis examini Inquiſito-
ris hæreticæ prauitatis quandoque
ſubjiciuntur : & eiſdem hæretico-
rum pœnis cruciantur , vt in ca-
piro *accuſatus* , §. *ſanè. de hæreticis*
libro ſexto. Deuenio nunc ad mate-
riam.

CAP.

CAPVT PRIMVM.

SVMMA RIVM.

1. Sortilegium generaliter captum quid ſit?
2. Sortilegi ſunt humani generis inimici, & humana ſalutis hoſtes.
3. Sortilegi propriè ſumpti qui dicantur.
4. Sortilegiorum ſpecies continentur ſub verbo Noxia.
5. Sortilegiorum proſſio dupliciter conſideratur.
6. Sortilegium vnde dicatur.
7. Sors multis modis intelligi poteſt.
8. Sortilegium à quibus ſit inuentum.

PRIMO enim quæro ⁊ quodd ſit Sortilegium generaliter ſumpto vocabulo pro omni ſpecie ſuperſtitionis.

¶ Reſpon. Sortilegium eſt ſuperſtitio quædam illuſoria & ſummè noxia, qua vtitur homo Dæmonis miniſterio: vt habetur 26. quaſt. 5. in ſum. & 26. quaſt. 2. qua ſine ſaluatore, vbi de hoc, l. nemo. & l. multi. C. de Malefic. & Math. & S. Thomas in ſecunda ſecunda, quaſtione 95. arr. 3 in tit. de ſuperſtit. & not. 1. cap. 1. & 2. de Sortileg.

¶ Et ideo Sortilegi, diuinatores, & malefici, huius diabolicæ religionis profeſſi, dicuntur hoſtes humanæ ſalutis & humani generis inimici; l. & ſi excepta, & l. ſin. C. eod. tit. Quæro nunc quis dicitur propriè Sortilegus: text. enim 26. quaſt. 1. cap. Sortilegi, dicit quodd:

¶ ⁊ Sortilegi propriè hi ſunt qui ſub nomine fictæ religionis per quosdam, quas Sanctorum ſeu Apoſtolorum vocant ſortes, diuinationis ſcientiam proſitentur: aut quarundam

ſcripturarum inſpectione futura promittunt, ex quo text. not. quodd iſti Sortilegi & incantatores ſub falſo quodd & fictæ religionis nomine Sanctorum, vel Apoſtolorum ſua conficiunt ſortilegia: & hinc eſt quodd iſti incantatores, & maximè mulieres in ſuis ſortilegiis & incantationibus, vt vulgariter dicitur, ſæpiùs dicere iubèt per maleficatum aut infirmum, *Aue Maria*, vel *Pater noſter*: aut alias ſimiles orationes ad deuotionem alicuius ſancti Apoſtoli, vel Martyris: vt ſub illorum ſanctorum Apoſtolorum, vel Martyrum deuotione, ac præſidio opus, quod conficiunt, videatur miniſtrari: nihilominus omnia illa ſunt falſa & ficta, & non ad veram deuotionem, ſeu interceſſionem illius ſancti Apoſtoli, vel Martyris ducuntur, ſeu vouentur: ſed ſub illa falſa religionis demonstratione omnia opera prædicta arte & præſidio Dæmonis conficiunt, & ſub illius deuotione vouent, de quibus tum latius *infra* dicemus, quaſt. 5. & 6. text tamen in dicto cap. Sortilegi videtur ponere ſolùm diffinitionem iſtius verbi Sortilegi, ſtrictè ſumpto vocabulo, quod denotat dumtaxat ſpeciem diuinandi: & ſic Sortilegia diuinatoria. Ego autem largè ſumo hoc verbum Sortilegium, ſiue Sortilegum, pro omni ſpecie ſuperſtitioſa, ſiue malefica, ſiue amatoria, ſiue diuinatoria ſit: vt dixi in prin. quaſt. quoniam ſunt tot diuerſa nomina, ritus & ſpecies iſtius diabolicæ religionis, quodd nimis longum eſſet, velle cuiuſque ſuam ponere diffinitionem: & ideo ſub hoc nomine Sortilegi, ſiue Sortilegi omnium maleficorum & diuinatorum ſectas comprehenſas habere volo, tamquam ſub vno genere comprehendens ſub ſe omnes & ſingulas ſpecies ipſorum maleficorum in ſubſtantia differentes, prout requi-

Sortilegiis orationes mixta.

Orationes falſæ Sortilegorum

Sortilegium quid.

Sortilegi hoſtes humani generis.

Sortilegi propriè qui dicantur.

Et 3. ritur

ritur de essentia veræ diffinitionis secundum Bartol. in l. 1. ff. de testamen. illa enim diffinitio est bona respectu illius Sortilegii spiritualis, de quo ibi, scilicet diuinatiui: sed volendo ponere diffinitionem Sortilegii, quæ comprehendat omnes profectos cuiuscumque sint speciei sub eadem generali diabolica religione, dicendum est sic:

¶ Sortilegus propriè is est, qui diabolicam religionem professus est, & noxia quæque superstitiosa aut elusoria Dæmonis instructione componit: & secundum hanc diffinitionem omnes species Sortilegorum continentur, sub verbo *Noxia* continetur species amatoria & venefica, vt *infra* latiùs dicitur; sub verb. *elusoria* cõtinetur diuinatoria species, sub verbo *superstitiosa*, Sortilegia quæ fiunt ad sanandum maleficiatos: vt l. nemo, & l. multi, & l. eorum. C. de mal. & math. cap. 2. de Sortileg. 26. quæst. 5. *sortes & cap. seq.*

Sortilego um professio duplex. ¶ Istorum autem professio duplex est, vna tacita, altera verò expressa: de quibus ad plenū dicitur *infra eodē, in 3. quæst. & vide in sum. confess. in tit. de Sortileg. quæst. 2. & per totum.*

¶ Sortilegiū autem dicitur à sorte, quæ in hac materia accipitur pro arte diuinandi, 26. quæst. 5. *sortes eadem causa. quæst. 4. cap. fin.*

Sortis nomen quomodo sumatur. ¶ Sors igitur hoc nomen accipitur quandoque pro fortuna: vt in *Auth. vt omnes obed. ind. prouin. §. arripiant. circa fin.* Sumitur etiam pro conditione humana, & pluribus aliis modis, de quibus per Gloss. in *proem. Clem. in versic. sortis.* & l. milies. in *vers. sortē, Cod. de testamen. mili.* sed habetur in l. 2. Cod. Communia de leg. & in l. sed cum ambo. ff. de iudi. vide. d. Fede. de Sen. in *consil. 284.* quod incipit: *Domine reuerende,* vbi plenè examinavit quid sit fors.

¶ Quæri posset etiam à quibus fuerunt inuenta hæc Sortilegia: & qui fuerunt primi, qui illa introduxerunt inter homines: dic quoddam populi Persæ cæteris curiosiores nescere ea, quæ natura humana per seipsā facere, nec docere potest, 26. q. 4. e. igitur genus, & quid sit Sortilegium, & quid sint sortilegi vide Archid. in *cap. accusatus, §. sanè. de hare. lib. 6. & in summa conf. in tit. de Sortileg. q. 2. & 3.* Host. & Rayn. in *sum. eod. tit. & S. Thom. in sum. secunda secunda q. 25. tit. de superstitis. ver. ad quartum dicendum.*

CAP. II.

SUMMARIUM.

- 1 Sortilegiorum tres sunt species principales.
- 2 Sortilegus seu maleficiatus non curatur, nisi ab eiusdem artis perito & professō.
- 3 Ars medicina non operatur in Sortilegia: quia diabolus illorum auctor est.
- 4 Remedia arte diabolica, malefica & damnabili disciplina adhibita, nō sunt à iure civili reprobata.
- 5 Diuinatio est principalis species Sortilegij.
- 6 Diuinationum genera sunt quatuor.
- 7 Diuinatores multipliciter nuncupantur.
- 8 Necromantia vnde dicatur.
- 9 Demones dicuntur sanguinem amare.
- 10 Sortilegia amatoria & venefica aequè puniuntur.

SECUNDÒ quæro ¶ quot sūt Sortilegiorū species. Respon- giorum species tres.
deo quoddam multæ sūt ac diuer-
tæ secundum diuerſas hominū profes-
siones

siones & formas, quibus illæ cōficiū-
tur: principaliores verò & magistrales
sunt tres, scilicet diuinatiua, amatoria,
& venefica.

1. **Sortilegiū diuinatiuum.**
¶ Prima itaque dicitur diuinatiua,
per quam isti sortilegi v'surparunt si-
bi nomen diuinatoris, per quam fu-
tura quædam præsentia, vel præterita,
nobis ignota vaticinari conantur, 26.
quæst. 5. non oportet, & l. nemo. C. cod.
tit. de mal. f. &c. ibi *Diuinandi curiosi-
tas &c.* & secundum hanc speciem
sortilegium propriè & strictissimè su-
mitur, quia dicitur à sorte, quæ in hac
materia sumitur pro arte diuinandi: vt
*suprà dictum est, & hoc modo sump-
sit text. hoc verbum in cap. sortilegi*
26. q. 1. At Ioan. loc. in sum. conf. in
tit. de sortil. & diuin. quæst. 2. in fin.

**Diuinati-
onis ge-
nera.**
dicit quodd triplex est genus diuina-
tionis: quorum primum est quod fit
per manifestam Dæmonum inuoca-
tionem, quod pertinet ad Necroman-
ticos. Secundum autem est, quod fit
per solam considerationem dispositio-
nis, vel motus alterius rei; quod per-
tinet ad augures. Tertium est dum
facimus aliquid, vt nobis manifeste-
tur aliquod occultum; quod pertinet
ad sortes: & ista duo vltima fiunt per
tacitam Dæmonum inuocationem: vt
ibi dicitur: sub quolibet verò istorum
generum diuersæ sunt species, vt ibi
notatur & dicitur infra hæc quæst. 2.
ver. redeo nunc &c.

2. **Sortilegiū amatorium.**
¶ Secunda verò species sortilegio-
rum ea est, quæ dicitur amatoria, quia
fit propter amorem libidinosum; & vt
plurimum ad flectendum pudicos
animos ad libidinem tam mulierum
quàm virorum, sed frequentius mu-
lierum, vt *l. eorum in princ. C. eo. tit. &*
l. 3. §. hæc adiectio. ff. ad leg. Cor. de sica.
l. si quis aliquid, §. qui abortionis, ff. de
pæn. vbi fit mentio de poculo amato-
rio, de quo latius dicemus infra cod.
tit. 12. quæst. & quodd si ex poculo

huiusmodi forsan malè cōposito, vel
indispositè sumpto fuerit secuta mors
absorbentis, quæ pœnâ ministrator il-
le, qui exhibuit potandum, puniatur,
de hoc latius dicitur *ibi*, & etiam
videmus quæ pœnâ puniantur, quā-
do non fuit subsecuta mors: sed alius
turpis effectus, de quo *infra quæst. 11.*

3. **Sortilegiū veneficū & maleficū.**
¶ Tertia Sortilegiorum species est
illa, quæ dicitur venefica, siue malefi-
ca: & ista est cæteris perniciosior &
magis odiosa, per quam multa mala
proueniunt, & diuersæ fabricantur
infirmities, morbi & calamitates in
humanis & brutorum corporibus; ex
quibus mors sæpius causatur: quidam
enim hac specie malefica polluti, citò
pereunt; & hoc euenit quotiescum-
que compositio illa malefica est valdè
atrox, & plurimum veneni habet in
se, quod qualiter fiat *infra dicitur:*
quandoque verò non tam citò mors
prouenit: sed post longas, luctuosas
querelas, & lacrymabiles fletus per-
sonæ maleficiatæ corpus paulatim
conteritur, virtus debilitatur, ita quod
dum perit: & propterea species
ista solet dici malefica, quia semper
tendit ad malum, *l. eorum in princ. &*
*l. multi, C. eo. tit. & idè non immeri-
tò lex vocat istos humani generis*
inimicos: quia semper quasi tendunt
ad hominum necem & destructionē,
& quandoque solâ carminis potentia
interimunt absque vilo veneni hau-
stu, vt dicit S. Aug. in lib. 10. de Ciuir.
Dei, cuius dictū insertū est 26. q. 5. c.
nec mirum, §. magi, l. & si excepta in
princ. C. eo. tit. & alibi appellātur hostes
cōmunis salutis, l. fin. in princ. C. eo. tit.

¶ Quidam verò reperiuntur, qui
eadem professione muniti & malefica
arte eruditi suprà dictas infirmitates
& maleficas pollutiones ex languen-
tibus corporibus auferunt, & corpo-
ra ita grauiter turbata breui tempore
sanant: quibus verò medelis &
remē

Poculū
amato-
rium.

remediis ipsorum curas conficiunt, & maleficas illas pollutiones remouent, referre nefas est. Nec putes quoddam curæ homini fieri soleant absque scientia maleficæ artis & Dæmonis instructione; quia maleficæ illæ pollutiones destrui non solent nisi per eiusdem artis magistros, vel qui sint diabolicæ professionis bene instructi, aut quoquomodo participes: quia maleficia ipsa absque Dæmonis ministerio & suffragio tam rebus ipsis, quam verbis communiter inferi non solent in corporibus pariter nec tolli: & hoc est quod dixit S. August. *in lib. de Ciuit. Dei*, prout refertur 26. *quæst.* 5. *nec mirum in fin.* quod huiusmodi remedia & medelas ars non commendat Medicorum, quippe quia illa no-

Medici-
na non
valet co-
tra Sor-
tilegia.

uit. ¶ Medicina enim naturalis & omnium Physicorum & Chirurgicorum ars tota communiter non sufficeret ad sanandum corpora ipsa, & remouendum dictas pollutiones, quæ Dæmonis opera & ingenio in dicto corpore fuerunt insertæ. Eadem igitur artis peritiâ & suffragio æquum est vt tollantur: quia cuius est condere, eiusdem est soluere: cuius est condemnandi facultas, eiusdem est & absoluendi libertas, *l. condemnare, ff. de re iudic.* & *l. nemo qui condemnare, de reg. iur.* Et nihil tam naturale est, quam eodem genere, quod quam dissolui quo colligatum esse reperitur: *l. nihil tam naturale, ff. de regul. iur.* Non nego tamen, quod si ægri tudines ipsæ ex rebus dumtaxat naturalibus causantur, putà veneni, quod ex rebus etiam naturalibus contrariis tolli non possint, obque Dæmonis operatione si homines per se, aut naturali scientiâ hæc scire possent, & naturalium virtutes & potentias ita subtiliter cognoscerent, sicut Dæmon, quia ea, quæ mediantibus naturalibus proueniunt, mediantibus etiam contrariis

Contra-
ria con-
trariis
curantur

naturalibus tolli necesse est, per ea, quæ proximè diximus: sed quia istarum naturalium virtutes & potentia homini vt plurimum sunt ignotæ tam in specie quam in genere in arte medicinæ: & Dæmon qui subtilissimus est & perfectissimus naturalium virtutum cognitor, melius ceteris omnia ista nouit, nec vult illa posse cognosci nisi per illos, qui sub sua fide diabolicam religionem profitentur: & propterea vulgariter dicimus, quoddam maleficia & ægri tudines huiusmodi non possunt communiter tolli per Medicos naturalis medicinæ peritos: sed solum per istos magos & incantatores, qui sub eadem professione morantur, & qui maleficia ipsa facere solent, & possunt, illimet eadē destruere & tollere possunt arte & instructione Dæmonis, vt *supra*: & habetur per S. Th. *in 2. 2. q. 16. art. 6. & l. eorum, §. fin. C. eod. tit.*

¶ Sed nota, quoddam de iure ciuili remedia ista non sunt damnanda: & hi, qui dicta remedia faciunt, & sanant languores prædictos nulla poena puniuntur de iure ciuili, licet id agant arte malefica & damnabili disciplina: vt est text. *d. l. eor. §. fin. C. eod. tit.* tamen de iure canonico non licet aliquo modo hominem maleficiatum contrariis maleficiis liberare, 26. *quæst.* *ult. admonent.* de quo tamen latius dicemus *infra quæst.* 15.

¶ Sequitur modò, vt videamus de aliis speciebus Sortilegiorum, quæ sunt quodammodo species subalternæ ad illas, de quibus *supra*, quæ in veritate potius videntur respicere finem & effectum ipsorum Sortilegiorum, quam principium: infra scriptæ verò respiciunt finem, principium & medium: & istæ diuersis nominibus nuncupantur secundum diuersos modos & formas, quibus conficiuntur, & eisdem nominibus appellantur eorum magistri ab ipsa eorum arte cognominati.

Sortile-
giorum
species
subal-
ternæ ad
alias.

¶ Rodeo

Diuina-
tio est
præci-
pua spe-
cies Sor-
tilegij.
¶ Redeo nunc ad primam speciem,
quæ est diuinationis; quæ inter cæteras
obtinet principatum, in qua plures
homines communiter decipiuntur at-
que incidunt, quàm in aliis: quia na-
tura humana, & illorum maximè, qui
sunt curiosi, naturaliter appetit scire,
quæ maiora sunt naturali scientia,
& humano intellectui occulta ni-
mis.

¶ Et idèò videmus, quòd commu-
niter isti Sortilegi, Necromantici, ma-
gi, & similes quotiescumque volunt
operibus & superstitionibus suis fidè
adhiberi, licèt extranei sint & penitus
ignoti, aliqua quæ ex præterito alicui
acciderant, eidem ad vnguem, prout
eucenerant, referre solent, quorum
relationes, quia sapiunt veritatem, al-
licunt hominum mentes ad creden-
dum sibi etiam ea quæ falsa sunt om-
ninò. Ista fuit sententia S. August.
in lib. 1. de Ciuit. Dei relata per sacros
Canones *in cap. nec mirum, §. nullum
suffragium 26. quest. 5.* sub hac enim
specie plures militant magistri, & om-
nes ferè malefici profitentur artem
prædictam.

Diuina-
tionum
quatuor
sunt ge-
nera.
¶ Pro cuius euidentia sciendum est
quòd diuinationum quatuor sunt ge-
nera siue species, sicut quatuor sunt
elementa. Primū videlicet geomantia,
quæ fit in elemento terræ, dicitur r̄s ȳs
quod est terra: & uerminia, id est diuina-
tio. Hydromantia, quæ fit in aqua, ab
id̄us, quod est aqua. Pyromantia quæ
fit in igne, à r̄e, quod est ignis, & æ-
rimantia, quæ fit in aëre.

¶ Hinc dicti sunt Geomanti, Hy-
dromanti, Pyromanti, & Aerimanti:
qui artes ipsas profitentur, vt exponit
tex. 26. q. 4. c. igitur genus in prin. quæ
verba fuerunt assūpta ex dictis S. Aug.
libro primo de natura Dæmonum,
& Hostiensis *in sum. eodem titu-
lo in principio*. Quorum quidam
ex ipsis professoribus appellantur

Mall. Malefic. Tom. II.

Diuini, sic dicti, quasi Deo pleni.
Isti enim diuinitate se esse plenos si-
mulant, & astutia quadam frau-
dulenta hominibus futura conie-
ctant.

¶ Alij dicuntur incantatores, & hi
sunt, qui artem verbis tantum pæra-
gunt: & est quandoque tanta istorū
potentia carminis, vt verbis suis abs-
que aliquo veneni haustu occidant:
vt habetur 26. q. 5. d. c. nec mirum, in
principio.

¶ Quidam alij sunt Arioli, sic dicti:
quia circa aras Idolorum nefarias præ-
ces emittunt, & funesta sacrificia of-
ferunt: quibus celebritatibus Dæmo-
num responsa suscipiunt.

Alij dicuntur Aruspices, quasi ho-
rarum inspectatores: hi enim obser-
uant tempora, dies, horas, & momen-
ta, ex quorum obseruantia bona vel
mala futura prædicunt: hi etiam inte-
stina pecudum inspicunt, & ex his
futura prægnoscant.

¶ Alij sunt Augures, qui volatus
auium & voces intendunt: inde di-
citur augurium, quasi auium Ga-
rium.

¶ Alij dicuntur Pythonici, qui
quædam religione diabolica profes-
sione sectantur, à Pythone, id est,
Apolline dicti, qui auctor fuit artis
diuinandi.

Alij sunt Astrologi, qui in astris va-
ticipantur: an verò sit hodie permissa
vaticinatio per Astrologiam dicetur
infra quest. seq.

¶ Alij dicuntur Genethliaci, sic vo-
cati propter natalitiorum considera-
tiones. Isti enim capiunt diem natalis
& horam alicuius, & per duodecim
cæli signa, siderumque cursus calcu-
lantur, & prædicunt felices & infe-
lices futuros euentus, & mortem
quandoque.

¶ Alij demum sunt salitores, sic di-
cti: quia dum cuiquam membri aliqua

FF pars

pars salierit, aliquid exinde sibi proferum, aut infelix significari prædicunt. Hæc omnia declarantur per textum in dicto cap. igitur genus. quæ tamen non pro doctis viris, sed pro iunioribus & rudibus referre placuit.

Necromantici.

Quibus superaddo Necromanticos qui per Necromantiam vaticinantur, quia videntur eorum incantationibus & coniurationibus resuscitari mortui, quibus per dictos Necromanticos fiunt interrogationes: & illi ad eorū interrogata respondere: sic dicti à *νεκρός* Græcè, quod latinè dicitur mortuus, & *μαντις*, id est, diuinitio: & ut plurimum quando hæc fiunt, ipsi magistri adiiciunt sanguinem cadaueri, quia Dæmones dicuntur amare sanguinem, & propterea quotiescunque fit Necromantia, cruor aqua miscetur, ut Dæmones colore sanguinis facilius prouocentur. Hæc habentur in c. nec mirum, 26. quæst. 6. in §. Necromantici. quæ pro tyronibus similiter adiuncta fuere.

¶ Videndum est modò qui sunt professores, siue magistri qui in secunda & tertia specie sortilegiorum militare solent: & breuiter dicas, quòd hi qui sunt professores artis amatoriae, & in illa sortilegiorum specie militant, iidem in venefica specie profitentur & isti appellantur

Magi. magi, scilicet qui artem magicam profitentur, ut dicit textus in l. eorum, in princip. C. eod. tit. & dicto c. nec mirum, §. magi, & isti sunt qui vocantur

Malefici

etiam malefici ob facinorum magnitudinem: ut dicit tex. in d. §. magi.

Sortilegia amatoria & venefica æque puniuntur.

Ius enim ciuile istos vtriusque artis magistros æquiparauit tam in factura, quam in pœnis, scilicet illum qui conficit sortilegia amatoria, & sortilegia venefica: & vtrumque pariter eadem pœna puniri iubet: ut dict. leg. eorum in princip. & leg. si quis aliquid, §. qui abortionis, ff. de pœn. an

idem sit de iure canonico, quòd eadem sit in vtroque pœna statuta, aut diuersa, dicemus infra c. 10. §.

¶ Sunt quidam, qui dicuntur incantatores, qui solà potentiâ carminis perstringunt hominum vitas: isti solent ut plurimum in tertia militare: & quidam alij, qui suprà in prima specie expressi sunt, in hac tertia sæpius se exercent: ut sunt Arioli, qui in eorum sacrificiis & immolationibus adiungunt quandoque imagines ceræ, vel cretæ recentis, & illas iuxta feruentissimum ignem apponunt, vel acubus earum capita, vel latera perforant, baptizant, & quamplura alia turpia faciunt: quæ conueniunt tertiæ speciei, ut latius infra dicetur in sequent. quæst. & Necromantici similiter sæpius solent in tertia specie laborare, de quibus similiter dicetur infra in d. quæst. seq.

CAP. III.

SUMMARIUM.

- 1 Sortilegia multis fiunt modis.
- 2 Sortilegiorum professio duplex.
- 3 Sortilegij professio tacita qualiter fiat.
- 4 Sortilegij professio expressa dupliciter consideratur.
- 5 Sortilegij professionis expressa modus & solemnitas.
- 6 Satanas summopere cupit adorari.
- 7 Sortilegi vtuntur venenorum compositione.
- 8 Deus nullam recipit temporis distinctionem.
- 9 Thesauri an arte diabolica possint inueniri.
- 10 Astrologi, Chiromantici & similes, qui futura prædicunt, an pœna Sortilegij puriantur.

¶ Sorti

- 11 Sortilegia tam amatoria, quam venefica dupliciter fieri dicuntur.
- 12 Sortilegia quo mediante, vel qua vi operentur.
- 13 Sortilegium amatorium non cadit in inuitum.
- 14 Sortilegium amatorium requirit puram & liberam voluntatem.
- 15 Amor non potest in inuitum cadere.
- 16 Sacramenta Ecclesiastica an effectiue possint in sacrilegiis concurrere.
- 17 Sacramenta Ecclesiastica cuius sint efficacia.
- 18 Demones magicis artibus aduocati signis, ritibus, & carminibus ipsorum magorum etiam inuiti comparere coguntur.
- 19 Acharon nomen est Diaboli.
- 20 Sortilegium maleficum quid sit, & cuius sit efficacia.
- 21 Venena quare, & quando dicantur bona, vel non mala.
- 22 Venena mala que dicantur.

tia sui magistri, & illum tamquam verum principem adorabit, cultum veræ adorationis sub idolorum forma sibi præstando, & alia huiusmodi turpiora pacta: & cuncta opera per ipsum facienda sub illius nomine & deuotione conficiet: & ista dicitur tacita professio: quia non fit propriè cum Dæmone, sed cum ministro Dæmonis, & in qua nullæ interueniunt solemnitates extrinsecæ, quæ interuenire solent in expressa professione, sicut est solemnis stipulatio, fides præstita per iuramentum de obseruantia promissorum: item homagium & fidelitatis promissio erga Dæmonem vnâ cū postergatione & omnimoda diuisione fidei Christianæ, & aliis quæ in ea requiruntur, vt in *c. qui sine Salvatore*, 26. *quæst.* 2. & vide *sum. confess. eod. tit. quæst.* 3. & 6. vbi fit mentio de vtraque professione & pacto habito cum Dæmone, scilicet tacito & expresso: & *eod. tit. quæst.* 10. *in fin.* quam submissionem ipse Dæmon potest ratam habere, & reddit se facile in obsequendo voluntati & appetitui illius sicut aliorum: quo facto omnia sortilegia, sicut expresse professi: fabricare incipiunt, vt ibi notatur; & notatur etiam per quemdam modernum Theologum in quodam suo tract. de *strigimag. Dæmon. mirand. lib.* 1. *c.* 4. & *l. nemo*, & *l. eorum in princ. C. eod. tit.* & in *c. 2. de sortileg.* vbi dicitur de illo, qui aspicebat in astrolabio pro inueniendis furtis, & de hac tacita professione videtur etiam meminisse textus, si bene considerentur verba sua in *dict. c. nec mirum*, §. *Necromantici, verb. ad hac omnia.* vbi post narrationem certorum remediorum, quæ fiunt erga maleficiatum pro salute corporis, subiungit textus hæc omnia fieri arte Dæmonum ex quadam pestifera societate hominum & angelorum malorum exorta.

Professio tacita cur dicatur.

Rati habitio professionis sortilegij.

Sortilegium multis modis fit.

TERTIO quarto ⁊ quot modis fiunt Sortilegia loquendo de omni specie: vt *supra*. Respond. multis ac variis modis fieri posse.

¶ Pro cuius intelligentia sciendum est quodd duplex est sortilegiorum professio, tacita scilicet, & expressa, intelligendo de professis cuiuscunque speciei.

¶ Tacita enim professio est promissio quædam, quam quis facit alteri professo de obseruando quæ sibi mandauerit, sub promissione, quodd grandia faciet, & mirabilia in vita sua, cognoscat futura, & multa alia his similia dummodò fidem Catholicam abiciat, & omnia ecclesiastica Sacramenta pessumdet: & totis eius viribus adhærebit cultui & obedi-

Profes-
sio ex-
pressa
duplex

¶ Alterum verò dicitur professio expressa : & est illa, quæ fit expresse cum proprio Dæmone: & ista est duplex. Vna, quæ dicitur solemnitas siue publica, altera quæ dicitur priuata. Solemnitas enim & publica est illa, quæ fit cum Dæmone, dum publicè residet in solio maiestatis, more Principis, quando fiunt vniuersales congregationes omnium strigum, maleficorum Necromantum, cuiuscumque generis professorum certis nocturnis horis, locis & temporibus Dæmonis arbitrio constitutis, vbi vniuersis astantibus fit ista professio.

Profes-
sio pri-
uata
aliquan-
do fit
iisdem
solemnita-
tibus
ac reli-
giosorum

¶ Priuata verò est illa, quæ fit cum ipso Dæmone, pacto expresso cum iuramento (vt *infra*;) citra tamen solemnitates & hominum multitudinem: unde contra istos dicitur Esa. 28. c. *Di-xistis percussimus fœdus, & cum inferno fecimus pactum.* Et de hac fit mentio in *sum. confess. eod. tit. quest. 4. in princ. & quest. 6. & 12.* fiunt quandoque eisdem solennitatibus, quibus fieri solent veræ & solennes professiones monachorum in Christi religione, dum profitentur regulam monasticam relinquentes mundum, illi verò faciunt contrarium: quia relinquunt primò Deum Saluatorem, abnegantes illius nomen & baptismum, & postea reliqua Sacramenta Ecclesiæ: deinde adherent Dæmoni, eidemque perpetuam obedientiam spontanea voluntate promittunt, superaddentes etiam sacramentum, & homagium indubitatum, adeo quod penitus efficiantur Dæmoni subiecti, & plusquam vassalli: & ex tunc contrahitur inter hominem & Dæmonem amicitia quædam & pestifera societas, ex qua multamala & turpissima opera conficiunt: & quædam alia turpiora faciunt, quæ referre non audeo. Vide illum modernum Theologum in *d. tract. de strig. Dæmonon. miran. l. 1. 4. cap. 4.* vbi latius

omnia ista ponit, & in *sum. confess. eo. tit. c. 3. & 4. in prin.*

Isti verò qui expressam professionem fecerunt, reddunt etiam expressum cultum adorationis Dæmoni per solennia sacrificia, quæ ipsi faciunt diabolo, imitantes in omnibus diuinum cultum, cum paramentis, luminaribus, & aliis huiusmodi, ac precibus quibusdā & orationibus, quibus instructi sunt, adeo ipsū adorant, & collaudant continuè, sicut nos verum Creatorem adoramus, 16. q. 5. *contra idolorum*, & est glo. in *c. accusatus*, §. *sanè. de heret. lib. 6.* & in *sum. confess. eo. tit. q. 2. & 3.* 26. q. 6. *nō obseruetis, & eadem causa, q. 11. qui sine Saluatore*, ni vt Creatori vbi est bonus textus. Quibus autē locis & quibus temporibus hæc faciunt, dicitur *infra q. seq.* Et hoc procedit quia Diabolus sumopere desiderat ab homine adorari, & Deum ipsū Creatorem in hac adoratione imitari: quod provenit ex illo peccato superbiæ, quo ipse Satanus voluit se facere æqualem Deo, & pariter sicut ipse adorari; quod peccatū adhuc in se retinet, vt dicit S. Thom. in 2. 2. q. 95. art. 5. & S. Aug. in lib. 10. de *Ciuit. Dei.* cuius dicta tradita sunt, 26. *ne mirū, §. auguria, verb. sed hoc quosdam fallit*, & *verb. ad hoc.* vbi dicitur, quod Satanus ad hoc valde nititur, vt adoretur quasi Deus, & propterea illi, qui interueniunt in dictis sacrificiis, & expresse ipsū Satanā adorant, ipsi sunt sibi cæteris prædilectiores, & nihil petunt, quin exaudiantur ab eo, ex his, quæ ipse facere potest: & si petunt ea, quæ ipse facere non potest, fingit illa facere posse, & per multas illusiones decipit suos professos: & propterea dicunt quidā, quod sortilegia & maleficia quæ fiunt per istos, sunt cæteris atrociora & grauiora, quippe quia diabolus sumopere cupit istis complacere, à quibus maius præmium recipit; & isti sunt, qui solent quandoque struere imagines

Cultus
Dæmo-
ni vt
Creatori
exhibe-
tur.

Dæmo-
nem
adoran-
tes cæ-
teris suis
chario-
res.

Dæmo-
nes vt
allician-
tur.

gines cææ, vel cretæ, seu alicuius mixturæ gummatum & similitum: & dicit sanctus Augustinus in libr. 21. de Ciuitate Dei. hæc verba not. quod Dæmones alliciuntur his rebus, characteribus, signis & carminibus magicorum, non tamquam animalibus: sed quasi spiritus signis: quia enim homines in signum subiectionis eis offerunt solemnia sacrificia, & prostrationes faciunt, gaudent summopere huiusmodi reuerentiæ signa sibi exhiberi.

Imagi-
nū exc-
ratio.

Alliciuntur autem diuersi Dæmones diuersis signis, secundum quod diuersis vitiis ipsorum magis conueniunt verba sancti Augustini relata per sanctum Thomam in tract. 99. disputat. 1. partis in titulo de mira. q. 10. vers. respondeo in ff. vbi dicit, quod Dæmones certis temporibus obseruatis, & determinatis carminibus & signis, ritibus, & imaginibus

Imagi-
nis per-
sonæ
crucia-
tus.

consecratis, vel potius execratis euocati adueniunt, quas imagines isti malefici portare solent ad loca sacrificiorum deputata: quibus completis composito ingenti igne dictas imagines primò baptizant in nomine Beelzebub princeps dæmoniorum, seu Satanæ, & quibusdam aliis turpioribus verbis, quæ referre non audeo: quibus sic peractis imagines prædictas igni adhibent, & ibi petunt quæ mala & infirmitates volunt in vera naturali persona illius, quem, vel quam ipsa representat imago inferri, & quibus doloribus & tormentis cruciari. Quandoque enim acubus vel aliis ferris acutis perforant sibi capita, costas, femora, pectus, ventrem, aut aliam corporis partem, in qua cupiunt exoriri infirmitatē in personā maleficiati, de quibus imaginibus fit mentio in sum. confes. in tit. de sortileg. q. 12. vbi dicitur, quod hi, qui faciunt dictas imagines, dicuntur as-

tronomi, & illas vocat astronomatas: quæ omnia opere Dæmonū habent effectū, cuius signū euident est, quia in eis necesse est scribi quosdā characteres, qui naturaliter intelligi non possunt, & ad nihilū operantur, nisi ad opera Dæmonū execranda: & illuc ad modicū tempus auditur persona illa, propter quam sortilegia & maleficia prædicta facta fuerūt, quod grauiter dolet, & lamentatur de maximo cordis, viscerū, ventris, femoris, stomachi, aut capitis dolore, dicens graui quadā infirmitate repentina cruciari, quā nūllus medicorū cognoscere, nec curare potest, & hæc est illa, quā Sortilegus Dæmonis arte malefica sibi imposuit, interueniente postea sortilegio formalis, vt infra dicā. Et ista est veritas, cui nec sacri Canones, nec sacrorū Theologorū schola repugnat, vt in d. c. nec mirū & si autē quilibet opponit, circa finē. vbi ad hoc speciale quæsitū respondet S. Aug. & fatetur quod Dæmones possunt in sanis corporibus Christianorū immittere ægritudinē, mediante ministerio Sortilegi & malefici: sed reprehendit illos qui credunt in eis, propter periculū animæ: quia, qui in illis credunt, recedunt à fide Christiana in totū, aut dubitant, siue vacillant in ea, argum. cap. 1. extra de hæres. & diximus supra tit. 1. quest. 2.

¶ Non tamen tibi persuadeas quod ex sola illa imaginum obseruatia, tactu & extemionis absque alia factura & maleficio possint huiusmodi infirmitates in dictis humanis corporibus exoriri: quia hoc esset ridiculum credere: sed sunt postea venenorum compositiones, & conficiunt mixturas maleficii quod præstant maleficiando, aut in corpore, aut extra corpus: in corpore scilicet per pulueres venenorum commixtos in cibo, aut potu personæ maleficiandæ; aut per varias vnctiones factas in aliqua

Venena
per pul-
ueres &
mixtu-
ras.

Satanæ
promif-
sio.

Respon-
sa "Sata-
nar.

Futuro-
rum no-
ticiam
nullus
habet
præter
Deum.

corporis parte, quæ ægritudinem cupiunt exoriri: extra corpus verò fiunt, quando ipsæ facturæ siue maleficia sic in vnum composita absconduntur in lecto personæ maleficiandæ, super quo iacitura sit, aut sub limine ostij cameræ, vel alterius ostij, super quo persona ipsa maleficianda transitura sit, illaque pedibus calcare continget, de quibus latius *infra* dicetur in 6. *quest.* Et istimet expressè professi peractis sacrificiis huiusmodi sæpiùs consueuerunt interrogare Satanam in forma idoli super altare existentem: vt futurorum, aut præteritorum, siue præsentium occultorum noticiam sibi demonstret: quæ Satanæ sua idolorum forma illis responsa restituit de præsentibus, & præteritis valdè occultis & remotis, verum & certum consuevit præstare respõsum, ex quo ipse, qui est spiritus liber, subtilis, & eleuatus, nullòque premitur pondere carnis, sicut homo videt & expressè cognoscit omnia, quæ fiunt & facta sunt in vniuerso orbe terrarum: quæ omnia facilè homini indicare potest: sed quæ futura sunt minimè, quia illa solus Deus nouit esse vera, prout sunt, vel erunt in suo esse.

¶ Quia apud ipsum, vt dicunt Theologi, nulla datur temporis determinatio præsentis, præteriti, vel futuri, quia omnia sunt illi præsentia in cœlesti speculo diuinæ Majestatis: eo igitur excepto nulla creaturarum habet certam noticiam futurorum, vt latius *infra* dicemus *quest.* 10. & habetur per Esai. 41. *cap.* *Annunciate nobis quæ ventura sunt in futurum, & dicemus quòd dii estis vos:* & idèd Dæmon, qui est Dei creatura, vt habetur *Genes.* 1. non potest cognoscere futura ex certa scientia: sed per quasdam coniecturas, vt latius *infra* dicetur in *decima questione*: quotiescumque igitur fit interrogatio de præteritis, aut

præsentibus occultis, vel de his, quæ fiunt in longinquis partibus redditur prompta responsio: sicut ab eo qui habet certam scientiam, vt not. *ind. cap. nec mirum*, 26. *quest.* 5. & notant Canon. in *capit.* 2. de *sortileg.* & l. *multi. Cod. eod. tit.* quotiescumque verò quæritur notitia futurorum, tunc non venit tam prompta responsio, sed tardior, dubia, & implicita: quippe quia illorum in veritate ipse est ignarus, quorum certa notitia ad solum Deum spectat, & ad illum dumtaxat, cui Deus voluit revelare: vt habetur *Esaiæ d.* 41. *cap.* & dixi *suprà* *proximè*, & habetur *Act. Apostolorum* 1. *cap.* vbi dicitur: *Non est vestrum noscero tempora, vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate.* & per S. Thom. in *secunda secunda questione.* 26. *articulo* 6. dixi *infra* eodem, *questione sexta.*

¶ Hi verò qui tacitam habent professionem cum Dæmone, licèt ipsi quoque sua execrantur maleficia Dæmonis ministerio & suffragio, & corpora sancta ab huiusmodi languoribus sanant, nihilominus non habent eandem vim & potestatem: sicut hi qui sunt expressè professi, & sunt respectu illorum (vt ita dixerim) tanquam fratres nouitij, aut fratres tertij ordinis respectu professorum, cum ipsi tam in eorum professionibus, quàm in cultu imitantur diuinum & mores nostræ religionis secundum diuersitatem professionis & cæremoniarum: omnia tamen ad eundem effectum tendentia, vt dixit textus, *capit. excommunicamus:* el secundo, in *princip. extra de heret.* vbi dicitur: *Facies quidem habentes diuersas, caudas verò ad inuicem colligatas, &c.*

¶ Inter quos non omitam illos qui arte huiusmodi iactant se posse inuenire thesauros in locis valdè remotis & subterraneis absconditos, & quan-
doque

doque inducunt homines ad talem insaniam, vt foueas quàm ingentes conficiant pro inueniendis thesauris huiusmodi: & ista videtur mihi quòd sit vna ex turpioribus illusionibus, quas Dæmon homini faciat: quia in rei veritate nunquam legi, vidi, nec audiui; quemquam ex Necromanticis, Magicis, aut Sortilegis huiusmodi aliquos vnquam inuenisse thesauros: aut aliàs aurum vel argentum: sed quamplures vidi huic operi incumbentes, qui mirabiliter conati sunt velle experiri: post multos labores & diabolicas obseruantias demùm nihil viderunt, nec inuenerunt nisi terram. Et ratio est, quia Deus non permittit, nec vult Dæmonem posse thesaurizare: quia aliàs sequeretur, quòd isti Magici, Necromantici, ac cæteri diabolicæ fidei professores essent cæteris Christi fidelibus ditiores, ac præstantiores, & quamplures reperirentur ex ipsis Christi fidelibus, qui animo ditandi prosequeretur illos, nec curarent Christianam ipsam postergare fidem, vt magno thesauro abundarent & venerarentur ab omnibus.

Sortilegi & cæteri eiusmodi reliquis sunt pauperiores.

¶ Quinimò videmus hodie totum oppositum, quòd isti Sortilegi, Magici, Necromantici & similes sunt cæteris Christi fidelibus pauperiores, sordidiores, viliores, & contemptibiliores in hoc mundo, Deo permittente, calamitosam vitam communiter peragunt, Deum verum infelici morte amittunt, & æterni ignis incendio cruciantur: vt in capit. *firmissimè extra de heret. c. 26. quæst. 5. nec mirum*: & ea qua Dæmon argutia illos decipit eadem & similibus promissionibus ipsi nos decipere student, sed non capiunt nisi aliquos, qui sunt simplicis cognitionis, & carent intellectu & ratione: vel qui sunt nimium creduli & curiosi, qui auiditate quadam imprudenter appetunt scire ea, quæ nulla

Argutia Dæmonum & Sortilegorum est eadē.

ratione, aut honestà causâ competit sibi inuestigare, *d. cap. nec mirum, §. auguria, ver. portentis.*

¶ Sed quæro nunc, an Astrologi, Chiromantici, & similes, qui ex signis cælestibus & astorum cursibus futura prædicunt, incidant in peccatum: & videtur dicendum quòd sic; quia istorum notitia ad solum Deum Creatorem pertinet, vt *suprà proximè diximus*; & habetur *Esa. 41. cap. Annunciate nobis &c.* Tu dic, aut isti Astrologi, & alij prænominati volunt futura ipsa prædicere ex certa scientia, & non licet eis, quia signa illa cælestia sunt signa rerum, non causæ rerum, scilicet causæ finales: & licet inclinent naturam humanam ad aliquid faciendum, non coarctant, nec imponunt necessitatem, aliàs nulla esset in nobis liberi arbitrij potestas à Deo tributa, si cogeremur contra voluntatem nostram peccare: vt dicit S. Thomas in *secunda secunda, quæst. 26. art. 6. & not.* per Abb. in *cap. 2. de sortileg.* aut prædicunt illa per modum demonstrationis seu inclinationis: & bene dicunt dummodò non demonstrent necessitatem præcisam, neque causatiuam in eo quod ratione liberi arbitrij prudenter homo evitare potest: vt dixi, & isto modo non peccant nunciando.

Prædictiones ex demonstratione.

¶ Iterum quæri potest quid de chiromantia, quæ est diuinitio quædam, quæ fit per lineamenta manus; an liceat fieri sine peccato vel sine pœna. Dic quòd eodem modo: aut quiuis narrat præterita, quæ euenerunt illi, cuius manus inspicitur, & nō est peccatum, nec prohibitum: aut quis prædicat futura: & isto casu fit eadem distinctio, de qua *suprà*: aut quis vult prædicere necessitatiuè & certo modo, aut inclinatiuè primo casu diuinitio ipsa sapit hæresim per ea, quæ *suprà proximè diximus*: secundo verò casu

Chiromantia an cum peccato exerceatur.

casu non sapit hæresim, nec meretur poenam, quæ illa prædicit: quia vaticinium istius chiromantiæ fit vt plurimum per regulas astrologiæ: vt notant isti summistæ, maxime Ioan. *lec. in summa confess. eodem tit. quæst. 2. 3. & 5.* & S. Thom. *d. dist. 95. art. 5.* aut nos loquimur de secunda specie, quæ dicitur amatoria: & hæc Sortilegia fieri possunt per vtrumque professum, scilicet tacitæ & expressæ professionis sicut alia diuinatiua.

¶ Sed aduerte, quodd hæc Sortilegia, & ea quæ sequuntur tertia specie fieri possunt dupliciter, & in corpore, & extra corpus personæ maleficiandæ, vt *l. eorum in princip. & l. multi, C. eodem tit. & l. si quis aliquid, §. qui abortionis, ff. de poen. & l. 2. §. hæc adiectio, ff. ad leg. Cor. de sica.* & habetur in *d. c. nec mirum, §. nullum suffragium. in ver. sed hoc quosdam fallit, &c.* in corpore enim fieri dicuntur per cibum, vel potum regulariter, vt *d. §. qui abortionis, & §. hæc adiectio.* extra corpus autem, hoc est extra intestina fiunt per aliquas mixturas compositas ex herbarum foliis, vel radicibus, metallis, reptilibus terræ, auium plumis, vel membris, seu intestinis earumdem auium, animalium, vel piscium, aliarumque similium rerum naturalium: illaque quandoque consuunt in chlamyde personæ maleficiandæ ad amorem, vel sub capite lecti super quo persona ipsa dormit abscondit, aut sub limine ostij camere, aut alterius, super quo ipse maleficiandus vir aut mulier transitura sit. Quidam solent apponere imaginem ceræ iuxta ignem ardentem completis sacrificiis, de quibus *suprà*, & adhibere quasdam preces nefarias, & turpia verba, vt quæ admodum imago illa igne consumitur & liquefcit, eodem modo cor mulieris amoris calore talis viri feruenter ardeat &c. In istis etiam Sortilegiis ad

Imagines cereæ igni admotæ ad amorem.

amorem vt plurimum admiscentur Sortilegia Sacramenta Ecclesiarum, sicut est hostia consecrata, vt notat gloss. in *c. accusatus, §. sanè de hæret. lib. 6.* vel nondum sacrata, sed circumscripta notis & literis sanguineis, super qua dicuntur quandoque vnam, duas, tres, quinque pluresve Missas, quibus celebratis tradunt hostiam ipsam non integram prout est: sed in puluerem redactam valde subtiliter personæ maleficiandæ, quam assumere faciunt in cibo: sicut in pulmento, vel in potu: eodem modo faciunt cum calamita immixta aliis speciebus, & tradita, vt *suprà*, in cibo vel potu personæ maleficiandæ, ex quo dicunt illam esse naturæ attractiue, & quodd poterit cor & voluntatem absorbentis attrahere ad amorem personæ tradentis: sed omnes sunt nugæ, & dæmonis fallaciæ, quæ raro vel nunquam sortiuntur effectum, stante liberi arbitrii potestate, mirum quid esset, quodd mulier casta & honesta violenter traheretur ad peccandum & ad amandum illum, quem natura ipsa suæ conditionis non patitur: quia nemo, vt *suprà proximo dixi*, inuitus compellitur ad peccandum, nisi qui curiosè & sponte accedit ad peccatum, *d. c. nec mirum, §. aurguria, ver. his ergo portentis.* non negatur tamen quodd Dæmon astutia & sollicitudine sua non possit tam grauiter & sollicitè mulierem ipsam tentare & illi persuadere, adeò quodd incidat in peccatum, & incipiat amare virum illum, quem prius nunquam nouerat.

¶ Et idè dixerunt quidam magni Theologi, quodd si aliquis maleficiatus, aut maleficiata reperitur, qui deuenerit ad effectus, ad quos tendunt maleficia prædicta, id profectò non prouenit virtute & potentia maleficij, vel sortilegij, rationibus prædictis, propter liberi arbitrii potestatem: sed deuenit

Sortilegiis amatoriis quæ immiscantur.

Nemo inuitus peccat.

Effecta maleficiorum vnde virtutē habeant.

deuenit virtute diabolicæ tentationis, qua Dæmon, vt credentium animas facilius decipiat, ita quodd firmiter credant quod illa sortilegia faciunt miracula, & vera sint eorum opera, ipsemet adeo vehementer sollicitè infestat mulierem ipsam tentationibus & persuationibus die nocteque adeo, quod nunquam finit ipsum vel ipsam aliquo momento quiescere, nec in somniis, nec in vigilia, ad quod multoties, accedente maximè opera & ministerio extrinseco sortilegi, qui extrinsecus cooperatur, & literis amatoriis, & precibus, pollicitationibusque verbalibus: adeo quod fragilis sexus sæpe illa ducatur, & cadit in peccatum; & hoc non prouenit virtute & potentia sortilegij, sed dæmonis tentationibus, & opera hominis extrinsecus cooperantis, vt dixi, qui infestantur mulierem ipsam tanquam venatores feram, aut aucupatores auem, & necesse est, quod post aliquod bellum reddat se victam in manibus hostis, & cedat propter suam debilem naturam, & imbecilles vires quas habet ad resistendum diabolo: imò per quam facilis est, credula, & quæ noua sunt, tam bona quam mala libenter appetit: vt not. Gen. 3. & cap. Forus. de verborum signif. Nec dici potest hoc violenter fieri, sed sponte, quia mulier ipsa sponte incipit incalescere in amorem illius viri, & voluntariè illum desiderat: & hoc euenit ex natura sua, & voluntate, violentiâ sortilegiorum, & hæc est faciliior via ad flectendum pudicos animos ad libidinem, quam alia: & maximè si quando hæc tentatio fit, mittuntur nuncij, epistolæ amatoriæ, & similia ad mulierem; his vel similibus modis videntur facilius flecti, quam vi ipsius maleficij.

¶ Et nota vnum valdè singulare, quod Satanas videns eminens potentem

Mall. Malefic. Tom. II.

in hac specie sortilegiorum amatoria: in qua non potest hominem inuitum trahere ad amandum, sicut in tertia specie, in qua etiâ viro vel muliere inuita in eius corpore ægritudines intromittit, vt *infra* latius dicemus de specie illa, & habetur in d. c. nec mirum, circa finem in vers. super hoc quosdâ fallit, &c.

¶ Effectus enim istius sortilegij requirit puram & liberam voluntatem.

¶ Quia nemo amat inuitus, & licet isti vulgares fateri soleant se inuitos amare, & propter poculum assumptum compelli ad amandum: hoc est falsissimum, si volumus intelligere de necessitate præcisa, vt compellatur homo ratione & voluntate: quia hoc non permittit Deus, ne tollatur liberi arbitrij potestas, quam habet homo. Si tu diceres: Compellitur homo persuationibus dæmonis: tunc dico quod non compellitur in ratione, sed in concupiscentia carnis, quia debilis est, & admodum fragilis naturâ suâ: atque nisi fortiter & deliberatè resistat vel fugiat, incidit in laqueum, vt latius *infra* dicam in hac q. & hætenus nunquâ vidi, nec legi potest, maleficiorum ordinationibus, siue potiùs machinationibus ab istis maleficis sacra misceri, nisi in his quæ fiunt ad amorem & in hac specie.

In hoc bis aut ter habui in facto sortilegos, qui huic sortilegio siue maleficio incumbentes, hostiam commiscuerant, vnum videlicet Clericum religiosum, qui hostiam ipsam sacratissimam accipiebat, cuius partem ipse sceleratissimus, qui cupiebat amari, assumpserat, dicendo quædam verba satis turpia atque nefanda, quæ hic referre non expedit: reliquam vero partem hostiæ miserat ad ipsam mulierem, non in forma hostiæ, sed minutatim contritam, aut in puluerem redactam sumendam in cibo aut potu.

G g ¶ Iterum

Mulier facilis est & credula.

Sacra maleficis tantum miscetur ad amorem.

Hostiæ
sacratæ
abusus
ad amo-
res.

Hostia
cōsecra-
ta in
puluerē
redacta
ad quid.

¶ Iterum habui alium, qui hostiam ipsam nondum sacratam acceperat: & super illa circumcirca cum sanguine annularis digiti nonnulla verba satis turpia descripserat: deinde ipsam hostiam super altari imposuerat, hoc est super nudo lapide sacrato, sub lintheamine tamen altaris absconditam, & à quodam Sacerdote rotundæ conscientie super illa quinque Missas celebrari fecerat certis orationibus ad eius propositum superadditis: deinde hostiam ipsam sumpserat, quæ tamen non erat expressè consecrata, cuius partem pro se assumpserat: alteram verò partem personæ maleficiandæ tradiderat redactam in puluerem, ut proximè dixi, asserentes vterque ipsorum, qui hostiam ipsam assumpserat, indissolubili amoris vinculo ad inuicem colligari: nihilominus nullum effectum apparentem vidi, nec percepi.

¶ Nec sunt adhuc anni duo elapsi quòd alium similem casum audiui Romæ accidisse de quadam impudica muliere, in cuius cophinis repertæ fuere duæ hostiæ, super quibus ambabus erant descripta verba quædam sanguinea &c. quas ipsa tenebat (ut asseruit) ad effectum tradendi cuidam alteri mulieri, ad instantiam viri qui eiusdem mulieris amorem concupiscebant.

¶ Alius quoque nondum est annus elapsus, quòd duæ impudicæ mulieres Romæ, quas vidi & audiui, ab excellentissimo viro Reuerendo Domino locumtenente Reuerend. D. Vicarij Papæ: qui illas captiuatas habuerat & examinauerat, quæ acceperant oleum baptismatis quo inunxerant sibi labia, dicentes hæc verba, *Fides abrenuncio tibi.* & cum labiis illis sic inunctis deosculatæ fuerant viros quosdam causa captandi amorem ab ipsis (ut ipsæ asseriebant) nihilominus demum omne experimentum

fallax & suorum excessuum condignas vidi luere pœnas.

¶ Aliud exemplum à triennio & citra in eadem vrbe contigerat, quòd quædam turpissima mulier acceperat particulam cutis illius, qua infans in-^{Cutis} infantis egreditur de vtero matris, quàm ad forti-^{legia.} legia. primum venit in lucē, illamq; similiter super nudo lapide sacrato occulta-uerat, & super illa plures Missas numero s. celebrari fecerat, cutimque prædictam postmodum assumpserat, & baptizauerat sub nomine personæ maleficiandæ cum aqua baptismatis & ceremoniis consuetis: deinde eandem in puluerem redegit ad effectum tradendi personæ maleficiandæ: tamen interim capta fuit, nec perficere potuit sortilegium, sed congruas sceleris sui luit pœnas.

¶ Redeundo igitur ad propositum, dico, quòd isti sortilegi sæpius requirunt remedia: Sacramentorum Ecclesiasticorum in istis sortilegiis amariis, videntes forsan quòd Diaboli auxilium non est sibi satis, putantes secūdum Dæmonis persuasiones, quòd Sacramenta huiusmodi summopere commoueant animos hominum ad amandum terrena & illorum concupiscentias naturales: sed in hoc iudicio meo summopere decipiuntur, putantes tantum immensum Eucharistiæ Sacramentum mundanis lasciuiis & peccatis præstare suffragium.

¶ Quia in sacrificiis nullum aliud est maius, per quod omnia tolluntur peccata, & anima Christiani per ipsum vnitur Deo, *de conse. distin. 2. cum omne crimen. & cap. nihil in sacrificiis. & in Clem. 1. de reliq. & venerat. Sanctorum, & ibi not. d. Cardin. & similiter cætera Sacramenta, quæ ad exclusionem spiritus maligni & purificandum animam à peccatis, & ad cōfirmandum vnionem fidei Christianæ adinuenta fuerunt, prout est oleum sanctum*

sacrum baptismatis, chrisimatis, & extremæ-vnctionis, 1. q. 1. *de rabe. & c. firmissime de har. & de consecra. dist. 4. in prin. & eadem dist. cap. presbyteri. c. nullus ministrorum. & tetigi supra tit.*

1. in 2. q. in princip. fatuum esset dicere quod istos contrarios effectus operarentur. Sed ego credo quod Satanas sub hac specie vehementer decipit istos Sortilegos, persuadendo illis, quod istorum Sacramentorum abusus parit mirabiles effectus, quoad amorē: sed hoc ipse facit in vilipendium Christianæ fidei, & ut grauius offendat diuinam maiestatem: quinimodō quandoque reperiuntur quidam Sacerdotes qui sunt aded proteruæ & reprobæ conscientia: qui audent in ipso sacrificio Missæ scienter dicere nonnullas prauas orationes, & nefarias preces, & maleficiandam personam nominare: & apprehensis sortilegiis super altari manibus propriis illa immolari Deo non verentur, exorantes quod suscipiantur exaudiendæ preces, ut illum ad quem destinata sunt sortiantur effectum. Ex quibus apparet quod Satanas aded subtiliter operatur, quod ab hominibus & Sacerdotibus Dei ministris apud altare sacratum cultum adorationis extorquet in maximum dedecus Ecclesiæ & diuinæ maiestatis illos decipit, prout vidimus, proximè de thesauro.

Cutis
virgi-
nea.

Mem-
bra
vir-
gineæ
forma.

¶ Quidam alij capiunt cutim virginē aut infantis, de quo *supra* diximus: aut alterius quadrupedis nondū nati, hoc est quādo nascitur abortiuum, quam redigunt in membranam, quam appellant chartam virginē, & tenent quandoque in forma quadrata, quandoque verò in forma rotunda sicut hostia, vel parum minus, & super illis describunt aut scribere faciunt verba incantatiua & coniuratiua spirituum, quibus immiscēt certos characteres & signa quædā ex-

tranea, quibus Dæmonum inuocatio continetur, ut latius *infra* dicetur q. 8.

¶ Qui dæmones magicis artibus aduocati, mediantibus istis sortilegiis, characteribus & signis coacti adueniunt, certis temporibus obseruatis, & determinatis carminibus, ritibus, & imaginibus consecratis, vel potius execratis, ut dicit sanctus Thomas *in trac. qq. prima partis. quest. 10. ver. nonum. in tit. de miraculis.* vbi etiam dicit quod per ista, vel similia nomina dæmones vocati coguntur venire, si magus illos aduocat: & licet insint, & appareāt aliqua nomina Dei, nihilominus illorum finis & vltimus effectus semper tendit ad istud: sed ided illa Dei nomina apponunt, ut facilius legentes decipiantur, & credant per illorum nominum expressionem rem ipsam sanctam atque deuotam esse. Et ex istis quā plurimas vidi & abstuli de manibus maleficorum: & inter alia sæpius vidi ista verba inserta: *Agios orbeos: Agios ischyros: Agios arhanatos:* hoc est: *Deus sanctus: Deus fortis: Deus immortalis, &c.*

¶ Clarum est, quod hoc nomen *Achabon* est nomē Satanæ, siue Beelzebub ut not. 3. *Regum*, dum Elias diuino numine inspiratus reprehendit Ochoziam Regem, qui derelicto diuino cultu deos extraneos adorabat, dicens: *Numquid non est vobis Deus vester Deus Israël, ut eatis ad consulendum Beelzebub, Deum Achabon? De lecto quem ascendisti non resurges, &c.* Quidam alij admiscunt in ipsis sortilegiis amatoriis partem aliquam chlamydis, aut camisiæ filum, si habere possunt, personæ maleficiandæ & cum illis & aliis mixturis componunt facturas suas: quidam verò capiunt auium aut brutorum intestina vel membra, seu aliam corporis vel membri particulam, prout qui-

Ocho-
zias rex
increpa-
tur.

Sortile-
giorum
mixtu-
re.

dam cepere iecur vulpis, oculos lupi, aut illius caput: cor cerui, noctuæ intestina, aut bubonis: linguam milui, aut philomelæ, & similia.

¶ Nec putes, quod sola istarum rerum mixtura sufficiat ad causandum prædictos amoris effectus, nisi adessent verba diabolica exorcizantia, & Sortilegi mens & inuocatio, prædicta omnia Satanæ vouentis, & veluti sacrificia immolantis ad huiusmodi turpes effectus: quemadmodum enim per verum Sacerdotem immolatur hostia, quæ Deo Creatori cum deuotione offertur: ita per istos maleficos & Sortilegas, verum diuinum cultum imitantes violantesque, hæc eorum reproba sacrificia immolantur: quibus oblati & emissis precibus statim efficiuntur à Dæmone consecrata seu potius execrata, per not. *in d. cap. nec mirum. §. sed hoc quosdam, &c.* & sanctus Augustinus *in lib. 10. & 21. de Ciuitate Dei*, idem testatur: vide S. Thom. *in trac. qq. dis. q. 10. vers. no. prime partis in tit. de mira. & in vers. respondeo in fine.* alioquin sequeretur quod quilibet alius Christianus extra illorum professionem, si haberet notitiam illorum verborum, posset eadē conficere sortilegia, & eosdem effectus concipere, quod non est dicendum, per ea quæ *supra* dicta sunt, & per ea quæ habentur *in d. c. nec mirum. §. necromantici. ver. ad hæc omnia.*

Sortileg.
species
Malef.

¶ Tertia succedit species Sortilegiorum, quæ malefica dicitur, & merito: nam ex illa nullum bonum, sed omnia mala proueniunt, diuersæ ægritudines ex ipsis sortilegiis in humanis, aut brutorum corporibus exoriuntur: & mors quandoque succedit citius vel tardius secundum venenorum atrocitatem, aut leuitatem: & ista similiter dupliciter fiunt: aut in corpore, aut extra corpus, sicut amatoria: excepto quod fiunt diuersæ compo-

sitiones, scilicet ex diuersis speciebus & mixturis: quia in specie illa præcedenti vt plurimum interueniunt tres dulces, calidæ & amœnæ, humanæ naturæ placabiles, coadiuuantes naturalem calorem & potentiam luxuriandi, & ideo lex appellat illa bona, vel non mala venena: quæ non sunt facta hominis necandi causa, vt *l. 3. §. hac adiectio. ff. ad leg. Cornel. de sicar.* In hac verò vltima specie, quæ dicitur malefica, & propter odium vel indignationem, vt plurimum fit ad vindictam & ultionem alicuius iniuriæ: fiunt diuersa, immò contraria sortilegia & malefica, in quibus mala venena, scilicet ea, quæ facta sunt hominis necandi causa, vt plurimum commiscuntur, quandoque plus, quandoque minus, secundum quod isti malefici grauiorem vel leuiorem querunt inferre iacturam: & ista pocula venefica sunt communiter frigida, amara & noxia, & naturæ humanæ, hominumque saluti contraria, vt dicitur *tex. in l. & si excepta, & l. fin. in prin. C. eo. tit. de malef.*

Et ideo lex appellat ista, mala venena; & non solum punitur ille, qui ipsa potanda tradit: verum etiam qui illa conficit, seu componit, tenet, & vendit; *d. l. 3. §. hac adiectio.* ex his enim variæ ac diuersæ proueniunt in humanis, aut brutorum corporibus infirmitates & ægritudines insanabiles exoriantur, scilicet febris, tussis, phrisis, phrenesis, demencia, dilucida interual-

Infirmitatum
immis-

gnatio

gnatio: talis, ex qua vir redditur omnino impotens ad generandum: mulier verò incapax & vndique reproba ad recipiendum sperma in coitu, & ad concipiendum: ita quòd redditur inutilis pro matrimonio: & fit quandoque separatio, non dico thori, sed ipsius matrimonij: & datur facultas iterum nubendi illis qui petunt dissolutionem: & ego vidi semel in facto casum huiusmodi, ubi mulier conque- rebatur de viri impotentia, quæ ex maleficio huiusmodi prouenerat, quæ durauerat per triennium, prout iura requirunt, adhibita postea septima manu propinquorum, fuit facta dissolutio matrimonij, secundum quod habetur in 1. & c. *litera de frig. & malef.* & not. doc. in c. *fraternitatis eod. tit.* quas compositiones & mixturas isti malefici ex pluribus speciebus venenorum componunt, quædam ex herbarum foliis, festucis, aut radicibus, piscibus, animalibus, aut reptilibus venenosis, lapidibus, atque metallis. Vide S. Thomam in *trac. 99. & 10. prime partis in tit. de miraculis, vers. sextum.* quorum tamen quædam in liquoribus, quædam verò in pulueribus resoluta tenent: & cum ipsis sortilegia sua fabricare student. Quidam verò sunt, qui solâ verborum potentia hominem aut brutum interimunt, aut ægrotare permittunt, & alia quædam miranda faciunt: vt habetur in cap. *Igitur genus. 26. a. 4.* & diximus *suprà hac quest. in prin.* & tetigi *infra eod. q. seq.* quæ omnia dæmonis instructione & doctrina nouerunt ei. Hæc sunt in veritate, quæ reddunt humana corpora languentia vel moribunda sæpe, licet in ipsorum maleficiorum siue facturarum resolutionibus species & materiæ quædam multum extraneæ appareant, prout aliàs vidi pluries, quòd prædicti maleficiati.

postquâ habuerunt remedium liberationis, sæpius ex pectore projiciunt, aut ex ore euomunt, vel interius per secessû emittunt acus, capillos, ferrameta, clauos, plumas, sulphur, lapides, & res demum tales, quas impossibile erat dictum maleficiatum potuisse comedere; non solum integras, sed nec fractas, vel minutim in frustra concisas: vnde videtur quid mirandum: sed dic (vt quidam dixerunt) quòd Satanas ad maiorem hominû deceptionem facit apparere dictas extraneas species in resolutione facturæ, vt res magis miranda videatur: quandoquidem inspiciuntur, & considerantur esse talis naturæ, formæ & qualitatis, quòd impossibile erat illa potuisse ingredi in corpore maleficiati per aliquam partem naturaliter: sed in rei veritate non sunt veræ species naturales: & quòd sit verum, apparet: quia illa emittuntur per vomitum: vel stercus, & sic inter illas materias liquidas apparent à principio, cum primum exeunt de corpore: sed si seruares materias illas biduo, triduo, aut quinque dierum spatio, prout aliàs ego studiosè seruari feci, videres omnia ea liquefacta penitus, & ipsarum formas periisse totas. Quòd si naturalia essent, profectò in sua priori siue primæua forma remanerent, nec possent per aliquos liquores aut humiditates corrumpi, maximè ferrum & lapides, propter eius naturalem duritiem, vt manifestum est omnibus.

Quidam alij dixerunt, quòd Dæmones, vt res miranda videatur tunc temporis, quando maleficiatus prouocat ad vomitum, vel ad opus ventris, velocissimè inuisibiliter afferunt ibi species illas, siue materias, de quibus *suprà*, veras & naturales, quas aliunde acceperant & attulerant ibi. Sed nota, quòd licet Dæmon sua

Vomit-
tus ma-
leficiati,

Clauis,
lapides,
&c. euo-
miti, ah
sint spe-
cies na-
turales.

Verborû
potentia
malefica

Languo-
res ma-
leficiati.

potentia naturali hoc facere posset & tam dextro modo illas inferere in vomitum, vel stercore maleficiati quod nullus hominum aduerteret: tamen prior opinio mihi magis placet, quod sint apparentes species sub illis formis non naturales: quod sit verum, apparet ratione prædicta: quia communiter non durant sub illa forma, sed breui tempore soluuntur in illis liquoribus, cum quibus mixta aduernerant: prout ego pluries vidi, & manibus propriis tetigi, quæ à principio, ut dixi, apparebant veræ & naturales, & retinebant in se nescio quid duri, tamen breui tempore (ut prædixi) resoluuntur & pereunt.

Malefici quomodo ingrediuntur cubacula clausa. Quandoque verò istæ mulieres maleficæ siue malefici media nocte ingrediuntur thalamum personæ maleficiandæ (in quibus quomodo & qualiter ingredi possunt, maximè quando ostia & fenestræ sunt omnia clausa & fortissimis ferris, & elauis conclusa, dicitur *infra ea q. 8.*) & maleficiandum ipsum, siue masculus sit, siue femina dormientem suis liquoribus, aquis, oleis, aut pinguedine, siue aliis similibus vnctionibus plura & diuersa venena continentibus inungunt quandoque femora, quandoque autem ventrem aut caput, guttur, pectus, vel costas, seu aliam partem corporis personæ maleficiandæ, quæ sic dormiens nihil sentit: & est tanta vis & potentia illius vnctionis, quod paulatim durante calore ipsius dormientis ingreditur intus carnes, & vadit ad penetralia cordis & viscerum maleficiati: vnde paulò post causantur ingentes dolores in corpore maleficiati, cum primum sc. maleficiũ vel factura (ut dicunt) tangit intestinamaleficiati, illuc succedunt maximi vlulatus & lamentationes quàm crebræ: & hoc vno modo Sortilegia venefica fiunt in corpore, quia ma-

leficium, siue factura tangit intestina. Alio modo fiunt similiter in corpore per cibum, aut potum, quia illa eorum venena, & maleficas mixturas, in puluerem ut plurimum redactas, in vino vel ferculis intromiscunt, & isto modo tradunt mala fercula & pestiferos potus ignaris, & his qui bona fide cum eis comedunt vel bibunt: & idèd consulo omnibus, ut quàm maximè præcaueant ne comedant vel bibant cum his, qui dicuntur malefici, aut cum mulieribus maleficis, sed fugiant eorum, vel earum conuersationem: & meritò constituit Imperator, quod istorum conuersationem & amicitiam, quamuis vetus sit, vnusquisque omnino fugiat, *l. nullus. C. de mal. & math.* quia sunt inimici humani generis & hostes communis salutis, ut dicit *tex. in l. & si excepta. in prin. & l. fi. C. eo. tit.* semperque student inferre aliqua mala in humanis corporibus, vel in bonis, & hoc faciunt Dæmone instigante, ut semper operentur malum contra aliquem ex Christi fidelibus: & necesse est quod hoc faciant imperante Satana, postquam illius imperio se subiecerunt & promiserunt obedientiam, ut latius diximus *suprà. ea. q. in princ. in secunda specie.*

¶ Alio modo fiunt hæc maleficia scilicet extra corpus, quod est quando isti malefici abscondunt in capite lecti, vel in alia parte, super qua maleficiandus iacere debet ipsa venefica sortilegia, aut sub limine ostij camera abscondunt eadem, dummodo persona maleficianda super illis transitura sit, & illa pedibus calcare contingat: quia statim facta calcatione quando sunt in limine, vel facta iacentia corporis quando fiunt in lecto, factura ipsa sortitur effectum; & recipiunt quandoque certa venena adeò atrocia & furibunda, quibus ostij vel pedibus

Conuer.
satio
malefi-
corum
fugien-
da.

Malefi-
cia extra
corpus

Malefi-
cia in li-
mine

sub pul- pedibus calcatis statim perit qui illa
uino le- calcauerit: quædam alia sunt quæ
æti ali- non statim occidunt, sed spatio duo-
quando rum, trium, vel octo, aut decem dierum
recon- plus vel minus, secundum quod vo-
duntur. luerint ipsi malefici: quia sciunt illa
temperare, prout ex pluribus confes-
sionibus reorum istius criminis acce-
pi, qui similiter facti sunt ex quibus
rebus conficiuntur & qualiter fiat il-
lorum temperatio, & quem effectum
operentur singula, quæ hic referre nõ
licet: sufficiat tibi scire, quodd hæc fieri
possunt arte & industria Dæmonis ex
rebus naturalibus, ministerio & opera
sortilegi interueniente, vt fatetur
sanctus Augustinus in lib. 10. de
Ciu. Dei. & habetur xxvj. q. 5. c.
nec mirum. circa finem. & l. multi, &
l. eorum. in principio. cum pluribus
aliis legibus. Cod. eodem titulo.

Et nota vnum, quodd in omnibus
Sortilegiis cuiuscumque sint speciei,
semper interueniunt verba quædam
malefica, opus illud quodcumque sit
Dæmoni consecrantia, & eius auxi-
lium ad id faciendum, siue potius
machinandum inuocantia.

¶ Concludo igitur in hac mate-
ria, quodd in quolibet Sortilegio tria
concurrere debent, persona malefi-
ca, scilicet professa, verba consecra-
tiua, & materia consecrata, & ad il-
lum effectum composita: excepto
maleficio incantatoris, quod verbis
tantum perficitur, vt habetur xxv.
q. 1v. igitur genus. & v. q. nec mirum,
& supra diximus hac ea. q. in princ.

CAP. IV.

SUMMARIVM.

- 1 Sortilegia quibus in locis vel tem-
poribus fabricari soleant.
- 2 Lucem odit & fugit qui malè age-
re intendit.
- 3 Christus luci comparatur, quia
veritas est.

VARTO quæro ¶ quibus
locis & temporibus hæc
Sortilegia fabricantur: &
vbi ipsi Sortilegi & alij similes con-
uenire solent.

Re'pond. quodd vt plurimum in
locis syluestribus, occultis, subterra-
neis, & ab hominum conuersatione
remotis, & peregrinis, ruinosis, atque
desertis, & semper de nocte sunt, vt
not. in cap. Episcopi. 26. qu. 5. Ratio
potest esse duplex. Prima, quia Dæ-
mon post casum ex Paradiso effectus
fuit obscurus, & tenebrosus, vt con-
cludunt communiter Theologi &
maximè S. Thom. in Tract. 99. q. 16
art. 1. & 6. in tit. de demonib. con-
sequens est, quodd omnia opera quæ
ipse facit, fiant in obscuro & tenebro-
so loco, & tempore, eod maximè etiam,
quia opera ipsa sunt peccata, quæ
communiter dicuntur nigra, & op-
posita luci veritatis, virtutis, & iusti-
tiæ, meritò conficienda sunt tempore
nigro & obscuro: quia dici solet com-
muniter, quodd ¶ qui male agit odit
lucem; xvij. q. 1j. perniciosam, & de
pœnit. dist. 1. item. si ante. ¶ Lux
enim veritatis illa, quæ illuminat
omnem hominem venientem in
hunc mundum, quodd est Christus,
vt habetur Io. 1. 3. 5. & 8. c. & l.
inter claras, in prin. C. de sum. Trinit. &
est.

Dæmo-
nis ope-
ra cur
obscura.

est lux interna, quæ clarificat animam & intellectum hominis, *de consecrat. d. 4. in principio.* Satanas enim virtutibus, bonis operibus, & veritati, quantum potest, aduersatur, ex quo ipse mendax est & tenebrosus, vt *suprà* diximus, nimirum si loca sordida, obscura & tenebrosa sibi elegit ad similitudinem sui; vt not. Io. 3. c. & 81. d. *valent interdum.* Secunda redditur ratio, quare potius de nocte, quam de die hæc opera fiunt: quia si de die fierent possent videri ab aliquo, & facilius discooperiretur eorum maleficia, & deuenirent ad notitiam curiæ & iustitiæ; ac proinde caperentur, punirenturque. Ne igitur tam facile detegantur, & impediuntur eorum opera fieri, & sacrificia celebrari, faciunt de nocte in locis prædictis, vt à nemine habeant impedimentum, per ea quæ *suprà* dicta sunt, & no. in d. c. *Episcopi 26. quæst. 5. & cap. nec mirum. eadem quæst.*

CAP. V.

S V M M A R I V M.

- 1 Sortilegi quibus rebus, mixturis, & instrumentis communiter vtantur.
- 2 Sortilegiis, per tacita professionis homines exercendis, quæ soleant instrumenta concurrere.
- 3 Sortilegijs amatorij instrumenta quæ esse soleant.
- 4 Tentationi diabolica nemo resistere potest absque gratia diuina.
- 5 Diabolus summopere abhorret signum sanctæ crucis, & insignia Dominica passionis.
- 6 Diabolus duas manus habuisse dicitur, vnâ attrahentem, alterâ compellentem.
- 7 Memoria passionis Christi expel-

lit Diabolum.

- 8 Muliebris sexus fragilis, & ad malum labilis est.
- 9 Sortilegium veneficum quibus instrumentis exerceatur.
- 10 Venena mala quæ dicantur.
- 11 Venena non mala quæ & quare dicantur.
- 12 Imagines an in sortilegijs aliquid operentur.

VINTO quæro quibus rebus, mixturis & instrumentis vtuntur isti sortilegi ad hæc sua sortilegia fabricandum? Respondeo quoddam variis atque diuersis, quorum pars maior declarata fuit *suprà eod. q. 3.* nihilominus ad maiorem expressionem: quia materia ista non est minùs confusa, quàm diffusa, dicam aliqua vltra ea quæ *ibi* dixi.

¶ Aut loquimur de prima specie, quæ est diuinatiua, in qua quandoque versantur sortilegi, qui sunt professionis expressæ: aliquando hi, qui tacitæ sunt professionis.

¶ Primo casu, dic quoddam quotiescumque sunt in celebratione sacrificiorum omnibus ferè & eisdem instrumentis vtuntur ad sacrificandum quibus vtuntur nostri Sacerdotes Christianæ religionis, & cum illa reuerentia cultum Dæmonis sub idolorum forma celebrare solent, & offerre preces, quibus veri sacerdotes Christianæ religionis verum diuinum cultum venerantur, vt not. Io. *lec. in sum. confess. in tit. de sortileg. c. 1. & 2. & not. in c. Nec mirum 26. quæst. 5. & in cap. Contra idolorum 26. quæst. 4. ibid. dict. Archid. Gemin. & alij*, vbi expressa fit, & not. *Glos. in cap. accusatus, §. s. n. de heret. lib. 6.* mentio de istis sacrificijs: in locis enim quæ *suprà* proximè diximus, quæ ipsi retinent loco templorum, solent sæpiùs construere, & super eisdem ponere idola & alias diuerfas

Sortilegorum sacrificijs quibus locis fiant.

diuersas imagines, quibus in ipsis sacrificiis & precibus offerre solent thura, & alias diuersas fumigationes: deferunt etiam tunicas quasdam loco camisiae cottae, tunicellae, planetae, vel pluialis, & cum illis celebrant sacrificia, habentque inter ipsos quosdam qui melius ceteris sunt dispositi ad illas ceremonias exercendum, quos illis praeposunt & appellant Sacerdotes sicut apud veteres dicebatur sacerdotes Cybelis, Sacerdotes Apollinis, & similes: & nunc idem obseruant Iudaei inter se: isti enim sunt, qui sacrificia ipsa manibus propriis celebrant & ministrant, & maximo reuerentiae cultu diabolus venerantur, ac si verè esset illorum Deus: & hoc est in quo diabolus summopere delectatur, vt adoretur, d. cap. nec mirum, & per S. Thomam in sum. quest. 95. art. 3. in fin. de superst. & habetur Matth. 4. c.

rum auium, animalium, aut per eorundem voces, garrum, occursum & similia, vt latè diximus supra eodem, q. 2. & habetur in c. igitur genus. 26. q. 4. & q. 5. nec mirum. & Io. lec. in sum. confes. in tit. de sortilegiis, q. 2. ver. diuinatione. alij respiciunt in astrolabio, vel in clauicula Salomonis, vt in c. 2. extra eodem tit.

¶ Si verò loquimur de secunda specie sortilegiorum amatoria, distinguere: aut ipsa sortilegia fiunt in corpore, aut fiunt extra corpus: haec enim distinctio non conuenit priori speciei: in corpore enim communiter fieri solent per cibum vel potum, vt l. 3. §. haec adiectio. ff. ad leg. Corn. de sicar. & l. si quis aliquid, §. qui abortiuus. ff. de penis. & l. eorum in princip. & l. multi. C. de malef. & mathematic. in quibus poculis & mixturis comestibilibus commiscantur multa, quae latè diximus supra eo. q. 3. non expedit iterum repetere, vide ibid.

¶ Si verò fiunt extra corpus, & tunc interueniunt quaedam ligaturae, quas ipsi magistri consuunt in chlamyde maleficiandi, aut in alia parte latenter abscondunt, sicut in lecto interplamas vel matras, aut sub limine ostij vel alio loco, super quo persona maleficianda transitura, aut iactura sit: & ultra ea quae diximus ibi in 3. q. adde quod ipsi sortilegi admiscant saepius in istis amatoriis aquam benedictam, scilicet fontis baptismatis, aut communis amphorae existentis in Ecclesia: aut oleum sanctum baptismatis, chrismatis, aut extremae vnctionis: ramos oliuarum benedictarum: frondes palmarum: candelas benedictas: sacros agnus deos, thura benedicta cerei paschalis, & his similia. Quandoque autem capiunt aliqua ex reliquiis sanctorum martyrum, si habere possunt, scilicet particulas ossium, capillorum, vel vestium: alij autem capiunt frustu-

Sortil.
amat.
extra
corpus
interue-
niunt
ligaturae

Sortile-
giorum
interro-
gationes
de praes-
cientia
futuro-
rum,

Sortile-
gis faci-
tis quae
instru-
menta
concur-
runt.

legi suas proponunt interrogationes de his, quae noscere cupiant & ab ipsis idolis voce diabolica responsa suscipiunt de futuris, ac de praesentibus occultis, secundum quod ipsi magis scire cupiunt, licet futurorum responsa sint vt plurimum dubia: & ad plures sensus accommodanda, quoniam futurorum ipse Daemon est ignarus, quatenus vellet illa praedicere ex certa scientia, prout sunt in suo esse, de quo latius dicam infra quest. seq.

¶ Secundo verò casu quando ipsa sortilegia fiunt per homines, quia sunt tacitae professionis, & tunc diuersa interueniunt instrumenta, quandoque illa faciunt in aqua per hydromantiam: quandoque in igne per pyromantiam: quandoque in terra per geomantiam: quandoque verò vtantur aëre, quando faciunt per aërimantiam: vt latè ponit & declarat ista d. Hostien. in sum. de sortilegiis, §. 2. quandoque faciunt illa ex inspectione intestino-

Mall. M. lesc. Tom. I I.

H b la

Particu-
la indu-
mentoriū
sacerdo-
talium
fortilegi-
amat.
miscen-
tur.

Imagi-
nes ad-
locum
sacrifi-
ciorum
a fortile-
deferun-
tur.

la quædam indumentorum sacerdotium, aliorumque panniculorum benedictorum, quibus sacra ministeria venerantur celebranturque, sicut calicula, corporalis, purificatorij, tunicellæ, manipuli, amicti, stolæ candidæ, lapidis sacri, mappæ altaris, planetæ, sudarij, calicis & similibus: & ista omnia vel eorum partes admiscere solent in ipsis fortilegiis amatorijs, adhibitis eorum nefandissimis precibus & diabolicis verbis ad turpes libidinis actus, tot Sacramentorum & aliorum factorum perpetrantes abusum: nec omittam vnum, quod quidam ex his, qui sunt expressæ professionis, deferunt quandoque imagines quasdam ad loca sacrificiorum, terræ vel ceræ aut gummarum: seu aliâ quavis mixturâ confectas, illasque baptizant prius nomine personæ maleficiandæ sub deuotione & inuocatione diaboli, cum eisdem ceremonijs, quibus uti solent nostri Sacerdotes in vero baptismo, & adjiciunt quædam verba valde turpia & nefanda, quæ hic inferere non placet, ne quemquam fortasse nimis curiosum ad illorum experientiam concitarem: quamuis alius extra professionem effectus huiusmodi efficere non posset, ut latius diximus *suprà in fin. 4. quæst.* quibus imaginibus quandoque aperiunt pectora, & ipsarum corda ingenti calore ignita reddunt: aut tantum detinent quod liquefunt, putantes quod eodem modo cor hominis maleficiandi vel mulieris simili amoris ardore aduratur, seu mollescit: & obediens reddatur ad votum fortilegi vel amantis: sed stulti non aduertunt quod Dæmonis fallaciâ vehementer decipiuntur, ut alias diximus *suprà in dict. 3. quæst.* Si tamen postea appareat quod mulier flecti videatur & amare incipiat, id non prouenit virtute & potentia fortilegij, sed diabolica tentationis & operâ extrinsecâ

alicuius hominis, qui ipsam sollicitat & persuadet, ut diximus *suprà dicta 3. quæst.*

¶ Pro cuius corroboracione adde quod dixit sanctus Bonauentura in *secundo sententiar. distinct. 28. numero 39.* ubi dicit quod tanta est vis diabolicæ tentationis, quod homo isti absque diuina gratia resistere non potest: non quod hominem præcisè compellat ad peccandum, propter liberi arbitrij potestatem & gratiam passionis Domini nostri Iesu Christi: sed tanta est quandoque ad malum hominis inclinatio & voluntatis pronitas, quod nisi esset aliud sustentans, necesse haberet homo quandoque motu voluntatis in malum incidere.

¶ Diabolus enim nihil est quod magis timeat & vehementer abhorreat quàm signum siue figuram Crucis, & memoriam Passionis Domini nostri Iesu Christi: & ratio est, quia ante aduentum Christi, & illius passionem, diabolus habebat mirabilem potestatem super omnes homines viuentes: habebat enim duplicem manum, vnam, quæ dicebatur manus attrahens: alterâ, quæ dicebatur manus compellens.

¶ Manus enim attrahens erat illa potestas, qua ipse Satanas attrahebat ad limbum omnes iustos & sanctos viros. Manus verò compellens erat illa potestas præcipitandi hominem in malum, vel per fallaciam, vel per violentiam, quem tunc tentabat ut Draco, tentabat ut leo: omnes enim homines vel per fraudulentiam, vel per violentiam superabat. Quæ magna ipsius potestas debilitata fuit per passionem Domini nostri Iesu Christi, per quem apparuit lumen veritatis, & interiùs per diuinam inspirationem, & exteriùs per humanam instructionem, ita quod nos omnes e manibus illius liberauerit, & propter ea

Tenta-
tio dia-
bolica.

Manus
attrahens
diaboli.

diabolus tam fortiter abhorret memoriam passionis prædictæ, per quam eius potentia debilitata fuit, & nobis liberi arbitrij vires, & potestas grandius restituta est: nihilominus remansit sibi illa generalis tentandi facultas, quam potest contra omnes indifferenter exercere, Deo permitte, imò contra ipsummet Iesum illā experiri voluit: vt habetur *Math. 4. cap.* non tamen habet nunc illa per modum violentiæ: sed persuasione & fraudulentia, quorum tot & tantas ipse habet, vt vix homo illis resistere possit. Ista sunt verba not. sancti Bonaventuræ in *3. sent. dist. 19. q. 3. n. 22. & 23.*

Mulier
fragilis
& flexi-
bilis.

¶ Redeundo nunc ad propositum, dico non esse mirum, si mulier pudica ex se quandoque flectitur ad libidinem, & dirigit cor suū ad amandum illum quem prius, nullo modo cognouerat: quod solum prouenit ex illa festina & insatiabili dæmonis tentatione, quæ intrinseca est, sollicitans animam, accedente postea Sortilegi extrinseca operatione sermonis, ambasiatæ, literarum amatoriarum, & aliis similibus extrinsecis sollicitationibus, quæ propriè sunt causa immediata lapsus ipsius mulieris, vt incidat in laqueum: & quia muliebris sexus fragilis est, facile decipitur, flectitur, & apprehenditur, vt habetur in *cap. Forus. de verb. signif. & not. glos. in c. 1. de cland. despon. 23. q. 7. quod præposuisti: & q. 5. cap. Adā & c. mulier*, & dixi in eo. *quest. 6. in fin.* Sortilegia verò ipsa, qualiacumque & quocumque sint, non sunt causa immediata flectendi pudicum animum, &c. sed dicuntur causa mediata & remota, propter quæ dæmon magis deliberatè studet illam tentare & capere in laqueum, postquam per turpem abusum illum Sacramentorum in grauem offensam diuinæ maiestatis obtinuit

diuinum cultum prosterni, & ipse vt Deus adorari: & hoc est quod ipse magis desiderat, quàm aliud, vt aliàs diximus *suprà q. præcedenti*, & latiùs dicam *infra in fine huius quest.*

¶ Tertiæ speciei instrumenta similiter plurima sunt quorum partem vidistis *suprà in 3. quest.* quibus aliqua superaddam: ideò dico, quòd aut fiunt in corpore per cibum vel potum, aut extra corpus aliquo ex modis prædictis. Primo casu nota vnum breuiter & generaliter, quòd omnia per sortilegia siue maleficia venefica, quæ fiunt in corpore, non fiunt absque veneno, scilicet omnes illæ mixturæ, compositiones & pocula sunt mixta veneno, aliqua mitiori, vt minus officiât; aliqua verò atrociori, vt citius vulnerent & occidant; quæ (vt dixi) ex diuersis rebus conficiuntur: quædam ex herbarum foliis, festucis, aut radicibus: quædam ex venenis serpentum: quædam ex reptilibus terræ animalibus, vel piscibus venenosis, lapidibus, sulphure, gummis, ære, plumbo, argento viuo, quod ipsi Mercurium appellant, aliisque diuersis metallis in puluerem reductis, seu alio modo combustis: & sic ex rebus naturalibus illa componunt dæmonis instructione docente: & hæc in poculis amatorijs communiter commisceri solent: *d. l. 1. §. adiecto. & d. §. qui abortionis. & ibi Bar.*

¶ Aut illa fiunt extra corpus, scilicet extra cibum vel potum, & diuersas similiter vnctionum mixturas & venenorum compositiones accipiunt, quibus maleficiandorum corpora dormientium linire & perstringere solent, & quàm primùm ipsa vnctura ad præcordia penetrauerit, quæ facile penetrat stante calore dormientis, statim audiuntur gemitus, & maximi vlulatus insurgunt, quos persona maleficiata dolore quàm

H h 2 graui

gravi sustinere non potest.

Sortile-
gia re-
condita.

¶ Quidam alij sortilegia huiusmodi sub alia forma composita consuunt latenter in chlamyde, aut abscondunt in lecto ipsius maleficiadi, seu in aliquo loco subterraneo foueâ factâ, aut sub limine ostij, super quo destruendus transiturus sit: & pedibus illa calcare contingat.

Sortile-
gia in
residuis
hominu.

¶ Quidam autem capiunt residua quædam ex corpore personæ maleficiadæ, scilicet capillos, dentes, ungues, pilos, siue setas corporis, sanguinem, si habere possunt, aut particulam pelliculæ manus vel pedum.

¶ Alij verò capiunt particulas vestium earundem personarum, caligaram, solearum, siue plantarum, calciamentorum, camisiarum, diploidis, birettri, scuffæ, aut veli muliebri, cinguli siue zonæ, stingarum & similiu.

Sortile-
gia per
particu-
las cada-
uerum
suspensorum.

¶ Quidam etiam capiunt particulam alicuius cadaueris, eorum scilicet, qui iam sepulti fuerunt, & ut plurimum quærunt illorum cadauera, qui furcâ suspensi, aut alia turpi morte periere: & illorum ungues quandoque, aut dentes, capillos, aures, oculos, barbam, manum, pedem, vel digitum, aut aliquod eorum intestinis, scilicet cor, iecur, hepar, siue pulmonem, minimam recte ventris partem, aut intestinorum pinguedinem, nervos, ossa, vel carnem, & cum istis aliis & similibus turpissima componunt sortilegia. Quidam alij capiunt particulas quasdam vestium ipsorum cadauerum, cum quibus humati fuerunt: quidam alij capiunt chordam siue capistrum viri laqueo suspensi, aut illius camisiarum, & cum illis similiter quàm plura mala turpissima execrantur, nec verentur nocturnis temporibus cadauera ipsa exhumare, aut ipsimet in sepulchris ipsorum intrare, & hæc pluries habui in facto Romæ, & ab ipsis reis in eorū examine per plures

spontaneas confessiones accepi: quæ quidē omnia fuerunt per demonstrationē ad oculum verificata. Quidam verò ceperunt auium aut ferarum intestina, membra, ossa plumas, vel setas, quid de oculis, aut capite, vel dentibus lupi: quid de iecore vulpis, pedibus vel cornibus cerui, capite vel lingua milui, pedibus vel vnguibus castoris: quid de ore vel rostro aquilæ: quid de galli crista & testiculis, & aliis quampluribus.

¶ Quidam sunt, qui imagines ceræ vel alterius mixturæ conficiunt, illasque portant ad loca sacrificiorum: quibus completis imagines ipsas sub nomine personæ maleficiadæ certis adhibitis ceremoniis baptizant omnia opera ipsorum cum deuotione, Satanæ offerentes; quibus sic oblati & execratis imaginibus ignem ingentem apud ipsas confouent, illasque spinis, acubus, clauis, vel aliis rebus acutis, quandoque in vultu, in gutture, in renibus, pectore, femore, costis, aut ventre, vel similibus locis perforant & cruciant; deprecantes continue vt verū corpus maleficiandi easdē patiatur puncturas & pœnas: & eisdem doloribus crucietur: ac si eius corpus his instrumentis verè perforari contingeret: & licet sæpius persona maleficiata in eadē corporis parte similes dolores intolerabiles patiatur; nihilominus non proueniunt virtute vel potentia dictarum imaginū, vel sacrificiorum: sed potius vnctio: us & aliis mixturis veneficiis, quas adhibent corpori ipsorum maleficiatorum, vt *suprà* dictum est in 3. *quest.* Sed quæro nunc si dictæ imagines nihil prosunt, nec operantur effectum in sortilegio, quare fiunt? Respond. quod licet ex istarum imaginū immolationibus non subsequantur immediatè effectus, de quibus *suprà*, tamen ex longinquo, & mediatè sequuntur,

Imagi-
nes an
prosin-
effectui
sortileg.

Imagi-
nes cur
Dæmon
à sorti-
legis fa-
bricati
docca.

sequuntur, quia Dæmon inter alia de-
sideria sua, hoc maius habet, vt adore-
tur ab homine ad similitudinem Dei,
vt *suprà proximè* dixi: sed vt promp-
tius & facilius adorationem ipsā con-
sequatur & augeat, docuit sortilegos
suos hæc sortilegia per imagines fa-
bricare, illasque primò, & ante omnia
baptizare: cum illis preces more sa-
cerdotali offerre ad hoc, vt cultus suæ
adorationis amplificetur & latius ex-
tendatur, & sub isto colore captandi
amorem, inferendi ægritudinem, in-
ueniendi thesaurum, vel alia similia
decipit istos ignaros: nihilominus
opus maleficij perficitur venenis, quæ
sunt propè causa immediata ægritu-
dinum: istæ verò imagines dicuntur
causa mediata, propter quam Dæmon
diligentiùs satagit ad instructionem
venenorum & illorum exhibitionem,
ita quòd personā maleficiata audiat
quid habet in corpore: & imò ista di-
citur causa remota & mediata ad ma-
leficium: mixtura autem poculi, aut
vnctionis est causa immediata: vt not.
in c. nec mirum. 26. quest. 5.

Dæmon
cur Sor-
tilegia
aliquo-
vel aro-
ne san-
ctitatis
prie-
ret.

¶ Ex quibus vides, quòd Satanas
sub diuersis signis, instrumētis, mixtu-
ris, cōpositionibus, ligaturis, caracte-
ribus, atque figuris instruit sortilegos
ad conficiendū diuersa maleficia secū-
dum diuersas hominū opīones, quas
prosequi intendūt: & vt facilius Dæ-
mon simplices credentiū animos fal-
laciis suis apprehendat, sæpiùs sortile-
gia ipsa sub aliquo tegmine sanctitatis
abscondit, aut cultu veræ deuotionis
obūbrat, vt res videatur honesta, &
sāctitatis deuotione foueri: & idcò iste
mulierculæ vel similes in dissolūtionē
dictorū sortilegiorū, semper quasi iu-
bent dicere Angelicā salutationem, si-
ue Dominicam orationem, hoc est,
Aue Maria, vel *Pater noster*, ad de-
uotionem alicuius sancti Apostoli,
vel Martyris, seu sanctarum Virgi-

nium: ad deuotionem verò Dei, &
beatissimæ passionis, seu Virginis
Mariæ nunquam, nec reperies etiam
quòd faciant vnquam dicere Symbo-
lū fidei, scilicet *Credo in vnum Deum*,
&c. & hoc est quod Diabolus vehe-
menter abhorret, vt aliàs diximus
suprà ead. quest. quia per illud fidei
Christianæ obseruantia, & Dæmonis
exclusio demonstratur: ipsæ verò ma-
lires aut viri remedia huiusmodi vt
plurimum faciunt instructione &
luffragio Diaboli: & imò dicuntur
superstitiosa & reprobā, vt latius di-
cemus *infra in seq. quest.* vbi plenius
examinabimus istum articulum, an &
quando liceat maleficiatum contrario
maleficio liberare: & quomodo &
qualiter cognoscatur, an remedia
ista sint superstitiosa & reprobā vel
non, & casu quo sint damnata, qua
pœna puniatur qui illa scienter exer-
cet, *ibi* dicetur.

C A P. VI.

S V M M A R I V M.

1. Sortilegium an effectum à rebus
vel simplicibus, vel mixtis sortiri
dicatur.
2. Intellectus angelicus an post lapsum
fuerit obtenebratus, vel dimin-
utus.
3. Natura angelica est præteritorum
& præsentium occultorum optima
interpret.
4. Diabolus cognoscit omnia malefi-
cia occultissima.
5. Futurorum duplex cognitio.
6. Diabolus futura prædicit, licet
fictè.
7. Exemplum mirabile sortilegij.
8. Oblivio an cadat in Dæmo-
nem.
9. Diabolus multa cognoscit.

Hh 35 10. Diabo

- 10 *Diabolus potest multa artificiosè sortilegia docere, etiam incommodissima, & humana natura contraria.*
- 11 *Matrimonium sortilegio contractum dissolui potest.*
- 12 *Ecclesia an sortilegiis fidem adhibere possit.*
- 13 *Exemplum sortilegi impedientis coitum, & virtutem generatiuam.*
- 14 *Sortilegi an eorum arte, & demonis suffragio possint aëris mutationem inducere.*
- 15 *Deus quare permittat diabolum suam diuinitatem deturpare & persequi.*
- 16 *Sortilegium consulere, aut ad executionem suæ artis prouocare an impunè liceat.*
- 17 *Infirmittates corporales an possint licitè sortilegiis amoueri.*
- 18 *Remedia qualiter sunt superstitiosa, vel naturalia indicanda.*

SEXTO quæro quomodo potest esse, quodd ex præmissis rebus simplicibus aut mixtis effectus sortilegiorum huiusmodi, & tot accidentia in humanis corporibus ita fortiter causentur, seu etiam tollantur; aut futurorum occultorumve reuelationes tam clare succedere possunt: nam quibusdam ridiculum potius quàm credibile esse videbatur, quodd ex tactu vnius imaginis ceræ, cretæ, aut alterius mixturæ, si tangatur in aliqua parte sui corporis per maleficum, in eadem parte corporis personæ maleficiandæ statim exoritur infirmitas, & causentur dolores intensi, aut amoris cupiditas & vehemens libido præparet incendia cordi, & sic de singulis aliis sortilegiorum speciebus: hæc enim videntur esse satis remota à credulitate recti iudicij; & tamen in rei veritate effectus &

accidentia huiusmodi negari non potest, quodd veniunt, atque recedunt operâ & ministerio dictorum sortilegiorum.

¶ Et immò pro faciliiori solutione istius dubij, videndum est primò de virtute & potentia dæmonis, quæ & qualis sit, & quâ proprietatē habeat super homine: quæ cognitâ facilis red-detur solutio istius dubij.

¶ Sciendum est enim quodd anhelus Satanae, qui est propriè diabolus, mirabilem habet virtutem & proprietatem cognitiuâ circa naturalia & secreta naturæ: plus enim de his ipse solus est instructus & bene informatus, quàm omnes homines de mundo simul. Ita dicunt Theologi & maximè S. Thom. in tract. 99. q. 16. art. 6. in tit. de demon. S. August. lib. 10. de Ciuit. Dei. sc. & habetur in cap. nec mirum. 26. quæst. 5. ex quo enim ipse Angelus est substantia spiritalis, & pura intelligentia, habet omnes virtutes intellectuas & omnia secreta naturæ, quæ naturaliter spectant ad angelum siue bonum, siue malum, de quibus latius per eundem Thom. in dicto libr. 99. quæst. 16. art. 1. 2. 6. & per totum de demon. & q. 6. art. 4. & 6. in tit. de mira.

¶ Deus enim, dum à principio creauit naturam angelicam in paradiso, eandem virtutem & potestatem dedit angelo Satanae, quam dedit angelo lucis: quia à principio omnes lucidos & præclaros creauit: ita dicunt omnes Theologi. & habetur Ezech. 28. c. dū loquitur diabolo figuratiuè in persona regis Tyri dicens: *Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, & perfectus decore, in deliciis paradisi Dei fuisti, &c.* Paulò verò inferius ibidem hæc sequuntur: *Tu cherub extensus, & protegens, & posui te in monte sancto Dei, in medio lapidum ignitorum ambulasti, perfectus in viis tuis à die.*

Angelis
omni-
bus
cōmissa
est eadē
potestas.

Intelli-
gentia
diaboli
acutissi-
ma.

die conditionis tua, donec inuenta est iniquitas in te. Peccasti & eieci te de monte sancto Dei, & perdidisti te: ô cherub. Hac dicit Dominus Deus. Habetur etiam de hoc de consecrat. dist. 6. bi duo. & not. 26. quæst. 1. nec mirum. §. sed hoc quosdam, &c. vbi S. Aug. loquens de acutissima intelligentia diaboli, dicit: *Quantò magis potest diabolus cognoscere agnitum esse mortalem, vel non, si hac eadem cognoscit homo per quasdam coniecturas & signa, multò magis illa cognoscit diabolus, quem angelica potestate subimem per prophetica oracula fuisse testantur.* Idem dicit Thom. d. qu. 16. de modo. Quàm primùm igitur Satanas, qui tunc propter illius summam pulchritudinem & splendorem Lucifer vocabatur, incidit in peccatū superbiæ, cum in suum Creatorem, volens se facere æqualem Deo, credēs posse exercere vires suas in cælo, & alij prænotatim præter & contra Dei voluntatem, statim ipse cum sequacibus suis de cælo expulsus fuit: & pro sua æterna habitatione statutus fuit infernus, locus terribilissimus & tenebrosus: & propterea perdidit omnem beatitudinem, sedem cælestem, diuinæque maiestatis speculationem: lux cælestis candoris conuersa fuit in tenebras. Hinc quæri posset an intellectus diaboli per peccatum fuerit in tenebris: ita quòd non habeat lucem illam intellectus cognitivam ita subtilem & claram, sicut prius habebat; de quo vide S. Thom. in d. q. 16. art. 6. de demon. vbi concludit in effectu quòd Diabolus peccando proprietatem naturæ suæ angelicæ non amisit, sed naturalia eis adhuc integra remanent & splendidissima. Idem sentit Dionys. in lib. de diuin. nomin. c. 3. & not. in d. cap. nec mirum 26. q. d. §. sed hoc quosdam fallit &c.

¶ Quoad ea verò quæ sunt diui-

næ cognitionis, prout est scientia futurorum ex certa ratione, secreta cordis hominum & similia; ista enim omnis intellectus angelicus etiam angeli boni est incapax ex se ad cognoscendum & comprehendendum: & propterea indiget quodam superiori lumine illustrari ad ipsa cognoscenda, quod lumen est diuinæ gratiæ, & ad hoc non perueniunt nisi angeli boni per gratiam: angelus autem satanæ est indignus & incapax istius gratiæ propter peccatum, de cons. dist. 1. bi duo, & imò non potest veraciter futura prædicere.

¶ In his verò, quæ naturalia sunt, uterque Angelus habet mirabilem virtutem & potestatem cognitivam longè supra humanum intellectum, adeò quòd ea, quæ sunt hominis scientiæ quodammodo impossibilia, ipse diabolus videt omnia, & expressè cognoscit: quippe quia ipse est spiritus liber & eleuatus, & dicitur substantia spiritualis & incorporea; ita appellatur ab omnibus Theologis, nullòque premitur pondere carnis, seu alia corporea ponderositate, quibus possit eius velocitas intellectus quoquomodo offuscari, aut impediri, quominus videat & expressè cognoscat omnia quæ conueniunt naturæ angelicæ, vt supra dixi.

¶ Et ideò aut nos loquimur de scientia præteritorum, aut præsentium occultorum, quæ homini sunt ignota & præpenitus, & istorum ipse est optimus interpret & cognitor. Ita dicit S. Thom. 1. d. 16. art. 6. & S. Aug. in lib. 10. de Ciuit. Dei. & not. in cap. nec mirum 26. q. 6.

¶ Hinc est, quòd Diabolus cognoscit atque videt omnia futura etiā latentissima, & eorum fures, & alia huiusmodi crimina, licet occultissima sint: vt sunt coniurationes, tractatus, incendia, assassinia, homicidia occulta, falsitates,

Intellectus diaboli indiget superiori lumine ad diuinæ scientiæ cognitionem

Angelus uterque naturalia nouit

Angeli præsentia & præterita notant.

falitates, sacrilegia, supra, adulteria, & his similia: non solum quæ sunt inter præsentis, verum etiam & inter absentes & in partibus multum longinquis atque remotis: ex quo ipse omnibus his ictu oculi hominis præsentialiter adesse potest, & de illis notitiam haud dubiam nobis exhibere potest, ut patebit *infra in eadem quest.* in quibusdam exemplis: exceptis tamen hominum cogitationibus in mente retentis, quæ licet sint de præsentis: tamen Diabolus illas ignorat, maxime quando nondum fuerunt deductæ ad cognitionem alterius per aliquem actum extrinsecum aut signum: illorum enim solus Deus est cognitor & verus interpret, ut habetur *Matth. 22. cap. & Marc. 12. & dicemus l. eo. q. 10.* futurorum quoque Diabolus est incapax: sed si deuenierit ad cognitionem quamdam coniecturalem & demonstratiuam, siue inclinatiuam: quia hanc habet ex consideratione corporum celestium & motus astrorum, sicut astrologus: sed ista dicitur dubia & incerta notitia: quia potest abesse à veritate, ut not. in *cap. Episcopi. 26. q. 5. & cap. sortes. s. auguria eadem causa. q. 4.*

Futurorum incapax demon.

¶ Et ideo dicit S. Thom. d. q. 16. art. 7. quod futurorum duplex est cognitio: vno modo cognoscuntur futura quantum est in se ipsis & natura sui: & hæc cognitio pertinet ad solum Deum: nulla enim creatura habet istam facultatem, nisi ex diuina gratia specialiter fuerit sibi reuelatū, sicut fuit sanctis Prophetis: & ideo bene dixit Esa. 41. cap. *Annunciate nobis quæ ventura sunt, & dicemus quia dii estis vos.*

Futurorum cognitio in suis causis.

¶ Alio modo cognosci possunt futura in suis causis, scilicet quantum ad causas suas ætinas, vel secundum potentiam causarum, & hæc est illa cognitio coniecturalis & demonstra-

tiua, de qua *supra proxime* dixi, & de hac Diabolus participare potest; quippe quia ipse cognoscit principia rerum: & est illi magis nota virtus causarum naturalium, quam hominibus: nam per scientiam astrologiæ, vel per alia signa, & coniecturas facilius & certius cognoscit Diabolus futura, quam homo, quia subtilius cognoscit causas ipsarum rerum naturales, & quæ antecedunt rem ipsam essentialiter, quæ nos vocamus indicia & signa rerum: quia sunt principia quædam futurarum rerum quæ præcedunt operationes naturales postmodum successuras, siue euentus rerum futurarum: & per ista fuit inuenta prognosticatio per astrologiam, quæ fit iuxta demonstrationes & indicia astrorum & corporum celestium. Is igitur qui per scientiam & notitiam ipsam futura coniecturaliter & inclinatiue prædicere querit, non peccat, si dixerit quod sic astra minantur, siue demonstrant: sed dicendo affirmatiue & certitudinaliter, prout res sunt, vel erunt in esse suo, peccat grauiter: videtur Abb. & alios Cano. in *cap. 2. extra eo. tit.* & ideo Diabolus ut videatur habere maiorem potestatem & se esse æqualem Deo, non veretur futurorum quorumcumque velle clare certam notitiam necessariam demonstrare: & rem futuram, quæ adhuc non est in rerum natura certo modo futuram, prout erit in suo esse, demonstrare, quando venerit in lucem, & erit certa in rerum natura: sed in hoc mendax est & decipit hominem: quia istius notitiæ ipse Diabolus est omnino incapax, ut concludit S. Thom. in d. *quest. 16. art. 7 de demon.* & hoc idem cæteri Theologi concludunt & tenent.

Prognosticatio nis inuentio.

¶ Et propterea ipse Diabolus, ut facilius homines decipiat, quotiescumque contingit de ipsis futuris interrogari

Respon-
sa Da-
monum
dubia &
incerta.

terrogari semper respondere solet
verbis implicitis, dubiis, & incertis,
quæ ad vtrumque sensû accommo-
dari possunt, affirmatiuum scilicet &
negatiuum: vt patet exemplo vaticini-
ij strenuissimi Ducis armorum dñi
Brachij senioris Perusini, qui paulò
antequam cū hostibus concurreret &
bellū iniret, consuluit dæmonem quē-
dam quem astrictū tenebat, numquid
futuri belli victoriam, vel suā aut suo-
rū stragem reportaret: & an ipse in-
columis euaderet vel periret: cui res-
ponsū dedit per ista verba, videlicet:
Ibis, redibis, non morieris in bello: &
aliud quod Græcis pronūciasse legi-
tur, videlicet: *Aio te Æacidem Roma-
nos vincere posse*: quæ verba media
sunt aded composita, quæ adaptari
possunt ad vtrumque sensû affirmati-
uū scilicet, & negatiuū, hoc est victo-
riæ & succubentia, siue mortis: &
hoc modo decipere solet simplices
credentiū animos: & quoties rei euē-
tus præter aut contra spem consulen-
tis succedit, tūc diabolus se optimè sal-
uat in contraria opinione redarguēdo
ipsū consulentē de ignorātia sua, aut
mala intelligentia verborū suorū, aut
contraria interpretatione. Et quia di-
ximus *suprà*, quod diabolus habet noti-
tiā omniū præsentīū, quæ iam facta
sūt, vel fiūt tam inter præsentēs quàm
inter absētes, licet nobis occultissima
sint. Subdā exemplū clarū diebus no-
stris exortū in ciuitate Perusina, vt re-
ferri audiui à quodā religiosissimo vi-
ro, & honesto Sacerdote maturæ æta-
tis, qui retulit mihi cognouisse quēdā
presbyterū Iacobū Perusinū, qui ma-
gicæ artis erat multū eruditus, & sæ-
pius experiebatur artē prædictā: qua-
dā die dū ipse presbyter Iacobus cele-
braret Missā in Ecclesia Cathedrali S.
Laurentij illius ciuitatis, dū esset circa
mediū Missæ, verteretque faciē ad pō-
pulū ad dicēdū verba illa, quæ dici so-

lent parū ante consecrationē Eucha-
ristiæ, videlicet, *Orate fratres, &c. loco*
illorū verborū dixit: *Orate pro castris*
Ecclesiæ, quia laborāt in extremis, & il-
lo tūc eodēque momento Dux militū
Ecclesiæ vnā cū toto exercitu ab ho-
stibus, quibus paulò antè cōcurrerāt,
succūbebāt, & exercitus ipse ruebat,
& scindebatur in diuersis partibus:
& nihilominus distabant exercitus
huiusmodi ab vrbe Perusi na spatio
50. milliarium vel circa, aded quod
impossibile erat quod per hominem
etiā currendo staffertā, siue per postas
potuisset tā citò tale factum nunciari.
Deinde interrogatus presbyter ille ab
aliquibus ex circūstantibus, qui præ-
coniū ipsum audierant, quidnā sona-
rent verba illa, & ad quē effectū in il-
lo mysterio Missæ, loco solitorū ver-
borū *Orate, &c.* promulgata fuisset: qui
presbyter respondit ex tēpore, quod
ita dixerat, quia verū est quod illo tē-
pore tunc milites & exercitus Eccle-
siæ, qui cū hostibus concurrerant suc-
cūbebant atque peribant: & quia au-
xilium indigebant, ipse sacerdos orabat
& intercedebat pro illis. Interrogatus
quis dixerat, vel reuelauerat sibi quod
milites & exercitus ipsi tunc succum-
berēt: qui respōdit, quod Spiritu sán-
cto sibi tūc eadē reuelāte, populo ma-
nifestauerat, & cū ista respōsione illos
quietos dimisit: nihilominus in rei ve-
ritate Diabolus fuit, qui illa dicto
presbytero manifestauerat, de quibus
sæpius interrogabat eū de ipsis militi-
bus & exercitu, & de cōcursu atq; vi-
ctoria; & habita reuelatione à diabolo
illā populo manifestauerat eo modo,
quo *suprà*; & licet ea, quæ castris ipsis
tūc contigerant, propter loci distantiā
impossibile esset, quod tā citò homi-
nibus ipsis innotescerēt: tamē diabo-
lus, qui est spiritus liber & incorpo-
reus potuit illa videre, & præstīaliter
interuenire, & ictu oculi se transfer-

Diabo-
lus quæ
manife-
stavit
presby-
tero Pe-
rusino.

re Perusiam, & ea omnia dicto presbytero, auido illa scire, manifestare & aperire totam seriem facti sub breui verborum compendio: & ipse populo, prout fecit, aperuit: ex quibus apparet quoddam Dæmon habet notitiam omnium præsentium & præteritorum tam eorum quæ sunt inter præsentia, quàm eorum quæ sunt inter absentes, quæcumque sint absentia longa vel breuia.

Dæmon
habet
notitiā
rerum.

¶ Aut nos loquimur de notitia rerum naturalium creaturarum ab ipso Deo, siue natura, aut hominum operatione: & circa ista similiter habet mirabilem virtutem cognitiuam, quia omnia, quæ à Deo creata sunt in mūdo ipse cognoscit vnā cum viribus & virtutibus suis: ipse enim notitiam habet omnium herbarum; nomina & vires suas, quas habent in foliis, festucis, atque radicibus: item omnia animalia terrestria, & eorum naturas & qualitates omnes: aues & volatilia cæli: item omnes pisces & animalia aquatilia, omnium metallorum sulphurisque vires, omnium lignorum, lapidumque & eorum virtutes & potentias naturales habet in promptu.

Secreta
naturæ
nō igno-
rat nec
obliuif-
citur
Dæmon

¶ Et breuiter dicas, quoddam circa ista naturalia & secreta naturæ in ipso Dæmone nulla cadit obliuio nec ignorantia: quia cuncta notissima repetat ante oculos. Ita dicit S. Thom. *in dicto tract. 99. quest. 21. art. 6. in versic. respondeo & quia peccando &c. & §. ad primum, ver. ad 7. de Dæmon.* Idem concludit ille Prienas *in dicto suo tract. &c. lib. 1. cap. 13. & lib. 2. cap. 7.* vbi recitat quoddam Dæmon quicumque etiam minimus nouit omnia cum suis viribus & proprietatibus.

¶ Primò enim nouit omnia elementa.

¶ Secundò omnia metalla.

¶ Tertiò omnes lapides.

¶ Quartò omnes herbas.

¶ Quintò omnes plantas.

¶ Sextò omnia reptilia terræ.

¶ Septimò omnes aues.

¶ Octauò omnes pisces.

¶ Nonò omnes orbis & motus cælorum.

¶ Decimò omnes & singulas stellas, figuras & signa cælestia, ac eorum influxus & omnium prædictorū virtutes & potētias naturales, ex quibus infinita quodammodo sumuntur venena, quorum quædam sunt ad nocendum, occidendūque, quædam verò orta sunt ad sanandum, quæ dicuntur bona venena, ex quo natura illa procreauit ad medelam: *l. 3. §. hac adiectio. ff. ad legem Corneliam; de siccar.*

¶ Cū itaque Diabolus habeat notas omnium supradictorum nomina, virtutes, atque potentias naturales sicut melior medicus quàm reperiri possit in vniuerso orbe terrarum, & propterea dicunt Theologi quoddam iste Diabolus est optimus philosophus, theologus, arithmeticus, mathematicus, dialecticus, physicus, grammaticus, musicus & medicus excellentissimus: qui modica experientia quoscumque viros etiam excellentissimos & practicos dictarum artium & peritiæ mirabiliter superaret: & idè ex eorum, siue earum mixturis ipse Diabolus facit vel facere instruit suos sortilegos, quomodo & qualiter agere debeant, vt componant venena illa ad formandum sortilegium siue facturam, & diuersas inducere agridines in humanis corporibus, quorum venenorum & maleficiorum quædam componūt ex herbarum foliis, festucis aut radicibus, quæ sunt mirabilis virtutis & potentie: & quædam sunt, quæ non oriuntur in partibus nostris, sed illas affert Dæmon ex Ægypto, aut ex partibus

Dæmo-
nis noti-
tia quam
haber de
rebus
naturalibus.

tibus Orientalibus seu aliis: vbi nascuntur & habent meliores vires, vt aliàs à quibusdam magicis per me examinatis referri audiui. ¶ Quædam verò ex lignis. ¶ Quædam ex lapidibus. ¶ Quædam ex metallis, scilicet ex plumbo, ære, stanno, argento viuo, quod appellant Mercurium. ¶ Quædam ex reptilibus terræ venenosis.

¶ Quædam ex proprio serpentum veneno.

Veneficiorum puluis maleficialis. ¶ Quædam ex auium, aut animalium, siue piscium venenosorum membris vel intestinis, quæ habent diuersas proprietates à natura, in quibus insunt diuersa venena & virtutes, seu potentia naturales, quæ diuersas operationes inducunt. Vide S. Aug. lib. 4. q. 24. de Ciuit. Dei, & S. Thom. in d. tract. 99. quest. 6. art. 10. in tit. de miraculis, & Prier. in suo tractatu de stringimag. lib. 2. cap. 7.

¶ Quædam enim redigunt in puluerem, & hæc vt plurimum miscentur in ferculis vel potu, ex quibus fiunt diuersa pocula, de quibus dicemus infra eo. quest. 11. Quædam verò redigunt in pinguedinem, cum quibus faciunt diuersas vnctiones, nec veretur quandoque in ipsis pulueribus, siue mixturis commiscere pinguedinem siue angiam quam sumunt ex proprio corpore Christiani, aut infantis defuncti sine baptismo, & hanc ipsi appellant *pinguedinem pagani*, quam dicunt habere mirabilem virtutem, & cum ipsis & dictis pulueribus aliisque rebus adiunctis diuersas componunt vnctiones maleficas, ex quarum tactu, aut aliorum, cibo vel potu, in humanis aut brutorum corporibus infinitæ causantur ægritudines & morbi intrinseci: quandoque ex his prouenit lucis priuatio: quandoque verò membri debilitatio, nervorum attractio, dolor capitis, dantiū, pectoris, stomachi, ventris, cordis, &

iste sapius cæteris euenit: quandoque renum dolor intensus, aut alterius membri & partis corporis.

¶ Quandoque verò prouenit febris, tussis, dementia phthisis, hydropisis, aut aliqua tumefactio carnis in corpore, siue apostema extrinsecus apparens: quandoque verò intrinsecè apud intestina aliquod apostema fit adedò terribile & incurabile, quod nulla pars medicorum id sanare & remouere potest, nisi accedat alius maleficus siue sortilegus, qui contrariis medelis & remediis ægitudinem ipsam maleficam tollat, quam faciliè & breui tempore remouere potest: cæteri verò medici, qui artem ipsius medicinæ profitentur, nihil valent & nesciunt afferre remedium: & hoc est quod dixit S. Aug. in lib. 10. de Ciuitate Dei, & not. in cap. nec mirum, §. ad hæc. aut. 20. 6. quest. 5. vbi dicitur quod ista remedia, quæ fiunt ad tollendum istas maleficas ægritudines nulla ars commendat medicorum, & imò sunt valdè prohibita de iure canonico, & Ecclesia multum reprobatur illa, 26. quest. 7. admoneant. & latius dicemus infra eadem quest. loco suo. Si igitur remedia huiusmodi non adsint, corpus ipsum maleficiatum paulatim consumitur, vsquequod deuenit ad extremum vitæ: quandoque verò velocius occidunt. Quando volunt inferre mortem absque remedio adhibent venena atrociora, quæ vitam ipsam citius perimunt.

Quædam etiam faciunt vt inducant abortiuum prægnantis mulieris, & hæc dicuntur pocula abortionis, de quibus habetur in l. si quis aliquid, §. qui abortionis. ff. de pæn. & l. 3. §. hac adiectio. ff. ad leg. Corn. de sicar. & l. diuus, ff. de extraord. crimin. vbi est glos. not. l. Cicero. & l. prænantem. ff. de pra. de quibus diffusius dicemus infra eod. tit. quest. 13.

¶ Quandoque verò inducitur deficcatio lactis in nutrice.

¶ Quædam fiunt ad deficcandum totum lac vnius gregis, vel secundi armenti vaccarum, adeò quòd nihil cæsei penitus reddant: quamvis antea in maxima abundantia reddidissent, & similiter abortiones totius gregis vel armenti inducere possunt: prout aliàs vidi & habui in factò Romæ, quòd duæ maleficæ mulieres cum istis maleficiis perire fecerant abortando multos secundum fœtus, & lac matrum deficcauerant penitus.

Genera-
tionem
impedi-
entia
venefi-
cia.

Coëun-
di impo-
tentia in
maribus
& fœmi-
nis.

¶ Quidam verò cum eisdem compositionibus & venenis impediunt in masculo vel fœmina virtutem generatiuam emittendi sperma.

¶ Quandoque verò in masculo mēbri languedinem, & omnimodam impotentiam coëundi: in muliere verò vuluæ arctationē talem, siue matricis indignationem talem, quæ sūmoperè abhorret concubitū & viri accessū ad coëundum: & pati non potest aliquo modo copulam carnis: vnde euenit quandoque, quòd durante huiusmodi maleficio & impedimento Ecclesia mandat matrimonium ipsum separari & impertiri licentiam alteri coniugum, qui vel quæ non patitur impedimentum ad alias nuptias conuolare: sed hoc procedit quando impedimentum ipsum durauit triennio: deinde alter vel uterque coniugum fatetur impotentiam suam, tunc adhibita septima manu propinquorum aut vicinorum fit separatio ipsius matrimonij per Ecclesiam, vt habetur in *e.l. & c. fin. de frig. & malef.* & ibi Panor. & imò dixit Host. in *sum. eod. tit. de fortil. §. fin. in fin.* quòd isto casu Ecclesia credit fortilegiis & illorum effectibus, de quibus habetur 23. *quæst. 1. si per fortia-riat*, & pro clariori huius rei intelligentia exemplum facti exhibeo.

Matri-
monij
dissolu-
tio ex
malefi-
cio.

¶ In agro Sabinensi (in quo hæc maleficarum secta plurimum inualuit & de præsentī quoque magna ipsarū copia reperitur) quidam vir egregius, literatus, & illæse conditionis & famæ, qui in vno ex oppidis illis ortum habuit, licet modò sit senex, quadā die à quinquennio circa mihi retulit, quòd ipse, dum erat in flore iuuentutis suæ, tempore quo sponfam duxit, ad matrimonium consummādū opera & ingenio cuiusdam maleficæ mulieris, quam mihi nomine proprio declarauit, maleficiatus fuit, & adeò fortiter apprehensus fuerat dicto maleficio, quòd cum vxore ea nocte & postea per multos dies nullum penitus debitum reddere potuit, ex quo habebat magnam verecundiam, & nunquam cessabat admirari, considerans, quòd prius erat perquam validus in simili actu carnalis copulæ, ex quo maximam solitus erat habere delectationem: tunc verò contrā, adeò quòd sua misera vxor, eiusque parētes reclamare cœperunt, primò priuatim, putantes postmodum durante impedimento deuenire ad matrimonij separationem, adeò quòd iste sponsus, præ dolore & verecundia quasi demens & desperatus euaserat: & multos ac multos medicos conuocauit, vt liberaretur ab ipsa infirmitate & impedimento, & nihil proderant sibi: demum quidam senex ipsi consuluit, vt mitteret in quibusdam montibus altis pro quodam magno & solemnī magistro, qui vocabatur *Magister magna experientia*, qui in veritate erat solemnī magus & maleficus, qui quāprimū vidit ipsum sponsum cognouit illius infirmitatem, & breui tempore illū liberare spondit vna nocte tantum, & iussit quòd dormisset illa nocte cū vxore, & prius exhibuit quoddam poculū dū volebat ire dormitū, & præmonuit ipsum, eiusque vxorem

Magi-
ster ma-
gus ex-
prien-
tis
quis.

Magus
quidam
celebris.

ne

Malefi-
cia de-
certates
inuicem.

ne illa nocte munirent se signo crucis, neque timeret aliquo pacto si aliquid ea nocte viderent, vel audirent: quia non poterat sibi nocere: qui maleficiatus cupiens multum ab ipso maleficio liberari, omnia ad vnguem seruauit: quinta autem noctis hora, vel circa coepit audire maximos tonitrus, pluuias tempestuosas & fulgura quam maxima; deinde terrae motus adeo terribiles, quod tota domus quasi abatur a ventis velut arbor ab iisdem agitata: deinde audiuit voce humana quosdam magnos vlulatus & clamores, & auertens oculos vidit in sua camera plusquam mille ut apparebat, ad inuicem certates & vnguibus, pugnis, & calcibus crudeliter pugnantes, & lacerantes alterius facies & vestimenta tota: inter quos vidit mulierem quandam, quae erat alterius vicini, & dicebatur quod erat malefica, de qua ipse spūs multum suspicabatur, ne ab ea pollutus fuisset: quae ultra omnes maioribus gemitibus & vlulatibus cruciabatur, & crines, faciemque totam vnguibus lacerauerat, propter quod ipse maleficiatus dixit quod aliquantulum pertimuit a principio, dubitans ne quid mali sibi accideret: deinde recordatus de monitionibus magistri reassumpsit vires, uxorem verò sepe tenuit sub pannis absconditam, ne ista videret: postquam verò ita certauerat per mediam horam vel circa, ingressus fuit magister in cameram praedictam, & erat tunc circa mediam noctem; ad cuius ingressum omnes illi pugnantes una cum muliere ipsa statim disparuerunt & abierunt penitus: ipse autem magister accessit ad ipsum maleficiatum, & illius humeros tetigit manu perfricando aliquantulum, dicendo quod non dubitaret amplius, quia iam liberatus erat: & illinc discessit: post cuius recessum dictus maleficiatus sentit paulatim calorem quendam in renibus & lumbis: ita quod membrum virile coepit

erigere vultu, & subito scilicet: & ipse apprehensa uxore reddidit debitum satis pingue cum maxima dulcedine & delectatione, & deinde persecutus fuit usque ad senectutem, & suscepit optimam prolem utriusque sexus: & ego quosdam ex suis filiis cognoui & locutus fui cum eis uxore tunc vetula: quae omnia praedicta ingenuè fassa est, dicens quod nunquam diebus suis grauiori fuit pulsata timore quam nocte illa, de qua supra. Alia etiam plura exempla de hoc referri possent quae causam breuitatis omitto. Vide illum Prier. in d. suo tract. de strigim. de modo &c. lib. 2. c. 2. ubi in 3. puncto refert exemplum cuiusdam ditissimi Comitis dicitur, Argentin. qui huiusmodi maleficio steterat biennio impeditus, quod nunquam potuit uxoris Comitissae virginitatem deflorare, quae pulcherrima erat: vide ipsum.

Potensia
genera;
tua re-
stituta.

Ligatur
ra Co-
mitis
Argentin.

¶ Post haec quaero, an isti malefici & magi possint eorum arte, & Daemonis iussu inducere pluuias, grandines & fulgura, aut magna tonitrua; & etiam an possint, quando illa venerint, remouere & facere ut cessent. Et videtur dicendum quod non, quia ea, quae de caelo veniunt & ad nos descendunt diuina dispositione, proueniunt a corporibus caelestibus, vel ab aere mediante ordine quodam naturali dictorum corporum & illorum coniunctionum, secundum quod clare demonstrant astrologi: dicunt tamen, quod isti possunt Daemonis industria inducere imbres, grandines & fulgura, & alia, de quibus supra; & è conuerso ea sic irruentia remouere. Et ratio est: quia Daemones possunt elementa concutere, & inducere ventos, pluuias, fulgura & grandines: & hoc est quod dicit text. in l. multi. C. de malef. & math. l. eorum, in fin. eod. tit. in d. l. multi, dicitur quod multi sunt, qui magicis artibus manibus accincti elementa concutiunt &c. per

Malefici bonum operantes non puniuntur in iure.

quæ omnia supradicta proueniunt; *in d. l. eorum.* dicitur quoddam ipsi malefici possunt tempestates ipsas remouere, & id operari ne segetibus terræ nascentibus officiant; & propterea intra ciuilia nolunt quoddam isto casu maleficus siue malefica puniatur, quando illorum effectus tendunt ad bonum & utilitatem: istarum enim maleficarum vna componit maleficium, altera tollit: vna instruit, altera destruit: vna polluit, altera sanat: vna impedit, altera soluit impedimentum: & sic vna ludit alteram: Diabolus verò vtramque. Vt plurimum ea quæ destruit maleficium, indicat alteram maleficam siue maleficum, qui, vel quæ maleficium fecerat, non tamen verbis expressis, sed quibusdam signis & coniecturis, ex quibus facile comprehenditur quis fuerit: & hoc prouenit astutia & fallacia Dæmonis, qui delectatur in fraudibus & scandalis hominum, vt dicunt Theologi *in locis supra not.* & habetur *in cap. Episcopi & Nec mirum 27. quest. 5.*

Cæremoniis magicis morbi non inferuntur.

¶ Cum itaque ægritudines, mortes, & accidētia, de quibus *suprà*, proueniāt ex prædictis mixturis & rebus naturalibus, non est dicendum, quoddam procedant ex illis cæremoniis & imaginibus, seu illarum tactibus & sacrificiis & aliis turpibus obseruantis, de quibus *suprà*: sed idem cæremonias illas obseruant, & baptizant imagines, & alia huiusmodi faciunt: quia diabolus, vt aliàs diximus *suprà*, summo perè delectatur in sacrificiis illis, quia cupit adorari; & vt facilius ipsi fortilegi & malefici ad illa deueniant, diabolus persuadet illis, quoddam ex huiusmodi obseruantis & solemnitatibus effectus, de quibus *suprà*, proueniunt: sed valde mentitur, quia proueniunt ex naturalibus rebus, vt *suprà* vidistis. Eodem modo dicendum est de fortilegio siue maleficio amatorio,

in quo sapius dæmon instruit & mandat commisceri Sacramenta Ecclesiæ, vel sanctorum Martyrum reliquias, hostiam sacratam & similia, de quibus *suprà* 3. q. in secunda specie, tamen effectus amoris & flexibilitatis pudici animi ad libidinē non prouenit virtute illius fortilegij siue maleficij, sed virtute diabolica tentationis, & vtriusque sollicitationis & persuasionis intrinsecæ & extrinsecæ, vt *ibi* dixi. Sed hoc idem facit diabolus vt facilius adoretur, & turpius diuinum cultum tractet & dissipet, & illius destructionem quærat.

¶ Sed quæri posset, quare Deus permittit quoddam Diabolus tam turpiter res diuinas & cultum suæ adorationis deturpet & destruat quodammodo, cum facile posset illi resistendo omnia ista prohibere ne fierent, sicut aliàs non permittendo impedit Dæmonem ne possit quædam alia facere, qui aliàs de sui natura facere posset, vt dicemus *infra quest. seq.* Respondeo, secundum communem Theologorum conclusionem, quoddam idem Deus non prohibet hominem hæc facere, ne videatur sibi velle auferre liberi arbitrij potestatem, quam à principio sibi dedit, vt possit operari bonum & malum ad libitum suum; & impediendo ne incidat in malum, videretur sibi auferre illam libertatē, & velle per illam omnino fieri bonum. Ne igitur rûpat aut violet legem, quam à principio ipse constituit, vt sequatur ordo naturæ, sicut à principio ordinatum fuit; idem non impedit hominem, quoddam non faciat ista, & quæcumque alia mala, quando vult operari malum: alioquin quis dubitat quoddam Deo renitente hæc fieri minimè possent. Sed hanc potestatem liberi arbitrij homini dedit vt posset operari bonum & malum quodcumque velit ad libitum suum: si bonum fecerit, conse-

Liberi arbitrij potestas homini à creatione concessa

Liberi arbitrij cur de-derit Deus

quætur homini.

quetur gloriam; ſi verò malum, perpetuam damnationem. Deditque Diabolo facultatem tentandi, vt poſſet poteſtatem ipſam contra quoscūque indifferenter exercere, vt notatur *Gen. 3. & Matth. 4.* ipſemet Ieſus Chriſtus poteſtatem illam tentandi expertus fuit, vt habetur etiā *Marc. 1. & Luc. 4. in princip.*

¶ Sed antequam ad vltiora deueniam, quæro aliqua de remediis iſtis, quæ fiunt erga maleficiatum ad tollendum maleficiū & liberandum maleficiatum. Et primò quæro an liceat impunè conſulere ſortilegium, ſiue maleficiū, vt diſſoluat facturas, & liberet ægrotum à maleficio, & ſimiliter an liceat incantare & coniuurare imbres, grandines & fulgura, ne noceant fructibus arboris, aut plantis. Et dic breuiter, aut nos loquimur de iure ciuili, aut de iure Canonico. Primo caſu licet impunè conſulere & adhibere ſortilegium ſiue maleficiū ad faciendum opera, quæ vertuntur in bonum & proſint; & non debet quis pro bono opere cruciari, *1. eorum. §. fin. & ibi Bar.* hoc notat expreſſè. *C. de Malef. & Mathemat.* & hoc eſt clarum de iure ciuili; ſed de iure Canonico non licet aliquo modo, etiam pro recuperanda corporis ſanitate quærere remedia diabolica & ſuperſtitioſa, licet aliter ſanitas ipſa recuperari non poſſet, niſi per remedia prædicta: ita dicit text. ad literam *in cap. admoneant. 26. quaſt. 7.* & tangit verum Panor. *in cap. 2. conſortij.* vbi potiùs ſanctiſſimi Pontifices patiuntur bona Eccleſiarum furto ſubtracta penitus perdi, quàm quòd quærantur per remedia & artem huiuſmodi; & hinc eſt quòd Eccleſia potiùs tolerat diſſolutionē matrimonij & tanti vinculi ſacramentalis fracturā, quàm quòd velit permittere & concedere maleficiatum contrariis maleficiis liberari,

text. 24. quaſt. 6. ſi per ſortiarias. & de frig. & malef. cap. fin. Et ratio huius eſt: quia magis expedit pati in corporis iactura, quàm animæ, *diſt. capit. fin. de ſortileg. argu. capit. ſolite. de maior. & obedien.* & ibi Panor. & omnes ſcribentes, ad quod ius ciuile non conſiderauit, quod principaliter tendit ad conſeruationem temporalium, *diſto cap. ſolite.* & not. Doc. *in diſto cap. admoneant.* & notatur etiam *in c. nec mirum. §. ad hac. 26. quaſt. 5. quod tene menti.*

¶ Item dicendum eſt de remediis ſuperſtitioſis, ligaturis & appēdiculis, quæ fiunt per ipſos ſortilegos, ſiue maleficos ad ſanandum alias ægitudines non maleficiales, vt eſt febris, dolor capitis, ventris, & ſimiles, quas amouere non licet huiuſmodi remediis: & hoc eſt quod vult dicere text. *in diſto cap. nec mirum. §. ad hac omnia, &c.* vbi dicit quòd ad hæc pertinent ligaturæ execrabilium remedium, quas ars non commendat medicorum: quibus autem pœnis puniantur, qui præmiſſa faciant vel conſulunt facientes, dicetur *infra eod. tit. quaſt. 11.*

¶ Præterea non prætermittam hunc notabilem caſum, qui ſæpiſſimè occurrit in facto, maximè apud ruſticos: reperitur quidam ægrotus aliqua ægitudine: non maleficali loco medicorum, quorum vt plurimùm habent penuriam, adducitur mulier, quæ quibuſdam verbis & remediis aſſerit velle ægrotum breuiſſimo tempore liberare: ægrotus verò qui eſt puræ conſcientiæ dicit, Caue, quia nolo curari per remedia ſuperſtitioſa, & ab Eccleſia reprobata: quia magis expedit, vt patiat corpus quàm anima, vt ſuprà proximè diximus: & illa reſpondet, quòd nullatenùs dubitandum eſt de hoc, quia ipſa cum ſanctiſſimis precibus & orationibus, ac remediis

Curatio
ſuperſtitioſa.

Ligatura cum
precibus
ad remedia
morboſorum.

Remedia
contra maleficia
à iure canonico
interdicta.

remediis Ecclesiasticis vult ipsum liberare, & incipit facere ligaturam, & dicere ægroto, quodd dicat cum deuotione salutationem angelicam aut orationem Dominicam, scilicet *Aue Maria*, vel *Pater noster*: & ipsa quoque magistra aliquas preces alta voce promulgat, deinde duo vel tria verba dicit submissa voce, quæ nulum sapiunt diuini cultus odorem: & licet per illa verba expressa non constet, quodd fiat Dæmonis inuocatio, tamen non possunt congruè adaptari ad sensum præcedentium verborum: quippe, quia quoad illa longè extranea sunt, quæritur, an dicta remedia sint reprobata & superstitiosa: & quilibet diceret quodd non: ex quo non constat aliquid expressè de malo, sed de bono patet expressè.

¶ Solut. tu dic videlicet quod scribit S. Thom. in *sum. quest. 26. art. 2. in tit. de superstitio.* & D. Ioan. lec. in *sum. confes. eod. tit. de sortil. cap. 11.* quodd in istis remediis plura sunt consideranda. Et primò consideranda est utrùm remedia illa naturaliter tales effectus sanitatis causare possint, quod facillè indicabitur consilio medicorum; quodd si tales effectus naturaliter concipere possunt, non erunt iudicanda superstitiosa, sed vera & naturalia, ex quo medicinæ professio approbat illa: si verò tales effectus naturaliter parere nō possūt, sunt omninò illicita & damnata, quia necesse est, quodd pertineant ad quædā tacita pacta cum dæmonibus inita, vt not. S. Aug. in *lib. 21. de Cinit. Dei*, & habetur in *d. c. nec mirū. §. ad hac omnia. 26. q. 5.* Hoc enim specialiter apparet & cognoscitur secundum ipsos, quotiescūque adhibentur aliqui characteres, seu nomina ignota, aut aliæ quæcumque obseruationes, quia manifestū est, quodd naturaliter efficaciam sanitatis & expulsionis ægritudinis il-

lus habere non possunt: talia semper iudicanda sunt superstitiosa & illicita: & ista sit regula firma, per quam facillè iudicari poterit an remedia ipsa sint honesta, vel illicita & superstitiosa: & hæc nota, quia sunt valde vtilia in foro conscientie, & multum conferunt sacerdotibus, his maxime qui laicorū confessionibus incubūt: quæ enim dicta sunt de verbis, eadem dicenda sūt de breuibus & schedulis, quas sapius faciunt isti incantatores, vt suspensæ deferantur ad collū, siue in sinu ipsius ægroti, vbi, si vltra nomina Dei, alias orationes & preces, reperiuntur aliqui characteres, aut nomina ignota, vel malè sonantia ad præcedentia, iudicanda sūt omnino superstitiosa, quia, sicut dicit S. Chrysostomus, multi ^{Nemini} confingunt aliqua nomina Hebraica ^{barbaro-} Dei & angelorū, & alligant, quæ non ^{rū con-} intelligentibus metuenda esse videntur. ^{fectio.} Cauendū est etiam, ne aliquid falsitatis contineant: quia impossibile esset, quodd effectus dictorum operum possit expectari à Deo, qui non est auctor, neque testis falsitatis, sed puræ veritatis, vt habetur *Ioan. primo: Plenū gratia & veritatis.* Illa etiam breuia reprobata sunt in quibus apparent nomina quædam ignota, ineffabilia & inusitata: vel sub hac conditione traduntur, quodd, quicūque portauerit breuia huiusmodi apud se, nullos timeat hostium incursus, aut insultus: vel quodd sibi aliquid boni continget, inueniet, vel consequetur, aut aliquid aliud simile: omnia ista sunt ab Ecclesia reprobata, meritò damnabilia & punienda: vide D. Io. lec. in *sum. confes. 13. c.*

CAP. VII.

SUMMARIUM.

- 1 Sortilegi & Strigimaga, siue Lamia an verè & corporaliter deferantur à diabolo quouis voluerint.
 - 2 Diabolus potest somnia & imaginationes in humanis mentibus imprimere.
 - 3 Febris est morbus naturaliter in humano corpore causatus.
 - 4 Striga & malefica sunt extra protectionem Ecclesie.
 - 5 Diabolus summopere nititur Christianos à vero cultu auertere.
 - 6 Angelus quid propriè dicatur.
 - 7 Corpora à Damonibus assumpta an sint vera vel phantastica.
 - 8 Corpora à Damonibus assumpta ex qua materia sint.
 - 9 Corpora à demonibus assumpta an virtutem habeant generatiuam.
 - 10 Sperma hominis oritur ex purissima substantia cibi iam digesti.
 - 11 Sperma non generatur in corporibus à demonibus assumptis
 - 12 Damon potest assumpto corpore coire & generare. Filius ex damonis coitu generatus cuius filius dici debeat.
 - 13 Dæmones multa agere eorum natura possunt: sed à diuina maiestate impediuntur.
 - 14 Dæmones non faciunt miracula, sed bene angeli boni & homines.
 - 15 Miraculum est testimonium diuina virtutis.
 - 16 Damonis virtus vehemens est & acuta.
 - 17 Dæmones possunt in homines dupliciter operari.
 - 18 Dæmones possunt Deo permittente in corporali specie hominem de loco ad locum deferre.
- Mall. Malefic. Tom. I I.

- 19 Diabolus an naturaliter Christum super pinnaulum templi detulerit.
- 20 Spiritus siue angelicus siue humanus multa est potentia.
- 21 Rei sue quilibet dicitur moderator & arbiter.
- 22 Magi Pharaonis an arte sua virgas veraciter verterint in serpentes veros, non illusorios.
- 23 Animal brutum an arte diabolica & magica loquatur.
- 24 Asina Balaam qua virtute ipsum fuerit bis allocuta.
- 25 Simulachrum fortuna quondam Roma habitum locutum fuisse Valerius Maximus refert.
- 26 Sortilegium primò profitentes quam obseruent solemnitatem.
- 27 Sortilegium profitentes sub qua forma diabolum adorent.
- 28 Ratio legis principaliter est attendenda.
- 29 Striga & apostata differunt.
- 30 Apostatarum species sunt due.
- 31 Apostata quo casu sit deterioris conditionis haretico.

SEPTIMÒ quæro an isti Sortilegi & Strigimagæ siue Lamiæ verè & corporaliter deferantur à dæmone, vel solum in spiritu. Resp. Quæstio ista est multum ardua & famosa. Doct. vtriusque facultatis tenent quoddam feruntur in corpore: sed dumtaxat deluduntur in spiritu, per text in capitulo Episc. vigesima sexta. quæst. 5. ex quo textu videtur firmiter probari ista opinio: Theologi verò tenent contrarium, quoddam dæmon potest deferre corporaliter hominem viuentem de loco ad locum vero motu locali: & per consequens quoddam defert istas lamias siue striges corporaliter, vt supra: quam opinionem rationibus, auctoritatibus,

K K ritatibus,

ritatibus, & exemplis prælatè demonstrant: ego verò vtramque referam, demum superaddam opinionem meam. Fundamentum, vt dixi, prioris opinionis est textus in dicto c. *Episcopi*. vbi dicitur, quòd *Quedam scelerata mulieres retrò post Satanam conuersa demonum illusionibus & phantasiis tam grauitè seductæ sunt, quòd credunt se & profitentur cum Diana dea paganorum nocturnis horis, vel cum Herodiade, vel cum innumera multitudine mulierum equitare super quasdam bestias, & multarum terrarum spatia intempesta noctis silentio pertransire, eiusque inssionibus obedire, velut domina & certis noctibus ad eius seruitium euocari. Et in fine dicitur, quòd Dæmon quam primùm mentem cuiuscunque mulieris ceperit, & illam per infidelitatem subiunguerit, illicò transformat se in diuersas species personarum, & mentem, quam captiuatam tenet in somniis deludens, per quaque denia deducit: & cum solus spiritus hac patitur, infidelis hac non in spiritu sine anima: sed in corpore euenire opinatur. Deinde subiungitur ratio: Quis enim in somniis & nocturnis visionibus non extra seipsum deducitur, & multa videt dormiendo, quæ nunquam vigilando viderat? quis verò tam stultus & hebes sit, qui hæc omnia, quæ in solo spiritu fiunt, etiam in corpore accidere arbitretur? Hæc sunt quæ in effectu dicuntur in d. c. *Episcopi*. per quem tex. dicunt manifestè probari, quòd istæ mulieres strigæ siue strigimagæ, & strigones (vt vulgariter loquar) & cæteri qui sunt maleficæ professionis, nō in corpore, sed in spiritu duntaxat deferuntur: hoc est, quia in somniis deluduntur à dæmone, & omnia quæ ipsi vel ipsæ asserunt corporaliter vidisse, tetigisse, fecisse, & præsentialiter interfuisse, omnes sunt illusiones dæmo-*

Depor-
tatio
Sortile-
garum
non est
realis.

Delatio
Strigum
præsti-
giola.

num præstigiola, & figuræ apparètes oculis intellectus & mentis iam captiuatæ ipsorum virorum siue mulierum: quas figuras & apparentia signa, ac operationes illas diabolus tam subtiliter & diligenter accommodat, quòd vnusquisque, qui illa videt in somniis, oculo mentis verè & corporaliter vidisse non dubitet, imò teneat & firmiter credat more somniantis: & tamen verè corpus non mutatur de loco.

¶ Præterea dicunt ipsi, si esset verum, quòd Dæmon deferret hominem corporaliter de loco ad locum tam veloci motu ad remotissimas partes, sequerentur plura inconuenientia, & maximè hoc, quia posset ad libitum suum trahere quoscunque etiam inuitos, & illos deferre ad extranea & deserta loca, & compellere illos ad peccandum, aut malè tractaret eosdem: vel etiam quoscunque cupidos perficere longum iter breuissimo tempore posset illos apprehendere per aërem corporaliter ictu oculi, & deferre vsque ad locum ipsum, ad quem peruenire desiderant, & sæpius hoc faceret, quoniam ex his multi reperiuntur, qui vellent euolare, si possent, hi maximè qui magnorum principum secreta & ardua negotia tractant; imò posset etiam trahere hominem ad infernum; & sequeretur diuinæ legis destructio: quia data possibilitate in vno quoad materiam corporalis delationis, sequitur in omnibus aliis, quæ sunt eiusdem ponderis & qualitatatis, vt dicit Sanctus Thom. in tract. *quest. prima partis quest. 5. in tit. de mira. & q. 16. art. 9. & 10. titulo de dæmon.* quam potestatem, licet Satanæ habebat tempore legis antiquæ ante Christi incarnationem & passionem: tamen per mysterium mirabilis passionis, illa potentia, quam habebat Satanæ illius duplicis manus attrahen-

Ratio-
nes con-
tra trans-
uersionē
diabolici-
cam.

attractantis & compellentis, partim fuit totaliter abscissa & remota: partim verò debilitata siue angustata, vt alias diximus *sup. q. precedenti*, aded quodd hodie non potest ista miracula facere, nec hominem deferre, aut compellere ad malum, secundum quod concludit sanctus Bonauent. *in 3. sentent. distinct. 19. q. 3. num. 22. 23.* Item sequeretur aliud: quodd quotiescumque isti Sortilegi & malefici vellent aliquem incarcerationum crimine capitali à furca vel ultimo supplicio liberare, possent vtique ad ipsorum libitum hoc facere, si dæmones possent aliquem corporaliter deferre: quia isti magi mandarent dæmoni, vt dictum incarcerationum apprehenderet, & extra carceres incolumem deferret: quod esset valde mirabile si esset verum, quia isti essent domini dominantium, quinimò ipsi met dum capiuntur pro ipsis criminibus sortilegiorum: si possent à Dæmone corporaliter deferri, semper facerent se deferre extra carceres, & euitarent pœnas corporales, aded quodd rarissimi aut nulli ipsorum perirent: & tamen videmus contrarium, quodd ipsi malefici tota die capiuntur, cruciantur mille tormentis, suspenduntur laqueo, concremantur igne, & multis aliis suppliciis afficiuntur absque aliquo impedimento: vnde sequitur, quodd ipsorum corpora non sunt in Dæmonis potestate, sed animæ solùm.

¶ Nec est mirandum, si ea, quæ istæ strigimæ & alij similes vident oculo mentis, in apparentia, siue in imaginatiua intellectus dormiendo, asserunt verè & naturaliter vidisse, & corporaliter interfuisse: quia sæpe videmus quodd somniantes aded verisimilia putant ea, quæ prius viderant esse in somniis, vt pro veris quandoque illa promulgare nondu-

bitent, aded firmiter insistant in illa opinione. Si enim vapores & fumositates ciborum ex stomacho insurgentes ad cerebrum similes efficiuntur & somnia causare possunt (vt medici testantur) quantum magis Dæmon potest apparentias ipsas humano intellectui representare & demonstrare mille rerum species, quæ nullæ sunt: hoc enim negat nemo.

¶ Præterea si febris, quæ est morbus naturalis, & ex indispositione ^{Febris} elementorum corporeorum vt plurimum causatur, & est calor mutatus in ignem, vt inquit Galen. *in priori parte aphorif. 6. c.* qui aggrediens quandoque partes illas cerebri intellectiuas, aded illas vehementer apprehendit & præoccupat, quodd inducit phrenesim, ita quodd ægrotus vigilando & loquendo in meridie efficitur phreneticus, & ex sano intellectus efficitur insanus, demens, furiosus: & dum plures adsunt non veretur fatua quædam & extranea loqui & affirmare pro veris, item videre multa, quæ nulla sunt in veritate: si enim accidentia huiusmodi inanimata permutant hominis intellectum, ita tenaciter & verisimiliter, quanto magis Diabolus, qui est substantia spiritualis, & creatura Dei animata, sensibilis, & ingeniosa potest istas imaginationes & apparentias demonstrare humano intellectui: quia cum sit incorporea, potest partes illas imaginatiuas intellectus præoccupare, & demonstrare per apparentiam aliqua esse, quæ in veritate nulla sunt, naturaliter & aded verisimiliter, quodd quis putet etiam medio iureiurando affirmare vera esse & interuenisse, quæ nulla sunt vera, neque naturalia, vt *d. c. Episcopi*.

¶ Sit ergo conclusio istius opinionis, quodd istæ mulieres strig s nuncupata, aut viri eiusdem professionis

Striges
nullo
modo
deferū
tur in
corpo-
re.

Confes-
sio Ma-
leficij

non deferuntur à Dæmone in corpo-
re, aliquo pacto, sed duntaxat deludū-
tur in spiritu. Quæ opinio exemplo
etiam comprobatur. Quidam maritus
ex oppido quodam agri Sabinensis
habens vxorem maleficam siue strigem
(vt vulgariter dicunt) de quo ta-
men crimine maritus non habebat
certam notitiā: sed suspicabatur satis,
de ipsa interrogata quandoq; ab ipso,
nunquid esset verum, quod ipsa esset
talis professionis & sectæ: semper mul-
lier ipsa audacter negauit; deinde
paulatim crescēte fama contra ipsam
de isto crimine, quam maritus ex plu-
rium virorum fide dignorū testimo-
nio & relatione perceperat, quod
dicta vxor multum stricte conuersa-
batur cum quibusdam aliis mulieri-
bus: quæ erant strigæ & maleficæ pu-
blicæ, & quod interueniebat cū eis ad
multa turpia maleficia: & ad congre-
gationes etiam nocturnas: vnde ma-
ritus decreuit velle animum suum
declarare & ipsam in flagranti apprehen-
dere; & cœpit inuigilare pluri-
bus noctibus magna cum diligentia
& attentione: & ita stetit vigil per
duodecim noctes vel circa, vt videret
si ipsa de nocte ibat ad ludū Dæmo-
num, vel ad faciendum aliquod ma-
leficium, & singulis noctibus obser-
uabat inquirendo lectum postquam
vxor venerat dormitum, si reperiēbat
ipsam penes se: aut locum vacuum, &
semper illam adinuenit, & manibus
palpauit, quæ apud ipsum iacebat.
Deinde mulier ipsa paucos dies vnā
cum quibusdam aliis mulieribus strigibus
& maleficis capta & incarcerationa
fuit: quæ vnā cum aliis examinata,
demum confessā est venisse ad ludum
vnā cum aliis mulieribus incarcerationis
eius sociis, tali die vndecima mensis,
&c. & tali nocte, & hora &c. idem
ē conuerso fatebantur aliæ. Maritus
verò volēs vxorē defendere asserēbat
sub grauissimo iuramento, quod illa

noctē, de qua dicebatur, & illa hora
maximē vxor sua erat in lecto, apud
ipsum iacens, & quod illam studiosē
tetigit non semel tantum: sed iterū &
pluries: & allocutus fuit cum ea, ergo
sequitur quod corpus nō patitur neq;
mouetur à Dæmone: sed solus spiritus
hæc patitur per dictas illusiones.

¶ Contrariam tamen opinionem
quā plures excellentissimi viri tenuerunt,
quod imò verē & naturaliter
deferantur in corpore: & hanc opi-
nionē omnes ferē Theologi sequun-
tur. S. Bonau. in 4. sent. dist. 19. q. 3. S.
Aug. in lib. 10. & 11. de Ciuit. Dei. S.
Thom. in sum. secunda secunda. q. 93.
art. 5. in tit. de superst. & idem Thom.
in tract. qq. prima partis. q. 8. in tit. de
mira. & q. 16. art. 5. & 6. in tit. de Dam.
& quidam modernus Theol. magister
Syluest Prier. in quodā tractatu quem
nuper edidit de strig. Dæmon. miran.
lib. 1. c. penult. & l. 2. c. 1. vbi non tenet
expressē, quod possunt corporaliter
deferri atque deferuntur à Dæmone
ea maximē ratione, quia Dæmon na-
tura sua, & secundum eius vires &
potentiam naturalem potest mouere
& portare corpus longē etiam magis
ponderosum, quā corpus hominis
de loco ad locum motu locali, Deo
tamen permittente & non aliter: &
satis isto casu Deus videtur permitte-
re quando Dæmoni non resistit in
istis operibus: Quod non resistat, sed
permittat, patet; quia & viri, & mulie-
res, qui fecerunt hanc professionem
saltim expressam, vt faciunt commu-
niter omnes istæ striges & maleficæ,
quæ omnes sunt extra gremium Ec-
clesiæ, & à communionē fidelium peni-
tus alienæ, de quibus Deus & Eccle-
sia nullam penitus curam gerit, &
habentur siue reputantur pro crea-
turis diaboli, vt notat 26. quæst. 2. qui
sine Salvatore. & q. 5. d. cap. Episcopi
in princ. & pluribus aliis rationibus
& auctoritatibus, de quibus latius per

Maritus
vxorem
Malefi-
cam de-
fendere
conatur
in iudi-
cio.

Ratione
proba-
tur tras.
uactio.

Striges
deferun-
tur in
corpore
ex quin-
que ra-
tionibus

eos in loc. pred. concludentes in effe-
ctu Dæmonem deferre posse hominē
de loco ad locum motu locali verē &
corporaliter, & respondent ad dictū
cap. *Episcopi*, quorum responsio hoc
concludit in effectu, quod ille text. lo-
quitur de alia secta mulierum longē
diuersa ab ista. Ego autem olim ad-
hærebam priori opinioni per text. in
d. cap. *Episcopi*: nihilominus postea ex
longa rerum experientia, & causarum
huiusmodi multitudine ne propter
multas ac varias earum operationes &
exempla, quorum aliqua vidi, aliqua
verō à fide dignis accepi, sum modò
istius secundæ opinionis, quod defe-
rantur in corpore. Pro cuius declara-
tione præponam. Primò aliqua cui-
dentiæ. Secundò fundamenta quæ-
dam declaratiua. Tertiò nonnulla
exempla subiiciam pro corroboratio-
ne. Quartò respondebo ad ea quæ
dicuntur *suprà* pro priori opinione &
maximè ad dict. cap. *Episcopi*. Quint-
tò & vltimò deducam inconuenien-
tia quædam, quæ sequerentur tene-
do priorem opinionem. Primò igitur
pro euidentiâ præsuppono vnum,
quod est tritum apud omnes Theolo-
gos & Canonistas, quod Diabolus
inter alia desideria quæ ipse habet,
hoc vnum tenet, quod summopere
desiderat ab homine adorari: & sicut
Deus maxima cum veneratione cul-
tum habere, & in hoc vehementer
satagit vt Christianos à vero diuino
cultu auertat, & illos obediētes at-
que deuotos suæ potestati subiciat,
vt ab eis cultum ipsum recipiat: ita
dicit S. Aug. lib. 10. de Ciuit. Dei. re-
latus per sacros Canones in cap. nec
mirum. §. magi. & sequen. 26. quest. 5. &
S. Bonauentura in 4. sent. dist. 19. q.
3. S. Thom. in sum. secunda secunda.
q. 95. art. 5. in tit. de superstit. in quo
quidem cultum eundem ferè, ritum &
ordinē tenet, quē in vero cultu diui-

no obliuat Ecclesia, & nō solum cir-
ca res & mysteria: verum etiā quoad
personas: sicut enim Ecclesia & Chri-
stiana religio admittit plures viros di-
uersæ cōgregationis, habitus & no-
minis: sicut est congregatio & religio
S. Benedicti, quæ est monachorū: itē
S. Augustini, Dominici atque Francis-
ci, & aliorū, qui licet sint diuersi no-
minis & habitus, & circa modū viuē-
di diuersas regulas obseruent: tamen
quoad diuinū officiū scilicet horas or-
dinatas & Missarū celebrationē, & alia
pia opera omnes tendunt ad eundē ef-
fectū, scilicet laudandi Deū & orandi
pro animæ suæ salute & proximi: eodē
modo Satanas sub sua diabolica reli-
gione recipit plures professos diuersæ
professionis, habitus, & nominis, qui
habēt diuersos ritus & mores: tamē in
effectu omnes tēdūt ad idē, scilicet ad
laudādū & venerādū diabolū inferna-
lē, & illi bonā fidelitatē & homagiū
continuādū, & hoc est quod dicit tex.
in c. excommunicamus, in princ. Et pri-
mū & secūdū de hæret. {Facies quidē
habentes diuersas, caudas autē adinuicē
colligatas: quia de veritate omnes
conueniunt in idipsū, de quibus qui-
dē diuersis nominibus, ac diuersorum
ordinū professoribus sub eadem reli-
gione constitutis, diximus *suprà* latius
eod. tit. q. 2. Secundò euidēcialiter præ-
suppono, quod Angeli tū boni, cū
mali secundū Philosophum, & cō-
muniter Theologos, sunt substantiæ
quædā spirituales, intellectuæ, mobi-
les arbitrio, & incorporeæ, quæ non
dependent à corpore, nec quoad sui
principium, nec quoad finem, & non
habent corpora naturaliter sibi vnita.
Ita dicit S. Thom. in tra. et. qq. disput. in
prima parte, tit. de mira. q. 6. & licet nō
habeāt corpora naturaliter sibi vnita,
possūt tamē quādoquē volūt assūme-
re diuersas corporeas formas, & cū il-
lis diuersimodē hominibus apparere,

Cultus
Dæmo-
nis ob-
seruatur
iisdem
ferè riti-
bus &
ordini-
bus ac
inter
Chri-
stianos
& Ca-
tholicos

Angeli
rum de-
finitio.

Corpora à dæmoni-
bus af-
sumpta
an sint
naturalia aut
apparen-
tia.

& multas naturales operationes in assumptis corporibus huiusmodi efficeret: vt idem Thom. testatur *ead. tit. q. 7.* & S. Aug. in 3. de Trinit. & idem Aug. 12. cap. super Genesi. Sed dubitatur, an corpora huiusmodi sic assumpta sint vera & naturalia corpora, vel phantastica & apparentia. Solut. Dic quodd non sunt vera & naturalia ex carne, ossibus, & neruis formata: sed sūt quasi naturalia, & similitudinaria: & licet habeant in se aliquas operationes naturales, sicut est motus localis, locutio, delatio, comestio, potus, quamuis ista duo vltima sint naturalia, quoad principium tantum, non quoad finem: quia cibi & potus assumptio fit naturalis in eis, sicut in homine: digestio verò nulla fit, quia substantia cibi & potus non conuertitur in nutrimentum talis assumpti corporis; & licet plures habeant ex ipsis operationibus naturalibus, non tamen omnes habent, sicut est crescere, pinguescere, nutriri, macrari, dormire, audire, generare, & similia ista non habent, nec alia, quæ mutant formam dicti assumpti corporis, sicut esset etiam ægrotari, pallefcere, & similia: quæ quidem corpora non dicuntur esse perpetuò & naturaliter vnita dictæ substantiæ spiritali, sicut est vnio animæ ad corpus humanum: sed est qualis qualis vnio, & adhærentia quædam sicut moti ad mobile, vel figurati ad figuram.

¶ Deinde videndum est ex qua materia corpora ipsa dicuntur esse composita seu fabricata, an ex aliqua materia elementari simplici vel composita, aut ex alia substantia separata. Dic, quodd ex quolibet elemento confici possunt, nihilominus magis communiter fiunt ex aère, quem ipsi angeli possent facilius inspissare, & ingrossare, & corpus ipsum formare: deinde in eorum resolutione,

dum à spiritu separantur, similiter fit facilius resolutio: quia resoluuntur in fumum & vapores: vt idem Thomas comprobatur *ead. titulo quest. 6. in fine.*

¶ Et quod dixi, corpora huiusmodi non habere virtutem generatiuam, est verum in angelo bono vtroque modo, ex quo nullam habet operationem generandi: nec quoad potentiam, neque quoad actum: quia hoc non conuenit naturæ angelicæ, quæ coitum ipsum & omne aliud peccatum penitus abhorret, cuius est quodammodo incapax. *ut tenet.*

¶ Dæmones verò benè possunt in assumptis corporibus generare, quippe quia in coitu carnali, sicut in aliis peccatis, summoperè delectantur: si qua tamen generatio ex illorum coitu succederet, illa non prouenit ex semine illius assumpti corporis, quod nullum habet in se: quia ex quo non habet virtutem digestiuam, non habet etiam virtutem generatiuam, quia caret sanguine: nam sperma oritur ex purissima substantia cibi iam benè digesti, vt inquit Auic. *fen. 20. in tract. pr. cap. 2.* vbi dicit, quodd sperma est superfluitas digestionis quartæ, quæ fit cum cibo dispartitur in mēbris resudando à venis, tertia digestio. ne iam completa, & est de summa humiditatis proxima coagulationi, ex qua nutriuntur membra dura & vena arteriæ. Istæ enim operationes naturales non conueniunt corporibus assumptis per Dæmonem, quia non sunt naturalia, idè non faciunt sperma, nec possunt per se ipsa virtute propria generare. Diabolus igitur in coitu generat ex spermate alieno, scilicet alicuius viri in somniis polluti, aut etiam in vigilia quotiescumque Dæmon in forma succubi se transformat, id est, in forma mulieris, & habet coitum cum viro: tunc recipit formam

Sperma-
ris ortus

Sperma
non ge-
neratur
in cor-
poribus
assumptis.

Filius ex
coitu
Dæmo-
nis na-
tus quo-
modo
dicatur.

formam viri : & quando citius velo-
cissime accedit ad mulierem in forma
scilicet viri , & assumens coitum cum
ea intromittit dictum sperma in natu-
ra & matrice mulieris , & inde sequi-
tur prægnantia mulieris infantis , &
generatio , ac si mulier cum naturali
viro coitum habuisset : tamen infans
ipse , si oriatur , non dicitur esse filius
Dæmonis , sed illius cuius erat sper-
ma. Ita firmant communiter Theolo-
gi, S. Aug. in 3. de Trinit. & 21. de
Civit. Dei. & S. Thom. in dicto tract.
99. in prima parte tit. de mira. quest. 8.
ver. ad primum.

Angeli
opera-
tiones
in assup-
tis cor-
poribus.

¶ Conclufiue igitur dico in hoc
secundo euidentiali , quòd Angelus
tùm bonus cùm malus in assumpto
corpore regulariter retinet & opera-
tur omnes illas operationes natura-
les, per quas nō alteratur forma assup-
ti corporis: sed remanet in esse suo &
in eadē proportionē figuræ & formæ:
omnes verò operationes per quas al-
teratur forma siue figura corporis
prædicti , de quibus *suprà* diximus,
sunt illis prohibita, ratione prædicta.
Ita firmant ipsi Theologi in locis præ-
dictis : sed deferre corpus aut aliud
pondus de loco ad locum , motu lo-
cali , non immutat formam dicti as-
sumpti corporis : ergo sunt capaces
istius operationis.

¶ Tertio præsuppono quòd an-
geli , id est , Dæmones multa facere
possent secundum eorum naturalem
virtutem & potestatem , quæ tamen
facere non possunt, diuina prouiden-
tia ipsos reprimente, eorum operibus
resistente : & sic maiora possunt in
habitu & potentia, quàm in actu. Ita
idem Thom. in tract. 99. q. 5. tit. de mi-
racul. & Aug. in 3. de Trinit. vbi dicit,
quòd angeli mali quædam facere pos-
sunt eorum virtute & potentia natu-
rali , si permetterentur à Deo , quæ
idedò facere non possunt : quia non

permittuntur. Impediuntur itaque
quandoque ab illis agendis , ad quæ
eorum naturalis virtus se extendere
potest. Idem etiam comprobatur S. Bo-
nauentura in 2. senten. lib. 2. dist. 7. vbi
latè disputat de virtute & potentia
Dæmonum , quam habent respectu
creaturarum , quid possint , qualiter,
& quantum possunt & quantum eis
permittitur à Deo, vbi enumerat plu-
res operationes naturales , quas Dæ-
mon facere potest tam in assumpto
corpore, quàm sine eo.

¶ Quaitò & vltimò præsuppono,
quòd licet angeli boni , & homines
quandoque per fidem & diuinam
gratiam operentur miracula & fa-
ciant aliqua , quæ sunt vltra eorum
naturalem virtutem & potestatem,
dicit S. Augustinus in 3. de Trinitate,
Dæmones tamen miracula aliqua
operari non possunt, vt sint vera mi-
racula : quoniam miracula ipsa sunt
per gratiam & donum Dei : quia est
diuina virtus in effectu , quæ mira-
cula facit, mediante persona & instru-
mento angelico , siue humano, sicut
gratia prophetandi tradita fuit san-
ctis Prophetis simplicibus & ignaris,
vt refert S. Gregor. in 2. dialogo : &
idem Gregor. in prima homel. super
Ezech. Miraculum enim, siue opera-
tio miraculosa, est quoddam diuinum
testimonium indicatiuū diuinæ vir-
tutis & veritatis , vt dicit S. Thom.
in d. tract. prima parte quest. 5. de mira.
ver. Respondeo quòd si demonibus, quo-
rum est tota voluntas ad malum , po-
testas hæc daretur à Deo faciendi mi-
racula , Deus ipse falsitatis eorum te-
stis existeret , quod diuinæ bonitati
penitus incongruit.

Miracu-
li defi-
nitio.

Concludendum est igitur , quòd
Dæmones non faciunt nisi ea, ad quæ
eorum naturalis virtus se extendit &
diuina voluntas non refragatur , sed
permittit, vt idem Thom. hæc eadem
testatur

Dæmo-
nis vir-
tus acu-
tissima.

testatur *ibi*. Virtus enim Dæmonis est adeò vehemens & acuta, quòd multa opera quæ ipse facit, eius virtute & industria, & ex rebus naturalibus adeò bene componit & velociter exequitur, quod homines, qui illa vident, dicunt esse miracula, licet in veritate nō sint. Possunt ergo Dæmones mirabiliter in nobis dupliciter operari, non modò per veram corporis transmutationem, quando fit vera mutatio corporis. Alio modo per quamdam illusionem sensuum ex aliqua immutatione imaginationis: neutra tamen operatio est miraculosa, sed per modum artis & naturæ composita, vt *ibi*: vide *in d. q. 5.* Quibus sic præsuppositis dico, quòd Dæmones, Deo permittente, possunt in assumpta corporali forma hominem deferre verè & naturaliter de loco ad locum motu locali, & per consequens illas strigimagas, & sortilegos profectos deferant ad nutum in naturali forma, ad quæcumque loca: quod dictum probatur primò ratione per ea, quæ notat S. Thom. *in tract. qq. in prima parte, quest. 16. art. 10.* vbi dicit, quòd in actionibus virtutum actiuarum considerandus est ordo rerum, qui non solum attenditur secundum naturas ipsarum rerum: sed etiam secundum earum motus. Habent enim & ipsi motus quemdam ordinem ad inuicem, qui dupliciter consideratur: vno modo secundum propriam rationem; & secundum hoc motus localis ad alios motus duplicem habet comparisonem. Prima est, quia ipse motus est primus motuum: secundo, quia per motum localem minima variatio fit circa mobile. Nam cum per alios motus varietur aliquid, quod est intrinsecum rei, puta qualitas, quantitas, accidens, aut forma substantialis, per motum istum localem variatur solum corpus secundum aliquid

Motus
localis
ad alios
duplex
est con-
sideratio

extrinsecum, quod est ipse locus, per cuius mutationem non mutatur nec alteratur res in substantia, vel in accidenti, aut alia qualibet eius qualitate intrinseca: & quantum ad hæc secundum prædicta competit quòd corpora moueantur à substantiis spiritualibus motu locali facilius & immediatius quàm aliis motibus. Alio modo consideratur ordo motuum secundum ordinem mobilium: sicut enim motus cæli est prior motu corporis elementaris, ita motus corporum cælestium est prior motu corporum inferiorum respectu ordinis, & secundum hoc competit superioribus substantiis spiritualibus mouere superiora corpora cælestia: ita etiam inferiores substantiæ spirituales, quæ sunt Dæmones respectu peccati & priuationis gratiæ conuenit quòd mouere possint, & moueant corpora inferiora, siue humana sint, siue alia; quia data possibilitate in vno, per consequens datur omnibus aliis: his maxime, quæ sunt eiusdem ponderis vel magnitudinis, vt dicit idem Thom. *in d. tit. de Dæmon. quest. 16. art. 10. in fine*, & habetur per S. Aug. *in 3. de Trinit.* vbi dicit quòd Dæmones colligunt quædam semina, ex quibus formant species quasdam, siue animalia viuientia, quæ fieri non possunt absque corpore mobili: ergo mouere possunt corpora inferiora de loco ad locum motu locali.

¶ Secundò probatur hæc opinio auctoritate sacri Euangelij *Matth. 4.* vbi Diabolus in assumpta humana forma tentando Iesum in deserto adduxit illum in sanctam ciuitatem: & statuit ipsum supra pinnaculum templi, quod est locus quidam excelsus & eleuatus, super quo Doctores antiquæ legis prædicabant, & doctrinam legis prædictæ publicè populosque docebant, vt dicit S. Thom. *in Glos. sup.*

Dæmon
in forma
humana
an reali-
ter deus,
aut
Christus.

Chri-
stus à
diabolo
de terra
elevator
est.

sup. d. c. 4. in vers. Diabolus autem, &c. ubi dicit: Nota quòd omnia opera illius tentationis corporeis sensibus completa fuerunt, quia Diabolus tunc apparuit Christo in forma humana: & licet duæ sint opiniones Theologorum super illo puncto, qualiter Christus statutus fuerit super illo pinnaculo, an per delationem Dæmonis, vel quòd ipsemet pedibus propriis ascenderit mediantibus diabolicis persuasionibus: verior tamen opinio est illa, quòd fuerit portatus à Dæmone, scilicet elevator de terra, & vnico ictu siue momento fuerit positus in loco prædicto: & hæc intelligentia magis conuenit litteræ Evangelij, dum dicit, *statuit*, quod idem est sicut posuit, siue constituit: si enim pedibus propriis Christus ascendisset ad Dæmonis persuasiones, tex. dixisset, *Adduxit*, sicut dixerat *suprà*, quando illum adduxit in sanctam Ciuitatem. Vide S. Thom. in d. *Glos.* Albertum magnum *super d. 4.* & S. Bonauenturam in 2. *sent. lib. 2. dist. 7. per totum.* quod manifestius demonstratur: quòd Christus delatus fuit à Dæmone ex eo, quod omnes Theologi firmi ter ibi concludunt, quòd Christus, dum statueretur super dicto pinnaculo, reddidit se inuisibilem circumstantibus qui ibi aderant, ne insurgerent clamores in populo, putantes miraculosè Christum ascendisse locum: qui si propriis pedibus naturaliter ascendisset, non erat opus quòd se inuisibilem redderet, ex quo nihil mirandum fecisset. Fatendum est igitur quòd Diabolus ipsum assumpsit de terra & raptim vnico ictu statuit illum super dicto pinnaculo. Cum itaq; Dæmon portauerit Christum in vero corpore, qui erat Deus & homo: & verum corpus humanum habebat, ipsumque mouerit de loco ad locum, etià forsū, quod difficilius est motu locali, Deo permit-

Mall. Malefic. Tom. I I.

tete, nulla ratio diuersitatis redditur, quare non possit etià Deo permittente portare homines istos, ipsosque mouere motu locali ad nutum de loco ad locum, eo maximè accedente hominis voluntate, secundum ea quæ diximus *suprà* in 3. *euidet.* Tertio probatur sic: Si humanus spiritus, qui est anima, quæ est inclusa in isto carcere terreno corporis humani, habet vires mouendi corpus ipsum de loco ad locum, ascendendi, descendendi, currendi, saltandi, sistendi, & aliud quoque corpus supra suum portandi ad omne eius libitum, quæ est minus potens natura angelica, ut dicit S. Aug. in 3. *de Trinit.* & S. Thom. d. q. 16. *art. 10.* quanto magis Dæmon, qui est substantia spiritualis libera & soluta, nullòque premitur pondere carnis, quis neget quòd similes operationes naturales & longè maiores in assumpta corporali forma diuina potentia non reprimete operari non possit? Certè nemo. Et quòd ipse Dæmon sit longè maioris roboris quam homo, imò pluribus hominibus simul, habetur per S. Aug. in lib. 10. *de Ciuit. Dei* relatum 26. q. 5. *c. nec mirum.* *super hoc.* Non est igitur mirandum, si dæmon corpus humanum per æthera portare possit, & quam velocissimè, dummodò diuina voluntas sibi non repugnet: ad quæ faciunt ea, quæ diximus *suprà* in 4. *euidentiali*, & quæ dicemus *infra* in sequenti membro.

Spiritus
omnes
multæ
sunt po-
tentia.

¶ Quarto dico, quòd vnusquisque eorum, quæ sua sunt, est bonus moderator & arbiter, *l. in re madata. C. manda.* & de rebus propriis quisque potest ad libitum suum disponere, imò ab ipso Domino auferri non potest absque eius libito voluntatis, *l. id quod nostrum est. ff. de reg. in l. fin. ff. de pace.* & per Bart. in *l. iuris gentium. ff. eod. tit.* Iste enim strigimagæ, magi & sortilegi per illam professionem effecti sunt Dæmonis creaturæ, eo quòd sponte

Quisque
rerum
suarum
modera-
tor &
arbiter
est.

L I sua

sua sub illius imperio & potestate se subiecerunt, vt latius *suprà* diximus in 2. & 3. *quest.* ergo sequitur quòd Dæmon de ipsis, siue in anima, siue in corpore, ad eius libitum quidquid vult disponere potest Deo permittente, qui in hoc Dæmoni nullum præstat impedimentum: sed relaxat sibi arbitrium & libertatem virium suarum: in istos dico professos, nõ autem in alios secundum quod dicit S. Aug. in libro 10. de Ciu. Dei. & in 4. de Trinit. & S. Thom. d. *quest.* 16. art. 9. & 10. & habetur in cap. *Episcopi*, ibi: *Mentem quam Diabolus captiuatam tenet per quæque deuia ad eius libitum deducit, &c.* Ex quo enim ipsi semel Deū reliquerunt abnegantes fidem Catholicam & totum Christianæ religionis cultum, non est dicendum quòd Deus amplius ipsos protegat, vel de his curam aliquam habere velit: sed illos dimittit penitus sub potestate & arbitrio Satanæ, postquam illi sponte & sub eius imperio se subiecerunt: & eum principem habere voluerunt: cum sint igitur extra communionem fidelium, non sunt amplius oues Christi, quæ fuerunt traditæ in custodiam Petro: sed sunt oues externæ, scilicet Diaboli; vt habetur in cap. *firmissime.* & in cap. *excommunicamus*, in princ. extra de hæret. & d. c. nec mirum. 26. *quest.* 5. & eadem causa. *quest.* 2. qui sine Salvatore nimirum: ergo sic Dæmones illos deferunt etiam in corpore, primò quia respectu substantiæ spiritualis adest potentia naturalis: secundò quia respectu diuinæ maiestatis nullum præstat impedimentum, vt concludunt Theologi in locis *suprà* notatis.

Magi
Pharao-
nis an-
conuer-
terint
virgas in
suas in
veros
Draco-
nes.

¶ Quintò probatur hæc conclusio ex maiori, per ea quæ habentur Exod. 7. cap. vbi dicitur quòd magi Pharaonis arte Dæmonum conuertunt virgas in Dracones, & fuerunt

veri Dracones, non autem superstitionis, nec illusorij, vt dicit S. Aug. *super Glos.* ibi, dicens quòd Dæmones hoc facere potuerunt eorum virtute naturali, per aliquas potentias naturales seu per quædam semina collecta, quæ habent vim putrefaciendi ligneas virgas & conuertendi in lubricam draconis speciem, secundum quod dicit S. Aug. in 3. de Trinit. quem refert & sequitur S. Thom. in *dist. tract. qq. quest.* 10. ver. ad octauum in tit. de miraculis. vbi dicit quòd licet ista apud nos videantur esse miracula: quia humana virtus ista non capit, nec se extendit ad illa: tamen quoad secreta naturæ, & Dæmonis intelligentiam non sunt miracula, imò opera ipsius naturæ Dæmonis industria fabricata. Item not. aliud mirabile Dæmonis arte factum: legitur in sacris Literis, quòd Simon Magus arte Dæmonum canes loqui faciebat, nec dum est annus elapsus, quo casus iste euenit in factò Romæ, vbi mulier quædam magica vetula quæ Fræscica Senensis dicebatur, artis diabolicæ plurimum perita, canem quemdam magnæ stature nigrum totum, secum ducebat, quæ post nonnullas preces reuerenter emissas loqui admodum faciebat, & voce quadam velut humana articulata proferebat, quæ audita fuerunt à pluribus: & maximè à quodam Sacerdote presbytero, qui rem ipsam propalauit domino almæ Urbis Senatorij, qui de mandato S. D. PP. adiuncto sibi Reuerend. D. locum tenente Vicarij sui, vnà cum quibusdā aliis viris maximæ doctrinæ & experientiæ, mulierem ipsam solemniter examinarunt: & comperto facinore flammis publicè consumpserunt ipsam: quæ canis loquela duplici modo fieri potuit secundum Thom. *dist. q. 5. de miraculis.* aut quòd Dæmon assumpserit corpus in forma canis, omnium

Canis loquela.
nium partibus suis bene proportionatum, & locutus fuerit: aut quoddam esset canis verus & naturalis: & Dæmon per impulsu aëris motu locali sonum quemdam formauerit similitudinem litterarum & articulatarum vocis habentem: & hoc modo etiam dicitur quoddam Asina Balaam allocuta fuit ad ipsum duabus vicibus, habetur

Asina Balaam qua ratione ipsum allocuta sit.
Num. 22. cap. ubi Asina ipsa, quæ portabat Balaam, ibat ad regem Balaam qui miserat pro eo, videns asina Angelum resistentem in via, & se opponentem Balaam, Asina declinavit à recto tramite & iuit per agros: Balaam percutiebat illam, volens quoddam iret per viam, illa recusabat; & adeo vehementer percussit illam, quoddam cecidit: & tunc Dominus aperuit os Asinæ, & locuta est ad Balaam, dicendo: Quid feci tibi? cur percutis me? At Balaam dixit, Quia commeruisti & illulisti mihi; utinam haberem gladium ut te percuterem. Cui Asina iterum respondit: Nonne animal tuum sum? cui semper insidere consueuisti usque in presentem diem: dic quid simile unquam fecerim tibi? At ille ait, Nunquam. Quæ verba adeo bene & articulate ab ipsa asina prolata fuerunt, quoddam ab homine dicta videntur: sed hoc factum fuit ab angelo ex diuina voluntate, ut ibi dicitur: & dicit S. Thom. *in dist. quest. 5. ad tertium*, quoddam Angelus mouens linguam Asinæ prædictæ per crebram aëris repercussionem protulit articulata verba, de quibus *ibi*, naturalium verborum similitudinem habentia: text. autem ibi dicit quoddam Dominus aperuit os Asinæ, non Angelus. Vide Thom. *in dist. quest. 5. & 6. in tit. de miraculis*. Vltimò non omitam illud, quoddam dixit Valer. Max. quoddam olim Romæ fortunæ simulachrum quoddam marmoreum, quoddam positum erat in via Latina, dicitur locutum fuisse infra

scripta verba ad Matronas illas Romanas. *Vos rite me matrona vidistis, riteque dedicastis*. Ne putes ista fuisse Poëtarum figmenta: quia si talia essent, profecto sacri Theologi in suis diuinis literis non infererent approbando, prout fit per S. Thom. *in d. quest. 5. l. art. 4. not.* & est Glos. not. *in cap. Moyses. in ver. habitare. 22. quest. 2.* quoddam Angeli tam boni quam mali habitant in siccis corporibus, scilicet in statuis lapideis, æneis & marmoreis, & in cadaueribus defunctorum inanibus, in quibus ipsi Dæmones dant responsum: & refert exemplum Saulis, qui adorauit Diabolum: & alias dixi *suprà* quoddam Dæmon subidorum forma peractis sacrificiis & precibus sortilegorum siue magorum, ipsis interrogantibus & scire querentibus, quæ occulta sunt, respondet ad propositum voce quadam sonanti articulata verba, ac si ore hominis procederent: nihilominus neque vox, neque verba naturalia sunt, sicut humana: sed ex crebra aëris repercussione per Dæmonem concitata verba illa prolata fuerunt, ut *suprà* dictum est. Si igitur hæc fieri possunt arte & virtute Dæmonis, quæ longè maiora sunt, & intellectus humani minus capacia & difficiliora, quoddam canis aut aliud animal brutum, seu statua marmorea verba articulata protulerint, quanto magis credendum est, quoddam Dæmon possit hominem corporaliter deferre motu locali aut brutum, quoddam minus est, quam animal de nouo creare, vel vnam speciem in alteram transformare, prout diximus *suprà* de virga conuersa in draconem.

¶ Demum, ut res ipsa cunctis clarius innotescat, subdam exemplum. Annis citra viginti in agro Sabinensi vicino urbi Romæ, in quodam oppido erat quidam rusticus habens uxorem, quæ erat de expressa Dæmo-

Angeli habitant in siccis corporibus.

Dæmonis vox ut profertur.

nis professione, & pluries ab eo interrogata, an esset de dicta professione, semper audacissimè negauerat: qui maritus ex quibusdam signis quæ viderat in maiorem suspicionem incidit: vnde decreuit velle videre si verum erat, quòd de nocte ipsa exiret extra domum, & quorsum tenderet, & pluribus noctibus summoperè inuigilauit, vt videret quid ipsa faceret, quæ semper volebat post maritum ire dormire, & diu postquam ipse intrauerat in lecto multoties vigilabat: demùm nocte quadam hora quinta vel circa, qua ipsa citata ire tenebatur ad ludum, ipse maritus iacebat quasi dormiens, & ipsa venit ad illum ad perscrutandum vtrum dormiret; quod videns maritus statim finxit altius dormire, & grauiori somno teneri: ipsa viso dormiente retrocessit statim: & pedetentim ibat lento gradu: tunc maritus magis argutè inuigilat, atque obseruat cum diligentia cuncta quæ

Obser-
uatio re-
rum ma-
leficarū
vxo-
ris
Sabine-
sis à ma-
rito.

vxor ipsa faciebat: demùm vidit quòd accessit ad quēdam angulum domus, & eleuata quadam cista assumpsit pyxidem seu ollulam quamdam quæ suberat: deinde exutis vestibus cœpit inungi cum certo vnguento ex dicta ollula existente in igne calefacto; postea pyxidem seu ollulam prædictam ad pristinum eius locū reposuit: deinde vidit illam velociter exeuntem de domo ac si pedibus nō tangeret terram, post cuius discessum maritus assurgēs accessit ad ostium, quod clausum optimè vidit etiam cum pessulo siue stāga interiūs: de quo magis obstupuit: postea accessit ad angulum, ex quo illa vnguentum assumpserat, & repertā ollulā accepit, & alibi abscondit & reuersus fuit in lectū, perfecitq; somnū

Interro-
gat cre-
bro vir
Sabine-
sis de fa-
cto.

vsq; ad mane. Die verò sequēti reuer-
sa vxore maritus illam interrogauit
quonā proficisceretur nocte illa quā-
do ex domo recessit media nocte sola:

quæ à principio fortiter negabat salua fronte: tūc maritus sūpto ligno cœpit illā fortiter verberare, vt haberet veritatē: ipsa adhuc indurato corde insiste-
bat: demùm maritus sumpta pyxide siue ollula: Ecce (dixit) mulier male-
dicta, vide, si credis quòd nouerim scelera tua, & graui-
ter sibi comminatur, aut quòd mortē subiret, aut illum doceret quomodo facit illas vnctiones & discessus: quia volebat omninò accedere ad congregationes illas, quas intēdebat omninò videre, & quæ fierent in eis: tunc mulier ipsa cōfusa, dū vidit pyxidem vnctionis, fassa est ingenuè errorē suū, implorādo suppliciter veniā ab ipso viro: qui libenti animo sub fide promisit ei indulgeri, dūmodò ipsū adduceret secū vna nocte ad cōgregationes prædictas: ipsa tunc aperiens os suum cœpit vera loqui & cuncta diætæ professionis capitula recensuit: & ostendit voluptates, illecebras, gaudia immensa, quæ inde assumebant, & de amœnitate & delectatione ludorū, magnificentia chorearū, opulencia conuiuiorū, Principis illius liberalitate, & de vltimi effectus dulcedine cuncta narrauit: ex quo indulgentiam admissorū à marito ipso impetrauerat, qui maritus curiosus ista videre & interesse, præcepit vxori, vt quā primū ad dictam congregationem accessura erat ipsum euocaret: quæ mulier promisit illum adducere, & impetrata prius licentia à domino Satana de adducendo maritū ad ipsam congregationem: adueniente hora, adhibitis vnctionibus, vnusquisque ipsorū super suo hirco equitando quā velocissimè peruenerunt ad locum ipsius congregationis, & ante quā discederent de domo vir ipse diligenter præmonitus fuit ab vxore, vt summoperè præcaueret ne in itinere eundo vel redeundo, aut in loco congregationis signo Crucis se muniret,

Sabine-
sis vir
equitat
in hirco
ad ludos.

Nomen
Dei non
inuoca-
tur à
strigib.

muniret, aut illius nomen, nec Dei, vel Iesu Christi quouis modo cōmemoraret, maximè in laudādo vel adorando, qui sic facere promisit. In quo loco sistentes vxor dimisit maritum in certa parte, monendo ipsū vt illā expectaret donec reuerteretur à prætādo obedientiā earum Principi Satanæ (quemadmodū vnusquisque aliorum tenebatur) qui maritus videns tā innumerā virorum ac mulierum multitudinē illic adesse vehementer obstupuit: finita obedientia fiunt tripudia & choreæ quā celebrerrimæ cū maxima cymbalorum, tympanorum, aliorūque instrumentorum dulcedine: & tripudiātium numerositate, ordine quodam retrogrado contra morē, naturam & ordinē chorearum, quibus nos vtimur: quibus peractis præparantur mensæ quā amplissimæ cum maxima epularū & conuiuantium copia, & optimis ferculis, vxor illa ex indulgentia Principis introducit maritū ad mensam, comedere incipiunt: maritus degustans epulas inspidas, petiit salem, qui nullus aderat in omnibus mensis: nec dum veniens quisquam cum sale iterū petiit atque rogauit: procedente mora iterū atque iterū, tēque quaterque salem ipsum supplicando petiit: & toties replicauit, quod Dæmon quidam salem ipsum attulit: vnde maritus videns salem summoperè gauisus est: & præ gaudio magno dixit hæc verba: *Hor laudato sis Dio: pure veni*

In laude
Dei diabolica
pompa
euanescit.

questo sale. Quo verbo prolato, postquam auditum fuit nomē Dei laudatum vnico momento cuncta periere: & omnes vndique statim discesserūt, mensæ, epulæque omnes consumptæ sunt, luminaria cuncta, quæ multa erant, illicō extincta sunt: aded quod maritus ipse reperitur solus, & nudus in loco ipso in medio tenebrarū, stetitq; sub illa frigidissima nuce Bene-

uentana per totā noctē vsque ad matinē, cū maximo frigore & periculo: die verò sequenti vidēs pastores qui pascebant greges circa loca vicina, ab ipsis petiit vbinam esset ipse, quæ regio illa dicebatur: cui responsū fuit, quod erat Benēuentana: quæ distabat à patria ipsius viri centum miliaribus vel circa: ipse verò erat nudus sicut alij, qui vadūt ad choreas Dæmonū, multū malè se habuit in partibus illis, aded quod sustulit periculū mortis: & quia valdè ignotus erat in ea regione & sine pecuniis, coactus fuit mendicare ostiatim amore Dei: aded quod inuenit tunicellā quamdam satis contritā, vt posset se tueri à frigore, quod tunc vigeat: & sic paulatim quærendo victum in itinere amore Dei, tantū ambulauit, quod peruenit ad patriam spatio octo dierum, vel circa: & erat aded deformatus & macilentus, quod à paucis recognoscebatur: & accedens ad curiam Principis illius castri detulit querelam contra vxorem suam, & quasdam alias mulieres eiusdem professionis eius socias, quæ omnes fuerunt incarceratæ, & dum à principio negarent, instante viro prædicto & testimonium verum de visu ferente, tandem omnes fassæ sunt, & ardentissimis flammis combustæ.

¶ Nec dum decem lapsi sunt vel circiter anni, quod mulier quædam iuuencula intra 16. annum ætatis exi-
Puellæ Sabinensis hitto-
ria.
stans adhuc virgo, eiusdē Sabinensis diœcesis, ex altero tamē oppido oriūda, à quadā alia malefica strige seducta, vt religionem diabolicam profiteretur, ad ludū adducta fuit, & præmonita ne signo crucis se muniret, aut Deum, Iesumve Christū collaudando meminerit; postquā locum congregationis accesserunt, iunior ipsa videns tam maximam mulierū virorūque multitudinem, & principem

ipsum Satanam in solio maiestatis tam superbè sedentem, & tot auratis ornamentis & purpureis vestibus decoratum vehementer obstupuit: & quæ simplex erat virgo incauta, primæ monitionis oblita ob rerum magnificentiam & maximum stuporem, quo apprehensa erat, se signo crucis munivit dicendo: *Iesu benedetto che cosa e questa?* Nec dum verba prædicta perfecerat, cum statim cuncta evanescere: & omnibus luminaribus penitus extinctis sola hæc misera inter maximas tenebras valdè mœsta reperitur, & quàm maximus pauor vehementer illam apprehendit, ex quo penè mortua est: sed recordata de nomine Iesu & Beatæ Virginis Mariæ deuotissimis precibus se illis commendauit, voutque castitatem perpetuam, si incolumis inde euaderet, & diuino auxilio adjuta, tantæ solitudinis periculum mox euasit: quia quidam senex rusticus vnà cum filio & asello transibat prope locum prædictum, vbi erat ista puella, quæ plurimum lamentabatur de sorte sua: qui senex audito gemitu accessit ad illam dicens: Filia mea quid facis istic, sola isto tēpore nocturno: quam cum nudā videret, magis obstupuit, quæ simplex virgo maximā erubescentiā ducta, quæ nihil habebat, vnde pudibunda pertegeret, post multas lacrymas, gemitus & suspiria huic viro quàm plurimum se commendauit vt illam secum adduceret ad domum suam, qui senex accepit pallium suum & posuit super humeris puellæ, & illam secum ad domum suam, quæ non multum distabat, adduxit: & in itinere totam seriem facti sibi narrauit: qui senex stupore & pietate plurimum afficiebatur: audiuitque ex qua patria, quibusue parentibus orta esset, & decreuit senex omninò hæc eius parentibus enunciare, & puellam ipsam eisdē

restituere: ingressi sunt domum: vxor senis, quæ erat multum pia, perquam blandè virginem recepit, & apud se in lectum retinuit: ac deinde per duos vel tres dies maxima charitate & materna pietate tractauit, eandem vestibus suis induit: & post triduum maritus accepit asellum, & comite filio puellam ipsam equitantem ad patriam suam illam reduxit, propriisque parentibus eandem restituit, qui dudum fleuerant perditionem filię, putantes ne aliquis miles, aut alius nequam vir nocturno tempore rapuisset eandem: senex maxima veneratione & amoris dulcedine à parentibus puellæ amplexus est, receptisque muneribus pro se & filio, dimissa puella, ad domum suā reuersus fuit: quæ quidem puella postquam dono Dei & gratia Beatæ Mariæ Virginis tam graue periculum euaserat, decreuit omninò votum iam factum adimplere, & ingressa fuit monasterium sancti Francisci, assumptoque habitu solemniter professā fuit & castissimè vixit, cuius parentes liberum præstitere consensum; illam verò maledictam strigem, quæ filiam suam adduxerat ad illum locum denunciauērunt curiæ, & re comperta publicè fuit igne combusta. Hæc enim quæ audiui retuli: modò referam quæ ipse vidi & in facto habui, quæ plura sunt, tamen duo tantum quæ recentiora sunt referam. Anno Domini 1524. mense Septembri, dū essem in quodam Castro Monasterij S. Pauli de vrbe, apud regionem Sabinensem, vt mea quædam illic expedirem, & mox ad urbem reuerterer, summis precibus rogatus à Reueren. P. Domino Abbate illius monasterij, qui est Dominus in temporalibus dictorum Castrorum, vt accederem ad aliud Castrum eiusdem monasterij ibi vicinum, quod Nazanum appellant, ad examinandum tres mulieres male-

Strix
Sabinen.
fisi igni
damna-
tur.

ficas

Striges
Nazanæ
Sabinen-
sis terri-
torij.

ficæ siue striges (vt dicebant) quæ in arce ipsius Castri aliquandiu inclusæ remanserant, & quæ ex earum dictis acciperem, sibi referrem, atque consulerem quid mihi in re illa agendum esse videretur. Ego enim qui meis præpeditus eram, licet non potuerim absque magno meo incommodo illuc accedere, & huic rei vacare: nihilo minus vt morem gererem tanto viro, quem aliàs in meis valdè gratum & benignum reperi, non potui euitare quin ad eius preces mihi mandata seruarem. Accessique ad illas, quarum vnâ, quæ mihi facilius videbatur, examinare cœpi, & pluribus exhortationibus, vt veritatem aperiret, persuadere: quæ demùm post aliquale hæsitacionem cœpit vera loqui, & re ipsam totam fateri: qualiter ipsa erat de secta illa strigimagarum expressè professâ, in qua professione insisterat per annos quatuordecim continuos, quibus continuum commercium habuerat cum dæmone, & nominauit alteram mulierem maleficam quæ fuerat eius magistra, & ad ipsam professionem adduxerat: & quod isto tempore plurima maleficia fecerat & contra hominum personas, & contra iumenta; ex quibus homines tres perierant, iumenta autem quatuor: & quod agorum plurimum segetes immaturas ventis, grandinibus, & tempestatibus strauerat, & penitus deuastauerat: & multa alia his similia obscœna machinata fuerat arte illa malefica ad vlciscendum iniurias suas.

¶ Quam ego subtiliùs interrogans, vt clariùs haberem quæ sunt istius diabolicæ religionis, seu professionis secreta. Primò enim perscrutatus fui quidem illam professionem, quam mulieres ipsæ faciunt cum dæmone, & quibus modo & ordine ad illam accedunt, & quibus cæremoniis & solemnitatibus vtuntur in ea. Ad

quid se obligant Dæmoni. Sub qua forma verborum fit obligatio ipsarum: postea quæ sunt ab eis seruanda, & ad quæ tenentur. Similiter quæ præmia habent, & quæ habere sperant ab earum Principe Dæmone; & ex quibus rebus simplicibus vel mixtis componunt vnguenta, quibus liniunt corpora sua dum vadunt ad ludos, & cum quibus etiam rebus faciunt alia venefica maleficia. Item quem ordinem tenent quando accessuræ sunt ad ludos prædictos: & si est verum quod vadunt corporaliter, vel illa sit illusio, siue visio quædam in apparentia in mente & intellectu: & casu quo accedant corporaliter an ambulent pedibus propriis, vel aliter deferantur, & quomodo, & per quem. Item quomodo & qualiter celebrant sacrificia quæ offerunt, preces, & munera dæmoni. Item quæ sunt illis præcipua in obseruantia in dicta professione, & alia quædam, quæ nunc non recorder: quæ quidem mulier sub spe veniæ cuncta à principio vsque ad finem recensuit quæ professio ipsa requirit exprimendo omnia & singula illius capitula. Primum enim dixit, quod quando adducta fuit per illam eius magistram ante tribunal Principis ea. Sortilegiis iniuriorum solemnitates. qui est diabolus in forma Regis, præsidens in solio maiestatis, instructa prius à magistra quid factura erat, venit, & oportuit primò abnegare baptismum & omnia Christianæ fidei documenta relinquere: deinde Ecclesiastica Sacramenta cuncta projicere, pedibusque propriis conculcare crucem & imagines Beatæ Mariæ Virginis & aliorum Sanctorum: quauis hæc vltima non fiunt coram eo: sed alibi: postea satis est quod ista promittant se facturas quàm primùm se det occasio: deinde fecit obligationem per solemnem stipulationem in manibus ipsius Principis, qua vo-

uit

uit & promisit quòd perpetuò erit illi fidelis & obediens, & omnibus eius mandatis parebit. Deinde medio iureiurando tactis scripturis super quodam magno libro obscuras paginas continente præstitit homagium siue perpetuum vassalagium: & quòd nunquam redibit ad fidem Christi, nec diuina præcepta seruabit, sed solum ea quæ per ipsum principem erant decernenda: & quòd perpetuis futuris temporibus erit obediens illi, & veniet continuò, cum vocata fuerit, ad ludos & congregationes nocturnas: & quæ in eis per alias mulieres fiunt ipsa faciet: & quòd etiam aderit sacrificiis illorum nocturnis, & solitas preces & cultum adorationis præstabit: & vota quæcumque quæ ipsa præstare contigerit pro viribus adimplebit: & quoscumque poterit alios ad eandem professionem adducet. E conuerso autem ipse Princeps egregia fronte promisit eidem mulieri sic præsentì præstare perpetuam felicitatem, gaudia immensa & voluptates quascumque in hoc mundo habere desiderauit, & demum post hanc vitam longè maiora munera consequetur. Quo facto statim vnum dæmonem constituit ad custodiam ipsius mulieris, quam nunquam relinquere debeat, sed illi inseruire in omnibus, quæ ipsa cupiet; & quotiescumque contigerit ad ludos accedere, hoc ipse intimabit mulieri, & illam deferet & instruet, vt *suprà*: qui quidem dæmon associatur ei tanquam maritus vxori: insuper dixit quòd sæpiùs accedunt ad congregationes illas, vbi maxima mulierum numerositas congregatur, & non vident illa in mente & intellectu in apparentia, sed in vera & naturali forma accedunt ad loca prædicta hoc modo & ordine: videlicet quia primò per vnum vel duos dies antequàm fiat congregatio intimatur sibi

per dæmonem illum, qui est ad ipsarum custodiam constitutus: qualiter nocte tali & tali hora se præparet ad veniendum ad ludum: quæ mulier, si haberet iustam causam impedimenti, deducitur & auditur dummodo sit causa vera & excusabilis, quæ legitime excusare posset, alioquin si fingeret habere causam, quæ nulla esset, vt non accederet, non deferrebat inuita, sed remanebat in domo sua, nihilominus pro pœna sui mendacij adeò fortiter cruciabatur à dæmone, vt in mente & in corpore maximis & continuis doloribus & ægitudine intrinseca vel extrinseca tam fortiter vexabatur, quòd die nocteque nihil penitus quietis haberet: sed semper tribularetur, & omnia, quæ ipsa ageret euanescerent & perirent in fieri, adeò quòd necesse fuit vt tot mala cessarent quòd peccatum suum fateretur & promitteret etiam medio iureiurando, quòd ampliùs non recusabit accedere: & hoc modo euasit ab illis malis. Cum verò promitteret accessuram statim adueniente nocte & hora, euocabatur voce quadam velut humana ab ipso dæmone, quem non vocant dæmonem, sed magisterulum, alias magistrum, *Martinetum* siue *Martinellum* hoc nomine diminutiuo, quæ sic euocata mox sumebat pyxidem vnctionis, & linibat corpus suum in quibusdam partibus & membris: quo finito exibat ex domo & inueniebat semper magisterulum suum in forma hirci illam expectantem apud ostium suum, in quo mulier ipsa dixit quòd equitabat, & applicare solebat fortiter manus ad crines, & statim hircus ille ascendebat per aërē, & breuissimo tempore deferrebat mulierē ipsā vsq; ad nucē Beneuetanā, & ibi illam suauiter deponebat, vbi innumera mulierū virorūq; multitudo corā Principe illo vndique confluebat.

¶ Primum

Magi-
therius
Mar-
tinetus

Equita-
tio in
hircō.

¶ Primum autem quod faciendum erat per ipsas mulieres erat signum obedientiæ & reuerentiæ, quæ fiebat coram principe ordine quodam retrogrado in oppositum directo illi reuerentiæ quam nos præstare solemus: nos enim inclinamus caput, humeros flectimus genu crure retrò curuato, volentes vultum ad Principem siue ad alium quem veneramur: ipsi verò iaciunt contra, quia terga volunt versus principem, & caput curuant versus humeros, aded vt mentum cælum respiciat, crura verò non curuant retrò vt nos facimus, sed eleuant sursum à terra à parte anteriori: & ita seruat ibi. Peracta igitur reuerentia princeps mandat quòd omnes tripudiant, saltentque cum lætitia & gaudio, fumentes vnaquæque voluptates suas, & vnusquisque dæmonum accipit mulierem suam ad cuius custodiam deputatus est: & cum ea gerit saltationes illas magna lætitia atque dulcedine: & interim præparantur mensæ cū lautissimis ferculis abundantissimè ornata, & celebratis choreis veniunt ad conuiuia: quibus completis & cibatis omnibus extinguuntur luminaria omnia: & quisque dæmon in forma incubi, scilicet viri, suam capit mulierem: si qui verò sunt viri habent dæmonem suum in forma succubi, scilicet mulieris, & sic adinuicem adimplent coitum carnis cum maxima voluptate, quo officio completo reuertuntur ad domū omnes equitantes super illis hircis: sacrificia verò, cū fiunt, fieri solent statim post peractum reuerentiæ signum, sit adoratio, qua expleta deueniunt ad tripudia & alia, de quibus *suprà*, quamuis sacrificia ipsa celebrare solent etiam in aliis locis extra locum congregationis, putà in domo priuata vt in quibusdam locis occultis:

Mall. Malefic. Tom. II.

vt latè diximus *suprà eodem q. 3. & 5.* Sed aduerte ad duo, quòd ipsa dixit, vnum est, quia dæmones festinent reportare illas ad domum antequam labatur nox, & antequam pulsetur campana pro *Aue Maria*, de manè, quæ pulsari solet in aurora, vel parum antè: quoniam si fortè pulsaretur campana tempore quo deferuntur ad domum, necesse habet illarum magister in eodem loco, vbi audit sonum prædictum, deponere mulierem aut virum, nec potest ampliùs ipsum vel ipsam tangere: sed necesse est quòd residuum iter pedibus propriis ambulet, quod perrare quidem euenire solet; quia ita velociter ipsas reportant, quòd non impediuntur à sono. Secundum est quod retulit, quòd quotiescumque interfuerat ludis, ita fessà reuertebatur ad domum propter illas choreas & crebras saltationes, quia erat debilis complexionis (vt apparebat) quòd per tres vel quatuor dies male se habebat in corpore propter magnos labores quos sustinuerat, quæ similiter cum Dæmone suo, dum esset in forma incubi, sæpissime fuisse carnaliter cognitam maxima cum delectatione testata fuit. Hæc illa ibi. Aliud breuius exemplum superaddam: alia quoque mulier eiusdem professionis, quæ vnà cum præcedenti erat incarcerata: dum deferretur à Dæmone suo reuertendo à ludis prædictis in itinere antequam peruenirent ad domum, dum esset vicina oppido patriæ suæ audiuit pulsare campanam de mane pro *Aue Maria*: vnde Dæmon necesse habuit illam deponere & discedere, quam deposuit statim & dimisit in quodam agro iuxta quamdam ripam, vbi erant spineta quædam, & in dicto loco ipsa misera mulier necesse habuit expectare vsque ad manè: quòd

Lassa &
fatigata
à choreis
domum
redeunt
Sortile-
ga.

Coitus
Dæmo-
nū cum
Scrigi-
bus.

M m lux

lux clara appareret: sed fortuna profuit sibi: quia illa die in aurora. & in diluculo quidam iuuenis illius oppidi ibat ad alium locū ibi vicinum, quem ipsa vidēs transeuntē cognouit atque vocauit nomine proprio, quod audiēs iuuenis prima facie timuit aliquantulū: sed videns postea mulierem ipsam, quæ seminuda erat à femoribus supra & crinibus sparsis capillata tota, magis obstupuit, nec audebat ad ipsam accedere: nihilominus illa ad eō benignē & humiliter ipsum rogauit vt accederet ad illam, quod venit & interrogauit eandem postquam illam recognouit, cur illic ita sola moraretur in ea forma: cui illa dixit quod tota nocte a sellum suum, quē perdiderat, perquisierat & numquam potuit illū inuenire: cui iuuenis subridēs minūsq; credēs dixit: Hoc enim aliud sibi querit quā a selli inquisitio. Qui querit a sellum vadit cum socio, & nō sola, sic seminuda & capillata: aliud est quod querebas dixit ipse, dicas mihi veritatē si vis quod adiuuē te: vnde venis, vbi fuisti, quid facis hīc sola? quis te adduxit, dicas mihi omnia, si vis habere suffragiū & ero tibi secretus & fidus?

¶ Tunc mulier ipsa, Lucretia nuncupata, quæ erat satis pinguis & pulchra, licet satis timeret sæuitiam viri & suorū consanguineorum, confisa est de iuvene illo rogādo ipsū prius summis precibus ne cuique reuelaret factum illud, sed taceret: quia ipsa volebat pinguiora munera sibi elargiri: cui iuuenis sub fide promisit quod absque dubio nulli referret, & ille futurus erit sibi secretissimus: tunc ipsa falsa est, quod reuertebatur ea nocte à ludis Beneuetanis: & dum esset in itinere, & deferretur per aērē à migistulo suo, audito sono cāpanæ, quæ pulsatur de mane pro *Aue Maria*, fuit sibi necesse, quod illam deponeret in terrā eodē loco in quo reperiebatur

quādo audiuit sonum prædictum, & hoc modo ipsa sic sola reperiebatur ibi: qui iuuenis accessit ad illam & præstitit sibi opem in reuestiendo & recaptādo se. Deinde comitatus illam vsque ad domum absque eo, quod aliquis factū illud aduerteret: pro cuius laboribus & fide mulier ipsa donauit dicto iuueni vnum par calligarum, vnum biretrum, & camisiā vnam, & certas petias casei rogādo eum iterum iterumque vt taceret: & ita promisit & tacuit rem ipsam per plures menses: deinde nescitur quo spiritu aut indignatione vel lapsu iuuentutis ductus rem ipsam secreto modo cum vno, deinde cum altero propalauit: adeo quod paulatim res deuenit ad notitiam curiæ: vnde mulier ipsa capta, & cum aliis incarcerata fuit, & iuuenis ille vt testis omnia hæc medio iuramento deposuit: adeo quod ipsa quoque post multa facinus suū diutius tergiversare non potuit: ego tamen illarum sententiis interessē nō potui: quia necesse mihi fuit ad urbē reuerti, illasque dimisi earum iudicio ordinario, vt iustitiā faceret: sed cuncta præfato dño Abbati retuli, prout inueneram, qui mandauit suo Locum tenenti, vt de ipsis iustitiā faceret: & iidem ad paucos dies retulerunt mihi, quod vitam suam finierūt flammis: istarum vnguenta vidi atque retigi, & quasdam alias maleficas mixturas: quibus grauissimas ægitudines in humanis corporibus inferebant: & illud etiam vidi, quo hominem ad earum libitum in furorē & insaniam inducebant: quæ omnia mādauī igne comburi. Ex quibus omnibus manifestē deprehendi potest, quod verē & corporaliter deferūtur, non autem in spiritu illuduntur: ad quid enim opus erat quod illa prior conquereretur de lassitudine corporis & membrorum, postquam reuersa erat à ludis: vbi dixit.

xit quòd per tres vel quattuor dies se male habebat in corpore propter magnos labores dictarū chorearum, si in spiritu dumtaxat fuisset apprehensa illusione illa, nō erat opus quòd conquereretur de corpore & nimio labore, quia corpus non laborat in somniis, sed animus dumtaxat, vt d.c. *Episc.* Altera etiam mulier, de qua in ultimo exemplo, non fuisset comperita sola in illo loco, nisi fuisset in corpore: vt ex prædictis patet.

Sed quæto nunc, quare est quòd in ista secta vt plurimum sunt mulieres, viri autem rarò sunt?

Resp. plures redduntur rationes per Doctores. Prima est, quòd mulier tanquā debilior & fragilior facilius decipitur à Diabolo, & credit omnia, quæ ipsi persuadentur: c. *Forus de verbo sign. c. 1. de cland. desp.* & habetur. *Gen. 3. c.* vbi Diabolus serpens prius decepit mulierē, quā virum, eò quia magis credula fuit. Alia potest esse ratio, quòd hoc faciunt propter explendam libidinem carnis, quam alio modo non possent absque ignominia satiare: isto enim modo capiunt delectationem cum Dæmone, & complent desiderium suum absque eo quòd contra ipsas insurgat infamia, vt ex plurium ipsarum mulierum confessionibus accepi, dum ista subtiliter indagarem. Quidam alij dixerunt, quòd mulier est magis vana & curiosa, & magis familiaris Diabolo, quā sit vir, & quæ minùs timet transgressionem præcepti superioris quā vir, quasi quòd magis regitur voluntate, appetitu & sēualitate quā ratione, vt habetur *xxij. q. vij. quod proposuisti 2. q. v. Adam & c. mulier*, & not. Gl. in d.c. 1. *de cland. desp.* & d.c. *ij. super Gen.* & ibi per sacros DD. Ex prædictis itaque concludo, conclusionem ipsam esse sufficienter probatam, cui non habent obstare quædam, quæ supe-

rius in contrarium adducebantur. Et primò non obstat tex. *ind. c. Episc.* super quo tenentes contrarium se omnes fundāt, cui licet per alios DD. antiquos & modernos fuerint datæ plures responsiones, ad vnum tamen tendentes scilicet, quòd ille text. non loquitur de secta ista strigum, sed de alia longè diuersa ab ista. Ego tamen idem comprobando aliò modo respondebo ad illum tex. declarando literam & mentem illius Concilij: & antequam ad vltiora procedam præmitto, quòd omnis lex recipit interpretationem à ratione sua, maximè quando ratio in lege reperitur expressa, quæ magis attendenda est, quā dictum legis, l. *adigere. §. quamuis ff. de iur. patron. l. cum pater §. dulcissimis. ff. de leg. ij. l. milites prohibentur. & l. milites agrum. in princ. ff. de re milit. l. nomen. l. fin. ff. de leg. ij. & Bar. in l. ij. §. videndum. ff. ad Tertul. idem Bar. in l. omnes populi, in vj. q. principali. ff. de insti. & iur. Barb. in l. si constante, in v. col. in vj. q. ix. q. ff. solut. mat. & in l. si verò. §. de viro, eo. tit. & in l. 1. C. qua sit lon. com. & infr. distin. c. consuetudo per Gemi. in c. vbi periculum in ij. not. de elec. lib. vi. & est glo. not. in Clem. 1. de elec. in vers. eligatur. & Gl. in d.c. consuetudo. inf. dist. Ideo dicunt DD. quòd cui non conuenit ratio legis, minùs conuenit ipsa lex. d. l. cum pater. §. dulcissimis. & d. l. nomen in fi. & d. l. milites. la prima, & la ij. ff. de re milit. Quibus præmissis, dico, quòd ratio principalis illius cap. & intentio Cōcilij Ancyranī nō fuit velle impugnare & habere pro impossibili, quòd dæmon Deo permittente non possit hominem corporaliter deferre de loco ad locum motu locali: quia si fuisset istius intentionis, dixisset contra communem omnium Theologorū & Canonistarum sententiam, imò contra tex. propriū sancti Euangelij*

Matth. 3. Luc. 4. Marc. 1. c. in princ. vbi apparet quòd Diabolus tentando Christum, qui erat Deus & homo naturalis, detulit ipsum corporaliter super pinnaculum templi, & in montem excelsum, vt latius *infra* dicemus. Intentio igitur finalis illius Concilij *in illo ver.* *Illud etiam non est omittendum &c.* fuit velle improbare & damnare errorem illum, in quo erant mulieres illæ sceleratæ, de quibus *ibi*, quæ erant hereticæ & in sua obstinata opinione damnatæ: & quæ fuit ratio principalis atque finalis, quare Concilium illud declarauit mulieres illas esse hæreticas & damnatas. Cùm dico principalis, fuit illa, quam ponit *ibi* tex videlicet, Cùm aliquid diuinitatis aut numinis esse extra vnum Deum arbitrantur. Hæc est ratio principalis, quæ facit illas esse damnatas; quod melius declaro sic. Concilium illud *in princ. text.* ponit generale edictum, quo mandat omnibus Episcopis & Clericis, vt summo studio elaborent perniciosam fortilegam & magicam artem ex parochiis suis penitus eradicare, & sic primò improbat artem: deinde deuenit ad speciem, scilicet ad homines illius artis peritos, dum dicit: Quòd si aliquem virum aut mulierem huiusmodi sceleris sectatorem inueniant turpiter dehonestatum ex parochiis suis deiciant, quia subuersus est, & is etiam qui similis est sibi, subuersi sunt omnes, & à Diabolo captiui tenentur, qui relicto Creatore suo, Diaboli suffragia quærunt: & ideo à tali peste debent mundari sanctæ Ecclesiæ. Hic enim remanet completa oratio primæ partis capituli, vbi Concilium mandat extirpari hanc reprobam artem magicam & sortilegam, & illius professos turpiter dehonestatos; & externos à fide catholica ex omnibus parochiis suis expelli, ad

hoc vt sancta Ecclesia à tali peste liberetur. Deinde incipit secunda pars *ibi*: *Illud etiam non est omittendum, quòd quadam scelerata mulieres retrò post Satanam conuersa &c.* vbi Concilium prædictum mutauit sermonem, & posuit alium casum diuersum à præcedenti: quod patet *ibi* dum dicit, *Illud non est omittendum quòd quadam scelerata mulieres &c.* *tex. ibi in princ.* locutus fuit de mulieribus, quæ artem magicam & sortilegam profitentur *ibi* dum dicit: *Si aliquem virum, aut mulierem huiusmodi sceleris &c.* si enim Concilium prædictum in illa secunda parte voluisset intelligere de eisdem mulieribus, de quibus fuerat facta mentio in principio, *tex.* non dixisset per ista videlicet, *quadam scelerata mulieres &c.* sed dixisset per aliqua verba repetitiua earundem personarum & qualitatum, videlicet, *eadem ipsa dicta*: vel *prædicta*: vel alia similia verba: ex quo enim *tex.* in dicta secunda parte non fuit locutus per verba repetitiua: sed per diuersa, & diuersum sensum, & casum demonstrantia, fatendum est de necessitate quòd ille sit diuersus casus à præcedenti, & sic diuersa species personarum: & quòd sit verum clariùs demonstrabitur *infra*. Concilium igitur deueniendo ad secundam partem exponit istarum mulierum professionem, & qualiter sub falsis illusionibus & phantasmatibus illuduntur à Dæmone: deinde enumerat quasdam operationes, quas mulieres illæ profitentur facere cum Diana vel Herodiade deabus suis, quarum iussionibus ad illarum seruitium euocantur & nocturnis horis accedere profitentur: sed vtinam hæ solæ in sua perfidia petiissent, & non multas alias ad illarum interitum pertraxissent: deinde ponit modum infidelitatis,

Ratio
legis
princi-
palis est
attendē-
da.

ratis, & errorem exprimit, quod principaliter deducuntur in hæresim, dum dicit: *Nam innumera multitudo hac falsa opinione decepta hac vera esse credunt*, scilicet quia putant Dianam & Herodiadem esse veras deas: & posse illa opera, de quibus ibi, perficere & credendo à recta fide deuiant, & errore paganorum inuoluuntur. Ratio finalis & principalis omnium supradictorum operum, & damnata credulitates, ex qua dicuntur hæreticæ nunc ponitur, dum dicitur, *Cum aliquid diuinitatis aut numinis esse extra unū Deū arbitrantur*. Et hucusque perficitur secunda oratio & dictum illius secundæ partis: deinde sequitur improbatio illarum falsæ opinionis & erroris prædicti. Ratio igitur finalis est illa, quam proximè dixi, ex qua omnes alij errores & illusiones successiue dependent, cum credunt illas Dianam & Herodiadem esse veras deas, & in eis multum diuinitatis & numinis esse: & iste est verus intellectus illius capituli, si benè consideretur in verbis & in mente. Stante igitur ratione prædicta expressa, secundum illam, verba ipsius legis sunt interpretanda: & ubi ratio ipsa non conuenit, lex quoque omnino cessat, *d. l. cum pater. §. dulcissimi. ff. de leg. 2. l. hac actio. & ibi Bart. ff. de calum. l. is qui animo. ff. de acquiren. possess.* Ratio autem prædicta non condicta non conuenit, neque verificari potest in hac secta strigum & maleficorum, quippe, quia ipsi vel ipsæ non decipiuntur ista falsa opinione, putantes inseruire deabus istis, & extra unum Deum aliquid numinis esse: sed ipsæ vident, cognoscunt & apprehendunt expresse quod istatum Princeps cui inseruiunt, & obediunt & quæ adorant, est Diabolus inferni, inferior Deo, & inimicus Dei: sed illi inseruiunt relicto Creatore propter mundi vanitates ad ex-

plendas illarum libidines, *d. c. Episcopi. in princ. & cap. si quis Episcopus, eadem quest. §. si enim ratio ipsa, de qua supra, istis strigimægis non conuenit verba legis & illius dispositio minùs conuenire debet, per ea quæ proximè dicta sunt, eo maxime: quia ratio legis determinata restringit dictum legis: ut illa duntaxat lex ipsa comprehendat, ad quæ ratio illa naturaliter adaptari potest, & non ultra, d. l. cum pater. §. dulcissimi. & l. hac actio. & ibi Barto. ff. de calumnia. & l. is qui animo ff. de acquiren. possess. & prima distin. consuetudo. & not. Glos. in Clemen. pri. de elec. & per Geminia. in cap. ubi periculum. in prin. eod. tit. lib. 6. Cum autem istæ sint exclusæ à ratione, dicuntur esse exclusæ à legis dispositione, per ea, quæ supra diximus: nec obstant exempla & auctoritates, quas textus inferius deducit de Paulo & Ezechiele: quia illa omnia referuntur ad sectam illam: de qua ibi, non autem ad strigas siue maleficas, de quibus hic: fateor tamen, quod strigæ istæ & maleficæ in quibusdam conueniunt cum mulieribus illis, de quibus in dict. cap. Episcopi, in secunda parte. in hoc scilicet conueniunt, quia utraque secta inseruit Diabolo, etiam illius imperio gubernatur: sed vna scienter, altera ignoranter: vna decipitur, altera decipit. Conueniunt & in alio: quia quoad effectum æternæ damnationis ita sunt damnatæ illæ, sicut istæ: ita Dæmones habent imperium super illis sicut super istis, & eodem modo illæ sunt eliminandæ & deiiciendæ extra Parochias, sicut istæ strigimægæ: quia omnes sunt damnatæ: non tamen sequitur si in aliquibus conueniunt & æquiparantur: ergo in omnibus debent esse equiparatæ: quia data diuersitate rationis, datur etiam diuersitas iuris: ut supra diximus & dicemus*

etiam *infra eo. tit. q. 1. 2.* dum declaratur materia poculorum, siue venenorum: & vt dixi extra communionem fidelium positæ sunt illæ, sicut istæ & omnes tanquam oues morbosæ sūt penitus à Christi fidelibus euitandæ, ne sanas oues morbo illo inficiant, *l. 2. C. de sum. Trinit. & l. bi qui sancta. C. de apost.* quia omnes sunt eiisdē diabolicæ religionis, sed diuersæ professionis & habitus: dico animi, non corporis, & ordinis professæ, sicut monachi & moniales Christianæ religionis diuersos ordines professionis accipiunt: ad vnum tamen diuinū cultū omnes tendentes: ita isti dānati diuersos ordines & ritus accipiūt, & sub diuersis ordinibus & moribus diabolo inferuiunt, & diuersis quoque nominibus nuncupantur: quidam sunt hæretici: quidā Manichæi: alij verò apostatæ: alij schismatici, Donatistæ, & similes, de quibus *in l. Manichæos. C. de heret. & l. 1. & l. bi qui sanct. C. de apost.* & habetur per glos. Abb. & alios Doct. *in reb. & in c. 1. de apost.* & de schismat. & hoc est quod in effectu voluit dicere text. *inc. excommunicamus, lo primo, & lo 2. in prin. extra de heret.* vbi dixit: *Facies quidē habētes diuersas, caudas autē adinuicē colligatas*, quia de vnitatē cōueniunt in id ipsū, per facies verò diuersas intellexit de diuersis ordinibus sortilegorū, per caudas colligatas intellexit de vnico cultu eiisdē diabolicæ religionis: quia omnia eorū opera tendunt ad cultū Satanæ, siue in mente & intellectu, siue in corpore fiant. Ad hoc vide quæ dixi *suprà in pri. euidentiali huius q.* Illæ igitur mulieres, de quibus *in c. Episc.* dicuntur propriè hæreticæ ex quo persistunt in illo errore, sputantes aliquid Numinis esse in illis deabus, & illas esse veras deas relicto Deo Salvatore nostro, vt *in c. 1. de sū. Trin. & 21. q. 2. qui sine Salvatore. & firmissimè, de heret.* istæ verò

Striges
& apostatæ
differūt.

strigimagæ, magi, & sortilegæ, quæ sciēter ex propria malitia peccant, relinquētes diuinū cultū & Christi fidē & sciēter adhærentes Diabolo, quæ sciunt & cognoscūt Diabolū infernalē & inimicū Dei, nō dicuntur propriè & strictè hæreticæ, quia nullo dicuntur errore seductæ: sed potiùs apostatæ & perfidæ: quia sciēter propria temeritate receßerūt à fide Christi, quāuis ista earū apostasia lōgo tēpore indurata & pertinaciter defensata trāsit in hæresim: vt diximus *suprà tit. q. 2.* & dicunt glos. & Doct. *in rub. extra de apost.* & habetur per Imperatorē *in l. 1. & bi qui sancta. C. eo. tit. vbi* apostatæ propriè dicūtur, qui sciēter & propria auctoritate, siue potiùs temeritate retrocedūt à fide Christiana, vt habetur *in d. l. 1. & in glos. rub. & in c. 1. extra. eo. tit. & per S. Thom. in secunda secunda q. 95. art. 5. & 6. in tit. de superst.* ad quæ faciunt quæ diximus *suprà in primo euident. & suprà etiā q. 2.*

¶ Et nota vnū valdē singulare, quod istorū apostatarū duę sunt species: vna est quæ simpliciter retrocedit à fide, & sequitur cultum & obedientiam Dæmonis: altera est, quę postquā Christi fidē abnegando postergauit, & deiecit ex corde suo, iterū se baptizat expresse in nomine Diaboli: & aliud nomen sibi superimponit: licet vtraq; species sit dānata, prior tamen, si peccatum suū reuocat, admittitur ad pœnitentiā & euitat pœnas corporales, sicut hæretici: vt *l. Manichæos. C. de heret.* secunda verò species nunquam admittitur ad pœnitentiā in foro iudiciali, ex qua possit pœnas corporales, etiam si millies abiuraret professionem illam, & vellet ad Christi fidem reuerti, non auditur quoad istū effectum: & iste est text. valdē not. ad hoc *in d. leg. bi qui sancta. & ibi gl. Cod. de apost.* eodem modo irremissibiliter puniuntur, qui abnegato baptismate

Apostata quo casu hæretico sit deterioris conditionis.

tissime Christiano Iudæi effecti sunt, & inter Iudæos commorantur, vt in l. 1. C. de apost. Quoad animam vero in foro conscientie admittitur poenitentia istorum ab Ecclesia & aliorum quorumcumque, vt not. in d. l. Manicheos, per Doct. & habetur in c. Ad abolenda. & c. firmissimè de heret. per gl. in c. Excommunicamus, el. 2. eo. tit. & c. super eo. tit. lib. 6. & diximus supra tit. 1. q. 5. circa finem. & ista sit prima differentia, quæ reperitur inter istas, quoad nomen & ordinem professionis.

¶ Secundò differunt in modo profitendi: quia illæ de quibus in d. c. Episcopi. non faciunt professionem expressam cum Dæmone sicut istæ, nec credunt inferuire Dæmoni: sed deluduntur sub specie boni, & propterea dicit text. ibi, quod Diabolus postquam illarum mentem captiuatâ tenet, transformat se in diuersas species personarum. Tertiò differunt: quia illæ nulla conficiunt sortilegia, nec maleficia in humanis aut brutorum corporibus, & nemini nocent, nisi sibi ipsis, & propterea non dicuntur maleficæ, sed hæreticæ: istæ verò sunt deterioris conditionis: quia nocent multis per diuersa maleficia, vt latius supra vidistis in 2. & 3. quest.

¶ Quartò disconueniunt in hoc, quia non reperitur quod illæ aliquem maleficiatum curauerint, & ipsa maleficia contrariis maleficiis abstulerint: istæ verò publicè incumbunt curæ & medelis maleficiatorum, & postquam aliquem dicto morbo curauerint sapientius indicant maleficiatum saltem aliquibus medicis, vt habetur per S. August. in lib. 10. de Ciuit. Dei. & in 3. de Trin. & S. Thom. in d. q. 5. prima partis tract. qq. in tit. de mira. & habetur 26. quest. 5. nec mirum. §. necromantici. ver. ad hac omnia.

¶ Quintò quia illæ licet inferuiat

Dæmoni, virtualiter tamen inferuiunt sub forma dearum & bonorum numinum: istæ verò proprio Dæmoni sedenti in solio maiestatis, cui vt vero & vnico Principi reddunt obedientiam, vt supra latius diximus in 2. & 3. quest. Sextò quia non apparet quod illæ, de quibus in d. c. Episcopi. accedat ad ludos, & exerceant ibi choreas & saltationes, & demum coitum carnalem habeant cum Dæmone, sicut istæ, per ea quæ supra latius in hac quest. conclusimus, & per S. Thom. d. quest. 5. Septimò discordant in hoc, quia illæ nulla celebrant sacrificia, nullaque imagines offerunt neque baptizant, aut responsa petunt: istæ verò cuncta opera huiusmodi faciunt, vt supra latè vidistis in 2. & 3. q. & in hac etiã in primo & 2. fundamento.

¶ Et quod sint diuersi ordinis specie differentes, apparet ex diuersitate tractatuû & capitulorum, & etiã auctorum: ea enim, quæ disponuntur in d. c. Episc. decreta fuerunt in Concilio Aquiren. Dispositio autem cap. Nec mirum supra fuit ex doctrina textuali S. Aug. in lib. 10. de Ciuit. Dei. Cum igitur ex diuersis auctoribus temporibus & causis decreta ipsa statuta fuerint, superflua fuisset alterius decisio, si vtrûq; eundem casum comprehenderet vel decideret contra not. in §. quibus, in prima cõstit. c. & in c. si Papa, de priuileg. lib. 6. Ne igitur istud inconueniens superfluitatis succedat, dicamus quod cap. Episcopi loquatur de diuersa specie mulierum ab ista & ab illa, de qua in dict. cap. Nec mirum. maximè cum in veritate plures reperiuntur, species & diuersæ professorum sub hac diabolica religione, vt supra dictum est in primo euidentiali. Sed contra prædicta oppono, & dico quod imò dict. cap. Episcopi loquitur de istis strigimagis masculis & fœminis, & de omnibus sortilegiis, vt apparet in prin. ipsius c. dum

dum dicitur, quodd Episcopi & eorum ministri curam habeant, sortilegam & magicam artem à zabulo inuentam extirpare, & si aliquem virum aut mulierem huiusmodi sceleris sectatorem inuenerint, ex parochiis suis omni studio eliminare & delicere curent. verum est quodd omnes illi qui sunt diabolicæ religionis & sub illius obedientia, debent à limine Ecclesiarum & à Christi fidelium communione repelli, siue sunt hæretici, siue schismatici, siue apostatæ, magi, necromantici, sortilegi cuiuscumque sint ordinis & gradus, aut quocumque nomine nuncupentur, quoad hoc vt à fidelium Christi consortio separentur, omnes æquiparantur ex quo omnes damnati sunt, vt dicuntur veluti oues morbosæ & ab ouili Christi fidelium penitus externæ, & meritò: sunt igitur ab ipsorum consortio separandæ, vt l. 2. C. de sum. Trinit. & l. hi qui sanctam, C. de apost. cap. firmissimè. & cap. ad abolendam, extra de hæret. & in Clem. 1. eod. tit. & dict. cap. Episcop. prin. licet enim quoad hoc sint æquiparati, non sequitur ergo quodd quoad omnia censeantur esse æquiparati, vt not. in cap. Excommunicamus. in princ. el primo, & l. 2. de hæret. licet enim iuristator in princ. d. cap. fecerit mentionem de hac secta, nihilominus postea dum loquitur de illis mulieribus in specie, mutauit casum in facto in ver. ibi. Illud etiam non est omitendum, quodd quadam scelerata mulieres retrò post Satanam conuersæ, &c. qui est diuersus à præcedenti, vt patet ex his quæ tradit S. Thom. in dict. quest. 5. prime partis tract. 99. tit. de miraculis. vbi dicit quodd Dæmones possunt mirabiliter in nobis operari dupliciter: vno modo per veram corporis transmutationem, & per veros effectus corporeos. Alio modo per apparentiam & illusionem

sensuum ex aliqua immutatione imaginationis, per quæ verba voluit intelligere de vtraque mulierum secta, subiungens etiam quodd neutra tamen ipsarum operatio est miraculosa, sed ex rebus naturalibus & per modum artis Dæmonis subtilitate inuenta: & hæc sufficiant quoad solutionem oppositionis factæ de dict. cap. Episcopi. Ad illud secundum dico, dum adducitur illud inconueniens, quodd Dæmon portare posset &c. solum colligitur ex his quæ dicit S. Thom. in d. quest. 5. ver. respondeo in tit. de miraculis. vbi dicit quodd Dæmones multa possent facere quæ nobis viderentur esse miracula, tamen ea facerent naturali sua virtute & ex rebus naturalibus, si à Deo facere permitterentur: sed quia non permittuntur, imò ea facere non possunt, quæ quidem facultas fuit illis adempta per passionem Domini nostri Iesu Christi. Vide ibi, vt singulariter dixit S. Bonauentura in 3. sent. dist. 19. quest. 3. & diximus supra quest. præcedenti. nec est mirandum, si Dæmon strigimagas & alios suos profectos desert corporaliter: quia id facere potest Deo permittente, ex quo sunt omnes gregis diabolici: vt latius diximus supra ead. quest. in 4. fundamento istius vltima opinionis, & tetigi supra in vltimo fundamento eiusdem post septimam differentiam, in dict. cap. Episcopi. & sectam strigum. Pro quo optimè facit dictum illud S. Bonauenturæ in 3. sentent. dist. 19. q. 3. in 22. & 23. de quo diximus supra quest. proxim. a. contrario sensu. si enim diaboli potentia fuit depressa & debilitata per passionem Domini nostri Iesu Christi, à quo fuit manus attrahens penitus abscissa, manus verò compellens debilitata: & eius vires coangustatæ fuere: illud est verum respectu Christianorum pro quibus effusus fuit ille sanguis pretiosus: illi verò

Diaboli.
cæ sectæ
professo.
res ex-
terminā.
di.

Dæmo-
nes pos-
sunt in
nobis
duobus
modis
mirabi-
liter
operari.

verò qui sunt extra baptismum, & abnegarunt fidem Christi sicut Pagani sunt reputandi, & sunt extra omnem gratiam & beneficium salutis, vt d.c. *firmissimè, de heret. & l. hi qui sanctā, C. de apost.* Ergo sequitur quòd diaboli potentia, quoad istos, remanet illæsa: per cōsequens deferre potest ad libitū accedente maximè ipsarum mulierum voluntate & consensu.

^{3.} Obiect. **¶** Ad tertium dico quòd Dæmones non possunt extendere eorum vires contra iustitiam humanam, & eripere captiuos de manibus publicæ iustitiæ: quia Deus non permittit, vt dicit S. Aug. *lib. 10. de Ciuit. Dei*, & S. Thom. *diēt. quæst. in tit. de mirac.* aliàs sequeretur quòd Dæmonis potentia esset supra diuinam, & quòd iustitia omninò periret, & iura omnia subuerterentur, quod Deus nullo modo patitur, vt dicit Thom. *ibi*. Vide quæ dixi *suprà, eo. quæst. 5.* Ad quartum non negatur, imò conceditur, quòd Dæmones possunt mirabilia operari in imaginatiua & humano intellectu, quæ verisimillima sunt & vera vndique esse videntur: ex hoc tamen non sequitur quòd non possint aliquas operationes naturales efficere & mouere corpora inferiora; vt latè diximus *suprà in primo fundamēto*; & etiam *in secundo huius conclusionis*, & S. Thom. *in d. quæst. 5. ver. respo. deo.* vbi dicit quòd Dæmones possunt mirabiliter in nobis operari dupliciter, vno modo per verā corporis trāsmutationem: alio modo per præstigiōsam mentis illusionem & formas apparentes, vt habetur *in diēt. cap. Episcopii, in 2. parte*. Ad quintum, dum datur de illo exemplo, respondeo quando Dæmones facillè possunt homines decipere, dum capiunt mulieres ad ludos prædictos, & illorum sacrificia celebranda, necesse est quòd habeāt mulierē in corpore & earū naturali for-

Mall. Malefic. Tom. 11.

ma, si ea quæ cupiūt, perfici volunt, & propterea, ne sequatur scādālū aut periculū contra ipsas, Satanas mittit aliū dæmonē in forma succubi, qui iacet ad latus mariti loco vxoris, quoties cōtingit omnia vxoris officia in thoro coniugali etiā cōitus subire, non denegat, sed libēter appetit; & aded se bene accommodat quòd quēquē etiā sapientissimū falleret. Vide S. Thom. *in d. 9. 5.* & dixi *suprà latè in primo fundamēto conclusionis, & in 2. euidentiali*, dū dixi de operationibus incuborum & succuborum: nempe velle quòd hi qui tenent aliā opinionē, quòd deferuntur solū in spiritu, reducerent nihil in intellectu illum ad practicam. Aut enim volunt quòd Dæmon capiat partē spiritus, scilicet animæ, quia spiritus hominis idem est quod anima, vt not. declar. Arc. *in c. Moyses. 3. 2. q. 2.* & hoc facere nō possunt, quia anima est vnica in substātia, & indiuisibilis, & nullam recipit diuisionem in quantitate, nec in qualitate, vt dicit Philos. *in primo de anima*, & est glōf. not. & *ibi Abb. in c. 1. de sum. Trinit. in ver. simplex.* & Var. *in l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verb. oblig. in 3. opp.* vbi dicit quòd anima est indiuisibilis, & est tota in toto, & tota in qualibet parte corporis. Aut volūt, quòd dæmon capiat totū spiritū siue totā animā, & necesse esset quòd remaneret hominis cadauer, & sic mortuū absēte anima, & sequeretur maius incōueniēs, quia esset in potestate dæmonis auferre vitā homini, & illi defūcto restituere, & sic mortuū suscitare: quod est impossibile, quia solus Deus hoc facere potest: & nulla creatura, neq; angelica, neq; humana habet hāc facultatē suscitādi mortuū, vt dicā *infra in 10. q.* Vnde nō video quomodo illorum opinio possit saluari intelligēdo de strigib. & magis Et si tu diceres, Nō dico, quòd dæmon auferat totā, nec partē animę sed delu.

Dæmones in locum vxoris masculinæ succubant viro.

N n dit

Impossi-
bilis
operatio
Strigum
in spiri-
tu solo.

dit dormientē per illa signa præstigiōsa, formata in intellectu præstata per immutationē imaginationis, quod facere potest Dæmon. Tunc respon- deo quodd est impossibile, vt tot naturales operationes, quæ sunt per istā sectam strigimagarum, maleficorum & aliorum similium fieri possint in spiritu solo, quin interueniat corpus & membra naturalia: quomodo enim possent in congregationibus & ludis prædictis tot choreas, reuerentias, & retrogradas saltationes efficere, nisi corpus adesset? Quomodo possēt coitum carnis implere, quem faciunt in singulis congregationibus ludis completis, nisi corporaliter interesset? Nec dicendum est quodd sit pollutio somniantis, quia dæmones possunt verē & corporaliter cum mulieribus coitum perficere & illas quandoque reddere prægnantes in assumptis corporibus, secundum ea quæ *supra* diximus in 2. *evidentiali istius quæst.* ergo sequitur necessariō, quodd corporaliter perficiunt coitum: non nego tamen quodd etiam non possunt in somniis pollui diabolo operante. Quomodo etiam possent illorum sacrificia & ceremonias celebrare, & imagines illis imponere? si in solo spiritu hæc fierent, quarum imaginum olim vnā vidi Romæ & manibus palpaui: & erat vera species materialis habens materiam & formam: & formata erat ex quibusdam mixturis mihi ignotis. Quomodo etiam possent tot maleficia & sortilegia contra humana corpora fabricare, nisi corporaliter interessent? in spiritu enim vel in somniis nemini vnquam vidi iniuriam fieri, nec occidi quemquam. Cū igitur operationes istæ & aliæ huiusmodi, quæ sunt naturales & corporeæ, non possunt fieri nisi per corpus & membra: ergo sequitur quodd strigimagæ

& aliis similes deferuntur & intersunt corporaliter & non in spiritu solo: & per ista sum expeditus de ista septima difficili quæstione.

CAP. VIII.

SUMMARIVM.

1. *Diabolus aut sortilegus an possit nocere corporibus Christianorum?*
2. *Maleficium potest solis verbis perfici.*

CTAVO quæro, si Dæmon per se non potest nocere corporibus Christianorū, qui non sunt de sua religione: quia Deus id non permittit, vnde fit quodd sapius infantes ad latus parentum & in propriis gremiis matrum reperiuntur quandoque suppressi: & eorum corpuscula conscissa & mutilata, aut aliqua alia intrinseca ægritudine polluta, ex qua sapius polluantur? Solutio. Dic, quodd licet Dæmon per seipsum corporibus Christianorum nocere non possit ad illos maleficiandum, vtitur instrumento maleficæ siue magi, qui vel quæ cum vnctio- nibus, pulueribus, cæterisque mixtu- ris maleficis, & venenis prædictis infantibus & aliis in occultæ noctis silentio, dum dormiunt parentes, & omnes quiescunt, ipse Dæmon aperit ostia, etiam si fortissimis ferris clausa essent, & illas maleficas intro- mittit, per ostium dico, aut quando- que per fenestras in domo maleficiandi, quos sic intromissos instruit quomodo facere debeant: & ne lux candelæ aut lucernæ impediatur maleficum, ne discooperiatur aut cognoscatur à maleficiando, ipse dæmon in assump-

Diabo-
lus aut
sortile-
gus an
nocere
possint
corpori-
bus
Chri-
stia-
norū.

ta forma felis siue catæ, lucernam, lampadem, siue candelam, quam lucentem reperit illicò extinguit, vt maleficus ipse commodius possit maleficia sua perficere, quibus peractis maleficus tutus abit: Dæmon verò vt facilius illinc recedere possit aperit ostia, deinde recludit, prout ante illa repperat. Nec putes (vt quidam ignari vulgares asserunt) quòd ipsæ striges seu malefici transformant seipsas in speciem catæ aut alterius animalis bruti: quia hoc est impossibile Dæmoni quòd possit hominem transformare in alteram speciem: vt diximus *suprà questione precedenti*, & dicemus *infra eod. quest. 10.* bene verum est quòd ipsemet Dæmon assumit illas varias formas & facit operationes illas, de quibus *suprà*, secundum quod declarat S. August. in *lib. 10. de Cinit. Dei.* & in *3. de Trinit.* & S. Thom. *dict. quest. 5. primæ partis qq. disput. in tit. de miraculis.* & S. Bonaventura *sup. 3. sententiarum quest. 3.* & in *capit. Episcopi 26. quest. 5.* Et vt facilius & sine periculo ipsi malefici possint perficere dicta eorum maleficia, Dæmon est illis præuius & tanquam dux in tenebris, quos ducit ad lectum maleficiandi, discooperit pannos & ostendit omnia, quæ facienda sunt dormientibus omnibus, quibus ipse Dæmon imponere potest iuxta caput semina quædam aut pulueres, ex quibus inducitur profundus somnus: quibus sic dormientibus introducit maleficum, & omnia perficit: & hoc ego aliàs referri audiui à duabus mulieribus maleficis, quas pro maleficiis huiusmodi præ manibus examinandas accepi: & est verisimile, quòd ita sit, quia nunquam reperi, nec audiui quòd aliquis maleficus siue malefica fuerit vnquam apprehensus in fla-

granti crimine, & videtur quodammodo impossibile, quòd cuntes in domos alienas & per secreta domus nocturno tempore clausis ostiis atque fenestris possent ita tutè in obscuris tenebris ingredi & euadere absque aliquo rumore vel scandalo, nisi haberent ducem Dæmonem, qui illas in operibus ipsis saluas redderet.

¶ Quandoque nullo veneni haustu vel mixtura in corpore vel extra corpus adiecta: sed sola potentia carminis & verborum perficitur maleficium, vt habetur in *cap. nec mirum, §. magi 26. quest. 5.* vbi text. refert dictum Lucani,

Mens hausti nulla sanie polluta veneni, &c.

¶ Et ego aliàs vidi Romæ quemdam magum excellentissimum Græcum tempore Adriani VI. antequam perueniret ad urbem Ponti, ipse qui solis verbis compresserat vires cuiusdam ferocissimi tauri existentis in armento in loco syluestri, quem sic affixum (vt ita dixerim) & humiliatè apprehendit per cornua, & cordulâ quadam satis debili, arte tamen magica fabricatâ taurum ipsum ligatum quòd voluit, adduxit media nocte circiter quatuor aut quinque milliariibus: & hæc notoria sunt quæ visa fuerunt per ducentos & ultra viros; quem postea habui in carceribus Capitolinis examinandum: & omnia ista & maiora quoque ingenuè fatebatur verborum potentia efficere posse, qui tamen postea euasit imperfecto examine fauoribus populi Romani & quorundam Magnatum.

CAP. IX.

SYMMARIVM.

- 1 Sortilegi quare incarcerati, & in publica custodia detenti non vtantur arte sua.
- 2 Sortilegi qualiter cognoscantur verè vel fictè pœnitere.
- 3 Deus quandoque impedit diabolicā operationem ad conseruationem Christiana religionis.

NONO quæro quare est, quodd postquam isti malefici & strigimagæ sunt in manibus publicæ iustitiæ incarcerati non faciunt se corporaliter deferri à dæmonibus in quibus iacent, vt possint saluare vitam, & euadere pœnas corporales, quodd quidam iudices curiosi quandoque tentarunt experientiam rei videre, & tamen nihil fecerint: quia post multa viderunt ex eorum sortilegiis nullum penitus effectum sortiri huiusmodi corporalis delationis: & propterea multi tenuerunt, quodd ipsi malefici & strigimagæ corporaliter deferri non possunt à Dæmone. Pro solutione istius quæstionis redduntur rationes per sacros Theologos & Canonistas in cap. nec mirum. 26. quæst. 5. Prima est quodd Dæmon qui nil audius cupit quàm animas multas lucrari, & ad tenebras inferni multifariam fraudibus homines protrahere, quàm primùm videt hominem ipsum apprehensum, & illius animam sub sua potestate subiectam, nil aliud quærit, nisi vt separatur à corpore, vt, quam adhuc sub conditione retinet, certam lucretur, quæ posset per pœnitentiam illius imperium subterfugere & se reunire cum Christi fidelibus. Ad hoc igitur vt

certam eius prædam possideat, semper quærit illius mortem & dissolutionem animæ à corpore: quia nonnulli quandoque reperti sunt qui reuocauerunt errorem suum & grauem susceperunt ex commissio crimine pœnitentiā, & residuum vitæ suæ sanctissimè duxerunt: & propterea dicunt, quodd tunc diabolus nil aliud satagit nec laborat in alio, nisi persuadendo malefico vt persistat in opinione, & professionem ipsam nullatenus reuocet, sed in ea perseueret vsq; ad finem vitæ: quia licet adducatur ad furcas & superimponatur igni, ipse dæmō statim illum arripit corporaliter & liberabit à laqueo & flammis, adeo quodd nullum penitus dolorē patietur: & casu quo mori contingeret, transibit sine pœna supplicij, & liberabit se à tot periculis huius mundi, & longè maioribus gaudiis in alio seculo fruetur cum eo. His igitur illusionibus & falsis persuasionibus ab eo præmunitus sapius tenaciter perseuerat in eius opinione: nec curat quoquo modo errorem suum reuocare & pœnitentiam agere: sed obstinatus permittit potius ultimo supplicio periri.

¶ Quædam verò ex ipsis maleficis mulieribus reperiuntur, quæ erroris sui mirabiliter se pœnitere videntur, & maximis fletibus agere pœnitentiam: quæ omnia fictè peragunt, nullamque gerunt in corde mœsticiam, aut veræ pœnitentiæ amaritudinem.

¶ Ad cognoscendum autem an verè vel fictè pœniteant, maximè mulieres, quæ habent faciles lacrymas, aduertendum est ad oculos ipsarum, an in fletu & gemitu huiusmodi emittunt lacrymas, quas si non emittunt, nulla adest cordis contritio, sed omnia simulatè sunt: & aliàs audiui à quodam excellentissimo Canonista, qui erat etiam optimus

optimus Theologus quoddam regula ista est verissima, maxime in mulieribus, quæ non laborat multum in lacrymis, & dixit mihi quoddam lacrymæ ipsæ sunt signa manifesta veræ & internæ poenitentiae: & adduxit mihi text. de poenit. distinct. 1. c. Petrus. & 2. cap. lacrymæ. ubi dicitur quoddam lacrymæ lauant delictum, quoddam pudor est magnus confiteri: & habetur Luc. 3. cap. & ego aliàs habui in facto nondum tertius est elapsus annus Romæ: in Agro Sabinenfi, dum quamdam vetulam maleficam examinarem, quæ iam viginti annos in ipsa professione compleuerat, & infinita quodammodo sortilegia venefica suis mixturis fabricauerat, & magnum Christianorum numerum diuersis ægitudinibus pollutum reddiderat: quosdam verò occiderat, raros vel nullos sanauerat: quæ postquam confessæ fuit crimen, dum ego prosequeretur illius examinationem per horas duas & ultra, quam maxime videbatur condolere de suis commissis excessibus, & continuos fletus & suspiria conficiebat, asserens se velle professionem illam omnino relinquere, & ad veram orthodoxæ fidei religionem reuerti: verumtamen in tanta fletus & suspiriorum copia nullam unquam etiam minimam lacrymam emittere potuit: ad quod ego aliàs instructus plurimum aduer- ti: & visum fuit quid valde mirabile, quoddam mulier fletet sine lacrymis: & nisi vidissem, fortasse non credidissem: licet in viro non sit mirandum, ex quo ipsi duriores sunt in lacrymis: non tamen nego, quin mulieres possint in multis confingere lacrymas, ut aliàs dixit Cato,

Instruit insidias lacrymis, dum femina plorat.

In actu tamē poenitentiae videtur quid mirandum: sed dici potest quoddam diuina iustitia hoc agit fauore poenitentiae.

¶ Secunda ratio redditur, qua-

re non possunt euadere quando sunt incarcerati: quia diuina iustitia tunc non permittit Dæmonem posse suam naturalem potentiam exercere erga illos: ne aliqui iudices & officiales curiosi, forsan videntes aliqua signa manifesta liberationis eorum inuiterentur ad prosequendum illorum professionem: & hoc est quod dixit sanctus Augustinus in lib. 3. de Trinit. & in 10. de Ciuit. Dei. & S. Thom. in tract. qq. prime partis. quest. 5. in tit. de mira. & Canonistæ in cap. nec mirum 26. quest. 5. quoddam Deus impedit potentiam Dæmonis in quibuldam ad obseruationem Christianæ fidei: ut latè diximus sup. eod. tit. 7. quest. quia aliàs fides ipsa Christiana paulatim tota subuerteretur, maioremque potestatem videretur habere Diabolus, quam Deus, & iudex qui est minister Dei, 11. quest. 3. nemo contemnat. & c. seq. & imò tunc Deus resistit Dæmoni, & illius vires comprimit, per ea quæ not. S. Aug. in lib. 10. de Ciuit. Dei: & refert & sequitur S. Thom. in d. tract. qq. d. q. 5. & dixi supra eo. q. 7.

C. A. P. X.

S V M M A R I V M.

- 1 Sortilegia an hæresim sapiant manifestam, ut à indice Ecclesiastico debeant examinari.
- 2 Deo soli reseruata qua sint.
- 3 Dæmoni naturaliter conuenientia, & à Deo sibi concessa qua sint.
- 4 Sortilegium cum hostia consecrata factum an sapiat hæresim manifestam.
- 5 Sortilegia simplicia non sapiunt hæresim.
- 6 Imagines facere ad amorem prouocandum superstitiosum dicitur potius quam hæreticum.

N n: 3 7 Sorti

- 7 Sortilegium duo presupponit consideranda.
- 8 Tentatio est præcipua Diaboli conditio.
- 9 Adoratio Diaboli sapit hæresim manifestam.
- 10 Modus & forma quibus Diabolus innocatur, est in materia sortilegij consideranda.
- 11 Sacerdotes diuina exercentes, vt contra naturam aliquid eueniat, an possint dici sortilegi.
- 12 Imagines indebitè & viliter tractantes an sint hæretici habendi.
- 13 Sortilegium cum hostia non consecrata an sit hæreticum.
- 14 Sortilegi in forma imaginis aliquem affligentes an sint manifesti hæretici.
- 15 Sortilegia in quibus reliquia Sanctorum admiscuntur, an sapiant hæresim.
- 16 Sortilegia, in quibus admiscuntur essentialia, vel substantialia Sacramentorum Ecclesiasticorum, an hæresim sapiant.
- 17 Secreta cordium sortilegio inquirens hæreticus dicitur.
- 18 Sacramenta Ecclesiastica non operantur in turpem vel indebitum finem.
- 19 Sortilegia, in quibus interueniunt res benedictæ, non sapient hæresim.
- 20 Sortilegium multis concurrentibus censetur hæreticum.

DECIMO videndum est, an & quando huiusmodi sortilegia & opera maleficorum sapiant hæresim manifestè: ita quòd ipsorum rei & machinatores iudicis Ecclesiastici inquisitores hæreticæ prauitatis examini subiiciantur, & hæreticorum pœnis puniantur. Respond. in hoc deueniendum esse ad distinctiones. Sed ante-

quàm ad vltiora procedam pro euidencia. Præsuppono primò quòd quædam sunt quæ ad solum Deum ^{Reserua-} Creatorem pertinent, ex quo illa re- ^{ta Deo} seruauit sibi in priuilegium, nullique ^{foli.} creaturæ etiam Angelicæ illa concessit, prout est hominem verum naturalem creare, vt habetur Gen. 2. & S. Thom. in 1. parte tract. 99. in tit. de poten. gener. & de creatio. q. 2. art. 6. q. 3. art. 1. & 2. & 4.

¶ Vel iam creatum in melius, aut deterius reformare: aut in alteram speciem commutare, vt ibi dicitur. Item mortuum suscitare, ita vt verè & naturaliter viuat, sicut resuscitatus fuit Lazarus, qui iam quatruiduanus erat, vt habetur Ioan. 11. cap. & quando etiam filium illius viduæ dum deferretur ad sepulturam ex feretro suscitauit & surgere iussit, vt habetur Matth. 18. cap.

¶ Item futura scire ex vera & perfecta scientia ad solum Deum pertinet, vt dicitur Esa. 41. c. Annunciate nobis qua ventura sunt in futurum, & sciemus quia dy estis vos.

¶ Item cæli motum sistere ab eius vnica voluntate dependet, vt inquit S. Thom. in tract. 99. in prima parte q. 1. art. 3. & 6.

¶ Item secreta cordis humani, quæ in animo sunt occulta, nec dum ad aliquem actum extrinsecum deueniunt, solus Deus est seruator & verus cognitor, vt habetur Matth. 22. cap. vbi Christus optimè cognouit secreta cordis Phariseorum, qui cupiebant ipsum calumniari apud Cæsarem, ex eo quòd vocabat se Regem Iudæorum: & propterea interrogarunt ipsum, cuiam deberent offerre tributum, ipsi, vel Cæsari? Tunc Iesus petiit ab eis vt ostenderent sibi monetam aliquam, si habebant: & vnus ipsorum exhibuit numisma: quod Iesus videns, interrogauit cuiusnam esset illa imago

Phari-
sæorum
calūnia
contra
Christū.

imago in numismate sculpta? At illi responderunt, Est Cælaris imago. Tunc Iesus restituens illis numisma dixit: *Reddite ergo quæ sunt Cæsari, quæ sunt Dei Deo.* demonstrans quòd Deus non quærit thesaurum pecuniarum, sed corda fidelium & opera charitatis, de *pœnitent. dist. 1. ecce. & c. seq. & dist. ij. c. radicata. & c. seq. 2. not. in c. à nobis, de sent. excomm. & in c. 1. quia cle. vel vouent.* Et ista ac his similia nullus Dæmonum nec Angelorum facere aut cognoscere potest, sed solus Deus, vt dixi, & habetur *ij. q. iv. c. consulisti.*

¶ Quædam verò sunt sub cognitione & naturali potentia Dæmonis, & quæ Dæmon ipse permissu diuinæ clementiæ facere potest: quia sibi non reprimat, & hæc multa sunt, inter quæ est tentandi facultas, & flectendi pudicos animos ad libidinem, & ad alia peccata, vt habetur in *Apo. ij. c. Nihil horum timeas quæ passurus es. Ecce missurus est Diabolus aliquos ex vobis in carcerem vt tentemini: & habebitis tribulationem diebus decem, & c.* S. Aug. *lib. x. de ciuit. Dei.* & S. Thom. *in secunda secunda, dist. 95. qu. ij. in tit. de superstit.* & habetur *Genes. ij. & Matth. iv. Marc. 1. Luc. iv.* vbi Diabolus ausus fuit tentare Christum: & diximus *suprà eo. q. vi.*

¶ Item omnium naturalium & virtutum creaturarum cognitio tam superiorum, quàm inferiorum, ex quibus quidem rebus naturalibus inferioribus multa sunt veneficia, & quibus diuersæ, & quàm plurimæ causantur infirmitates in humanis corporibus sciuntque dictas ægritudines sic ex accidenti expositas contrariis remediis curare; quam quidem scientiam naturalium Dæmones possunt homines docere & in-

struere quomodo facere debeant ad sauciandum vel sanandum corpora hominis, vt proximè diximus *suprà eod. tit. in 6. quæst. & alia huiusmodi* quamplura facere possunt eorum natura & permissu Dei, vt dicit S. Thom. *in tract. qq. prima parte. q. 5. de miracul. & eod. lib. quæst. 16. art. 7. de Dæmon.*

¶ Quibus sic præsuppositis nunc Sortilegi sunt de expressa professione diaboli ca. distingue: aut Sortilegus Malefica siue Magus, sunt de expressa professione Diabolica, quod est quando expressè abnegarunt Christi fidem, & iterum se baptizarunt in nomine Beelzebub, vt plenè diximus *suprà eod. d. q. sexta. & q. tertia.* vt habetur in *1. hi, qui sanctam. C. d. apost.* aut malefici huiusmodi sunt tacitæ professionis, quod est quando nondum recesserunt penitus à diuino cultu & à fidei Christianæ religione, nec celebrant expressum Dæmonis cultum per sacrificia diabolica, nihilominus habent quandam tacitam & occultam amicitiam seu familiaritatem cum Dæmone & aliis maleficis, propter quàm quædam conficiunt sortilegia & operationes superstitiosas, quæ non possunt absque Dæmonis suffragio & instructione compleri seu effectum sortiri: vt sunt ligaturæ execrabilium remediorum, & incantationes, quas faciunt istæ mulierculæ vt plurimum cum schedulis omnibus, aut aliis mixturis, siue ligaturis suspendendis, aut ligandis ad collum, maximè quando student sanare personam maleficiatam. Et hoc est quod dicit *tex. 1. c. nec mir. in princ. in ver. ad hac omnia. 36. q. 4. S. August. lib. 10. de Ciuit. Dei.* vbi dicit quòd in istis omnibus ars Dæmonum est ex quadam pestifera societate hominum & angelorum malorum exorta. Primo casu dic qualitercumque

Sortilegia pro-
fessionis
expressæ
sapiunt
manifestè
hæ-
resim.

Hæreti-
ca respec-
tu ope-
rantis.

tercumque & quomodocumque fiunt ipsa sortilegia per illum, qui est expressæ professionis, semper dicuntur sapere hæresim manifestè, si non respectu operis, saltem respectu operantis, qui est verè & propriè hæreticus: ex quo relicto Deo proprio creatore adorat Dæmonem tanquam vnicum Deum, & propterea dicitur hæreticus, quia contrauenit primo diuinorum præcepto, *Vnum cole Deum*, &c. Item primo ex articulis Christianæ fidei, *Credo in unum Deum*, &c. Idem dicendum est de eo qui non est hæreticus, tamen in ipsis sortilegiis fabricandis associat sibi hæreticum, vel puerum rebaptizat, &c. vt dicit glo. *in d. c. accusatus. §. sanè de her. lib. 6.* Et licet quædam ex his quæ faciunt, sint de his quæ Dæmon facere potest naturaliter, quæ regulariter non deberent sapere hæresim manifestè, tamen isto casu dici possunt hæretica non respectu rei, sed respectu operantis: & hoc est quod voluit dicere glo. *1. d. c. accusatus. §. sanè.* quæ exemplificat plures casus, in quibus ipsa sortilegia sapiunt hæresim manifestè, inter quos ponit istos, scilicet quando sortilegi ad ipsa sortilegia conficienda associant sibi hæreticum aut puerum rebaptizant &c. & quædam alia his similia faciunt. Secundo autem casu quando hæc fiunt ab his qui sunt tacitæ professionis: & tunc distingue secundum quod fecit Oldra. *in consil. 210. quod incipit, Regularis habet traditio, &c.* vbi dicit quod aut imploratur auxilium Dæmonis ad ea faciendum, aut cognoscendum, quæ ipse Dæmon sua naturali virtute & potestate facere potest, diuina virtute non reprimente, sicut est hominem tentare ad peccandum, aut flectere pudicos animos ad libidinem

& similia facere, vt dictum est *suprà* latè in 3. & 6. q. & isto casu non sapiunt hæresim manifestè, vt dicit glo. & not. Arch. Gemin. & cæteri DD. *in d. c. accusatus. §. sanè.* Idem esset si eius virtus inuocetur ad reuelandum furta vel alia occulta præsentia vel præterita, vel ad preparandum docendumque medelâs ad sanandum maleficiatum: ista licet fieri omnino prohibeantur Dæmonis auxilio de iure canonico, vt habetur *in c. 2. de sorti.* vbi copiosè per Paner. & 26. q. ultima. c. *admonent.* tamen non sapiunt hæresim manifestè: quod patet ex genere pœnæ, vt *in d. c. 2. de sorti.* & per Oldr. *in d. consil. 210.* Aut imploratur auxilium Dæmonis ad cognoscendum vel faciendum ea, quæ de sua natura scire aut facere non potest: quia sunt de his quæ pertinent ad ipsum Creatorem, vt *suprà* latè diximus: & tunc si quis putat Dæmonem posse facere per seipsum illa, quæ ad solum Deum pertinent, est hæreticus, & pagano deterior, *d. ca. Episcopi §. quisquis. in fine. & d. c. qui sine Saluatore.*

¶ Sed quæro quid si aliquis assumeret hostiam sacratam in sortilegiis ipsis, quæ fiunt, maximè ad amorem, quibus sapius ista sacra miscentur, vt diximus *suprà* in 2. & 3. q. an ista sapiunt hæresim manifestè, quando in eis nullus hæreticus interuenit. Distingue: aut illa fiunt ad effectum cognoscendi animum mulieris vel viri, si amat illum vel illam, qui vel quæ sortilegia facit, vt sapius faciunt isti amantes, qui sunt dementes: aut fiunt ad effectum introducendi amorem erga sortilegum aut sortilegam in corde illius amatae personæ quæ nullum vel minimum habet amorem. Primo casu non videtur, quod sapiant hæresim manifestè, ex quo in hoc sortilegio imploratur auxilium

Sortilegiu cum hostia consecrata an manifestè sit hæresis.

Casus lium illius Sacramenti ad ea, quæ sunt propria diuinæ virtutis, scilicet ad reuelandum secreta cordis hominum, secundum quod concludit Oldra. *in d. consil. 2. 10.* de quo *suprà proxime* diximus, hæreticum potius esset, si pro notitia occultorum prædictorum quis inuocaret auxilium Dæmonis, putans Dæmonem posse ipsa reuelare ex certa scientia, secundum quod dicit idem Oldra. *in d. consil. & diximus suprà.* Et secundum hoc nota, multi hodie incidunt in hanc speciem hæresis, quia plures sunt ex istis amantibus fatuis qui facere student hæc eorum sortilegia cum aliis diuersis rebus, vt sciant animum amasie siue amasij, an teneat dilectionem sui: & hi qui in hac opinione persistunt, firmiter id credentes sunt hæretici, alias non.

¶ Secundo verò casu, quando fiunt ad effectum calefaciendi cor frigidum: & ista similiter non videntur quoddam sapientiam hæresim manifestè, quoniam inuocatur suffragium illius Sacramenti ad diligendum, sed dilectio in se non est peccatum, immò videtur esse meritum apud Deum, vt habetur in diuinis præceptis: *Diliges proximum tuum sicut teipsum.* & no. *Matth. 12. c.* & dixit Paulus Apost. *Si omnes virtutes habuero, charitatem autem non habeam, nihil sum.* & not. *in c. Firmissimè de heret.* glos. tamen *in d. 5. sanè. c. accusatus de heret. lib. 6.* videtur tenere contrarium, quoddam sortilegia in quibus interuenit hostia consecrata sapientiam hæresim manifestè, dum ponit plura exempla, in quibus sortilegia ipsa sapientiam hæresim manifestè: ponit etiam istud de per se, quando interuenit hostia consecrata, nec specificè ponit ad quem effectum illa fierent: vnde intelligi potest ad omnem turpem effectum, maximè vbi vertitur materia peccati: & ab ista opinione, quia fauorabilis

Mall. Malefic. Tom. I I.

est pro fide, non discedere, vt dicit *tex. in d. c. accusatus.* maxima enim temeritas est illius Christiani, qui in rebus vanis & lasciuis tanti Sacramenti abusum audet ministrare. Et ad ea quæ *suprà* in contrarium adducebāt, respondeo, nec nego quoddam diuina virtus precibus implorata ad reuelandum ea, quæ secretissima sunt in corde hominum hoc facere posset, quia hæc sunt sub eius arbitrio & potestate, non autem Dæmonis, qui est creatura: hoc est verum quotiescumque consultatio ipsa fieret debito modo, iuxta ritum veri diuini cultus, & Christianæ religionis, & per modum sacrificiorum quæ in Ecclesia celebrantur per bonos sacerdotes, non autem isto modo superstitioso & retrògrado, iuxta not. *in c. nihil in sacrificiis de consecrat. dist. 1.* & not. *in cap. cum marth. de celebrat. Miss.* Vide d. *Io. lec. in sum. conf. in tit. de sortil. q. 1. 9. q. ult.* per ista enim sortilegia non imploratur auxilium Sacramenti mixti in factura, aut ipsa diuina virtus ad reuelandum ista, sed potius Dæmonis suffragium, vt illa reuelet per abusum istorum Sacramentorum, cui omnia huiusmodi sortilegia immolantur per illam amicitiam, quam ipsi malefici habent cum Dæmone, secundum pacta inter eos inita, *26. q. 5. cap. nec mirum. ver. ad hac omnia.* & *Io. lec. in sū. conf. eo. tit. c. 2.* & hoc faciūt in opprobriū diuinæ maiestatis: & si qua responsa reuolutionis inde sequatur, illa profecto sūt diabolica & non diuina: sed istū tā turpē abusū Sacramentorū diabolus instruit hominē facere, vt sub eo ipse facilius adoretur ab homine in dedecus diuinæ bonitatis, & hoc modo hominē decipit: vt dicūt Canonistæ & sacri Theologi in locis *suprà* not. *in 6. & 7. q. & habetur in d. c. Episcop.* Ad secundū dū dicebatur quoddam diligere in se non est peccatum, est verū, quando dilectio ipsa est in charitate funda-

Abusus factorū ad faciliorem adorationem in- struit Dæmon.

O o ta:

ta: tunc enim est opus meritorium Deo, quia charitas est recta voluntas ab omnibus terrenis, ac presentibus penitus aduersa, iuncta vero Deo inseparabiliter, vnita igne quodam spiritus, omnis extraneæ corruptionis nescia, nulli vitio mutabilitatis obnoxia, supra omnia quæ carnaliter diliguntur excelsa: & in effectu concludere, quod illa est dilectio maxima circa diuinam & Ecclesiam, vel erga proximum propter Deum qui respicit animæ beatitudinem, non hæc mundana fragilia; vide tex. præclarum de *pœnit. dist. 2. cap. charitas est*. vbi plura singularia de charitate narrantur: hæc enim est illa charitas & dilectio quæ habet meritum regni cælestis: hæc est illa de qua locutus fuit Paulus Apostolus & Matth. 22. 6. & de qua loquitur diuinum præceptum & tex. in *c. firmissimè. & ibi glos. cetera verò dilectiones carnis, quæ terrenæ sunt, potius habent annexum peccatum, quàm meritum respectu vltimi effectus, qui est carnalis coitus: & propterea ille qui putat Sacramentum Eucharistiæ operari ea, quæ sunt mediata vel immediata peccatum, est in maximo errore: nec caret manifestè hærefis suspicionem: nihilominus in istis semper merefero ad communem Theologorum opinionem & rectum iudicium sanctæ Matris Ecclesiæ.*

Dilectio
terrena
annexū
habet
peccati.

Oldradus autem in hac materia in *consil. suo 210. quod incipit, Regularis habet traditio &c.* sic distinguit, dicens, quod sortilegia simplicia, item pocula amatoria, vel assumere hostiā nō consecratā, ista non inducunt hærefim, vt in *c. 1. de sortil. & in Rub. rod. tit. 1. si quis aliquid. §. qui abortiuus. ff. de pœnit. & c. de homi. de celebrat. Miss.*

Imagines verò facere ad amorē mulieris prouocandum, dicit ipse, quod magis videtur esse superstitio-

sum quàm hæreticum. Sed circa hæc duo sunt consideranda. Primum est modus inuocationis, quomodo inuocatur Dæmonis suffragium.

¶ Secundum est considerandum circa rem quæ experitur.

¶ Primo igitur casu aut inuocatur auxilium Dæmonis per modum imperij & suffragij, aut per modum adorationis & cultus latræ: primo casu aut imploratur ad tentandum & flectendum pudicos animos mulierum ad libidinem vel his similia, quæ sunt de propria Dæmonis natura, & non sapiunt hærefim: vt habetur in *Apo-calypt. 2. 6. Ecce missurus est Diabolus aliquem ex vobis in carcerem vt tentemini, &c.* & habetur *Matth. 4. Marc. 1. & Luc. 4.* hoc enim est proprium Dæmonis tentare hominem ad peccandum: vt *ibi* dicitur, & diximus *supra ead. quest. in princ.*

Tenta-
tio est
præci-
pua dia-
boli cō-
ditio.

¶ Aut imploratur eius auxilium ad sciendum futura, vel ad aliquid aliud faciendum quod soli Deo creatori competit & tunc sapiunt hærefim manifestè, quia vult attribuire creaturæ quod est propriū Creatoris, vt *cap. accusatus. §. sanè. de heret. lib. 6. & ibi not. Doct.*

¶ Secundo verò casu principali, quando inuocatio illa fit per modum adorationis & cultus latræ adorando Diabolum, absque dubio illud sapit hærefim, immò est propriè hærefis adorare diabolum: si enim adorare hæreticum, est hærefis, non propter personam, sed propter vitium, in quo est graue peccatum: vt dicit Oldrad. *ibi* & Gemin. in *d. c. accusatus. §. sanè.* ita & multò fortius adorare diabolum est opus hæreticum: quod enim maius & detestabilius vitium est quàm adorare diabolum? & hîc non ponderatur persona, sed vitium quod committit in alia adoratione.

¶ Et idè diligenter est aduertendum

uertendum ad modum & formam, quibus dæmonis suffragium inuocatur: quia si per modum imperij & gratificationis petuntur ea quæ diabolus facere potest, non sapiunt hæresim: si verò per modum certæ adorationis, tunc sapiunt hæresim expressè per ea, quæ proximè diximus, quæ fuit singularis doctrina Oldrad. in dicto consilio. ccx.

¶ Ex qua nota singularem cautelam in praxi pro aduocatis, vt sint cauti informando positiones vel interrogationes, quod per modum imperij seu gratificationis quis inuocauit auxilium dæmonis: & isto modo euitabitur labes hæresis: si verò ponat, quodd per modum adorationis & veri cultus latriæ, quis incidit propriè in hæresim, per ea quæ supra diximus.

¶ Post hæc videndum est quid de sacerdotibus qui causa doloris spoliant altaria, & celebrant missas veste lugubri in liuorem & odium alicuius inimici, vel celebrant missas defunctorum pro ipsis viuentibus, & sumunt preces vt citiùs moriantur, vel incurrant mortis periculum, numquid ista sapiunt hæresim manifestè? Dic quodd nō, quod apparet respectu poenæ quæ imponitur pro isto crimine, 26. q. 5. quicumque. & clarius dicitur infra eodem. q. seq. vbi tradetur de poenis istorum.

¶ Deinde quæro, quid si clerici vel laici crucem aut imaginem Beatæ Mariæ Virginis, seu aliorum sanctorum irreuerenti ausu proiecerint in terram, & spinis vel vtriciis supponuerint, aut pedibus forsan calcauerint, an ista sapiant hæresim manifestè, vel dicantur propriè opera hæretica: & similiter dicas quodd non, licet grauissimum sit peccatum in se. c. si Canonici. §. ff. de offic. Ordin. lit. vi. Vltèrius quæro, quid si Sacerdos ce-

lebrat vnā aut plures missas super hostia, quam numquam sacrauit, si postea communicat se cum illa, an incidat in hæresim, vel dicatur hæreticus ex eo: similiter si aliquis acceperit hostiam super quā celebratæ fuissent vnā aut plures missæ non tamen fuit sacrata, & illam immiscuerit in sortilegiis maximè his quæ sunt ad amorem, an incidat in hæresim sacerdos, qui missas illas scienter celebravit, & ille qui hostiam ipsam commiscuit in sortilegiis. Dic quodd neuter committit hæresim: quamuis grauitèr peccat vterque, c. de homine de celebra miss. per Oldra. in d. consil. ij. col. & diximus verbum supra ead. q. in princ. & habetur per. d. Io. lec. in summ. conf. eod. q. xij. & xvi. Hæc omittam, eos qui in sortilegiis suis apponunt imagines, illasque baptizant sub nomine personæ maleficiandæ, vt affigant in eo vel ea illud accidens, quodd ipsi vel ipsæ desiderant, an ista sapiunt hæresim manifestè. Dic quodd considerandum est ad quem effectum imagines illæ fuerunt fabricatæ, & ad quem effectum tendunt sortilegia, & ad quid imploratur auxilium Dæmonis, aut ad ea quæ facere potest virtute sua naturali, aut ea quæ spectāt ad Creatorem. Item sub quo modo & forma imploratur Dæmonis suffragium, aut per modum imperij & gratificationis, vel per modum adorationis & cultus latriæ, de quibus omnibus diximus supra eadem. q. imò non infesto vltèrius in declaratione: vide d. Io. lec. in summ. conf. eo. tit. q. xij. Quid de his, qui in ipsis sortilegiis immiscunt reliquias sanctorum martyr. scilicet particulas ossium, carnis, aut neruorum capillorum, vnguium, & similia, vel particulas aliquas vestium eorumdem, vel Domini nostri Iesu Christi, aut Beatæ Virginis Mariæ,

O o 2 seu

Imagi-
nes irre-
uerenter
tractan-
tes an
hæretici
sint ha-
bendi.

Sortile-
gia cum
mixtura
reliquia-
rum san-
ctorum
an sapiant
hæresim

seu aliorum sanctorum aut sanctarum, an sortilegia ipsa dicantur esse hæretica, vel sapere hæresim manifestè, præsupposito quòd immixta fuerit in sortilegio amatorio, vt sapius fieri solet. Dic quòd non sunt hæretica nec sapiunt hæresim manifestè, quamvis negari non potest quòd sunt valdè superstitiosa, damanda; quòd est verum quando fierent ipsa sortilegia ad flectendum pudicos animos ad libidinem, vel ad alios effectus, qui fieri possunt per Dæmonem, & non interuenit cultus adorationis: si verò interueniret cultus adorationis, & fierent ad sciendum illa quæ pertinent ad Deum, semper sapiunt hæresim manifestè, vt latè diximus *suprà proximè*. Vide S. Thom. *in sum. secunda secunda dist. 95. art. 3. ver. dicendum. in tit. de supersti.* vbi hoc idem tenet. Idem sentit Ioan. *lec. in sum. conf. eo. tit. quest. 16.* Modò quæro quid de his, qui Sacramenta Ecclesiarum, vt est oleum sanctum baptismatis, chrismatis, vel extremæ vnctionis, aut aquam fontis baptismatis in dictis sortilegiis commiscuerint, an sapiant hæresim, vt *suprà*: & breuiter dicas, quòd non: quod patet ex diuersitate poenarum indictarum pro huiusmodi maleficiis, quæ sunt diuersæ à poenis hæreticorum, de quibus *in c. ad abolendam. & c. vergentis. extra de heres. & latè diximus suprà tit. 1. quest. 6.* Quod tamen est verum, quando per ipsa sortilegia non imploratur auxilium Dæmonis, nisi ad ea quæ de sui natura facere potest, de quibus aliàs diximus *suprà ead. quest. & quest. 6. & 7.* si verò inuocaretur ad ea, quæ non ad ipsum, sed ad Deū Creatorem spectant, sine dubio tunc saperent hæresim manifestè, vel si per Dæmonis suffragium inuocantur per modū adorationis & cultus latriæ: quia ipsi sortilegi & eos consulentes

adorarent cū deuotione Diabolū, tunc illorū opera esset hæretica: aliàs si per modū imperij vel gratificationis, dicas quòd nō, vt *suprà proximè* diximus, & per Oldra. *in d. consil. 210.* Et imò dic, quòd si quis in ipsis sortilegiis quaereret auxilio Dæmonis seire, an mulier in corde suo amat ipsū amantē, vel è cōuerso quādo mulier sortilegat erga virū, isto casu sortilegia sapiūt hæresim manifestè, quia secreta cordis hominū nemo scit nisi solus Deus, & cui ipse voluit reuelētur, vt habetur 2. 9. 4. *consuluisi.* & latè diximus *suprà ead. quest. in prin.*

¶ Sed quæro, quando ipsa Sacramēta posita in amatorijs sortilegijs ad flectēdū vt *suprà*, an operētur effectū, vt ex potētia illius Sacramenti flectatur animus illius ad amandū, & c. dic quòd nō, quia illius nō vtiūtur debito modo, nec ad honestū: sed turpē effectū, quod vt plurimū tendit ad peccatū; ad quæ opera diuina gratia, vel Sacramēta Ecclesiarū se non extēdūt: vt aliàs diximus *suprà eo. q. 6.* & ideò cōmuniter appellari solet iste abusus quidā Sacramētorū sortilegiū, 17. 9. 4. *sacrilegiū. & c. si quis contumax. §. 1.*

¶ Nec dum est annus elapsus, quòd vidi Romæ casum istum euenire in facto, vbi duæ mulieres impudicæ cum oleo sancto baptismatis & chrismatis, quo inunxerunt sibi labia, dicentes quādam turpia verba ad formandum sortilegium: deinde deosculabantur viros, à quibus amari cupiebant, asserentes quòd illud sortilegium & obseruantia operabatur maximum effectum quoad iniungendam dilectionem in corde vacuo: nihilominus vidi ambas fustigari per urbem & mitratas in loco quodam publico notissimo turpiter dehonestari, secundum quod dicit Panor. *in d. c. 2. de sortileg.*

¶ Idem dicendum est de his, qui in huiusmodi sortilegijs amatorijs immiscent

Secreta
cordiū
persecu-
rans for-
tilegio
hæreti-
cus dici-
tur.

Oleo
sancto
abusa-
tum Ro-
mæ duæ
Striges.

miscent aquam benedictam sumptam ex amphora communi, quæ patet in Ecclesia, candelas benedictas, frondes palmarum, ramos oliuarum benedictarum, sacros agnusdei, & similia: iste dicitur potius abusus quidam Sacramentorum, vt *suprà proximè* diximus, quàm hæresis expressa. Idem dicendum est de his, qui aliquas reliquias vestiũ sanctorum Apostolorũ, martyrum, aut aliorum sanctorum, vel qui particulam lapidis sacri, purificatorij, super quo immolatur hostia: itẽ calicis vel alterius rei benedictæ siue sacratæ commiscuerint in ipsis sortilegiis amatoriis, dicuntur abuti Sacramentis huiusmodi, & grauissimè peccant: citra tamẽ hæresis labem, vt notatur per d. Oldra. *in d. consil. 210.* & Panor. *in d. c. 2. de sortil.* vbi expressè dicit, quod quotiescumque non interueniunt ea, de quibus per glos. *in d. c. accusatus. §. sanè.* quamuis inuocentur Dæmones, vt promoueat animum mulieris ad impudicitiam: licet istud sit grauissimum peccatum, in se tamen non sapit hæresim: quia proprium est dæmonis tentare creaturam, vt habetur *Apocalyp. 2 c. & 16. q. 2. visis.* Vide S. Thom. *in sum. secunda secunda dist. 95. art. 3. ver. dicendum in tit. de superst. & Io. lec. in sum. in tit. de sortileg. q. 2 §. ad literam*, qui omnes tenent quod per ista quis non incidit in hæresim, dum tamen fiant modo prædicto. Quæ omnia prædicta limitanda sunt pluribus modis: & primò vt non procedant, quotiescumque in ipsis sortilegiis celebrarentur solemnia sacrificia, interpositis aris, idolis, & aliis, de quibus *suprà in 3. & 6. qq.* & diabolus adoraretur: quia isto casu committitur hæresis: vt sæpius *suprà proximè* diximus. Ita tenet expressè Oldrad. *in d. consil. & Germ. & alij DD. in d. §. sanè.* dicentes, quod peius est adorare diabolum, quàm hæreticum.

¶ Secundò limitantur, vt non procedant in Sacramento Eucharistia corporis vel sanguinis Domini nostri Iesu Christi: quia tunc committitur hæresis. Ita dicit expressè glos. *in d. §. sanè.*

¶ Tertiò limitantur quando interueniret rebaptizatio pueri in ipsis sortilegiis, quia etiam saperent in isto casu hæresim manifestam, vt per dict. glos. *in d. §. sanè.*

¶ Quartò limitantur, nisi in ipsis sortilegiis ministrandis hæreticus interueniret, vt per d. gloss.

¶ Quintò & vltimò limitanda sunt, quotiescumque Dæmonis suffragium inuocatur ad habendum notitiam eorum, vel faciendum ea, quæ soli Deo Creatori competunt in priuilegium, de quibus plenius diximus *suprà eadem q. in prin.* & per ista sit expedita hæc decima vtilis quæstio, quæ omnia bene notat, quia istorum scientia est maximi momenti tam respectu examinis, quàm pœnarum, de quibus dicemus *infra q. proxima.*

CAP. XI.

SVMMARIVM.

- 1 Pœna sortilegis imponenda diuersimodè consideratur.
- 2 Sortilegium qualiter sit in foro conscientia puniendum.
- 3 Sortilegi qualiter veniant in foro iudiciali canonico puniendi
- 4 Sortilegi diuinatores qua pœna de iure civili puniantur.
- 5 Sortilegia amatoria qualiter sint punienda.
- 6 Sortilegium amatorium qualiter sit de iure civili puniendum.
- 7 Pœna sortilegis imponenda plura præsupponit consideranda.
- 8 Clericus potest pro sortilegiis Ecclesiasticis beneficiis priuari.

- 9 Sortilegus non excusatur simplicitate vel ignorantia.
- 10 Sortilegia venefica qualiter veniant in foro conscientia puniendae.
- 11 Iura multum abhorrent artem maleficam.
- 12 Poena sortilegis imponenda diuersimodè consideratur.
- 13 Conuersantes cum sortilegis sunt puniendi.
- 14 Tortura indistinctè contra crimen sacrilegi procedit.
- 15 Sortilegus testibus conuictus & pertinax potest bestiis tradi vorandus.
- 16 Docens sortilegium & addiscens aqualiter veniunt puniendi.
- 17 Membri languedinem & incurabilitatem inducentes possunt sortilegi poenâ condemnari.
- 18 Sortilegium in bonum finem factum, an sit puniendum.
- 19 Futura an possint impunè prognosticari.
- 20 Sacerdos, causa doloris Ecclesiastica immutans infamis est habendus.
- 21 Imaginem crucis vel alterius sancti, indignè tractans, qua poena sit puniendus.
- 22 Sacerdos celebrans, & nihil consecrans, qua poena sit puniendus.
- 23 Imagines baptizantes, ut sortilegium exerceant, qua poena veniant puniendi.
- 24 Astrologi futura pradicentes diuersimodè veniunt in poenis imponendis considerandi.
- 25 Sortem in Euangelis quarentes & verba Evangelica in illis immiscentes qualiter sint puniendi.
- 26 Verba honesta an possint licitè verbis inonestis commisceri.
- 27 Scriptura ligata an possint licitè in collo, vel alio loco corporis deportari ut ex hoc aliquid ene-

niant.

- 28 Diabolo sacrificantes, ut ad bonores perueniant, qua poena mul-
tentur.
- 29 Reliquias sacras, substantia sacra-
mentorum Ecclesia, ceteras res ab
Ecclesia benedictas sortilegiis
suis immiscentes haeretici habentur.
- 30 Sortilegia sanatiua, & nullum
prauidicium inducentia, de ciui-
li non puniuntur.
- 31 Diuinitio per somnia an sit pro-
hibita & punibilis.

NDECIMO post præmissa videndum est, quibus poenis isti sortilegi puniuntur, in qua similis distinctio, quæ supra, repetenda est: aut sapiunt hæresim manifestè, aut non. Primo casu poenæ ipsorum declaratae fuerunt supra tit. 1. quæst. 4. ubi copiosè diximus quibus poenis puniuntur hæretici. Secundo verò casu, quando non sapiunt hæresim expressam, distingue: aut sumus in prima specie sortilegiorum diuinatiua, aut in secunda, quæ est amatoria, aut in tertia, quæ dicitur malefica, de quibus aliàs diximus supra eod. tit. q. 2.

¶ Primo casu, aut fiunt ad habendum notitiam futurorum, aut eorum, quæ in corde sunt hominis: & ista quia sapiunt hæresim manifestè, ut supra proximè diximus, puniuntur poenis hæreticorum, de quibus supra. Idem est, si in illis commiscerent hostiam sacratam, aut alia, de quibus per glos. in dict. cap. accusatus. §. sanè, de hæret. lib. 6. quia tunc sortilegia ipsa saperent hæresim manifestè, & hæreticorum poenis essent puniendi, quæ præmissa faciunt. Ita dicit Oldra. in dict. consi. 110. Panor. in cap. 2. extra eod. tit. & diximus supra proximè quæst. circa fin.

¶ Aut

Sortile-
gij pœ-
na in fo-
ro con-
scientiæ.

Sortile-
gij pœ-
na con-
tra lai-
cos.

¶ Aut sunt ad habendum noti-
tiam præsentium occultorum, prout
sunt furta, rapinæ incendia, tractatus,
adulteria, homicidia occulta, & his
similia facinora: aut eorum quæ iam
facta sunt de præterito, seu eorum,
quæ in longinquis partibus sunt, &
similium: quia tunc non sapiunt hæ-
resim manifestè aliis pœnis puniun-
tur: nam si est clericus, de iure cano-
nico siue diuino in foro conscientiæ
subiicitur pœnitentiæ quadraginta
dierum extra collegium Ecclesiæ siue
communione fidelium, quæ impo-
nitur per sacerdotem, cui subiiciun-
tur etiam laici, ut est tex. in c. 1. de sor-
tileg. & ibi Panor. & alij, qui ita decla-
rant tex. illum, licet glos. fin. videatur
aliter sentire: sed ipsa loquitur de
pœnis iudicialibus imponendis à iu-
dice Ecclesiastico in foro contentioso
secundum iura, quæ glos. ipsa allegat,
ut infra proxime dicam. Aut sumus in
foro contentioso iudiciali canonico,
postquam delictum innotuit curiæ, &
tunc pro eodem crimine imponuntur
grauiores pœnæ: quia clericus erit
suspensus à diuinis & ab altaris mini-
sterio per annum & ultra, ad arbitriū
iudicis, secundum facti qualitatem,
aut turpitudinem, & personarum cō-
ditionem, quo termino elapso cleri-
cus ipse statim ipso iure reuertitur ad
pristinam suam. Ita dicit tex. in c. 2. eod.
tit. & ibi per Doct. Abb. quem vide,
& Feli. & alios: laicus verò regulari-
ter excommunicatur 26. q. 5. non oportet.
Sed hoc est verum quotiescumque
ex simplicitate & bono zelo clericus
peccasset, secundum terminos d. c. 2.
aliàs grauius punietur: quia deponi-
tur ab omni ordine sacro & priuatur
omnibus beneficiis, & intruditur in
monasterium ad agendum perpetuam
pœnitentiam, ut habetur 26. q. 5. si
quis Episc. & ibi glos. idem tenet Pa-
nor. in d. c. 2. Et nota quòd ultra pœ-

nas prædictas poterit iudex Ecclesia-
sticus exercere etiam alias pœnas con-
tra laicos huiusmodi sortilegia exer-
centes: quia si serui sunt & viles per-
sonæ poterunt mitrari, fustigari &
aliis similibus modis dehonestari: di-
gniores verò poterunt relegari, vel ad
perpetuos carceres condemnari, ut in
c. contra idolorum 26. quest. 5. quod est
verum; & procedunt ista vltima pœ-
næ, quotiescumque aliàs moniti laici
ab ipsis sortilegiis noluerint se absti-
nere, & sic de his qui pluries incide-
runt in crimen, vide Panor. in d. c. 1.
de sortil. in glos. fin. vbi subiungendo
dicit, nota quòd licet istud sit crimen
Ecclesiasticum, tamen non est merè
Ecclesiasticum: quia iudex etiam sæ-
cularis potest de hoc crimine cognos-
cere, pariterque punire, licet reos
iplos pœnis grauioribus prosequatur.
De iure autem civili punitur pœnâ
capitis tam ille sortilegus & magus,
quàm ille qui consulit ipsos & sorti-
legia ipsa confici mandat; & iste est
tex. in l. nemo. C. de malef. & mathemas.
Isti enim diuinatores sunt multum
Deo abominabiles & exosi. Ratio est,
quia volunt se facere æquales Deo,
dum diuinam potestatem, quæ versa-
tur in cognitione futurorum, sibi
vsurpare contendunt, & esse similes
Deo: & dicit do. Ioan. de iur. crim. in
c. contra idolorum. 26. quest. 5. quod
quemadmodum Lucifer & primi no-
stri parentes voluerunt esse similes
Deo in altitudine & pulchritudine:
item in cognitione & scientia boni &
mali: idè omnes de cœlo deiecti
fuerunt, quorum quidam in profun-
dum inferni: quidam verò in hunc
variarum calamitatum mundum per-
uenerunt: ita dicendum est de istis di-
uinatoribus, qui in cognitione fu-
tutorum volunt esse æquales Deo, de
Ecclesia Dei, quæ pro cœlo figuratur,
omnino expellendi sunt, & à Chri-
sti

fiti fidelibus penitus repellendi.

Sortile-
gia ama-
toria vt
punian-
tur.

¶ Aut sumus in secunda specie, quæ dicitur amatoria, & si in ea interueniunt ea, quæ narrantur per glo. in d. c. accusatus, §. sanè. dicendum est quodd sapiunt hæresim manifestè & puniuntur pœnis hæreticorum, vt *suprà proximè* diximus. Idem dicit Abb. in d. c. i. de sortil. aut illa non interueniunt, & non sapiunt hæresim, & dic: aut sumus in foro conscientie & eadem xl. dierum pœnitentie subiiciuntur tam clerici quàm laici, sicut alij, de quibus *suprà d. c. i. de sortil.* qui tex. loquitur indistinctè & generaliter de quibuscumque personis, & de hac etiam specie sortilegiorum, in qua viget eadem ratio, intelligi potest argum. tex. in c. si quis Episc. xxvi. q. 5. vbi loquitur de omni specie: ex quo etiam non datur diuersa ratio inter casum & casum art. i. illud ff. ad leg. Aquil. cum similibus: & ita tenent DD. ibi.

¶ Si verò sumus in foro iudiciali, de iure canonico, & eisdem pœnis puniuntur clerici atque laici tam prima quàm secunda vice prout *suprà proximè* diximus in *precedenti specie*. xxvi. q. v. c. non op. c. si quis Episcopus. c. aliquant. c. contra idolorum. & c. auguriis. Quæ omnia iura maximè cap. non opus & c. aliquanti. loquuntur de pluribus speciebus sortilegiorum & de ista quoque loquuntur.

Sortile-
gia ama-
toria vt
reliqua
damnan-
tur.

¶ De iure civili similiter eadem pœnâ capitis puniuntur, d. l. demon. C. eod. tit. quæ omnes sortilegiorum professiones, ac sortilegiorum species complectitur. Vide tex. ibi & glo. & l. eorum. in princ. eod. tit. vbi tex. videtur æquiparare quoad pœnas illos maleficos, qui flectunt pudicos animos ad libidinem, & illos qui contra salutem hominum moliti sunt. Omnes enim seuerissimis pœnis sunt puniendi, quæ non denotant nisi vltimum

supplicium, vt not. glo. in d. l. eorum, in princ. & l. multi. Et circa præmissa nota vnum singulare, quod dixit Abb. in d. c. ij. de sortil. quodd pœna imponenda istis sortilegis vel eos consulentibus, est arbitraria, potestque iudex illam aggrauare, seu grauiorem aut leuiorem imponere, secundum qualitatem facti, conditionem personarum & animum delinquentis, & secundum ipsas qualitates & accidentia pœnas ipsas moderari arg. l. hodie & l. aut facta ff. de pœn. 2. l. quid ergo §. pœna grauior ff. de his, qui not. inf. xxiv. q. i. non asseramus. Hoc tamen procedit de iure canonico in foro Ecclesiastico: de iure tamen civili secus est vt *suprà proximè* dixi. Et nota etiam aliud, quod dicit Abb. ibi. quodd clericus pro huiusmodi sortilegiis, de quibus ibi, potuisset officiis & beneficiis Ecclesiasticis priuari: argum. text. xxvi. q. v. c. aliquanti. sed ibi idè clericus ille fuit dignus misericordia, vt illa minori suspensionis pœna puniretur: quia ex simplicitate peccauit, & bono zelo pro inueniendis bonis Ecclesiæ, quæ fuerant furto substracta, vt dicitur in d. c. 2. aliàs grauius fuisset penitus, quæ nota pro limatione eorum, quæ *suprà* dixi.

¶ Et nota etiam hoc aliud, quod in istis criminibus non parcitur simplicitati, nec ignorantie: quia licet sortilegia ipsa facta fuerint bono zelo & ad bonum effectum, scilicet reperiendi res Ecclesiæ furto substractas, nihilominus puniuntur, qui illa conficiunt, aut consulunt facientes, d. c. ij. de sortil. & ibi Panor. vbi dicit, quodd isto casu mitius puniuntur. Ex quo text. iuncta hac doctrina apparet decisio illius casus, An liceat hæc sortilegia fieri ad sanandum corpora maleficiata, & si quis maleficis remediis & arte prædicta aliquos

quos sanauerit, an puniatur & qua poena, de quibus habetur *xxvi. q. vlt. admoneant*, & dicemus *ea. q. loco suo*.

¶ Aut sumus in tertia specie principali, quæ dicitur venefica, & si in ea interueniunt aliqua de his quæ narrantur per *glo. in d.c. accusatus §. sanè*, dicendum est quod sapiunt hæresim manifestè & poenis hereticorum sunt puniendi, vt alias diximus *suprà*: si vero ea non interueniunt vel alia his similia: & tunc aliter puniuntur: quia aut sumus in foro conscientiæ, & punitur fabricans, & ille qui consulit, poenitentia exilij xii. dierum extra gremium Ecclesiæ, & fidelium communionē, *d.c. i. de sortil. iuncto c. si quis Episc. xxvi. q. v. & licet* *in d.c. i. loqui videatur de alia specie, scilicet diuinatoria, tamen c. si quis Episcopus loquitur generaliter de omnibus, & in fine vna & eadem poena omnes punit, qua poena tam clerici quàm laici subiiciuntur: quia text. in d.c. i. loquitur generaliter & indistinctè l. de pretio. ff. de public. & xxvi. q. v. & cum hac solutione videntur trāsire DD. in d.c. i. nullam facientes differentiam de aliqua specie sortilegiorum aut personis.*

¶ Aut sumus in foro canonico contentioso, & sic in foro fori, si laicus hoc crimine peccauit, prima vice erit excommunicatus & ab Ecclesia remouendus erit, *xxvi. q. v. si quis Episcopus, & c. aliquanti*. si verò semel monitus adhuc in eodem proposito perseverando iterum commisit idem delictum, & tunc, si est vilis persona, debet fustibus cædi, siue fustigari publice per urbem mitrari, & publicè, tanquam infamis dehonestari: digniores verò relegantur in carceribus siue ad perpetuos carceres condemnantur, *xxvi. q. v. contra idolorum*.

¶ Clerici verò efficiuntur infames & omnibus officiis atque beneficiis

Mall. Malefic. Tom. II.

Ecclesiasticis priuantur: & nihilominus ipsi quoque intruduntur in carcerem, aut in monasterium ad agendum perpetuam poenitentiam, *xxvi. q. v. si quis Episcopus. & c. aliquanti. & sequent.* in hoc tamen non recederem ab opinione Abb. de qua *in d.c. ij. de sortil.* quod sit consideranda conditio personæ, qualitas facti, & animus delinquentis: & secundum qualitates illas, poenas ipsorum quandoque augere, quandoque verò minuere, iuxta sanum iudicis arbitrium.

¶ De iure autem ciuili hæc sortilegia grauius puniuntur: quia iura ipsa multum abhorrent artem maleficam: vt *in toto tit. C. de malef. & mathe. & ideo omnes istis malefici puniuntur ultimo supplicio; l. nemo. l. multi. l. & si excepta. & l. eorū in princ. C. cod. tit. & ideo lex vocat illos humani generis inimicos, ex quo vt plurimum quærant innocentum corpora illis veneficiis labefactare, d. l. multi. & nature humana peregrini. l. si. eo. tit.*

¶ Regulariter igitur puniuntur poenâ capitis tam ipsi magistri, quàm hi qui illos consulunt & hæc fieri mandant, *d. l. nemo in fin. & l. multi*. si quis verò magister ad alterius domum accesserit exercendi maleficij causa igne concrematur: is verò qui illum præmiis & suasionib⁹ euocauerit & associauerit, omnia eius bona publicantur & in insulam deportantur. Sed contra hoc est text. *in l. nemo C. cod. titul.* vbi dicit, quod ille qui consulit & vocat istos magistros punitur poenâ capitis; solut. gl. *in d. l. nemo* refert vtramq; poenam: sed non soluit contrarium, quidam dixerunt, quod *in d. l. nullus*. licet ille magister fuerit adductus ad domū alteri⁹ causâ faciendi sortilegia, ipsa tamē nō fuerūt facta, *in d. l. nemo*. Solut. non placet, quia sapit diuinationem: quia si non apparet, quod *in d. l. nulla* fuerint facta sortilegia mi-

Ars malefica ex odio est.

Sortilegij poena diuersa.

P p nus

Sortilegia venefica vt sint puniendi in foro conscientiar.

nus etiā apparet in d. l. nemo. quod facta vel non facta fuerint: nisi diceres quod ille qui consulit, interuenit in eis & credit his, quæ fiunt, esse vera, propterea grauius punitur: vt d. l. nemo. is verò qui adducit maleficum siue sortilegum ad domum alterius, potest esse, quod sit ignarus, putà famulus vel alius, qui non interuenit vel non credit in eis: idèd mitius punitur, tamen in hoc loco cogita.

Conuer-
santes
cū sorti-
legis vt
sint pu-
niendi.

¶ Et nota quod istorum amicitiam & conuersationem, quamuis vetus beneuolentia fuerit, debemus relinquere, & eos omnino euitare: qui verò contra fecerint, omnibus eorum bonis publicatis in insulam deportandi sunt, d. l. nullus.

¶ Et nota quod pro isto crimine omnes poterunt indistinctè torqueri non obstante quocumque privilegio dignitatis: quod est speciale in isto crimine: & ex hoc nota limitationem ad l. miles. C. de quaestio. l. de curiones. & l. Diuo Marco eod. tit.

¶ Si quis autem de hoc crimine testibus conuictus fuerit, & nihilominus obstinato corde institerit in negando etiam presentibus testibus qui illius detexerunt facinus, traditur viuus bestiis vorandus, ac dentibus & ungulis lacerandus. Ita dicit tex. in d. leg. & si excepta. in fine.

Sortile-
gij do-
ctor &
discipu-
lus eas-
dē pœ-
nas luēt.

¶ Et nota etiam quod eadem pœna capitis punitur ille qui docet artem prædictam, & ille qui ipsam addiscit. l. culpa. & ibi glos. C. eod. tit. quod videtur esse speciale in isto crimine; in crimine hæresis est contra, l. quicumque. §. eos verò. C. de hæret. vbi minori pœna, scilicet pecuniaria puniuntur scholares: magistri verò pœna capitis.

¶ Eadem pœna vltimi supplicij puniuntur, qui eisdem maleficiis inducunt membri languedinem, & virtutem viri aut mulieris generatiuam

impediunt, aut lac nutricis desiccant: vel quouis alio modo ipsa sortilegia & maleficia conficiunt, siue in corpore per cibum vel potum, siue extra corpus aliquo ex modis, de quibus diximus supra in 2. & 3. quaest.

¶ Sed quæro nunc, quid si aliquis sortilegus sortilegia exercet ad bonum finem, scilicet ad sanandum ægrotos maleficiatos, & soluendum aliorum facturas: an hoc licet impune fieri, & videtur dicendum quod sic, ex quo facto nemini nocent, sed alicui profunt: non sunt ergo digni punitione aliqua: & hoc est tex. in l. eorum. §. 1. C. eo. tit. vbi ille, qui fecit sortilegia ad incantandum imbres ne noceant segetibus vel plantis, nullā pœnā punitur: & idèd Bart. ibi per illū tex. decidit hanc quæstionem, dicens quod non debet, qui curat istos infirmos maleficiatos aliquā pœnā puniri, hoc tamen est verum de iure ciuili, vt ibi: secus autem est de iure

canonico, quia Ecclesia summopere abhorret ista remedia sortilega, etiā si fiant ad effectum recuperandæ sanitatis, non vult fieri posse hac ratione, quia non licet inuocare auxilium Demonis etiam pro mille corporum sanitatibus recuperandis: quia minus malum est quod pereat corpus quàm anima, cuius maius esset detrimentum. Vide text. in c. admoneant 26. q. 7. & si quis hoc facere ipsum præsumperit, si clericus est, degradetur & omni officio ac beneficio ecclesiastico priuandus erit: laicus autem excommunicandus: pro quo facit etiam tex. in cap. nec mirum. §. ad hac autē 26. q. 5. vbi omnes istæ ligaturæ, & superstitiosa incantationum remedia sunt omnino damnata: quia hæc fieri non possunt absque Demonis opera & suffragio: & imò dicit S. Augustinus lib. 10. de Ciuit. Dei. cuius verba relata sunt in d. c. nec mi-

Sortile-
gia sana-
tina pro-
hib. ta.

¶ m. quodd hęc sunt talia remedia, quę ars non commendat medicorum, ab Ecclesia omnino reprobata, merito sunt à Christi fidelibus euitanda. Vide S. Thom. in secunda secunda dist. 95. art. 4. in ver. dicendum. tit. de superstit. & Io. lec. in sum. conf. eod. tit. q. 2. & 13.

¶ Ultra ea, quę diximus supra in prima specie diuinatiua, addenda sunt hęc, quid dicendum sit de astrologis & chiromanticis, qui secundum cursum astrorum & signa cœlestia futura prognosticant, an liceat hoc facere, vel sint puniendi sicut augures & aruspices, aut alio modo?

Respondeo, aut hęc futura prædicunt ex certa scientia imponentes futuris contingentibus rebus necessitatem quamdam, quam dicunt causari ex motu corporum cœlestium, & isto modo sunt hæretici, & puniuntur vt hæretici: vt latè diximus supra hac quæst. in princ. & quæst. præced.

Ratio est, quia signa illa non sunt causę rerum finales, imponentes necessitatem humanis rebus agendis, aut homini: sed sunt signa quædam inclinatiua, siue indicatiua rerum futurarum secundum communiter accidētia per regulas quasdam, & naturas corporum cœlestium, quę multoties fallunt, quibus non subiicitur necessariò natura humana, quin possit illa euitare & vti liberi arbitrij potestate: vide Abbatem in dist. c. 2. extra eo. tit. q. 5. aut illa prædicunt demonstratiuè, præsumptiuè, siue inclinatiuè, asserentes quodd ex motu corporum cœlestium tale quid inclinatiuè demonstratur, siue figuratur in actibus hominum inferioribus, & hoc modo non est peccatum ex quo nullam imponunt necessitatem, sed inclinationem quamdam, quam quis liberè euitare poterit, si velit vti prudentia & sui liberi arbitrij potestate,

vt latius dicemus infra, & habetur per Abbatem in d. c. 2. eo. tit.

¶ Pro faciliiori intelligentia præmissorum subiiciā infra scriptas quæstiones speciales, declarando poenas criminis cuiusque. Et primò quæro quid de sacerdotibus, qui causa doloris spoliā aras, aut extinguunt luminaria consueta, quā poenā puniuntur? dic quodd clericus honore & dignitate priuatur, & sic efficitur infamis: vt in c. quicumque. in primo res. pon. 26. q. 5. & Io. lec. in sum. conf. eo. tit. q. 18. & hoc nisi sponte de præmissis coram Episcopo vel Metropolitano se culpabiles detulerint, & de ipsis condignam peregerint poenitentiam, d. c. quicumque. alij sacerdotes reperiuntur, qui sumpta veste lugubri Missas defunctorum celebrant pro viuētib; causa inimicię, vt is, pro quo sacrificium ipsum offerunt, moriatur aut incurrat mortis periculum, quā poenā sit puniendus: dic isto casu, quodd sacerdos vel clericus qui scienter ista fecerit, à proprij ordinis gradu priuatur & perpetui exilij ergastulo vnà cum eo qui ipsum sacerdotem consulit, aut præmissa fieri ordinauit siue mandauit relegatur: vt est tex. in d. c. quicumque. in fin. 26. quæst. 5. & Io. lec. in sum. conf. eo. tit. quæst. 20.

Sacerdos immutans Ecclesiastica causa doloris infamius est.

¶ Deinde quæro quid de clericis & laicis qui imaginem Crucis, aut B. Marię Virginis, seu aliorum sanctorum proiecerunt in terram, illasque vrticis, spinis, vel pedibus conculcaverunt, qua poena puniendi sunt? Casus iste ponitur per tex. in c. si canonici. §. fin. de offi. ordi. lib. 6. vbi dicit quodd vltrix sic procedat dura sententia contra eos, per quam alij id facinus patrare pertimescant: glos. verò declarando tex. primò dicit, quodd erūt priuandi loci sui dignitate atque honore, nisi celeri satisfactione coram

Imagines indignè tractans vt sit puniendus

Metropolitano se sufficienter purgauerint : demum deuenitur ad aliam pœnam dicens quodd statum arbitrio iudicis concludens in effectu quodd sit pœna arbitraria, pro prima allegat text. *in d.c. quicumque* 29. q. 5. & l. j. ff. *de iur. delib.* cum qua gl. transit Gem. *ibi.* Arch. autem dicit quodd poterant temporaliter puniri, quodd in vinculis publicis conuinciantur, vt l. j. C. *de his qui ad statum. contum.* & ff. *de pœn. l. capitalium.* §. *qui ad statuas,* vel quodd moriantur, vt not. *in l. i. C. ne lice. sing. salua.* &c. hæc vltima pœna infertur de rigore iuris ciuilib, vt d. l. i. alia verodd superiores inferri possunt per iudicem Ecclesiasticum, vt dicunt DD. *in d.c. si Canonici.* §. *fin.*

¶ Videndum esset etiam, quid de Iudæo, qui super Crucem, dum deferretur publice per urbem, proiecit immunditias, quâ pœnâ puniatur? Istum casum decedit Pet. de Anch. *in consil.* 15. quodd incipit: *Spiritualis index in prouincia Romandota.* vbi dicit quodd Iudæus ipse poterit per vtrumque iudicem castigari ecclesiasticum & laicum: & seueris pœnis puniri.

Sacerdotis celebrantis & nihil consecrans pœna.

¶ Quæro quid dicendum sit de his, qui in sortilegiis commiscuerunt hostiam non sacramentalem, super qua tamen celebrata fuit vna aut plures Missæ, quâ pœnâ puniatur sacerdos qui scienter super hostia illa celebravit Missas, vel qui celebrando non consecrat aliquid: sed capit panem & vinum apud altare sine Sacramento, & omnes ac singulas ceremonias & solemnitates fecit apud altare excepta consecratione, qua pœna puniatur? Casus iste ponitur *in c. de hom. de celebrat. Missæ.* vbi text. nullam ponit pœnam temporalem: sed credo, quodd sit pœna arbitraria in eo, qui celebrat Missam, & sine consecratione accipit hostiam & vinum, quam index

Ecclesiasticus sibi iniunget loco pœnitentiæ: is verodd qui scienter celebrat super hostia, aut alia re, cum qua fieri debent sortilegia, grauius puniendus est, sicut is qui sortilegia ipsa conficeret: quia paria sunt aliquid prohibitum facere, vel efficere aliquid necessarium antecedens, per quodd peruenitur ad illud, vt *leg. oratio.* ff. *de sponsa.* Vide text. *in dict. c. si quis Episcopus.* 26. q. 5. qui loquitur generaliter de omnibus sortilegiis. Ille enim qui habuit animum delinquendi & deuenit ad actum proximum delicti, habetur ac si fecisset & consummasset delictum: non solum de iure canonico, vt *in cap. sicut dignum, de homicid.* cum multis similibus: sed etiam de iure ciuili, vt *leg. is qui cum telo,* C. *ad leg. Corn. de sic.* & *leg. i. §. diuus,* & *ibi Bart. ff. eod. titul.* & habetur per Panor. *in dict. c. 2. de sortil.* & lo. *lec. in sum. conf. eo titul. quest. 24.* & Oldra. *d. consil.* 210. in 3. col. laicus verodd excommunicatur & relegatur de iure canonico in foro iudiciali; *cap. aliquanti.* xxvj. q. 5. sed si semel monitus, iterum se immisceat in prædictis, si est nobilis intrudatur in carcerem: ignobilis fustigatur, mitratur, & publice dehonestatur, *d.c. si quis Episcopus.* *cap. aliquanti c. sortes.* cum aliis sequen.

¶ Quid dicendum de his, qui imagines conficiunt atque baptizant, & cum illis conficiunt sortilegia. Dic, aut sortilegia ipsa sunt ad aliquem effectum, qui dæmoni non conuenit, sed soli Deo, & sapiunt hæresim manifeste, vt *suprà* diximus *quest. præcedenti:* & immo puniendi sunt vt hæretici: vt *suprà* diximus *tit. 1. quest. 3.* salua tamen doctrina glos. de qua *in d.c. accusatus.* §. *sanè de hæret. lib. 6.* & saluis etiam limitationibus, de quibus *infra in fine* dico illos esse puniendos eisdem pœnis quibus alij in superioribus casibus: vide Oldra. *in d. consil.* 110. vbi

ubi de hoc facit mentionē expressam & Ioan. *lec. in sum. conf. eod. tit. q. xij.*

¶ Idem dicendum est de his, qui in ipsis sortilegiis immiscet sacras reliquias sanctorum martyrum, scilicet ex membris vel ossibus aut de vestibus eorumdem, *d. c. si quis Episcopus. & c. aliquanti.* & Panor. *in d. c. ij. & Ioan. lec. in d. tit. in sum. q. xvi.*

¶ Idem etiam iudicandū est de his, qui Sacramenta Ecclesiarum, scilicet oleum sanctum baptismatis, chrismatis, aut extreme vnctionis, seu aquam fontis baptismatis & similia, *d. c. ij. & ibi Abb. & d. c. si quis Episcopus. cum aliis sequent.*

¶ Idem quoque censendum est de his, qui in eisdem sortilegiis admiscet aquam benedictam, candelas benedictas, sacros agnus deos, ramos oliuarum aut frondes palmarum & similia, de quibus habetur per Ioan. *lec. in d. sum. eod. tit. q. ultim.*

Astrologorum futura prædicta, cuius poena est diuersa. ¶ Iuxta prædicta videndum est, quid de astrologis, qui futura prædicunt, an puniantur, & quā poenā. Dic aut illa prædicunt ex certa scientia, quasi signa illa, per quæ futura coniecturantur, aut causæ rerum imponentes futuris rebus necessitatem in esse, quodd sic vel sic erunt, omnino & istud est hæreticum & puniri debent ut hæretici: quia futurorum notitia certa, prout est in esse rei, est solius Dei, ut habetur *Matth. 12. c. & 2. q. 4. consulisti.* & 27. q. 3. sciendū. & latè diximus *suprà q. præcedēti*: aut illa prædicunt cōiecturaliter, demonstratiuè siue inclinatiuè: & isto modo nō errant nec puniuntur aliquā poenā: quia verū est, quodd corpora cœlestia habent quædam motiua & inclinationes ad corpora inferiora, & operationes humanas, secundum quas multoties sic fieri contingunt, quamuis euitari possunt, & propterea dicitur, quodd illa sunt signa rerum, non

autem causæ rerum: de quibus vide Panor. *in dict. c. 1. extra eod. tit. 3. col.*

¶ Quid enim dicendum sit de his, qui sortes quærūt in Euangelis, aperiendo librum, & sortificando in illis. Dic quodd prohibitum est, & puniuntur qui præmissa faciunt, modo quo *suprà 27. q. 2. hi qui.* Et quia diximus *suprà*, quodd sunt prohibita remedia sortilegiorū, quæ sunt ad sanandum corpus maleficiatum, de iure canonico, licet de iure civili permissa sunt, ut *suprà* diximus *eadem q.* quæro nūc quid si aliquis in opere sanatiuo dixit plura verba honesta, & sanctas ac deuotas orationes Dei, beatæque virginis Mariæ & aliorum sanctorum; & illa eadem fecerit dicere per ipsum maleficiatum ad deuotionem beatæ Virginis Mariæ, aut alicuius sancti Martyris, nihilominus postea Magister siue Magistra Sortilegiorum aliqua verba extranea dixerit publicè vel secretè, quæ non videtur congruere illi operi religioso, & sanitatis, an ista dicantur esse superstitiosa, & punienda. Dic quodd sic, quia quotiescumque cum rebus, aut verbis religiosis, siue Ecclesiasticis miscentur aliqua verba extranea, & quæ naturaliter non tendunt ad opus illud sanitatis, nec possunt naturaliter talem effectum operari necessariò, tunc dicuntur esse superstitiosa, & faciunt totum opus superstitiosum & damnable, quod est maximè quotiescumque; adiunguntur nomina quædam ignota aut characteres, seu alia diuersæ observationes, quas manifestum est naturaliter efficaciam ad sanitatem habere non posse, illa non sunt sine superstitutione & Dæmonis ministerio, ut dicit S. Th. *in sum. secunda secunda. q. xxv. art. 2. ver. dicendū, in tit. de superstit.* & Ioan. *lec. in sum. conf. eod. tit. q. 11.*

Et propterea sunt puniendā de iure canonico: quia si clericus est, qui talia

P p 3 fecit

fecit deponitur: laicus verò excommunicatur pro prima vice; 26. q. 7. *admoneant*. sed si monitus, spreta monitione iterum se ingesserit in eisdē, si est nobilis vir & honestæ familiæ, incarceratur aut relegatur: ignobilis verò cum vituperio fustibus cæditur, 26. q. 5. c. si quis Episc. c. aliquanti. c. *fortes*, & c. seq. & per Abb. in d. c. 2. de *fortil.* vbi dicit, quòd pœna istorum est arbitraria; & hoc puto verius secundum qualitatem facti, conditionē personarum, & animum delinquentis, arg. l. aut facta. & l. respiciendum. §. *delinquunt*. ff. de pœn. & l. quid ergo. §. *pœna grauior*. ff. de his qui not. infam. c. *sicut dignum*. in princ. de homic. De iure autem ciuili remedia ista non puniuntur, dummodò fiant ad bonum finem, d. l. eorum. si. & ibi Bar. C. de malef. & math. & aliàs diximus *suprà* eod. *quæst.* 6.

¶ Idem dicendum est de his, qui faciunt schedulas, aut breuia, & ligaturas suspendendas & deferendas ad collum maleficiati, cum continent aliquid extrinsecum, siue extraneum signum sit, character aut nomen quod naturaliter non tendit ad conclusionem & intellectum aliorum verborum, vel ad opus sanitatis, tunc iudicatur illud esse superstitiosum & punibile: quia fieri non potest absque suffragio & instructione diaboli, vt dicunt supradicti Doctores in locis *prædictis*, & habetur in c. *nec mirum*. §. *ad hac omnia*, & c. 26. q. 5. & per S. August. lib. 21. de *Ciuir. Dei*. & idèd puniuntur his pœnis, quas *suprà* diximus *hac eadem q. in membris proximè relatis*.

¶ Quid si inter alia verba vel nomina Dei, quæ istæ maleficæ sæpius describere faciunt in earum schedulis vel breuib; apposuerint hoc verbū,

Deus
Acharō
quid si
gnificet,

Deus Acharon, an sit verbum superstitiosum & diabolicum. Dic quòd

sic: quia illud est nomen Beelzebub principis dæmoniorum: vt habetur 4. Regum 1. c. dum Elias monitus ab Angelo reprehendit Ocholiam Regem sub his verbis: *Numquid non est vobis Deus in Israël, vt eatis ad consulendum Beelzebub, Deum Acharon, immò de lectulo super quem ascendisti, non descēdes, sed morte morieris*. Quod bene not. quia sæpius in istis schedulis & breuib; hoc nomen, scilicet *Deus Acharon* reperies expressum. Vide d. Io. de Turrecr. in c. *contra idolorum*. 26. q. 5. & d. Io. *lec. in sum. conf. eod. tit. q. 11. & 13.*

¶ Quid dicendum de his, qui sacrificāt Mammonæ deo nummorum, vt diuites efficiantur, qua pœna sunt puniendi? Dic, quòd si est clericus, secundum quorundam opinionem indistinctè est priuatus ipso iure omni officio, beneficio, honore & dignitate, siue occultum sit crimen, siue publicum: & idèd necessariò indiget dispensatione, si vult amplius celebrare: quidam ali; dixerunt, quòd quando crimen est occultum, possunt agere poenitentiam, confitendo peccatum suum, & non incurrunt pœnam illam priuationis, & idèd non indigent necessariò dispensatione: si verò crimen esset publicum, aut notorium, tunc incurrit irregularitatem & priuationē ipso iure, & indiget dispensatione: nihilominus præcedens opinio videtur esse magis tuta in foro conscientie, vt quis petat dispensationem etiā quando crimen esset occultum. Vide d. Io. *lec. in sum. conf. eod. tit. quæst. ult.*

¶ Vbi istis æquiparat etiam sacerdotes, qui in sortilegiis immiscent sacramenta Ecclesiastica, scilicet oleum sanctum chrismatis, baptismi, vel extremæ vnctionis aut aquam fontis baptismatis, eisdem pœnis puniuntur, de quibus aliàs diximus *suprà* ead. *quæst.* laici verò de iure canonico pri-

ma

ma vice sunt excommunicati, & sunt à limine Ecclesiæ repellendi: sed si post primam monitionem iterum se ingesserint in eisdem, si nobilis est condemnatur ad perpetuos carceres: ignobilis verò fustigatur publicè cum maximo dedecore: deinde in exilium condemnatur, secundum quod habetur 26. q. 5. si quis Episc. c. aliquanti cū aliis seqq. Abbas tamen dixit in d. c. 2. de sorti. quod istorum poenæ erunt arbitrariæ mitigandæ, alterandæ, neque leuandæ secundum facti qualitatem aut turpitudinem seu scandalum, quod inde posset oriri, aut exortum iam esset. Item personarum conditionem & animum delinquentis; aut ex simplicitate dicitur lapsus in illud, & ad aliquem bonum effectum, vt habetur in d. c. 2. extra eod. tit. vel si ex propria malitia, animo aliquem decipiendi, & similia, vt ibi per Abb. latius dicitur: & diximus supra proximè. Vide tex. in c. sicut dignum. in princ. de homic.

¶ De iure verò ciuili pro omnibus sortilegiis huiusmodi est poena vltimi supplicij, l. nullus. l. eorum. in princ. l. nemo. l. multi. & l. si excepta. C. eo. tit.

¶ Exceptis sortilegiis, quæ fiunt ad sanandum maleficiatum, vel liberandum aliquem ab alia infirmitate, aut incantandum imbres, grandines & fulgura, ne noceant segetibus, arboribus & plantis, aut animalibus, vel foetibus eorum: omnia ista, quæ profunt & non nocent rebus temporalibus, aut personis permissa sunt de iure ciuili, & nullam poenam merentur, vt d. l. eorum. §. fin. & ibi Bart. C. eo. tit. & aliàs diximus supra.

¶ Videndum quoque esset quid de diuinationibus, quæ fiunt per somnia secundum illorum interpretationem, prout habetur in somniis Danielis, & per dominum Albumasar in lib. quem fecit de interpretat. somnio. de

quibus latè vide d. Ioan. lect. in sum. conf. eo. tit. quasi. 6. & quid dicendum sit de incantationibus serpentum, illis videlicet, quæ fiunt contra serpentes; vbi dicas, quòd aut in illis præcantationibus imploratur dumtaxat auxilium Dei simpliciter cum deuotione, absque aliqua machinatione intrinseca, & non erunt reprobandæ, imò commendandæ: aut illis imploratur diaboli suffragium, vt fortiantur effectum siue tacitè, siue expressè: & erunt illicitæ penitus & damnabiles: sed qualiter cognosci poterit an sint licitæ vel illicitæ, & an & quando in eis imploratur auxilium dæmonis tacitè vel expressè, vel solius Dei: dic quòd est diligenter aduertendum ad verba ipsa, item ad modum, ritum & ordinem ipsius incantationis: quia si in eis insunt aliqua verba extranea, vel ignota nomina, aut characteres, siue verba quædam extranea, quæ nõ congruunt conclusioni, nec naturæ verborum supradictorum, nec possunt secundum eorum naturam aliquid operari circa effectum, de quo agitur: tunc opera ipsa dici non possunt nisi supersticiosa & diabolica, in quibus diabolus plurimum operatur, & illius suffragium saltim tacitè inuocatur, secundum quod concludit Ioan. lect. in sum. conf. eo. tit. q. 15. & diximus supra ea. quasi. in illo art. de remediis quæ fiunt contra maleficiatum: & idè isto casu puniendi erunt de iure canonico poenis supra proximè dictis. De iure verò ciuili nulla poena erunt puniendi, ex quo dictæ incantationes fiunt vt profunt, scilicet ne hominibus noceant serpentes. Verum, quia in istis sortilegiis, amatorijs maximè & veneficijs, quæ dicuntur fieri in corpore, sæpius interueniunt pocula quædam, quæ traduntur potanda personæ maleficiandæ, quæ communiter appellari solent pocula amatoria aut venefica:

Opera
superstici-
tiosa

ex

ex quorum potu, quandoque præter spem & intentionem tradentis, mors absorbentis succedit: quandoque verò non: idèd aliqua de ipsis poculis specialiter videamus.

CAP. XII.

SYMMARIVM.

- 1 Poculum amatorium porrigens & ministrans qua sit pœna mulctandus.
- 2 Poculum dans amatorium, si ex illo mors sequatur, qualiter punietur.
- 3 Homicidium sine dolo commissum, potest ultimo supplicio puniri.
- 4 Venenum diversimodè considerari potest.
- 5 Verbum istud, venenum, medium est & promiscuum.
- 6 Venena sanitatis inducenda causâ confecta, vel nullum incommodum generantia, non reprobantur à iure.
- 7 Pœna, leg. Corneliæ de sicca, qua hodie.
- 8 Improvidè accidentia fato, non culpa imputantur.
- 9 Pœna quibusdam circumstantiis cõcurrentibus sunt lenanda.
- 10 Poculum conceptorium ministras, si mors sequatur, qua pœna veniat puniendus.
- 11 Casuum conformitas iuris conformitatem exigit.
- 12 Determinabile relatum ad plura determinabilia dicit illa equaliter determinare.
- 13 Poculum amatorium dupliciter potest considerari.
- 14 Intentio corrumpit actum, qui aliter excusari poterat.
- 15 Venena diversimodè in iure considerantur.

16 Poculum sterilitatis tradens quam pœnam incurrat.

DE VODÉCIMÒ igitur nũc quæro, si quis ministraverit vel dederit poculum amatorium mulieri ad siccandum eius pudicum animum ad libidinem, si calefaciendum eius cor ad amandum virum prædictum, vel è contra, quid si mulier dederit poculum viro, ut amet ipsam, licet hoc rariùs contingat, quâ pœnâ puniatur qui poculum ipsum dederit? Respondeo, quòd de iure civili humiliores in matallum damnantur: honestiores verò in insulam dimidia parte bonorum suorum confiscata relegantur: ita dicit tex. in l. si quis aliquid. §. qui abortionis. ff. de pœn.

¶ Clerici verò de iure canonico sunt priuandi, 26. quæst. §. cap. si quis Episc. & per Abbatem in d. cap. 2. de sortileg.

¶ Sed quid si ex poculi huiusmodi assumptione mors absorbentis succedat eo quòd forsan malè compositum fuerat, & non erat benè temperatum, vel in mala sorbentis dispositione sumptum fuerit, quâ pœnâ punietur qui dederit: & videtur dicendum, quòd aliquâ pœnâ punietur extraordinariâ relegationis: vel simili, ex quo homicidium illud non fuit commissum dolo, nec cum proposito occidendi: idèd non debet puniri pœnâ ultimi supplicij, l. prima. §. diuus. & l. diuus. ff. ad leg. Cor. de siccar. tamen contrarium dicit text. in d. l. si quis aliquid dist. §. qui abortionis. quòd si casu moriatur qui vel quæ poculum prædictum absorbit qui tradidit ultimo supplicio puniendus est, licet dolo non dederit, sed bono zelo: & hoc est quia res ipsa est mali exempli.

¶ Ex quo nota casum singularem, in quo quis punitur pœnâ ultimi supplicij,

to com-
missum
an capi-
te pu-
niatur.

Supplicij, pro homicidio commissio sine dolo & intentione aliqua occidendi, cuius contrarium disponit regula iuris communis, de qua in d.l. 1. leg. Cornel. & l. diuus. & l. 1. §. diuus. ff. ad leg. Corn. de sic. & l. is qui cum telo. C. eo tit. quæ habet quoddam nunquam, infertur poena mortis pro homicidio commissio sine dolo & proposito occidendi, imò in casu prædicto lata culpa non æquiparatur dolo, vt not. dicit Bart. in d.l. in lege Cornelia. ff. de sic. hic enim nulla ratio, neque præsumptio viget contra ipsum, qui dedit poculum amatorium, ex qua coniecturari possit: quoddam habuerit animum occidendi, imò in parte nulla offendendi; d.l. in lege. & l. 1. §. diuus. ff. eo. tit. Contra prædicta oppono d.l. 3. §. hac adiectio. ff. ad leg. Corn. de sic. vbi videtur esse tex. valde contrarius d. §. qui abortionis: ibi enim dicitur quoddam venenorum plura sunt genera, siue plures species, quorum quædam dicuntur mala venena, ea scilicet quæ facta sunt: hominis necandi causa: quædam alia sunt, quæ dicuntur bona, siue non mala venena: & ea sunt, quæ facta fuerunt ad sanandum corpus ægrotum: item ea, quæ fiunt ad concipiendum, & illud quod amatorium appellatur vel aliud quodcumque factum ad alium effectum, dummodò non ad occidendum. Et propterea subiungit tex. in ver. adiectio, quoddam adiectio illa mali veneni opportunè posita fuit in illa lege, quoniã ex illa qualitate mala adiuncta demonstratur quædam esse venena non mala: ergo nomen hoc *venenum* medium est, siue promiscuum; adaptatur ad utramque partem: respectu vero adiunctæ qualitatis, tam illud quod ad sanandũ, quàm illud quod ad occidendũ paratum est, continet: sed & id, quod amatoriũ appellatur, vel quod ad conceptionẽ traditur, continet omnia

ista, quæ cõprehendi possunt sub nomine isto veneni, solũ enim in ea lege notatur quoddam hominis necandi causa sit. Ergo cætera venena, quæ non sunt facta hominis necandi causa, prout sunt venena sanatiua, amatoria, & ea quæ fiunt ad concipiendũ, non continentur sub lege illa, nec poena illius legis prestantur qui illa tradunt, & propterea tex. ibi in fin. exẽplificat regulã istã ponendo casũ cũ sua decisione: vel quoddam ex senatusconsulto iussa est relegari mulier illa, quæ non malo quidẽ animo, sed malo exẽplo, medicamentũ ad conceptionẽ dedit: ex quo ea mulier, quæ illud acceperat, decesserit. Ex qua decisione probatur, quoddam omnia venena, quæ non sunt facta hominis necandi causa, dicuntur non mala venena: & ided si ex illorũ potu quisquã perierit, qui tradidit, nõ tenetur poena illius legis Corneliæ de sicariis, quæ hodie est poena capitis, licet olim esset perpetua deportatio, & omniũ bonorum publicatio; l. 3. §. legis. ff. ad leg. Corn. de sic. & in §. itẽ lex Cornelia. inst. de pub. iud. licet alia minori poena puniretur, scilicet relegationis, vt. l. 3. in adiect. in fr. ratione prædicta: quia defuit animus occidendi tã in cõpositione, quàm in traditione. Pro quo facit tex. no. in l. 1. §. C. eo. tit. de sicar. vbi dicitur, quoddam ea, quæ ex improviso casu potius, quàm fraude accidunt, fato plerumque non noxæ siue culpæ imputantur; & per consequens mitius puniuntur, vt l. 1. §. si. 2. l. 1. §. diuus. ff. eo. tit. vbi, si quis in rixa alium cucuma, vel claua percussit: ex quo non occidendi animo illum percussit, leuiandã esse poenam huic percussori Iurisconsultus constituit. Idem sit in casu nostro; & licet tex. in d.l. 3. §. in decisione loquatur de veneno conceptionis, nõ autem amatorio, ratio tamen præcedens, quã dedit Iurisconsultus, est generalis cõprehedẽs omnia illa venena, quæ facta nõ

Impro-
visa ac-
cidentia
cui im-
putentur

Verbum
veneni
medium
est &
promis-
cuum.

fuerunt hominis necandi causâ, sed ad alium effectum; prout est iste xii. Quotiescumque autem ratio est generalis, & indeterminatè posita in lege, comprehendit omnem determinationem, quæ ad illam potest adaptari, & vbi cumque se extendit ratio, extenditur etiam ipsa lex, & illius dispositio: *l. metum autem. §. animaduertendum. ff. quod met. cau. & ibi Bar. in pri. no. l. nomen. §. fin. ff. de leg. 3.* Illa igitur ratio, quæ multum in ea lege notatur, scilicet quod venena facta non sint hominis necandi &c. comprehendit generaliter omnia venena, quæ facta sunt absque illa qualitate: tria enim venena, de quibus Iurisconsultus fecit mentionem *in d. l. 3. illa.* expressit tãquam exempla regulæ, ut sit sensus. Quicumque venenum amatorium sanatiuum, vel conceptionis, seu quodcumque aliud venenum, non factum hominis necandi causa, cuiquam tradiderit, non animo occidendi, ex cuius potu illa, qui assumpsit, periit, qui dedit poculum puniri non debet pœna illius legis Corneliæ. Cuius decisionis rationem duplicem cõsideraui: prima est quia lex Cornelia de sicariis, ut proximè dixi *cap. §. nō* comprehendit ista venena, de quibus *supra in d. l. 3. in prin. & ibi Bar.* Secunda est, quia quotiescumque mors prouenit ex facto alicuius, absque animo & proposito occidendi, nunquam ille punitur pœna illius legis Corneliæ, & sic pœna mortis, sed alia mitiori pœna iuxta modum culpæ; *d. l. 1. §. fin. C. ad leg. Cor. de sicar.* vbi dicitur, quod ea, quæ ex improviso casu absque fraude accidunt, fato potius quàm noxæ imputantur: idèd excusantur à pœna ipsius legis. Idem disponitur *in d. l. 1. §. diuus. & l. diuus. & l. in lege Cornelia. & ibi Barto. ff. eo. tit.* Idem Bar. *in l. absentem. & in l. aut facta. ff. de pœn. & in c. sicut dignum. in*

Veneno.
rum tres
species.

prin. & ibi per Canonistas de homi.

¶ Cum itaque in poculo, siue veneno conceptionis dolus & animus occidendi omnino defuerit, tam in compositione quàm in traditione, videbatur dicendum, quod nulla pœna puniri deberet: tamen Iuristator dicit, quod propter malum exemplum iussa est relegari ea, quæ non quidem malo animo: sed malo exemplo medicamenta ad conceptionem dedit, ex quibus illa, quæ biberit, periit.

Poculū
concep-
torium
orotem
accele-
rās quo-
modo
dāntur.

¶ Hæc autem tria venena sunt æquiparata primò quoad compositionem: quia sunt facta absque causa hominis necandi: secundò quoad traditionem: quia omnia traduntur absque animo & proposito occidendi: quare non est dicendum quod etiam in decisione & pœnæ impositione sint similiter æquiparata, cum factum idem esse videtur, & eadem ratio in omnibus militat, ut suprà dixi: ergo deberet in omnibus esse eadem iuris dispositio; *l. i. lnd. ff. ad leg. Aquil. l. adigere. §. quamuis. ff. de iur. patro. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. ad leg. 2. l. hac actio. & ibi Bar. ff. de calum. & est gloss. in Clē. auditor in ver. Romana de rescri. & Clem. 1. in ver. eligatur. de elec. maxime, quia alia ratio mali exempli; quæ est posita pro ratione decidendi *in d. §. adiectio. & d. §. qui abortionis:* ita militat in vno, sicut in alio casu: ergo deberet etiam esse eadem pœna in vtroque casu statuta, de qua *in d. §. adiectio,* attenda casuum conformitate & æqualitate in facto deberet etiam esse conformitas iuris, per ea quæ nō. voluit Bartol. *in leg. omnes populi. in 4. q. princip. ff. de instit. & iura. & diu. Alexand. in leg. peregri. §. quibus. in 2. col. ff. de acquir. possess.**

¶ Pro quo facit etiam regula illa, quod vnum determinabile relatum ad plura determinabilia debet illa pariformiter determinare, *l. nam*

hoc

hoc iure ff. de vul. & pu. & Bar. in l. cēt. in 18. columna in vers. pro alia. eo. tit.

sed ratio compositionis, traditionis, atque decisionis vnica videtur esse in omnibus, hoc est, quod ea, quæ ponitur in vno casu, militat etiam in alio casu: ergo deberet esse vtriusque pariformis pœnæ decisio, d. *l. iam hoc iure. cum aliis prædictis.*

† Quid dicendum in hac ambiguitate? Contrarium profectò est valdè vrgens: ista enim opinio posset sustineri per regulas & rationes prædictas, & magis æqua videtur quàm illa, de qua in d. §. *qui abortionis*, quæ est nimis rigida & contra omnes regulas iuris communis: Bar. enim in dicto §. *qui abortionis*, nihil dicit, sed remittit se ad dictum §. *adiectio*. vbi monet istud contrarium de dicto §. *qui abortionis*. tamen soluit multum simpliciter, nec tangit difficultatem poculi amatorij: dicit enim quod in dicto §. *adiectio*. tex. loquitur in poculo conceptionis: & sic in re licita, ibi verò in §. *qui abortionis*, tex. loquitur in poculo ipsius abortionis: & sic de eo, qui incumbere rei illicitæ & prohibita: imò traditur diuersa pœna in vno, quàm in alio. De poculo autè amatorio, & de quo in vtraque lege mentio fit, nullum verbum fecit Bart.

Abortiuum tradens homicida corporalis. ¶ Ego enim post aliquas meditationes consideraui contrarium istud ita solui posse, quod in dicto §. *qui abortionis*. vterque habebat animum occidendi, vnus occidendi infantem in vtero matris, & sic est homicida corporalis, vt l. *pregnantem*. & l. *Cicero. de pœn.* Alter autem, qui dedit poculum amatorium, ex quo illud dedit causa fornicandi & peccandi cum ea, dicitur homicida spiritualis: quia illo peccato mortali occidit animam: de conse. dist. 4. *quæris. de pœn. dist. 1. noli. & 22. q. 5. illie. & c. si aliquis ex-*

tra de homic. Ex quo igitur vterque est homicida tam in ipsa traditione, quàm proposito, ergo pari pœna puniendi sunt. Sed ista solutio parum valet, quia non reperio cautum de iure ciuili, quod pro vno peccato mortali quis incurrat pœnam mortis, sicut pro homicidio dolosè commisso, nisi in casibus à iure expressis.

¶ Ideò deueniendum est ad aliam solutionem, & antequàm ad vltiora procedam, sciendum est, quod in hac materia poculorum duo sunt principaliter consideranda, quæ præcedunt casum mortis. Primum est quod considerari debet compositio: secundum verò traditio: item in compositione consideranda est causa, propter quam venenum ipsum componitur & fit: aut enim fit causa occidendi hominem, aut non. Primo casu fit locus pœnæ d. l. *legis Cornelia de sica*. secundo verò non, vt d. l. 3. in princ. & §. *adiectio*. in traditione verò duo alia sunt consideranda in causa prima & immediata, quæ respicit principium, id est principalis intentio ipsius tradentis. Item causa mediata & finalis quæ respicit finem actus, ad quem tendit animus illius, qui tradidit: si enim proxima causa & principalis intentio tradentis tendebat ad occidendum, nulli dubium est, quod tradens tenetur pœna illius legis Corneliæ de sicariis, vt l. 1. §. *diuus*. & l. 3. in princ. & l. 1. *lege Cornelia. ff. eo. tit. etiam quod mors secuta non fuerit. l. in princip. & l. is qui cum telo. C. eo. tit.*

Si verò non habuit animum occidendi, tunc consideranda est illa causa remota & finalis intentio, siue vltimus effectus rei, ad quam traduntur ipsa pocula: aut enim traduntur ad bonum & honestum finem, scilicet conceptionis vel sanitatis; & iudi-

cantur bona & honesta : & tunc quis excusatur à pœna capitali morte secuta : sed alia mitiori pœna punitur, vt d. l. 4. §. *adiectio in fine.* & *suprà* diximus.

¶ Aut finalis intentio & vltimus eius effectus tendebat ad turpe & illicitum, sicut est in poculo amatorio, cuius effectus est libidinis apprehensio, & illicitus mulieris concubitus, vt aliàs diximus *suprà*, & habetur l. *eorum, in princ. C. de malef. & Math. &* isto casu non excusatur propter principalem eius intentionem, siue causam proximam, scilicet quòd non haberet animum occidendi : sed attenditur magis illa causa finalis & vltimus effectus, ad quem venena tendebant : & idè indubitanter punitur pœnà vltimi supplicij, d. si quis aliquid. §. *abortionis.* vbi est casus. ff. *de pœn.* Et ratio decisionis est, quia dabat operam rei illicitæ : imò non videtur excusandus, quia dicitur esse in culpa, & idè tenetur etiam de casu fortuito, qui præter spem & intentionem inopinatè provenit : vt est casus l. c. ff. *de homic. lib. 6.* & facit tex. in arg. in c. *sicut dignum. eo. tit. in anti. l. 5. si mulier. ff. quod met. cau. l. qui occidit. §. in hac ff. ad leg. Aquil.* Ex quibus patet quòd illorum trium venenorum, de quibus in d. l. 3. §. *adiectio.* non est om-

Venenorum. nimoda similitudo quoad omnia, sed solum quoad primas causas respectu compositionis & traditionis in eo, sola est quod in utroque deficit animus occidendi, quoad ista sunt similia & æquiparata : sed quoad vltimum effectum & causam finalem ipsius traditionis sunt dissimilia, vt *suprà* diximus, quia ea quæ fiunt ad sanandum & concipiendum habent honestum & laudabilem finem : l. *eorum. §. fin. de malef. & Math. & d. l. 3. in princ. &* habetur Gen. 2. c. ea verò quæ fiunt ad amandum & flectendum, &c.

habent turpem & illicitum finem, d. *leorum in princ. &* diximus *suprà.* In istis igitur disconueniunt & sunt dissimilia, idè faciunt diuersificare pœnas : quia licet à principio neuter haberet animum occidendi, tamen vnus dabat operam rei licitæ & honestæ, alter verò dabat operam rei illicitæ, turpi & reprobæ, vt proximè diximus.

Post hæc alio modo consideravi ref- ponderi posse ad istud contrarium, quòd in d. §. *qui abortionis,* idè punitur pœna mortis ille qui dedit, quia venenum illud fuerat compositum arte malefica per sortilegium siue maleficum, qui illud Dæmonis instructione & suffragio interueniente composuerat, secundum ea quæ diximus *suprà* in 3. & 6. quæst. In §. *autè adiectio.* compositum fuit arte & scientia naturali, scilicet medicorum peritia nulla interueniente superstitione. Ars enim ipsa malefica & mathematica est valdè reprobata, & vndique damnata, & per consequens omnia opera, quæ ipsi malefici faciunt, siue ad amorem siue ad occisionem, vel ægritudinem sunt damnata, nec minori pœna puniuntur, quàm pœna mortis, d. l. *eorum in princ.* vbi ponitur vterque casus, & vnica est vtriusque decisio & pœna : ea enim quæ dicuntur in d. §. *qui abortionis,* debèt intelligi & interpretari secundum terminos d. l. *eorum, in princ.* idè atrocius puniuntur ibi quàm in d. §. *adiectio.* propter superstitionem illius damnatissimæ artis, & secundum istam declarationem ille tex. in d. §. *qui abortionis,* nò videtur esse ita exorbitas à iure còmuni, imò secundum ius còmune regulatur. Ad tex. autem in d. §. *adiect.* potest dupliciter responderi : primò, quia decisio illius tex. & pœna, de qua ibi, nò adiungitur pro poculo amatorio & sed conceptionis, quæ sunt diuersa : quoad vltimum effectum, vt *suprà* diximus, mustergo debèt diuerso iure cæseri, l. d. *fictus.*

Papinianus

Intentio
corrum-
pit actum,
qui aliter
excusari
non potest.

Poculum
tradens
morte
punitur
quod
per sortilegia.

Opera
maleficorum
damnata.

Amatorium
&
conceptionis
poculum
d. fictus.

Papinianus exuli. ff. de mino. si aliter enim euenit casus quàm ipse opinabatur, sibi imputeretur qui dedit poculum amatorium per modum superstitionis: quia ex quo à principio dabat operam rei illicitæ: ex hoc enim non caret culpa, ideo tenetur etiam de casu fortuito, vt in *d. c. si. de homic. lib. 6.* vbi si dominus mandauit seruo, quòd acciperet baculum & pateretur Titium, citra mortem tamen & quòd diligenter caueret, ne ipsum occideret, quia nolebat eum interficere: si tamen famulus tam grauitur Titium percussit, quòd ipsum occiderit ille dñs mandans non excusatur propterea à pœna homicidij, licet numquàm habuerit animum occidendi illum; & ratio est illa de qua *suprà proximè*, pro quo facit text. in *c. sicut dignum in princ. extra eo. tit. in antiq. l. si mulier. ff. quòd met. cau. & l. qui occidit. §. in hac ff. ad leg. Aquil.* Venena igitur, de quibus loquitur text. in *d. §. adiectio.* non fuerunt facta per sortilegium siue maleficum per modum superstitionis, sed arte naturali hominis & peritia medicorum, sicut fiunt & componuntur venena sanatiua medicinarum, quod patet: quia in utroque titulo fit mentio de venenis, scilicet in *tit. leg. Cornelia, de sicariis. ff. & C. & in tit. de malef. & Math.* sed in *tit. legis Cornelia* fit mentio & tractatur de venenis naturalibus, quæ hominis ingenio, & & peritia medicorum fiunt absque aliqua superstitione, siue Dæmonis inuocatione tacita vel expressa, prout est venenum sanatiuum, quod miscetur in medelis ad sanandum corpora a grotantium, *d. l. 1. & l. 3. in princip. ff. ad leg. Cor. de sica.* Venena verò, de quibus loquitur titulus & iura, *C. de malef. & Math.* sunt illa quæ fiunt per sortilegos, magos, maleficos, aut Necromanticos & similes, ope & suffragio Dæmonis, ad quæ illius inuocatio

diuersis precibus tacitè vel expressè semper interuenit & habetur, vt dicit *Io. lec. in sum. conf. eo. tit. q. 11. & 12. & l. multi. l. et si excepta. C. eo. tit.* Ex hac igitur declaratione colligitur ista distinctio, quòd aut venena, siue pocula amatoria fuerunt composita per sortilegium siue maleficum modo superstitioso, & per inuocationem Dæmonis tacitam vel expressam: & tunc si ex illorum potu causatur mors potantis, tradens ille puniatur pœnâ vltimi supplicij, de qua in *dist. §. qui abortio nis: aut non fuerunt facta per sortilegium nec eo modo superstitioso, sed humana industria aut medicorum peritia: & isto casu morte secuta non puniatur pœnâ mortis iste, qui tradidit, sed alia mitiori pœna, de qua in d. c. 3. §. ad tert. an, aut, & quando remedia & pocula ipsa dicantur esse superstitiosa, & qualiter cognoscatur, vide quæ diximus *suprà eod. quæst. præced.* in materia remediorum quæ fiunt ad sanandum.*

¶ Cogita tamen super præmissis: quia DD. non declarant, & ego hætenus non reperi magis congruam responsionem. Et tenendo istam opinionem pro solutione dictæ oppositionis, non obstant ea, quæ superius in contrarium adducebatur, & primò quòd illa vnica ratio, de qua in *l. 4. in princ. 2. §. 1.* viget pariter in omnibus venenis, quæ non sunt facta hominis necandi, & quia fateor quòd quoad compositionem respectu primæ causæ, & quoad traditionem, respectu vnus qualitatis, scilicet carentiæ animi occidendi æquiparantur omnia ista: non tamen sequitur, quòd quoad alia quæ sequuntur, & sic in omnibus dicantur esse æquiparata: quia quoad vltimum effectum siue naturalem intentionem, sunt longè diuersa, vt latius *suprà* diximus: non mirum igitur si sit diuersa decissio in vno

Venenæ diuersa est ratio in iure.

Venena naturalia.

Venena Sortileg. & Malefic.

Venena mini- strantes. morte sequente & medic industria quam incurrit pœnam.

quàm in alio : & diuersæ pœnæ statutæ sint; & ex hoc potest etiam solui aliud, quod vnum determinabile relatum, &c. quia illud est verum, & procedit quando illa determinabilia sunt in omnibus æquiparata, & vnica ratio in omnibus viget æqualiter, sed quando inter ipsa militat diuersa ratio, tunc non possunt pariformiter determinari: sed difformiter, secundum quod militat diuersitas rationis, *l. Lucius. & ibi Doct. ff. de vulg. & pupil. & Bart. in l. Titia. §. Titia. ff. de lega. 2. Sozi. in l. cum auus. in 27. col. ff. de condi. & demon.*

Pocula
confide-
ratione
exempli
& inten-
tionis
inducit
in tradi-
tione.

¶ Non obstat etiam illud quod dicebatur de malo exemplo quod exprimitur in vtraque lege: quia tenendo secundam solutionem, dico quod in casu *d. l. in §. adiectio.* viget dumtaxat illud malum exemplum, de quo *ibi*: intentio tamen tradentis, & effectus, ad quem tendebant pocula, erat iustus & honestus: sed in casu *d. §. qui abortionis.* ne dum viget malum exemplum, verum etiam mala intentio & turpis effectus, propter quem pocula prædicta facta & tradita fuerunt, scilicet explendæ libidinis per stuprum vel adulterium, vt aliàs *suprà* diximus. Cum igitur tendant ad diuersum effectum, merito vt diuersa inter se debent diuerso iure censerī, *d. l. Papinianus exuli.* & quod similiter diximus *suprà*. Idem videtur sentire Bart. in *d. l. 2. §. adiectio. 1. l. solutio. ne opon. quam fecit de d. §. qui abortionis*: sed secundum ultimam solutionem dico, quod non solum dicuntur esse diuersa quoad istum ultimum effectum, de quo *suprà*: verum etiam quoad primas causas: & sic quoad ipsam compositionem, quia illa, de quibus in *d. §. adiectio.* sunt industria hominis naturali, & secundum naturalem peritiam medicorum, sicut alia venena sanatiua medelarum, vt aliàs

diximus: illa verò, de quibus in *d. §. qui abortionis*, sunt per modum superstitionis arte diabolica, & per inuocationem Dæmonum tacitam vel expressam, vt aliàs diximus, & habetur in *sum. conf.* per Ioan. *lect. eo. tit. q. 2. 11. & 13. per totum.* nec mirum igitur si grauius puniuntur: quia omnia opera, quæ sunt arte malefica, sunt plurimum detestanda, & grauius punienda, vt *d. l. nullus, & l. nemo. C. de malef. & Math.* Et licet ista vltima solutio prima facie videatur subtilis & concludenter soluere nodum inter ipsas duas leges: præcedens tamen solutio mihi magis placet, & est magis iuridica: & hæc videtur tenere Bart. in *d. §. adiectio.* vt *suprà* dixi: hæc enim vltima in veritate sapit diuinationem: quia dicere quod pocula illa, de quibus *d. §. qui abortionis*, fuerunt facta per sortilegum siue maleficum, diabolici instructione, de hoc nullum verbum fit in *d. l.* nec ex aliquo iudicio vel coniectura hoc deduci potest. Præterea video, quod pocula, quæ sunt arte magica & traduntur mulieri ad flectendum pudicum animum ad libidinem: licet mulier ipsa non moriatur ex poculi sumptione, tamen maleficus, & ille qui ipsum consuluit, vel qui scienter dedit poculum, puniuntur omnes vltimo supplicio, vt *l. eorum, in princ. l. nemo. & l. multi. C. de malef. & Math.* vbi hæc expresse probantur; & tamen in *d. §. qui abortionis*, ex traditione illius poculi amatorij, quando mulier, quæ assumpsit, non moritur, non infertur pœna vltimi supplicij, sed humiliores in metallum damnantur, honestiores verò in insulam relegantur, confiscatâ dimidiâ parte omnium bonorum suorum, vt *ibi* dicitur: ergo non est dicendum quod illa sint pocula facta arte magica, sed naturali, prout sunt ea, de quibus in *d. §. adiectio.* sed ideo diuersis

Amato-
ria tra-
dentes
cui pœ-
næ tra-
duntur.

Veneri
ſanariui
traditio,
morte
ſecuta,
in qua
ſit poena

diuerſis poenis puniuntur: quia ten-
dunt ad diuerſum effectum, vt alias
ſuprà diximus: & hoc eſt de mente
Bart. in d. §. *adiectio*. ponamus enim
quòd quis dedit venenum ſanarium
ægroto, vt recuperet ſanitatē & li-
beretur ab illa infirmitate, ex cuius
tamen aſſumptione fuit liberatus à
vita, quia mortuus eſt: eritne dicen-
dum quòd talis medicus, vel alius
qui dedit venenum in medela ſit pu-
niendus poena mortis, vel relegatio-
nis, aut alia ſimili? Certè non: imò
erit immuniſ ab omni poena dummo-
do non interuenerit dolus aut lata
culpa, vt d. l. 3. §. *alio ſenatuſconſulto. ff. de ſica*. quia in iſto veneno defuit
dolus & animus occidendi: deficit
etiam malum exemplum & turpitudi-
ſ finalis intentionis: quia omnia ſunt
bona & cum bona intentione facta,
imò euadit impuniſ: ergo ſunt
omnino diuerſa quoad effectum.

¶ Poſtremò, vt me expediam ab
iſta quæſtione, ſic diſtingue: Aut
nos loquimur de poculo abortiōis
ſeu amatorio, tunc aut ex illius
aſſumptione ille qui aſſumpſit, perit,
aut non: priori caſu ille qui dedit,
etſi dolo non dederit, punitur ultimo
ſupplicio, propter malum exemplum.
Suppleas tu & turpitudinem finalis
intentionis: & ita intelligitur tex. in
d. §. *qui abortiōis*, vbi eſt caſus.

¶ Aut non fuit mors ſecuta, &
iſto caſu humiliores in metallum per-
petuò damnantur: honeſtiores verò
propter malum exemplum conſiſcata
dimidia parte bonorum ſuorum in in-
ſulam perpetuò relegantur, ſecun-
dum quod dicit tex. cum gloſſ. in d. §.
qui abortiōis.

¶ Aut nos loquimur in veneno
conceptionis, & tunc aut ex illius
ſumptione quis perit, & ille qui tra-
didit punitur poena relegationis, cū-
taxat propter malum exemplum, ex

quo in ipſo tradente erat bona, & iu-
ſta intentio ſua finalis, quæ tendebat
ad ſuſcipiendam prolem, quod eſt fa-
uorabile, vt *ſuprà* diximus. Si enim
iſta eſt cauſa fauorabilis, in quo igi-
tur conſiſtit iſtud malum exemplum,
de quo loquitur tex. in d. §. *adiectio*.
in fin. Reſpon. quia mulier illa vide-
tur quodammodo voluiſſe violentare
naturam & voluiſſe imponere ſæcun-
ditatem in vtero, in quo Deus & na-
tura impoſuerunt ſterilitatem, prop-
ter hoc videtur eſſe malum exem-
plum, quia fuit nimium audax: nam
prohibitum eſt velle ſubuertere
ordinem naturæ, cap. ſi aliquis. de ho-
mic. in antiquis.

¶ Aut non fuit ſecuta mors illius
abſorbentis, & nullà poenà punitur,
ex quo caret dolo & culpa, dummo-
dò aliquod ſcandalum ſubſecutum
non fuerit; & ita videtur ſentire Gl.
in dicto §. *adiectio*. Aut nos loquimur
de veneno ſanatio, quod ſit cauſa
ſanitatis, & miſcetur in medelis: &
iſto caſu ſiue ſequatur mors abſor-
bentis, ſiue liberatio ab illa ægritu-
dine, ſiue non: in omnem euentum
qui tradidit vel compoſuit, erit immu-
niſ ab omni poena, dummodò non
abiit: dolus vel culpa, d. l. 3. §. *alio con-
trario ſenſu*, & *ſuprà proximè* dixi-
mus: & per hæc ſum expeditus de
iſta ardua & nobili quæſtione. Sed
antequam ad vltiora procedam,

quæro in hac materia, quid ſi aliquis
cauſa libidinis aut odij aliquid potan-
dum dederit mulieri, vt parere vel
concupere non poſſit, (quod dicitur
venenum, ſiue poculum ſterilitatis,
quod eſt contrarium veneno concep-
tionis (de quo *ſuprà proximè* dixi):
qua poena ille, qui tradidit puniatur?
Reſpondeo. quòd de iure canonico
quaſi homicida puniendus erit: ita
dicitur tex. vbi eſt caſus iſte in cap. ſi
aliquis. de homic. ſed gloſſ. ibi dicit
quòd tur.

Mulier
concep-
toria ſu-
mens na-
turam
violat.

Pocula
citia
mortem
& ſcan-
dalum
abſorpta
non pu-
niuntur.

Veneri
ſanariui
poena
immuni-
ta em-
inducit.

Pocula
ſt. rila-
tis nioi-
ſtrans
& poſi-
gès quæ
ſecundam
incunat.

Sterili-
tatis po-
cula tra-
dens cui
poena
ſubda-
quòd tur.

quod debet intelligi de pœna spiri-
tuali, scilicet excommunicationis, quæ
infertur tam in clericum, quàm in
laicum: non tamen clericus, propter
hoc efficitur irregularis, ac si verum
hominem viuentem occidisset, nisi
probaretur infantem animatum &
viuentem occidisse: vide glos. in dist.
cap. si aliquis. & ibi Abb. Si verò lo-
quimur de iure ciuili, sit eadem distin-
ctio: aut infans in vtero matris
adhuc nullus erat homo: quia adhuc
formatus non fuerat nec animatus, &
tradens poculum punitur pœnâ ex-
traordinariâ siue relegationis, d. §.
qui abortionis. l. diuus. ff. de extraordi.
crim. & l. Cicero. §. fin. ff. de pœn. aut
erat iam animatus & viuens, & pu-
nitur de homicidio: quia hominem
dicitur occidisse, vt l. 1. ff. ad leg. Pœp.
de parricid. & melius in l. pen. C. ad
leg. Cor. de sica. & l. 1. in prin. ff. eo. tit.
& per Glos. in d. l. diuus. ff. de extraord.
crim. & infra latius dicam in sequenti
quæstione.

CAP. XIII.

SUMMARIVM.

- 1 Poculum abortionis tradens mulieri
pregnanti qualiter puniatur.
- 2 Mulier scienter poculum abortio-
nis sumens, quam pœnam in-
currat.
- 3 Abortiuum procurans dupliciter
potest considerari.
- 4 Anima hominis dicitur in sanguine
consistere.
- 5 Infans intra quod tempus dicatur
in vtero formatus?
- 6 Infans in vtero dicitur virtute pla-
netarum formari & vegetari.
- 7 Infans septem mensium potest viue-
re, & octo non: & quare.
- 8 Mulier pregnans septem men-

sum accipiens poculum abortionis
tenetur vt matricida.

9 Poculum abortionis dans mulieri
septem mensium pregnantī tene-
tur lege Cornelia de sica.

10 Poculum abortionis à muliere
pregnante sumptum, diuersimo-
dè potest considerari, & secun-
dum diuersitatem consideratio-
nis inspicì.

11 Poculum abortionis tradens, ex
quo sequatur mors, tenetur pœ-
nâ mortis, siue dolo fecerit, siue
non.

12 Abortiuum procurans fœtus non
dum animati quæ pœna teneat-
tur.

13 Poculum abortionis ministrantes
& componentes aqùè puniun-
tur.

DECIMOTERTIÒ pro-
sequendo materiam pocu-
lorum quæro, quid si ali-
quis ministrauerit poculum mulieri
pregnanti ad effectum vt faceret
abortiuum, quod postea effectualiter
subsecutum fuerit, quâ pœnâ punia-
tur? Nec putes quæstionem istam
esse eandem, de qua in d. §. qui abor-
tionis, quia ibi non fit mentio de abor-
tu secuto, vel de infante occiso, sed
disponitur ibi, quando poculum ip-
sum nocuit matri. Ad propositum
igitur respondeo quod in hac quæ-
stione repetenda est distinctio illa,
quam supra proximè in fine preceden-
tis quæst. dedimus: quod aut infans in
vtero matris erat iam animatus & vi-
uens, aut non. Primo casu, qui de-
dit poculum nulli dubium est, quod
secuto abortu tenetur de homicidio,
l. penult. C. ad leg. Corn. de sica. l. 1. in
prin. ff. eo. tit. l. Cicero in prin. ff. de
pœn. & not. per glos. in l. diuus. ff. de
extraord. crim. gloss. est in cap. si aliquis
de homic. & 2. quæst. 4. cap. consuluisti:
quia

Abortus
infantis
animati
aut ina-
nimati.

Malave- quia isto casu dicitur occidisse ho-
mina ho- minem & sumus proprie in terminis
minis legis Cornelie de sicariis *cap. quinto*
necandi *vt l. 3. in princ. ff. eod. tit.* & ista di-
causa. cuntur esse mala venena, quæ fa-

cta sunt hominis necandi causâ, *d. l. 3. in princ.* Secundo verò casu, quando partus siue infans nondum erat animatus, neque formatus secuto abortu, non tenetur de sicariis: sed alia poenâ extraordinariâ relegationis vel simili ad arbitrium iudicis, secundum qualitatem facti & personarum conditionem: *d. l. diuus. & l. Cicer. fin. & l. pregnantem. ff. de poen. & l. si mulierem visceribus. ff. ad leg. Corn. de sicar.*

¶ Mulier autem, quæ scienter poculum ipsum assumpsit vt faceret abortuum, si inde sit secutus abortus & infans iam animatus & completus erat, tenetur poenâ legis Pompeiæ de patricidis: quia est matricida, *vt l. 1. in ver. mater. ff. ad leg. Pomp. de patric. & ibi Bar. & Bar. in d. l. diuus.* idem tenet. Quodd si mulier ipsa adhuc prægans receptâ pecuniâ partum suum abegerit, tenetur poena capitis indistinctæ, siue partus erat iam animatus siue non: & hoc propter turpitudinem illam receptionis pecuniarum, quia dicitur assassinium: *vt l. Cicer. in princ. ff. de poen.* vide Bar. *in d. l. diuus.*

Aborti-
uū pro-
curantis
duplex
est di-
stinctio.

¶ Sed quia sit illa distinctio, quodd aut partus erat animatus aut non: in materia abortionis quæro, quanto tempore partus siue infans in vtero matris dicitur esse animatus à die conceptionis? Respond. cum primùm formatus fuerit infans & completus corpore, tunc anima ingreditur in ipso corpore quæ infunditur à Deo: illo tunc cum corpus reperitur formatum. *xxxvij. q. ij. quod vero. & c. Moyses.* nō enim conuenit quodd anima prius infundatur in corpore illo, antequam habeat perfectam formam in omnibus partibus & membris suis: quia

Mall. Malefic. Tom. II.

non est conueniens quodd habitare debeat in corpore sicco, hoc est rudi & informi: debet enim habere sedem siue domum suam perfectam, in qua habitare possit, vt dicit glos. *in d. c. quod vero. & c. Moyses.* quæ glos. *in ver. sicco:* dicit quodd secundum quorundam opinionem anima dicitur habitare in sanguine, & propterea dicit, quodd Normandi, Anglici, & Poloni fortiter bibunt ne contingat animam habitare in sicco.

¶ Rursus quæritur, quo tempore, vel intra quantum tempus infans dicitur esse formatus in vtero matris. Glo. *in d. l. diuus,* videtur tenere quodd in quadraginta diebus. Bart. *ibi* dicit hoc esse verum in masculo: in foemina verò post 60. dies. Demum hoc declaradum reliquit Naturalibus: dominus autem Conciliat. *in suis differentiis. Physic. diff. xlix.* dicit quodd trigesimo, aut. xxxv. die ad plus, partus siue infans in vtero matris dicitur esse formatus.

¶ Deinde ponit notabilem & pulchram doctrinam circa partus generationem, formationem, & augmentum, & de illius ortu. Dicit enim quodd vnusquisque infans à principio suæ creationis, dum primò incipit generari vsque ad diē sui ortus, recipit formamentum & influentiâ ab omnibus septem planetis, quorum vnusquisque singulo mense successiue sui sideris gratiâ naturaliter operatur in ipso infante, in vtero matris iacete, secundum quâ paulatim infans recipit augmentum, ita quodd deuenit ad perfectionē suam & venit in lucem. Primo enim mēse regnat Saturnus, qui est frigidus & siccus, inimicus vitæ humanæ, quæ consistit in calido & humido, vt per glo. prædictam *in d. c. quod vero. & c. Moyses.* istius planetæ seu sideris natura est sperma viri de recenti effluxum in ventre matris, quod adhuc li-

Infans
in vtero
virtute
planetarum
formatur &
vegetatur.

Planetæ
dominantes
in infante in
vtero.

Saturnus
1. mēse
infantem
coagulat
& inspissat.

R r quidum

quidum est, vñà cum spermate mulieris insimul coagulare & inspissare: ita quodd possit recipere formam, & adeò fortiter illud perstringit coagulando, quodd reducit illud tanquam in massã pastæ: quo sic in vnum coagulato sit paulatim extensio & formatur primò caput, deinde alia membra, adeò quodd trigesimo die completo communiter infans solet habere formam suam perfectam.

Iupiter
secundo
mense
infantē
cœrendit

¶ Secundo mense venit Iupiter, qui est calidus, amicus vitæ humanæ, & inimicus mortis, & infantem ipsū, quem formatum reperit, extendit & auget: quos verò inuenit nondum esse bene formatos, illorum formas complet mirabili gratia & fortuna: quod euenire solet quandoque propter debilitatem matris: & hinc est, quodd mulieres istæ communiter solēt secundo mense sentire infantem in vtero commoueri

Mars
tertio
mense
augmē-
to incū-
bit

¶ Tertio mense Mars succedit, qui est calidus & siccus vt ignis, & iste similiter fert opem augmento partus: illas humiditates, quas reperit ex residuis sideris Iouis desiccatur, & incumbit augmento pueri.

Venus
quarto
mense.

¶ Quarto deinde mense venit Venus, quæ frigida & humida vtraque, & ipsa similiter temperat superfluas caliditates ignitas præcedentis sideris.

Mercurius
quinto.
Sol sex-
to mēse.
Luna
septimo.

¶ Quinto succedit Mercurius.

¶ Sexto Sol.

¶ Septimo Luna & vnumquodque sidus procedit proportionabiliter secundum eius naturam in augmentū ipsius infantis. Completo igitur septimo mense cursus iste sidereus reuertitur iterum ad primum, quod est Saturnus, qui regnat & operatur octauo mense. Deinde ad Iouem qui venit nono mense: postea Martem qui decimo: & sic de singulis successiue. Et hinc est quodd infans, qui nascitur

Saturnus
octauo.
Iupiter
nono
mense.

septimo mense viuunt, eò quia nascitur sub sidere Lunæ, vitæ humanæ compatibili: & quia tunc infans dicitur esse perfectus, ex quo participauit de natura & qualitatibus omnium septem siderum siue planetarum, si nascitur illo septimo mense, dum Luna dominatur, viuunt: & quàm plures reperiuntur qui nati sunt septimo mense & viuunt: si verò octauo mense veniret in lucem, periret vel nunquam viuunt: ratio est, quia venit sub sidere Saturni maligno & multum contrario vitæ hominis, ex quo, vt dixi, est frigidus & siccus, habet conformitatē cum morte. Illi igitur, qui sub isto sidere veniunt in lucem, adeò grauiter vulnerantur & premuntur istius sideris malignitate & frigiditate, quodd necesse est vt pereant. Hi verò, qui nono mense veniunt in lucem, prout maior pars venit, omnes communiter viuunt & crescunt, ex quo sub Ioue ceteris benigniore sidere, & humanæ vitæ conseruatore oriuntur, de quo magis quàm de aliis natura lætatur: hæc licet sint aliquantulum extra materiam nostram; tamen quia sunt delectabilis intelligentiæ, saltem pro iunioribus, hic inserere placuit.

¶ Redeamus nunc ad materiam nostram, qua quærebamus, quanto tempore infans in vtero matris dicitur esse formatus: & concludendum est secundum opinionem dicti Doct. quodd communiter trigesima & quandoque trigesima quinta die ad plus à die ipsius conceptionis; quidam alij dixerunt quodd masculus post xl. femina verò post lxxx. dies habet perfectam formam. Ita dicit glos. *3. dist. in princ. in ver. xl.* quam refert & sequitur Abb. *in c. si aliquis. in fi. de homic.* tamen de iure ciuili non est discedendum ab opinione glos. *in l. diuus.* quæ est communiter approbata. Si igitur post dictum tempus mulier acceperit

acceperit poculum abortionis sciēter, tenetur vt matricida, & legis Pompeiæ de parricidijs poenā puniēda est, vt d. l. 1. §. mater. ff. ad leg. Pomp. de parric.

¶ Si autem alius sciēter dederit poculum prædictum, quod ipsa mulier ignoranter accepit, ille qui tradidit, punitur poena legis Corneliæ de sicariis, vt l. 1. in princ. & l. 3. ff. eo. tit. de sica.

Aborti-
uum à
prægnā-
te sum-
ptū mul-
timodè
attendi-
tur.

¶ Si verò poculum prædictum asumptum fuerit ante tempus prædictum; scilicet antequam puerperium esset formatum in vtero: & tunc aut mulier accepit pecuniam pro bibendo poculum, vt faceret abortiuum: & isto casu mulier semper punitur poenā capitis, siue infans erat iam formatus, siue non, d. l. Cicero. in princ. & ibi Bar. & idem Bar. in d. l. diuus. ff. de extraor. crimin. Si verò mulier pecuniam non accepit, non punitur poena mortis: quando ante tempus formationis & vitæ ipsius infantis assumpsit poculum: sed aliā poenā extraordinariā relegationis, d. l. diuus. & ibi glos. & Bar. in l. prægnantem. & l. Cicero. §. fin. ff. de poen. & l. si mulierem visceribus. ff. ad leg. Cor. de sica. quod verū est de iure ciuili per iura prædicta.

Pœna
abortiui
à præ-
gnante
sumpti
in iure
ciuili.

¶ De iure autem Canonico infer-
tur poena spiritualis, scilicet excom-
municationis: quocumque tempore
fuerint data dicta pocula, etiam si
essent data mulieri nihil adhuc ha-
benti in vtero, ad effectum ne concipiat, eadem poenā puniuntur velut homicidæ, c. si aliquis. de homic. in
antig. & diximus supra prox. q. in fin.

Aborti-
ui sumpti
ex iure
canoni-
co poena
spiritua-
lis.

Prædicta omnia tamen procedunt
quando fuit secutus effectus, quodd
mulier fecit abortiuum partum: sed
quid si non obstante poculo mulier
peperit filium viuētem, & qui du-
rauit in vita: an qui dedit poculum,
vel ipsa mulier puniatur, & qua poe-
na teneatur.

na. Vide do. Andr. Barb. in consi. 23.
in 2. vol. vbi dicit quodd non debet
puniri poena mortis, ex quo non fuit
secutus effectus: quia hodie in male-
ficiis potius spectatur euentus quàm
solus animus delinquentis sine effe-
ctu: nihilominus non euadet impu-
nis ille qui sciēter tradidit vel quæ
sciēter assumpsit, quia poterit rele-
gari, per ea quæ habentur in l. si quis
aliquid. §. qui abortianis. ff. de poen.

Quandoque verò ex poculo huius-
modi sumpto mulier ipsa periit: & tunc
ille qui tradit, punitur poenā vltimi
supplicij, licet non dederit dolose
contra ipsum, quia res mali exempli
est, & iste propriè casus in d. §. qui
abortionis in fin. Quid si aliquis de-
derit poculum amatorium mulieri
prægnanti, vt flesteret eius animum
ad amandū ipsum tradentem, ex quo
poculo mulier ipsa periit, qua poena
puniatur tradens. Dic quodd eadem
poena vltimi supplicij, quamuis ani-
mum occidendi non habuerit, &
dolo non fecerit: vt d. §. qui abortio-
nis. qui decidit vtrumque casum in
terminis, hæc tamen, quæ supra dixi-
mus, procedunt de iure ciuili & inter
laicos. De iure autem Canonico ultra
ea, quæ diximus supra, clariùs hîc di-
stingue, quodd aut loquimur de iure
antiquo secundum legem Moyſis,
aut de iure nouo secundum constitu-
tiones Pontificum. Primo casu si in-
fans iam formatus & animatus erat,
quodd qualiter, & quanto tempore di-
catur esse formatus & animatus, dixi-
mus supra ead. quest. tunc det animam
pro anima, & sic punitur poena mor-
tis qui dedit poculum abortionis, quo
necauit infantem: vt in cap. Moyses.
32. quest. 1. in princ. aut partus non-
dum erat completus in forma, nec
animatus, & tradens poculum huius-
modi mulctatur pecunia arbitrio iudi-
cis, dist. cap. Moyses. Ratio est, quia

Aborti-
uū tra-
dens ex
quo se-
quatur
mors,
eadem
moris
poena
tenetur.
Amato-
rium
prægnā-
ti propi-
nans ad
amorē,
ex quo
mortua
fit, qua
poena
mulctetur.

non potest dici exanimatū illud quod caret anima, quam non habet adhuc.

¶ Secundo verò casu, quando loquimur de iure Pontificio: aut loquimur de pœna irregularitatis vel degradationis, & ista non infertur, nisi clericus effectualiter hominē viuentē occiderit: vel quodd sit natus, vel adhuc in vtero matris non refert, & in c. 1. & c. sicut dignum. §. 1. de homic. & per gl. in d. c. Moyses. c. si aliquis in glo. eo. ist. & gl. inc. consuluisti. q. 9. 4 idem sequitur Panor. in d. c. si aliquis. aut loquimur de pœna excommunicationis, & ista infertur pro quocūq; abortiuo secuto, siue puerperiu erat animatū, siue non: & iura ipsa appellāt istud homicidium: sed antequā infans sit plenē formatus & animatus non potest dici propriē homicidium: quia non potest corpus exanimari, quod adhuc caret anima: vt *suprà* proximē diximus. Isto casu igitur impropriē dicitur homicidiū. Vide tex. in d. c. si aliquis. & ibi do. Abb. imò hac pœnā punitur, etiam si aliquis libidine, aut odio daret mulieri, quæ nondū concepit, venenata pocula sterilitatis ad hoc ne cōeundo cōcipere possit, vt d. c. si aliquis. vbi est casus valdē not. quod non solum quis tenetur de homicidio, pro abortiuo iā facto: sed pro fiendo, vel pro impedimento præstito ad concipiendum.

Abortiuum cōponētes & ministrantes pœnā puniuntur.

¶ Et nota: etiam hoc vnum in tota materia poculorum, quod non solum punitur qui scienter tradidit poculū, verū etiam ille qui scienter fecit & composuit: ita expresse not. Panor. in d. c. si aliquis in princip. & not. in l. 1. in princ. & l. 3. ff. ad leg. Cor. de sica. hoc idem seruatur in quibuscumque aliis fortilegiis, vt not. Arch. 26. q. 3. quicūque. c. 1. dist. si quis viduam 33. q. vlt. pessimam ff. ad leg. Jul. maie. & l. 1. c. ff. de iniur. l. is apud Labeonem. §. adduxisse.

CAP. XIV.

SYMMARIVM.

1. Sacerdos celebrans, si prætendens fortilegium faciat preces inhonestas & indebitas, quam pœnam incurrat.
2. Sacerdos celebrans contra viuentem, vt citius moriatur, infamis efficitur.
3. Sacerdos simplex aut ignorans, an pro sacramentorum abusu sit potius quā expertus excusandus.

DECIMOQVARTO vltra ea, quæ diximus *suprà* in 1. 1. q. 9. videndum est quid de sacerdotibus, qui super rebus profanis & aptis ad faciendum fortilegia, & ad illum duntaxat effectū oblati, vnam aut plures Missas scienter celebrant, adhibitis nefariis & inhonestis precibus & verbis superstitionis, quibus pœnis puniuntur. Res verò super quibus solent Missas ipsas celebrare, sunt vt plurimum istæ, panis crudus siue pasta, aut coctus vt placenta, item calamita, quandoque cutis indumenti pueri nascentis, quam appellant *pelliculam virginēam*, & alia his similia, simplicia, aut mixta, imposita super altari illis modis, de quibus *suprà* diximus in 3. q. pro isto facinore: dic quod de iure Canonum clericus omnino deponitur: vt in c. si quis Episcopus. 26. q. 1. si enim pro sola celebratione Missæ defunctorum dicta pro viuentibus vt citius moriantur, aut periculum mortis incurrant, sacerdos perpetuo notatur.

Sacerdos Missas celebrans ad fortilegium quæ pœna tenetur.

Sacerdos celebrans contra viuentē vt mortem acceleret infamia petuo notatur.

petuū priuatur officio, beneficio, ordine, gradu atque dignitate in perpetui exilij ergastulo, vnā cum consulente, vel id fieri procurante, relegatur, vt in cap. quicumque 26. questione 5. dixi & supra 11. quest. vers. pro faciliori. Quanto magis deberet iste sacerdos deponi & relegari, qui in Missarum suarum celebratione illa profana & immunda turpiter commiscuit; illāque vel Deo, aut potius Dæmoni vouere turpibus & superstitiosis precibus non vcretur. Certē non video cur minori pœna puniri possit: maximē quando scienter ista patrauit, dist. cap. quicumque. in 2. parte circa finem. Pro quo facit argumentum textus de consecrat. distinct. 2. cū omne crimen. in fine. vbi grauiterpunitur clericus depositione, qui abutitur ordine Sacramenti, licet id non faciat ad effectum sortilegiandi, aut per modum superstitiosum, vt latius infra dicam.

Sacerdotis simplicitas & ignorantia in Sacramento rē abusu excusationis loco sunt

¶ Quidam verò dixerunt, quod pro huiusmodi facinore sit pœna arbitraria, iuxta doctrinam domini Abbatis in dist. cap. 2. extra eodem titulo. hoc tamen tolerari posset quotiescūque factū non esset valde turpe, vel persona sacerdotis esset admodum simplex, & debilis ingenij, quod de facili quis cognoscere posset, quod bona fide ductus, fuerit circumuentus putans benefacere & non peccare, vt in dist. cap. 1. & est tex. & ibi. Bar. in l. si adulterium cum incestu. in vers. idem pellioni ff. ad leg. Jul. de adul.

CAP. XV.

SUMMARIVM.

1 Sacerdos abutens debito modo & ordine sacrificandi, quam pœnam incurrat?

ECIMOQVINTO quæro, quid de sacerdotibus, qui abutuntur debito modo & ordine sacrificandi: vt quia non ponunt vinum cum aqua simul in calice: sed vinum tantum, aquam solam, vel botrum uvatum comprimunt in calice, aut panniculum musto intinctum & diu conseruatū aqua ablauant, & illam lauaturam ponunt in calice loco vini aqua commixti, aut panem Sacramenti intinctum in vino calicis sacro tradunt laicis pro communione siue Eucharistiæ Sacramento, quibus pœnis puniuntur. Omnia ista narrantur in tex. in cap. cū omne crimen. de consecrat. distinct. 1. & concluditur in fine, quod sacerdos pro isto facinore debet priuari ad tempus omni ordine & gradu arbitrio iudicis, & tamdiu sic priuatus existere, donec iudici visum fuerit illum congruam pœnitentiam peregisse, vt postea purgatus ad omnia sua pristina restitatur, vt ibi dicitur.

CAP. XVI.

SUMMARIUM.

- 1 Vasa sacra Ecclesiastica, vel res Ecclesie benedictas polluens, & in usum profanum illas conuertens, qua poena sit puniendus.
- 2 Presbyter vel Diaconus rebus abutens sacris vel sacratis, qualiter puniantur.
- 3 Presbyter vel Clericus admiscens res sacras sortilegiis omni dignitate priuatur.
- 4 Rebus sacris vel benedictis abutens habetur ut sacrilegus.

DE C I M O S E X T O quæro qua poena punitur sacerdos vel laicus, qui vasa Ecclesiastica sacrata vel vestes sacras aut benedictas (vt est altaris palla, calix, patena, purificatorium, tabernaculum sacra-
 mentum Eucharistiæ, aut aliquarum reliquiarum, item lapidem sacratum, totum aut partem, siue corporale, manipulum, stolam, camisiã, patenam: item vela quæ sunt in sanctuario, aut iuxta imaginem Crucis, aut B. Mariæ virginis & alia his similia acceperit, & ad profanos vsus irreuerenter conuerterit, aut damnabilius in sortilegiis commiscuerit. Dic quod primo casu, quando quis abutitur illis in profanis domesticis vsibus circa sortilegia, de iure antiquo secundum legem Moysis ultione diuina percutiebantur, & sæpius morte, & totius status subuersione, si erant reges vel alij principes, vt habetur *Daniel. 5.* vbi rex Baltassar filius Nabuchodonosor postquam cœpit erga Deum & res sacras irreuerenter se habere, & quoddam sacrata vel benedicta vasa aurea & argentea ex sacro templo Domini in Hierusalē

Res sacras polluens & sacramenti Eucharistiæ, aut aliquarum reliquiarum, item lapidem sacratum, totum aut partem, siue corporale, manipulum, stolam, camisiã, patenam: item vela quæ sunt in sanctuario, aut iuxta imaginem Crucis, aut B. Mariæ virginis & alia his similia acceperit, & ad profanos vsus irreuerenter conuerterit, aut damnabilius in sortilegiis commiscuerit. Dic quod primo casu, quando quis abutitur illis in profanis domesticis vsibus circa sortilegia, de iure antiquo secundum legem Moysis ultione diuina percutiebantur, & sæpius morte, & totius status subuersione, si erant reges vel alij principes, vt habetur *Daniel. 5.* vbi rex Baltassar filius Nabuchodonosor postquam cœpit erga Deum & res sacras irreuerenter se habere, & quoddam sacrata vel benedicta vasa aurea & argentea ex sacro templo Domini in Hierusalē

abstulerat, & cum illis ipse rex Baltassar vnâ cum principibus & primatibus suis, vxoribus, atque concubinis in conuiujs suis vinum biberant, iratus est valdè Deus de tanta eorum insolentia: & primò monuit regem Baltassarem quodam præconio litterarum miraculosè scriptarum in albo pariete aulae regiae, quas nemo sapientum ipsius regis Baltassar, sed solus Daniel interpretatus est, & comminatus fuit futurum malum iudicium contra ipsum, aded vt illa nocte ipse rex Baltassar ab inimicis suis interfectus est, & regnum suum ad extraneas manus deuenit. Vide in *d. c. Daniel*, de quo fit mentio *de conse. dist. 1. c. verstimenta.* & in *c. sancta.* vnde concludi potest, quoddam de iure antiquo pro huiusmodi rapina & abusu sit poena mortis & bonorum suorum publicatio aut mala successio.

¶ De iure verò Pontificio Diaconus pro isto crimine tribus annis & sex mensibus excommunicatus existit, & ab altaris ministerio omnino suspensus habetur.

¶ Presbyter verò decem annis & sex mensibus remanet excommunicatus, & habetur *de conse. dist. 1. nemo per ignorantiam.*

¶ Si verò bona prædicta ipsi immiscuerunt in sortilegijs, aut alijs tradiderunt vt immiscerent, grauius puniuntur: quia clericus debet deponi, & omnibus suis officijs atque beneficijs, ordine, gradu, & dignitate priuari, & in perpetuum carcerem intrudi, aut in exilium perpetuum mitti, vt *d. c. si quis Episcopus.* & *c. quicumque in fi. 26. q. 5.* Vel dic secundum Abb. in *d. c. 2. extra eod. tit.* quoddam erit poena arbitraria, secundum arbitrium iudicis moderanda, attenta qualitate facti, & personarum conditione, vt aliàs diximus *suprà eod.* per dicta iura, quæ amplius non refero vt capiam breuitatē.

¶ Et

Presbyteri poena in abusu sacrorum.

Rebus Et nota unum in tota materia
facris sortilegiorum, quod ille qui abuti-
abutens tur rebus facris vel benedictis &
etiam Ecclesiasticis semel dedicatis, non
pœna fa solum tenetur pœnis, de quibus,
crilegij *suprà*; verum etiam tenetur pœna sa-
tenetur: crilegij, quia in veritate per similem
 contrectationem rerum sacrarum
 committitur sacrilegium, ut habetur.
xvij. q. iij. sacrilegium. & c. si quis con-
tumax. §. i. & domin. Ioan. lect. in sum.
in tit. de sacr. q. iij. & Sanct. Thom. in
2. 2. q. xcix. art. ij. versic. dicendum.
 & de pœna ipsorum vide in dict. c. si
 quis contumax. Imo dicit Arch. in c.
 felix, de pœn. lib. vj. in primo. quod sa-
 crilegium committit quilibet de or-
 dinibus clericorum, qui ariolos, in-
 cantores, aruspices, & similes con-
 suluit, vel similia fecit, intelligens in
 effectu quod omnis sortilegus potest
 dici sacrilegus, & de sacrilegio puni-
 ri: vide tamen quæ latius dicam *infra*
tit. sequent. q. i. Et nota etiam quod
 pro isto crimine subtractionis vaso-
 rum sacrorum de Ecclesia imponun-
 tur grauiores pœnæ, de quibus ha-
 betur *xij. q. ij. de viro. vide ibi.*

Sortile-
gus dici
potest
sacrile-
gus.

nefandas & turpes absque alicuius rei
 immixtione, protulerint illa aut Deo,
 aut Dæmoni vouendo, non absq; ma-
 gna superstitione dicauerint, quæ
 qua pœna puniantur: & ut facilius
 res ista apprehendi possit, subdam
 exemplum prout habui semel in
 factis Romæ. Quidam vir Hispanus
 clericus in sacris beneficiatus & de-
 cretorum Doct. ætatis annorum xiv.
 vel circa, captus erat amore quaran-
 dam monialium iuuenum, quæ erant
 plurimum formæ venustæ, quas iste
 sæpius ad monasterium visitabat, &
 blandis verbis atq; muneribus multo-
 ties blandiebatur eis: aded quod pro-
 pter illarum pulchritudinem & ve-
 nerabilem venustatem, ille Hispanus
 paulatim cœpit ardescere, & frequen-
 tius illarum monasterij limina visita-
 re, & in tam magnam deuenit insa-
 niam & cæcitatem, quod die nocte-
 que tam in somnis, quam in vigilia
 nihil aliud nisi illarum amplexus &
 concubitus meditabatur, corde, ver-
 bo, gestis, aut signis. Et in tam gra-
 uem dementiam adductus fuit, quod
 assererat expressè, ex quo ipse erat
 clericus esse sponsum Ecclesiæ, & mo-
 niales illas similiter esse sponsas Ec-
 clesiæ: nam quia dicebantur esse
 sponsæ Christi, qui representatur
 per Ecclesiam, concludebat quod
 sponsi & sponsæ spirituales, hoc est
 sacerdotes & moniales poterant ad-
 inuicem carnaliter copulari sine pec-
 cato: & quod ita Deus præordina-
 uerat putans summum bonum in solo
 coitu consistere: & quod turpius est,
 ipse sæpius hoc prædicabat illis iu-
 uenculis: aded quod ipsæ cœperunt
 illum euitare: vnde ipse clericus po-
 stea deuenit in maiorem insaniam:
 quia quotidie cum esset litteratus
 componebat aliquas orationes &
 preces nefarias, quibus orabat Deum
 & alios sanctos, ut præstarent sibi ro-
 bur

Pœna sa-
cerdotis
preces
in hone-
stas ce-
lebratio-
ni immi-
scutis.

Summū
bonum
qui po-
nebat in
coitu.

CAP. XVII.

SUMMARY.

1. Sacerdos preces nefandas in sua celebratione faciens qualiter puniatur.
2. Exemplum sacerdotis Hispani, preces profanas in suis sacrificiis offerre consueti.
3. Votum inhonestum Deo exhibens quam pœnam incurrat.

DECEMOSEPTIMO quæro
 quid de his sacerdotibus, qui
 in missarum suarum celebra-
 tionibus huiusmodi aliquas preces

bur maximum in renibus, in lumbis verò calorem talem pro posse facillimè in magna abundantia luxuriari, & coitum carnis sæpissime complere: & quia illarum monialium quædam vocabatur Cecilia, altera Ursula, alia verò Magdalena & Clara, in ipsis suis orationibus, quas quotidie de nouo formabat summis precibus deprecabatur virgines illas sanctas & beatas post Dei inuocationem, vt ex dono gratiæ specialis in mentibus & cordibus ipsarum monialium hanc meditationem & firmam opinionem infunderent; ita quòd ipsæ moniales firmiter putarent, & crederent nullum aliud magis meritorium opus Deo fieri posse, quàm coire, & carnaliter commisceri, crescere & multiplicare, nulla adhibita personarum distinctione, sit sacra vel profana: sit coniugata vel soluta: sit consanguinea vel extranea, & similia: & quod ex coitu huiusmodi putarent votum castitatis nullatenus infringi posse: sed magis hoc Deo placere quàm holocaustum siue sacrificium: & vltra hoc quòd ardentius illarum corda incallescere ad amandum & vehementer diligendum virum ipsum sacerdotem, qui erat sponsus Ecclesiæ & eius vota carnalia firmiter maxima cum humilitate adimplere, eiusque mandatis vt veri patris parere, asserens quòd illo modo consummandum erat matrimonium spirituale inter religiosos viros & mulieres quemadmodum matrimonium carnale consummatur per veram vtriusque coniugum carnalem copulam, vt in c. *continebatur. primo responso. de despon. impub. & in c. tua nos. de desponsa.*

Matri-
monij
spiritua-
lis con-
sumatio

¶ Quas quidem schedulas ipse clericus portabat quotidie ad quoddam monasterium, vbi morabantur quidam boni & purissimi sacerdotes

mendicantes, qui potius simplicitate & bonitate quàm doctina religionem suam profitebantur, & die quolibet ad Ecclesiam illius monasterij accedebat ad missam, & singulis diebus vnā ex ipsis schedulis dabat sacerdoti; & dabat etiam iulium vnum pro eleemosyna, ad hoc vt in celebratione missæ, scilicet in momento preces illas Deo & sanctis virginibus prædictis offerret cum deuotione, orando Deum & sanctas virgines prædictas, vt pia vota ipsius orantis exaudirent, & hoc modo decepit vnum vel duos ex simplicioribus & rudioribus illorum monachorum, & interim ipse quoque interesse missæ & totidem eademque preces ipse cum deuotione recitabat, & prosequendo vterius in hac sua superstitione quotidie nouas orationes componens deuenit tandem ad manus cuiusdam monachi, qui erat cæteris magis doctus atque expertus, qui sumpta schedula duplicata vnā cum eleemosyna accessit ad altare & perlegens quæ intus erant verba, valde obstupuit, & ne missæ sacrificium perturbaret dimisit schedulam illam in angulo altaris, & prosecutus fuit missam: demum eā completa, ipse monachus multum reprehendit ipsum clericum Hispanum, dicens, quòd verba illa erant valde turpia & supersticiosa, nec merebantur per aliquem sacerdotem in tanto missæ mysterio memorari. At ille subrisit deridens monachi illius simplicitatem & ignorantiam, cœpitque secum vel disputare, quia argutus erat & quasdam interpretationes diuinæ Scripturæ longè erroneas attribuens, aded quòd non transibat absque scrupulo & labe hæreticæ prauitatis, vt aliàs diximus *supra, titul. 1. & 2.* Videns itaque monachus ille ipsum clericum tam graui errore apprehensum,

Schedu-
la sacer-
dotis al-
teri dara
vt offe-
rat Deo
in cele-
bratione

hensum, sumptis pluribus ex illis suis schedulis, quas adinuenit, de præmissis omnibus consulit quam primum Reueren. dominum Vicariū Papæ: cuius tunc ego auditor aderam, mihi que mandauit vtrum hunc cognoscerem, & ipsum clericum pro modo culpæ corripere: qui statim incarceratus & examinatus omnia ad vnguem confessus est; imò à principio instabat pertinax in illa sua erronea opinione, volens defendere falsas quasdam & nouas interpretationes, quas diuinæ Scripturæ attribuerat, qui quàm primum vidit me præparari ad declarandum illum hæreticum, & pœnis hæreticorum subiiciendum, nisi errorem ipsum reuocaret, incontinenti omnia reuocauit, & errorem suum solemniter abiurauit: adeò quòd pro hæresis suspicione meruit veniam, & reuocauit omnes illas suas interpretationes, quas dederat diuinæ Scripturæ, & reliquas omnes insanias suas, quas *suprà* narrauimus: nihilominus, vt cautiùs in futurum procederet, de mādato summi domini nostri Papæ fuit relegatus ab vrbe ad certū quoddā tēpus tātum.

¶ Ad propositum nunc quæstionis nostræ redeundō, quæro, si reperiatur aliquis sacerdos, qui scienter preces huiusmodi aut similes, quæ nō tendunt ad verum diuinum cultum & salutem animæ, sed potius vertuntur in peccatum in rem damnabilem, in Missæ solemnī sacrificio celebrauerit: seu alio quouis modo vouerit aut obtulerit, qua pœna puniatur? Dic quòd isto casu putarem esse priuandum omni ordine, gradu, officiis atque beneficiis Ecclesiasticis, quin etiam relegandum esse tam ipsum sacerdotem, quàm illum qui ipsum consulit, quàm præmissa fieri mandat, *argum. eorum que habentur in dicto cap. quicumque. in fin. 26. q. 5. vbi si sacerdos*

Sacerdotis hæresis & superstitio dñatur, & pœna traditur.

pro viuētibz celebrat Missam defunctorum, vt illi, pro quibus Missa celebratur, citiùs moriatur aut mortis periculū incurrant, sacerdos ipse puniatur pœnis prædictis: & nihilominus ibi non apparet de aliqua superstitiosa oratione aut ceremoniis, sed solū de turpi celebrantis animo ac intentione, quantò magis in casu nostro ob oculos posito iste deberet hac pœna, & verò multò atrociori, puniri, qui recitauit preces istas obscenas diuino cultui admodum contrarias, & quæ omnes tendunt ad peccatum & totius Christianæ fidei læsionem, & Ecclesiæ Catholicæ detrimentum, dū quærit per sacrificium Missæ præbere materiam peccandi & malè faciendi, per quam & eius holocaustum solent peccata dimitti. *de consecrat. distin. 2. cum omne crimen. & ead. dist. nihil in sacrificiis. & diximus suprà titulo 1. q. 2. in principio.* Nihilominus isto casu non discederem ab opinione Abbatis, de qua *in dicto cap. secundo, extra eodem titulo*: scilicet quòd pœnæ huiusmodi sint aggrauandæ vel minuendæ iuxta qualitatem facti, aut turpitudinem, siue scandalum quod inde exoritur, & personarum conditionem in quibus omnibus plurimū vertitur arbitrium iudicis: ponamus enim quòd esset aliquis simplex, humilis sacerdos, idiota, qui sit aliàs bonæ conditionis & famæ, & puræ conscientia, qui ad preces & mandata alicuius magni Principis, Baronis, aut viri magnæ conditionis similes, preces emiserit: eritne dicendum quòd sit puniendus ille, sicut alius versutus, malitiosus, & qui in istis turpitudinibus delectatur? certè non: & propterea bene & sanctè disposuit text. *in cap. sicut dignum, in principio. de homicid. & in l. respiciendum. & l. aut facta. ff. de pœn. & l. quid ergo. & ibi Bart. ff. de his qui notantur infā. & Bar. Bal. & alij in l. 1. §.*

Sacerdos Missam defuncti, ad mortem viuētis celebrās qua sū pœna puniendus.

Pœnarū grauitas vnde imponatur facinorosis.

Attendi-
tur ani-
mus &
intentio
delin-
quentis.

dina, & in l. diuus. & l. in leg. Corn. ff. ad legem Corneliam de sicariis, ubi dicunt, quodd in omnibus criminibus attenditur principaliter animus & intentio delinquentis, an ex simplicitate quadam vel ignorantia, aut dolo & malitia inductus fuerit ad peccandum, taléque facinus perpetrandum, vt his diligenter & cautè attentis decernatur, & fiat variatio pœnæ, pro quo bene facit textus, & quod ibi not. glos. & Panormitanus in d. cap. 2. extra eod. tit.

¶ Præterea ponamus, quodd aliquis persuadet sacerdoti quodd voueat, &

offerat pro eo preces qualdâ in Missa, quæ expressè non apparebant nec cognoscebantur, saltem per virum rudè & inexpertum, quodd essent superstitionosa: vt quia in ipsis apparebant à principio verba quædam honesta & religiosa: deinde verò superstitionosa & diabolica, sed erant per nomina quædam aded ignota ipsi sacerdoti, quodd putabat omnia esse bona, & nullam in se habere superstitionem: isto casu similiter putarem dictum sacerdotem esse longè mitius puniendum, per ea, quæ *suprà* diximus, & d. c. & ibi glos. extra eod. tit.

Laus Deo, beatæque ac gloriosæ Virgini Mariæ gratiæ immortales.

FINIS.

INDEX

INDEX ALPHABETICVS

RERVM, VERBORVM,

AC SENTENTIARVM MEMORABILIVM,
quæ in hac secundi Tomi parte altera
continentur.

A

ABIVRATIO Dæ-
monis cuiusdam,
pag. 104. col. 2
Aborsus infantis ani-
mati aut inanima i,

312. col. 3

Abortiu à prægnante sumpti poena
in iure ciuili, 315. c. 1
eiusdem poena spiritualis ex iure
canonico, ibid.

Abortiuo non obstante si mulier pe-
perit viuentem, quis & qua poena
teneatur, ibidem

Abortiuum à prægnante sumptum
multimodè attenditur, ibid.

Abortiuum tradens ex quo mors se-
quatur eadem mortis poena tene-
tur, ibid. c. 2

Abortiuum tradens homicida est cor-
poralis, 307. c. 1

Abortiuum procurantis duplex est di-
stinctio, 313. c. 1

Abortiuum componentes & mini-
strantes æque puniuntur, 316. c. 1

Abraham primus Dei martyr, 25. col.
1. è fornace saluus euasit, ibidem,
col. 2. mandatum à Deo, 26. col. 1

Abusus diuinarum appellationum, 52.
col. 1. rerum sanctarum in artibus
magicis, 168. col. 2. sacrorum ad fa-
ciliorem adorationem instruit Dæ-
mon, 289. c. 2

Acetum cur Christus non biberit, 69.
c. 2

Acheronta mouere, 14. c. 2

Aduentus Christi testes, 33. col. 1

Ægritudines omnes à Dæmone, 100.
c. 1

Ægyptij imaginibus vsi in necessita-
tibus,

I N D E X.

- tibus, 87. c. 1
- Aërimantia quid & vnde, 225. c. 1
- Alexander Magnus nomen Dei adoravit, 34. c. 2
- Amatorium tradens poculum homicida est, 307. c. 1. & conceptorium poculum differunt, 308. c. 2
- Amatorium tradens qua poena puniatur, 310. c. 2. prægnanti propinans ad amorem, ex quo mortua sit, qua poena mulctetur, 315. c. 2
- Amici duo viuentes & mortui, 58. col. 2
- Amor parentum in crudelitatem versus, 27. col. 2
- Angeli cur à sacerdotio arceantur, 69. col. 1. qualiter dicantur comedere, 137. c. 1. præsentia & præterita norunt, 247. c. 2. habitant in siccis corporibus, 267. c. 2. stellæ dicti sunt, 12. c. 2. è quibus ordinibus deiectioni, ibi. hominum custodes, 20. col. 1
- Angelis paradisus est destinatus, 10. c. 1. omnibus cõmissa est eadem potestas, 246. c. 2
- Angelorum definitio, 261. c. 2. operationes in assumptis corporibus, 263. c. 1. minor pars corrumpitur, 12. c. 1
- Angelus præmonuit Noë futuri diluuij, 24. c. 1. Romanis eos castigans apparuit, 52. col. 1. vterque naturalia nouit, 247. c. 2
- Animalibus infirmitates à maleficis inferuntur, 124. c. 2
- Annuli septem planetarum Iarchæ, &c. 86. c. 2. Gygis & Paracelsi inuisibilem & victorem reddiderunt, 87. c. 2
- Apostata quo casu hæretico sit deterior, 279. c. 1
- Apostatas aggrediatur aquilonei spiritus, 19. c. 1
- Apparitio trium Angelorum facta Abrahamæ, 54. c. 1. Dæmonum sub forma humana, ibidem c. 2. animarum defunctorum, 61. c. 1. bonorum angelorum in assumptis corporibus, 134. c. 1
- Apparitiones variæ angelorum, 141. col. 2
- Apuleius in asinum versus, 136. c. 1
- Aqua maledictionis adulteras prodens, 36. c. 1
- Aquilo ominosus Cabalistis, 19. col. 1
- Areades in lupos, 144. c. 1
- Aretia siue Tyræa Noë vzor, 25. col. 1
- Argentini fodinæ Dæmonum, 98. c. 1
- Argutia Dæmonum & fortilegorum est eadem, 231. c. 1
- Arioli qui & vnde sic dicti, 225. c. 2
- Ars fulguritoria, 40. col. 1. Dæmonum, 205. c. 1. malefica est in odio, 297. c. 2
- Articuli facultatis Theologiæ Parisiensis reprobantes artes magicas, 172. & seqq. vsque ad 175.
- Artium magicarum finis, 167. c. 1
- Aruspices qui sint, 225. c. 2
- Asina Balaam qua ratione ipsum allocuta sit, 267. c. 1
- Aspectus cœlestes cur aufugiant Dæmones, 93. c. 2
- Assumptio formarum in Dæmone pro occasione & substantiæ gradu, 55. c. 2
- Astrologi qui sint, 225. c. 2
- Astrologiæ cognitio exacta nõ est, 1. periti prioribus temporibus, ibidem.
- Astrologorum causæ sunt iudicium Ecclesiasticorum, 183. c. 1. futura prædicentium poena est diuersa, 301. c. 1
- Astutia Dæmonum in fodinis, 98. c. 2
- Auditus Dæmonum, 58. c. 1
- Auerrhois libri, 43. c. 1
- Augures qui & vnde, 225. c. 2
- S. Augustini dubium de compressa mulierum & Dæmonum, 218. c. 1
- Augustus Antonio formidabilis, 106. c. 1
- Avium similitudinem inducit Dæmon,

I N D E X.

mon, 55. c. 1
 Aurum Diaboli instrumentum, 89.
 c. 2
 Auspiciis omnia fiebant, 39. c. 1. &
 40. col. 1

B

Bafilisci conspectus mortifer, 105.
 c. 2
 Balaam aridus, 20. c. 1
 Bathi vexillum cum caractere X.
 profligat Polonos, 88. c. 1
 Beatæ Virgini preces effusæ quid cõ-
 tra spectra valeant, 78. c. 2
 Bernardi Comensis inquisitio, 112.
 c. 2
 Blasphemia Lamiarum, 219. c. 1
 Boni angeli bonos puniunt, 52. col. 1
 in recessu consolantur, 61. col. 1
 Branchis vates, 31. col. 1

C

Cabala falsa quæ, 44. col. 2
 Cabalistarum error de creatione
 Dæmonum, 5. c. 2
 Cæremoniæ Maleficarum, 75. c. 1
 Cæremoniis magicis morbi non infe-
 runtur, 254. c. 1
 Cæini posterii, 24. c. 2
 Campanarum & luminum vsus in
 Ecclesia, 21. col. 2. sono Dæmon
 recessit, 214. c. 2
 Canis loquela, 267. c. 1
 Capituli *Episcopi* explicatio, 118. c.
 2. 216. c. 2. & 217. c. 1
 Carolensis quidam in protestatione
 cæsus & tandem liberatus, 67. col. 1
 Caseus præstigiosarum mulierum,
 199. c. 1
 Casus de fortilegiorum hæresi ad se-
 creta reuelanda, 289. c. 1
 Causa vna omnium & summè bona
 est, 4. c. 2
 Causa posita aut sublata tollitur aut
 remouetur effectus, 205. c. 1

Causarum liberarum effectus quo-
 modo cognoscantur, 190. c. 1
 Cham patrem Noë fratribus deridẽ-
 dum propinat, 14. c. 2
 Characteres & signa quibusuis Dæ-
 monibus sua adscribuntur, 88. c. 1
 Characteres Mathematici aut Magi-
 ci, figuræ vel litteræ damnantur,
 174. c. 1
 Chiromantia, 44. c. 2. an cum pec-
 cato exerceatur, 231. c. 2
 Christi abnegatio & iuramentum
 Lamias apostatas facit, 219. c. 2
 Christiani superstitionibus dediti, 45.
 col. 2
 Christus quomodo fingatur à picto-
 ribus, 33. col. 1. post resurrectio-
 nem qualiter comederit, 146. c. 2.
 luci cõparatur, 239. c. 2. à diabolo de
 terra eleuatus est, 265. c. 1. & trãs-
 latus est à diabolo, 214. c. 2
 Circe cur dicatur focios Vlyssis in
 bestias conuertisse, 140. c. 1. &
 144. c. 1. eiusdem transformatio
 quæ fuerit, 199. c. 2
 Clauis lapides, &c. euomit an sint spe-
 cies naturales, 237. c. 2
 Coeundi impotentia in maribus &
 fœminis, 252. col. 1
 Coitus contra naturam, 26. c. 2. Dæ-
 monum cum mulieribus, 134. c.
 2. & 273. c. 1
 Colloquium cum Dæmonibus possi-
 bile, 133. c. 2
 Comedere non conuenit Angelis,
 146. c. 1
 Comensis quidam Maleficus depre-
 hensus est in ludo Herodiadis,
 112. c. 2
 Concilij Ancyрани decreta contra
 Sortilegos & Maleficos, 120.
 c. 2
 Concubitus origo, 71. c. 2
 Confessio delet & tegit peccata, 65.
 c. 2. Dæmonum, 96. c. 1. Strigum,
 111. c. 1. & 112. c. 1. fociorum de
 illusionibus, 156. c. 1. eorundem

I N D E X

in causa hæresis, ibidem, cum iuramento facit indicium contra socium, 157.c.2
 Confessio in tormentis tribus modis extorquetur, 159.c.2. quæ præiudicare possit, 160.c.2
 Coniecturæ & præsumptiones contra Striges, 123.c.1. an valeant ad manifestandum, 153.c.2
 Consecratio seu execratio quomodo fiat, 236.c.1
 Consilia & cogitationes Dæmonum contra honorem Dei irrita, 15.c.2
 Constitutio Pij V. de reis ad iudices sæculares remittendis, 127.c.2. item Alexandri VI. 129.c.2. item Innocentij VIII. 187.c.1
 Contraria contrariis curantur, 224.c.1
 Contrariorum eadem est ratio, 18.c.1
 naturalis oppositio, 102.c.2
 Conuersantes cum maleficis vt sint puniendi, 298.c.1
 Conuersatio Maleficarum fugienda, 238.c.2
 Cōuersio Strigū & abiuratio, 120.c.1
 Conuiuæ & conuiuium Dæmonum euanescent, 77.c.1
 Corpora Dæmonū sub sensum nō cadunt, 54.c.1. vt nostra variis mēbris distincta sūt, 57.c.1. à Dæmonibus assūpta an sint naturalia aut apparentia, 262.c.1
 Corruptores vt quid tolerentur, 169.col.2
 Creatio Dæmonum quæ sit, 5. hominis est solius Dei, 286.c.2
 S. Crucis abnegatio & conculcatio, 209.c.2. & reliquiarum protectio sapit hæresim, ibid.
 Cultus variarum gentium, 39.c.2. professorum Sortilegorum, 180.c.1. Dæmoni vt creatori exhibetur, 228.c.2. Dæmonis obseruatur iisdem ferè ritibus & ordinibus ac inter Christianos & Catholicos, 261.c.2
 Cumanensium Dæmon, 67.c.2

Cupiditatibus malorum satisfaciunt Dæmones, 106.c.2
 Curatio superstitiosa, 255.c.2
 Curiositas hominum quod feratur, 188.c.2
 Cutis infantis ad sortilegia, 224.c.2. virginea, 235.c.1

D

Dæmon Angelum lucis effingit, 48.c.2. sub hominis nigerrimi forma, 55.c.1. horribiliores animantiū formas cur affingat, ibid. humana specie quid affingat, 58.c.1
 Dæmon subterraneus sub vetulæ forma, 84.c.1
 Dæmonem adorantes cæteris illi sunt chariores, 228.c.2
 Dæmones qui ex Philosophis, 2.c.2. sunt ex Stoicis, Platonis, & fide nostra, 3.c.2. dicti Diaboli ob calumniam, 4.c.2
 Dæmones qui ex Theologis, 4.c.2. vt Angeli boni & perfecti creati sunt omnes, sed dispari modo, 6.c.2
 Dæmones an sint, 164.c.1. è cœlo vt plumbum in aquam præcipitati, & ad inferna relegati, 11.c.2. inferiores inclusi sunt aëri, ibidem
 Dæmones non nisi malum volunt & agunt, 13.c.2. qui sub aëre manferunt, 14. quod in cœlo non potuerunt, id in terra tentarunt, ibidem
 Dæmones vnde ansam nobis nocendi sumant, 22.col.1. accessu suo horrores concitant, 50.col.2. corporei sunt ex Thalmudistis & Rabbinis, 53.c.2. cibos non vorant, 58.c.2. cadaueribus gaudent, ibid. nos inuadendo quid refrigerij sentire videntur, 63.c.1
 Dæmones Angelorum ministerio ligati, 70.col.2. opera sua per energumenos perficiunt, 79.c.2. non possunt dicere pro arbitrio, 82.c.1
 Dæmones classibus distincti sunt, 83.c.1.

I N D E X

- c. 1. cogi se fingant, 98. c. 1. possunt in nobis duobus modis operari, 280. c. 1. in locum vxoris succubant viro, 281. c. 2
- Dæmoni omnia sua referentes**, 26. col. 1
- Dæmonibus inferi destinati**, 10. c. 1. nō licet animas reuocare, 47. col. 2. quædam effecta naturalia ascribuntur, 165. c. 1
- Dæmonis nomen quibus spiritibus conueniat**, 4. c. 1
- Dæmonis magna est potestas & cupiditas ad nocendum**, 138. c. 1. assistentia spiritualis & corporalis, 147. c. 1. tanta est potestas, vt non alia comparetur ei, 148. c. 2
- Dæmonis inuocatio in sortibus mittendis**, 191. c. 2. fraudes in decipiendis hominibus, 193. c. 2. opera cur obscura, 239. c. 2. notitia de rebus naturalibus, 250. c. 2. virtus acutissima, 264. c. 1. vox vt profertur, 267. c. 2
- Dæmonū virtus & natura difficulter internoscitur**, 1. c. 1. statio in coelis à creatione ad lapsum quantotempore, 10. c. 1. potestas à Deo limitata, 17. c. 1. voluntas nocendi diuersa, ib. nomina, 46. c. 1. ministeria erga homines, 47. c. 2
- Dæmonum astutia in illusione**, 48. c. 2 in nocendo concordia, 51. c. 2. nocendi cupiditas, 61. c. 1. quorundam munus vt otiosi non simus, 64. col. 2
- Dæmonum potestas ab Angelis imminuta**, 91. c. 1. opera famulitiæ, 97. c. 1. notitia, 103. c. 1. aduocatio quomodo fiat, 235. c. 2
- Dagon Syrorum idolum**, 89. c. 1
- Decretum facultatis Theologiæ Parisiensis contra errores Magicos**, 264. ad 267
- Decussis Platonica**, 78. c. 1
- Delati ab angelis**, 76. c. 1. à Dæmone, ibidem, sine crimine, ibid. c. 2
- Delatio Strigum realis est ex processibus**, 112. c. 1. & 158. c. 1. Lamiarum quæ, 132. c. 2. præstigiiosa est, 258. c. 1.
- Delinquentibus animus & intentio in criminibus attenditur**, 322. c. 1.
- Demarathus in lupum versus**, 92. c. 1
- Deportatio Christi & Samuëlis an fuerit similis**, 197. c. 2
- Deportatio Sortilegarum non est realis**, 258. c. 1
- Deposito inculpati de Lamiarum transcurso**, 132. c. 1
- Descensus ad inferos**, 30. c. 2
- Desperationis origo**, 22. c. 2
- Dei & Dæmonis eadem sunt litteræ ex Cabalisticis**, 48. c. 1
- Dei perfecta sunt opera**, 5. pietas in hominem, 15. misericordia, 16. c. 1. paterna in nos affectio, 19. c. 2. inuocatio & crucis signum prohibentur, 212. c. 1
- Deorum denominatio**, 68. c. 2
- Deus Acharon quid significet**, 302. c. 1
- Deus & homo in vno supposito**, 34. c. 2. cur Dæmones malè facere permittat, 62. c. 2. cur multa Magicis artibus perfici sinat, 94. c. 1
- Diaboli forma horrenda**, 53. c. 1. Christum nunquam rogarunt, 96. c. 1. fodinas incolentes, 98. c. 2. cur Deus eos permittat auro & argento homines fallere, ibid. nocere possunt diuersimodè, 99. c. 2. non semper occupatos detinent, 102. c. 2. possunt naturaliter mouere corpus de loco ad locum, 116. c. 2. inuocantur à maleficis, 133. c. 2
- Diaboli cur interdum vera dicant**, 134. c. 1. varias inducunt formas ad decipiendum, 135. c. 1. vbinam detineantur vsque ad diem iudicii, 137. c. 1. non adsunt inuocanti pro arbitrio, ibidem, c. 2. non possunt ex corporibus assumptis semen emittere, 145. c. 2. ad quem locum

- locum detrufi fuit poft lapfum, 146.c.2
- Diaboli fuit & mirabilia operantur, 164.c.2. fuit hoſtes naturæ humanæ, 165.c.2. vt fanent corpora, 168.c.1. cogi finguntur, 170.c.1.
- Diaboli fuit incapaces coitus, 218.c.1. vt alliciantur, 229.c.1. aſtutia in reddendis reſponſis, 249.c.1
- Diabolica pompa euaneſcit in laude Dei, 269.c.1
- Diabolicæ ſectæ profeſſores exterminandi, 280.c.1
- Diabolicis artibus dediti vt diuitiis & deliciis fruantur, 51.col.1
- Diabolus ſpecie prægrandis moloffi, 78.c.2. nonniſi mendax & homicida, 108.c.2. cur actibus noſtris aſſiſtat, 137.c.2. non poteſt cum omnibus magicis tranſmutare homines eſſentialiter in bruta, 148.c.2.
- Diabolus loquitur mendacium, 134.c.1. aſſiduè tentat homines, 155.c.2. nihil gratis impertit, 196.c.1. maiestatem ementitur, 210.c.2
- Diabolus quomodo corpus conficere poſſit, 218.c.1. ſemine caret, ibid. c.2. cur ſortilegia aliquo ſanctitatis velamine prætexat, 245.c.1. quæ manifeſtarit preſbytero Peruſino, 249.c.1. habet notitiam rerum, 250.c.1
- Diabolus in forma humana an realiter detulerit Chriſtum, 264.c.2
- Diabolus aut Sortilegus an poſſint nocere corporibus Chriſtianorum, 282.c.2
- Dianæ & Herodiadis ludus, 116.col.1. de nocte celebratur, 119.c.2
- Dilectio terrena annexum habet peccatum, 290.c.1
- S. Dionyſij opinio de creatione Dæmonum, 6
- Diffidij Angelorum cauſæ petuntur à diſpari voluntate, 12
- Diuination prima ſpecies eſt ſortilegij, 184.c.1. quatuor ſunt eius ſpecies, ibidem, & 225.c.1
- Diuination quid ſit, 188.c.2. cum Dæmonum inuocatione, 191.c.1. hæreſim non inferens, 192.c.1. eſt præcipua ſpecies ſortilegij, 225.c.1
- Diuinationis tria ſunt genera, 223.c.1
- Diuinationum aliquæ ex tacito pacto Dæmonum, ibidem
- Diuinator quis dicatur, 189.c.1. diſfert à Propheta, 190.c.2
- Diuini vnde, ibidem
- Diuinitas Chriſti mortuorum ſuſcitatione probatur, 198.c.2
- Diuitiarum cupidine quatuor Neapoli interempti à diabolo, 99.c.2
- Domus inhabitata & crebris Dæmonum terroribus infeſtata, 103.c.1. & ſeq.c.2
- Draco dictus diabolus, 13.c.1. è ſeraphico ordine, ibidem
- Druydes non pepercerunt humano ſanguini in ſacrificiis, 18.col.1

E

- E**ffecta veneficarum omnia Dei permiſſu, 56.c.2
- Effecta maleficorum vnde virtutem habeant, 233.c.2. Sortilegij quid requirant, ibidem
- Eleazari annulo curatus energumenus, 86.c.1
- Elementis abutuntur Dæmones vt exerceant artes, 68.col.2
- Empirica & methodica ſuperſtitioſa cuius ſint virtutis, 167.c.2
- Energumeni qui ſint, 65.c.1. quædam diuexata, ibid. col.2. an cogendi ſint magico ritu, 80.col.2
- Epifcopi de ſortilegiis cognoscunt, 192.c.2
- Epulæ Strigimagorum & Dæmonum, 75.c.2
- Equitatio in hirco ad ludos, 272.c.2
- Euchariftiæ abufus ad maleficia, 191.c.1

I N D E X.

Examen maleficij faciendum ab In-
quisitoribus, 209.c.2

Excommunicati cur Sathanæ daban-
tur vexandi tempore nascentis Ec-
clesiæ, 166.c.1

Exemplum de Dæmone inuocanti ip-
sum obtemperante, 135.c.2

Exorcistarum cautela, 80.c.1. non est
par potestas, 81.c.1

F

FAcinora multa perpetrantur à La-
miis vigilantibus, 186.c.1

Fallax promissio Dæmonum, 167.
c.1

Fallere nos solet Dæmon, 170.c.1

Fascinatio quid sit, 123.c.2

Febris quid sit, 259.c.2

Fides & intentio in obseruationibus
requiruntur, 169.c.1

Figuræ superstitiosæ, 42.c.2

Filiorum Dei concubitus cum filiis
hominum, 71.c.2

Filium Dei incarnandum præuidens
Dæmon adorare cum suis recusa-
uit, 8.c.2

Filius ex coïtu Dæmonis natus quo-
modo dicatur, 263.c.1

Fœminæ plures quàm viri arti dia-
bolicæ addicuntur, 213. & vnde
hoc, ibidem

Forma substantialis ab agente quo-
modo materiæ vniatur, 196.c.1.
quas requirat dispositiones vt in-
formetur, 199.c.1

Fuga Dæmonum in aduentu Christi,
33.c.2

Futura duobus modis cognoscuntur,
189.c.2

Futurorum prædictio vt concessa, 38.
c.2. causæ se habent ad effecta tri-
pliciter, 189.c.2. notitiâ nullus ha-
bet præter Deum, 230.c.1

Futurorum incapax est Dæmon, 248.
c.1. duplex est cognitio, ibid. cog-
nitio in suis causis, ibidem

Mall. Malefic. Tom. II.

G

Generationem impediencia vene-
ficia, 252.c.1

Genethliaci qui & vnde, 225.c.2

Genij apud poëtas qui mali dicantur,
17.c.1

Genius Socratis quid ei reuelauerit,
81.c.2

Gentis impiæ impatientia, querimo-
nia & in Deum inuectio, 170.
c.2

Geomantiæ superstitio vnde dicatur,
43.c.2

Gigantes diluuij causa fuerunt, 24.
c.1

Goëtiæ & pharmaciæ vsus inter La-
mias, 49.c.1

Graëta Maga in vaccam conuersa,
93.c.1

Gratiæ priuatio mors animæ, 35.c.1

Grauiora crimina maiores & clario-
res exigunt probationes, 154.
c.2

H

HAbacuc translatus ab Angelo,
214.c.1

Hæreses ad quid, 166.c.1. de coïtu
Dæmonum cum fœminis, 218.
c.1

Hæresis Marcionistarum, 191.c.1

Hæresis Lamiarum, 116.c.1

Hæresis crimen multas requirit pro-
bationes, 158.c.2. in crimine hæ-
resis de locis reus est interrogan-
dus, 159.c.1

Hæretica respectu operantis, 288.
c.1

Hæreticorum quorundam error de
creatione dæmonum, 4. co-
lumna 2

Hæreticus quis sit censendus, 158.
c.2

Hebræorum gens, 34.c.1. litterarum
T t punctis

I N D E X.

punctis occupati, 34.col.1. errores,
ibid. cæcitas, ibid. lingua ex inte-
gritate orta, 50.col.1
Hecates ars magica & miracula, 48.
col. 2
Heroës qui & vnde, 72.c.1
Heterus velle donatus à Dæmone,
96.c.2
Historia Sabinensis Lamia, 215.
c.1
Homagium & obedientia Dæmoni
præstita à Maleficis, 133.c.1
Homerus ab inferis excitatus, 46.
col. 2
Homicidium sine dolo commissum
an capite puniatur, 304.c.2. & seq.
Homines qua ætate vexentur à Dia-
bolo, 18.col.1. necesse est resiste-
re diabolo, 23.col.1
Homines Dæmonum imitatores, 61.
c. 2. non possunt vi magicarum
conuerti in bruta animalia, 138.
col.2. omnium perditissimi & Dæ-
moni seruientes quomodo dican-
tur, 210.c.1
Hostia consecrata ad quid in pulue-
rem redacta, 234.c.1
Hostiæ consecratæ abusus ad amorem
illicitum, 109.c.1
Humanam speciem cur assumat Dæ-
mon, 58.c.1
Hydromantiæ genera, 41.c.1. ei Nu-
ma fuit addictus, 43.c.2
Hydromantici qui & vnde, 194.c.1

I

Ibes Ægyptiorum, 85.c.1
Idola plurima pro diis coluntur, 28.
col. 2
Idololatriæ genera, 40.c.1
Idololatriam & hæresim manifestam
quæ sapiant sortilegia, 181.c.1
Iesuitarum acta in Brasilia, 95.c.1
Iesus ab Hebræis, Arabibus, Chal-
dæis & Cabalisticis quomodo dica-
tur, 34.col.1

Ignem adorantes, 39.c.1
Imaginatio facit casum, 167.c.2
Imagines à Dæmonibus assumptæ
non sunt terrestres nec aqueæ, 56.
c.1. animatum falsæ, 64.c.1. ne-
cromantica quomodo cudendæ,
85.c.2
Imagines conficientes & eis vtentes
an crimine careant, 86.c.1. astro-
logica & magica damnantur,
173.c.2. & 174.c.1. Malefica Dæ-
monum operatione conficiuntur,
202.c.2
Imagines cereæ igni admouentur
etiam ad amorem, 232.c.1. ad lo-
cum sacrificiorum à Sortilegis de-
feruntur, 242.c.1. an profint effe-
ctui Sortilegorum, 244.c.2
Imagines an Dæmon à Sortilegis fa-
bricari doceat, 245.c.1
Imagines irreuerenter tractantes an
sint hæretici habendi, 291.c.1. &
vt sint puniendi, 299.c.2
Imaginis personæ cruciantur, 229.c.1
Imaginum introductor diabolus, 88.
c.1
Imaginum execratio, 219.c.1
Imitatio psalmorum Davidis, 31.c.2.
Imprecationes ollæ iniectæ, 89.c.1
Improuisa accidentia cui imputentur,
305.c.2
Incantationes in se experti, 154.c.2
Incantatores, 225.c.2
Incubi & succubi qui sint, 101.c.1. &
eorum apparitio, 60.col.1
Incuborum vnus coit cum virgine,
73.c.2
Infans in vtero virtute planetarum
formatur & vegetatur, 313.c.2
Infirmitates à Maleficis illatæ, 133.
c.1
Infirmitatum immissio, 236.c.2
Inquisitorum cautela inter interroga-
tiones obseruanda, 122.c.2. possunt
compellere iudicos sæculares ad
exhibendum hæreticum, 128.c.1
Inquisitores vt possint cognoscere de
Lamiis,

I N D E X.

Lamiis , 129. c. 2
 Inquisitores Hispaniæ contra Lamias
 procedunt, 186. c. 2. de Lamiis vt
 hæreticis cognoscunt , ibid.
 Inquisitorum est cognoscere de sorti-
 legiis & superstitionibus, 184. c. 1
 Instrumenta Sortilegiorum , 240. c. 2
 Intellectus diaboli indiget superiori
 lumine ad diuinam cognitionem,
 247. c. 1
 Intelligentia diaboli acutissima, ibid.
 Intentio corrumpit actum , qui aliter
 excusari non potest, 308. c. 1
 Inuidet Adamo diabolus, 5. c. 1
 Inuocantibus Dæmon colloquitur,
 134. c. 1
 Inuocatio superstitiosa Dæmonum,
 46. c. 1
 Iosephus Aegyptiis venditur à fratri-
 bus, 28. col. 1
 Iosias sacra Soli ac Lunæ sustulit, 44.
 col. 2
 Iudex secularis potest ab Inquisitore
 compelli per excommunicationem,
 128. c. 2
 Iuliani Apostatæ impium edictum
 contra Christianos, 98. c. 1
 Iupiter cuius sit virtutis in formando
 & vegetando infantem in vtero,
 nono mense operatur, 314. c. 1. se-
 cundo mense extendit infantem,
 ibid.

L

Lamech sollicitatur libidine , 23.
 c. 2
 Lamia quædam deportata & reporta-
 ta à Dæmone , 215. c. 1. quædam
 Sabinensis, ibid.
 Lamia quæ & vnde, 72. col. 2. &
 186. c. 1. vt hæreticæ ab inquisito-
 ribus puniendæ, 129. c. 1. in Castro
 Nazano repertæ, 214. c. 2
 Lamiarum equitatio quæ sit, 182. c. 1.
 equitatio super bestias , 209. c. 1.
 professio quomodo fiat , 210. c. 2.

error de equitatione & consortio
 Dæmonum damnatur , 152. c. 1.
 transuectio & coitus cum Dæmo-
 ne an re vera fiat, 213. c. 2
 Lamiarum secta , 116. c. 1. hæresis,
 ibidem , nefaria scelera, 131. col. 1.
 multa facinora , 211. c. 2. duo ge-
 nera , 216. c. 2. vtraque secta no-
 ctu obambulat , ibid.
 Lamiarum societas cum Dæmone an-
 nexam habet apostasiam vel hære-
 sim, 161. c. 1. aliquæ soporata & il-
 lusa, 214. c. 1
 Lamias transuchi non impugnat, 77.
 c. 1
 Languores maleficiati, 237. c. 1
 Lares sic dicti Dæmones, 60. c. 2
 Laruæ & Lemures , 61. c. 2. & 210.
 c. 2
 Latria quid. 180. c. 2
 Leges diis acceptas referentes, 29. c. 1
 Legio Dæmon sic dictus, 66. c. 1
 Legio Dæmonum cur porcos intra-
 rit, 166. c. 1
 Leones contra Samaritanos, 64. c. 2
 Liberi arbitrij potestas homini à crea-
 tione concessa, 254. c. 2. cur Deus
 hoc homini dederit, ibid.
 Libri Magici igni damnati , 48. c. 1.
 & Astrologici à Sixto V. prohibi-
 ti, 183. c. 2
 Libri sacri non omnibus manifestati,
 30. c. 1
 Ligatio multifaria, 106. c. 1. magna
 ligularum, 107. c. 1
 Venereæ potentia venefica & le-
 thifera , ibidem , quinque sit mo-
 dis, 124. c. 1. cum precibus ad reme-
 dia morborum, 255. c. 2
 Ligatura Comitum cuiusdam Argenti-
 nensis, 253. c. 2
 Liminum superstitio, 89. c. 1. mal. fi-
 cia, ibid.
 Linguis diuersis à vernacula loquitur
 dæmoniacus, 100. c. 2
 Litterarum studia interdicta, 33. c. 1
 Locus infaustus morte cuiusdam He-
 bri

INDEX

bræi insignitus, 78.c.1
 Loca apparentium dæmonum, 59.c.1.
 à Dæmonibus vexata, ibid.
 Lombardia Lamiarum hæresi infecta, 129.c.2
 Lothi vxor in statuam transformata, 85.c.1
 Lucem odit qui malè agere intendit, 239.c.2
 Lucis præsentia Dæmonum insidiæ retunduntur, 21.c.2
 Lucifer vnde, 8.c.2. eius complices, ibid. tentat Euam in paradiso, 15.c.2
 Lucretia quædam Lamia deprehenditur, 174.c.1
 Lucta Angeli cum Iacob, 20.c.2
 Ludi Beneuentani, 274.c.2
 Ludus Dianæ & Herodiadis, 75.c.1
 Luminum vsus ex primitiua Ecclesia, 22.c.1
 Lumen cur oderint Dæmones, 58.c.1
 Lunæ Solisque cultus, 39.c.2. abiit in insignia Turcarum, 71.c.1. magnitudo, ibid. carminibus cælo detrahebatur, 200.c.2. laborans quomodo sonitibus iurabatur, ibid.
 Luporum Viennensium rabies & voracitas, 64.c.2. & seq.

M

B. **M**achario puella se obtulit, 90.c.2
 B. Macharius Dæmonis fallaciam soluit, 138.c.2
 Magæ exules, 48.c.1
 Magi qui sint, 194.c.1. & 226.c.1. mirabilia operantur ex pacto cum Dæmonibus, 194.c.2. illusionibus decepti à Dæmone, 198.c.1. an possint transmutare in bruta, ibid. c.2. Pharaonis an conuerterint virgas suas in veros dracones, 266.c.1
 Magica obseruantia in quibus consistat, 261.c.2

Magica tractant Lapij, 67.c.2. effecta vt damnentur, 168.c.1
 Magica artes Romanorum lege prohibita, 139.c.2. cur non sint permissa, 164.c.1. cuiusque bono etiam interdicta, 185.c.2
 Magister magnæ experientiæ quis, 252.c.2
 Magisterulus quis, 272.c.2
 Magus quidam celebris, 252.c.2
 Mahumecti aduentus, 29.c.1
 Maiestas apparentis Dæmonis vnde petatur, 55.c.2
 Mala venena quæ hominis necandi causa, 313.c.1
 Maleficarum scopus carnis voluptas, 147.c.2. multa genera, 201.c.2. varia appellatio, 133.c.1. rusticitas & inscientia, 203.c.2
 potestas & scientia nocendi, ibid. opera vtrique damnantur, 308.c.2
 Malefici à Dæmone decepti, 89.c.1. igne damnati, 92.c.2. non possunt in omnes mala inferre, 90.c.1. cur non omnibus nocere possint, ibid. non sunt carcerandi, sed morte damnandi, 127.c.1
 Malefici qui sint, 201.c.1. & 226.c.1
 Malefici an sint hæretici tria important considerata, 206.c.1. in ea hæresi puniendi, 206.c.2
 Malefici curantes maleficiales infirmitates, 223.c.2. quomodo ingrediantur cubicula clausa, 238.c.1. decertantes ad inuicem, 253.c.1
 Malefici bonum operantes non puniuntur in iure, 154.c.1
 Maleficia omnia non illusoria, sed aliqua verè experiuntur, 186.c.2
 Maleficia maleficiis destructa, 125.c.2. aduersus coniugatos & alios, 135.c.2. & 142.c.2. maleficiis destruere non licet, ibidem, à quibus curentur, 185.c.1. Dei inuocatione & piis precibus destruantur, 186.c.1

Maleficia

I N D E X.

- Maleficia amatoria quænam sint, 201.
c. 2. venefica in persona, 201. c. 1.
quomodo dissolui permittantur,
204. c. 1. petens vt & operans pec-
cat, 206. c. 1. cum Dæmonis inuo-
catione, 208. c. 1. extra corpus,
238. c. 2. in limine ostij, vel sub
puluino lecti aliquando recondun-
tur, ibid.
- Maleficiati difficilius curantur quàm
Dæmoniaci, 185. c. 2
- Maleficij amatorij venefici inquisi-
tio, 206. c. 2
- Maleficiorum exercitium, 206. c. 2
- Maleficium maleficio dissoluere non
licet, 143. c. 1. potest solis verbis
perfici, 283. c. 2
- Malis Angelis malorum executio
commissa est, 52. c. 1
- Malitia Dæmonum non æqualis, 59.
c. 1
- Malorum animæ non existunt, 5. c. 2
- Malorum quatuor sunt genera, 84.
c. 2
- Manus Diaboli attrahens & compel-
lens, 242. c. 2
- Maritus quidam vxorem maleficam
defendere conatur in iudicio, 260.
c. 2
- Mars tertio mense incumbit augmen-
to infantis, 314. c. 1
- Martinetus vocat ad congregationē
diabolicam, 211. c. 2. & stat pro
foribus in forma hirci, ibid.
- Masce quænam sic dictæ, 109. c. 2
- Materia non obedit Dæmoni, 92. c. 2
- Matrimonij dissolutio ex maleficio,
252. c. 1
- Matrimonij spiritualis consummatio,
320. c. 2
- Medici sortilegijs vtuntur in curatio-
nibus, 163. c. 1
- Medicina non valet contra sortilegia,
224. c. 2
- Medicus Montis pessulani refellitur
de leonis imagine ad curationem
renum, 154. c. 2
- Membranæ virgineæ forma, 235. c. 1
- Mendacia Dæmonum, 61. c. 1
- Mendrisium oppidum Comense Stri-
ges habet, 103. c. 1
- Menstruæ purgationis suppressio,
105. c. 2
- Menstruata mulier inficit speculum,
124. c. 1
- Mercurius 5. mense incumbit augmē-
to infantis in vtero, 314. c. 1
- Meridiani Dæmones potentissimi, 19.
col. 1
- Merita sanctorum cuius sint virtutis,
90. c. 1
- Messie certitudinem non habuerunt
Dæmones, 96. c. 1
- Michael beatorū spirituum dux, 9. c. 1
- Ministerij malum, 84. c. 2
- Miracula B. Mariæ Virginis, 66. c. 1.
differunt à prodigijs, 95. c. 2. fiunt
bifariam, 140. c. 2. vera sunt supra
vires naturæ, 141. c. 1
- Miracula quæ dicantur, 149. c. 1. Dæ-
monum ab intra, 150. c. 1
- Miraculi vox largè sumpta quid sit,
149. c. 2. definitio, 263. c. 2
- Misericordia Dei quomodo compa-
retur, 170. c. 1. diuinæ terminus nō
est præfigendus, 171. c. 1
- Montes loco templorum, 27. c. 2
- Morbus naturalis quis sit, 90. c. 2
- Morbis quibusdam liberati appen-
sione schedularum, & c. 107. c. 2
- Morientes tētantur à diabolo, 23. c. 2
- Mortem portendunt Dæmones fre-
quenti conspectu, 103. c. 1
- Motus localis ad alios duplex est com-
sideratio, 264. c. 1
- Moyfes miraculis clarus, 42. c. 1
- Moyfis lignum in aquam proiectum,
62. c. 1
- Mulier à mollitie animi & leuitate,
157. c. 1. an possit accusare, 156. c. 2.
est testis minùs idoneus, 162. c. 2
- Mulier in sacra Scriptura cur potius
dicatur quàm Eva, 213. c. 1
- Mulier quædā Sabinensis in Lamia-

tu deprehensa, 215.c.1
 Mulier facilis est & credula, 233.c.1.
 fragilis & flexilis, 243.c.1
 Mulier conceptoria sumens naturam
 violentat, 311.c.2
 Mulieres velato capite templa ingre-
 diuntur, 73.col.1
 Mulierum credulitas nimia, 313.c.1.
 fragilitas & libido, ibid.
 Multa mala patrantur in coactione
 Dæmonum, 52.c.2
 Mures Peruanis calamitates prænota-
 runt, 40.c.2

N

NAbuchodonosor & alij incanta-
 tiones experti sunt, 165.c.1
 Naturæ malum, 84.c.2. vires percal-
 let Dæmon, 94.c.2
 Natus cum serpente in humero, 86.
 c.2
 Necessitas consilium rerum agenda-
 rum meditatur, 170.c.1.
 Necromantici qui, 226.c.1
 Necromanticorum mors frequentis-
 sima, 49.c.2. terra frequentius ob-
 structa, 52.c.2
 Nectanebi imagines cereæ ad quid
 submersæ, 88.c.1
 Nemo inuitus peccat, 232.c.2
 Nili angues, 94.c.2
 Nodi magisi, 106.c.1
 Noë quies Domini, 24.col.1
 Nomen Dei non inuocatur à Strigi-
 bus, 269.c.1
 Nominis Iesu efficacia, 76.c.2
 Nomina falsa Dæmonum, 42.col.1
 Nominum barbarorum confictio,
 256.c.2
 Notoria superstitio, 45.col.2
 Noxæ malum, 84.c.2. effecta, 85.
 c.1
 Numinis imminutio non tam ex si-
 deribus, quàm ex flagitiis, 22.c.2

O

Observantia effectuum non natu-
 ralium superstitiosa & suspe-
 cta est, 165.c.2
 Observatio rerum maleficarum vxor-
 is Sabinensis à marito, 268.c.1
 Observationes quædam & cæremoni-
 æ in Ecclesia, 169.c.1
 Observationes superstitiosas quomo-
 do suadeant Dæmones quatuor
 de causis, 166.c.2. in artibus ma-
 gicis, 168.c.2
 Observationes & effecta artium ma-
 gicarum condemnantur, 176.
 col.1
 Obsessi in statu peccandi nec meren-
 di esse possunt, 80.c.2
 Occupatio Dæmonum, 22.col.1
 Ochozias rex increpatur, 235.c.2
 Officium Dæmonis custodis Lamia-
 rum, 211.c.1
 Oleo sancto Romæ sunt abusæ duæ
 Striges, 292.c.2
 Onomantia, 44.c.2
 Operari per instans non potest Dæ-
 mon, 91.c.1
 Opprobria quæ committant Striges,
 111.c.1
 Oppugnatio Dæmonum continua,
 12.c.2
 Oracula ex quercu reddita, 31.c.2.
 cessabant grassantibus delictis, 35.
 c.2
 Oraculorum silentium, 32.c.1
 Orationes falsæ sortilegorum, 221.
 c.2
 Orbis vniuersi commendatio, 7.c.1.
 quomodo designetur, 39.c.2
 Ordo rerum à Dæmonibus immutari
 non potest, 200.c.2
 Orpheus verba immutari noluit, 50.
 c.1
 Osiridis reliquiæ, 102.c.1

P

- P**acti taciti rati habitio facta à dæmone, 195.c.2. qualitas & conditio, ibid.
- Pæctorum diabolicorum signa, 107.c.1
- Pactum Dei cum Abraham, 26.c.2
- Pactum cum Dæmone in obseruatione superstitiosa damnatur, 165.c.2
- Pactum publicum & solemne cum dæmone, 194.c.2
- Pagani dicti Dæmones, 59.c.1. eorū poena, ibidem
- Pars Australis propitior, 74.c.1
- Particulæ indumentorum sacerdotalium sortilegiis amatoris miscentur, 242.c.1
- Paupertas auida thesauri reperiendi, 103.c.2
- Peccatores vt & aliquando sanctos feriunt Dæmones, 105.c.1
- Peccatum ex corruptione, 15.c.2
- Pecuniam cur dæmones cumulent, 97.c.1
- Perfectam rerum cognitionem nullus consequi potest, 38.c.1
- Peripateticorum opinio de Dæmonibus, 13.c.2
- Perplexitas oraculorum cui tribuenda, 37.c.2
- Perseus è virgine natus, 30.c.2
- Petitio quæ soli Deo competit, 208.c.1. ex virtute naturali Dæmonis, ibid.
- Pharisæorum calumnia contra Christum, 448.c.1
- Physiognomia, 44.c.2
- Pinguedo Pagani quæ & cuius sit virtutis, 251.c.1
- Planetæ dominantes infanti in vtero, 313.c.2
- Platoniorum opinio de spiritibus, 53.c.1
- Platonis & Porphyrij error de spiritibus, 4.c.2
- Plumbi infusio superstitiosa, 44.c.1. & 2
- Pocula considerationem exempli & intentionis inducunt in traditione, 310.c.1. circa mortem & scandalum absorpta non puniuntur, 311.c.2
- Poculi compositio & causæ illius, 307.c.2 traditio quæ duabus etiam de causis inducitur, ibid.
- Poculum amatorium, 223.col.2. conceptorium mortem accelerans quomodo damnetur, 306.c.2. tradens morte punitur per Sortilegia, 308.c.1. sterilitatis ministrans & porrigens quam poenam incurrat, 311.c.2
- Pœnæ & tormenta Dæmonum in exorcismis cui rei tribuantur, 102.c.1
- Pœnarum grauitas vnde facinorosis imponatur, 215.c.2
- Pœtæ à diabolo edocti, 30.c.1. diuinos Prophetas æmulantes, 31.c.1
- Ponzinibus refellitur, 111.c.2
- Porci in mare præcipitati, 64.c.2
- Potentia generatiua restituta, 153.c.2
- Potitiorum familia, 83.c.1
- Præcepta Dei tabulis duabus lapideis insculpta, 18.c.2
- Prædictiones interdum comprobatae, 37.c.2. ex demonstratione, 231.c.2
- Prælium Angelorum inter se vbinam fuerit commissum, 33.c.2
- Prænotio cum Dæmonis inuocatione est hæresis, 191.c.2
- Presbyteri poena in abusu sacrorum, 318.c.2
- Præscriptio loci datur Dæmoni, 91.c.2
- Præstigiæ præstigiis impeditæ, 107.c.2
- Præstigiōsæ Magorum transmutationes, 150.c.2
- Præsumptio vehemens qualem probationem

I N D E X.

lationem faciat, 154.c.1
 Præuicacatores Angelorum Romam
 conuocati, 69.c.1
 Preces Ecclesiæ quæ ratione institutæ,
 21.c.1
 Preces impiæ ad robur & calorem in
 coïtu, 202.c.2
 Principibus Dæmones apparent, 97.
 c.2
 Priscilliani error de animarum inspi-
 ratione, 198.c.1
 Probationes maiores & clariores exi-
 guntur in criminibus grauioribus,
 154.c.2
 Prodigia ex elementis locum dedere
 diis effingendis, 68.c.2. impenden-
 tes calamitates & spiritus prænun-
 ciant, 70.c.1. & dira omnia in or-
 tu impiorum, 73.c.1
 Prodigiorum captandorum modi di-
 uersi, 41.c.1
 Professio Sortilegorum duplex, 179.
 c.2. tacita quæ, ibid. expressa quæ,
 180.c.1. solemnitas & publica, ibid.
 priuata quæ, ibid. c.2. tacita cur di-
 catur, 217.c.2. expressa duplex,
 228.c.1. priuata aliquando sit iis-
 dem solemnitatibus ac religioso-
 rum, ibid.
 Proles Dæmonum an verè dicatur,
 218.c.2
 Promissa quæ non possit præstare
 Dæmon, 195.c.1
 Promissio Dæmonis ex pacto, ibid.
 Prognosticationis inuentio, 248.c.2
 Propheta quis, 189.c.1
 Prothei transmutatio, 150.c.1
 Protestatio & abiuratio necessaria
 contra arreptionem & illusionem,
 67.c.1
 Puella suscepit à Dæmone puerum &
 enixa est, 73.c.2. rustica Latinè &
 Græcè respondet, 101.c.1
 Panormitana S. Christinæ inter-
 cessione à Dæmone liberatur, ibid.
 Aristotelis doctrinam professæ est
 Dæmoniaca, ibid. c.2

Puellæ cuiusdam confessio de delatio-
 ne & congregatione Strigum, 102.
 c.2
 Puellæ Sabinensis historia, 269.c.2
 Pueris lactantibus nocent Dæmones,
 106.c.2
 Pulmonum nostrorum quis vsus, 57.
 c.2
 Pyromantici qui, 215.c.1
 Pythagoricorum & Persicorum Ma-
 gorum doctrina, 63.c.2
 Pythonici qui & vnde, 225.c.2

Q

Quæ in spiritu solo sunt, ea vel in
 corpore existunt, 118.c.1
 Quantitas spiritalis quæ, 91.c.1
 Quisque rerum suarum moderator &
 arbiter est, 265.c.2
 Qui sunt extra communionem fide-
 lium non sunt amplius oues Chri-
 sti, 266.c.1

R

Ratificatio confessionis factæ in
 tortura qualem requirat obser-
 uantiam, 154.c.1. confessionis ex-
 tra locum quæstionis valet, 159.c.
 2. confessionis cessante dolore tor-
 mentorum valet, ibidem
 Rati habitio confessionis infra iustum
 tempus cessati doloris, 160.c.1. pro-
 fessionis Sortilegorum, 217.c.1
 Ratio legis principalis est attenden-
 da, 277.c.1. rationes contra trans-
 uersionem diabolicam, 258.c.2
 Raziel Angelus quis sit Rabbiniſtis,
 16.c.1
 Rebus sacris abutens etiam pœna sa-
 crilegij tenetur, 319.c.1
 Reliquiæ Sanctorum ad Dæmones
 fugandos, 79.c.2
 Remedia contra maleficia etiam iure
 Canonico interdicta, 255.c.1
 Res malæ sunt ex malitia operantis,

I N D E X.

205. col. 1

Res sacras polluens & profanans
qua poena teneatur, 318. c. 1

Reservata Deo soli, 286. c. 2

Responsa Dæmonum quæ, 31. c. 1. nō
tantum voce, sed etiam signis pro-
dita, 35. c. 2. cur dubia & perplexa,
37. c. 1. 170. c. 1. & 249. c. 1. reddun-
tur sub idolorum forma, 230. c. 1

Resurrectio & Ascensio Christi, 31.
col. 1

Resuscitare mortuum est potentia in-
finita, 118. c. 2

Reuelatio ex templis & alijs locis
petita, 82. c. 1

Renovatio animarum an sit possibi-
lis, 47. c. 1

Romæ una nocte quinquaginta puel-
læ damoniacæ factæ sunt, 63. c. 1

Romanorum leges qua lingua serua-
tæ, 29. col. 2

S

Sabinensis vir equitat in hirco ad
ludos, 268. c. 2

Sabinensis Lamia virgis à marito cæ-
ditur, 215. c. 2. defertur à marito,
216. c. 1

Sacerdos abutens debito modo & or-
dine sacrificandi quam poenam in-
currat, 317. c. 2

Sacerdos quidam à Dæmone vectus,
77. col. 1. immutans Ecclesiastica
causâ doloris infamis est, 299. c. 2.

Missas celebrans ad effectū fortile-
gij qua poena teneatur, 316. c. 2. ce-
lebrans contra viuentē vt mortē ac-
celeret infamia notatur, ib. & qua
poena teneatur, ibid. preces in ho-
nestas celebrationi immiscens qua-
liter puniatur, 319. c. 2

Sacerdotis hortatio ad mulierculam
diabolicam, 74. c. 2. sacrilegi amor
impudicus, 209. c. 1. celebrantis &
nihil consecrantis quæ sit poena,
300. c. 1. simplicitas aut ignoran-

Mall. Malefic. Tom. II.

tia in abusu Sacramentorum execu-
tionis loco sunt, 317. c. 1. hæresis
& superstitio damnatur & poenæ
traditur, 316. c. 2

Sacra maleficiis tantum miscentur ad
amorem, 233. c. 2

Sacramentalium abusus ad maleficia
exercenda hæresim sapit, 208. c. 2

S. Sacramenti abusus, 61. c. 2

Sacramenta omnia Ecclesiæ violan-
tur, 99. c. 1

Sacrificia variarum gentium, 27. c. 2.
Lamiarum, 212. c. 1

Sacrificium filij Deus præcepit Abra-
hæ, 27. c. 1

Sal in epulis diabolicis desideratur,
215. c. 2

Salitores quinam dicantur, 225. c. 2

Salomon in dubio versatur, 169. c. 2

Salutis hieroglyphica apud Ægyp-
tios, 77. c. 2

Samuelis anima in sinu Abrahamæ, 46.

c. 2. resurrectio eiusdem, 47. c. 1.

& an sit vera, 196. c. 1. anima ab

inferis suscitata, 197. c. 1

Sanctorum aliqui ministerio Dæmo-
num vsi sunt, 80. c. 2

Satanæ promissio, 230. c. 1

Satanas diabolus vnde dictus, 16. c. 2

Saturnus octauo mense incumbit ve-
getationi infantis in vtero, 313. c.

2. idem etiam primo mense, seq. c. 1

Saül veneficam adiens morte damna-
tur, 108. c. 2

Saxum in D. Dominicum à Dæmo-
ne proiectum, 105. c. 1

Schedula sacerdotis cuiusdam alteri
data vt in celebratione offerat
Deo, 320. c. 2

Schedulæ collo appensæ ad rescissio-
nem morborum, 107. c. 2

Scripturæ Dæmonum ad quid, 43. c. 1

Secreta naturæ non ignorat nec obli-
uiscitur Dæmon, 249. c. 1. cordium
persecutus fertilegus dicitur hæ-
reticus, 292. c. 2

Seleuci anchora, 86. c. 2

V V

Semen

I N D E X.

Semen ex alio corpore assumunt Dæ-
mones ad coitum, 145. c. 1.

Serpens æneus sanat morsum serpen-
tis venenati, 32. c. 2.

Siderum observatio à Necromanticis
quæsitæ, 49. c. 2.

Signa in cælo, 84. c. 1.

Signo Crucis & nomine Iesu diabo-
lica conuiuia euanescent, 177. c. 2.

Dæmon fugatus, 78. c. 2.

Simon Magus, 194. c. 2.

Societas Dæmonum cum Lamiis su-
perstitiosa, 133. c. 2. & amicitia
initur inter hominem & Dæmo-
nem, 228. c. 1.

Sociis criminis tanquam testibus cri-
minosis non est credendum, 155.
c. 1.

Sol sexto mense incumbit augmento
infantis, 314. c. 1.

Solemnitates initiatorum sortilegiis,
271. c. 2.

Solis eclipsis vniuersalis in plenilu-
nio, 84. c. 1.

Somniorum interpretatio dormien-
tibus frequens, 82. c. 1.

Sortes quæsitæ à bonis & malis, 43.
c. 1.

Sortis nomen quomodo sumatur,
222. c. 1.

Sortilegi sunt de expressa professione
diabolica, 187. c. 2. cui præstent
obsequium, 168. c. 2. hostes sunt
humani generis, 221. c. 1. amato-
riis adhibent Sacramenta, 234. c. 2.

Sortilegi qui propriè dicantur, 221. c. 1.
& cæteri eiusmodi sectæ reliquis
sunt pauperiores, 231. c. 1. quare
in publica custodia detenti non
utantur arte sua, 284. c. 1. incar-
cerati cur non possint euadere, ibid.

Sortilegia quæ non subsunt inquisi-
tioni, 192. c. 2.

Sortilegia amatoria & venefica æquè
puniuntur, 226. c. 1. recondita,
244. c. 1. in residuis hominum,
ibid. per particulas cadauerum sus-

penforum, ibidem, professionis ex-
pressæ sapiunt hæresim manifestè,
288. c. 1.

Sortilegia cum mixturis reliquiarum
Sanctorum an sapiant hæresim,
291. c. 2.

Sortilegia amatoria vt puniantur,
296. c. 1. amatoria vt reliqua dam-
nantur, ibid. venefica vt sint pu-
nienda in foro conscientiæ, 277.
c. 1.

Sortilegia sanatiua prohibita, 298.
c. 2.

Sortilegij pœna in foro conscientiæ,
297. c. 1. contra laicos, ibid. doctor
& discipulus easdem pœnas luent,
298. c. 1.

Sortilegiis orationes mixtæ, 221. c. 2.
amatoriis quæ immisceantur, 232.
c. 2. tria concurrunt, 231. c. 1. tacitis
quæ instrumenta concurrant, 241.
c. 1. initiatorum sollemnitates, 271. c. 2.

Sortilegio amatorio extra corpus in-
terueniunt ligaturæ, 241. c. 1.

Sortilegiorum species tres, 22. c. 1.
species subalternæ ad alias, 235.
c. 2. mixturæ 224. c. 2. species est
Maleficium, 236. c. 1. sacrificia qui-
bus in locis fiant, 240. c. 2. pœna
diuersa, 297. c. 2.

Sortilegium quid sit, 179. c. 1. & 221.
c. 1.

Sortilegium, quod manifestam hære-
sim sapit, vt cognoscatur, 181. c. 1.
& quod non sapit, ibid. hæreticale
quod, ibid. c. 2.

Sortilegium ad Episcopos & iudices
Ecclesiasticos spectat, 182. c. 1. va-
riis modis perficitur à personis ta-
citæ professionis, 184. c. 2. in cor-
pore, ibidem, extra corpus, ibidem,
diuinatum quid sit, 223. c. 1.

Sortilegium amatorium quid, 223. c. 1.
Veneficum & maleficum, ibid.
multis modis fit, 227. c. 1. cum ho-
stia consecrata an manifesta sit
hæresis, 288. c. 2. vt puniatur,

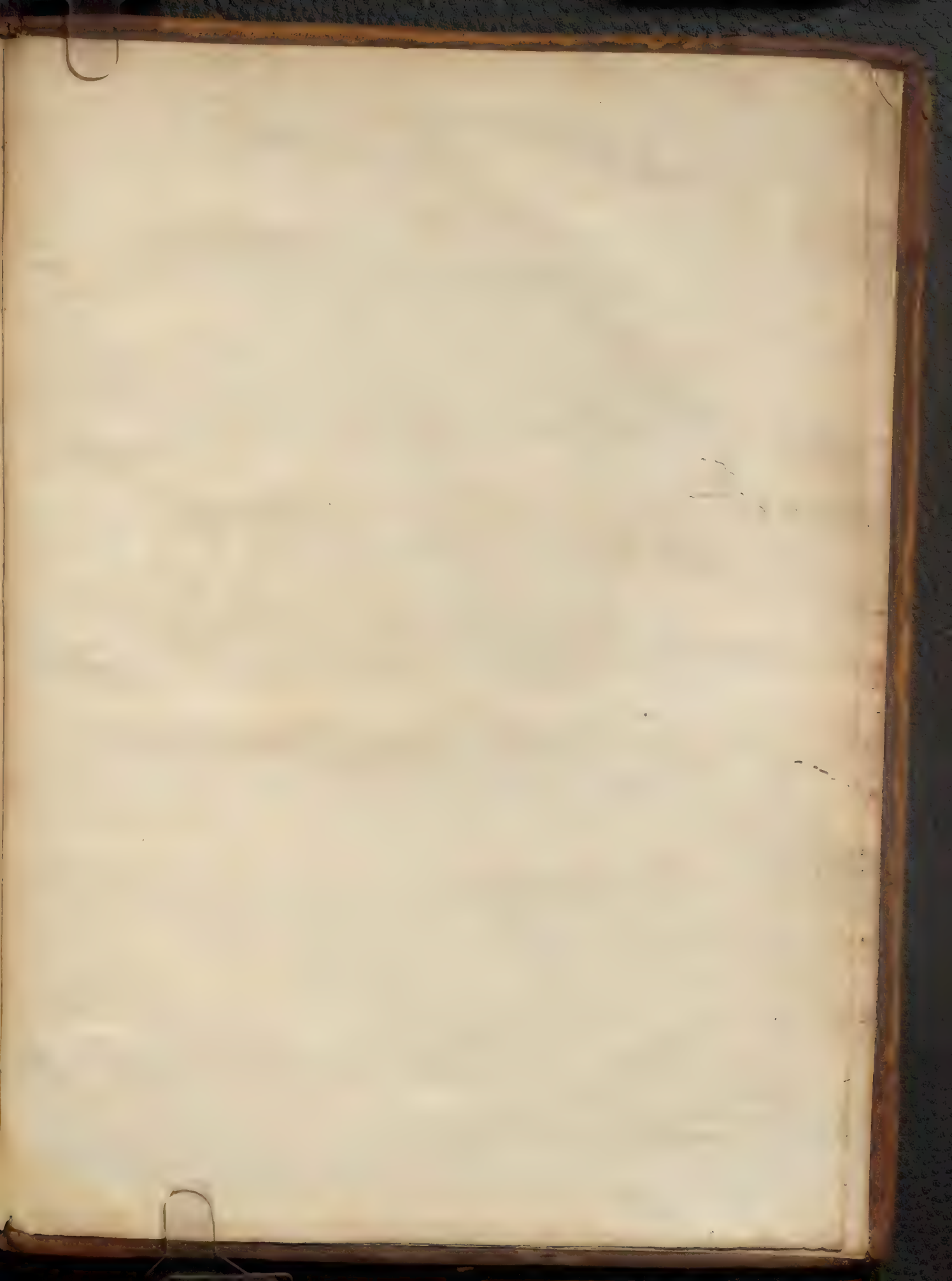
I N D E X

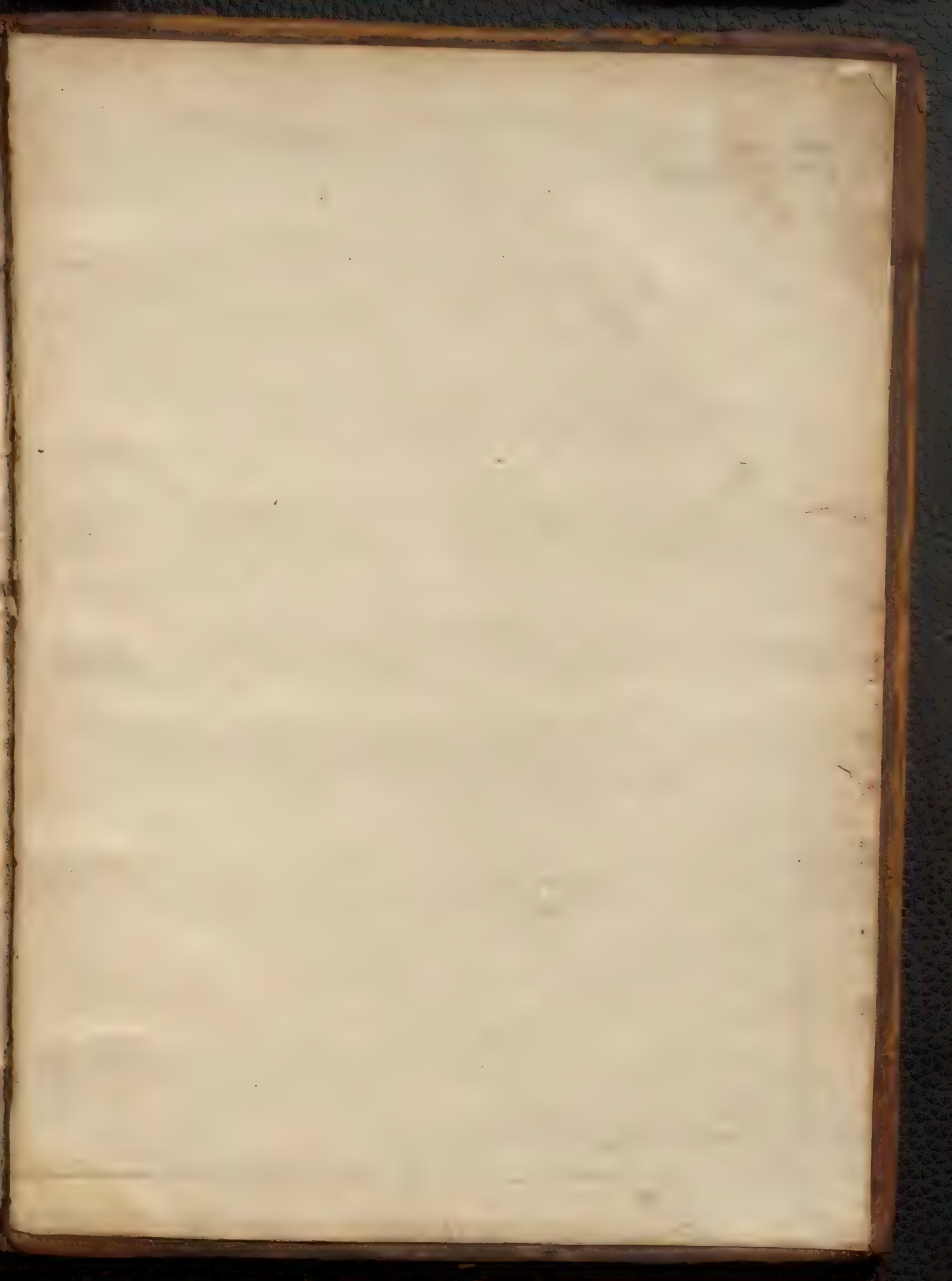
296.c.1. vt reliqua damnatur, ibid.
Sortilegorum professio duplex, 221.c.
 1. interrogationes de præscientia
 futurorum, 241.c.1. fictitia poeni-
 tentia, 284.c.2
Sortilegus dici potest sacrilegus, 319.
 c.1
Spectra quæ, 72.c.1. vnde dicantur
 arma metuere, 79.c.1. sub forma
 materæ cuiusdam defunctæ,
 104.c.1
Sperma non generatur in corporibus
 assumptis, 262.c.2
Spermatis ortus, ibidem
Spes nulla de Deo à dæmonibus in-
ducta, 167.c.1
Spiritus nequitie licet vnus sint for-
mæ, non tamen habent æquam
 tentandi potestatem, 17.c.2. æthe-
 rei furiosos sollicitant, 18.c.2. eua-
 nescentes sulphureum relinquunt
 odorem, 56.c.2
Spiritus organicè non mouentur, of-
 sibus & neruis carent, 57.c.1. tym-
 panis sonant, 70.c.2. nihil feminis
 possunt emittere, 72.c.1. aquis præ-
 dominantes, 83.c.2
Spiritus cur loco non insint, 91.c.1.
 qui negant, 164.c.2. omnes mul-
 tæ sunt potentie, 265.c.2
Spirituum facultas & substantia nota
 gentium sacerdotibus, 1.
Spirituum collusio & astutia, 2.c.1.
 pessimi omnium muti, & diffici-
 lius pelluntur, 81.c.1. monita non
 spernenda, 82.c.2
Sterilitatis pocula tradens cui poenæ
 subdatur, 313.c.2
Stoicorum opinio de Dæmonibus, 3.
 c.1
Stratagemata Dæmonum in confide-
ratione corporis humani, 18.c.1
Streptus in aëre vnde fiant, 70.c.1
Striges vnde dictæ, 109.c.1. multis
 nominibus dictæ, ibid.
Striges vbi & quando congregen-
tur, 116.c.1. quid diabolo promit-

tant, ibid. lassæ & fatigatæ domum
 redeunt, 273.c.2. quomodo adeant
 conuenticula, 111.c.1. die Iouis
 conueniunt, 113.c.2
Striges deluduntur aliquando in som-
niis, 117.c.2. ex rati habitatione phā-
 tastice apparitionis apostatæ & he-
 reticæ sunt, 119.c.1. perfidæ & in-
 fideles, ibid. c.2. apostatæ & idololatæ
 quomodo sint, 110.c.1. & 121.c.
 1. hæreticæ quomodo verè sint
 apostatæ, idololatæ & hæreticæ,
 ibidem, & apostatæ differunt,
 278.c.1
Striges conjugales actus impediunt
 & ligant quinque modis, 124.c.1
Striges cognoscuntur ex confessione
 & depositione sociarum, 122.c.2.
 manifestantur per coniecturas &
 præsumptiones, 123.c.1
Striges maleficiis destruunt terræ fru-
ctus, 125.c.1. professæ quomodo
 ab Ecclesia expellendæ, 181.c.2
Striges effectualiter & localiter an
 deferantur, 182.c.1. nullo modo
 deferuntur in corpore, 260.c.1.
 deferuntur etiam in corpore mul-
 tis rationibus, 261.c.1
Striges Nazanæ in Sabinensi territo-
rio, 271.c.1
Strigatus poena & cognitio, 113.c.2.
 Comensis origo ab annis centum
 & quinquaginta, 114.c.2. ex fa-
 miliaritate Dæmonis & effectis
 cognoscitur, 126.c.1. signa ma-
 nifestationis, ibid. c.2
Strigimagarum error de transmuta-
tionem in animalia, 151.c.2. proces-
 sus, 274.c.2. operatio impossibilis
 est in spiritu solo, 282.c.1
Strix Sabinensis igni damnatur, 270.
 c.2
Succuborum congressus cum iuueni-
bus, 73.c.2. an coeant & quomo-
 do, 145.c.1
Summum bonum in coitu aliquis po-
nebat, 319.c.2

1743

London 1 June 1844 - Small

Dear Mr. Watson, I have the pleasure to

acknowledge the receipt of your letter of the 24th inst.

concerning

the matter of the

London Convention

of the 1st inst.

and in reply to inform you

that I have

received your letter of the 24th inst.

and in reply to inform you

that I have received your letter of the 24th inst.

and in reply to inform you

that I have received your letter of the 24th inst.

and in reply to inform you

that I have received your letter of the 24th inst.

and in reply to inform you

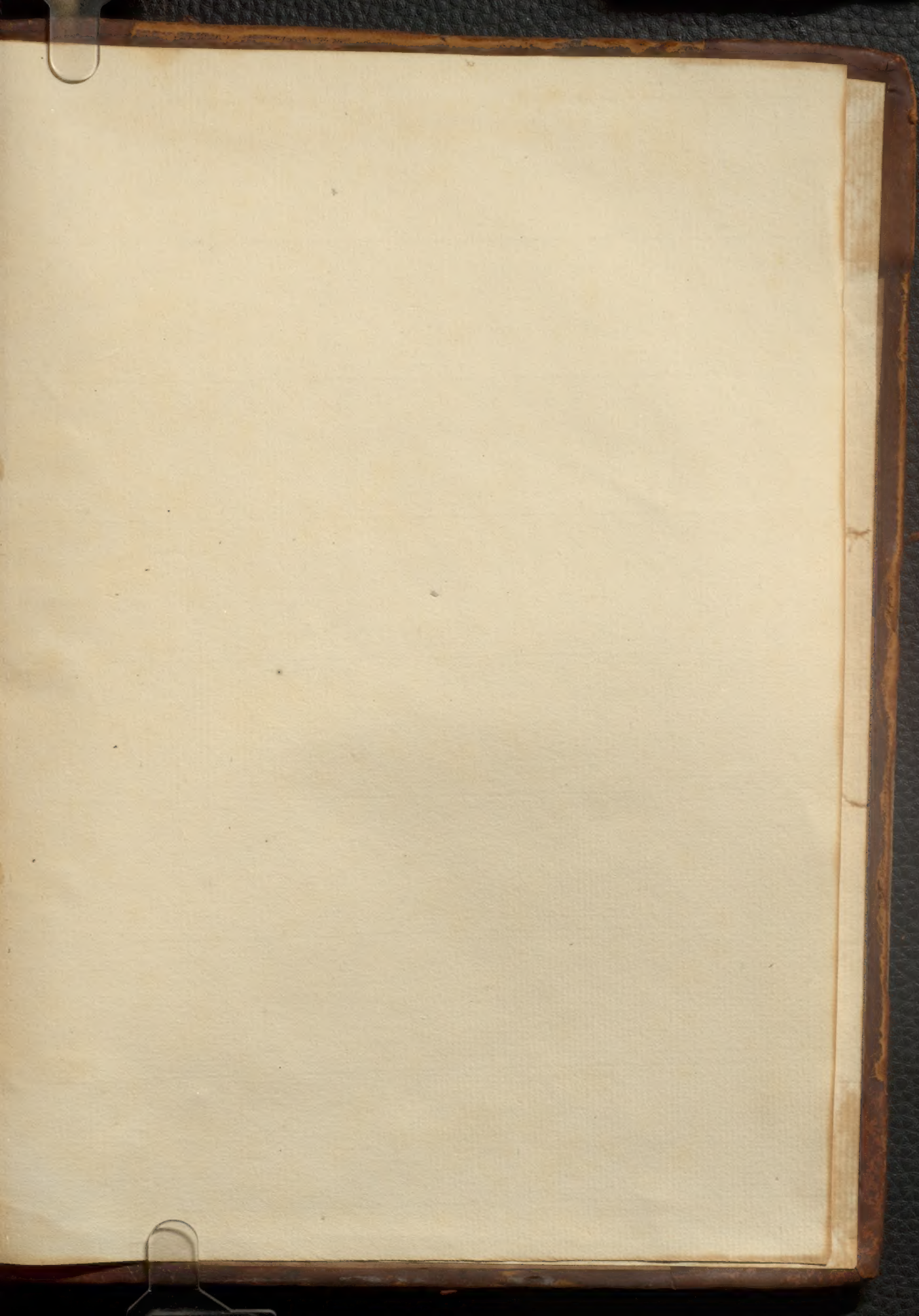
that I have received your letter of the 24th inst.

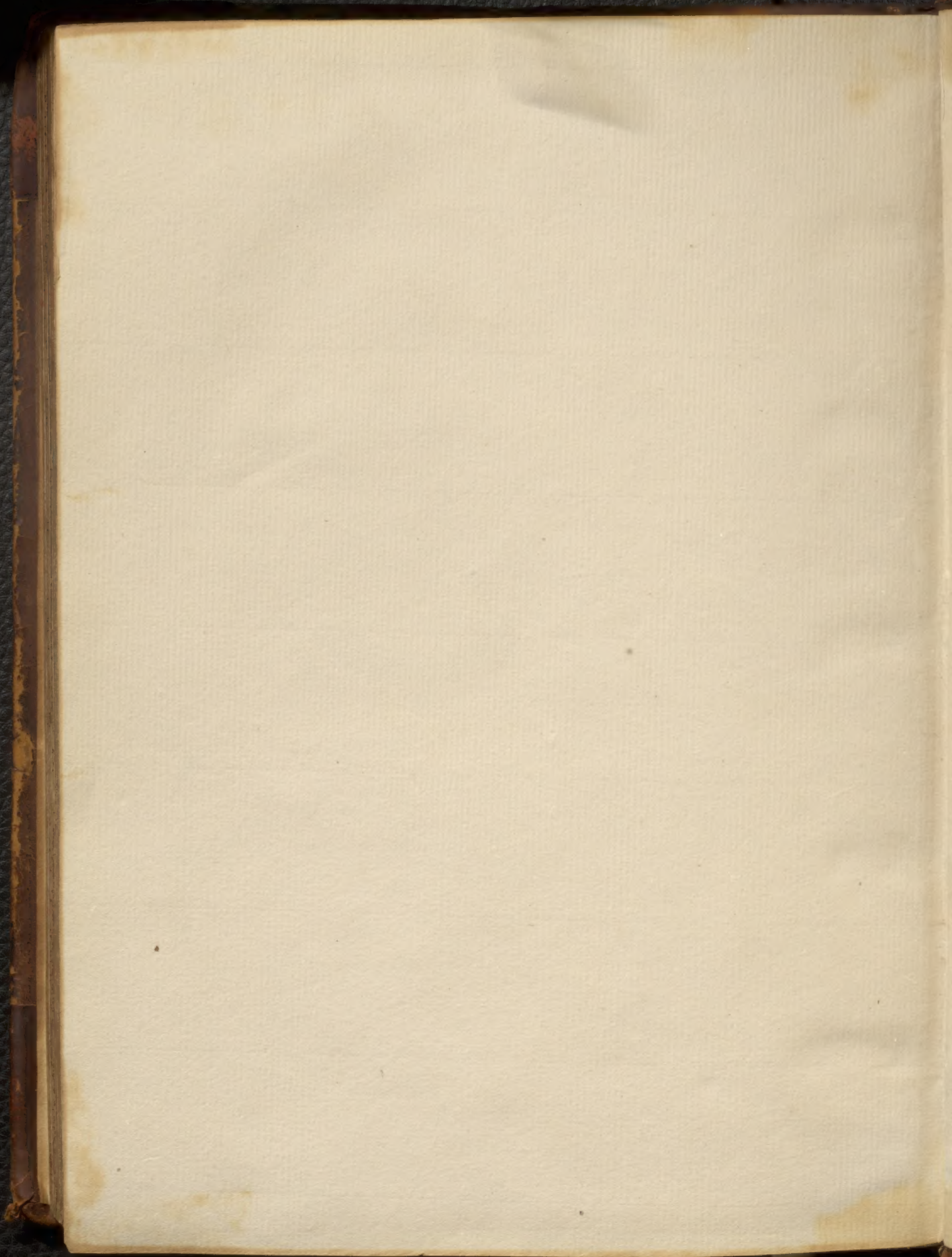
and in reply to inform you

that I have received your letter of the 24th inst.

and in reply to inform you

that I have received your letter of the 24th inst.

Oster
Room
K 89m
1669
v. 2 = pt. 3-4
#63640591

